

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRK İNKILAP TARİHİ ENSTİTÜSÜ**

KEMALİZM YOLUNDA ÖNCÜ BİR GENÇLİK DERGİSİ: YÜCEL (1935-1956)

Doktora Tezi

Tuncay YILDIRIM

Ankara-2025

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRK İNKILAP TARİHİ ENSTİTÜSÜ

KEMALİZM YOLUNDA ÖNCÜ BİR GENÇLİK DERGİSİ: YÜCEL (1935-1956)

Doktora Tezi

Tuncay YILDIRIM

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Sedef BULUT

Ankara-2025

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRK İNKILAP TARİHİ ENSTİTÜSÜ

KEMALİZM YOLUNDA ÖNCÜ BİR GENÇLİK DERGİSİ: YÜCEL (1935-1956)

Doktora Tezi

Tez Danışmanı:
Doç. Dr. Sedef BULUT

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

Prof. Dr. Mehmet ŞAHİNGÖZ (Başkan)

Doç. Dr. Sedef BULUT (Danışman)

Prof. Dr. Yasemin DOĞANER

Prof. Dr. Necdet AYSAL

Prof. Dr. Mesut ÇAPA

İmzası

.....

.....

.....

.....

.....

Tez Sınavı Tarihi: 30 Ocak 2025

Prof. Dr. Mesut ÇAPA
Enstitü Müdürü

ÖZET

Yücel, aylık olarak yayınlanan bir fikir, sanat ve kültür dergisidir. İlk sayısı, 23 Şubat 1935'te İstanbul'da, son sayısı Ağustos 1956'da Ankara'da yayınlanmıştır. Derginin ilk sayısı, Muhtar Fehmi Enata'nın yönetici ve sahipliğinde bir grup İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi tarafından çıkarılmıştır. Yücel, 1935-1956 yılları arasında toplam 163 sayı yayınlamıştır.

Derginin geniş bir konu yelpazesi ve oldukça farklı görüşlere sahip yazıcı kadrosu mevcuttur. Dergide, edebiyat (*şiir, hikâye, masal, roman* vs.), sanat ve güzel sanatlar, tarih, dil, eğitim ve öğretim yazıları, Türkçülük, psikoloji, felsefe, sosyoloji, ekonomi, halkın günlük yaşam ile ilgili sorunları, tarım, turizm, halkevleri faaliyetleri, kitap tanıtımı, bibliyografya, dünya olaylarıyla ilgili pek çok sayıda yazılar ve makaleler yer almaktadır. Yazar kadrosu, değindiği konulara paralel olarak zaman içerisinde değişim göstermiştir. Binin üzerinde yazar yazılarıyla dergiye çeşitli konularda katkılar sunmuştur.

Derginin; Atatürk'ün inkılâplarına açık destek vermesi, hümanizma aracılığı ile *Kemalizm* ideolojisini topluma yerleştirme gayreti, dil, tarih ve folklor yazılarıyla ulusal değerler oluşturma çabası, Cumhuriyet'in inşa etmek istediği toplumsal temelleri sağlamlaştırmaya yönelik çalışması, toplumu modernleşme ve batılılaşma doğrultusunda dönüştürme işlevi ve dönemin Türk siyasetine yön vermesi gibi önemli katkıları mevcuttur.

Bu çalışma giriş, üç bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Giriş kısmında; basın, dergicilik, çağdaşlaşma ve batılılaşma ile ilgili bilgiler verilerek çalışmanın yöntemi ve amacı belirtilmiş ve ayrıca yararlanılan temel kaynaklar ve *Yücel* ile ilgili önceki araştırmalar değerlendirilmiştir.

İlk bölümde; *Yücel* 'in kurulması, yayın politikası, yazar kadrosu, derginin teknik analizi, gençliğe bakışı, kırılma anları, kendisi hakkında olumlu ve olumsuz görüşleri içeren yazılar “*Yücel Dergisi*” başlığı ile ele alınmıştır.

İkinci bölümde; derginin büyük bir bölümünü teşkil eden edebiyat, sanat ve kültür ağırlıklı konulara değinilmiş ve bu döneme etkileri ve hedefleri incelenerek derginin ulaşmak istediği amaçlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bölüm “*Yücel Dergisi'nin İçeriği ve Hedefleri*” başlığı ile incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ise; Kemalizm ekseninde toplumsal değişim ve dönüşüme etkisi olan derginin ana temalı konuları analiz edilerek *Modernleşme ve Batılılaşmaya* olan katkılar “*Yücel Dergisi'nde Kemalizm'e İdeoloji Oluşturma Çabaları*” başlığı ile ele alınmıştır.

Bu araştırmanın amacı; yayınlandığı döneme damgasını vuran bu dergiyi her yönüyle inceleyip analiz ederek, savunduğu fikir ve ilkeleri ortaya koymak ve o dönem Türkiye'sini dergi içeriği ile izleyerek gelecek nesillere ışık tutmaktır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Yücel, Dergi, Gençlik, Folklor, Hümanizma, Basın.

ABSTRACT

Yücel was a magazine of ideas, art and culture that was published monthly. The first issue was published in İstanbul on February 23, 1935 and Ankara on August 1956. The first issue of the magazine was issued by a group of students at the Faculty of Law of Istanbul University under the management and ownership of Mukhtar Fehmi Enata. *Yücel* published 163 issues all together between 1935 and 1956.

The magazine had a wide scope of subject matters and a staff of authors with a wide variety of views. In the magazine, literary works (*poetry, stories, fairy tales, novels, etc.*), works of art and fine arts, history, language, educational and training articles, Turkism, psychology, philosophy, sociology, economy, people's problems concerning daily life, agriculture, tourism, many articles and essays about community center activities, book promotions, bibliography, and world events. The author team would change over time in parallel with the topics the magazine referred to. Over a thousand authors contributed to the magazine with their articles on various subjects.

The magazine provided significant contributions to the country such as distinctive support for Atatürk's reforms, its effort to embed the ideology of *Kemalism* in society through humanism, its effort to create national values through language, history and folklore writings, its endeavor to strengthen the social foundations that the Republic wanted to build, its function of transforming the society in the direction of modernization and westernization, and shaping the politics of the time.

This study consists of an introduction part, 3 chapters and a conclusion part. In the introduction; the method and purpose of the study are presented by providing information about the press, magazine publishing, modernization, and westernization, and also the main sources utilized and previous research on *Yücel* are evaluated.

In the first chapter; articles informing about the establishment of *Yücel* magazine, its publication policy, its author staff, technical analysis of the magazine, its views on youth, its turning points, and positive and negative opinions about it are handled under the title "*Yücel Magazine*".

In the second chapter; the topics mainly focused on literature, art, and culture, which constitute a large part of the magazine, are touched upon, and, by examining their aims and effects on this period, the objectives that the magazine wanted to achieve are tried to be

revealed. This section is examined under the title "*Content and Objectives of Yücel Magazine*".

In the third chapter; by analyzing the topics with the main themes of the magazine, which had an impact on social change and transformation within the axis of Kemalism, the *Contributions to Modernization and Westernization* are dealt with under the title "*Efforts to Create an Ideology for Kemalism in Yücel Magazine*".

The purpose of this research is, by examining and analyzing every aspect of this magazine, which left its mark on the period in which it was published, to reveal the ideas and principles it defended and to enlighten the future generations by monitoring *the Türkiye* of that period with the content of the magazine.

Key Words: Atatürk, Yücel, Magazine, Youth, Folklore, Humanism, Press.

ÖNSÖZ

Osmanlı İmparatorluğu'nun; çeşitli milletleri bünyesinde barındırdığı, Türklerin de bu devletin kurucu ve egemen bir unsuru olduğu görülür. Türkler, bu 600 yıllık imparatorluk sürecinin bittiğinin farkına vardığında, Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde, dini temellere ve teşkilât yapısına dayanan bir devlet düzeninden Batı demokrasi düzenini esas alan yeni bir devlet düzenine geçmeyi başarmışlardır. Laik bir yapıya sahip olan bu yeni devletin adı Türkiye Cumhuriyeti'dir. Bu yeni devletin kurulması kolay olmamıştır. Ulaşılmış olan bu merhale, uzun bir gelişmenin ve çalışmanın ürünüdür. Kimilerinin söylediği gibi tepeden inme de değildir. Devam eden bir sürecin sonucudur. Bu sürecin adı *Batılılaşma ve Modernleşme*' dir. Bugün, bu sürecin Tanzimat dönemi ile birlikte başladığı hemen hemen bütün tarih otoritelerince kabul görmektedir. İki yüzyılı kapsayan bu süreç, kesintili safhalarla devam etmiştir. Süreç boyunca gerçekleştirilen ıslahat hareketleri, ideolojik ve fikri cereyanlardan yoksun kalmış, bu nedenle Batı ülkelerinde olduğu gibi bir gelişme gösterememiş, çoğu ıslahat hareketlerinde eski ve yeni mücadelesi sıkça yaşanmıştır. Bu bağlamda yapılan her yenilik öncekilerden bazı şeyleri de muhafaza etmiştir. Bu durum ise, hedeflenen toplumsal dönüşümün hızını düşürerek yavaşlatmıştır. Ancak, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ve yapılan köklü inkılaplar ile bu süreç hız kazanmış günümüze değinde oldukça önemli mesafeler katedilmiştir.

Batılılaşma ve modernleşme hareketlerinin ilk evresi ve baş basamağı toplumsal dönüşüm ve değişimdir. Bu dönüşüm ve değişim, doğal olarak kültürel değişim ve dönüşümü de beraberinde getirmektedir. Değişim ve dönüşüm olmadan toplumları yeniliklere adapte etmek, toplumu biçimlendirmek ve modern bir şekil vermek mümkün gözükmemektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasını müteakip bu gerçeği gören Atatürk ve liderliğindeki inkılâpçı kadro; toplumda dönüşüm ve değişimi öncelemiş ve bunu sağlamak için çeşitli yöntemlere başvurmuştur.

Bu yöntemlerden biri ve en etkilisi, yazılı ve sözlü basının söz konusu dönüşümde araç olarak kullanılmasıdır. Çoğu zaman bu maksatla o dönemde devlet yönetiminde bulunan hâkim unsurlar bu önemli aracı kendi ideolojilerini topluma aşılama amacıyla kullanmışlardır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasını müteakip inkılâpların hayata geçirilmesi ve yeni ideolojinin topluma benimsetilmesinde bu böyle olmuş, toplumun dönüşümü ve değişiminde basın etkili bir araç olarak kullanılmıştır. Çoğu zaman bunun bir sonucu olarak bu dönemdeki basın araçları mevcut iktidarın güdüm ve kontrolüne bağımlı kalmıştır.

Yapılan alanyazın incelemelerinde; toplumsal değişim ve dönüşümde basının etkili araç olma özelliğinin bulunması sebebiyle, basın-iktidar ilişkisi ve dergilerin toplumsal değişimdeki rolleri ile ilgili birçok araştırma ve çalışmalar yapıldığı görölmektedir. Bu çalışmalar incelendiğinde, bir edebiyat kültür ve fikir dergisi olan *Yücel* ile ilgili yüksek lisans tezleri ve makaleler olmasına karşın, toplumsal dönüşüm ve ideolojinin yerleştirilmesi çabalarına yönelik olarak bir doktora tezinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, bu tezin oluşturulmasıyla, Türkiye Cumhuriyeti'nin bu sürede (derginin yayın süresince) dergi üzerinden takip edilmesinin mümkün olacağı değerlendirilmektedir.

İşte; basın-kültürel ve toplumsal dönüşüm ilişkisi ve kurulan Cumhuriyet'in resmi ideolojisi olan *Kemalizm*'in, topluma yerleştirilmesi ve benimsetilmesinde, derginin uyguladığı yöntemlerin topluma etkisini ortaya koymak amacıyla bu tezin yapılmasına karar verilmiştir.

Çalışmada derginin bütün sayılarına ulaşılmıştır. Dergi sayılarının büyük bir kısmı (orijinal sayıları) internet yoluyla temas kurularak çeşitli illerde bulunan sahalardan bedeli karşılığı temin edilmiş, geri kalan kısmına ise başta Milli Kütüphane başta olmak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Türk Tarih Kurumu Kütüphaneleri'nden kopya edilerek ulaşılmıştır.

Derginin gerek *Kemalizm* ideolojisini oluşturma çabalarında gerekse bu ideolojinin topluma benimsetilmesinde, yayınlandığı dönemlerde önemli roller üstlendiği değerlendirilmektedir. Bu bağlamda; tarihi değeri olan bu derginin, içeriğinde yer alan konularla hem şekil ve muhteva açısından okurlara tanıtılması amaçlanmış hem de ideoloji oluşturma çabaları ve topluma benimsetilmesi gayretlerinde nasıl roller üstlendiği analiz edilmeye çalışılmıştır.

Yücel Dergisi'nin, ideoloji oluşturma çabaları ve topluma yerleştirilmesi konusunda gençleri hedef kitlesi olarak belirlemesi ise çok manidar görölmüştür. Atatürk'ün muasır medeniyet seviyesine ulaşmak gayesiyle koyduğu hedefleri gerçekleştirmek için, önce onun fikirlerini anlamak gerekmektedir. Dönemin koşulları göz önüne alındığında, derginin gençleri etkileme biçimi ve yöntemleri kayda değer ve önemlidir. Kabul etmek gerekir ki, günümüz koşullarında dahi Atatürk'ü ve düşüncelerini gençlere anlatmakta ve öğretmekte çeşitli sıkıntı ve güçlükler mevcuttur. Bu bakımdan derginin o dönemdeki faaliyetleri, insanları etkileme biçimleri, algı oluşturma ve yönetme teknikleri günümüzde dahi rehber olacak düzeyde görölmüştür.

Bu tez çalışmasında; tez konusunun belirlenmesi başta olmak üzere önemli katkılar sağlayan ve çalışma süresince bana yardım ve ilgisini esirgemeyen, danışmanım Doç. Dr. Sedef BULUT'a, yönlendirmeleri ile bana destek olan tez izleme komitesi üyeleri Prof. Dr. Mehmet ŞAHİNGÖZ'e ve Prof. Dr. Mesut ÇAPA'ya, tez boyunca teknik destek veren arkadaşlarım Dr. Sebile Yıldız AYBAK ve Dr. Orkun CANBEK'e teşekkürlerimi bir borç bilirim. Bu uzun

süreç boyunca her zaman yanımda olan eşim Gönül'e, çocuklarım Anıl ve Arda'ya ve gelin kızım Aslı'ya gönülden teşekkür ederim.

Çalışmanın tarafımızdan belirlenemeyen birtakım eksiklikleri olması muhtemeldir. Buna karşın bu tezin; tarih bilimine ilgi duyan araştırmacılar için iyi bir kaynak olduğuna inanılmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YÜCEL DERGİSİ

1.1. İç ve Dış Siyasette Gelişmeler	16
1.2. Derginin Yayın Hayatına Başlaması	22
1.3. Dergide Kapak Tasarımı ve Kullanılan Fotoğraflar	34
1.4. Derginin Kurucu ve Yazar Kadrosu	45
1.5. Derginin Yayın Politikası	59
1.6. Derginin Gençliğe Bakışı ve Ele Alış Şekli	78
1.7. Derginin Özel Sayıları	90
1.8. Derginin Kırılma Anları (Zaruri Kapanmalar, Ara vermeler)	95
1.8.1. İlk Zaruri Kapanma	97
1.8.2. İkinci Zaruri Kapanma	100
1.8.3. Derginin 140 nolu Sayısının Cumhuriyet Savcılığı Tarafından Toplatılması	102
1.8.4. Derginin Yayınına İki Defa Uzun Süreli Ara Vermesi	103
1.9. Dergi Hakkında Olumlu, Olumsuz Eleştiriler ve Okuyucu Görüşleri	104
1.10. Derginin Kapanması ve Son Sayı	118

İKİNCİ BÖLÜM

YÜCEL DERGİSİ'NİN İÇERİĞİ VE HEDEFLERİ

2.1. Kültür ve Bilgi Cöngü Yazıları	124
2.2. Psikoloji, Ahlâk ve Felsefe Yazıları	127
2.3. Dergide Kadın Algısı	143
2.4. Dergide Sanat, Edebiyat Yazıları ve Edebi Yönden Tahlil	152
2.4.1. Türk Folkloruna Katkıları ve Öze Dönüş Çabaları	152
2.4.2. Şiir ve Atatürk'e Yazılmış Şiirler	172
2.4.3. Tenkit ve Çeviri Yazıları	188
2.4.4. Dergide Mizahi Resim (Karikatür)	199
2.5. Dergide Yapılan Anketler	207

2.6. Dergide Sahife Altı Yazıları	213

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÜCEL DERGİSİ'NDE KEMALİZM'E İDEOLOJİ OLUŞTURMA ÇABALARI

3.1. Derginin Türkiye'nin Modernleşmesindeki Rolü ve Neo-Hümanizma Görüşleri	217
3.2. Eğitim ve Öğretimi Yapılandırma Çalışmalarına Katkıları	232
3.2.1. Eğitim ve Öğretim ile İlgili Muhtelif Yazılar	234
3.2.2. Eğitim, Öğretimde Üniversite ve Üniversite de Muhtariyet Tartışmaları	252
3.2.3. Halkevleri	259
3.2.4. Köy Enstitüleri	267
3.3. İnkılâbın Mihenk Taşı Başkent Ankara	272
3.4. Türk Dili ve Tarihini Yeniden Oluşturma Çabaları ve Katkıları	276
3.4.1. Yeni Türk Dilini Oluşturma Çabaları	276
3.4.2. Yeni Türk Tarihini Oluşturma Çabaları	289
3.5. Kemalizmi Ele Alış ve Topluma Kemalizmi Benimsetme Çabaları	296
3.6. Kemalizm Yönünden <i>Kadro</i> ve <i>Ülkü</i> Dergileri ile Mukayese	336
3.7. Derginin Atatürk İlke ve İnkılâplarını Koruma Refleksi	341
SONUÇ	360
KAYNAKÇA	367
EKLER	426
EK-1. <i>Yücel Dergisi</i> Kapak Resim ve Tasarımları	426
EK-2. Atatürk'ün <i>Yücel</i> 'de Yayınlanmış Ölüm Raporu	428
EK-3. <i>Yücel Dergisinin</i> Çeşitli Sayılarında Yer Alan Metin İçerisine Yerleştirilmiş Yazılardan Bir Örnek	429
EK-4. <i>Yücel Dergisinde</i> Atatürk'e Ayrılmış Sayfaların Başlaması	430
EK-5. <i>Yücel Dergisinde</i> En Çok Yazısı Bulunan On Yazar	431
EK-6. <i>Yücel Dergisinin</i> En Çok Reklam Aldığı On Sektör	432
EK-7. <i>Yücel Dergisinin</i> Kronolojik Sıralanmış Sayı ve Yayın Tarihleri	433
EK-8. <i>Yücel</i> Yayınlarından <i>Arkadaş Dergisinin</i> İlk ve Son Sayılarının Kapak Resimleri	434

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Apt.	: Apartman
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Cad.	: Cadde
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CHF	: Cumhuriyet Halk Fırkası
DP	: Demokrat Parti
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DTCF	: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
M.Ö.	: Milattan Önce
MKP	: Milli Kalkınma Partisi
M.S.	: Milattan Sonra
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
T.A.O.	: Türk Anonim Ortaklığı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TKP	: Türkiye Komünist Partisi
TİTE	: Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü
TTK	: Türk Tarih Kurumu

GİRİŞ

Özgürlüklerin en önde gelen teminatlarından biri ve halkın yönlendirilmesinde etkin rol alan basın, yönetilenlerle yönetenler arasında devamlı bir iletişim ve denetim organıdır.¹ Aynı zamanda basın; fikir özgürlüğünü kullanabilmenin temel bir aracı olarak görülmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde basın ve basın özgürlüğü günümüze kadar bilhassa siyasal yaşam ortamında olmazsa olmaz niteliğindedir. Başka bir açıdan bakıldığında basın; sorumlu ve ilkeli bir yayımcılık ifa etmek kaydıyla, devlet otoritesine sınır getiren ve bireylerin hak ve özgürlüklerini koruyan önemli bir etkidir.

Basın, kamuoyunda yürütme, yasama ve yargı erklerinin yanı sıra "*dördüncü kuvvet*" olarak da kabul edilmektedir.² "*Dördüncü kuvvet*" in; kralların devrilmesinde, kanunların vaz ve ilgasında, harbin ilanında, programların şekil almasında, hatta iktidardaki hükümetin takip ettiği politikaların oluşturulmasında etkili olduğu bilinen bir gerçektir. Nitekim İngiltere’de yazar ve politikacı olan Lord Falkland daha 1660 yılında Lordlar Kamarası’nda konuşurken, "*Ne zamandan beri çoğu kere üç kuvvetten bahsediyoruz oysa ki ‘eli ile üst tarafta oturan muhabirleri işaret ederek’ hepsinden önemli olan dördüncü kuvvet orada oturmaktadır!*"³ şeklinde ifade etmiştir. Dördüncü kuvvet tabiri de buradan gelmektedir.

Özellikle Türkiye’de basın faaliyetleri Tanzimat ve I.Meşrutiyet dönemlerinde yaygınlaşmaya başlamış ve Cumhuriyet’in ilanı ile daha çok önem kazanmıştır. Bu dönemde yeni yönetimin tanıtılması, inkılâpların halka ulaştırılması, yani kamuoyunun oluşturulması, yönlendirilmesi ve bilgilendirilmesi çoğunlukla basın yoluyla olmuştur. Cumhuriyet’in ilk yıllarında en çok basın denildiğinde süreli yayınlar akla gelmektedir. Süreli yayınlar ise gazete ve dergilerdir. Derginin yayınlandığı dönem göz önüne alındığında gazete ve dergilerin aile, öğretim kurumları ve radyodan sonra gençlerin eğitiminde çok önemli rol oynadığı bilinen bir gerçektir.

Süreli yayınlar güçlü bir eğitim vasıtası ve kamuoyunun oluşturulmasında etkili bir telkin unsuru sayıldıkları kadar, siyasi ve iktisadi mücadele alanında, tesirli bir silah vasfını da taşımaktadırlar. Her memlekette gazete ve dergiler, yakın ve geçmiş zaman veya bugünün olay ve haberlerini verirken, memleketin ana meseleleri üzerinde halkın dikkatini çekmek ve

¹ Münci Kapani, *Kamu Hürriyetleri*, Ankara: 1993, 267-269.

² Nevin Ünal Özkorkut "Basın Özgürlüğü ve Osmanlı Devleti’ndeki Görünümü.", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:51, Sayı:3, Ağustos 2002, 66-84, Münci Kapani, *Politika Bilimine Giriş*, Ankara: 1988, 150-151.

³ Nermin Abadan, "Dördüncü Kuvvet: Basın", *Yücel*, Sayı:158(5), Mart 1956, 285.

okuyucularının umumi kültür ve görgülerini artırmak gibi çok önemli roller üstlenmektedirler.⁴

Yücel zaman zaman kendi sayılarında basınla ilgili bilgilere yer vermiş ve basın hakkında düşüncelerini okurlarla paylaşmıştır. Bu bağlamda, basının görevlerini; aktüel haberleri nakletmek ve bu haberleri mümkün olan en kısa zamanda almak ve yaymak, mühim hadise ve hakîm kanaatleri yorumlayıp, değerlendirmek, geniş çapta halk efkârının teşekkülüne ve istikamet ve şekil almasına tesir etmek, hadiselerin oluş şekli ile vermek istediği mesajın anlaşılmasına yönelik munzam haber ve bilgiler vermek, okuyucuların fikren ve ruhen dinlenmelerini temin etmek amacıyla eğlendirici malzeme üretmek, reklamcılık vasıtasıyla alıcı ve satıcıyı buluşturmak, bir konu hakkında ayrıntılı bilgi sunmak suretiyle okuyucunun umumi bilgi kültür ve görgüsünü artırmak şeklinde ifade etmiştir.⁵

Atatürk'ün basının ülke için ne kadar önemli olduğunu ifade eden şu sözleri oldukça manidardır; *“Ulusun sesi odur. Ulusu aydınlatmada, olgunlaştırmada, ona gereken bilgileri vermede, amacı esenli olan yönde topluca yürümesi için ulusa kuvvet aşıl原因, okul ve klavuz olan odur. Önemi ve büyüklüğü herkesçe bilinen basını, her şeyden önde tutması hükümetin; basını ilgilendiren her meseleyi çalışmalarının başına alması Büyük Millet Meclisinin ödevidir.”*⁶

Genel olarak gazete ve dergilerin sahip oldukları sosyal, siyasi ve politik etkilerine karşılık güçlü ekonomik koşullara bağlılık söz konusudur. Düzenli dergi ve gazete çıkarmak, düzgün ve muntazam işleyen bir sistem gerektirir. Yoksa söz konusu bu basın araçlarının ayakta kalması varlığını sürdürmesi mümkün gözükmemektedir. Ayrıca, işletmenin kime ait olduğu basın hürriyeti açısından önemlidir. Nitekim; gazete ve dergilerin mülkiyeti şahısların ve tröstlerin elinde toplandıkça geniş halk kitlelerini tek taraflı etkileme, bir düşüncüyü tek taraflı ele alma, ekonomik destek aldığı kaynağın fikir ve düşüncelerini empoze etme şekline dönüşmekte yani sözün özü sağlıklı bir şekil almaktadır.

Basının bu kusuruna rağmen bir kamu hizmeti gördüğü ve kamunun ahlâki hüviyetine tesirleri muhakkaktır. Bu sebeple basın hürriyeti, demokratik rejimin ana sütunlarından biri sayılır. Modern bir cemiyette basının iyi işlemesi her şeyden önce basına tanınan hürriyet derecesi ile bu cemiyetin sosyal teşkilatlanma durumuna bağlıdır.⁷

⁴ Abadan, “Dördüncü Kuvvet: Basın”, 285.

⁵ Abadan, “Dördüncü Kuvvet: Basın”, 285.

⁶ Kemal Atatürk, “Basın Özgürlüğü”, *Yücel*, Son Seri Sayı:7 (159), Mayıs 1956, 38.

⁷ Abadan, “Dördüncü Kuvvet: Basın”, 286.

Toplumsal dönüşümü ve değişiminde etkili bir basın aracı olan dergiler ya da bir başka adıyla “*mecmualar*”; derlemek, toplamak anlamlarına karşılık gelmektedir.⁸ Bu basın aracının etkilerini daha iyi anlamak açısından Türkiye’deki tarih yolculuğuna bakmak gerekmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu’nda ilk Türkçe dergiler 19’uncu yüzyılın ortasında yayınlanmaya başlamıştır. Bu bağlamda; bilim çevrelerince ilk derginin, 1849 yılında büyük bir kısmı bülten niteliğinde yayımlanan *Vakayî-i Tıbbiyye*⁹ olduğu kabul görmektedir. Söz konusu bu dergi; 1849-1851 yılları arasında, aylık olarak 28 sayı yayınlamıştır. İçeriği mesleki nitelikte ve sağlık sorunlarıyla ilgilidir.¹⁰

Tanzimat döneminin seçkin devlet adamı ve eğitimcilerinden Mehmet Tahir Münif Paşa’nın (1830-1910) editörü olduğu *Mecmua-i Fünun* diğer önemli dergilerden biridir. Bu dergi yayımlandığı zamanda genç jenerasyon üzerinde etkili olmuştur. Dergide özellikle çocuk ve çocukluk çok özel bir eğitim konusu olarak ele alınmış eğitimin toplum için önemi öne çıkarılmıştır. Ayrıca, dergide Batının mevcut gücünü eğitimden aldığı düşüncesi özellikle vurgulanmıştır.¹¹

Mecmua-i Fünun dergisini yöneten *Mehmet Tahir Münif Paşa* Avrupa’da zaman geçirmiş, Batı kültürünü benimsemiş aydınlardan biridir. Paşa daha başka birçok aydın gibi, Batı’nın birçok alanda Osmanlı dünyasından ne kadar üstün bir pozisyonda olduğunu yakından müşahade etmiştir. Ancak bu üstünlüğü, devleti yöneten kişiler sadece askerlik alanında dar bir çerçevede algılamış, Batı karşısında ayakta durabilmenin yegâne bir yolu olarak silahlı kuvvetleri güçlendirmek, yenilemek görüşüne odaklanmıştır. Abdülaziz döneminde (1861-1876), Batı’nın bilim ve teknik alanındaki üstünlüğü iyice anlaşılmaya başlamıştır. Galatasaray Sultanisi’nin (1868), Darülfünun’un (1870) açılması Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye’nin (1867) kurulması onun zamanına rastlar. 1870’de Napoleon III’ün çağrılısı olarak Avrupa’ya ilk giden padişah olmasına rağmen, Abdülaziz’in Batı kültürüne erdemine içten, fikren inandığı söylenemez. Buna rağmen tarihçiler, Türkiye’de dergiciliğin ve gazeteciliğin Abdülaziz zamanında başlamış olduğunu ve gazete ve dergi sayısının bu dönemde rekor düzeye ulaştığını kabul etmektedirler.

⁸ Uygur Kocabaşoğlu, “Cumhuriyet Dergiciliğine Genel Bir Bakış”, Gelişim Yayınları, İstanbul: 1984, 3.

⁹ Yazarın Notu: Dergi, 2-4 sayfa halinde çıkmış ve yayımlanan yazılar imzasızdır. Dergide mürver ağacı kabuğunun sağlık açısından nasıl kullanılacağını açıklayan bir çeviri, Süleymaniye Akıl Hastalıkları Kurumu ile istatistikî bilgiler ve uygulanan tedavi yöntemleri, havanın insan vücudu üzerindeki tesirleri gibi yazılar yer almıştır. 600 abonesi olan dergi, üç sene yayımlandıktan sonra kapanmıştır. (Bülent Varlık, “Tanzimat ve Meşrutiyet Dergileri”, *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi*, C.I., İstanbul: İletişim Yayınları, 1985, 112)

¹⁰ Kocabaşoğlu, “Cumhuriyet Dergiciliğine Genel Bir Bakış”, 4.

¹¹ İsmail Doğan, *Türk Eğitim Tarihinin Ana Evreleri: Kurumlar, Kişiler ve Söylemler*, Nobel Yay., 2.Basım, Ankara: Nisan 2012, 220.

Mecmua-i Fünun dergisinden sonra, *Ceride-i Askeriye* (1863), *Mecmua-i Askeriye* (1864), *Mecmua-i Ulum* (1867), *Tuhfet-ül Tıbb* (1868) vb. dergileri yayımlanmıştır. Bunlardan başka *Mecmua-i Ebüziya* (1880), *Hazine-i Evrak* (1881), *Malumat* (1893), *Muhit-ül Maarif* (1902), *İçtihat* (1904), *Resimli Kitap* (1908), *Ulumu İktisadiye ve İçtimaiye Mecmuası* (1909), *Şehbal* (1909) Abdülaziz ve Abdülhamit dönemlerinin anılmaya değer dergileridir.¹² Ancak şunu söylemek gerekir ki; bu dönem dergileri, toplumun ekonomik, sosyal gelişim ve değişimlerinin gerisinde kalmışlardır.

Türk dergiciliğinde asıl değişim, yani aktif bir fikir ve yazın mücadelesi Cumhuriyet döneminde başlamıştır. Özellikle Cumhuriyet'in ilk yıllarında Mustafa Kemal'in liderliğinde sanattan bilime, siyasetten gündelik hayata birçok alanda atılımlar gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, yenilikçiliğin en önemli unsur olduğu görülmektedir. Yenilikçilik düşüncesi etrafında şekillenen girişimlerin, Cumhuriyet'in inşasında gözetilen esas değerleri yerleştirmek, yaygınlaştırmak üzere kurgulandığı da sarihtir. Bu temel değerlerin araştırılmasında ve tanıtılmasında edebiyatın ve edebî metinlerin de hatırı sayılır önemli bir payı vardır.¹³

Cumhuriyet'in ilanını müteakip inkılâpların yapıldığı 1923-1933 yılları arasında yayınlanan bazı önemli dergiler şunlardır; Şevket Süreyya Aydemir'in *Kadro Dergisi*, Mehmet Emin'in (Erişirgil) haftalık *Hayat Mecmuası*, M.Zekeriya Sertel'in *Resimli Ay*'ı, Orhon Seyfi'nin onbeş günlük *Güneş*'i, Ahmet Hikmet idaresindeki *Fikirler* ve Yusuf Ziya Ortaç'ın *Meşale*'sidir.¹⁴

Yücel Dergisi'nin çıktığı 1933-1938 yılları arası dönem incelendiğinde ise; şu dergilerin yayınlandığı görülmektedir; Ankara Halkevi'nin çıkardığı *Ülkü*, Yaşar Nabi'nin yöneticisi olduğu *Varlık*, Hıfzı Oğuz Bekata'nın çıkardığı *Çığır*, İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun editörü olduğu *Yeni Adam*, Orhan Seyfi Orhon'un çıkardığı *Ayda Bir*, Peyami kardeşlerin çıkardığı *Kültür Haftası*, Ozansoyların çıkardığı *Marmara*, Ali Kâmil Akyüz'ün çıkardığı *Gündüz*, Necip Fazıl Kısakürek'in çıkardığı *Ağaç*, M.Nihat Özön'ün çıkardığı *Kalem*, Hilmi Ziya Ülken'in çıkardığı *İnsan*'dır.¹⁵

1938-1946 yılları arası dönemde, Türk rönesansı ve hümanizma düşüncesi güçlenmektedir. Bu dönem incelendiğinde; Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel öncülüğünde 1940 yılı Mayıs ayında Tercüme Bürosu kurulmuş ve akabinde *Tercüme Mecmuası* çıkmaya başlamıştır.¹⁶

¹² Vedat Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, Alan Yayıncılık, İstanbul: Aralık 1986, 7-8.

¹³ Dinçer Apaydın, İbrahim Özakman, "Erken Cumhuriyet Döneminde Kısa Ömürlü Edebiyat Dergileri", *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, Cilt:3, Sayı:1, Nisan 2019, 1.

¹⁴ Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 26.

¹⁵ Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 30.

¹⁶ Azra Erhat, "Tercüme Bürosu ve Tercüme Dergisi Üzerine", *Çeviri Seçkisi I:Çeviriyi Düşünenler*, Ed. Mehmet Rıfat, İstanbul: Dünya yayıncılık, 2003: 59-64.

Hasan Âli Yücel'in girişim ve katkılarıyla 1940'tan itibaren, devletçilik ilkesi politikalarıyla uyumlu olarak dünya klasiklerinin tercümesine başlanmıştır.¹⁷ Aynı zamanda, 3803 sayılı kanun ile 17 Nisan 1940'ta Köy Enstitüleri açılmıştır.¹⁸ Dünyada ve Türkiye'de II. Dünya savaşı ve etkileri hüküm sürmektedir. Sol dünya görüşünün edebiyata yöneldiği, bu nedenle sağ dünya görüşünün tepkileriyle karşılaştığı bu dönemde çıkan dergiler ise; *Ant, Ses, Yeni Ses, Uyanış, Oluş, Çınaraltı, Aramak, Hamle, Gün, Yurt ve Dünya, Kovan, Yürüyüş, Millet, Büyük Doğu*'dur.¹⁹

Bu devirde yayımlanan dergiler incelendiğinde, sol ve sağ dünya görüşüne sahip iki ayrı gruba bölünmüş durumda olduğu görülür. 1938-1946 arasında çıkan fikir, sanat ve edebiyat dergilerinin, küçük bir kısmı sağ eğilimli, geri kalanların büyük bir bölümü ise sol eğilimlidir. Ufak bir bölümü de ilericiliği benimsemekle birlikte, tarafsız, yalnız edebiyat ve sanat düşüncesinde olan dergilerdir.²⁰ Bu dergilerden, *Büyük Doğu, Çınaraltı ve Millet* sosyalizm ve komünizm karşıtlığında ortak hareket etmişlerdir.²¹

1946-1950 yılları arası dönemde ise; II. Dünya Savaşı bitmiş demokrasiler önem kazanmaya başlamıştır.²² Türkiye bu durumdan etkilenmiş ve bunun sonucunda çok partili döneme geçiş girişimleri hız kazanmıştır. Cumhuriyet'in kazançları tartışma konusu olmuş ve inkılâplardan ödünler verilmeye başlanmıştır. DP kurulmuştur. Ünlü Tan olayları bu dönemde yaşanmıştır.²³ Bütün bu olaylar o zamanın dergilerinde de yer almıştır. Bu dönemin bazı önemli fikir, edebiyat ve sanat dergileri; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi, Yığın, Kaynak, Türk Folklor Araştırmaları, Aile, Edebiyat Dünyası, Yaprak ve Şadırvan*'dır.²⁴

1950-1960 yılları arası dönemde dergicilik başka bir aşamaya geçmiştir. DP iktidarında, ilk zamanlarda özgürlük yanlısı görünen yönetici kadro, yavaş yavaş bir baskı aracına dönüşmüştür. Halkevleri ve Köy Enstitüleri çeşitli gerekçelerle kapatılmıştır. DP'ye muhalif olan basında Atatürk ilke ve inkılâpları savunulmuş, siyasal baskının dozu arttıkça, fikir ve sanat dergilerinde bir çeşit içe kapanış başlamıştır. Bu dönemin dergileri incelendiğinde ise; *Hisar, Ufuklar, Beş Sanat, Nokta, Sonra Yeni Ufuklar, Türk Dili, Yeryüzü, Beraber, Şimdilik,*

¹⁷ Şehnaz Tahir Gürçağlar, *Kapılar: Çeviri Tarihine Yaklaşımlar*, Scala Yayıncılık, İstanbul:2005,27-48.

¹⁸ Pakize Türkoğlu, *Tonguç ve Enstitüleri*, YKY, İstanbul:1997, 154-155.

¹⁹ Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 43-49.

²⁰ Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 44-45.

²¹ Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 43.

²² Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 50-54.

²³ Yazarın Notu: "Tan Gazetesi Olayı" ya da "Tan Gazetesi Baskını", 4 Aralık 1945 tarihinde sol eğilimli *Tan* gazetesinin bir grup tarafından yağmalanması olayıdır.

²⁴ Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 50.

Mavi, Küçük Dergi, Yeditepe, Ötüken, Güney, Doğu-Batı, Çağrı, Şairler Yaprığı, Yenilik, Salkım, Türk Düşüncesi, Dost dergileri olduğu görülmektedir.²⁵

Cumhuriyet kurulduktan sonra Türk dergiciliğinin gelişimine bakıldığında; Türkiye’de 1923-1970 yıllarında 4194 dergi yayınlandığı görülmektedir.²⁶ 1984 yılında yayımlanan *Türkiye’de Dergiler ve Ansiklopediler (1849-1984)* adlı kaynakta; neşredilen dergi miktarının sosyo-ekonomik koşullar ve memleketin siyasal iklimiyle örtüştüğü, çok partili siyasal hayata geçilmesi ile yayınlanan dergi sayısının arttığı, 1961 Anayasası’nın getirdiği özgürlükçü ortamın da dergi yayıncılığını olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir.²⁷

Ayrıca bu kaynakta; dergilerin yayınlandıkları yer ve ülke düzeyinde dağılımlarında *Ankara-İstanbul* lehine büyük bir dengesizliğin olduğu ortaya konmuştur. Bu kapsamda; 1923’te çıkan 39 dergiden 26’sı, 1933’te 55 dergiden 34’ü, 1943’te 42 dergiden 32’si 1953’te 119 dergiden 90’ı *İstanbul-Ankara*’da yayınlanmıştır.²⁸ Bu durum da göstermektedir ki bu dönemde Taşrada dergicilik *İstanbul-Ankara*’nın çok gerisinde kalmıştır. Bunun en önemli sebebi ise; İzmir dahil üç büyük ilimize göre, kırsal kesimin sosyo-ekonomik gelir düzeyi, okuma yazma oranı ve eğitim düzeyinin çok düşük seviyede olmasıdır.

1935-1956 yılları arasında Türkiye’de dergilerin tirajlarına bakıldığında, kesin olmamakla birlikte tirajı bilinenler içinde büyük çoğunluğunun beş bin sayısını geçemediği görülmektedir.²⁹ Tirajların bu kadar az olmasının en önemli sebebi, kuşkusuz ülkede okur-yazarlığın ve halkın ekonomik düzeyinin düşük olmasıdır. Bu dönemde bütün bu olumsuzluklara rağmen *Yücel Dergisi*’nin 47’nci sayısında “*Yücel iki aydan beri 7500 bastırıyor. Buna rağmen birçok talebi karşılayamamıştır. Okuyucularımızın büyük alâkasına teşekkür ederiz.*”³⁰ şeklinde tam sayfa ilan verilmiştir. *Yücel*’in çıktığı dönemde yalnız halkevlerinin çıkardığı kamu destekli iki önemli derginin tirajı on binin üzerindedir.³¹ Bunlardan biri Ankara’da yayımlanan *Ülkü*, diğeri ise İstanbul’da yayımlanan *Yeni Türk Dergisi*’dir.³² Derginin verdiği ilandan anlaşıldığı gibi *Yücel*’in bu iki dergiden sonra dönemin en çok satan dergilerinden biri olduğu görülmektedir.

Türkiye’de, meslekî kuruluşlar ve kamu kuruluşlarının çıkardıkları dergiler hariç tutulursa süreli yayınları uzun süre yaşatmanın genellikle güç olduğu görülmektedir. Bu güçlüklerin

²⁵ Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 55.

²⁶ Kocabaşoğlu, “Cumhuriyet Dergiciliğine Genel Bir Bakış”, 4.

²⁷ Kocabaşoğlu, “Cumhuriyet Dergiciliğine Genel Bir Bakış”, 4.

²⁸ Kocabaşoğlu, “Cumhuriyet Dergiciliğine Genel Bir Bakış”, 6.

²⁹ Kocabaşoğlu, “Cumhuriyet Dergiciliğine Genel Bir Bakış”, 6.

³⁰ *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939, 235.

³¹ Kocabaşoğlu, “Cumhuriyet Dergiciliğine Genel Bir Bakış”, 6.

³² Mahmut H. Şakiroğlu, “Halkevi Dergileri ve Neşriyatı.” *Kebikeç*, Sayı:3 (1996): 131-142.

başında, siyasi ortam baskısı, basın özgürlüğünün kısıtlanması, okur sayısının yetersizliği, maliyetlerin artması, hammadde yokluğu (kâğıt vs.) gibi faktörler gelmektedir.

Bu anlamda düşünüldüğünde, haber, politika, mizah, edebiyat ve sanat dergilerinin çok uzun ömürlü olamadıkları anlaşılmaktadır. *Yücel*'in yayınlandığı zamanda çıkan diğer dergilerin çoğunun ömrü de kısa olmuştur. *Yücel* her ne kadar yayınına belirli sürelerle ara vermiş olsa da 21 yıl boyunca faaliyetini sürdürmüştür. Derginin uzun süre faaliyetini devam ettirmesi, yayınlandığı dönemde dergiye olan ilginin ve rağbetin yüksek olduğunun kanıtıdır.

Yücel Dergisi'nin ulaşmak istediği nihai amaç *Batılılaşma ve Modernleşme*'dir. Bu kapsamda bu kavram üzerinde durmak gerekmektedir. Osmanlı'da *Modernleşme ve Batılılaşma* hareketleri Tanzimat öncesi döneme dayanmaktadır. batılılaşma hareketlerinin başlangıcının 18'inci yüzyılın ilk yıllarına dayandığı çoğu tarihçiler tarafından da kabul edilen bir olgudur. Bu hareketler Avrupa'daki gelişmelere paralel olarak doğmuştur. Yaşanan kültürel, iktisadi, sosyal ve siyasi gelişmeler İlk ve Orta Çağ'da ortaya çıkmış ahlâki ve dini öğretilerin oluşturduğu yaşam biçimini temelinden etkilemiştir. Osmanlı toplumunda ortaya çıkan modernleşme hareketleri sadece Anadolu'yu değil tüm imparatorluk topraklarını ve bu toprakların dışında bulunan diğer islam halklarını derinden sarsmış, süreç Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir.³³ Batılılaşma terimine farklı tarifler getirmek mümkündür. Batılılaşma; çağdaş bir toplum ve hürriyetçi temellere dayanan bir devlet düzeni kurmak amacıyla girişilmiş teşebbüs ve faaliyetlerdir.³⁴ Bu gerçekleştirmeler kuvvetli ve zayıf, kesin veya çekingen, fakat her hal ve kârda mevcut düşünce hareketleri ve araştırmalarla beslenmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu yöneticileri Batı'nın Doğu'ya nazaran teknik ve medeni üstünlüğünü görmüşler ve geri kalmış, aşağıda bulunan hayat seviyesinden kurtulmak için *batılılaşmanın* gereğine inanmışlardır.

Bu kapsamda değerlendirildiğinde; Osmanlı İmparatorluğu'nda batılılaşma hareketlerinin üç aşamadan geçtiği görülmektedir. Bunlardan ilki *Kısmi Müessese Islahatları (1718-1826)*, ikincisi *Aydın Despotluk Devresi*,³⁵ üçüncüsü ise *Modern Devlet Fikrini Gerçekleştirme* safhasıdır.³⁶ İlk safhada; mevcut hakim güçlerin Batı'yı tanıma isteğine rağmen Batı üstünlüğünü kabul etmemesi, ıslahat projelerini sınırlı bırakmış kitlelere mal edilmesini engellemiştir. İkinci safhada, Osmanlı Padişahı II Mahmut ön plandadır. Bu inkılâpçı,

³³ İlber Ortaylı, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1999, 13.

³⁴ Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye'nin Siyasi Hayatında Batılılaşma Hareketleri I*, Yeni Gün Haber Ajansı, Ocak 1999,27.

³⁵ Büyük Frederik'in kurduğu Aydın Despotluk Rejimi (Charles Crozat, *Umumi Amme Hukuku Dersleri*, İstanbul:1948, 23-30.).

³⁶ Tunaya, *Türkiye'nin Siyasi Hayatında Batılılaşma Hareketleri I*, 29.

yenilikçi ve cesur padişah *Yeniçeri Ocağını* kaldırarak batılılaşma kapısını açmıştır.³⁷ II. Mahmut, ülkede merkezi otoriteyi kurmak için güçlü bir ordunun yanı sıra güçlü bir bürokratik işleyişin de olması gerektiğini anlamıştır. İlk önce kendine bağlı bir bürokrasi sistemi kurmuş ve devlet adamlarının güvenini kazanmıştır. Bunu yaparken ilk etapta bir şekilde gözden düşmüş olan devlet adamlarının mallarına müsadere yoluyla el konulması sistemini kaldırmıştır. Bunun yanında devlet yöneticilerinin padişahın kulu olması düşüncesiyle kurulmuş olan bir sistem yerine merkezi otoriteye bağlı maaş karşılığı çalışan bir tür memurluk sistemini getirmiştir.³⁸ Ayrıca, padişah Fransız İhtilali'yle ortaya çıkan milliyetçi ve özgürlükçü fikirlerin devleti parçalamasına engel olmak ve Avrupa'lı devletleri desteğini yanına almak istemiştir.³⁹ Gerçekleştirdiği ıslahatların imparatorluk için bir hayat prensibi olmasına karşın anayasa garantisine sahip bulunmaması nedeniyle modern devlet anlayışından uzak kalmıştır. Bu sebeple modern devlet fikrinin gerçekleştirilmesinin başlangıcını Tanzimat oluşturmaktadır.⁴⁰ I. Meşrutiyet, II. Meşrutiyet onu izlemiştir.

Nihayetinde Batı örneğinde Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile *Batılılaşma* ve *Modernleşme* başka bir boyuta taşınmıştır. Elbette, teokratik bir düzenden laik bir düzene geçiş kayda değer bir gelişme olarak kabul edilmektedir. Yeni devletin kurulmasıyla ulaşılan bu merhale kuşkusuz çok önemli görülmektedir. Kaçınılmaz olarak bu merhale ile yeni bir süreç oluşmuştur. Bu süreçte batılılaşma adına birçok önemli yenilik ve reformlar yapılırken, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları bu yeni devlet düzeninin getirdiği problemlerle karşı karşıya kalmıştır. Meselenin zor tarafı hem medeniyet arenasının değiştirilmesi hem de Batı'ya yönelik demokrasi tesisi ile ilgili güçlüklerden kaynaklanmaktadır. Yapılan devrimler ve düzenlemeler gerçekleştirildikten sonra görülmüştür ki bir sonraki yenilikler öncekilerden halâ birtakım şeyleri bünyesinde muhafaza etmektedirler. Kabul etmek gerekir ki bu oluşumun eksik taraflarından biri de siyasal olayları besleyici ve açıklayıcı fikir hareketlerinin yani bir ideolojisinin olmayışdır. Bu eksikliği tespit etmiş olan inkılâpçı kadroların eksikliği gidermek için yeni bir ideoloji oluşturma gayretine yöneldikleri anlaşılmaktadır. Bu bağlamda inkılâpçı kadroların kitle iletişim araçlarından biri olan basını araç olarak kullandığı söylenebilir.

Yücel'in batılılaşma ve modernleşmeye verdiği destek inkılâplara, halkın eğitilmesine, dilin geliştirilmesine ve bir tarih şuuruna sahip olunmasına verdiği destek ile öne çıkmıştır. Dergi

³⁷ Sibel Kaval Kundakçı, "Yeniçeri Ocağı'nın Kaldırılmasından Sonra Devam Eden Yeniçerilerin Gayretkeşliği Üzerine Bazı Düşünceler" *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 8, Sayı:1, Nisan 2017, 20-42.

³⁸ Erik Jan Zürcher, *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1998, 60-67.

³⁹ Mümtaz'er Türköne, *Osmanlı Modernleşmesinin Kökleri*, İstanbul: Yeni Şafak Kitaplığı Yakın Tarih Dizisi, 1995, 5

⁴⁰ Tunaya, *Türkiye'nin Siyasi Hayatında Batılılaşma Hareketleri I*, 42.

tarafından; eğitim ve öğretim alanında batılı ülkelerde olduğu gibi okul sistemlerinin kurulması, özellikle laiklik prensibinin öğretim alanında uygulanması, gençlerin dinin basmakalıp uygulamalarından korunması, bilimin ve fennin ışığında eğitim yapılması savunulmuş ve bu yönde hareket edilmiştir. Ayrıca, modernleşme için yeni kolay anlaşılır bir dilin gerekliliği üzerinde durulmuş mutlak surette dilin geliştirilmesi elzem görülmüştür.

Yücel'in asıl modernleşme düşüncesi, *Hümanizma* ile Türk inkılâbı'nın gelişmesini sağlama ve bu harekete ideoloji kazandırma alanında kendisini göstermiştir. Yücelcilere göre, batılı klasik eserlerin tespit edilmesi ve dilimize çevrilmesi hümanizmanın ilk safhasıdır. Bundan sonra, klasik eserlerdeki esas ruhun benimsenmesi ve özümsemişi safhasına girilecektir.⁴¹ Hümanizma, totaliter ideolojilerle oluşturulan rejimlerle bir savaşıma ruhunu, "*hür ve sistematik bir düşünce tarzını*" meydana getirecektir.⁴² Yücelcilere göre hümanizma; eski Avrupa'ya dönüş değil XX. Yüzyılda bir Türk hümanizmasını oluşturmaktır. Bu düşünce ise; Türkiye'de bir toplumsal duyuş ve düşünüş (kültür) değişimi bu değişiminde Türkiye'nin yaşam şartlarına göre gerçekleşmesi demektir. Türkiye'de o zamanda şartlar buna müsaittir. Yücelcilere göre hümanizma ile; kendi kendimizi batılı metodlara uyarak tanımak ve keşfetmemiz gerekmektedir. Bu kapsamda; Türklüğün devam edegelen ahlâkî, sosyal, felsefi, edebî, ilmî, bütün faaliyetlerinin incelenmesi ve bu incelemede ise peşin hükümlerin reddi, belgelere ve denemelere dayanması esas alınmıştır.⁴³

Dergide batılılaşmak; her şeyimizi terk ederek batılı olmak veya batıyı taklit etmek şeklinde düşünülmemiştir. Milli unsurlarla batılı unsurların kaynaşmasından vücut bulacak bir sentez fikri yani Batı düşüncesine sahip olmak, dogmalardan sıyrılmak, bilim ve tekniği esas almak ve bu doğrultuda hareket etmek esas alınmıştır. Yücelcilere göre, kendi tarihimizi bilmek, kendimizi tanımak geleneklerimizden vazgeçmek anlamı taşımamaktadır. Realist ve ilmi metotlarla hareket etmek basmakalıp düşüncelerden uzaklaşmak ancak geçmişten bize miras kalan kültür değerlerimize de sahip çıkmak ve geleneklerimizi canlı tutmaktır. Derginin yazı ve makaleleri incelendiğinde yayın hayatı boyunca bu düşünceler doğrultusunda hareket ettiği görülmektedir.

Tez; giriş, üç bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Giriş kısmında; basın, dergicilik, çağdaşlaşma ve batılılaşma ile ilgili bilgiler verilerek tezin yöntemi ve amacı belirtilmiş ve ayrıca yararlanılan temel kaynaklar ve *Yücel* ile ilgili önceki araştırmalar değerlendirilmiştir.

⁴¹ Orhan Burian, "Hümanizma ve Biz I", *Yücel*, Sayı:62, Nisan 1940, 71-77.

⁴² Orhan Burian, "Hümanizma ve Biz II", *Yücel*, Sayı:63, Mayıs 1940, 121-125.

⁴³ Orhan Burian, "Hümanizma ve Biz III", *Yücel*, Sayı:64, Haziran 1940, 171-173.

İlk bölümde; *Yücel*'in kurulması, yayın politikası, yazar çizer kadrosu, derginin teknik analizi, gençliğe bakışı, kırılma anları, kendisi hakkında olumlu ve olumsuz görüşleri içeren yazılar “*Yücel Dergisi*” başlığı ile ele alınmıştır.

İkinci bölümde; derginin büyük bir bölümünü teşkil eden edebiyat, sanat ve kültür ağırlıklı konulara değinilmiş ve bu döneme etkileri ve hedefleri incelenerek derginin ulaşmak istediği amaçlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bölüm “*Yücel Dergisi'nin İçeriği ve Hedefleri*” başlığı ile incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ise; Kemalizm ekseninde toplumsal değişim ve dönüşüme etkisi olan derginin ana temalı konuları analiz edilerek *Modernleşme ve Batılılaşmaya* olan katkılar “*Yücel Dergisi'nde Kemalizm'e İdeoloji Oluşturma Çabaları*” başlığı ile ele alınmıştır.

Bu tez çalışmasında, konu seçimi ile birlikte konunun kapsamı üzerinde de düşünülmüştür. Bu bağlamda; *Yücel*'in konu yelpazesi oldukça geniştir. Derginin, politikadan bilime, şiirden folklorla, eğitim-öğretimden sanata, dil ve tarihten tercümeyle, günlük yaşam'dan dünya olaylarına, spor'dan kültür hareketlerine, mizahtan eğlenceye kadar daha birçok konuya değindiği görülmektedir. Aslında tezin başlığı *Kemalizm Yolunda Öncü Bir Gençlik Dergisi: Yücel (1935-1956)* olsa da çalışmada, *Yücel*'in çıktığı dönemde *Yücel* üzerinden genç Türkiye Cumhuriyeti'nde; yaşam koşulları, o dönemdeki tartışma konuları, siyasi ve politik ortamın hal ve şartları, ülkede meydana gelen önemli olayların tetkiki ve analizi de yapılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda; *Yücel*'de yer alan konular yatay ve dikey olarak derinliğine bir araştırmayı zorunlu kılmıştır.

Dergi koleksiyonunun oluşturulmasını müteakip dergiyle ilgili diğer kaynakların araştırılması ve temin safhasına geçilmiştir. Bu kapsamda; literatürde bulunan dergiye ait kitap, tez ve makaleler ile dergi hakkında internette yazılan yazılar ve değerlendirmeler incelenmiştir. Daha sonra esas kaynak *Yücel* olmak üzere toplanan diğer dokümanlar konu, nitelik ve zaman açısından tasnif edilmiş ve ana başlıklar altında dosyalanmıştır.

Bu tez; dergide mevcut araştırma yazıları, yorum, makale, eleştiri, şiir, edebiyat, kültür ve sanat hareketleri, klasik Batı eserlerin tercümesini kapsayan içeriğinin gözlem-analiz-sentez yani analitik düşünce yöntemiyle, 1935-1956 yılları arasında Atatürk inkılâbının halkla-devleti, milletle-hükümeti birbirine bağlamasını, 1923 yılından beri memlekette süre gelen inkılâp ruhuna uygun hareketleri, batılı bir görüşle ele alınan Türk Hümanizmasını, başka bir deyişle *Yücel Dergisi*'nin Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasını müteakip Türk toplumunun değişimindeki etkisini incelemek için gerçekleştirilmiştir. Gerçekten 1935-1956 yılları arasında Türkiye'nin özellikle gençliğe yönelik bir edebiyat ve sanat dergisinin olmaması, derginin eğitimden şehir ve belediyeçiliğe kadar bütün meselelerini batılı bir yaklaşımla ele

almak istemesi, insanların gündelik yaşamının ve ihtiyaçlarının değişmesiyle eğitime ve bilgilendirmeye olan açlığı *Yücel*’e olan ilgiyi çekici bir hale getirmiştir.

Medya, iletişim ve basın yani iletişim bilimleri tarih boyunca devletlerin iktidar ve muhalefet egemenliğinin önemli bir unsuru aynı zamanda da toplumsal dönüşüm ve değişimin yapı taşları olarak kabul edilmiştir. Çünkü medya, iletişim ve basın insanlar üzerinde algı oluşturmak için çok önemli faktörlerdir. Algı oluşturma düşüncesi, döneme tanıklık eden, uzun soluklu, yüksek tirajlı bir dergi olarak kabul edilen *Yücel Dergisi* üzerinden incelenmiştir. Bununla birlikte *Yücel Dergisi*’nin yayınlandığı dönemde, Türkiye’de çok önemli değişiklikler (*Sosyo-ekonomik, Siyasi, Kültürel ve Psikolojik yönlerden*), inkılâplar ve tartışmalar yaşanmıştır. Bu değişiklikler, *Yücel Dergisi*’nin bakış açısıyla irdelenmiş ve yorumlanmıştır.

Türkiye’nin siyasal, sosyal, kültürel dönüşüm ve değişimini *Yücel Dergisi* üzerinden incelenmesi düşüncesine sevk eden diğer bir faktör de; toplumsal değişim ve dönüşümün üç temel ögesi olan *zaman, mekân ve insan* unsurlarının boyutlarını harekete geçirip gerçek bir dönüşüme neden olabilecek ortam ve hazırbulunuşluk düzeyi ve bu dönüşüm şartlarının hazırlanmasında insan faktörünün etkin olduğu fikri olmuştur.⁴⁴ Bu çalışmada ayrıca, toplumsal değişim ve dönüşümün odağında bulunan insanların tercihlerine bakılarak Türkiye’deki toplumsal değişim ve dönüşüm, *Yücel Dergisi* üzerinden de araştırılmıştır.

Değişim toplumlarda yeni ihtiyaçlar ve yeni eğilimler ortaya çıkarmaktadır. 1923-1935 yılları arasında yapılan hızlı devrimlerden sonra, devletçilik, kamulaştırma, tasarruf, millilik gibi kavramlar öne çıkarken 1950’lerden sonra da tüketim, rahat yaşam, moda, sanat, magazin, cinsellik gibi yeni kavramlar günlük hayatta sıkça kullanılır olmuştur. Bu dönemlerde yani *Yücel Dergisi*’nin yayınlandığı 1935-1956 arasında kaçınılmaz olarak toplumda ve bireylerde de çeşitli değişim ve dönüşümler yaşanmıştır. Bu değişim ve dönüşümlerde *Yücel Dergisi* bir fikir, kültür ve sanat dergisi olarak ortama ve gündeme uygun olarak katkılar sunmayı amaç edinmiştir. Bu çalışmayla; *Yücel Dergisi* üzerinden Türkiye’nin içerisinde bulunduğu siyasi, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeler hem izlenmiş hem de *Kemalizm* ideolojisinin oluşturulması ve topluma yerleştirilmesi hedefiyle değişim ve dönüşüme ne gibi katkılar yaptığı araştırılmıştır.

Bu çalışmada, *Yücel Dergisi*’nin hangi yöntemlerle topluma nasıl bir yön verdiğinin, değişim ve dönüşüme nasıl katkılar sunduğunun daha iyi anlaşılması maksadıyla yayınlanan tüm sayıları bütünsel olarak incelenmiş ve tek tek temalara bölünerek analiz edilmiştir.

⁴⁴ İsmail Doğan, *Eğitim Sosyolojisi Kavramlar ve Sorunlar*, Ankara: Nobel Yayıncılık, Kasım 2018, 257.

Yayınlandığı dönem boyunca, Muhtar Fehmi Enata'nın derginin sahibi olarak yer aldığı görülmektedir. Derginin sahibinin kapanana kadar değişmemiş olması ve bu dönem için yüksek sayılabilecek bir okuyucu kitlesine ulaşması bu çalışmanın seçilmesinde etkili olmuştur.

Bu tezin bölümlendirilmesinde temalar dikkate alınmıştır. Zaman içerisinde bir bölümlendirmeye gerek görülmemiştir. Temalar ise kendi içinde alt temalara ve kategorilere ayrılmıştır. Bu kategorilerin belirlenmesinde *Yücel Dergisi*'nin konu ve başlık seçimleri etken olmuştur. Kemalizm, iç ve dış politika, dil ve tarih, sanat ve edebiyat, eğitim ve öğretim, felsefe ve psikoloji, bilgi ve kültür, hümanizma, folklor, kadın, aile, gençlik, eğlence, bilimsel gelişmeler gibi alt temalar tamamen derginin konuları arasından seçilmiştir. Böylece her temaya derginin yönelimi ve yorumu anlaşılmaya çalışılmıştır.

Dergi incelemesinde doküman analizi yöntemi kullanılmış bu çerçevede tüm yazı ve makaleler incelenerek seçilen metinler üzerinden yorumlama ve değerlendirmeler yapılmıştır. Yani *Nitel Veri Analiz* yöntemi tercih edilmiştir. Bu bağlamda, *Yücel*'in sayfalarında yer alan haber, başyazı, makale, şiir, fıkra, karikatür, fotoğraf, resim ve diğer materyallerin içeriği ve sunuluş biçimi analiz edilerek bu dönemde Türkiye'nin geçirdiği değişim ve dönüşümler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Tezin ana bölümleri kapsamında, derginin politika ve siyasete, siyasi muhite, kadınlara ve gençliğe, aile ilişkilerine, sosyal ve ekonomik olaylara, toplumsal dönüşüm ve değişime, iç ve dış gelişmelere ve olaylara bakışı değerlendirilmiştir. Bu açıdan, *Yücel Dergisi* yayınlandığı dönemde meydana gelen değişim ve dönüşümü anlamlandırmak için kıymetli bir kaynak olarak ele alınmıştır.

Bu çalışmanın bir başka amacı ise, hem derginin *Kemalizm*'i topluma yerleştirme hedefinde uyguladığı yöntem ve metotları hem de dergi üzerinden Türkiye'nin 1935-1956 yılları arasında geçirdiği sosyal, kültürel, siyasi, politik ve ekonomik değişimleri incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, *Yücel Dergisi*'nin bu dönem içinde Türk dergiciliğindeki yeri, politik ve siyasi yönü, eğitime, dil ve tarihe, edebiyata, kültüre, gençliğe, aile hayatına, kadına, bilime, sanata, yeniliğe, dış ve iç olaylara bakışı detaylı olarak analiz edilmiştir. Bu bağlamda şu sorulara cevaplar aranmıştır;

Yücel nasıl bir ortamda yayın hayatına başlamıştır? *Yücel* sadece edebiyat-sanat dergisi midir? yoksa aynı zamanda bir fikir ve düşünce dergisi midir? *Yücel*'in hedef kitlesi hangi toplumsal grup veya gruplardır? *Yücel*, kadın, çocuk, gündelik yaşamla ilgili olarak öne çıkan yayınlar yapmış mıdır? Bu yayınlarla kültür ve değişim üzerinde bir etki yaratmış mıdır? *Yücel*, siyasetle ilgilenmiş midir? İlgilenmişse nasıl bir yönelim göstermiştir? *Yücel* dünyadaki

gelişmeleri takip etmiş midir? veya okuyucusuna yansıtmış mıdır? *Yücel*, gerek yayın politikası gerekse bünyesinde yer verdiği konu ve kapsam yönünden dönem dönem farklılıklar yaratmış mıdır? *Yücel*'in Atatürk'e ve Atatürk ilke ve devrimlerine bakışı nasıldır? *Yücel* belirlediği hedeflere ulaşmış mıdır?

Yücel Dergisi ile yapılan daha önceki araştırmalar incelendiğinde, söz konusu süreli yayının genellikle edebî tahlil, eğitim ve tek parti yönetimi ile ilişkiler nezdinde, kısım kısım ele alındığı görülmüştür. Bu tezde ise bu çalışmalardan farklı olarak, psikoloji, felsefe, ideoloji ve iletişimin yanı sıra, edebiyat ve sanat tarihini de kapsayan bir metodoloji öne çıkarılmış ve bir bütünlük içerisinde çalışılmıştır. Bu açıdan tezin fikir ve sanat dergiciliği evreninde bütüncül bir çalışma olduğu söylenebilir. Derginin çeşitli dönemleri ele almış olması, geniş konu yelpazesıyla bütüncül yaklaşımının ortaya konulması tezin şahsına münhasır kendine özgü özelliklerinin olduğunu göstermektedir. Yapılan bu tez bu bakımdan emsalleri arasında bir özgünlük taşımaktadır.

Derginin özellikle başyazıları, derginin memlekete ve dış dünyaya bakışını yansıtmaları açısından bütün yönleriyle bir gösterge olarak kabul edilmiştir. Bununla birlikte; Behçet Kemal Çağlar'ın gerek *Kemalizm* menşei yazıları gerekse şiirlerinden, Vedat Günyol'un sanat ve edebiyat yazı ve eleştirilerinden, Orhan Burian'ın Türk hümanizması konulu yazılarından, Cemal Nadir Güler'in ülkenin sorunlarını eleştirel bir dille ele alan mizahi karikatürlerinden, Yusuf Mardin'in eğitim ile ilgili yazılarından, İsmet Rasin'in fikir serpintileri ile Türkçülük yazılarından, İhsan Aygün'ün anketlerinden, Pertev Naili Boratav'ın folklor yazılarından, Ragıp Hulusi'nin dil ile ilgili inceleme yazılarından, A. Kâmil Akyüz'ün sosyal konuşmalarından, Osman Nebi'nin hikâye, masal ve makalelerinden, Saffettin Pınar, Haluk Şehsuvaroğlu'nun *Kemalizm* ile birlikte gündeme dair yazılarından, Haydar Tolun'un psikoloji ve felsefe yazılarından, *Yücel*'de yer alan daha birçok eserden ziyadesiyle istifade edilmiştir.

Vedat Günyol, Nermin A.Akalın, Münire M.Karacarlalı, Nilüfer F. Deriş, İsmail Türegün, Muhlis Ete, Mustafa Ertem, Seniha Bedri Göknıl, Selma F. Ocaktan gibi isimler çevirileriyle dünyada olan olaylar ve yayınlanmış kıymetli eserler hakkında fikir sahibi olmamızı sağlamışlardır. Bununla birlikte edebiyat tarihimizden araştırmalar ile Tahir Olgun, Orhan Burian ile tenkitler, Osman Nebi, Behçet Kemal Çağlar, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Yusuf Mardin, İhsan Boran, Esad Demiray, Cenap Şehabettin, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Orhan Şaik Gökay, Celâl Sılay gibi önemli şairler ile şiirler dergiye bir vizyon vermiş ve dergiyi süslemiştir.

Yücel'in yazar kadrosu, Muhtar Fehmi Enata'dan Sabiha Gökçen'e, Behçet Kemal Çağlar'dan Fazıl Hüsnü Dağlarca'ya, Hasan Ali Yücel'den Fakir Baykurt'a, Can Yücel'den Halide Edip Adivar'a kadar günümüzde de ünlü olarak bilinen birçok isimden oluşmuştur. Derginin yazar ve çizer yelpazesi öyle geniş ki bir dönem Türk siyasetinde söz sahibi olan Bülent Ecevit, Rahşan Ecevit, İsmet İnönü, Celâl Bayar, Hikmet Sami Türk gibi ünlü siyasetçiler yazı, makale ve şiirleri ile katkılar sunmuştur.

Kemalizm Yolunda Öncü Bir Gençlik Dergisi:Yücel (1935-1956 adlı bu tezde literatür taraması yapılırken basın tarihine dair araştırmaları olan Münici Kapani, Hıfzı Topuz gibi yazarların çalışmaları ve *Yücel Dergisi*'nde basının işlevleri ile yazı ve makaleleri bulunan Nermin Abadan, Uygur Kocabaşoğlu gibi yazarların eserleri ana kaynaklar olarak değerlendirilmiştir.

Yücel'in incelendiği döneme ait olayların eş zamanlı olarak yayınlandığı *Tan*, *Ulus*, *Hürriyet*, *Milliyet* ve *Cumhuriyet* gazeteleri de tez çalışmasında kullanılan yerli kaynaklar arasında yer almıştır.

Yapılan araştırmada; *Yücel* ile ilgili üç yüksek lisans tezi ve üç adet makale bulunduğu görülmektedir. Tez ve makalelerde dergide yer alan çeşitli konular üzerinde durulmuştur.

Bu bağlamda ilk tez;⁴⁵ Elvan Torun tarafından “*Yücel Dergisi ve Dergi Etrafında Gelişen Edebî Faaliyetler*” başlığı ile 2004 tarihinde Ankara’da hazırlanmıştır. Bu tezle derginin; daha çok edebî yönü ve inkılâp edebiyatı oluşturma çabaları ile bu edebiyata bakışı araştırılmıştır.

İkinci tez,⁴⁶ Selman Burak Korkmaz tarafından “*Türkiye’de Tek Parti İktidarı (1931-1946) ve Basın: Yücel Dergisi (1935-1956) Örneği*”, başlığı ile 2014 tarihinde İstanbul’da hazırlanmıştır. Be tezle; Türkiye’de tek parti iktidarının inşa süreci ve basının bu süreçteki rolü *Yücel* dergisi içeriği ile ele alınmış ve incelenmiştir.

Üçüncü tez ise,⁴⁷ Gülşah Açikel tarafından “*Eğitim ve Gençlik Sorunları Bakımından Yücel Dergisi Üzerine Bir İnceleme*” başlığı ile İstanbul’da hazırlanan tezdır. Bu çalışmada; Cumhuriyet’in ilk yıllarında ki gençlik, eğitim ve genel kültür konularına derginin yaptığı katkılar ile derginin biçim ve içeriği incelenmiştir.

⁴⁵ Elvan Torun, “*Yücel Dergisi ve Dergi Etrafında Gelişen Edebî Faaliyetler*”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeni Türk Edebiyatı Bölüm Dalı Başkanlığı, Ankara: 2004.

⁴⁶ Selman Burak Korkmaz, “*Türkiye’de Tek Parti İktidarı (1931-1946) ve Basın: Yücel Dergisi (1935-1956) Örneği*”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Medya ve İletişim Sistemleri Ana Bilim Dalı Başkanlığı, İstanbul: Ocak 2014.

⁴⁷ Gülşah Açikel, “*Eğitim ve Gençlik Sorunları Bakımından Yücel Dergisi Üzerine Bir İnceleme*”, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Başkanlığı, İstanbul: 2021.

Makalelerden ilki ise; Mehmet Can Doğan'ın “‘Yücel’ Dergisinin Fikrî ve Edebî Tahlili” adıyla yayınladığı makaledir.⁴⁸ Bu makalede ağırlıklı olarak; derginin Türkiye Cumhuriyeti'nin kültür politikalarındaki değişimlere etkisi ile, dergide *Türk Tarih Tezi*, *Güneş Dil Teorisi* ve *Hümanizma* tartışmaları ele alınmıştır.

İkinci makale bir araştırma makalesidir;⁴⁹ Melih Yener'in “1938-1950 Yılları Arasında Yayımlanmış, Edebiyat Dergilerinde Edebiyat Eleştirisi” başlıklı doktora tezinden⁵⁰ üretilmiş “Yücel Dergisinde Hümanizma Bahsi” adlı makaledir. Söz konusu makalede; *Yücel Dergisi* yazarlarının hümanizmaya bakışı dergi üzerinden irdelenmiştir.

Üçüncü makale ise; Aslı Büyükokutan'ın “Yücel Dergisi'nin Türk Folklor Araştırmaları Tarihindeki Yeri” adlı makalesidir.⁵¹ Bu makalede de derginin folklor araştırmaları ve Türk Folklor kültürüne yaptığı katkılar ele alınmıştır.

Yücel Dergisi ile ilgili bugüne kadar yapılan çalışmalar incelendiğinde; sanat, edebiyat, eğitim, medya, iletişim ve sosyal bilimlerden ele alındığı anlaşılmaktadır. Kuşkusuz yapılan bu çalışmalar literatürde önemli eksiklikleri giderici niteliktedir. Bu tez'de ise farklı olarak; sanat, edebiyat, eğitim, medya ve iletişim konularıyla birlikte bütüncül bir anlayışla, derginin farklı alanlarda değindiği disiplinlerden olan psikoloji, felsefe, bilgi ve kültür yazıları, tenkit, tercüme yazıları, derginin kendini ifade ettiği başyazılar, derginin en önemli özelliği olarak görülen *Kemalizm* ve inkılâp ideolojisi oluşturma yönünde neşredilen yazıları sistematik olarak incelenmiştir. Derginin *Kemalizm'e* yaklaşımı, bir inkılâp ideolojisi oluşturma ideali, gençlerin ve halkın iyi bir vatandaş olarak eğitilmesi ve modernleştirilmesi yönünde gösterdiği çabalar özellikle konu edinilmiştir. Bu çalışma neticede; *Yücel Dergisi*'nin derli toplu bütüncül olarak bir incelemesi ve yorumlanmasıdır. Söz konusu çalışmanın; Türkiye Cumhuriyeti'nin bu dönemini anlamak için kapsamlı bir kaynak teşkil edeceği değerlendirilmektedir.

⁴⁸ Mehmet Can Doğan, “Yücel” Dergisinin Fikrî ve Edebî Tahlili” *Gazi Türkiyat Dergisi*, Güz 2008, Sayı:3, 97-115.

⁴⁹ Melih Yener, “Yücel Dergisi'nde Hümanizm Bahsi”, *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 2021, Sayı:4, 148-167.

⁵⁰ Melih Yener, *1938-1950 Yılları Arasında Yayımlanmış Edebiyat Dergilerinde Edebiyat Eleştirisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir: 2020.

⁵¹ Aslı Büyükokutan Töret, “Yücel Dergisi'nin Türk Folklor Araştırmaları Tarihindeki Yeri”, *Bilge Dergisi*, 2007, Sayı:50, 151-167.

BİRİNCİ BÖLÜM

YÜCEL DERGİSİ

İstiklâl Savaşı'nın kazanılmasıyla birlikte, *Türkiye Cumhuriyeti Devleti* kurulmuş ve toplumsal yaşamı düzenleyen inkılâplar, Atatürk'ün önderliğinde bir bir hayata geçirilmiştir. Doğal olarak bu inkılâplarla birlikte memlekette hissedilir bir yaşam değişikliği görülmüş ve bu yaşam değişikliği toplumun hemen hemen her kesimini etkilemiştir. Eğitimden siyasete, ekonomiden günlük yaşama kadar hem yapısal hem de kültürel alanda bütün toplumu etkileyen bu dönüşümler yeni sistemin siyasal odak noktası olan *Batılılaşma ve Laikleşme* ekseninde yerini bulmuştur.

1.1. İç ve Dış Siyasette Gelişmeler

Yücel Dergisinin faaliyetleri öncesi ve sonrasında yayın hayatına ve içeriğine yön veren olayları *İç ve Dış Siyasette Gelişmeler* olarak sınıflandırmak mümkündür. Bu bağlamda *İç Siyasette Gelişmeler* şöyle özetlenebilir;

Bu dönemin 1933 yılına kadar olan bölümü incelendiğinde; halkın iradesini esas alan Cumhuriyet rejimine geçilmiştir. Yeni ve uygar bir toplum düzeni oluşturma yolunda reformlar ve yenilikler ön plandadır. Bu bağlamda, eğitim öğretim birliği kabul edilmiş, şapka yasası, medeni kanun çıkmış, latin harflerinin kullanımına geçilmiş, laiklik ilkesi yolunda önemli adımlar atılmış, liselerden Farsça ve Arapça dersleri kaldırılmış, tekke ve zaviyeler kapatılmış, Türk Dil ve Türk Tarih Kurumları ile birlikte halkevleri kurulmuş⁵² ve yıllara sari olarak bu süreç il ve ilçeleri kapsayacak şekilde sürmüştür. 19 Şubat 1932'de başta Ankara olmak üzere 14 il merkezinde halkevleri kurulmuş, bu sayı 1950 yılında 478'e, halkodalarının sayısı ise 4322'ye ulaşmıştır.⁵³ Bu dönemde, toplumun kültürel değişim ve dönüşümünde önemli bir görev üstlenen halkevlerinin⁵⁴ faaliyetleri dergide genişçe yer tutmuştur. Halkevlerinde yapılan törenler, yıldönümü kutlamaları, yurt içinde ve yurt dışında açılan halkevleri ile bilgiler, haberler okuyucularla paylaşılmıştır.

Cumhuriyetin onuncu yılına gelindiğinde, ülkede ekonominin ana unsuru olan tarım endüstrisinde çeşitli problemler yaşanmaktadır. Tarımsal kalkınma politikaları istenen sonuçları vermemiştir. Özellikle bu dönemde olumsuz iklim koşulları üreticiyi güç duruma sokmuştur. Ayrıca, 1929'da yaşanan dünya ekonomik krizi kırsal kesimde tarımla ilgilenen

⁵² Orhan Özacun, "Halkevlerinin Dramı", *Kebikeç*, II/3 1996, 91.

⁵³ Zeki Arıkan, "Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi", Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü *Atatürk Yolu Dergisi*, 1999, Cilt 6, Sayı 23, 261.

⁵⁴ Yazarın Notu: 19 Şubat 1932 günü başta Ankara olmak üzere 14 il merkezinde (Afyon, Ankara, Aydın, Bolu, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Eskişehir, İstanbul (Eminönü), İzmir, Konya, Malatya ve Samsun) Halkevleri açılmıştır. Bu dönemde Halkevleri, bir siyasal kurum olarak düşünülmemekle beraber, Cumhuriyet Halk Partisi genel merkezine bitişik bir kurum olarak tasarlanmıştır.

köylü çiftçinin ekonomik sıkıntıya girmesine neden olmuştur. Söz konusu krizin Ege Bölgesi'nde yarattığı ekonomik sıkıntının, halkta oluşturduğu olumsuzluklardan faydalanan bir kesim topluluk, Menemen ilçesinde Aralık 1930'da bir ayaklanma çıkarmışlardır.⁵⁵ Cumhuriyet'e karşı bunların çıkardığı bu istenmeyen olaylar Ankara'da ve yurdun diğer kesimlerinde tepkiyle karşılanmıştır.⁵⁶ Bu olay reformların yüzeysel kaldığını gözler önüne sermiş yeniliklerin halkın onayı ile kökleşebileceğini göstermiştir.⁵⁷ İnkılâpları halka götürmek için aydınların önemi, bu duruma bağlı olarak daha çok anlaşılmıştır.

Cumhuriyete karşı girişilen bu olay ve geçirilen ekonomik kriz nedeniyle gerek yönetenler gerekse halkta genel bir hoşnutsuzluk ve tedirginlik hakimdir. Bu tedirginlik ve hoşnutsuzluk ilerleyen zamanlarda basın yayın organlarının işleyişine de etki etmiştir. Ülkede çok partili yaşama geçiş denemeleri başarısızlıkla sonuçlanmış *Serbest Cumhuriyet Fırkası*⁵⁸ kapatılmıştır.⁵⁹ Fırkanın kapatılması, farklı görüşlere müsaade edilmediğini, parti-devlet-hükümet bütünleşmesinin öne çıkarıldığını ve tek parti iktidarının tek seçenek olarak görüldüğünü göstermektedir. Bu dönemde basın, yönetenler tarafından çoğunlukla kontrol altında tutulmuştur. Fikir hürriyeti kısmen kısıtlanmıştır. Bunlardan başka toplumsal düzeni bütünüyle değiştiren⁶⁰ ve geçmişin gelenek ve göreneklerinin sorgulanıp değişiminin önünü açan inkılâplar yine bu dönemde yapılmıştır.⁶¹ Yapılan bu inkılâplardan özellikle *Laiklik ve Devletçilik* ile ilgili olanlar daha fazla *Yücel* Dergisinin içeriğinde yer bulmuştur. İnkılâpların yeni yeni yerleşmesi basın organlarının konusu ve uygulama sahası olmuştur. Bu bağlamda; yapılan inkılâplardan biri *Soyadı Kanunu* 'nun kabulüdür.⁶² Derginin ilk sayılarında yazarların soyadı olmadan sadece adları ile yer aldığı görülmektedir. Bu kanunla *Yücel* yazarları iki yıl içerisinde birer birer soyadı almışlardır. Aile yapısında önemli değişiklikler içeren bir diğer inkılâp Medeni Kanun'dur. Bu kanun kadına mirasta, çalışma yaşamında, eğitimde, aile yaşamında ve toplumsal aktivitelerde birçok haklar kazandırmıştır.⁶³ Medeni Kanun ve kadınlara verilen bu haklar çeşitli zamanlarda derginin içeriğini teşkil etmiştir.

⁵⁵ Hikmet Çetinkaya, *Kublay Olayı ve Tarikat Kampları*, 4.ncü Baskı, Çağdaş Yay., İstanbul: 1997, 16.

⁵⁶ Cemalettin Saraçoğlu, "Menemen İrticai Adı Altındaki Cinayetin Esrar Dolu İçyüzü", *Tarih Konuşuyor*, Cilt V, No:29, Haziran 1966, 2513. Yazarın Notu: 1931 yılında kurulan 'Divan-ı Harp Mahkemesi'ndeki yargılamalar esnasında isyanın İstanbul'daki Nakşibendi şeyhleri ile ilişkisi bir bir ortaya konmuştur. Yargılamalar sonucunda olaylara karıştığı tespit edilen 36 kişi hakkında ölüm ve 41 kişi hakkında da çeşitli hapis cezaları verilmiş, 28 kişi de Menemen'de idam edilmiştir. (*Hakimiyet-i Milliye*, 4 Şubat 1931, 1.).

⁵⁷ Feroz Ahmad, *Bir Kimlik Peşinde Türkiye*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul:2006, 108.

⁵⁸ Yazarın Notu: 17 Kasım 1930 günü Ali Fethi Okyar tarafından kapatılmıştır.

⁵⁹ Ahmet Ağaoğlu, *Serbest Fırka Hatıraları*, 2.Baskı, Baha Matbaası, İstanbul: 1969, 104.

⁶⁰ 1923-1938 yılları arasında

⁶¹ Tefik Çavdar, *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi(1839-1950)*, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara: 2000, 289.

⁶² Necdet Aysal, "Atatürk döneminde İç Politika", *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Ed. Temuçin Faik Ertan, Siyasal Kitabevi, 4. Baskı, Ankara: Ağustos 2016, 207-208.

⁶³ Fethi Gözler, *Atatürk İnkılâpları-Türk İnkılâbı*, 2'nci Bölüm, İnkılâp Kitabevi, İstanbul: 1983, 122-126., Afet İnan, *Medeni Bilgiler*, TTK Yay., Ankara:1969, 89-93., Emel Doğramacı, *Atatürk'ten Günümüze Sosyal Değişimde Türk Kadını*, ATAM Yay., Ankara: 1993, 22.

Atatürk, ulusal bir tarih anlayışı geliştirmek ve Türk tarihinin bilimsel yöntemlerle araştırılmasını temin etmek maksadıyla yapılan çalışmalara öncülük etmiştir.⁶⁴ Yeni tarih anlayışı, o dönemin basın araçlarında en çok tartışılan konulardan biri olmuş ve derginin çeşitli sayılarında yerini bulmuştur. Ulusun kültürünün gelişmesinde tarih kadar dil gelişimi de çok önemlidir. Türk dilini yabancı dillerin etkisinden kurtarmak maksadıyla çeşitli çalışmalar bu dönemde yapılmıştır.⁶⁵ Yeni tarih anlayışı gibi dil ve dilin gelişimi ile ilgili konularda dergi aktif olarak faaliyet göstermiş dil ile ilgili birçok makale ve yazıyı sayfalarına taşımıştır.

1933 yılında İstanbul Üniversitesi,⁶⁶ Yüksek Ziraat Enstitüsü, 1936 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi kurulmuştur.⁶⁷ 1946 yılında Ankara Üniversitesi açılmıştır.⁶⁸ Bu bağlamda; özellikle Atatürk'ün yaşadığı dönemde üniversitelerin kurulması⁶⁹ ve faaliyete geçmesiyle üniversitelerde muhtariyet meselesi ve bu eğitim kurumlarındaki öğretim şekli derginin bir başka tartışma konusunu teşkil etmiştir.

20 Ekim 1935 tarihinde, ülkede ikinci nüfus sayımı yapılmıştır. Nüfusun 16.188.767 olduğu açıklanmıştır.⁷⁰ Bu nüfus sayımından sonra nüfus yoğunluğu bakımından dünyada Sovyet Rusya'dan sonra nüfusu en çok artan ülkenin Türkiye olduğu görülmüştür.⁷¹ Bu nüfus sayımının sonucu basın organlarında ve dergide irdelenmiştir.

1938 yılında Atatürk vefat etmiştir.⁷² Atatürk'ün 10 Kasım 1938'de vefat etmesiyle, Türkiye başka bir aşamaya geçmiştir. Bu aşamaya siyasi literatürde *İsmet İnönü Dönemi (1938-1950)* denilmektedir.⁷³ Bu dönem, 11 Kasım 1938'de İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı seçilmesi ile başlamıştır.⁷⁴ Dergi özellikle bu dönemde mevcut iktidarı eleştirilerinden dolayı parti yönetimiyle zaman zaman karşı karşıya gelmiş ve çeşitli sıkıntılar yaşamıştır.

⁶⁴ Hasan Cemil Çambel, "Atatürk ve Tarih", *Belleten*, C.III., No.10.(1939), 270-271. (12 Temmuz 1932 tarihinde *Türk Dili Tetkik Cemiyeti* kurulmasına karar verilmiştir. Bu teşkilin adı; 31 Ağustos 1936'da *Türk Dil Kurumu* olarak değişmiştir.).

⁶⁵ Utkan Kocatürk, *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarih Kronolojisi*, TTK Yay., Ankara:1988, 538.

⁶⁶ Mehmet Saray, *İstanbul Üniversitesi Tarihi (1453-1993)*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul:1996, 47.

⁶⁷ Şerafettin Turan, *İsmet İnönü, Yaşamı, Dönemi ve Kişiliği*, Bilgi Yay., Ankara:2000, 164-165.

⁶⁸ Necdet Aysal, "Atatürk Dönemi Türk Devrimi", *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Ed.Temuçin Faik Ertan, Siyasal Kitabevi, 4.Baskı, Ankara: Ağustos 2016, 194.

⁶⁹ Şerafettin Turan, *İsmet İnönü, Yaşamı, Dönemi ve Kişiliği*, Bilgi Yay., Ankara:2000, 164-165.

⁷⁰ *Tan Gazetesi*, 25 Ekim 1935. (İstanbul Üniversitesi'nden başka, Yüksek Ziraat Enstitüsü 1933 yılında ve Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi de 1936 yılında kurulmuştur.).

⁷¹ *Tan Gazetesi*, 25 Ekim 1935, 1.

⁷² *Yücel*, Sayı:46, Aralık 1938.

⁷³ Cemil Koçak, "Siyasal Tarih", *Yakınçağ Türkiye Tarihi(1908-1980)*, C.I, (Haz. Sina Akşin-Bülent Tanör-Korkut Boratav), Milliyet Kitaplığı, İstanbul: 160-161., Cemil Koçak, "Siyasal Tarih (1923-1950)", C.IV, Cem Yay., İstanbul:1989, 123-124., Metin Heper, *İsmet İnönü*, İş Bankası Yay., İstanbul:1998, 17.

⁷⁴ Şerafettin Turan, *İsmet İnönü (Yaşamı, Dönemi ve Kişiliği)*, Bilgi Yay., İstanbul:2003, 138.

Dergi yayın hayatında iken 27 Aralık 1939 tarihinde Erzincan'da büyük bir deprem yaşanmış bu depremle ilgili haberler derginin çeşitli sayılarında yer almıştır.⁷⁵

3803 sayılı kanun ile 17 Nisan 1940'da Köy Enstitüleri açılmış⁷⁶ 27 Ocak 1954'de DP zamanında kapatılmıştır.⁷⁷ Bu kurumla ilgili gerek aktif olduğu dönemde gerekse kapatıldıktan sonra yoğun tartışmalar yaşanmıştır. Bu bağlamda köy enstitüleri ile ilgili dergide çok sayıda yazı kaleme alınmıştır. Yani dergide köy enstitüleri eksileri ve artılarıyla yoğun bir şekilde tartışılmıştır.

Derginin yayın sürecini etkileyen önemli hususlardan biri, o dönemde basın kanunuyla ilgili yapılan düzenlemeler⁷⁸ ile önce İstanbul'da Kasım 1940'da ilan edilen ve daha sonra etkisi ülke çapında genişletilerek süresi uzatılan sıkıyönetim dir. Bu iki uygulama basına çeşitli sınırlamalar getirmiştir.⁷⁹ Bu dönemde çeşitli dergi ve gazeteler ya kapatılmış ya da çeşitli müeyyidelerle karşılaşmıştır.⁸⁰ Bu durumdan doğal olarak *Yücel* Dergisi de etkilenmiştir.

Derginin yayınlandığı yıllarda aktif olan belli başlı gazeteler; *Tan*, *Ulus*, *Cumhuriyet*, *Akşam*, *Son Posta*, *Vatan*, *Tasvir*, *Tanin*, *Sabah* ve *Vakit* gazeteleri dir.⁸¹ Dergi, çoğunlukla bu sayılan gazetelerle gündemi takip etmiş gazetelerde yer alan haber veya makaleler zaman zaman dergide yer bulmuş, çıkan yazı ve makaleler *Yücel* yazarları tarafından dergide işlenen konuyla ilgili olarak irdelenmiş ve yorumlanmıştır.⁸²

Bu dönemin iç siyasal gelişmelerinden biri DP'nin inşası ve çok partili yaşama geçilmesidir.⁸³ Diğer bir gelişme ise DP'nin iktidara gelmesidir.⁸⁴ 1950 yılında CHP iktidarını DP ye devretmiş ve bu yeni iktidarla birlikte liberal bir politikaya geçilmiştir.⁸⁵ Bu durum ise ülkeyi toplumsal açıdan bir değişime sürüklemiştir.⁸⁶ DP'nin iktidara geldiğinde dergi yayın hayatındadır. Fakat dergi bu partiden yeterli ilgi ve desteği göremediğinden Ağustos

⁷⁵ "Erzincan Felâketi ve İki tesellimiz", *Yücel Dergisi*, Sayı:60, Şubat 1940, 199.

⁷⁶ Pakize Türkoğlu, *Tonguç ve Enstitüleri*, YKY, İstanbul:1997, 154-155.

⁷⁷ İlhan Tekeli, "Osmanlı İmparatorluğu'ndan Günümüze Eğitim Kurumlarının Gelişimi", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C.III, İletişim Yay., İstanbul: 666-667.

⁷⁸ Cemil Koçak, *Milli Şef Dönemi (1938-1945)*, Cilt II, İletişim Yayınları, İstanbul: 2003, 134.

⁷⁹ Hıfzı Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul: 2003, 169.

⁸⁰ Tefik Çavdar, *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi (1839-1950)*, Cilt I, İmge Kitabevi Yay., İstanbul: 1999, 398-399.

⁸¹ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, 169. (Aynı zamanda bu gazetelerin 1935-1956 yılları arasında aktif yayında olduğu yapılan tetkik ve araştırmalarla tespit edilmiştir.)

⁸² Bkz. *Yücel*, Sayı:150 (Yeni Seri:5), Mayıs 1950, 15. 17 Nisan 1950'de Akşam gazetesinde çıkan Dönemin Maliye Bakanı İsmail Rüştü Aksal'ın nikâh töreninin halkevinde yapılmasıyla ilgili "*Allahını Seven Maşallah Desin*" başlıklı haber.

⁸³ Metin Toker, *Demokrasimizin İsmet Paşa'lı Yılları, Tek Partiden Çok partiye (1944-1950)*, Bilgi Yay., Ankara: 1998, 90-95.

⁸⁴ Koçak, "Siyasal Tarih" *Yakınçağ Türkiye Tarihi*, 192., TÜİK, *Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011*, Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu, 2012, 25., Rıdvan Akın, *Gazi'den Günümüze Cumhurbaşkanlığı (1923-2007)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay. İstanbul: 2009, 60-65.

⁸⁵ Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Çev. Metin Kıratlı, Ankara: TTK, 9. Baskı 2004, 311.

⁸⁶ Geniş bilgi için bakınız Cem Eroğul, *Demokrat Parti*, İmge Kitabevi Yayınları, İkinci Baskı, Nisan 1990, 1-191.

1950'de⁸⁷ yayınına ara vermiş 5 yılı aşkın bir süre sonra Kasım 1955'de⁸⁸ tekrar yayınlanmaya başlamış ancak faaliyetini sürdürememiş ve 10 sayı daha çıkararak Ağustos 1956'da yayınına tamamen durdurmuştur.

Dış siyasetteki gelişmeler ise özetle şöyledir; 1935 yılından itibaren İtalya'nın Doğu Akdeniz'de tehdit edici bir politika takip etmesi, Türkiye'yi, Fransa ve İngiltere ile işbirliğine yöneltmiştir. İngiltere, İtalya'nın bu yayılmacı faaliyetleri karşısında Milletler Cemiyeti'ne başvurmuş, Fransa ile fikir birliğine vararak bir italyan taarruzu karşısında Yunanistan, Yugoslavya, İspanya ve Türkiye'ye garanti vermiştir. Karşılıklı garantilerden oluşan bu düzene Akdeniz Paktı ismi verilmiş ve bu pakta Türkiye 22 Ocak 1936'da dahil olmuştur.⁸⁹ Nasyonal Sosyalistlerin (Nazi Partisi) Almanya'da iktidara gelmesiyle birlikte Türk-Alman ilişkileri gelişme göstermiştir. Şöyle ki, ekonomik bakımdan 1932 yılında Türkiye'nin Almanya'ya mal ihracatı 13 milyon Türk lirası iken 1936'da 41.7 milyon Türk lirasına kadar yükselmiştir.⁹⁰ Boğazların kullanımını ve rejimini değiştirecek Montreux Boğazlar Sözleşmesi çeşitli ülkelerin katılımıyla 20 Temmuz 1936'da imzalanmıştır.⁹¹

Türkiye-Fransa arasında yapılan anlaşma ile Hatay'ın Türkiye'ye katılması 23 Haziran 1939'da onaylanmıştır.⁹² Almanya'nın, 1 Eylül 1939'da Polonya'ya saldırması ile bütün dünyayı etkileyen II. Dünya Savaşı başlamıştır.⁹³ Savaş süresince Cumhurbaşkanı İnönü'nün temel gayesi, bu büyük savaşa katılmadan Türkiye'nin toprak bütünlüğünü ve birliğini korumak ve savaşan devletler arasında bir denge unsuru olma politikası yürüterek olabilecek tehlikelerden uzak durmak olmuştur.⁹⁴ Savaş akabinde kurulacak olan yeni sistemde yerini almak amacıyla Türkiye, BM Beyannamesine imza koyarak 23 Şubat 1945'te Japonya ve Almanya'ya savaş açmış ve şeklen savaşa katılmıştır.⁹⁵ Rusya Dışişleri Bakanı Molotov 19 Mart 1945'te, Rus hükümetinin Türkiye-Rusya arasında 17 Aralık 1925'te imzalanmış bulunan Türk-Sovyet Dostluk ve Saldırmazlık Antlaşmasının bir takım çeşitli sebeplerle feshedeceğini Türkiye'nin Moskova Büyükelçisi Selim Sarper'e bildirmiştir.⁹⁶ Bu büyük savaş Japonya'nın teslim olmasıyla 14 Ağustos 1945'te nihayete ermiştir.⁹⁷ Türkiye, İkinci Dünya

⁸⁷ Yücel, Yeni Seri Sayı:10 (153), Ağustos 1950.

⁸⁸ Yücel, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955.

⁸⁹ Bakacak, "Atatürk Döneminde", 221.

⁹⁰ Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, Alkım Yay., İstanbul:1997, 353.

⁹¹ İsmail Soysal, *Türkiye'nin Siyasal Andlaşmaları*, TTK., Ankara:1983, 501-508.

⁹² Soysal, *Türkiye'nin Siyasal Andlaşmaları*, 573-581.

⁹³ Lidell Hart, *İkinci Dünya Savaşı*, Çev. Kerim Bağrıaçık, C.I., YKY, İstanbul: 2003, 36.

⁹⁴ Selim Deringil, *Denge Oyunu, (İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin Dış Politikası)*, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul:2003, 42-49.

⁹⁵ Edward Weisband, *İkinci Dünya Savaşı'nda İnönü'nün Dış Politikası*, Çev. M.Ali Kayabal, Milliyet Yay., İstanbul:534.

⁹⁶ Ahmet Şükrü Esmer, Oral Sander, "İkinci Dünya Savaşında Türk Dış Politikası", *Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1983)*, Ed. Cem Sar-Mehmet Gönübol, C.I., AÜSBF Yay. Ankara:1987, 184-185.

⁹⁷ Oral Sander, *Siyasi Tarih (1918-1994)*, İmge Kitabevi Yay., İstanbul:2008, 186-187.

Savaşı'na girmemekle beraber savaş ekonomisinin şartlarını bütün ağırlığı ile hissetmiştir.⁹⁸ Bunun nedenleri de sarihtir; savaşla birlikte memleket doğal olarak yarı seferberlik pozisyonu almış, aktif nüfusun en verimli yaş grupları arasına giren önemli bir bölümü silah altına alınmış ve bütçenin büyük bir bölümü savunma giderlerine ayrılmıştır.⁹⁹

Cihan Savaşı'nın başladığı 1939 yılından itibaren Türkiye'de birçok alanda tedbirler alınmış ve bu kapsamda basınla alâkalı bazı düzenlemeler yapılmıştır.¹⁰⁰ Bu düzenlemelerden biri de 1940 yılında, önce İstanbul'da uygulanan ve daha sonra alanı genişletilerek süresi uzatılan sıkıyönetim gelmektedir.¹⁰¹ Bu dönemde sıkıyönetim etkisini en çok basın üzerinde hissettirmiştir. Birçok gazete ve dergi sıkıyönetim idaresi tarafından ya kapatılmış ya da çeşitli müeyyideler uygulanmıştır.¹⁰² Bu dönemde görev yapan gazetecilerin de hatıralarına konu olan bu baskı, hangi havadisin kaçınıcı sayfada, ne kadar uzunlukta, hangi puntolu harflerin kullanılacağına, zaman zaman yorumların ne şekilde yapılacağına ve hatta hava durumunun bildirilip bildirilmemesine kadar varmıştır.¹⁰³ *Yücel Dergisi* ve yazarları bu durumdan fazlasıyla etkilenmişlerdir.

İkinci Dünya Savaşı'nı müteakip Soğuk Savaş olarak adlandırılan dönem başlamıştır. Bu durum ise dünyanın iki kutba ayrılmasına neden olmuştur. Türkiye, gerek Sovyet baskısı gerekse Marshall Yardımları ile bu iki kutuplu dünyada tarafını Batıdan yana kullanmıştır. Bu gelişme, Türkiye'yi Batıya daha çok yakınlaştırmış ve Batı kültürünü takip eder hale getirmiştir. Nitekim Kore Savaşı sonrasında Türkiye, NATO'ya 18 Şubat 1952'de üye olmuştur. Türkiye bu hareketi ile hem Doğu-Batı çatışmasının temel aktörlerinden biri haline gelmiş hem de Batıya yönünü çevirmiştir.¹⁰⁴

Dergide bu olaylar ile ilgili değerlendirme ve yorumlar derginin çeşitli sayılarında gündem konusu olmuştur. Bu olaylar arasında dergiyi en çok etkileyen kuşkusuz II. Dünya Savaşıdır. Bu savaştan dergi her yönüyle etkilenmiştir. Yazar kadrosunun çoğunluğunun askere çağırılması ve o dönemde yaşanan kâğıt kıtlığı bunlardan en belirgin olanlarıdır. II. Dünya Savaşı dergiyi etkilediği kadar Türkiye'de hemen hemen her sektörü vurmuştur. Türkiye, II. Dünya Savaşı'na girmemiş olsa da ekonomik sıkıntılarını fazlasıyla yaşamıştır.¹⁰⁵ Savaş ülkenin insan gücünün aktif bir bölümünün silah altına alınmasına neden olmuş ve bu kesim

⁹⁸ Korkut Boratav, *Türkiye İktisat Tarihi (1908-2007)*, İmge Kitabevi Yay., Ankara:2008, 81.

⁹⁹ Korkut Boratav, *Türkiye'de Devletçilik*, İmge Kitabevi Yay., Ankara:2006, 287.

¹⁰⁰ Koçak, *Türkiye'de Milli Şef Dönemi (1938-1945)*, 135.

¹⁰¹ Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, 169.

¹⁰² Koçak, *Milli Şef Dönemi*, 138-139.

¹⁰³ Çavdar, *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi (1839-1950)*, C.I., 398-399.

¹⁰⁴ Haluk Gerger, "Türk Dış Politikası (1946-1980)", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C.II., İletişim Yay., İstanbul: 538.

¹⁰⁵ Boratav, *Türkiye İktisat Tarihi (1908-2007)*, 81.

atıl kalmıştır. Ayrıca savunma giderleri artmıştır.¹⁰⁶ II. Dünya Savaşı esnasında olası hareket tarzlarına karşı, ülkenin ve ordunun hazır halde tutulması gerektiğinden bu dönemde ağır vergiler getirilmiş bu hal vatandaşın hükümete karşı tepkisini artırmıştır. Uygulanan ekonomik politikalar her ne kadar iç gelişme olsa da dış gelişmelerin de bir sonucudur. O gün olduğu gibi bugün de bu uygulamalar tartışılmaktadır. *Milli Korunma Kanunu*, dönemin yönetimine ekonomiyi yeniden dizayn etmek amacıyla geniş yetkiler tanımıştır.¹⁰⁷ Bu yetkilerden bazıları temel tüketim maddelerinin karne ile satışa sunulması, işgücünün ve piyasa fiyatlarının denetlenmesi, konut kiralalarının 1939 yılı rayici ile sınırlandırılmasıdır. Kiraların sabitlenmesi, giderek ağırlaşan ekonomik şartlar dolayısıyla toplumsal huzursuzluklara neden olmuştur.¹⁰⁸ Devletin ekonomiye bu kanunla direkt müdahalesi özel girişimi oldukça zora sokmuş bir nevi vesayet altına almıştır. Çıkarılan sıkıntılı bir diğer kanun, olağanüstü şartlara bağlı olarak bir kez olmak üzere 11 Kasım 1942’de çıkarılan *Varlık Vergisi Kanunu*’dur.¹⁰⁹ Bu kanun, Türkiye’de yaşayan yabancı vatandaşların huzurunu kaçırmıştır. Sayılan bu uygulamaların hepsi derginin işleyişine yansımış ve etkilemiştir.

1.2. Derginin Yayın Hayatına Başlaması

Yücel’in kurulduğu 1930-40’lı yıllar, dergicilikte popülist¹¹⁰ (*Halkçı, çoğunlukçu, toplumcu*) yaklaşımın etkin olduğu bir dönemdir. Toplumun hızlı ve karakteristik değişim ve dönüşümünden sonra tesis edilen inkılâpların yerleşmeye başladığı ve tek parti iktidarının etkin olduğu bu dönemde *Yücel* 23 Şubat 1935’te okuyucusuyla tanışmıştır. İlk sayısını İstanbul’da, son sayısını Ağustos 1956 Ankara’da olmak üzere toplam 163 sayı neşretmiştir. Cumhuriyet tarihinin *Kemalist* bir dergisi olarak anılan *Yücel*, kimi zaman ay başında,¹¹¹ kimi zaman ayın onbeşinde,¹¹² kimi zaman ise ay sonunda¹¹³ aylık periyotta çıkmıştır. Dergi 21 yıl gibi uzun bir süre yayın hayatında kalmıştır. Bu uzun süreyi üç bölüme ayırmak gerekmektedir. Bu kapsamda; İlk dönemde (*İlk seri Şubat 1935 ile Kasım 1948 yılları arasında*) 145 sayı, ikinci dönemde (*Yeni seri Ocak 1950 ile Ağustos 1950 yılları arasında*) 8 sayı, son dönemde ise; (*Son seri Kasım 1955 ile Ağustos 1956 yılları arasında*) 10 sayı çıkarmıştır. İlk dönemde bazı zamanlarda kesintili olarak yayını sürdürmüştür. Bu

¹⁰⁶ Boratav, *Türkiye’de Devletçilik*, 287.

¹⁰⁷ Şevket Süreyya Aydemir, *İkinci Adam*, Cilt II., Remzi Kitabevi, İstanbul: 1975, 212.

¹⁰⁸ Sedef Bulut, “Milli Korunma Kanunu Çerçevesinde Türkiye’de Kira Denetimi Meselesi (1940-1960)”, *Belgi Dergisi* 2, 20 (Temmuz 2020): 2627-56.

¹⁰⁹ Ayhan Aktar, *Varlık Vergisi ve Türkleştirme Politikaları*, İletişim Yay., İstanbul: 2004, 135.

¹¹⁰ Yazarın Notu: Popülist: Çoğunluğun beklentilerini karşılamak ve onların desteğini almak amacıyla hareket eden kişilere popülist denir. Popülus halk anlamına gelirken, popülist sözcüğü de halkçı, çoğunlukçu, toplumcu demektir (*TDK Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 1817.).

¹¹¹ *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936.

¹¹² *Yücel*, Sayı:100, Ağustos 1944.

¹¹³ *Yücel*, Sayı:6, Temmuz 1935.

bağlamda; 1948 yılına kadar tek parti iktidarını eleştirdiği için, iki defa¹¹⁴ kısa sürelerle kapatılmış ve bir sayısı da toplatılmıştır.¹¹⁵ Ayrıca, İkinci Dünya Savaşı'nın devam ettiği yıllarda yazarlarının askere çağırılması ve ekonomik sebepler gibi nedenlerle zaman zaman bazı sayılarını birleştirerek okuyuculara sunmuş bazen de kendi iradesiyle yayınına ara vermek durumunda kalmıştır.¹¹⁶ Bu bağlamda; dergi 97'nci sayısını¹¹⁷ yayınladıktan sonra 14 ay ara vermiştir. Bu arayı müteakip 98'inci sayısını¹¹⁸ yayınlayarak faaliyetine devam etmiştir. Dergi yine 101'inci sayısını¹¹⁹ çıkarmayı müteakip 6 ay ara vermiş ve 102'nci sayısını¹²⁰ Nisan 1945'de yayınlamıştır. Kasım 1948 yılından Ocak 1950 yılına kadar dergi *iki yıllık* ekonomik sebeplerle bir kapanma süreci yaşamıştır. Yeni seri adı altında Ocak 1950 yılında ilk sayısını *Aylık Siyasi Mecmua* olarak yayınlamıştır. Yeni serinin son sayısını Ağustos 1950'de yayınlayarak tekrar uzun bir ara vermiştir. Bu süreç 1950-1955 arası bir beş yıllık sessizlik dönemidir. Son seri dönemi ise Ankara'da Kasım 1955'de başlamış 10 sayı çıkarmayı müteakip Ağustos 1956 da sona ermiştir.

Derginin basım faaliyetleri *Yücel Yayınevi*'nin koordinesinde çeşitli sürelerde *altı* değişik matbaada basılmıştır.¹²¹ Bu matbaalar; *Çitiris Biraderler, Cumhuriyet Matbaası, İstanbul Pulhan Matbaası, Kağıt Basım İşleri-İstanbul Matbaası, Varol Matbaası ve Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O. Matbaasıdır.*

Derginin ilk cilt bilgisine 3'üncü sayısı¹²² künye bilgileri bölümünde rastlanmaktadır. Bu sayıda "*Cilt I Sayı 3*" bilgisine yer verilmiş, 6'ncı sayısında¹²³ "*Birinci Cildimiz Bitti*" adlı

¹¹⁴ Yazarın Notu: Derginin 57 (Kasım 1939) ve 67'nci (Eylül 1940) sayılarının içeriğindeki yazılardan dolayı kapatılmıştır.

¹¹⁵ Yazarın Notu: Derginin 14' inci (Haziran 1948) sayısı Cumhuriyet Savcılığınca toplatılmıştır.

¹¹⁶ Yazarın Notu: Bu yayınlamak zorunda kaldığı birleşik sayılarından ilki 58-59'uncu sayılarıdır. Daha sonra 68-69-70-71'inci, 85-86-87'nci, 88-89-90'nci, 95-96'nci, 121-122'nci, 129-130-13' inci, 141-142'nci ve 143-144-145'inci sayıları birlikte toplu olarak yayınlanmıştır.

¹¹⁷ *Yücel*, Sayı:97, Mart 1943.

¹¹⁸ *Yücel*, Sayı:98, Haziran 1944.

¹¹⁹ *Yücel*, Sayı:101, Eylül 1944.

¹²⁰ *Yücel*, Sayı:102, Nisan 1945.

¹²¹ Yazarın Notu: Bu matbaaların beşi İstanbul'da biri ise Ankara'dadır. Dergi, ilk defa dönemin basın merkezi sayılan İstanbul'da, *Çitiris Biraderler Basımevinde* basılmıştır. 73'üncü sayıdan itibaren basımevi değişmiştir. Derginin 73-101'inci sayıları İstanbul'da *Cumhuriyet Matbaasında* basılmıştır. Derginin 102'nci sayısı *İstanbul Pulhan Matbaasında* basılmıştır. Matbaa bilgileri derginin arka kapak alt ortasında verilen *Yücel* bilgilerinde "*Basıldığı yer: İstanbul-Pulhan Matbaası*" şeklinde yer almıştır. 141-142'nci sayısı dahil derginin basımı bu matbaada devam etmiştir. Derginin özel Atatürk sayısı olan 143-144-145'inci sayısı *Kağıt Basım İşleri-İstanbul* matbaasında basılmıştır. Bu bilgi derginin en son sayfasında (reklam sayfalarından önce) bulunan künye bilgilerinde yer almıştır. Bu sayının yayımını müteakip dergi Ocak 1950 tarihine kadar yayınlanmamıştır. Derginin yeni seri sayı:1-Sayı:8 tarihleri arasında yayınlanan sekiz sayısı (Eski seri no.146-153) *Varol Matbaası-İstanbul*'da basılmıştır. Basım bilgileri derginin reklamlardan önceki son sayfasının alt ortasında bulunan künye bölümünde yer almıştır. Derginin son seri sayı:1son seri sayı:10 olmak üzere son on sayısı (Eski seri no.154-163) *Ankara'da Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O. Matbaasında* basılmıştır.

¹²² *Yücel*, Sayı:3, Nisan 1935.

¹²³ *Yücel*, Sayı:6, Temmuz 1935.

başyazısıyla ilk altı sayısı değerlendirilmiş ve bir cildin 6 sayıdan oluştuğu belirtilmiştir. Derginin toplam 27 ciltten oluştuğu anlaşılmaktadır.

Yücel'in sayfa düzeni özenlidir. Baskısı temizdir. Çoğunlukla üçüncü hamur kağıt kullanılmıştır. Nadir olarak bazı özel resimlerde kuşe kağıt kullanıldığı görülmektedir. Dergi yayın hayatı boyunca üç değişik ebatla basılmıştır.¹²⁴ Derginin ebatları ara dönemlerde değişiklik göstermesine karşın, derginin ilk yayınlandığı dönemle son yayınlandığı dönemin ebatlarının aynı ölçüde olduğu, baskı yönünden incelendiğinde ilk dönemin kapak baskısının ince, son dönem baskısının ise biraz daha kalın ve düzenli olduğu görülmektedir. Sayfa düzeni incelendiğinde, özenli olmasına karşın standart bir yapıda değildir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde; kimi zaman sayfa numaralarının altta kimi zaman üstte verildiği, kimi zaman altta özlü sözler kullanıldığı kimi zaman kullanılmadığı, künye bilgilerinin zaman zaman değişiklik gösterdiği kapak sayfalarında kimi zaman resim kullanıldığı kimi zaman sadece yazıların yer aldığı görülmektedir. Derginin özellikle kapak sayfalarında değişik büyüklüklerde yazı ebatları kullanılmıştır. Dergi isminin ebatlarında ve şeklinde bir standartlık yoktur. Kimi zaman italik el yazısı ile verilmiş kimi zaman düz yazıyla yazılmıştır. Kimi zaman *Ü* yazısının noktaları normal üstte verilmiş¹²⁵ kimi zaman ise bu noktalar *Ü*'nün içinde¹²⁶ yer almıştır.

İlk altı sayıda (*Cilt I*) sayfa numaraları her sayıda birden başlamak üzere müstakil ve sayfalarının sol üst köşesinde verilmiştir. İkinci ciltten itibaren sayfa numaraları sayfanın sol alt ve sağ alt köşesinde verilmiş ve cilt sonuna kadar devam ettirilmiştir. Ayrıca, ikinci cildin sonunda¹²⁷ ilk olarak *indeks* yayınlanmaya başlamıştır. İndeks de alfabetik sıraya göre soyisim, isim ve yayınlanan eser bilgilerine yer verilmiştir. Derginin ilk beş sayısının künye bilgilerinde İdare evi: Taş han 23, İstanbul Tel.20948 verilirken 6'ncı sayıdan¹²⁸ itibaren Posta Adresi:Posta Kutusu:576 İstanbul bilgileri verilerek değiştirilmiştir. İdare evi bilgisi derginin son kapak sayfasının iç yüzü en alt bölümüne taşınmıştır. Yine derginin ilk beş sayısında künye bilgilerinde "*Aylık Bilgi ve Kültür Mecmuası*" şeklinde verilirken 6'ncı sayıdan itibaren "*Aylık Bilgi ve Kültür Dergisi*" şeklinde değiştirilmiştir. 18'inci sayıya¹²⁹ kadar bu şekilde devam etmiş 19'uncu sayıdan¹³⁰ itibaren "*Aylık Bilgi ve Kültür Mecmuası*"

¹²⁴ Yazarın Notu: Bu ebatlar şöyledir; İlk sayısından ile 124 üncü sayısı (Şubat 1947)'na kadar *En:20 cm X Boy 28 cm* ebatlarında, 125'inci sayısı ile 143-144-145'inci sayısına kadar *En:14 cmXBoy:20 cm* ebatlarında, yeni seri ilk sayısı ile 8'inci sayısına kadar *En:16 cmX Boy:24 cm* ebatlarında ve son seri ilk sayısı ile 10'uncu sayısına kadar *En:20 cm X Boy 28 cm* ebatlarında basılmıştır.

¹²⁵ *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947.

¹²⁶ *Yücel*, Sayı:46, Aralık 1938.

¹²⁷ *Yücel*, Sayı:12.

¹²⁸ *Yücel*, Sayı:6, Temmuz 1935.

¹²⁹ *Yücel*, Sayı:18, Ağustos 1936.

¹³⁰ *Yücel*, Sayı:19, Eylül 1936.

şeklini almıştır. Dergide bu ifadeler ve yerleri defalarca değişmiştir. Bazı sayılarda¹³¹ ise hiç yer almamıştır. Dergide çoğunlukla “*Aylık Sanat ve Fikir Mecmuası*” ibaresi kullanılırken son on sayıda ise; “*Aylık Sanat ve Fikir Dergisi*” ibaresi kullanılmıştır.

Derginin 5’inci sayısından¹³² itibaren künye bilgilerinde bazı değişiklikler olmuştur. Yazı işleri sorumlusu ilk dört sayıda *Dr. Kemaleddin* şeklinde yer alırken 5’inci sayıdan itibaren *Dr. Kemaleddin Birsen* şeklinde yer almış fakat Muhtar Fehmi ismi değiştirilmemiştir. Ancak 17’nci sayıdan¹³³ itibaren Muhtar F.Enata yazılmaya başlanmıştır.

Derginin ilk sekiz sayısında, kapak sayfaları standart bir şekildedir. Bu sekiz sayıda; dergi ismi italik kırmızı el yazısıyla yazılmıştır. Arka fonda değişik tonlarda renkler kullanılmıştır. Kapak resmi (*Bilgi ve kültürü sembolize eden genç bir adam figürü elinde meşale taşımaktadır*) anlamlıdır. Derginin o sayısında yazısı bulunan yazarlar sayfanın alt bölümünde büyük harflerle yer almıştır. Kapağın sol alt köşesinde dergi fiyatı ve sayı numarası verilmiştir. Tarih ise orta kenarda bulunmaktadır. 8’inci sayıdan¹³⁴ itibaren derginin içinde yer alan makale ve yazılar (içindekiler) sayfanın başında vermeye başlanmıştır. 9’uncu sayıdan¹³⁵ itibaren dergi tasarımı ve sayfa düzenlerinde kapsamlı değişiklikler yapılmıştır. Dergi bu konuda sürekli bir arayış içerisinde olmuştur. Bu sayıdan itibaren yapılan tasarım değişiklikleri şu şekildedir; derginin standart kapak şekli değişmiştir. İçindekiler bölümü konular sınıflandırılarak kapak üzerinde vermeye başlanmıştır. Dergi içinde çerçeve yazıları ile özlü sözler kullanılmaya başlanmıştır. Bu sayıdan sonraki sayılarda (*31’inci sayıdan*¹³⁶ itibaren) kapakta resimlere yer vermeye başlanmıştır. Derginin künye bilgilerinin tasarımı değişmiştir. Yazı işleri çevirgeni; Dr. Kemaleddin Birsen ve Sahibi; Muhtar Fehmi ayrı ayrı yazılmıştır. Cilt ve sayı bilgileri sağ üst köşeye taşınmıştır. Derginin yayın tarihi bilgisi *YÜCEL* başlığının hemen altına taşınmıştır. Künye bilgileri bölümünün en altta bulunan kısmında derginin posta adresi yazılmaya ve sayfa altına; özlü sözleri, deyimleri ve atasözlerini içeren yazılar vermeye başlanmıştır.

Derginin 13’üncü sayısından¹³⁷ itibaren ilk defa karikatür ile anlatım tekniği kullanılmış ve “*İstanbul’da bir talebe ders haricinde neler yapar...?*”¹³⁸ başlıklı Cemal Nadir imzalı karikatür yayınlanmıştır. Yine 13’üncü sayıda¹³⁹ künye bilgileri bölümüne teknik çevirgenler;

¹³¹ *Yücel*, Sayı:34, Aralık 1937.

¹³² *Yücel*, Sayı:5, Haziran 1935.

¹³³ *Yücel*, Sayı:17, Temmuz 1936.

¹³⁴ *Yücel*, Sayı:8, Ekim 1935.

¹³⁵ *Yücel*, Sayı:9, Kasım 1935.

¹³⁶ *Yücel*, Sayı:31, Eylül 1937.

¹³⁷ *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936.

¹³⁸ Cemal Nadir Güler, “İstanbul’da Bir Talebe Ders Haricinde Neler Yapar...?”, *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 43.

¹³⁹ *Yücel*, Sayı:13.

Yusuf Mardin, Vedat Günyol, Osman Nebi olarak verilmiştir. 25'inci sayıda¹⁴⁰ içindekiler bölümü dış kapağın arkasına alınmıştır. 31'inci sayıda¹⁴¹ kapağa resim ve fotoğraflar konmaya başlanmış ve içindekiler bölümü konularına göre sınıflandırılarak verilmiştir. Derginin 125¹⁴²-142'nci sayılarında¹⁴³ içindekiler bölümü kapak resminin solunda dikey sütunda konu başlıkları ve yazar isimleriyle (bazı sayılarda yoktur) verilmiştir. 143-144-145'inci¹⁴⁴ birlikte yayınlanan sayısı konularının tamamını Atatürk'e ayırdığından içindekiler bölümü yoktur. Yeni seri 1950 yılında yayınlanan 8 sayıda içindekiler bölümü kapak üzerinde verilmiştir. Son seri 1955-56 yılında yayınlanan 10 sayıda ise içindekiler bölümü sayı numarası ve konu ismi verilerek kapaktan sonraki ilk sayfada verilmiştir. Dergide yer alan reklam sayfaları derginin ilk sayfaları ve son sayfalarında yer almıştır. Bu sayfaların haricinde reklam konmamıştır. Derginin her sayısında bir başyazı mevcuttur. Bu başyazılarda çoğunlukla derginin fikirleri, eleştirileri, tavsiyeleri ve okurlara mesajları görülmektedir. Dergi tasarımı standart yapıda olmamış sürekli bir değişim içinde olmuştur. Bilgilerin yerlerinin sürekli bir değişim içinde olması derginin statik olmadığı ve fikir değişimine de açık olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Derginin ortalama sayfa adedinin, 1-124'üncü sayılarının 35-40, 125-145'inci sayılarının 60-65, yeni seri 1-8 sayılarının 65-70, son seri 1-10 sayılarının 55-60 olduğu görülmektedir.¹⁴⁵

Dergi okurlarla iletişimi çeşitli yöntemler kullanarak sağlamıştır. Bu bağlamda; kimi zaman dergi içeriklerinde yer alan duyurular vasıtasıyla, kimi zaman kendini ifade ettiğini belirttiği başyazılar ile, kimi zaman direkt "*Liselilere*",¹⁴⁶ "*Okuyucularımıza*"¹⁴⁷ bölümünü kullanarak, kimi zaman da iletişim adresleri vererek ve ilk sayılarından başlamak üzere (Özellikle son dönemlerde) dergi idare evlerinde yüz yüze okurlarla görüşmek suretiyle sağlamıştır. Ancak dergi daha çok okurlarla yazışmak suretiyle iletişimi sağlamıştır.¹⁴⁸

¹⁴⁰ Yücel, Sayı:25, Mart 1937.

¹⁴¹ Yücel, Sayı: 31, Eylül 1937.

¹⁴² Yücel, Sayı:125, Mart 1947.

¹⁴³ Yücel, Sayı:141-142, Temmuz-Ağustos 1948.

¹⁴⁴ Yücel, Sayı:143-144-145, Kasım 1948.

¹⁴⁵ Yazarın Notu: Derginin sayfa sayılarının tespitinde şu örnekler verilebilir: Derginin ilk sayısının sayfa adedi 41, ikinci sayısının sayfa adedi 50, beşinci sayısının sayfa adedi 34'dür. Derginin 125'inci sayısı (*küçük ebatlı ilk sayı*) sayfa adedi 60, 143-144-145'inci sayısı (*küçük ebat son sayı*) sayfa adedi 64'dür. Yeni seri ilk sayısı sayfa adedi 72, yeni seri son sayısı sayfa adedi 66, Son seri ilk sayısı sayfa adedi 66, son seri son sayısı sayfa adedi 51'dir.

¹⁴⁶ Yücel, Sayı:2, Mart 1935, 43.

¹⁴⁷ Yücel, Sayı:154/1, Kasım 1955, 64.

¹⁴⁸ Yazarın Notu: Dergi ilk sayısında iletişim yöntemi olarak İdare Evinin adresini ve telefon numarasını üç bölümlü künye bilgilerinin bulunduğu (kapaktan sonraki ilk sayfası) bölümde vermiştir. Bu sayıda "*İdare evi: Taş han 23, İstanbul Tel.20948*" bilgilerine rastlanmaktadır. Bu uygulama derginin beşinci sayısına kadar devam etmiştir. Altıncı sayısında bu bölüm "*Posta Adresi: Posta Kutusu(PK):576 İstanbul*" şeklinde değişmiştir. Bu uygulama derginin on ikinci sayısına kadar devam etmiştir. Üçüncü cildin ilk sayısı olan on üçüncü sayısında künye bilgilerinde posta adresi verilirken arka kapak altında idare evinin de adresi verilmeye başlanmıştır. İdare evi adresi; "*Rıdvan Han No:10 Eminönü*" olarak değişmiştir. Bu uygulama 24 üncü sayı dahil devam etmiştir.

Yücel Dergisi özellikle son sayılarında olmak üzere belirli bir konu üzerinde okur görüşlerine de çokça yer vermiştir. Derginin yeni seri birinci sayısında “*Yücel’in Yeniden Çıkması Vesilesiyle Aldığımız Binlerce Mektuptan Bazı Parçalar*”¹⁴⁹ başlığı ile okuyucuların görüşlerini yayımlaması buna örnek olarak gösterilebilir.

Yücel Dergisi ilk sayısının fiyatını 15 kuruş olarak belirlemiştir. Bu fiyat dönem koşulları göz önüne alındığında makul görülmektedir. Çünkü o dönemde yayınlanan süreli yayınlardan günlük gazetelerin (Ör: 1935 yılı *Tan Gazetesi*¹⁵⁰) fiyatı 5 kuruştur. Yani gazetenin fiyatının üç katıdır. Bugün günlük gazeteler ile aylık yayınlanan dergiler arasında fiyat farkının ortalama yedi-sekiz katı olduğu düşünüldüğünde fiyatın makul olduğu görülecektir. Derginin Sayı:1¹⁵¹ - Sayı 67¹⁵² dahil fiyatı 15 kuruştur. Derginin 6 yıl boyunca fiyatını sabit tutması zamanın ekonomisinin tutarlılığı hakkında da bir fikir vermektedir. Mesela, bu dönemde

25’inci sayı ile 28’inci sayılar dahil iletişim adresi verilmemiştir. 29 uncu sayıda künye bilgileri bölümünde “*Posta Adresi: Posta Kutusu:576 İstanbul*” adresi tekrar verilmiştir. Ancak sonraki bölümlerde iletişim adresi yine görülmemektedir. Derginin 34’üncü sayısında “*Mektuplar, yazılar ve her türlü gönderiler şu adrese yollanmalıdır: Yücel:Posta Kutusu, 576 İstanbul*” şeklinde ki açıklaması künye bilgileri bölümünde verilmiştir. 35 ve 36’ncı sayılarda verilmemiş 37’nci sayısında derginin arka kapak sayfasının alt ortasında künye bilgileri bölümünde posta adresi verilmeye başlanmıştır. Bu uygulama 49’uncu sayıya kadar düzenli olarak aynı yerde devam etmiştir. 50’nci sayısından itibaren 60’ıncı sayısına kadar iki posta kutusu adresi beraber Posta kutusu: 576’nın yanı sıra *Posta kutusu: 2053 Beyoğlu* şeklinde verilmiştir. Bu durum ilk posta adresinin değiştirileceğini göstermektedir. Bu bilgiler kimi zaman derginin baş sayfalarında kimi zaman en arka sayfalarında verilmiştir. 60 ve 66’ncı sayılarında PK.2053 Beyoğlu adresi tek başına verilmiştir. 67’nci sayıdan 72’nci sayıya kadar PK adresiyle birlikte *İdarehanesi: İstiklâl Caddesi No.117. Kat1.Daire 1* şeklinde adres künye bilgileri bölümünde verildiği görülmektedir. PK.2053 adres bilgisi; derginin yeni seri 8’inci sayısı (Eski seri sayı 153)’na kadar dergide yer almıştır. Bunun yanında telefon numarası da (Tel. 49318) verilmiştir. 73’üncü sayıda “*İstiklâl Cad. Mis Sok. Gökçek Apt. Daire ¼, P.K. 2053 Beyoğlu/ İstanbul*” adresi, 74’üncü sayısından 76’ncı sayıya kadar “*Yazıcı Sok. 42. Daire 3 Yüksek Kaldırım, PK.2053*” adresi, 77’nci sayıdan 97’nci sayıya (dahil) kadar “*İstiklâl Cad. Parmak Kat 2 Kapı No:115 Terzi Ethem İkizler Katı, PK.2053 Beyoğlu/İstanbul*” adresi, 97’nci sayısından 153’üncü sayısına kadar “*Galatasaray Avrupa Pasajı No.20 Kat.2, PK.2053*” adresi künye bilgileri bölümünde verilmiştir. Derginin son on sayısında (154-163) ise il Ankara olmuş ve iletişim adresi ise “*Yücel Dergisi P.K.1033 Yenişehir /Ankara*” olarak değişmiştir. Yüz yüze görüşmelere örnek olarak; Cilt:II, Sayı:10’da “*Konuşmak ve Mecmua hakkında görüşmek için idare evine yapılacak müracaatlar, her pazartesi günü saat 2.30-4.30 arasında olmalıdır.*” ibaresini ve derginin 146’ncı sayısı künye bilgileri bölümünde “*Yazı işleri için görüşmek isteyenler Salı ve Cuma günleri saat 13-15 arasında Yücel idarehanesine müracaat etmelidirler. Bu saatler haricinde ziyaretçi kabul edilmez.*” ibaresi verilebilir. Derginin çeşitli sayılarında buna benzer ibareler görülmektedir. Bu örnekler dergi hakkında yüz yüze görüşmelerin zaman zaman yapıldığını göstermektedir. Duyurular için ise şu örnek verilebilir; Derginin Cilt: IV, Sayı:19’da baş sayfalarında reklamlar bölümünde “*Anketlerimiz*” başlığı ile “*Bu sayıdan başlayarak her sayıda yeni ve ayrı mevzuda anketler yapacağız..... Kimlere Neler sormamızı İstersiniz?.....*” görüldüğü üzere dergide bu iletişim tekniği sık sık kullanılmıştır. Derginin Cilt: X, Sayı:60’da “*Okuyucularımıza*” başlığı ile “*Yücel önümüzdeki sayısıyla 11’inci cildine başlıyor ve beşinci senesini bitiriyor. Sözden ziyade işe ehemmiyet veren Yücel, bu defa da okuyucularına uzun ve hayali bir proje değil fakat tekâmül etmiş bir mecmua takdim edecektir.*” ifadeleriyle neler yapacağını okurlarıyla paylaşmaktadır. Dergi bu duyurularda çoğu zaman okurlarına dergi faaliyetleri hakkında bilgi vermiştir. Derginin 5’inci sayısından 24’üncü sayısına kadar bir sonraki hafta hangi yazarların hangi konularda yazılar neşredebileceği hakkında da okurlarına bilgiler vermiştir.

¹⁴⁹ “Yücel, Kemalist Neslin En Güvenilir ve En Olgun Rehberidir”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (Eski Seri No:146), Ocak 1950, 71-72.

¹⁵⁰ *Tan Gazetesi*, 24 Şubat 1935.

¹⁵¹ *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935.

¹⁵² *Yücel*, Sayı:67, Eylül 1940.

enflasyonun kontrol altında tutulduğu anlaşılmaktadır.¹⁵³ Derginin son seri sayı:1(154)' den sayı: 10 (163) dahil fiyatı 100 kuruştur. Yıllık abonesi 12 lira altı aylık abonesi 6 liradır.

Dergiyi yayınlayanlar Muhtar Fehmi Enata'nın sahipliğinde bir grup İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencisidir.¹⁵⁴ Bu öğrencilerin çoğunluğu *Robert Koleji* çıkışlıdır ve okul yıllığını hazırlamışlardır. Dergi çıkarma fikrinin o zaman kafalarında belirlediği anlaşılmaktadır. Dergiyi yayınlayan öğrenciler, Amerikan dergiciliğinden etkilenmişlerdir. Aynı zamanda Atatürk ilke ve inkılâplarının yılmaz savunucusudurlar.¹⁵⁵ Ayrıca derginin idarî yöneticiliğini, İstanbul Hukuk Fakültesi öğretim üyelerinden *Dr. Kemalettin Birsen* onursal olarak üstlenmiştir.¹⁵⁶

Dergi, ilk yayınlandığında bir gençlik dergisi niteliğindedir. Lise gençliğini hedef aldığını kendi yazı ve ilanlarıyla her fırsatta açıklamıştır.¹⁵⁷ Lise gençliğini hedef alması tesadüf

¹⁵³ Yazarın Notu: Derginin yıllık abone ücreti 18'inci sayısına kadar 150 kuruş olarak belirlenmiştir. 19'uncu sayıdan itibaren Türkiye için yıllık abone ücreti 170 kuruş, altı aylık abone ücreti 85 kuruş, Balkanlar için yıllık abone ücreti 220 kuruş, altı aylık abone ücreti 115 kuruş, yabancı memleketler için yıllık abone ücreti 270 kuruş, altı aylık abone ücreti 140 kuruş olarak belirlenmiştir. Görüldüğü üzere bu sayıdan itibaren yurt dışına dergi gönderildiği anlaşılmaktadır. İlerleyen sayılarda yurt dışı için abonelik ücreti belirtilmemiş ancak yıllık 1 lira posta ücreti alınacağı derginin 29'uncu sayısında duyurulmuştur. Derginin 4 ay ara vermeyi müteakip çıkardığı Sayı:68-69-70-71'den Sayı:84 dâhil fiyatı 20 kuruştur. Bu dönemde; yıllık abone ücreti 225 kuruş altı aylık abone ücreti 115 kuruş olarak belirlenmiş, yurt dışı için fazladan 1 lira posta ücreti alınacağı duyurulmuştur. Derginin Sayı: 85-86-87'den Sayı 97 dâhil (*Sadece Sayı:91-92-93 özel Atatürk sayısının fiyatı 100 kuruş olarak belirlenmiştir.*) fiyatı 25 kuruştur. Bu dönemde yıllık abone ücreti 300 kuruş, altı aylık abone ücreti 150 kuruş olmuş yurt dışı için ise 2 liralık ilave ücret belirlenmiştir. Dergi 97'nci sayının çıkarmasını müteakip yayınına 14 ay ara vermiştir. Derginin Sayı:98'den Sayı:101 dahil fiyatı 40 kuruştur. Bu dönemde yıllık abone ücreti 360 kuruş, altı aylık abone ücreti 190 kuruş olmuş yurt dışı için ise 3 lira posta ücreti alınacağı duyurulmuştur. Dergi 101'inci sayısını çıkarmayı müteakip yayınına 6 ay ara vermiştir. Derginin Sayı:102'den Sayı:128 dahil fiyatı 50 kuruştur. Bu dönemde yıllık abone ücreti 500 kuruş altı aylık abone ücreti 275 kuruş olmuş yurt dışı için ise 3 lira posta ücreti alınacağı duyurulmuştur. 117'nci sayıdan itibaren dergi fiyatında değişiklik olmaz iken yıllık abone ücreti 600 kuruş, altı aylık abone ücreti ise 300 kuruş olmuştur. Yurt dışı 3 lira fiyat ilavesi değişmemiştir. Derginin 129-130-131 inci sayısıyla birlikte yayınlanan sayı 125 kuruştan satılmıştır. Bu fiyat özel tek bir defaya mahsustur. Derginin Sayı: 132'den Sayı: 136 dahil fiyatı 75 kuruştur. Bu dönemde yıllık abone ücreti 900 kuruş altı aylık abone ücreti 450 kuruş olmuş yurt dışı ilave ücret 3 lira olarak sabit tutulmuştur. Derginin Sayı 137'den Sayı: 143-144-145 dâhil fiyatı 50 kuruştur. Dergi 137'nci sayısında "*Okuyucularımıza*" başlığı adı altında fiyat konusunda şöyle bir açıklamada bulunmuştur; "*75 kuruşluk mecmuanın tek bir sahifesini ve nefaseti bozmadan ilân sahifelerini mecmuaya ilâve ederek Yücel'i şimdi 50 kuruştan size sunuyoruz.*" ifadelerine yer vermiş ve derginin fiyatını indirmiştir. Ayrıca yıllık abone ücretini 5 lira ve altı aylık abone ücretini de 2.5 lira olarak tespit etmiştir. Derginin yeni seri sayı:1'den Sayı: 8 dâhil fiyatı 100 kuruştur. Yıllık abone ücreti 12 lira, altı aylık abonesi 6 liradır. Derginin son seri sayı:1'den sayı: 10 (Ağustos 1956) dâhil fiyatı 100 kuruştur. Yıllık abonesi 12 lira altı aylık abonesi 6 liradır. Ancak dergi; *Yücel*'e Aralık 1955 sonuna kadar abone olanlardan yıllık abone ücretinde 2 lira altı aylık abone ücretinde de 1 lira indirim yapacağını taahhüt etmiştir. Dergi her fırsatta dergiye aboneliği teşvik etmiş ve bu konuda okurlarına çağrıda bulunmuştur. Maliyetin artması ve dağıtımdan kaynaklanan sorunları her fırsatta okurlarla paylaşmıştır. Dergi yayın hayatı boyunca çoğu zaman ekonomik problemlerle karşılaşmış kimi zaman yayın hayatına kısa süreli ara vermeler kimi zaman ise uzun dönemli kapanmalar yaşamıştır. Siyasi sebepli kapatmalar kısa süreli olmuştur. Dönemin ekonomik şartlarına ve maliyetlerin artmasına paralel olarak derginin fiyatı düzenli olarak yükselmiştir. Ancak çıktığı yıldan itibaren 6 yıl fiyatının sabit kalması dönemin ekonomisi hakkında da olumlu yönde önemli fikirler vermektedir.

¹⁵⁴ Yazarın Notu: *Yücel Dergisi'ni İlk Yayınlayan Grup; Muhtar Fehmi Enata, Yusuf Mardin, Arif Hikmet Bilen, Mithat Cemal Kuntay, Mustafa Ertem, Muhlis Ete, İsmet Rasin'dir. (Yücel Dergisi, Sayı:61, Mart 1940), Vedat Günyol, Orhan Burian, Haluk Şehsuvaroğlu, Osman Nebioğlu, Behçet Kemal Çağlar, Saffettin Pınar* kurulduktan kısa bir süre sonra katılmışlardır.

¹⁵⁵ Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 38-41. (Dergiyi en iyi tanıyan ve uzun süre editörlük ve yazı yazar Vedat Günyol'un sözleridir. Kendisi de bir İstanbul Hukuk Fakültesi mezunudur. Dergiyi yayınlayan gruba kısa bir süre sonra katılmıştır.).

¹⁵⁶ "Künye Bilgileri", *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935.

¹⁵⁷ "Liselilere" *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 35, "Liselilere", *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 43.

değildir. Çünkü bu dönemde lise gençliğine yönelik yayın yapan bir basın organı yoktur. Ayrıca, dergi yöneticileri ve yazarları, o dönemde en çok ihmal edilen sınıfın liseliler olduğunu düşünmektedir.¹⁵⁸ Aslında o dönem Lise öğretim basamağı gündem konusudur. Hatta basın camiası ve dönemin aydınları arasında Lise yoğun olarak tartışılmaktadır. Hemen herkes bu öğretim basamağının gereksizliği konusunda bir fikir birliği içerisindeydi.¹⁵⁹

Yücel ilk sayısında aslında kendini anlatmaktadır. Ayrıca ilk sayısı diğer sayılar için de bir rehber niteliğindedir. Bu sayı birtakım acemilikleri bünyesinde barındırsa da gelecek sayılar, yöntem ve izlenecek yayın politikası hakkında bazı veriler sunmaktadır. Bu bağlamda, dergi ilk sayısının başyazısı olan “*Ön Sözümler*”¹⁶⁰ de çıkış amacını şöyle açıklamıştır; “*Bugün ilk sayısını sunduğumuz Yücel, gençlik, kültür ve bilgi cöngüdür. Amacı, gençlik için çalışmak ve gençliğin yücelmesin de bir varlık olmaktır. Bu amaca erişmek için bugünkü devrimi başaran Büyük Önder’in çizdiği devrim prensiplerinden ayrılmayacağız.*” ayrıca dergi; Türklüğün içinde bulunduğu bu savaşta kültür ve bilgi yayımına yardım edeceğini beyan etmektedir.

Bir derginin işletilmesiyle ilgili zorluklarından bahseden “*Bir Mecmuanın İşletilmesi*”¹⁶¹ adlı ilk yazısında; mecmuanın bir ihtiyaca cevap vermek için çıkarıldığı, bu ürünün çıkarılması için bir gaye olması gerektiği vurgulanmaktadır. Dergilerin yayınlanmasında genelleme yapılarak iki gayeden bahsedilmektedir. Bu gayelerden birinin ülkü uğrunda bir fikri yaymak, diğerinin ise kazanç sağlamak olduğu ve derginin birinci gayeyi benimsediği belirtilmektedir. Yani bu yazıya bakıldığında *Yücel*’in bir ülkü uğrunda bir fikri yaymak için çıktığı anlaşılmaktadır. Bu fikri yaymak içinde mali yönden güçlü olmaya ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır. Yazıda ayrıca; dergide yayın sürekliliğinin sağlanması için ihtiyaç duyulan hususlar ve derginin çıkarılması ve yaşatılması için çeşitli kriterler sıralanmıştır. Yazının sonunda ise “*Genç Yücel’in bunları başarmış olarak çıktığını umarız.*”¹⁶² denmektedir. Bu yazıda bahsedilen bir fikri yayma gayesinin derginin başyazısında da belirtildiği gibi *Kemalizm* olduğu görülmektedir. *Yücel*; yayın hayatı boyunca *Kemalizm*’den asla vazgeçmemiş ve bu konuda tavizde vermemiştir. Bu perspektifte, geniş bir yelpazeyle çok çeşitli konularda yazılar yayınlarak hedef kitlesine hitap etmiştir.

Dergiyi tam olarak anlayabilmek için ilk sayısının kapağını ve içeriğindeki diğer yazıları incelemeye ihtiyaç bulunmaktadır. Bu bağlamda; *Yücel*’in ilk sayısının kapağında, kara kalem

¹⁵⁸ Önsözümler”, *Yücel*, “Sayı:1, Şubat 1935. Yazarın Notu: Bu yazıda; “Yıllardan beri her sınıf için gazeteler çıktı. Fakat lise gençliği basın yuvamızın üvey evladıdır. Ona Şimdiye kadar hiçbir cönkte güler yüz gösterilmedi. Biz lisede okuyan gençlere de bir yer ayırdık. Kendilerini burada anlatsınlar diye!” ifadeleri kullanılmaktadır.

¹⁵⁹ Orhan Burian, “Maarifimizin Düzelışı Hakkında”, *Yücel*, Sayı:101, Eylül 1944, 6-8.

¹⁶⁰ “Ön Sözümler”, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 1.

¹⁶¹ Muhlis Ete, “Bir Mecmuanın İşletilmesi”, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 2-3.

¹⁶² Ete, “Bir Mecmuanın İşletilmesi”, 3.

çalışması üst kısmı çıplak elinde meşale tutan sırtı dönük ileri bakan başı dik bir genç erkek figürü yer almaktadır.¹⁶³ *Yücel* adı gencin elinde tuttuğu meşaleden çıkan alevleri yansıtan kırmızı çizgilerle bitişik eğik el yazısıyla verilmiştir. Bu kapak resminin yer alması, derginin eğitim ve gençliğe verdiği önemi göstermektedir. Kapağın alt ortasından kırmızı kalın bir çizgi sol alt taban köşeden yukarı doğru sağ üst alt orta köşeye birleştirilmiş çizginin altan başlayan bölümün üstüne fiyatı (15 kuruş), üstten biten bölümüne ise derginin çıktığı ay (şubat) yazılmıştır. Aynı çizginin alt köşesine derginin sayısı (1) üst kısmın altına ise derginin çıktığı yıl (1935) yazılmıştır.¹⁶⁴ Çizginin altına ise sağ üstten başlamak üzere simetrik olarak yazarlar yerleştirilmiştir. Derginin ikinci sayfasında ise, üst kısımda künye bilgileri üç bölme halinde verilmiştir. Derginin sayfa numaraları sayfanın sol üst köşesinde verilmeye başlanmış çift çizgi çekilerek sol sayfada sağ köşeye büyük harflerle sağ sayfada ise sol köşede *Yücel*'in ismi yer almıştır. Künye bilgilerinin altında “*Ön Sözüümüz*”¹⁶⁵ başlığı ile derginin çıkış amacı ve hedefleri belirtilmiştir. Dergi kapak sayfası dahil 40 sayfadan ibarettir. Dergide; bunlardan başka, Nezihi Arda imzalı “*Sarışın Karaltı*” adlı şiir, Mithat Cemal’in “*(Hacı) Âdil Arda*” adlı biyografi yazısı, Ragıp Hulusi’nin “*Dilde Zenginlik*” adlı dili anlatan makalesi, Mary Drasler’in “*Bazı Fikir ve Öğütler*” adlı yazısı, Kenan Ergen adlı okuyucudan “*Yücele Mektub*” adlı bir yazı, Naci Yüngül’ün “*İstanbul Argosu ve Halk Tabirleri*” adlı makalesi, İsmail Kâzım’ın “*Ferdin Kıymeti*” adlı yazısı, İ.Yucad tarafından çevrilen “*En Akıllı On Hayvan*” adlı bilgi yazısı, İ.Türegün tarafından çevrilen “*Medeniyet Göçecek mi?*” adlı yazısı,¹⁶⁶ çeşitli ünlü şahısların sözlerini içeren “*Vecizeler*” adlı yazı, Vasfi Rıza Zobu’nun “*Bizde Sanatkâr*” adlı yazısı, Yusuf Sıtkı’nın “*Uşaklıgil ne Diyor?*” adlı yazısı, Emin Yurt adlı okuyucunun “*Yabancı*” adlı şiiri, “*Baykuş*”, “*Bir Sarmaşık Gibi*” adlı okuyucu şiirleri, M.S.Kepenek’in “*Hayat+Hayat=Şiir*” adlı şiir hakkında ki yazısı, İhsan Aygün’ün “*Fırtına*”, Y. Ula’nın “*Trende Yazılan Hikâye.... Küçük Çobana Selam*” adlı hikâyeleri, Yusuf Sıtkı’nın “*Hey! Sevgimi Geri Ver!*” adlı şiiri, Nermin A.Akalın’ın çevirdiği “*Tıbbın Şaheseri*” adlı hikâye yazısı, Nilüfer F.Deriş’in çevirdiği “*Yirmi Dört Saatimizi Nasıl Geçirmeliyiz*” adlı yazısı, Kâmil Akyüz’ün mekteblerimizi tanıyalım köşesinde “*Darüşşafaka*” adlı makalesi, *Yücel* imzalı “*Liselilere*” adlı liselilerin dergiye göndereceği yazılara mükafat verileceğine dair duyuru yazısı, Darüşşafaka öğrencilerinden “*Son Baharda*” ve “*Dağlarda Akşam*” adlı şiirler, “*Bir Şaka*” ve “*Küçük Dilenci*” adlı hikâyeler ile derginin son sayfasında Sümerbank, Mevsim Mağazaları, Kocataş Suyu reklamları ile Yusuf Sıtkı’nın “*Bir Ad Bulamadım*” adlı şiir kitabı reklamı bulunmaktadır.

¹⁶³ *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, Kapak, 1 (EK-1).

¹⁶⁴ *Yücel*, Sayı:1, (EK-1).

¹⁶⁵ “Önsözüümüz”, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 2.

¹⁶⁶ Arthur Weigall, “Medeniyet Göçecek mi?”, Çev. İ.Türegün, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 16-17.

Dergi her çıkardığı sayıdan sonra eksikliklerini gidermek suretiyle kendisini geliştirmiştir. Öncelikle yazar kadrosunu artırarak konularını çeşitlendirmiştir. Derginin ilk sayılarında; *Muhlis Ete, Naci Yungül, İsmail Kazım, Kâmil Akyüz, Ragıp Hulusi, Ekrem Reşid, Yusuf Mardin, Vasfi Rıza Zobu, Refi Şükrü, İhsan Aygün, Mithat Cemal*, gibi yazarların yazıları yer almıştır.¹⁶⁷ 4'üncü sayıda¹⁶⁸ Ali Fuad (Başgil), Devletçiliği savunmuştur. 9'uncu sayıdan¹⁶⁹ başlayarak kapak düzenini değiştirmiş ve gerek yazılarıyla, gerek anketlere verdikleri yanıtlarla Hukuk Fakültesinin Alman hocaları¹⁷⁰ dergiye bilimsel ağırlıklarını koymuşlardır. “*Gençler Diyorlar ki*”¹⁷¹ başlığı altında düzenlenen bir dizi anket yazıları dergiye yeni yazarlar kazandırmıştır. Bu bağlamda, *Yaşar Nabi, Behçet Kemal, Cahit Sıtkı, Sabahattin Ali vb. gibi yazarlarla yayımını sürdürürken, Halit Ziya Uşaklıgil'den, Samet Ağaoğlu'na, Mithat Cemal (Kuntay), Haluk Şehsuvaroğlu'na, Bedri Rahmi'ye Munis Faik Ozansoy'a* değin birçok yazar kadroya sonradan dahil olmuştur. Daha sonra dergiye *Orhan Burian, Muhtar Körükçü, Haluk Şehsuvaroğlu, Vedat Günyol, Osman Nebi, Cemal Nadir* katılmış ve 1940'tan başlayarak Orhan Burian ve Vedat Günyol, derginin sanat ve düşünce yönetimini üstlenmiştir. *Yücel*, yeni bir amaçla 1940'ta altıncı cildine başlamıştır.¹⁷² Bu aşama dergide bir dönüm noktası olmuştur. Bundan sonra dergide; hümanizma ruhuyla¹⁷³ kendi öz varlığa, değerlere eğilmek özlemi ve isteği ağır basmıştır. *Yücel Dergisi* bu dönemde yaşanan hümanizma tartışmalarının öncüsü olmuştur. *Yücel*, hümanizmayı duyuş ve yeni görüşleri salt ve tek bir eskiye döndürmek şeklinde değil, asırların yüklediği dogma ve naslardan silkinerek köke asla insana inmek şeklinde algılamıştır.¹⁷⁴ Başka bir deyişle hümanizmayı beşeri varlığın asli karakterlerine tabi olarak içtimai zümrenin organizasyonuna ait meseleleri yeniden tetkik etmek¹⁷⁵ manasında değerlendirmiştir. Altıncı cilde başlarken¹⁷⁶ bu istek şöyle dile getirilmiştir; “*Bundan böyle yazılarımızı ve çevirilerimizi Türk sanat ve düşüncesi için en yararlı ve etkili bir düşünce çevresinde toplamak, yazıların birbirini bütünlemesini sağlamak istedik... Kararımız Hümanizmanın aracılığı ile kendimizi bulmak oldu.*”¹⁷⁷ 28 Şubat 1940 gecesi, Şişli Halkevi salonunda, *Yücelcilerle* bir kısım düşünce ve sanat adamı buluşup

¹⁶⁷ *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 1., *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 1.

¹⁶⁸ Ali Fuad Başgil, “Devletçilik Nedir? Cumhuriyet Halk Partisi Niçin Devletçidir.” *Yücel*, Sayı:4, Mayıs 1935, 1-4. Yazarın Notu: Ali Fuad Başgil tarafından 9 Mayıs 1935'de İstanbul Üniversitesinde verdiği bir konferanstır.

¹⁶⁹ *Yücel Dergisi*, Sayı:9, Kasım (İkinci Teşrin), 1935.

¹⁷⁰ Richard Honig, W.Röpke vb.

¹⁷¹ “Gençler Diyorlar ki”, *Yücel*, Sayı:9, Kasım (İkinci Teşrin), 1935, 103.

¹⁷² *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940

¹⁷³ Yazarın Notu: *Hümanizma Ruhu* Bu dönemde *Yücel* yazarları tarafından kullanılmıştır. Türk toplumunun tarihini, edebiyatını, toplum yapısını medeniyetini ortaya çıkarmak için objektif tetkik ediş ve aklı bilimi öne çıkarmak anlamında kullanılmıştır. Yani Türk kökenini ve aslını tetkik etmek için bilimsel bir arayışa girmek şeklinde algılanmıştır.

¹⁷⁴ “Müşterek Yazımız”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 6.

¹⁷⁵ Hatemi Senih, Sayı:6, *İnsan Mecmuası*.

¹⁷⁶ *Yücel*, Sayı:61.

¹⁷⁷ Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 40.

tartışmıştır. Toplantıya katılanlar arasında düşüncelerini açıklayan yazarlar *Hüseyin Cahit Yalçın, Celalettin Ezine, Mustafa Şekip Tunç, Mithat Cemal Kuntay, Orhan Seyfi*'dir. Toplantıyı Orhan Burian ile Behçet Kemal Çağlar yönetmiştir. *Yücelcilerin* ortak görüşü kısaca şöyledir; “*Türk varlığının öz niteliğinden ayrılmadan yeni Türk toplumunun yapısına bağlı tüm sorunları (tabii bu arada sanat sorunlarını) yeniden incelemek: İşte Türk Hümanizması*”.¹⁷⁸ Bu kararlılık ve doğrultuda 1948 yılına kadar dergi yayını sürdürmüştür. *Yücel*, 1950’de sekiz sayılık bir seri çıkarmış ve ilk sayısının önsözünde, “*Yücel Ruhu*”¹⁷⁹ diye nitelenen yeni görüşü şöyle açıklamıştır; “*Her kişinin, düşünmek çabasını ve duymak niteliğini arttıracak yolda hümanistçe yaşaması, onurlu yaşamanın tek yoludur.*” bu sözlerle hümanizma düşüncesinin devam edeceği belirtilmiş ve ayrıca önsöz yazısında o güne kadar, Atatürk’e ağlamak üzülmek, dövünmek yerine, ilelebet yaşayacak Atatürk zihniyetine bağlı kalarak düşünmek ve üretmek gereksiniminin önemine dikkat çekilmiştir.

Dergi son olarak Kasım 1955’de¹⁸⁰ Ankara’da tekrar yayınlanmaya başlamış ve 10 sayı daha yayınlayarak Ağustos 1956’da¹⁸¹ faaliyetini noktalamıştır. Bu dönemin ilk sayısında “*Başlarken*” adlı başyazısını kaleme almış niçin yayına başladığını özetle şöyle açıklamıştır; Atatürkçülüğü, ilke ve inkılaplarını yaymak, bilimsel düşünüş ve çalışmaları sayfalarına taşımak, bütün memleket meselelerini batılı bir anlayışla ele almak, gençliği iyi bir vatandaş olarak görmek için eğitmek, çeviri meselesini ele almak, çağdaşlaşmanın bir gereği olarak Türk hümanizmasını geliştirmek ve nihayetinde iyiye, doğruya ve güzele erişmek. Son sayısında ise “*İnsanlık Terbiyesi*”¹⁸² adlı bir başyazıyla yayın hayatına veda etmiştir.

Yücel, derli toplu sayfa düzeni, özenli baskısı, özellikle de içeriğinin çeşitliliği ile dönemin en çok aranan ve okunan dergisi olmuştur. Söz konusu dergi, Türk fikir hayatının ve edebiyatının bugün isim yapmış birçok sanatçısını da bünyesinde toplamıştır.¹⁸³

Derginin mali kaynaklarını iki başlıkta toplamak mümkündür. Birincisi ve en önemlisi satış gelirleri, ikincisi ise aldığı reklam gelirlerdir. Bunların yanında belirli dönemlerde, dergi üzerinden çeşitli kitap satışları yapıldığı görülmektedir. Dergi hemen hemen bütün sayılarında reklam almıştır.¹⁸⁴ Derginin reklam konusunda bir seçiciliği yoktur. Her türlü sektörden reklam almıştır. En çok reklam aldığı sektörler bakıldığında; seyahat acenteliği, banka, ilaç, kozmetik ürünleri, kitap, tekstil ürünleri, milli piyango, terzi, içki ve sigara reklamları olduğu

¹⁷⁸ Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 41.

¹⁷⁹ “Yeniden Çıkarken”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Cilt 1, Ocak 1950, 1.

¹⁸⁰ “Başlarken”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 1.

¹⁸¹ *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956.

¹⁸² “İnsanlık Terbiyesi”, *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 1.

¹⁸³ Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 41.

¹⁸⁴ Yazarın Notu: İlk sayısında; *Sümerbank, Su (Kocataş Su), Mağaza (Mevsim mağazası), Şiir kitabı (Bir Ad Bulamadım), Ticaret ve Komisyonculuk Evi* reklamlarına, ikinci sayısında ise *İş Bankası ve Sümerbank*’ın reklam desteği ile *Dolmakalem, Şiir Kitabı, Turizm Seyahat Acenteliği, Reflektör reklamlarına* yer vermiştir.

görülmektedir. Derginin gençliğe hitap ettiğini hemen her sayısında deklare etmesine karşın içki ve sigara reklamlarına çokça yer vermesi bir çelişki olarak değerlendirilmektedir. Derginin mevcut iktidar tarafından veya herhangi bir devlet kurumu tarafından desteklendiğine dair kesin kanıtlara ulaşamamakla beraber mevcut iktidar tarafından desteklendiğine dair bazı emarelere rastlanmaktadır. Bu emarelerden ilki; *Yücel*'in 123'üncü sayısında yer alan "*Elem Tere Fiş Kem Gözlere Şiş!..*"¹⁸⁵ adlı bir açıklama yazısıdır. Bu yazıda; zamanın sıkı yönetim komutanlığı tarafından kapatılan *Gün Gazetesi*'nin 21 Kasım 1946 tarihinde Orhan Burian'ın çıkardığı "*Kurtuluştan Sonrakiler*" adlı antolojisiinde Nazım Hikmet'in eleştirilmesine yönelik olarak "*Söz dergisi yazarlarından ve Halk Partisi abonmanlarıyla yaşıyan Yücel dergisinin sahiplerinden Orhan Burian'ın yazdığı 338 kuruluşluk zenginlere mahsus bir antolojide en büyük Türk Şairi Nazım Hikmet hakkında budalaca bir takım laflar söylenmiştir. ...*" şeklinde devam eden ve *Yücel Dergisini* ve Orhan Burian'ı hedef alan yazısına şöyle bir cevap verilmiştir; "*İmzasız olan bu eşekçe yazının tek bir satırına cevap vermeyeceğiz. Fakat Halk Partisi abonmanlarıyla yaşayan Yücel dergisinin... sözü üzerinde durmak istiyoruz. Yücel bugüne kadar üzerinde yazılı fiyattan tek bir kuruş fazlasına kimseye mecmua vermemiştir.*" denilerek halkevlerine *Yücel*'in ilk sayısından itibaren gönderildiği ancak derginin bayilere 38 kuruşa verilmesine karşılık halkevlerine 33 kuruşa verildiği ve bundan zarar edildiği beyan edilmiştir. Yazının sonunda ise; "*Şimdi isteyen Biz mi Halk Partisini yoksa Halk Partisi mi bizi istismar ediyor kararını versin.*" sözleri yer almıştır. Dergi tarafından halkevlerine dergi gönderildiği bu yazıyla anlaşılmaktadır. Ancak bunun bir kültür hizmeti amacıyla yapıldığı açıkça ifade edilmektedir. Halkevlerine dergi gönderilmesi, belki mali destek olarak kabul edilmese bile zamanın yönetimi tarafından dergiye sempati ile bakıldığının bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. İkinci emareye ise; derginin son seri sayı:6 (159) Nisan 1956'da yayınlanan ilk cildin değerlendirildiği "*Okurlarımıza*"¹⁸⁶ adlı yazıda yer verilmiştir. Bu yazıda; "*1950 yılında Yücel'i kapatırken son sözümüz "Fikren yükselmeyen bir memleketi ne iktisat kurtarır, ne de politika" olmuştu. İşte bu hakikati göz önünde tutup Yücel'i tekrar siz sevgili okuyucularına kavuşturmak için bütün maddi ve mali zorlukları yenebilmemiz için bize elini uzatan Türkiye İş Bankası'na burada ve huzurunuzda tekrar teşekkür etmeyi bir vazife biliyoruz.*" şeklinde İş Bankası'nın desteği için teşekkür edilmiştir. Bu dönemde derginin yarı devlete ait olan söz konusu banka tarafından açıkça desteklendiği anlaşılmaktadır. Fakat desteğin mahiyeti hakkında yani dergiye verilen reklamlar haricinde ne şekilde yapıldığı konusunda bir bilgiye

¹⁸⁵ *Yücel*, Sayı:123, Ocak 1947,130.

¹⁸⁶ "*Okurlarımıza*", *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 395.

ulaşılamamıştır. Bu iki emareden anlaşılacağı üzere CHP yönetimi tarafından derginin kısmi olarak desteklendiği sonucuna varılmaktadır.

Dergi hemen her fırsatta çeşitli yazılarında bayilere dergi gönderilmesinden zarara uğradığını beyan etmiş abonman sistemini okurlar nezninde yerleştirmeye çalışmıştır. Bu konuyla ilgili son seri sayı: 9 (162)'da yayımlanan *“Türk Basınının En Büyük Derdi”*¹⁸⁷ adlı bir başyazısı görülmektedir. Bu yazı, *“Yayın hayatına atılıpda, bayilerin elinden çekmiyen var mıdır? Bilmiyoruz. Ama yurdumuzda yayınlanıpda kapanan dergi ve gazetelerin başarısızlık sorununda mesuliyet hissinden uzak bazı dağıtmanların büyük payı olduğunu biliyoruz.”* diye başlamakta ve yazının ilerleyen bölümlerinde bayilerin işlevleri, dramatik bir şekilde anlatılmaktadır. Bu yazıdan, bayilerin derginin fiyatının %30 unu aldığı anlaşılmaktadır.

Bu dönemde, *Yücel* dahil yayınlanan süreli yayınlarda yaşanan dağıtım sıkıntıları bu yazıyla daha net bir şekilde görülmektedir. Bu yazının sonunda ise dergi; dağıtım sisteminde yaşadığı bu sıkıntıyı aşmak için Milli Eğitim Bakanlığı'na (*Yurdun birçok yerinde bakanlık yayınlarını satmak üzere kurulan yayınevlerinde satılması için*) başvurduğunu ancak olumsuz yanıt aldığını beyan etmektedir. Bu olumsuz yanıt, DP iktidarının dergiye destek vermediğini göstermektedir.

Yapılan analiz ve araştırma sonucunda, *“dergi hangi çevrelerce desteklenmiştir?”* sorusuna şöyle cevap verilebilir; CHP iktidarı tarafından dergi kısmi olarak desteklenmiş DP İktidarı tarafından ise hiçbir şekilde desteklenmemiştir. Başta ekonomik sebepler olmak üzere çeşitli sebeplerle derginin yayını sürdürmediği ve kapandığı değerlendirilmektedir.

1.3. Dergide Kapak Tasarımı ve Kullanılan Fotoğraflar

1930-1940'lı yıllar düşünüldüğünde basılı iletişim araçlarından en önemlilerinden biri gazeteler diğeri de dergilerdir. Bu iki basın aracı çoğu zaman kamuoyunu olumlu ya da olumsuz yönde yönlendirebilmekte ve etkileyebilmektedir. Bu yönlendirme ilkin kapakta başlamakta ve dergi hakkında ilk izlenimi vermektedir. Okuyucu açısından bakıldığında, derginin kapağında yer alan görsel, yazınsal ve anlamsal iletiler, derginin satın alınabilmesini kolaylaştıran ana etkenlerdir. Bu bakımdan dergi kapaklarının hedef kitlenin özelliklerine uygun olması ve söz konusu kitleye hitap etmesi ve çoğu zaman kapağın, ilgi ve dikkat çekmesi, dergi içinde yer alan konu ve kapsama uygun olması istenmektedir. Çünkü, dergi kapağının içinde bulunan bilgiler ve göstergeler öncelikli olarak dergi kapağı aracılığı ile okuyucuya aktarılmaktadır. Kapakta yer alan tasarım, renk, imge, konu başlığı diğeri bir ifade ile görsel göstergeler en uygun şekilde seçilmekte ve uygulanmaktadır. Ayrıca kapakta

¹⁸⁷ “Türk Basınının En Büyük Derdi”, *Yücel*, Son Seri Sayı:9 (162), Temmuz 1956, 121.

kullanılan logo ve sloganlar o derginin kimliğini yansıtmaktadır. Konunun uzmanlarınca derginin ismi, derginin aynı zamanda logosu olarak değerlendirilmektedir. *Yücel* dergisi günümüzde de halen geçerliliğini muhafaza eden bu özelliklerin çoğunu kendi kapağında barındırmaktadır. Derginin adının hem anlam hemde akılda kolay kalması açısından hedef kitleye uygun olduğu ve özenle seçildiği değerlendirilmektedir. *Yücel* kendi ismini çıkış amacında şöyle belirtmiştir; “*Daima ilerlemek, daima yücelmek*”.¹⁸⁸ Sözlükte ise “*Yükselmek, yücelmek, başarı kazanmak, ilerlemek*”¹⁸⁹ anlamındadır. Denilebilir ki *Yücel*, döneminin kültürünü kapaklarına oldukça başarılı bir şekilde aktarmıştır. Derginin kapak tasarımı o günkü şartlar düşünüldüğünde oldukça etkileyicidir. Temiz, sade ve çoğunlukla zamanın popüler kültürünü yansıtan özelliktedir. Derginin kapağında bulunan, yazıların, imgelerin uyum içinde olduğu görülmektedir. Yazı karakteri ve kelimeler hedef kitlenin beklentilerine uygundur. Kapak tasarımlarında, estetik, işlevsel bir görsel bütünlük söz konusudur. Hemen hemen her türlü renk tonu kullanılmıştır. Kapaklar, bütünsel olarak hedef kitleye hitap edecek şekilde seçilmiştir. Zaman zaman görselliği şaşırtıcı ve merak uyandırıcıdır. Özellikle özel günlerde günün anlam ve önemine yönelik kapak tasarımları seçilmiştir (*Atatürk’ün ölümü, Cumhuriyet Bayramı, vb.*).¹⁹⁰ Derginin, kapaklarına konu olmuş figürler, resimler, fotoğraflar göz önüne alındığında, yayımlanan sayının o dönemle ilgili bir bağlantısının olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle kapak resimleri ve figürleri o ay çıkan derginin konusunu desteklemekte ve içerik ile ilgili hedef kitleye mesajlar vermektedir. Okuyucunun kapakla ilk aşamada bilgilendirilmesi hedeflenmiştir. Derginin ilk sayılarında görülen kapak tasarımları gün ve zaman içinde tecrübe kazanıldıkça geliştirilmiştir. Aynı zamanda dergi kapakları zamana ve hedef kitleye göre değişim göstermiştir. Dergi, bazı sayılarında kapak fotoğrafları ile ilgili açıklama yapmış bazılarında ise yapmamıştır.¹⁹¹ Ayrıca, bir kısım kapaklarda *Nü* (çıplak ya da yarı çıplak) resimlere yer vermesi¹⁹² derginin yayın politikası ile çelişmiştir. Gençleri hedef kitlesi olarak gören bir dergi için, bahsedilen bu tespit bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Ancak dergi bu hatasını anlamış olacak ki ikinci ve üçüncü seri yayınlarında bu tür *Nü* kapakları hiç kullanmamıştır. Bu bağlamda derginin kapak tasarım ve fotoğrafları incelenmiştir;

¹⁸⁸ “Ön Sözüümüz”, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935.

¹⁸⁹ *TDK Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 2476.

¹⁹⁰ “Ben Ölmedim”, *Yücel*, Sayı: 46, Aralık 1938 (“Ben Ölmedim” Kapak Yazısı).

¹⁹¹ *Yücel*, Sayı: 67, Eylül 1940. Yazarın Notu: Bu sayıda şöyle bir açıklama mevcuttur. “Bu sayımızın kapağını her Türkün göğsünü iftiharla ve imanla kabartan 30 Ağustos Zafer Bayramının bu en canlı remzine tahsis ediyoruz. Büyük zaferin büyük Başkumandanını Kocatepe’ye çıkarken tespit eden bu resim Taksim Abidesinin Harbiye’ye bakan cephesinden alınmıştır.”

¹⁹² *Yücel*, Sayı:125, Mart 1947. Yazarın Notu: “Âdem ile Havva: Cennet bahçelerinde çırılçıplak dolaştıkları halde utanç duymadan yaşayan ve bilgi ağacının meyvesini yedikten sonra günün serinliğinde Tanrının sesini duyarak ürperip kendilerini örten iki kişinin kalübela kadar eski fakat her dem taze hikâyesi herkesçe malumdur. Bu heykeller onları masumiyet devresinde canlandırıyor. XVI. yüzyılda Nuremberg’de yapılmıştır. Asılları şimdi Viyana’da Sanat Tarihi Müzesindedir.” Denilerek açıklanmıştır.

Dergi sekizinci sayısına kadar kirli beyaz zeminde kırmızı renkli el yazısı ile *Yücel* yazısını yazan sportif bir genç erkek (Belden üst çıplak) figüründen oluşmuştur.¹⁹³ Figürün sırtı dönüktür. ileriye bakmakta ve sağ elinde meşale bulunmaktadır. Bununla birlikte, kapağın sağ altında yazarların isimleri ve derginin sayı, yıl ve fiyat bilgisine yer verilmiştir.¹⁹⁴

Bu sayıdan (8) 31'inci sayıya¹⁹⁵ kadar kapaklarda bir fotoğraf bulunmamaktadır. Kapağın tasarımı değişmiştir. Kapak üstünde içindikiler bölümü bulunmaktadır. Kapağın zemin rengi kırmızıdır. Zemin üzerine *Yücel* adı el yazısı ile yazılmıştır. Altında “*Aylık Bilgi ve Kültür Dergisi*” ibaresi yer almaktadır (19'uncu sayı hariç). Kapağın sol altında dergi sayı numarası, bir altında derginin fiyat bilgisi bulunmaktadır.¹⁹⁶ Sırası ile kapak zemin renkleri; 10'uncu sayı açık yeşil,¹⁹⁷ 11'inci sayı kahverengi,¹⁹⁸ 12'nci sayı açık mavi,¹⁹⁹ 13'üncü sayı eflatun,²⁰⁰ 14'üncü sayı sarı,²⁰¹ 15'inci sayı açık turuncu,²⁰² 16'ncı sayı açık mavi,²⁰³ 17'nci sayı kirli beyaz,²⁰⁴ 18'inci sayı kirli beyaz,²⁰⁵ 19'uncu sayı koyu mavi zemin rengindedir. 19'uncu sayıda “*Aylık Bilgi ve Kültür Dergisi*” ibaresi “*Aylık Bilgi ve Kültür Mecmuası*” şeklinde değişmiştir.²⁰⁶

Derginin 20-24'üncü sayılarında kapak tasarımında değişiklikler yapılmıştır. “*Yücel*” adı düz yazılmış, el yazısı terkedilmiştir. Zemin rengi kahverengidir. Bu sayıdan itibaren içindikiler bölümü sol tarafa alınmış, sayı numarası, fiyat ve ay bilgisi sağ köşeye taşınmıştır.²⁰⁷ Sırası ile zemin renkleri; 21'inci sayı kırmızı (küçük bir resim tam teçhizatlı bir asker figürü bir elinde piyade tüfeği diğer eli ileriye gösteriyor.),²⁰⁸ 22'nci sayı açık sarı (küçük resimde geyiğe binmiş bir avcı kadın, 3 adet köpeği ile seyrediyor.),²⁰⁹ 23'üncü sayı açık mavi,²¹⁰ 24'üncü sayı turuncu zemin rengindedir. Bu sayıda fiyat bilgisi sağ köşeye alınmıştır.²¹¹

25'inci sayıdan itibaren kapak tasarımı tekrar revize edilmiştir. Kapak haki renkte, içindikiler bölümü içeri alınmış, beyaz düz gölgeli kalın tonda *Yücel* yazısı ve altında ise “*Aylık Kültür*

¹⁹³ *Yücel*, 1-8'inci Sayılar.

¹⁹⁴ *Yücel*, 1-124'üncü Sayılar. Yazarın Notu: Sayı:1' den 124'e kadar 20 X 28 cm ebatlarında basılmıştır.

¹⁹⁵ *Yücel*, 9-31'inci Sayılar.

¹⁹⁶ *Yücel*, Sayı:31, Eylül 1937.

¹⁹⁷ *Yücel*, Sayı:10, Aralık 1935.

¹⁹⁸ *Yücel*, Sayı:11, Ocak 1936.

¹⁹⁹ *Yücel*, Sayı:12, Şubat 1936.

²⁰⁰ *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936.

²⁰¹ *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936.

²⁰² *Yücel*, Sayı:15, Mayıs 1936.

²⁰³ *Yücel*, Sayı:16, Haziran 1936.

²⁰⁴ *Yücel*, Sayı:17, Temmuz 1936.

²⁰⁵ *Yücel*, Sayı:18, Ağustos 1936.

²⁰⁶ *Yücel*, Sayı:19, Eylül 1936.

²⁰⁷ *Yücel*, Sayı:20-24'üncü Sayılar.

²⁰⁸ *Yücel*, Sayı:21, Kasım 1936.

²⁰⁹ *Yücel*, Sayı:22, Aralık 1936.

²¹⁰ *Yücel*, Sayı:23, Ocak 1937.

²¹¹ *Yücel*, Sayı:24, Şubat 1937.

Mecmuası” ibaresi yer almaktadır. Sağ alt köşede derginin tarih bilgisi bulunmaktadır.²¹² Sırası ile zemin renkleri; 26’ncı sayı mavi,²¹³ 27’nci sayı siyah,²¹⁴ 28’inci sayı kırmızı,²¹⁵ 29’uncu sayı mavi,²¹⁶ 30’uncu sayı ise kahverengi zemin rengindedir.²¹⁷

31’inci sayıdan itibaren dergi kapaklarında sanat değeri olan müzelerden alındığı söylenen tablo fotoğrafları, ünlü düşünür resimleri, zaman zaman tabiat fotoğrafları ve tarihi eser fotoğrafları yer almaktadır. Bu kapsamda bu sayıda; kapak tasarımı değişmiştir. Kapağın sol tarafında ince uzun bir şeritte içindekiler bölümü yer almış, *Yücel* adı siyah punto ile yazılmış, altında fotoğraf, fotoğrafın altında ise derginin tarih ve fiyat bilgisi bulunmaktadır. Atatürk’ün askeri bir tatbikattaki (Elinde dürbün, başında kasketi) fotoğrafı dergi kapağına konmuştur. İlk fotoğrafın Atatürk temalı olması anlamlıdır.²¹⁸

Derginin 32’nci sayısında “*Sonbahar*” temalı bir tabiat fotoğrafı,²¹⁹ 33’üncü sayısında “*Atatürk*” fotoğrafı,²²⁰ 34’üncü sayısında “*Düşünen İnsan*”,²²¹ 35’nci sayısında “*Hatay da Bir Çağlayan*”,²²² 36’ncı sayısında “*Ankara da Ulus Meydanı*”,²²³ 37’nci sayısında “*Bursa’da Yeşil Cami Çinileri*”,²²⁴ 38’inci sayısında “*Bursa’da Yeşil Camiden Bir Kesit*”,²²⁵ 39’uncu sayısında “*Süleymaniye’nin Gece Hali*”,²²⁶ 40’nci sayısında “*Bursa’da Yeşil Cami Çini*” fotoğrafları,²²⁷ 41’inci sayısında “*Sonbahar*” temalı bir tabiat fotoğrafı,²²⁸ 42’nci sayısında “*Giresun da Bir Manzara (Deniz kenarında sal)*”,²²⁹ 43 üncü sayısında “*Atatürk Portresi*”,²³⁰ 44’üncü sayısında “*İsmet Paşa Kız Enstitüsünde Bir Dikiş Atölyesinde (İsmet Paşa ve Sanat Okulunda Çalışan Kızlarımız.)*”,²³¹ 45’inci sayısında (On beşinci yıl sayısı), “*Atatürk’ün 10’uncu Yılda Millete Seslenişi*” temalı fotoğrafı ve “*Cumhuriyeti Biz Kurduk Siz Yaşatacaksınız.*” ifadesi kapakta yer almaktadır.²³²

²¹² *Yücel*, Sayı:25, Mart 1937.

²¹³ *Yücel*, Sayı:26, Nisan 1937.

²¹⁴ *Yücel*, Sayı:27, Mayıs 1937.

²¹⁵ *Yücel*, Sayı:28, Haziran 1937.

²¹⁶ *Yücel*, Sayı:29, Temmuz 1937.

²¹⁷ *Yücel*, Sayı:30, Ağustos 1937.

²¹⁸ *Yücel*, Sayı:31, Eylül 1937.

²¹⁹ *Yücel*, Sayı:32, Ekim 1937.

²²⁰ *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937.

²²¹ *Yücel*, Sayı:34, Aralık 1937.

²²² *Yücel*, Sayı:35, Ocak 1938.

²²³ *Yücel*, Sayı:36, Şubat 1938.

²²⁴ *Yücel*, Sayı:37, Mart 1938.

²²⁵ *Yücel*, Sayı:38, Nisan 1938.

²²⁶ *Yücel*, Sayı:39, Mayıs 1938.

²²⁷ *Yücel*, Sayı:40, Haziran 1938.

²²⁸ *Yücel*, Sayı:41, Temmuz 1938.

²²⁹ *Yücel*, Sayı:42, Ağustos 1938.

²³⁰ *Yücel*, Sayı:43, Eylül 1938.

²³¹ *Yücel*, Sayı:44, Ekim 1938.

²³² *Yücel*, Sayı:45, Kasım 1938.

Derginin 46'ncı sayısında, “*Türk Bayrağı Zeminin de Atatürk Portresi*” altında siyah zeminde “*Ben Ölmedim*” yazısı yer almaktadır. Bu nüsha özel bir sayıdır. Atatürk'ün vefatından sonra çıkan ilk sayıdır. Kapaktan sonraki ilk sayfada Atatürk'ün ölüm raporunu imzalayan doktorların adları ve ölüm raporu mevcuttur.²³³

Derginin 47'nci sayısında *Gençlik Atatürk İçin Çalışıyor (İki genç delikanlının Ata heykelini boyarken çekilmiş fotoğrafları)* yer almaktadır. Dergide ilk defa sanat kelimesi bu başlıkta kullanılmıştır. *Yücel* yazısı kapağın üst ortasında düz büyük yazı ile beyaz renkte yazılmış *Yücel*'in ikinci harfi Ü'nün noktaları Ü'nün içine konmuştur. *Yücel* yazısının altında ise ilk defa “*Aylık Sanat ve Fikir Mecmuası*” ibaresi görülmektedir.²³⁴

48'inci sayısında “*Atatürk Büstü*”,²³⁵ 49'uncu sayısında “*Atatürk'ün Yolunda (Atatürk, İsmet İnönü, Celal Bayar'ın Tren Vagonunda Çekilmiş Fotoğrafı)*”,²³⁶ 50'nci sayısında “*Emniyet Abidesi*”,²³⁷ 51'inci sayısında “*Gölge ve Kudret (Atatürk'ün Kocatepe'deki Meşhur Fotoğrafı)*”,²³⁸ 52'nci sayısında “*Sinanın Mührü (Selimiye)*”,²³⁹ 53'üncü sayısında “*Tabiat Fotoğrafı*”,²⁴⁰ 54'üncü sayısında “*Anavatana Kavuşan Hatay*” fotoğrafları yer almıştır.²⁴¹ 55'inci sayısında, Atatürk elinde asası ile otururken çekilmiş bir fotoğrafı bulunmaktadır.²⁴² 56'ncı sayısında, askeri geçit töreni ve arkasında Atatürk selüiti olan bir fotoğraf yer almaktadır. Dergi bu fotoğraf için “*Atatürk Büyük Türk Milletine ve onun yenilmez ordusuna dünyalar durdukça bir iman ve kuvvet kaynağı olarak duracaktır.*” şeklinde bir açıklama yapmıştır.²⁴³

Derginin 57'nci sayısında, Atatürk'ün 1937 büyük trakya manevralarında çekilmiş olan bir resmi ile “*Türk varlığını bir cümle ile ifade etmek istersek akla iki kelime gelir Atatürk ve Cumhuriyet. Bu iki büyük mefhumu bir arada toplamak ümidiyle bu sayıyı neşrediyoruz*” açıklaması mevcuttur.²⁴⁴ 58-59'uncu birleşik sayısında, Ata'nın 1937 senesinde açış nutkunu söyledikten sonra meclisten çıkarken bir fotoğrafı basılmıştır. Özellikle derginin özel sayılarında Atatürk fotoğraflarının oldukça fazla yer aldığı görülmektedir.²⁴⁵ 60'ıncı

²³³ *Yücel*, Sayı:46, Aralık 1938.

²³⁴ *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939.

²³⁵ *Yücel*, Sayı:48, Şubat 1939.

²³⁶ *Yücel*, Sayı:49, Mart 1939.

²³⁷ *Yücel*, Sayı:50, Nisan 1939.

²³⁸ *Yücel*, Sayı:51, Mayıs 1939.

²³⁹ *Yücel*, Sayı:52, Haziran 1939.

²⁴⁰ *Yücel*, Sayı:53, Temmuz 1939.

²⁴¹ *Yücel*, Sayı:54, Ağustos 1939.

²⁴² *Yücel*, Sayı:55, Eylül 1939.

²⁴³ *Yücel*, Sayı:56, Ekim 1939.

²⁴⁴ *Yücel*, Sayı:57, Kasım 1939.

²⁴⁵ *Yücel*, Sayı:58-59, Aralık 1939-Ocak 1940.

sayısında, Erzincan depreminden sonra İnönü'nün bölgeyi ziyareti esnasında çekilmiş bir fotoğrafı “İsmet İnönü Zelzele Mintıkasında” notuyla verilmiştir.²⁴⁶

Derginin 61'inci sayısı ile birlikte; *Yücel Dergisi* kapak sayfalarına, hikâye ve masal kahramanları ve sanat eseri niteliğindeki fotoğrafları koymaya başlamıştır. Bu sayıda, “*Genç David Goliath Devini Yendikten Sonra*” adlı Floransa Mektebi'nden alınan Andrea Del Castagno'nun eseri verilmiştir.²⁴⁷ Bu bakımdan bu fotoğraf ilktir. Ayrıca bu sayıda “6'ncı yıl sayısı *Yücel*'i beş yıl tutunduktan sonra Türk sanat ve tefekkürünün emrine veriyoruz.” ibaresi kutu içinde yer almıştır.²⁴⁸ Dergi, bu başlıkta olduğu gibi bundan sonra sanat ağırlıklı yazılara ve makalelere daha çok yer vermeye başlamıştır. Derginin 62'nci sayısında “*Hieremias Düşünen İnsan*” Floransa Mektebi'nden Michelangelo Buonarroti(1475-1564)'nin eseri kapağa konmuştur. Bu eser, Papa II'nci Julius'un inşa ettirdiği Sistine Kilisesi'nde bulunmaktadır.²⁴⁹ 63'üncü sayısında La Dona Velata-raphael'in kadın hakkındaki tasavvurunu tebarüz ettiren en tanınmış eserlerinden bir kadın portresi kapakta yer almıştır. Kapak ile ilgili derginin içindekiler sayfasında geniş açıklamalar bulunmaktadır.²⁵⁰

Derginin 64'üncü sayısında Mlle Charlotte Du Val D'Ognes adlı Jacques Louis David (1748-1825)'in eseri olan bir Fransız kızının resim yaparken çizilmiş resmi bulunmaktadır.²⁵¹ 65'inci sayısında kapak formatı bu sayıya özel değişmiştir. Kapakta Türk bayrağı fonunda sağ elinde silah tutan, sol eli yukarıda asker fotoğrafı yer almaktadır. Altta *Yücel* yazısı hariç hiçbir yazı yoktur.²⁵² 66'ncı sayısında Kuzey Avrupa Rönesans'ının önemli Felemenk felsefeci ve klasik edebiyat araştırmacısı, hümanist, bilgin Desiderius Erasmus (*Yazı yazarken yandan bereli profili*)'un fotoğrafı yer almaktadır.²⁵³

Derginin 67'nci sayısında kapağa “Büyük Zaferin Büyük Başkumandanı'nı Kocatepe'ye Çıkarken” tespit eden bir resim (*Taksim Abidesinin Harbiyeye bakan cephesinden alınmış*) konmuştur. Ayrıca, kapakta küçük değişiklikler mevcuttur. Kapak en alt sol tarafta tarih, alt ortada altıncı yıl ve altında sayı numarası, alt en sağda da derginin fiyatı yer almaktadır. Bu fotoğrafla, derginin günün anlamını ifade eden bir resmin kapağa konulduğu görülmektedir.²⁵⁴ Derginin 68-69-70-71'inci birleşik sayısında, yurtseverlik, hürriyet, millet kavramlarına bağlı bir Tanzimat aydını, yazar, gazeteci, şair ve bir devlet adamı olan Namık Kemal'in fotoğrafı ve altında, “*Yüksel ki yerin bu yer değildir. Dünyaya geliş hüner değildir.*” dizeleri yer

²⁴⁶ *Yücel*, Sayı:60, Şubat 1940.

²⁴⁷ *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940.

²⁴⁸ *Yücel*, Sayı:61.

²⁴⁹ *Yücel*, Sayı:62, Nisan 1940.

²⁵⁰ *Yücel*, Sayı:63, Mayıs 1940.

²⁵¹ *Yücel*, Sayı:64, Haziran 1940.

²⁵² *Yücel*, Sayı:65, Temmuz 1940.

²⁵³ *Yücel*, Sayı:66, Ağustos 1940.

²⁵⁴ *Yücel*, Sayı:67, Eylül 1940.

almaktadır.²⁵⁵ 72'nci sayısında ise doğumunun 500'üncü yıldönümü münasebetiyle Ali Şir Nevai'nin bir resmine yer verilmiştir. Bu bağlamda; dergide önemli şahsiyetlere önem atfedildiği anlaşılmaktadır.²⁵⁶

Derginin 73'üncü sayısında Behçet Kemal Çağlar imzalı derginin başyazısı ile uyumlu geleneksel kıyafetle davul çalan bir şahsiyeti tasvir eden "*Halk Sanatının Zaferi*" adlı bir fotoğraf kapakta bulunmaktadır.²⁵⁷ 74'üncü sayısında arka fonda Türk bayrağı fonu, önde iki *Nü* erkek heykel figürü ve *Yücel* yazısı sol üstte büyük harfler daha küçük punto ile yazılmış şekilde verilmektedir.²⁵⁸ 75'inci sayısının kapağında, *Yücel* başlığının Ü'harfine asılı kırmızı renkli ve E'harfine asılı siyah renkli iki maske bulunmaktadır.²⁵⁹ 76'ncı sayısında kapak fonu mavi renktedir. *Yücel* yazısının altından beyaz bir şerit çekilmiştir. Beyaz şeride asılı, kırmızı üçgen filama içine "*İstiklalin Kurtarıcısı Ebedi Şeften Koruyucusu Milli Şefe*" yazısı yazılmıştır.²⁶⁰

Derginin 77'nci sayısında denizde dalgalarla boğuşan yelkenli bir gemi resmi (Kara kalemle çizilmiş),²⁶¹ 78'inci sayısında açık eflatun taban rengine bir kağıt, bir kuş kanat tüyü, bir de iki uçlu kalem resmi üçlü olarak bir arada sunulmuştur.²⁶² 79'uncu sayısında geçmiş sayılarını harmanlayarak yeşil taban renginde çapraz olarak sol alt köşeden başlamak üzere küçültülerek 78,77,76,75,74'üncü sayıların kapak resimleri, sağ üst köşeye kadar sırayla yerleştirilmiştir. Sol üst köşede sandalyede oturan erkek şahıs masa üzerinde yazı yazmaktadır. Sağ alt köşede ise sandalyede oturan başka bir şahıs yazıları okumaktadır.²⁶³ Bu kapak resminde, *Yücel* dergisinin hazırlanışından okura ulaşması konu olarak ele alınmıştır. 80'inci sayıda kapak kırmızı fondadır. Kapağın alt ortasından bir el yukarı doğru ay ve yıldızı kaldırmaktadır.²⁶⁴ Bu kapak resmi, bayrağın daima yukarıda tutulmayı hak ettiği şeklinde yorumlanmıştır. 81'inci sayıda günün anlam ve önemine istinaden *Atatürk Portresi* yer almıştır.²⁶⁵ 82'nci sayıda saz (bağlama) çalan bir erkek figürü,²⁶⁶ 83'üncü sayıda iki eli ile antik bir kaba, salkımı ile

²⁵⁵ *Yücel*, Sayı:68-69-70-71, Ekim-Kasım-Aralık 1940, Ocak 1941.

²⁵⁶ *Yücel*, Sayı:72, Şubat 1941.

²⁵⁷ *Yücel*, Sayı:73, Mart 1941.

²⁵⁸ *Yücel*, Sayı:74, Nisan 1941.

²⁵⁹ *Yücel*, Sayı:75, Mayıs 1941.

²⁶⁰ *Yücel*, Sayı:76, Haziran 1941.

²⁶¹ *Yücel*, Sayı:77, Temmuz 1941.

²⁶² *Yücel*, Sayı:78, Ağustos 1941.

²⁶³ *Yücel*, Sayı:79, Eylül 1941.

²⁶⁴ *Yücel*, Sayı:80, Ekim 1941.

²⁶⁵ *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941.

²⁶⁶ *Yücel*, Sayı:82, Aralık 1941.

beraber kara üzüm sıkın bir el figürü,²⁶⁷ 84'üncü sayıda tarlaya tohum saçın bir çiftçi figürü görülmektedir.²⁶⁸

Derginin 85-86-87'nci birleşik sayısında onay imzalarının²⁶⁹ aslı yer almaktadır. Kapak fonu açık kırmızıdır.²⁷⁰ 88-89-90'ıncı birleşik sayısında da metruk bir evde yuvası bulunan iki kuşun, yuvada yavrularını beslemesi karakalem resmedilmiştir. Kapak zemin rengi açık yeşildir.²⁷¹ Derginin 91-92-93'üncü birleşik özel sayısında Atatürk'ün kapak üzerindeki el yazı metni şu şekilde yer almaktadır. *“Asla şüphem yoktur ki, Türklüğün unutulmuş büyük medeni vasfı ve kabiliyeti, bundan sonraki inkişafı ile, atının yüksek medeniyet ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır. (Buraya kadar onuncu yıl nutkunda bulunan sözleri söylemiş aşağıda sunulan sözleri söylemekten vazgeçmiştir.) Bu söylediklerim hakikat olduğu gün benden ve bütün medeni beşeriyetten dileğim şudur: Beni Hatırlayınız.”*²⁷² Bu sayı özel bir sayıdır. Derginin kapak resmi ile ilgili açıklaması şöyledir; *“Kemal Atatürk onuncu yıl nutkunu söylerken. Kapak üstündeki yazı kendi el yazılarıdır. Manisa Sayı:101 Hikmet Bayur'un I. Ölüm yıl dönümünde Ulusta neşrettiği vesikadan alınmıştır. Atatürk onuncu yıl nutkunu hazırladığı sırada nutkun karalamasını aynen böyle yazmış fakat sonradan son dört satırı söylemekten vaz geçmişti.”*²⁷³

94'üncü sayısında bir karakalem çalışması olan ağaç kökünden süren bir dalda tünemiş karga figürü bulunmaktadır. Kapak zemin rengi açık mavi tondadır.²⁷⁴ 95-96'ncı birleşik sayısı²⁷⁵ ve 97'nci sayısı kapaklarında Auguste Rodin'in (1840-1917) bir eseri olan *“Düşünen Adam”* figürü yer almaktadır.²⁷⁶ 98'inci sayısında *Virginalı Kız (Nü Kadın Resmi)*,²⁷⁷ 99'uncu sayısında Jean Auguste Dominique'nin Eseri *(Nü Kadın Figürü)* *“Menba”*,²⁷⁸ 100'üncü sayısında Gaziantep'te bulunan *“Zafer Anıtı”*,²⁷⁹ 101'inci sayısında Jules Lfevre'in Louvre Müzesi'nde bulunan eseri *“Hakikat”* (Bir elinde parlayan lamba diğer eli ile saçından tutan Nü kadın figürü),²⁸⁰ 102'nci sayısında *“Dans Eden Kız”*, *“İdeal”* adlı Nü kadın figürleri

²⁶⁷ Yücel, Sayı:83, Ocak 1942.

²⁶⁸ Yücel, Sayı:84, Şubat 1942.

²⁶⁹ Yazarın Notu: Onay yazısı; *“rey'e vaz olunmuş ve Halide Edip'in Sinekli Bakkal'ı 9 Reyle Cumhuriyet Halk Partisi San'at mükâfatının ilki olan 2500 liralık roman perisini kazanmıştır. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Yaban'ı 8 ve Abdülhak Şinasi Hisar'ın Fahim Bey ve Biz'i 6 rey almışlardır.”* şeklindedir.

²⁷⁰ Yücel, Sayı:85-86-87, Mart-Nisan-Mayıs 1942.

²⁷¹ Yücel, Sayı:88-89-90, Haziran-Temmuz-Ağustos 1942.

²⁷² Yücel, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942.

²⁷³ Yücel, Sayı:91-92-93.

²⁷⁴ Yücel, Sayı:94, Aralık 1942.

²⁷⁵ Yücel, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943.

²⁷⁶ Yücel, Sayı:97, Mart 1943.

²⁷⁷ Yücel, Sayı:98, Haziran 1944.

²⁷⁸ Yücel, Sayı:99, Temmuz 1944.

²⁷⁹ Yücel, Sayı:100, Ağustos 1944.

²⁸⁰ Yücel, Sayı:101, Eylül 1944.

bulunmaktadır.²⁸¹ Bu dönemlerde (1944-1948 yılları) dergi kapak ve içeriklerinde *Nü* kadın resimlerinin yer alması dikkat çekicidir.

Derginin 103'üncü sayısının kapağında "*Nazisme Karşı Ayaklanan İnsanlık*" adlı eser yer almıştır.²⁸² Bu eser Amerikalı sanatkar Jo Davidson tarafından II. Cihan Harbi'nin ilk kurbanı Ludice Şehri halkına ithaf edilmiştir. Bu şehir naziler tarafından yakılmış ve halkı öldürülmüştür. İkinci Dünya Savaşı'nın sonlanmasıyla manidar bir kapak resmi hüviyetindedir. 104'üncü sayısında Anselm Fcverbach'ın eseri "*Nymphe ve Çalgı Çalan Çocuklar*",²⁸³ 105'inci sayısında Stokholm belediye binasının önünde bulunan Orpheus eseri,²⁸⁴ 106'ncı sayısında D.Pueck'in yarattığı "*Andre Chenier'in İlham Perisi*" eseri yer almaktadır.²⁸⁵ Bu eserin aslı Lüksemburg Müzesindedir. 107'nci sayısında L.Larche'nin eseri "*Menekşeler*",²⁸⁶ aslı Luxemburg Müzesinde sergilenmektedir. 108'inci sayısında *Tanrının Eli* (Adem ile Havvayı Yaratırken) Auguste Rodin'in eseri bulunmaktadır.²⁸⁷ Derginin bir başka özel sayısı olan 109'uncu sayısında (Cumhuriyet ve Atatürk sayısı), Atatürk'ün kasketi ile çekilmiş meşhur havacı fotoğrafı bulunmaktadır.²⁸⁸

Derginin 110'uncu sayısı şiir özel sayısıdır. Fuzuli ve Nedim'den birer dize kapakta yer almıştır. Kapak fotoğrafı; Ebedi İdol-Rodin Müzesi-Agusto Rodin'in Eseri (Bir kaya üzerinde *Nü* kadın ve onu öpen *Nü* bir erkek) bulunmaktadır.²⁸⁹ 111'inci sayısında topraktan çıkan ve baş silüeti görünen kadın figürü,²⁹⁰ 112'nci sayısında son devrin en büyük heykeltıraşı Auguste Rodin'in (1840-1917) aslı Lauvre Müzesinde olan tanınmış eseri *Tunç Çağı* yer almaktadır.²⁹¹ Derginin 113'üncü sayısında *Güzellik Bir Sanattır* albümünden alınan *Nü* kadın fotoğrafı olan "*İnsan*" adlı eser,²⁹² 114'üncü sayısında Breton'un eseri *Harbin Sefaleti:Mme Virginie* (Kucağında çocuk genç bir anne figürü) Salon de Paris'den,²⁹³ 115'inci sayısında İshak-Mikelangelo'nun Eseri (Vatikan'daki tavan fotoğraflarından),²⁹⁴ 116'ncı sayısında bir heykel (Sakallı bir *Nü* erkek figürünün, yarı çıplak bir kadını kucaklaması) fotoğrafları yer almıştır.²⁹⁵ 117'nci sayısında Tanrıya Teslimiyet: Bartoli'nin eseri, Poldi-Pezzoli Müzesi,

²⁸¹ *Yücel*, Sayı:102, Nisan 1945.

²⁸² *Yücel*, Sayı:103, Mayıs 1945.

²⁸³ *Yücel*, Sayı:104, Haziran 1945.

²⁸⁴ *Yücel*, Sayı:105, Temmuz 1945.

²⁸⁵ *Yücel*, Sayı:106, Ağustos 1945.

²⁸⁶ *Yücel*, Sayı:107, Eylül 1945.

²⁸⁷ *Yücel*, Sayı:108, Ekim 1945.

²⁸⁸ *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945.

²⁸⁹ *Yücel*, Sayı:110, Aralık 1945.

²⁹⁰ *Yücel*, Sayı:111, Ocak 1946.

²⁹¹ *Yücel*, Sayı:112, Şubat 1946.

²⁹² *Yücel*, Sayı:113, Mart 1946.

²⁹³ *Yücel*, Sayı:114, Nisan 1946.

²⁹⁴ *Yücel*, Sayı:115, Mayıs 1946.

²⁹⁵ *Yücel*, Sayı:116, Haziran 1946.

Mailland (Diz çökmüş *Nü* kadın),²⁹⁶ 118'inci sayısında kollarını ileri doğru yumruk yapmış *Nü* erkek figürü,²⁹⁷ 119'uncu sayısında Giam Bologna'nın eseri *Venüs* aslı Floransa Müzesi'nde,²⁹⁸ 120'nci sayısında *Nü* kadın figürü,²⁹⁹ 121-122'inci sayısında Atatürk'ü askeri kıyafetle gösteren bir fotoğraf,³⁰⁰ 123'üncü sayısında H.Lemaire'in eseri *Harp Esiri 1914-1918*, Salon de Paris den,³⁰¹ 124'üncü sayısında Francesca de Sant Agata'nın eseri *Herkül ve Antaeus*, yer almaktadır.³⁰²

Derginin 125'inci sayısında derginin ebadı küçülmüştür. Bu durumun o dönemde patlak veren kağıt sıkıntısından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.³⁰³ Kapak resmi ise; Adem ile Havva; cennet bahçelerinde çırılçıplak dolaştıkları halde utanç duymadan yaşayan ve bilgi ağacının meyvesini yedikten sonra günün serinliğinde Tanrı'nın sesini duyarak ürperip kendilerini örten iki kişinin kalübela kadar eski fakat her dem taze hikâyesini canlandıran heykellerdir.³⁰⁴ 126'ncı sayısında Cemal Nadir Güler'in bir portresi yer almaktadır.³⁰⁵ Bu portre; kendi fırçasıyla Cemal Nadir Güler'e aittir. Vefatı üzerine kapağa konulmuştur. 127'nci sayısında Fransız Mektebi'nden Falconet'in *Banyodan Çıkan Kadın* adlı eseri yer almaktadır.³⁰⁶ Heykelin yapılışı XVII'nci yüzyıldır. 128'inci sayısında Michelangelo'nun Guiliano de Medici (Baş) adlı eseri,³⁰⁷ 129-130-131'inci birleşik sayısında da *Bağ Omcasında Üzüm* resmi yer almaktadır.³⁰⁸

John Keats'ın "*Bülbüle*" şiiri de iç kapakta verilmiştir. 132'nci sayısında bir pencere kenarında, tabakta bir mum yanarken manzarası,³⁰⁹ 133'üncü sayısında Atatürk Portresi ve kendi el yazısı ile müsvette yazıp konuşma metninde kullanmadığı sözler yer almaktadır.³¹⁰ 134'üncü sayısında mermerden yapılma Rodin'in eseri (1894) "*Paolo ve Franceska Bulutların Üstünde*",³¹¹ 135'inci sayısında Rodin'in eseri 1889 senesinde yapılmış "*Avare Çocuk*",³¹² 136'ncı sayısında Rodin'in eseri 1880-1917 senelerinde yapılmış "*Cehennemin*

²⁹⁶ *Yücel*, Sayı:117, Temmuz 1946.

²⁹⁷ *Yücel*, Sayı:118, Ağustos 1946.

²⁹⁸ *Yücel*, Sayı:119, Eylül 1946.

²⁹⁹ *Yücel*, Sayı:120, Ekim 1946.

³⁰⁰ *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946.

³⁰¹ *Yücel*, Sayı:123, Ocak 1947.

³⁰² *Yücel*, Sayı:124, Şubat 1947.

³⁰³ Yazarın Notu: Bu sayı ile birlikte dergi kitapçık şekline getirilmiş (13,5 X 19 cm) ve 145'inci sayıya kadar bu şekilde devam etmiştir.

³⁰⁴ *Yücel*, Sayı:125, Mart 1947.

³⁰⁵ *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947.

³⁰⁶ *Yücel*, Sayı:127, Mayıs 1947.

³⁰⁷ *Yücel*, Sayı:128, Haziran 1947.

³⁰⁸ *Yücel*, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947.

³⁰⁹ *Yücel*, Sayı:132, Ekim 1947.

³¹⁰ *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947.

³¹¹ *Yücel*, Sayı:134, Aralık 1947.

³¹² *Yücel*, Sayı:135, Ocak 1948.

Kapısı: Üç Hayal”,³¹³ 137’nci sayısında Rodin’in eseri mermerden yapılmış “*Düşünce*”,³¹⁴ 138’inci sayısında J.Gauthier’in eseri “*Kaybolmuş Cennet*”,³¹⁵ 139’uncu sayısında Variet’in eseri “*Avare Kız*”,³¹⁶ 140’ıncı sayısında “*Halk ve Gözyaşı*” (Van Biesbreuk),³¹⁷ 141-142’nci sayısında “*Ocağın Müdafaası*” (Emile Boisseau),³¹⁸ 143-144-145’inci birleşik sayısında ise siyah zemin üzerine Atatürk’ün el yazısı yer almıştır.³¹⁹

Yeni seri denilen (1-8) Ocak 1950-Ağustos 1950’de yayınlanan 8 adet dergi ilk çıkanlardan farklıdır. Kendi grubu içinde Ocak 1950 tarihinde çıkan ilk sayı ile Ağustos 1950’ye kadar çıkan son sayı kapakları standart yapıdadır. Kapağın orta üstünde büyük harflerle yazılı “*Yücel*” yazısı sol tarafta atletik bir insan kollarını yukarı açmış sol elinde zeytin dalı, sağ elinde yanan bir meşale vardır. *Yücel* yazısı altında küçük puntolarla fakat büyük harflerle yazılmış “*Aylık Fikir ve Sanat Mecmuası*” ibaresi mevcuttur. Bu ibarenin orta altında ise içinde bulunan yazılar ve karşılarında yazarları verilmiştir. Dergi kapağının sağ alt köşesinde ise sayı, tarih ve fiyatı alt alta yazılmıştır. Derginin kapak zemin rengi her sayıda değişmiştir.³²⁰

Son seri denilen (1-10) Kasım 1955-Ağustos 1956’da yayınlanmış 10 adet dergi ebatları öncekilerden farklı yapıdadır.³²¹ Bu çıkan seri *Yücel* Dergisinin en derli toplu, en profesyonel çıkarılmış halidir. İlk sayının kapağında; kapak üst ortada *Yücel* yazısı, altında ‘*Aylık Sanat ve Fikir Dergisi*’ yazısı, yazının sol altında ise tarih, sağ alt köşede ise sayı numarası mevcuttur. Sacit Atlıhan’ın çizdiği Atatürk portresi ve portrenin geri arka fonunda Atatürk’ün meşhur alfabeyi öğretme resmi bulunmaktadır. Sağ alt köşede ise “*Gençler: Sizi Milletimiz İçin Nur Saçan Rehberler Olarak Takip Ediyorum*” sözleri yer almıştır.³²² 2’nci sayısında değişiklikler mevcuttur. Sağ alt köşeye tarih alınmış, sol alt köşeye ise sayı numarası konmuştur. Sacit Atlıhan’ın çizdiği Namık Kemal portresi “*Dönersem Kahpeyim Millet Yolunda Bir Azimetten*” sözleri mevcuttur.³²³ 3’üncü sayısında Sacit Atlıhan’ın çizdiği M.Gandi portresi bulunmakta ve “*Ne Kadar Küçük Olursa Olsun Eğitimi İlgilendirmeyen Bir Şey Yoktur.*” M. Gandi’nin sözleri yazılmıştır.³²⁴ 4’üncü sayısında Sacit Atlıhan’ın çizdiği, merhum ünlü

³¹³ *Yücel*, Sayı:136, Şubat 1948.

³¹⁴ *Yücel*, Sayı:137, Mart 1948.

³¹⁵ *Yücel*, Sayı:138, Nisan 1948.

³¹⁶ *Yücel*, Sayı:139, Mayıs 1948.

³¹⁷ *Yücel*, Sayı:140, Haziran 1948.

³¹⁸ *Yücel*, Sayı:141-142, Temmuz-Ağustos 1948.

³¹⁹ *Yücel*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948

³²⁰ *Yücel*, Sayı:146-153 (Yeni Seri Sayı:1-8), Ocak-Ağustos 1950.

³²¹ *Yücel*, Sayı:154-163 (Son Seri Sayı:1-10), Kasım 1955-Ağustos 1956. Yazarın Notu: (Bu seri dergilerin ebadı 20 cm X 28 cm ölçülerindedir.).

³²² *Yücel*, Sayı:154 (Son Seri Sayı:1), Kasım 1955.

³²³ *Yücel*, Sayı:155 (Son Seri Sayı:2), Aralık 1955.

³²⁴ *Yücel*, Sayı:156 (Son Seri Sayı:3), Ocak 1956.

karikatürist Cemal Nadir Güler'in portresi,³²⁵ 5'nci sayısında yine Sacit Atlıhan'ın çizdiği, ünlü bilim adamı Albert Einstein'ın portresi³²⁶ ve 6'ncı sayısında Sacit Atlıhan'ın çizdiği, Fatih Sultan Mehmet portresi yer almıştır.³²⁷ 7'nci sayısında Sacit Atlıhan'ın çizdiği Fransız düşünür Voltaire'in portresi ve “Söylediğiniz hiçbir şeye inanmıyorum. Ama, düşündüğünüzü söyleme hakkınızı ölünceye kadar savunacağım” Voltaire ait olan sözler yer almıştır.³²⁸ 8'inci sayısında Sacit Atlıhan'ın çizdiği DTFC resmi ve altta “Hayatta En Hakiki Mürşit İlimdir.” Kemal Atatürk'ün sözüne yer verilmiştir. Ankara Üniversitesi'nin 10'uncu kuruluş yıldönümü vesilesiyle DTFC kapak yapılmıştır.³²⁹ 9'uncu sayısında Sacit Atlıhan'ın çizdiği, A.Adnan Adıvar'ın I. Ölüm yıldönümü vesilesiyle A.Adnan Adıvar portresi konulmuştur.³³⁰ 10'uncu sayısında yine Sacit Atlıhan'ın çizdiği ünlü ressam Picasso'nun portresi kapak resminde yer almıştır.³³¹

Kapak resim ve fotoğrafları incelendiğinde, güncel konuların öncelendiği ve derginin o sayısında üzerinde durduğu konulardan seçildiği görülmektedir. Kapak resmi derginin anlatmak ve işlemek istediği konularla uyumludur. Kapaklar o dönemin koşulları düşünüldüğünde modern ve özgündür. Kapaklarda; *Kemalizm* ideolojisinin benimsendiği ve korunduğu, Atatürk'ün fotoğraflarının dergide fazla yer alması ve ilke ve inkılâplarına yönelik argümanların kullanılmasıyla göze çarpmaktadır.

1.4. Derginin Kurucu ve Yazar Kadrosu

Derginin yönetici ve kurucu kadrosu incelendiğinde; ilk katılanlar ve kısa bir süre sonra katılanlar olduğu görülür. Dergi, Muhtar Fehmi Enata öncülüğünde ilk olarak Yusuf Mardin, Mithat Cemal Kuntay, Mustafa Ertem, Muhlis Ete, Arif Hikmet Bilen, İsmet Rasin'den oluşan bir grup tarafından yayınlanmıştır.³³² Vedat Günyol, Orhan Burian, Cemal Nadir Güler, Haluk Şehsuvaroğlu, Osman Nebioğlu, Behçet Kemal Çağlar, Saffettin Pınar ise dergi yayına başladıktan kısa bir süre sonra katılmışlardır.³³³ Bu kadro; Atatürk ilke ve inkılâplarının da gönüllü savunucularıdır. Amerikan dergiciliğinden etkilenmişlerdir. Derginin sorumlu yöneticiliğini Kemalettin Birsen³³⁴ üstlenmiştir. Derginin ilk sayısında,³³⁵

³²⁵ *Yücel*, Sayı:157 (Son Seri Sayı:4), Şubat 1956.

³²⁶ *Yücel*, Sayı:158 (Son Seri Sayı:5), Mart 1956.

³²⁷ *Yücel*, Sayı:159 (Son Seri Sayı:6), Nisan 1956.

³²⁸ *Yücel*, Sayı:160 (Son Seri Sayı:7), Mayıs 1956.

³²⁹ *Yücel*, Sayı:161 (Son Seri Sayı:8), Haziran 1956.

³³⁰ *Yücel*, Sayı:162 (Son Seri Sayı:9), Temmuz 1956.

³³¹ *Yücel*, Sayı:163 (Son Seri Sayı:10), Ağustos 1956.

³³² *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940.

³³³ Yazarın Notu: Vedat Günyol (9'uncu sayı), Orhan Burian(13'üncü sayı), Cemal Nadir Güler(13'üncü sayı), Haluk Şehsuvaroğlu (18'inci sayı), Osman Nebioğlu (8'inci Sayı), Behçet Kemal Çağlar (5'inci sayı), Saffettin Pınar (9'uncu sayı) ile yazı yazmaya başlamışlardır.

³³⁴ Yazarın Notu: Ord. Prof. Dr. Kemalettin Birsen 1901 senesinde İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden 1920 yılında mezun olduktan sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girdi. Hukuk Fakültesi'nde kısa bir

Kemalettin Birsen yazı işleri çevirgeni olarak, Muhtar Fehmi ismi ise sahibi olarak yer almıştır. Müteakiben derginin 5'inci sayısında;³³⁶ Dr.Kemaleddin, Birsen soyadıyla görülmektedir. Derginin 13'üncü sayısında;³³⁷yazı işleri çevirgeni ve sahibi yanında teknik çevirgenler Yusuf Mardin, Osman Nebi, Vedat Günyol ilk defa yer almışlardır. Derginin 17'nci sayısına³³⁸ kadar aynı şekilde devam etmiştir. Bu sayıda; yazı işleri çevirgeni Dr. Kemaleddin Birsen ve sahibi Muhtar Fehmi, Enata soyadıyla görülmektedir. Derginin 17 ve 18'inci sayılarında³³⁹ teknik çevirgenlere yer verilmemiştir. Derginin 21'inci sayısında;³⁴⁰ yazı işleri çevirgeni Kemaleddin Birsen sahibi Muhtar Fehmi Enata ve teknik çevirgenler Yusuf Mardin, M.Ertem, Vedat Günyol olarak yer almıştır. Osman Nebi'nin yerine M.Ertem'in aldığı görülmektedir. Bu durum derginin 44'üncü sayısında³⁴¹ tekrar Osman Nebi şeklinde değişmiştir. Derginin 25, 26 ve 45'inci sayılarında bu bilgilere yer verilmemiştir. Derginin 46'ncı sayısında³⁴² müessisleri³⁴³; Muhtar Fehmi Enata ve Yusuf Mardin, yazı işleri özel çevirgeni Kemaleddin Birsen, teknik çevirgenler Osman Nebi, Haluk Şehsuvaroğlu, Vedat Günyol, yardımcı çevirgenler Arif Hikmet Bilen, Orhan Burian, M.Ertem, M.Kahraman Arda, Turhan A.Zırh ve Umumi Neşriyatı İdare Eden ve Sahibi Muhtar Fehmi Enata şeklindedir. Derginin 47'nci sayısında³⁴⁴ yardımcı çevirgenler bölümünde Orhan Burian'ın olmadığı görülmektedir. Derginin 60'ncı sayısına³⁴⁵ kadar yönetim kadrosu aynı isimlerle devam etmiş ancak yazı işleri çevirgeni Dr.Kemalettin Birsen bu sayıdan itibaren yer almamıştır. Derginin 61'inci sayısında³⁴⁶ yardımcı çevirgenler yoktur. Bunun yerine teknik çevirgenler adı altında Vedat Günyol, Arif Hikmet Bilen, M. Ertem, Kahraman Adılarda, Turhan A. Zırh isimleri görülmektedir. Müessisleri; Muhtar Fehmi Enata ve Yusuf Mardin değişmemiştir. 62³⁴⁷ ve 66'nci³⁴⁸ sayılar ve arası aynı şekilde devam etmiştir. Derginin 67'nci sayısında³⁴⁹ teknik çevirgenler Vedat Günyol, Orhan Burian, Arif H.Bilen, M.Ertem, Osman

süre okuduktan sonra gittiği Fransa'da Paris'te Hukuk eğitimini tamamladı. Yurda döndükten sonra İstanbul Hukuk Fakültesinde öğretim üyeliğine başlayan Birsen, daha sonra, devletler hususi hukuku profesörlüğüne (1939) ve Medeni Hukuk kürsüsü ordinaryüs profesörlüğüne (1948) atandı. Kemalettin Birsen 1969 yılında İstanbul'da öldü(<https://www.oktayaras.com/kemalettin-birsen/tr/29195> Erişim Tarihi 03 Şubat 2025).

³³⁵ “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 1.

³³⁶ “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:5, Haziran 1935, 1.

³³⁷ “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 1.

³³⁸ “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:17, Temmuz 1936, 1.

³³⁹ “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:18, Ağustos 1936, 1.

³⁴⁰ “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:21, Kasım 1936, 1.

³⁴¹ “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:44, Ekim 1938, 1.

³⁴² “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:46, Aralık 1938, 1.

³⁴³ Müessisleri: Kurucuları, (TDK *Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9'uncu Baskı, Ankara: 1998, 1603.).

³⁴⁴ “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939, 1.

³⁴⁵ “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:60, Şubat 1940, 1.

³⁴⁶ “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 1.

³⁴⁷ “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:62, Nisan 1940, 1.

³⁴⁸ “Künye Bilgileri”, *Yücel*, Sayı:66, Ağustos 1940, 1.

³⁴⁹ *Yücel*, Sayı:67, Eylül 1940.

Nebi olarak verilmiştir. Derginin 68-69-70-71'inci sayısında³⁵⁰ teknik çevirgenler kalkmış yerine idare edenler Orhan Burian ve Osman Nebi isimleri gelmiştir. Derginin 76'ncı sayısında³⁵¹ yazı ve idare işleri genel sekreteri; A.Muhittin Yurdakul şeklinde görülmektedir. Derginin 78'inci sayısında³⁵² bu sefer hazırlayanlar Münire Karacarlalı, Osman Nebi olarak verilmiştir. Derginin 80³⁵³-84'üncü sayılarında³⁵⁴ sahibi ve umum neşriyatı idare eden Münire Karacarlalı ismine yer verilmiştir. Derginin bu 5 sayısında sahibi değişmiş görünmektedir. Derginin 85-86-87'nci sayılarından³⁵⁵ itibaren 111'inci sayısına kadar sadece sahibi Muhtar Fehmi Enata ismi tekrar yer almıştır. Derginin 111'inci sayısı³⁵⁶ ile 113'üncü sayılarında³⁵⁷ sahibi Muhtar Fehmi Enata, teknik çevirgen Münire B.Çelebi isimleri bulunmaktadır. Derginin 114'üncü sayısından³⁵⁸ 137'nci sayısına³⁵⁹ kadar sadece sahibi Muhtar Fehmi Enata bilgisine yer verilmiştir. 137'nci sayısından itibaren sahibi Muhtar Fehmi Enata'nın yanında teknik ve idare çevirgeni Lütfi Muzaffer Erenus ismine rastlanmaktadır. Bu durum 143-144-145'inci sayılarına³⁶⁰ kadar devam etmiştir. 140'ıncı sayısında³⁶¹ teknik çevirgen Lütfi Muzaffer Erenus yanında genel sekreter Orhan Oğuz'a yer verilmiştir. Son olarak derginin 146³⁶² ve 163'üncü³⁶³ sayılarında sadece derginin sahibi Muhtar Fehmi Enata ismi yer almıştır.

Derginin ilk çıkan sayılarında; Dr.Muhlis Ete, Ragıp Hulusi, Vasfı Rıza Zobu, Yusuf Mardin, Mithat Cemal, İsmet Rasin, Ekrem Reşid, Dr.Reflî Şükrü, Fevzi Muhip, İhsan Aygün, Naci Yüngül, İsmail Kâzım, Hayri Liman, Nilüfer F.Deriş, İsmail Türegün, Ali Fuad, Behçet Kemal, Yaşar Nabi, A.Kâmi Akyüz isimleri görülmektedir.

Derginin altıncı yılına girerken 61'inci sayısında;³⁶⁴ “.....Sahifelerimizde Yücel'in kurucu ve yürütücülerini bir arada resimleri ve kendi takdimleri ile tanıyacaksınız. Fırsat düşmüşken bir daha tebarüz ettirelim ki Yücel'e emek verenler yalnız bu arkadaşlar değildir. Tekrar edelim: Yücel'in yazıda kadrosu yoktur sanatta ve kültürde davası ve veçhesi vardır.” ifadelerine yer

³⁵⁰ Yücel, Sayı:68-69-70-71, Ekim-Kasım-Aralık 1940, Ocak 1941.

³⁵¹ Yücel, Sayı:76, Haziran 1941.

³⁵² Yücel, Sayı:78, Ağustos 1941.

³⁵³ Yücel, Sayı:80, Ekim 1941.

³⁵⁴ Yücel, Sayı:84, Şubat 1942.

³⁵⁵ Yücel, Sayı:85-86-87, Mart-Nisan Mayıs 1942.

³⁵⁶ Yücel, Sayı:111, Ocak 1946.

³⁵⁷ Yücel, Sayı:113, Mart 1946.

³⁵⁸ Yücel, Sayı:114, Nisan 1946.

³⁵⁹ Yücel, Sayı:137, Mart 1948.

³⁶⁰ Yücel, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948.

³⁶¹ Yücel, Sayı:140, Haziran 1948.

³⁶² Yücel, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950.

³⁶³ Yücel, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956.

³⁶⁴ Yücel, Sayı:61, Mart 1940.

verilmiş ve kurucu ve yürütücülerini fotoğraflarıyla birlikte kendi sözleriyle aşağıdaki şekilde tanıtılmıştır;³⁶⁵

“Bilen, Arif Hikmet: 1913’de Ceyhan’da doğdum. Amerikada Perdue Üniversitesinin Makine Mühendisliği kısmından mezunum. Cumhuriyet prensiplerini ve medeniyet hamlelerini köylü damarlarına aşılayabilmek için vatanımın bakımsız köşelerinde çalışmak istiyorum. Yücel’e şimdiye kadar bu hamlelere sebep olmuş insanların hayatlarını terceme ediyordum. Bundan sonra bu yolda daha faydalı olmaya çalışacağım.

Burian, Orhan: 1914’de İstanbul’da doğdum. Kabataş lisesinden ve Cambridge Üniversitesi Edebiyat Fakültesinden mezunum. Sistemle aramak ve ilk önce kendini aramakla işe başlamak lazım geldiğine inanıyorum.

Çağlar, Behçet Kemal: 1908’de Erzincan’da doğdum. Çiftçi bir babanın ve köylü bir ananın oğluyum. Son uzun yolculuklarımda memleketi gördüm ve tohum toprağa döner gibi halka ve memlekete döndüm. Ondan ve onun anlayacağı şekilde sesler vermeye çalışacağım. Eski deneme ve çabalamalarıma katlanan okuyucularıma selam.

Enata, Muhtar F.: 1913’de İstanbul’da doğdum. İstanbul Hukuk Fakültesinden mezunum. Arkadaşım Yusuf Mardin ile Yücel’i kurduğumuz günden beri onun tertip ve tanzim işiyle meşgulüm. Yücel yeni veçhesinde çıkarken ona aynı cazibeyi ve tenevvüğü muhafaza ettirmeyi üzerime almış bulunuyorum.

Ertem, Mustafa: 1909’da Dramada doğdum. İzmir Amerikan College’inden ve İstanbul Hukuk Fakültesinden mezunum. Bugüne kadar Yücel için zevkle okunabilecek yazı ve hikâyeler terceme ettim. Bundan sonra da imkân nispetinde aynı mahiyette tercemeler yapmaya çalışacağım.

Güler, Cemal Nadir:1902’de Bursa’da doğdum. Babam Bulgaristan muhacirlerinden, annem Bursa yerlilerindendir. İki taraf ailem de esnaftır. Kısmen Bursa sultanisinde, kısmen Bilecik idadisinde okudum. Kendimi bildim bileli resim yaparım. İlk eserim 1920’de Diken mecmuasında çıktı. Sanatta gayem, tarihinde bir Nasreddin hoca, bir Karagöz yaşayan Türk mizahını Türk nükte ve çizgileriyle ifade edebilmektir.

Günyol, Vedat F.: 1912’de İstanbul’da doğdum. İstanbul Hukuk Fakültesinden mezunum. Yücel’in teknik işleriyle uğraştığım kadar, ona dağınık mevzulardaki tercüme ve yazılarımla bir şeyler katmaya gayret ettim. Bundan sonraki mesaimi bu dağınıklıktan kurtarmaya esaslaştırmaya çalışacağım.

Mardin, Yusuf: 1916’da İstanbul’da doğdum. Robert College’den mezunum. İstanbul Hukuk Fakültesinin son sınıfındayım. Yücel’i Muhtar Enata ile 1935 de tesis ettik. Şiire girebilecek her ruh yeniliğinin klasik şekilleri içinde de mümkün olacağına inanıyorum.

Nebi, Osman: 1912’de Afyonun Güney köyünde doğmuştur. İstanbul Hukuk Fakültesinden mezundur. Göttingen üniversitesinde doktora yapmaktadır. Diğerleri gibi bu yazıyı kendisinden istemeye bu yüzden vakit bulunamamıştır. Senelerce Yücel’in tertip ve idaresi ile meşgul olduğu gibi kendine has şiir ve nesirlerini de mecmuamızda neşretmiştir. Tahsilini bitirdikten sonra arkadaşımızın aynı şekilde çalışmaları ile kuvvet kazanacağımız ümidindeyiz...

³⁶⁵ “Altıncı Yıl”, Yücel, Sayı:61, Mart 1940, 32.

Pınar, Saffettin: 1914'de İstanbul'da doğdum. İstanbul Hukuk Fakültesinden ve İktisat ve İçtimaiyat Enstitüsünden mezunum. Yücel'e bir taraftan ilim arayışımı veren yazılar yazıyorum. Bunlara daha uygun olacağını sandığım yenilerini katacağım.

Rasin, İsmet : 1916'da İstanbul'da doğdum. Robert College'den mezunum ve İstanbul Hukuk fakültesine devam ediyorum. Başlıca inandıklarım:ırkımın üstünlüğü, her şeyde en sonuna kadar öz türkçülük; cemiyette fert hürriyetinin ve sodeş haysiyetinin yüksek tutulması lüzumu; insanın mücadele etmekle her şeyi başarabileceği...

Şehsuvaroğlu, Haluk: 1913'de İstanbul'da doğdum. İstanbul Hukuk Fakültesinden mezunum. Yücel'e şimdiye kadar hikâyelerimle sanat ve makalelerimle fikir cephesinden hizmet etmeye çalıştım. Bundan sonra her iki kısımda da daha fazla hazırlanmış olarak çalışacağım."

Derginin yazar kadrosu incelendiğinde; derginin, yayın hayatı boyunca sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde bulunması nedeniyle, bu değişimin yazar kadrosuna yansıdığı görülmektedir. Dergi; yayını süresince sabit bir yazar kadrosu ile devam etmemiş ve zaman içerisinde yazarlarını değiştirmiştir. Dönemin tanınmış yazarlarının (Ahmet Haşim, Behçet Kemal Çağlar, Mithat Cemal, Nurullah Ataç, Yahya Kemal, Falih Rıfkı Atay, Şinasi Özdenoğlu, Ali Fuad Başgil, Hasan Ali Yücel vb.) yazılarına yer verdiği gibi genç o dönemde adı sanı duyulmayan ancak sonradan ünlü olan yazarlara da (Can Yücel,³⁶⁶Bülent Ecevit³⁶⁷, Rahşan Ecevit,³⁶⁸ Fakir Baykurt,³⁶⁹ Hikmet Sami Türk³⁷⁰ vb.) sayfalarında yer vermiştir. Dergiye 21 yıllık kesintili yayın hayatı boyunca; binin üzerinde yazarın katkı sağladığı değerlendirilmektedir. Doğal olarak bu yazarlar içinde farklı siyasi düşüncelere sahip olanlar vardır. Bunlardan muhafazakâr olanlara; Necip Fazıl Kısakürek, Nurullah Ataç, Ali Fuad Başgil vb., sol eğilimli olanlara ise; Behçet Kemal Çağlar, Vedat Günyol, Fakir Baykurt, Haluk Y.Şehsuvaroğlu, Yaşar Nabi, Şerefattin Turan vb. gibi yazarları, Milliyetçi (Türkçülük) karakterde olanlara; Hüseyin Namık Orkun, Orhan Şaik Gökyay ve İsmet Rasin örnek gösterilebilir. Peyami Safa'nın dediği gibi o zamanlar "*Türkçülük populaire olduğu kadar da universitaire bir cereyan*" olarak kabul edilmekte ve bu hareket özellikle elit gençlik (üniversite gençliği) arasında hızla yayılmaktaydı.³⁷¹ Dergide; farklı görüşlere mensup yazarların yazılarına yer verilmesine karşın derginin yazılarının çoğunun siyasi içerikli olmadığı da görülmektedir. Hemen hepsinin ortak noktası bu dönemde Atatürkçü olmalarıdır. Derginin bu kozmopolit yazar kadrosu Vedat Günyol'un "*Orman Işırsa*" adlı kitabında³⁷² şu şekilde ifade edilmektedir; "Yıl 1940. Yücel Dergisi altı yaşına girmişti. Arif Hikmet Bilen,

³⁶⁶ Can Yücel, "Yazısız", *Yücel*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 295.

³⁶⁷ Stephan Sauthwold, "İki Resim" (Çeviren: Bülent Ecevit), *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 52.

³⁶⁸ Rahşan Ecevit "Küçük Kardan Adam", *Yücel*, Son Seri Sayı:2 (155), Aralık 1955, 119.

³⁶⁹ Fakir Baykurt, "Bilânço", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950,31.

³⁷⁰ Hikmet Sami Türk, "Devrimleri Korumak", *Yücel*, Son Seri Sayı:9 (162), Temmuz 1956, 150.

³⁷¹ Peyami Safa, *Türk İnkılâbına Bakışlar*, Ankara: 1988, 35.

³⁷² Vedat Günyol, *Orman Işırsa*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Şefik Matbaası, İstanbul: Şubat 2000.

Orhan Burian, Behçet K.Çağlar, Muhtar F. Enata, Mustafa Ertem, Cemal Nadir Güler, Vedat Günyol, Yusuf Mardin, Osman Nebioğlu, Saffettin Pınar, İsmet Rasin, Haluk Şehsuvaroğlu'ndan oluşan bir tutarsız, sonradan darmadağın olan, olması kaçınılmaz, çerden çöpten, renksiz karşıtlara yönelik, ha var ha yok, dağıldı dağılacak, kutuplaşmaya açık bir kadroyla sürdürüyordu yayını *Yücel dergisi*.³⁷³ Bu kozmopolit yapının bir sonucu olarak dergide konu yelpazesi çok geniş tutulmuştur. Özellikle Türk İnkılâbı'nın tanıtılmasına ve *Kemalizm*'i içselleştirmeye yönelik yazılar, derginin yayın politikasının ve görüşlerinin yansıtıldığı başyazılar, yabancı yazarların (*özellikle Batı menşeli*) eserlerinin çevirileri, gençleri direkt eğitmeyi amaçlayan yazılar, eğitim ve öğretimi inceleyen ve irdeleyen yazılar, hümanizma yazıları, kadın ve kadın haklarıyla ilgili yazılar, Türk dili ve tarihi hakkında yazılar, araştırma ve tetkik yazıları, Türkçülük hakkındaki yazılar, toplumsal yaşayışla ilgili sorunları gündeme taşıyan yazılar, şiirler, öyküler, fıkralar, karikatürler, denemeler, hikâyeler, masallar, roman etüdleri, tenkit yazıları (kitap), vecizeler, okur görüşleri, sayfa altı yazıları, çerçeve yazıları, şiirler, Türk folklor araştırmaları, halkevi ve köy ensititüsü ile ilgili yazılar, gençlik ile ilgili yazılar, tiyatro, sinema, ekonomi, hukuk, toplum bilimi, fen bilimi, edebiyat ve sanat, psikoloji, felsefe ve ahlak yazıları, bilgilendirme yazıları, bulmacalar, anket yazıları, soruşturmalar, ülkeden ve dünyadan haberler, politik yazılar, kültürel yazılar, turizm yazıları, bilimsel içerikli yazılar, sanatsal faaliyetlerin rapor edilmesi, mektuplar, halkevleri içerikli yazılar yer almıştır. Kültürel faaliyetler vb. gibi konularda yazı yazan birçok yazar dergide kendi eserleriyle (*Makale, etüt, inceleme, deneme vs.yazılarıyla*) katkı sağlamıştır.

Dergide en çok yazısı bulunan yazarlar;³⁷⁴ Behçet Kemal Çağlar, Cemal Nadir Güler, Yusuf Sıdkı Mardin, Orhan Burian, Osman Nebioğlu, Vedat Günyol, Haydar Tolun, Haluk Y.Şehsuvaroğlu, Saffettin Pınar, Hikmet Dizdaroğlu, Mehmet Başaran, Ceyhun Atıf Kansu, Muhtar M.Körükçü, İsmet Rasin, Nermin A.Akalın, İbrahim Z.Burdurlu, Türker Acaroğlu, Samet Ağaoğlu, Orhan Şaik Gökyay, Celal Silay, İhsan Aygün, İhsan Boran, Müştak Erenus, Selahattin Batu, Hasan Ali Yücel, Nusret Hızır, Fethi Tevet, A.Ziyaettin Tuncar, İlhan Tarus, Hüseyin Namık Orkun, Seniha Bedri Göknıl, Tahir Olgun, Ziya Osman Saba, Sami N.Özderdim, Halit Çakır, Osman Nuri, Osman Attila,Hüseyin Nihad Erer, Vasfı Rıza Zobu, Ragıp Hulusi, Yaşar Nabi, Muhlis Ete, Mithat Cemal, Cevdet Kerim İncedayı, İsa Coşkun, Falih Rıfkı Atay, Necmeddin Sadık, Cevat Dursunoğlu, Fevzi Muhip, Ruşen Eşref, Haldun Taner, Sabahattin Kudret, Cevdet Kudret, Cahit Külebi, Arif H.Özbilen, Rami Damacı,

³⁷³ Günyol, *Orman Işırsa*, 35.

³⁷⁴ Yazarın Notu: Dergide en çok yazı yazan yazarlar dergide sayılarak tasnif edilmiştir. Bu bağlamda; Behçet Kemal Çağlar: (166), Cemal Nadir Güler:(114), Yusuf Sıdkı Mardin:(86), Orhan Burian:(72), Osman Nebioğlu:(49), Vedat Günyol:(42), Haydar Tolun:(39), Haluk Şehsuvaroğlu:(33), Saffettin Pınar:(32), Hikmet Dizdaroğlu:(31) vs. (*Yücel sayıları*)

M.Şakir Ülkütaşır, Tekin Arıburun vb. daha ismi sayılamayan birçok yazarın makale ve yazıları dergide yayınlanmıştır. Mustafa Kemal Atatürk'ün çok sayıda veciz sözleri, çeşitli zamanlarda yaptığı konuşmalardan ve anektodlardan alıntılar derginin hemen her sayısında yer almıştır.

Bunun yanında gerek o dönemde ve gerekse sonradan popüler olan yazar ve ünlü kişilerin makale, mesaj ve sözlerine dergide yer verilmiştir. Bunlardan bazıları; İsmet İnönü, Hasan Âli Yücel, Celâl Bayar, Recep Peker, Kâzım Karabekir, Reşit Galip, Refik Saydam, Aşık Veysel (*Şatıroğlu*), Sabahattin Ali, Nurullah Ataç, Vâ-Nü (*Vala Nurettin*), Falih Rıfkı Atay, Abidin Daver, Bülent Ecevit, Rahşan Ecevit, Fakir Baykurt, Samed Ağaoğlu, Sabiha Gökçen, Peyami Safa, Yavuz Abadan, Hikmet Sami Türk, Pertev Boratav, Halit Ziya Uşaklıgil, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Alfred Adler, Albert Einstein, Montesgue, Douglas MacARTHUR, Hitler ve Roosvelt'dir.

Derginin ilk çıktığı sayılarında düşünsel ve sanat yönetimi görevini Yusuf Mardin, Muhlis Ete, İsmet Rasin ve İhsan Aygün'ün üstlendiği görülmektedir. Derginin 5'inci sayısından³⁷⁵ itibaren Behçet Kemal Çağlar yazıları ve şiirleriyle katkı sağlamaya başlamıştır. Çağlar'ın; dergide eserleriyle en çok katkı veren yazar olduğu söylenebilir. Behçet Kemal Çağlar derginin ilk seri (5-145) yayını boyunca ağırlığını ve etkisini hissettirmiştir. Ancak, Behçet Kemal Çağları'nın derginin yeni seri (146-153) ve son seri (154-163) sayılarında yer almadığı görülmektedir. Dergiye; ilerleyen sayılarda Vedat Günyol, Muhtar Körükçü, Haluk Şehsuvaraoğlu ve Osman Nebi'nin, derginin üçüncü cildine (13'üncü sayı) başlarken³⁷⁶ de Cemal Nadir Güler ve Orhan Burian'ın katıldığı anlaşılmaktadır. Bu katılımlarda sonra Behçet Kemal Çağlar, Vedat Günyol ve Orhan Burian'ın sanatsal ve düşünsel yönden dergide etkili olmaya başladıkları söylenebilir. Özellikle 1940 yılında altıncı cildine başlarken dergide "*Hümanizma Ruhu*" gündeme gelmiş ve bu bu düşüncenin ağır basmasıyla Orhan Burian ve Vedat Günyol gibi yazarlar etkilerini artırmışlardır. Derginin yayın hayatı devam ederken Orhan Burian 5 Mayıs 1953'de³⁷⁷ ve Cemal Nadir Güler ise 27 Şubat 1947'de³⁷⁸ vefat etmiştir.

Derginin yayın hayatı boyunca kurulmasında aktif rol almış, yayın politikasını belirlemiş ve dergiye yön vermiş aynı zamanda en çok yazılarıyla yer almış yazarlardan; *Behçet Kemal Çağlar, Cemal Nadir Güler, Orhan Burian, Vedat Günyol, Yusuf Mardin, Saffettin Pınar,*

³⁷⁵ Yücel, Sayı:5, Haziran 1935.

³⁷⁶ Yücel, Sayı:13, Mart 1936.

³⁷⁷ Zeki Arıkan, *Kırkın Kapısındaki Genç: Orhan Burian*, İzmir Belediyesi Yayınları, İzmir: 2002.

³⁷⁸ Hasan Ali Yücel, "Cemal Nadir", *Yücel*, Sayı:4, Şubat 1956, 195.

Osman Nebioğlu, İsmet Rasin, Haluk Şehsuvaroğlu'ndan kısaca bahsetmekte yarar görülmektedir.

Behçet Kemal Çağlar; milliyetçi, Kemalist, siyasetçi şair ve yazardır. Dergide çok sayıda yazısı ve şiiri mevcuttur. *Yücel* dergisinin ilk yayın döneminde (İlk 5-145 sayı) özellikle 1940'a kadar düşünce ve sanat yönetiminde etkisini hissettirmiştir. Yazar; derginin 5'inci sayısında İhsan Aygün'ün "Gençler Diyorlar ki"³⁷⁹ adlı anket soruşturmasında kendini şöyle anlatmaktadır; "Anadoluda doğdum ve büyüdüm.. Ben edebiyata ağlayarak haykırarak, şüphelenerek değil inanarak başladım; haykıracağım şeyi ve inandığım şeyi yazmaktan başka bir şey yapmaya niyetim yok..³⁸⁰ İhsan Aygün'ün deyiimi ile "Bay Behçet Kemal Çağlar, günün en kuvvetli ulusal şairidir."³⁸¹ Atatürk'ün, Behçet Kemal Çağlar'ı şahsen tanıdığı ve özel bir önem atfettiği bilinmektedir. Ayrıca onu şiir yazması konusunda teşvik etmiştir. Yabancı dil edinmesi, gazetecilik ve halk edebiyatı ilgili tetkikler yapması amacıyla İngiltere'ye eğitime göndermiştir. Hatta Çağlar, derginin 5'inci sayısında yer alan anket yazısına 04 Haziran 1935 tarihinde Cambridge'den katılmıştır.³⁸²

Behçet Kemal Çağlar *Yücel* dergisinde yayımladığı bazı şiirlerinde Ankaralı Âşık Ömer mahlasını³⁸³ kullanmıştır. Atatürk ilkelerinin ateşli bir savunucusu olmuş Atatürk'e raporlar, Atatürk şiirleri, Atatürk'e mevlüt gibi dergide dikkat çekici çok sayıda yazı ve şiiri kaleme almıştır. Kimi yazarlar tarafından Atatürk'ü tabulaştırdığı, ilahlaştırdığı eleştirilerine maruz kalmıştır. TBMM VII. ve VIII. Dönem CHP den Erzincan milletvekilliği yapmış ve 24 Ekim 1969'da İstanbul'da vefat etmiştir.³⁸⁴

Cemal Nadir Güler; toplumsal gelişimde karikatür sanatını büyük bir ustalıkla kullanan bir sanatçıdır.³⁸⁵ Yazar arkadaşı Osman Nebi, Güler hakkında şunları söylemiştir; "Zekâsının keskin ve aydınlatıcı ışıklarını sezdiği insan ruhunun, cemiyet hâdiselerinin ve bütün bir insanlığın hastalıklarını, mariz ve noksan taraflarını, ıstıraplarını çizgileriyle bize göstermeye çalışır, bizi gülmekle beraber, düşünmeye de sevkederdi."³⁸⁶ Toplum sorunlarını yarattığı karikatür tipleriyle gündeme taşımıştır. İlk neşredilen karikatürü 1920 yılında *Diken* dergisinde yayınlanmıştır.³⁸⁷ *Amcabey* ve *Efruz Bey* tiplmesiyle toplumsal çarpıklıkları,

³⁷⁹ İhsan Aygün, "Gençler Diyorlar ki", *Yücel*, Sayı:5, Haziran 1935, 11.

³⁸⁰ Aygün, "Gençler Diyorlar ki", 11.

³⁸¹ Aygün, "Gençler Diyorlar ki", 11.

³⁸² Aygün, "Gençler Diyorlar ki", 11.

³⁸³ Behçet Kemal Çağlar, "Gel Birlikte Yanalım Garip Mustafa" *Yücel*, Sayı: 57 (Atatürk ve Cumhuriyet Sayısı), Ekim 1939,135.

³⁸⁴ *TBMM Albümü 1920-2010*, I. Cilt 1920-1950, TBMM Basın ve Halklar İlişkiler Müdürlüğü Yayınları No.1, Haziran 2010, 390.

³⁸⁵ Vedat Günyol, "Bizim Cemal Nadir", *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947.

³⁸⁶ Nebi Osman, "Cemal Nadir Müzesi", *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947.

³⁸⁷ Tesal Reşat, "Cemal Nadir Güler'in Ölümü", *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947.

Dalkavuk tiplmesiyle ıkarcıları, *Akla Kara* tiplmesiyle toplumda ki eğitim noksanlıklarını, Arkadaş mecmuasında, *Dede ve Torun* tiplmesiyle bilgi ile cehaleti yeni ve eski karşılaştırmasıyla yapmıştır. Dergiye dönemin toplumsal gündemi ile ilgili çok sayıda karikatür ile katkı sağlamıştır. Karikatürleri derginin 13’nc sayısından³⁸⁸ itibaren her sayıda en az bir karikatür ile görülmektedir. Cemal Nadir Güler’i yol arkadaşı Yusuf Mardin, *Yücel* dergisinin 126’ncı sayısında yazdığı şu řiir³⁸⁹ ile anlatmıştır.

“Mezar Taşına...

*Nktenin yıldızı, resmin o büyük stadı,
O mizah mbidii, hürriyetin eşsiz ra’dı
Ne abuk gürleyerek gklerimizden kaydı
Öyle Nadir’di kemaliyle o üstün insan,
O Cemal sırrına mazhar, o zarif terbiyeli,
Bir deh tulsımı vermişti doğarken Yaradan
Mütevazı’dı, izişlerde hnerliydi eli
Amcabey bir düşünen kakhahanın mucididir,
En zeki sözle gelir matem i birden giderir,
şimdi son bir sözü var bizlere:Kutsal Tekbir,
Taş atan fırcasının darbesi tam cr’etle
Yaşatan abide olmuş onu her millette, Yücel’in düşmüş el’iyle yazılar tarihi:
bedimre kavuşmuş yaşıyor cennette.
1947 Yusuf Mardin”*

Vedat Günyol; Cumhuriyet edebiyatının birçok eser ve meselelerini tetkik eden yazıları ile tanınmıştır. Düşünce ve sanat yaşamının gelişmesinde,özellikle eleştiri türünün açtığı yolda giden genç sanatkrlarla güçlenmesinde etkin rolü olmuştur. Tercüme bürosunda (1942-1948) İslam Ansiklopedisi yazı kurulunda, *Yeni İstanbul* ve *Milliyet* gazetelerinde, çalışmıştır (1949-1959). Orhan Burian’la beraber “*Ufuklar*” dergisini çıkarmıştır (1952).³⁹⁰ *Yücel* dergisinde ilk yazısını; Marcel Prevost’un “*Leylaklar*”³⁹¹ adlıyksn çevirerek derginin 9’uncu sayısında yayınlamıştır. Dergiye çok sayıda eleştiri, deneme, eviri yazısıyla destek sağlamıştır. 1940 yılından sonra derginin Orhan Burian’la birlikte düşünsel ve sanatsal yönetimini üstlenmiştir.

Orhan Burian; yol arkadaşı Vedat Günyol “*Orman Işırsa*” adlı kitabında Orhan Brian için şunları söylemektedir; “*Neydi Orhan Burian’ın gönlünü kafasını verdiği ana düşünce? Ona göre,“Dünyada, kendisinezg bir sanat ve düşünce sistemi kurabilen uluslar, hümanizmanın aracılığı ile kendini bulan, kendini yeniden yaratabilen uluslardır.” Orhan Burian için hümanizma, “birörnek taklidi değil, bir arayış sistemidir.” bu arayış, yüzyılların yüklediği dogma’lardan silkinerek,ze köke, insana gitmeyi amaçlamaktadır.”*³⁹² Orhan

³⁸⁸ Cemal Nadir Güler, “İstanbul’da Bir Talebe Ders Haricinde Neler Yapar...?”, *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 43.

³⁸⁹ Yusuf Mardin, “Mezar Taşına...”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 70.

³⁹⁰ Günyol, *Orman Işırsa*, 1.

³⁹¹ Marcel Prevost, “Leylaklar” (ev.Vedat Günyol), *Yücel*, Sayı:9, Ekim 1935, 109.

³⁹² Günyol, *Orman Işırsa*, 36.

Burian; derginin 13'üncü sayısında yer alan ilk "*Edebî Eser ve Edebî Tenkit Hakkında*,"³⁹³ adlı makalesiyle *Yücel*'e katılmıştır. Vefatına kadar geçen sürede; makale, çeviri, deneme, eleştiri türünde yazılarıyla dergiye desteğini devam ettirmiştir. Özellikle 61'inci sayıda³⁹⁴ "*hümanizmanın aracılığı ile kendini bulmak*" fikri ile dergide öne çıkmıştır. Bu sayıdan ölümüne kadar derginin sanatsal ve düşünsel yönetimini üstlenmiştir. Burian; hümanizma yoluyla kendimizi aramak sloganıyla, Türk tarihinin ve edebiyatının araştırılması, toplumsal yapımızın nasıl kurulduğunun, nasıl işlediğinin ortaya çıkarılması ve dogmalardan sıyrılıp, özgür düşünce ile yeni Türk uygarlığının kurulmasında araç ve gereçlerin nasıl belirlenebileceğini dergide ortaya koymuştur.

Orhan Burian ayrıca, bu fikrine uygun olarak dergide Batı dünyasının modern yazarlarının eserlerini çevirmiş, sanat ve düşünce açısından bağımsız bir düşünce ile Türk tarihinin toplumsal ve düşünsel yaşamını araştırmıştır. Bülent Ecevit, Orhan Burian için, *Yeni Ufuklar*'ın anma sayısında; "*Tanıyanlar bilirler, Orhan Burian, bu memlekette, ileri atılmış bir insandı. Devrimler Türkiye'sinde, gönül nasıl adam yetiştirmesini isteyebilirse, Orhan Burian öyle adamdı. Orhan Burian, tek kelimeyle, özgür düşünce havarisiydi*"³⁹⁵ demektedir.

Yusuf Sıtkı Mardin; Yazar, şair ve siyasetçidir. *Yücel* dergisinin kurucularındandır. CHP'de TBMM VIII. Dönem Mardin milletvekilliği yapmıştır.³⁹⁶ 1916'da İstanbul'da doğmuş 6 Ocak 1995'de İngiltere'de vefat etmiştir. *Yücel* dergisine "*Hey! Sevgimi Geri Ver!*"³⁹⁷ şiiri ile ilk sayısında yer almıştır. *Yücel* dergisine çok sayıda makale, deneme, eleştiri ve şiir ile katkı vermiştir.

Osman Nebioğlu; Henüz lisedeyken *Halkın Sesi*, *Ahenk*, *Hizmet* ve *Fikirler* gibi süreli yayınlarda ilk yazıları çıkmaya başlamıştır. Daha sonra *Ulus*, *Tasvir*, *Cumhuriyet* gibi dönemin önemli gazetelerinde ve *Yirminci Asır*, *Bütün Dünya*, *İzmir Fikirler* gibi dergilerde farklı konularda yazılar yazmıştır. Derleme-ansiklopedi, çocuk edebiyatı, deneme, mizah, araştırma alanlarında çeşitli eserler kaleme almış çeviriler yapmıştır. Bunun yanında *Arkadaş*, *Nebioğlu Takvimi*, *Bütün Dünya*, *Haftalık Yirminci Asır*, *Resimli Roman* ve *Anahtar* gibi mecmua ve gazetelerde yayıncılık aktivitesini sürdürmüştür. 10 Kasım 1988'de İstanbul'da

³⁹³ Orhan Burian, "Edebî Eser ve Edebî Tenkit Hakkında:", *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 18.

³⁹⁴ *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940.

³⁹⁵ Günyol, *Orman Işırsa*, 37.

³⁹⁶ *TBMM Albümü*, Cilt I. (1920-1950), 492.

³⁹⁷ Yusuf Sıdkı, "Hey! Sevgimi Geri Ver!", *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 27.

vefat etmiştir.³⁹⁸ Yazarın ilk yazısı *Yücel* dergisinin 8'inci sayısında bulunan “*Tanrı, Melek ve İnsanlar*”³⁹⁹ adlı makalesiyle *dergide* yayınlanmıştır.

İsmet Rasin; *Yücel* dergisinin kurucularındandır. İsmet Rasin Tümtürk, Türkçülük konusunda yazdığı yazılarla tanınmıştır. 1944'ten 1945'e kadar süren Irkçılık-Turancılık davasında yargılanmıştır.⁴⁰⁰ *Yücel* dergisinin 2'nci sayısında “*Hürriyet ve Sevgi*”⁴⁰¹ adlı yazısıyla yer almaya başlamıştır. Dergide, 9'uncu sayıdan⁴⁰² itibaren kendi kontrolünde açılan “*Fikir Serpintileri*” köşesinde çeşitli konularda yazılarıyla katkı vermiştir. Fikir serpintileri köşesinde ilk yazdığı yazıda konu başlıkları, *İnsanlar ve Sarmaşıklar*, *Yazılar*, *Kabuk ve Öz*'dür. Yazıları kısa (bir iki paragraf) ve bir konu hakkında yorum ve bilgi verme şeklindedir. Türkçülük ve Turancılık ile ilgili ilk yazısı, derginin 30'uncu sayısında yer alan “*Türkçülük Propagandası Gerek*”⁴⁰³ adlı başyazısıdır.

Saffettin Pınar; Kemalist bir yazardır. *Yücel* Dergisinin kurucularındandır. Atatürk ile ilgili çok sayıda yazı, felsefi deneme ve şiirleriyle *Yücel* dergisinde eserler vermiştir. *Ülkü*, *Çınar*, *Bütün Türkiye*, *Yirminci Asır*, *Hisar*, *Karınca* dergilerinde yazıları çıkmıştır. *Yücel* dergisinin 9'uncu sayısında “*Ankara'nın Manası*”⁴⁰⁴ adlı makalesiyle dergide ilk yazısı yayınlanmıştır. Dergide birçok yazısı bulunmaktadır.

Haluk Şehsuvaroğlu; asker kişiliği ile önemli tarih araştırmalarında bulunmuş bir kültür abidesidir. İstanbul Üniversitesi'nde okurken, kendisine benzer genç arkadaşlarının kurduğu *Yücel* mecmuasında türlü yazılar yazmış ve derginin organize ettiği bir hikâye yarışmasında “*Zaferden Sonra*” adlı hikâyesi ile birinciliği kazanmıştır.⁴⁰⁵ 1946 yılında *Akşam*'da daha sonra *Cumhuriyet* gazetelerinde yazılar neşretmiştir. *Hayat* mecmuasında birçok makalesi yayınlanmıştır⁴⁰⁶. Yazar, derginin 18'inci sayısında “*Son Hikâyesi*”⁴⁰⁷ adlı eseri ile yazı yazmaya başlamıştır. Şehsuvaroğlu'nun dergide yayınlanan yazılarının çoğu Atatürk ve *Kemalizm* ile ilgilidir. Zaman zaman hikâyeler de kaleme almıştır.

Dergide, Atatürk ve *Kemalizm* ile ilgili yazısı bulunan yazarlar; Behçet Kemal Çağlar, Saffettin Pınar, İsmet Rasin, Osman Nebioğlu, Haluk Şehsuvaraoğlu, Ali Fuad (Başgil), Fevzi

³⁹⁸ İhsan Işık, “Nebioğlu Osman”, *Türkiye Edebiyatçıları ve Kültür Adamları Ansiklopedisi*, Elvan Yayınları, Cilt 6, Ankara: 2006, 2605-2606.

³⁹⁹ Osman Nebi, “Tanrı, Melek ve İnsanlar” *Yücel*, Sayı:8, Eylül 1935, 60.

⁴⁰⁰ Necmeddin Sefercioğlu, *3 Mayıs 1944 ve Türkçülük Davası*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları, Ankara: 2009.

⁴⁰¹ İsmet Rasin, “Hürriyet ve Sevgi”, *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 32.

⁴⁰² *Yücel*, Sayı:9, Kasım 1935, 94.

⁴⁰³ İsmet Rasin, “Türkçülük Propagandası Gerek”, *Yücel*, Sayı:30, Ağustos 1937, 201.

⁴⁰⁴ Saffettin Pınar, “Ankara'nın Manası”, *Yücel*, Sayı:9, Kasım 1935, 85.

⁴⁰⁵ “1936 Yılıının En Güzel Hikâye Müsabakası”, *Yücel*, Sayı:23, Ocak 1937,188.

⁴⁰⁶ Fahri Coker, “Haluk Şehsuvaroğlu-Emekli Öğretmen Albay-Sicili No.937/266”, *Donanma Dergisi*, C.78, Ocak 1965, Sayı:448, 8-11.

⁴⁰⁷ Haluk Y. Şehsuvaroğlu, “Son Hikâyesi”, *Yücel*, Sayı:18, Ağustos 1936, 260.

Muhip, Kâzım Kayabay, Muhtar F.Körükçü, Hasan Ali Yücel, İhsan Boran, Yusuf Sıdkı Mardin, Falih Rıfkı Atay, Kâzım Nami Duru, Orhan Burian, Hüseyin Namık Orkun, Münip Hayri Ürgüplü, Cemal Nadir Güler, Necmeddin Sadık, Hasan Reşit Tankut, İsmet İnönü, Celal Bayar, Herbert Meizig, Recep Peker, Reşit Galip, Şükrü Kaya, Nafi Atuf Kansu, Ruşen Eşref, Sabiha Gökçen, Ceyhun Atuf Kansu, Fethi Tevet, Garip Mustafa, Hüseyin Cahit Yalçın, Refik İnce, Hamdullah Suphi, Fuat Gökbudak, Kemalettin Kamu, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Sedat Zeki Örs, Vehbi Cem Aşkın, Faruk Nafiz Çamlıbel, Cevdet Kerim İncedayı, Suad Yılmaz, Hüseyin Cahit Yalçın, Celaledin Ezine, Şekip Tunç, Refik Saydam, Leyla Çambel, İsmail Habip, Abdülhak Hâmit, Ezzio Bartelini, Oswald Menghin, Enver Çavuşoğlu, Va-Nü, Burhan Arpad, Ferit Celâl Güven, Muzaffer Gökmen, Hikmet Bayur, Refik İnce, Cuhrehil, Hitler, Roosevelt, Şükrü Saraçoğlu, M.Esat Bozkurt, Yunus Nadi, Hamdullah S.Tanrıöven, Ahmet Haşım, General İ.Çalışlar, Hayri Tanaçan, Reşet Nalbandoğlu, Cont Sforza, Arif H.Bilen, A.E.Yalman, İsmet Bozdağ, Sami N.Özerdim, Cahit Sıtkı Tarancı, M.Şakir Ülkütaşır, Enver Esenkova, Kemal Kop, Tekin Arıburun, Rami Damacı, Perihan N.Arıburun, Türker Acaroğlu, Claude Farrere, Cevat Dursunoğlu, Ankaralı Aşık Ömer, Osman Atilla, F.H.Dağlarca, Osman F.Okuyar, Kemal Arıburun, A.Acet, İsa Çoşkun, Marechal Frenchet D'Esperey, Lebit Fethi Yurdoğlu, Enver Ziya Karal, Douglas Macharthur, Joseph C.Grew, Walter L.Wright Jr., Vedat Günyol, M.şükrü Koç, fakir Baykurt, Cavit Orhan Tütengil, Arın Engin, H.Z.İçen, Y.Yalçın, Hikmet Sami Türk'dür. Ancak adını sayamadığımız yazar ve çok sayıda okurun yazıları da dergide bulunmaktadır.

Dergide bir şekilde yazısı bulunan yabancı yazarlar; Oscar Wilde, Will Durant, Robindronath Tagore, Givanni Papini, Stefan Zweig, Edgar Allan Poe, Philipp Lenard, Allain, Elbert Hubbard, Richard Honig, Fraçois Porche, Andre Malraux, Fritz Neumark, W.Röpke, Thomas Franchis Carter, Viktor Cousin, Herbert Meizig, Maurice Maeterlinck, Gerhard Kessler, Charles Morgan, Aldous Huxley, Enver Esenkova, Paul Valery, Andre Tietze, Bertrand Russel, Karl Jasper, André Maurois, Somerset Maughan, Arthur Weigall, John Galsworthy, Josep Conrad, Henry Ford, John T.Flynn, H.Emerson Fosdik, Henry Mortan Robinson, Norman Angeli, Joanny Roux, Van Loon, M.Taugmorgan, Emile Faguet, Alexander Pope, Mikel Anj, Milton, Robert Bucner, Ernst Hirsch, Ivan Turgenov, Leo Tolstoy, J.Addison, J.L.Mursel, Manfred Kyber, P.Janet, David Sarnoff, Louis B.Davidson, Casar Flaischlen, William WordsWorth, Arnold Bennet, Rudolf M.Riefstahl, P.B.Shelley, Herman Grimm, Mathew Arnold, Dale Carnegie, Henry C.link, Hermann Keyserling, K.Kisafulidi, A.Strindberg, William James, Contarini Fleming, A.Dumas, C.Leonard Wooley, Suzan Ertz, Arthur F.Wiltse, Luigi Pirandello, Albert Gabriel, Arthur G.Leismann, V.Piccoli, Hass Zetterström, H.W.Garrod, Paul Gurk, Alfred Adler, Guyde Pourtales, Charles Dickens,

R.Belbenol, Stefan Ruberg, Sir James Jeans, Alfred Ruhl, Alk.Yanopulas, G.Budde, Peter Panoff, Herbert Sidebatham, V.Vladin, Rene Pinon, Kihachi Kitamure, K.Yamanoto, Roger Martin Du Gard, Jean Giono, Elisson Moore, J.W.Mackail, Gifford Bax, Ezzio Bartalini, Sir leonard Woaley, Abrahm Linkolm, Theodore Roosevelt,Ugo Foscolo, H.h.Munro, Oswald Menghin, Mihail Zosçenko,Alexie Carrel, Reményik Sandor, levay Josef, S.Lagerlöf, Ovidus, W.Ruben, Robert Browning, V.Effmiu, S.Z.Weup, H.Sérouya, R.Lyud, Churchill, Hitler, A.Wooleott, Yordan Yankov, Joseph Roth, Mark Twain, G.Bonnal, A.S.Russel,A.H.Ö. Budda,Ayn Rand, Theodora Ohenberg, Robert Lynd, Charles Wildirac, Howthorne, Lord Dunsany, Charles D'Orteans, Campell Nairme, J.D.Adam, W.L.Wrighth Jr., André Gide, Artura Barea, Luis Aragon, Jozsef Erdelgr, Arthur Koesler, Stanley Unvin, Joseph A.Brandht, T.S.Eliot, Donald Culross Peattre, J.j.Rousseau, K.Raine, Roma Sanders, R.U.Jayce, Norman Cousins, S.Spender, H.N.Brailsford, C.Farrere, Poul Eluard, John Steinbeck, H.Keiserling, W.Plomer, P.Gerald, E.M.Friedvald, Robinson Jeffers, R.A.Scaff James, Margueritte Bourgoïn, James Milner, Sir Kenneth Barnes, Lilly Szekely, Jean Schlumberger, William Wilsen, Paul Morand, Harold J.Laski, Arthur H.Compton, Banedetto Groce, J.P.Sartre, L.M.Chauffler, Charle Baundoin, C.Germox, J.F.Boulser, Moschus, Rein Maria Rilke, Jacgue Copcau, Georges Mike, C.Liechtenberg, George Gamey, Axel Haysi, René Maublanc, W.Livingstone, Ernest Burker, Keneth Walker, Albert Walker, Willia Gapeyneski, Cecil Duy Lewis, Lawrence Wright, Brunowski, A.Schweizer, Romain Rellens, Albert Camus, G.Duhamel, Salvador de Madriaga, W.Ley, C.Bonestell, Lui Chi,Raine Marie Bilke, G.Cogniot, Lord Elten, Emile Brehier, Werner Heisenberg, Charles H.Leach, Real S.Buck, René Maublanc, A.Lamaire, Heisenberg, Thomas Burke, Sine laire Lewis, j.Cary, A.Mourazs, J.Benda, S.Soutwold, L.M.Chaufer,V.W.Von Hages, Arhur B.Waters, John H.Troll, J.Herbert, N.Causing, M.Swan, W.W.Rostow, Jean Rostad, G.Duhamel, F.Babibger, R.Rolland, Lautrement, August Strindberg, Leonard Adam' dır.

Dergide en çok yazısı yayınlanan ilk üç yabancı yazarın *Oscar Wilde*, *Will Durant* ve *Robindronath Tagore* olduğu görülmektedir. Bunlardan Oscar Wilde; 1854'te Dublin'de doğmuş ve 1900'de Paris'de vefat etmiştir. İrlandalı oyun ve öykü yazarı, romancı ve şairdir.⁴⁰⁸

Dergide, bu üç yazar hakkında bazı sayılarında açıklayıcı bilgiler sunulmuştur. Bu bağlamda; ilk olarak Oscar Wilde ile ilgili derginin üçüncü sayısında André Maurois imzalı "*Oscar Wilde*" adlı bir makale⁴⁰⁹ yayınlanmıştır. Bu yazıda; "*Yaratıcı bir mühayyele ve herkesinkine zıd bir düşüncü malik olan bu genç sadelikten tiksindir, bedehati istihfaf ederdi.*

⁴⁰⁸ Yazarın Notu: Derginin çeşitli sayılarında yer alan Oscar Wilde ile ilgili bilgilerden derlenmiştir.

⁴⁰⁹ Andre' Maurois (Çeviren Hamdi Çelik), "Oscar Wilde", *Yücel*, Sayı:3, Nisan 1935, 24.

Konuşmasında pek şairane bir mizah, durmadan yenileşen bir icad göze çarpardı. Bu gencin adı Oscar Wilde idi.” ifadelerine yer verilmektedir. Yine derginin 125’inci sayısı nda William Gaunt’un kaleme aldığı “Oscar Wilde” adlı başka makalesinde⁴¹⁰ Oscar Wilde hakkında “Oscar Wilde, piyes müellifi, vecize yaratıcısı, hikâye muharriri, şair, sanat münekkidi olarak tanınmıştır. Bunlar içinde ihtimal en kuvvetlisi sahne eserleri yazmaktaki kabiliyeti idi.” ifadeleri kullanılmaktadır. Derginin birçok sayısında “Oscar Wilde Diyor ki..”, “Oscar Wilde Göre” veya “Oscar Wilde” başlıkları ile yazarın yazıları, sözleri, oyunları Türkçeye çevrilerek yer almıştır.

İkincisi ABD’li yazar Will Durant’dır. William James Durant, 1885 yılında Massachusetts’de doğmuş ve 1981 yılında California’da ölmüştür. Columbia Üniversitesinden mezundur. Tarihçi ve Filozoftur.⁴¹¹ Will Durant; “En Büyük On Mütefekkir”, “On İki Tarih” , “En Büyük On Şair”, “İyi Bir Terbiye İçin Seçilmiş Yüz Kitap” gibi dizi yayınlar ve makaleleri ile dergide yer almıştır.

Üçüncüsü ise Robindronath Tagore’dır. Hintli yazar ve şairdir. 1861’de Bengal’de doğmuş 1941’de Bengal’de ölmüştür.⁴¹² Şiirlerinde insan, doğa, Tanrı, ölüm, özgürlük, yalnızlık, özlem ve özellikle sevgi gibi konularını işlemiş, Hint millî marşını yazmıştır. İnsanı ilgilendiren herşey onun ilgi alanına girmiştir.⁴¹³ Makale ve yazıları Orhan Burian’ın çevirileri ile dergide yer almıştır.

Derginin ilk sayısında yer alan şairler; Nezihi Arda, Mithat Cemal, Emin Yurt, Salâhattin, Fatma Haşim, Yusuf Sıdkı Mardin, Naim’dir.⁴¹⁴ İkinci sayısında yer alanlar ise; Mithat Cemal, Nezihi Arda, Müderris Ferit, N.A., Ferit A.Görgin, Yusuf Sıdkı Mardin, M.S. Kepenek, Celâl Hikmet, Nahit Şeket, Nevzat Can, Behice Kemal, F.Çoşkun, Orhan S.Zırh, Muhtar Korkmaz, C.O.Öcal, Memduh Mutlu’dur.⁴¹⁵

Dergide en çok şiiri bulunan şairler ise;⁴¹⁶ Behçet Kemal Çağlar, Yusuf Mardin, Fazıl Hüsni Dağlarca, Mehmet Başaran, İlhan Boran, Celâl Silay, Cahit Sıtkı Tarancı, Müştak Erenus, İbrahim Zeki Burdurlu, Fethi Tevet, Ceyhan Atuf Kansu, Ziya Osman Saba, Ahmet Ziyaettin Tuncar, Ahmet Muhip Dranas, Orhan Murat Arıburnu, Osman Atilla, Ahmed Mevlüd Yuva, Osman Nuri, Selahattin Batu, Ahmet Muhip Dranas, Emin Ülgener, Hüseyin Nihad

⁴¹⁰ William Gaunt (Çeviren N.Kenter), “Oscar Wilde”, *Yücel*, Sayı:125, Mart 1947,13-16.

⁴¹¹ Derginin çeşitli sayılarında yer alan Will Durant ile ilgili bilgilerden derlenmiştir.

⁴¹² Derginin çeşitli sayılarında yer alan Robindronath Tagore ile ilgili bilgilerden derlenmiştir.

⁴¹³ Filiz Bayoğlu Kına, “Şairin Sesi: Rabindranath Tagore”, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Ocak 2020, 411.

⁴¹⁴ *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935.

⁴¹⁵ *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935.

⁴¹⁶ Behçet Kemal Çağlar (BKÇ):(90), Yusuf Mardin: (69), Fazıl Hüsni Dağlarca: (45), Mehmet Başaran: (26), İlhan Boran: (21), Celâl Silay: (20), Cahit Sıtkı Tarancı: (18), Müştak Erenus: (18) vs. (*Yücel Sayıları*).

Erer, Osman Nebioğlu, S. Tahsin Teoman, Şinasi Özdenoğlu, Tarık Binat, Tosun Bayraktaroğlu, T.S. Eliot, Aldanır, Ankaralı Aşık Ömer, Mehmet Naci Öngay, A. Faruk Kakınç, Ahmet Kutsi Tecer, Cezmi Tahir Berklin, Esad Demiray, Faruk Nafiz Çamlıbel, Fehmi Arman, Hasan Şimşek, Haşim Nezihi, Hüseyin Ulaş, Kâmuran S. Yüce, Necati Cumalı, Orhan Asena, Orhan Şaik Gökyay, Rıfat Ilgaz, Saffettin Pınar, Selahattin Beyazkurt, Talip Apaydın, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Nezihi Arda, Mithat Cemal, Garip Mustafa, Rıza Vural, Muzaffer Arabul, A. Şevket Bohça, Oktay Rıfat, Orhan Veli Kanık, Şükrü Enis Bengü, J. Keats, Sabahattin Teoman, Cemal Saner, M. Denli, Edip Ayel, Feridun Fazıl Tülbentçi, Ahmed Mevlud, Nahid Ulvi Akgün, Z. Sarıkartol, Oktay Rıfat Horozcu, Tarık Binat, vb. adını sayamadığımız Genç Okur Şairler (Okuyucuların gönderdiği şiirler)'dir.

1.5. Derginin Yayın Politikası

Yücel; yayın hayatına başladığı ilk günden⁴¹⁷ son güne kadar⁴¹⁸ gerek başyazılarında gerekse kendini ifade ettiği çeşitli yazılarda, politika hırsıyla çıkmadığını, herhangi bir siyasi emeli bulunmadığını gösteriştikten uzak olduğunu, iyiye, güzele ulaşma amacı taşıdığını hep iddia ve beyan etmiştir.⁴¹⁹ Derginin yazı ve makaleleri incelendiğinde ise gerçek durumun böyle olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda; dergi tek parti iktidarı döneminde çoğunlukla iktidarın faaliyetlerine ve uygulamalarına destek vermiş keskin eleştirilerden çoğunlukla sakınmıştır. Ancak, çok partili döneme geçiş sonrasında (1946) hem iktidarı (CHP) hem de muhalefeti (DP) Atatürk ilke ve inkılaplarından verilen tavizlere karşı uyarmıştır. Bu bağlamda, çoğu yazılarında Osmanlı dönemi uygulamalarını sert bir şekilde eleştirmiş *Kemalizm* ve inkılaplarını topluma yerleştirme hususunda ödün vermeden yayın hayatının sonuna kadar mücadele etmiştir. Yani dergi; yayın hayatına başladığı Şubat 1935-Ağustos 1956'ya kadar geçen süreçte, Atatürk ilke ve inkılaplarını, ilk sayısında çıkış amacı olarak belirttiği gençlere özümsetmeye yönelik bir yayın politikasını benimsemiş ve derginin geniş bir perspektifte *Kemalizm*'in tabana yaygınlaştırılmasını temel ilke olarak görmüştür.

Dergi bu hedefe yönelik olarak kullandığı yazılarını, mesajlarını önsöz adı altında veya çeşitli isimler verdiği başyazılarında vermiştir. Derginin yayın politikasını ve kendini en iyi açıkladığı yazılar burada neşredilmiştir. Bu yazılar incelendiğinde; çoğunlukla realist, açık ve saydam bir anlayışla hareket ettiği, interaktif bir yayın politikası izlediği ayrıca interaktif yayın politikasını merak uyandırma, ilgi çekme ve okur sayısını artırarak yüksek satış seviyesine ulaşma maksatları için kullandığı anlaşılmaktadır. Dergi her zaman, okuyucusuyla karşılıklı bir etkileşim içinde olmuş ve hedef kitlesinin nabzını her dönemde tutma çabası

⁴¹⁷ *Yücel*, Sayı:1, 23 Şubat 1935.

⁴¹⁸ *Yücel*, Son Seri Sayı: 10 (163), Ağustos 1956.

⁴¹⁹ *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950.

içinde bulunmuştur. Okuyucusu ile samimi bir iletişim kurmaya özen göstermiştir. Hemen hemen her karşılaştığı olumsuz durumda okuyucusunu bilgilendirmiştir. Özellikle ekonomik sıkıntılar ve yayın hayatındaki kesilmeler konusunda hedef kitlesine açıklamalarda bulunmuştur. Ayrıca, zaman zaman bu alanı hükümet ve devlet yetkililerini veya rakiplerini eleştirme yeri, eğer bir eleştiriye maruz kaldıysa eleştirilere cevap verme yeri olarak kullanmıştır. Özellikle Kemalizmle ilgili tutumunu, ilke ve inkılâpları koruma refleksini bu bölümde sergilemiştir. Bu alan, bu açıdan değerlendirildiğinde, derginin amaç ve hedeflerini belirlemede çok kıymetli veriler sağlamaktadır. Derginin yayın politikasının daha iyi anlaşılabilmesi için içeriğinde bulunan ve kendini ifade ettiği bir kısım yazıları incelemek ve analiz etmek gerekmektedir. Bu kapsamda bu başyazıların bazılarında dikkati çeken görüşler incelenmiştir;

Bu yazıların ilki, derginin ilk sayısında yayınlanan “*Ön Sözü*”⁴²⁰ başlıklı yazısıdır. Bu yazı; yayın politikasını ve amaçlarını ortaya koymakla ilgili önemli ipuçları içermektedir. Bu kapsamda dergi; kültür ve bilgi cöngü olduğunu, amacının gençlik için çalışmak ve gençliğin yükselmesinde bir varlık olacağını, Atatürk’ün ilkelerinden taviz verilmeyeceğini, büyükleri ve bilgilerini sayacağını, Türklüğün içinde bulunduğu bu dönüşüm mücadelesinde bilgi ve kültür yayımı yapacağını, liselilere yönelik olarak çıktığını, kendisini ve eksikliklerini görüp tamamlayacağını ve yeniliğe açık olacağını beyan etmiştir.

Derginin yayın hayatı incelendiğinde bu belirtilen ilkelere bağlı kaldığı ve çoğunlukla bu ilkeleri uyguladığı görülmektedir. Özellikle sürekli eksiklikleri görme ve yeniliğe açık olma ilkesini titizlikle dikkate aldığı söylenebilir. Bu bağlamda; derginin yayın sürecine bakıldığında hep gelişim ve yenilenme çabası içinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu gelişim hem fikri yönde tutum değişikliği hem de derginin fizikî olarak konu, kapsam ve dergi tasarımı konularını içermektedir. Derginin yayın sürecinde uyguladığı politikalar ana hatlarıyla şöyledir; kurulduğu dönemden (1935) Atatürk’ün ölümüne kadar (1938) olan döneme kadar ülkede yapılan çoğu iktidar destekli faaliyetleri koşulsuz ve şartsız desteklemiş, ülkücü, devletçi ve iktidar yanlısı bir politika izlemiştir. Atatürk sonrası dönemde ise inkılâplardan verilen ödünlere karşı çıkmış, inkılâpların savunucusu rolünü üstlenmiştir. Dergi, Mayıs 1950’den sonra inkılâpların savunuculuğunu kuvvetli bir şekilde devam ettirmekle beraber daha ılımlı bir yayın politikası izlemiştir. Bu bağlamda; derginin, bu fikri yönde tutum ve politika değişikliklerini keskin bir şekilde uygulamadığı genel olarak belirtilen dönemlerde iktidar ile uyumlu çalışmaya özen gösterdiği ve keskin söylemlerden de çoğu zaman uzak

⁴²⁰ “Önsözü”, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 1.

durduğu görülmektedir. Derginin yayın politikası konusunda bir takım veriler sunduğu düşünülen yazılardan bazıları şöyledir;

Derginin “*Isırgan Otu*”⁴²¹ başlıklı başyazısında, *Cumhuriyet Gazetesi* yazarlarından Ercüment E.Talu’nun⁴²² dergi ile ilgili; “*Dün tesadüfen, elime, bu aralık ısırgan otu gibi her bucakta biten mecmualardan biri geçti.*”⁴²³ sert benzetmesine şöyle cevap verilmiştir; “*Münekkit atı otlamaktan alıkoyan azgın bir sineğine benzer*”. Dergi bu yazısıyla daha ikinci sayısında kendisine yöneltilen eleştirilere karşı kayıtsız kalmayacağını ve hatta agresif bir tutum takınacağını göstermiştir.

Derginin 6’ncı sayısında “*Birinci Cildimiz Bitti*”⁴²⁴ başlıklı başyazısında; dergi ilk altı aylık performansını değerlendirmiştir. Bu bağlamda; derginin okuyucu tarafından ilgi ve alâka ile karşılandığı, okurlarına layık olmak için fedakârlık yaptığı ve ilerde de fedakârlık için çalışacağı vurgulanmıştır. Bu düşünceler irdelendiğinde, derginin yeterli satış rakamlarına henüz ulaşamadığı anlaşılmaktadır. Dergi ayrıca bu yazısıyla, altı ayda edinilen tecrübelerle yayınlarını geliştirmek için çalışacaklarını ifade etmiş ve bu dönemi sınaç devresi olarak nitelendirmiştir. Aynı zamanda dergi “*Yapacağımız her işin, atacağımız her adımın bir ilerleyiş olmasına dikkat edeceğiz*”⁴²⁵ ifadesini kullanmıştır. Bu sözlerle derginin yönünün ilerleyiş olduğu açıklanmıştır. Ayrıca, yüksek öğrenim gören gençlerin dergiye ilgi gösterdiği tespiti yapılmış ve yüksek öğrenim gençliğine uygun yayınlara yöneleceğinin işaretleri verilmiştir. Bu yazı; “*Yücel gelecekteki çalışmaları ile Türk ulusunun büyük yaratıcılığında bilgi ve kültür ile ilerlemek isteyen bir gençliğin dergisi olmağa daha çok hak kazanacaktır.*”⁴²⁶ sözleri ile bitirilmiştir. Derginin bu ifadelerine bakıldığında yayını sürdürme ve gençlik dergisi olma yönünde kararlılığını vurguladığı görülmektedir.

“*İkinci Yılımıza Başlarken*”⁴²⁷ adlı bir başka yazıyla dergi, yılın genel bir değerlendirilmesini yapmış bundan sonraki yayın politikası hakkında bilgileri vermiştir. Bu bağlamda; Her fikre hürmet edileceği, okuyucuların düşüncelerinin sansürsüz yayınlanacağı, memleketin ve Türk inkılabının ön planda tutulacağı, iyiye güzele ve doğruya ulaşmak hedef olacağı belirtilmektedir.⁴²⁸ Dergi bu yazısıyla, bir fikir ve düşünceyi savunmadıklarını her fikre hürmet ettiklerini bildirmekte, belirli bir okur kitlesi oluştuğunu bunun da gençlik olduğunu

⁴²¹ “Isırgan Otu”, *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 1.

⁴²² Yazarın Notu: Ercüment E. Talu; Türk şair ve yazarlarından Rezaizade Mahmut Ekrem’in oğludur. (*Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 1.).

⁴²³ “Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 1.

⁴²⁴ “Birinci Cildimiz Bitti”, *Yücel*, Sayı:6, Temmuz 1935, 1.

⁴²⁵ “Birinci Cildimiz Bitti”, *Yücel*, 1.

⁴²⁶ “Birinci Cildimiz Bitti”, *Yücel*, 1.

⁴²⁷ “İkinci Yılımıza Başlarken”, *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 1.

⁴²⁸ “İkinci Yılımıza Başlarken”, *Yücel*, 1.

ifade etmektedir. “Daha çok çalışacağız daha mükemmel olacağız”⁴²⁹ ifadeleriyle okurların dergiyi arkadaşlarına, yakınlarına tavsiye etmelerini rica etmektedir.

24’üncü sayısının⁴³⁰ kapaktan sonra gelen ilk sayfasında “Yücel, Türkiye’nin en çok okunan Kültür ve Bilgi mecmuasıdır. Her ayın başında çıkar. Otuzdan çok dillerde çevirme heyeti, yüzden fazla yazıcısı vardır ve bugünün en kuvvetli şiir ve yazı yazarları çevresinde toplanmıştır.” ifadeleri yer almıştır. Bu ifadelerden derginin tirajının arttığı ve abone şartları bilgilerinden, dağıtımının İstanbul ve Anadolu’dan başka yurtdışına (Balkan ülkelerine ve yabancı memleketlere) yapıldığı anlaşılmaktadır.

Derginin yine bu sayısında⁴³¹ okurlarını bilgilendirme maksadıyla açıklamalar yapıldığı görülmektedir. Derginin geneli, incelendiğinde buna benzer açıklamaların derginin müteakip sayılarında zaman zaman yapıldığı ve hedef kitlesi ile bu tarz bir iletişim kurulduğu anlaşılmaktadır. Bu açıklamada; derginin resimli olarak çıkacağı, garp dillerinde çevirilere devam edileceği, her sayısında Türkçe, İngilizce, Fransızca bibliyografya verileceği, folklorla büyük bir önem atfedileceği, çeşitli konferanslar tertip edileceği, dünya edebiyatından seçme hikâyeler sunulacağı taahhüt edilmektedir.

Derginin “El Ele Verelim Genç Arkadaşlar!”⁴³² adlı başyazısında; gönülden kopan bir davet sesiyle Türk gençleri ve bilhassa genç Türk sanatkârları bir ağızdan, derli toplu ses vermeye çağırılmıştır; “Eli kalem tutan Türk gençlerini Yücel etrafında toplanmaya davet ediyoruz. Bugün dördüncü yılımıza girerken tuttuğumuz yol, güttüğümüz maksat, sanat ve gençlik meselelerine dair düşüncelerimiz belirmiş bulunuyor. Atatürk’ün ve Türk inkılâbının çocuklarıyız; müşterek inanımızı, müşterek davamızı bir ağızdan, bir arada haykırılım diyoruz.”⁴³³ derginin bu çağrısı ile; hem tirajın artırılması hedeflenmiş hemde bir ülkü uğruna birleşmek, birlikte hareket etmek ihtiyacı dile getirilmiştir.

47’nci sayısında⁴³⁴ (kapak sayfasından sonra gelen ilk sayfasında); tam sayfa ilan verilmiştir. Bu ilanda; “Yücel, iki aydan beri 7500 bastırıyor. Buna rağmen birçok talepleri karşılayamamıştır. Okuyucularımızın büyük alakasına teşekkür ederiz.” ifadeleri yer almıştır. Bu bilgi dergi tarafından ilk defa verilmiştir. O zamanki şartlar düşünüldüğünde bu satış rakamlarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu yazıdan; derginin satış rakamlarının gün geçtikçe arttığı ve okuyucu kitlesinin kökleştiği anlaşılmaktadır.

⁴²⁹ “İkinci Yılımıza Başlarken”, Yücel, 1.

⁴³⁰ Yücel, Sayı:24, Şubat1937, 2.

⁴³¹ Yücel, Sayı:24, 2.

⁴³² “El Ele Verelim Genç Arkadaşlar”, Yücel, Sayı:36, Şubat 1938, 1.

⁴³³ “El Ele Verelim Genç Arkadaşlar”, Yücel, 1.

⁴³⁴ Yücel, Sayı:47, Ocak 1939, 2.

Derginin “*Onuncu Cildimize Başlarken*”⁴³⁵ adlı başyazısında; *Yücel*’in satış rakamlarının artmasından dolayı memnuniyet dile getirilmiş ve gelecekte neler yapılacağı hususunda okurlar bilgilendirilmiştir. Amerika ve Avrupa’ya giden yazarlarının döneceği dergiye yeni yazarların katılacağı beyan edilmiştir. Ayrıca, “*Yücel, Atatürk inkılâbının bu memlekette husule getirdiği yeni, taze, canlı, samimi, kıymetli his cereyanının yolunda her zaman sadıkane yürüyor ve yürüyecektir. Bu inkılâbın fikir ve sanat safhalarında naçiz bir vazife ifa etmeyi en büyük gaye biliyoruz.*”⁴³⁶ diyerek Atatürk ve Kemalizm’e vurgular yapılmıştır. Derginin bu tür ifadeleri çoğu yazılarında tekrarladığı görülmektedir. Dergi, 57’nci özel sayısında “*Ona Kalb Olmak İçin Yaşıyoruz*”⁴³⁷ başyazısı ile de *Kemalist* bir dergi olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Yücel Altıncı Yılına Girerken”⁴³⁸ başlıklı yazısında yazıcılarının çoğu ile 28 Şubat 1940’ta Şişli Halkevi’nde bir toplantı yapıldığı “*Hümanizmanın Aracılığı ile Kendimizi Bulmak*” kararı alındığı, yeni bir anlayışla yayın hayatına devam edileceği beyan edilmektedir. Derginin özellikle bu sayıdan itibaren ana yayın politikası olarak hümanizmayı benimsediği ve dönemin dergilerinden bu yönü ile ayrıldığı görülmektedir.

“*Memleket Ölçüsünde Yücel Neşriyatı*”⁴³⁹ başlıklı yazısında kendi çıkaracağı kitaplar ve gerekliliği hakkında bilgiler verilmektedir. Bu yazıda; geçen cildin başında “*Hümanizma aracılığı ile kendimizi bulmak*” sloganı ile hareket etmenin okurlar tarafından uygun bulunduğu ancak bununla beraber bir takım endişelerin olduğu, Türk dünyasının rönesansı için gazete, dergi ve mecmuaların yetersiz kaldığı vurgulanarak bu duruma çözüm önerileri bulma gereği anlatılmıştır. Çözüm önerilerinden biri olarakta, insanların okumak, anlamak, düşünce ihtiyaçlarını karşılamak için *kitaplara* ihtiyaç duydukları belirtilmektedir. Bu maksatla *Yücel*’in böyle bir teşebbüse giriştiği açıklanmaktadır.

Bu teşebbüsler; okul saatleri dışında hem oyalanmak hem öğrenmek isteyen çocuk için, bir çocuk mecmuası çıkarmak, iş saatleri dışında hem oyalanmak hem öğrenmek isteyen meslek adamı için *Herokur* kütüphanesini oluşturmak, memleketin fikir hayatına hizmet edecekleri için *Özokur* kütüphanesi oluşturmak diye sıralanmaktadır. Dergi tarafından, bu belirtilen fikirlere istinaden çocuklar için “*Arkadaş*” dergisini çıkaracakları bu sayıda⁴⁴⁰ ilan edilmiştir. Nitekim birkaç ay sonra Ocak 1941’de *Arkadaş* Dergisinin ilk sayısı çıkarılmıştır.⁴⁴¹ Çocuklar için çıkan bu dergi haftalık olarak, Cemal Nadir ve Vedat Günyol’un koordinatörlüğünde

⁴³⁵ “Onuncu Cildimize Başlarken”, *Yücel*, Sayı:55, Eylül 1939, 1.

⁴³⁶ “Onuncu Cildimize Başlarken”, *Yücel*, 1.

⁴³⁷ “Ona Kalb Olmak İçin Yaşıyoruz”, *Yücel*, Sayı: 57, Kasım 1939, 1.

⁴³⁸ “Yücel Altıncı Yılına Girerken”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 1.

⁴³⁹ “Memleket Ölçüsünde Yücel Neşriyatı”, *Yücel*, Sayı:67, Eylül 1940, 1.

⁴⁴⁰ *Yücel*, Sayı:67, Eylül 1940.

⁴⁴¹ “Yayınlarımız”, *Yücel*, Sayı:68-69-70-71, 52, 97.

yayınına başlamıştır. Ancak Nisan ayında *Yücel* Dergisi tarafından “*İtizar*”⁴⁴² başlıklı şöyle bir ilan verildiği görülmektedir; ““*Arkadaş*” çocuk mecmuası da ayda bir olarak devamla karar vermiştir.” Bu karar yazarlarının askere çağırılması üzerine alınmıştır. Derginin 113’üncü sayısında⁴⁴³ bu konuda; *Arkadaş dergisinin*, 7 ile 12 yaş arasındakiler için yayınlanan bir çocuk dergisi olduğu, bunu 12 yaş arasındakiler için bir ikinci, 15 ile 18 arasındakiler için de bir üçüncü derginin takip etmesinin planlandığı; ancak bunun başarılamadığı ifade edilmektedir. *Arkadaş dergisinin* 16’ncı sayısı her hafta olmak üzere 25 Nisan 1941’de çıkmış 17’nci sayısı ise Haziran 1941’de çıkmasını müteakip de kapanmıştır.⁴⁴⁴ Aslında ilk yayımlandığında çok olumlu tepkiler almasına rağmen *Yücel* Dergisi kontrolünde çıkan bu çocuk dergisinin tamamen mali yetersizlikler nedeniyle sürdürülemediği anlaşılmaktadır. Derginin yayınladığı fikir ve edebiyat ağırlıklı kitaplar ile çocuk dergisi sınırlı sayıda satılabilmektedir. Bu ekonomik zorlukların derginin yayın hayatı boyunca devam ettiği anlaşılmaktadır.

Yücel’in “*Vatan İçin!...*”⁴⁴⁵ başlıklı bir yazısında, “*Birer Atatürk metfeni*”⁴⁴⁶ olan kalbimizi hiçbir zaman birer vatan ve istiklâl türbesi yapmayacağız. Atatürk için canımızı da versek o yine ölecekti. Bu yüzden arkasından dövünmekle ve eserlerini yaşatmaya ahdetmekle iktifaya⁴⁴⁷ mecbur kaldık.” ifadeleri yer almakta devamında ise; “*Hepimiz, hepimiz sembolikten kübiğe kadar, bütün sanatkârlar vatan ve hürriyet için her hizmete hazırız.*” ifadeleri kullanılmıştır. İlk sözlerle; derginin Atatürk’ün eserlerinin ve fikirlerinin yaşatılması, gençliğe öğretilmesi konusunda (*Önder’in vefatından sadece iki yıl sonra*) kararlılık dile getirilmiş, devamında ise o günkü şartlar ve II. Cihan Harbinin tüm hızıyla sürdüğü düşünüldüğünde; vatan ve millet kavramları ve ihtiyaç halinde “*Vatan için canımızı feda ederiz.*” sözleri kullanılmıştır.

Derginin 81’inci sayısında;⁴⁴⁸ “*Konuşurken ve düşünürken Atatürk’ü anmadığımız gün olmaz. Büyük bir işe başlarken Allah’ın adını anmayan Mü’min ve Atatürk’ün adını anmayan Türk değildir!*” sözleriyle başyazısı başlamakta ve “*Onun tarih ve dil inkılâplarını kötülemek isteyen sütsüzlere bakmayınız; hakiki Türk olan her insanın kalbinde Atatürk sevgisi, vatan ve*

⁴⁴² “İtizar”, *Yücel*, Sayı:74, Nisan 1941, 2.

⁴⁴³ “Oniki Yıl Sonra...”, *Yücel*, Sayı:113, Mart 1946, 2.

⁴⁴⁴ Muhtar Fehmi Enata, “Nur İçinde Yatsın”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 4.

⁴⁴⁵ “Vatan İçin!...”, *Yücel*, Sayı:74, Nisan 1941, 1.

⁴⁴⁶ Yazarın Notu: Metfen; eski bir sözcüktür. Defnolunacak yer, gömülecek yer. Mezar, kabir, makber olarak geçmektedir (*TDK Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 1547.).

⁴⁴⁷ Yazarın Notu: İktifa; Yetinme, kanma (*TDK Türkçe Sözlük*, I. Cilt A-J, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 1064.).

⁴⁴⁸ “Konuşurken ve Düşünürken”, *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 99.

*bayrak sevgisiyle beraberdir.”*⁴⁴⁹ sözleriyle dergi, ruhunda ve kalbinde Atatürk, vatan ve millet sevgisi olduğunu ifade etmektedir.

Derginin 83’üncü sayısının “*Yeni Yılın Eşiğinde*”⁴⁵⁰ başlıklı başka bir yazısında; Türk milletinin dünyanın karanlık ve karışık manzarası ortasında alnına Atatürk fecrinin edebi ışığı vurmuş tek bahtiyar millet olduğu vurgulanırken ancak sanatta, resimde, musikîde, edebiyatta yurttan ve halktan kopmuş olmak eleştirilmektedir. “*Bütün diğer ideolojileri bilmek, tanımak ve hatta sevmek mevkiinde olanlar, şimdi birer coşkun mümin olarak, boşa geçirdikleri zamana yanarak, yollarını bizimle birleştirmişlerdir: “San’atın başı halktır” diyorlar.*” dergi, sanatın başı halk deyip yayın politikası hakkında da önemli değerlendirmelerde bulunmaktadır.

Bu yazı ile sanatın sanat için değil halk için yapılması savunulmaktadır. Ayrıca yapılan inkılâpların taklit edildiği eleştirilerine bir nevi cevap verilmektedir. Türk İnkılâbının yeni olması sebebiyle altını doldurmanın bir o kadar zahmetli ve meşakkatli olduğunu kabul etmek gerekmektedir. Halkın doğuya yönelmiş olan kültürünü değiştirmenin zaman alacağı aşîkârdır. Dergi bu konuda çok olumlu gelişmelere yer vermiş olmasına rağmen, özellikle zamanın yetersiz teknolojisiyle halka tam manası ile inememiştir. Bundan kasıt o dönemde halkın çoğunluğunun kırsal kesimde köyde, kasabada yaşıyor olması sebebiyle yayınlarını buralara ulaştırmada yaşadığı güçlütür. Bu açıdan bakıldığında halktan oldukça uzaktır. Yani o zamanki şartlarda, ülkede okur yazar sayısı belli iken daha çok İstanbul ve Ankara çevresindeki elit kesime hitap eder durumda olmuştur. Bu durum ise faaliyetlerinin ve etkisinin asıl ulaştırılması gereken hedef kitleye ulaştıramama sonucunu doğurmuştur. Özellikle kırsalda yaşayan insanlara ve köylü kesime hemen hemen hiç ulaşılammıştır.

Dergi, 98’inci sayısında “*Büyük Meçhul*”⁴⁵¹ başlığı ile yine yayın politikası ile ilgili ipuçları içeren bir yazı yayınlamıştır. 97’nci sayı⁴⁵² Mart 1943’ta 98’inci sayı⁴⁵³ ise Haziran 1944’ta neşredilmiştir. Aradaki süre 14 ay kadardır. Uzun bir süre sonra *Yücel* tekrar yayına başlamıştır. İkinci Cihan Harbi’nin bazı olumsuzlukları dergiye iyiden iyiye yansımıştır. Bu olumsuzluklardan bahisle *Yücel*; kendimizi (*milletin öz benliği, kültürü vs.*) tanımak üzerinde durmakta ve *hümanizma* aracılığı ile kendimizi bulmak temennisini tekrarlamaktadır. “*Hayat mücadelelerinin bu en korkuncuna hazırlıklı olmak için kendimizi her zamankinden daha iyi tanımak zorundayız. Aşağılık duygusuna kapılıp küçülmek kadar kendisini dev aynasında*

⁴⁴⁹ “Konuşurken ve Düşünürken”, *Yücel*, 99.

⁴⁵⁰ “Yeni Yılın Eşiğinde”, *Yücel*, Sayı:83, Ocak 1942, 1.

⁴⁵¹ “Büyük Meçhul”, *Yücel*, Sayı:98, Haziran 1944, 41.

⁴⁵² *Yücel*, Sayı:97, Mart 1943.

⁴⁵³ *Yücel*, Sayı:98, Haziran 1944.

*görüp şişmek de milletler için ölüm olabilir.”*⁴⁵⁴ uyarısında bulunarak kendimizi tanımanın; bizi bugünkü bizler haline getiren bütün gelenekleri hiç bir peşin hükme saplanmadan tetkik etmekle olacağını iddia etmektedir.⁴⁵⁵ Dergi bu söylemleriyle özümüzü, tarihimizi ve kültürümüzü meçhul olarak değerlendirmekte, ilerlemek için bu değerlerin ortaya çıkarılması gerektiğini savunmaktadır. Yayın politikasını bu görüşü doğrultusunda (*Tarih araştırma yazıları, folkloru inceleme vb.*) devam ettirdiği anlaşılmaktadır.

Derginin 113’üncü sayısında “*Oniki Yıl Sonra...*”: ⁴⁵⁶ başlıklı bir değerlendirme başyazısı görülmektedir. Bu sayı (113) ile *Yücel* on ikinci yılına ve yirminci cildine başlamıştır. Gerçekleşen ve gerçekleşmeyen emellerinin anlatıldığı bu yazıda, dergi kendi muhasebesini şöyle yapmıştır; *Yücel’in* çıkarken ilkin lise gençliğini hedef aldığı, fakat *Yücel’in* daha sonraki günlerde üniversite gençliğince benimsendiği vurgusu yapılmaktadır. Ayrıca, *Yücel’in* de yavaş yavaş kendini bu kesime göre ayarladığı, memleketin fikir ve sanat hareketlerinden haberli kalarak, düşünce ve zevklerini taze tutmak isteyen herkes için çıktığı belirtilmektedir. Bu bağlamda; “*Yücel heveskâr yazıların dergisi değildir; rasgele yazı koymaz. Yücel bir zümre yazılarının dergisi değildir; propagandaya kapılmaz. Yücel edebî tetkikler dergisi de değildir; akademikliğe özenmez. Yücel fikri sevenlerin dergisidir. Yücel Atatürk’ün güvendiği gençliği, gençlik ruhunu kafasıyla de kalbiyle de canlı tutmaya azmedenlerin dergisidir ve onların dergisi olmakta devam edecektir.*” ifadeleri kullanılarak yayın politikası açık bir şekilde anlatılmaktadır.

Derginin “*İnzibatsızlık*”⁴⁵⁷ başlıklı yine yayın politikası konusunda ipuçları veren bir yazısı mevcuttur. İnzibat kelime anlamıyla sıkı düzen, gözüaltında tutma anlamı taşımaktadır. Ancak bu yazıda inzibat kelimesinin; düzenli yaşam, toplum kurallarına, örf adet geleneklere uyma, etik davranma anlamında, inzibatsızlığın ise; düzensizlik, disiplinsizlik, kurallara uymama, lakayt davranma gelişi güzel yaşama anlamında kullanıldığı görülmektedir. Bu yazıda; günlük yaşamda insanların inzibatsızlığından yakınılmakta hem gazetecilerden hem de halkın duyarsızlıklarından çeşitli örnekler verilmektedir. Bu bağlamda dergide; “*Dairelerimizde kahveler, sigaralar, laubali şakalarla vekârdan uzak bir curcuna günlük manzaradır. İş peşindekilerle senli-benlilik,bugüngelme-yarın gelcilik, vekil-beyefendi henüz imzalamadıcılık devlet kapısının: yok ama-size bulurculuk manavından demir tüccarına kadar bütün tüccar sınıfınca her yeni müşteriye yeniden tarife-düzmeçilik ticaret dünyasının bizde ana vasfı oldu.*”⁴⁵⁸ gibi ifadelere yer verilmiştir. Bu ve buna benzer ifade ve yazılarla derginin, günlük

⁴⁵⁴ “Büyük Meçhul”, *Yücel*, 41.

⁴⁵⁵ “Büyük Meçhul”, *Yücel*, 41.

⁴⁵⁶ “On iki Yıl Sonra...”, *Yücel*, Sayı:113, Mart 1946, 3.

⁴⁵⁷ “İnzibatsızlık”, *Yücel*, Sayı:114, Nisan 1946, 3.

⁴⁵⁸ “İnzibatsızlık”, *Yücel*, 3.

hayata, toplum yaşayış ve düzenine kayıtsız kalmadığı, toplum sorunlarını tespit edip ilgilendiği, çözüm yollarını da işaret ettiği anlaşılmaktadır. Bu yazı toplum sorunları ve devlet düzeni duyarlılığını gösteren bir yazı niteliğindedir. Dergi çıktığı dönemin gündelik yaşamını çoğu zaman buna benzer yazı ve makalelerle kamuoyuna yansıtmıştır.

Derginin 134'üncü sayısında⁴⁵⁹ yayın politikasını doğrudan açıklayan çok önemli bir başyazı bulunmaktadır. *"Biz Kemalistleriz"*⁴⁶⁰ başlıklı bu başyazı, derginin kendi düşüncelerinin ifadesi açısından dikkat çekicidir. Yazıda; *"Bu memleketi, milli kıymetlerimizi mahfuz tutarak garp medeniyetçiliğinin ön saflarına doğru ilerlemek, kurtaracaktır. Bu düstur, Kemalizm'in esasıdır. Biz bu imanla yoldayız. Yolumuzdan bizi hiçbir kuvvet döndüremez ve bu gidişten bizi hiçbir hile veya tehdit alıkoyamaz! Yücel, Kemalist bir fikir dergisidir ve her daim öyle kalacaktır. Bizim ruhumuzun gıdası, Kemalizmdir. Biz iliklerimize kadar Kemalistiz."*⁴⁶¹ Yücel'i öteden beri sevip arayanlar için, şu bu sanat cereyanını, şu bu fikir istikametini takipten ziyade; *Kemalizm* idealini, pervasız ve aşık, belirtmekte ki güzel ısrarını beğendikleri vurgulanmış ve bir dergiyi okutmak için, aratmak için, bundan güzel, bundan isabetli gerekçe olmadığı tespitleri yapılmıştır. Derginin duygusal içerikli bu yazısı ile Kemalizm yolunda ilerleyeceğini açıkca okurlarına haykırdığı, Kemalist özelliğini tavizsiz ortaya koyduğu görülmektedir.

Derginin yeni seri 6'ncı sayısının (151) *"İnsanlık Terbiyesi"*⁴⁶² adlı başyazısında, Atatürkçülük dışında diğer ideolojilere yaklaşımı ve demokrasiye olan inancı *"Yurttaşların siyasi terbiye görmelerini, ayrı düşünüşte partilere dayanan demokrasiye meyilllerini faydalı buluruz."* sözleriyle dile getirilmiş, yazının sonunda ise *"Dost düşman, İsm ekli bir piyasa adı takamıyorsa ne yapalım!!"* denilerek mevcut akımlara karşı mesafeli olduğu açıklanmıştır.

İşte bu mesafeyi en iyi özetleyen *"Gençliğin Güzel Galayanı ve Komünistlikten Korunma Çareleri"*⁴⁶³ adlı başka bir yazı derginin 135'inci sayısında neşredilmiştir. Bu yazı derginin o zaman dünyada uygulanan ideolojilere karşı yönelimi hakkında fikirler vermektedir. Yücel dergisi; *Kemalizm* haricinde bir ideolojiye bağlı kalmamış, Atatürkçülük çizgisinden ilk sayısından son sayısına kadar hiç ayrılmamıştır. Bu yazı ile derginin bu düşünceleri işlediği ve doğruladığı görülmektedir. Yazıda; Komünizmin çıkış noktası, amacı vs. konular anlatılmış Türk gençliğinin bu ideolojiden uzak durması gerektiği üzerinde durularak *"Milli bünyemizi yıkmağa çalışan komünizmle ciddi mücadele konusunda Atamızın ölmez vasiyetini şu anda bir*

⁴⁵⁹ Yücel, Sayı:134, Aralık 1947.

⁴⁶⁰ "Biz Kemalistleriz", Yücel, Sayı:134, Aralık 1947, 411.

⁴⁶¹ "Biz Kemalistleriz", Yücel, 411.

⁴⁶² "İnsanlık Terbiyesi", Yücel, Sayı:151, Haziran 1950, 1.

⁴⁶³ "Gençliğin Güzel Galayanı ve Komünistlikten Korunma Çareleri", Yücel, Sayı:135, Ocak 1948, 459.

kere daha duymaktayız.”⁴⁶⁴ denilerek Atatürk’ün “*Komünizm, her görüldüğü yerde ezilmeli.*”⁴⁶⁵ sözleri kullanılmıştır. Ayrıca gençlere hitaben fikre karşı, zabıtayla değil, fikirle mücadele etmeyi fakat komünizmin dışarıdan ve çok usta ellerden idare olunarak zamanında çöşkun halkçı ve Atatürkçü görünebilen türlü propagandaları karşısında çok tedbirli olmaları hatırlatılmıştır.⁴⁶⁶

Derginin “*Bir Avuç Acı Gerçek*”⁴⁶⁷ adlı bir başyazısında, Kemalizm’den verilen ödünler ve inkılâpların yürütülmesinde yaşanan aksaklıklar eleştirilmektedir. Bu bağlamda eleştirilerde; fikrin siyasete, ciddiyetin gösterişe, mecmuanın magazine feda edildiği belirtilerek iki ana partinin⁴⁶⁸ de Atatürk inkılâplarından tavizlerde bulunduğu, İstanbul’da mitinglerde DP’lilerin “*Mekteplerimizde din dersleri isteriz*” levhalarını gezdirdiği, CHP’nin ise grup toplantılarında, memleketin onca meselesi dururken kurtarıcı ilkesi, laikliği zedelemeyi göze alarak, din tedrisatı yolunda tedbirler araştırmakla meşgul olduğu, her iki partide de Kemalizm’i kavrayamayanlar, ileri götüremeyenler ekseriyette, Atatürk’e hayatında yarı korku ve yarı hayranlıkla ayak uydurmaya çabalayanlar bulunduğu ifade edilmiş, sonuç olarak bu mevcut iki partinin Kemalizm’i yürütemedikleri yeni bir Kemalist partiye ihtiyaç duyulduğu dile getirilmiştir. Bu yazıda derginin hem mevcut iktidarı ve hem de muhalefeti sert bir şekilde eleştirdiği, derginin özellikle ara vermeler veya kapanmalara yakın sayılarında eleştirilerinin dozunu artırdığı ve daha serbest hareket ettiği görülmektedir. Bu hareket tarzı, dönemin basın yayın organlarının tek parti baskısı altında olduğunun bir kanıtı sayılmaktadır.

Derginin yeni seri ilk sayısı “*Yeniden Çıkarken*”⁴⁶⁹ başlıklı başyazısında; fikir, edebiyat ve san’at dergilerini yaşatacak kalabalıkta okurun olmadığından, dağıtım ile ilgili sorunlardan ve bayilerden para alınamadığından yakınılmaktadır. “*Dergi politika hırsıyla çıkıyor*”⁴⁷⁰ diye kimse diyemez denmekte ve yeniden çıkma sebebi için ise; memleketin inkılâpçılığı, Atatürkçülüğü bir kuvvet kaynağı olarak belirtilip bunun için Yücel artık ölüye ağlamayı bırakacak, daima yaşayan Atatürk zihniyetine bir işaret olarak çalışmaya koyulacak denilmekte ve Atatürkçülüğün başka bir boyutta ele alınacağı sinyalleri verilmektedir.⁴⁷¹ Ayrıca bu yazıda “*Yücel Ruhu*” diye adlandırılan bir kavramdan söz edilmektedir. Bu kavram ise “*Her kişinin, düşünmek cehtini*”⁴⁷² ve *duymak kabiliyetini artıracak yolda hümanistçe yaşaması, haysiyetli yaşaması*” şeklinde açıklanmaktadır. Bu yazıdan derginin bundan sonra

⁴⁶⁴ “Gençliğin Güzel Galayamı ve Komünistlikten Korunma Çareleri”, *Yücel*, 459.

⁴⁶⁵ “Gençliğin Güzel Galayamı ve Komünistlikten Korunma Çareleri”, *Yücel*, 459.

⁴⁶⁶ “Gençliğin Güzel Galayamı ve Komünistlikten Korunma Çareleri”, *Yücel*, 459.

⁴⁶⁷ “Bir Avuç Acı Gerçek”, Haziran 1948, *Yücel*, 185.

⁴⁶⁸ Yazarın Notu: CHP ve DP.

⁴⁶⁹ “Yeniden Çıkarken”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 1.

⁴⁷⁰ “Yeniden Çıkarken”, *Yücel*, 1.

⁴⁷¹ “Yeniden Çıkarken”, *Yücel*, 1.

⁴⁷² Eski bir sözcüktür. “Uğraşma, Çalışma, Çabalama” anlamında kullanılmıştır.

Atatürk'ün şahsiyetinden ve yaşamından çok zihniyeti, fikirleri ve inkılâplarının referans alınacağı ve yayınlarını bu doğrultuda sürdüreceği anlaşılmaktadır.

“*Dergilerimizin Durumu*”⁴⁷³ başlığı adı altında başka bir yazıyla ile Türkiye’de o zaman çıkan dergilerin durumu ve okur tercihleri değerlendirilmiştir. Bu yazıda; dergilerin iki başlı bir dert içinde oldukları belirtilmekte, okuyucuların yabancı yazarlara, yerli yazarlardan daha çok önem verdikleri⁴⁷⁴ eleştirilmektedir. Yazıda yabancı hayranlığına dikkat çekilmektedir. Ayrıca, o günlerde fikir ve sanat dergilerinin yayım, dağıtım sıkıntılarının yanında okur profilleri hakkında fikirler sunulmaktadır. “*Bizde, reklam dergilerinin okurları bir yana, hiçbir tertip derginin okuru onu geçindirecek sayıda olmadığı içindir ki, o kadar sık dergi batıyor. Yine aynı yüzdendir ki, yaşayabilen dergiler Telifçi*⁴⁷⁵ *oluyor.*”⁴⁷⁶ Bu yazıdan anlaşıldığı üzere, o dönemde çıkan dergilerin bir müddet sonra kapanmak zorunda kaldığı görülmektedir.

Derginin yeni seri üçüncü sayısında “*Mukaddes Sürüm*”⁴⁷⁷ başlıklı yazısıyla isim vermeden o dönemde çıkan gazetelerin yayım politikaları; “*Fuhuş edebiyatı ve softalık menkıbeleri*”⁴⁷⁸ ifadeleri kullanılarak eleştirilmektedir. Dergi tarafından bunun tiraj uğruna yapıldığı “*Sürüm adına her türlü vasıtayı mübah sayan bu çeşit insanların elinde, halk oyuncak olmuştur. Para kazanmanın, memleket menfaatlerini çiğnemen, gençliği zehirlemeden daha dürüst yollarına yanaşmayan bu insanları iz’ana davet ediyoruz.*”⁴⁷⁹ denilerek bu tür yayın yapanlar uyarılmıştır. Bu yazıdan anlaşıldığı üzere dergi kendi çıkarına uygun olmasa da süreli yayın yapan organları eleştirmekten geri kalmamıştır.

Dergi politikasını açıklayan “*Geniş Düşünce Hasreti*”⁴⁸⁰ başlıklı başka bir yazıda öz eleştiri yapılmaktadır. Bu bağlamda; yazı yazmada faydacılık zihniyetinin görüşleri daralttığı, dış etkilere maruz kalındığı bu durumun dergileri tek taraflılığa ittiği şu ifadelerle “*Kafayı her türlü gıdayla beslemek, onların hepsini işleyebilecek halde tutmak yok da, durmamacasına ona aynı mevzuları aynı görüşleri sürmek merakı var. Bunun hazin neticesi de tektaraflılıktır.*” dile getirilmekte ve tek taraflılığın olumsuz sonuçları üzerinden örnekler verilmektedir. Ayrıca, tarafsızlığın ve konuya farklı açılardan bakmanın önemine işaret edilmektedir.

⁴⁷³ “Dergilerimizin Durumu”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:2 (147), Şubat 1950, 1.

⁴⁷⁴ “Dergilerimizin Durumu”, *Yücel*, 1.

⁴⁷⁵ Yazarın Notu: Arapça kökenli bir kelimedir. Metinde “uzlaştırma” anlamında kullanılmıştır (*TDK Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 2180.).

⁴⁷⁶ “Dergilerimizin Durumu”, *Yücel*, 1.

⁴⁷⁷ “Mukaddes Sürüm”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:3 (148), Mart 1950, 1.

⁴⁷⁸ “Mukaddes Sürüm”, *Yücel*, 1.

⁴⁷⁹ “Mukaddes Sürüm”, *Yücel*, 1.

⁴⁸⁰ “Geniş Düşünce Hasreti”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:4 (149), Nisan 1950, 1.

Yücel dergisinin kendini ifade ettiği, yayın politikasını yansıttığı önemli yazılardan biri de “*İnsanlık Terbiyesi*”⁴⁸¹ adı altında çıkan başyazısıdır. Bu yazıda; *Yücel*’in vakit vakit kısa görüşlü bazı kimselerin tenkidine uğradığı, mecmuanın mezhebinin belli olmadığı gibi eleştirilere maruz kaldığı, bu eleştirilerin haksız ve mesnetsiz olduğu, bakkal dükkanından güzel sanatlara, mahalle muhtarlığından dış siyasete kadar her meseleyi ıslah edeceğini iddia eden Türkçü, Anadoluçu, Irkçı, Faşist, Sosyalist, Komünist nazariyelerle yayınlanan basın organları (*isim vermeden*) bulunduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca dergi tarafında bu yazıda; diğer basın organlarının yaptığı gibi ellerinde sihirbazların yaptığı ıslah projelerinin olmadığı ve *Yücel*’in işine en basit ve en asli bir iki prensiple başladığı, yine o prensiplerle devam ettiği belirtilmiş ve bunların da “*iyiyi kötüyü, doğruyu yanlış, sağduyuya göre ayırt etmek; bir de kararlarında ve hareketlerinde yurt için yurttaş için iyi niyetli olmaktır.*”⁴⁸² ifadeleri kullanılmıştır. Dergi bu yazısıyla kendisine yöneltilen eleştirilere cevap verirken aynı zamanda yayın politikasını da bir nevi anlatmaktadır. Dergi üçüncü seri⁴⁸³ onuncu sayısında⁴⁸⁴ bu başyazıyı aynı başlık ve içerikle tekrarlamış ve müteakiben açılmamak üzere kapanmıştır. *Yücel Dergisi* keskin bir politika veya ideoloji dergisi değildir. Ancak en belirgin yönü “*Kemalizm*” taraftarlığı ve öncülüğüdür. Yazı ve makalelerinde hep bu politikasını okurlarına yansıtmaya çalışmıştır. Derginin, Atatürkçülüğün topluma yerleştirilmesi ve benimsetilmesinde (özellikle ortak değerler olan sanat ve edebiyatında gücü kullanılarak) yayınlandığı dönemin önemli dergilerinden biri olduğu da tartışma götürmez bir şekildedir. Sanat ve edebiyatın ince bir şekilde bu maksatla kullanılması dikkate değer bir konudur.

Dergi yeni seri yedinci sayısında “*Dirlik Düzenlik İhtiyacı*”⁴⁸⁵ başlıklı bir yazıyı kaleme almıştır. 14 Mayıs 1950 tarihinde yapılan genel seçimlerde; CHP ve DP tüm ülke düzeyinde seçime katılırken Millet Partisi 22 ilde MKP (Milli Kalkınma Partisi)’de sadece İstanbul’da aday gösterebilmiştir.⁴⁸⁶ DP 408, CHP 69, Millet Partisi 1, Bağımsızlar 9 milletvekili kazanmıştır.⁴⁸⁷ Yapılan bu seçimlerle DP iktidara gelmiş ve bu dönemde Cumhuriyet tarihinde ilk defa iktidar el değiştirmiş ve çok partili düzenin gereği yerine getirilerek 27 yıllık CHP iktidarı sona ermiştir. İşte bu ortamda; bu yazı ile dergi her iki partiyi (CHP ve DP) uyarmıştır. Bu kapsamda; Cumhuriyet tarihinde ilk defa olarak bütün safhaları ile tatmin edici bir seçim yapıldığı, bir partinin kazanıp bir partinin kaybettiği, her iki partinin hareket tarzları

⁴⁸¹ “İnsanlık Terbiyesi”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:6 (151), Haziran 1950, 1.

⁴⁸² “İnsanlık Terbiyesi”, *Yücel*, 1.

⁴⁸³ Yazarın Notu: “Üçüncü Seri “ olarak adlandırılan bölüm; derginin Kasım 1956-Ağustos 1956 tarihleri arasında yayımlanan 10 sayıya verdiğimiz isimdir.

⁴⁸⁴ “İnsanlık Terbiyesi”, *Yücel*, Üçüncü Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 1.

⁴⁸⁵ “Dirlik Düzenlik İhtiyacı”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 1.

⁴⁸⁶ Cemil Koçak, “Siyasal Tarih”, *Yakınçağ Türkiye Tarihi (1908-1980)*, C.I, (Haz. Sina Akşin-Bülent Tanör-Korkut Boratav), Milliyet Kitaplığı, İstanbul: 192.

⁴⁸⁷ TÜİK, *Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011*, Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu, 2012, 25., Rıdvan Akın, *Gazi’den Günümüze Cumhurbaşkanlığı (1923-2007)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay. İstanbul: 2009, 60-65.

bulunduğu, kolay olan galip parti için; kendinden önceki partinin kusurlarını meydana dirmek, o yüzden memleketin uğradığı sıkıntılar üzerinde durmak, o partinin kötülerini teşhir etmek, mağlup parti için kolay olanı da; bundan böyle rakiplerinin her kararını ve hareketini vatan yahut demokrasi düşmanlığı şeklinde manalandırmak ve durmamacasına gönül bulandırmağa bakmak denilmekte ancak böyle olmaması temennisinde bulunmaktadır.⁴⁸⁸

Daha sonra; “*Galip mağlup her iki parti de bizimdir. Yani bu vatanın hizmetkârıdır. O sıfatla ikisine de düşen vazife; bir taraftan, esas gaye olan memleket selameti için kendilerince en makul hattı hareketi tayin edip plânlamak, diğer taraftan da rakip partinin plânlama hareketini ağız kalabalığına, küfürbazlığa, kötü niyete sapmaksızın tenkid etmektir.*”⁴⁸⁹ denilmektedir. Fakat dergi tarafından işaret edilen ve üzerinde durulan hususların çoğunun her iki parti tarafından da dikkate alınmadığı sonradan gelişen olaylardan anlaşılmaktadır. Burada derginin ileriye dönük yaptığı doğru tespitler dikkate değer olarak görülmektedir. Bu yazılara bakıldığında derginin sadece sanat edebiyat dergisi olmadığı ülkedeki politik değişimleri takip ettiği anlaşılmaktadır.

Derginin, “*Gaflet Pazarı*”⁴⁹⁰ başlıklı başka bir yazısında yine yayın politikasının başka bir yönünü yansıtan hususlar bulunmaktadır. Bu yazıda; “*Sanatta olsun, edebiyatta, siyasette olsun, her yenilik eskinin inkârına çalışır. İnkâr var, haklıdır, şuurludur. İnkâr var, körü körünedir, gelişi güzeldir.*” denilmekte müsbet tarafı olmayan inkârın, bilhassa siyasette, tahribata yol açtığı vurgulanmaktadır. Bir zamanlar, Osmanlı padişahlarının adının anılmasının yasak olduğu bu dönemde (1950 yılı) ise Atatürk’ün adının bile anılmasının korkuya neden olduğu iddia edilmektedir. Bu yazı, siyasi çatışmaların şiddetinin arttığını göstermektedir. Ayrıca dergi; *Büyük Doğu* dergisinin çarşaf, fes lehinde propaganda yaptığı, son seçimi, kabza uğramış bir milletin şuursuz bir ‘müşhil’ tedavisi gibi gösterdiği, bu sayede taassup ve gericiliğin hortlamasına sebep olduğu şeklinde eleştirilerde bulunmaktadır.⁴⁹¹ Yazıda özetle; her iki partinin kısır çekişmeleriyle taassup ve gericiliği artırdığı bunun da Türkiye Cumhuriyeti’ni ve inkılâpları tehlikeye düşürdüğüne dikkat çekilmektedir. Derginin artık bu aşamadan sonra Atatürk ilke ve inkılâplarını koruma refleksi ile hareket ettiği açık bir şekilde görülmektedir. Dergi bu sayısını neşrettikten sonra yayını durdurmuştur. Uzun bir süre (Beş yıl) de yayınlanmamıştır. Bu fiili durum ise derginin yeni iktidar tarafından (DP) desteklenmediğinin bir göstergesi olarak görülmektedir.

Bu son iki yazıdan da anlaşılacağı üzere dergi olacaklar konusunda öncelikle iktidarı ve sonra muhalefeti uyarmıştır. DP dönemi büyük umutlarla başlamıştır. Ancak DP, muhalefet partisi

⁴⁸⁸ “Dirlik Düzenlik İhtiyacı”, *Yücel*, 1.

⁴⁸⁹ “Dirlik Düzenlik İhtiyacı”, *Yücel*, 1

⁴⁹⁰ “Gaflet Pazarı”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 1.

⁴⁹¹ “Gaflet Pazarı”, *Yücel*, 1.

olan CHP ile ilişkilerini uyum içinde yürütememiş ve on yıllık iktidarı boyunca çekişme içerisine girmiştir. Atatürk zamanında kurulan halkodaları ve halkevlerini 1951 yılında devletleştirmiş ve kamuya mal olmuş bu kurumların mal varlıklarını hazineye devretmiştir. İnönü döneminde kurulan Köy Enstitüleri'ni de Şubat 1954'te kapatarak, Öğretmen Okullarına dönüştürmüştür.⁴⁹² DP, CHP'nin etkinliğini azaltmak maksadıyla halkevleri, halkodaları ve köy enstitüleri gibi kültür üreten yerleri kapatırken aynı zamanda CHP'nin tüm mal varlığını '*haksız kazanç*' diye nitelendirmiş 15 Aralık 1953'te de hazineye devretmiştir.⁴⁹³ DP'nin buna benzer uygulamaları ve CHP'nin sert muhalefeti, derginin öngördüğü, uyardığı noktalara taşınmış ve 27 Mayıs 1960 darbesi ile sonuçlanmıştır.⁴⁹⁴ Görülmektedir ki bu kısır çekişmeler sonucunda ülke ve millet kaybetmiş, demokrasi de yara almıştır. Derginin olacakları önceden tahmin etmesi, ileriye görmesi ve her iki partiyi uyarması dikkat çekici olmakla beraber bir vizyonunun olduğunun göstergesidir.

Derginin üçüncü ve son serisi, beş yıl aradan sonra Kasım 1955'de⁴⁹⁵ yayınlanmaya başlamıştır. Atatürk'ün vefatının 17'nci yıl dönümünde yeniden çıkmaya başlaması anlamlı bulunmaktadır. Bu sayının başyazısı incelendiğinde, derginin ileride yapacakları faaliyetler konusunda önemli ipuçları yer almaktadır. "*Başlarken*"⁴⁹⁶ başlıklı yazısının en başında Kemal Atatürk'ün "*Mesut devrimlerimize karşı fikir ve duygu taşıyanları aydınlatmak ve doğru yolu göstermek aydınlara düşen millî vazifelerin en önemlisi ve en birincisidir.*" sözleri manidardır. Dergi, yeniden çıkmasının amacını; *Yücel*'in her zaman Atatürkçülüğün su kadar, hava kadar bu memlekette gerekli olduğuna inandığını, bugün de aynı inançla yayınlandığını, Atatürk'ün büyüklüğünün daha iyi anlaşıldığını, Atatürk inkılâplarını en kuytu vatan köşelerine kadar yaymak için çalışılacağını "*Ta ki köy imamının kafasında bile geriliğin sığınacağı tek bir nokta kalsın.*"⁴⁹⁷ ifadeleriyle açıklamaktadır. Son sarf ettiği cümle derginin müteakip sayılarında bazı dergi okurları tarafından eleştirilmiş bu eleştirilerde derginin o sayılarında da yer almıştır. Bu uygulamada derginin eşit söz hakkı ve ifade özgürlüğü konusunda hassasiyetini göstermektedir. Yazının devamında; "*Yücel'i sevgili okurlarına kavuşturmakta yardımını esirgemeyen İş Bankası'na, kültürümüze yaptığı bu hizmetten ötürü teşekkür etmek isteriz. Yücel 'iyiye, doğruya, güzele diyerek yola çıkanlarıdır.*" sözlerine yer verilmiştir. Son cümleden derginin *Türkiye İş Bankası* tarafından desteklendiği ve bu bankanın dergiye sponsor olduğu anlaşılmaktadır. Bu yazıyla, derginin

⁴⁹² Sina Akşin, *Ana Çizgileriyle Türkiye'nin Yakın Tarihi*, İmaj Yay., Ankara:2006, 232.

⁴⁹³ Cezmi Eraslan, "Atatürk'ten Sonra Türkiye'nin İç Politikası", *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, C.II. Ed.Durmuş Yalçın, ATAM Yay., Ankara:2005, 559.

⁴⁹⁴ Şevket Süreyya Aydemir, *İhtilalin Mantığı ve 27 Mayıs İhtilali*, Remzi kitabevi, İstanbul:1976, 329.

⁴⁹⁵ *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955.

⁴⁹⁶ "Başlarken", *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 1.

⁴⁹⁷ "Başlarken", *Yücel*, 1.

Kemalizm'i yaymak ve halka anlatma yolunda başladığı çizgide devam edeceği anlaşılmaktadır.

Derginin üçüncü serisi ikinci sayısında “*Geçici Süre Bahanesi*”⁴⁹⁸ ile kendini ifade eden bir başka yazısı görülmektedir. Bu yazıda genel olarak süreli yayınlarla ilgili bir özeleştiril yapılmaktadır. Bu kapsamda; dergi ve gazetelerin sürümünün artması maksadıyla açık resimlerle donatmak süslü püslü kılıklara sokmak ve bunu da geçici süre adı altında yapmak eleştirilmektedir. *Yücel* dergisinin, Atatürk inkılâplarına olan bağlılığını ‘geçici süre’ bahanesine kurban etmeyeceği ve tutunmayı ülküsünün çizdiği yoldan ayrılmamakla sağlayacağı vurgulanmaktadır.⁴⁹⁹ Derginin bu yazısıyla ülkücülük kararlılığı ortaya konulmakta, kalan yayın hayatı boyunca da “*geçici süre*” ile de olsa kendi doğrularından sapmayacağı mesajı verilmektedir.

Dergi bazen başyazılarında yayın hayatı boyunca yaşadığı sıkıntıları okurlarıyla paylaşmıştır. Bunlardan biri de derginin Ocak 1956 üçüncü sayısında bulunan “*Fikir ve Sanat Dergisinin Çilesi*”⁵⁰⁰ başlıklı yazısıdır. Yazıda özetle; fikir ve sanat dergilerinin yeter sayıda okuru olmadığından, basımdan dağıtıma kadar iş zincirinin güçlüklerinden, özlü yazı sıkıntılarından, yazarların vurdumduymazlığından ve özlü yazılar yazmada yetersiz kalmalarından içtenlikle bahsedilmektedir. Özellikle özlü yazı noksanlığı nedeniyle çeviri yazılarına yönelindiği de itiraf edilmektedir.

Aylık sanat ve fikir dergisi *Yücel*'in, Temmuz 1956 dokuzuncu sayısında yayınladığı “*Türk Basınının En Büyük Derdi*”⁵⁰¹ başlıklı yazısı bir çaresizlik niteliğindedir. Bu yazı ile derginin kapanma sinyalleri verdiği ve yayını sürdürmekte zorlandığı anlaşılmaktadır. Yazıda; derginin yayın hayatında yaşadığı maddi sıkıntılar, yeterli okur olmaması, dağıtım sıkıntıları, dergiyi hazırlarken karşılaşılan sorunlar gibi bir takım sıkıntıların okuyucularla paylaşıldığı görülmektedir. Bu bağlamda; dağıtım sisteminin Batı ölçülerine göre işlememesinin dergiyi zora soktuğu ve MEB'den bu konuda yardım istendiği ancak olumsuz yanıt alındığı belirtilmektedir. Bu yazıdan anlaşıldığı üzere, derginin o günkü yönetimden yeterli bir destek alamadığı anlaşılmaktadır. Bu durumdan iktidarın dergiye yaklaşımının olumsuz olduğu sonucu çıkmaktadır. Nitekim dergi, yayını sürdürmemiş ve onuncu sayısını da⁵⁰² çıkardıktan sonra maddi olanaksızlıklar yüzünden tekrar açılmamak üzere kapanmıştır.

⁴⁹⁸ “Geçici Süre Bahanesi”, *Yücel*, Son Seri Sayı:2 (155), Aralık 1955, 69.

⁴⁹⁹ “Geçici Süre Bahanesi”, *Yücel*, 69.

⁵⁰⁰ “Fikir ve Sanat Dergisinin Çilesi”, *Yücel*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 129.

⁵⁰¹ “Türk Basınının En Büyük Derdi”, *Yücel*, Son Seri Sayı:9 (162), Temmuz 1956, 121.

⁵⁰² *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956.

Derginin yazı ve makaleleri incelendiğinde *Yücel*'in yayın politikası hakkında genel olarak şunlar söylenebilir; başyazılarında yayın politikasıyla ilgili önemli açıklamalar yapmıştır. Bu başyazılarla gerek mevcut iktidara, gerek rakiplerine gerekse okurlarına karşı ulaştırmak istediği mesajları iletmiştir. Dergi başlangıçta lise gençliğini hedef kitlesi olarak belirlemiş ancak üniversite gençliği tarafından ilgiyle karşılanmasının bir sonucu olarak hedefini üniversite gençliğine yöneltmiştir. *Yücel* hemen hemen her kendini ifade yazısında, Kemalist inkılâplara bağlılığını beyan etmiştir. Atatürk'ün "*Mesut devrimlerimizin aleyhinde fikir ve his taşıyanları aydınlatmak ve irşat etmek münevverlere düşen milli vazifelerin en önemlisi ve en birincisidir.*"⁵⁰³ sözlerini yayın hayatına düstur edinmiştir. Atatürk inkılâplarının yılmaz savunucusu olmuştur. 1955 yılında yeniden çıkmaya başladığında "*Başlarken*"⁵⁰⁴ başyazısının bir bölümünde "*Yücel her zaman, Atatürkçülüğün su kadar, hava kadar bu memlekette gerekli olduğuna inandı.*"⁵⁰⁵ ifadelerine yer vermiştir. Dergi bu ifadeler ile Kemalizme bağlılığını ve politikasını açıkça belirtmiştir.

Dergi çoğu yazılarında; "*İyiye, doğruya, güzele*"⁵⁰⁶ diyerek yola çıkmıştır. Bu slogan sözleri yayınlarında sürekli tekrarlamıştır. *Yücel* bilimselliğe, düşünüş ve çalışmaya, canlı ve güzel sanata her zaman yer vermiştir. Bütün ülke meselelerini batılı bir düşünüşle ele almıştır. Gençliğin iyi bir vatandaş olarak yetiştirilmesini amaç olarak görmüştür. Çağdaşlaşmanın gereği olarak Türk hümanizmasının doğmasına önayak olmuştur.

Dergi yeni seri sayı:1 (146)'de "*Yeniden Çıkarken*"⁵⁰⁷ adlı başyazısının bir bölümünde; "*Zaman zaman, akli kısa dili uzun olanlar, Yücel, için ileri geri söz etmiş, kimi kara gömleklilerle bir soydan, kimi kırmızı gömleklilerle yoldaş demiştir. Fakat derginin geçmişteki altışar sayılık 22 cildi ortada dururken namuslu hiç kimse "Bu dergi politika hırsıyla çıkıyor", diyememiştir.*"⁵⁰⁸ sözleri ile herhangi bir *İsm*'i benimsemediğini beyan etmiştir. "*Yücelcilerden tanınmak isteyen yoktur. "Yücel Ruhu" diye bir şeyin tanınmasını isteyenler vardır. Bu ruh nedir? Onu en iyi tanımak, derginin geçmiş ve gelecek sayılarını karıştırmakla olur. Her kişinin, düşünmek cehtini ve duymak kabiliyetini artıracak yolda hümanistçe yaşaması, haysiyetli yaşamının tek yoludur.*"⁵⁰⁹ şeklinde *Yücel Ruhunu* yani derginin yayın politikasını anlatmış ve bu yolda yürümüştür.

Yapılan inceleme ve analiz neticesinde "*Derginin Yayın Politikası*" ile bu politikanın olumlu ya da olumsuz tarafları şöyle değerlendirilmektedir; özellikle Atatürk'ün vefatını müteakip

⁵⁰³ "Başlarken", *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 1.

⁵⁰⁴ "Başlarken", *Yücel*, 1.

⁵⁰⁵ "Başlarken", *Yücel*, 1.

⁵⁰⁶ "Başlarken", *Yücel*, 1.

⁵⁰⁷ "Yeniden Çıkarken", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 1.

⁵⁰⁸ "Yeniden Çıkarken", *Yücel*, 1.

⁵⁰⁹ "Yeniden Çıkarken", *Yücel*, 1.

Kemalizm'le ilgili yazılar hemen hemen bütün sayılarında mevcuttur. Türk sanat ve edebiyatına önemli katkılar sağlamıştır. Özellikle Batı menşeli önemli yazarların eserleri, roman hikâye, masal çevrilerek okurlarla buluşturulmuştur. Genç şairlerin eserlerine yer verilmesi suretiyle edebiyat ve sanat dünyasına şairler kazandırılmıştır. İnkılâp edebiyatı yani milli bir edebiyat yaratmayı hedef edinmiştir. Derginin Aralık 1939 tarihinde yayınlanan 47'nci sayısının "Sanatkârları Dâvet" adlı başyazısında "*Türk sanatının özüne dönmesini bekliyoruz. Yalnız dönmek değil bir uçtan girmek değil, onunla haşrı neşrolmasını, milli hidayete ermesini bekliyoruz.*" ifadeleri ile sanatkârların dergide toplanması maksadıyla çağrıda bulunmuştur. "*Biz bize bizi veren insanı sanatkâr sayıyoruz.*" sözler ile de yeni bir sanat ve edebiyat oluşturma yönünde sanatkârlarda olması gereken özelliklerden bahsetmiştir.

Genç sanatkârlar yetiştirmek, keşfetmek amacı gütmüştür. Ancak, politikanın sanata çizdiği sınırın etkisi altında kalmıştır. Tek parti iktidarı döneminde yayınına başladığından dönemin ifade özgürlüğünü sınırlayan kanun ve kurallar nedeniyle parti politikalarının dışına çıkamadığı değerlendirilmektedir. Hümanizmayı⁵¹⁰ ve modern yaşam oluşturma düşüncesini benimsemiştir. Gençlik için çalışmayı ve onları eğitmeyi hedef almıştır.⁵¹¹ Vatandaş eğitimine önem vermiştir. Dergi kendi içeriğinde serbest düşünce zemini yaratmıştır. Aykırı fikirlere ve eleştiriye açık ve aynı zamanda eleştiri yaptığı karşı tarafa da söz hakkı vermiştir. Muhalef gördüğü fikirlere karşı demokratik ve adaletli bir tavır takınmıştır. Yeri geldiğinde dönemin mevcut görevlilerini eleştirmekten de çekinmemiştir. Atatürkçülükten verilen ödünlere karşı her dönemde tepki göstermiştir.⁵¹² Din istismarına karşı kararlı bir duruş sergilemiştir. Çağdaşlaşmayı ve batılılaşmayı hedef edinmiştir.

Eksik tarafları ise; toplumun geniş bir kesimine ulaşmakta yetersiz kalmıştır. Gerek derginin dağıtım problemleri gerekse halkın eğitim ve ekonomik düzeyinin düşük olması ve ayrıca okuma yazma oranının yetersizliği ana nedenler olarak göze çarpmaktadır. Ülkenin bütününe kapsamaktan ve halkın büyük çoğunluğunun günlük yaşamını aktarmadan uzaktır. Genel

⁵¹⁰ Yazarın Notu: Hümanizma düşüncesi (Hümanizma Aracılığı ile Kendimizi Bulmak...); dergi yazarlarının 28 Şubat 1940 Şişli Halk Halkevinde toplantıda aldığı kararlarla kendi deyimleriyle "Hizmet yolumuzu anlatan müşterek yazılarını" oluşturmuşlar ve *Yücel Dergisi*'nin 61'inci sayısında "*Yücel Altıncı Yılına Girerken*" başyazısında yayınlamışlardır.

⁵¹¹ Yazarın Notu: Dergide çok sayıda eğitim maksatlı yazı ve makale mevcuttur. Bunlarda biri Nermin A.Akalin'ın derginin Mart 1935 de çıkan ikinci sayısı 14'üncü sayfasında bulunan "*Bir Amerikalı Gözü ile Genç Bir Kız Neler Bilmelidir.*" başlıklı çeviri yazısıdır.

⁵¹² Yazarın notu: Dergi; özellikle 1946 çok partili hayata geçiş ile İnkılâplardan verilen ödünleri eleştirmiş ve bunu dile getirmekten çekinmemiştir. Dergi Şubat 1956 Son Seri 4'üncü sayısının (Eski Sayı:157) "*Devlet Adamı Sorumluluğu*" adlı başyazısında; "Atatürk'e bakarsanız milleti mahveden, esir eden, harap eden fenalıklar hep din kisvesi altındaki küfür ve melanetten gelmiştir. Ne yazık ki, bizde bu gerçeğe ilk çelme, Atatürk'ün kurduğu devrimci partiden gelmiştir. Onun açtığı gedikten, bugün "Yükselme ve gelişmeye istidatlı olan milletimizin içtimaî ve fitrî inkılâp adımlarını kısaltmak isteyen engellerin sökün etmesi karşısında kalırsak, bunun suçunu nerede aramak gerekeceğini kestirmek güç olmayacaktır." ifadelerini kullanarak CHP'yi sert bir şekilde eleştirmiştir.

olarak yayınlandığı üç dönemde de iktidar politikalarının etkisi altında kalmıştır. Milli tarih ve milli dil oluşturma çabası içerisinde olmuştur. Ancak, Türklerin islam dinini kabul öncesi tarihten birçok yazı, tetkik makaleyi konu edinmesine karşın islam dininin kabulü sonrası tarihten ve özellikle de Osmanlı tarihi ile ilgili yazılarına yer vermemesi islam dinine karşı olduğu izlenimi yaratmıştır. Aydınlanmayı köy öğretmenlerine, gericiliği ise köy imamlarına mal etmesi nedeniyle hızlı bir şekilde ilerleyememenin, çağdaşlaşamamanın nedenlerini tespitte yetersiz kalmış ve bu anlayış konuyu yüzeysel değerlendirmesine sebep olmuştur. Çeviri yazılarına gereğinden fazla yer verdiği değerlendirilmektedir. Yeteri kadar kadın yazarı olmaması ve dergide kadınlarla ilgili olumsuz yazıları, derginin kadınlara bakışının önyargılı olduğunu göstermektedir.

Dergi yayın hayatı boyunca okuyucularını nasıl etkilemiştir? İçeriğinde hangi yöntemler kullanmıştır? Bu hususlar yayın politikasını belirlemede önemli bir role sahiptir. *Yücel* dergisinin okuyucuyu etkileme biçimleri ve yöntemleri şöyle özetlenebilir; önsöz yazıları ve *Yücel* Dergisinin kendini ifade ettiği yazılar ile hedef kitleyi psikolojik olarak etkileme ve algı değiştirme teknikleri kullanma bu tekniklerin en başında olanıdır. Bundan başka; çeşitli konularda anketler uygulayarak, okuyucuyu fikir ve yazılarına ortak etme, dergi içerisinde soru ve bilmece sorma (dergi içinde cevaplarını verme), güncel memleket sorunlarını yazarlar yolu ile irdeleme ve fikir beyan etme, karikatür yöntemi ile anlatım, eski yaşam biçimleri ile yeni yaşam biçimini karşılaştırma, kapak resimleri ve dergi içinde resimler, fotoğraflarla mesajlar verme, kendini kanıtlamış ünlü yabancı yazarlarının eserlerini çevirme ve okuyucuya Batı kültürünü empoze etme, fıkra, hikâye ve öykü ile anlatım ile dolaylı mesajlar verme, şiir, edebiyat yazıları ile kişileri ve toplumu etkileme, kelime öğretme,⁵¹³ yazılarda dünya klasiklerinden faydalanma, örnekler verme, başlıklarıyla tespit edilmiştir.

Son tahlilde derginin yayın politikası hakkında şu verilere ulaşılmıştır; yayınlandığı yıllarda Türkiye’de toplumsal ve kültürel değişimlerin ve gelişmelerin izlenebileceği bir dergi olmuştur. Dergi hedef kitlesini ilk zamanlarda lise gençliği olarak ifade etmesine karşın geniş bir kesime hitap etmiştir. Gençlerin eğitilmesi başta olmak üzere halkın eğitilmesi konularına ayrı bir önem vermiştir. Dergi; Atatürk’ün vefatını müteakip yayınladığı her sayısında iki sayfasını Atatürk sayfası olarak belirlemiş⁵¹⁴ ve yayın hayatının sonuna kadar bu köşe devam etmiştir. Bu köşede; Kurtuluş Savaşı ve Atatürk ilke ve inkılâplarının analizleri ile Atatürk’ün anlatıldığı anekdot ve hikâyeler çeşitli yerli ve yabancı yazarlar tarafından birinci ağızdan

⁵¹³ Yazarın Notu: Derginin Haziran 1935’te yayınlanan 5’inci sayısının 29’uncu sayfasında her listede 5 kelime olmak üzere 5 liste Arapça kökenli kelimelerin Türkçe karşılıkları yayımlanmıştır.

⁵¹⁴ Yazarın Notu: *Yücel Dergisi*’nin Aralık 1939 tarihinde çıkan 47’nci sayısı ile birlikte bundan sonra yayınlanan her sayısında iki sayfa Atatürk sayfası olarak ayrılmıştır. Bu sayfalarda Atatürk’e ait yazılar, makaleler, fotoğraflar anekdotlar yer almıştır.

okurlarına sunulmuştur. Bu sayfalarda, Atatürk hakkında yabancı devlet adamlarının sözleri, yazı ve makaleleri ile Atatürk'ün daha önce hiç bir yerde yayınlanmamış fotoğraflarına yer verilmiştir. Söz konusu derginin; Atatürk'ün inkılâplarına açık destek vererek hümanizma aracılığı ile *Kemalizm* ideolojisini topluma yerleştirme işlevi, dil, tarih ve folklor yazılarıyla ulusal değerler oluşturma çabaları, Cumhuriyetin inşa etmek istediği toplumsal temelleri sağlamlaştırmaya, toplumu modernleşme ve batılılaşma doğrultusunda dönüştürmeye çalışması ve dönemin Türk siyasetine yön vermesi gibi önemli katkıları mevcuttur. Bunlardan başka dergi, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'ne bir ideoloji oluşturmak maksadıyla aktif bir görev yüklenmiştir. Bu rolü milliyetçi bir “*Kemalizm*” tanımıyla *laik-devletçi-halkçı* bir çizgide gerçekleştirmeye çalışmıştır. Kemalizm ideolojisini topluma ve özellikle gençlere aşılarken psikolojik algı yöntemlerini (*Sahife altı sözler, metin arasına çerçeve yazıları yerleştirme, karikatür, şiir vb.*) de sıkça kullanmıştır. Dünyada uygulanan diğer *Komünizm, Kapitalizm* gibi siyasi ideolojilerden uzak durmuş ve özellikle komünizme kayan ideolojiyi reddetmiştir. *Yücel* ayrıca, inkılâp edebiyatı oluşumuna bir bakışı yansıtmış ve Türk dilini ve tarihini geliştirici rol üstlenmiştir. Öncelikle çok partili hayata geçişle birlikte Atatürkçülükten verilen ödünlere karşı dirayetli bir duruş sergilemiştir. İnkılapların geriye götürüleceği ve Osmanlı düzenine geri dönüleceği tehlikesine karşı kamuoyunun dikkatini çekerek hem iktidarı hem de muhalefeti sıkça uyarmıştır. *Yücel* dergisi; edebiyat ve sanat ağırlıklı bir dergi olmasına karşın aynı zamanda bir fikir ve düşünce dergisidir. Dergi; ortak değerler olarak kabul edilen edebiyat ve sanatı fikir ve düşüncelerini empoze etmek maksadıyla kullanmıştır. Bu tespit, içeriğinde bulunan sanat ve edebiyat yazılarından da anlaşılmaktadır. *Yücel* dergisi, Cemal Süreya'nın ifade ettiği gibi toptancı bir bakışla; “1946'ya kadar genel bir hümanizma düşüncesinin çevresinde ülkücü; 1946-1950 arasında Atatürkçülükten verilen ödünlere karşı eleştirici; 1950'den sonraki kısa yayın döneminde ise kötümser”⁵¹⁵ dir.

Yücel, zamanın koşulları göz önüne alındığında, özenli sayfa düzeni, derli toplu oluşu, temiz baskısı ve en önemlisi de içeriğinin kapsamlı ve doyurucu olması ayrıca, demokratikliği ve her çeşit düşünceye yer vermesiyle diğer dergilerden farklı bir çizgide yayını sürdürmüştür. Bu tutumuyla da dönemin zaman zaman en çok okunan ve aranan dergisi olmuştur. Dergi bu uyguladığı yöntem ve tekniklerle yayınlandığı döneme damgasını vurmuştur.

Ayrıca, Derginin 1935 yılından 1938 yılına kadar Atatürk'ün hayatta olduğu dönemde mevcut yönetim ile son derece uyumlu olarak çalıştığı görülmektedir. Bu kapsamda; Atatürk zaman zaman *Kadro Dergisi* hatta *Ülkü Dergisi* ile bir takım memnuniyetsizlikler yaşasa da *Yücel Dergisi* ile kayıt edilmiş bir memnuniyetsizlik yaşamamıştır.

⁵¹⁵ Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, 38, Naklen *Papirüs*, Sayı:39, 64.

1.6. Derginin Gençliğe Bakışı ve Ele Alış Şekli

Yücel Dergisi; ilk sayısının başyazısında, gençlik dergisi olduğunu belirtmiş, amacını da “gençlik için çalışmak ve gençliğin ilerlemesinde yücelmesinde bir varlık olmak” olarak açıklamıştır. O halde; Genç kimdir? Gençlik ne anlama gelmektedir? Dergi gençleri nasıl tanımlamıştır? *Yücel* niçin gençliği hedef kitlesi olarak belirlemiştir? Öncelikle bu sorulara cevap verilmesi gerekmektedir. Bilim insanlarının üzerinde birleştikleri ortak bir gençlik tanımı bulunmamaktadır. Her bilim dalı konuyu kendi alanlarında farklı değerlendirdiğinden çeşitli tanımlar ortaya çıkabilmektedir. İncelenen konu itibarıyla psikolojik ve demografik değerlendirmelerde bulunulacaktır. Bu bağlamda;

İnsanın gelişimi biyolojik, bilişsel, duygusal süreçlerle belirlenmektedir. Gelişim, genellikle dönemlerle açıklanmaktadır. Dönemlerin ne zaman başladığına ve ne zaman bittiğine ilişkin genel bir fikir vermesi amacıyla her bir döneme ilişkin yaklaşık yaş aralıkları verilmektedir. Bu bağlamda gençlik gelişim süreçleri ve dönemlerini;⁵¹⁶ *İlk Yetişkinlik (20'lerden 30'lara kadar)*, *Orta Yetişkinlik (35-45'ten 55-65'e kadar)* olarak sınıflandırmak mümkündür.

Gelişimde yaşam dönemlerinin ortaya çıkışı, biyolojik, bilişsel ve sosyo duygusal süreçlerin etkileşiminden etkilenmektedir. Ergenlikten yetişkinliğe geçişte kültür ve yaşantılar en önemli faktörlerdir. Son dönemlerde 18-25 yaşlarda gerçekleşen ergenlikten yetişkinliğe geçiş *beliren yetişkinlik* olarak adlandırılmaktadır. Arayış ve deneyim, beliren yetişkinliği karakterize etmektedir. Gelişimlerdeki bu noktada, birçok birey hangi kariyer yolunu izlemek, nasıl bir kimliğe sahip olmak, hangi yaşam stilini benimsemek istediğini (örneğin bekar, birlikte yaşayan ya da evli) araştırmaya devam etmektedir.⁵¹⁷

Amerikada psikoloji profesörü olan Jeffrey Jensen Arnett'e göre; beliren yetişkinlik denilen dönem hem ergenlikten hem de yetişkinlikten ayrılmaktadır. Bu dönemin diğer dönemlerden farklı olan beş özelliği bulunmaktadır. Bunlar;⁵¹⁸ *kimlik arayışının yoğun olduğu, bir takım beden ve ruh değişikliklerin yaşandığı, bireyin kendisine odaklandığı, ergenlik ve yetişkinlik arasında bir geçişin ve kendisini arada hissettiği, çeşitli fırsatların ortaya çıktığı dönemdir.*

Beliren yetişkinlik dönemi; kültürün yerleştiği ve döneme özgü toplumsallaşma süreçlerinin yaşandığı bir süreç olarak kabul edilmektedir. Yani bu dönem etkilenmeye müsait gelişime ve değişime açık bir dönemdir. Derginin hedef kitlesi olarak belirlediği dönem bu dönemdir.

⁵¹⁶ John W.Santrock, *Ergenlik*, Çev. Diğdem Müge Siyez, 14.Basımdan Çeviri, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic.Ltd.Şti., Ankara: Şubat 2017, 16.

⁵¹⁷ Santrock, *Ergenlik*, 19.

⁵¹⁸ Hasan Bacanlı, Şerife (Işık) Terzi, *Yetişkinlik ve Yaşlılık Gelişim Psikolojisi*, Şen Yıldız Matbaacılık, İstanbul: Birinci Baskı: Şubat 2012, 77-80.

Türkiye’de Planlı Kalkınma Dönemine⁵¹⁹ girildikten sonra demografik açıdan incelendiğinde ise gençlik tanımları; alt ve üst yaş sınırları ile ülkedeki gelişmelere ve uluslararası tanımlarada uygun olarak değişiklik göstermektedir.⁵²⁰ Bu bağlamda; Genç insan, ergenliğe girmeye başlayan biyolojik ve fizyolojik değişmeyi kapsayan kişiyi sosyal olgunluğa hazırlayan bir yaş aralığı ve bu aralığın tüm özelliklerini gösteren bir bireydir.⁵²¹ Dergi, çeşitli sayılarında ise gençlik yaşı için 40 yaşına kadar olan insanları kastettiğini ifade etmiştir.⁵²²

Gençlik toplumun itici gücü ve en dinamik ögesi olması sebebiyle her zaman hedef kitledir. İşte bu gerçeği gören Mustafa Kemal Atatürk, kuvayı milliye ruhu taşıyan anti-emperyalist ulusal kurtuluş savaşçıların acıları ve kanları karşılığı alınmış olan vatani hiç tereddüt göstermeden gençlere teslim ve emanet etmiştir. Atatürk, “Çocuklarımıza her şeyden önce ulusal benliğimize düşman olan unsurlarla mücadele etmenin önemi öğretilmelidir.”⁵²³ demektedir. Bu sözler değerlendirildiğinde gençler için kimlik belirlemenin zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Kimlik belirlenmesi için bazı kavramların gençlere kazandırılması gerekmektedir. Bu kapsamda; ahlâk, değer, düşünce ve ulusal bilinç gibi kavramların zihinlere yerleştirilmesi önem kazanmaktadır. *Yücel*, Mustafa Kemal’in yarınlarını emanet ettiği Türk gençliğine hem bu kavramları hem de çalışma, bilinç, üretkenlik, bilim aşılama çaba göstermiş sağlam ve esnek bir gençliğin oluşmasını hedeflemiştir. Türk inkılâbının yerleşmesinin ve devam ettirilmesinin bu yolla mümkün olacağına inandığı dergi içeriğinden anlaşılmaktadır. Bu bağlamda dergide gençlik ile ilgili yazılar incelenecektir.

Dergide ilk olarak gençlik ile ilgili Ekrem Reşid’in “Birkaç Söz...”⁵²⁴ adlı yazısı yer almaktadır. Bu yazı; “*Yücel gençtir. Yüceli gençler neşreder, gençler okur, Yücel gençliğe hitab eder. O itibarla Yücel’i sevmeli...*” sözleriyle başlamış ve gençliğe hitaben yazılmıştır. Yazıda; gençliğin ne demek olduğu yazarın kendine özgü sözleriyle açıklanmış ve gençlerin çalışarak başarılı olacakları vurgulanmıştır. Yazı şu anlamlı sözlerle bitirilmiştir; “*Karanlıktan hoşlanan gece kuşları, kurbağalar ve diğer çirkin, müstekreh mâhluklar etrafınızda toplanıp*

⁵¹⁹ Yazarın Notu: Türkiye’de Planlı Kalkınma Dönemleri olarak bilinen süreç 21 Kasım 1962’de Meclis’in onayından geçerek 1 Ocak 1963’te yürürlüğe girmiştir. İlk planlı dönemi ise 1963-1967 dönemidir.

⁵²⁰ Yazarın Notu: Ülkede planlı kalkınma dönemine girildikten sonra nüfus içerisinde çocukluk ile yetişkinlik çağları arasında yer alan gençlik; II. planlama döneminde 12-24, III. planlama döneminde 14-22, IV. ve V. planlama döneminde 12-24 ve VI. plan döneminde 15-24 yaş grupları şeklinde belirlenmiştir (DPT, 1988-1989, 32.) .VII.,VIII., IX. planlama dönemlerinde ise bu konuya yer verilmemiştir. Planlarda yaş aralıklarının düşünülmemesi büyük oranda çocukluk yaşının 0-18 olarak belirlenmesiyle ilgilidir. Türkiye, *Çocuk Hakları Sözleşmesi*’ne 1990 yılında taraf olmuştur. Uluslararası bu sözleşmeye uygun olarak gençliği 18 yaşın üzerinde görmektedir. Gençlik çeşitli özellikleriyle kendinden önceki ve sonraki yaş dilimlerinden tamamen ayrılmaktadır.

⁵²¹ İsmail Doğan, *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar*, 14.Baskı, Ankara: Ocak 2016, Ankara, 492-496.

⁵²² “Kilometresini Dolduranlara Karşı Bir Az da Yeni Adam Yetiştirsek”, *Yücel*, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 296.

⁵²³ *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri*, C.I. Ankara:1961, 321.

⁵²⁴ Ekrem Reşid, “Birkaç Söz...”, *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 8.

sesinizi örtmek isterler!... Fakat beyhude!... Azminiz karşısında Âciz kalırlar!... Çalışın!... çok geçmez, sa'yınız semaya doğru yükselir ve parlar, bir güneş gibi!.....”

Şekil 1: Cemal Nadir Güler'in Gençlik Karikatürü (Yücel, Sayı:19, Eylül 1936, 31.)

Derginin üçüncü sayısında İhsan Aygün'ün “Gençler Diyor ki”⁵²⁵ adlı anket yazısı yer almıştır. Bu yazı ile bir dizi anket yazı dizisi diğer sayılarda devam etmiştir. Yazıda; Cumhuriyet devrinde yetişen dönemin genç yazar ve şairlerine yönelik edebiyat anketleri düzenlenmiş onların neler düşündüğü, neleri okuduğu, nasıl işe başladıkları ortaya çıkarılarak okurlarla paylaşılmıştır. Cumhuriyet gençlerinin nasıl başardıkları, neleri yapabilecekleri gösterilmeye çalışılmıştır. Bu yazılarla; bütün gençlere sizde yapabilirsiniz! Başarabilirsiniz! Mesajı verilmek istenmiştir.

Derginin “Duygusuz Gençler”⁵²⁶ adlı başka bir yazısında; yüksek öğrenim gençliğini muhtemel bir savaşa hazırlamak amacıyla okul tatil dönemlerinde İstanbul'un çeşitli yerlerinde yaz aylarında yirmi günlük askerlik eğitimi aldığı dönemde, eğitim alan gençlerin bir kısmının üniformalı olarak gündelik talimlere gidip gelirken Türk dilinden başka dillerde şarkılar söylediği tespitleri yapılarak; “Yürekler sızlayarak anlatmak istediğimiz bazı hadiseler

⁵²⁵ İhsan Aygün, “Gençler Diyorlar ki”, *Yücel*, Sayı:3, Nisan 1935, 16-18.

⁵²⁶ “Duygusuz Gençler”, *Yücel*, Sayı:7, Eylül 1935, 1.

var. *Duygulu gençliğin böyle çirkin vakalara nasıl tahammül edebildiğini bir türlü anlamıyoruz.*” denilmekte ve bu gençler “*duygusuz*” olarak nitelendirilmektedir. Bu yazıda gençlik tipinin; önce sosyal çevresini ve ailesini kabul eden, örf, adet ve tarihten gelen geleneklere bağlı olan, ülkesinin uzak ve yakın geçmişini bilen, ulusal benliğine düşman unsurların farkında olan ve bunlarla nasıl mücadele edeceğini bilen gençlik şeklinde tasvir edilmekte yabancı dilde şarkı söylemek eleştirilmektedir.

Derginin *Fikir Serpintileri* köşesinde; İsmet Rasin’in “*Gençlik*”⁵²⁷ adlı yazısında; “*Mesela, bir vakitler herkes dünyayı düz sanırdı. Ve dünya, o vakitlerde şimdi olduğu gibi, yuvarlak idi.*” sözleriyle gençliğin kabul edilmesi, dünyanın eskiden düz olarak bilinmesi ancak gerçekte yuvarlak olduğu metaforu ile açıklanmıştır. Yazar yazısının devamında; düz dünya metaforu ile gençlikten yaşlılığa geçişi anlatmış fakat insanların bunu kabul etmediklerini halen her şeyi gençler gibi yapabileceklerini düşündüklerini bu yargının doğru bilinen bir yanlış olduğu vurgusunu yapmıştır.

Derginin 13’üncü sayısında İhsan Boran “*Gençlik*”⁵²⁸ adlı şiiri ile gençliği anlatmıştır;

“*Gençlik*

*Sen koşarak geçersin rüya cennetlerini,
Ne fecirler söner de sanırsın hep ilk fecir;
Alında hüzüün bile parlar bir güneş gibi,
Sana hayat bir cennet insan bir Tanrı gelir.
Hayalin bir bahçedir bilmez nedir son bahar,
Hırsın aç bir kartaldır güzelliği bağrında,
Çılgın şehvet kanına tatlı bir zehir katar,
Ananın yüreğini çiğnetirsin Leyla na...”*

İhsan Boran

Derginin 14’üncü sayısında memlekette bulunan eski yazarların, sanat ve edebiyat hayatında gençlere güvenmemesi ve gençlerden ümitsizlikle bahsetmesi “*Fazilet, Neredesin? ...*”⁵²⁹ adlı yazı ile eleştirilmektedir. Bu yazıda; eski yazarların, yetersizliği ve elle tutulur eser verememelerine karşın haksız eleştirilerde bulundukları ifade edilmektedir.

Derginin 19’uncu sayısında “*Gençlik ve İhtiyarlık Üzerine*”⁵³⁰ adlı başka bir yazıda; insanların zamansız ihtiyarlamaması için gençlikteki yaşantısına özen göstermesine dair öğütler yer almaktadır. Topluma, gençken sigara ve alkolden uzak durmak, iklim koşullarına dikkat etmek gibi vs. öğütler verilmektedir.

⁵²⁷ İsmet Rasin, “Fikir Serpintileri: Gençlik”, *Yücel*, Sayı:11, Ocak 1936, 177.

⁵²⁸ İhsan Boran, “Gençlik”, *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 19.

⁵²⁹ Osman Nebi, “Fazilet, Neredesin ? ..”, *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936, 49.

⁵³⁰ A.Süheyl, “Gençlik ve İhtiyarlık Hakkında”, *Yücel*, Sayı:19, Eylül 1936, 2-3.

Yine bu sayıda gençlik ile ilgili sahife altı sözlerine yer verilmiştir. Bunlardan bazıları şöyledir;“Gençlikten kocalığa sağlık saklanmalıdır.”. *Türk Atasözü*,⁵³¹ “Gençliği yıkan paranın bolluğudur.”. İngiliz *Atasözü*,⁵³² “Gençliğe üç öğüdüm var, çalış, çalış, çalış.”. *Bismark*,⁵³³ “Büyük olan her şey gençlik tarafından başarılmıştır.”. *Disraeli*,⁵³⁴ “Gençler ümitle, ihtiyarlar hatıra ile yaşarlar.”. *Fransız Atasözü*,⁵³⁵ “Gençlik ve ihtiyarlık hiçbir zaman birbirini çekemez.”. *İskoç Atasözü*,⁵³⁶ “Gençliği ihtiyarlardan öğren.”. *Alman Atasözü*,⁵³⁷ “Gençlik üzerine yazılmasını bekleyen boş bir defter gibidir.”. *Japon Atasözü*,⁵³⁸ “Gençler bilse, ihtiyarlar yapabilse.”. *Latin Atasözü*,⁵³⁹ “Gençlere sor onlar her şeyi bilir.”. *Portekiz Atasözü*,⁵⁴⁰ “Gençlik elden giderse bir daha gelmez geri.” *R.Browning*.⁵⁴¹

Derginin 24’üncü sayısında Elbert Hubbard’ın yazdığı ve Nermin A.Akalın’ın çevirdiği “*Garcia’ya Götürülecek Mektup*”⁵⁴² adlı bugün bile hala anlatılan bir yazı görülmektedir.⁵⁴³ Mektubun içeriğinde bir görevin sorgulama yapılmadan yerine getirilmesi yer almaktadır. *Dergide*; gençlere gerekli olan sadece kitaplarda yer alan bilgiyi, şunun bunun hakkında verilen açıklamayı öğrenmek değil, gösterilen itimada nail olmak, dürüst, erdemli hareket etmek ve içgüdüsel davranmak yani yapılacak iş, “*Garcia’ya mektubu götürmektir*” denmekte bu mektubun taşıdığı büyük gerçek faziletlerin her Türk gencinde de olması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu düşünce doğru mudur? Tabiki verilen bir görevi başarmak için başkasından sürekli yardım istemek, çalışırken dikkatsiz davranmak, bir işi baştan savma yapmak doğru bir şey değildir. Fakat bir işe başlamadan evvel hayati derecede önemli olan konularda soru sormak da kötü birşey değildir. Sormadan yapılan işlerde zaman ve emek israfı da yaşanabilir. Ancak, o yıllarda büyük harplerin yaşanması, her söyleneni yapan soru sormayan kişileri ön plana çıkartıyor olabilir. Ancak körü körüne itaat etmenin de sakıncaları çoktur.

⁵³¹ *Yücel*, Sayı:19, 2.

⁵³² *Yücel*, Sayı:19, 3.

⁵³³ *Yücel*, Sayı:19, 4.

⁵³⁴ *Yücel*, Sayı:19, 5.

⁵³⁵ *Yücel*, Sayı:19, 8.

⁵³⁶ *Yücel*, Sayı:19, 9.

⁵³⁷ *Yücel*, Sayı:19, 11.

⁵³⁸ *Yücel*, Sayı:19, 10.

⁵³⁹ *Yücel*, Sayı:19, 15.

⁵⁴⁰ *Yücel*, Sayı:19, 16.

⁵⁴¹ *Yücel*, Sayı:19, 27.

⁵⁴² Elbert Hubbard, “Garcia’ya Götürülecek Mektup”, Çev. Nermin A. Akalın, *Yücel*, Sayı:24, Şubat 1937, 202-205.

⁵⁴³ Yazarın Notu: Bu yazı; Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile Küba arasında çıkan harpte dönemin ABD Başkanı Mackinley’in Küba adasının yüksek ve yeri bilinmeyen bir dağında bulunan ABD kuvvetlerinin başındaki Kumandan Garcia’ya yazdığı mektubu götürmek üzere Rowen adında bir teğmeni görevlendirilmesi ve teğmenin davranışının konu edinilmesidir. Rowen mektubu aldığı zaman Başkan’a “*Acaba Garcia nerede ?*” *Veya ne yapacağım? Nasıl yapacağım?* diye sorular sormamıştır. Görevi alır almaz kendisi araştırmış Garcia’yı bulmuş mektubu ulaştırmış ondan aldığı mesajları da Başkan’a getirmiştir.(Elbert Hubbard, “Garcia’ya Götürülecek Mektup”, Çev. Nermin A. Akalın, *Yücel*, Sayı:24, Şubat 1937,202.)

Derginin 30'uncu sayısı *Kültürlülerin Görüşü* köşesinde; Hüseyin Namık Orkun'un "*Sanat, Gençlik ve İnkılâp*"⁵⁴⁴ adlı yazısına yer verilmiştir. Yazıda; *İnkılâp karşısında gençliğin ve sanatkârın vazifesi neler olmalıdır? İnkılâp karşısında ilmin vazifeleri neler olmalıdır? Bizde beynelmilel büyük sanatkâr ve âlim yetiştirmek için neler gerektir?* sorularına cevaplar aranmıştır. Bu bağlamda, ilk soruya cevap olarak, gençliğin ve sanatkârın birinci ve asıl vazifesi inkılâba ayak uydurma, feragatla çalışma ve inkılâbı yayma vazifesi gösterilmiştir. İkinci soruya cevap, ilmin birinci vazifesi inkılâbın ideolojisini yapmak, üçüncü soruya cevap ise, Macaristan ve Japonya'da sanatkâr yetiştirmek için yapılanlar anlatılmıştır. Yazar için; ülke dahilinde istidatları bulup çıkarmak, onları himaye etmek ve ilerletmek yapılması gereken en önemli şeylerdir. Bu kapsamda; Kültür Bakanlığı genç istidatları mektep sıralarında takip etmeli, aralarında yetenekli olanları Avrupa'ya göndermelidir. Yazara göre, bunların haricinde en mühim vazife bir nesil evvelki kendisinden sonra geleni seçmeli, yetiştirmeli, himaye etmeli nihayetinde mevkiini ona devretmelidir. Bu yazının anketten ziyade bir veya birkaç konuda gençlere yönelik görüş bildirme ve ilgililere mesaj verme amacı taşıdığı değerlendirilmektedir.

Derginin 33'üncü sayısında *Yücel*'in "*Gençlik, Ankara ve Devrim*"⁵⁴⁵ çerçeve yazısında; Milli Edebiyat Akımının önde gelen şairleri arasında bulunan halkçı, ulusçu görüşleri savunan şiirler yazan Mehmet Emin Yurdakul'un *Gençlik'ten Parçalar, Ankara'dan Parçalar, Halk'dan Parçalar* adlı üç şiirine yer verilmiştir. Bunlardan *Gençlik'ten Parçalar* şöyledir;

Gençlik'ten Parçalar

*Sesinin önünde en çılgın rüzgâr
Kanadı kırılmış bir kartal olur.
Kükreyen gücüne karşı aslanlar
Korkudan sinecek bir delik bulur.*

*Şehvetsiz bir aşkı yıkıp ve yapan
Önüne geçilmez bir kudret tanır.
İnkılâp yolunda ölüme tapan
İnsana kahraman diye inanır.*

Bu yazıyla; gençlere yönelik şiirler yazılmış gençlere verilen önem gösterilmiştir.

Kültürlülerin Görüşü köşesinde "*Gençlik, Sanat ve İnkılâp*"⁵⁴⁶ adlı bu sayının başka bir yazısında; dergi, "*Sanat cemiyet içindir*" görüşünü benimsemiş, inkılâp ve sanatında gönüllüsü olmuştur. Bu hususu her fırsatta dile getirmiştir. Bu yazıda; Türk gençliğinin

⁵⁴⁴ Hüseyin Namık Orkun, "Sanat, Gençlik ve İnkılâp", *Yücel*, Sayı:30, Ağustos 1937, 213-214.

⁵⁴⁵ "Gençlik, Ankara, Devrim", *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937, 89.

⁵⁴⁶ Hasan Reşit Tankut, "Gençlik, Sanat ve İnkılâp", *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937, 98-100.

hususiyetlerini en iyi kavramış bir bilgin olduğu bildirilen Hasan Reşit Tankut'a, inkılâp karşısında gençliğin ve sanatın durumu hakkında düşünceleri sorulmuştur.

Derginin 34'üncü sayısında “*Yüksek Tahsil Gençliği Arasında Açtığımız Büyük Anket*” başlığı ile “*Heyecanlı, Hamleci, Aydın ve Uyanık Genç Arkadaşlarımızdan Cevap Bekliyoruz.*”⁵⁴⁷ adlı yazı yer almaktadır. Yazıda; derginin bir kültür, gençlik ve sanat mecmuası olduğu ve bu dergiye yüksek tahsil yapan gençlerinde büyük ilgi gösterdiği belirtilmektedir. Derginin maksadını daha geniş, daha köklü ve daha makul bir şekilde şumullendirmek istendiği vurgulanmaktadır. Yalnız yüksek tahsil gençliğinin okuduğu değil aynı zamanda yazdığı bir mecmua olmak, yüksek öğrenim gençliğinin neler düşündüğünü öğrenmek, gençlerin birbirlerinin fikirlerini ve hislerini öğrenmesine ve aralarındaki bağları kuvvetlendirmesine yani tanınmasına vesile olmak amaçlarıyla bu anketin başlatıldığı bildirilmektedir. Gençlere bu ankette; memleket, gençlik, kültür ve sanat meselelerinde gençleri düşündürmek, görüşlerini öğrenmek maksatlarıyla değişik konularda sorular yöneltilmiştir.

Derginin 36'ncı sayısında *Yücel*'in “*El Ele Verelim Genç Arkadaşlar!*”⁵⁴⁸ adlı yazısında; sanat ve fikir mecmualarının yeterli trajlara sahip bulunmadığı dile getirilerek genç sanatkar ve yazarlar dergiye yazı yazmaya davet edilmiştir.

Yine aynı sayıda “*Aydın ve Uyanık Gençlere Soruyoruz:*”⁵⁴⁹ adlı yazıda gençlere; gençlik ile ilgili sorular sorulmuş ve cevapları okurlarla paylaşılmıştır. Gençler bu anketlerde kendi istek ve arzularını gündeme taşımışlar, çeşitli konularda uygulamaları eleştirmişlerdir. Bu ankette; halkevlerinin işlevlerini yetersiz bularak eleştiren ve serbest düşünme ve özgürlük konularının önemine vurgu yapan gençlerin düşüncelerine yer verilmiştir. Derginin bu yazılar vasıtası ile gençlerin düşünceleri ve isteklerini yetkili mecralara ve kamuoyuna ulaştırma görevini üstlendiği görülmektedir.

Derginin 40'ıncı sayısında dönemin İçişleri Bakanı Şükrü Kaya'nın 19 Mayıs 1938'de 19 Mayıs stadyumunda yaptığı konuşmalardan kesitler içeren ve Behçet Kemal Çağlar'ın 19 Mayıs için kaleme aldığı şiir bulunan “*19 Mayıs Çocuklarına Selam*”⁵⁵⁰ adlı başyazısı yer almıştır. Bu yazıda; Atatürk'ün Cumhuriyet'i Türk gençliğine emanet ettiği hatırlatılarak gençlere olan güven vurgulanmıştır. “*Bütün Türk Gençliği Senin de Yazını Merakla Bekliyor*” logosu ile “*Genç ve İdealist Arkadaş!...*”⁵⁵¹ adlı anketle gençliğin genç denince neler

⁵⁴⁷ “Heyecanlı, Hamleci, Aydın ve Uyanık Genç Arkadaşlarımızdan Cevap Bekliyoruz.”, *Yücel*, Sayı:34, Aralık 1937, 159-160.

⁵⁴⁸ “El Ele Verelim Genç Arkadaşlar !”, *Yücel*, Sayı:36, Şubat 1938, 257.

⁵⁴⁹ “Aydın ve Uyanık Gençlere Soruyoruz.”, *Yücel*, Sayı:36, Şubat 1938, 244-249.

⁵⁵⁰ “19 Mayıs Çocuklarına Selâm”, *Yücel*, Sayı:40, Haziran 1938, 131.

⁵⁵¹ “Genç ve İdealist Arkadaş!...”, *Yücel*, Sayı:40, Haziran 1938, 138-142.

düşündüğü anlaşılmaya çalışılmış, Türk inkılâbının işlenmesi, *Kemalist* zihniyetin her yerde üstün bir görüşle müdafa edilmesi amaçlanmıştır.

Ayrıca, Türk gençlerinin yurt dışında öğrenim görmeleri konusunun ele alındığı “*Orta Avrupa Talebe Müfettişi Reşat Şemsettin’le Bir Konuşma*”⁵⁵² adlı bir başka yazı bu sayıda yer almıştır. Bu yazıda Reşat Şemsettin gençliğin yetiştirilmesinde dört noktaya dikkat çekmiştir. Bunlar; Anadili doğru yazmak ve konuşmak, hep birlikte söylenecek ortak şarkıları çoğaltmak, gençlerin kolayca ezberleyeceği ninni, manzume ve destanları bulup ortaya koymak ve din (Amentü⁵⁵³) ve dünya görüşüne olan ihtiyaçtır. Dergi bu yazısıyla dört noktayı kamuoyu nezdinde dile getirmiştir.

Behçet Kemal Çağlar’ın Ankara radyosu konuşmalarından biri olan “*Yeni Mezunlarla Konuşma*”⁵⁵⁴ adlı yazısında; yüksek tahsil yapan ve mezun olan gençlere hitaben bazı nasihatlar verilmiştir. Yazının sonunda ise; “*Genç arkadaşlarım! Kendinize güveniniz. Gündelik kaygıların değil, büyük maksatların adamı olunuz. İnanınız ve seviniz. Hayata idealist, inanlı ve sevmek için çarpan bir kalple, büyük maksatların yoluna yeni ve ileri bilgilerle çıkmaya hazır bir kafa ile atılınız.*” ifadeleriyle seslenilmiştir. Bu yazıda derginin gençlere özgüven aşılama çabaları dikkat çekmektedir.

Yine aynı sayıda Orhan Burian’ın “*Gençlik Bilse...*”⁵⁵⁵ adlı yazısı görülmektedir. Bu yazıda, Halit Ziya Uşaklıgil’in meşhur romanı “*Mai ve Siyah*” hakkında yazarın düşünceleri okurlarla paylaşılmıştır. Yazıyla; dönem gençlerinin roman karakterlerinin tavır ve davranışlarından dersler çıkarması hedeflenmiştir.

Derginin 43’üncü sayısında *Yücel*’in “*Gençlik Arasında Bir Anket ve Kuvvetlenen Kanatlarımız*”⁵⁵⁶ adlı bir başyazısı yer almaktadır. Bu başyazı bir özeleştiri mahiyetindedir. Yazıda; gençlere yapılan anketlerin sonuçları değerlendirilerek gençlerin yetiştirilme yöntemlerinin eksik ve noksanlıkları ortaya konmaktadır. Yazının sonunda ise “*Küpidon’un (küp) gözüünün bağınu çözmek, sevgi ve iyman intihabını tesadüfe bırakmamak lâzım.*” ifadeleriyle mutlak surette gençleri yetiştirmek, bilinçlendirmek gereği üzerinde durularak ilgili mercilere mesajlar verilmektedir.

⁵⁵² “Orta Avrupa Talebe Müfettişi Reşat Şemsettin ile Bir Konuşma”, *Yücel*, Sayı:40, Haziran 1938, 146-149.

⁵⁵³ Yazarın Notu: Amentü: Arapçadan Türkçeye geçmiş bir kelimedir. 1- Arapça "inandım" anlamına gelen ve islamiyet’in temel inançları olan Allah’a, onun meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah’tan geldiğine inanmayı dile getiren söz. 2- Bir oluş, düşünce veya ideolojinin temelini oluşturan değer yargıları 3. Kur’an surelerinden birinin adı (*TDK Türkçe Sözlük*, I. Cilt A-J, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 99.).

⁵⁵⁴ Behçet Kemal Çağlar, “Yeni Mezunlarla Bir Konuşma”, *Yücel*, Sayı:42, Ağustos 1938, 211-212.

⁵⁵⁵ Orhan Burian, “Gençlik Bilse...”, *Yücel*, Sayı:42, Ağustos 1938, 238-241.

⁵⁵⁶ “Gençlik Arasında Bir Anket ve Kuvvetlenen Kanatlarımız”, *Yücel*, Sayı:43, Eylül 1938, 6-7.

Derginin 48'inci sayısında Osman Nebi'nin “Yeni Ufuklar...”⁵⁵⁷ adlı yazısında; yeni Türkiye'nin önünde vatani saadete ve ışığa kavuşturacak yeni ufukların açıldığı ancak henüz gelişimin tamamlanmadığı işaret edilmektedir. Bu gelişimin devam ettirilmesi için yeni nesle görevler düştüğü vurgulanmaktadır. Yeni nesle, milliyet duygusuyla hareket etmesi, memleket ihtiyaçlarını düşünmesi, Türklüğün insanlık çerçevesi içindeki rolünü artırması için çareler düşünmesi, kızıl ve yeşille beraber boğulacak diğer düşmanlarını tanıması ve gerekli tedbirleri alması, halkın istenen düzeye getirilmesi, kültür sahasında gelişime katkı sağlaması, köylere ışık taşınması çarelerini düşünmesi tavsiye edilmektedir. Bu yazıda eskiye dönüşten ve komünizmden gençlerin uzak tutulması tavsiyeleriyle bir nevi derginin politik görüşü de yansıtılmaktadır. Bu görüş Türk milliyetçiliği ekseninde Kemalizm'e ve inkılâplarına bağlılık şeklinde özetlenebilir.

Derginin yine bu sayısında “Genç İstidatlar”⁵⁵⁸ başlığı ile bir sayfa açılmıştır. “Mecmuamızda bu sayfayı tekrar genç istidatlara ayırırken maksadımız, onlara, samimi teşçiğ ve tenkide belki en çok ihtiyaçları olduğu bir sırada, yardım etmektir. Bize gelen şiirleri dikkat ve âlaka ile okuyacağız; ümit verici bulduklarımız bu sayfada çıkacaktır.” ifadeleri ile sayfanın amacı açıklanmaktadır. Okurların dergiye gönderdikleri “Gitmek, Ağıt, Çınar, Akşam, Badem Çiçeklerine Düşen Dolu, İhtiyar Yalnız Öldü” adlı şiirler bu sayfada yayınlanmıştır.

Derginin 52'nci sayısında 19 Mayıs Bayramı münasebetiyle Cevdet Kerim İncedayı'nın radyoda verdiği konferanstan alıntı; “19 Mayıs 1919 un Yıldönümünde”⁵⁵⁹ adıyla başyazı okurlara sunulmaktadır. Bu yazıda; 19 Mayıs Bayramı'nın yurdun her tarafında kutlandığı belirtilerek, Kurtuluş Mücadelesi ve yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması hakkında bilgiler verilmekte ulu önder Atatürk'ün üstün vasıflarına vurgular yapılmaktadır. Bu yazıda dergi tarafından; Atatürk ilke ve inkılâplarının koruyucusu olarak Türk gençliğinin görüldüğü ve onlara Kemalizm'in önemini benimsetmek ve ideolojiye bağlılıklarını artırmak maksadıyla milli duygularını harekete geçirici mesajlar verildiği görülmektedir.

Derginin “Gençliğin Terbiyesi”⁵⁶⁰ adlı bir başka yazısında; o dönemde faaliyette bulunan İnkılâpçı Gençlik⁵⁶¹ adlı bir dergide yayınlanan “Fikir hayatımıza bir nazar: sözde münevver zihniyeti” başlıklı bir makalede; inşacı bir zihniyet gösterip hakikatlerle çarpışmaktan ve hayal aleminde yaşayan ve bu hayallerin gerçekleşmesi için de mevcut düzeni ret ve inkâr eden herhangi bir sistemi büyük bir istekle karşılayan yarı münevverlerin yazdığı yazılarla

⁵⁵⁷ Osman Nebi, “Yeni Ufuklar...”, *Yücel*, Sayı:48, Şubat 1939, 299.

⁵⁵⁸ “Genç İstidatlar”, *Yücel*, Sayı:48, Şubat 1939, 311.

⁵⁵⁹ Cevdet Kerim İncedayı, “19 Mayıs 1919 un Yıldönümünde”, *Yücel*, Sayı:52, Haziran 1939, 133-134.

⁵⁶⁰ “Gençliğin Terbiyesi”, *Yücel*, Sayı:79, Eylül 1941, 20.

⁵⁶¹ Yazarın Notu: Dergi 1939-1943 yıllarında yayınlanan muhafazakâr karakterli bir dergidir. Sahibi İstanbul Hukuk Fakültesi Profesörlerinden Ziya Umur'dur. (*Yücel Dergisi* çeşitli sayılarından naklen)

karşılaştığı tespiti yapılarak gençlik bu fırsatçılara karşı uyanık olmaya davet edilmekte ve ayrıca, *Cumhuriyet Gazetesi*’nde Mazhar İpşir imzasıyla çıkan iki makalede; ideolojinin sürdürülmesi için gençliğin sıkı bir ruh terbiyesi ile yetiştirilmesinden bahsedilmektedir. Söz konusu dergi ve gazetenin işaret ettiği bu tavrı; gençliğin eğitiminin memleketin geleceği için çok önemli olduğu gerekçesiyle “*Bu gençliğin yetiştirilmesi, fakat disiplinli bir ordu gibi yetiştirilmesi, yarına bırakılmaya tahammülü olmayan mühim bir meseledir.*” ifadeleriyle gençliğin uygun şekilde yetiştirilmesinin önemi vurgulanmaktadır.

Derginin 85-86-87’nci ortak sayılarında Ankara Dil, Tarih, Coğrafya Fakültesi öğrencilerinin kurduğu “*Fikir Münakaşa Kolu*” toplantısında, öğrenci üyelerinin düşüncelerinin ifade edildiği “*Gençliğin Düşünceleri*”⁵⁶² adlı yazı yer almıştır. Yazıda gençliğin; o yıl CHP San’at mükafatının ilki olan 2500 lirayı kazanan Halide Edip Adıvar’ın “*Sinekli Bakkal*” eserini nasıl yorumladığı tartışılmıştır. Bu toplantıların fikir münakaşaları şeklinde yapılması, serbest düşünce ortamının oluşturulması, ortak aklın kullanılması bakımından önemlidir. Derginin bu tür yazıları gündeme alması, değişik görüşlerin ileri sürülmesi ve münakaşa edilmesine verdiği önemi göstermektedir.

“*Gençlik-İhtiyarlık*”⁵⁶³ adlı çerçeve yazısı; “*Bahtınızın kapalı olduğunu veya kendinizde istenilen meziyetler bulunmadığını görerek kötümser olmayın sakın*” ifadeleriyle başlamaktadır. Bu yazıda; ünlü kişilerin gençliklerindeki eksikliklerinden örnekler verilerek gelecekte bu eksikliklerin farkına varıp düzelterek ünlü olduklarına yönelik vurgular yapılmaktadır. Mesela; Newton’un matematik derslerinden zayıf aldığı, Albert Eistein’in çocukluğunda konuşmayı beceremediği, Demosthenes’in gençliğinde kekeme olduğundan bahsedilmektedir. Bu kusurların giderilebileceği, insanların kendini geliştirebileceği, gençlere çalışarak ve eğitimle bu eksikliklerin düzeltilebileceği mesajı verilmektedir.

Cevat Abbas Gürer’in “*Montreux’nün İmzalandığı Akşam Atatürk’ün Sofrası*”⁵⁶⁴ adlı yazısında; Atatürk’ün Türk gençliğine derin güveni ve isabetli telkini gündeme taşınmıştır. Yazının konusu; babasını aramaya gelen 18-20 yaşlarındaki Kemal Gürer’in, Atatürk’le Floryada’ki sofrasında karşılaşması ve Atatürk’ün bu yaştaki gençliğin düşünce ve duygusunu öğrenmek istemesi fakat Atatürk’ün istediği neticeyi alamaması üzerine gençliğin nasıl düşünmesi gerektiği ile ilgili konuları ele alıp gence not ettirip bizzat söyletmesidir.

⁵⁶² “Gençliğin Düşünceleri”, *Yücel*, Sayı:85-86-87, Mart-Nisan-Mayıs 1942, 27-32.

⁵⁶³ Atalay Yörük, “Gençlik - İhtiyarlık”, *Yücel*, Sayı:108, Ekim 1945, 67.

⁵⁶⁴ Cevat Abbas Gürer, “Montreux’nün İmzalandığı Akşam Atatürk’ün Sofrası”, *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945, 90-91.

Derginin bir başka yazısı, 112'nci sayısında Amerikalı general Douglas Mac Arthur'un masasının üzerinde bulunan bir levhada yazılan yazıları içeren "*Aradığımız Gençlik*"⁵⁶⁵ adlı çerçeve yazısıdır. Bu yazıda; "*Gençlik bir ömür çağı değildir. Bir zihin halidir. Kimse, sadece şu kadar yıl yaşamış olmakla ihtiyarlamaz; insan ancak gayelerinden dönmekle ihtiyarlar.*" sözlerine yer verilerek gençlere ruhsal ve felsefi açıdan mesajlar verilmektedir.

Dergide, *Halkçı* imzasıyla "*Kilometresini Dolduranlara Karşı Biraz da Yeni Adam Yetiştirsek*"⁵⁶⁶ adlı gençlerin yetiştirilmesini konu alan bir eleştiri yazısı görülmektedir. Yazıda; CHP'ye fikir akımlarına, açık konuşma ve yazmalara müsaade edilmesi, hür seçimlere yer verecek bir düzen ve teşkilât kurulması telkin edilmekte ve CHP içinde ve başında yıllarca Kurtuluş Savaşı'na katılmış seçkin kişilerin devleti idare ettikleri, çeyrek asra varan Cumhuriyet Türkiye'sini genç yaşta idareye başlayan ve hala idare edegelen, yarım asrı geçkin neslin bulunduğu tespiti yapılarak, genç insanlara yavaş yavaş yer ayırması istenmektedir. "Genç" tabirine de bir açıklık getirilmekte "*Genç dediğimiz zaman altmış değil, kırk yaşından önceyi kastediyoruz*" denmektedir. Genç insanları yetiştirmenin çaresi olarak, yetişmek ve kendini göstermek için onlara fırsat verilmesi gerektiği konusu üzerinde durulmaktadır. "*Yirmi beş yıllık Cumhuriyet idaresi kaç genci tecrübe etti?*" diye sorulmaktadır. Partiya ve iktidara taze kan gerektiği işaret edilerek "*Parti işlerinin başına gençleri getirmekten çekinmeyelim. Politika adamı böyle yetişir. Meclise gençler girsin, hükümete gençler girsin. Bunların onda biri cevherli çıkarsa memleket için büyük kazançtır.*" ifadeleri kullanılmaktadır.

Yücel'in "*Gençliğin Güzel Galeyanı ve Komünistlikten Korunma Çareleri*"⁵⁶⁷ adlı yazısında; bu dönemde üniversite gençliğinin komünizm tehlikesine karşı duruşu ve bildiriler yayınlaması desteklenmiş ve bu gayeye uygun olarak Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencilerinin genel kurul toplantısında aldıkları komünizmle mücadele ve Atatürk ilke ve inkılâpları'nı koruma içerikli bir bildiriye yer verilmiştir.

Enver Ziya Karal'ın verdiği konferanslardan derlenen "*Atatürk ve Gençlik*"⁵⁶⁸ adlı yazılarda; yazarın kendi bakış açısıyla Atatürk'ün gençliğe dair düşünceleri değerlendirilmiş ve okuyucuya aktarılmıştır. Özetle; Atatürk'ün *Milli İdealin* tatbikinin gençliğe düşen vazife olduğu, bu vazifeyi yapacak olan gençliğin eğitilmesi gerektiği, eğitilen Türk gençliğinin Cumhuriyeti yükselteceğine inanıldığı ve bu nedenlerle Cumhuriyetin gençlere emanet edildiği, Atatürk'ün 1927 tarihli nutkunda "*Ey Türk gençliği birinci vazifen Türk inkılâbını*

⁵⁶⁵ "Aradığımız Gençlik", *Yücel*, Sayı:112, Şubat 1946, 183-185.

⁵⁶⁶ "Kilometresini Dolduranlara Karşı Biraz da Yeni Adam Yetiştirsek", *Yücel*, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 296.

⁵⁶⁷ "Gençliğin Güzel Galeyanı ve Komünistlikten Korunma Çareleri", *Yücel*, Sayı:135, Ocak 1948, 459.

⁵⁶⁸ Enver Ziya Karal, "Atatürk ve Gençlik", *Yücel*, Sayı:138,140, Nisan, Haziran 1948, 88-89, 210-211.

Türkiye Cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafâ etmektir.” dediği işaret edilmiştir. Münekkite göre; Cumhuriyet, gençliğe iki bakış açısı yani iki kanat getirmiştir. Bunlardan ilki yaşatıcı fikir bir diğeri de milli heyecandır. Gençlik yaşatıcı fikir kanadına yaslanarak milli heyecan kanadı üzerinde yükselir ve bununla birlikte yüksek Cumhuriyet yükselir.

Derginin son seri üçüncü sayısında Halit Çakır’ın kaleme aldığı *“Batılılaşma yolunda: Aradığımız Gençlik”*⁵⁶⁹ adlı yazıya yer verilmiştir. Bu yazıda yazar; Cumhuriyetten önce ve Cumhuriyetten sonra çocuk davranışlarındaki değişimleri kendi görüşleriyle okuyucularla paylaşmıştır. Bu bağlamda; Cumhuriyetten önce çocukların işe kendilerini hazırlamaları açısından çalışmalarının (*Su, gazoz, gazete, simit satma vs.*) ayıplandığı, Cumhuriyetten sonra ise çalışabildikleri ancak bunun yeterli olmadığı iddia edilmekte, çocukların evde ve okulda geleceğe hazırlanması açısından çalışmaya yönlendirilmesi gerektiği savunulmaktadır. Ayrıca, gençlerin Amerika’ya, Amerikalı’ya özentisi dile getirilmekte ve bunun doğru bir davranış olmadığı *“Filmlerde gördüğünüz Amerika’yı gerçek sanmayınız Amerikan öğrencisinin, binbir güçlük içinde kazandığı para ile öğrenim yaptığını biliniz.”* ifadeleriyle belirtilmektedir.

Dergide; gençleri eğitmek ve bilinçlendirmek suretiyle gerçekleştirilen Türk inkılâbına kalıcı bir ideoloji oluşturma hedeflendiği değerlendirilmektedir. Bu maksadın tahakkuku için; gençlere önem verildiği ve benimsendiği, dönüşüm ve değişimin ancak gençleri kazanmak yoluyla yapılacağı kavrandığı, yenilik ve gelişme taraftarlığına dayalı bir ideoloji ile Atatürk’ün milliyetçilik ilkesinin öne çıkarıldığı görülmektedir.

İdeoloji bir fikir sistemidir. Sosyal bir hareketin fikirleştirilmesidir. Türk inkılâbı önce kendisine rehber olacak bir fikir sisteminin, zaman içinde, ana prensipleri ile derlendiği, düzenlendiği inkılâplardan değildir. Böyle bir fikir sisteminin arayıcılarını, araştırmacılarını, nazarilerini, fikir adamlarını daha önceden vermemiştir. Türk inkılâbı asli bir takım fikir prensiplerini ve dünya ölçüsünde manalı yeni değerleri, kendi yapısında taşır ve temsil eder.⁵⁷⁰

Topluma ve toplumsal hareket ve ilişkilere bağlı olarak ideolojiler iki bölümde sınıflandırılmaktadır. Bunlar; tutucu ve gelişmeci ideolojilerdir. Cemiyetlerin iki ideolojiden birini sahiplenmeleri onların toplumsal değişim ve dönüşüm karşısındaki tutum ve eğilimlerini de belirlemektedir. Tutucu ideolojiler toplumun mevcut durumunun muhafazası taraftarı olduğu için bu isimle anılmaktadır. Gelişmeci ve ilerlemeci ideolojiler ise elinde bulunanla yetinmeyen, reformist, yenilik ve gelişim taraftarlığına dayalı ideolojilerdir. Bu

⁵⁶⁹ Halit Çakır, “Aradığımız Gençlik”, *Yücel*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 175.

⁵⁷⁰ Şevket Süreyya Aydemir, *İnkılâp ve Kadro*, Evrim Matbaacılık, Remzi kitabevi, Dördüncü Basım 1990, 80-81.

bağlamda; Türk toplumunun ideolojik özyapısının iki ana belirleyicisi bulunmaktadır. Bunlar; *Uygarlık ve Milliyetçiliktir*. Uygarlık boyutunun amacı batılı medeniyet düzeyine ulaşmak, Milliyetçilik boyutu ise dili, kültürü ve inancı aynı olan milli bir toplum oluşturmaktır.⁵⁷¹

Kemalizm ideolojisi gelişmeci ve ilerlemeci bir ideolojidir. Türk toplumunun ideolojik karakterinin iki boyutunu da içinde barındırmaktadır. Kemalizm ideolojisinin doğuşu ile birlikte ülkede tam bir toplumsal dönüşüm ve değişim vuku bulmuş ve toplumu oluşturan kurumlarda, toplumsal ilişki ve yapılarda radikal geçişler yaşanmıştır. Toplumsal değişim ve dönüşümün üç önemli ögesinin *zaman, mekân ve insan* olduğu bütün bilim dünyası tarafından kabul edilen bir olgudur. Bu bağlamda toplumsal değişimin en önemli ögesinin insan olduğu açık ve sarihtir. Dergi bu gerçeği görmüş ve bu değişime kayıtsız kalmamış ve değişimin aktif bir unsuru gibi hareket etmiştir. Dergi toplumsal değişim ve dönüşümü gerçekleştirmek maksadıyla toplum üzerinde etkin ve geleceği olan lise ve yüksek öğrenim gençliğini hedef almıştır. *Yücelciler* kendilerini hep Türk gençliğinin bir parçası olarak görmüşlerdir.⁵⁷²

Dergiye göre de Kemalizm ideolojisi gelişmeci ve ilerlemeci bir ideolojidir. Gençlikle ilgili derginin yazılarına bakıldığında, toplumsal değişimin koşulları ile *zaman, mekân ve insan* boyutlarını harekete geçirmek ve gerçek bir dönüşüme neden olabilecek ortam ve hazır bulunuşluk düzeyinin hazırlanmaya çalışıldığı ve bu konuda hedef kitlesi üzerinde başarılı olunduğu söylenebilir. Ancak şu bir gerçektir ki; Türkiye Cumhuriyeti'nde değişim ve dönüşüm halen tamamlanmış değildir. Bu değişim ve dönüşümün günümüzde de devam ettiği kabul edilmektedir. Bu gerçeğe rağmen derginin bu hususta o dönemde kendine düşen görevi yerine getirdiğine inanılmaktadır.

Atatürk Türk gençliğine güvenerek *Büyük Nutkunda* Türkiye Cumhuriyeti'ni gençliğe emanet etmiştir. Gençlik de de bu emanetin önemini bilmektedir.

1.7. Derginin Özel Sayıları

Derginin bazı sayıları içeriği ve kapsamı bakımından; "*Özel Sayılar*" olarak tasnif edilmiştir. Bu bağlamda;

Sayı: 1 (Şubat 1935); Yücel'in ilk sayısı olması, yayın hayatına başlaması ve bu sayıda çıkış amacını açıklaması nedeniyle en özel sayısı olarak belirlenmiştir. Dergi; 23 Şubat 1935'de yayınlanmıştır. "*Önsözümüz*"⁵⁷³ başlığı altında amacını açıklamıştır.

⁵⁷¹ İsmail Doğan, *Eğitim Sosyolojisi Kavramlar ve Sorunlar*, Nobel Yayınları, Ankara: Kasım 2018, 261.

⁵⁷² "Okuyucularımızla Başbaşa", *Yücel*, Sayı:85-86-87, Mart-Nisan-Mayıs 1942.

⁵⁷³ "Önsözümüz", *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 1.

Sayı: 45 (Son Teşrin 1938): Bu sayı, sekizinci cildin üçüncü sayısıdır. Son Teşrin (Kasım) 1938’de yayınlanmıştır. Atatürk ölüm döşeğindedir. Kasım ayında çıkmasına rağmen İlk Teşrin (Ekim) ayının içeriği ile hazırlanmıştır. Bu Ekim ayı, Cumhuriyet’in 15’inci yılını doldurduğu aydır. Onbeşinci yıl sayısı olarak adlandırılmıştır. “Atatürk’ün 10’uncu Yılda Millete Seslenişi”⁵⁷⁴ temalı fotoğrafı “Cumhuriyeti Biz Kurduk Siz Yaşatacaksınız.”⁵⁷⁵ ifadesi kapakta yer almaktadır. “Andımız”⁵⁷⁶ ile başlamıştır. Reşit Galip imzalı “Büyük Ata”⁵⁷⁷ başlıklı bir yazı ikinci sayfadadır. Yazı önsözünde şöyle bir açıklama yapılmaktadır; “Mustafa Kemal’e layık olduğu büyük soyadı verilmeden çok evvel Reşit Galip ona, Büyük Ata demişti. Atatürk’ün tarihteki mevkiini çok iyi canlandıran bu kıymetli yazıyı okuyucularımıza sunuyoruz.”.

“Atatürk’ün Mücadelelerindeki Hususiyetler”⁵⁷⁸ başlıklı Saffettin Pınar imzalı yazıda; Atatürk’ün görüşleri ile ilgili dikdörtgen içerisinde birçok bilgi verilmiştir. Bunlar; Atatürk ve Harp, Atatürk ve Hukuk, Atatürk ve İktisat, Atatürk ve Din, Atatürk ve Güzel Sanatlar, Atatürk ve Medeniyet’dir. Ayrıca, sahife altlarında çok sayıda Atatürk’ün söylediği sözler yer almıştır. Bunlardan seçilen bazı sözler; “Benim için en büyük mükâfat, milletimin en ufak bir takdir ve iltifatıdır”, “Hakimiyet verilmez alınır.”, “İlham ve kudret menbası milletin kendisidir.”, “Çiftçi ve çoban; bir millet için unsuru aslidir.”, “Vazife mukabili olmayan hak mevcut değildir.”, “Yeni Türkiye devleti bir halk devletidir. Halkın devletidir.”. Dergide “On beş Yılın On beşi”⁵⁷⁹ başlıklı özel bir yazı iç kısımlarda bulunmaktadır. Bu yazıda derginin seçtiği onbeş değer açıklanmıştır. Bunlar; *Falih Rıfki Atay, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Muhsin Ertuğrul, Behçet Uz, Behçet Kemal Çağlar, Şükrü Kanadlı, Cemal Nadir Güler, Vedat Nedim Tör, Muammer Eriş, Türk Süvarileri, Kubilay, Reşit Galip, Abdurrahman Naci, Akil Muhtar, Sabiha Gökçen*’ dir. Bu değerlerin fotoğrafları ile birer sayfada yaptıkları anlatılmaktadır. Müteakiben iç sayfalarda, “Onbeşinci Yılda Düşünceler”⁵⁸⁰ başlıklı Behçet Kemal Çağlar imzalı yazı mevcuttur. Dergide ayrıca; “Onbeş yılın Destanı 1923-1938”⁵⁸¹ bölümü açılmış bu bölümde ise Milli Mücadele’yi anlatan onbeş fotoğraf ve altında onbeş açıklama sunulmuştur. Derginin yayınlandığı dönem imkân ve şartlar düşünüldüğünde onbeş yıllık cumhuriyet ve yapılan faaliyetler çok güzel bir şekilde tasarlanmıştır.

⁵⁷⁴ “Atatürk’ün 10’uncu Yılda Millete Seslenişi”, *Yücel*, Sayı:45, Kasım 1938, 1.

⁵⁷⁵ *Yücel*, Sayı:45, Kasım 1938, 87.

⁵⁷⁶ “Andımız”, *Yücel*, Sayı:45, Kasım 1938, 87.

⁵⁷⁷ Reşit Galip, “Büyük Ata”, *Yücel*, Sayı:45, Kasım 1938, 88-89.

⁵⁷⁸ Saffettin Pınar, “Atatürk’ün Mücadelelerindeki Hususiyetler”, *Yücel*, Sayı:45, Kasım 1938, 92-102.

⁵⁷⁹ “Onbeş Yılın Onbeşi”, *Yücel*, Sayı:45, Kasım 1938, 103.

⁵⁸⁰ Behçet Kemal Çağlar, “Onbeşinci Yılda Düşünceler”, *Yücel*, Sayı:45, Kasım 1938, 119.

⁵⁸¹ “Onbeş Yılın Destanı”, *Yücel*, Sayı:45, Kasım 1938, 127-150.

Ayrıca dergi; “Onbeş yılda Yaratılan Onbeş Eser”⁵⁸² adlı bir yazıyla onbeş eseri seçmiştir. Bunlar; *Nutuk*, *Türk Tiyatrosu*, *Ulus Gazetesi*, *Dört Cilt Tarih (Türk Tarihi Tetkik Cemiyetinin Çıkardığı Eser)*, *Resim Sergisi*, *Deniz Aşırı (Seyahat Kitabı)*, *Türk Şairleri*, *Meşhur Adamlar Ansiklopedisi*, *Sinekli Bakkal (Roman)*, *Çalı kuşu (Roman)*, *Kırk Yıl (Roman)*, *Fotoğrafla Türkiye*, *Çubuk Barajı*, *Gölcük Yağ Gemisi*, *Tarih Sergisi*’dir. Bunlardan başka bu sayıda “Onbeş Yılın Onüçü”⁵⁸³ adlı seçme karikatürlerde yer almaktadır. Bu karikatürler; *Gözlüklü Bir Bukelemon*, “*Eriyen Adam*” *ŞAİR*, *Eserlerini Nallayan Bir Nalbant*, *Azığını Elazıktan Alan Bir Saylav*, *Cumhuriyette Cinci Hoca*, *Türkiye Büyük Millet Meclisinde Bir Osmanlı Şairi*, *Tarih Kurumunda Bir Vak’anivî*, *Cumhuriyette Hortlayan Nerkisi*, *İki Defa Arsız*, *Can=Rh Olduğuna Göre Kararuh*, *Bir Tereddüdün Adamı*, *Bizim Hacı Meşhedi Durmadan Mantar Atar*, *Yunusu Yutan Balık*’dır. Derginin Atatürk ve Cumhuriyet’i konu alan bu sayısı, içerik ve anlam bakımından oldukça güzel hazırlanmıştır.

Sayı 46 (İlk Kanun 1938): Aralık 1938’de çıkan bu sayı, derginin çok özel sayılarından biridir. Atatürk’ün vefatını müteakip çıkan ilk sayısıdır. Kapağında “*Türk Bayrağı Zeminin Arka Fonunda Atatürk Portresi*”⁵⁸⁴ ve altında siyah zeminde “*Ben Ölmedim*” yazısı yer almıştır. Derginin standart kapak şeklinin günün anlamına yönelik olarak değiştirildiği görülmektedir. Dergi aynı zamanda iç düzeninde çeşitli değişiklikler yapmıştır. Kapaktan sonraki ilk sayfada, Atatürk’ün ölüm raporunu imzalayan doktorların adları ve ölüm raporu mevcuttur. Bu sayıda; daha önce sahife altında verilen özlü sözler, bu sefer sayfanın yukarısına iki şerit arasına alınmış ve bütünüyle Atatürk’e ait sözlere yer verilmiştir. İkinci sayfa arka yüzünde orijinal bir telgraftan, bir mektuptan, sıraya konmuş bir yazıdan ve gene bir mektuptan alınmış el yazıları ile yazılmış Atatürk’ün ölümü ile ilgili ifadeler mevcuttur. Derginin üçüncü sayfasında, “*Son Gün, Saniye Saniye İzinde*”⁵⁸⁵ başlıklı Behçet Kemal Çağlar’ın 19 Kasım 1938 Cumartesi sabahından 21 Kasım 1938 Pazartesi öğleye kadar Dolmabahçe’den Ankara istasyonuna kadar tespit ettiği notlar ceride şeklinde saniye saniye yayınlanmıştır. Ayrıca, Atatürk’ün orijinal hüviyet cüzdanı dergide ilk defa yayımlanmıştır. İç kısımlarda Atatürk’le ilgili şiirlere, yazılara, ağıtlara, Atatürk’ün o zaman yayınlanmamış çok sayıda fotoğraflarına yer verilmiştir. Yine bu sayıda, Atatürk hakkında yabancı devlet adamlarının ve milletlerin söylediği cümleler, yazılar ifadelere yer verilmiştir. 1919’dan-1938’e kadar Atatürk’ün gerçekleştirdiği çeşitli faaliyetler, inkılâplar kısa ve öz olarak

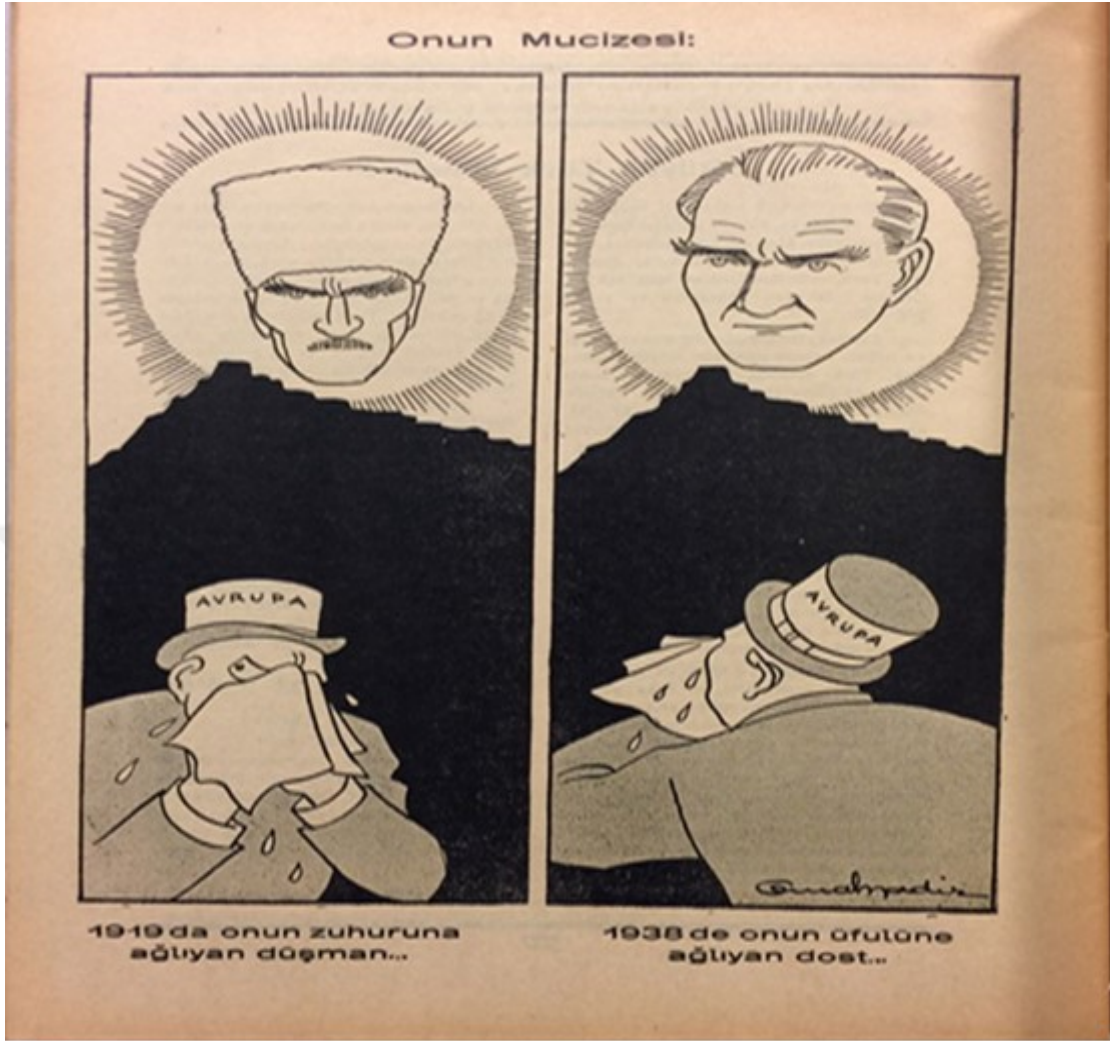
⁵⁸² Haluk Y.Şehsuvaroğlu, “Onbeş Yılda Yaratılan Onbeş Eser”, *Yücel*, Sayı:45, Kasım 1938, 158-164.

⁵⁸³ “Onbeş Yılın Onüçü”, *Yücel*, Sayı:45, Kasım 1938, 165-167.

⁵⁸⁴ *Yücel*, Sayı:46, Aralık 1938, 1.

⁵⁸⁵ “Son Gün, Saniye Saniye İzinde”, *Yücel*, Sayı:46, Aralık 1938, 175-181.

dergide anlatılmıştır. Ayrıca dergide Cemal Nadir Güler'in "Onun Mucizesi"⁵⁸⁶ adlı günün önemini anlatan çok özel bir karikatür yer almaktadır.

Şekil 2: Cemal Nadir Güler'in Atatürk'ün Ölümü Nedeniyle Yayınlanan Bir Karikatürü (Yücel, Sayı:46, Aralık 1938, 228.)

Derginin sonunda ise "Andımız"⁵⁸⁷ tam sayfa olarak verilmiştir. Sonuç olarak bu sayıda Atatürk'ün ölümünden sonra çok özel yazılan yazılara, makalelere, şiirlere, tarihi faaliyetlere (ceride vs.), karikatürlere yer verilmiş bu hususta nüshanın özel sayı olmasını gerekli kılmıştır.

Sayı 57 (Son Teşrin 1939): 1939 Ekim - Kasım ayının Ulu Önder Atatürk'ün ilk ölüm ve Cumhuriyet'in kurulmasının 16'ncı yıldönümü olması sebebiyle bu sayının, özel bir sayı olduğu değerlendirilmektedir. Dergi kapağında, Atatürk'ü 1937 yılında Büyük Trakya Manevraları'nda gösteren bir fotoğrafı yer almaktadır.

⁵⁸⁶ Cemal Nadir Güler, "Onun Mucizesi:", *Yücel*, Sayı:46, Aralık 1938, 228.

⁵⁸⁷ "Andımız", *Yücel*, Sayı:46, Aralık 1938, 236.

Fotoğrafın altına büyük harflerle “Atatürk ve Cumhuriyet Sayısı” yazılmıştır.⁵⁸⁸ Dergi kapak için şu yorumu yapmıştır; Türk varlığını bir cümle ile ifade etmek istersek akla iki kelime gelir; ““Atatürk ve Cumhuriyet.”. Bu iki mefhumu bir arada toplamak ümidiyle bu sayıyı neşrediyoruz”.⁵⁸⁹ Dergi bu yorumu ile özel bir sayı olduğunu kendisi ifade etmektedir. Derginin ikinci sayfasında “Ona Kalb Olmak İçin Yaşıyoruz”⁵⁹⁰ başlıklı başyazısı görülmektedir. Derginin bu sayısında, Atatürk’ün çeşitli fotoğrafları basılmıştır. Bunlardan bazıları; *TBMM Reisi Mustafa Kemal Paşa Hazretleri, Türkiye Cumhuriyet Reisi Kemal Atatürk, Ebedi Başkumandan Atatürk Askeri Tatbikatta, Ankara Sayılabı Kemal Atatürk, Vatanı Gözetleyen Atatürk, Bekliyen Rasat Tepe’dir.*⁵⁹¹ Sahife altı yazılarında ise, İsmet İnönü’nün Atatürk hakkında söylediği sözlere yer verilmiştir. Bunlardan bazıları şöyledir; “Atatürk’ün aşkındaki bu birlik büyük ölünün kurduğu rejimin remzidir.”, “Kemalizm’in hususi vasfı devamlılığında mündemiçtir.”, “Milletler arasında kardeşçe bir insanlık hayatı Atatürk’ün en kıymetli ideali idi.”, “Atatürk:Bütün hayatında bize ruhundaki ateşten canlılık verdin.”, “İnkılâbı anlamak Atatürkü anlamaktır.”⁵⁹² Orta sayfalarda Behçet Kemal Çağlar’ın Atatürk’e Sesleniş şiiri mevcuttur.⁵⁹³ Yücel’in yine orta sayfalarda Atatürk sahifesinde; “Atatürk Bizden Neler Bekliyor.”⁵⁹⁴ başlıklı Atatürk’ün derlenmiş sözlerinden oluşan yüce Türk milletinden isteklerini içeren bir yazı sunulmuştur. Atatürk sahifesindeki diğer yazılar ise; *Eski bir hatıra, Napoleon, Genç istidatlar, Cemal Nadir Güler’e ait karikatür, Hayat Albümünden ve İsmet İnönü’nün sözleri* yer almıştır. Dergi bu sayısı ile Kemalizm’e bağlılığını, Kemalizm’i iliklerine kadar hissettiğini ve gençlere de bu duygu durumunu geçirmek için bütün gücü ile çalışacağını göstermektedir.

Derginin 58-59’uncu birleşik sayısının⁵⁹⁵ çeşitli sebeplerden dolayı ilk defa iki sayı birleştirilerek çıkarılması, 61’inci sayısı ise altıncı yıl özel sayısı olması “Beş sene içinde Yücel için neler söylendi.”⁵⁹⁶ yazısı, Yücel yazarlarının fotoğrafları ile tanıtılması, Yücel yazarı kadrosunun yayın politikası tartışmalarının geniş şekilde bulunması, hümanizma’yı esas alan yayın politikası değişikliğinin anlatılması sebebiyle anılan sayıları özel kılmaktadır.

80’inci sayısı,⁵⁹⁷ 81’inci sayısı,⁵⁹⁸ 91-92-93’üncü birleşik sayısı,⁵⁹⁹ 109’uncu sayısı,⁶⁰⁰ 121-122’nci sayısı,⁶⁰¹ 133’üncü sayısı,⁶⁰² 143-144-145’inci sayısı⁶⁰³ Cumhuriyet ve Atatürk özel

⁵⁸⁸ Yücel, Sayı:57, Kasım 1939, 97.

⁵⁸⁹ “İçindekiler”, Yücel, Sayı:57, Kasım 1939, 98.

⁵⁹⁰ “Ona Kalb Olmak İçin Yaşıyoruz”, Yücel, Sayı:57, Kasım 1939, 99.

⁵⁹¹ “Muhtelif Fotoğraflar”, Yücel, Sayı:57, Kasım 1939, 99-134.

⁵⁹² Yücel, Sayı:57, Kasım 1939.

⁵⁹³ Behçet Kemal Çağlar, “Atatürk’e Sesleniş”, Yücel, Sayı:57, Kasım 1939, 110.

⁵⁹⁴ “Atatürk Bizlerden Neler Bekliyor”, Yücel, Sayı:57, Kasım 1939, 115.

⁵⁹⁵ Yücel, Sayı:58-59, Aralık 1939-Ocak 1940.

⁵⁹⁶ “Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi”, Yücel, Sayı:61, Mart 1940, 1-4.

⁵⁹⁷ Yücel, Sayı:80, Ekim 1941.

sayıları olması nedeniyle özel sayılardır. 85-86-87'nci birleşik sayıları,⁶⁰⁴ 88-89-90'ıncı birleşik sayısı⁶⁰⁵, İkinci Dünya Savaşı'nın devam etmesi sebebiyle *Yücel Dergisi* yazarlarının askere çağırılması üzerine uzun bir aradan sonra üç sayının birleştirilmiş şekilde çıkan sayıları olması sebebiyle özel sayılardır. 110'uncu sayısı,⁶⁰⁶ şiir özel sayısıdır. Dergide şiir ile ilgili yazılar, şiirler, şiir hakkında düşünceler geniş bir şekilde yer almaktadır. 126'ncı sayısı⁶⁰⁷ Yücel karikatüristi Cemal Nadir Güler'in ölümü üzerine çıkarılan Cemal Nadir Güler özel sayısıdır. Yeni seri ilk sayısı⁶⁰⁸ 1950 yılında çıkan toplam 8 adet dergiden ilkidir. Kapandıktan iki yıl sonra tekrar yayın hayatına başlamıştır. Ebat değişmiş, yeni bir düzende yayınlanmaya başlamıştır. Son seri ilk sayısı⁶⁰⁹ 10 adet çıkan derginin ilkidir. Kapandıktan 5 yıl sonra yayın hayatına başlamıştır. Ebat değişmiş, yeni bir düzende yayınlanmaya başlamıştır. Bu nedenle bu iki serinin ilk sayıları özel sayılar olarak nitelendirilmiştir.

1.8. Derginin Kırılma Anları (Zaruri Kapanmalar, Ara vermeler)

Yücel Dergisi'nin bu kritik dönemleri belirtilmeden önce dönemin basın neşriyatı için önemli bir yer işgal eden 1931 Tarihli *Matbuat ve Matbu Eserler Neşri Hakkında Kanun* ile 5680 sayılı *Basın Kanunu* hakkında bilgi verilmesi gerekmektedir. Çünkü bu dönemde, bu kanunlar gerekçe gösterilerek dönemin basın neşriyatına çok çeşitli müeyyideler uygulanmıştır. Söz konusu ilk kanun; 25 Temmuz 1931 tarih ve 1881 numara ile TBMM de kabul edilmiş 08 Ağustos 1931 yılında Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.⁶¹⁰ Bu basın yasası ile birlikte basına bir görev verilmiş ve bu görevde, evrensel nitelikten çok mevcut sistemi koruma ve yapılan inkılâpları savunma amacı öngörülmüştür.⁶¹¹ Ayrıca 1933 yılında kurulan Matbuat Umum Müdürlüğü ile basın üzerindeki denetim artırılmıştır.⁶¹²

Bu kanun ile denetim kurumsallaşmış, basın sıkı denetim altına alınmış ve ülkedeki basının nitelik ve sınırları belirlenmiştir. Bunun doğal sonucu olarak 1931 yılından sonra gazetelerin ve dergilerin hemen hemen hepsi iktidarın kontrolünde ve istediği yönde faaliyet göstermiştir. Aksine hareket edenlere ise çeşitli yaptırımlar uygulanmıştır (*kapatma, çeşitli cezalar vs.*).

⁵⁹⁸ *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941.

⁵⁹⁹ *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942.

⁶⁰⁰ *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945.

⁶⁰¹ *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946.

⁶⁰² *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947.

⁶⁰³ *Yücel*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948.

⁶⁰⁴ *Yücel*, Sayı:85-86-87, Mart-Nisan-Mayıs 1942.

⁶⁰⁵ *Yücel*, Sayı:88-89-90, Haziran-Temmuz- Ağustos 1942.

⁶⁰⁶ *Yücel*, Sayı:110, Aralık 1945.

⁶⁰⁷ *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947.

⁶⁰⁸ *Yücel*, Sayı:146 (Yeni Seri Sayı 1), Ocak 1950.

⁶⁰⁹ *Yücel*, Sayı:154 (Son Seri Sayı 1), Kasım 1955.

⁶¹⁰ *Resmî Gazete ile Neşir Ve İlâm*: 8. VIII.1931-Sayı:1867, Kanun No:1881, Kabul Tarihi:25.VII.1931.

⁶¹¹ Bünyamin Ayhan, *Atatürk ve Basın*, Palet Yayınları, Konya: 2009, 176.

⁶¹² Yasemin Doğaner, "Modern Türkiye'de Basın/Medya (1923-2019)" *Modern Türkiye Tarihi*, Ed. Ahmet Şimşek, (Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2019): 345.

Nitekim yasanın yürürlüğe girmesinden kısa bir süre sonra *Yarın* Gazetesi kapatılmış gazetenin başyazarı Arif Oruç ve sorumlu müdürü Süleyman Tevfik tutuklanmışlardır. *Son Posta Gazetesi* yazarlarından Zekeriya Sertel iktidarı sert eleştirilerinden dolayı ve gazetenin sorumlu müdürü Selim Ragıp'da yayımdan dolayı hapis cezalarına çarptırılmışlardır. Matbuat Kanunu'ndan sonra kapatılan dergiler ise *Muhit ve Türk Yurdu* dur.⁶¹³

Bu kanunla tek parti yönetiminin kendine münhasır bir basın yarattığı, bu basın aracılığı ile fikir, kültür ve sanat alanında kendi parti ideolojisini benimsettiği, topluma mesajlarını ilettiği ve yine bu basın sayesinde muhaliflerin sesini kısıttığı değerlendirilmektedir.

Söz konusu ikinci kanun ise 5680 sayılı Basın Kanunu'dur. 14 Mayıs 1950 seçimlerinden sonra DP nin iktidar olmasını müteakip Mecliste 15 Temmuz 1950'de kabul edilmiş 21 Temmuz'da yürürlüğe sokulmuştur.⁶¹⁴

5680 sayılı Basın Kanunu, 1931 Matbuat Kanunu'nun yönetenlere tanıdığı geniş imtiyazlı yetkileri kaldırmıştır. Bu kanunla; gazete yayınlamak için izin almak koşulu olmayacak sadece bildirimde bulunma zorunluluğu olacaktır. Basın suçları yargılamaları Toplu Basın Mahkemelerinde yapılacak ve bu durum basın için bir güvence olacaktır. Gazete patronları yayınlanan yazılardan dolayı cezalandırılmayacaktır. Fakat yazı işleri müdürleri yazarlarla aynı sorumluluğu taşıyacaklardır.⁶¹⁵

Yücel Dergisi 23 Şubat 1935'te Cumhuriyet'in Atatürkçü dergisi olarak yayınlanmaya başlamıştır. Dergi, bu kanuna aykırı hareket ettiği gerekçesiyle (*Mevcut yönetime karşı geldiği için*), iki defa kısa sürelerle kapatılmıştır. 1948-1950 yılları arasında çeşitli sebeplerle yayınına ara vermek durumunda kalmıştır. Daha sonra 1950'de yeni seri adı altında 8 sayı çıkarmış 1950-1955 arası ise yayınına uzun sayılabilecek yine bir ara vermiştir. Nihayetinde Kasım 1955-Ağustos 1956 arasında Ankara'da 10 sayı daha çıkarmış ve yayınına son vermiştir. Bu kapsamda; derginin kırılma anları, *İlk Zaruri Kapanma*, *İkinci Zaruri Kapanma*, *Yücel'in 140 sayılı nüshasının savcılık tarafından toplatılması*, ara verme dönemleri ise *1948-1950 Birinci Ara Verme*, *1950-1955 İkinci Ara Verme* olarak adlandırılmaktadır. İki defa kısa süreli kapanmasını derginin yöneticisi Muhtar Fehmi Enata, derginin birinci ara verme döneminden sonra yayınlanan yeni seri ilk dört (1-4) sayısında (Eski seri no.:146-149) ayrıntılı bir şekilde okurlarla paylaşmaktadır.

⁶¹³ Nurşen, Mazıca. "1930 a Kadar Basının Durumu ve 1931 Matbuat Kanunu", *Atatürk Yolu Dergisi* Cilt 5, Sayı: 18 (Ağustos 1996).

⁶¹⁴ Resmi Gazete, Tarih: 24 Temmuz 1950, Sayı:7564.

⁶¹⁵ Alpay Kabacalı, *Türk Basınında Demokrasi*, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara:1994, 234.

1.8.1. İlk Zaruri Kapanma

İlk kapanmayı Muhtar Fehmi Enata, derginin yeni seri ilk dört sayısı (146-149)’nda yer alan; “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: I,⁶¹⁶ II,⁶¹⁷ III⁶¹⁸ ve IV ⁶¹⁹” adlı ardışık dört yazısıyla anlatmaktadır.

Şekil 3: *Yücel*’in İlk Kapatılmasına Neden Olan “Bekleyen Rasat Tepe” Adlı Fotoğrafı⁶²⁰

İlk yazısında Enata; 1939 Kasım ayında Atatürk’ün ilk ölüm yıl dönümü nedeniyle hazırlanan 57 numaralı *Yücel*’in yayınlandığı,⁶²¹ bu sayının okurlar tarafından yüksek bir ilgiyle karşılandığı ve o zaman İstiklâl caddesinde bulunan *Yücel* yazıhanesinin önüne 1.5 m boyunda bir Atatürk fotoğrafının asıldığını ifade etmekte ve sonra 26 Kasım gecesi *Yücel* yazıhanesine Beyoğlu Kaymakamı ile Emniyet Amirinin geldiği ve dergi hakkında çeşitli sorular sorduktan sonra müteakiben kapıya asılan Atatürk fotoğrafının kaldırılmasını istediklerini buna karşı çıktıklarını ancak idare amirlerinin emirleri gereği kaldırmak zorunda

⁶¹⁶ Muhtar Fehmi Enata, “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: I”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 25-26.

⁶¹⁷ Muhtar Fehmi Enata, “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: II”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:2 (147), Şubat 1950, 20-21.

⁶¹⁸ Muhtar Fehmi Enata, “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: III”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:3 (148), Mart 1950, 12-15.

⁶¹⁹ Muhtar Fehmi Enata, “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: IV”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:4 (149), Nisan 1950, 58-59.

⁶²⁰ *Yücel*, Sayı:57, Kasım 1939, 134.

⁶²¹ “Atatürk ve Cumhuriyet Sayısı”, *Yücel*, Sayı:57, Kasım 1939.

kaldıklarını ve sonrasında ise ertesi gün (27 Kasım 1939) derginin kapandığını öğrendiğini açıklamaktadır. Bu dönemde Refik Saydam'ın Başbakan, Faik Öztürk'ün ise İçişleri Bakanı olduğunu sözlerine eklemektedir.

Enata ikinci ve üçüncü yazısında; haksız ve yersiz bu müdahale karşısında memleket idaresinin başındakilere duyurmaya ve kendilerine mektupla müracaata karar verdiklerini⁶²² ve başta Cumhurbaşkanı İnönü olmak üzere Başbakan'a, İçişleri Bakanı'na ve *Yücel*'i tanıyan kırk kadar milletvekiline mektup yazmaya ve kapanma sebebini öğrenmek için ise İçişleri Bakanı ile görüşmeye karar verdiklerini anlatmaktadır. Bu bağlamda, İçişleri Bakanı Faik Öztürk ile görüşmesinde; Bakanın makamına çıktığını kendisini tanıttığını Bakanın kendisine mecmua çıkarmanın sorumluluklarını bilip bilmediğini sorduğunu akabinde bu sorumlulukları neden yerine getirmediklerini belirterek *“O halde bu yediğin b..k nedir? diye bağırdı. “Hakikaten Atatürk gelmiştir. Vatanı kurtarmıştır. Vazifesini tamamlamış ve ölmüştür. Bugün onun yakın arkadaşları iş başındadır. Onun üşüyüp üşümediğini bize sen mi hatırlatacaksın?”*⁶²³ sözleriyle anlatmaktadır. Derginin kapanma sebebini bu vesileyle öğrendiğini açıklayarak; *“O zaman başımıza gelenlerin sebebini anlamış oldum. 57'nci sayısının bir sahifesine Bekleyen Rasat Tepe diye bir resim koymuştuk. Bomboş bir tepenin üstünde Atatürk'ün mübarek yüzü bulutlar arasında görünüyor ve sanki; “Neden beni vatanın toprağına gömmüyorsunuz?”* diyordu.” Bakan tarafından azarlandığını İçişleri Bakanı ile görüşmeyi müteakip Başbakan Refik Saydam'ın kendisi ile görüşmek istediğini öğrendiğini ancak bu sefer *Yücel* yazarlarından Saffettin Pınar'ı yanına alıp öyle gittiğini ve Refik Saydam'ın; *Yücel*'in 57'nci sayısında yer alan bir bölümü yüksek sesle okuyup sonra, *“Söyleyin bakalım, bundan neyi kastediyorsunuz?”*⁶²⁴ diye sorduğunu anlatmaktadır. Soruya cevap olarak Muhtar F.Enata; Atatürk'e karşı olan ve milletvekili seçilen eski CHP'lileri (Kazım Karabekir vs.) kastetiklerini açıkladığını (Başbakana söylediğini) aktarmaktadır. Daha sonra Başbakan'ın; *“Bekleyen Rasattepe”* için *“Söyle bakayım Ankara'yı tanır mısın? Ankara Böylemidir? Atatürk çırılçıplak bir dağın başında mı bırakılmıştır?”* sorusunu sorduğunu kendisinin ise; *“Bu resmi Bekleyen Rasattepe ismiyle bizzat ben tertip ettim. Gayem açılacak anıtkabir müsabakasında san'atkâra bir ilham vesilesi olması ümidi idi.”* diye cevap verdiğini anlatmaktadır. Refik Saydam'ın bu konu üzerinde fazla durmadığını sonra dergide

⁶²² Enata, “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: II”, 25-26. Yazarın Notu: Mektup; *Türkiye Cumhuriyeti İsmet İnönü'nün Yüce Katına* diye başlamakta ve mecmuayı çıkaranlardan inkılâp gençliği şeklinde bahsedilmektedir. Derginin bir kültür ve sanat dergisi olduğu, Atatürk inkılâbının en büyük yapımcılarına ve onların yollarına karşı sonsuz bir bağlılık duymanın Cumhuriyet devrinde bir suç olmayacağı belirtilmekte ve tekrar açılması için yardım istenilmektedir.

⁶²³ Enata, “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: II”, 26.

⁶²⁴ Enata, “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: III”, 12-13.

yer alan Ankaralı Âşık Ömer'in *Gel Birlikte Yanalım* Garip Mustafa adlı şiirinde bulunan bir parçayı yüksek sesle okuduğunu aktarır;

.....hey Refik göreyim sizi
Yürüyün yürüyün açıktır izi
Ona dövünmeyi bırakın bizi
Siz nidası bizde âhı vatanın.⁶²⁵

Refik Saydam'ın bu şiiri okuduktan sonra; *"Buna tahammül edemem..Milleti üstüme kışkırtır gibi hey Refik diye bana hitab etmenizdeki, mâna nedir?"* diye sorduğunu ve Refik Saydam'ın *"Sizin açtığınızı zannettiğiniz bu Atatürk bayrağı arkasına sığınarak bizi kötümeye ve sizi de kötü niyetlerine alet etmek isteyenlerin bulunacağına ben bir Başvekil olarak tamamen inanıyorum."* dediğini anlatmaktadır.

Bu anlatılanlardan, mevcut yöneticilerin Atatürk'e karşı gibi gösterilmelerinden rahatsız olduğu Refik Saydam'ın *"Memlekette Atatürk davası diye bir şey yoktur. Sizden tekrar rica ederim, mevcut olmayan bir davayı mevcutmuş gibi göstermeyin."*⁶²⁶ sözleriyle dergi yöneticisini sertçe uyardığı anlaşılmaktadır. Bu anlatılanlardan derginin tek parti yönetimini eleştirdiği için kapatıldığı görülmektedir.

Muhtar Fehmi Enata ve Saffettin Pınar daha sonra Halk Partisinin Genel Sekreteri Fikri Tezer'i ziyaret ettiklerini, Fikri Tezer'in; *"Memleketin selâmeti namına Dahiliye Vekili arkadaşım icap eden tedbirleri almaya mecburdur. Atatürk üşüyor diye kıyameti koparacağınıza edebiyat dergisi olduğunu iddia ettiğiniz mecmuanızda masal ve hikâye neşretseniz çok daha iyi olur. Burnunuzu aklınızın ermeyeceği kadar büyük işlere sokmayınız. Yok ille sokmağa kalkarsanız veya kalkacağız dersiniz bütün selâhiyet sahipleri burnunuzu kırmasını da bilirler"*⁶²⁷ sözleriyle kendilerini sertçe uyardığından bahsetmektedir.

Aynı gün Milli Eğitim Bakanı olan Hasan Âli Yücel'in dergi yöneticisini görmek istediği yazıda belirtilmekte ve Bakan'ın makamında ziyaret edildiği Hasan Âli Yücel'in de; *"Çocuklar, mecmuanızın ismini değiştirmek lâzım. Yücel imzasıyla çıkan başyazınızı büyüklerimiz benim yazdığımı zannediyorlar. Çok müşkül duruma düşüyorum."*⁶²⁸ diye serzenişte bulunduğu anlatılmaktadır. Muhtar F. Enata bu serinin dördüncü yazısında; *Yücel* isminin Hasan Âli henüz orta tedrisat umum müdürü iken ve soyadı kanunu tatbik sahasına girmemişken alındığını, *Yücel* ismini Hasan Âli Maarif Vekili olup da evrakı *Yücel* imzasıyla imzalamağa başladığı zaman, *Yücel*'in 50'nci sayısını yayımlandığını onun soyadı ile ilgisi

⁶²⁵ Enata, "İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: III", 13.

⁶²⁶ Enata, "İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: III", 14.

⁶²⁷ Enata, "İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: IV", 58-59.

⁶²⁸ Enata, "İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: IV", 59.

bulunmadığını ifade etmektedir.⁶²⁹ Derginin isminden, Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel'in rahatsız olduğu anlaşılmaktadır.

Nihayetinde, Muhtar Fehmi Enata, Başvekil Refik Saydam'dan yeniden yayın müsadresi almış ve 58'inci sayıyı⁶³⁰ çıkarmak üzere hazırlıklara başlamıştır. Enata; bu sayının (58-59) kapağına vitrinden kaldırılan Atatürk resmini koyarak pasif protestosunu devam ettirdiğini yazısında açıklamaktadır.⁶³¹ Neticede dergi yayına iki ay ara vermek zorunda kalmış ve bu iki sayı bu nedenle beraber(58-59) çıkarılmıştır.

1.8.2. İkinci Zaruri Kapanma

Şekil 4: *Yücel*'in İkinci Defa Kapatılmasına Neden Olan Kapak Fotoğrafı⁶³²

Muhtar F.Enata “İkinci Kapanışın Acıklı Hikâyesi”⁶³³ adlı yazısıyla ikinci kapanışı bütün detaylarıyla okurlarıyla paylaşmıştır. Bu bağlamda; Muhtar F.Enata, derginin 61'inci sayısında⁶³⁴ Saffettin Pınar'ın “Kemalizmin Esasları” adlı etüdünü dergide yayınlanmaya

⁶²⁹ Enata, “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: IV”, 59.

⁶³⁰ *Yücel*, Sayı: 58-59, Aralık 1939, Ocak 1940.

⁶³¹ Enata, “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: IV”, 59.

⁶³² *Yücel*, Sayı: 67, Eylül 1940.

⁶³³ Enata, “İkinci Kapanışın Acıklı Hikâyesi: IV”, 11-13.

⁶³⁴ *Yücel*, Sayı: 61, Mart 1940.

başladığını ancak yazarın bir mektupla hükümet şeflerine karşı âdeta kafa tutar gibi bu neşriyatın devam etmesinin lüzumsuzluğundan bahsederek “*Kemalizmin Esasları*” adlı etüdüne devam etmeyeceğini bildirdiğinden bahsetmektedir. Bu neşriyata yazarın devam etmeme nedenini Başvekâlet Yüksek Mürakabe Heyetine dolgun bir maaşla tayin edilmesine bağlamaktadır. Esasen bu sözlerle tek parti iktidarı tarafından, Atatürk’ün ön plana çıkarılmasının Milli Şef İnönü’nün arka plana atılması şeklinde algılandığını düşünmekte ve işte bu yüzden yazarın yayından vazgeçtiğini söylemektedir.⁶³⁵

Enata; “*Eylül 1940 tarihli ve 67 sayılı Yücel’in*⁶³⁶ *kapağını Zafer Bayramı vesilesile büyük taarruzun bu en canlı anını tesbit eden Taksim âbidesinin resmine tahsis etmemize rağmen mecmuada buna dair tek bir satır neşretmedik.*” sözlerini söylemekte ve bir nöbetçi polisin tebliği ile *Yücel*’in Vekiller Heyeti kararıyla süresiz kapatıldığını öğrendiğini yazmaktadır.⁶³⁷

Muhtar F.Enata; derginin Vekiller Heyeti tarafından kapatılmasından dolayı Ankara’ya gitmeyi göze alamadığını ancak konu üzerinden birkaç gün geçtikten ve ortalık durulduktan sonra vilayetin basın bürosuna gidebildiğini, büronun şefinin kapatılma kararının telefonla Ankara’dan Emniyet Müdürlüğü’ne bildirdiğini ve hiçbir sebep gösterilmediğini söylemektedir.⁶³⁸ Vilayet Matbuat şefi Suat Tenik’e kapatma ile ilgili kişisel kanaatini sorduğunu ve şu şekilde cevap aldığını yazmaktadır; “*Ben öyle zannediyorum ki bu meselede yine sizin Atatürkçülüğünüz baş rolü oynamaktadır. Taksim âbidesinin, İsmet Paşa’nın heykelinin bulunduğu tarafını değil sadece Atatürk’ün bulunduğu tarafını almanız ve kapağınızda bu resmi neşretmeniz, hakkınızdaki kötü kanaati büsbütün kuvvetlendirmiştir.*” dediğini yazmakta, ayrıca Suat Tenik’in Taksim âbidesinin öbür cephesinin resminin konulmasının, Milli Şefe karşı bir kusur ve âdeta büyük zaferde senin rolün yoktur demek gibi bir şey olduğu, resimde görülen şahısların isimlerini sayarken sağdan değil soldan başlatıldığı, Milli Şefin isminin zikredilmeden sadece Garp Cephesi Kumandanı İsmet Paşa deyip geçildiği ve İsmet Paşaya Milli Şef denilmediği, buna karşılık Fevzi Paşa’nın yanına parantez içinde şimdi Genelkurmay Başkanı diye izahat yazıldığı için kapatıldığı bilgisini alır.

Muhtar F.Enata yazısında, derginin tekrar açılması için gösterdiği çabalardan bahsetmektedir. Bu çabalar ilkin sonuç vermemiş dergi 4 ay süreyle kapalı kalmıştır. Nihayetinde, *Yücel Dergisi* Vekiller Heyeti kararıyla tekrar açılmış ve yayınına devam etmiştir. Bu açılmayı Enata, “*Yücel’in kapalı kaldığı 4 aya ait Ekim, Kasım, Aralık 1940 ve Ocak 1941 tarihli*

⁶³⁵ Enata, “İkinci Kapanışın Acıklı Hikâyesi: IV”, 59.

⁶³⁶ *Yücel*, Sayı:67, Eylül 1940.

⁶³⁷ Enata, “İkinci Kapanışın Acıklı Hikâyesi: IV”, 59.

⁶³⁸ Enata, “İkinci Kapanışın Acıklı Hikâyesi: IV”, 59.

sayılarını bir arada Ocak başında neşrettik⁶³⁹ kapağın üstüne de Refik Saydam'ın iyice görebilmesi için büyük harflerle Namık Kemal'in; "Yüksel ki yerin bu yer değildir Dünyaya geliş hüner değildir" sözlerini yazdık. Fakat rahmetli Refik Saydam'ı ondan sonra bir daha hiç göremedik." ifadeleriyle anlatmaktadır. Görüldüğü üzere derginin, Atatürk'ü sürekli gündemde tutması, İnönü'yü arka plana attığı izlenimi yaratmış bu durum tek parti yöneticilerini rahatsız etmiştir. Bunun sonucu olarak da dergi dört ay kapalı kalmıştır.

1.8.3. Derginin 140 nolu Sayısının Cumhuriyet Savcılığı Tarafından Toplatılması

Dergi, 140 nolu sayısının Cumhuriyet Savcılığınca toplatıldığını 143-144-145'inci ortak sayısında⁶⁴⁰ okuyucularına şu ifadelerle duyurmaktadır; "141-142 sayılı Yücel'i neşrettikten sonra 140 sayılı nüsha mızın Cumhuriyet Savcılığınca bayilerden toplattırıldığını öğrendik. Bu yüzden Yücel'in intişarında zaruri bir gecikme oldu. Bu gecikmeden dolayı okuyucularımızdan özür diliyoruz." bu toplatma olayında bir kapatma olmasa da derginin yayınında yine kısa süreli bir gecikme yaşandığı anlaşılmaktadır. Dergi yöneticileri, bu sefer kapatılma olayının yaşanmamasını, Türkiye'de çok partili hayata geçiş nedeniyle düşünce özgürlüğü kısıtlamalarının esnemiş olmasından kaynaklandığı şeklinde değerlendirmiştir.

Derginin 140 nolu sayısının toplatılması ile ilgili bir gerekçeli karara ulaşılammıştır. Ancak bu sayının toplatılma sebebinin oldukça sert bir eleştiri üslubüyle yazılmış "Bir Avuç Acı Gerçek"⁶⁴¹ adlı başyazısı ve Memleket Davası Uğruna Bir Anket: "Fikre ve Sanata Zincir Vuruluyor"⁶⁴² adlı eleştiri yazıları nedeniyle gerçekleştiği düşünülmektedir. Bu başyazıda CHP; lâikliği zedelemeyi göze alarak, din tedrisatı yolunda tedbirler araştırmakla meşgul olmakla suçlanmakta "Yeni bir "Kemalist Partisi" kurmak, ileri aydınları memleketin yarını için bu partide toplamak, iktidara nesil değiştirmek sırasındır." ifadeleri ile eleştirilmektedir. İkinci yazıda ise; Resmî Gazetenin 13/3/1948 tarihli ve 6856 sayılı nüshası ile yayımlanan 730 sayılı koordinasyon kararının üçüncü maddesinde faydalı ve öğretici olduğu Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü'nce kabul edilen kitaplara Babakanlıkça tespit edilen esaslara göre üçüncü hamur gazete kağıdı nevinden kağıt verileceğinin bildirilmesi Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle tenkit edilmiş ve derginin belirlediği aydınlara (Osman Nebioğlu, Burhan Felek, Şevket Rado, Cemal Hakkı Selek, Cevat Fehmi Başkurt, Ahmet Halid Yaşaroğlu) bu konu hakkında neler düşündükleri anket adı altında sorulmuştur.⁶⁴³ Alınan bu kararın sertçe eleştirilmesi derginin bu sayısının toplatılmasına neden olmuştur.

⁶³⁹ Yücel, Sayı:68-69-70-71, Ekim-Kasım-Aralık 1940, Ocak 1941.

⁶⁴⁰ Yücel, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948.

⁶⁴¹ "Bir Avuç Acı Gerçek", Yücel, Sayı:140, Haziran 1948, 185.

⁶⁴² Fikre ve Sanata Zincir Vuruluyor", Yücel, "Sayı:140, Haziran 1948, 224.

⁶⁴³ "Fikre ve Sanata Zincir Vuruluyor", Yücel, Sayı:140, Haziran 1948, 224-226.

1.8.4. Derginin Yayınına İki Defa Uzun Süreli Ara Vermesi

Derginin ilk kendi kararıyla ara vermesi 97'nci sayıyı (Mart 1943) yayınladıktan sonra İkinci Dünya Savaşı'nın devam ettiği dönemde 98'inci sayıyı (Haziran 1944) yayınlamasına kadar yayınıni durdurmasıdır. Bu süre 14 aylık bir süredir. İkincisi 101'inci sayısı (Eylül 1944) ile 102'nci sayısı (Nisan 1945) arasındaki süredir. Bu süre 6 aylık bir periyottur. Bu ara vermeler uzun süreli ara verme olarak değerlendirilmemiştir.

Dergi yayın hayatı boyunca iki defa uzun süreli ara vermiştir. Bunlardan ilki; ilk seri adı verilen 143-144-145'inci 10 Kasım 1948'de yayınlanan sayısını⁶⁴⁴ müteakip yeni seri sayı:1(146) Ocak 1950 yılında yayınlan sayısına⁶⁴⁵ kadar olan yaklaşık 2 yıldan fazla süreyi kapsayan bölümdür. İkincisi ise yeni seri sayı:8 (153) Ağustos 1950'den⁶⁴⁶ son seri denilen sayı:1 (154) Kasım 1955'e⁶⁴⁷ kadar olan yaklaşık 5 yıllık süreyi kapsayan bölümdür. Ancak şu hususu da belirtmek gerekmektedir. Derginin analizi esnasında varılan kanaat neticesinde ve derginin kendi yazılarında belirttiği hususları göz önüne alarak *Yücel Dergisi*'nin uzun süreli bu ara vermeler ve nihayetinde de kapanma ana nedenleri şöyle sıralanabilir;dergi maliyetinin artması, dergide okur sayısının yeterli düzeye çıkmaması, derginin yeterince kurumsal destek alamaması, İkinci Dünya Savaşı etkisinin yansımaları, derginin dağıtımında yaşanan sıkıntılar, derginin üst elit tabakaya hitap etmesi ve eğitim ve diğer bazı sorunlar nedeniyle geniş kitlelere ulaşamaması, ülkede yeterli okur yazar kitlesinin olmaması buna bağlı olarak süreli yayın okuma alışkanlığının toplumda yeterince gelişmemesi, özgün yazı bulmada yaşanan sorunlar, bu dönemde basın özgürlüğü sınırlamalarının etkili olmasıdır.

Yapılan inceleme ve araştırmada dergi; alenen bir dış etki ile kapanmış gibi gözükmemektedir. CHP iktidarının son zamanlarında parti yöneticileri ile derginin sorunlar yaşadığı ve bu sebeple, yeteri kadar desteklenmediği hatta engellendiği anlaşılmaktadır. *Yücel*'in yeni seri (8 sayılı) yayınına başladığında ülkede bir iktidar değişikliği yaşanmıştır. Fakat derginin yayın politikası DP ile de uyum göstermemiştir. *Yücel*'in kapanmasının en önemli sebebi, kendi yazılarında belirtildiği gibi ekonomik koşullardır. Bu bağlamda; kâğıt yokluğu ve maliyetinin artması derginin birçok sayısında dile getirilmiş ve bu koşullar değişmediği müddetçe yayının sürdürülemeyeceği sıkça vurgulanmıştır. Dergi; içerik oluşturma konusunda da sıkıntılar yaşamıştır. Özellikle ara verdiği dönemlerde içeriğinin çeviri ve başka basın yayın organlarında çıkmış yazılar olduğu görülmektedir. Neticede;

⁶⁴⁴ *Yücel*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948.

⁶⁴⁵ *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950.

⁶⁴⁶ *Yücel*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 1.

⁶⁴⁷ *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955.

dünyada ve ülkede hızla değişen talep ve beklentilere ayak uyduramamış ve misyonunu tamamlayarak kapanmıştır.

Şekil 5: Yücel'in Yayın Hayatı Boyunca Yaşadığı Sıkıntıları Anlatan Bir Karikatür
(Yücel, Sayı:64, Haziran 1940, 212.)

1.9. Dergi Hakkında Olumlu, Olumsuz Eleştiriler ve Okuyucu Görüşleri

Yücel Dergisi yayın hayatı boyunca çeşitli zamanlarda hem eleştiri almış hemde övülmüştür. *Yücel Dergisi* kendisi hakkında yapılan olumlu ve olumsuz eleştirileri dergide yayınlamak suretiyle okurlarıyla çoğu zaman paylaşmıştır. Dergi kendisine yapılan haksız eleştirilere karşı kayıtsız kalmamış her zaman karşılık vermiştir. Çeşitli zamanlarda kendi sayılarında olumlu-olumsuz yapılan eleştirilere açık olduğunu ifade etse de özellikle olumsuz eleştirilere karşı çok açık olmadığı yazılarından anlaşılmaktadır. Dergi, dönemin yazarları *Nurullah Ataç*, *Fazıl Kısakürek*, *Abidin Daver*, *Şevket Rado*, *Vedat Nedim Tör* ve *Hüseyin Nihal Atsız* gibi yazarlar tarafından olumsuz eleştirilere ve sert tenkitlere maruz kalmıştır. Zaman zaman da okurlar tarafından dergi hem övülmüş hem de bazı yazıları dolayısıyla eleştirilmiştir. Bu

bağlamda; dergi okur görüşlerine içeriğinde her zaman yer vermiş genellikle kendi görüşlerini benimsetme aracı olarak kullanmıştır. Nadiren de olsa olumsuz okur görüşlerini yayınladığı görülmektedir.

Dergi hakkında ilk tenkit o dönemde yayınlanan *Cumhuriyet Gazetesi* 'nde yer almaktadır. Bu kapsamda; *Yücel*'in ilk sayısının yayımında sonra, gazete yazarı *Ercüment E.Talu* tarafından dergi *Isırgan Otuna* benzetilmiştir. Bu eleştiri "*Dün tesadüfen, elime, bu aralık ısırgan otu gibi her bucakta biten mecmualardan biri geçti.*"⁶⁴⁸ şeklinde dergiyi küçümseyen sıradanlaştıran sözlerdir. Bu yazıya karşılık olarak *Yücel Dergisi* tarafından ikinci sayısında⁶⁴⁹ "*Isırgan Otu*" adlı karşı bir yazı kaleme alınarak şu ifadelerle; "*Bu yazıcı, yazısının başında birkaç cümle ile kendini müdafaa ettikten sonra derhal vicdanına, haysiyete taarruza geçen şımarık bir tip olarak hala dünün dar kafalı ruhunu yaşatıyor. Bir garp şöhretinin söylediği şu sözü acı acı hatırlıyoruz: "Münekkit atı otlamaktan alıkoyan azgın bir at sineğine benzer"*"⁶⁵⁰ haklı olarak bir sitem belirtilmiş ve daha ilk yayın sonrası bu eleştirinin maksatlı yapıldığı vurgulanarak yazıya, sert bir cevap verilmiştir.

Derginin 8'inci sayısında "*Bir Teşekkür*"⁶⁵⁰ adlı çerçeve yazısıyla dönemin bazı gazetelerine teşekkür edilmiştir. Bu yazıda; "*Bizden çok iyi bir dille bahseden İzmir'in Yeni Asır, Anadolu ve Halkın Sesi gazetelerine teşekkür ederiz. Kültür hayatımızın ufak bile olsa bir boşluğunu dolduruyorsak kendimizi muvaffak olmuş sayacağız.Yücel kendisine beslenen sevgiye ve bağlılığa lâyık olmağa çalışacak ve her sayısında "En iyiye" doğru yürüyecektir.*" ifadelerine yer verilmiş ve memnuniyet dile getirilmiştir.

Derginin 24'üncü sayısında "*Acemi ve Garazkâr Bir Taş*"⁶⁵¹ adlı *Yücel*'in bu başyazısıyla bir başka eleştiri yazısına cevap verilmektedir. Bu yazıda; *Cumhuriyet Gazetesi* 'nin 19 Ocak 1937 tarihli sayısında imzasız bir yazı ile; *Yücel Dergisi* 'nin açtığı hikâye yarışmasının kinayeli bir şekilde Nobel ödülü ile karşılaştırılması, bu yarışmanın realizm ve psikoloji kaidelerine uymadığının iddia edilmesi ve eleştirilmesine dergi tarafından sert bir şekilde cevap verilmesi konu edinilmiştir. Cevabi bu yazıda; "*Bir kepezlik diye vaki tecavüze ve başka eserlerden aşırılmış diye yapılan hakarete karşı Cumhuriyet kanunlarının bize verdiği haklardan istifade edecek ve ihtimallerden birini muhakkak surette ortadan kaldıracğız. Yolumuz belli, davamız belli, hedefimiz bellidir.*" ifadeleri kullanılmaktadır.

⁶⁴⁸ Ercüment Talu, "Bugün de Bu", *Cumhuriyet*, 26 Şubat 1935, 3.

⁶⁴⁹ "Isırgan Otu", *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935.

⁶⁵⁰ "Bir Teşekkür", *Yücel*, Sayı:8, Ekim 1935.

⁶⁵¹ "Acemi ve Garazkâr Bir Taş", *Yücel*, Sayı:34, Aralık 1937, 201.

Derginin 34'üncü sayısında Nurullah Ataç'ın dergiyle ilgili eleştirilerine “*Nurullah Ataç, Hidayete Erdi*”⁶⁵² adlı çerçeve yazısıyla cevap verilmektedir. *Yücel Dergisi*'nin yayın politikası gereği genç şairlere sayfalarında yer vermesi, Nurullah Ataç tarafından sanatın sığlaştırıldığı gerekçesiyle eleştirilmekte ve bu eleştirilere de dergi tarafından çeşitli zamanlarda çeşitli sayılarında cevaplar verildiği görülmektedir. Bunlardan biri de bu yazıdır.

Akşam Gazetesi tarafından 13 Ocak 1938 tarihli sayısında bir okuyucu mektubu referans gösterilerek *Yücel Dergisi*'nin “*Edebi Hareketler ve Haberler*” bölümünde bulunan bir fıkra üzerinden dergide yazı yazan genç yazarların eleştirilmesine⁶⁵³ derginin 35'inci sayısında⁶⁵⁴ yine bir cevabi çerçeve yazısıyla cevap verilmektedir. Bu kapsamda; Yeni neslin şairlerinin inanmak kabiliyetini kaybetmedikleri, inanmayı ve sevmeyi bildikleri, daha kültürlü, daha işlek bir zekâ ve kabiliyete malik oldukları vurgulanmış “*Yeni nesil inanarak, severek, bilerek yazıyor marifet göstermek için, kariyer yapmak için, laf olsun diye değil...*” demek suretiyle karşılık verilmiştir. Ayrıca *Akşam Gazetesi*'ne de bu fıkradan dolayı derginin eleştirilmesine yönelik bir sitem dile getirilmiştir.

Derginin 61'inci sayısında “*Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi*”⁶⁵⁵ adlı yazıyla; dönemin dergi ve gazetelerinde yayınlanan çeşitli yazarların *Yücel Dergisi* hakkında söyledikleri sözlere ve yorumlara yer verilmiştir. Bu olumlu veya olumsuz eleştiriler *Yücel Dergisi*'nin dışarıdan nasıl görüldüğü hakkında da fikirler vermektedir. Bunlar;

Dün tesadüfen, elime, bu aralık ısırgan otu gibi her bucakta biten mecmualardan biri geçti.⁶⁵⁶ Yazısına karşılık olarak, *Son Posta Gazetesi*'nin yazarlarından Vasfı Rıza Zobu tarafından, gazetenin 4 Mart 1935'te çıkan nüshasında; Ercüment Talu'nun sert eleştirisine; ısırgan otu eşeklerin gıdası olmak üzere topraktan çıkar. Mecmualar da halk içindir. Mecmuayı ısırgan otuna benzetmekle hem mecmua sahiplerine, hem içindeki yazıcılara, hem de halka hakaret etmiş oluyorsunuz. *Bay Ercüment E. Talu*.⁶⁵⁷ şeklinde karşılık verilmektedir.

26 Mart 1935'te yayınlanan *Zaman Gazetesi*'nde Velit Ebüzziya tarafından derginin bir fikri yaymak için çıktığı değerlendirilmekte ve bu kapsamda; bu mecmuayı tetkik edince hasıl olan fikrimiz şudur; bunu neşreden gençler ki kendilerini tanımıyoruz, mecmualarının başında ilan ettikleri gibi bilgi ve kültüre cidden hizmet edecek kabiliyeti haiz bulunuyorlar. Bu yazılar

⁶⁵² “Nurullah Ataç, Hidayete Erdi”, *Yücel*, Sayı:34, Aralık 1937, 182.

⁶⁵³ *Akşam Gazetesi*, “Bir Okuyucu Mektubu”, 13 Ocak 1938, 13.

⁶⁵⁴ “Akşamcı”, *Yücel*, Sayı:35, Ocak 1938, 205.

⁶⁵⁵ “Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 4.

⁶⁵⁶ Ercüment E. Talu, “Bugünde Bu, *Cumhuriyet*, 26 Şubat 1935, 3.

⁶⁵⁷ Vasfı Rıza Zobu, “Artist Vasfı Rıza, Yazıcı Bay Ercüment Ekrem Talu'ya Cevap Veriyor” *Son Posta Gazetesi*, 4 Mart 1935, 10.

gelişi güzel sahife doldurmak için değil, az veya çok bir fikre, bir bilgiye hizmet etmek, düşündürmek için seçilmiştir.⁶⁵⁸ Söylemlerine yer verilmektedir.

Vepim Mecmuası'nın Nisan 1935'te çıkan sayısında Yücel'in "Bir Mecmuanın işletilmesi" makalesine dikkat çekilerek; Yücel bize ilerisi için aydın bir gelecek vad ediyor. İçeriği olgun ve dolgundur. Yeni kalemler, yeni imzalar altında kültür sahibi bir gençlik görüyoruz. Fakat Muhlis Ete'nin çok yerinde gösterdiği endişe de biz de beraberiz. Masrafı koruyacak derecede bir okuyucu kitlesi bulamamak tehlikesi bütün ciddi mecmuaların baş derdi ve çöküş sebebidir. Bu korkunç tehlike karşısında Yücel'in gayretle çalışması, birçok fedakârlığa katlanması icap ediyor. Yücel'in yolu iyidir, temizdir ve faydalıdır.⁶⁵⁹ Sözleriyle *Yücel Dergisi*'ne yayın hayatında başarılar dilenmekte ve yayın yolunda bazı gerçekler vurgulanmaktadır.

5 Mayıs 1935'te çıkan *Cumhuriyet Gazetesi*'nde M.Turhan Tan tarafından okunmaya değer bir dergi olduğu; *Yücel Mecmuası*'nı da, açık söyleyeyim, sayısı yüzleri geçmiş ölmüş benzerleri gibi bir şey sandım. Gözlerim acıya acıya sahifelerini çevirmeye başladım. Gene açık söyleyeyim, daha ilk sahifelerde gözlerim açıldı, içime sevinç doldu.....Yücel'in okunmağa gerçekten değer bir mecmua olduğunu bir kere daha söylemeyi kendime borç bilirim.⁶⁶⁰ Söylemleriyle dile getirilmektedir.

Yücel Dergisi'ni zaman zaman eleştiren Nurullah Ataç tarafından, bu sefer; *Yücel Dergisi*'ni karıştırırken gözüme bir sahife ilişti. Mazmunları birbirininkine az çok yakın birkaç mısra, birkaç beyit, şairlerinin adı ile sıralanmış yanlarına da kocaman bir sorgu işareti konmuş. Ne demek istenildiği anlaşılıyor, yani o mısraların, beyitlerin birer intihal eseri olduğunu veya böyle olması ihtimali bulunduğunu hatırlatıyor. Herhangi bir şiir veya kitapta intihal izi aramak gençlerin en sevdiği şeylerden biridir, bu heves yaşlılarda da bulunur, ama o kimselerin yaşlarına rağmen çocuk kaldıklarını gösterir.⁶⁶¹ Şeklinde derginin sorgulamacı tavrı övülmektedir.

Akşam Gazetesi'nin 18 Şubat 1936 tarihinde çıkan nüshasında gazete yazarlarından Selâmi Sedes tarafından; Yücel mecmuasının iki kıymeti var. Biri bülbülün güle, gülün şehname olan aşkından bahsetmiyor. Öteki bize yeni imzalar tanıtıyor. Bizde bir nakarat vardır: "Yeni yetişmiyor!" nakaratı. Yücel mecmuasına baktım da kendimizi biraz, deniz içinde olup da

⁶⁵⁸ Velid Ebüzziya, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940.

⁶⁵⁹ "Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi", *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 4. (*Vepim Mecmuası*, Sayı:1, Nisan 1935'den naklen).

⁶⁶⁰ M.Turhan Tan, "Tahlil ve Tenkit: Yücel", *Cumhuriyet*, 5 Mayıs 1935, 6.

⁶⁶¹ "Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi", *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 4. (Nurullah Ataç, *Resimli Herşey Dergisi*, 1935'den Naklen).

denizi bilmeyen balıklara benzettim. Hazin akibet.⁶⁶² Derginin yeni sanatçıların yetiştiği söylem ve eylemlerine destek verildiği ve kendilerinin bunun farkına varamadığı öz eleştirisi yapıldığı görülmektedir.

Velit Ebüzziya tarafında 15 Aralık 1936'da yayımlanan *Zaman Gazetesi*'nde; Yücel mecmuasının son sayısı yeni güzel şekli ile sahaarayı intişar (sahra çölü) olmuştur. Bu tabiri kadimi biraz latife olsun diye kullanmakla beraber, bu tabirin iyi bir eserin çıktığını müjdelemek için şumullu manası olduğunu da tasdik etmemiz icap eder. Yücel mecmuası hiç şüphe yok ki büyük emeklerle çıkan mecmuadır. Her nüshasını alıp şöyle bir göz gezdirince, muhteviyatının geniş olması, çeşitli yazılarının kaleme alınmasında gösterilmiş olan isabet karşısında biraz hayretle kalmamak kabil değildir.⁶⁶³ söylemleriyle; derginin sorunlara yaklaşımı, yazı ve makalelerinin isabetli oluşu övülmektedir.

6 Haziran 1936'da *Ağaç Dergisi*'nde Necip Fazıl Kısakürek tarafından; ismini her duyuşunda sevin, sevil, vural, erol gibi emri hazır sığasından içime verdiği ürperti, kabına her bakışında Ermenistan'da çıkan bir mecmua hissini, içini her açış ve karıştırmış mubassırsız bir kolej sınıfının manzarasını ve yazılarını her okuyuşunda hocasından bir şey dinlemektense kendi öğretmeye talip idealist bir delikanlının vakitsiz nefis itimadını duydum ve gördüm. Yücel'in yüce bir tarafı da üniversite hoca ve doçentlerinin yazısını toplayan bir mecmua olduğunu söyleyişi ve kendisine bu noktadan bir otorite arayışıdır. Eğer hocalarını tahrik eden ve onları otoritelerini takınmaya sevkeden talebeleri ise mesele yok. Ne zaman okuma ve hayran olma çağındaki genç adam, çağını ve mevkiini görebileceği bir otokritik kıymetine ulaşacak.⁶⁶⁴ Şeklinde dergi övülmekle beraber eksik tarafları ortaya konulmaktadır.

19 Aralık 1937 tarihinde yayınlanan *Cumhuriyet Gazetesi* tarafından Yücel'in hikâye yarışmasında birinci seçtiği hikâye; Yücel'in edebiyat mükafatı ise üç beş liradan ibarettir.Yücel mecmuasında şöhreti mühimsemeyip kıymeti ölçmüş olması mümkündür. Fakat esefle söylüyoruz, zaferden sonra hikâyesini okuyanların bu imkânı görmeleri imkânsızdır. Hikâye eda bakımından son derece basit müedda bakımından ise gayet çirkindir. Bizce böyle hikâyeler mükafatlandırılmaz yakılır ⁶⁶⁵ şeklinde eleştirilmekte ve gelişigüzel bulunmaktadır.

15 Aralık 1937 tarihinde yayınlanan *Açıksöz Gazetesi*'nde Nizameddin Nazif tarafından; Yücel'in ilk sayısını gördüğüm zaman kararımı vermiş ve kesip atmıştım. “Bu her halde

⁶⁶² Selami Sedes, “Daldan Dala” *Akşam*, 18 Ocak 1936, 3.

⁶⁶³ Velid Ebüzziyya, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940,4.(26 Mart 1935 *Zaman Gazetesi*nden Naklen)

⁶⁶⁴ Necip Fazıl Kısakürek, “Kitap Mecmua Gazete: Yücel”,*Ağaç Dergisi*, 6 Haziran 1936, 16.

⁶⁶⁵ “Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 4.(*Cumhuriyet Gazetesi*, 19 Aralık 1937'den, Naklen).

heveskâr birkaç delikanlının mutlak bir muvaffakiyetsizliğe namzet,” bedbaht bir tecrübesidir. Haydi bir nüsha çıkarsınlar diyelim fakat Yücel’in 3’üncü sayısını bana gösterdikleri gün bileklerimi keserim. Günler geçti, ikinciyi üçüncü ve üçüncüyü de işte tam 23’üncü sayı takip etmiş bulunuyor... Yücel şimdi herkese ve herkesle birlikte bana hatiften (gaipten) gelen kumanda tesiri yapıyor. Yücel! Acaba bir zamanlar Maarif Vekaleti’nin çıkardığı meşhur Hayat mecmuası veya Peyaminin Kültür’ü bilmem kimin şu adları taşımış edebiyat ve sanat mecmuaları neden yaşayamadılar, tutunamadılar da mecmualarının ilk sayısını çıkardıkları gün hoş bir sürprizle karşılaşmış gibi irkildiğimizi hatırladığımız o meçhul heveskârlar, şimdi bize her gün biraz daha munis gelmektedirler... Yücel mecmuasının gözüme vuran vasıflarından üçünü söyleyeyim: 1. Avrupalı oluşu, esnaf işi olmayışı. 2. Daima en iyiyi ve daima yeninin iyisini vermeye çalışması. 3. Fikir ve sanat kısmı üstünde nasıl kâh mütefekkir ve kâh bir sanatkâr gibi çalışıyorsa, mali taraflar üzerinde de realist bir gözle hassas olup defteri kibiri iyi tutulmuş bir tacir hüviyeti göstermesi. Yücel, üniversitenin, hükümet kadrolarımızın, zenginlerimizin, sanat meraklılarımızın ve zengin matbuat krallarımızın yapmadıkları bir mühim işi de başarmış ve duydum duymadım demeyiniz, bu yıl bir de hikâye mükafatı vermiş bulunuyor⁶⁶⁶ şeklinde dergi hakkında geniş bir mütalaada bulunmaktadır.

13 Ağustos 1935 tarihinde yayınlanan *Yeni Asır Gazetesi* tarafından; Yücelcilerin fikir hayatımızda mühim bir boşluğu doldurdıklarından dolayı tebrik ederiz,⁶⁶⁷ Ayrıca, 11 Eylül 1935 tarihinde yayınlanan *Halkın Sesi Gazetesi*’de; Elimize fikir hayatımızın boşluğunu dolduran çok değerli bir mecmua geçti: *Yücel!* Edebiyata, son fikir cereyanlarına, elektriğe turizme dair yazılar buluyoruz. Mecmuayı okumaya değer bulduğumuzdan herkese tavsiye ederiz ⁶⁶⁸ şeklinde Yücel’e atfen yazılar yazıldığı görülmektedir.

4 Haziran 1937 tarihinde yayınlanan *Haber Gazetesi* tarafından; münevver bünyemizde Haşim acaba ağır bir ur muydu da dört yıldan beri bu urdan kurtulmuş olmanın rahatlığı içinde bulunuyoruz. Acı hal, fena misal! Bereket versin ki şiirin ve sanatın Türkiye’inde muasır bir gençlik var ki yalnız dostluk hatıralarına bağlılık ve duyulmuş bir hayranlığa mukabele ile uğraşmıyorlar, aynı zamanda sanat tarihimiz seyrinde kıymetlerin unutulmaması lazım gelen derecelerine karşı da açık bir hassasiyet gösteriyorlar. Faraza münevver gençler tarafından neşredilen *Yücel Mecmuası*’nın Haziran sayısında genç muharrir şunları yazıyor...
.....Şair Haşim hayatının bütün seyrinde Türk gençliğine karşı duyduğu büyük itimatta hata

⁶⁶⁶ “Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 4.(Nizameddin Nazif, *Açıksöz*, 15 Aralık 1937’den Naklen).

⁶⁶⁷ “Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 4./*Yeni Asır Gazetesi*, 13 Ağustos 1935, 1-10.’den Naklen)

⁶⁶⁸ *Halkın Sesi Gazetesi*, “Yücel Mecmuası”, 11 Eylül 1935, 2.,

etmemiştir. İşte dört yıllık uzun lakaydıdan sonra onu ilk ananlar yine gençler olmuştur ⁶⁶⁹ şeklinde 1933 yılında vefat eden şair Ahmet Haşim'in *Yücel Dergisi*'nde anılması dile getirilmekte ve övülmektedir.

9 Aralık 1937 tarihinde yayınlanan Halit F. Ozansoy tarafından kendisi için yazılmış bir edebi hatıra sebebiyle; teessüfe layık cihet *Yücel*'deki bu heveskâr ve mübtedi kalemin yazısına şu Türkçeden başka, herşeye benzeyen cümle ile başlamasıdır. “Halit Fahri bazan ne bahtsızdır hoş ekseriya da diyebiliriz”. Çocuğum benim ekseriya bahtsız olduğumu nereden tahmin ediyorsun. Bir bahtsızlığım varsa böyle senin gibi mektep sıralarında bile terbiyeyi öğrenmemiş bir talebe mevcut olduğunu anlamamdır. Yazık ki *Yücel* gibi güzide bir gençliğin fikir ve his organı olmak lazım gelen bir mecmuada senin kıratı düşük kalemine de sahife ayırmışlar ve bu yazıyı tamamen kendilerine mal etmişler. Halbuki gazete çıkarmak sadece imtiyaz almak işi değildir. Edeb, erkân ve bilhassa gençliğe yakışan zevk ve vekar her şeyden önce gelir. İşte doğru fakat acı hakikat ⁶⁷⁰ şeklinde dergi hakkında bir sitem dile getirilmekte ve aynı zamanda eleştirilerde bulunmaktadır.

19 Aralık 1938 tarihinde yayınlanan *Son Posta Gazetesi*'nde Emel Talu tarafından *Yücel Dergisi*'nde Sedat Zeki Örs'ün Türk sentaksı hakkında bir seri makalesine karşılık olarak; Sedat Zeki Örs'ü tanıdığım için onun bu çoluk çocuğa azizlik ettiğine, onların da kemali safiyetle bu tuzağa düştüklerine hemen hemen inanç getiriyorum. Yoksa ben de yeni nahve göre söyleyeyim, o sözler ki yazılmıştır yukarıda yeni Türk nahvine olsun için örnek ve haniya benzerler çok deli saçmasına ki dinler hergün Bakırköy'deki gardiyanlar, telakki edilseler ciddi, gülerler buna yedi iklim dört köşenin en gülmez adamları! İlahi Sedat Örs. İlahilerle güvey gir emi?⁶⁷¹ şeklinde yanıt verilmektedir.

15 Ekim 1939 tarihinde yayınlanan *İkdam Gazetesi*'nde Velit Ebuuzziya tarafından; Yücel mecmuası memleketimizde çıkan fikir mecmualarının iyilerinden biri, hatta birincisidir. Sahipleri dört beş senedir muntazam bir say ve sebat ile eserlerini neşrediyorlar, fikir ve kanaatlarından ayrılmayarak gençliğin zihin inkişafına hulusla çalışıyorlar, hele geçen seneden beri sevgilerine gösterdikleri sadakat ve merbutiyet seciye kuvvetlerinin bir numunesidir. Bazı noktalarda biz fikren bu mecmua ile beraber değiliz. Bu da tabiidir. Arada bir nesil farkı vardır... Fakat nesil farkından dolayı iki tarafın görüş ve düşünüş zaviyelerinin böyle değişik olması, birbirlerinin fikir ve kanaatlarına hürmet etmeğe mani değildir ondan

⁶⁶⁹ “Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 4.(*Haber Gazetesi*, 4 Haziran 1937'den Naklen).

⁶⁷⁰ “Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 4.(Halit F. Ozansoy, *Son Posta*, 9 Aralık 1937'den Naklen).

⁶⁷¹ “Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 4.(Emel Talu, *Son Posta*, 9 Aralık 1938, 1-16'den Naklen).

dolayıdır ki biz *Yücel Mecmuası*’nı çok takdir ettiğimiz gibi içinde çok istifade ettiğimiz yazılara da tesadüf ediyoruz⁶⁷² şeklinde derginin hem olumlu tarafları hem de olumsuz tarafları değerlendirilmektedir.

1 Mart 1940 tarihinde yayınlanan *Akşam Gazetesi*’nde Şevket Rado tarafından; kıymetli gençlerden mürekkep bir heyet tarafından ayda bir defa neşredilen fikir ve sanat mecmuası Yücel’in beşinci neşriyat yılını bitirip altıncı yılına girmesi münasebetiyle evvelki akşam Şişli Halkevi’nde bir toplantı yapıldı. Yücelciler, mecmualarını beş sene yaşattıktan ve onu altı, yedi bin kişilik bir kitleye okutmanın sırrını bulduktan sonra yeni neşriyat devresine daha esaslı bir programla girmeyi kararlaştırmış, fakat bu programı tatbika başlamadan evvel memleketin tanınmış fikir ve sanat adamları ile görüşmeyi faydalı bulmuşlar..... Bana öyle geliyor ki son ayların yegâne fikir ve sanat hadisesi, geçen akşam Şişli Halkevi’nde, genç fikir ve sanat neslinin kendilerinden evvelki nesile yaptığı o samimi hasbihaldir ve o gecenin en iyi hatırası fikir hayatımızda faydalı bir unsur olmak, ona yenilikler getirmek arzusu ile dolu bir genç grubunun gösterdiği olgun manzaradır. Yücel mecmuasını okuyunuz. Orada, bütün samimiyetlerle güzeli doğruyu arayan, Türk fikir ve sanatına yeni kıymetler ilave etmek isteyen genç elemanların çalışmasını takip edeceksiniz⁶⁷³ şeklinde dergi hakkında övgüler yapılmaktadır.

Derginin 101’inci sayısında dergi tarafından kaleme alınan “*Nurullah Ataç Kendisi İçin Kanun Yaratıyor*”⁶⁷⁴ ve 103’üncü sayısında “*Nurullah Ataç Kanun Yaratıyor*”⁶⁷⁵ adlı benzer içerikte iki yazı yer almaktadır. Bu yazılarda; dergi tarafından tenkit, münekkitt ve edebiyat konularında Nurullah Ataç’ın bazı söz ve düşüncelerine yer verilerek, bu söz ve düşünceleri ve kinayeli bir şekilde eleştirilmiştir. Buna mukabil söz konusu bu yazılara, Nurullah Ataç; 6 Kasım 1944 tarihli *Ulus Gazetesi*’nde “*Yücelciler’e Bir Mektup*”⁶⁷⁶ adı altında bir yazı ile cevap vermiştir. Ataç’ın bu cevabi yazısı dergi editörleri tarafından derginin 103’üncü sayısında değiştirilmeden yayımlanmıştır.⁶⁷⁷ Nurullah Ataç; bu cevabi yazıda; “*Bu mektup asıl sizin derginizde çıkmalıydı ama size göndersem koymazdınız ki!...Bense size söyleyeceklerimi başkaları da duyabilsin istiyorum.*” diyerek yazısının maksadını belirtmiş ve yazısının ilerleyen bölümünde, *Yücel Dergisi* hakkında; “*Ama Yücel’de, nasıl söyleyeyim? Bir talebe-i ulum havası var ki işte o hava ile uzlaşamıyorum, sanki nefesimi daraltıyor.*” Bu sözlerden sonra; her sayfanın altına konulan “vecizeler” atasözleri, bir resim basıldığında

⁶⁷² “Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 4.(Velid Ebüzziyya, *İkdam*, 15 Ekim 1939,1-4’dan Naklen).

⁶⁷³ Şevket Rado, *Akşam*, 1 Mart 1940,1-8.

⁶⁷⁴ “Nurullah Ataç Kendisi İçin Kanun Yaratıyor”, *Yücel*, Sayı:101, Eylül 1944, 5.

⁶⁷⁵ Nurullah Ataç Kanun Yaratıyor”, *Yücel*, “Sayı:103, Kasım 1944, 81.

⁶⁷⁶ Nurullah Ataç, “Yücelciler’e Bir Mektup”, *Ulus*, 6 Kasım 1944.

⁶⁷⁷ “Yücelciler’e Bir Mektup”, *Yücel*, Sayı:103, Mayıs 1945, 97.

“falancanın koleksiyonundan” denmesi “Çocuk özentisi derler böyle şeylere, çoğu yazılarınızda da yüksek perdeden konuşuyor, bildiklerinizi, öğrendiklerinizi içinize sindirmeyip şöyle serivermek istiyorsunuz.....” şeklinde dergiye çeşitli eleştiriler yöneltilmektedir. Daha sonra Nurullah Ataç dergide kendisi hakkında yazılanlara cevap vermiştir. Nurullah Ataç bu uzun mektubunda; dergi tarafından kendisinin tutarsızlıkla suçlandığını ifade ederek böyle olmadığını anlatmaya çalışmıştır. Dergi editörleri tarafından dergi içeriğinde cevabi yazıya yer verilmesi aslında derginin demokrat kimliğini yansıtmakta ve ayrıca fırsat eşitliğine karşı duyarlılığını göstermektedir.

Derginin 103’üncü sayısında “Yarım Kalan Bir Soruşturma”⁶⁷⁸ başlığı ile yayımlanan başka bir yazıda; *Yücel*’in edebiyat ve ilim adamlarına sorulmak üzere bundan dört ay önce hazırladığı sorulara (gençliğin yetişmesini esas alan dört soru) değinilerek bu ankete üç fikir adamından cevap (*Halit Ziya Uşaklıgil, Nurullah Ataç, Mükrimin Halil Yinanç*) geldiği fakat yeterli katılım olmadığı düşünülerek anketin kapatılmak zorunda kalındığı belirtilmiştir. Cevabının dergide yayınlanmaması üzerine Nurullah Ataç için bilmeyerek günahımıza girdi sistemi dile getirilmiş ve; “İzlenimci tenkitçi, Muhterem Nurullah Ataç gücenmiş; hatta bu yüzden, bilmeyerek günahımıza da girmiş; netekim mektubunu da dergimize koymayız sanmış halbuki koyuyoruz.” ifadeleri kullanılmış ve devamında yazarın sorulara cevabı “Nurullah Ataç Diyor ki:”⁶⁷⁹ başlığı ile aynı zamanda diğer iki yazarın cevapları “Halit Ziya Uşaklıgil Diyor ki:”⁶⁸⁰ ve “Mükrimin Halil Yinanç Diyor ki:”⁶⁸¹ adlı yazılarla bu sayıda verilmiştir. Derginin bu davranışı olumsuz yapılan eleştirilere karşı (*herhangi bir eksiği olduğu kanısı oluştuğunda*) gereğinin yapıldığını göstermektedir.

Yücel Dergisinde zaman zaman çeşitli yazarların kitapları, şiirleri ve yazıları hakkında tenkitler yapılmıştır. Yazarlar, köşelerinde bu tenkitleri gerekçeleriyle okurlarıyla paylaşmışlardır. İşte bu bağlamda dergide Haydar Tolun “İlmi Felsefe ve Tasavvuf”⁶⁸² adlı tenkit yazısıyla Vasfi Yener’in “Modern İlimde Kâinat Telâkkisi ve Modern Bilimde Allah Fikri”⁶⁸³ adlı eserini tenkid etmiştir. Bu tenkidin konusu ise; yazar doktor’un (Vasfi Yener) Mevlâna’yı modern fizik ve felsefenin bir mübeşşiri⁶⁸⁴ olarak göstermeye çalışmasıdır.

⁶⁷⁸ “Yarım Kalan Bir Soruşturma”, *Yücel*, Sayı:103, Mayıs 1945, 101.

⁶⁷⁹ “Nurullah Ataç Diyor ki:”, *Yücel*, Sayı:103, Mayıs 1945, 102.

⁶⁸⁰ “Halit Ziya Uşaklıgil Diyor ki:”, *Yücel*, Sayı:103, Mayıs 1945, 103.

⁶⁸¹ “Mükrimin Halil Yinanç Diyor ki:”, *Yücel*, Sayı:103, Mayıs 1945, 103.

⁶⁸² Haydar Tolun, “İlmi Felsefe ve Tasavvuf”, *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945, 99 -100.

⁶⁸³ Vasfi Yener, *Modern İlimde Kainat Telâkkisi ve Modern Bilimde Allah Fikri*, Konya: 1943.

⁶⁸⁴ Yazarın Notu: Mübeşşir: Muştı veren, müjde getiren (kimse), iyi ve muştulu haber getiren (*TDK Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 1600.).

Derginin 113'üncü sayısında Vasfi Yener tarafından bu tenkide “*Bir Tenkide Cevap*”⁶⁸⁵ adlı yazıyla cevap verilmiş ve bu cevabi yazı dergide yayımlanmıştır.

Derginin 123'üncü sayısında *Gün Gazetesi*'nin “*Yücel dergisi Halk Partisi'nin abonmanları ile yaşıyor*” iddiasına sert bir cevap verilmiş ve bunun doğru olmadığı “*Elem Tere Fiş Kem Gözlere Şiş!..*”⁶⁸⁶ adlı yazıyla anlatılmıştır.

Derginin 141-142'nci birleşik sayılarında; “*Herkes Tör Amca İçin Çalışıyor*”⁶⁸⁷ adlı bir çerçeve yazısına yer verilmiştir. *Yücel* dergisi yöneticileri çoğu zaman *Kadro Dergisi* kurucu kadrosunda yer almış olan yazar Vedat Nedim Tör ile sorunlar yaşamıştır. Bu sorunlar derginin çeşitli sayılarında çeşitli yazılarla konu olmuştur. Dergi yöneticilerinin Vedat Nedim Tör'ün telif haklarına riayet etmediğini iddia ederek gazetelere ilan vermek istemeleri ancak söz konusu ilanı dönemin gazetelerinin kabul etmemesi üzerine Tör'ün eskiden Matbuat Umum Müdürlüğü yapması nedeniyle korunduğunun ima edilmesi bu yazıda anlatılmaktadır.

Derginin yeni seri sayı:5 (150)'de; “*Yücel'de Hata Yapabilir*”⁶⁸⁸ adlı bir öz eleştiri yazısında; dergi bir özeleştiri yapmakta ve “*Bütün dikkatimize rağmen bizim de birçok hatalarımız oluyor*” diyerek farkına vardıklarını kendilerinin farkına varamadıklarını ise okurlarının ikazı ile düzelttiklerini itiraf etmektedir. *Yeditepe* dergisi; “*Ciddi fikir ve sanat dergilerimizden “Yücel”, memleket basınında rastladığı bazı aykırı fikir, bilgi veya ifade yanlışlarını iğnelemekten pek zevk duyuyor. Bunların çoğu basit bilgisizlikten doğan şeylerdir. Memleket hizmetinde esaslı tenkitlerden de geri kalmayan “Yücel'in” de bu çeşit hatalar yapabileceğini küçük bir örnekle göstermek istedik.*”⁶⁸⁹ Dergi; zamanın *Yeditepe* adlı 15 günlük olarak çıkan fikir ve sanat dergisinin bir yanlışını kendi sütunlarında yayınlaması üzerine “*Yücel'de Hata Yapabilir*” köşesi açacağını okurlarına duyurmaktadır. Bu hataları bulan okuyucularında bu köşede isimlerinin yayınlanacağı bu yazıda ifade edilmektedir.

Derginin yeni seri sayı:8 (153)'de; Muhtar F.Enata'nın kaleme aldığı “*Radotörler'le Aramızda Olup Bitenler*”⁶⁹⁰ adlı yazıda; derginin yöneticisi Muhtar F.Enata, 1948 yılında *Aile* dergisinin basım işleri ile uğraşan gazeteci yazar Şevket Rado⁶⁹¹ ve Vedat Nedim Tör⁶⁹² ile

⁶⁸⁵ “Bir Tenkide Cevap”, *Yücel*, Sayı:113, Mart 1946.

⁶⁸⁶ “Elem Tere Fiş Kem Gözlere Şiş!..”, *Yücel*, Sayı:123, Ocak 1947.

⁶⁸⁷ “Herkes Tör Amca İçin Çalışıyor.”, *Yücel*, Sayı:141-142, Temmuz-Ağustos 1948, 251.

⁶⁸⁸ “Yücel'de Hata Yapabilir.”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 4.

⁶⁸⁹ *Yeditepe* Dergisi, Nisan 1950.

⁶⁹⁰ Enata, F.Muhtar, “Radotörler'le Aramızda Olup Bitenler” *Yücel*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 13-16.

⁶⁹¹ Yazarın Notu: Şevket Rado (1913-1988): Gazeteci yazardır. Hayat, Ses, Aile Mecmualarının yayın koordinatörlüğünü yapmıştır (*Yücel Dergisi çeşitli sayılarından*).

⁶⁹² Yazarın Notu: Vedat Nedim Tör (1897-1985): *Kadro Dergisi* kurucularındandır. Folklor alanında başlattığı araştırma ve derleme çalışmaları ile tanınmış kültür ve çocuk alanında Cumhuriyet değerlerinin topluma benimsetilmesi için çalışmış siyasetçi ve yazardır. Söz konusu yazar; *Yücel Dergisi*'nin Sayı: 45, Kasım 1938,

“*Telif Hakkı*” konusunda aralarında geçen anlaşmazlıkları anekdotlar vasıtasıyla okurlarla paylaşmaktadır. Muhtar F.Enata, adlarını eleştirdiği yazarların soy isimlerini birleştirerek vermektedir. Aile dergisinin Yahya Kemal Beyatlı’nın “*Endülüste Raks*” adlı şiirini basmak üzereyken tesadüfen Muhtar F. Enata’nın eline geçmesi üzerine *Yücel Dergisi*’nde yayınlanmaması için yapılan görüşmeler ve yazışmalar ile Cemal Nadir Güler’in *Arkadaş* dergisinde yayınlanmış bir takım eserlerinin *Doğan Kardeş Mecmuasında* yayınlanmasıyla ilgili *Cumhuriyet Gazetesi*’ninde karıştığı, *Yücel Dergisi* yöneticileri ile Şevket Rado ve Vedat Nedim Tör arasındaki anlaşmazlıklar anlatılmıştır. *Yücel Dergisi* yöneticileri ile Vedat Nedim Tör ve Şevket Rado arasında buna benzer konularda çekişmeler devam etmiş ve derginin sayfalarında bunlar kısa kısa kinayeli notlar ve mesajlar şeklinde yayımlanmıştır.

Derginin son seri sayı:3 (156)’de; “*Yücel İçin Ne Dediler..*”⁶⁹³ adlı *Yücel* için olumlu ve olumsuz sözlerin bulunduğu yazı yer almaktadır. Bu yazıda dergi tarafından “*Dergimizin çıkışıyla bizi öven ve yeren yazılar yayınlandı. Temiz düşünüşe ve eleştiriye inandığımızdan hoşumuza gitmiyen yazıyı hoşumuza gideninden ayırmadık. Bunlardan gözüümüze değenleri okurlarımıza sunuyoruz*” sözlerini içeren notuyla *Yücel Dergisi* hakkında söylenenleri okurlarıyla paylaşması konu edinilmiştir.

Bu bağlamda; ilk yazı A.Yenidağ imzalı *Dünya* Dergisinde yayınlanmıştır. Bu yazıda; “*Yücel Dergisi, uzun bir aradan sonra tekrar çıkmaya başladı. Eskiden olduğu gibi, Yücel, bundan böyle de Atatürk devrimlerine bağlı kalacağını ve gericilikle mücadele edeceğini cesaretle söylüyor. Bu ülkü, tek başına, bütün bir dergiyi doldurur ve yaşatır; yeter ki, bu ülküyü savunma ve değerlendirme işi yetkili kişiler tarafından gerçekleştirilsin.*” ifadelerine yer verilmiş ve *Yücel* yazarlarının bazıları olumlu bazıları da olumsuz şekilde eleştirilmiştir. Olumlu olarak eleştiriler; Ahmet Tezer’in “*Memleketin Efendileri*”, A.Yörükoğlu’nun “*Kendi Aramızda*” yazıları, olumsuz eleştiriler ise Vedat Günyol’un bir makalesi, Cezmi Tahir, Şahap Arat ve Bülent Ecevit’in yazmış oldukları şiirlerdir.

İkinci yazı *Yeni Adana Gazetesi* yazarı Cezmi Türk’ün “*Köy İmamları*”⁶⁹⁴ başlıklı aynı gazetede yayınlanan eleştiri yazısıdır. Bu yazıda yazar; “*Yücel mecmuası yeniden çıkmaya başladı. Bu sefer daha büyük, daha zengin daha renkli ve çeşitli yazılar ihtiva ediyor. İş Bankası’nın yardımı ile çıkıyormuş. Fena bir iş değil. Demek artık yalnız kredilerin değil, kültürümüzün kaynağı da bankalar olacak banknot değerinde dergiler çıkacak. Her gün bir çek defteri dolduracak kadar yüksek kazançlı gazeteler üreyecek türeyecek. Her sahada*

111’de Onbeş Yılın Onbeşi adlı bir yazıyla onbeş önemli yazardan biri seçilmiştir. Ancak sonradan dergiyle bir takım anlaşmazlıklar yaşadığı anlaşılmaktadır.

⁶⁹³ Yücel İçin Ne Dediler...”, *Yücel*, “Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 185.

⁶⁹⁴ “Köy İmamları”, *Yücel*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 185-186.

bankalarla kalkındığımız gibi bu sahada da bankalarla kalkınacağız” şeklinde kinayeli ifadeleri kullanmakta ve şöyle devam etmektedir; İyi, Doğru ve Güzel’e gideceğiz. pekâlâ ama bu arada zavallı Köy İmamlarına atıp tutmaya ne lüzum var?... Yücel mecmuası da başyazısında devrimci olduğunu ilan ediyor ve şöyle diyor: “Ta ki, bir köy imamının kafasında bile geriliğin sığınacağı tek bir nokta kalsın.” Yücel’de daha önceden yayınlanan bir yazıdan bahsederek “Daha devrilecek ne kaldı, bilmiyorum ama haydi devrimciliği anladık. Fakat geri ve karanlık kafalara örnek olarak köy imamlarını ele almak neye yarar?.. Daha birçok yerlerde okur yazarı yüzde yirmi beşi aşmayan, hele kadınlar arasında okur yazarları parmakla gösterilen, köylerinin çoğunda ilk okul bulunmayan bir ülkede bütün kabahat köy imamlarında mı?.. Onları böyle yersiz ithamlarla kaybetmektense kazanmaya çalışmak daha doğru değil mi?.. şeklindedir. Bu yazıda yazar; inkılâpların çeşitli ithamlarla, zaptiye ve polis nizamlarıyla ceza kanunlarıyla yürütülemeyeceğini ve yerleştirilemeyeceğini iddia etmekte ve yazısını şöyle bitirmektedir; “Büyük davalar bütün insanları içine almak ve kendi nurlarıyla aydınlatmakla yürür. Onları korkutmak ve kaçırmak, karşı tarafta cephe aldirmek değil” Yücel bu eleştiri yazısına Emin Kürekçi adlı okurun düşüncesine sayfalarında yer vererek karşılık vermiştir. Bu yazıda okur “29 Kasım 1955 tarihli Yeni Adana Gazetesi’nde yazdığınız (Köy İmamları) yazınızı okurken Atatürk İnkılâbının genç bir muhafızı olarak içim sızladı ve çok sevdiğim kişiliğiniz adına üzüntü duydum... İslâm güzel ve güzellikten yana olduğu için “Muhataplarınızı Zan ile suçlamayınız” der. Çünkü O’nun ruhunda çıkar değil gerçeğin değer verdiği erdemlik başta gelir.”⁶⁹⁵ ifadelerini kullanmakta ve derginin yazdığı bu yazıda amacını ve Kemalist bir dergi olduğunu dile getirdiğini savunarak Cezmi Türk hocaya şöyle bir soru yöneltmektedir; “Başka maksad derken bir derginin ülküsüne hele bu ülkü devrimcilik olursa iftira ettiğinizin iç sızısı sizi sarmadı mı?” Yücel Dergisi’nin her iki görüşü de sayfalarına taşıdığı ve değerlendirmesini okuyucusuna bıraktığı görülmektedir.

Son yazıda ise N.A adlı bir okurun Yücel Dergisi’nin Dil İnkılâbı’na büyük önem verdiğini ancak yazarlarının bu inkılâba aykırı olarak yabancı kelimeler kullandığından bahsetmiş ve yazarlarına irşad⁶⁹⁶ vazifesini yerine getiremediğinden dem vurmıştır.⁶⁹⁷ Yücel Dergisi zaman zaman kendisi hakkında okuyucu görüşlerine yer vermiştir. Bu okuyucu görüşlerinden dikkat çekenlerden bazıları şöyledir;

⁶⁹⁵ Emin Kürekçi, “Hocam Cezmi Türk’e Cevap”, Yücel, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 186.

⁶⁹⁶ Yazarı Notu: İrşat; doğru yolu gösterme, uyarma(TDK Türkçe Sözlük, I. Cilt A-J, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 1097.).

⁶⁹⁷ “Türk Dili”, Yücel, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 186.

140'ıncı sayısında; *“Bir Avuç Acı Gerçek”*⁶⁹⁸ adlı başyazısı ile iki ana partiyi (CHP ve DP) Atatürk inkılâplarından taviz verdiği gerekçesiyle sertçe eleştirmeyi müteakip *“Gelecek sayımızı, Yücelcilerin birer son yazısını yayınlanmış olmak için çıkaracağız. Ciddi fikir mecmuaları ile ileri fikir hamlelerinin tutunacağı zamanı beklemek üzere, kendi içimize kapanacağız”* ifadelerini kullanmış ve kapanacağını okurlarına duyurmuştur. Bu duyuru üzerine çok sayıda okur dergiye mektup göndererek kapanmasının sakıncalarını dile getirmiştir. Bu bağlamda dergi tarafından 141-142'nci birlikte yayınlanan sayısında *““Bir Avuç Acı Gerçek” Vesilesiyle Üç Mektup”*⁶⁹⁹ adlı başyazısıyla üç okur mektubuna yer verilmiştir. Bu mektuplar –İmza mahfuzdur- ibaresiyle yayımlanmıştır. Bu mektuplardan ilki Temmuz 1948 tarihinde dergiye gönderilen mektuptur. Bu mektupta; derginin kapanma kararını sürpriz ve şaşkınlıkla öğrendiğini, *Yücel* gibi alını açık bir mecmuanın kapanmasının doğru olmadığını, Atatürk'ün büyük prensiplerine inanmış, memleketin insanlarına güvenmiş, kimselerin bir köşeye çekilip, her şeyin kötüleşmesine seyirci kalmasına üzüldüğünü beyan eden bir okur tarafından; *“Mecmuanızın şiarı, şimdiye kadar doğruyu söylemek, tek taraflı olmamak, Ata'nın ölmez prensiplerini savunmak oldu. Mecmuanız, geniş fikre her zaman yer verdi. Bugün hür fikre, sanata düşmanlık edenler var. Ata'nın prensiplerine saldıranlar var. Bunlara karşı bir şey söylememekle, kabuğunuza çekilmekle Ata'ya ihanet etmiş olmaz mısınız?”* şeklinde bir eleştiriyle dile getirilmiştir. Okur mektubunun sonunda ise; Voltaire'in *“Yobazlara yol gösterenler, onların ellerine bıçağı tuturanlar umumiyetle hile bazlardır”* sözü örnek gösterilmiş ve *Yücel*'in kapanma kararı için de; *“İşte, Yücel'in bir vazifesi de hilebazları meydana çıkarmaktır. Onun için mecmuayı kapatıp kendi içinize çekilmek akla ihanettir. Ata'nın mirasına ihanettir. Geriye gidiyoruz.”* sözleri söylenmiştir.

İkinci mektup dergiye 25 Haziran 1948 tarihinde gönderilmiştir. Bu mektupta ise okur tarafından; dergilerin sorunlarından bahsedilmiş ve en önemli sorun olarak gördüğü hususun ise bir dergiyi yaşatacak kadar aydın olmaması gösterilmiştir. *Yücel*'in kapanma kararı için ise; *“Yücel'in ciddi fikir mecmuaları ile ileri fikir hamlelerinin tutunacağı zamanı beklemek üzere kendi kabuğu içine kapanması demek yalnız bir dergiyi değil, candan sevdiğimiz bir dostumuzu kaybetmek demektir.”* sözleriyle üzüntüleri ve hayal kırıklığı dile getirilmiştir.

Üçüncü mektup dergiye 30 Haziran 1948 tarihinde gönderilmiştir. Bu mektupta okur tarafından; dergi kapanma kararı için şunlar söylenmektedir; *“Atatürk sayfasında belirtildiği gibi mecmuamızın yaşamasına Atatürk için çarpacak olan sayfaların çoğaltılması sizi biraz daha teşvik etmiyor muydu?”* bu sözlerin ardından *Yücel Dergisi*'nin istemesi halinde

⁶⁹⁸ “Bir Avuç Acı Gerçek”, *Yücel*, Sayı:140, Haziran 1948, 185.

⁶⁹⁹ “Bir Avuç Acı Gerçek Vesilesiyle Üç Mektup”, *Yücel*, Sayı:141-142, Temmuz-Ağustos 1948, 247.

kapanmayacağı belirtmekte abonelerinin destek olabileceği söylenmektedir⁷⁰⁰. Görüldüğü üzere söz konusu bu görüşler derginin içeriği ve yüklendiği misyon hakkında bize bilgilerde vermektedir.

Aslında dergi yayın hayatı boyunca hemen her fırsatta okuyucu görüşlerine yer vermiş bu vesileyle onların duygu ve düşüncelerini diğer okuyucu kitlesine yansıtmıştır. Bu okuyucu görüşlerinden bazıları ise şöyledir; “Zengin münderecatıyla senelerdir mümtaz bir yer işgal eden değerli Yücel’in neşriyatını birden tatil etmesi biz okuyucularını ciddi üzmüştü”⁷⁰¹. *N.S.Kazancı, Çorum,*

Samimi ve yakın fikir arkadaşım Yücel’e tekrar kavuştuğum için bilemezsiniz ne kadar bahtiyarım.⁷⁰² *A.Coşkun Ankara,*

Yücel’in gençliğe gösterdiği alâka ve birçok orijinal noktalara temas etmesi bakımından her ay seve seve aranılan, bir mecmua olacağına eminim. Bize en uygun mecmuayı vereceklerinden dolayı Yücelcilere teşekkürlerimi sunarken, Yücel’in uzun ömürlü olmasını dilerim⁷⁰³. *Feridun Evrensel, Gaziantep,*

Yücel, Kemalist gençliğin en güvenilir, en şaşmaz ve en olgun bir rehberi olmuştur. O’nun zaman zaman içine düştüğü güçlük, emin olunuz ki, O’na bütün manevi varlığı ile bağlı olanlar için de aynı derecede ve bütün şahsi düşünce ve endişeleri üstünde bir inkisar, bir üzüntü mevzuu olmuştur.⁷⁰⁴ *Hüsnü Mengenli, Adana,*

Yücel soysuzlaşmayan tek mecmuadır.⁷⁰⁵ *S.B.Ankara,*

Memleketimizin fikir ve san’at sahasındaki kalkınmasında eksikliği tamamlayan şüphesizdir ki yeniden neşrine başladığımız, yurdumuzu ismi gibi yüceltecek dergi Yücel’dir.⁷⁰⁶ *H.Koç, Ankara,*

Yücel’i yeniden çıkarmakla aydın Türk gençliğini yabancı dünyaların kurak, çorak kısırsahalarından kurtardınız.⁷⁰⁷ *Ali Eroğlu, Erzurum,*

Yücel’in tekrar çıkışı karşısında en çok sevinenler muhakkak ki, onun da savunduğu Atatürk inkılâbıyla ortaya konan eserlerin yaşatıcıları olan biz inkılâp nesli olmuştur.⁷⁰⁸ *Kemal Özgür, Ankara,*

⁷⁰⁰ “Bir Avuç Acı Gerçek Vesilesiyle Üç Mektup”, 247-251.

⁷⁰¹ *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 71.

⁷⁰² *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), 71.

⁷⁰³ *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), 72.

⁷⁰⁴ *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), 72.

⁷⁰⁵ *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 68.

⁷⁰⁶ *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (150), 68.

⁷⁰⁷ *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (150), 68.

Bir Hint hikmeti diyor ki: “Sağlığında bir ağaç diken kimse, faydasız yaşamamıştır.” Yücel’in diktiği ağaç hümanizmadır. Yücel, bunun gelişmesi için en verimli toprak ve havayı da tâyin etmiştir: Vatan ve Atatürkçülüğün kurtarıcı ve yapıcı havasıdır. Yücel fikir ve edebiyatımızı – tercümelere de yer vermek suretile-değerlendirmeyi mükemmel bir surette başarmaktadır.⁷⁰⁹ Cemal Uğurlu, Ankara,

Fikir hayatımızda “Sağlam bir düşüncenin doğması için çalışan bizlere “güzeli, iyiyi, doğruyu” telkin eden Yücel mesut bir günde çıkıyor; 29 Ekim. Bu tarihin milli varlığımızdaki yeri büyük ve mânalıdır.⁷¹⁰ Hüseyin Öztürk, Erzurum.

Derginin yayın hayatı boyunca okurları ile hep iletişim halinde olduğu ve okuyucu istek ve görüşlerine gereken önemi verdiği görülmektedir. Okur eleştirilerinin gereğini yapmaya özen gösterdiği derginin yazılarından anlaşılmaktadır. Dergi, yayınlandığı dönemin şartları göz önüne alındığında bir sürü zorluklarla karşı karşıya kalmasına rağmen yayın hayatını sürdürmeyi başarmıştır. Derginin yayın hayatını sürdürmekte ki bu başarısını okuyucusu ile kurduğu güçlü bağdan aldığı değerlendirilmektedir.

1.10. Derginin Kapanması ve Son Sayı

Dergi; son sayısını *Ağustos 1956*’da (163’üncü sayısı) yayınlamayı müteakip kapanmıştır. Derginin daha iyi anlaşılabilmesi için son sayısının hangi öğelerden oluştuğu önem arz etmektedir. Bu bağlamda; sayının kapak resminde, Sacit Atlıhan’ın el çizimi *Picasso* resmi yer almıştır. Ön kapak ve arka kapak hariç sayfa sol üst köşesinde olmak üzere 173-220 sayfa (47 Sayfa) numaraları verilmiştir. Ön kapak iç sayfada *Türkiye İş Bankası* reklamı, son kapak iç sayfada *Demirbank* reklamı, dış kapakta ise *Kremlî Puro Tuvalet Sabunu* reklamı bulunmaktadır. Başyazısı *İnsanlık Terbiyesi* adlı yazıdır. Bu yazıda; o dönem çıkan dergiler “Bakkal dükkânından güzel sanatlara, mahalle muhtarlığından dış siyasete kadar her meseleyi ıslah edeceğini iddia eden Türkçü, Anadolucu, Irkçı, Faşist, Sosyalist, Komünist, nazariyelerle onların organlarını bu memleket görmemiş değildir.” ifadeleriyle sert bir şekilde eleştirilmiş kendilerinin ise iki prensiple çalıştığı bunların iyiyi, kötüyü, doğruyu, yanlışlığı sağduyuya göre ayırt etmek, bir de kararlarında ve hareketlerinde yurt için, yurttaş için iyi niyetli olmak şeklinde belirtilmiştir. Bu son sayıda ilk sayıda olduğu gibi Atatürkçülük güçlü bir şekilde vurgulanmıştır. Derginin son sayısının içeriği ise şöyledir; Yavuz Abadan tarafından kaleme alınan “*Kültür Mevhumu ve Değişimi*”, Nusret Hızır tarafından kaleme alınan “*Felsefede Romantiklik*” adlı yazılar, Yücel logosu ile yazılan Picasso’nun eseri olan “*Les Demoiselle D’Avignon*” adlı yazıyla bu eserin tanıtımı, Selahattin Batu’nun

⁷⁰⁸ Yücel, Yeni Seri Sayı:5 (150), 68.

⁷⁰⁹ Yücel, Yeni Seri Sayı:5 (150), 68.

⁷¹⁰ “Yücel’e Gelen Mektuplar”, Yücel, Son Seri Sayı:2 (155), Kasım 1955, 123.

“Manavgat’tan Side’ye”, İsmet Ercan’ın “Gerçek Türk Romanının Doğması Konusunda”, Hayrettin Uysal’ın “İki Gözüm”, Nimetullah Öztürk’ün “Gene Ümmet Devrine Dönmek mi?”, Cevat Dursunoğlu’nun “Devlet” ve “Ahlâkta İkilik”, Tarık Kırat’ın “Ataç Gibi”, Aydın Oy’un “Yeni Şiirler Üzerine”,⁷¹¹ Halil Aytekin’in “Bereketli Topraklar”, Osman Akpürçek’in “IV.Göl İnsanları”, Tarık Dursun’un “Otobüs”, Halim Ünsal’ın “Karabelen’e Kar Düşmeden”, Fakir Baykurt’un “Nutuk” adlı yazısı ile makale, öykü ve hikâyeler yer almış ve Eflatun’un “Şölen ve Sevgi Üstüne” adlı eseri Azra Erhat-Sabahattin Eyüboğlu tarafından çevrilerek okurlara sunulmuştur. Son sayıda yer alan şiirler ise; Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın “Boşluklarda Yaşamak”, Yaşar Akın’ın “Geceden Önce Gelen”, Kadir Pencaplıgil’in “Gerçek Dışı”, Hüseyin Avni’nin “Karıncalar Ülkesi”, Erdoğan Atakar’ın “Ardından Söylenen Türküler”, Sabri Kırılı’nın “Roza Mera” dır. Ayrıca dergide, *Meydanı Boş Bulanlar*, *Bizde Terbiye*, *Milletlerin Yürüyüşü*, *Kaybedenler*, *Hiltonizm*, *Kanun ve Adalet Fikri* adlı çerçeve yazılarına yer verilmiştir. Son sayının ilk sayısına nazaran çok daha profesyonelce hazırlandığı ve gelişim gösterdiği anlaşılmaktadır. Dergi bu son sayısının yayımını müteakip bir daha açılmamak üzere kapanmıştır.

⁷¹¹ Aydın Oy, “Yeni Şiirler Üzerine”, *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 192-193.

İKİNCİ BÖLÜM

YÜCEL DERGİSİ'NİN İÇERİĞİ VE HEDEFLERİ

Yücel; fikir, sanat ve kültür dergisi olduğunu her fırsatta dile getirmiştir. Bu bağlamda dergi, modern bir toplum inşa etmek amacıyla çeşitli alanlarda topluma mesajlar vermiş ve yönlendirmeye çalışmıştır. Topluma verdiği bu mesaj ve etkileri anlamak için derginin yayın dönemlerinde oluşturulan köşe yazılarından bahsetmek gerekmektedir. Bu köşe yazıları; ilk seri dergileri (1-145), yeni seri dergileri (146-153) ve son seri dergileri (154-163)'nde farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklardan bazıları; yeni seri dergilerde *Yürüyen İnkılâp*, *Ayın Hikmetleri*, son seri dergilerde *Ummandan Damlalar* gibi yeni köşelerin faaliyet göstermesidir. Yeni seri ve son seri dergilerde, *Anketler* ilk seri dergilere nazaran çok daha azdır. İlk seri dergilerde *Sahife Altı Özlü Sözler* olmasına karşın yeni ve son seri dergilerde bulunmamaktadır. Bu kapsamda ilk seri dergilerde bazı önemli köşe yazıları şöyledir;

Gençler Diyorlar ki; derginin 3'üncü sayısı ile başlamıştır.⁷¹² Çeşitli konularda, bir dizi anketler tertip edilmiştir.

Görüşler ve Duyuşlar; derginin 9'uncu sayısı ile başlamıştır.⁷¹³ Bu bölümde; ülkede kültür alanında yaşanan gelişmeler, üniversitede icra edilen faaliyetler, dikkat çekici haberler çeşitli başlıklarda kısa yorumlar şeklinde ve imzasız olarak okuyucularla paylaşılmıştır.

Edebiyat Tarihimizde Araştırmalar; sekizinci sayıdan itibaren başlamıştır.⁷¹⁴ Çeşitli konularda edebiyat ve hars araştırmaları bu köşede yer almıştır.

Fikir Serpintileri; derginin 9'uncu sayısı ile başlamıştır.⁷¹⁵ *Yücel* yazarlarından İsmet Rasin'in çeşitli konularda yazdığı kısa yorum ve bilgi yazılarıdır. Bu yazılar, yazarın seçtiği bir konu hakkında açıklamaları yorum ve görüşleridir.

Dünyadan Tuhaf Şeyler; derginin 13'üncü sayısından itibaren bu köşe açılmıştır.⁷¹⁶ Bu köşede; dünyada yayınlanan dergi, gazete, radyo ve kitaplarda yer almış tuhaf olaylar anlatılmıştır. Söz konusu köşede, hem dünyada neler olup bittiğine dair bilgi verilmiş hem de okuyucu düşünmeye yönlendirilmiştir.

⁷¹² İhsan Aygün, "Gençler Diyorlar ki", *Yücel*, Sayı:3, Nisan 1935, 16.

⁷¹³ "Görüşler ve Duyuşlar", *Yücel*, Sayı:9, Kasım 1935, 118.

⁷¹⁴ Tahir Olgun, "Edebiyat Tarihimizde Araştırmalar: Fuzulî'nin Şikâyetname Gönderdiği Nişancı Kimdi?", *Yücel*, Sayı:8, Ekim 1935, 52.

⁷¹⁵ İsmet Rasin, "Fikir Serpintileri", *Yücel*, Sayı:9, Kasım 1935, 94.

⁷¹⁶ "Dünyadan Tuhaf Şeyler", *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 42.

Böyle Diyorlar; bu köşe, derginin üçüncü sayısıyla başlamış, söz konusu köşede yerli ve yabancı çeşitli sanatçı, ünlü ve seçkin kişilerin çeşitli konularda söyledikleri sözlere ve anlatımlarına yer verilmiştir.⁷¹⁷

Yunan Miteolojisinden Hikâyeler; derginin 15'inci sayısıyla başlamıştır.⁷¹⁸ Köşede Yunan mitolojisinden seçilen çeşitli hikâyeler Türkçeye çevrilerek okurlarla paylaşılmıştır.

Bize Gelen Eserler; ilk olarak derginin 12'nci sayısından itibaren yer almıştır.⁷¹⁹ Söz konusu köşede; dergiye gönderilen veya derginin seçtiği özel kitap, dergi vs. tanıtımı yapılmaktadır. Genellikle derginin son sayfalarında yer verilmiştir.

Kültürlülerin Görüşleri; 23'üncü sayıyla başlamıştır.⁷²⁰ Bu köşede dönemin sanatçı ve elitlerinin çeşitli konulardaki görüş ve yorumları okurlarla paylaşılmıştır.

Folklor; bu köşe derginin 8'inci sayısıyla başlamıştır.⁷²¹ Köşede; Türk folkloru ve halk kültürü hakkında yapılan araştırmalara ve dönemin yerel ozanları şiir türkü vs. eserlerine yer verilmiştir.

Ayın Kültür Hareketleri; 25'inci sayıyla başlamıştır.⁷²² “Dışarıda” ve “Memlekette” başlıklarıyla *Yücel* yazarlarından Haluk Y.Şehsuvaroğlu, Behçet Kemal Çağlar, Vedat Günyol, Orhan Burian'ın kalemi ile; memlekette ve yabancı ülkelerde gelişen siyasi olaylar, sanat ve edebiyat faaliyetleri gündeme taşınmıştır.

Yeni Tilcikler Üretiyoruz; 5'inci sayıyla başlamıştır.⁷²³ Yeni kelimelerin hem kullanım şekilleri hem de anlamlarının öğretildiği bir köşedir. Zaman zaman “Öğreniyoruz” başlığı ile de dergide yer almıştır.

Dünyanın Büyük Romanları; 32'nci sayıyla başlamıştır.⁷²⁴ Dünyaca ünlü klasik romanlar *Yücel* yazarları tarafından okurlara tanıtılmıştır.

Hikâyeler; derginin ilk sayısından itibaren küçük hikâyeler yayınlanmaya başlamıştır.⁷²⁵ Dergide çok sayıda çeşitli kısa hikâye yayımlanmıştır.⁷²⁶

⁷¹⁷ “Böyle Diyorlar”, *Yücel*, Sayı:3, Nisan 1935, 19.

⁷¹⁸ Mübeccel Argun, “Yunan Mitolojisinden Hikâyeler: Pandora ve Fısıldayan Kutu”, *Yücel*, Sayı:15, Mayıs 1936, 126.

⁷¹⁹ “Bize Gelen Eserler”, *Yücel*, Sayı:12, Şubat 1936, 206.

⁷²⁰ Behçet Kemal Çağlar, “Kültürlülerin Görüşü: Sanata Düşen Vazife ve Sanatın Cemiyetteki Rolü”, *Yücel*, Sayı:23, Ocak 1937, 174.

⁷²¹ “Halk Ozanları Ne demişler...”, *Yücel*, Sayı:8, Ekim 1935, 74.

⁷²² Haluk Y.Şehsuvaroğlu, “Memlekette: İktisat Fakültesi”, *Yücel*, Sayı:25, Mart 1937, 33.

⁷²³ “Birinci Liste”, *Yücel*, Sayı:5, Haziran 1935, 29.

⁷²⁴ Orhan Burian, “Karamazov Kardeşler”, *Yücel*, Sayı:32, Ekim 1937, 58.

⁷²⁵ Y.Yula, “Trende Yazılan Hikâye.... Küçük Çobana Selâm”, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 26.

⁷²⁶ İhsan Aygün, “Beni Kurtarınız!”, *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935,18.

Kitap Dünyamız; kitap eleştirilerinin ve tavsiyelerinin yapıldığı köşedir.⁷²⁷ Ancak düzenli bir köşe olarak dergide 33'üncü sayıdan⁷²⁸ itibaren yer almıştır. Bu köşede kitaplar yıldızlama usulü ile markalanmış ve yıldız sayısına göre tercih sebebi olarak gösterilmiştir. Ayrıca, kitapların tanıtımı bu köşede yapılmıştır.⁷²⁹

Sosyal Konuşmalar; bu köşede, *Yücel* yazarları tarafından gündeme dair demokrasi, devlet yönetimi, ekonomi gibi konularda düşünceler ve yorumlar gündeme getirilmiştir. İlk olarak derginin 5'inci sayısında yayınlanmıştır.⁷³⁰

Filozofların Dili; ilk olarak derginin 13'üncü sayısından itibaren başlamıştır.⁷³¹ *Yücel* yazarlarından Haydar Tolun'un öncülüğünde, bu köşede psikoloji, felsefe ve ahlâk yazıları okurlarla paylaşılmıştır.⁷³² Ayrıca bu köşede ihtiyaca binaen toplumu ilgilendiren konulara yer verildiği görülmektedir. Bu duruma örnek olarak, derginin yayında olduğu dönemde adından sık sık söz edilen Çocuk Mahkemelerinin kurulması ile ilgili Haydar Tolun'un yazıları gösterilebilir.⁷³³

Genç İstidatlar; derginin ilk sayısından son sayısına kadar derginin son sayfalarında okur görüşlerine ve genç sanatçıların eserlerine yer verilmiştir. Zaman zaman köşenin adı değişmiş *Genç İmzalar* vb. gibi isimler almıştır.⁷³⁴ Derginin bu köşesinde, genç yetenekli şairlere alan açılmış, ümit verici eserler ad soyad belirtilmek suretiyle yayınlanmıştır.

Ebedi Hatıralar, Haberler, Nükteler; 18'inci sayıdan itibaren yayınlanmaya başlamıştır.⁷³⁵ Seçkin yabancı (Dumas, Mozart, Viktor Hugo vs.) ve yerli (Yahya Kemal, Nurullah Ataç, Necip Fazıl Kısakürek vs.) ünlü sanatçıların isimleri kullanılarak anekdotları, kısa öykü ve hikâyeleri muzip bir dille anlatılmıştır.

Hakikat Bayrağı Altında; dil ile ilgili yazılar bu köşede verilmiştir.⁷³⁶

Vazifemiz Yolumuz.....; bu köşede devlet büyüklerinin (Kemal Atatürk, İsmet İnönü, Refik Saydam vb.) ve seçkin kişilerin (Fahri Rıfkı Atay, Yakup Kadri Karaosmanoğlu vb.) sözlerine yer verilmiştir.⁷³⁷

⁷²⁷ Orhan Burian, "Edebiyat Lügati", *Yücel*, Sayı:32, Ekim 1937, 71.

⁷²⁸ "Kitap Dünyamız", *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937, 136.

⁷²⁹ "Kitap Dünyamız", *Yücel*, Sayı:33, 136.

⁷³⁰ A.Kâmil Akyüz, "Demokrasinin Temelleri Üzerinde Türlü Görüşler", *Yücel*, Sayı:5, Haziran 1935, 6.

⁷³¹ Hilmi Ziya Ülken, "Mukayeseli Felsefe", *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 3.

⁷³² Haydar Tolun "Filozofları Dili: Agorafobi-Klostrofobi", *Yücel*, Sayı:40, Temmuz 1938, 150.

⁷³³ Haydar Tolun "Çocuk Mahkemeleri", *Yücel*, Sayı:29, Temmuz 1937, 179.

⁷³⁴ "Genç İmzalar", *Yücel*, Sayı:73, Mart 1941, 42.

⁷³⁵ "Edebi Hatıralar", *Yücel*, Sayı:18, Ağustos 1936, 256.

⁷³⁶ "Hakikat Bayrağı Altında", *Yücel*, Sayı:48, Şubat 1939, 283.

⁷³⁷ "Yapılan Bir Vazifedir...", *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937, 96.

Atatürk Sayfası; Atatürk'ün vefatını müteakip 47'nci sayıdan itibaren iki yaprak Atatürk sayfası olarak belirlenmiş ve bu sayfalarda Atatürk ve inkılâplarıyla ilgili yazılar, anekdotlar yer almıştır.⁷³⁸

Bibliyografiya; 29'uncu sayıyla birlikte Türkçe, Fransızca ve İngilizce bibliyografiya yayınlanmaya başlamıştır.⁷³⁹

İndeks; 12'nci sayıdan (II:Cilt) itibaren her cilt sonunda indeks yayınlanmıştır.⁷⁴⁰

Yeni seri dergilerde köşe yazılarının bazıları;

Yürüyen İnkılâp; bu köşede Atatürk ilke ve inkılâpları ile ilgili belirli konular belirlenerek *Yücel* logosu ile paylaşılmıştır.⁷⁴¹

Ayın Hikmetleri; memleket basınında isim yapmış ünlü kişilerin acele, mantık dışı, gereksiz olarak sarf ettiği sözler (gaflar) isim paylaşılarak verilmiştir.⁷⁴²

Tiyatrolarımız; bu köşede; İstanbul ve Ankara'da tiyatrolarda sergilenen oyunların *Yücel* yazarları tarafından eleştirileri ve yorumları yer almıştır.⁷⁴³

Biz Bize Benzeriz; bu köşede çeşitli gazete ve dergilerde yayınlanmış devlet görevlilerinin (Vali, Tekel Müdürü vs.) sarf ettikleri ilginç fikir ve sözlerinin eleştirisi yapılmıştır.⁷⁴⁴

Dert Babında Okuyucudan Okuyucuya;⁷⁴⁵ Bu köşede dergi tarafından belirlenen konularda seçilmiş okuyucu yazıları yayınlanmıştır.⁷⁴⁶

Son seri dergilerde bazı köşe yazıları;

Ummandan Damlalar; Türk insanının ruhundaki enginlikten sezişinde ki derinlikten, görüşündeki genişlikten haber veren fıkraların, anekdotların, nüktelerin yayınlandığı bir köşedir. Köşe dergi yöneticisi Muhtar Enata tarafından organize edilmiştir.⁷⁴⁷

*Dert Babında Okuyucudan Okuyucuya*⁷⁴⁸ *Ayın Hikmetleri*⁷⁴⁹ *Yeni Tilcikler Üretiyoruz*⁷⁵⁰ köşeleri diğer serilerde olduğu gibidir.

⁷³⁸ *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939, 251.

⁷³⁹ "Bibliyografiya", *Yücel*, Sayı:29, Temmuz 1937, 200.

⁷⁴⁰ "İndeks", *Yücel*, Sayı:12, Şubat 1936, 246-247.

⁷⁴¹ "Yürüyen İnkılâp: Devlet Demek Halk Demek", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 1.

⁷⁴² "Ayın Hikmetleri", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 51.

⁷⁴³ Orhan Burian, "Tiyatrolarımız: Ankara'da Bizim Şehir" *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 52.

⁷⁴⁴ "Biz Bize Benzeriz", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 60.

⁷⁴⁵ Yazarın Notu: Bu köşede şöyle bir açıklama yer almıştır: "Her okumuş'un günlük hayatın her sahasında karşılaştığı birçok memleket dertleri vardır. Toplum hayatımızın bozuk düzen gidişinde, önümüze nice zorluklar, ileri bir medeniyet seviyesine uymayan aksaklıklar çıkıyor. Bu zorlukları, aksaklıkları dile getirmek, umurun gözü önüne sermek, onlarla mücadele girmenin ilk şartıdır. İşte iç düzenimize ait dertleri aydın okuyucularımızın yazıp bize göndermelerini rica ediyoruz."

⁷⁴⁶ "Dert Babında Okuyucudan Okuyuculara", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 62.

⁷⁴⁷ "Ummanda Damlalar", *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 44.

2.1. Kültür ve Bilgi Cöngü Yazıları

Kültür, bireylerin ait oldukları toplumsal grup ve yapı içinde şekillenen kendine özgü yaşama biçim ve alışkanlıklarının toplumsal ve ruhsal algı yoluyla ortaya koyduğu düşünsel, imgesel ve toplumsal bir süreçtir.⁷⁵¹ Bir diğer tanım ise; devam eden ve gelişen davranış biçimleri, bir başka deyişle görenekler topluluğudur.⁷⁵² Kültür toplumların geçmişlerinden devraldıkları maddi ve manevi mirasların bileşkesini oluşturmaktadır. Bu bağlamda maddi olanlar; bilim, araç, gereç, yapı, sanat eseri vs. şeyler, manevi olanlar ise; fikir ve düşünce sistemleri, inanç, örf, adet, gelenek, görenek, müzik gibi değerlerdir. Kültüre anlamını veren insanların yaşam biçimidir. Toplumların geçirdiği dönüşüm ve değişimler kültürleri ile yakından ilgilidir. Bir millet için hayatı yaşamaya değer kılan şeylerin toplamı ise milli kültürdür.⁷⁵³ Türk kültürü denildiğinde, Türk toplumunu karakterize eden bir oluşum anlaşılmalıdır. Türk toplumunu diğer toplumlardan ayıran ana unsur budur. Zamanla toplumlarda ilişkilere bağlı olarak kültür geçişleri kaçınılmazdır. Günümüz toplumlarında, iletişim ağının gelişmesi, teknolojik ilerlemeler bu durumu çok daha kolaylaştırmaktadır. Toplumlarda çeşitli etkilere bağlı olarak serbest kültür değişimleri, zorunlu kültür değişimleri görülebilir. Derginin yayımlandığı dönemlerde daha çok serbest kültür değişimleri yaşanmıştır. Dergi de bu değişimin bir aracı olmuştur. *Yücel*, hem kültür hem de bilgi yazılarına fazlaca yer ayırmıştır. Bu bağlamda; “Önsözümüz”⁷⁵⁴ başlıklı yazısında “Bugün ilk sayısını sunduğumuz *Yücel* gençlik, kültür ve bilgi cöngüdür.” ifadesini kullanmış ve bu misyona uygun olarak birçok bilgi ve kültür yazıları yayınlamıştır. Dergi bu ifadesinin altını gerek çeviri yazıları ile gerekse ansiklopedik bilgi yazılarıyla doldurmuştur. Bu yazılardan dikkat çekici olanlardan bazıları şöyledir;

Yücel’in “En Akıllı On Hayvan”⁷⁵⁵ başlıklı çeviri yazısında; hayvanların düşünme, hafıza, taklit kabiliyeti ve terbiye kriterlerine göre en akıllı on hayvan sıralanmıştır.⁷⁵⁶

Dergi tarafından “On İki Aforizma”⁷⁵⁷’dan” başlığı adı altında bir seri yazı dizisi (13-17 sayıları 14 hariç) okurlara sunulmuştur.⁷⁵⁸ Bu Aforizmadan ilki ve ikincisi dergide şöyle verilmektedir;

⁷⁴⁸ “Dert Babında Okuyucudan Okuyuculara”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 50.

⁷⁴⁹ “Ayın Hikmetleri”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 60.

⁷⁵⁰ Halit Çakır, “Yeni Tilciler Üretiyoruz”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 61.

⁷⁵¹ İsmail Doğan, *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar*, 14.Baskı, Nobel Yay., Ankara:2016, 425.

⁷⁵² Nermin Erdentuğ, *Türkiye’de Çağdaşlaşma Eğitim ve Kültür Münasebetleri*, Ankara:1981, 9.

⁷⁵³ Doğan, *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar*, 426.

⁷⁵⁴ “Ön Sözümüz”, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 1.

⁷⁵⁵ W.Reid Blair, “En Akıllı On Hayvan”, Çev. İ.Yucad, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 14.

⁷⁵⁶ Yazarın Notu: Bu hayvanlar; Şempanze, Orangutan, Fil, Goril, Köpek, Kunduz, At, Fok Balığı, Ayı, Kedi şeklindedir.

⁷⁵⁷ Aforizma: Kökeni Eski Yunancaya kadar dayanan Aforizma kelimesi, Türkçeye Fransızca üzerinden girmiş bir sözcüktür. TDK için bu kelimenin Türkçedeki karşılığı “Özlü söz ya da özdeyiş” biçiminde anlatılmaktadır.

I. İnanmadıkları prensiplere uygun iş gören karabahatlılar, yalnız kuvvete baş eğin biçarelerdir. Bunlar daima cereyana göre istikamet alan jiruetler gibi sahte ve döneke horozlardır. Bunlardan korkulur. Zira, bunlar yalnız kendi menfaatlarıyla hareket ederler. Şerefli insanları kirleterek, kendi şerefsiz varlıklarına bir değer hazırlamaya çalışırlar. İnkılâplarla, inkılâpların ulu kahramanları, ülkülerini anlıyanlarla, anlamadan, inanmış görünenleri pek iyi fark ederler. Bu canbaz ruhlu insanları sırayla değilse de zamanında pek iyi ezerler.⁷⁵⁹

II. Yurttan daha geniş, ulustan daha yüksek ülküler istiyorum. Eğer buna insan sevgisi deniyorsa, ondan da daha yükseğini istiyorum.⁷⁶⁰ gibi aforizmalar on iki'ye kadar devam etmiştir. Bu aforizmalarla insanların algısı, düşünce yapısı, mesajlar verilmek suretiyle değiştirilmeye çalışılmaktadır.

Derginin 27, 28, 29'uncu sayılarında Will Durant'ın⁷⁶¹ *"En Büyük On Mütefekkir"*⁷⁶² başlıklı yazısı sunulmuştur. Bu yazıda, en büyük on bilim adamının tanıtımı yapılarak faaliyetleri hakkında okurlar bilgilendirilmiştir.⁷⁶³ Bu tanıtılan bilim adamları ve çalıştığı bilim konuları şuan bazı üniversitelerde⁷⁶⁴ *"Bilim Tarihi"*⁷⁶⁵ dersi olarak okutulan dersin ders konularını oluşturmaktadır. Bu bilim insanlarının fikir ve düşüncelerine yazı ve makalelerde yer verilmesi, derginin bilime verdiği önemin önemli bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. O günkü zaman düşünüldüğünde bilgilendirici bir kültür girişimi olduğu görülmektedir.

Derginin 31-36'ncı sayılarında yer alan yine Will Durant'ın *"En Büyük On Şair"*⁷⁶⁶ başlıklı yazısında be dönemde ünlü bilinen şairler tanıtılmıştır.⁷⁶⁷

Derginin 37'nci sayısından (39'uncu sayı hariç) 42'nci sayısına kadar *"Büyük Bir Otoritenin Ortaya Koyduğu Altın Hakikatler"* başlığı altında *"İyi Bir Terbiye İçin En İyi Yüz Kitap"*⁷⁶⁸ Will Durant'ın kültür yazısı sunulmuştur. Okunması maksadıyla tavsiye olarak sunulan bu

"Herhangi bir duygu ya da düşünceyi daha etkin hale getirebilmek için kullanılan sözcükler ya da cümleler topluluğudur." denilebilir (TDK Türkçe Sözlük, I. Cilt A-J, 9'uncu Baskı, Ankara: 1998, 29.).

⁷⁵⁸ Cemil Sena Ogun, "On İki Aforizmadan", *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 40-41.

⁷⁵⁹ Ogun, "On İki Aforizmadan", 40.

⁷⁶⁰ Ogun, "On İki Aforizmadan", 40.

⁷⁶¹ Will Durant (1885-1981): Amerikalı tarihçi yazar ve düşünürdür. Dergide; yazıları en çok çevrilen yazarlardan biridir.

⁷⁶² Will Durant, "En Büyük On Mütefekkir", Çev. Nilüfer F.Deriş, *Yücel*, Sayı:27, Mayıs 1937, 86-91.

⁷⁶³ Yazarın Notu: Bu bilim adamları; *Konfüçyüs, Platon, Aristo, St. Thomas Aquinas, Copernicus, Bacon, Newton, Voltair, Kant, Darwin*'dir.

⁷⁶⁴ Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Psikolojik Rehberlik ve Danışmanlık (PDR) Bölümü II'nci Sınıf Dersi.

⁷⁶⁵ Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi PDR II'nci sınıf dersidir.

⁷⁶⁶ Will Durant, "En Büyük On Şair", *Yücel*, Çev. Nezihi Arda, Sayı:31, Eylül 1937, 4-6.

⁷⁶⁷ Yazarın Notu: *Bunlar Hammer, Davut, Euripides, Lukretius, Lipo, Dante, Shakespeare, Keats, Shelley, Whitman* adlı şairlerdir..

⁷⁶⁸ Will Durant, "İyi Bir Terbiye İçin En İyi Yüz Kitap", *Yücel*, Çev. Arif H.Bilen, Sayı:37, Mart 1938, 11-13.

kitaplar 12 grupta verilmiştir.⁷⁶⁹ Gruplarda yer alan kitaplar Arif H.Bilen'in çevirisiyle okurlara tanıtılmıştır.

Derginin 32'nci sayısından itibaren muhtelif sayılarında dünyaca ünlü romanlar tanıtılmıştır. İlk tanıtılan roman dergi yazarlarından Orhan Burian tarafından Fyodor Dostoyevski'nin "*Karamazov Kardeşler*"⁷⁷⁰idir.⁷⁷¹ Bu klasiklerin tanıtılması o gün için düşünüldüğünde dünyaya açılımında bir işareti sayılmaktadır.

Derginin 43, 44 ve 47'nci sayılarında "*On İki Tarih*"⁷⁷² başlıklı çeviri yazılarında dünya tarihinde önemli görülen tarihler sıralanmış ve önemleri anlatılmıştır.⁷⁷³

Derginin 44'üncü sayısından itibaren 60'ıncı sayıya (dahil) kadar "*Büyük Fen Adamları*"⁷⁷⁴ *Fen Terakkiyatının Bir Tarihi* başlığı altında Philip Lenard'ın kitabından Arif H.Bilen çevirisiyle okurlara sunulmuştur.⁷⁷⁵

Derginin 47'nci sayısında itibaren 57'nci sayıya kadar "*Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri*"⁷⁷⁶ başlıklı Vahit Lütfi Salcı'nın yazı dizisiyle ile şairler okurlara tanıtılmıştır. Bu kapsamda tanıtılan şairler: (*Papa Yero*) *Raif*, *Yorgi Saliki*, *Kırker Saydi*, *Monol Hitabı*'dır.

7'nci sayıda İhsan Naim tarafından ilk kitap tanıtımı,⁷⁷⁷ 12'nci sayıda "*Bize Gelen Eserler*"⁷⁷⁸ bölümünde ilk tanıtımlar (dergi, kitap, şiir vs.dahil) yapılmaya başlanmıştır. Derginin 20'nci sayısında "*Kitaplar*"⁷⁷⁹ başlığı ile bir bölüm açılmış bu köşede sadece kitap tanıtımı yapılmaya başlanmıştır. İlk tanıtılan kitaplar Yaşar Nabi'nin "*Balkanlar ve Türklük*" adlı kitabıyla André Gide'nin "*Dünya Nimetleri*" adlı kitabıdır. 33'üncü sayısından itibaren

⁷⁶⁹ Yazarın Notu: Bunlar; I. Grup: Başlangıç, II. Grup: Asya ve Afrika, III. Grup: Yunanistan, IV. Grup: Roma, V. Grup: Hristiyanlık Devri, VI. Grup: İtalyan Renaissance'ı, VII. Grup: Onaltıncı Asır Avrupa'sı, VIII. Grup: Onyedinci Asır Avrupası, IX. Grup: Onsekizinci Asır Avrupası, X. Grup: Ondokuzuncu Asır Avrupası, XI. Grup: Amerika, XII. Grup: Yirminci Asır kitaplarıdır.

⁷⁷⁰ Orhan Burian, "Dünyanın Büyük Romanları: Karamazov Kardeşler", *Yücel*, Sayı:32, Ekim 1937, 58-60.

⁷⁷¹ Yazarın Notu: Tanıtılan romanlardan bazıları şunlardır; *Madame Bovary* (Vedat Günyol), *Kırmızı ve Siyah* (Vedat Günyol), *Dominique* (Vedat Günyol), *Goriot Baba* (Vedat Günyol), *Mai ve Siyah* (Orhan Burian), *Pickwick Evrakı* (Sabiha Özsoy), *Kumarbaz* (H.Dizdaroğlu), *Vadideki Zambak* (Cemil Meriç)'tir.

⁷⁷² Will Durant, "On İki Tarih", *Yücel*, Çev. Arif H.Bilen, Sayı:37, Eylül 1938, 2-4.

⁷⁷³ Yazarın Notu: Bu tarihler; M.Ö. 424 İlk takvimin Mısır'da kullanılması, M.Ö.543 Buda'nın ölümü, M.Ö. 478 Konfüçyus'un ölümü, M.Ö. 399 Sokrat'ın ölümü, M.Ö. 44 Sezar'ın ölümü, M.Ö. ? İsa'nın doğumu, M.S. 632 Muhammed'in ölümü, M.S.1294 Roger Bacon'un ölümü, M.S.1453 Johannes Gutenberg matbaasının ilk tarihli eseri neşredışı, M.S.1492 Kristof Kolomb'un Amerika'yı keşfi, M.S.769 James Watt'ı buhar makinesini kullanışlı bir hale getirmesi, M.S.1789 Fransız inkılabıdır.

⁷⁷⁴ Philipp Lenard, "Fen Terakkiyatının Bir Tarihi: Büyük Fen Adamları", *Yücel*, Çev. Arif H.Bilen, Sayı:44, Ekim 1938, 51-53.

⁷⁷⁵ Yazarın Notu: Tanıtılan Fen Adamları ; Samoslu Pythagoros M.Ö.570-496, Euclid M.Ö. 330-280, Leonardo Da Vinci (1452-1519), Tycho Brahe (1545-1601), Simon Stevin (1548-1628), Nicolaus Copernicus (1473-1543), Galileo (1554-1642), Johannes Kepler (1571-1630), Evangeliste Toricelli (1608-1647), Robert Boyle (1627-1691), Edme Mariotte (1620-1684), Blaise Pascal (1623-1662), Olans Roemer (1644-1710), Christian Huygens (1629-1695)'dir.

⁷⁷⁶ Vahit Lütfi Salcı, "Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri", *Yücel*, Sayı:47, Aralık 1939, 254-257.

⁷⁷⁷ İhsan Naim, "Büyük Harpten Sonrakiler", *Yücel*, Sayı:7, Eylül 1935, 32.

⁷⁷⁸ "Bize Gelen Eserler", *Yücel*, Sayı:12, Şubat 1936, 244.

⁷⁷⁹ "Kitaplar", *Yücel*, Sayı:20, Ekim 1936, 65-66.

“*Kitap Dünyamız*”⁷⁸⁰ başlıklı bir köşe açılmış ve düzenli olarak kitap tanıtımına başlanmıştır. İlk değerlendirilen olan iki eser (*Dört yıldızlı*); “*Köylüler Arasında*”⁷⁸¹ adlı broşür ve “*Muallim*”⁷⁸² adlı kitaptır. Bu sayıdan itibaren dergiye gelen kitaplar incelenerek düzenli olarak kitap tavsiyeleri yapılmıştır.

25’inci sayıdan itibaren “*Ayın Kültür Hareketleri*”⁷⁸³ köşesi açılmış burada geçmiş ayın kültür faaliyetleri neşredilmeye başlanmıştır.

Yücel bir kültür dergisidir. Milli bir kültür oluşturmayı amaçları arasında saymıştır. Gelecek kuşaklara kültür aktarımını, yayında olduğu dönemde zamanın ruhuna uygun olarak yapmıştır. Bu aktarımı, dönemin yabancı kitapları, dergileri, gazeteleri ve bunlarda yer almış bilimsel yazı, makale, roman, tarihi şahsiyetler, bilim adamları ve faaliyetlerinin tanıtımını yapmak suretiyle, içeride ise; kitap tanıtımı, edebi metinler sunma, folklor araştırmalarını sayfalarına taşıma, gelenek-görenek, örf ve adetlerden örnekler verme vs. şeklinde yapmıştır. Bunu yaparken manevi değerleri korumayı ihmal etmemiştir. Denilebilir ki; dergi kültür ve bilgi geliştirici rolünü her fırsatta yazıları ve faaliyetleri ile göstermiş ve yayın hayatı boyunca da sürdürmüştür. Bu açıdan bakıldığında, aynı zamanda bir kültür mirası bırakmıştır. Dergi, kültür hizmetini yerine getirirken statik bir format ve dizaynında bulunmamış her zaman yayıncılıkta proaktif olmaya çalışmıştır. Yani, hiçbir zaman tek düze bir formatla okuyucu karşısına çıkmamış sürekli kendisini geliştirici tedbirler alma yönünde hareket etmiştir. Yayın hayatının uzun olmasının sebeplerinden birinin de bu olduğu değerlendirilmektedir.

2.2. Psikoloji, Ahlâk ve Felsefe Yazıları

Yücel yazarlarının ve yöneticilerinin psikoloji dersleri alıp almadığı konusunda bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak dergi içeriğinde birçok psikolojik unsurun kullanıldığı görülmektedir. Bu kullanılan yöntemlerden birisi *Gizil Öğrenme* denilen öğrenme yöntemidir. Dergide bu yöntemin nasıl kullanıldığını kavramak ve anlamak için *Öğrenme* ve *Gizil Öğrenme* ile ilgili bazı bilgileri anımsamaya ihtiyaç vardır. Öğrenme, insanoğluna, diğer türlerle karşılaştırıldığında, oldukça yüksek bir esneklik ve uyum sağlayabilirlik sunmaktadır. Öğrenmenin doğası hakkında birçok aydının fikirlerini kapsayan tanım şudur; *Bir yaşantı sonucunda zihinsel simge veya bağlantılardaki uzun süreli değişiklik*.⁷⁸⁴ Fakat, bazı psikologlar öğrenmeyi bir zihinsel değişiklikten ziyade davranıştaki bir değişiklik olarak tanımlamayı tercih ederler, aslında bir davranış değişikliği görüldüğünde öğrenme

⁷⁸⁰ “Kitap Dünyamız”, *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937, 136.

⁷⁸¹ M.Saylam, *Köylüler Arasında*, Kırşehir Basımevi.1937.

⁷⁸² Osman Ergin, *Muallim*, İstanbul Belediyesi, Bozkurt Basımevi 1937.

⁷⁸³ “Ayın Kültür Hareketleri”, *Yücel*, Sayı:25, Mart 1937, 33-38.

⁷⁸⁴ Jeanne Ellis Ormrod, *Öğrenme Psikolojisi*, Çev. Mustafa Baloğlu, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic.Ltd.Şti., Ankara: Mart 2016, 4.

gerçekleştiğine dair inançlar da sağlamlaşır. Öğrenme, yalnızca beceri veya bilgi değil; aynı zamanda tutum, değer ve duygusal tepkiler oluşturma yollarıdır. Bir bireyde öğrenme ne zaman oluşur? Öğrenme davranışlarla ilgilidir. Farklı bir davranış sergilenir. Davranışın hızı ve sıklığı değişir. Kişi buna bağlı olarak olumlu veya olumsuz tepki verir. Bir bireyde öğrenme gözlemlenebilir.⁷⁸⁵

Psikolog Edward Tolman gözlemlenemeyen öğrenmeler için *Gizil Öğrenme* tabirini kullanmaktadır. Tolman'a göre; kişi ihtiyaç hasıl olana kadar bu öğrenmenin farkında olmaz, ihtiyaç ortaya çıktığında bilginin farkına varır. Mesela her gün aynı yoldan okula giden bir kişi, yol güzergâhında dükkanları görür, ancak farkına varmadan etraftaki bilgiyi zihnine kaydeder. Ancak farkına varmaz. İnsanlar gizil öğrenme ile farkına varmadan dil, şarkı, şiir öğrenebilir.⁷⁸⁶

Bu psikolojik yöntem *Yücel Dergisi*'nin yöneticileri ve yazarları tarafından nasıl kullanılmıştır? Bilindiği gibi dergi gençlere yönelik olarak çıkmış ve hedef kitlesini gençler olarak belirlemiştir. Dergi amacını; gençleri etkilemek, yetiştirmek, inkılâp ilkelerini yerleştirmek ve *Kemalizm*'i benimsetmek üzerine belirlemiştir. Dergiye göre; Atatürk ilke ve inkılâplarının yerleştirilmesi hayati öneme sahiptir. Hayat tarzının Batı'ya benzetilmesi, ülkenin gelişmişlik düzeyinin çağdaş medeniyetler seviyesine çıkarılması her zaman baş gaye olmuştur. Herşeyden önce Atatürk ilke ve inkılâpları korunmalıdır. Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin sürdürülebilirliği, ülkenin aydınlık geleceği, demokrasinin işletilmesi, bugüne kadar elde edilmiş kazanımların korunması, gençleri eğitmekten ve kazanmaktan geçer düşüncesi hakimdir. Yazılan yazıların çoğunda verilen mesajlar bu gayeye hizmet etmektedir. Ayrıca; bu amaçlardan başka dergide felsefe ve ahlâk yazıları modern bir toplumu inşa ve dönüştürme maksatlarıyla da kullanıldığı değerlendirilmektedir.

Derginin psikoloji, felsefe ve ahlâk alanındaki yazıları incelendiğinde; daha çok yabancı yazarların yazmış olduğu eserlerin çevirileri ve Haydar Tolun'un yazdığı yazılara yer verildiği görülmektedir. Bunun yanında, Nusret Hızır, Selehattin Batu, Arif H.Özbilen, Hasan Âli Yücel, Hilmi Ziya, Vedat Günyol, Orhan Burian, Münir Raşit Öymen, Osman Nebi, Cevat Dursunoğlu gibi yazarların bu alanda yazmış oldukları çeşitli yazılara da rastlanmaktadır. Bu yazarların yazdığı ve çevirdiği yazıların içeriği incelendiğinde; derginin önsözünde belirtildiği gibi "*Yücel, gençlik, kültür ve bilgi cöngüdür.*" anlayışına uygun olduğu ve gençliği bilgilendirme, gençliğin yücelmesinde bir varlık olma amacı taşıdığı anlaşılmaktadır.

⁷⁸⁵ Ormrod, *Öğrenme Psikolojisi*, 4-5.

⁷⁸⁶ Yazarın Notu: Kaynak Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi PDR, Psikoloji, Ders Notları.

Derginin psikoloji, felsefe ve ahlâk ile ilgili yazıları şöyledir; derginin 4'üncü sayısında ilk olarak Willy Durant'ın “*Değişen Ahlâk Telâkkilerimiz*”⁷⁸⁷ adlı yazısı yer almaktadır. Yazıda ahlâk telâkkileri(*görüş, anlayış*)'nin zamanla ve çevrenin etkisiyle çok süratli değiştiği bu değişikliğe neden olarak da ekonomik ilerlemeler gösterilmektedir. İnsan üzerinde çekingen ve korkak ahlâk telâkkilerinin etkisi olmadığı, toplumun ahlâkının fert ahlâkı ile yakından ilgili olduğu, ancak toplumsal içgüdünün şahsi içgüdülerden kuvvetli olduğuna inanılmakla hata edildiği iddia edilmektedir. İnsanların toplumsal hislerini zekâlarıyla geliştirdikleri vurgusu yapılmaktadır. Bu yazıda bireyselliğin öne çıkarıldığı görülmektedir.

Derginin 14'üncü sayısında⁷⁸⁸ Hilmi Ziya'nın “*Sınâî İnkılâp ve Felsefe*”⁷⁸⁹ adlı yazısında; sanayi inkılâbının nerede doğduğu, sanayi inkılâbını doğuran sebepler ve inkılâbın toplumlar üzerindeki etkisi ele alınmış ve bu etkilerden biri olan fikir değişikliklerinin Batı dünyasına yansımaları incelenmiştir. Bu kapsamda; sanayi inkılâbının etkilerinden ilki olan *Hürriyetçilik* fikirlerinin; felsefede, dinde, siyasi hayatta rolü, ikincisi; izafi görüş (relativisme) fikirlerinin doğuşu, üçüncüsü; ampirizm ve ilimciliğin hakim karakter halini alması ve dördüncüsü; universalism (evrenselcilik)'in doğması konuları işlenmiştir. Dergide özellikle felsefenin bilimsel yönlerini ortaya koyan yazılar yazıldığı, ilim ve bilimin önemine değinildiği görülmektedir.

Derginin 20'nci sayısında⁷⁹⁰ Orhan Burian'ın “*Zaman ve Kıymet Hükümlerimiz*”⁷⁹¹ adlı bir başka psikoloji yazısı görülmektedir. Bu yazıda; psikolojinin ilim halini almasıyla kıymet hükümlerinin zaman içerisinde değiştiğine işaret edilmekte neden olarakta dış alemdeki eşya ve olaylarla iç alemimiz arasında bir bağıntı olduğu gerçeğine vurgu yapılmaktadır. Edebiyat ve edebî kıymetlerin bundan etkilendiği değişmez sanılan nice hükümlerin değişebildiği anlatılmaktadır. Bu yazıyla değişmez denilen şeylerin değişebildiği vurgusuyla toplumsal değişim ve dönüşümün teşvik edildiği değerlendirilmektedir.

Cemil Sena Ongun'un, P.Janet'in⁷⁹² *Les Medications Psychologiques* adlı eserinden çevirdiği kitabın adı olan “*Hipnotizma*”⁷⁹³ adlı yazısı derginin 21'inci sayısında yer almaktadır. Bu yazıda; yazar kendi yorumlarını katarak *Hipnotizma* adlı kitabı tanıtmış telkin ve hipnotizma tarihi, telkinin tarifi, telkinin şartları, telkin ile hipnotizma arasındaki farklar ve hipnotizmanın etkileri ve nerelerde kullanıldığı konularında okurlara bilimsel bilgiler vermiştir. Bu yazıyla

⁷⁸⁷ Wili Durant, “Değişen Ahlâk Telâkkilerimiz”, *Yücel*, Sayı:4, Mayıs 1935, 15.

⁷⁸⁸ *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936.

⁷⁸⁹ Hilmi Ziya, “Sınâî İnkılâp ve Felsefe”, *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936, 50.

⁷⁹⁰ *Yücel*, Sayı:20, Ekim 1936.

⁷⁹¹ Orhan Burian, “Zaman ve Kıymet Hükümlerimiz”, *Yücel*, Sayı:20, Ekim 1936, 42.

⁷⁹² Pierre Maria Felix Janet (1859-1947): Fransız psikolog ve nörolog dur.

⁷⁹³ Cemil Sena Olgun, “Hipnotizma”, *Yücel*, Sayı:21, Kasım 1936, 106.

psikolojik sıkıntılarda tedavi yöntemleri olduğu çaresiz olunmadığı, bu tedavilerin bilimsel yöntemlerle yapıldığı açıklanmaya çalışılmıştır.

Derginin 22'nci sayısında Haydar Tolun'un "*Bir Psikoloji Tercümesi*"⁷⁹⁴ adlı yazısında; *Resimli Ay Dergisinde*⁷⁹⁵ yayımlanan İstanbul Erkek Öğretmen Okulu öğretmenlerinden Münir Raşit'in "*Umumi Psikoloji*" adlı bir eseri Fransızca'dan Türkçe'ye tercümesi esnasında yaptığı tercüme hatalarından bahsedilmiştir. Ayrıca, tercüme edilen eser hakkında bilgiler verilmiştir. Bu yazı bir eleştiri yazısı mahiyetindedir. Bilimsel eserlerin hatalı tercümelerinin yanlış sonuçlara götürdüğü vurgulanmaktadır.

Derginin 23'üncü sayısında Haydar Tolun'un "*Aşkın Edebî Psikolojisi*"⁷⁹⁶ adlı yazısında; herkesin kendinde taşıdığı meçhul âlemin en mühim hadisesinin aşk olduğu ve edebî metinlerde edebî bir psikolojinin etkisinden söz edilmiştir. Yakup Kadri'nin "*edebî mahsullerin esası aşktır ve işte bu edebî mahsullerin tetkik ve tefsiri, aşkın tefsir ve izahına yarayabilir.*" sözlerine atıfta bulunulmuştur. Aşk hakkındaki bütün edebî metinlerden, aşkın tahliline yarayacak unsurların çıkarılacağı iddia edilmektedir.

Haydar Tolun'un "*Bir Psikoloji Tercümesi*" adlı tenkiti yapılan tercümeyle karşı Münir Raşit Öymen'in *Yücel Dergisi*'ne gönderdiği tenkide cevabı içeren "*Bir Psikoloji Tercümesi Tenkidine Cevap*"⁷⁹⁷ adlı yazısı yer almıştır. Bu yazıda; bu sefer de Haydar Tolun'un tercüme hatalarında yaptığı yanlışlar dile getirilmiştir. Bu yazı, derginin eleştiri ve tenkitlere karşı söz hakkı vermesi açısından dikkat çekicidir. Yazının sonunda *Yücel* yapılan yanlışları üzerine alarak hataları kabul etmiş ve okurlarından özür dilemiştir.

Derginin 24'üncü sayısında İtalyan gazeteci Giovanni Papini'nin yazdığı Adil Badıroğlu tarafından Türkçeye çevrilen "*Freud'u Ziyaret*"⁷⁹⁸ adlı makale yer almıştır. Bu yazının başında çevirmen tarafından Giovanni Papini okurlara tanıtılmıştır.⁷⁹⁹ Söz konusu çeviri yazısı, yazarın *GOG* adlı eserinden alınmıştır. Her makale ayrı ayrı takip edilecek şekilde dergide yayınlanmıştır. Yazıda; Giovanni Papini'nin Avusturyalı nörolog ve psikanaliz ekolünün kurucusu Sigmund Freud'a evinde yaptığı bir ziyaret anlatılmaktadır.

⁷⁹⁴ Haydar Tolun, "Bir Psikoloji Tercümesi", *Yücel*, Sayı:22, Aralık 1936, 149-151.

⁷⁹⁵ *Resimli Ay Dergisi* Şubat 1924-Aralık 1936 da yayınlanmıştır.(Uğur Degirmenci, *Resimli Ay Mecmuası*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum: 1996.)

⁷⁹⁶ Haydar Tolun, "Aşkın Edebî Psikolojisi", *Yücel*, Sayı:23, Ocak 1937, 168-169.

⁷⁹⁷ Münir Raşit Öymen, "Bir Psikoloji Tercümesi Tenkidine Cevap", *Yücel*, Sayı:23, Ocak 1937, 181-185.

⁷⁹⁸ Giovanni Papini, "Freud'u Ziyaret", Çev. Adil Badıroğlu, *Yücel*, Sayı:24, Şubat 1937, 213-216.

⁷⁹⁹ Yazarın Notu: Giovanni Papini 9 Ocak 1881 de Floransa'da doğdu. Tahsilini bilhassa kütüphanelerde yaptı. 1907 de evlendi. Bugün italya'da değil fakat bütün dünyada meşhur olan Papini daha genç yaşta 1903'te Leonardo adlı mecmuayı tesis ve idare etti. Fikri hayatı pek tenkit edilecek bir halde; işe din aleyhtarlığı ile başladı. 1913 yıllarında pek hararetle bir fütürizm taraftarı kesilmişti. Ancak daha sonra koyu dindar olmuştur. Papini'nin en kuvvetli eserlerinden biri *GOG* dur (*Yücel*, Sayı:24, Şubat 1937, 213.).

Derginin 32'nci sayısında Haydar Tolun'un "*Arivizm*"⁸⁰⁰ adlı yazısında; Arivizm'in ne demek olduğu açıklanmış, arivist fert, arivistlerin tipleri hakkında okurlara bilgiler sunulmuştur.⁸⁰¹ Ayrıca, arivizm ile teşhir hastalığının aynı şeyler olmadığı dile getirilmiş ve arivistlerle teşhircilerin arasındaki farklara örnekler verilmiştir. Bu yazı bilimsel ve bilgilendirici bir yazı niteliğindedir.

Giovanni Papini'nin "*Pedokrasi*"⁸⁰² adlı başka bir yazısında yazar; bir zamanlar toplumların Gerontokrasi (*Yaşlılar ile yönetim*) ile yönetilirken bugün (kendi yaşadığı dönemi) Pedokrasi (Çocuk eliyle, zihniyetiyle yönetim) ile yönetildiğini iddia etmektedir. Bu görüşünü çeşitli alanlardaki (*sanat, edebiyat, resim, vb.*) faaliyetlerden örnekler vererek desteklemektedir.

Derginin 36'ncı sayısında Haydar Tolun'un "*Aristo Pedagog*"⁸⁰³ adlı yazısında; eski Yunanistan'ın büyük filozofu Aristo'nun Pedagoji alanında yaptığı etütlere yer verilmiştir. Özellikle pedagojinin prensipleri ve çocukların eğitiminde halledilmesi gereken meseleler ele alınmıştır. Bugün üniversitelerde felsefe derslerinde işlenen konuların dergide öz bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, derginin çocuk eğitimiyle doğrudan ilgilendiğini gösteren bir yazı olması sebebiyle dikkat çekicidir. Yani, derginin çocuk eğitimi üzerine eğildiğini kanıtlayan bir yazıdır.

Giovanni Papini'nin "*Egolatria*"⁸⁰⁴ adlı yazısında Egolatria "*kendine tapma*" olarak adlandırılmaktadır. Yazar Giovanni Papini; aykırı düşüncelere sahip tartışmalı kişiliklerden biri olarak kabul edilmektedir. Yazıda; Egolatria yeni bir din olarak kabul edilmekte; "*Herkes kendini takdis edecek, herkes şahsi Allahına malik olacak*" görüşü işlenmektedir. Yazar; "*İnsandan başka Allah yok, her insan et kemik şeklinde Allahın bir şeklidir*" ifadesini kullanmıştır. Bu yazı direkt inanca yönelmiş, inancı tahkir eden bir yazıdır. Dergide, dini inancı zedeleyen aykırı düşüncelerin yer alması dikkat çekicidir.

André Maurois'in yazdığı ve Vedat Günyol'un çevirdiği "*Ansiklopedik Ruh ve Zekâ*"⁸⁰⁵ adlı başka bir yazıda; ansiklopedik ruh ve zekânın nadir ve kıymetli bir hadise olduğu, ansiklopedik ruhun parça parça bilgilerle yetinmeyeceği, bütüne çevirme gayreti içinde bulunacağı vurgulanmaktadır. İnsanların sadece yaşamlarını sürdürmek için temin ettikleri

⁸⁰⁰ Haydar Tolun, "Arivizm", *Yücel*, Sayı:32, Ekim 1937, 70.

⁸⁰¹ Yazarın Notu: Arivizm, bu yazıda şu şekilde açıklanmıştır; Kendini göstermek, hâkim olmak, bir rol oynamak, yüksek mevkilerde bulunmak arzusu şeklinde tezahür eden şiddetli bir ihtiras. Arivist fert ise; bu arzusunu tatmin için mukavemet edilemez derecede kuvvetli bir tesirin zebunudur; hiç çekinmeden hareket eder ve yolu ne kadar dolambaçlı olursa olsun o, gayesine erişmek istediği yüksek mevkiye ulaşmak için uğraşır durur. Arivistler kendilerinden bahsedilmesini bütün kalpleri ile arzu ederler. Unutulmak, silik mevkide kalmak onlar için tahammül edilemeyecek bir şeydir.

⁸⁰² Giovanni Papini, "Pedokrasi", *Yücel*, Sayı:32, Ekim 1937, 74.

⁸⁰³ Haydar Tolun, "Aristo Pedagog", *Yücel*, Sayı:36, Şubat 1938, 250-254.

⁸⁰⁴ Giovanni Papini, "Egolatria", Çev. Adil Badur, *Yücel*, Sayı:36, Şubat 1938, 259-260.

⁸⁰⁵ André Maurois, "Ansiklopedik Ruh ve Zekâ", Çev. Vedat Günyol, *Yücel*, Sayı:36, Şubat 1938, 261-263.

bilgilerle yetindikleri oysa kainatın keşfi ve bilinmeyen olayların keşfedilmesi için ansiklopedik ruh ve zekâya ihtiyaç olduğu dile getirilmektedir.

Derginin 39'uncu sayısında *Filozofların Dili* köşesinde kaleme aldığı Haydar Tolun'un "Nirvana"⁸⁰⁶ adlı yazısına rastlanmaktadır. Sanskrit⁸⁰⁷ bir kelime olan "Nirvana" terimi Alman filozofu Arthur Schonpenhauer tarafından kullanılmıştır. Yazar bu yazısında; Budizm dininde yer alan Nirvana (*bütün duygulardan, isteklerden arınmış en yüksek ruh hali*) ile Alman Filozofunun Nirvana (*Yaşama arzusunun terki, sönüş*)'sının aynı şeyler olmadığını her iki düşünceyi karşılaştırmalar yaparak anlatmaktadır. Bu yazıyla fert eğitimi hedeflenmiştir. Dizgin vurulması gereken arzulardan (*şehvet, öfke, kıskançlık, yaşamak arzusu, mal ve servet edinme*) bahsedilmekte ve bunun nasıl yapılabilceği konusunda bilimsel bir yaklaşım sergilenmektedir.

Yine aynı sayıda Fransız şair, yazar ve düşünür Paul Valery'in yazdığı ve Vedat Günyol'un çevirdiği "Dans Felsefesi"⁸⁰⁸ adlı bir yazı yer almaktadır. Yazıda, öncelikle dansın çeşitli tarifleri verilmiş ve dansın bir sanat olduğu vurgulanmıştır. Daha sonra dansın felsefi yönü ağırlıklı olarak konu edinilmiştir. Modern dans sanatı Batı kültürüne mal edilmiş bir eğlence ve tezyin sanatı olarak görülmektedir. Bu yazı, hedef kitleye Batı kültürünü öğretme ve benimsetmeye yönelik dikkat çekici bir yazı olarak değerlendirilmektedir.

Derginin 40'ncı sayısında *Filozofların Dili* köşesinde Haydar Tolun'un psikolojide iki kaygı bozukluğunu anlattığı "Agorafobi-Klostrofobi"⁸⁰⁹ adlı yazısı görülmektedir. Yazar tarafından, muvazene duygusuna ait organların hasara uğraması ile Agorafobi oluştuğundan bahsedilmiş ve bu kaygı bozukluklarına çeşitli örnekler verilmiştir. Mesela; *Agorafobi* olan kimse, büyük ve boş meydanlardan geçemez, korkar. Sokağa yalnız çıkamaz. Köprüden geçmekte çekinir. *Klostrophobi* olan insanlar kapalı yerlerde bulundukları zaman, kendilerini mezara gömülmüş sanırlar ve dayanılmaz büyük bir acı hissederler. Bu yazıda; birbirinin zıttı olan bu iki kaygı bozukluğu bilimsel bir görüşle anlatılmaktadır.

Derginin 41'inci sayısında Haydar Tolun tarafından; Fransız filozof Ossip Lourié'nin eseri olan "Dil ve Verbomani" adlı eseri referans gösterilerek "Verbomani:Söz fakültesinin anormal inkişafını, devam ve şiddet ifratını ve anormal lisanî tezahürlerin karakterini ifade eder."⁸¹⁰ şeklinde tanımlanmaktadır. Bu yazı çocuk eğitimi açısından önem arz etmektedir. Çocuklara gereksiz anlamını bilmediği veya zor kelimelerin öğretilmesinin psikoloji açısından

⁸⁰⁶ Haydar Tolun, "Filozofların Dili: Nirvana", *Yücel*, Sayı:39, Mayıs 1938, 94-95.

⁸⁰⁷ Hint-Avrupa dil ailesinin Hint-İran koluna bağlı bir dildir.

⁸⁰⁸ Paul Valery, "Dans Felsefesi", Çev. Vedat Günyol, *Yücel*, Sayı:39, Mayıs 1938, 101-06.

⁸⁰⁹ Haydar Tolun, "Filozofların Dili: Agorafobi-Klostrofobi", *Yücel*, Sayı:40, Haziran 1938, 150-151.

⁸¹⁰ Haydar Tolun, "Filozofların Dili: Verbomani", *Yücel*, Sayı:41, Temmuz 1938, 179-180.

zararlarına değinilmiştir. Bu bağlamda “Çocukların ve gençlerin dimağlarına anlaşılmamış ve faydasız kelimeler yığılıyor, çocuklar, eşyayı fikirleri, kelimeleri birbirine karıştırıyorlar; hazırlanmış söz formülleriyle anlatılmış her şeyi bir hakikat gibi mülâhaza ediyorlar” denilerek bu anlatım desteklenmiştir.

Yine bu sayıda; Fransız felsefeci ve yazar Alain (Émile-Auguste Chartier)’in çevrilen iki makalesi “Huy”⁸¹¹ ve “Herkül”⁸¹² adları altında dergide yayınlanmıştır. İnsana özgü Huy tuzaklarından⁸¹³ bahsedilmiştir. *İnsanın en büyük düşmanı kendisidir*. Felsefi düşüncesi işlenmiştir. İkinci makalede ise; çocuklara *Herkül* efsanesinin öğretilmesiyle harici kuvvetleri yenmeyi öğreneceği iddia edilmiştir. “*İnsanın iktidarı iradesindedir; dinler, harikalar ve felaketler kadar eski fikir; buna mukabil, mahiyeti itibariyle, bizzat irâde ile birlikte yenilmiş fikir; zira ruh kuvveti, tesirleriyle his olunur.*” ifadeleriyle iradeyi öne çıkaran düşünce savunulmuştur. Kusurları etrafında arayan çocuk değil varsa hatasını kabul eden ve bundan ders çıkaran çocuğun makbul olduğu savunulmuştur. Çocuklarda ruhsal sağlığın önemi vurgulanmıştır. Bu yazılar, çocuk eğitime yönelik yazılardır.

Derginin 42’nci sayısında Avusturyalı psikiyatrist Alfred Adler’in⁸¹⁴ yazdığı ve M.Rami Kurul’un çevirdiği “*Aşk Mektebi*”⁸¹⁵ adlı makale yer almaktadır. Bu makalede; sevginin, aşkın ne olduğunu öğretecek bir okula ve hocalara ihtiyaç olduğu ayrıca sevgi eğitiminin çocuğun ilk eğitiminde başlayarak, ilk, ortaokul ve lisede devam etmeli fikri savunulmuştur. Aşkın açlık gibi tabii bir ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır. Yazara göre bir çocuk altı yaşına gelmeden aşka alıştırmalıdır. Çocuk cinselliği kendi akranlarından öğrenmemelidir. Çocuğa cinsellik kendi ebeveynleri veya hocaları tarafından verilmelidir. Makale; bir çocuğa sevgi, aşk ve cinsel eğitiminin nasıl verilmesi gerektiği hususlarında yol gösterici niteliktedir. Dergide yer alan bu yazılar aslında ders niteliğindedir. Bugün bu konular üniversitelerde ders olarak verilmektedir.

Derginin 43’üncü sayısında Haydar Tolun’un “*Biyotipoloji*”⁸¹⁶ adlı yazısı görülmektedir. Ferdin beden tipi ile psikolojisi arasındaki ilişkileri ortaya koyan *Biyotipoloji* terimi makalede irdelenmiştir. Günümüzde de psikoloji dünyasında beden tipi ile psikolojisi arasındaki

⁸¹¹ “Huy”, *Yücel*, Sayı:41, Temmuz 1938, 190.

⁸¹² “Herkül”, *Yücel*, Sayı:41, Temmuz 1938, 189.

⁸¹³ Yazarın Notu: Sevdiklerine eza yapmak, kendi kendini cezalandırmak için nefesine haşın davranmak, küfürü hatırasında aramak, her yerde surat asmak, her türlü neşeden şüphe etmek, başkalarından sıkılmak vs.

⁸¹⁴ Yazarın Notu: Alfred Adler (1870-1937):Modern ruhiyatın büyük simasıdır. Ferdi ruhiyatın kurucusu olarak tanınmış bir psikiyatristtir. Adler, kişilik bütünlüğünü savunmuştur. Kişilik üzerinde geçmiş yaşantılardan çok sosyal çevrenin daha çok etkisi olduğunu kabul eder. Bu yönüyle Freud’dan ayrılır. Freud ile beraber çalışmıştır. Psikanalizi reddetmez, fakat tamamen de katılmaz. (Sigmund Freud, *Yaşamım ve Psikanaliz*, Çev. Kâmuran Şipal, Say Yay., Ankara: 2016, 318—321.)

⁸¹⁵ Alfred Adler, “Aşk Mektebi”, Çev. M.Rami Kurul, *Yücel*, Sayı:42, Ağustos 1938, 226-230.

⁸¹⁶ Haydar Tolun, “Filozofların Dili: Biyotipoloji”, *Yücel*, Sayı:43, Eylül 1938, 8.

ilişkiler sürekli tartışılmaktadır. Bu bahis klasik lise psikoloji dersinin bir konusudur. Dergide yayınlanan bu makale bilimsel olma özelliği bakımından dikkat çekicidir.

Derginin aynı sayısında yabancılar tarafından yazılmış psikoloji bilim dalı makalelerinin tercümelerinde yapılan hataları konu alan Haydar Tolun'un "*Bir Makale ve Bir Tercüme Münasebetiyle*"⁸¹⁷ adlı yazısı ile Cevdet Parin'in filozof ve yazar Jean-Jacques Rousseau'nun hayatındaki dramları anlattığı "*Hasta Ruhlar:2*"⁸¹⁸ adlı yazısı yer almaktadır.

Derginin 52'nci sayısında; Alman Gerhard Budde'nin kaleme aldığı ve Bülent Ergin'in çevirdiği konusu "*Hangi çocuklar Nevropatiktirler? Nevropatik çocuklarda ne gibi arazlar görülür? Çocuk Nevropatisi nasıl tedavi edilmelidir? Bu çocuklara nasıl davranılmalıdır?*" olan "*Nevropatik Çocuklar*"⁸¹⁹ adlı bir yazı yer almaktadır. Bu yazıda; kişide kaygı ve duygu durumu bozukluklarına neden olan ve yaşam kalitesini düşüren Nevropati rahatsızlığı detaylı bir şekilde anlatılmaktadır. Derginin içeriği incelendiğinde buna benzer çok sayıda bilimsel ve eğitici, bilgilendirici yazılar olduğu görülmektedir.

Derginin 57'nci sayısında Vedat Günyol'un "*Freud'un Şahsiyet ve Cemiyet Felsefesi*"⁸²⁰ adlı yazısı yer almaktadır. Bu yazıda; psikanalizin yaratıcısı Sigmund Freud⁸²¹'un çalışmaları, psikanalizin manası, psikolojik teori ve terapötik teknikler ele alınmıştır. Psikanalizin konusu olan bilinç altı, bilinç ve bilinçüstü gibi kavramlar Freud ile birlikte verilmiştir. Bu tür yazılar ile psikologların "*Bibliyoterapi*"⁸²² dedikleri yöntemin dergide bilinçli olarak uygulandığı görülmektedir. Söz konusu yöntemde, bu bilgilendirici psikolojik yazılar vasıtasıyla okurların kendi ruh ve bedenlerinde olup bitenlerin farkına varmaları amaçlanmakta ve bir nevi kendilerini tedavi etmeleri sağlanmaktadır. Derginin, hedef kitlesini psikolojik teknik ve tedavi konusunda bilgilendirmek suretiyle bilinçlendirdiği ve faaliyetleriyle farkındalık yarattığı görülmektedir.

Derginin 58-59'uncu sayısında Haydar Tolun'un "*Tagore Pedagog...*"⁸²³ adlı yazısında; tanınmış Hintli şair Rabindranath Tagore anlatılmış şairin özellikle sanatkar yönü ve pedagojisine değinilmiştir. Ayrıca şairin, çocuk sevgisine, çocuğun sevilmesine verdiği büyük önem vurgulanmıştır. Bu ünlü Hint şairinin şairlik yönü, şiirleri ve özlü sözleri derginin 24'

⁸¹⁷ Haydar Tolun, "Bir Makale ve Bir Tercüme Münasebetiyle", *Yücel*, Sayı:43, Eylül 1938, 9.

⁸¹⁸ Cevdet Parin, "Hasta Ruhlar:2 Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)", *Yücel*, Sayı:43, Eylül 1938, 13-18.

⁸¹⁹ Gerhard Budde, "Nevropatik Çocuklar", Çev. Bülent Ergin, *Yücel*, Sayı:52, Haziran 1939, 148-1149.

⁸²⁰ Vedat Günyol, "Freud'un Şahsiyet ve Cemiyet Felsefesi", *Yücel*, Sayı:57, Kasım 1939, 102-105.

⁸²¹ Yazarın Notu: Sigmund Freud: 6 Mayıs 1856 Freiberg, Avusturya –Macaristan İmp. (Bugün peribor Çek Cumhuriyeti sınırları içerisinde)-23 Eylül 1939, Londra. Avusturyalı nörolog ve psikanaliz ekolünün kurucusu (Sigmund Freud, *Yaşamım ve Psikanaliz*, Çev. Kâmuran Şipal, Say Yay., Ankara:2016, 1.)

⁸²² Yazarın Notu: Bibliyoterapi: Kitap veya dergilerden psikolojik yöntemlerin anlatılması yoluyla uygulanan bir terapi biçimidir. (Öner, Uğur (1987). "Bibliyoterapi". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*: 001-007.

⁸²³ Haydar Tolun, "Tagore Pedagog...", *Yücel*, Sayı:58-59, Aralık 1939-Ocak 1940,160.

üçüncü sayısında Orhan Burian tarafından da ele alınmıştır.⁸²⁴ Özellikle şairin şiirleri *Yücel Dergisi*'nin çeşitli sayılarında yayımlanmıştır. Yine derginin 95-96'ncı birleşik sayısında söz konusu şairin sanatkârlık ve pedagojik yönü hakkında okurlara bilgi sunulmuştur.⁸²⁵

Derginin 60'ncı sayısında Münir Derman'ın "*Acının Psikolojisi*"⁸²⁶ adlı yazısı ile günün anlam ve önemine istinaden yazılmış "*Erzincan Felâketi ve İki Tesellimiz*"⁸²⁷ adlı yazı görülmektedir. Bu sayı; 27 Aralık 1939'da meydana gelen 7.9 şiddetinde ki *Büyük Erzincan Depremi*'nden sonra çıkan ilk sayısıdır. Sayının başyazısı, depremin yıkıcı etkilerini dile getirmek amacıyla yazılmıştır. *Acının Psikolojisi* yazısı ise; bu büyük depremde yaşanan acıları irdelemek maksadıyla kaleme alınmıştır. Yazıya, Goethe'nin "*Dimağın yaptığı şey ancak acıdır.*" sözleriyle başlanmıştır. Yazıda; fiziki acı, ahlâki acı, fikri acı, dehşet verici acılar, yıkıcı acılar, ruhi acılar gibi kavramlar geniş bir perspektifle incelenmiştir. Ayrıca, acıyla başa çıkmak amacıyla doktrinlere (pessimism, optimism) değinilmiş ve yapılması gereken davranışlara yer verilmiştir.

Derginin 88-89-90'ıncı birlikte yayınlanan sayılarında Haydar Tolun'un "*Köle Ahlâkına Dönmek İstemiyoruz!...*"⁸²⁸ adlı yazısı bulunmaktadır. Bu yazıda; Burhan Toprak'ın *Cumhuriyet Gazetesi*'nde kaleme aldığı Yunan Filozof Epiktetos'u anlattığı ve savunduğu yazısı Tolun tarafından eleştirilmektedir. Epiktetos'un kelime anlamı olarak satın alınmış adam, esir veya uşak olduğu vurgulanarak Epiktetos'un "*Hadiselerin istediğin şekilde gelmesini bekleme. Nasıl geliyorsa öyle gelmelerini dile, böylece her daim mutlu olursun!*" ifadelerine yer verilmektedir. Tolun bu felsefeyi; iradeyi kötürümleştiren, insanın yaşama ve kudretli yaşama arzularını söndüren bir köle ahlâkı olarak görmektedir. Tolun, zekâ, ilim, nizam ve akıl yanlısıdır. Haydar Tolun'a göre; Türk hiçbir zaman bir epiktetos, bir çöl insanı, bir Hind fakiri ruhu taşımamıştır. Türk ruhu pasif değil aktiftir. Cengizlerin, Timurların, Bayezitlerin, Fatihlerin, Kanunîlerin, Atilâların, İspanya'ya geçerek gemilerini yakan ve yalnız ileriye gören Tarıkların ve her zaman ileriye atılmış Atatürklerin ruhu, hiçbir zaman pasif olmamıştır. Tahammül ve zilleti ve fakirliği felsefe yapan insanlar bizden değildir. "*Bize köle ahlâkı değil, efendi ahlâkı lâzımdır.*" demektedir. Bu yazıda da daima ileriye bakılması gerektiği geriye dönüşün felaket olacağı düşüncesi zihinlere işlenmektedir.

⁸²⁴ Orhan Burian, "Kitaplardan Okuyucuya: Tagore'u Türkçeleştirmek", *Yücel*, Sayı:24, Şubat 1937, 218-221.

⁸²⁵ Haydar Tolun, "Tagore ve Pedagojisi", *Yücel*, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 110-113.

⁸²⁶ Münir Derman, "Acının Psikolojisi", *Yücel*, Sayı:60, Şubat 1940, 208-210.

⁸²⁷ "Erzincan Felâketi ve İki Tesellimiz", *Yücel*, Sayı:60, Şubat 1940, 198.

⁸²⁸ Haydar Tolun, "Köle Ahlâkına Dönmek İstemiyoruz!...", *Yücel*, Sayı:88-89-90, Haziran-Temmuz-Ağustos 1942, 54-55.

Derginin 98'inci sayısında Haydar Tolun'un "*Jidizm*"⁸²⁹ adlı başka bir yazısı yer almaktadır. Tolun bu yazısında; Fransız hümanist yazar Andre Gide'nin "*Dünya Nimetleri*" adlı eserinden alıntılar sunmaktadır. Jidizm'in önceleri "*Saadet istememek verilen saadeti almamak*" anlamında kullanıldığı ancak Andre Gide'nin söz konusu eserinde "*yaşanılan andan zevk almak*" şeklinde tarif edildiği anlatılmaktadır. Gide'nin geçmişi unutmak gelecek endişesini bir tarafa atmak bugünü anı yaşamak işte *Jidizm*'den kastedilen budur. Gide'ye göre şer denen bir hissiyat yoktur. Günah diye bir şeyi kabul etmez. "*Dünya Nimetleri*"nde "*Kitaplarımızı yakalım, her şeyi kıralım, bizi geçmişe bağlayan bütün bağları koparalım*" sözlerine yer verilmiş Carpe Diem Felsefesi (*ölümü kabullenmek anı yaşamak*) övülmektedir. Bugün *Diem Felsefesi* psikolojik tedavi yöntemi olarak kullanılmaktadır.

Derginin 101'inci sayısında Britanyalı filozof Bertrand Arthur William Russell bir makalesi Arif H.Özbilen'in çevirisi ile "*Bugünün Hayat Felsefesi*"⁸³⁰ adı ile yayınlanmıştır. Yazıda; cesaretimizin kırılmasından, ümitsizliğe düşmekten nasıl korunabiliriz? Gelecek dünya insanlığının devamına imkân vermeyecek bir şekle girecekse, yavruları büyütmede ne mana var? İnsanlığın esenliği ve hatta gelişimi sadece kendi kendimizi aldatmaktan mı ibarettir? sorularına cevaplar aranmaktadır. İyi ve karakterli fertlerle iyi bir toplumun meydana geleceği iddia edilmektedir. Ümit ile yaşam gayesi arasındaki güçlü bağlantı konusu üzerinde durulmuş ve özellikle vurgulanmıştır. Yazıda; fert eğitimi ile çocuk eğitiminin öneminin öne çıkarıldığı görülmektedir.

Derginin 102'nci sayısında Nusret Hızır'ın "*Felsefe ve Şiir*"⁸³¹ adlı bir makalesine rastlanmaktadır. Bu makalede; felsefe ile kastedilen şeyin metafizik olduğu vurgulanmakta ve felsefe ile şiir arasındaki ilişkilere değinilmektedir. Metafizik ile şiir arasındaki ilişki özetlenmektedir.⁸³² Makalede; iç alemlerini dışarıya aksettirmek isteyen kişilerin, bu işe elverişli telkin vasıtalarını kullanmaya yetenekli olmadıklarından şiir yaratamadıkları bu yüzden metafizik ile bağlamaya çalıştıkları tezi işlenmiş ve netice olarak metafiziğin şiire ruh vermek için kullanılmakta olduğu iddia edilmiştir.

Yine derginin bu sayısında objektivizmin kurucusu Rus felsefeci Ayn Rand'ın "*Yarının Tek Yolu*"⁸³³ adlı makalesi yer almıştır. Bu makalede; insanlığa ve medeniyete en büyük tehditin totaliter felsefenin yayılmasından geleceği öngörülmüş, kolektivizmin tehlikelerinden

⁸²⁹ Haydar Tolun, "Jidizm", *Yücel*, Sayı:98, Haziran 1944, 62.

⁸³⁰ Bertrand Russel, "Bugünün Hayat Felsefesi", Çev. Arif H. Özbilen, *Yücel*, Sayı:101, Eylül 1944, 3.

⁸³¹ Nusret Hızır, "Felsefe ve Şiir", *Yücel*, Sayı:102, Nisan 1945, 51-53.

⁸³² Yazarın Notu: İlişki "Metafizik bilgi veren bir sistem değil, "sujet" nin benliğine ait birşeyler bildiren bir binadır. Bu işi şiir, bin türlü telkin vasıtasıyla parlak surette başarırken, metafizik, hiç uygun olmayan vasıtalarla –bilgi unsurlarıyla- başarmaya kalkışır." şeklinde verilmektedir.

⁸³³ Ayn Rand, "Yarının Tek Yolu", *Yücel*, Sayı:102, Nisan 1945, 56-57.

bahsedilmiştir.⁸³⁴ Kollektivizm ve fertçilik karşılaştırılmış ve fertçiliğin faydaları ön plana çıkarılarak savunulmuştur.

Derginin 103'üncü sayısında Haydar Tolun; *Filozofların Dili* köşesinde psikolojik bir terim olan "Amnezi"⁸³⁵ bellek yitimi teriminin çeşitli filozoflar tarafından nasıl ve hangi amaçlarla kullanıldığını anlatmaktadır.

Derginin 104'üncü sayısında Nusret Hızır'ın "Neden Her İlmin Yenisi de Felsefenin Eskisi"⁸³⁶ adlı makalesi görülmektedir. Makalede; felsefe ile bilim ilişkisi karşılaştırılmış, Aristo, Descartes, Kant'ın felsefelerinin bilim ile ilişkileri incelenmiştir. Yazıda; insanların bilime ve felsefeye yaklaşımları değerlendirilmektedir.

Derginin 109'uncu sayısında Haydar Tolun'un "İlmi Felsefe ve Tasavvuf"⁸³⁷ adlı yazısı yer almaktadır. Bu yazıda; Konya'da görev yapan bir doktorun kitabında⁸³⁸ Mevlâna'nın modern fizik ve felsefenin bir öncüsü gibi gösterilmesi, Einstein ile Mevlana'nın aynı kefiye konması Tolun tarafından sert bir şekilde eleştirilmektedir. Haydar Tolun'un bu yazısında Mevlâna'yı felsefe düşmanı ilan etmesi dikkat çekicidir. Yazar; "Biz doktora sadece, büyük Pasteur'un Fransız gençliğine yaptığı şu hitabı hatırlatmakla iktifa edeceğiz: "aşağılatıcı ve kısır septisizme asla kapılmayınız." ifadelerine yer vermektedir. Yazısında şu düşünceleri savunmaktadır; ilim asrında savunulacak şey tasavvuf değil, aklın gözünü ve duyguları körletmek değil, aksine felsefeyi ilme yaklaştırmak ve hakikate ilim ve tecrübenin kurallarıyla gitmektir. Viyana ekolü mensubu âlim filozofların; "Mevlâna'nın mistisizmi, Ömer Hayyam'ın septisizmi ile zerre kadar ilgisi yoktur". Tasavvufun örtülü olarak bilimsel olmadığı vurgulanmaktadır. Din ile bilimin ayrı şeyler olduğu doğal olarakta ayrı tutulması gerektiği mesajları verilmektedir.

Derginin 116'ncı sayısında Haydar Tolun'un "Mistisizmin Son Müdafaası"⁸³⁹ adlı yazısında; tenkit edilen doktorun⁸⁴⁰ cevabi yazısına yer verilmiş ve kendisini savunmasına imkân sağlanmıştır. Ancak, Tolun bu kez verilen cevabı hedef almış ve şu sözlerle; "Kemalizm inkılâbının ruhu, Türkü asırlardan beri daldığı mistik uykudan uyandırmakta gizlidir. Tekkeleri neden kapadık? Hayata daha çok hayat katmak için değil mi? Artık "Killet-i taam,

⁸³⁴ Yazarın Notu: Fertçiliğin kollektivizme karşı olan ana fikri için ise; "Devletin fert üzerindeki hâkimiyetinin umumi iyiliğini teşkil ettiğini iddia eden kollektivist doktrindir. Eğer insanlar, iyi veya fena niyetli, her ne sebeple ve kim tarafından olursa olsun, ellerinden alınmayacak haklara malik oldukları kanaatini mukaddes bir akide olarak beslemiş olsalar, dünyada hiçbir diktatör başkaldıramaz." ifadeleri kullanılmıştır.

⁸³⁵ Haydar Tolun, "Filozofların Dili: Amnezi", *Yücel*, Sayı:103, Mayıs 1945, 106.

⁸³⁶ Nusret Hızır, "Neden Her İlmin Yenisi de Felsefenin Eskisi", *Yücel*, Sayı:104, Haziran 1945, 123-125.

⁸³⁷ Haydar Tolun, "İlmi Felsefe ve Tasavvuf", *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945, 99-100.

⁸³⁸ "Modern İlimde Kâinat Telâkkisi ve Modern Bilginde Allah Fikri" Adlı Kitap.

⁸³⁹ Haydar Tolun, "Mistisizmin Son Müdafaası", *Yücel*, Sayı:116, Haziran 1946, 144-145.

⁸⁴⁰ Yazarın Notu: Konya'da matematiksel felsefeye dair kitap yazan bir doktorun eseri fizik alanından metafizik sahaya taşınmasından dolayı tenkit edilmişti.

killeti-i menam, killet-i kelim, uzlet anileman” felsefesi hortlayamaz.” bilim ve aklın önemine vurgu yapmış “*Akıl düşmanlığından başka bir şey olmayan islam tasavvufunun itibarını iadeye çalışmak beyhudedir. Muhafazakâr bir şair olan Mehmet Akif bile bu hususta rötgenci doktorumuzdan çok daha ileri görüşlüdür.*” sözleriyle yazar; doktoru tasavvuf ile modern fizik arasında köprü kurmaya çalışmakla eleştirmiştir. Yazara göre; Artık tasavvufa doğru yönelmemize imkân yoktur. Sosyal bünyemizin dinamimizmi buna engeldir. Tasavvufun yerini artık Türkiye Cumhuriyeti’nde ilmi zihniyet almıştır. Bu yazının başında Yücel tarafından “*Meselenin iki cephesinde aydınlığına kanaat getirdiğimiz için artık bu ilmi münakaşayı sona erdiriyoruz.*” denilerek te mistsizm bahsine nokta konmuştur. Bu yazıdan da anlaşılacağı üzere dergide eski yeni tartışması devam etmekte fakat bu yapılırken her iki tarafa söz hakkı vermeye, eşit mesafede kalmaya özen gösterilmektedir.

Derginin başka bir sayısında Fransız sosyolog-yazar Albert Bayet’in “*İlim ve Ahlak*”⁸⁴¹ adlı makalesine yer verilmiştir. Bu yazıda; Ahlâk sahasında ilmin tesiri ne olabilir? Gerek cemiyetlerin idaresi için, gerek fert vicdanlarının huzuru için ondan neler bekleyebiliriz? sorularına cevaplar aranmış bilim ve ahlâk ilişkisi derinlemesine incelenmiş “*Gerçek ahlâkı ilim verecektir.*” fikri olgunlaştırılmıştır.

Derginin yeni seri 4’üncü sayısında⁸⁴² Orhan Burian ve Vedat Günyol’un karşılıklı söyleşi şeklinde sunduğu “*Öğütleme Ahlâk Üzerine*”⁸⁴³ adlı makale okurlarla paylaşılmıştır. Bu yazıda; o dönemde okullarda ahlâk dersi okutulmasıyla ilgili karar alınması üzerine, bu dersin konulmasının faydaları ve mahzurları her iki yazar tarafından değerlendirilmiştir. Bu söyleşi de, varılan nokta şudur; eğer ilim öğretiminde, ahlâkı verebiliyorsak, bir sürü kuru öğütlerden meydana gelmiş ahlâk dersi okutmuyoruz diye üzülmeylem. Veremiyorsak, o zaman da dogmatik bir ahlâk öğretimi ile ancak köleler yetiştirebiliriz. Bu takdirde de hadise ve meselelerin lehinde veya aleyhinde hasis menfaatleri gözetmeksizin düşünebilen insanlar yetiştiremeyeceğiz demektir. O zaman, ahlâk dersi okutsak da okutmasak da halimiz ağlanacak bir haldir. Bu yazıda; “Bilim öğretirken ahlâk verilmelidir” tezi üzerinde durulmuştur. Ayrıca, okullarda ahlâk dersi okutulmasına karar verilmesi öncesi bazı çekinceler dile getirilmiştir.

Derginin yeni seri 5’inci sayısında Selma F.Ocaktan’ın “*Fikir Ahlâkı Neredesin*”⁸⁴⁴ adlı makalesi yer almıştır. Bu yazıda; İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü Müdürü Süheyl Ünver’in yazdığı bir kitabın intihal şüphesi taşıması konu edinilmiştir. Yazar bu eserde,

⁸⁴¹ Albert Bayet, “İlim ve Ahlâk”, Çev. Gündat, Yücel, Yeni Seri Sayı:3 (148), Mart 1950, 55.

⁸⁴² Yücel, Yeni Seri Sayı:4 (149), Nisan 1950.

⁸⁴³ Orhan Burian, Vedat Günyol, “Öğütleme Ahlâk Üzerine”, Yücel, Yeni Seri Sayı:4 (149), Nisan 1950, 24-25.

⁸⁴⁴ Selma F. Ocaktan, “Fikir Ahlâkı Neredesin?”, Yücel, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 25-26.

intihal delillerini maddeler halinde okurlarla paylaşmakta ve eserin yazarını “*Edebiyat dâvası, ahlâk davâsıdır.*” prensibini ayaklar altına aldığı iddia ederek bu çirkin hareketinden dolayı hesap vermesini, orijinal belgeleri açıklamasını istemektedir. Bu yazı aynı zamanda bir suçun ortaya çıkarılması yazısıdır. Teşhir maksatludur.

Yine aynı sayıda Albert Bayet’in “*İlim Ahlâka Aykırı mıdır?*”⁸⁴⁵ adlı makalesinin yayınlandığı görülmektedir. Bu yazıda; ilim ahlâka aykırı diyenlerle, değildir diyenlerin argümanları örneklerle okurlara sunulmaktadır. Bu tartışmanın nedeninin ilim ve teknik ayrımının yapılamadığından ileri geldiği fikri savunularak ilmin ahlâka aykırı olamayacağı fikri işlenmektedir. Bu tür bilimsel tartışmalar zaman zaman dergide yer almıştır.

Ahmet Haşim’in “*Harikulade Felsefe Dili Yalan*”⁸⁴⁶ adlı makalesinde; *Yalan*’ın büyük bir kıymet olduğu belirtilmekte ve “*Yalan olmadan olayların doğru anlatılması çok kötü eserler meydana getirir*” tezi üzerinde durulmaktadır. Güzel’in *Yalan*’ın çocuğu olduğu, tarihçesi ve *Yalan*’ın şarkılarda yer alması konu edinilmiştir. Edebi eserlerde beyaz yalan kullanımının teşvik edildiği ve övüldüğü görülmektedir.

Derginin yeni seri 8’inci sayısında;⁸⁴⁷ Selma F. Ocaktan’ın “*Fikir Ahlâkı neredesin?*”⁸⁴⁸ başlıklı yazısını “*Tenkit Ahlâkı Neredesin?*”⁸⁴⁹ cevabi yazısıyla eleştiren Süheyl Ünver’e yine yazar tarafından bu köşede “*Fikir Ahlâkı, Neredesin?*”⁸⁵⁰ adlı ikinci yazı ile zaruri bir cevap verilmiştir. Görüldüğü üzere tenkit edilen bir eser veya bir yazıya dergide söz hakkı verilmekte ve fikirlerini savunması için imkân tanınmaktadır. Bu husus da derginin hem fırsat eşitliğine hem de adalet kavramına verdiği önemi göstermektedir. Dergi, bir konuyu hiçbir zaman tek taraflı eleştirip bırakmamıştır. Karşı tarafa kendini ifade etmesi ve savunması için imkân vermiştir.

Derginin yine bu sayısında Selâhattin Batu tarafından insan ve sanat açısından insan benliğinin değerlendirildiği “*Benlik Acısı*”⁸⁵¹ adlı yazısı yayımlanmıştır. Yazıya göre; benliği büyümüş kimselere *benlik acısı* tanrının bir cezasıdır. Kişi alçak gönüllü olmalı kimseyi hor görmemelidir. İnsanı sevmeli ve başını öne eğip düşünmelidir.

Derginin son seri ilk sayısında Fikret Ariel’in çevirdiği “*Akılının Davranışı*”⁸⁵² adlı bir bilim yazısı yer almıştır. Yazıda; insanoğlunun anlamadığı bir olay veya fikir karşısında iki

⁸⁴⁵ Albert Bayet, “İlim Ahlâka Aykırı mıdır?”, Çev. Gündat, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 44-49.

⁸⁴⁶ Ahmet Haşim, “Harikulade Felsefe Dili Yalan”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:6 (151), Haziran 1950, 14.

⁸⁴⁷ *Yücel*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950.

⁸⁴⁸ Selma F. Ocaktan, “Fikir Ahlâkı Neredesin?”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 25-26.

⁸⁴⁹ Süheyl Ünver, “Tenkit Ahlâkı Neredesin?”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 25-27.

⁸⁵⁰ Selma F. Ocaktan, “Fikir Ahlâkı Neredesin II?”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 11-12.

⁸⁵¹ Selâhattin Batu, “Benlik Acısı”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 24-25.

⁸⁵² M. René, “Akılının Davranışı”, Çev. Fikret Ariel, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 18-19.

türlü davranışta bulunduğu işaret edilmiştir. Bunlardan biri kafa yormadan, inceleyip araştırmadan derine ve ileriye gitmeden onu anlaşılmaz, akıl ermez, saygıya değer bir sır sayıp “*Anlamadığım halde inanıyorum*” zihniyeti yani fidelist ve mistik bir davranıştır. Diğer i ise; olay veya fikri enine-boyuna düşünmek, anlamaya çalışmak, inceleyip tartışmak, deneyler ve gözlemler yapmak, ancak onun çözülemeyeceğı anlaşıldıktan sonra durmaktır. Yazar; bu iki davranıştan ilkin i tehlikeli ve akılcı olmayan, ikincisini ise akılcı davranış olarak görmektedir. Yani akılcı davranışın özellikleri, tarihte akılcı davranış i sergileyen bilim adamları bu makalenin konusu olmuştur. Aynı zamanda hedef kitleye akılcı davranışın esas alınması yönünde telkinler verildiğı görölmektedir.

Derginin son seri 2’nci sayısında Nusret Hızır’ın “*Akıl mı? Deney mi?*”⁸⁵³ adlı yine bir bilim yazısına yer verilmiştir. Bu yazıda; bu iki unsurun faydaları, özellikleri mahsurları maddeler halinde örnekler verilerek anlatılmış ve yazının sonunda ise bu iki unsurun birlikte çalıştığı, deney olmadan bilim olamayacağı gibi, akıl olmadan da bilim olamayacağı sonucuna varılmıştır. Hem akıl hem deney önemlidir. Bu iki kavramın birbirini tamamladığı hedef kitleye mesaj olarak verilmiştir.

Derginin son seri 4’üncü sayısında Nusret Hızır’ın “*Martin Heidegger*”⁸⁵⁴ adlı yazısında “*Existence*” felsefesinin ana hatları verilmiştir. Heidegger’in⁸⁵⁵ felsefesi, kendi fikrince bir fenomenolojik ontolojidir. Ontoloji yani Varlık-Bilimdir. Varlık, görölendir. Heidegger için Yaradanın var olması için fenomen olarak done olması gerekir. Bu durumda klasik felsefenin Tanrıyı, ampirik olandan üstün kabul etmesi anlamsızdır. Bu yazı *Tanrıtanımazlık* üzerine yazılmış bir yazı niteliğindedir.

Yine bu sayıda Santayana⁸⁵⁶’nın “*Akıl ve Deney Üzerine*”⁸⁵⁷ adlı çerçeve yazısı bulunmaktadır. Bu yazıda ise; aklın ödevi deneye hâkim olmaktır. Yeni yeni izlenimlere açık olmak, yeni izlenimlerin yorumlanmasına yarayan ilkelere sahip olmak kadar geçilmez bir şeydir. “*Memnunluk, değer’in mihenk taşıdır. Karakter mutluluğun temelidir. Başka başka deneylere, düzenlere dayanan düşünürlerin başka başka mantıkları, başka başka yasaları vardır.*” önermeleri üzerinde durulmuştur.

Derginin son seri 5’inci sayısında Einstein’ın “*Bilim ve Tanrı*”⁸⁵⁸ adlı yazısı yer almaktadır. Bu yazıda; Albert Einstein’ın Berlin’deki evinde yemek sonrası İrlandalı yazar James Murphy ve Matematikçi J.W.N.Sullivan ile *Bilim ve Tanrı* üzerine yapılan karşılıklı konuşmalara yer

⁸⁵³ Nusret Hızır, “Akıl mı? Deney mi?”, *Yücel*, Son Seri Sayı:2 (155), Aralık 1955, 78-80.

⁸⁵⁴ Nusret Hızır, “Martin Heidegger”, *Yücel*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 205-207.

⁸⁵⁵ Martin Heidegger: “*Existence*” felsefesinin Almanya’da en önemli temsilcisidir (*Yücel*, Sayı:157,205).

⁸⁵⁶ George Santayana (1863-1952): Amerikalı felsefeci, şair ve yazardır.

⁸⁵⁷ “Akıl ve Deney Üzerine”, *Yücel*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 250.

⁸⁵⁸ Albert Einstein, “Bilim ve Tanrı”, Çev. G.ve S. Pamukçu, *Yücel*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 266-269.

verilmiştir. Bu konuşmalarda; bilimin dinle, Tanrı ile ilişkisi var mıdır? yok mudur? mevzuları konuşulmuştur. Bu yazıda konuşmalardan bir sonuca varmak mümkün değildir ancak modern bilim ile ilgili verilen mesajlara bakıldığında; hedef kitleyi akılcı ve bilime dayalı düşünmeye yöneltmek suretiyle dönüştürme amacı taşıdığı izlenimi yaratmaktadır.

Derginin yine bu sayısında Hasan Âli Yücel'in yazdığı "*Din ve Felsefe*"⁸⁵⁹ adlı eserine yer verilmiştir. Bu yazısında Hasan Âli Yücel; Alman filozofu Arthur Schopenhauer'in "*Din avamın felsefesi ve felsefe aydınların dinidir.*" sözlerini kendi düşüncelerini de katarak yorumlamıştır. Yazının sonunda ise; "*Mesele, kafayı işletip düşünmede, kafalarını işletip düşünmüş olanları okuyup öğrenmededir.*" denilerek bilimsel düşünme ve öğrenmenin önemi dile getirilmiştir.

Yine bu sayıda Nusret Hızır'ın "*Existence Felsefesi Üzerine Düşünceler*"⁸⁶⁰ adlı yazısı yer almıştır. Yazıda; bu felsefenin kendinden önce gelen bazı öğretilere karşı menfi cephe aldığı belirtilerek bu öğretiler üzerinde durulmuş ve existence felsefesinin amaçları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Dergide bu yazılara bakıldığında üst düzey anlaşılması güç yazılar olduğu, ileri dönemlerde de bu konuların üniversitelerin felsefe derslerinde konu olarak yer aldığı görülmektedir. Yani üniversite gençliğine yönelik yazılardır.

Bu sayının son yazısında; Karl Jaspers'in "*Batı Tarihi*"⁸⁶¹ adlı yazısı yer almıştır. Karl Jaspers Alman ruh bilimcisidir. Sevgiyi varlığın en yüksek belirtisi, dini ise en büyük tehlike sayar. Bu yazı onun *Tarihin Kaynağı ve Amacı* adlı kitabından çevrilmiştir.⁸⁶² Yazıda; *Batı Tarihi, Hristiyanlık Dinginin Önemi ve Batı Kültürünün Sürekliliği* konuları ele alınmıştır.

Derginin son seri 7'nci sayısında Voltaire'nin "*Ön-Yargılar*"⁸⁶³ adlı yazısı yer almıştır. Bu yazıda; "*Önyargı: usa vurmada kabul edilmiş bir kanıdır.*" şeklinde tanımlanmakta ve "*Çocuklara, akıllarını kullanabilecek çağa gelmeden istenilen bütün kanılar açılanabilir.*" düşüncesi vurgulanmaktadır. Voltaire önyargıları, duyularımıza ait önyargılar, fiziğe ait önyargılar, tarihe ait önyargılar ve dine ait önyargılar olmak üzere dörde ayırmış ve bunlardan çeşitli örnekler sunmuştur.

Bu sayının ikinci yazısında ise André Maurois'ın "*Voltaire'in Felsefesi*"⁸⁶⁴ adlı makalesi görülmektedir. Bu yazıda Voltaire'in düşünceleri ve eserlerinden bahsedilmiştir. Yazara göre; Voltaire modern olmaktan çıkmış, akılcılığın emrine girmiştir. Voltaire sözde tanrıca, gerçekte ise hümanisttir. Bir ahlâk kuralını haklı göstermek için toplum düşüncesinden faydalanır. Ona

⁸⁵⁹ Hasan Ali Yücel, "Din ve Felsefe", *Yücel*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 273-274.

⁸⁶⁰ Nusret Hızır, "Existence Felsefesi Üzerine Düşünceler", *Yücel*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 277-278.

⁸⁶¹ Karl Jaspers, "Batı Tarihi", Çev. O. Nuri Türkay, *Yücel*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 287.

⁸⁶² Jaspers, "Batı Tarihi", 287.

⁸⁶³ "Önyargılar", *Yücel*, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 2.

⁸⁶⁴ Voltaire'in Felsefesi", *Yücel*, "Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 3.

göre, mademki Tanrı her yerde nazırdır, o halde tabiatla ahlâk vardır. “*Bir pireden bile Tanrı’dan bir şey vardır.*” insan her zaman ve her yerde, kendi içinde bir tek ahlâk bulmuştur. Sokrates, İsa ve Konfüçyüs’ün metafizikleri bir değildir ama, kurdukları ahlâk aşağı yukarı birdir. Voltaire göre neye inanmak gerek bu oldukça belirsizdir.

Bu sayının son yazısında Hasan Âli Yücel’in “*Eflatun’un Kurtuluşu*”⁸⁶⁵ adlı yazısı bulunmaktadır. Bu yazıda; islam filozoflarının “*Tanrısal İlahi*” sıfatını verdikleri Eflatun’un felsefesi ve sözleri konu edinilmiştir.

Derginin son seri 9’uncu sayısında Hasan Âli Yücel’in *Felsefe Söyleşileri* bölümünde “*Epikuros’un Bahçesinde*”⁸⁶⁶ adlı yazısı yer almaktadır. Bu yazıda; Epikuros’tan eski Yunan felsefesinin ve fikir tarihinin en şöhretli kişilerinden biri olarak bahsedilmiştir. Epikuros’un felsefesi, nasıl düşündüğü, kişiliği hakkında okurlarla bilgiler paylaşılmıştır.

Derginin son seri 10’uncu sayısında Nusret Hızır’ın “*Felsefede Romantiklik*”⁸⁶⁷ ve Cevat Dursunoğlu’nun “*Ahlâkta İkilik*”⁸⁶⁸ adlı yazılarına yer verilmiştir. İlk yazıda; Almanya’da Kant’tan sonra gelen ve Kant felsefesini savunan felsefecilerden bahsedilmiş ve bunların Romantikliğin şartlarını nasıl yerine getirdikleri konu edinilmiştir. Alman filozoflarının ne oldukları, sistemlerinin ne gibi bir özellik taşıdığı anlatılmıştır. İkinci yazıda ise; çarşafli bir kadın ve milletvekili olmak için yobaz bir adamın arkasından giden bir erkek figürü üzerinden iki türlü ahlâk anlayışından bahsedilmiştir. Bu ahlak anlayışı için; “*Ahlâkın baş ilkesi olduğu gibi görünmek ve görüldüğü gibi olmak bulunduğu göre herhangi bir işte iki türlü davranış demek olan riya ahlâksızlığın tam kendisidir.*” ifadeleri kullanılmıştır. Şark orta çağının ahlâk anlayışının en sakat yönünün bu olduğu, bu anlayış, yani inanış ile davranış arasındaki ayrılık insanları “hilei şeriye” gibi hiçbir kitapta yeri olmayan bir inansızlığa, “hülle” gibi bir sapıklığa götürdüğü ve bu illetin herhangi bir toplumun ahlâkının kökünü kemirdiği vurgulanmıştır. Yazar; “*Tam kurtuluş herişde iki türlü ahlâk anlayışından kurtuluştadır.*” sözleriyle yazısını tamamlamıştır.

Derginin bu yazıları incelendiğinde birçok amacının olduğu değerlendirilmektedir. Bunlardan bazılarının; gençleri yetiştirmek, kendi düşüncelerini topluma empoze etmek, akli, bilimi öne çıkarmak, bireyselliği ve özgür düşünmeyi teşvik etmek gibi amaçlardır. Ancak geniş açıdan bakıldığında; toplumsal değişimin ana unsuru insanda, değişimi etkin kılmak ve eğitmek esas alınmıştır. Bu eğitimi ise dergi psikoloji, felsefe, ahlâk yazılarıyla yapmaya çalışmıştır. Çünkü

⁸⁶⁵ Hasan Âli Yücel, “Din ve Felsefe”, *Yücel*, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 4-5.

⁸⁶⁶ Hasan Âli Yücel, “Epikuros’u Bahçesinde”, *Yücel*, Son Seri Sayı:9 (162), Temmuz 1956, 125-126.

⁸⁶⁷ Nusret Hızır, “Felsefede Romantiklik”, *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 175-177.

⁸⁶⁸ Cevat Dursunoğlu, “Ahlâkta İkilik”, *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 191.

felsefe insanın gerçeği anlama ve bilme ihtiyacına cevap verir. İnsanlara eleştirel bir görüş açısı kazandırır. Felsefe fertleri insan olma şuur yapısına ulaştırır. Düzenli, doğru, önyargıdan uzak, sistemli ve saygı çerçevesinde düşünmeyi öğretir. Psikoloji ise empati yapmayı koşulsuz kabul etmeyi saygı duymayı, insanları yargılamamayı prensip haline getirir. İnsanların ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı kalmasına, doğru düşünmesine kısaca sağlıklı birey olmasına katkı sağlar. İnsanın kendini tanıma aracıdır. Ahlâklı olmak ise dürüst olmaktır. Felsefe ve psikoloji bu amaçları gerçekleştirmek için en iyi yöntemidir. Dergi bu hususu fark etmiş ve kullanmıştır.

Derginin son tahlilde bu yazılarıyla; gençlerin etkili bir şekilde düşünmesini ve düşündüklerini dile getirmesini, toplum ve dünya hakkında bilgi edinmede eleştirel bir anlayışa sahip olmasını, yaşamındaki tecrübeleri geniş bir perspektifte değerlendirebilmesini, kendi kültür ve toplumu dışındaki gelişmelerden haberdar olmasını, ahlâk ve maneviyatla ilgili konularda topluma yaraşır bir insan olmasını, herhangi bir bilim konusunda derinliğine bilgi sahibi olmasını amaçladığı yani *Türkiye Cumhuriyeti’ni ve Kemalizm’i* koruyacak ve kollayacak nesiller yetişmesini sağlamayı hedeflediği değerlendirilmektedir.

2.3. Dergide Kadın Algısı

Tanzimatla başlayan Osmanlıda birçok alanda ortaya çıkan batılılaşma hareketi, kadının toplumsal statüsünde önemli değişimlere neden olmuştur. Kadının beliren bu yeni konumu, özellikle hukuk, eğitim ve sanat başta olmak üzere birçok sahada kendini göstermeye başlamıştır. Kadın hakları için son derece önemli bir diğer dönemeç olan kadın cemiyetlerinin kurulması ise II. Meşrutiyet döneminde gerçekleşmiştir. Batı kadınları, Amerika ve İngiltere merkezli olarak 20. yüzyılın başlarında kadın haklarının siyasi safhası için mücadele ederken, II. Meşrutiyet ve özellikle de İttihat ve Terakki döneminde Osmanlı kadınları, izlenen toplumsal politikalar ile üniversite öğrenimine başlamış, hukuki düzenlemeler ile eğitilmiş kadınlar, çalışma hayatına katılmışlardır. Milli Mücadele yıllarında toplumda vatan mücadelesi ve yükselen bağımsızlık kavramları bağlamında kadınlar, yalnız fikirsel düzeyde değil aksiyon düzeyinde de kurtuluş mücadelesine katılmışlardır. Cumhuriyet kadınları için temel referans alınacak bir süreç olmuştur.⁸⁶⁹ Bu bağlamda; toplumsal hayatta ailenin ve kadının korunması ve güçlendirilmesi CHP’nin 1927 Büyük Kongresinde ele alınmıştır.⁸⁷⁰ Mustafa Kemal, ulusun yaşamında ailenin önemi hakkında ise “*Bağlayıcı ve uyulması gereken bir zorunluluktur ki, aileyi oluşturan erkek ve kadınlar doğal haklarına sahip olmalı*

⁸⁶⁹ Sedef Bulut, Miray Vurmay Güzel, “Ortadoğulu Kadın Gözünden Atatürk Döneminde Kadın Hakları: “Mısır Örneği””, *DTCF Dergisi*, 57.1, (2017):1-49.

⁸⁷⁰ *Cumhuriyet Halk Fırkası Büyük Kongresi*, Ankara: 1927, 26.

ve ailesel görevlerini yerine getirebilmelidirler.”⁸⁷¹ demektedir. Mustafa Kemal Atatürk, kadının ve ailenin önemini her fırsatta dile getirmiş ve toplumsal yapıyı doğrudan değiştiren kanun ve yönetmelikleri de hayata geçirmenin öncüsü olmuştur. Fert ve toplum ile direkt ilgili olan *Medeni Kanun* da bunlardan birisidir. Bir cemiyette insan hakları, evlenme-boşanma, ailenin niteliği, borç alacak ilişkileri, miras konuları medeni kanun dahilindedir.⁸⁷² İsviçre Medeni Kanunu’nun Türkiye koşullarına uyarlaması olan Türk Medeni Kanunu, 17 Şubat 1926’da TBMM’de oy birliği ile kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.⁸⁷³

Ayrıca kadın haklarında önemli gelişmeler sağlanmıştır. Belediye seçimlerine katılma, muhtar ve ihtiyar heyetlerine seçme ve seçilme hakkı verilmiştir. Bunlardan en önemlisi de kadına milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanınmış olmasıdır.⁸⁷⁴

Cumhuriyeti kuran kadroların kadın hakkındaki faaliyet ve düşüncelerine *Yücel Dergisi*, tam olarak ayak uydurabilmiş midir? Bu sorunun cevabı olarak ne evet ne hayır denilebilmektedir. Çünkü dergi yayın hayatında iken yöneticiler ve yazarlarının bir çoğu da kadınlara verilmiş hakları kabullenme aşamasındadır. Ayrıca, bu dönemde kadının, toplumun karar verme süreçlerinde tam temsil edilmediği gerçeği ortadadır. Bir yandan insan hakları, demokrasi ve eşitlik açısından gerçekleşen gelişmelere kayıtsızlık, öte yandan kadını ailedeki rolü ile sınırlamak düşüncesi ön plandadır.

Dergide kadının analık rolü üzerinde dikkat çekici bir şekilde çok durulmuş hatta meslek sahibi olmalarının analığa engel olduğu düşüncesi derginin sayfalarında zaman zaman yer almıştır. Ancak, dergi tarafından kadının eğitim olanaklarından yararlanması veya çalışma yaşamına katılması genel olarak desteklenmiştir. Kadınların bu dönemde cinsiyet ayrımının en yoğun olarak yaşandığı alan olan siyaset etkinliklerinde yer alması ve siyasal sistemlerin içerisinde bulunması da sınırlı düzeydedir. Derginin bu kusurun giderilmesi konusunda bir gayreti söz konusu değildir.

Türkiye’de hemen hemen her alanda kadının sosyal hayatta aldığı rol ve konum cinsiyet ayrımına göre belirlenmektedir. Şehirlerde sınırlı sayıda kadın gerçek anlamda çalışma hayatına dahil olurken tüm kadınlar için çoğu alanda bir eşitlik söz konusu değildir. Üst karar organlarında, mesela mecliste kadın yeterli sayıda değildir. Ancak siyasal yaşamın alt ünitelerinde kadınlar vardır. Yönetici kadın sayısına bakıldığında erkeklerle aynı oranda değildir. Gelecekte bu eksik hususların giderileceğine dair güçlü umutlar mevcuttur. Dergide

⁸⁷¹ Söylev, Cilt II, 181-182.

⁸⁷² Necdet Aysal, “Atatürk Dönemi Türk Devrimi”, *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Ed.Temuçin Faik Ertan, Siyasal Kitabevi, 4.Baskı, Ankara: Ağustos 2016, 184.

⁸⁷³ *Sicil-i Kavanin*, C.II. Cihan Matbaası, İstanbul: 1926, 73.

⁸⁷⁴ Afet İnan, *Medeni Bilgiler*, TTK Yay., Ankara: 1969, 89-93.

kadın nasıl ele alınmış nasıl bir algı oluşturulmaya çalışılmıştır? Bu bağlamda; derginin 140' ıncı sayısında yayınlanan M.Yüce'ye ait "*Türk Cemiyetinde Kadın*"⁸⁷⁵ adlı Yücel'in Türk kadınına bakışını en iyi yansıttığı düşünülen makaledir. Bu yazı; o dönemde Türkiye'de yaşanan ekonomik sıkıntıların sebebini "*Kadın çalışma hayatına girmekle bu hale geldi*" diyenlere bir cevap niteliği taşımaktadır. Yazıda; kadının ilk Türk topluluklarında her zaman erkeği ile beraber olduğu, bunu hak etmek için beraber dövüştüğü, beraber avlandığı, beraber çalıştığı, sonraları ise taassup yüzünden kadının hayattan çekildiği, kafesin ve çarşafın hapsine girdiği Türk toplumunun böylelikle yarı unsurunu, yarı verimini yarı neşesini kaybettiği belirtilmektedir.

Bulunduğu zamanı ise Batıyı taklit etmek için değil eski milli an'anelerine dönerek kadını tekrar içine aldığı, yaşayışına ve çalışmasına ortak ettiği anlatılmaktadır. Eski Türk adet ve an'anelerinden bahisle; ailenin hakimiyetinin kadın ve erkekte müşterek olduğu, tek kadınla evliliğin esas olduğu ancak birden fazla kadınla evlilikte ise ilk kadının evin reisi olduğu çocukların bile ilk kadının çocukları sayıldığı, önceki Türk devletlerinde emirlerin yalnız hakan adına değil hakan ve hatun adına müşterek imza edildiği, resmî toplantılarda hatun hakanın yanında bulunduğu ve onu tamamladığı Türk toplumunda, kadın ve erkek hep beraber işbirliği içinde çok uzun zaman, çok tehditlere maruz kalmalarına rağmen atakta kaldığı hayatiyetini koruduğu işaret edilmekte fakat kadın sahneden çekildikten sonra Türk toplumunda yıpranma ve çökme başladığı iddia edilmektedir.

Kadın hayattan çekildikten sonra; sanatın veriminin azaldığı, musikinin melankolik bir yeknesaklığa düştüğü, kadınsız toplumun, erkekleri melankoliye, ayyaşlığa hatta homoseksüelliğe sürüklediği iddia edilmiştir. Yazara göre; kadın hayata çıktıktan sonra Türk toplumu gelişme yoluna girmiş, kendi deyimiyle ahlâk ahlâka, eğlence eğlenceye, zevk zevke, sanat sanata benzemiştir.

Yazının sonunda ise; "*Bazı erkeklerin işsiz kalması, bazı kadınların çocuklarına iyi bakmaması gibi bir takım mahsurları geveleyerek kadını cemiyetten çekip tekrar dört duvar içine kapamak isteyenler, artık beyhude bir gayretin peşinde olduklarını anlamalıdır! Akan suya kilit vurulamaz! Bu geri fikri hararetle müdafaa edenler, her halde kadınlardan saygı ve alaka göremeyecek kadar vücutları ya ruhları çarpık olanlardır!*"denmekte ve kadınların kazanımlarının kaybedilmeyeceği mesajı verilmektedir.

"*Bir Amerikalı Gözü İle Genç Bir Kız Neler Bilmelidir.*"⁸⁷⁶ başlıklı derginin ikinci sayısında yer alan Nermin A. Akalın imzalı çeviri yazısında; Amerikalı bir kız babasının tahsili

⁸⁷⁵ M.Yüce, "Türk Cemiyetinde Kadın", *Yücel*, Sayı:140, Haziran 1948, 205-206.

⁸⁷⁶ Nermin A.Akalın, "Bir Amerikalı Gözü İle; Genç Bir Kız Neler Bilmelidir.", *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 14-16.

esnasında kızının neler öğrenmesi gerektiğini anlatan hususlara yer verilmiştir. Bu istenen özellikler incelendiğinde; *golf, tenis oynamak, turnuvalara girmek, müzik aletleri çalmak, okuduğunu anlamak, iyi dans etmek, dikkatli otomobil kullanmak, ileride hayatını kazanmak için lazım gelen dersleri seçmek* gibi modern yaşamın gerekleri ile ilgili aktiviteler olduğu görülmektedir. Ayrıca yazıda; kızının bu hususları öğrendiğinde, mesela kızının tahsilini bitirince bir iş bulacağını işi olan bir kızın kendi şahsına karşı güveninin artacağını, evlendiği zaman kocası ile olan ilişkilerini daha sağlam bir şekilde yürüteceğinden bahsedilmektedir. Bu yazıda dergi tarafından okuyucuya, çağdaş bir Türk kızının neler öğrenmesi gerektiği Amerikalı bir kız üzerinden verilmek istenmiştir.

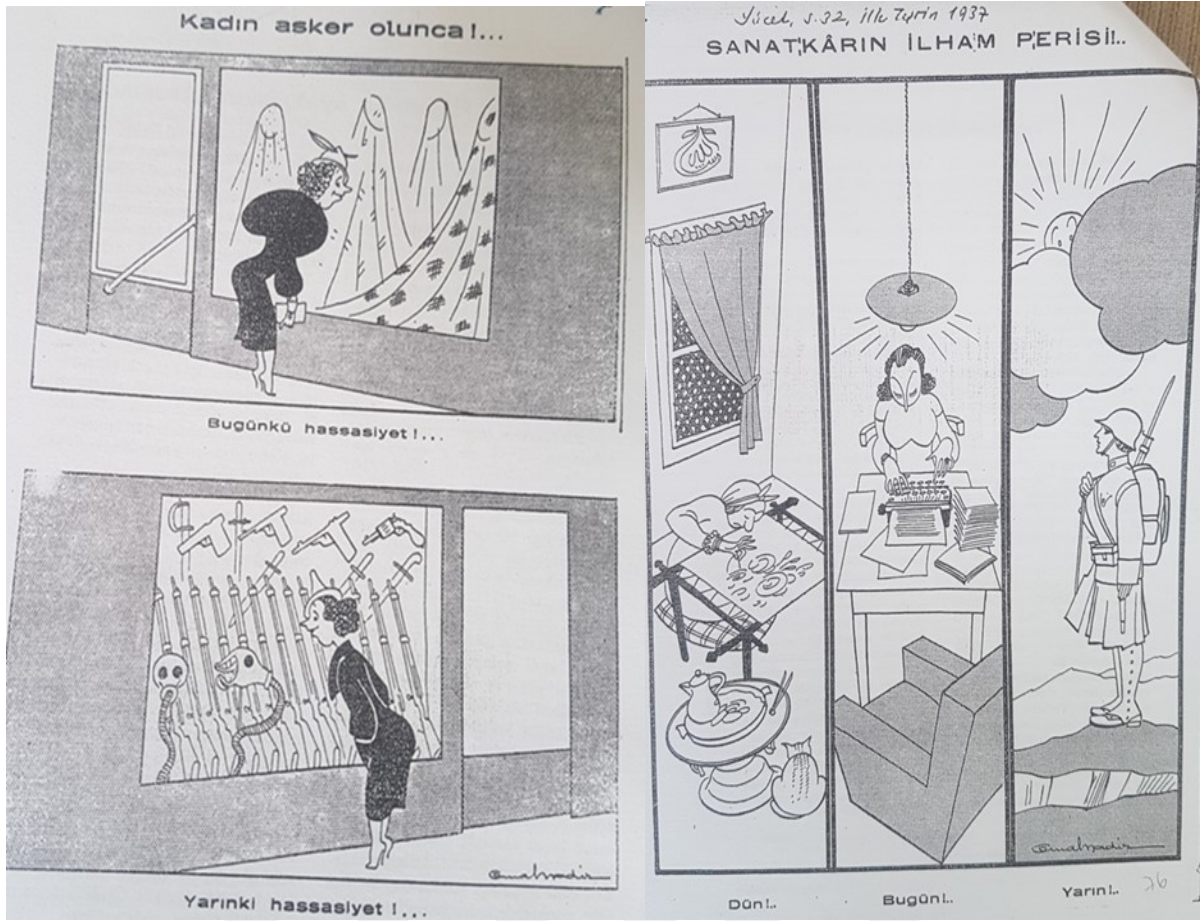
Duyuşlar ve Görüşler bölümünde, Necmeddin Sadık imzalı başka bir yazıda “*Türk Kızı ve Tayyarecilik*”⁸⁷⁷ başlığı altında Sabiha Gökçen hanımefendi anlatılmış, bir Atatürk kızının nasıl olması gerektiği hususu üzerinde durulmuştur. Yazıda; Türkiye’de sivil tayyareciliğin artmasında Sabiha Gökçen’in etkisi ortaya konmuştur. Sabiha Gökçen için “Atatürk’ün Kızı” tabiri kullanılmıştır. Kısaca yazıda, olması gereken Batıcı modern Türk kadını profili ve yetenekleri öne çıkarılmıştır.

“*Kadın Asker Olunca!...*”⁸⁷⁸ Cemal Nadir Güler imzalı iki parçalı karikatürde “*Bugünkü hassasiyet!...*” bölümünde çağdaş Türk kadınının geleneksel peçeli çarşafli kadınlara bakışı, “*Yarınki hassasiyet!...*” bölümünde ise kadının silahlara bakışı canlandırılmıştır. Karikatürde, kadının ileride erkek mesleği olarak bilinen askerliğe karşı olan ilgisinin konuşulacağı anlatılmak istenmiştir. “Sanatkârın İlham Perisi”⁸⁷⁹ karikatüründe de kadının dünü, bugünü, yarını anlatılmıştır.

⁸⁷⁷ Necmeddin Sadık, “Duyuşlar ve Görüşler; Türk Kızı ve Tayyarecilik”, *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 46-47.

⁸⁷⁸ Cemal Nadir Güler, “Kadın Asker Olunca...”, *Yücel*, Sayı:22, Aralık 1936, 155.

⁸⁷⁹ Cemal Nadir Güler, “Sanatkârın İlham Perisi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:32, Ekim 1937, 69.

Şekil 6: Cemal Nadir Güler'in Kadın ile İlgili Karikatürleri
(Yücel, Sayı:22, Aralık 1936,155. Yücel, Sayı:32, Ekim 1937, 69.)

Suad Yılmaz'ın derginin 56'ncı sayısında yer alan "Mutlu Cumhuriyet Kızlarına"⁸⁸⁰ başlıklı makalesinde, Türk kadınının uzun asırlar, birçok haklarından mahrum tam bir atalet içerisinde yaşama zorunda kaldığı, benliğinde yüzyıllarca yokluk acısını taşıdığı insanlık haklarına ancak Cumhuriyet döneminde kavuşabildiğinden bahsedilmekte ve şöyle devam edilmektedir; "Kızlarımızın Atatürk devrinde layık oldukları mertebeye, türlü nimete erdiklerini sevinçle görüyoruz." Yazıda ayrıca; doktor, mimar, mühendis, öğretmen, hakim, savcı, avukat, yönetici gibi çeşitli mesleklerden kızların olduğu, kadınların başaramayacakları bir meslek, gayret sarf edemeyecekleri bir faaliyet sahası kalmadığı hatta yaratılış itibariyle pek güç olan askerlikte, Türk kuşunda erkek arkadaşlarından hiç de geri kalmadıkları belirtilmekte ancak "Çok mühim bir esasın mevcudiyetini de unutmamak icap eder." cümlesiyle kadın doktorlardan daha çok, gerektiğinde ilk tedbirleri alabilecek, çocuğunu toplumun gelişmesi için uygun koşullarda yetiştirebilecek, ideal eş ideal annelere vurgu yapıldığı görülmektedir. Bu yazı oldukça şaşırtıcıdır. Belki zamanın koşulları, nüfus ihtiyacı gibi zorunlu sebeplerle

⁸⁸⁰ Suad Yılmaz, "Mutlu Cumhuriyet Kızlarına", Yücel, Sayı:56, Ekim 1939, 59-60.

böyle düşünülmüş olabilir. Ancak, Türk kadının rolünün anneliğe indirgenmesi, kadınların eğitim hayatına sınırlama getirilmesi gibi düşünceler *Kemalizm* ile çelişmektedir.

Şekil 7: Dergide Yer Alan Türk Kadını Fotoğrafı
(Yücel, Sayı:65, Temmuz 1940, 253.)

Derginin 62'nci sayısı Atatürk için ayrılmış sayfasında; "*İslamda Kadın ve Kültür*"⁸⁸¹ başlıklı Leyla Çambel imzalı çeviri yazısı mevcuttur. Bu yazı aslen Vera Elizabeth Flory⁸⁸² tarafından yazılmıştır. Yazının içeriği incelendiğinde; Yakın Doğu'da hayatın süratle Batı'ya benzediği ve liderliğini Türkiye'nin aldığı Kemal Atatürk'ün de bu hareketin hakim siması olduğu ifade edilmektedir. Yazıda kadın inkılâbı konusunda Peygamber ile Atatürk karşılaştırılmış bunların kadınlar hakkında paralel düşünceye sahip oldukları ve kadınların durumunun iyileştirilmesi için çalıştıkları anlatılmıştır. Derginin, bu dönemde Peygamber ile Atatürk'ü kıyaslaması, fikir özgürlüğü açısından değerlendirildiğinde dikkat çekicidir.

⁸⁸¹ Vera Elizabeth Flory, "İslâm'da Kadın ve Kültür", Çev. Leylâ Çambel, *Yücel*, Sayı:62, Ekim 1939, 84-87.

⁸⁸² Yazarın Notu: Bu makalenin yazarı Amerikan ilim âleminde mensup bir kadındır. Türkiye'de bulunmuş ve Türklerin yaşantısını tetkik etmiştir. Amerika'da Cumberland Üniversitesinde öğretim üyesidir. Bu yazısı Moslem World (İslam âlemi) mecmuasının Ocak 1940 sayısında yayınlanmıştır. (*Yücel*, Sayı:62, Ekim 1939, 84).

Derginin 139'uncu sayısında, derginin savunduğu ilkelere zıt bir yazı görülmektedir. *Kadın*⁸⁸³ başlıklı Hüseyin Nihat Erer imzalı bu makalede özetle; sanata konu olan kadın teması işlenmiş kadın-erkek karşılaştırılması yapılmıştır. Sanata konu olan kadın hakkında “*Sanatın tükenmeyen mevzusu olan kadın, birçok sanatkara en büyük estetik zevk ve heyecanı vermiş, eserlerinde ruhunu yaşatmıştır.*” ifadeleri kullanılmış ve hayatın muhtelif sahalarındaki kadın başarısı zekâ ve kabiliyetçe erkekten hiç de aşağı kalmadığı ve erkeklerin yapacakları işleri becerebildikleri vurgusu yapılmıştır. Ayrıca, “*Onların analık vazifelerini, ocak duygusunu hiç kaybetmediklerini, diğer işleri başarırken bunu hiç unutmadıklarını ve sosyal bir vazife olarak kıymetlendirdiklerini daima görmeliyiz*”⁸⁸⁴ sözlerine yer verilmiştir. Dergide yazılan bu makalede de görüldüğü gibi kadın haklarında meydana gelen yenilikler, dergi yazarlarını endişelendirmiştir. Mütemadiyen kadın ile ilgili yazılarda kadının daha çok annelik rolü öne çıkarılmıştır. Kadının hakettiği haklara kavuşarak modern hayatta yerini alması o dönemde bazı sancılara neden olduğu izlenimi yaratmaktadır. Dergi yöneticileri ve dergi yazarlarında bu düşünce açık olmasa da örtülü bir şekilde görülmektedir.

Derginin “*Kadınlar Hakkında*”⁸⁸⁵ başlıklı Selma F. Ocaktan imzalı yazısında, ünlü kişilerin kadın hakkında söylemiş oldukları sözlere yer verilmiştir. Bunlardan bazıları şöyledir; “Kadınlar insanlığı besleyen, büyüten ve içinde yaşatan kitaplara, güzel sanatlara, akademilere benzerler.” *Shakespeare*, “Erkek gözü ile, kadın ruhu ile görür.” *Victor Hugo*, “Bir erkeği terbiye ettiğiniz zaman tek bir insanı nura kavuşturmuş olursunuz. Bir kadını terbiye ve tahsil imkânlarını verdiniz mi bir aileyi kurtarmış olursunuz.” *Mc İver*, “Her kadın, muayyen bir nispet dahilinde, hayalleriyle şair, kalbiyle melek ve zekâsı ile diplomattır.” *Emmanuel Gonzales*, “Kadınları sevindirmek isterseniz onlara yalnız kendilerinden bahsediniz.” *Faller*, “Kadının bu alemdeki tek vazifesi sırası ile sevimli bir kız, iyi bir abla, şefkatli bir eş ve faziletli bir anne olmaktan ibarettir.” *Steele*, “Bir kadın zalim olabilir, çirkin olabilir, biçimsiz olabilir, cahil olabilir, deli olabilir. Fakat elinde annelik meşalesini tuttukça hiç bir zaman gülünç olamaz.” *Luis Desnoyers*, “Mazisi olan kadının istikbali yoktur.” *Oscar Wilde*.

Derginin Kasım 1955 yılında yayımlanan ilk sayısında; “*Kızlarımızı Bekleyen Vazife*”⁸⁸⁶ başlıklı Yusuf Mardin imzalı yazıda; Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde Türkçe konuşamayan annelere Türkçe öğretmek maksadı ile Kız Sanat Enstitüsü ve Akşam Sanat Okulu’ndan mezun olan kızlarımızın Doğu ve Güneydoğu illerine gönderilerek aynı silah

⁸⁸³ Hüseyin Nihat Erer, “Kadın”, *Yücel*, Sayı:139, Mayıs 1948, 153-154.

⁸⁸⁴ Yazarın Notu: 1945 yılında İzmir’de neşredilen *Pazar Aktüalite Dergisinden* (Hüseyin Nihat Erer, “Kadın”, *Yücel*, Sayı:139, Mayıs 1948, 153-154.’dan Naklen)

⁸⁸⁵ Selma F. Ocaktan, “Kadınlar Hakkında”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 45.

⁸⁸⁶ Yusuf Mardin, “Kızlarımızı Bekleyen Vazife”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 29.

altına alınan erler gibi (*kızlarımızında mecburi hizmetle 3-5 ay müddetle*) Türkçe bilmeyen kadınlarımıza Türkçe öğretilmesi teklifi yapılmaktadır. Dönemin yetkililerine bir teklif olarak yazılan bu yazı bir sorunu gündeme taşımaktadır. Böyle bir uygulama yapılmadığı bilindiğine göre yapılan teklifin dikkate alınmadığı anlaşılmaktadır.

“*Kadın Hak ve Vazifeleri Üzerine*”⁸⁸⁷ başlıklı Afet İnan imzalı makalede; bir kadın gözü ile ülkede ki kadın hakları değerlendirilmiş, Atatürk’ün çeşitli nutuklarında kadın haklarına önem veren ve bunları tebarüz ettiren cümlelerine yer verilerek Türk kadınlarının sorumlulukları hatırlatılmıştır. Makale incelendiğinde; Türk kadınlarının medeni dünyada yerini aldığı, eşit hak ve vazifelerinin hukuken tanındığı bir yurdun vatandaşları olduğu vurgulanmaktadır. Bu makalede Afet İnan istiklal savaşına katılmış Türk kadınları ile yapmış olduğu sohbetlerden kesitler sunmuştur. Sonuçta, Türk kadınlarına seslenerek; “..... Kadın vatandaş da, erkek vatandaş gibi, bu memleketin evladı olarak vazifelidir ve hak sahibidir. İşte biz Türk kadınları, mesleklerimizde vazife görürken, evlatlarımızı yetiştirirken haklarımıza sahip olduğumuzu bilerek mesuliyetimize müdrik vatandaşlar olmaya çalışıyoruz.” demektedir. Esasen bu yazı ile dergi politikasının; derginin ilk çıktığı zamanlara nazaran kadın ile ilgili fikirlerinin daha realist ve kendi ilke ve yöntemlerine uygun olarak kadın hak ve hürriyetlerini kabullenici yönde değiştiği anlaşılmaktadır. *Yücel* yayın hayatı boyunca bahsedildiği gibi sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde olmuştur.

Yücel Dergisi’nde ayrıca; sahife altlarında veciz söz adı altında kadınlarla ilgili çok sayıda söze yer verilmiştir. Bu sözler arasında cinsiyetçi ifadeler rastlanmaktadır. Bu bağlamda bu ifadelerden bazıları şöyledir; “Faydasız olan hayat yalnız kadınların hayatıdır.”. *Disrael* ⁸⁸⁸, “Kadın kötü, fakat lüzumlu bir şeydir.”. *Menauder*,⁸⁸⁹ “Kadın kemale ermiş bir iblistir.”. *Victor Hugo*,⁸⁹⁰ “Allahın yaptığı en büyük hata, kadını yaratmasıdır.”. *Schopenhauer*,⁸⁹¹ “Kadınlar, gözlerimizin zevki için yaratılmıştır.” *Young*,⁸⁹² “Her fenalığın menbağı kadındadır.” *Latince Bir Söz*,⁸⁹³ “Karanlıkta bütün kadınlar birdir; çünkü gece bütün inekler siyah görünürler.” *İtalyan Atasözü*,⁸⁹⁴ “Kim bir kadınla gider veya bir eşekle yola çıkarsa, öğleye yetişeceği sandığı yere, akşam yemeğine güç ulaşır.” *İtalyan Atasözü*,⁸⁹⁵ “Kadın tam manası ile bir şeytandır.” *Eklop Atasözü*,⁸⁹⁶ “Kendi iffet ve faziletinden bahsedenden bir kadına

⁸⁸⁷ Afet İnan, “Kadın Hak ve Vazifeleri Üzerine”, *Yücel*, Son Seri Sayı:8 (161), Haziran 1956, 81.

⁸⁸⁸ *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 13.

⁸⁸⁹ *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936, 53.

⁸⁹⁰ *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936, 56.

⁸⁹¹ *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936, 58.

⁸⁹² *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936, 61.

⁸⁹³ *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936, 63.

⁸⁹⁴ *Yücel*, Sayı:76, Haziran 1941, 148.

⁸⁹⁵ *Yücel*, Sayı:76, Haziran 1941, 151.

⁸⁹⁶ *Yücel*, Sayı:44, Ekim 1938, 47.

asla itimat etmeyiniz.” *Fransız Atasözü*,⁸⁹⁷ “Hafifmeşreplik kadın mizacının eski bir kanunudur.” *G.D’Annuncio*.⁸⁹⁸

Sahife altlarında kadınlarla ilgili yazılan bu sözlerin kadınları incitecek nitelikte oldukları görülmektedir. Dergi bu sözlere yer vermekle, kendi içerisinde benimsediği yayın politikası ile çelişkiye düşmüştür. Aynı zamanda dergi içerisinde ve kapakta çok sayıda nü fotoğraf yer almıştır. Bu fotoğrafların gençleri etkilemek suretiyle dergi satışlarını artırmak maksadıyla yapıldığı değerlendirilmekte olup kadın cinselliğinin bilerek öne çıkarıldığı düşünülmektedir.

Şekil 8: Kadınlar’ın Hayatını Konu Alan “Hayat” Adlı Bir Seri Fotoğraf
(Yücel, Sayı:39, Mayıs 1938, 111.)

Türk tarihinden alınan güçle modernleşme ve kadın haklarında ivme kazanılmıştır. Ancak ne var ki, siyasi anlamda söz sahibi olmuş, geçmişte hükümdarlık yapmış Türk kadınının hukuken sahip olduğu haklara karşın günümüzde hala siyasi hayatta istenilen düzeye gelememiş olması ve toplumda yapılan tartışmaların hala kadının kıyafeti üzerinden yapılması ve bu konuya odaklanması oldukça düşündürücüdür. Kadın sorunları günümüzde çeşitli

⁸⁹⁷ Yücel, Sayı:44, Ekim 1938, 46.

⁸⁹⁸ Yücel, Sayı:44, Ekim 1938, 59.

lkelerde farklı Şekillerde görülmekle birlikte Türkiye’deki tartışmaların ana unsurunu eşitsizlik, kadına yönelik taciz ve şiddet oluşturmaktadır.⁸⁹⁹

2.4. Dergide Sanat, Edebiyat Yazıları ve Edebi Yönden Tahlil

2.4.1. Türk Folkloruna Katkıları ve ze Dönüş abaları

Folklor kelimesi ilk defa 1846 yılında İngiliz bilimci *William j.Thomas* tarafından zikredilmiştir.⁹⁰⁰ Folklor; İngilizcedeki folk (halk) ve lore (bilim) kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır.⁹⁰¹ Türkçede aynı anlama gelen “*Halk bilimi*”⁹⁰² tabiri bunu karşılamaktadır. Bu tabiri ülkede bir bilim dalı şeklinde değerlendirip literatüre sunan ilk yazı Ziya Gökalp (1876-1924)’in, yazdığı bir yazıdır. Bu bağlamda; Gökalp, *Halka Doğru* dergisinin 23 Temmuz 1913 tarihli nüshasında folkloru bir bilim ve sanat kolu şeklinde sunmuş, Osmanlı Türkçesindeki karşılığını da *halkıyat* olarak takdim etmiştir.⁹⁰³ Yazar, bu yazısından önce Türk halk kültürüne eğilmiş, bazı destan ve masalları şiirleştirmiş, 1908 yılında *şakı İbrahim Destanı* nı yayınlamıştır. *Halka Doğru* dergisindeki *Halk Medeniyeti 2 / Resmı Teşkilat* başlıklı yazısının⁹⁰⁴ konusu da Türk halk kültürüdür.⁹⁰⁵

Folklor; toplumların kendilerine mahsus özelliklerini inceleyen bir bilim dalı olduğundan bu bilim dalının alanı oldukça geniştir. Yaşam tarzından politikaya, psikolojiye ve sosyolojiye dek birçok detayı bünyesinde barındırmaktadır. Folklor çeşitli toplumlarda değişik anlamlar içermektedir. Yani her toplumda aynı anlama gelmemektedir. Bu kapsamda folklor; Amerika’da, medeniyet tarihini tetkik eden toplum bilimlerinden biri olarak, İngiltere’de örf, adet, tre bilimi olarak algılanmaktadır. Fransa’da Folklor, halk yaşayışını incelemektedir. Almanya’da siyasal ve sosyal politikaların asıl kaynağıdır. Belçika’daki anlamı ise, sınıf tabakalarının hayatlarına ve medeniyetleriyle bütünleşmiş her şeyi derlemek toplamak, tetkik etmek ve açıklamaktır.⁹⁰⁶

Türkiye’de halk bilimi çalışmaları tarihi tanzimatla başlamış Ziya Paşa, İbrahim şinasi, Namık Kemal gibi şahsiyetler bu çalışmaların öncülleri olarak kabul edilmiştir. II’nci

⁸⁹⁹ Sedef Bulut, “Türkçülerin Penceresinden Osmanlı’da Kadın Meselesi ve Orta Asya Referansı”, *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl:2013, Sayı: 10, 313-336.

⁹⁰⁰ Mehmet Yardımcı, "Halk bilimi", *Milli Folklor Dergisi*, Türkoloji Araştırmaları Merkezi, <https://turkoloji.cu.edu.tr>.

⁹⁰¹ Bircan Kalaycı, "Halk Bilimi/Folklor Tarihsel Süreç", *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi*, 2019, 1.

⁹⁰²Yazarın Notu: Halk bilimi, bir ülkede yaşayan halkın kültür ürünlerini, sözlü edebiyatını, geleneklerini, törelerini, inançlarını, mutfağını, müziğini, oyunlarını, halk hekimliğini vb. inceleyerek, bunların birbirleriyle ilişkilerini belirten; kaynak, evrim, yayılım, değişim, etkileşim gibi sorunlarını çözmeye, sonuç, kural, kuram ve yasaları bulmaya çalışan bilim dalıdır. (TDK Türkçe Sözlük, I Cilt A-J, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 934.).

⁹⁰³ Ziya Gökalp, “Halk Medeniyeti I/Başlangıç”, *Halka Doğru Dergisi*, Temmuz 1913, Sayı:14, 107-108.

⁹⁰⁴ Ziya Gökalp, “Halk Medeniyeti II/Resmi Teşkilat”, *Halka Doğru Dergisi*, Ağustos 1913, Sayı:19, 148-149.

⁹⁰⁵ Nail Tan, “Türkiye’de Halk Bilimi alışmalarının 100. Yılına Kutlarken”, *CIU CYPRUS International University Folklor/Edebiyat Dergisi*, Sayı:75, 2013, Cilt:19, 13.

⁹⁰⁶ Kalaycı, "Halk Bilimi/Folklor Tarihsel Süreç", 1-2.

Meşrutiyet'te başlayan süreçte Ziya Gökalp ile halk bilimi çalışmaları yeni bir sürece girmiştir.⁹⁰⁷Türkiye'de özellikle Cumhuriyet döneminde folklor araştırmaları ve derleme faaliyetleri yoğun olarak yürütülmüştür. Gerek kurumlar gerekse üniversiteler çeşitli çalışmalar yürütmüşlerdir. Bu bağlamda; Türk edebiyatının önemli isimlerinden M. Fuad Köprülü ile İstanbul Üniversitesi bünyesinde Türkiyat Enstitüsü'nde halk edebiyatı çalışmalarına yer verilmiştir. Yeni dönem müstakil Türk halk bilimi çalışmalarının başlangıcı Pertev Naili Boratav ile birlikte DTCTF'de (1938-1948) yapılmıştır. Boratav'ın ardından Sedat Veyis Örnek ile birçok önemli çalışmalar yapan bir halk bilimi kürsüsünden söz etmek mümkündür. Mehmet Kaplan ile İstanbul Üniversitesi'nde ve daha sonra kurucusu olduğu Atatürk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde Türk halk bilimi çalışmaları yapılmıştır.⁹⁰⁸

Türkiye'de halk bilimciler, folklor hakkında değişik görüşlere sahiptir. Bu bağlamda *Sedat Veyis Örnek'e göre folklor*; bir ulus ya da belirli bir bölgenin halk kesimine ait ve bu alanlarda bulunan maddi ve manevi kültürel değerleri konu edinen, bunları özüne uygun yöntemlerle toplayan, sınıflandıran, analiz eden, yorumlayan ve son aşamada bir senteze vardırmayı hedefleyen bir bilim dalıdır. *M. Şakir Ülkütaşır'a göre folklor*; halk musikisi, halk teması, sözlü halk edebiyatı, halk gelenek, görenek ve inançları gibi tamamen düşünsel ve manevi alanları, kısaca toplumun maneviyatını yani manevi kültürünü araştıran bir bilimdir.

Bayram, düğün, cenaze, dini konular, halk örf ve adetleri, halkın inançları, manileri, türküleri, bilmeceleleri, oyunları, ninnileri, masalları, menkıbeleri, deyimleri ve atasözleri, folklorun konusunu teşkil eder. Bu konular alanında uzman kişilerce tespit edilir ve incelenir.⁹⁰⁹

Folkloru kapsayan konuları belirlemek ve sınırlarını çizmek oldukça zordur. Çünkü her ülke kendi kültürüne, geleneklerine ve sosyal yaşantısına göre bu bilimin sınırlarını düzenlemiştir. *Yücel Dergisi*'nin yayımlandığı dönemde folklor az ya da çok çeşitli dergi (*Halk Bilgisi Mecmuası*, *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi*, *Ülkü*, *Varlık* vs.) ve gazetelerde (*Ulus*, *Tan* vs.) yer almıştır. *Yücel* Türk folkloruna Türk hümanizması politikası gereği ilgi duymuş içeriğinde çok sayıda yazıya yer vermiştir. Yazılan yazıların içeriği incelendiğinde; Türk halk edebiyatından ve âşık edebiyatından örnekler, destanlar, hikâyeler, masallar, fıkralar, efsaneler, bilmeceleler, atasözleri, maniler, türkülerin olduğu görülür. Ayrıca, Türk folkloru konusunda uzman olduğu herkes tarafından kabul edilmiş *Pertev Nail Boratav*, *Türker Acaroğlu*, *Orhan Şaik Gökyay*, *Ali Kemal Kaya*, *Behçet Kemal Çağlar*, *Hüseyin Namık*

⁹⁰⁷ İlke, Tepeköylü. "Türkiye'deki Üniversitelerde Yeni Dönem Halk Bilimi Çalışmaları." *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)* 2.2 (2016): 313-319.

⁹⁰⁸ Tepeköylü. "Türkiye'deki Üniversitelerde Yeni Dönem Halk Bilimi Çalışmaları." 313-319

⁹⁰⁹ Kalaycı, "Halk Bilimi/Folklor Tarihsel Süreç", 2-4.

Orkun, Tahir Olgun, Vahit Lütü Salcı, Süheyl Ünver, Fethi Tevet, Mustafa Emin, Abdülkadir İnan, Selahattin Batu, Hüseyin Nihal Atsız, Nihal Yalaza, M.Şakir Ülkütaşır, Hikmet Dizdaroğlu gibi yazarların yazıları *Yücel*’de yer bulmuştur.⁹¹⁰

Yücel’in Türk folkloruna verdiği önem; “*İstanbul Argosu ve Halk Tabirleri Münasebetiyle*”⁹¹¹ isimle yazılan bir folklor yazısına daha ilk sayısında yer vermesinden anlaşılmaktadır. Bu yazıda; “*Halk Bilgisi Haberleri*” mecmuasında, Mehmed Halid tarafından kaleme alınan “*İstanbul Halk Tabirleri ve Darbı Meselleri*” yazısı tetkik edilmiş ve görüşler belirtilmiştir. Ayrıca yazar halâ birçok unutulmuş halk tabiri ve darbı meseller olduğunu örnekler vererek açıklamış ve dil inkılâbıyla bu halk tabirlerinin unutulmaktan kurtulduğunu vurgulamıştır.

Derginin 8’inci sayısında “*Unutulmuş Atasözleri*”⁹¹² adlı çerçeve yazısında bir takım sözler dizisine yer verilmiştir. Bu atasözlerinden bazıları; *Duvarı nem, insanı gam yıkar. İtle yatan bitle kalkar. Mecliste dilini, sofrada elini kısa tut. Ortalıkta kesat, insanlarda fesat. Keçi geberse de kuyruğunu indirmez.*’dir. Yine bu sayıda yer alan “*Halk Ozanları Ne demişler...*”⁹¹³ başlıklı yazıda halk ozanlarının bazı şiirlerine rastlanmaktadır. Bu söz ve şiirlerden bazı örnekler şöyledir;

*Ne diyeyim şu irfansız kalana
Yuf çekerler bu meydanda yalana
Üçyüzaltmış merdiveni bilene
Gör meydanı değil, kör meydanıdır.*

Aptal Musa

*Aşk harmanında savruldum
Hem elendim hem yuğruldum
Kazana girdim kavruldum
Meydana yinmeye geldim.*

Pir Sultan

Derginin 9’uncu sayısında “*Bengübade*”⁹¹⁴ başlıklı Fuzuli’nin eseri Tahir Olgun tarafından okurlara tanıtılmıştır. Söz konusu eserde; esrar ile şarabın arasındaki savaş anlatılmış, sonunda şarap üstün getirilmiştir. Yazıda; Bengübade’nin yalnız esrar ve şarap neşesini anlatmak için yazılmış olduğu dile getirilmekte ve bu 19 sayfalık manzum eser hakkında çeşitli hikâyeler anlatılmaktadır.

Derginin 10’uncu sayısında yer alan “*Bilitis’in Şarkıları...*”⁹¹⁵ adlı yazıda; yazar şarkılarından önce *Bilitis*’i tanıtmıştır. Bilitis’in; kalplerde daima genç yaşayan 26 asır önce

⁹¹⁰ *Yücel*, Muhtelif Sayıları (1-163).

⁹¹¹ Naci Yüngül, “İstanbul Argosu ve Halk Tabirleri Münasebetiyle”, *Yücel Dergisi*, Sayı:1, Şubat 1935, 10-11.

⁹¹² “Unutulmuş Atasözleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:8, Ekim 1935, 47.

⁹¹³ “Halk Ozanları Ne demişler...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:8, Ekim 1935, 74.

⁹¹⁴ Tahir Olgun, “Bengübade”, *Yücel*, Sayı:9, Kasım 1935, 97-99.

⁹¹⁵ Mustafa Emin, “Bilitis’in Şarkıları...”, *Yücel*, Sayı:10, Aralık 1935, 139-140.

dünyaya gelmiş bir Yunan kızı ve babasının Yunanlı annesinin ise Finikeli olduğu, Toros Zencirleri'nin derin ormanlarında, yalçın kayalardan dökülen çağlayanlarında, ovalarında fişkırان billur kaynaklarında ve sakın göllerinde yaşadığı belirtilmektedir.

Derginin 11'inci sayısı "*Halk Şarkıları*"⁹¹⁶ başlıklı yazıda; Türk, Kırım, Çin, Çekoslovakya ve Yunan halk şarkılarından örnekler verilmiştir. Bu kapsamda; Türk Anadolu; "*Ezmeğilen ezmeğilen-Yar bulunmaz gezmegilen-Mezarımı kızlar kazsın-Altın saplı kazmağilen.*" adlı halk şarkısı verilmiştir.

Derginin "*Edebiyat Tarihimizde Araştırmalar*"⁹¹⁷ köşesinde Tahir Ogun tarafından "*Fuzulî (Leyla ve Mecnun) Manzumesini Niçin Yazmıştı I?*"⁹¹⁸, "*Fuzulî (Leyla ve Mecnun) Manzumesini Niçin Yazmıştı II?*"⁹¹⁹, "*Fuzulî Leyla ve Mecnun Manzumesini Kimin Adına Yazmıştı?*"⁹²⁰, başlıklılarında bir seri yazı dizisi yayınlanmıştır. Bu bağlamda; bu yazıların "*Fuzulî'nin nazım kapısı kapanmasın, şiir büsbütün ortadan kalkmasın*" diyerek niçin yazıldığı, "*Leyla ve Mecnun, Hayali ve Yahya beylerin teşvikiyle yazılmış ve Üveys Paşa namına ithaf edilmiştir.*" diyerek de kime ithafen yazıldığı açıklanmıştır.

Derginin 20'nci sayısı *folklor köşesinde* "*Türk Halk Bilmeceleri*"⁹²¹ adı altında halk diline yerleşmiş bilmecelerden örnekler sunulmaktadır. Bu örneklerden bazıları şöyledir; (1) *Benim bir kuyum var, içi dolu suyum var, su içinde yılan var, ağzında da alev var*(Gaz Lambası). (2) *Biz bizidik, otuziki kız idik, bir sıraya dizildik, görenlere süzüldük* (Diş).

Derginin 26'ncı sayısı "*Nasreddin Hoca'nın Yeni Bir Resmi*"⁹²² başlıklı yazısında; Nasreddin hoca anlatılmış, eşeğe binmiş bir resmine yer verilmiştir. Şimdiye kadar bu resmin yayınlanmadığı ve ilk defa bu yazıda yayınlandığı vurgulanmıştır.

Derginin 27'nci sayısı "*Eski Türklerde Andlaşma*"⁹²³ başlıklı makalede; eski Türklerde yemin üzerinde durulmuş çeşitli belgeler örnek gösterilerek, hangi totemlerin Türkler için mühim olduğu ve hangi totemler üzerine yeminler edildiği anlatılmıştır. Yani eski Türklerde yemin şekillerine bu yazıda ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Kan kardeşliğinin nasıl yapıldığı, mukaddes eşya üzerine yapılan yeminlerde, Türklerdeki totemlerin; at, kurt, köpek, kılıç, demir, ok-yay olduğu ve özellikle kılıçla yeminin Türklerde önem arz ettiği vurgulanmıştır.

⁹¹⁶ "Halk Şarkıları", *Yücel*, Sayı:11, Ocak 1936, 171.

⁹¹⁷ *Yücel*, 11,12 ve 14'üncü sayılarında

⁹¹⁸ Tahir Ogun, "Fuzulî (Leyla ve Mecnun) Manzumesini Niçin Yazmıştı I?", *Yücel*, Sayı:11, Ocak 1936, 172-176.

⁹¹⁹ Tahir Ogun, "Fuzulî (Leyla ve Mecnun) Manzumesini Niçin Yazmıştı II?", *Yücel*, Sayı:12, Şubat 1936, 218-220.

⁹²⁰ Tahir Ogun, "Fuzulî Leyla ve Mecnun Manzumesini Kimin İçin Yazmıştı?", *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936, 52-55.

⁹²¹ "Türk Halk Bilmeceleri", *Yücel*, Sayı:20, Ekim 1936, 54.

⁹²² "Nasreddin Hoca'nın Yeni Bir Resmi", *Yücel*, Sayı:26, Nisan 1937, 56.

⁹²³ Hüseyin Namık Orkun, "Eski Türklerde Andlaşma", *Yücel*, Sayı:27, Mayıs 1937, 97-100.

Günümüzde; asker yeminlerinde de silaha el koyarak yeminler yapıldığı bazı totemlerin bugün bile uygulandığı görülmektedir.

Derginin 28'inci sayısı folklor köşesinde yayınlanan “*Anadolu Folklorunda Bazı Misaller*”⁹²⁴ başlıklı yazısında; bazı Anadolu efsanelerinden örnekler verilmiştir. Bu kapsamda; ele alınan efsanelerden biri Amasya’da geçen “*Lokman Hekim Efsanesi*”’dir. Bu efsanede bir lokman hekim’in ölüme çare araması konu edinilmiştir. Özellikle hekimin, sütliyenin sıtmayı kestiği ve arpa suyunun şifalı olduğunu söylediği anlatılmaktadır. Anamur efsanesine göre; kendi kendine çıkan yaralara insana ait gaite sürmek suretiyle iyi olunacağına inanılır. Mersin’de de kötürüm çocuklara bir içme suyu bölgesinde bulunan sudan içirildiği takdirde iyi olacağına inanılmaktadır.

Derginin 31'inci sayısında *folklor köşesinde* “*Talihsiz Oduncu*”⁹²⁵ başlıklı makalede; talihsiz oduncu Hüseyin dayının masalı anlatılmıştır. Kendini talihsiz sayan birinin kendinden daha talihsizler bulunduğunu öğrenmesini konu edinen bu masal okurları düşünmeye sevk etmektedir.

Derginin 39'uncu sayısında “*Ercişli Emrah*”⁹²⁶ başlıklı makalede; XIX'uncu asırda Anadolu’da yetişen ve büyük ün kazanan saz şairlerinden Erzurumlu Emrah ile Erciş bölgesinde ün kazanmış XVII'nci asırda yaşadığı tahmin edilen Aşık Emrah ve sevgilisi Selbi’nin hikâyesi anlatılmıştır. Ayrıca şairin mevcut şiirleri hikâye akışına uygun olarak yayınlanmıştır.

Derginin 40'ıncı sayısında “*Uygur Türkleri Hakkında Garpdaki Tetkikler*”⁹²⁷ başlıklı yazıda; Uygur Türkleri hakkında Avrupa’da yapılan tetkikler anlatılmıştır. Avrupalı yazarlarının eserlerinden derlenen bu yazıda Uygur Türkleri tarihi, Uygur eserleri ve bu devirde bulunan Kutadgu-Bilig hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca yazıda “*Ulusal bilgimizi kendi elimize almağa başladığımız bu devirde bu mühim eserin memleketimizde basılmasını çok temenni ederiz.*” denilerek yeni Türkiye Cumhuriyeti’ne ve oluşmakta olan yeni edebiyata da bir vurgu yapılmaktadır.

Derginin 42'nci sayısında “*Dede Korkut’un Şahsiyeti*”⁹²⁸ başlıklı makalede; Dede Korkut’un şahsiyeti hakkında tarihi kayıtların karşılaştırılmasından çıkan neticeler toplu olarak gösterilmiştir. Eski Türk destanlarının en tanınmış olan Dede Korkut hikâyeleri bu makalede anlatılmıştır (Ör: *Derse Han Oğlu Bukaç Han Hikâyesi vb.*).

⁹²⁴ A.Süheyl Ünver, “Anadolu Folklorunda Bazı Misaller”, *Yücel*, Sayı:28, Haziran 1937, 146-147.

⁹²⁵ Naki Tezel “Talihsiz oduncu”, *Yücel*, Sayı:31, Eylül 1937, 33-35.

⁹²⁶ Fethi Tevet, “Ercişli Emrah”, *Yücel*, Sayı:39, Mayıs 1938, 109-112.

⁹²⁷ Hüseyin Namık Orkun, “Uygur Türkleri Hakkında Garpdaki Tetkikler”, *Yücel*, Sayı:40, Haziran 1938, 132-135.

⁹²⁸ Orhan Şaik Gökyay, “Dede Korkut’un Şahsiyeti”, *Yücel*, Sayı:42, Ağustos 1938, 234-237.

“*Hunlara Âid Bir Keşif*”⁹²⁹ başlıklı makalede; Macaristan’da bulunan iki altın tas⁹³⁰ bulunmuş Macar arkeolog *Alföldi Andras* bu taslarda yer alan yazılardan yola çıkarak söz konusu eserlerin Hunlara ait olduğunu iddia etmiştir. Bu kitabeye dayanarak yazılan bir Macar mecmuasında Hunların Türk olmadığı ileri sürülmüştür. Bu savın doğru olmadığı Macar makalesinin isbat için ileri sürdüğü savlar (*Meszaros iddiaları*) ile Hunların Türk olduğunu savunan Macar Türkolog *Nemeth Gyula*’nın “*Yurd Kuran Macarların Teşekkülü*” adlı eserinde ileri sürdüğü savlar karşılaştırılmış ve sonuçta, Hunların Türk olduğu savının doğru olduğu yönünde görüş bildirilmiştir. Bu yazılara bakıldığında derginin, Türk tarihinin eskiye dayandığı Osmanlı ile sınırlı olmadığı düşüncesine uygun olarak yapılan araştırmalar dergide yayınlanmıştır.

Behçet Kemal Çağlar Aşık Ömer mahlasını kullanarak dergide çok sayıda şiir yazmıştır. Bunlardan biri derginin 46 ncı sayısında “*Ankaralı Âşık Ömer’in Ağıdı...*”⁹³¹ adlı şiirdir. Behçet Kemal Çağlar, Atatürk’ün ölümü üzerine *Aşık Ömer’in Ağıdı* nı büyük öndere uyarlayarak yazmıştır.

Derginin 47’nci sayısında *Vahit Lütfi Salcı*’nın “*Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri (Papa Yero) Raif I*”⁹³², *Kazım Uz*’un “*Klasik Türk Musikisinin Avrupa Musukisi Karşısında Vaziyeti*”⁹³³ makaleleri ile Behçet Kemal Çağlar’ın “*Dadaylı Kör Hasan’ın Destanından Bir Parça*”⁹³⁴ adlı şiiri yer almıştır. *Vahit Lütfi Salcı*, güzel Türkçe ile edebiyat tarihimize geçmiş şiirler yazan bazen dininden dönerek müslümanlığa geçmiş bazen Hristiyan kalarak bektaşî olmuş *Hristiyan Türk şairlerini* bu yazısı ve bundan sonra yayınladığı seri yazılar ile okurlara tanıtmıştır. Bu şairlerden bazıları; *Papa Yero Raif*, *Aşık Hıfzı*, *Yorgi Saliki*, *Kirkor Saydi* ve *Monol Hitabi*’dir.

Kazım Uz, bu sayının ikinci makalesinde; *Klasik Türk Musikisi ile Avrupa Musikisini* karşılaştırmıştır. Yazı “*Farklar olsada insanların musikiye olan ihtiyaçları hep birdir ve musiki, ruhun gıdasıdır.*” ifadeleri ile musikinin özelliklerine vurgu yapılarak bitirilmiştir. Bu karşılaştırma tamamen teknik konuları kapsamaktadır. Ayrıca, bu sayıda Behçet Kemal Çağlar tarafından “*Dadaylı Kör Hasan’ın Destanından Bir Parça*” adlı şiiri okurlarına sunulmuştur.

⁹²⁹ Hüseyin Namık Orkun, “Hunlara Âid Bir Keşif”, *Yücel*, Sayı:45, Kasım 1938, 153-154.

⁹³⁰ Yazarın Notu: *Milattan önce V’ inci asra ait.*

⁹³¹ Behçet Kemal Çağlar, “Ankaralı Âşık Ömer’in Ağıdı...”, *Yücel*, Sayı:46, Aralık 1938, 190.

⁹³² *Vahit Lütfi Salcı*, “Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri (Papa Yero) Raif”, *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939, 254-257.

⁹³³ *Kazım Uz*, “Klasik Türk Musikisinin Avrupa Musikisi Karşısında Vaziyeti”, *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939, 264-265.

⁹³⁴ Behçet Kemal Çağlar, “Dadaylı Kör Hasan’ın Destanından Bir Parça”, *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939, 265.

Vahit Lütfi Salcı, “*Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri (Papa Yero) Raif II*”⁹³⁵ adlı makaleyi, kitap tahlilleri bölümünde Nihal Atsız, “*Dede Korkut*”⁹³⁶ adlı kitabı, derginin 48’inci sayısında tahlil etmektedir. Atsız; tahlil sonunda Dede Korkut kitabının yazarı Orhan Şaik Gökyay’ı tebrik etmiş ve “*Dede Korkut’un neşri Türk irfanına pek büyük bir hizmettir. Orhan Şaik Gökyay vazifesini muvaffakiyetle başarmıştır. Milli kültürü yaymak bakımından bu kitabın metin kısmının liselerde okutulması pek faydalı olur. Yahut liseler için ayrı bir basımı hazırlanmalıdır.*” ifadelerini kullanmıştır.

Derginin 49’uncu sayısında çeşitli “*Türk Atasözleri*”⁹³⁷ ne yer verilmiştir. Bunlardan bazıları şöyledir; (1) *İstediğini söyleyen istemediğini iştir.* (2) *Bin işçiye bir başçı lazım.* (3) *Ya pek durmalı, ya tek.* (4) *Kâr zararın ortağıdır.* (5) *Sağ olana hergün düğün bayram.* Bu dönemde; Ankara Radyosu’nda 1942-1946 yılları arasında, onbeş günde bir yarım saatlik *Halkevleri Sanat ve Folklor Saati* programı yayınlanmaktadır. Halkevleri’nde hazırlanan bu programlarda, mahallî sanatçılar tarafından yörelerinin tarih, müzik ve folklor örnekleri tanıtılmaktadır.⁹³⁸ Bu bağlamda; Ankara Radyosu’nda yayınlanmış Behçet Kemal Çağlar’ın kaleme aldığı “*Kızılırmak Duruşması*” adlı atışma dergide de yer almıştır.⁹³⁹

Derginin 50’nci sayısında Vahit Lütfi Salcı’nın “*Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri Âşık Hıfzı III*”⁹⁴⁰ adlı bir yazısında; bektaşî dervişi olan Âşık Hıfzı tanıtılmıştır. Ayrıca, yazar bu yazıda folklor araştırmasının yetersizliğinden yakınmaktadır. Bu bağlamda; halk bilgisi malzemesi demek olan folklor öyle otomobille, otobüsle, trenle, tayyareyle toplanmaz. Yaya yürümekle, diyar diyar gezmekle, kendisinin toplayıcı olduğunu bildirmemekle olur. Filanca kahvede, filanca hapisanede fonograf kurmakla her zamanki yalan ve yanlış havalardan derlentiler yapmakla olmaz. İşte böyle yapıldığı içindir ki nice sulhi’leri, nice hayrani’ler, nice summaniler ve nice şairler ve âşık hıfzıları kaybetmiş oluyoruz, ifadeleri kullanılmıştır.

Kazım Uz’un “*Son Asır Musiki Ricalinden (Dede Efendinin Derviş Olması-Saraya İntisabı)*”⁹⁴¹ adlı yazısında; İsmail Dede Efendi’nin⁹⁴² derviş olması ve III’üncü Selim huzurunda kendi bestesi olan *Buselik* makamındaki şarkıyı okuyarak takdire mazhar oluşu anlatılmaktadır. Yine bu sayıda; Orhan Şaik Gökyay’ın “*Bursa Şehrengizi*”⁹⁴³ adlı yazısı ile

⁹³⁵ Vahit Lütfi Salcı, “Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri (Papa Yero) Raif II”, *Yücel*, Sayı:48, Şubat 1939, 302-303.

⁹³⁶ Nihal Atsız, “Dede Korkut”, *Yücel*, Sayı:48, Şubat 1939, 306-310.

⁹³⁷ “Türk Atasözleri”, *Yücel*, Sayı:49, Mart 1939, 5.

⁹³⁸ Mesut Çapa, “Ankara Radyosu’nda Halkevleri Sanat ve Folklor Saati ve Trabzon Halkevi Programı”, *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*: Yıl 8, Sayı 15, Güz 2013.

⁹³⁹ Behçet Kemal Çağlar, “Kızılırmak Duruşması”, *Yücel*, Sayı:49, Mart 1939, 9-10.

⁹⁴⁰ Vahit Lütfi Salcı, “Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri Âşık Hıfzı III”, *Yücel*, Sayı:50, Nisan 1939, 60-63.

⁹⁴¹ Kazım Uz, “Son Asır Musikî Ricalinden”, *Yücel*, Sayı:50, Nisan 1939, 76-77.

⁹⁴² Yazarın Notu: Dedenin Hicri takvim 1191 (Miladi Takvim 1775) de İstanbul’da doğduğu, 1262 (1846) yılında öldüğü asıl isminin İsmail ve Hamamî, zade lakabıyla tanındığı makalede belirtilmiştir.

⁹⁴³ Orhan Şaik Gökyay, “Bursa Şehrengizi”, *Yücel*, Sayı:50, Nisan 1939, 52-55.

de divan edebiyatının tanınmış aşk hikâyelerinin cereyan ettiği sahalardan biri olan yeşil Bursa'nın, bütün güzelliklerinden bahsedilmektedir.

Derginin 51'inci sayısında Nermin Yaltı'nın kaleme aldığı "*Dasitani Tevahi Mülûki Ali Osman ve Cemâid ve Hurşid Mesnevisi*"⁹⁴⁴ adlı Nihad Sami Banarlı'nın Türkiyat Enstitüsü Neşriyatı okurlara tanıtılmaktadır. Bu esere istinaden; şair Ahmedî'nin hayatı, eserleri, şahsiyeti hakkında çeşitli bilgiler verilmektedir. Ayrıca Ahmedî'nin *Cemşid ve Hurşid* isimli mesnevisinin edebiyat ve bilhassa eski Türk romancılığı bakımından önemi ve etkisinden bahsedilmektedir. Aynı sayıda Bülent Ergin'in "*Ezop ve Hayatı*"⁹⁴⁵ makalesi yayınlanmıştır. Yine aynı sayıda "*Türkmen Folkloru*"⁹⁴⁶ adlı yazı Nihal Yalaza tarafından kaleme alınmıştır. Bu yazıda; Türkmen atasözlerine ve üç Türkmen hikâyesi⁹⁴⁷ ne yer verilmiştir. Bu sayının son yazısı "*Türk Atasözleri*"⁹⁴⁸ başlıklı çerçeve yazısıdır. Bu yazıdan bazı Atasözleri şöyledir; *İnsan ölür eseri kalır, hayvan ölür semeri kalır. Develer gelir Mardinden, bak ne çıkar ardından.*

Derginin 52'nci sayısında yer alan "*Avrupa Musikisinin Majör, Minörü ve Türk Makamları*"⁹⁴⁹ adlı yazıda; makalenin yazarı Kazım Uz, Türk musikisini Avrupa musikisine entegre etme çabalarına önce onay verdiğini sonra ise karşı çıktığını söyleyerek amacının Türk musikisini ayağa kaldırmak değil ilmî ve medeni her türlü çabalarla Türk musikisini kendine özgü bir hale sokma (*kendi kimliğini kazandırma*) girişimi olduğunu anlatmıştır. Ayrıca yazıda; Türk musikisi ile Alafranga musikilerinin ayrı ayrı birer müstakil musiki olması gerektiği vurgulanmıştır. Aynı sayıda Vahit Lütfi Salcı tarafından; Temiz Türkçe ile edebiyata giren ve sade ifadeleri ile sanata giden yolda Hayrani'ye benzettiği Kırklarelili Hristiyan papaz Yorgi Saliki (*Papaz Yorgi Zafiridis*)'nin şiirleri ve hayatı "*Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri*"⁹⁵⁰ başlıklı yazıda anlatılmıştır. Yine aynı sayıda Z.Sarıkartal tarafından yazılan "*Dersim Dağlarından Kayalar ve Kartal*"⁹⁵¹ başlıklı 41 satırlık şiirde; bir Kartal'ın hayatı ve doğa tasvir edilmiştir.

Derginin 53'üncü sayısında folklor ile ilgili üç adet yazı yer almıştır. Bunlardan biri Vahit Lütfi Salcı'nın "*Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri (Salikin Mektubu)*"⁹⁵² başlıklı

⁹⁴⁴ Nermin Yaltı, "Dâsitani Tevahi Mülûki Ali Osman ve Cemâid ve Hurşid Mesnevisi", *Yücel*, Sayı:51, Mayıs 1939, 126-128.

⁹⁴⁵ Bülent Ergin, "Ezop ve Hayatı", *Yücel*, Sayı:51, Mayıs 1939, 111-115.

⁹⁴⁶ Nihal Yalaza, "Türkmen Folkloru", *Yücel*, Sayı:51, Mayıs 1939, 130-131.

⁹⁴⁷ *Bu hikâyeler; 1.Mollanın Bazı Hususiyetleri 2.Deve Yolu 3. Satılmış Kız'dır.*

⁹⁴⁸ "Türk Atasözleri", *Yücel*, Sayı:51, Mayıs 1939, 125.

⁹⁴⁹ Kazım Uz, "Avrupa Musikisinin Majör, Minörü ve Türk Makamları", *Yücel*, Sayı:52, Haziran 1939, 145-147.

⁹⁵⁰ Vahit Lütfi Salcı, "Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri Yorgi Saliki IV", *Yücel*, Sayı:52, Haziran 1939, 157-159.

⁹⁵¹ Z.Sarıkartal, "Dersim Dağlarından Kayalar ve Kartal", *Yücel*, Sayı:52, Haziran 1939, 161.

⁹⁵² Vahit Lütfi Salcı, "Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri (Salikin Mektubu)", *Yücel*, Sayı:53, Temmuz 1939, 194-196.

yazısıdır. Yazının konusu; Saliki'ye, kendi dinini kaybetmemesini, bektâşilikle ilgisini kesmesini söyleyen bektâşi babalarından Tefvîk Bey Baba'ya cevap niteliği taşıyan bir mektuptur. Salikinin bu mektubu divan edebiyatı kurallarına göre yazılmışsa da Saliki, halk edebiyatı kurallarını tercih etmiştir.

Bunlardan ikincisi, Nihal Yalaza tarafından kaleme alınan “*Sovyet Folkloru ve Halk Sanatları*”⁹⁵³ adlı yazıdır. Bu yazıda çarlık rejiminden kurtulan milletlerin (*Kırgızlar, Moldovlar vb.*) kültürleri, şiirleri, folklorlarından örnekler sunulmuştur. *Yücel Dergisi*'nin ileriki sayılarında da bunun gibi *Fin, Bulgar, Dağıstan* halk sanatlarından çeşitli örnekler okurlarla paylaşılmıştır. Dergi dünya halklarının kendine özgü sanatları hakkında okurlarını bilgilendirmiş ve Türk halk sanatlarıyla benzer yanlarını görmelerini sağlamıştır.

Bu sayının üçüncü folklor yazısında derginin muhtelif sayılarında olduğu gibi iki adet bektâşi fıkrası çerçeve yazısı şeklinde verilmiştir. Örnek bir bektâşi fıkrası şöyledir; meşhur şair Eşref İzmir'de Ruhi babaya intisap⁹⁵⁴ ederek bektâşi olacağı gece yanında bektâşi olacak bir arkadaşı daha varmış. Bektâşi olmaya birer birer götürmek adet olduğundan, merasime başlanırken “Rehber” denilen götürececek adam yanlarına gelerek “*hanginizi evvela götüreyim*” deyince, Eşref cevap vermiş, evvela arkadaşımı götür de ben biraz daha müslüman kalayım, demiş.⁹⁵⁵ Bu tür fıkralar okuyucuyu güldürmek güldürürken de düşündürmek maksatlarıyla derginin çeşitli sayılarında yayınlanmıştır.

Derginin 54'üncü sayısında; Ermenilikten dönmüş ve döndükten sonra bektâşi olan Şair *Kirkor Saydi*⁹⁵⁶ “*Türkleşmiş Hristiyan Bektâşi Şairleri*”⁹⁵⁷ adlı yazıyla tanıtılmış ve şairin eserlerinden çeşitli örnekler verilmiştir.

Bir başka yazıda Nihal Yalaza tarafından kaleme alınan “*Araslan*⁹⁵⁸ ve *Dağ Kartalı*”⁹⁵⁹ adlı masala yer verilmiştir. Masalda; Votçul ile Serpige'nin aşkı ve iki sevgilinin Rus Çarını yenmek için arslan ve dağ kartalının yardımları anlatılmıştır.

Derginin 56'ncı sayısında Vahit Lütfi Salcı'nın “*Folklor Hareketlerimiz ve Âşık Ali*”⁹⁶⁰ adlı bir yazısı yer almaktadır. Bu yazı “*Maarif Vekilimiz Meslektaşım Hasan Âli Yücel'e*” diye

⁹⁵³ Nihal Yalaza, “Sovyet Folkloru ve Halk Sanatları”, *Yücel*, Sayı:53, Temmuz 1939, 208-209.

⁹⁵⁴ Yazarın Notu: İntisap: Bağlanma, girme, kapılanma (*TDK Türkçe Sözlük*, I. Cilt A-J, 9'uncu Baskı, Ankara: 1998, 1092.).

⁹⁵⁵ “Bektâşi Fıkraları”, *Yücel*, Sayı:53, Temmuz 1939, 195.

⁹⁵⁶ Yazarın Notu: Makalenin yazarı makalede şöyle bir dipnot vermiştir; “Şair hakkındaki malumatı doksan yaşını geçgin Andon Necati'den yetmiş yaşını geçgin Yeni Camide berber Hacı Haşım'den, seksen yaşını geçgin Alpulluda Edirneli Mehmet Hilmi'den ve Aksaraylı Şair Lütfiye'den topladım. Ayrıca kendimde olan mecmualardan da istifade ettim”.

⁹⁵⁷ Vahit Lütfi Salcı, “Türkleşmiş Hristiyan Bektâşi Şairleri Kirkor Saydi”, *Yücel*, Sayı:54, Ağustos 1939, 239-242.

⁹⁵⁸ Yazarın Notu: Araslan ile Aslan kastedilmektedir.

⁹⁵⁹ Nihal Yalaza, “Araslan ve Dağ Kartalı”, *Yücel*, Sayı:54, Ağustos 1939, 246-247.

başlamaktadır. Yazar; folklor hareketinin Anadolu ile sınırlı kalmasını eleştirmekte, Trakya Folkloru'nun araştırılmadığından yakınmakta ve folklor araştırmalarına çeşitli eleştiriler yöneltmektedir. Bu bağlamda; otomobil ile gezerek folklorun ortaya çıkarılamayacağını, insanlarla konuşmak, halkla iç içe olmak gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca yazar bu yazısında, Trakyalı (*Kırklareli*) olan Âşık Ali'yi tanıtmış, Âşık Ali ile olan sohbetlerinden ve onun türkülerinden parçalar sunmuştur.

Bu sayıda Behçet Kemal Çağlar'ın “*Memleket Yazıları*” köşesinde “*Zeybeklerin Ülkesinde*”⁹⁶¹ başlıklı bir yazısı görülmektedir. Yazının hemen başında “*Zeybeği Selim Sirri'nin tasallutundan kurtarmak lazımdır. Nasrettin Hoca'nın leyleği kuşa benzetmesiyle Selim Sirri'nin raksa benzetmesi aynı derecede feci veya gülünçtür.*” ibaresi yer almıştır. Akdeniz ve Ege bölgelerinde zeybek oyunlarının ayrı ayrı olduğunu dağlardan kıyılara doğru tabiat ve iklime göre kurallarının değiştiğini ve zeybek oyununun Türk karakterini yansıttığını yazısında vurgulamaktadır. Türklüğünü unutmış kişilerin *Zeybek*'le Türklüklerini hatırladıklarını iddia etmektedir. Dergide folklor ile ilgili bilgiler verilirken kinayeli tartışmaların yaşandığı da görülmektedir.

Yine aynı sayıda, Kazım Uz'un “*Türk Musikisinin On Senelik Harp Zamanına Ait Mesaisi*”⁹⁶² başlıklı yazısında; Türk musikisinin harp senelerinde bestelenmiş parçalarından örnekler verilerek bu bestelerin sonradan Atatürk ve İsmet İnönü tarafından mekteplerde okunması için bestelenen marşların notalarında kullanıldığı anlatılmaktadır.

Bu sayının son yazısında ise Nihal Yalaza tarafından “*Dağıstan Folkloru*”⁹⁶³ adlı bir yazı kaleme alınmıştır. Yazıda; “*Tilkinin Kuyruğu*” isimli bir Dağıstan hikâyesi (*Tilkinin kuyruğunun suya değip değmediği ile ilgili iki kişinin önemsiz bir şey için gereksiz tartışması*) okurlara anlatılmaktadır. Bu bağlamda; O zamandan beri Dağıstanlılar arasında ehemmiyetsiz bir şey üzerine münakaşa edilince “*Bunlar tilki kuyruğu tartışması yapıyorlar*” dendiği vurgulanmıştır.

Derginin 57'nci sayısında Vahit Lütfi Salcı “*Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri*”⁹⁶⁴ adlı yazısında; Karamanlı Rum olan Türk şairi *Manol Hitabi*'nin hayatı ve eserlerini okurlarına tanıtmıştır. *Manol Hitabi*'nin şiirlerinde felsefe vardır. Allaha hitaben yazdığı bir manzumesinde;⁹⁶⁵

⁹⁶⁰ Vahit Lütfi Salcı, “Folklor Hareketlerimiz ve Âşık Ali”, *Yücel*, Sayı:56, Ekim 1939, 64-66.

⁹⁶¹ Behçet Kemal Çağlar, “Memleket Yazıları: Zeybeklerin Ülkesinde”, *Yücel*, Sayı:56, Ekim 1939, 61-63.

⁹⁶² Kazım Uz, “Türk Musikisinin On Senelik Harp Zamanına Ait Mesaisi”, *Yücel*, Sayı:56, Ekim 1939, 72-75.

⁹⁶³ Nihal Yalaza, “Dağıstan Folkloru”, *Yücel Dergisi*, Sayı:56, Ekim 1939, 81.

⁹⁶⁴ Vahit Lütfi Salcı, “Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri Manol Hitabi”, *Yücel*, Sayı:57, Kasım 1939, 122-124.

⁹⁶⁵ Salcı, “Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri Manol Hitabi”, 123.

*Tevrat dedin okudum,
İncil dedin okudum,
Kuran dedin okudum,
Hepsi de boşmuş meğer.*

Şairin dini inanışını içten bir sadakatle bektaşiliğe dayandırdığı yazıda belirtilmektedir. Ayrıca yazının sonunda “*Ve nihayet hitabi oluşu ile, buluşu ile, görüşü ile, duyusu ile, candan yürekten, kalpten ve gönülden bir Türk şairidir. Türk edebiyatı tarihinde bu olgun şairin de bir yeri vardır.*” ifadelerine yer verilmektedir. Yine derginin bu sayısının folklor köşesinde bir Avar hikâyesi olan “*Uzun Gocuk*”⁹⁶⁶ okurlara sunulmuştur.

Derginin 62’nci sayısında Behçet Kemal Çağlar’ın “*Yeni Karacaoğlandan Parçalar*”⁹⁶⁷ adlı çerçeve yazısı (7 kıta şiir) yer almaktadır. Ayrıca bu sayıda; Hüseyin Namık Orkun’un “*Tuna Boylarında*”⁹⁶⁸ adlı yazısında, radyo yöneticilerinin organize ettiği Tuna gecelerinden birinde hazırlanmış olan bir etüt sunulmaktadır. Bu etütte; XVI’ncı asırda Macaristan’da bulunan Türk saz şairleri ve eserleri okurlara tanıtılmaktadır. Yine bu sayıda; Celali adıyla şiirler yazmış Bayburt’un Tahsini köyünde yaşamış halk şairi bir çobanın ölen eşi için yazılan mersiye “*Halk Şiirlerinden Örnekler*”⁹⁶⁹ adlı çerçeve yazısıyla okurlarıyla buluşturulmuştur.

Bu sayının önemli yazılarından biri de; Ahmet Adnan tarafından kaleme alınan “*Halk Musikisi*”⁹⁷⁰ adlı Türk folkloruna atıflar yapan ve Türk musikisini tanıtan bir yazıdır. Bu kapsamda; yazının girişinde folklorun; milletin toplum seviyesini, medeniyetini, sanat kabiliyetini, tarihini aydınlattığı vurgulanarak folklorun önemi dile getirilmekte ve Anadolu’nun hadsiz ve hesapsız zenginlikleri olan bir halk sanatına ve folklor hazinesine sahip olduğu da belirtilmektedir. Ayrıca Türk musikisinin de folklorun en önemli kollarından biri olduğu yazar tarafından ifade edilmektedir. Yazar, musikinin folklorun en önemli kolu olmasına karşın yeterli araştırmaların ve mukayeseli karşılaştırmaların yapılamadığından yakınmaktadır. Yazar bu yazısının sonunda; hükümetin ve Parti’nin himaye edeceği “*Musiki-Folklor Enstitüsü*” kurulması teklifini yapmakta ve bu yolla memleketin gittikçe kaybolmaya yüz tutmuş, türkülerinin, şarkılarının, masallarının kısaca folklorunun ve musikisinin ortaya çıkarılabileceğini iddia etmektedir.

Bu sayının son yazısı Naki Tezel tarafından kaleme alınan “*Bir Efsane*”⁹⁷¹ başlıklı Zincirli Manda hikâyesi’dir. Zincirli Manda vahşi bir hayvandır. Yazıda; bu hayvana yapılan

⁹⁶⁶ “Uzun Gocuk”, *Yücel*, Sayı:57,Kasım 1939, 144.

⁹⁶⁷ Behçet Kemal Çağlar, “Yeni Karacaoğlandan Parçalar”, *Yücel*, Sayı:62, Nisan 1940, 75.

⁹⁶⁸ Hüseyin Namık Orkun, “Tuna Boylarında”, *Yücel*, Sayı:62, Nisan 1940, 81-83.

⁹⁶⁹ “Halk Şiirlerinden Örnekler”, *Yücel*, Sayı:62, Nisan 1940, 83.

⁹⁷⁰ Ahmet Adnan, “Halk Musikisi”, *Yücel*, Sayı:62, Nisan 1940, 94-101.

⁹⁷¹ Naki Tezel, “Bir Efsane”, *Yücel*, Sayı:62, Nisan 1940, 104-106.

eziyetlerden dolayı mandanın öfkesi dile getirilmektedir. Hikâyeden de çıkarılabilecek birçok dersler bulunmaktadır.

Derginin 63'üncü sayısında Pertev Boratav'ın kaleme aldığı "*Türk Halk Temaşası*",⁹⁷² Kazım Uz'un "*Türk Musiki Makamları*"⁹⁷³ ve yine Pertev Boratav'ın kaleme aldığı "*Halk Şiirlerinden Örnekler*"⁹⁷⁴ başlıklı yazılar yer almıştır. Bu bağlamda Türk Halk Temaşası⁹⁷⁵ başlıklı yazıda; halk tiyatrosunun genel hatlarıyla mahiyeti ve tartışmaları anlatılmış, folklor mahsullerinden biri olarak addedilen Karagöz ve Meddah hakkında konuşmalar ve bilgiler yer almıştır. Muallim Kazım Uz tarafından ikinci yazıda teknik bir üslup kullanılarak *Türk Musiki Makamları*⁹⁷⁶ okurlara anlatılmıştır. Üçüncü yazıda ise *Pir Sultan Abdal*'ın zindanda söylediği bir şiir şairin köyü olan Banaz'dan Pertev Boratav tarafından derlenmiştir.

Derginin 64'üncü sayısında Haydar Ocak tarafından kaleme alınan "*Etnografya, Folklor ve Turizm*"⁹⁷⁷ başlıklı açıklayıcı ve önemli yazıda; etnografya, folklor ve turizm ilişkisi anlatılmış ve bunların millet için taşıdığı önem vurgulanmıştır. Bu bağlamda; etnografya maddi ve manevi olarak ikiye ayrılmıştır. Maddi etnografya; insanların maddi olarak ortaya konmuş medeni eserlerinin araştırılması olarak tanımlanmış ve bu etnografyanın amacı da halkın dün ve bugün meydana getirdiği medeniyet eserlerini toplayarak halka müzelerde göstermek şeklinde açıklanmıştır. Manevi etnografya ise bir kurala bağlı kalmadan halkın sesinden doğan, yaşayan ve bireyden ziyade topluma, ait olduğundan dolayı sahibi ve menşei belli olmayan ve bir kuşaktan diğerine geçen halk mahsulleri olarak tanımlanmış ve bunun adınada *folklor* denmiştir.

Folklor da; halka ait olan herşey, amacı ise ilerlemiş toplum içinde halk katmanlarının teknik araçlarını, maddi hayat koşul ve şekillerine bağlı tören, adet, geleneklerini, düşünüş, inanış düzenlerini, sanat yaratıcılığını, bugünkü kitlenin geçmişten kalma izlerini müşahade ve karşılaştırma usullerine dayanarak ortaya çıkarmak olarak açıklanmıştır. Maddi ve manevi etnografya için biri beşeri ihtiyaca göre meydana gelen el emeğini, diğeri de ruhumuzda doğan ve yaşayan varlıkları araştırır denmektedir.

Yazar bu yazısında folklorun milli birliğin ve dayanışmanın gerçekleşmesinde büyük hizmetleri olduğunu vurgulamaktadır. Folklor hareketlerinin turizmi de etkilediğini o ülkeye gelecek turistlerinde ilgisini çekeceğinden söz etmektedir. Yazar, folklor ve etnografyanın

⁹⁷² Pertev Boratav, "Türk Halk Temaşası", *Yücel*, Sayı:63, Mayıs 1940, 129-131.

⁹⁷³ Kâzım Uz, "Türk Musiki Makamları", *Yücel*, Sayı:63, Mayıs 1940, 146-148.

⁹⁷⁴ "Halk Şiirlerinden Örnekler", *Yücel*, Sayı:63, Mayıs 1940, 152.

⁹⁷⁵ Temaşa: Hoşlanarak Seyretme (*TDK Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9'uncu Baskı, Ankara: 1998, 2182.).

⁹⁷⁶ Yazarın Notu: *Hicaz, Rast, Nihavend, Hüzam, Suzinak, Segah, Mahur, Acemaşiran, Uşşak, Hüseyini, Buselik, Kürdi vb.*

⁹⁷⁷ Haydar Ocak, "Etnografya, Folklor ve Turizm", *Yücel*, Sayı:64, Haziran 1940, 173-175.

önemini şu cümlelerle açıklamaktadır; “*Folklor ve Etnografya aynı zamanda siyasi ve içtimai hareketlerin, milli vahdetin turizmin inkişafına, dahili istihsalatının tanınmasına büyük yardım ve hizmeti dokunmuş ve propaganda vasıtası da olmuştur.*”

Yine bu sayıda; Abdülkadir İnan tarafından esaslı etütlere dayanılarak yazılan “*Göçebe Türk Destanlarının Karakteri*”⁹⁷⁸ başlıklı yazısı görülmektedir. Türk edebiyatının ilk tezahürü olan destanlarla ilgili bu yazıda; 18’inci yüzyılın sonlarına kadar süregelen Türk imparatorluklarının yaşayış biçimleri, anane, örf ve adetleri, dünya görüşleri hakkında okurlara derlenen bilgiler sunulmaktadır.

Pertev Boratav’ın “*Türk Halk Temaşası II (Karagöz)*”⁹⁷⁹ isimli yazısında; karagöz oyunundan tekniği, tipleri ve vakalarıyla Osmanlı’nın son devir oyunu olarak bahsedilmiş ve Osmanlı İmparatorluğu’nun mevcut müesseselerini üstü kapalıda olsa da tenkid başarısı gösterdiği anlatılmıştır. Yazara göre; hacivat ve karagöz hayal perdesinin iki mühim tipidir. hacivat hali vakti yerinde, kelli felli, aklı başında idarei maslahatı bilir. Herkesle hoş geçinir, çok defa düşündüğü gibi değil alıştığı gibi konuşur. Karagöz ise hacivatın zıtlarını kendisinde toplamış bir çingenedir, züğürttür, doğru dürüst bir mesleği yoktur. Oburdur, boş boğazdır, düşündüğünü gizlemeden söyler. İnsiyaklarına tabidir. Onun için her şeye burnunu sokar. Her fırsattan istifade eder. Her nimetten hisse almak ister. Ancak hacivat ve karagöz sık sık kavga etmelerine rağmen ahpaptır. Hacivat karagözsüz, karagöz de hacivatsız yapamaz. Karagöz oyunu ile izleyiciler eğlenirken düşünürler. Bu oyunlarda zaman zaman kurumlar, yetkililerde ince eleştirilerden nasibini alırlar. Bu yazıyla Türk folklorunun bugün iyi bildiğimiz bu iki önemli karakteri okurlara tanıtılmıştır.

Bu sayının “*Halk Şiirinden Örnekler*”⁹⁸⁰ bölümünde ise Deliktaşlı Ruhsati’nin dört dörtlük bir şiiri yer almıştır. Şiir’den evvel dergide halk şiirleri hakkında; “*Eski bir tasnife uyarak “halk şiirleri” dediğimiz bu şiirlerin biz asıl Türk şiiri olduğunu ve Türk şiirinden yapılacak bir antolojiye, hiçbir kayıt ve hatırla değil; doğrudan doğruya sanat bakımından, muhakkak gireceklerine kani olarak bu şiirleri bu sütuna alıyoruz.*” açıklaması yapılmıştır.

“*Türk Hamaset Şiirleri Örnekler*”⁹⁸¹ başlığı ile derginin 65’inci sayısının çeşitli sayfalarında; Köroğlu’ndan türkü, Baki’den mersiye, Gazi Giray’dan gazel, Dadaloğlu ve Öksüz Aşık’tan türküler, Namık Kemal’den vatan şarkıları ve türküler, Tevfik Fikret’ten millet şarkısı, Mehmet Emin Yurdakul ve Yahya Kemal’den, Nazım Hikmet Ran’dan, Faruk Nafiz

⁹⁷⁸ Abdülkadir İnan, “Göçebe Türk destanlarının Karakteri”, *Yücel*, Sayı:64, Haziran 1940, 194-196.

⁹⁷⁹ Pertev Boratav, “Türk Halk Temaşası (Karagöz)”, *Yücel*, Sayı:64, Haziran 1940, 205-209.

⁹⁸⁰ “Halk Şiirlerinden Örnekler”, *Yücel*, Sayı:64, Haziran 1940, 203.

⁹⁸¹ “Türk Hamaset Şiirleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:65, Temmuz 1940, 231-262.

Çamlıbel'den, Kemalettin Kamu'dan, Enis Behiç Koryürek'ten ve Mithat Cemal Kuntay'dan şiirlerler sunulmuştur.

Derginin 66'ncı sayısında Pertev Boratav'ın "*Türk Halk Temaşası Orta Oyunu III*"⁹⁸², Abdülkadir İnan'ın "*Göçebe Türk Destanlarında Kahramanlar, Ad Almaları ve Hüviyetleri*"⁹⁸³ ve Yücel'in "*Halk Şiirlerinden Örnekler*"⁹⁸⁴ yazıları okurlarla paylaşılmıştır. Pertev Boratav; seri yazılarından biri olan "*Orta Oyunu*" nu ana hatlarıyla şu şekilde tanıtmaktadır; Orta oyunu karagöz kadar eski bir maziye sahip değildir. Orta oyunu kuvvetli bir halk tiyatrosu karakterini 1235-1820 tarihlerinden itibaren almaya başlamıştır. Her artist karşındakine laf yetiştirmekte serbesttir. Her kafa kendi sözlerini düşünmekle mükelleftir. Orta oyununda söz maharetleri, sanatları çok inkişaf etmiş ve incelmıştır. Artist bir perdenin arkasında gizli olmadığı ve şahıslarda deve derisinden olmadığı niçin karagözdeki kadar kaba sözler ve bazı açık hareketler burada görülmemektedir. Orta oyununun söz maharetlerine azami müsaade verilmesi çene yarışlarının bol bol vukuğuna sebep vermektedir. Aktörler birbirine cevap vermek ve birbirini mat etmek için çene yarışı yapmaktadırlar.

Abdülkadir İnan'ın "*Göçebe Türk Destanlarında Kahramanlar, İsim Almaları ve Hüviyetleri*" başlıklı yazısında; göçebe Türk destanlarında yiğidin dünyaya gelmesi ve ona isim verilmesinin rutin bir faaliyet olduğu, kahramana isim verme merasiminin Altay-Yenisey, Yakut, Kazak-Kırgız ve eski Oğuz destanlarından bir farkı olmadığı belirtilerek kahramanların nasıl ad aldıkları örneklerle anlatılmıştır.

Derginin 67'nci sayısında "*Halk Şairleri Hakkında Küçük Notlar*" adı altında "*Halk Edebiyatımızda "Osmanoğlu" Hadisesi*"⁹⁸⁵ başlıklı bir yazıya rastlanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu zamanında tarihi olayların kaydedildiği Osmanlı vakanüvislerinden Raşit tarihinde anlatıldığına göre; Osmanoğlu Nasuh Paşa, Aydın kasabasında doğmuş, gençliğinde şekavet (*Soygunculuk, haydutluk*) yoluna saparak başına topladığı serserilerle dağa çıkmış, köy basmak, yol kesmek suretiyle halkı soymuş ve bu bölgede huzur ve emniyeti ihlal eden bir kişi olarak bilinmektedir. Sonradan Paşa olmuştur. Osmanlı devleti bu şahsı uzun bir uğraştan sonra etkisiz hale getirmiştir. Osmanlı saltanat tarihinde "*Osmanoğlu*" olayı denilen vaka; dört halk ozanını (*Hukmi, Ali, Hocaoglu ve Ahmedidir.*) heyecanlandırmış, onlara feci akıbeti hakkında destanlar söyletmiştir. İşte bu yazıda bu destanlardan örnekler verilmiştir. Dört halk şairinin ilgisini çekmesi Osmanoğlu hadisesinin zamanında önemli bir hadise olduğunu ortaya koymaktadır.

⁹⁸² Pertev Boratav, "Türk Halk Temaşası III Orta Oyunu", *Yücel*, Sayı:66, Ağustos 1940, 298-299.

⁹⁸³ Abdul Kadir İnan, "Göçebe Türk destanlarında Kahramanlar, Doğumları, Ad Almaları ve Hüviyetleri", *Yücel*, Sayı:65, Ağustos 1940, 274-279.

⁹⁸⁴ "Halk Şiirlerinden Örnekler", *Yücel*, Sayı:66, Ağustos 1940, 289.

⁹⁸⁵ Mehmet Halit Bayrı, "Halk Edebiyatımızda Osmanoğlu Hadisesi", *Yücel*, Sayı:67, Eylül 1940, 298-299.

“*Halk Sanatının Zaferi*”⁹⁸⁶ başlıklı derginin 73’üncü sayısında yer alan başyazıda “*Türk sanatı, her varlık gibi, kökünden kuvvet alacaktır. Bizim sanatımız, Türk halkının eseri ve ifadesi olan sanattır.*” ifadeleri kullanılmakta ve halkevinde oynanan oyunlar ve yöreleri hakkında bilgiler sunulmaktadır. Bu kapsamda; Sivas ve Çorum yöresinde “*Halay*”, Karadeniz ve Erzurum yöresi “*Horon*” larının oynandığı ve tanıtıldığı, davul raksının icra edildiği ayrıca, halk şairlerinden Sivaslı Aşık Veysel’in ve Ankara’lı Genç Osman’ın sazı ile müzik ziyafeti çektiği, kantat⁹⁸⁷ ve Janrdaların⁹⁸⁸ icra edildiği, üslubunun garptan fakat ruhunu Türk’ten aldığı belirtilmekte, halkın san’atı ve halk için san’at, halktan çıkan ve halkı dile getiren san’atın birlikte icra edilmesi övülmekte ve bu faaliyetler halk sanatının bir zaferi olarak nitelendirilmekte ve netice olarak; “*İşte; Türk sanatında çıkar yol; işte Türk sanatının kurtuluş ve kuruluş yolu.*” denilmektedir.

Derginin 75’inci sayısında Behçet Kemal Çağlar’ın “*Edebiyatçılarımızla Konuşmalar: I*”⁹⁸⁹ adlı yazısında saza söze meraklı olan halk şairi Şarkışlalı Hüseyin Gürsoy ile yaptığı konuşmalar, anonim bir Türkü olan “*Karadeniz Türküsü*”⁹⁹⁰ ve karagözün son temsillerinden “*Asri Karagöz*”⁹⁹¹ adlı Hayali Küçük Ali’nin zaman zaman Ankara Halkevi’nde, bazende radyoda çoğunlukla çocuklara yönelik hazırladığı yeni senoryolardan birinin ilk bölümü yayınlanmıştır.

Derginin 77’nci sayısı (Temmuz 1941)’nda Vedat Nedim Tör’ün “*Edebiyatçılarımızla Konuşmalar:II*”⁹⁹² adlı yazısında ünlü romancı Yakup Kadri Karaosmanoğlu ile yaptığı konuşmalar ve Hayali Küçük Ali’nin “*Asri Karagöz*”⁹⁹³ temsilinin ikinci kısmı yayınlanmıştır.

Derginin 78’inci sayısında Behçet Kemal Çağlar’ın “*Edebiyatçılarımızla Konuşmalar*”⁹⁹⁴ başlıklı yazısında şair Ahmet Muhip Dranas ile bir söyleşisi ile 79’uncu sayısında Vedat Nedim Tör’ün “*Edebiyatçılarımızla Konuşmalar*”⁹⁹⁵ isimli yazısında “*Türk Edebiyatına Toplu Bir Bakış*” adlı kitabının yazarı ve dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel ile konuşması yer almaktadır. Bu ilgi çekici yazılarda konuşmacılar edebiyat sanat konusunda

⁹⁸⁶ Behçet Kemal Çağlar, “Halk Sanatının Zaferi”, *Yücel*, Sayı:73, Mart 1941, 3-5.

⁹⁸⁷ Yazarın Notu: Kantat, Yiğitlik temalı konser. Kahramanlık veya din konularında yazılıp bestelenen şiir veya bu şiirin orkestra eşliğindeki tek veya çok sesli bestesi. (TDK *Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 1190.).

⁹⁸⁸ Yazarın Notu: Janrda: Çığır, tarz, cins (TDK *Türkçe Sözlük*, I. Cilt A-J, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 1607-1133.).

⁹⁸⁹ Behçet Kemal Çağlar, “Edebiyatçılarımızla Konuşmalar: I”, *Yücel*, Sayı:75, Mayıs 1941, 99-103.

⁹⁹⁰ “Karadeniz Türküsü”, *Yücel*, Sayı:75, Mayıs 1941, 113.

⁹⁹¹ Hayali Küçük Ali, “Asri Karagöz”, *Yücel*, Sayı:75, Mayıs 1941, 114-116.

⁹⁹² Vedat Nedim Tör, “Edebiyatçılarımızla Konuşmalar: II”, *Yücel*, Sayı:77, Temmuz 1941, 195-197.

⁹⁹³ Hayali Küçük Ali, “Asri Karagöz”, *Yücel*, Sayı:77, Temmuz 1941, 224-227.

⁹⁹⁴ Behçet Kemal Çağlar, “Edebiyatçılarımızla Konuşmalar”, *Yücel*, Sayı:78, Ağustos 1941, 246-249.

⁹⁹⁵ Vedat Nedim Tör, “Edebiyatçılarımızla Konuşmalar Hasan Âli Yücel İle”, *Yücel*, Sayı:79, Eylül 1941, 4-7.

düşüncelerini ve eserlerini nasıl oluşturdıklarını anlatmışlardır. Yine 79'uncu sayıda Selim Nüzhet Gerçek'in "*Karagöz Psiko-Sosyolojik Deneme*"⁹⁹⁶ adlı yazısında; Sabri Esat Siyavuşgil'in İstanbul Üniversitesi doçentlik imtihanında verdiği ve Selim Nüzhet Gerçek'in yazısı ile aynı adlı tez tanıtılmış ve bir folklor abidesi olan *Karagöz* bu yazıda tez içeriği ile birlikte yorumlanmıştır.

Derginin 80'inci sayısında Behçet Kemal Çağlar'ın askerliğini yaptığı dönemde tetkikte bulunduğu Kars ve Sarıkamış bölgesinde yaşayan halk ozanları ile ilgili "*Karslı ve Sarıkamışlı Meslektaşlar*"⁹⁹⁷ başlıklı bir yazısı mevcuttur. Bu yazıda; bölgenin halk şairleri tek tek sayılmış⁹⁹⁸ bunların arasından Kars'lı Bahri'nin Kars Kalesi'nin Ruslar tarafından kuşatılması sırasında yazdığı bir destandan parçalar ile Kırım muharebesinde yazdığı destandan birkaç kıta yayınlanmıştır. Yazının son bölümünde Kürdoğlu ismiyle anılan bir eşkiya ile jandarma çavuş Mehmet'in hikâyeleri anlatılmış bunların ağızlarından bir destan dergi okurlarına sunulmuştur. Derginin "*Halk Edebiyatı Üzerine Birkaç Söz*"⁹⁹⁹ başlıklı yazısında; halk edebiyatı ile saray edebiyatı (*Serveti Fünun*) karşılaştırılmış halk edebiyatının sahipsiz kaldığından ihmal edildiğinden yakınılmış ayrıca halk şairlerinin eserlerinin halka daha çok hitap ettiği vurgulanmıştır.

Derginin 81'inci sayısında Behçet Kemal Çağlar'ın "*Sarıkamış'ta Aşıklar Toplantısı*"¹⁰⁰⁰ adlı başka bir yazısı yer almıştır. Yazar bu yazısında; halk sanatı ile bir folklor malzemesi gibi değil, yaşayan ve süren, hükmünü ve tesirini icra eden bir sanat ve hayat hareketi olarak ilgilenmenin lüzumundan bahsetmektedir.

Derginin 82'nci sayısında Behçet Kemal Çağlar "*Bir Halk Şairine Sesleniş*"¹⁰⁰¹ adlı yazısıyla okurlarına Camışlı köyünün imamı olan şair Cemal Turan'ı ve eserlerini tanıtmaktadır. Bu sayının diğer bir yazısı Burhan Arpad'ın "*Türk İnkılâbının Musikisini İstiyoruz*"¹⁰⁰² başlıklı makalesidir. Bu makalede; nasıl dil inkılâbı, kıyafet inkılâbı, halk hakimiyeti inkılâbı yapıldı ise bir musiki inkılâbına da ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır. Kitlelerin ruhi mekanizmasını elinde tutabilecek bir musiki inkılâbına ihtiyaç olduğu dile getirilmektedir. Yine aynı sayıda

⁹⁹⁶ Selim Nüzhet Gerçek, "Karagöz", *Yücel*, Sayı:79, Eylül 1941, 26-28.

⁹⁹⁷ Behçet Kemal Çağlar, "Karslı ve Sarıkamışlı Meslektaşlar", *Yücel*, Sayı:80, Ekim 1941, 52-55.

⁹⁹⁸ Yazarın Notu: *Bektaş, Dursun, Müdâmi, Nihani, Rüstem, Güllüstan, Huzuri, Müseyip, Zülali, Bahri, Zübali, Kürdoğlu, Mehmet.*

⁹⁹⁹ H.Nezihi Okay, "Halk Edebiyatı Üzerine Birkaç Söz", *Yücel*, Sayı:80, Ekim 1941, 62-63.

¹⁰⁰⁰ Behçet Kemal Çağlar, "Sarıkamış'ta Aşıklar Toplantısı", *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 113-117.

¹⁰⁰¹ Behçet Kemal Çağlar, "Bir Halk Şairine Sesleniş", *Yücel*, Sayı:82, Aralık 1941, 150-152.

¹⁰⁰² Burhan Arpad, "Türk İnkılâbının Musikisini İstiyoruz!", *Yücel*, Sayı:82, Aralık 1941, 159-160.

Mehmet Türker Acaroğlu'nun kaleme aldığı "*Bulgar Halk Edebiyatında Türk Motifleri*"¹⁰⁰³ adlı bir seri yazı dizisinin ilki yer almıştır.

Derginin 83'üncü sayısında "*Yeni Yılın Eşiğinde*"¹⁰⁰⁴ adlı bir başyazı bulunmaktadır. Bu yazı "*Kemalizm Yolunda Öncü Bir Dergi*" olarak adlandırılan *Yücel*'in sanat ve folklor konusunda Kemalizme nasıl baktığını da göstermektedir. Bu başyazının tarihine bakıldığında İkinci Dünya Savaşı'nın en hararetli ve en hareketli döneminin yaşandığı zamanlar olduğu görülür. Yazı şöyle başlamaktadır; "*Dünyanın karanlık ve karışık manzarası ortasında alınca Atatürk fecrinin edebî ışığı vurmuş tek bahtiyar milletiz.*" derginin her başyazısında görüldüğü gibi Atatürk ve Atatürkçülük vurgusu yapılmıştır. Daha sonra bazı çevrelerin¹⁰⁰⁵ bazı şeylerin farkına vardığı ima edilerek "*Kazançlıyız. Hemen her sanat şubesinde, resimde, musikide, edebiyatta yurda ve halka gitmenin, yurttan ve halktan kopmuş olmanın esas olduğu anlaşılmış bulunuyor.*" Söylemlerine yer verilmiştir. "*Sanatın başı halktır*" diyorlar. Bizden güzel, bizden alimane söylüyorlar ve biz daha evvel bunu söyledikti diye sözlerini kesmiyoruz; gözlerimiz dolu dolu, hayran hayran dinliyoruz; evet sanatın başı halktır." görüldüğü gibi halkın gücünün farkına varılması övülmektedir. Ayrıca yazıda, son bir yılın sanatta kıymet ölçülerinin değişmesinden, asıl ve ezeli kıymet ölçülerinin öne çıkmasının anlaşılmasından duyulan memnuniyet dile getirilmektedir.

Derginin 84'üncü sayısında "*Halk Edebiyatı Haberleri I*"¹⁰⁰⁶ adlı makalede; Yazar 7-8 yıllık bir çalışmasından yani doğu illerinde o dönem olan halk şairleri ve seçme eserlerinden bahsetmiştir. O günkü halk şairlerinin özelliklerini; *Usta Âşıklar, Âşıklar, Hoca Âşıklar, Ehli Diller ve Türkücüler* diye sınıflandırmış ve bunlardan örnekler vererek özelliklerini sıralamıştır.

Derginin 99'uncu sayısında "*Leyla İle Mecnun*"¹⁰⁰⁷ adlı bir yazıda; Türk Klasikleri Dizisinin II. kitabı olan¹⁰⁰⁸ Fuzuli'nin *Leyla ile Mecnun* eseri irdelenmektedir.

Derginin 104'üncü sayısında Saffettin Pınar'ın "*Eski Bir Masaldan Yeni Bir Sanat Eserine: Kerem ile Aslı*"¹⁰⁰⁹ başlıklı yazısında, yüzyıllardır halk masalı olan Kerem ve Aslının Selahattin Batu tarafından kitap haline getirilip yeniden yorumlanması Saffettin Pınar

¹⁰⁰³ Mehmet Türker Acaroğlu, "Bulgar Halk Edebiyatında Türk Motifleri", *Yücel*, Sayı:82, Aralık 1941, 170-175.

¹⁰⁰⁴ "Yeni Yılın Eşiğinde..", *Yücel*, Sayı:83, Ocak 1942, 195.

¹⁰⁰⁵ Açıklama: "Bazı çevrelerden" söyleminden muhalif basının kastedildiği değerlendirilmektedir.

¹⁰⁰⁶ M. Fahrettin Çelik, "Halk Edebiyatı Haberleri I", *Yücel*, Sayı:84, Şubat 1942, 236-238.

¹⁰⁰⁷ Orhan Şaik Gökyay, "Leylâ ile Mecnun", *Yücel*, Sayı:99, Temmuz 1944, 80-87.

¹⁰⁰⁸ *Vasfî Mahir Kocatürk tarafından nesre çevirisi yapılmıştır.*

¹⁰⁰⁹ Saffettin Pınar, "Eski Bir Masaldan Yeni Bir Sanat Eserine: Kerem İle Aslı", *Yücel*, Sayı:104, Haziran 1945, 114-117.

tarafından tahlil edilmektedir. Yine bu sayıda; Behçet Kemal Çağlar'ın “*Uğuz Destanından Manzum Notlar*”¹⁰¹⁰ adlı 49 kıtalık (*kimi üçlü kimi ikili mısra*) manzum yazısı yer almıştır.

Derginin 111'inci sayısında “*Abilâs Mehterleri*”¹⁰¹¹ adlı yazıya rastlanmaktadır. Yazar Ankara köylerinin eğlentilerine giden halk musikicilerine başvurarak Abilâs köyünün mehtercileriyle (*çalgıcıları*) görüşmüş ve folklor araştırmasına ait notlar almıştır. Bu notlara göre; Abilâs köyü¹⁰¹² Abilâs köylüleri; Alevi inancına sahip çalgıcılıkla geçinen ve gelenekleri olan insanlardır. Abilâs köyünün kendine has kuralları vardır. Köylü Mehter Başına bağlıdır. Mehter başı, orada en çok sözü geçen bir işbaşı, bir meslek amiri, bir köy muhtarı kadar manen söz sahibidir. Abilâs köyü; Ankara bölgesinde mehtercilikte en ileri durumda olanıdır. Netice olarak bu folklor araştırmasında; Abilâs köyü mehterlerinin geçmişi ve o günkü durumu yazının konusu olmuştur.

Derginin “*Gilgamiş Destanı ve Asur Masalları*”¹⁰¹³ adlı yazısında; eserin, mukayeseli edebiyat, sanat tarihi ve antik kavimlerin kültür uygunluğu üzerine öğrettiği bir sürü yeni bilgileri içerdiği vurgulanmış, bunun yanı sıra destanın, masal araştırmaları bakımından da büyük bir değer taşıdığı belirtilmiştir. Eser yazar tarafından her yönü ile tahlil edilerek okuyuculara sunulmuştur.

Derginin 114'üncü sayısında “*Aşiret Mehterleri*”¹⁰¹⁴ adlı yazıda; Erzurum (Horasan)'dan Ankara'ya göçüp gelen iki akraba aşiret aile ile yapılan mülâkat konu edinilmiştir. Bu bağlamda Abilas mehterleri ile Aşiret mehterleri karşılaştırılmış farkları da ortaya konulmuştur. Farklardan bazıları şunlardır; Aşiret mehterleri, Abilas mehterlerinden daha zengindirler. Rençberlik, koyunculuk ve çuhacılıkta daha ilerileridirler. Yazılı kuralları yoktur geleneklerine göre hareket etmektedirler. Her güçlüğü ve düğünün maddi ihtiyaçlarını bütün aşiret paylaşmaktadır. Abilashılar gibi çalgıcılığa mahsus giyimleri yoktur. Kadınlar çalgı işine hiçbir zaman karışmamaktadırlar. Çalgılık babadan oğula geçmektedir. Usta – Çırak usulü ile yetişmektedirler. Ortak noktaları ise; oturak havaları, oyun havaları, bar havaları, gelin alınırken gelinin ana ve babasını ağlatma havası, gelin çıkınca cirit oynatma havaları mehterlerin musiki dağarcığını teşkil etmektedir. Yazar yazısının sonunda “*Bu mehterlerin musikileri de köy hayatları kadar sade; fakat, çalışanları, gönüllerinin temizliği derecesinde duru ve içli. Köylerde davul zurnasız düğün olamayacağı için, cümlesine ve asırlar boyunca sağlıklar dilerim.*” ifadelerini kullanmaktadır.

¹⁰¹⁰ Behçet Kemal Çağlar, “Uğuz Destanından Manzum Notlar”, *Yücel*, Sayı:104, Haziran 1945, 118-119.

¹⁰¹¹ Ali Kemal Kaya, “Abilâs Mehterleri”, *Yücel*, Sayı:111, Ocak 1946, 164-166.

¹⁰¹² Ağaçsız, otsuz denecek kadar bozkır olan bir Ankara köyüdür.

¹⁰¹³ M.Tahir Alangu, “Gilgamiş Destanı ve Asur Masalları”, *Yücel*, Sayı:111, Ocak 1946, 168-172.

¹⁰¹⁴ Ali Kemal Kaya, “Aşiret Mehterleri”, *Yücel*, Sayı:114, Nisan 1946, 80-81.

Orhan Şaik Gökyay'ın “Fuzuli ve Aşk”¹⁰¹⁵ başlıklı yazısında; Fuzuli'nin şiirlerinde aşk nasıl işlenmiş? Fuzuli aşka nasıl yaklaşmış? konuları örnekler verilerek okurlara aktarılmıştır.

Derginin 117'nci sayısında K.And imzalı “Yunus Emre Oratoryosu Üzerine Düşünceler”¹⁰¹⁶ başlıklı makale yer almaktadır. Ahmet Adnan Saygun tarafından bestelenen Yunus Emre Oratoryosu, Yunus Emre'nin yedi yüzyıllık şiirlerine (*manzumelerine*) kadar inen ilk Türkçe oratoryo dur.

Derginin “Karagöze Dair”¹⁰¹⁷ adlı yazısında; en karakteristik ve en tanınmış oyunlardan biri olan karagözün mahiyetinin kaybetmesinden yakınılmış karagözün yavaş yavaş unutulmasının sebepleri irdelenmiştir. Karagöz oyununun tekrar canlandırılması için neler yapılması gerektiği anlatılmıştır. Yazının sonunda ise karagözü eski haline getirmenin olanaksız olduğu vurgulanırken yapılacak en iyi işin karagöz oyunlarını tiyatroya veya radyo piyeslerine aktarmak olduğu konusu üzerinde durulmuştur. Böylece dergide, Türk ruhunu, karakterini ve hususiyetlerini gösteren bu eserlerin korunabileceği iddia edilmektedir. Bugüne bakıldığında *Karagöz, Hacivat, Orta Oyunu* gibi Türk karakter ve ruhunu yansıtan eserlerin tamamen unutulduğu görülmektedir. Bu bağlamda o zaman yapılan değerlendirmenin ne kadar yerinde olduğu anlaşılmaktadır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki teknolojik gelişmeler ve kitle iletişim araçlarının çeşitliliği iletişim boyutunu çok üst düzeylere taşımıştır. Bu tür eserlerin eskisi gibi tatbiki mümkün olmamakla beraber unutulmaması için gelişmiş kitle iletişim araçlarından istifade ile değişik şekillerde (*Film, Çizgi Film, Oyun vs.*) uygulanabileceği değerlendirilmektedir.

Derginin “Aisopos'un Masalları Etrafında”¹⁰¹⁸ adlı makalesinde; İsa'dan beşyüz yıl önce eski Yunanistan'da görülen hikâyecilik-masalıcılık yazı çeşidini kuran Aisopos tanıtılmış ve Aisopos'un dünyaca tanınmış masalları örneklendirilmiştir. Aisopos'un dil ve üslubu, şakacılığı ve alaycılığı ile masalların derin anlamı, bu masalların çocukları, gençleri ve halkı ne kadar ilgilendirdiği konuları üzerinde durulmuştur. Bu dönemde masalın, çocuklar üzerinde etkilerini içeren makaleler basın organlarında sıkça yer almıştır.

Derginin 125'inci sayısında Naki Tezel'in “Âşık Dursun Cevlâni”¹⁰¹⁹ adlı yazısında sazı ve sözleriyle dönemin ünlü ozanlarından Âşık Dursun Cevlani ile yapılan görüşmeler ve bu görüşmelerden edinilen izlenimler okurlara aktarılmıştır. Ayrıca, söz konusu Ozan'ın eserlerine de yer verilmiştir. Bu yazılar aynı zamanda folklor araştırmaları niteliğindedir.

¹⁰¹⁵ Orhan Şaik Gökyay, “Fuzuli ve Aşk”, *Yücel*, Sayı:114, Nisan 1946, 59-65.

¹⁰¹⁶ K.And, “Yunus Emre Oratoryosu Üzerine Düşünceler”, *Yücel*, Sayı:117, Temmuz 1946, 182-185.

¹⁰¹⁷ Turhan Doyran, “Karagöze Dair”, *Yücel*, Sayı:123, Ocak 1947, 119.

¹⁰¹⁸ Türker Acaroğlu, “Aisopos'un Masalları Etrafında”, *Yücel*, Sayı:124, Şubat 1947, 143-146.

¹⁰¹⁹ Naki Tezel, “Âşık Dursun Cevlâni”, *Yücel*, Sayı:125, Mart 1947, 52-53.

Dergide folklor ile ilgili son olarak incelenen yazı, 129-130-131'inci ortak sayısında yer alan "Meddah'a Dair"¹⁰²⁰ adlı yazıdır. Bu yazıda meddah, bir kişinin muayyen bir vakayı anlatması ve şahısları taklit etmesi şeklinde oynanan bir oyun olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca, meddah ile karagöz, tiyatro, sinema, pandomim sanatı karşılaştırılmakta söz konusu oyunun kuvvetli ve zayıf tarafları okurlara tanıtılmaktadır.

Dergide yayınlanan folklor yazılarına bakıldığında, kapsamlı, kanıta dayalı ampirik araştırmalara (belge, doküman vs.) göre değil; gözlem, görüşme ve incelemeler gibi sosyal araştırmalar göz önüne alınarak yapıldığı görülmektedir. Ancak, yazarlar; dönemin folklorunda söz sahibi olan (Pertev Nail Boratav, Abdülkadir İnan, Hüseyin Namık Orkun, Hüseyin Nihal Atsız, Tahir Olgun, Vahit Lütfi Salcı, Behçet Kemal Çağlar, Süheyl Ünver gibi) alanında duayen yazıcılarıdır. Bu yazarlar Türk folklor tarihinde önemli simalardır ve memleketin popüler kültür sanatı olan folklor malzemelerinin ortaya çıkarılmasında büyük hizmetleri olmuştur. Söz konusu duayen yazıcılar dönemin önemli halk ozanlarını, şairlerini, şiiirlerini, türkülerini yani folklor malzemelerini o günlerde gündeme taşımışlardır. Bu yazarların dergide bulunan yazıları Türk folklorunun gelişmesinde ve tanıtılmasında önemli katkılar sağlamıştır. Bunlardan başka dergi unutulmuş atasözlerini, nesilden nesile aktarılan destanları, hikâye, masal gibi toplumların ortak değerlerini yansıtan birikimleri gençleri eğitmek ve yeni bir kültür bilinci oluşturmak maksadıyla kullanmıştır.

Derginin, eğitim, yeni kimlik ve başarı odaklı bir toplum oluşturma çabaları, folklor yazılarında açıkça görülmektedir. Dergi; geleneksel kültürü, ulusal kültürün bir parçası olarak görmüş ve bu anlayışla folklor gereken önemi vermiştir. Dergi folklor vasıtasıyla; yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde gençliğin kendi öz gelenek ve göreneklerine uygun çağdaş çerçevede yetiştirilmesini ve eğitilmesini amaç edinmiştir. Dergide yazılan folklor yazıları o günün gençliğini değiştirmeyi hedef almasına karşın bugünlere de ışık tutacak niteliktedir.

¹⁰²⁰ Turhan Doyran "Meddah'a Dair", *Yücel*, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 274-275.

2.4.2. Şiir ve Atatürk’e Yazılmış Şiirler

Şiir, bir edebiyat çeşididir.¹⁰²¹ Çoğu toplumda sanata hizmet amacıyla önce şiir zikredilmiş; gündelik yaşamda kullanılan nesir, ancak yazının icadından sonra sanat alanına dahil olmuştur. Tanınmış şairlerden Melih Cevdet Anday şiiri tanımlamanın boşuna bir çaba olduğunu söylemiştir. Çünkü “*Tanım akıl işidir. Şiir ise akıl dışıdır.*”¹⁰²² Türklerin çok eski bir şiir geçmişi vardır. İslamı kabulden önceki zamanlarda bilhassa dini ayinlerde şiirler söylendiği bilinmektedir. Dede Korkut hikâyeleri incelendiğinde burada kullanılan cümlelerde ses benzerlikleri görülmektedir. İslamlıktan önceki Türk şiiri, başlıca iki akım halinde kendini göstermiştir. Bunlar; *divan* ve *halk şiiridir*. Divan ve halk şiiri, Türk şiirinin aynı kaynaktan doğmuş iki ırmağı gibidir.¹⁰²³ Her iki akımda, kendi anlayışları ve değerleri doğrultusunda, oldukça güzel ve ölümsüz eserler vermiştir. Tanzimat’tan sonra Batı kültürü ve edebiyatı ile

¹⁰²¹ Cahit Kavgar, Ferhan Oğuzkan, Özlem Aksoy, *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Anı Yayıncılık, 10. Baskı., Ankara:2015, 71.

¹⁰²² Kavcar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 71.

¹⁰²³ Mehmet, Akkaya. "Divân ve Halk Şiirinin Şahıs Dünyası." *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20.3 (2018): 363-380.

ilişkiler artmış divan şiiri, yerini yavaş yavaş yeni Türk şiirine bırakmıştır. Tanzimat sonrası Türk şiiri, ana öge ve biçim yönünden divan şiirinden ayrılmış birey, toplum ve gerçek yaşamla ilgili çok çeşitli konular işlenmiştir. Batı edebiyatından litaratüre yeni uyak düzenleri girmiştir. Bu bağlamda şiir; yapı, bütün olma durumu ve öğelerin oluşturulması (kompozisyon) bakımından kayda değer değişim ve gelişim göstermiştir. 1911-1923 arası milli edebiyat devrinde milli ve yerli kaynaklara yönelim, açık bir dil kullanım ve hece ölçüsüne dönme gibi ilkeler geliştirilmiştir.

Cumhuriyetin ilanını müteakip dönemde Türk şiiri, gerek şair ve eser sayısı, gerekse nitelik bakımından devasa bir gelişme göstermiştir. Bu dönemde; Orhan Veli'nin önyak olduğu, Oktay Rifat ve Melih Cevdet Anday'ın da yer aldığı *Garip Akımı*; İlhan Berk, Cemal Süreya, Turgut Uyar ve Ece Ayhan gibi tanınmış isimlerin yer aldığı *İkinci Hareketi* ortaya çıkarmıştır. Bu hareketin temsilcileri bile birbirinden oldukça farklı şiirler yazmışlardır.¹⁰²⁴ Başlıca şiir çeşitleri ise şunlardır; *Lirik, didaktik, pastoral, epik ve dramatik*.¹⁰²⁵

Atatürk'e atfen gerek yaşarken gerekse vefatını müteakip çok sayıda şiir yazılmıştır. Çoğu şairin Mustafa Kemal hakkındaki şiirleri için Afyonkarahisar-Dumlupınar Büyük Meydan Savaşı bir başlangıç noktası olmuştur.¹⁰²⁶ Mustafa Kemal'in dahiliği, öngörüsü, kişiliği, kahramanlıkları vb. özelliklerini konu alan şiirler kaleme alınmıştır. Behçet Kemal Çağlar, Kemaletin Kamu gibi kimi şairler Atatürk'ü ilahlaştırmış Faruk Nafiz Çamlıbel gibi kimi şairler ise lirik yönden ele almıştır. Mustafa Kemal'in vefatından önce en çok şiir Cumhuriyetin onuncu yılı dolayısıyla yazılmıştır.¹⁰²⁷ Özellikle dergide yazılan şiirler incelendiğinde *Kemalizm* ideolojisinin topluma yerleştirilme düşüncesi öne çıkmaktadır. Bu konuda en önemli şair Behçet Kemal Çağlar'dır. Behçet Kemal Çağlar'ın ilk şiiri "Görmeğe Geldim"¹⁰²⁸ dir. Şair *Yücel Dergisi*'nde yazmaya başladığında çok sayıda Atatürk şiiri kaleme almıştır.

Dergide en çok şiir yazan şairler; Behçet Kemal Çağlar, Yusuf Mardin, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Mehmet Başaran, İlhan Boran, Celâl Silay, Cahit Sıtkı Tarancı, Müştak Erenus, İbrahim Zeki Burdurlu, Fethi Tevet, Ceyhan Atuf Kansu, Ziya Osman Saba, Ahmet Ziyaettin Tuncar, Ahmet Muhip Dranas, Orhan Murat Arıburnu, Osman Atilla'dır.

Yücel'de şiir ile ilgili yayınlanan ilk makale, ilk sayısında "*Hayat+Hayat=Şiir*"¹⁰²⁹ adıyla M.S.Kepenek'e aittir. Derginin ilk sayısında şiir ile ilgili bir yazının olması şiire verilen önemin bir göstergesidir. Dergi yayın hayatı boyunca gerek şiir ile ilgili makalelere gerekse dönemin

¹⁰²⁴ Kavcar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 73.

¹⁰²⁵ Kavcar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 89.

¹⁰²⁶ Fevziye Tansel. "Atatürk Hakkında Aydın Sınıf Şairlerimizin Yazdığı Şiirler (1915-38)." *Belleten* 45.177 (1981): 287-326.

¹⁰²⁷ Tansel. "Atatürk Hakkında Aydın Sınıf Şairlerimizin Yazdığı Şiirler (1915-38)." 287-326.

¹⁰²⁸ Görmeğe Geldim, *Varlık Mecmuasının* 17'nci sayısında 15 Mart, 1934'de yayınlanmıştır.(Naklen: Tansel. "Atatürk Hakkında Aydın Sınıf Şairlerimizin Yazdığı Şiirler (1915-38)." 287-326.).

¹⁰²⁹ M.S.Kepenek, "Hayat+Hayat=Şiir", *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 24.

tanınmış şairleri ve genç okurların şiirlerine yer vermiş, şiiri bir anlatım tekniği olarak kullanmıştır. Bu makalede; kimi çevrelerce insanların, şair ruhlular ve şiire hor bakanlar şeklinde nitelendirilmesi ele alınmıştır. Bu bağlamda; para kazanmak ve karınlarını doyurmaya çalışanların şiire hor baktıkları, böyle derdi olmayanların ise şair ruhlu oldukları savının doğru olmadığı örneklerle açıklanmıştır. Yani bu savın doğru olmadığı şiire kimsenin kayıtsız kalamayacağı anlatılmaktadır.

Derginin üçüncü ve dördüncü¹⁰³⁰ sayılarında yer alan “Üsküdar Şairleri”¹⁰³¹ isimli Faruk Talat imzalı iki makalede; üsküdarlı tanınmış şairler sayılmıştır.¹⁰³² Yazıda; üsküdarlı diye tanınmış kıymetli şairlerin hayatı ve eserleri örnekler verilerek okuyucuya aktarılmıştır. Şöyleki; Üsküdarlı Talat’ın bir şiirinin kıtası yayınlanmış ve şiir hakkında yorumlar yapılmıştır;

*İstemem devlet aleyhinde evimde kılı kal,
Korkarım Jurnal ederler herkesin namusu var,
Askeriden, şehden, kıssısdan, küttabden,
Hazreti sultan Hamid’in it kadar casusu var.*¹⁰³³

Görüldüğü üzere şiir yazılarında siyasi yorumlara rastlanmaktadır. Dergi yazarları, bu tür yazılarla eski düzeni eleştirmiş ve inkılâbın getirdiği yenilikleri hedef kitleye özümsetmeye çalışmıştır.

Derginin 7’nci sayısında “Şiiri Yaratanlar Şiiri Nasıl Tanımlamışlar?”¹⁰³⁴ başlığı ile bir yazı yayınlanmış ve bu yazıda ünlü şairlerin şiir hakkında söyledikleri sözler okuyuculara aktarılmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir; *Şiir felsefeden evvel öğrenilmelidir. Felsefe şiirden daha ince olmasına rağmen şiir felsefeden daha sade, daha hisli, daha çöşturucudur.* John Milton (1608-1674), *Şiir ruhun müziğidir; bilhassa ulu ve duyan ruhların.* Voltaire (1694-1778), *Şiir acaipliğin çokluğu ile değil, güzelliği çokluğuyla göze çapmalıdır.* John Keats (1795-1821), *En güzel şiirler manalarını kariin ruhundan alan şiirlerdir.* Ahmed Haşim (1885-1933).

¹⁰³⁰ Faruk Talat, “Üsküdar Şairleri”, *Yücel*, Sayı:4, Mayıs 1935, 33-35.

¹⁰³¹ Faruk Talat, “Üsküdar Şairleri”, *Yücel*, Sayı:3, Nisan 1935, 32-35.

¹⁰³² Yazarın Notu: “Üsküdar güzel Marmara’nın boğaziçi sahilllerinde asırlardan beri memleketin ilmine, irfanına birçok şöhret sahibi adam yetiştirmiş şirin bir semt. Biz bu verimli yurdun yalnız zamanımıza kadar gelen eski ve yeni tarzda yazmakla –şiir ve kalem vadisinde- Üsküdarlı diye tanınmış kıymetli şairlerin hayat ve eserlerini beraberce okuyup araştıracağız. Üsküdar dediğimiz zaman aklımıza şiir ve kalem sahasında büyük muvaffakiyetler kazanmış ve mühim eserler meydana getirmiş, Üsküdarlı Hakkı, Üsküdarlı Safi, Üsküdarlı Süleyman Salim, Üsküdarlı Talat gibi koyu Üsküdarlılarla, Nazım Paşa, aslen Koniçeli olup Üsküdar’da yerleşerek Üsküdarlı diye şöhret bulan Heccav Kazım Paşa, Emin Hakkı ve yine Üsküdarlı Nedim diye hanende Nedim gibi şiir ve sanat ricalleri ile ikinci derece şairler gelir. Büyük bir edibin dediği söylediği gibi Üsküdar en ziyade şairler ile şairleri de muttali eş’arı olan Üsküdar ile tanınmıştır.”

¹⁰³³ Faruk Talat, “Üsküdar Şairleri”, *Yücel*, Sayı:3, Nisan 1935, 33.

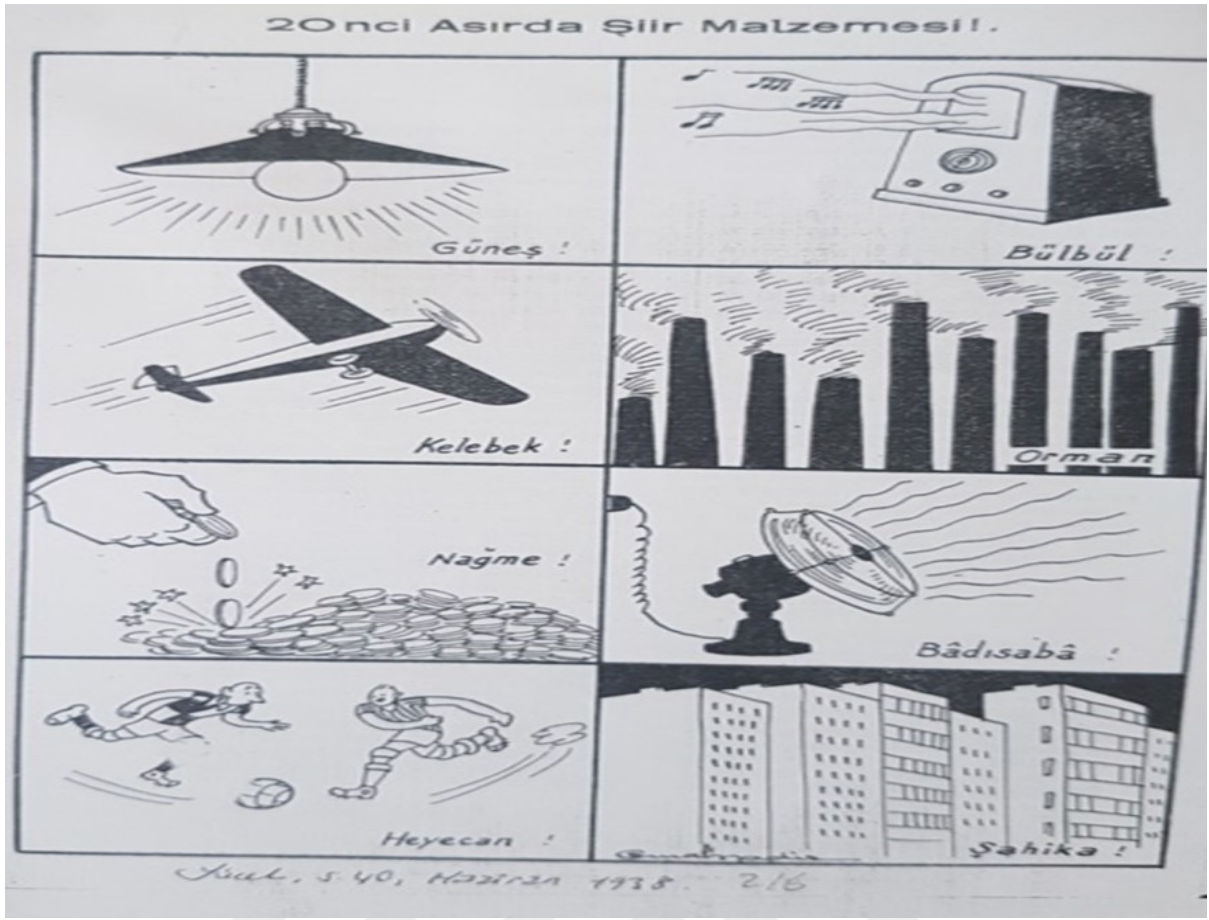
¹⁰³⁴ “Şiiri Yaratanlar Şiiri Nasıl Tanımlamışlar”, *Yücel*, Sayı:7, Eylül 1935, 21-22.

Derginin 35'inci sayısı *kültür hareketleri* köşesinde “*Ulusun Şiir Anketi*”¹⁰³⁵ başlıklı bir bilgilendirme yazısı mevcuttur. Bu yazıda; haftada bir sanat sayfası tertip eden *Ulus Gazetesi*'nin bu sayfa için güzel bir anket konusu seçtiği, bazı şairlere şiirin ölüp ölmediğini, şiiri kurtarma, yayma ve itibarda tutma işi için ne gibi çareler üretilebileceği sorulduğu açıklanmakta ve verilen cevaplardan şiirin ölmediği, doğan güneş var oldukça şiirin var olacağı, şiirin bir ihtiyaç olduğu temaları işlenmiştir. Bu yazıda “*yeni dil anlayışı ile şiir sekteye uğradı*” savının doğru olmadığı belirtilmektedir. Bu dönemde çoğunlukla yeni dil anlayışının şiiri öldürdüğüne dair tartışmalar yapılmıştır. Yazı, bu görüşe bir cevap olarak yazılmıştır.

Derginin 41'inci sayısında “*Şair Kime Derler ve Bizce Güzel Şiir Nedir?..*”¹⁰³⁶ isimli Behçet Kemal Çağlar'ın başyazısına yer verilmiştir. Yazıda, şiirin özgün ve kendi toplumumuzun “*meselesi*” olması lazım geldiği belirtilerek yabancı şairlerle Türk şairlerinin bir nevi karşılaştırması yapılmıştır. Genç şairlerin de konu seçerken karamsar konulara ağırlık vermeleri, ölümü düşünen hayatı didik didik eden konulara yönelmeleri şiddetle eleştirilmektedir. Yazara göre; şiire “*mesele*”nin girmesi ileri ve uygun bir harekettir. Fakat her meseleden önce bizim şiirimizde bizim meselelerimizin, bizim cemiyetimizin doğurduğu ve telkin ettiği meselelerin yeri olmalıdır. Bu yazıda yeni şair anlayışı için yazar “*Türkiye'nin şairi, davanın bayraktarı olmak mevkiindedir. Geriden ses veren, yürüyeni yolundan alıkoyarak elleri şakaklarında kötü kötü düşünmeye ve dertlenmeye sevk eden şair, dünyanın şairidir.*” ifadelerini kullanmaktadır. Şiir için ise; inkılâp Türkiye'sinde bugünün şiiri yürüyen ve çoşan duyguyu acaip ve çarpık metafizik sayıklamalarla, acaip ve çarpık şehvet iniltileri ile toprağa sızdıran, kuyu haline koyan bir cereyan olamayacağı, büyük yarına hazırlanan Türkiye'de bugünün şiiri, ancak halkın ve cemiyetin engin tabakaları arasında birikmiş duygu ve düşünce, inan ve heyecan haznelerini bularak onları sanatın tekniği ile meydana fişkirtan, artezyen haline koyan bir hamle olabilir. Görüşlerine yer vermiştir.

¹⁰³⁵ “Ulusun Şiir Anketi”, *Yücel*, Sayı:35, Ocak 1938, 235.

¹⁰³⁶ Behçet Kemal Çağlar, “Şair Kime Derler ve Bizce Güzel Şiir Nedir?..”, *Yücel*, Sayı:41, Temmuz 1938, 171-172.

Şekil 10: Cemal Nadir Güler’e Ait “20’nci Asırda Şiir Malzemesi” Adlı Bir Karikatür
(Yücel, Haziran 1938, Sayı:40, 169.)

Derginin 37’nci sayısında yer alan “Yeni Bir İnkılâp Şiiri”¹⁰³⁷ adlı Kâzım Nami Duru imzalı çerçeve yazısında; inkılâp şairi Behçet Kemal Çağlar konu edinilmiş ve anlatılmıştır. Yazıda, Behçet Kemal Çağlar şu sözlerle anlatılmaktadır; “Büyük şefi gördüğü için artık gözüme mil çekselerde gam yemeyeceğini söyleyen bu genç, asi Türk ruhlu bir Türk şairidir. Atatürk rejimi içinde bir Türk gencidir. Ona asi dedim, çünkü gerçekten devrimci olanlara bugün de asi diyenler vardır.”¹⁰³⁸ Ayrıca, Behçet Kemal Çağlar’ın çeşitli şiirleri bu sayfada yayınlanmıştır. Bunlardan biri; “Bir ayakları şarkın çukurunda onların, kafası garplı, ruhu Türk olanlar bizleriz.”. Yazıda, Behçet Kemal Çağlar’ın bu şiiri ile; Atatürk inkılâplarını kısımlara ayıran bir kaçına inanmış görünen, fakat bir kısmına ruhları ile değil, nüfuzlarıyla ile mani olmayı menfaatlerine uygun bulanlar tasvir edilmiştir. Dergide, şair Çağlar’ın çokça şiiri ve yazısı mevcuttur. Genel olarak bakıldığında; derginin hemen hemen her sayısında şiirlere yer verildiği görülmektedir. Bu şiirler; kimi tanınmış şairlerin şiirleri kimi ise okuyucuların gönderdiği şiirlerdir. Dergide çoğu zaman şiir topluma mesaj vermek amacıyla kullanılmıştır. Dergi ayrıca, şiir yazmayı özendirmek ve okuyucuyu yayın faaliyetlerine ortak

¹⁰³⁷ Kâzım Nami Duru, “Yeni Bir İnkılâp Şiiri”, *Yücel*, Sayı:37, Mart 1938, 10.

¹⁰³⁸ Kâzım Nami Duru, “Yeni Bir İnkılâp Şiiri”, 10.

etmek maksadıyla 72'nci sayıdan itibaren "*Ayın En Güzel Şiiri*"¹⁰³⁹ bölümünü açmış, ayın şiiri seçilen şiirlere de para ödülü vermiştir. Mükâfata değer şiir yoksa bu aylarda bu alan boş bırakılmış ve şiir yayınlanmamıştır.¹⁰⁴⁰

"*Muasır Öz Türk Şiiri Hakkında*"¹⁰⁴¹ isimli Fazıl Yınal'ın kaleme aldığı makalede; milli şiir, Avrupa'yı taklit meselesi, muasır¹⁰⁴² şiirin karakteristiği ve sanatın gayesi hakkındaki meselelere cevapları içeren konular işlenmiştir. Bu makalede yazar; sanatkârı doğuran, ona yeni imkânlar yaratan bünyenin her şeyden evvel diğer milletlerden, ayrı karaktere malik olan kendi cemiyetinin nizamı-tabiatı, hayatı, cemiyeti görüş, anlayış ve izah ediş tarzı kendine mahsus fiili ve zihni sistemi olduğunu iddia etmektedir. Abdülhak Hamit ve Ahmet Haşim'in kendi yüzyıllarının sanatkârları olduğunu söylemektedir. Kendilerinin öldüğü gibi zihni telakkilerinin(görüş, anlayış)de öldüğünü iddia etmektedir. Avrupa şiir zihniyetinin peşinden koşmanın veya taklit etmenin de gülünç ve ayıp olduğunu söylemektedir. Küçük milletlerin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, istiklâllerini ve hürriyetlerini, dillerini, milli kültürlerini ve sanatlarını kaybetmemek maksadıyla sanatı hizmet için kullandıklarını beyan etmektedir. Bu konuda ne yapılması gerektiği konusunda ise "*sanat sanat içindir*" veya "*sanat toplum içindir*" tartışmalarından ziyade bir milli sanat anlayışı geliştirmek gerektiği üzerinde durmaktadır. Yazar; şiiri müdafa silahı veya propaganda vasıtası olarak kullanmamak düşüncesini bu yazıda ifade etmiş ancak derginin genelinde yayınlanan şiirler incelendiğinde şiirin, yeni rejimin kökleşmesi için müdafa silahı ve propaganda vasıtası olarak kullanıldığı görülmektedir.

Derginin 65'inci sayısında;¹⁰⁴³ yeni tarih anlayışına uygun olarak hamaset şiirlerinin yayımlandığı görülmektedir. Bu sayıda; Köroğlu'ndan "*Türkü ve Basın Kılıncı*" adlı şiirler, Kitabı Dede Korkut'tan bir parça, Dadaloğlu'ndan "*Bizimdir ve Ahir Zaman mı?*" Namık Kemal'den "*Vatan Şarkısı, Vatan Türküsü ve Hürriyet Kasidesinden Parçalar*", Tevfik Fikret'ten "*Millet Şarkısı*", Mehmet Akif'ten "*Çanakkale Muharebesi*", Mehmet Emin Yurdakul'dan "*Vur*", Yahya Kemal'den "*Akıncı*", Nazım Hikmet Ran'dan "*Kırk Haramilerin Esiri*", Faruk Nafiz Çamlıbel'den "*At*", Kemalettin Kamu'dan "*İstiklal Ordusu Şehitlerine*", Enis Behiç Koryürek'ten "*Milli Neşide*", Mithat Cemal Kutay'dan "*Vatan Hisleri*" adlı kahramanlık şiirleri yer almıştır.

¹⁰³⁹ "Ayın En Güzel Şiiri–Deniz Türküsü (Yahya Kemal)", *Yücel*, Sayı:72, Şubat 1941, 125.

¹⁰⁴⁰ "Ayın En Güzel Şiiri", *Yücel*, Sayı:76, Haziran 1941, 188.

¹⁰⁴¹ Fazıl Yınal, "Muasır Öz Türk Şiiri Hakkında", *Yücel*, Sayı:44, Ekim 1938, 59-61.

¹⁰⁴² Yazarın Notu: Muasır; Çağdaş, aynı yüzyıl içinde olan (*TDK Türkçe Sözlük*, I. Cilt A-J, 9'uncu Baskı, Ankara: 1998, 1581.).

¹⁰⁴³ *Yücel*, Sayı:65, Temmuz 1940, 221-266.

Yücel Dergisi'nin ilk sayısından son sayısına kadar her sayısında, her konuda (*Lirik, pastoral, didaktik, epik ve dramatik*) şiirler mevcuttur. Dönemin nüfuzlu şairlerinin yazdığı şiirlerinin yanında genç okurların yazdığı şiirler de dergide çokça yer almıştır. Dergiye daha çok okur şair katılımının sağlanması maksadıyla, “*ayın şiiri*” bölümü açılarak her ay ayın en güzel şiiri seçilmiş ve seçilen şiir sahibine para ödülü verilmiştir. Bu uygulama ise kimi dönem şairleri ve yazarları tarafından şiirin gelişi güzel yazıldığı, şiirin yozlaştırıldığı eleştirilerine neden olmuştur. Her ne kadar bu eleştiriler doğru olsa bile dergi şiiri bir anlatım türü olarak görmüş ve etkili bir iletişim tekniği olarak faydalanmak istemiştir. Hedef kitleye vermek istediği mesajları çoğu zaman şiir vasıtası ile vermiştir. Derginin yayınlandığı dönem içerisinde bu metod sıkça kullanılmıştır.

Derginin 68, 69, 70, 71'inci toplu çıkarılan sayısında yer alan “*Şiir Meselesi ve Eflâtun ile Muhammet*”¹⁰⁴⁴ adlı makalede; şiirin önemi vurgulanmış ve *Eflatun ve Muhammet*'in şiire bakış açıları değerlendirilmiştir. Bu bağlamda; her ikisi arasında şiire bakış açısından bir karşılaştırma yapılmaktadır. Bu karşılaştırma neticesinde her ikisinin de şiirin büyük tesirinin kabul edildiği belirtilmektedir. Her ikisinin de şiiri toplum için hem ilim ve ahlâk öğretme (terbiye) hem sapkınlık (delalet) kaynağı olmaya elverişli önemli bir etken olarak gördükleri belirtilmektedir. Bu yazıyla; şiirin toplumları dizayn etme etkisi çarpıcı bir şekilde gözler önüne serilmektedir.

Derginin 72'nci sayısında yer alan “*Şiirler*”¹⁰⁴⁵ başlıklı yazıda; halk kültürü alanında çalışmalarıyla tanınan şair Ahmet Kutsi Tecer(1901-1967)'in şiirlerine yer verilmiştir. Bunlar; “*İlgaz Dağlarından, Mola, Orda Bir Köy Var Uzakta ve Dağın Ötesi (Güreş)*” dir. Bunlardan *Orda Bir Köy Var Uzakta* şiiri;

*Orda bir köy var uzakta,
O köy bizim köyümüzdür.
Gezmesekte, tozmasakta
O köy bizim köyümüzdür.
Orda bir köy var uzakta,
O ev bizim evimizdir.
Yatmasakta, kalkmasakta
O ev bizim evimizdir.*

Bu şiir; köycülük meselesini en iyi yansıtan eserlerden biridir. Köy meselesi, o dönemin en çok tartışılan konularından biridir. Atatürk'ün halkçılık ilkesiyle birebir örtüşmektedir. 1932 yılı sonrasında halkevlerinin oluşturulmasıyla beraber, köye gitme, köycülük ideolojisi, köylü ekonomisinin ve köyde yaşayan bireyin yüceltilmesi gibi temellere dayalı bir “romantik

¹⁰⁴⁴ Orhan Burian, “Şiir Meselesi ve Eflâtun İle Muhammet”, *Yücel*, Sayı:68-69-70-71, Ekim-Kasım- Aralık 1940 ve Ocak 1941, 53-55.

¹⁰⁴⁵ “Şiirler”, *Yücel*, Sayı:72, Şubat 1941, 118-119.

köycülük” başlamıştır.¹⁰⁴⁶ O dönemde Türkiye’nin % 80’i köylü olduğundan ideolojik tabanı genişletmek ihtiyacı vardır. Bu söylem ve bu tür şiirlerin ideolojiyi yerleştirme maksadıyla dergide yayınlandığı değerlendirilmektedir.

Derginin 76’ncı sayısında Behçet Kemal Çağlar’ın “*Bizim Mevlüt*”¹⁰⁴⁷ adlı Atatürk’e yazılmış şiirinin bir bölümü, geri kalan kısmı ise derginin Eylül-Ekim-Kasım 1942’de yayınlanan 91,92,93’üncü özel sayılarında¹⁰⁴⁸ verilmiştir. Behçet Kemal Çağlar; Süleyman Çelebi’nin Hazreti Muhammed için yazdığı bu mevlidin sözlerini, Atatürk’e uyarlayarak kaleme almıştır. Bugün bile bazı tarihçiler tarafından Atatürk’ü ilahlaştırdığı, tanrılaştırdığı eleştirilerine maruz kalan Behçet Kemal Çağlar’ın, bu mevlüt ile Atatürk’e olan inancını ve sevgisini dile getirdiğine inanılmaktadır. Ancak aşırı övme, ilahlaştırma bir ideolojiyi yerleştirmek, kökleştirmek yerine ideolojiden uzaklaştırmaya neden olabilir yani beklenen faydadan çok zarar getirebilir. Batılılaşma, çağdaşlaşmaya giden yolu zorlaştırabilir. Din ve Tanrı gibi kavramlar bir bilinmezlik içerir. Söz konusu kavramlar, modern bilimin açıklayamadığı, somut delillerin kullanılamadığı alanlardır. Oysa ki Atatürk bilinmez değildir. Yaptıkları bellidir. Devlet adamı kimliği, ileri görüşlülüğü herkesçe malum ve sabittir. Ulu Önder Atatürk’ü ilahlaştırmanın, Atatürk’ü anlatmak için uygun bir yöntem olmadığı aşikârdır. Atatürkçülüğü benimsetmek için sadece Atatürk’ün ülke için yaptıklarının, ilke ve inkılâplarının aşırıya kaçmadan doğru bir şekilde genç nesillere anlatılmasının yeterli olduğu değerlendirilmektedir. Mevlidin sözlerinin Atatürk’e uyarlanarak yazılması, yazarın duygusallığından, vatan, millet ve Atatürk sevgisinden kaynaklandığına inanılmaktadır. Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatında bu şekilde aşırı övmelerin olduğu da bir gerçektir.

Derginin 78’inci sayısında Macarcadan çevrilen “*Petöfi’den Şiirler*”¹⁰⁴⁹ adlı bir makale mevcuttur. Petöfi Sandor, Macarların en büyük ve aynı zamanda milli şairidir. Petöfi, 1823 yılında doğmuş 1849 yılında ölmüştür. Yazar tarafından bu ünlü şair ve eserleri okuyuculara tanıtılmıştır. Petöfi’nin iki ünlü şiiri bu yazıda yayınlanmıştır. Bunlar; “*Bir Düşünce Beni Üzüyor*” ve “*Eylül Sonunda*” adlı şiirleridir. “*Bir Düşünce Beni üzüyor*” adlı şiiri onun sonradan tahakkuk etmiş ulvi bir arzusunu, “*Eylül Sonunda*” ise ölümünden sonra başına gelecek korkusunu gösterir. Bu iki şiir onun en güzel eserleridir. Petöfi’nin başarılı olmasının iki önemli teması “*Milli heyecan ve sevgi...*” dir. Dergide şu mısraların onun parolası olduğu belirtilmektedir;

¹⁰⁴⁶ Asım, Karaömerlioğlu. *Orada Bir Köy Var Uzakta: Erken Cumhuriyet Döneminde Köycü Söylem*, İletişim Yay., İstanbul: 2006, 3.

¹⁰⁴⁷ Behçet Kemal Çağlar, “Bizim Mevlüt”, *Yücel*, Sayı:76, Haziran 1941, 168.

¹⁰⁴⁸ Behçet Kemal Çağlar, “Bizim Mevlüt”, *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 19-24.

¹⁰⁴⁹ Petöfi Sandor, “Petöfi’den Şiirler”, Çev. Sami N.Özertim, *Yücel*, Sayı:76, Ağustos 1941, 254-256.

“Hürriyet.. Sevgi...
Bana bu ikisi lazım...
Sevgim için hayatı feda ederim;
Hürriyet için sevgimi feda ederim....”

Dergi bu yazısıyla, çıkış amacına uygun olarak dünyada ün kazanmış şairlerin ve eserlerinin tanıtımını yapmıştır.

Derginin 94’üncü sayısında “Nurullah Ataç Konuşuyor”¹⁰⁵⁰ adlı ilginç bir şiir yazısı görülmektedir. Yazıda; Türk ediplerinden Abdülhak Hamit Tarhan, Mehmet Akif ve Ahmet Haşim, Namık Kemal, Yahya Kemal Beyatlı, Orhan Veli, Recaizade M.Ekrem gibi şairler Nurullah Ataç tarafından değerlendirilmiştir. Derginin bu yazıya yer vermesi, derginin muhalif gördüğü yazarların da düşüncelerini önemseydiğinin kanıtıdır. Dergi hiçbir zaman dar bir çerçevede hareket etmemiş hemen her türlü görüşe yer vermiştir. Burada bunun bir örneği sergilenmiştir.

Derginin 98’inci sayısında “Çeyrek Asırlık Türk Şiiri”¹⁰⁵¹ adlı makale ile 25 senelik Türk şiiri, yani 1944 yılına kadar *Türk şiirinin aldığı mesafe* olumlu ve olumsuz tarafları dahil bütün yönüyle değerlendirilmiş ve bu sürede aktif olan şairlerin yazım teknikleri irdelenmiştir. Bu bağlamda; yirmibeş sene içinde Türk şiirinin büyük değişiklikler geçirdiği bunun iyi mi? kötü mü? olduğu yönünde kesin bir hüküm vermenin henüz erken olduğu ifade edilmiş ve hüküm vermek için en az bir yüzyıl geçmesi gerektiği savunulmuştur. Bu yazıda dönemin yazarlarından *halk edebiyatına* önemli katkıları olan Faruk Nafiz Çamlıbel, *Beş Hececilerin* en önemli yazarlarından biri olarak nitelendirilmiştir. Bu bağlamda Faruk Nafiz Çamlıbel, “O, halâ heceyi en ustalıkla kullanmış şair olarak ayakta, ondan sonra gelenleri hep onun çıraclığında kalmış, en iyi yetişenleri bile, bu nazım işinde onun kalfalığından öteye geçememişlerdir.”¹⁰⁵² şeklinde değerlendirilmiştir. *Nazım Hikmet Ran* için ise, “Bu şair, son yirmi beş senenin şairleri içinde destan rüzgârıyla küheylanlaşmaya en kabiliyetli şair olarak kendini bize kabul ettiriyor. Gür bir ses insan bir kalbe şiir yazıyor.”¹⁰⁵³ denilmiş ve Nazım Hikmet’in iki yanlısından söz edilmiştir. Bunlardan biri; bütün milleti çevresine toplayan bir kişi ve bir hayat görüşünü buldum zannına kapılması, kusurları ve günahları yüzünden göçüp gitmekle beraber yine büyük görünen, yine herkesin içinde yaşayan bir kahramanı seçmemesi, diğer yanlışı ise; kırıp boy boy parçalar durumuna getirdiği nazım, belleği o kadar küçümsüyor, kendiyle kişiyi o kadar oyalıyor ve bu yüzden de destanlarda coşkun kısımların arasını bağlayan o durgun kısımlara o kadar elverişsiz düşüyor ki şiiri destan olmaktan

¹⁰⁵⁰ “Nurullah Ataç Konuşuyor:”, *Yücel*, Sayı:94, Aralık 1942, 101.

¹⁰⁵¹ Orhan Burian, “Çeyrek Asırlık Türk Şiiri”, *Yücel*, Sayı:98, Haziran 1944, 42-46.

¹⁰⁵² Burian, “Çeyrek Asırlık Türk Şiiri”, 42.

¹⁰⁵³ Burian, “Çeyrek Asırlık Türk Şiiri”, 43.

çıkartıyor olması diye belirtilmiştir. Genç şairler hakkında ise; genç şairlerin sade alışlagelen şekilleri kırdıkları, şiirde görülen yadırganan en uç düşünce ve duyguları eserlerinde etkin olarak kullanmaktan çekinmedikleri söylenerek genç yazarların cesareti dile getirilmiştir.

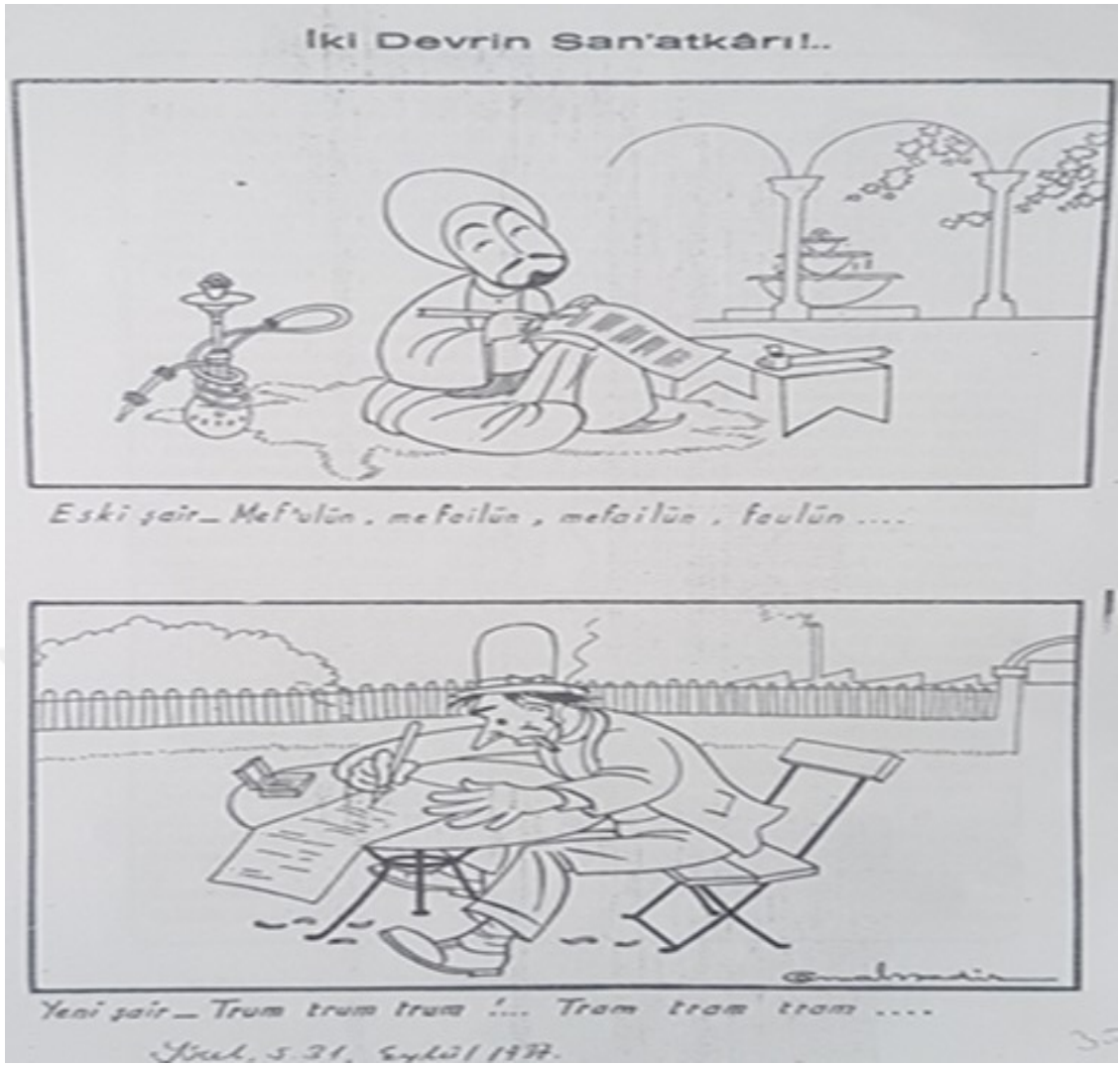
Makalede ayrıca; Orhan Burian'ın son nesil dediği bu şairlerin birbirlerinden farklı olduğu söylenmiş ve farkları hakkında örnekler verilmiştir. Bu bağlamda; Fazıl Hüsnü Dağlarca, Celal Sılay gibi yazarlar, *“İçlerinde öğretilenle işlenen, arzu edilenle ihtirasına düşülen hayat arasındaki büyük uçurumu görmekten duydukları ıstırapı dile getirenler”*, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Hasan İzzet Dinamo gibi yazarları, *“Bütün korkuların ve şaşkınlıkların yabancısı olan tabiatın kanunlarından başka, bir kanuna aldırmmamak, doğuran, büyüten, sonunda ölüsünü göğsüne basan toprak ana kadar tabii olmak isteğiyle şarkı söyleyenler var.”*¹⁰⁵⁴, Rıfat Ilgaz gibi, Ömer Faruk Toprak gibi yazarlar, *“Yaşamak kuvvetini ve yazmak arzusunu sınıflar üstü bir insanlık fikrinde, gülen ve ağlayan hür insanın hayatında bulanlar var.”*¹⁰⁵⁵ Feridun Fazıl Tülbentçi gibi Şükrü Enis Regü gibi yazarları, *“Şiire bir kurtuluş, bir hicretler ülkesi diye sığınanlar da yok değil; hakikatin vermediğini hayalde bulmak arzusu hatta Haşimden beri hemen bütün şairlerde kendini hissettiriyor denebilir”*, Orhan Veli Kanık gibi, Asaf Halet Çelebi gibi yazarları, *“Hayattan sığınmak için akli olsun muhayyileyi olsun denedikten sonra ikisinden de hayır görmeyerek nihayet yalnız ihsasların gerçek olduğu hükmüne varanlar”*¹⁰⁵⁶, Cahit Sıtkı Tarancı gibi, Orhan Murat Arıburnu gibi yazarları, *“Birde dünya ister başlarına çöksün, ister kubbe olsun güler yüz gösterenler”* şeklinde nitelendirilmiş ve *“Bu şairlerin hepsi de bize yardım etmek, arkadaşımız olmak, sevgimizi kazanmak istiyorlar. Zaten bütün şairlerin de istediği budur.”*¹⁰⁵⁷ denilmiş ve geçen yirmi beş senenin hiç de verimsiz olmadığı iddia edilmiştir. Yazıda dönemin yazarları yazarın (Orhan Burian) görüş açısıyla değerlendirilmiş ve yirmibeş yıllık edebiyatın yüz ağırtan bölümü şiir olarak vurgulanmıştır.

¹⁰⁵⁴ Burian, “Çeyrek Asırlık Türk Şiiri”, 45.

¹⁰⁵⁵ Burian, “Çeyrek Asırlık Türk Şiiri”, 45.

¹⁰⁵⁶ Burian, “Çeyrek Asırlık Türk Şiiri”, 46.

¹⁰⁵⁷ Burian, “Çeyrek Asırlık Türk Şiiri”, 46.

Şekil 11: Cemal Nadir Güler'e Ait Şiirle ilgili Bir Karşılaştırma Karikatürü
(Yücel, Sayı:31, Eylül 1937, 27.)

Yücel'in 110'uncu sayısı şiir özel sayısıdır.¹⁰⁵⁸ Dergi bu sayısını "Yücel, bu nüshasını memleketin genç şairlerine armağan ediyor."cümlesini kapak sayfasından sonraki ilk sayfasının başına koyarak genç şairlere armağan etmiştir. Derginin bu sayısında, F.H. Dağlarca'ya, A.M. Dranas'a, J.Keats'a, Orhan Veli Kanık'a, Cahit Sıtkı Tarancı'ya, Edgar Poe'ye, R.Tagore'ye, Molerme'ye, Lois Aragon, Jozsef Erdelyi'ye, Oktay Rıfat'a ait şiirler ile bir Çin şiiri yer almıştır. Bu sayının şiir ile ilgili yazıları ise; Orhan Burian'ın "Şiir Hakkında Düşünceler"¹⁰⁵⁹, Saffettin Pınar'ın "Bugünkü Türk Şiiri",¹⁰⁶⁰ Haluk Y.Şehsuvaroğlu'nun "Şiirimizde Ölüm Konusu",¹⁰⁶¹ Behçet Kemal Çağlar'ın "Benim Gözümlle 23 Senelik Türk Şiirine Bakış",¹⁰⁶² Günseli Tamkoç'un "Yeni İngiliz Şiiri"¹⁰⁶³ makaleleridir. Derginin bu

¹⁰⁵⁸ Yücel, Sayı:110, Aralık 1945, 111-143.

¹⁰⁵⁹ Orhan Burian, "Şiir Hakkında Düşünceler", Yücel, Sayı:110, Aralık 1945, 111-112.

¹⁰⁶⁰ Saffettin Pınar, "Bugünkü Türk Şiiri", Yücel, Sayı:110, Aralık 1945, 114-118.

¹⁰⁶¹ Haluk Y.Şehsuvaroğlu, "Şiirimizin Ölüm Konusu", Yücel, Sayı:110, Aralık 1945, 119-122.

¹⁰⁶² Behçet Kemal Çağlar, "Benim Gözümlle 23 Yılın Şiirine Bir Bakış", Yücel, Sayı:110, Aralık 1945, 132.

¹⁰⁶³ Günseli Tamkoç, "Yeni İngiliz Şiiri", Yücel, Sayı:110, Aralık 1945, 135-138.

sayısında (110) şiir geniş bir perspektifle incelenmiştir. Türk şiiri hakkında yazarların makalelerinde dile getirdiği düşünceler incelendiğinde; Saffettin Pınar'ın "*Bugünkü Türk Şiiri*" adlı makalesinde, yazar Türk şiirini 1923'ten Aralık 1945'e kadar olan süreyi kastettiğini açıklamıştır. Bilindiği üzere bu dönem Türk tarihinde yeniden doğuş ve kuruluş safhasıdır. Bu safhanın toplumu sosyal, ekonomik, etik ve çeşitli yönlerden sanatçıyı etkilemesi kaçınılmazdır. Yazar bu sebeple 1923-1939 yılları arasını birinci dönem, 1939 ve sonrasını ikinci dönem olarak nitelemiştir. Birinci dönemi ifade ve duygu yönünden daha ziyade yeni yaşama intibak safhası olarak, 1939 yılından sonraki bölümünü ise, Türk şiirinin ilhamını daha çok dünyamızı dolduran olaylardan aldığı değerlendirmesinde bulunmuştur.

Yazara göre, 1923-1939 arası olan dönemde şiir; yeni bitmiş bulunan Kurtuluş Savaşı'nın zorluk, kahramanlık ve ülkenin işgal acılarını içermekle beraber daha çok yeniden doğuşun tazeleğini, sevincini, huzurunu anlatmaktadır. Buna karşılık İkinci Cihan Harbi ile birlikte başlayan safha, insanların dünya ölçüsünde maruz kaldıkları sefaletin, acıların, cinayetlerin, korku, nefret ve dehşetini taşıdığı kadar, doğruluk, huzur, iyilik ve güzelliğe duyulan hayranlığı da ifade etmektedir. Birinci safhadaki Türk şairleri şekil mükemmelliğine kıymet verirken ve şiirin ötedenberi malum olan ölçülerinin dışına çıkmayı düşünmemektedirler. *Yahya Kemal, Faruk Nafiz, Necip Fazıl, Ömer Bedrettin, Kemalettin Kamu, Necmettin Halil* gibi şairlerin şiire getirmek istedikleri yenilikleri şekil endişeleriyle meze ve telif etmeğe uğraştıkları görülmektedir. Buna karşılık daha yeni olan ikinci safhada şekil ve ölçü endişesi ikinci planda kalmış ve hatta büsbütün kaleme alınmaz olmuştur. Bu devredeki şairler birinci planda şiirin özüne, duyuş tarzına ve realiteye kıymet vermişlerdir. Umumiyetle birincilerin şekil bakımından daha ustaca fakat konu ve muhteva bakımından daha dar hudutlu ve mücerred olmalarına karşılık 1939 dan sonraki gruba girenler daha ziyade genişlik, serbestlik, çeşitlilik ve realistik fakat şekil bakımından daha az ustalık göstermişlerdir. Bu makalede yazar; belirttiği dönemlere ait örnek şairleri ve şairlerin eserlerine yer vermiştir. Yazar bugünkü şairlerin zaman bakımından; kıymetli hükümlerin dünya ölçüsünde geçirmekte olduğu büyük anarşi devrinde yaşamakta olmalarının eserlerine yansıdığını iddia etmektedir. Maddi ve manevi değer anlayışlarında hasıl olan bu çalkantıların sanatçı ruhunda geniş tepki ve tesirler yarattığını bu durumun kaçınılmaz olarak eserlerine sirayet ettiğini söylemektedir. Yazar, şiirde vatan sevgisinin öneminden özellikle bahsetmektedir.

Haluk Y.Şehsuvaroğlu imzalı "*Şiirimizde Ölüm Korkusu*"¹⁰⁶⁴ adlı makalede ise; ölüm ve ahiret felsefesinin asırlar boyunca Türk fikir ve sanat adamlarının eserlerinde görüldüğü, şiirde ölüm temasının önemli bir yer tuttuğu anlatılmaktadır. Ölüm hakkında yazılmış şiirler

¹⁰⁶⁴ Şehsuvaroğlu, "Şiirimizin Ölüm Konusu", 119-122.

arasında milletler arası değer taşıyan şiirlerin olup olmadığı tartışma konusu olmakla beraber bütün yazılan ölüm şiirlerinde Türk ruhunun, Türk mistiğinin kuvvetli izlerinin görüldüğü iddia edilmektedir. Yazara göre divan edebiyatında ölüm şiirleri, mersiyeler halinde söylenmiştir. Bu mersiyeler bir ölüm felsefesi yapmaktan ziyade ölenin meziyetlerini saymak ve onu methetmek şeklindedir. Baki'nin, Kanuni Sultan Süleyman için yazdığı mersiye bu buna örnek göstermiştir. Halk edebiyatında ise, ölüm hakkında yazılmış şiirler daima muvaffak olmuş ve okuyucularına ölümü kuvvetle hissettirebilmiştir. Halk edebiyatı için Süleyman Dede'nin mevlüdünü, Tanzimat edebiyatı için Abdülhak Hamid'in makberini, Serveti Fünun edebiyatı için en bariz ölüm şiirinin Hüseyin Siret'in karısının ölümü için yazdığı şiiri örnek göstermiştir. Yazar çeşitli şairlerden alınmış ölüm şiirlerini bu makalede derlemiştir. Cahit Sıtkı Tarancı'nın bu makalede yer almış bir dördlüğü;

*Öldün, ölümden bir şeyler umarak
Ne büyük boşlukta bozuldu büyü
Nasıl hatırlamazsın o türküyü
Gök parçası, dal demeti, kuş tüyü
Alıştığımız bir şeydi yaşamak.¹⁰⁶⁵*

Yazar makalesini şöyle bitirmektedir; “Genç şairlerimizin, ölüm hakkındaki şiirlerinin müşterek tarafı hayata karşı duydukları kuvvetli bağlılık ve sevgidir. Sonra hepsi de ölümü korkulu bir kabus olarak değil tatlı bir rüya halinde anlatmışlardır.”.

“Benim Gözümlle 23 Yılın Şiirine Bir Bakış”¹⁰⁶⁶ adlı makalesinde Behçet Kemal Çağlar; Cumhuriyet yılları içerisinde Türk şiirinin gelişimini, başarısını, yaratıcılığını kendi gözüyle okurlarına iletmiştir. Bu kapsamda; Cumhuriyet şairlerinin eserlerinden örnekler vererek Türk şiirinin başarısının olağanüstü boyutlarda olduğunu dile getirmiştir. *Yahya Kemal Beyatlı, Faruk Nafiz Çamlıbel, Ceyhun Atıf Karsu, Ahmet Kutsi Tecer, Ziya Osman, Ahmet Hamdi Tanpınar, Nazım Hikmet Ran, Ömer Bedrettin, Selahaddin Batu, Ahmet Muhip Dıranas, Cahit Tarancı ve Fazıl Hüsnü Dağlarca*’nın eserlerinde kullandıkları ilham ve üslupları belirtmiştir. Yazar bu yazısında; Cumhuriyet şairlerini hem övmüş hem de eleştirmiştir. “Onların bu maskaralıkları olmasaydı. Cumhuriyet devrinin şiiri, birçok eserleri gibi, yalnız hak etmiş olduğu saygı ve selamı ile karşılanacak, kimseyi yüzüne güldürmüş olmayacaktı” gibi cümlelerle de bir özeleştirici yapmaktadır.

Dergi zaman zaman hem merak uyandırmak, hem de şairlerin eserlerinin tanıtılması amacıyla çeşitli etkinlikler yayınlamıştır.¹⁰⁶⁷ Etkinlikte, 20 ünlü şairin 20 ünlü şiirlerinden parçalar sunulmuş ve eşleştirilmesi istenmiştir. Etkinliğin cevapları sayı sonunda verilmiştir.

¹⁰⁶⁵ Şehsuvaroğlu, “Şiirimizin Ölüm Konusu”, 121.

¹⁰⁶⁶ Çağlar, “Benim Gözümlle 23 Yılın Şiirine Bir Bakış”, 132.

¹⁰⁶⁷ “Şairlerimizi Tanır mısınız?”, *Yücel*, Sayı:110, Aralık 1945, 134.

Bu tür etkinliklerle okuyucunun ilgisinin ve derginin tirajının artırılması hedeflendiği düşünülmektedir. Dergide bunun gibi ilgiyi taze tutan, okuyucuda merak uyandıran etkinliklere sıklıkla rastlanmaktadır. Şiiri ve şairleri öğretmek maksadıyla yayımladığı düşünülen bu etkinlik okuyucunun dikkatinin yönlendirilmesi bakımından verimli bir metod olarak değerlendirilmektedir.

Derginin bu sayısı son sayfasında; *Kim Kimdir?*¹⁰⁶⁸ bölümü ile yabancı ünlü şairler tanıtılmıştır. Bu tanıtılan şairler; *Edgar Allan Poe, Stephane Mallarme, Andre Gide, Paul Valery, Arturo Barea, Louis Aragon ve Alfred Kreyenborg*’ dur. Bu yazıyla, okuyucuya yabancı şairler ve eserleri hakkında genel kültür bilgisi verildiği görülmektedir.

Derginin 111’inci sayısında; “*Şiirimizin İki Kefesi*”¹⁰⁶⁹ adlı değerlendirme yazısı ile karşılaşılmaktadır. Yazıda dönemin şiiri tetkik edilmiştir. Bu bağlamda; şiir iki kefeye ayrılmış bunlardan biri doğal hayattan, günlük aktivitelerden yani yaşam gerçekleriyle toplum gerçeklerinden esinlenen, günlük gözyaşı ve gülüşlerin, sevinçlerin, hüznün dile getirildiği kefe. Bu kefedeki yer alan şairler; *Cahit Sıtkı Tarancı ve Rifat Ilgaz başta olmak üzere, Necati Cumalı, Cahit Irgat, Sabahattin Kudret, Hasan Şimşek, İbrahim Zekir Burdurlu* olarak sıralanmıştır. Diğer kefedeki ise; renklerin seslerin kokuların en güzellerinden yaratılma yeni bir dünyayı mısralarında aksettirmek isteyenlerin olduğu, insanlardan çok ruha ve Allah’a yönelenlerin kefesi. Bunlara örnek olarak; *Ahmet Muhip Dranas ve Ziya Osman Saba başta olmak üzere, Celal Sılay, Selahattin Batu, Şükrü Enis Rengü, Sabahattin Teoman, İskender Fikret Akdora, Rıza Apak* gibi şairler verilmiştir.

Dergi bu yazarlar vasıtası ile dönem şiirleri ve yazarlarını okurlarına her yönü ile aktarmaya çalışmıştır. Dergi açık bir taraf olarak Türk inkılâp edebiyatının oluşturulmasını, yeni Türk dili ile şiirler yazılmasını, özellikle halk edebiyatının özendirilmesini, şiirin yaşamın içinde olmasını, modern toplum yaşamını teşvik eden şiirler yazılmasını desteklemiştir. Zaman zaman eski dönem divan edebiyatı şiirleri ve yazarları dergi sayfalarında yer bulmuştur ancak bunlar sınırlı sayıdadır. Bu yönü ile derginin eksik kalmış bir tarafı Osmanlı’yı tamamen yok saymasıdır.

Tekin Arıburun’un “*Atatürk-Saray-Zeybekler*”¹⁰⁷⁰ adlı yazısında; temiz soylu bir *halk çocuğu* olarak nitelendirilen Atatürk’ün, Dolmabahçe Sarayı’nda arkadaşlarından birinin kızının düğünün masraflarını üstlendiği belirtilmiş ve bu düğünde, zeybeklerin görkemli oyunları ve Atatürk’ün bunlara olumlu tepkisi anlatılmıştır. Atatürk’ün sekizinci ölüm yıl dönümünde;

¹⁰⁶⁸ “Kim Kimdir?”, *Yücel*, Sayı:110, Aralık 1945, 143.

¹⁰⁶⁹ Orhan Burian, “Şiirimizin İki Kefesi”, *Yücel*, Sayı:111, Ocak 1946, 157.

¹⁰⁷⁰ Tekin Arıburun, “Atatürk-Saray-Zeybekler”, *Yücel*, Sayı:120, Ekim 1946, 52-53.

derginin “*Halk Şairleri Atatürk’ün Yasında*”¹⁰⁷¹ adlı yazısında; derin halk tabakalarında adı destanlaşan, hatırası bayraklaşan Kozan’ın Hamam köyünden Çolak Hacı Sözdöğuran, Aşık Veysel, Aşık Halil, Aşık Süleyman ve Ankaralı Aşık Ömer gibi halk şairlerinin ağıtları okurlara sunulmuştur. Bu ağıtlardan, çağın en özlü, en değerli, en içli saz şairlerinden olan Aşık Veysel’in sazından bir kıta şöyledir;

*Doğu, batı, cenup, şimal
Aman Tanrı, bu nasıl hal?
Atatürk’e erdi zeval
Memur, mebusan ağladı.*

Bu ağıdın ardından; “*Ağladı Veysel, herkes ağladı!. Ne güzel, ne doğru söylüyorsun: Biz Atatürk devriminin ebediliğini, O’nun sağlığından çok, O’nsuz geçireceğimiz çağlarda daha çok kavrayacak, sevecek, sarılacak; böylelikle O’nun büyüklüğünü daha çok anlayacağız. Atatürk’ün eserleri söylenecek bundan geri...*” söylemlerine yer verilmiştir.

Behçet Kemal Çağlar’ın Cevat Dursunoğlu’nun “*Milli Mücadelede Erzurum*” adlı kitabını okuduktan ve orada askerlikte geçirdiği yılların izlenimlerini içinde canlandırdıktan sonra yazdığı “*Erzurum Destanından Parçalar*”¹⁰⁷² makalesini yine bu sayıda kaleme almış ve Mustafa Kemal’i anlatmıştır.

Derginin hemen her sayısında Mustafa Kemal Atatürk’ün ismi çeşitli şekillerde yer almıştır. Atatürk; kimi zaman kişilik özellikleri, kimi zaman veciz sözleri, kimi zaman faaliyetleri, kimi zaman konu değerlendirmeleri en çok da kendisine hitaben yazılmış şiirler vasıtasıyla gündeme getirilmiştir. Dergide çok sayıda Atatürk’e yazılmış şiir mevcuttur. Bu bağlamda; dönemin usta şairlerinin kaleme aldığı şiirler ile amatör şairlerin yazdığı şiirlerde Atatürk, kimi zaman kişilik özellikleri, kimi zaman dehası, kimi zaman kahramanlıkları, kimi zaman vatan için yaptıkları, kimi zaman önderlik özellikleriyle konu olmuştur.

Dergide bu konuda ilk şiir beşinci sayısında; “*Ata’ma*”¹⁰⁷³ adlı Maltepe Süel lisesinden 2341 numaralı öğrenci A.Sebahattin tarafından yazılan şiirdir. Bu şiir’den iki dörtlük;

*Ata’ma
Yüzlerce açık pençelerin hepsi de birden
Dalmış o alev göğsüne bak hepsi de yanmış.
Gördükleri an azmini sağlam ki demirden,
Her an sırtan dişleri korkunla kapanmış.
On bir senemiz bitmedi tanrım bu ne erken,
On bin senelik göğe çıktık yerde yüzerken
Senden doğuyormuş diye biz hayret ederken,*

¹⁰⁷¹ Osman Atilla, “Halk Şairleri Atatürk’ün Yasında”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 75-78.

¹⁰⁷² Behçet Kemal Çağlar, “Erzurum Destanından Parçalar”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946,79-80.

¹⁰⁷³ A. Sebahattin, “Ata’ma”, *Yücel*, Sayı:5, Haziran 1935, 28.

Dergide; özellikle Behçet Kemal Çağlar'ın Atatürk'e hitaben yazdığı birçok şiiri mevcuttur. Bunlardan “Ben ölmedim”¹⁰⁷⁴ kapak yazısıyla yayınlanan 46'ncı sayısında yer alan “İzinde”¹⁰⁷⁵ adlı şiirinin son kıtası şöyledir;

*Ruhumuzda inan gözümüzde yaş,
Acıda tek kalbiz, ödevde tek baş;
Milyonlarca adım, tek hedef, tek iz;
Onun davasının iradesiyiz,
Eskiden daha şuurlu zinde,
Senin ardındayız, onun izinde...*

Behçet Kemal Çağlar

Özellikle özel sayılarında olmak üzere (*Cumhuriyet Bayramı, Atatürk'ün ölüm yıl dönümü, 19 Mayıs vs.*) derginin tamamında Atatürk ile ilgili birçok şiir yer almıştır.

Derginin yayınlandığı dönem (1935-1956), ülkede toplumsal ve siyasal değişimlerin bütün hızıyla devam ettiği bir zaman aralığıdır. Dergi, bu dönemde şiirde olan değişimleri ve gelişmeleri gerek şairlerin şiirleriyle gerekse dergi yazarları vasıtasıyla (*Şiirle ilgili inceleme ve tenkit yazıları yayınlamak suretiyle*) okurları ile paylaşmıştır. Bu dönemin şiirlerinde yer alan toplumsal mutluluk, sevinç ya da acı gibi ortak duyguların dergi tarafından şiirler vasıtasıyla son derece başarılı bir şekilde hedef kitleye yansıtıldığı görülmüştür. Ayrıca; aşk, ayrılık, ölüm acısı gibi bireysel duyguları yansıtan şiirler ve okurlara doğa ve doğa güzelliklerini övücü enfes halk şiirleri sıklıkla yer almıştır. Buna karşın, çok azda olsa belli bir düşünceyi aşlamak, bilgi vermek, bir zihin hali oluşturmak, kişilere yol göstermek amacı taşıyan duygusu az, amatörce yazılmış olan şiirler de yayınlanmıştır.

Dergide yayınlanan şiirlerin en göze çarpan ortak noktası *Dil İnkılâbına* uygun Türkçe şiirlerin yayınlanmasıdır. Derginin modern bir toplum yaratma ve batılılaşma amacı doğrultusunda toplumsal değişim ve dönüşüme katkısı şiir vasıtasıyla da ele alınmıştır. Şiirsel söylemler gençlere hitap eder şekilde seçilmiştir. Dergide, yayınlanan şiirler incelendiğinde o günün dünya görüşü ve ideolojiye hizmet eder bir yapıda olduğu, retorik¹⁰⁷⁶ söylem dilinin bu dönemde şiirde çok kullanıldığı görülür. Özellikle Behçet Kemal Çağlar, Yahya Kemal Beyatlı gibi şairler bu konuda şiirleriyle dergiye katkı sağlamışlardır.

¹⁰⁷⁴ “Ben Ölmedim”, *Yücel*, Sayı: 46, Aralık 1938, 1.

¹⁰⁷⁵ Behçet Kemal Çağlar, “İzinde”, *Yücel*, Sayı: 46, Aralık 1938, 184.

¹⁰⁷⁶ Yazarın Notu: Retorik: Hukuk, iletişim, siyaset ve sanat gibi pek çok alanda sıklıkla kullanılan bir kavramdır. Ortak kabul gören tanımı etkili yazı ve söz kullanarak ikna sanatı olarak özetlenebilir. (Seçil Toros, “Retorik, İkna ve Tasarım Jürisi”, *Yedi Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi*, Sayı:23, Kış, 2020, 11-20.)

Derginin şiir yarışmaları yapması (*ayın şiiri gibi*) ve şair ve şiirlerle ilgili öğretici etkinliklerde bulunması, şiiri ve edebiyatı geliştirici yöndedir. Bu uygulamayla, inkılâbı benimsemiş genç şairler kazanmak hedeflenmiştir.

Dergide, özellikle Atatürk'ün vefatını müteakip dönemin iktidarına muhalif şairlerin şiirlerine de yer verildiği görülmektedir.. *Necip Fazıl Kısakürek, Nurullah Ataç*'ın şiir ve söylemleri buna örnektir.

Derginin, amatör şiirlere sayfalarında gereğinden çok fazla yer vermesi, şiirin yozlaşması, geliş güzel şiir yazılması gibi haklı eleştirileri de gündeme getirmiştir. Tirajı artırmak ve idamesini sağlamak bu dönemde yayınlanan dergilerinin ortak sorunu olduğundan bu tür geliş güzel yayınlanmış şiirleri de görmek mümkündür.

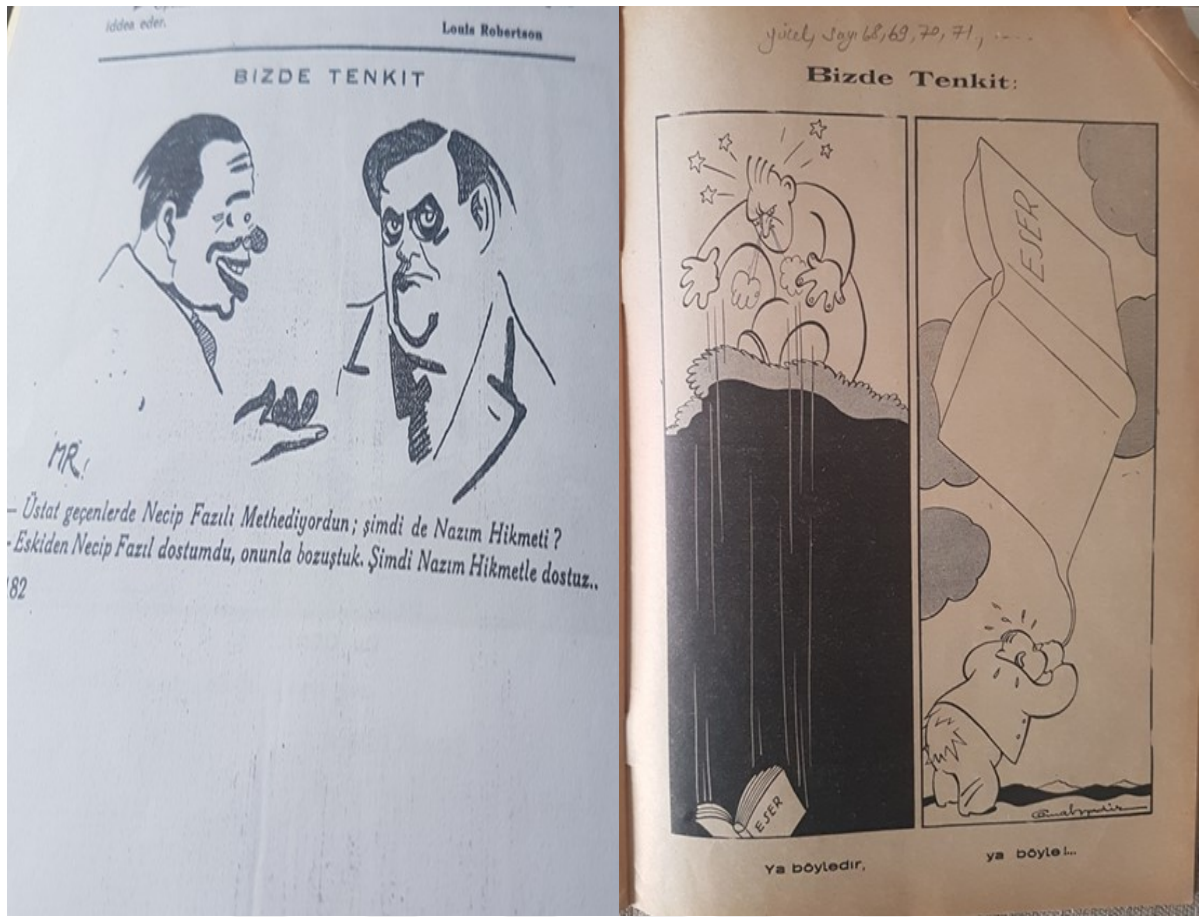
Dergide, ayrıca dünyaya mal olmuş yabancı şairlerin tanıtımı ve şiirlerine de yer verilmiştir. Söz konusu ünlü şairlerin şiir anlayışları irdelenmiştir. Sonuç olarak; şiirle anlatım derginin hemen hemen her sayısında yer almıştır. Neredeyse şiir olmayan dergi sayısı hiç yoktur. Dergi ideolojinin ve toplumsal dönüşümün aracı olarak şiiri etkili bir şekilde kullanmış ve bunu kendi yazılarında belirtmiştir.

2.4.3. Tenkit ve Çeviri Yazıları

Bir sanat veya edebiyat eserini tüm veya bir kısım yönleriyle tetkik edip açıklamak, zayıf ve kuvvetli taraflarını ortaya çıkarmak, eserin daha yakından tanınmasını sağlamak ve değerlendirmek amacıyla yazılan yazılara “*eleştiri*” denilmektedir. Bu yazılara Cumhuriyet'in ilk yıllarında “*tenkit*” ve bu arenada eser veren yazıcılara da “*münekkit*” denilmekteydi.¹⁰⁷⁷ Okuyucuların; şair ve yazarların ne anlatmak istediklerini, nasıl bir fikir ve duyguyu iletmeye çalıştıklarını, bir hikâye, bir masal, bir şiirin, bir kitabın, bir romanın toplumsal, kültürel ve sanatsal değerini bir bütün içinde idrak etmesi zaman zaman mümkün olmamaktadır. İşte, eleştiri (*tenkit*) türünde olan bir yazı; okurlara bahsi geçen konularda yardımcı olmaktadır. Okuyucuya yeni düşünce ufku açarak, sanat ve edebiyat eserlerini eleştirel bir bakışla görme alışkanlığı kazandırmaktadır. Ayrıca, tenkit yazısı, eserlerle okur arasında bir bağ kurma vazifesi de görmektedir. Bu tür yazılar, sanatçıyı daha itinalı çalışmaya ve daha mükemmel eserler meydana getirmeye teşvik etmektedir. Bu kapsamda tenkit; “kitap, edebiyat ve sanat eserlerini (şiir, roman, hikâye, edebi yazılı vs.) açıklama ve yargılama sanatı”, münekkit de “eserleri oluşturanların yazılarını yargılamakla görevli sayan yazardır.”¹⁰⁷⁸ şeklinde tanımlanabilir.

¹⁰⁷⁷ Kavgar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 156.

¹⁰⁷⁸ Kavgar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 156-157.

Şekil 12: Cemal Nadir Güler'in Tenkit ile İlgili Karikatürleri.

(Yücel, Sayı:16, Haziran 1936, 182. Yücel, Sayı:68-69-70-71, Ekim,Kasım, Aralık 1940, Ocak 1941, 87.)

Genel olarak tenkit yazılarında, bir edebiyat ve sanat eseri tanıtılmakta, biçim ve öz bakımından özelliği açıklanmaktadır. Ayrıca, edebiyat veya sanat tarihi bakımından önem ve değeri belirtilmekte, noksanlıkları ve düzeltilmesi gereken tarafları ortaya konmaktadır. Eser hakkında yorum ve değerlendirmeler her safhada yapılmaktadır.

Eleştiri yazıları ele alınan konuya, izlenen yöneme ve büyük ölçüde eleştirmenin benimsediği yaklaşıma göre birtakım çeşitlere ayrılmaktadır. Bunlar;toplumbilimsel, izlenimci, özyaşamsal (biyografik), ruhbilimsel, tarihi, dilbilimsel, çok yönlü (eklektik) eleştiridir.¹⁰⁷⁹ Eleştirmen, incelediği bir eseri değerlendirirken tek bir kuramdan, ilke veya doktrinden hareket etmemekte, tarih, toplum bilimi, vb. bilim dallarına yönelik yaklaşım ve yöntemleri uygun bir yöntemle kullanmaktadır. Türkiye’de eleştiri yazılarının tarihi gelişimi nasıldır? Bu sorunun cevabını şöyle vermek mümkündür. Eleştiri arenasında modern bir anlayışın ürünü olan yazı ve eserlerin ortaya çıkışı Tanzimat ile başlamıştır. Bilinen ilk eleştiri yazısı Şinasi (1826-1871) tarafından kaleme alınmıştır. Bunu, “Edebiyatımız Hakkında Bazı Mülâhazatı

¹⁰⁷⁹ Kavgar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 159.

Şamildir” adlı eseriyle Namık Kemal (1822-1895) ve “*Şiir ve İnşa*” yazısıyla Ziya Paşa (1825-1880) izlemiştir. Namık Kemal ve Ziya Paşa, yazdıkları bu makalelerde edebiyat ve edebiyata ait biçim ve öz bakımından yeni bir yön verecek önerilerde bulunsalar da, Türk edebiyatında eleştiri türü Batıdaki anlamıyla 1908’den sonra ancak gelişmeye başlamıştır. “*Milli Vezin*”, “*Yeni Lisan*”, “*Milli Edebiyat*” gibi önemli meseleler kimi şair ve yazarları bu konularda eleştirel yazılar yazmaya teşvik etmiştir. Fuat Köprülü (1890-1966) ve Ali Canip Yöntem (1877-1967) gibi yazarlarla başlayan bu hareket, daha sonraki yıllarda Reşat Nuri Güntekin (1889-1956), Abdülhak Şinasi Hisar (1888-1963) ile sürmüştür.¹⁰⁸⁰

Cumhuriyet devrinde eleştiri alanında önemli gelişmeler olduğu söylenebilir. Bu dönemde eleştiri alanındaki çabalar roman, şiir, sinema ve tiyatro gibi çeşitli dalları içerecek şekilde yoğunlaşmıştır. Nurullah Ataç (1898-1957), Refik Ahmet Sevengil (1903-1970), Sabri Esat Siyavuşgil (1907-1968), Hikmet Dizdaroğlu (1917-1981), Mehmet Kaplan (1915-1986), Lütfi Ay (1911-1995), Vedat Günyol (1911-2004) gibi yazarlar yazılarıyla eleştiri türünün gelişmesine katkı vermişlerdir.¹⁰⁸¹

Yücel Dergisi’nin yayınlandığı 1935-1956 yılları arasındaki dönemde edebiyat, fikir ve sanat dergilerinde¹⁰⁸² tenkit ve çeviriler oldukça popüler metin biçimleri olarak sayılmıştır. Türk aydınlarında rönesans bilincinin ön plana çıkması, Türk hümanizmi gerçekleştirme düşüncesi ve memlekette modern yaşam tarzının inşası gibi amaçlar nedeniyle bu tür metin biçimleri dönemin dergilerinde çok yoğun olarak kullanılmıştır.

Yücel Dergisi’nde tenkit ve çevirilerle ilgili yazılar ikinci sayısından itibaren yer almaya başlamıştır. İkinci sayısında M.Aziz’in “*Seneler*”¹⁰⁸³ başlıklı yazısında; Ozan Faruk Mümtaz’ın “*Allahım*” başlıklı manzumesi ile “*Azrail*” ve “*Bir Kuğunun Ölümü*” isimli şiirleri yazar tarafından tenkit edilmiştir. Dergi yazarları çoğunlukla yaptıkları eleştirilerde “*İzlenimci ve çok yönlü (eklektik)*” eleştiri tekniklerini kullanmıştır. Dergide yapılan bu tenkit izlenimci bir tenkittir. Aynı sayıda;¹⁰⁸⁴ o dönemde şehir tiyatrosunda oynanan bir tiyatro eseri olan “*Unutulan Adam*” oyunu Nejat Eşref tarafından eleştirilmiştir. Eleştiride; oyunun konusu ve oyuncuların performansı değerlendirilmiştir. Yazar; eleştirinin bir bölümünde; “.... *Son iki perde oyunun asıl mevzuu hakkında bize fazla bir şey veriyor mu? Hayır!*” başka bir yerinde “*Bütün yük bir kişinin üstünde idi. Onun rolü ne kadar mühimse ötekilerin ki de o kadar ehemmiyetsizdi. Ne Cahide, ne Talat, Ne Neyre Neyir bir şey yapabildiler.*” ifadelerini

¹⁰⁸⁰ Kavgar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 160-161.

¹⁰⁸¹ Kavgar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 161.

¹⁰⁸² Yazarın Notu: *Ülkü, Varlık, Oluş, Çığır, Tercüme, Yeni Adam, Marmara, Kalem, Ağaç, vb.*

¹⁰⁸³ M. Aziz, “*Seneler*”, *Yücel*, Mart 1935, Sayı:2, 21.

¹⁰⁸⁴ Nejat Eşref, “*Unutulan Adam*”, *Yücel*, Mart 1935, Sayı:2, 35.

kullanmıştır. Yapılan tenkit tamamen yazarın beğenisini ve duygularını yansıtan bir eleştiri tekniği olmuştur.

Derginin “*Biz Varız.. Sanatta da Yeni Bir Ankara Kuracağız..*”¹⁰⁸⁵ başlıklı yazısında; Cumhuriyet dönemi şiiri ve şairlerine yöneltilen eleştiriler irdelenmiştir. Cumhuriyet dönemi şiiri ve şairlerine yöneltilen bu eleştirilerin yersiz olduğu, dönemin genç şairlerinden İhsan Boran’ın şiirlerinden örnekler verilerek desteklenmiştir. Bu bağlamda; İhsan Boran profesyonel bir şair olarak değil de öz şair olarak nitelendirilmektedir. Yazıda ayrıca genç şairlerin şiirleri ile şöhretli şairlerin şiirleri mukayese edilmiştir. Ayrıca yeni genç şairlere hoşgörü ile yaklaşılması tavsiye edilmiştir. Bu tenkit yazısıyla *Dil İnkılâbı* ile oluşan ortamda yeni dil ile yazılan şiirlerin önemi vurgulanmıştır.

Derginin 13’üncü (*Mart 1936*)¹⁰⁸⁶ ve 14’üncü (*Nisan 1936*)¹⁰⁸⁷ sayılarında Orhan Burian’ın kaleme aldığı “*Edebî Eser ve Edebî Tenkit Hakkında*” aynı isimli iki bölümlü bir yazıya yer verilmiştir. Her iki yazıda; yazar tarafından, *edebî eser ve edebî tenkit ne demek?* konusu kendi görüşleri doğrultusunda ele alınmış ve incelenmiştir. Bu bağlamda; edebî eserin münekkit tarafından tanımlanabilmesi için, dış alem, okuyucu üçlemesinin birlikte değerlendirilmesi gerektiği üzerinde durulmuş ve bu unsurlar yazıda açıklanmıştır. Bu döneme bakıldığında, edebî eserleri tenkit etme konusu literatüre yeni girmiş durumdadır. Cemal Nadir’in tenkit ile ilgili karikatürlerinde belirttiği gibi tenkit konusu münekkitler tarafından tam olarak anlaşılamamıştır. Nadir’e göre tenkit tamamen münekkitlerin kişisel özelliklerine ve keyfiyetine göre yapılmaktadır. Orhan Burian bu yazısında; tenkit’in bilimsel yapılması, münekkitlerin tenkit ederken nelere dikkat etmesi gerektiği gibi hususları kendi açısından açıklamıştır. Bu bağlamda; yazar edebî eserin kuvvetini dış alemin yazarda uyandırdığı heyecana bağlamıştır. Münekkitlerin görevini ise; şairin duyduğu heyecanı bize de duyurabiliyor mu? Şairin duyduğu veya duyurmaya çalıştığı heyecan yersiz midir, sahte midir? Başka bir deyişle ilk hissi ona sonradan verdiği manayı kaldırabilecek kuvvette midir? Sorularına cevap bulma şeklinde tanımlamıştır. Yazar; şair de beklenen nasıl “*duymak ve duyurmak*” gibi iki taraflı etkense münekkitden de istenen öylece “*görmek ve göstermek*” gibi iki kanatlı bir bilgidir” şeklinde bir yargıya ulaşmaktadır. Yazara göre bir münekkit nasıl olmalıdır? Münekkit her şeyden evvel sabırlı olmalıdır. Okuduğu eseri ne amaçla ve nasıl yazıldığını bulmaya ve ondan zevk çıkarmaya bakmalıdır. Münekkit edebî görgüsü çok olan bir kişi olmalıdır. Münekkit tenkidi yıkıcı, kırıcı değil yapıcı bir tarzda yapmalıdır. Münekkit düşüncelerini sarıh ve sade bir dille yani kolay anlaşılır bir üslup ile yazabilmelidir.

¹⁰⁸⁵ Behçet Kemal Çağlar, “Biz Varız.. Sanatta da Yeni Bir Ankara Kuracağız..”, *Yücel*, Sayı:8, Ekim 1935, 72-73.

¹⁰⁸⁶ Orhan Burian, “Edebî Eser ve Edebî Tenkit Hakkında I”, *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 18-19.

¹⁰⁸⁷ Orhan Burian, “Edebî Eser ve Edebî Tenkit Hakkında II”, *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936, 61-62.

Derginin 22'nci sayısı "*Bir Psikoloji Tercümesi*"¹⁰⁸⁸ başlıklı Haydar Tolun'un tenkit yazısında; İstanbul Erkek Öğretmen okulu öğretmenlerinden Münir Raşit Öymen'in "*Umumi Psikoloji*" adlı bir eserinin tercüme hataları (30 adet) tek tek ele alınarak eleştirilmiştir. Bu tenkide cevap ise; Münir Raşit Öymen tarafından bir mektupla *Yücel*'e bildirilmiş, dergide cevap yazısını "*Bir psikoloji Tercemesi Tenkidine Cevap*" diyerek yayınlamıştır. Yapılan hataları *Yücel* dipnotla kabul etmiş ve okuyucularından özür dilemiştir. Derginin kendi yazım yanlışları ve hataları tespit edildiğinde, dergi özür yazısı ile telafi yöntemine gitmekte çekinmemiştir.

Derginin 61'inci sayısı "*Tenkide Dair*"¹⁰⁸⁹ başlıklı Seniha Bedri Göknil'in kaleme aldığı başka bir yazıda; kültür hayatında anlaşılmayan iki unsurun birinin sanat diğeri ise tenkit olduğu ileri sürülmüş ve yazı sanatkâr ve eseri ile münekkit ve tenkidi üzerine inşa edilmiştir. Bu iki kavram üzerinden tenkit meselesi değerlendirilmiştir. Bu yazıda özetle; menfi ruhlu bir münekkidin bilgi ve ihtisası ne kadar tam ve mükemmel olursa olsun tenkit sahasında verimli ve faydeli olamaz denilmiş ve bu fikir yabancı sanat adamlarının sözleri ile desteklenmiştir. Örneğin; tanınmış Fransız moralisti Labruyere'nin, "*Bir münekkit senelerce tetkik ve tettebbüden sonra kemale erer, fakat tenkitçi bir gece de doğar*" sözlerine yer verilmiştir.

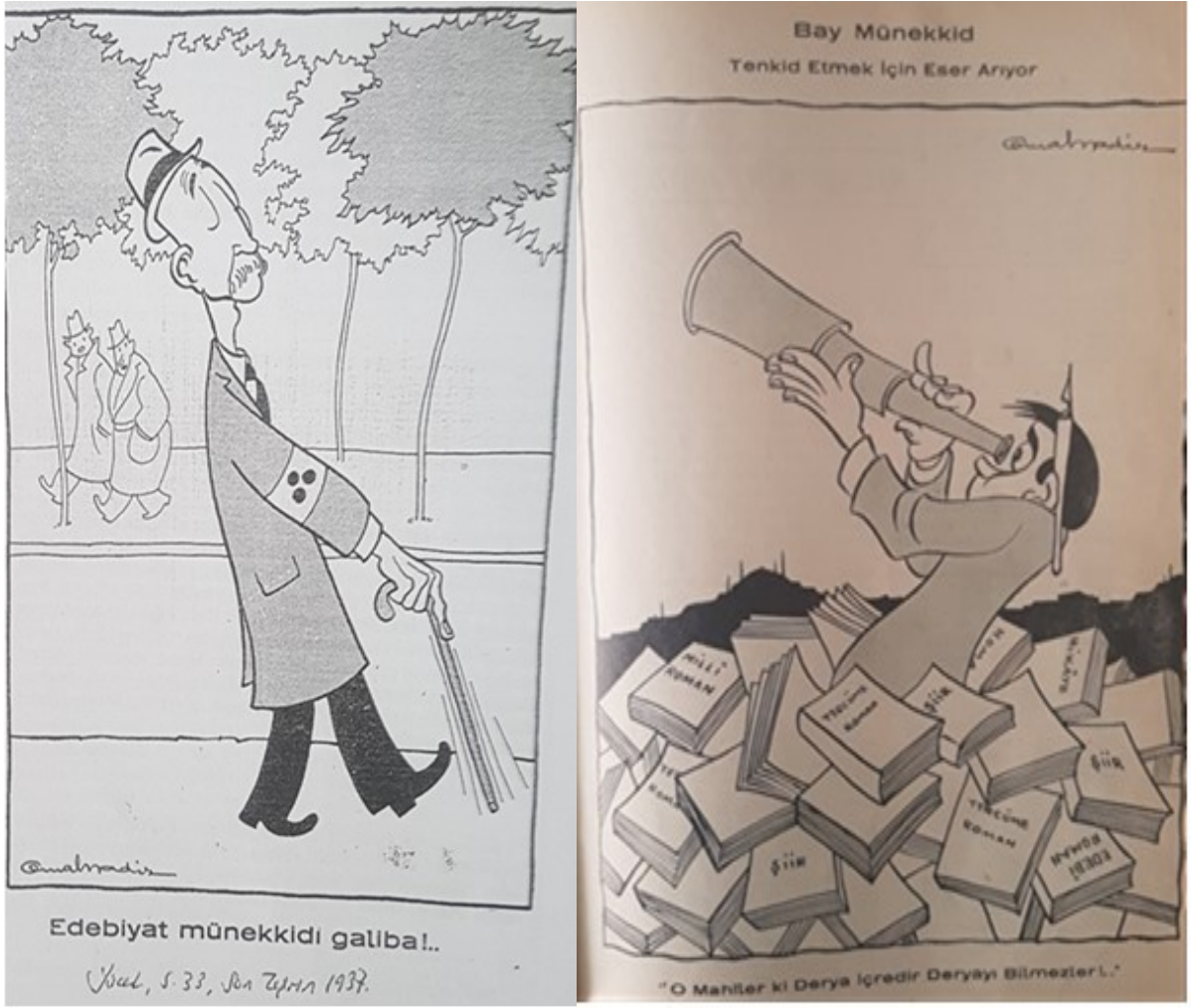
Tenkit sadece edebiyat alanı için düşünülemez. Tenkit, kültür, sanat, siyaset vb. alanlarında konusu olmuştur. Bu bakımdan tanımının sınırlarını belirlemek oldukça zordur. Şimdiye kadar dergide geçen edebi tenkitlerden örnekler verilmiştir. Oysa dergi tarafından zaman zaman politikacılar, zaman zaman diğer dergi ve gazete yazarları, zaman zaman ise devlet görevlileri eleştirilmiştir.

Aynı zamanda dergi çeşitli sebeplerle kendisi de eleştirilere bir şekilde maruz kalmıştır. Yani hem eleştirmiş hem de eleştirilmiştir. Bu bağlamda; özellikle dönemin eleştirmen ve yazarları *Nurullah Ataç*, *Şevket Rado*, *Abidin Dino*, *Ercüment Talu*, *Necip Fazıl Kısakürek*, *Vedat Nedim Tör*, *Abidin Daver*, *Nihal Atsız* vb. tarafından eleştirilmiştir.¹⁰⁹⁰

¹⁰⁸⁸ Haydar Tolun, "Bir Psikoloji Tercümesi", *Yücel*, Sayı:22, Aralık 1936, 149-151.

¹⁰⁸⁹ Seniha Bedri Göknil, "Tenkide Dair", *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 37-39.

¹⁰⁹⁰ "Beş sene içinde *Yücel* için neler söylendi" yazısında bu eleştirilere yer verilmiştir. "Beş Sene içinde *Yücel* için neler söylendi", *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 1-4

Şekil 13: Cemal Nadir Güler'in, Tenkit Edenler ile İlgili Karikatürleri
(Yücel, Sayı:33, Ekim 1937, 143.Yücel, Sayı:39, Mayıs 1938, 117.)

Dergide bu yapılan eleştirilere kayıtsız kalmamış sert cevaplar vermiştir. Bunlara, derginin henüz ikinci sayısında yayımlanan *"İsırğan Otu"*,¹⁰⁹¹ derginin 24'üncü sayısında *"Acemi Garazkar Bir Taş"*,¹⁰⁹² yeni seri 6'ncı sayısında *"İnsanlık Terbiyesi"*,¹⁰⁹³ ve yeni seri 8'inci sayısında derginin kurucusu ve yöneticisi Muhtar F. Enata tarafından kaleme alınan *"Radotörler'le Aramızda Olup Bitenler"*¹⁰⁹⁴ yazıları örnek olarak gösterilebilir.

Dergide yapılan edebî eleştirilere bakıldığında daha çok izlenimci ve eklektik eleştiri yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu bu eleştiriler; belirli kurallar veya belirli ölçülere göre yapılmamıştır. Derginin karikatüristi Cemal Nadir Güler, derginin çeşitli sayılarında eleştirinin uygun yapılmadığını mizahi bir yönden ele alarak karikatürlerinde

¹⁰⁹¹ Yücel, "İsırğan Otu", Sayı:2, Mart 1935, 1.

¹⁰⁹² "Acemi ve Garazkâr Bir Taş", Yücel, Sayı:24, Şubat 1937, 201.

¹⁰⁹³ "İnsanlık Terbiyesi", Yücel, Yeni Seri Sayı:6 (151), Haziran 1950, 1.

¹⁰⁹⁴ Muhtar Fehmi Enata, "Radotörlerle Aramızda Olup Bitenlere", Yücel, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 13-16.

işlemiştir. Eleştirilerde; yaratıcılık vardır, edebiyatla ilişkilendirme vardır, ancak bilimsellikten uzak bir eleştiri anlayışı mevcuttur. Gelişi güzel ve dağınıktır. Batılı anlamda bir eleştiri sistemi tam olarak yerleştirilememiştir. Yapılan eleştirilerde eleştirisi yapılan materyallerin okuyucular tarafından bilinip bilinmediği meçhuldür. Eleştirilere bakıldığında sanki eserin okuyucular tarafından tam bilindiği izlenimi yaratılmıştır. Oysa öyle bir şey yoktur. Her ne kadar doğru eleştiri yapılsa da dergi eleştiri ve çeviriyi batılılaşma aracı ve ulus devletin inşasında önemli bir araç olarak görmüş ve bundan olumlu bir şekilde faydalanmıştır.

Şekil 14: Cemal Nadir Güler'in Çeviriler ile İlgili Karikatürleri
(Yücel, Sayı:44, Ekim 1938, 163. Yücel, Sayı:99, Temmuz 1944, 103.)

Tercüme ve çeviri bu dönemin gündeminde olan bir başka konusudur. Literatürde tercüme ya da çeviri, bir dilde yazılmış bir metnin başka bir dile dönüştürülmesi işlemini ve bu sürecin neticesinde elde edilen ürünü belirtmek maksadıyla kullanılmaktadır. “Çeviri” sözcüğü, Arapça asıllı bir Türkçe kelime olan “tercüme” sözcüğü ile eşdeğerdir. Çeviri yapan bireye

çevirmen, yazılı çeviri yapan birey için *mütercim* kelimesi, sözlü çeviri yapan birey için ise *tercüman* kelimesi kullanılmaktadır.¹⁰⁹⁵

Çeviri; kültür aktarımının en önemli aracıdır. Çevirilerin toplumsal kurumların dönüşümüne ve medeniyetlerin gelişmesine etkisi herkes tarafından kabul edilmektedir. Dünyada yapılan keşif ve yenilikler çeviriler vasıtasıyla toplumlara duyurulmaktadır. Türk İnkılâbıyla tam bir toplumsal dönüşüm ve değişim yaşanmıştır. 1928 yılında Dil İnkılâbı'nın yapılmasıyla çeviri faaliyetleri hız kazanmıştır. Batılılaşma çabaları, toplumsal dönüşüm, insanların özellikle de gençlerin inkılâplara adaptasyonu çevirilerin önemini daha da artırmıştır. Bu devirde her arenada olduğu gibi kültürde de önemli bir değişim süreci yaşanmıştır. Özellikle dönemin basın yayın organları çeviriyi, söz konusu dönüşüm ve değişimi gerçekleştirmek amacıyla içeriklerinde çoğu kez kullanmışlardır. Hatta bu dönemde Hasan Âli Yücel (Dönemin Maarif Bakanı) tarafından *Tercüme Dergisi* (1940-1966) sırf çeviri maksadıyla çıkarılmıştır. Özellikle Batı dünyası klasiklerinin ve birçok farklı diğer yazıların tercümesi bu mecmuada yapılmıştır. Yabancı bilimsel ve edebî eserlerin Türkiye’de çevirilmesi toplumsal dönüşüme katkılar sağlamıştır. Bu bağlamda dergide çeviriler şöyle yer almıştır; derginin 57’nci sayısının “Atatürk Bizden Neler bekliyor...”¹⁰⁹⁶ yazısında; Atatürk’ün çeviriyle ilgili; “*Telif ve tercüme işleri hakimiyeti milliyenin istinatgâhı ve milli harsın en mühim vasıtai intişarıdır.*” ifadeleri kullanılarak tercüme işinin devlet tarafından karşılıksız yapılması gereken bir husus olduğu belirtilmiştir. Teknik olanakların gelişmesiyle bir müddet sonra doğal olarak özel teşebbüs tarafından çeviriler yapılmaya başlanmıştır. Bu kapsamda; *Yücel* yaptığı çevirilerle milli kültürün gelişmesine katkılarda bulunmuş ve bu görüşler doğrultusunda hareket etmiştir.

Yücel Dergisi’nin tercüme hakkındaki görüşü 124’üncü sayısında bulunan “*Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ve Klasikler*”¹⁰⁹⁷ adlı başyazısında anlatılmaktadır; bu yazıda; Milli Eğitim Bakanlığı tarafından dünya ve klasiklerinin tercümesine girişilmeden iki sene kadar önce *Yücel Mecmuası* tarafından hümanizma fikrini ortaya atıldığı, *klasik eserlerin* oldukça geniş bir listesinin hazırlanarak bu eserlerin dilimize çevrilmesini ön planda tutulduğu ifade edilmiştir. “*Birkaç zaman sonra Maarif Vekilliği’nin bu işi üzerine aldığını öğrendiğimiz zaman memleket ölçüsünde medeni bir dava saydığımız tercüme işinin gerçekleşmesi yolunda atılan bu adımı sevinçle karşıladık..*” ifadeleri kullanılarak da çeviri işinin devlet tarafından yapılması desteklenmiştir. *Yücel*, Cumhuriyet eğitiminin on yılda *medeniyet davası* açısından girişip başardığı en müsbet işin *Köy Enstitüleri’nin* hayata geçirilmesi ile birlikte tercüme

¹⁰⁹⁵ TDK *Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 1619, 2196-2197.

¹⁰⁹⁶ “Atatürk Bizden Neler Bekliyor...”, *Yücel*, Sayı:57, Kasım 1939, 115.

¹⁰⁹⁷ Vedat Günyol, “Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ve Klâsikler”, *Yücel*, Sayı:124, Şubat 1947, 133.

faaliyetlerinde hızını artırmıştır. Bu yazıdan, derginin tercüme faaliyetlerine özel bir önem verdiği anlaşılmaktadır.

Derginin 76'ncı sayısı "*Tercüme Mecmuası*"¹⁰⁹⁸ başlıklı yazısında; *Tercüme Mecmuası*¹⁰⁹⁹ okurlarına tanıtılmakta söz konusu derginin eksiklikleri burada eleştirilmektedir. Bu eleştiriler, derginin önsözünde belirtilen amaçla ilgilidir. Önsözde eleştirilen bu amaç ise; "*Bizati tercümenin ne olduğu ve nasıl olması gerektiği hakkında bizden başka milletlerin bu konu hakkında neler yaptıklarını da görüp göstererek tercüme işine bir yön ve hız vermek*" şeklindedir. Yazar tarafından bu ifade doğru bulunmamakta, amacın doğru tespit edilmesi için mecmuanın iki faaliyeti; tercümenin ne olduğu hakkında telif ve tercüme makalelerine bakılması ve tercümenin nasıl olması geldiği hakkında da numunelere bakılması gerektiği savunulmaktadır. Yazarın bu eleştirisi *Yücel Dergisi*'nde çevirilerin nasıl olması gerektiği hakkında da fikirler vermektedir. Yazıda; "*Tercüme matematik değil bir düşünce meselesidir, bundan dolayı tek bir hareket tarzı yoktur; belki ne kadar mütercim varsa o kadar da hal tarzı vardır denebilir.*"¹¹⁰⁰ denilmekte ve standart tercümeler olması açısından tercüme için örneklerin yayınlanmasının faydalı olabileceği söylenmektedir. Bu yazıdan; tercümenin bu dönemde çoğunlukla devlet eliyle organize edildiği ve dönemin basın yayın organlarının teşvik edildiği anlaşılmaktadır.

Yine derginin "*Tercümeciliğimiz*"¹¹⁰¹ adlı başka bir yazısında; dönemin tercüme faaliyetleri irdelenmiş eksiklikler ve çözüm yolları tartışılmıştır. Yazı başlığının hemen altında "*Maarif Vekilliği bir Türk hümanizmacının tahakkukunu emel edinmişse, kadrolu bir telif ve tercüme heyeti bir zarurettir*" ifadelerini kullanmıştır. Orhan Burian bu ifadesiyle, Türk hümanizması görüşünün sahibi olarak, hümanizma görüşünün hayata geçirilmesi Milli Eğitim Bakanlığı tarafında amaç edinilmişse kadrolu bir tercüme heyetine ihtiyaç olduğunu söylemektedir. Ayrıca yazıda, tercüme faaliyetlerinin ülkede yüz yıllık bir geçmişe sahip olduğu ancak son on yılda büyük mesafeler katedildiği tespiti yapılmaktadır. Tercümeciliğin eskiye nispetle memnun edici olmasına rağmen hala çok zayıf ve eksiklikleri olduğu belirtilmektedir. Eksiklikler üç kategoride toplanmaktadır; eser seçimi bakımından, mütercim bakımından, tâbi¹¹⁰² bakımından. Bu bağlamda; tercüme edilen eserlerin rastgele seçilmesi ve belirli bir amacının olmaması, mütercimlerin kendi iradesi ile hareket etmemesi hizmet ettiği üst iradeyi veya halkın arzu ve takdirini göz önünde tutmaya çalışması ile kendi gayesinin olmaması ve

¹⁰⁹⁸ Orhan Burian, "Tercüme Mecmuası" *Yücel*, Sayı:76, Haziran 1941, 176-179.

¹⁰⁹⁹ Tercüme Mecmuası: Maarif Vekilliğinin 19 Mayıs 1940 yılında "Tercüme" adıyla iki ayda bir çıkardığı dergidir. (*Yücel*, Sayı:76, Haziran 1941, 176)

¹¹⁰⁰ Burian, "Tercüme Mecmuası" Sayı:76, 176.

¹¹⁰¹ Orhan Burian, "Tercümeciliğimiz" *Yücel*, Sayı:79, Eylül 1941, 9-12.

¹¹⁰² Yazarın Notu: Tâbi: Çeviriyi yaptıran, bağımlı, ilişkili olan kişi anlamında kullanılmıştır.

üçüncü olarak da tâbiilerin eserin seçilişinde söz sahibi olması olarak gösterilmektedir. Burada halkın isteklerinin göz önünde tutulmasının eleştirilmesi dikkat çekicidir. Tercümeciliğin yoluna koyulması için Maarif Vekilliğinin'de görevini yapması istenmektedir. Vekilliğin bir tâbi gibi davranması, liste liste eserler tercüme etmesi şiddetle eleştirilmektedir.

Dergini 80'inci sayısı "*Rebecca (Baştan Savma Tercümeler Serisi)*"¹¹⁰³ başlıklı yazısında; çevrilen bir eser üzerinden tercüme sahasındaki eksiklikler ve aksayan hususlar dile getirilmiştir. Bu kapsamda; üç önemli hatadan bahsedilmiştir. Bunlardan birincisi ve en mühimi Türkçenin bozuk olması, ikincisi yanlış tercüme, üçüncüsü ise budama (*Aslında ki üç dört cümle ile ifade edilmiş bir fikir tercümeye ancak üç dört kelimelik bir cümle ile gösterilmesi*)'dır.

Yazılardan anlaşıldığı gibi çeviriler bu dönemde oldukça popülerdir. Çeviri konusu hem tartışılmış hem de uygulanmıştır. Dönemin en popüler dergisi olan *Yücel*, doğal olarak çevirilere ilgisiz kalmamış kalamamıştır. Çeviri yazılarına ilk sayısından itibaren yer vermeye başlamıştır. Dergide yer alan çevirilerin türleri ve konuları hakkında fikir vermesi açısından ilk iki sayısında yer alan çevirilerin konu başlıkları verilmiştir. Bu bağlamda;

Yücel'in ilk sayısında altı adet çeviri yazısı bulunmaktadır. Bunlar; "*En Akıllı On Hayvan*"¹¹⁰⁴ Çeviren: T.Yucad, "*Medeniyet Göçecek mi*"¹¹⁰⁵ Çeviren: İ.Türegün, "*Tıbbın Şaheseri*"¹¹⁰⁶ Çeviren: Nermin A.Akalın, "*Yirmi Dört Saatimizi Nasıl Geçirmeliyiz?*"¹¹⁰⁷ Çeviren: Nilüfer F.Dariş, "*Darüşşafaka*"¹¹⁰⁸ Çeviren: A. Kâmi Akyüz, "*Küçük Dilenci*"¹¹⁰⁹ Çeviren: Darüşşafaka No: 986 İbrahim.

Derginin ikinci sayısında; dört adet çeviri yazısı bulunmaktadır. Bunlar; "*Bir Amerikalı Gözü ile Genç Bir Kız Neler Bilmelidir.*"¹¹¹⁰ Çeviren: Nermin A.Akalın, "*Adem ile Havva*"¹¹¹¹ Çeviren: Münire M. Karacarlalı, "*Hayvanlar Arasında Muaşeret ve Disiplin*"¹¹¹² Çeviren: T.Yucad, "*Yirmi Dört Saatimizi Nasıl Geçirmeliyiz?*"¹¹¹³ Çeviren: Nilüfer F.Dariş.

İlk iki sayıda verilen çevirilere bakıldığında konu çeşitliliği göze çarpmaktadır. Derginin hemen hemen her sayısında çeviri yazısı bulunmaktadır. Toplumsal yaşayış ile ilgili

¹¹⁰³ H.Özbilen, "Rebecca (Baştan Savma Tercümeler Serisi)", *Yücel*, Sayı:80, Ekim 1941, 80-83.

¹¹⁰⁴ "En Akıllı On Hayvan", *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 14-15.

¹¹⁰⁵ "Medeniyet Göçecek mi?", *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 16-17.

¹¹⁰⁶ "Tıbbın Şaheseri", *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 28-29.

¹¹⁰⁷ "Yirmi Dört Saatimizi Nasıl Geçirmeliyiz?", *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 30-32.

¹¹⁰⁸ "Darüşşafaka", *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 33-34.

¹¹⁰⁹ "Küçük Dilenci", *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 37.

¹¹¹⁰ "Genç Bir Kız Neler Bilmelidir", *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 14-16.

¹¹¹¹ "Adem ile Havva", *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 25-27.

¹¹¹² "Hayvanlar Arasında Muaşeret ve Disiplin", *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 36-37.

¹¹¹³ "Yirmi Dört Saatimizi Nasıl Geçirmeliyiz?", *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 38-41.

yayınların çevirileri, dünya klasiklerinin çevirileri, edebi eser çevirileri, hikâye, roman, masal çevirileri, psikoloji yazılarının çevirileri, hayvanlarla ilgili çeviri yazıları, tıpla ilgili yayınların çevirileri, bilim ile ilgili çeviriler, tarih konusu ile ilgili çeviriler, Kuranla ilgili çeviriler, eğitim ve öğretim ile ilgili çeviriler, politik konularla ilgili çeviriler, yönetim sistemi ile ilgili çevirileri vs. çeviri çeşitleri dergide yer almıştır. Çeşitliliğin ve bu denli fazla olmasının en önemli sebebi söz konusu dönemde çevirinin hemen her kesim tarafından önemli görülmesi ve Türkiye’de en popüler yıllarını yaşıyor olmasıdır. Ayrıca, dönemin iktidarının kültür değişimine büyük önem vermesi, gençlerin yeni hayat tarzına adapte edilmesini inkılâbın ve programının hedefi görmesi o dönemin süreli yayınlarının iktidarı desteklemek amacıyla çeviri yazılarına yönelmesine neden olduğu değerlendirilmektedir.

Yücel, 11’inci sayısı “*Yeni Anketimiz*” köşesinde “*Hangi Eserlerimizi Garp Dillerine Çevirmeliyiz?*”¹¹¹⁴ adı altında dönemin yazarlarına (*Peyami Safa, Selami İzzet, Nurullah Ataç, Cemli Sena Ongun, Nazım Hikmet, Yusuf Ziya, Behçet Kemal Çağlar, Necip Ali Küçük, Faruk Nafiz Çamlıbel, Hilmi Ziya Ülken, Reşit Saffet Atabinen vb.*) anket düzenlemiştir. Bu anketten hedeflenen amaç harpten (*Kurtuluş Savaşı*) sonra ortaya çıkan eserlerin dünyaya açılmasını sağlamak, Türk kültürünü dünyaya tanıtmaktır. Çeviriler bu dönemde çokta usulüne uygun yapılmamaktadır. Dergide de yayınlanan çeviri yazılarında bir kural ve düzen söz konusu değildir. Zaman zaman derginin çevirilerinde çeviri hataları olmuştur. Dergi hatalarını, okurlarının veya bizzat eleştiriye maruz kalanların ikazı üzerine bir sonraki sayılarında düzeltmek zorunda kalmıştır.¹¹¹⁵

Bunun yanında ülkede yayınlanan gazete ve diğer süreli yayınların çevirileri de aynı durumdadır. Derginin 43’üncü sayısında “*Bir Makale ve Bir Tercüme Münasebetiyle*”¹¹¹⁶ başlıklı yazıda Haydar Tolun bu konuyu köşesine taşımıştır. Bu bağlamda; *İnsan* dergisinde Hilmi Ziya imzalı, “*Medeniyetin Yürüyüşü*” başlıklı makalenin çevirisini şu şekilde tenkit etmektedir. “*Parisli bir psikologun yazdığı bir cümleyi İstanbullu bir psikolog (?) bozmaktan, gülünç bir şekilde tahrif etmekten çekinmiyor. Bizi bu karamsar düşüncelere sürükleyen Hilmi Ziya’dır*”.

Basında yer alan dönem çevirileri mizahi bakımdan Cemal Nadir Güler tarafından da karikatürlerinde alaycı bir şekilde eleştirilmiştir. Bu karikatürler dönemin çevirilerinin nasıl yapıldığı konusunda çarpıcı fikirler vermektedir. Dönem çevirilerinde mana kaybı şekil bozukluğu ve konuyu yaşatma ruhu gibi hususlarda da eksiklikler göze çarpmaktadır.

¹¹¹⁴ “Hangi Eserlerimizi Garp Dillerine Çevirmeliyiz?”, *Yücel*, Sayı:11, Ocak 1936, 178-179.

¹¹¹⁵ “Bir Psikoloji Tercümesi Tenkidine Cevap”, *Yücel*, Sayı:23, Ocak 1937, 181.

¹¹¹⁶ Haydar Tolun, “Bir Makale ve Bir Tercüme Münasebetiyle”, *Yücel*, Sayı:43, Eylül 1938, 9-10.

Derginin 12'nci sayısında “Bir Yunan Vazosuna Gazel”¹¹¹⁷ adlı şiir Behçet Kemal Çağlar tarafından çevrilerek okuyuculara sunulmuştur. Behçet Kemal Çağlar bu çeviriyi müteakip yazının altına şöyle bir dipnot düşmüştür; “İngiliz şairlerinin en içli ve derini John Keats’in bu isimdeki şiirini tercümeyle pek gelmeyen incelik ve hususiyetlerinin birazda vezin icabı değiştirilerek bir nevi “nakli” olan bu nazımda ne tam şiir ne tam terceme iddiası vardır.” bu dipnot açıklaması da her şeyi özetler niteliktedir.

Yücel yeni seri 2'nci sayısı “Dergilerimizin Durumu”¹¹¹⁸ adlı başyazısında dergilerin çeviri yazılarına neden bu kadar aşırı bir şekilde yöneldiğini şu sözlerle imalı bir şekilde açıklamaktadır; “Bizdeki dergiler, yazı bakımından iki başlı bir dert içindedirler. Okurların çoğu, tereddütsüz, yabancı yazarların dediğini, yerlilerinkinden üstün tutarlar. Onlara yabancı yazısı olsun da kimden olursa olsun. Onları da düşünmek zorunda olan dergilerin vakit vakit, lüzumundan aşırı bir yabancı düşkünlüğü göstermeleri böylece izah edilebilir.”¹¹¹⁹ Bu dönemin en popüler dergisi olan Yücel’de de çevirilere içeriğinde yer vermiş diğer dergilerde olduğu gibi bu konuda hatalar yapmıştır. Ancak bu eksikliklere rağmen dergi; batılılaşma, genç neslin Batı tarzında eğitilmesi, gençlerin modern yaşama adaptesi, Türk hümanizması yoluyla yeni bir edebiyat akımı oluşturulması ve ulus devletin inşasına katkısı konularında çeviri uygulamasıyla amacına ulaşmıştır. Yücel çeviriyi medeniyet davası olarak gördüğünü her fırsatta dile getirmiştir.

2.4.4. Dergide Mizahi Resim (Karikatür)

İnsan tarih devirlerinde kendini, içinde bulunduğu sosyal ve kültürel durumu, duygularını, öfkelerini, eleştirilerini, sevgilerini, inançlarını çeşitli anlatım dilleri ile anlatmıştır. Söylence, resim, şarkı, destan şiir, oyun, tiyatro, vb unsurlar bu anlatım dillerinden bazılarıdır. Ancak bu anlatım ya da kendini ifade tarzı çoğu zaman iletilen bireylerin veya toplulukların kültürel yapısı veya diğer deyişle alım kapasitesiyle sınırlıdır. Bu çerçevede anlatanların, bu anlatım sınırlayıcı etmenlere karşı davranışı, çoğunlukla eğlendirirken, düşündüreren ama bu bağlamda da karşıya vermek istediği mesajı en sade hali ile iletmek şeklindedir.¹¹²⁰

Mizah, yaşamın komik ve anlamsız taraflarına dair değerlendirme yetisidir. Mizah hayatın akış seyrine ve içinde var olan hayatsal sürecin durumuna göre kendi durumunu düzenleyen bir anlatım şeklidir. Mizah, kimi zaman taş gibi sert bir tavra bürünürken, kimi zaman da toplumsal sıkıntıların şiddetini azaltabilecek bir emniyet sübabı olabilmektedir. Bu

¹¹¹⁷ John Keats, “Yunan Vazosuna Gazel”, Çev. Behçet Kemal Çağlar, Yücel, Sayı:12, Şubat 1936, 221.

¹¹¹⁸ “Dergilerimizin Durumu”, Yücel, Yeni Seri Sayı:2 (147, Şubat 1950, 1.

¹¹¹⁹ “Dergilerimizin Durumu”, Yücel, Yeni Seri Sayı:2, 1.

¹¹²⁰ İsmail Yardımcı, “Mizah Kavramı ve Sanattaki Yeri.” Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3.2 (2010): 1-41.

değişkenlik aşaması onu algılayacak birey veya topluluğun içerisinde bulunduğu ortama ve sürece göre kendiliğinden belirlenmektedir. Her toplumun kendine has bir mizah anlayışı olmasına karşın, küreselleşen günümüzde çeşitli milletlerin içerisinde ortak olan mizahi anlatım genellikle sanat aracılığıyla kendini göstermektedir.¹¹²¹

Şekil 15: Cemal Nadir Güler'in İlk Karikatürleri
(Yücel, Sayı:13,Mart 1936,43. Yücel, Sayı:126, Nisan 1947,80.)

Yücel Dergisi'nde mizah denildiği zaman akla gelen ilk şey Cemal Nadir Güler (13 Temmuz 1902- 27 Şubat 1947)¹¹²² ve karikatürleridir. Cemal Nadir Güler'in *Yücel*'de ilk yayınlanan

¹¹²¹ Yardımcı, "Mizah Kavramı ve Sanattaki Yeri." *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-41.

¹¹²² Yazarın Notu: Cemal Nadir Güler (13 Temmuz 1902-27 Şubat 1947): 1928 yılında Akşam gazetesinde çizeriğe başlamış ve 1943 yılına kadar bu gazetede çalışmıştır. Gündelik gazetede çizdiği karikatürlerinin yanı sıra *Yücel*, *Akbaba*, *Köroğlu* ve *Yedigün* dergisinde karikatürleri yayımlanmıştır. Cumhuriyet gazetesinde ikinci dünya savaşı esnasında karikatürleri, 1941 yılında Vedat Günyol'la birlikte çocuklara yönelik olarak *Arkadaş* adlı dergisi ve 1942-1944 yılları arasında da *Amcabey* adlı mizah dergisi yayımlandı. Cemal Nadir, karikatürlerinde yarattığı tipler ile toplumsal bir eleştiri yapmış, Arkadaş dergisinde çizdiği Dede ile Torun karikatürlerinde de bilgi ile cehaleti, yeni ile eskiyi karşı karşıya getirmiştir. *Amcabey* tiplmesi ile toplumdaki çarpıklıkları, çıkarıcı tipleri, ikiyüzlülükleri alaya alırken, *Dalkavuk* tiplmesiyle de dalkavukluk yaparak çıkarlarını koruyanları eleştirmiştir. Ünlü karikatürist; *Yeni Zengin* tiplmesiyle sonradan görmeliği, *Akla Kara* tiplmeleriyle de eğitimsizliği ifade eden toplumsal konuları ele almıştır (Hilmi Yücebaşı, "Cemal Nadir ve

eseri derginin 13'üncü sayısında yer alan "İstanbul'da bir talebe ders haricinde neler yapar...?"¹¹²³ adlı karikatürüdür. Ancak kariyerinin ilk karikatürü bu değildir. Derginin 126'ncı sayısında Cemal Nadir'in 1920'de *Diken Dergisinde* ilk yayınlanan karikatürü¹¹²⁴ "Aman oğlum hangisi uyku getiriyorsa ondan ver!..." adlı karikatürüdür (Bkz.Şekil 15).

Cemal Nadir Güler, *Yücel Dergisi*'nin 20, 21 ve 22'nci sayılarında birbirini takip eden "Resimde Mizah ve Mizahın Tarihi Değeri"¹¹²⁵ başlıklı mizah tarihini tetkik eden bir yazı dizisinde mizaha nasıl baktığını şöyle anlatmıştır; "Gülmek bazı babiiyetçilere¹¹²⁶ göre uzvi¹¹²⁷ bir hadisedir. insanı hayvandan ayırt eden yalnız konuşmak değil, aynı zamanda gülmektir de!... Gülmek insan hayatıyla beraber inkişaf eden, inceleyen bir ruhtur. Yaşayan, yaşamaya mecbur olan bir insanda mide, ciğer, göz ve kulak kadar tabii vazifesi olan bir hayatiyettir.". Güler, bu söylemle gülmenin insan hayatı üzerindeki öneminden bahsetmiştir. İnsanların, niye ve niçin güldüklerini tetkik edip anladıktan sonra ortaya mizah sanatının ve komedinin çıktığını iddia etmiştir. Ayrıca, mizah ve mizahın etkileri konusunda şu tespitlerde bulunmuştur; insan sürülerinin terbiyesi için kanunların kifayet etmediği zamanlarda mizah kırbacından istifade edilmiş, göze batan biçimsizlikler bununla düzeltilmiştir. Mizah(riya); gurur, dalgınlık, züppelik, yobazlık hasislik gibi kanun kitaplarında yeni olmayan beşeri kusurları düzelten bir vasıta olduğu kadar, devlet işlerinin en candan ve en atılğan bir yardımcısıdır. Hadiseleri, şen ve ruh mübalağası ile ve evvelden göstererek devlet makinesinde doğru bir barometre vazifesini de görür. İnsanların yaşama ahenkleri altında birçok potlar gizlidir. Hayatın kabukları onların herkes tarafından sezilmesine maalesef manidir. Onları keşfedip ortaya çıkaran mizahtır.

Karikatür, aslı İtalyanca olan cari-care (saldırı) kelimesinden türemiştir. Ortaya çıktığı günden bu yana belirgin bir sanatsal yetenek gerektirmekle birlikte, toplumda aksayan hususları konu edinen ve bütünüyle topluma yönelik ve onu içine alan, yani toplumla birlikte var olan bir sanat niteliği özelliğindedir. Karikatür bir çizgi sanatıdır, konuyu öz ve kısa biçimde ele alır. Çoğunlukla gerçeği çarpıtır, güldürür, güldürürken düşündürür. Oldukça etkili bir iletişim tekniği olan karikatür; sanatın "anlama, anlamlandırma ve anlatma" çabalarının en sade ve en sert biçimde görüldüğü alandır denilebilir.¹¹²⁸

Amca Bey", Dizergonca Matbaası, İstanbul: 1955, 24., *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947., A.Sipahioğlu, "Bir Kimlik: Cemal Nadir", *Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar fakültesi Dergisi*, Sayı :7.).

¹¹²³ Cemal Nadir Güler, "İstanbul'da Bir Talebe Ders Haricinde Neler Yapar...?", *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936,43.

¹¹²⁴ "1920 de Neşredilen İlk Karikatürü", *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 80.

¹¹²⁵ Cemal Nadir Güler, "Resimde Mizah ve Mizahın Tarihi Değeri", *Yücel*, Ekim 1936, Sayı:20, 44-47.

¹¹²⁶ Yazarın Notu: Babiiyet, dik, keskin anlamında kullanılmıştır. XIX. Yüzyılda, İran'da Ali Muhammed Bab'ın kurduğu dini öğretisi (TDK Türkçe Sözlük, I. Cilt A-J, 9'uncu Baskı, Ankara: 1998, 189.).

¹¹²⁷ Yazarın Notu: Uzvi: Organik (TDK Türkçe Sözlük, II. Cilt K-Z, 9'uncu Baskı, Ankara: 1998, 2302.).

¹¹²⁸ Zeynep Burcu Şahin."Karikatür ve İfade Özgürlüğü." *OPUS International Journal of Society Researches* 10.17 (2019): 2208-2244.

Cemal Nadir Güler makalesinde karikatür hakkında şu düşünceleri dile getirmiştir; Karikatür, yazı ile yapılan mizahın resimle tamamlanması demektir. Karikatür sanatı yeni bir buluş değildir. Bunun üç bin küsur yıllık tarihi vardır. Fakat buna rağmen ve güzel sanatların tefekkür ve ifade itibarıyla en ince bir kolunu teşkil ettiği halde henüz güzel sanatlar safında değerli yerini alamamıştır.¹¹²⁹

Karikatürçülüğün dünya tarihi hakkında ise; karikatürçülük Asuri, Mısır, Yunan ve Roma medeniyet devirlerinde en ince ihtimam ve zevkle yaşayıp ileri gitmiştir. O devirlerin büyük sanatkarları, düşmanlarını tehzil ve iskat için daima bu müthiş silaha sarılmışlar ve neticede ortaya üst düzey eserler çıkarmışlardır. Karikatür, yani resimde mizah Avrupa'nın cenubundan şimale doğru yol almıştır. Fransız ve Alman resim sanatı, bu yeni sanata kapılarını ardına kadar açmışlardır. Hatta Fransa'da ilk mizahi eser 1565 de çıkmış, 18'nci Lui zamanında ise karikatür, tam revaç ve hürriyetini bulmuştur. Bu serbestisidir ki Fransızların bugünkü ince ve olgun mizahını doğurmuştur. Karikatür İngilizlerde, Fransızlardan daha geç başlamış, fakat çabuk şahsiyetini bulmuştur.¹¹³⁰

Karikatürün Türk tarihindeki yeri hakkında ise; karikatür sanatının memleketteki tarihi yenidir. Fakat buna mukabil Türk latifesinin, Türk nüktesinin çok eski ve dünyaları tutan bir tarih ve şöhreti vardır. Karagöz, Nasreddin hoca, İncili Çavuş nükteleri Türk mizahının birer ölmez örnekleri, hatta birer merhalesidir. Dünya nükteleri umumi bir görüşle tetkik edilse, Türk nüktesi en önde görülür. Nükte insan zekâsının en göz kamaştırıcı bir parıltısıdır.¹¹³¹ Yazar karikatür sanatının bizde neden gelişemediğini de şöyle açıklamaktadır; *“Bunların cevabını bize yakın tarih veriyor. Türk'ün bilgi ve sanat bünyesine bir yarasa gibi yapışan geri zihniyet, yalnız bu sanata değil bildiğimiz resim sanatına bile yaşamak imkânı vermemiştir.”*¹¹³²

Güler, karikatürçülüğün tarihi gelişimi hakkında ise; *“Bizde umuma hitabeden karikatür, ilk defa 1869 yılında Diyojen adlı mizah gazetesinin 120'nci sayısında çıkmıştır. Bunu 1872 de çıkan Hayal, Çingiraklı Tatar, Geveze, Çaylak ve Geveze gazeteleri takip eder.”*¹¹³³ şeklinde söylemlerde bulunmuştur.

Bu yazıda; karikatürçülüğün geçmişinin ne kadar yeni olduğunun yanında, Türklerde karikatürçülüğün ekseriyetle Ermeni sanatkarlar tarafından yapıp basılmakta olduğu bunun 1908 II'nci Meşrutiyete kadar böyle sürdüğü iddia edilmektedir. Meşrutiyetin ilanını

¹¹²⁹ Güler, “Resimde Mizah ve Mizahın Tarihi Değeri”, 45.

¹¹³⁰ Güler, “Resimde Mizah ve Mizahın Tarihi Değeri”, 45.

¹¹³¹ Güler, “Resimde Mizah ve Mizahın Tarihi Değeri”, 45.

¹¹³² Güler, “Resimde Mizah ve Mizahın Tarihi Değeri”, 45-46.

¹¹³³ Güler, “Resimde Mizah ve Mizahın Tarihi Değeri”, 46.

müteakip *Karagöz Gazetesi*'nde Türk karikatürcülüğünün yeni bir yöne evrildiği, fakat bu gazetede yayınlanan karikatürlerin politikadan ve toplum sorunlarını yansıtmaktan uzak olduğu, bunun nedeninin ise devir politikasının ve toplumsal sorunların kusurlu ve çok olmasına bağlanmaktadır.

Cemal Nadir Güler, Osmanlı idaresinin sonlarına doğru karikatürcülükte boyalı ve papagola tarzında resim neşretmek merakı uyandığını belirtmekte ve *Diken Gazetesi*'ni¹¹³⁴ bunların en mükemmeli olarak göstermektedir. Karikatürün artık medeni milletlerin kültürü arasında layık olduğu önemi kazanan bir kol olduğunu, bilhassa inkılâp yapan milletler silahla yapılacak işleri başardıktan sonra başladıkları kültür savaşında sağ ellerine bilgi meşalesini alırken, sol ellerine de bu silahı aldıklarını söylemekte ve buna örnek olarak Sovyetler Birliğini vermektedir. Güler; *“Büyük Türk inkılâbından sonra karikatürcülük, siyasi mücadelelerden sonra içtimai savaşlar cephesinde yer almıştır.”*¹¹³⁵ demektedir ve karikatürü propaganda vasıtası olarak kullanmak gereğinden bahsetmektedir. Sanat alemimize verdiği eserler politikacılığa veya şahsi menfaatlara bağlı kalmış mahdut eser olmaktan çıkmış, okunu, cemiyete musallat olan köhneliklere saplamış, Türk milletinin ilerlemesine engel olan potları birer birer yakalayıp kahkaha cezasına çarptırmıştır¹¹³⁶ düşüncesiyle toplumsal sorunların bilincine varılması için karikatürün önemine vurgu yapmaktadır. Güler, yazısının sonlarına doğru birkaç fıkra ile örnekler vererek şöyle demektedir; *“Denilebilir ki, din taassubu bizim memleketimizde ressamlığı veya heykeltraşlığı yasak etmeseydi, dünden bugüne kalacak vesikalarda ancak bu nükteler kadar canlı ve doğru olabilirdi.”*¹¹³⁷ Cemal Nadir Güler; ülkede karikatürcülüğün gelişmemesini dini taassuba ve gericiliğe bağlamaktadır.

Dergide zaman zaman resim sergileriyle ilgili yazılar yer almıştır. Bunlardan biri *Yücel*'in 67' nci sayısında *“Güzel Sanatlar Birliği Resim Sergisi”*¹¹³⁸ adlı bir yazıdır. Bu yazıda; Güzel Sanatlar Birliği'nin Galatasaray Lisesi'nde Ağustos ayında açılan 24'üncü resim sergisinden bahsedilmekte ve sergide bulunan eserler hakkında çeşitli görüşler okurlara iletilmektedir. Bu kapsamda; sergide 27 ressamın 109 eseri teşhir edildiği belirtilmiş ressamlar ve eserleri hakkında değerlendirmelere yer verilmiştir. Yazının sonunda ise dikkat çekici değerlendirmelerde bulunulmuştur; *“Bütün endişemiz, aralarında birçok üstatlar çıkarıp tarihe hediye etmiş olan sanatkârlarımızın milli gaye ve hareketlerimizin uzağında birer seyirci gibi kalmalarıdır.”* Bu değerlendirmede, sanatkârların inkılâba karşı kayıtsız kalmaları

¹¹³⁴ Yazarın Notu: *Diken Gazetesi*: Sedat Simavi tarafından İstanbul'da çıkarılan (30 Ekim 1918-19 Eylül 1920) Osmanlıca yayımlanan edebî ve siyasi mizah mecmuasıdır. Önce günlük sonra haftalık olarak 72 sayı basılmıştır.

¹¹³⁵ Cemal Nadir Güler, “Resimde Mizah ve Mizahın Tarihi Değeri”, *Yücel*, Kasım 1936, Sayı:21, 89.

¹¹³⁶ Güler, “Resimde Mizah ve Mizahın Tarihi Değeri”, 89.

¹¹³⁷ Güler, “Resimde Mizah ve Mizahın Tarihi Değeri”, 90.

¹¹³⁸ “Güzel Sanatlar Birliği Resim Sergisi”, *Yücel*, Sayı:67, Eylül 1940, 18-19.

kinayeli bir şekilde eleştirilmiş ve sanatları vasıtasıyla (*inkılâba uygun eserlerle*) inkılâba destek çağrısı yapılmıştır.

Derginin 72'nci sayısı *Sanat Hareketleri*¹¹³⁹ köşesinde “*II'nci Türk Karikatür Sergisi*”,¹¹⁴⁰ “*D Grubu*”¹¹⁴¹ *Sergisi ve O münasebetle*”¹¹⁴² ve “*Genç Fransız Ressamları Sergisine Dair*”¹¹⁴³ başlıklı birlikte yer alan yazılardan önce *Yücel Dergisi* şöyle bir açıklamada bulunmuştur; “*Türk karikatür sergisi memlekette, karikatürün hakiki çehresini ilk defa olarak ifşa etmek itibariyle de bir merhale dir. D grubu ve muassır genç Fransız ressam ları sergileri, genç Türk ve Fransız ressam ları arasında bir mukayeseye vesilesi olmuştur.*”¹¹⁴⁴ Bu bağlamda; “*II'nci Türk Karikatür Sergisi*” başlıklı yazıda; 23 Ocak 1941 tarihinde Beyoğlu Halkevi'nde açılan karikatür sergisinden bahsedilmiş ve karikatür sanatı hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu değerlendirmelerde; “*Karikatür, lügat manasıyla hücum demektir. Karikatürün esası hücum olmakla beraber, birçok ne vileri vardır. Maalesef, bizde karikatürün ne olduğunu tam manasıyla anlamış ve tatbikatına girişmiş az sanatkâr vardır.*”¹¹⁴⁵ söylemleriyle karikatürcülüğün gelişememesine dikkat çekilmiştir. Bu yazıda ayrıca; sergide eserleri olan, Zahir Sıtkı Güvemli, Abidin Dino, Peyami Safa, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Fikret Mualla, Sedat Nuri İleri, Salih Erimez ve Cemal Nadir'in karikatürleri ve sanatkârların çizimleri değerlendirilmiş kimi eleştirilmiş kiminin ise eserleri övülmüştür. Bu yazıda memlekette dönemin karikatürcülüğü irdelenmiştir.

“*D Grubu Sergisi ve O Münasebetle*” başlıklı yazıda; *D grubunun* 25 Ocak 1941 tarihinde Güzel sanatlar Akademisi'nde açtığı sergi ve ressam ların eserleri birlikte değerlendirilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak; “*D grubunun*” ne manaya geldiği açıklanmıştır; Bu isim altında toplanan ressam lar, teşekkül Türk resim tarihinde dördüncü olduğu için, beynelmilel alfabenin dördüncü harfini kendilerine isim olarak almışlardır ve kendilerine “*D grubu*” demişlerdir. *D grubu* ressam ları, şahsiyet itibariyle birbirlerinden ayrı, hatta bazıları temayül bakımından birbirine zıt cereyanlara mensup idiler. Yalnız bir noktada birleşiyorlardı; resim sanatını memlekete ihtilalci ve mücadeleci yollarla tanıtmak.¹¹⁴⁶ Sonra eserler hakkında okurlara bilgiler verilmiştir.

¹¹³⁹ “Sanat Hareketleri”, *Yücel*, Sayı:72, Şubat 1941, 127.

¹¹⁴⁰ Fikret Adil, “II'nci Türk Karikatür Sergisi”, *Yücel*, Sayı:72, Şubat 1941, 128-129.

¹¹⁴¹ Yazarın Notu: Yazıda, *D grubu* sanatçıları olarak; *Nurullah Berk, Abidin Dino, Halil Dikmen, Bedri Eyüboğlu, Eren Eyüboğlu, Naci Elif, Zeki Faik İzer, Arif kaptan, Zühtü Müridoğlu, Cemal Tollu ve Salih Urallı gibi* sanatçıları sayılmaktadır.

¹¹⁴² Fikret Adil, “D Grubu Sergisi ve O Münasebetle”, *Yücel*, Sayı:72, Şubat 1941, 130-132.

¹¹⁴³ Nurullah Berk, “Genç Fransız Ressamları Sergisine Dair”, *Yücel*, Sayı:72, Şubat 1941, 134-135.

¹¹⁴⁴ “Sanat Hareketleri”, *Yücel*, 127.

¹¹⁴⁵ Fikret Adil, “II'nci Türk Karikatür Sergisi”, *Yücel*, Şubat 1941, Sayı:72, 128.

¹¹⁴⁶ Adil, “D Grubu Sergisi ve O Münasebetle”, 130.

Yücel bir fikir dergisi olduğu kadar aynı zamanda kapsamlı bir sanat ve edebiyat dergisidir. Sanat ulusları ve vatandaşları birleştiren en önemli unsurdur. Bir ulusun kalkınma ve modernleşmesinde esas etkindir. Bu hakikatin bilincinde olan Büyük Ata “...*Güzel sanatlarda ilerleme; tüm inkılâpların başarısının en kesin kanıtıdır.*” demek suretiyle Güzel Sanatın önemini vurgulamıştır.¹¹⁴⁷

Modern sanat teşkilatları ve yöntemleriyle gelişen fakat milli ve geleneksel değerlerden meydana gelen yeni sanat görüşünü kalıcı duruma getirmek için bu dönemde yoğun bir gayret sarf edilmiştir. Atatürk her sahada sanatçının yetiştirilmesi ve toplumda etkin bir yer olabilmesi için yöneticilere emirler vermiştir. Bu maksatla dönemin basın ve yayın organları bu konu üzerine ciddi şekilde eğilmiştir. Bu bağlamda, *Yücel* Türkiye’de o dönemde meydana gelen sanat hareketlerini çoğunlukla gündeme taşımıştır. Bu tür sergiler ve eserler hakkında okurları bilgilendirmiş, yorumlar yapmış yazılar yayımlamıştır. Dergi; D Grubu gibi resim ve karikatür sanatını memlekete ihtilalci ve mücadeleci yollarla tanıtmak görevini üstlenmiştir. Çünkü o dönemde memleketin buna ihtiyacı bulunmaktadır.

Yücel’in 126’ncı sayısı Cemal Nadir özel sayısıdır.¹¹⁴⁸ Derginin büyük mizahçısı Cemal Nadir Güler 27 Şubat 1947’de henüz 45 yaşında iken hastalıktan vefat etmiştir. Arkadaşları onun anısına bu sayıda sanatçının bir fotoğrafını kapağa (*Şekil 16*) koymuşlardır. Bu sayının içeriğinin tamamına yakın bölümü Cemal Nadir’e ayrılmıştır. Derginin başyazısı Cemal Nadir’in daha önce kaleme aldığı “*Unutulmayanlar...*”¹¹⁴⁹ yazısıdır. Cemal Nadir’in, bu yazısında; kendisi ve ölen dayısıyla arasında geçen bir sohbete yer verilmiştir. Dayısının bir insanın unutulmaması için topluma faydalı olması, kafasında bir ülkü taşıması, bir eser bırakması gerektiğini söylemesini o dönemde okurlarıyla paylaşılmıştır. Bu yazı sanatçının ölümünden sonra manidar bir yazı olmuştur. Cemal Nadir’de unutulmayanlar arasına girmiştir. Bu sayıda sırasıyla Arif Hikmet Özbilen’in yazdığı “*Cemal Nadir İçin*”,¹¹⁵⁰ Orhan Burian’ın “*Büyük Sanatkâr*”,¹¹⁵¹ Muhtar F. Enata’nın “*Nur İçinde Yatsın...*”,¹¹⁵² Mustafa Ertem’in “*Değerli Sanatçı Cemal Nadir’i Kaybettik*”,¹¹⁵³ kendi kalemıyla *Arkadaş Mecmuası*’nın son sayısına yazdığı başyazı “*En Büyük Kazanç*”,¹¹⁵⁴ Vedat Günyol’un “*Bizim Cemal Nadir*”,¹¹⁵⁵ Osman Nebi’nin “*Cemal Nadir Müzesi*”,¹¹⁵⁶ Saffettin Pınar’ın “*Değerli*

¹¹⁴⁷ *Atatürkçülük-Atatürk’ün Görüş ve Direktifleri*, Birinci Kitap (Haz. Genelkurmay Başkanlığı), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul:1988, 367.

¹¹⁴⁸ *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 62-125.

¹¹⁴⁹ Cemal Nadir Güler, “Unutulmayanlar...”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 63.

¹¹⁵⁰ Arif H.Özbilen, “Cemal Nadir İçin”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 64.

¹¹⁵¹ Orhan Burian, “Büyük Sanatkâr”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 65.

¹¹⁵² Muhtar Fehmi Enata, “Nur İçinde Yatsın...”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 66.

¹¹⁵³ Mustafa Ertem, “Cemal Nadir’i Kaybettik”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 67.

¹¹⁵⁴ Cemal Nadir Güler, “En Büyük Kazanç”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 68.

¹¹⁵⁵ Vedat Günyol, “Bizim Cemal Nadir”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 69.

Sanatçı Cemal Nadir”,¹¹⁵⁷ Haluk Y. Şehsuvaroğlu’nun “*Cemal Nadir*”,¹¹⁵⁸ Fay-ka Alpar’ın “*Ben Karikatüristim Be Birader*”,¹¹⁵⁹ R.Tesal’in “*Cemal Nadir Güler’in Ölümü*”¹¹⁶⁰ adlı makaleler ile Cemal Nadir’in daha önce yazdığı hikâyeler ve karikatürlere yer verilmiştir.

Şekil 16: Cemal Nadir Güler’in Vefatından Sonra Dergiye Konulan Kapak Fotoğrafi
(Yücel, Nisan 1947, Sayı:126, 1.)

Bu yazılarda; Cemal Nadir’in vefatının yarattığı üzüntü, sanatsal kişiliği, karikatüristlikteki ustalığı ve inceliği, samimiyeti ve dostluğu, geride bıraktığı eserleri, toplum ve birey sorunlarına duyarlılığı gibi çok sayıda özelliği dile getirilmiştir.

Cemal Nadir, karikatür sanatını ölümüne kadar *Yücel Dergisi*’nde tatbik etmiştir. 13’üncü sayıdan itibaren her sayıda en az bir karikatürü bulunmaktadır. Cemal Nadir, dergide “*kendiliğinden komik olaylar*” ları çizerek düşünme, yerme, esin faktörlerini okuyucularına

¹¹⁵⁶ Osman Nebi, “Cemal Nadir Müzesi”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 71.

¹¹⁵⁷ Saffettin Pınar, “Değerli Sanatçı Cemal Nadir”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 72-73.

¹¹⁵⁸ Haluk Y. Şehsuvaroğlu, “Cemal Nadir”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 74.

¹¹⁵⁹ Fay-ka Alpar, “Ben Karikatüristim Be Birader”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 77.

¹¹⁶⁰ Reşat Tesal, “Cemal Nadir Güler’in Ölümü”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 78.

aktarmıştır. Cemal Nadir'in özelliği geniş anlamda bu tür karikatürler olmakla beraber özü bunlar değildir. “*Hadiselerin karikatürü*” dediği bu tipler yanında, “*Tenkit karikatürü*”, “*Fikir karikatürü*” ve “*İlham karikatürü*” asıl onun öz cevherini ortaya koyan karikatürleridir. Dergide bu tip karikatürleri çokça yer almıştır. Toplumda her zaman karikatüre konu olacak birçok gelişme vardır. Sanatçının kendi deyimi ile toplumun, bireylerin kusurlu tarafları karikatür eserleri ile düzeltilmeye çalışılmıştır. Mizah ile siyasetin her zaman ilişkisi içerisinde olduğunu kabul etmek gerekir.

Derginin yayınlandığı döneme bakıldığında tek parti iktidarının etkisi, ifade özgürlüğünün sınırlılıkları gibi faktörler aşırı eleştiriyi önlemiş, mutedil bir mizah anlayışı ile hareket etmeyi zorunlu kılmıştır. Oysa siyaset mizahın temelidir. Bu dönemde siyaset konusu karikatürlerde pek gündeme getirilememiştir. Gündeme getirilenler ise iktidarı ve uygulamalarını övücü yöndedir. *Yücel* dergisinde yayınlanan karikatürlere bakıldığında daha çok mevcut iktidarı destekleyici tavırla neşredildiği anlaşılmaktadır. Dergide yayınlanan karikatürler, derginin yayın politikasına uygun konuları gündeme almıştır. Yani derginin o günkü gündemi ne ise karikatürün gündemi de o olmuştur. Örnek olarak derginin konusu hümanizma ise bununla ilgili karikatür, şiir ise şiirle ilgili karikatür çizilmiştir. Topluma modern yaşam tarzının benimsetilmesi, gerçekleştirilen inkılâbın topluma maledilmesi gibi dergi politikaları karikatürlerde etkin bir şekilde yer almıştır.

Dergide yayımlanan Cemal Nadir Güler karikatürlerinde; Türk milletinin ilerlemesine engel olan konular da ele alınmış ve bu amaçla eski ile yeni karşılaştırması çokça yapılmıştır. İnsanlara, doğrunun iyinin gösterilmesi, gençlerin eğitilmesi maksatlarıyla günlük hadiselerin gülünç taraflarını konu alan karikatürler özenle dergide sunulmuştur. Karikatürlerde gerçek sorunlar gündeme getirilmiş, hayali ve afaki tuhaflıklardan, zekâ oyunlarından kaçınılmıştır. Her zaman yaşayan mevzulardan mizah çıkarılmaya çalışılmıştır. Cemal Nadir Güler'in de ifade ettiği gibi “*karikatür sanatı propaganda amacıyla kullanılmalıdır*” görüşü doğrultusunda, *Yücel dergisi*'nde karikatür ve mizah *Kemalizm*'in propaganda aracı olarak kullanılmıştır.

2.5. Dergide Yapılan Anketler

Bilimsel veri toplama ana teknikleri *görüşme, gözlem ve ankettir*.¹¹⁶¹ Bir konuyu veya bir olayı analiz etmek maksadıyla bu yöntemler kullanılmaktadır. *Anket*, insanların hayat şartlarını, tutumlarını ve/veya davranışlarını betimlemeye dönük bir dizi anlamlı sorudan

¹¹⁶¹Şener Büyüköztürk, “Anket Geliştirme”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2005, Bahar, Sayı:3 (2), 133-148.

oluşan bir araştırma araç gereci olarak tanımlanmaktadır.¹¹⁶² Anketlerin bilimsel değer taşıması için geçerli ve güvenli sonuçlar vermesi beklenir. Anket yöntemi tarih boyunca basın yayın organlarında çeşitli şekillerde kullanılmıştır.

Yücel dergisinin yayında olduğu dönem gazete ve dergilerinde bu metoda yer verilmiştir. *Yücel* dergisi bu yöntemi, okuyucularına mesaj vermede, bilgilendirmede ve okurlarının duygu ve düşüncelerini öğrenmede özellikle ilk seri yayınlarında daha çok kullanmıştır. Dergi, anketi bir koordinatör yazara hazırlatmış, soruları derginin önceki sayılarında önceden yayınlamış, belli bir müddet sonra belirlediği hedef kitleden cevaplarını mektupla almış verilen cevapları yine dergide yayınlamış ve ulaşılan sonuçları okuyucusuyla yine dergide paylaşmıştır. Bazen de anketi bir konu belirleyerek, konu ile ilgili uzman kişilere sormuş ve cevaplarını almıştır. Bu metodu uygulayarak ankete katılan kişilerin düşünceleri o konu hakkında çözüm yöntemleri dergide tartışılmıştır. Yapılan bu anketlerin, o günkü şartlar değerlendirildiğinde okuyucuyu yönlendirmek için etkili bir araç olduğu görülmektedir. *Yücel* dergisi tarafından yapılan anketlerin çoğunlukla toplum ve kişileri bilgilendirme, eğitme, öğretme ve nihayetinde algı değiştirme aracı olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Dergide anket uygulamasına ilk olarak 3 üncü sayıda rastlanmaktadır.¹¹⁶³ Dergi tarafından, anket ön yazısında; bugüne kadar birçok edebiyat anketi yapıldığı, o günlerin büyük şöhretlerine sorular sorulduğu ve bu sayede onların düşünceleri, duyuşları, nasıl yazdıkları, neleri okudukları ve öğrendikleri belirtilmekte ve *“Biz bugün yalnız Cumhuriyet devrinde yetişen genç şöhretlere sorulmak üzere bir anket tertip ettik. Bakalım onlar neler düşünüyor, neler okuyorlar? Bu işe nasıl başlamışlar? Bunları öğrenmek maksadıyla genç şöhretlerle görüştük”* denmektedir. Bu bağlamda derginin 10’uncu sayısına¹¹⁶⁴ kadar o devrin genç şöhretleri ile her ay anketler yapılmıştır. Ankete katılan genç şöhretler ise; ilk olarak *Ulus Gazetesi* ve *Varlık Dergisi*’nde yazı yazan Yaşar Nabi, Nahit Sırrı Örik sonra Cumhuriyet döneminin ünlü şairlerinden Behçet Kemal Çağlar, Türk edebiyatının önemli şahsiyeti şair ve yazarı Ahmet Muhip Dıranas, Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatçısı Sebahattin Ali, gazeteci yazar Feridun Fazıl Tülbençi ve son olarak Cumhuriyet döneminin önemli şairlerinden Cahit Sıtkı Tarancı’dır. Anket soruları ise; Edebiyata nasıl başladınız? İlk neşredilen yazınız ve bu neşir esnasındaki heyecanlarınız? Bizim eskilerden okuyup sevdikleriniz? Ecnebilere okuyup sevdikleriniz? Eski edebiyat hakkındaki fikirleriniz? Bu edebiyatın bugüne tesirleri var mıdır? Bugünkü edebiyatımız hakkında dağınık diyorlar. Ne gibi bir toplanış vaziyeti

¹¹⁶² Şener Büyüköztürk, Ebru Kılıç Çakmak, Özcan Erkan Akgün, Şirin Karadeniz, Funda Demirel, *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pagem Akademi, 28. Baskı, Ankara: Eylül 2020, 129.

¹¹⁶³ İhsan Aygün, “Gençler Diyorlar ki”, *Yücel*, Sayı:3, Nisan 1935, 16-18.

¹¹⁶⁴ *Yücel*, Sayı:10, Aralık 1935.

düşünüyorsunuz? Genç neslin en kuvvetli şair ve yazarları kimlerdir? Son dil cereyanlarını nasıl buluyorsunuz? gibi sorular olduğu görülmektedir.

Anket sorularında görüldüğü üzere bir eski yeni karşılaştırması burada da vardır. Bu eski yeni karşılaştırması, *Yücel*'in yayın hayatı boyunca her alanda ve çoğu yazısında görülmüştür. Bu anketler ile Cumhuriyet dönemi yazar ve şairleri, neler düşünüyor, nelerden hoşlanıyor vb. hususlar okuyucularla paylaşılmıştır.

Derginin 11'inci sayısında başka bir anket görülmektedir.¹¹⁶⁵ Bu ankette “*Hangi eserlerimizi garp dillerine çevirmeliyiz?*” sorusu ankete katılanlara yöneltilmiştir. Derginin anket ön yazısında; “*Suallerimizi büyük yazarlarımıza ve bütün edebiyat öğretmenlerine sorduk. Aldığımız cevapları sırası ile neşrediyoruz.*” ifadeleri kullanılmaktadır. Bu ankete, *Peyami Safa, Nurullah Ataç, Nazım Hikmet, Yusuf Ziya, Orhan Seyfi, Behçet Kemal Çağlar, Faruk Nafiz Çamlıbel* gibi dönemin yazarları katılmıştır.

Derginin 13'üncü sayısından itibaren bir başka yeni anket yazısı yayınlanmıştır.¹¹⁶⁶ Bu anketin ön yazısında, bir önceki anketin sonuçlarından bahsedilmektedir. Yeni anket için ise “*Bu anketimizi bütün üniversite profesörlerine soruyoruz:*” başlığı ile çeşitli sorular sorulmuş ve değişik üniversite profesörlerinden cevaplar istenmiştir. Bu bağlamda katılımcılara; yeniden üniversite tahsiline dönmek ister misiniz? Eğer dönme imkânı bulsaydınız gene aynı tahsili mi takip ederdingiz? Sizin zamanınızdaki tahsille bugünkü arasında gördüğünüz en büyük değişiklik nedir? Umumiyet itibarıyla üniversite tahsilinin bugünkü halinde sizce bir eksiklik var mıdır? Herkese bir üniversite tahsili lazım mıdır? Sizin zamanınızdaki üniversite talebesi ile bugünkü üniversite talebesi arasında gördüğünüz en büyük fark nedir? gibi sorular sorulmuş ve cevapları alınmıştır. Bu ankete, *Cemil Bilsel, Etem Menemenci, Sıddık Sami* gibi üniversite profesörleri katılmıştır.

Derginin, 19'uncu sayısına¹¹⁶⁷kadar anketlere ara verilmiştir. Bu sayının reklam sayfasında, yapılan anketlerde hangi konuda, hangi tür soruların sorulması yönünde okurlardan görüş istenmiştir.¹¹⁶⁸ *Yücel* dergisi okurları ile sürekli iletişim halinde olmuş ve onların nabzını tutmuştur. Anket sorularını okuyucu görüşlerine göre tespit etmeye çalışmıştır. Okura rağmen hiçbir faaliyette bulunmamaya çaba harcadığı görülmektedir.

¹¹⁶⁵ “Yeni Anketimiz: Hangi Eserlerimizi Garp Dillerine Çevirmeliyiz?”, *Yücel*, Sayı:11, Ocak 1936, 178.

¹¹⁶⁶ “Anketimiz”, *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 21.

¹¹⁶⁷ *Yücel*, Sayı:19, Eylül 1936.

¹¹⁶⁸ “Anketlerimiz: Kimlere Neler Sormamızı İstersiniz?”, *Yücel*, Sayı:19, Eylül 1936. 3.

Derginin 23'üncü sayısında; “*Kültürlülerin Görüşü*”¹¹⁶⁹ köşesi Behçet Kemal Çağlar'ın koordinatörlüğünde açılmıştır. Bu köşede; ülkede sanat hareketlerine karışmayan fakat sanatın cemiyetteki rolünü en iyi kavramış ve sanat hakkındaki hükümleri birçok yazardan daha derin ve esaslı olduğuna inanılan kimselere sanatla ilgili fikirleri sorularak bir sanatçıda hangi özelliklerin olması gerektiği hususlarının açıklığa kavuşturulması amaçlanmıştır. İlk olarak Şevket Aziz'e “*Sanata Düşen Vazife Ve sanatın Cemiyetteki Rolü*”¹¹⁷⁰ başlığı ile çeşitli sorular sorulmuş ve cevapları alınmıştır. Bu anket uygulaması (görüş bildirme) derginin 33 üncü sayısına¹¹⁷¹ kadar sürmüştür.

Derginin 24'üncü sayısında; Behçet Kemal Çağlar tarafından “*Sanata Düşen Vazife ve Sanatın Cemiyetteki Rolü...*”¹¹⁷² konulu anketten önce çarpıcı ifadelerin yer aldığı bir ön yazı kaleme alınmıştır. Yazıda özetle; anketlerin, bilhassa yevmi¹¹⁷³ gazetelerde, münderecat¹¹⁷⁴ kıtlığı zamanlarında, iş ve mevzu bulamayan yazıcılar tarafından icat edilen bir yöntem olduğu gibi bir izlenimin var olduğu ancak kendilerinin okuyucu kazanmak, yer doldurmak için soru sormadıkları ve anket yapmadıkları özellikle belirtilmiş ve bu anketlerin amaçları; kültürlülerin fikrini alarak sanatı milli cereyana tabi kılmak, Atatürk çocuğu olmanın gururunu eli kalem tutan sanatkarlarla birlikte yaşamak, Atatürk çocuklarını yetiştirmek şeklinde açıklanmıştır. Derginin bu ifadeleriyle; yeni inkılâbın desteklendiği, milli bir inkılâp sanatı oluşturma çabalarını ortaya koyduğu ve yaptığı her ankette de maksadının bu olduğu değerlendirilmektedir.

Dergi, 34'üncü sayısından¹¹⁷⁵ itibaren yine uzun büyük çaplı bir ankete başlanmıştır. “*Yüksek Tahsil Gençliği Arasında Açtığımız Büyük Anket*”¹¹⁷⁶ başlığı altında “*Heyecanlı, Hamleci, Aydın ve Uyanık Genç Arkadaşlarımızdan Cevap Bekliyoruz*” ifadeleri kullanılmaktadır. Bu yazıda; “*Yalnız yüksek tahsil gençliğinin okuduğu değil, aynı zamanda yazdığı bir mecmua olmak arzusundadır. Yüksek tahsil gençliğinin neler düşündüğünü öğrenmek ve kamuya bildirmek istiyor.*” şeklinde bir açıklamada bulunularak yapılacak anketin amacı açıklanmaktadır. Bu anketin soruları şöyledir; Yüksek tahsil gençliğinin hayata atılacağı zamanda yersiz müşküllerle karşılaştığını sanıyor musunuz? Böyle bir takım müşküller varsa

¹¹⁶⁹ Behçet Kemal Çağlar, “Kültürlülerin Görüşü: Sanata Düşen Vazife Ve Sanatın Cemiyetteki Rolü”, *Yücel*, Sayı:23, Ocak 1937, 174.

¹¹⁷⁰ Çağlar, “Kültürlülerin Görüşü: Sanata Düşen Vazife Ve Sanatın Cemiyetteki Rolü”, 206-208.

¹¹⁷¹ *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937.

¹¹⁷² Behçet Kemal Çağlar, “Kültürlülerin Görüşü: Sanata Düşen Vazife Ve Sanatın Cemiyetteki Rolü”, *Yücel*, Sayı:24, Şubat 1937, 174.

¹¹⁷³ Yazarın Notu: Yevmi: Günlük, gündelik (*TDK Türkçe Sözlük*, II Cilt K-Z, 9'uncu Baskı, Ankara: 1998, 2445.).

¹¹⁷⁴ Yazarın Notu: Münderecat: Dergilerde konu, yazı, çokluk biçimi, içindekiler(*TDK Türkçe Sözlük*, II Cilt K-Z, 9'uncu Baskı, Ankara: 1998, 1609.).

¹¹⁷⁵ *Yücel*, Sayı:34, Aralık 1937.

¹¹⁷⁶ “Yüksek Tahsil Gençliği Arasında Açtığımız Büyük Anket”, *Yücel*, Sayı:34, Aralık 1937, 159-160.

nelerdir? Nasıl ortadan kalkacağını düşünüyorsunuz? Memlekette ayrıca bir gençlik yetiştirme ve terbiye teşkilatına ihtiyaç var mıdır? Muhitimizdeki halk evleriyle daha yakından ve daha içten alakadar olmanıza, onları birer gençlik ve kültür mabedi haline getirmenize ne gibi maniler var? Kalbinizde ve kafanızda yer edecek Kemalizm inanını izah ve telkinini lüzumu kadar yapılmış görüyor musunuz? Nelere ve niçin inanıyorsunuz? Hayatta neler yapmak istiyorsunuz? İnkılâp geçiren memleketlerde münevver kimselere, alim ve sanatkarlara statik bir cemiyettekinden daha fazla vazife düştüğünü kani misiniz? Kaniseniz bu vazifeyi nasıl ifa etmelerinin isabetli ve verimli olacağını düşünüyorsunuz? Bütün memleketlerde Nationalisme mücerret bir mefhum olmaktan kurtarmak için ona vazih bir maksat çizildiğini, kati bir hedef gösterildiğini, hatta karşısında sarıh bir düşman belirtildiğini görüyoruz. Bizim milliyetçiliğimizi, bu bakımdan hangi maksada hadim, hangi hedefe müteveccih, hangi düşmana karşı hazırlıklı görüyorsunuz? Bu maksat, hedef ve bu düşman bizde lüzumu kadar vazih ve kati gösterilmekte midir?

Bütün bu anket sorularının; bir takım memleket, gençlik, kültür ve sanat meseleleri üzerinde geleceğin sahipleri gençleri düşündürmek, konuşturmak ve özellikle de yeni inkılâbı gençlere benimsetmek, özümsetmek amacı taşıdığı görülmektedir. Kalbinizde ve kafanızda yer edecek Kemalizm inanını izah ve telkinini lüzumu kadar yapılmış görüyor musunuz? sorusuna bakıldığında, aslında bu anketlerle ulaşılmak istenen diğer bir amacın da gençlerin fikirlerini almak ve bu fikirleri derginin içeriğine yansıtmak suretiyle diğer gençleri de etkilemek olduğu düşünülmektedir.

Bu anket serisi 43'üncü sayıya¹¹⁷⁷ kadar devam etmiş ve anketler sonunda dergi çeşitli açıklamalarda bulunmuştur. Bu bağlamda ilkin; *“Gençlik Arasında Bir Anket ve Kuvvetlenen Kanatlarımız”*¹¹⁷⁸ başlıklı yazının altına; *“Henüz bir hukuklu ile bir tıbbiyeli, bir mülkiyeli ile harbiyeli bir araya geldiği zaman havadan, sudan ve kadından bahsetmeyince konuşacak müşterek bir arzu ve zevk bahsi bulamıyor. Her gün cemiyet birkaç genç daha kaybediyor. Küpidon'un bağına çözmek, sevgi ve iman intihabını tesadüfe bırakmamak lâzım.”* şeklinde not düşülmüştür. *“Nelere inanacak, neleri seveceğiz. Neyin uğruna, ne için baş koyacağız?” Bir genç çıksa ve bize bunları sorsa nasıl cevap verebiliriz?* soruları sorulmuş ve daha sonra anketlerin yapılma amacı; bilen ve kavrayan, inanan ve seven, bir ülküde birleşen bir gençlik yetiştirmek olarak belirtilmiştir. Dergi yapılan anket sonrası çıkan sonuçları değerlendirerek çözüm önerileri sunmuş ve bu aksayan konuların düzeltilmesi için yetkilileri göreve davet etmiştir. *“Kâmil insanların mantıkları için bazı cephelerinden kalıplaştırılmış olan Kemalizmi bir seyyal ateş ve heyecan halinde genç ruhlara sunmak için başka çareler, başka vasıtalar,*

¹¹⁷⁷ Yücel, Sayı:43, Eylül 1938.

¹¹⁷⁸ “Gençlik Arasında Bir Anket ve Kuvvetlenen Kanatlarımız”, Yücel, Sayı:43, Eylül 1938, 6.

başka ifadeler lazım."¹¹⁷⁹ diyerek dergi bu anketleri gençlere inkılâbı benimsetmek ve onların (gençlerin) eliyle geliştirmek gibi bir misyonla yaptığını iddia etmektedir. Bu anket değerlendirmesinden sonra 73'üncü sayıya¹¹⁸⁰ kadar anketlere ara verilmiştir. Daha sonraki sayılarda çeşitli konularda değişik anketler yapılmış sonuçları alınmıştır.

Derginin 120'nci sayısında değişik bir anket türüne rastlanmaktadır. Derginin "*Ehemmiyetsiz Bir Anket*"¹¹⁸¹ başlıklı başyazısında, matbuat kanunu eleştirilmiş, matbuat kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi için meclise sunulan tasarıda bir hükümet yetkilisinin (*Kocaeli Milletvekili Nihat Erim*); kağıdın, makinenin hükümet emrinde olmaması, bayilerin serbest oluşu, basının nakil vasıtalarından serbestçe faydalanışı içerikli konuşmaları eleştirilmiş bazı hukukçu üniversite profesörlerinden talebelerine matbuat hürriyetinin şartlarını, bir imtihanda sormuş olsalardı ve talebelerinden biri bu şartları saymış olsaydı, talebelerine nasıl bir not verecekleri sorulmuştur. Bu değişik mahiyetteki ankette diğerlerinden farklı olarak hükümetin direkt olarak eleştirildiğine şahit olunmaktadır.

Uzun bir aradan sonra *Yücel* dergisi Temmuz 1950 tarihinde yeni seri sayı: 7 (152)'de iki anket yayınlamıştır.¹¹⁸² İlk anket her zaman yapılan anketlerden birisidir (*En iyi ve en kötü üç roman ve en iyi ve en kötü üç yazar*).¹¹⁸³ Ancak ikinci yaptığı anket ise; o günkü sıkıntılı konulardan seçilmiştir. Anket soruları şöyledir;¹¹⁸⁴ Dinin her içtimai müessese gibi inkılâplara ve tasfiyeye uğrayabileceğini kabul ediyor musunuz etmiyor musunuz? Ezan Arapça okunmuş, Türkçe okunmuş veya hiç okunmamış sizce fark var mı? Yazar ve üniversite hocaları gibi aktivistlerin bu sorulara verdiği cevaplar derginin bu sayısında yayınlanmıştır.¹¹⁸⁵ Anket katılımcılarının bazıları evet bazıları hayır cevabını vermiş ve neden böyle düşündüğünü gerekçelendirerek savunmuştur. Anket sonunda değerlendirme okurlara bırakılmıştır. Bu anketle bir şekilde nabız tutulmuştur. Sonuçtan ziyade bu konuların burada konuşulması tartışılması önem arz etmektedir. Bu anketle derginin her fikre saygı gösterdiği ve bunları yayınladığı anlaşılmaktadır.

Dergi bir başka anketini yeni seri Ağustos 1950 Sayı:8 (153)'de "*Suallerimiz*"¹¹⁸⁶ başlığı ile yapmıştır. Bu ankette şöyle sorular sorulmuştur; Köyün kültürümüz, iktisadiyatımız ve iç siyasetimiz bakımlarından ehemmiyeti nedir? Köy sizce eğitim yoluyla mı? Yoksa başka bir yolla mı kalkındırılabilir? Köy Enstitüleri hakkında ne düşünüyorsunuz? Aydınlar ve

¹¹⁷⁹ "Gençlik Arasında Bir Anket ve Kuvvetlenen Kanatlarımız", 7.

¹¹⁸⁰ *Yücel*, Sayı:73, Mart 1941.

¹¹⁸¹ "Ehemmiyetsiz Bir Anket", *Yücel*, Sayı:120, Ekim 1946, 39.

¹¹⁸² *Yücel*, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950.

¹¹⁸³ "Anket I", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 5.

¹¹⁸⁴ "Anket II", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 10-13.

¹¹⁸⁵ *Yücel*, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950.

¹¹⁸⁶ "Suallerimiz", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 3.

üniversiteliler köye ne şekilde yararlı olabilirler? Bu ankette de, Ahmet Hamdi Tanpınar, Selahaddin Eyüboğlu, Mehmet Başaran, İsa Öztürk'ün cevapları yer almaktadır. Anketin okuyucuyu eğitecek, bilgilendirecek şekilde işlendiği görülmektedir. Ayrıca, anketin sorularına bakıldığında derginin sorun olarak gördüğü bir hususun tartışıldığı ve çözüm yolları arandığı, yine nabız tutulduğu ve nihayetinde halkın ve yöneticilerin basın yoluyla yönlendirildiği anlaşılmaktadır.

Dergide yapılan en son anket “Atatürk ve Siyasi Temaslarınız Dışında Tanımış Olduğunuz ve Sizde Hayranlık Uyandıran Üç İnsan Kimdir? ve Niçin?”¹¹⁸⁷ adlı ankettir. Bu ankette; Rasim Adasal, Muhsin Ertuğrul, Cüneyt Gökçer, Kasım Gülek, Aydın Gün ve Kemal Kaltoğlu'nun cevapları yer almaktadır. Bu katılımcılar kendilerine göre cevaplar vermişlerdir.

Dergide yapılan anketlere bakıldığında objektif, gerçekçi ve derginin ana hedefine yönelik olduğu, yayın politikasına paralel olarak inkılâp yasalarını yerleştirme ve özellikle gençleri bu konuda eğitme amacı taşıdığı, bir şekilde nabız tutulduğu, bazen de güncel günlük yaşayışı ilgilendiren konulardan seçildiği görülmektedir. Bu anketlerde *Kemalizm*'in her zaman ön planda tutulduğu anlaşılmaktadır.

2.6. Dergide Sahife Altı Yazıları

Sahife altı yazıları okuyucuyu düşündürmek, yönlendirmek, bilgilendirmek, bir fikri empoze etmek, ilgi ve merak uyandırmak, algı yaratmak, dönüştürmek ve zaman zaman eğlendirmek maksatlarıyla yazılan kısa özlü sözler olarak değerlendirilmektedir. Bu uygulama okuyucuda sonuç almak için oldukça etkili bir yöntem ve doğru ve yerinde kullanıldığı takdirde hedefe giden en kısa yol olarak görülmektedir. Sahife altı sözler ilk olarak dergide, 9'uncu sayıdan itibaren kullanılmıştır.¹¹⁸⁸ Bu sayıda, ilk sahife altı yazısı “Bir Millet Sanattan ve Sanatkârdan Mahrumsa Tam Bir Hayata Malik Olamaz”¹¹⁸⁹ ile Atatürk'ün sözleri olmuştur. İlk olarak Atatürk'ün bir sözünün yer alması anlamlıdır. İkinci söz ise “Bin Yarım Adam Bir Bütün Adam Olamaz”¹¹⁹⁰ ibaresi ile Milli Şef İsmet İnönü'ye aittir. Bu ilk iki örnekte görüldüğü üzere sahife altı sözleri okuyucuya mesajları endirekt olarak vermekte, okuyucuyu düşünmeye ve yoruma sevk etmektedir. Bu teknik *Gizil Öğrenme* için de son derece uygun bir yöntemdir. Bu yöntemde okuyucu; verilmek istenen veya empoze edilmeye çalışılan düşüncüyü farkına varmadan benimsemekte ve zamanla kabullenmektedir. Algı yaratma veya değiştirme bu yolla sağlanabilmektedir. Derginin öncelikle algı yaratmak maksadıyla bu

¹¹⁸⁷ “Atatürk ve Siyasi Temaslarınız Dışında Tanımış Olduğunuz ve Sizde Hayranlık Uyandıran Üç İnsan Kimdir? ve Niçin?”, *Yücel*, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 33.

¹¹⁸⁸ *Yücel*, Sayı:9, Kasım 1935.

¹¹⁸⁹ *Yücel*, Sayı:9, 85.

¹¹⁹⁰ *Yücel*, Sayı:9, 86.

uygulamayı başlattığı değerlendirilmektedir. *Yücel* dergisi yönetimi bu sözleri gençlerin ilgisini çektiğini düşünerek, satış rakamlarını artırmak maksadıyla da kullanmış olabilir. Dergi bu yöntemi hangi maksatla kullandığı bilinmemekle beraber yapılan incelemede bu tekniğin derginin ilk seri 9-124'üncü sayılarında etkin olarak kullanıldığı görülmektedir. Dergi yönetimi, derginin 125-145'inci sayılarında, 1950 yılında çıkarılan 8 sayısında ve en son 1955-56 da çıkan 10 sayısında sahife altı yazıları kullanmamıştır. 125-145'inci sayıları ile ikinci ve üçüncü seri dergilerde bu algı yönteminin kullanılmaması teknik konulardan dolayı bu uygulamayı bıraktığı şeklinde yorumlanmaktadır. Çünkü derginin 125'inci sayısından itibaren o dönemde kağıt krizi ve buna bağlı olarak kağıdın fiyatının artması nedenleriyle derginin ebatları küçülmüştür. Diğer yeni versiyon dergilerde de buna ihtiyaç duyulmamış olabilir. *Yücel* dergisinde, ilk kullanıldığı sayıda (9'uncu) sahife altı yazı konuları karışık verilmiştir. Dergilerdeki sahife altı yazıları zamanla her sayıda hangi konu üzerinde duruluyorsa o konuyla ilgili sözler şeklinde verilmeye başlanmıştır. Sahife altı sözler incelendiğinde, kadına yönelik sözler ile aşka ve sevgiye yönelik sözlerin bu kurala bağlı kalmadan da yer aldığı görülmektedir. Kadına yönelik sözlerin çok kullanılması okuyucunun merak ve ilgisini çekmek ve satış rakamlarını artırmak maksadıyla yapıldığı değerlendirilmektedir. Kemalizm ve Atatürk ile ilgili sahife altı sözleri ise daha çok özel sayılarda kullanılmış diğer sayılarda ise çoğunlukla çerçeve yazısı şeklinde verilmiştir.

Dergide kullanılan sahife altı sözleri incelendiğinde değişik konulara ilişkin sözlerin yer aldığı görülmektedir. Bunlardan bazıları şöyledir; *Aşk ve Sevgi içerikli sözlerden seçilenler*;¹¹⁹¹ “Aşk herkesin bahsettiği fakat kimsenin görmediği bir hayaldir.” *La Rochefoucauld*, “Aşk, hakikat kumaşı üzerine işlenmiş muhayyilenin nakşıdır.” *Carlyle*, “Buse hacıların dudaklarında bile ateşlidir.” *Shakespeare*, “Erkekler kadınların ilk aşığı, kadınlar erkeklerin son sevgilisi olmak isterler” *Oscar Wilde*, “Aşk imiş her ne var alemde. İlim bir kılı kaal imiş ancak.” *Fuzuli*. *Karışık sözlerden seçilenler*;¹¹⁹² “Baş sallamaktan kavuk eskidi.”, “Baş nereye giderse ayakda oraya gider.”, “Bağlı aslana farelerde hucum eder.”, “Züğürt olup düşünmektense uyuz olup kaşınmak daha iyidir.”. *Ölüm ile ilgili seçilen sözler*;¹¹⁹³ “Her varlık ölümü tadacaktır” *Kur'an*, “Ölüm hiçlikten ibarettir” *Akif Paşa*, “Ölüm yaşamaya başlayıştır.” *Thomas Hood*, “Ölüm Allah'a giden yolun tek kapısıdır.” *Antonia Perez*. *Allah ile ilgili seçilen sahife altı sözler*;¹¹⁹⁴ “Allah diye birşey olsa önüme çıkardı” *Bernard Shaw*, “Allah insanları paraları ile ölçmez” *İspanyol Atasözü*, “Her insan Allah'ın bir kopyasıdır.” *Manilius*, “Biz Allahız” *Emerson*, “Allah'tan başka Allah yoktur.” *Kur'an*, “Allah en uzakta

¹¹⁹¹ “Aşk ve Sevgi İçerikli Sahife Altı Sözleri”, *Yücel*, Sayı:10, Aralık 1935, 121-160.

¹¹⁹² “Karışık İçerikli Sahife Altı Sözleri”, *Yücel*, Sayı:11, Ocak 1936, 163-205.

¹¹⁹³ “Ölüm İçerikli Sahife Altı Sözleri”, *Yücel*, Sayı:12, Şubat 1936, 207-247.

¹¹⁹⁴ “Allah İçerikli Sahife Altı Sözleri”, *Yücel*, Sayı:22, Aralık 1936, 121-160.

sandığımız zaman o en yakınımızdadır.” *Latin Atasözü*, gibi dergide Allah ile ilgili son derece olağan dışı halkın alışık olmadığı sözler yer almaktadır.

Başta Atatürk’ün veciz sözleri olmak üzere, *Hayat, Harp, Para, Kitap, Gençlik, Zafer, Şiir, Gurur, Fazilet, Hakikat, İçki, Zekâ, Ümit, Cehalet, Sanat, Güç, İman ve Vatanseverlik hakkında sözler* gibi farklı konularda çok sayıda sözler sahife altında kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÜCEL DERGİSİ'NDE KEMALİZM'E İDEOLOJİ OLUŞTURMA

ÇABALARI

Toplumsal dönüşüm ve değişimin merkezinde insan yer almaktadır. Birey, toplumsal mahiyetteki her olayda hem etki eden hem de etkilenen durumundadır. Bu açıdan insan toplumsal dönüşümün en önemli ögesidir. Şüphesiz toplumsal dönüşüm ve değişim sadece insan faktörüne indirgenemez. Bu önemli faktör haricinde, zaman ve mekânda toplumsal değişimin diğer iki önemli ögesidir. Atatürk, Kurtuluş Savaşını müteakip ulusal bağımsızlığın, halk egemenliğinin, Cumhuriyet hükümet şeklinin ve din devlet ayrımını esas alan inkılâpların bir bir devreye sokulmasına öncülük etmiştir. Atatürk ve kurucu kadro tarafından; bu geleneksel örgütlerin, adetlerin, alışkanlıkların, kanunların, toplumsal gelişim ve kalkınmaya engel olduğu görülmüş ve sezilmiştir. Bu inkılâpların yapılmasına kadar olan dönemde, aslında bu uygulanan yöntemler, yani inkılâplar önceki kuşaklardaki düşünülmüş, tartışılmış şeylerdir. Ancak bu değişim ve dönüşümler göze alınamamıştır. Bununda çeşitli nedenleri vardır. Bunlara bakıldığında; uygun zaman ve mekân yaratılamamış ayrıca cesaret edecek lider bulunamamış, insan ögesi buna hazırlanamamış aslında çoğunluk da bunun gerekli olduğuna inanmamış, inandırılmamıştır. Türk toplumunun yönü ve yüzü kesin olarak çevrilememiştir. İşte Atatürk öncülüğünde, bu seziş ve görüş doğrultusunda artık geriye dönmeden, ileriye yönelme azmi şiddetlendirilmiş ulusal sınırlar içerisinde çağdaş uygarlıkla zıtlaşmayan yeni bir devre açılmıştır.

Yasemin Doğaner “*Atatürk Dönemi Türkiye’sinde Sosyo-Kültürel Değişim*” adlı makalesinde bir anket çalışması yapmış ve sonuçlarını paylaşmıştır. Bu bağlamda; geleneksel toplum yapısı korunduğu ölçüde yeniliklere karşı daha temkinli bir duruş sergilenirken, geleneksel değerlerden uzaklaşıldığı ölçüde yenilikler sorgulanmaksızın benimsendiğini ancak şartlara uygun olarak bir yeniliği benimsemekle modern olmak arasında fark olduğu tespitinde bulunmaktadır. Ayrıca, modern yaşamın unsurlarına sahip olmak, modern bir toplum olmakla sonuçlanan bir durum olmadığı modernleşme hedefini gerçekleştirebilmek için ideal olduğu düşünülen değerlerin ülkenin kendi kültürel birikimi ile şekillenmesi ve biçimden çok öze yönelik olması gerektiği sonucuna varmaktadır.¹¹⁹⁵ Makalede de belirtildiği gibi bu yeni devrede toplumsal değişim ve kalkınma işi ele alınırken şu da görülmüştür ki, henüz geri yapısı değişmemiş bir topluma daha ileri bir medeniyetin gerektirdiği zihniyeti yazı, kıyafet, takvim, dil tarih, kanun gibi şeyler yoluyla verilmesinin zor oluşu gerçeğidir. Bu yenilikler

¹¹⁹⁵ Yasemin Doğaner, "Atatürk Dönemi Türkiye'sinde Sosyo-Kültürel Değişim." *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi ICANAS 38* (2007): 235-260.

öyle bir şekilde verilmeliydi ki hem toplumun kültürü zedelenmesin hem de modern toplum yapısına geçme gereği yerleştirilebilsin. Görüldüğü üzere bu dönemde yapılan birçok inkılâplarla yeni devrin problemleri ve sorunları başlamış bulunmaktadır. İşte bu ortamda insanı eğitmek, değiştirmek ve dönüştürmek için her türlü unsurun yanında basına ihtiyaç vardır.

Toplumun nesi değişmeliydi? Nereden başlanmalıydı? Bu bakımdan gençler, genç nesiller nasıl yetiştirilmeliydi? İşte toplumsal dönüşüm ve değişimin şartlarıyla zaman, mekân ve insan boyutlarını harekete geçirip hakiki bir boyutta değişim ve dönüşüm elde edebilmek maksadıyla zamanın dergisi *Yücel* kendi kapasitesi oranında, gerek yazılarıyla gerek uygulamalarıyla, gerek ortaya koyduğu fikir ve düşüncelerle gerekse gençlere yönelik tutumuyla bu dönüşüm ve değişime destek verme gayretinde olmuştur. Bu bağlamda; derginin özellikle o dönemde, Kemalizm'e ideoloji oluşturma ve oluşturulan ideolojiyi koruma başta olmak üzere hümanizma ve modernleşme düşüncesine yaptığı öncülük, memleketin folklor değerlerinin ortaya çıkarılması, tarih ve dil araştırmaları dikkat çeken önemli çalışmalarıdır.

3.1. Derginin Türkiye'nin Modernleşmesindeki Rolü ve Neo-Hümanizma Görüşleri

Hümanizmin kelime anlamı; insancılık, insanları sevmek ülküsüdür.¹¹⁹⁶ *Hümanizma*, *pozitivizm*, *rönesans*, *aydınlanma* ve *rasyonalizm* gibi Batı kaynaklı akım ve kavramlara Osmanlı aydınlarının sınırlı düzeyde olsa da ilgi göstermesi Tanzimat'ın oluşturduğu düşünce ve basın özgürlüğü içinde mümkün olabilmektedir.

Türkiye'de esas olarak hümanist düşüncenin ortaya çıkışı Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında vuku bulmuştur. Tanzimat'tan sonra tartışmalarla süregelen Batı'ya yönelme süreci bu dönemde hız kazanmıştır. Özellikle Cumhuriyeti kuranlar; iradesi ve fikri hür, vicdanı hür, akıl ve bilimi esas kabul eden insan tipi oluşturmak istemişlerdir. İnsanları, taassup ve dogma'lardan uzaklaştırmak amacı gütmüşler ve bir milli kimlik oluşturmaya çalışmışlardır. İşte, hümanizmayı canlandırma düşüncesi ve bir Türk hümanizmini oluşturma çalışmalarının arkasında, bu yeni kurulan ulus devlete birleştirici güç olacak bir milli kimlik oluşturma çabası yatmaktadır. Atatürk ilke ve inkılâplarının, insan aklına güvenen yeni bir toplum yaratmayı amaçladığı şüphesizdir. Ancak o dönemde bu olguyu gerçekleştirmek için inkılâbın ideolojisi yetersiz kalmıştır. Bu bağlamda inkılâp, duygular ve heyecan düzeyini geçememiş, laik ahlâkın oluşmasında sıkıntılar yaşanmıştır. Yani toplumun büyük bir kısmı inkılâp ilkelerine yabancı kalmış, Türk insanının yaratma gücünü ve eleştiri ruhunu sağlayacak yeni bir eğitim sistemine ihtiyaç duyulmuştur. Bu eksikliklerin giderilmesi için zihin ve düşünsel yapının kökten değiştirilmesi aklın ve bilimsel düşünmenin öne çıkarılması hedeflenmiştir.

¹¹⁹⁶ *TDK Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9. Baskı, Ankara: 1998, 1013.

Fakat maneviyatın olduğu gibi korunarak aynı zamanda çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmanın zorlukları olduğu anlaşılmıştır. Yani düşünsel ve toplumsal bir yenilenme zarurieti ortaya çıkmıştır. Hümanizma da böyle bir ortamda gündeme girmiştir. Hümanizma, derginin yayında olduğu bu dönemde¹¹⁹⁷ Cumhuriyet basınının oldukça ilgilendiği bir bahis konusu olmuştur.

Bu yıllarda *Hamle*, *Harman*, *Adımlar*, *İnsan*, *Varlık*, *Yurt ve Dünya* gibi dergilerin ilgi gösterdiği hümanizma düşüncesine en fazla ilgiyi gösteren *Yücel dergisi* olmuştur. *Yücel*, hümanizma görüşünün sosyo-politik esasından ziyade tarihî ve felsefî kapsamına yönelik düşünceler üretmiş, Türk fikir ve edebiyatına hümanist bir yol çizmek çabası içinde bulunmuştur.¹¹⁹⁸ *Yücel* dergisi özellikle Orhan Burian'ın dergiye katılmasıyla, bu bahsi yayın politikası olarak benimsemiştir. Bu bahis dergide, Orhan Burian ile hem daha çok gündeme gelmiş hem de hız kazanmıştır.

1940'lı yıllarda mahdut bir aydın kesimin tartıştığı ve güncel bir fikir ve sanat pusulası olarak gördüğü hümanizmayı, ideal insanı neredeyse yoktan yeniden yaratmak amacının düşünce cephesi olarak okumak da mümkündür. Türk hümanizması, Türk ulusunun millî kültür ve edebiyat değerlerinin ihyasını Türk fikrinin ve edebiyatının evrensele katılmasını bir safha ve araç olarak görmüştür.¹¹⁹⁹ Türkiye'de hümanizma düşüncesinin gelişimini değerlendiren bazı aydınların düşünceleri şöyledir; Işıl Çakan Hacııbrahimoğlu Türkiye'de hümanizma algısını; laiklik, batılılaşma, modernleşme, kültür, pozitivizm gibi kavramlar düzleminde tanımlamış ve hümanizma temeline dayanan laik inkılâpların, topluma benimsetilmesinin doğal bir gelişim değil eğitim seferberliği ile bir tür aşılama olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, hümanizmanın siyasi ve ekonomik gücü elinde bulunduran kesimlerce kullanılan bir maske olduğuna da dikkat çekmektedir. Bu tür karşı fikirlere sahip olmasına karşın hümanizmanın insanlığın gelişimindeki yadsınamaz etkisini de kabul etmektedir.¹²⁰⁰ Yazar, *Yücel* dergisinin 1940 Şubat ayında yeni bir programlaşma iddiasıyla giriştiği hümanizmayı arama çabasının ulusal kültür ekseninde eşleştirildiğini ve Türk folklorunun hümanizmanın kaynağı olarak görüldüğünü, bu anlayışın bir ileri aşamasının millî hümanizma kavramıyla ifade edildiğini belirtmektedir. “*Bir Arayış Olarak Hümanizma*” konseptinden, Yavuz Abadan tarafından ileri sürülen “*Millî Hümanizmaya Geçiş*” konseptinin 1943 yıllarında yoğun tartışmalara

¹¹⁹⁷ Yazarın Notu: *Türk İnkılâbının halka özümsetilmesi aşamasında*.

¹¹⁹⁸ Melih Yener, “Yücel Dergisi'nde Hümanizm Bahsi”, *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:4, Haziran 2021, 148-167.

¹¹⁹⁹ Yener, “Yücel Dergisi'nde Hümanizm Bahsi”, *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 148-167.

¹²⁰⁰ Işıl Çakan Hacııbrahimoğlu, *Cumhuriyet ve Hümanizma Algısı*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul: 2012, 24-35.

neden olduğunu ancak bu anlayışın rasyonel bir hümanizmadan çok romantik bir karakter taşıdığını söyleyerek de eleştirmektedir.¹²⁰¹

Suat Sinanoğlu, gelenekçi ve dogmacı zihin yapısını ortadan kaldırmayı ve Atatürk devriminin paha biçilmez değerini görüp onu yorumlamayı başaracak tek güç olarak hümanist düşünceyi görmektedir.¹²⁰²

Dergide yer alan bu konudaki yazılar incelendiğinde; hümanizmanın gerek başyazılarda gerekse muhtelif makalelerde ve hatta okur görüşlerinde çoğu olumlu olmak üzere zaman zamanda olumsuz bir görüş açısıyla da değerlendirildiği görülmektedir. Dergi hümanizmaya nasıl bakmış ne şekilde değerlendirmiştir? Gerçekte dergi daha ilk sayılarında bu bahse yer vermiş ve önemsemiştir. Bu bağlamda;

Derginin 2, 3 ve 4'üncü sayılarında “Neo-Hümanizma”,¹²⁰³ “Neo-Hümanizma ve Akıl”,¹²⁰⁴ “İnandırıcı Akıl”¹²⁰⁵ yazılarıyla bir yazı dizisi ilk olarak okuyuculara sunulmuştur. Bu yazılarda hümanizma ile neo hümanizma karşılaştırılmış Türk devrimi, neo-hümanizma ile özdeşleştirilerek anlatılmıştır. “Neo Hümanizma”¹²⁰⁶ başlıklı ilk yazıda; Türk ulus ayaklanması ve uyanışının, Türk sosyal devriminin, yeryüzünde görülmemiş doğal bir uyum, görülmemiş bir çekim yarattığı vurgulanmış, bu bilinmeyen doğuşun başlı başına evrensel bir neo-hümanizma birleşmesi olduğu fikri savunulmuştur. Hümanizm ile neo hümanizm arasındaki fark şöyle açıklanmıştır; hümanizm bulgularını eski bir kültür kaynağından greko-latinden, neo-hümanizma ise kültür kaynağını Türko-sümero-hun kültür kaynağından almaktadır. Neo-hümanizma daha evrensel ve daha geniştir. neo-hümanizma bu evrendeki bütün varlıklara sevgi duyulmasıdır. Neo hümanizm ekonomiklikten çok kültürelidir. Neo hümanizma akıl ve bilgiye saygı besler. Akıl ve bilgiye inanır. Neo hümanizma, hümanizma gibi uluslararası bir doğumla oluşmamıştır. Özel bir ulusal doğumla oluşmuştur. Hümanizmanın yalın bir doğruya ulaşmak için takip ettiği yol kuşku ve kuruntu yoludur. Neo-hümanizma, düz ve doğruya erişebilmek için yöntem olarak şüpheyi değil inancı esas alır. Yazıda; neo hümanizma Türk devriminin ilham kaynağı olarak değerlendirilmektedir.

Dergide geniş kapsamlı hümanizma yazıları Orhan Burian tarafından kaleme alınmıştır. Yazar Vedat Günyol “Orman Işırsa” isimli deneme kitabının “Orhan Burian’ı Anarken”

¹²⁰¹ Hacıbrahimoglu, *Cumhuriyet ve Hümanizma Algısı*, 184-185.

¹²⁰² Suat Sinanoğlu, “Yeni Bir Kültür edinme Zorunluluğu”, *Türk Hümanizmi I*, Cumhuriyet Yayınları, Yeni Gün Haber Ajansı, Aralık 1998, 115.

¹²⁰³ Fevzi Muhip, “Neo-Hümanizma”, *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 10-12.

¹²⁰⁴ Fevzi Muhip, “Neo-Hümanizma ve Akıl”, *Yücel*, Sayı:3, Nisan 1935, 2-3.

¹²⁰⁵ Fevzi Muhip, “İnandırıcı Akıl”, *Yücel*, Sayı:4, Mayıs 1935, 6-7.

¹²⁰⁶ Muhip, “Neo-Hümanizma”, *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 11.

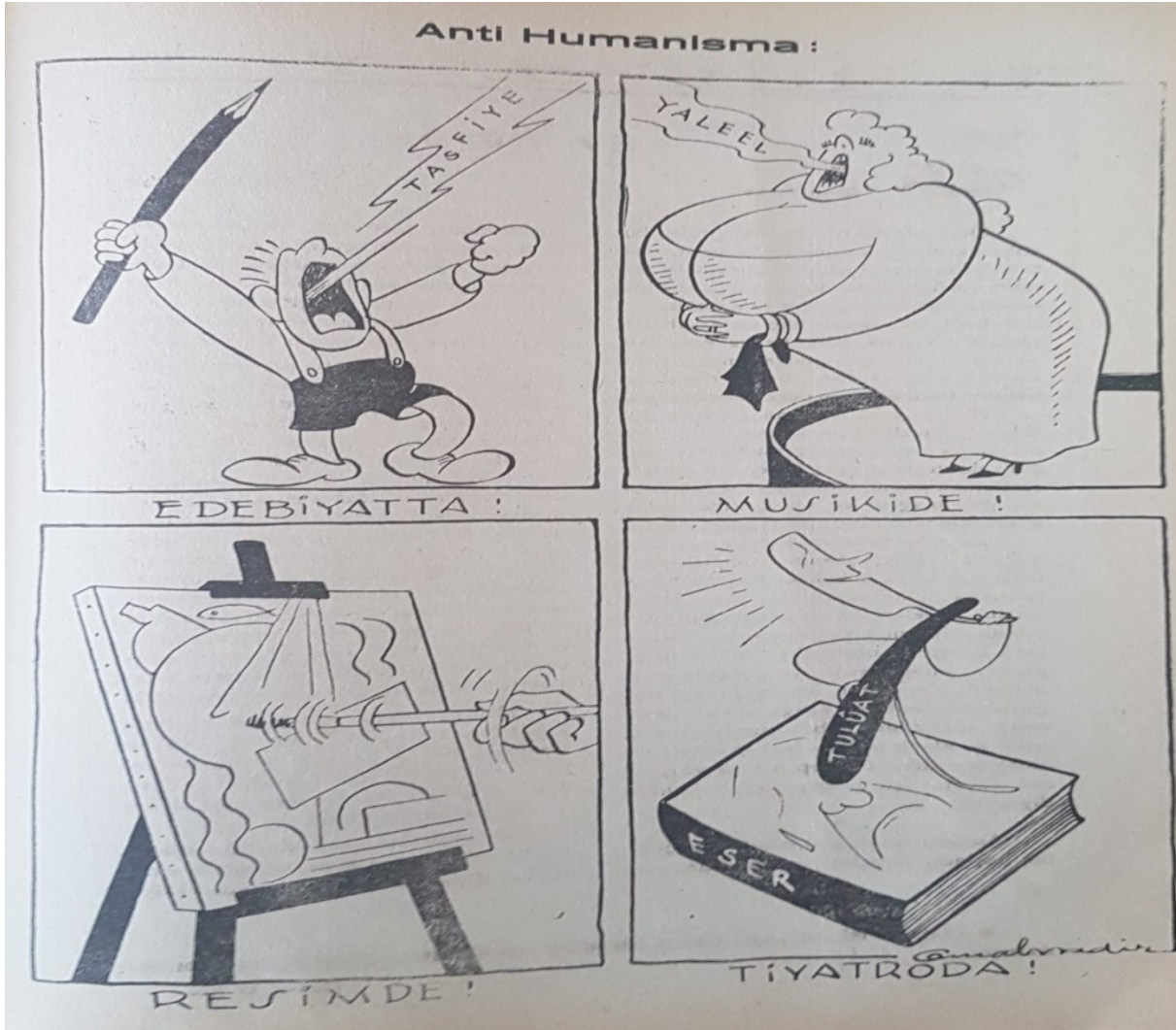
bölümünde,¹²⁰⁷ *Yücel* dergisinin yazar kadrosunun dağınıklığından bahsederek Orhan Burian'ın hümanizme nasıl baktığını şöyle açıklamıştır; Orhan Burian, hümanizma yoluyla, Türk düşüncesine, Türk sanatına, Türk edebiyatına, Türk tarihine basmakalıp yöntemler dışında, özgür düşünce açısından yaklaşma eğilimi, istemiydi. Çağdaş uygarlığı yaratan kafa ile, bu memleketin doğasını, bu ulusun kültürünü işlemek ve böylece Türk varlığında yeni değerler belirlemek. Orhan Burian'a göre dünyada, kendine özgü bir sanat ve düşünce sistemi kurabilen uluslar, hümanizmanın aracılığıyla kendini bulan, kendini yeniden yaratabilen uluslardır. Burian'ın yazdığı yazılara bakıldığında; onun için hümanizma görüşü, belli bir örneğe benzemeyen ve öncekinin taklidi değil, bir arayış sistemidir. Bu arayış, asılların yüklendiği dogma'lardan silkinerek, asla, köke, insana gitmeyi hedeflemektedir. Rönesans hümanistleri, eski Yunan'da, aklına, belleğine, beynine güvenen insanı bulmuşlardır. Rönesans, insana insanlığını uluslara ulusal bilincini öğretmiştir. Doğu, özellikle de islam alemi, bugüne kadar rönesanssa ulaşamamış olmanın sıkıntılarını çekmektedir. İnsana insan olmasını, millete ulusallık bilincini yerleştiren bir öğretici ruh'a kavuşmaya ihtiyaç vardır. Burian'a göre; Atatürk, Asya'nın rönesansıdır. Asya'nın insanlarını, ulusal bütünlüklerine ulaşmayı hedefleyen şövalye ruh, Atatürk olmuştur. Bu rönesansta, yani yeniden dirilişte, Türk insanı, tıpkı rönesans hümanistleri gibi, Türk toplumsal yaşamının her alanında, kör inançları, doğruluğu ispatlanmayan şeyleri bir yana atıp, aslını arayarak, öz'ün peşine düşerek, kendi benliğini bulmalı ve kavramalıdır. Orhan Burian, hümanizma yoluyla kendimizi aramak derken bunu kast etmiştir. Orhan Burian yazılarında, kendi tarihimiz ve edebiyatımızın incelenip, toplumsal yapımızın nasıl kurulduğunun araştırılmasına ihtiyaç olduğunu hep dile getirmiştir. Orhan Burian; dogma'lardan sıyrılıp, özgür fikir, özgür bir kafa ile geçmişte kendimizi bulduktan sonra, Türk uygarlığının kurulmasındaki araçların gereçlerin belirlenebileceğine inanmaktadır. Orhan Burian için bu araştırmalarda her çeşit dogma'dan, hurafeden sıyrılmak, salt aklın ve bilimin ışığında gerçekleri aramaya çalışmak en önemli noktadır.

Orhan Burian'ın hümanizma ile ilgili ilk yazısı, 47'nci sayı Ocak 1939 tarihinde çıkan dergide kaleme aldığı "*Üç Şiir Münasebetiyle Hümanizma*"¹²⁰⁸ adlı yazıdır. Bu yazıda yazar; insanın kendini bilmediği, farketmeden yaşadığı devri *Karanlık Devir*, kendi varlığını hatırladığı devri ise *Aydınlık Devir* olarak nitelendirmektedir. Aydınlık Devrini, İsa'dan beşyüz yıl önceki Yunan gündüzü, İsa'dan beşyüz yıl sonrası rönesans gündüzü olarak iki bölüme

¹²⁰⁷ Vedat Günyol, "Orhan Burian'ı Anarken", *Orman Işırsa (Deneme)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Şefik Matbaası, İstanbul: Şubat 2000, 35.

¹²⁰⁸ Orhan Burian, "Üç Şiir Münasebetiyle Hümanizma", *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939, 262-263.

ayırmaktadır. Her ikisinde de; hümanizmayı insanın kendi kendini keşfe çıkması olarak tanımlamakta ve üç şiir üzerinden hümanizmayı anlatmaktadır.

Şekil 17: Nadir Güler'in Hümanizma ile İlgili Bir Karikatürü
(Yücel, Sayı: 61 Mart 1940, 51.)

Bunlardan birinci şiir Oxfordlu bir kız öğrencinin şiiri, diğer iki şiir ise; biri Faruk Nafiz Çamlıbel'e, diğeri ise Hasan Âli Yücel'e ait olan şiirlerdir. İlk şiiri hümanizmaya uygun diğer iki şiiri ise hümanizmaya uygun olmayan ruhsuz ve duygusuz olarak nitelemektedir. Bu iki şiiri insanı anlamamakla yabancı olmakla eleştirmektedir. Yazısının sonunu "*Bize hakiki ve dünya ölçüsünde büyük şiir, hümanizma ile beraber gelecektir.*" diyerek bağlamaktadır. Yazının dip notunda, bu şiirleri tesadüfen koyduğunu öteki örneklerle karşılaştırma maksatlı olduğunu söyleyerek tenkit etmediğini belirtmektedir. Bu yazı incelendiğinde; Orhan Burian'ın, hümanizmin edebiyata ve şiire uygulanışına öncülük ettiği değerlendirilmektedir.

Yücel'in 61'nci sayısında *Yücel* logosunun altında “*Hümanizmanın Aracılığı ile Kendimizi Bulmak...*”¹²⁰⁹ sloganı yer almıştır. *Yücel* dergisinin Türk hümanizması ile ilgilenmesi esas bu sayısıyla başlamıştır.

“*Yücel Altıncı Yılına Girerken*”¹²¹⁰ başlıklı bu sayının başyazısında; mecmuanın, beşinci yayın yılını doldurduğu ve memnuniyet verici bir trajî bulunduğu belirtilmiş *Yücel*'e cazibesinden hiçbir şey kaybettirmeden, yazı ve tercümelemlerle Türk sanat ve düşünüşü için en faydalı ve etkili bir düşünce etrafında toplamak, yazıların birbirlerini tamamlamasını temin etmek maksadıyla; kendi kararlarının, “*Hümanizmanın aracılığı ile kendimizi bulmak*” olduğu beyan edilmiştir. Mecmuanın politika değişikliği ve hedefi ise; muasır medeniyeti doğuran zihniyetle bu memleketin doğasını, bu ulusun kültürünü işlemek ve bu görünüşle Türk varlığına yeni değerler getirmek şeklinde açıklanmıştır. Bu bağlamda “*Hümanizmanın aracılığı ile kendimizi bulmak*” yeni yayın politikası, dergi tarafından “*Müşterek Yazımız*”¹²¹¹ başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır; öncelikle *Yücel*'in altı yaşına bastığı, her sayısında ortalama olarak beş bin, altı bin satış yaptığı, yayın hayatında tutunmasını bildiği ve *Yücel*'i çıkaranların gündelik menfaat ve maksat gütmeyeceği ifade edilmiş ve sonra, daha önce icra edilen yayın politikalarının somutlaştırılacağı vurgulanarak “*Vasıl olduğumuz netice şudur: dünya içinde kendine has bir sanat ve tefekkür sistemi kurabilen milletler, hümanizmanın aracılığı ile kendini bulan, kendini yeniden doğurabilen milletlerdir. Biz hümanizmayı yeni görüş ve duyuları mutlak ve tek bir eskiye irca*¹²¹² *etmek şeklinde değil, asırların yüklediği nas ve dogma'lardan silkinerek asla,*¹²¹³ *insana gitmek şeklinde anlıyoruz.*” şeklinde Türk varlığının asıl karakterine uygun olarak, Türk toplumunun yeniden düzenlenmesine ait bütün meselelerin yeniden inceleneceği ve bunun isminin Türk hümanizması olacağı beyan edilmiştir.

Ayrıca, Türk inkılâbının başlamasından beri Batının sadece tekniği ile değil, bütün fikir ve yaşam usûlüyle birlikte kabullenildiği ve bu durumun rönesansın çağdaş zamanın tüm sonuçlarını anlama ve ona hızla intibak hamlesinden başka bir şey olmadığı, bu anlama ve intibakı hızlandıracak ve kolaylaştıracak düşünme ve yaşama prensiplerini ararken sistemleşmeyi bulacakları da iddia edilmiştir.¹²¹⁴ Hümanizmanın başka bir şeyin taklidi değil, bir arayış sistemi olarak tanındığı, Türk içtimai hayatının her safhasında dogma'ları bırakmak

¹²⁰⁹ *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 5.

¹²¹⁰ “*Yücel Altıncı Yılına Girerken*”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 5.

¹²¹¹ “*Müşterek Yazımız*”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 6-17.

¹²¹² Yazarın Notu: İrca; Eski biçimine sokma, eski biçimine döndürme (*TDK Türkçe Sözlük*, I. Cilt A-J, 9'uncu Baskı, Ankara: 1998, 1097.).

¹²¹³ Yazarın Notu: Asla; Köke, kaynağa (*TDK Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9'uncu Baskı, Ankara: 1998, 1375-1376.).

¹²¹⁴ “*Müşterek Yazımız*”, *Yücel*, 6-17.

ve aslı aramak çabaları dile getirilmiştir. Türk milletinin bir medeniyetten kopup bir medeniyete koşmasını sağlamış olan Mustafa Kemal gibi devlerin belki tek başına ve mahdut bir zamana sığabilecek hamlelerle başarabileceği “*Hümanizmanın aracılığıyla kendimizi bulmak*” davasında gönüllü nefer olmak ve mecmuayı bu davanın bayrağı yapmak niyet ve kararlılığı beyan edilmiştir.

Müşterek yazıda, o gün toplantıya katılan *Yücel* yazarlarının hümanizma konusunu enine boyuna tartıştıkları, tek tek fikirlerini ortaya koydukları anlaşılmaktadır. Bu toplantıda bu konunun mucidi olan yazar Orhan Burian düşüncelerini şöyle ifade etmektedir; “*Kendimizi aramak derken ferdi kastetmiyoruz. Bir tarihimiz var ki tetkik edilmemiştir. Bir içtimai bünyemiz var ki nasıl kurulmuş ve nasıl işleye gelmiş olduğu araştırılmamıştır. Gene bir edebiyatımız vardır ki aranmamıştır. Ne için? Çünkü hadise ve meseleleri hümanist kafa ile görmesini bilemedik.*” demekte ve rönesansçıların bütün dogma’ları reddederek ve ancak kendi akıllarına yani kendi sağduyularına güvenerek meseleleri irdemesi gerektiğini söylemektedir. Bu toplantıda, Orhan Burian’ dan başka, *İsmet Rasin, Hüseyin Cahit Yalçın, Celaleddin Ezine, Şekip Tunç, Behçet Kemal Çağlar, Mithat Cemal Kuntay, Orhan Seyfi* gibi yazarlar da görüşlerini açıklamışlardır. Davet gönderilen bazı yazarların bu toplantıya katılmadığı bu yazarların ise; *Halit Ziya Uşaklıgil, Süküpte Nihal Başar, İbrahim Alaattin Gövsa ve Hatemi Senih* olduğu bildirilmektedir.

Bu toplantıdan sonra çıkan derginin, 62’nci sayısında “*Yücel’in Hümanizması Dolayısıyla*”¹²¹⁵ adlı yazıda; geçen sayısında belirttiği toplantı ve hümanizma açıklamasına o zaman yayınlanan muhtelif gazete ve mecmualarda verilen tepkiler değerlendirilmiş ve bu tepkileri üçe ayrılmıştır; (1) Karar ve hareketimizin isabeti ve güzel niyetini belirten yazılar. (2) Muayyen bir fikir üzerinde durup meseleyi derinleştirmekten ziyade hümanizma etrafında fikirler sert eden ve bize bu husustan yeni sualler tevcih edip yeni izahlarımızı bekleyen yazılar. (3) Bizim fikirlerimizi hulasa (özet) eden kendi düşüncelerini vermeye geçen seri yazılar. Dergi ilk madde de belirtilen olumlu yazıları memnuniyetle karşıladığını, ikinci madde de belirtilen yazılar ile ilgili bundan sonraki sayılarında sorulan sorulara cevap vereceğini ve kendi düşüncelerinin dışında düşünce belirten yazılara da hassasiyet gösterileceğini açıklamıştır. Bu yazıda Peyami Safa’nın *Cumhuriyet Gazetesi*’nde çıkan; “*asla, köke, insana gitmek hamlesinin hedefi hiç bir zaman sadece folklor değildir. Folklor, malzemelerden biridir; belki en mühimlerinden biri, fakat hiçbir zaman yegane değil!*” sözlerine “*hümanizma anlayışının Türk tefekküründe bir arama sistemi olduğu gerekçesiyle*”

¹²¹⁵ “Yücel’in Hümanizması Dolayısıyla”, *Yücel*, Sayı: 62, Nisan 1940,78.

karşı çıkmıştır. Şükufe Nihal Başar'ın *Tan Gazetesi*'nde çıkan suallerine ise gelecek sayılarda cevap verileceği söylenmiştir.

Derginin 62, 63 ve 64'üncü sayılarında sırayla çıkan "*Hümanizma ve Biz I-II-III*"¹²¹⁶ yazıları ile hümanizma; tarihi, edebî ve felsefî açıdan geniş bir şekilde incelenmiştir. 62'nci sayıda, hümanizma kelimesinin Batı orijinli bir kavram olduğu belirtilmiş ve hümanizmanın nasıl ortaya çıktığı, hümanizmanın maksatları ve sebepleri anlatılmıştır. Bu bağlamda; XIV üncü yüzyılda İtalya'da Latince ve Yunanca halinde bulunan antika eserleri okumaya karşı büyük bir alâka uyandırdığı¹²¹⁷ daha sonra kendilerine hümanist adı verilen sonrakilerin, Yunan ve Latin eserlerini okumaya başladığı, bu şekilde hümanist zihniyetin etrafa yayıldıkça kuvvet kazandığı ve ilk safhanın tamamlandığı işaret edilmiştir. Yazıya göre; hümanizma adı verilen cereyanın birinci safhası tamamen edebî bir mahiyet göstermektedir. Hümanistler yavaş yavaş eserleri okudukça, eserlerin arkasında bulunan hakim düşüncüyü anlamışlardır. Hümanistler gördüler ki eskiler aynı meseleleri kilise gibi din etkisine dayanmadan aynı zamanda hatasızlık iddiasında bulunmadan tetkik edebiliyorlar. Şu halde, bu meseleler nasıl eski Yunan'da çoğu kişi tarafından düşünülebiliyor ise bugün de düşünülebilir. Hiçbir düşünce hakkında, doğru ve kabul edilmesi zaruridir denilemez. İşte hümanizma cereyanının ikinci ve Avrupa'da yaptığı inkılâp bakımından mühim olan safhası budur.

Derginin 63'üncü sayı ikinci yazısında,¹²¹⁸ Batı medeniyetinin doğmasına ve bugüne kadar gelmesinde etkin olan hümanist zihniyet şöyle açıklanmaktadır; hümanistlerin kalıp fikir baskısından kurtulup kazanılan nefis itimadi ile bütün ve tabiat ötesini, yani akı ve bilimi kullanmayı öğrendikleri belirtilmekte, hümanizma insanının da bir fikri olabileceği söylendiğinde karşı çıkanlara ise Yunanlılarda ve Latinlerde vardı diyerek örnek gösterilebileceği vurgulanmaktadır. Bu anlamda hümanist akımın başlaması ile Avrupa'da iki ana fikrin geliştiği, bunlardan birincisinin "*İnsan, Allah'ın bir avuç balçığı diye küçümsenmeyip insan olarak ehemmiyetle görülmelidir.*", ikincisinin ise; "*Doğa, Allah'ın sanatı olarak kabul edilmeyip insan çevresi olarak tetkik edilmelidir*" düşünceleri olduğudur. Orhan Burian'a göre; eski Yunan, insan hayatında akıl ve iradesinin hakim olduğunu kabul etmiş ve insanı biyolojik, içtimaî, ahlakî, bedii vs. bakımdan muhitiyle münasebetlerini tayin ve tahlile çalışmıştır. Yazılarda görüldüğü gibi birey merkezilik, akıl ve bilim öne çıkarılmaktadır.

¹²¹⁶ Orhan Burian, "Hümanizma ve Biz I", *Yücel*, Sayı:62, Nisan 1940, 71.

¹²¹⁷ Yazarın Notu: Esasen bu eserler kilise tarafından okunmakta idi. Ancak kilise bu eserleri kendi amaçları doğrultusunda kullanıyordu.

¹²¹⁸ Orhan Burian, "Hümanizma ve Biz II", *Yücel*, Sayı:63, Mayıs 1940, 121.

Orhan Burian; derginin 64'üncü sayı üçüncü yazısında,¹²¹⁹hümanizmayı memleket içinde bahse mevzu yaparken akıldan çıkarılmaması icap eden hususun onun bir zihniyet olduğunu; bu zihniyetin de naslardan kaçınma ve araştırıp deneme gibi ana vasfı bulunduğunu ve hümanizmanın tarihin seyri zarfında başlangıcı ve sonu olan geçmiş bir devir diye alınmamasını tavsiye etmektedir. Yazısını “*Nasıl batıl düşünen insanlar var ise hümanist düşünen insanlarda her devirde olacaktır. Bizim memleketimizde de bir zihniyet değişmesi, bir fikir inkılâbı vuku bulacak fakat bu bizim kendi hayat şartlarımızın mahsulü olacaktır.*” diyerek bağlamaktadır. Yazısının bir bölümünde; “*Türk İnkılâbı, ilmi sıfatını layık olan hakikate erişmek vazifesini genç nesillere bırakarak, islamlığın naslarını kökünden söküp atmıştır.*” demek ve bu aşamada Avrupa’yı taklit etmenin veya eski Yunan ve Latin eserlerin okunmasının Türkiye’ye yarar sağlamayacağını hadiselerin “*Türkiye hümanist zihniyete içinde bulunduğu şartların icap ettirdiği surette varacaktır.*” demek suretiyle yazının ilerleyen bölümünde yapılacakları sıralamaktadır. Bunlar; hümanizma cereyanının Avrupa’da yerleştirdiği itiyadı benimsemek, daha önce verilen peşin hükümleri reddetmek, peşin hükümler vermemek, sadece ve sadece vesikalara ve tecrübe neticelerine dayanmak, mekân içinde kendimizi tanımak, akli ve bilimi her zaman öne çıkarmaktır. Yazar; Batı ve klasikler’in, hem belleğine güvendiği nispette büyük işler başarmaya namzet kudretli bireyin güzelliğini göstereceğini hem de bireyin, daima noksan daima gayelerinden uzakta kalmağa mahkum, fakat her zaman doğruya iyiye güzele ulaşmak üzere hedefi var olan bir şey olduğunu öğreteceğini iddia etmektedir.

Derginin 65’inci sayısı “*Türk Sanatının Ana Mayası*”¹²²⁰ isimli başyazısında; “*Hümanizma aracılığı ile kendimizi bulmak*” dövizıyla yeni hedeflere doğru yola çıkıldığı belirtilmekte bu gayeye yönelik edebiyat cephesinde ilk düşen vazife ise şöyle açıklanmaktadır; “*Türklerin ümmet devrinden evvel epik bir edebiyatları vardı. Destanlar birbiri ardınca söylenir ve yayılırdı. Ninnilerden mersiyelelere kadar her çeşit edebi mahsulde birinci planda daima yiğitliği ve ahda vefayı terennüm eden bu eski edebiyat üzerinde her zaman mümkün olan etütleri yapacağız.*” ifadelerine bakıldığında, yeni bir Türk edebiyatı oluşturma çalışmalarının yapılacağı ima edilmektedir.

Derginin 66’ncı sayısı “*Sosyoloji Bakımından Hümanizma*”¹²²¹ isimli Behice Sadık Boran imzalı bu yazıda; hümanizmanın tarihi gelişimi, felsefi yönü ve sosyolojik yönü ele alınmaktadır. Yazara göre; hümanizma daha geniş olan rönesansın bir parçasıdır. Rönesans ise Avrupa’nın fikri uyanışı ve bu uyanışın edebiyatı, felsefe, sanat ve nihayet ilmi faaliyette

¹²¹⁹ Orhan Burian, “Hümanizma ve Biz III”, *Yücel*, Sayı:64, Haziran 1940, 171-172.

¹²²⁰ “Türk Sanatının Ana Mayası”, *Yücel*, Sayı:65, Temmuz 1940, 221-222.

¹²²¹ Behice Sadık Boran, “Sosyoloji Bakımından Hümanizma”, *Yücel*, Sayı:65, 267-271.

tecellisidir. Hümanizma eskiye dönüş değildir. Hümanizma Avrupa toplumunun ileri adımlar attığı bir intikal devresidir. Bu sistem insan şahsiyetine kıymet veren ve insan faaliyetlerini akli prensiplerle ölçen bir kuruluştur. Ticaret, iş bölümü, ferdi mülkiyet, devlet teşkilâtı ile bu reel sosyal şartlara uygun bir zihniyet emaresidir. Bunların yanında yazar; hümanizmanın sosyal şartlar oluştuktan sonra etkili olabileceği, son zamanlarda terbiye ve neşriyat alanında hümanizmanın çok münakaşa edilen mevzulardan biri halini aldığı hususunu işaret ederek şu uyarılarda bulunmaktadır; (a) hümanizma sadece mekteplerde Yunanca ve Latince öğretmek, klasikleri bilmek demek değildir. Bütün bir zihniyetin ifadesidir. Bu zihniyeti benimsemek istiyor muyuz sualine cevap aramalıyız. (b) Hümanizmanın başlıca ehemmiyeti kabul etmekte olduğumuz garp kültürünün köklerini öğrenmek değildir, yani yalnız tarihi bir kıymeti ifade etmez. Bir dünya görüşü olarak mevcut cemiyet hayatında bir fonksiyon görürse hümanizma kökleşebilir. (c) Bugünkü sosyal bünyemizin şartlarına hümanist zihniyet uygun mudur? Bu durum da araştırılmalıdır. Meselenin ancak reel şartlar çerçevesi dahilinde ve bu noktalar dikkate alınarak tetkik edildiğinde bütün şümülü ile aydınlanacağı kanaati belirtilmektedir. Bu anlatımlara bakıldığında; okuma yazma oranının oldukça düşük olduğu, devrimlerin yeni yeni yerleştiği bir dönemde, hümanizmanın anlatılabileceği veya uygulanabileceği şüphesi gündeme taşınmıştır. Ancak bu yolla *Yücel* dergisinin *Milli Kimlik* oluşturma çabaları doğru yönde atılmış bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Derginin birlikte yayınladığı 68, 69, 70, 71'inci toplu sayısı ile 72 ve 73'ncü sayılarında Melehât Özgü "*Herder ve Hümanizmayı Teşvik Mektupları I*¹²²², *II*¹²²³, *III*¹²²⁴" başlıklarında bir seri yazı dizisi kaleme almıştır. Melehât Özgü'nün ilk yazısında ifade ettiği hümanizma hakkındaki düşünceleri şöyledir; hümanizma fikri ve hümanizma ideali klasik devrin rönesansından doğan bir hayat görüşüdür. İnsanın ruhunu terbiye eden bir idealdir. En büyük gayesi kemali bulmaktır. Herhangi bir şeyin kemali, onun ne olması lazım geldiğinde ve ne olabildiğindedir. Bu itibarla hümanizma insanın da ne olması lazım geldiğine işaret eder ve onu erişebileceği basamağa götürür. Fakat bu yolda çok samimi davranmak, asla kendini aldatmamak lazımdır. Buna ise ancak terbiye ile erişilebilir. İnsan fert olarak başlı başına değil, daima bir muhit, bir cemiyet içinde inkişaf etmektedir. Bu sebeple cemiyete büyük bir vazife düşer; o bu terbiyeyi ihmal etmeyecek, ferdi yanlış yoldan yürütmeyecektir. Zira insanların birleşmesindeki en büyük gaye, birinin diğeri üzerinde yaptığı mütekabil tesirle, her birindeki şahsiyeti ortaya çıkarmak, benliğinin inkişafına yardım etmektir. Mademki cemiyet fertlerden müteşekkildir, bu vazifeyi herkes üzerine almalı, herkes kuvvetlerini istimal etmeli,

¹²²² Melâhat Özgü, "Herder ve Hümanizmayı Teşvik Mektupları", *Yücel*, Sayı:68-69-70-71, Ekim-Kasım-Aralık 1940-Ocak 1941, 79-81.

¹²²³ Melâhat Özgü, "Herder ve Hümanizmayı Teşvik Mektupları", *Yücel*, Sayı:72, Şubat 1941, 104-107.

¹²²⁴ Melâhat Özgü, "Herder'in ve Hümanizmayı Teşvik Mektupları", *Yücel*, Sayı:73, Mart 1941, 28-29.

insanlığı tazelemeye çalışmalıdır. Zira kabiliyetlerin teşviğe ihtiyacı vardır. Yazar bu yazılarında; 18'inci asrın en büyük hümanisti Herder'in¹²²⁵ “*İnsanlık Tarihinin Felsefesine Dair Fikirler*” adlı eseri üzerinden hümanizmayı tanıtmıştır. Özgü'ye göre; Herder, sanat meselelerini bırakıp insani meseleleri ele alarak, onları tarihi-tekevvünü bir müşahade tarzı ile tetkik etti. Bu çalışmaları ile o tarih felsefesinin ilk müessisi oldu. Evvela bir seyyare olan arzdan hareket etti. Sonra gayri uzvi tabiata ve nihayet insana, basarak çıktı. Eski şarkta klasik çağda ve orta zamanda insan kültürünün inkişafını göz önüne koydu ve insanlığa, hümanizmayı hedef gösterdi. Bu hedef erişilen bir hedeftir. Çünkü dışımızda değil, içimizdedir. Bizden bir parçadır. Yalnız teşvik edilmesi gerekmektedir. Herder ve arkadaşları toplanıp eski ve yeni zamanlardaki hümanizmanın terakki ve tedennisi hakkında mektup teatisine karar vermişler, bunun için dört mektup yayınlamışlardır. Bu mektupların içeriği, güdülen maksatlar anlatılarak hümanizmanın çeşitli yönleri hedef kitleye iletilmiştir.

Türkiye’de, Yücel dergisinin yayında olduğu dönemlerde Alman düşünür ve bilim insanlarına karşı büyük bir sempati mevcuttur. Bu tavır Yücel dergisi yazarlarında da görülmektedir. Melehat Özgü’nün de bu durumdan etkilenerek bu Alman hümanisti öne çıkardığı değerlendirilmektedir.

Melehât Özgü bu yazılarında, hümanizma akımının toplumda etkili olabilmesinin halkın eğitimi ile mümkün olabileceği tespitlerinde bulunmuş ve hümanizmanın hedefine ulaşması için eğitim seviyesinin yükseltilmesi konusunu hep dile getirmiştir.

Derginin 73'üncü sayısının “*Halk Sanatının Zaferi*”¹²²⁶ isimli başyazısında; “*Hümanizmanın aracılığı ile kendimizi bulmak*” dövizini kullanılmış ve sanat davasının bu yönde tahakkuk ettiğini gördükçe sevinç duyulduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda; icra edilen halk sanatlarından örnekler sunulmuştur. Bu sayının kapak resmine de halk sanatı ile ilgili bir davulcu resmi konulmuştur. Yazar “*Hümanizmanın aracılığı ile kendimizi bulmak davamızın tahakkukudur*” diyerek kendi özümze dönmeyi yani halk sanatını hümanizma ile ilişkilendirmektedir.

¹²²⁵ Yazarın Notu: Johann Gottfried Von Herder (25 Ağustos 1744 – 18 Aralık 1803); Alman filozof, din bilimci, şair ve edebiyatçısıdır. Alman romantizmi dönemi ve özellikle de *Fırtına ve Coşku* ekolünde değerlendirilen ve bu dönemin en önemli ürünlerinden kabul edilen dil felsefesi ve tarih felsefesi alanlarında verdiği eserlerle, bu alanların müşterek kurucularından kabul edilir. Kendisi 1744 tarihinde şarkî Prusya’da küçük Mohrungeen şehrinde doğdu. Gençliğini büyük zaruretler içinde geçirdi. Königsberg’de ilâhiyat ve Felsefe tahsilini bitirdikten sonra Riga’ya vaiz tayin edildi. Vazifesine bir türlü bağlanamadı. İstifa ederek Fransa’ya gitti. Paris’te bir müddet kaldı. Sonra Holstein’li bir Prense refakat ederek Hollanda’ya, oradan da garbî Almanya’ya geçti. Darmstadt’da Karoline Flachsland ile nişanlandı. 1771 senesinde Bückeburg’a yine vaiz olarak döndü. Beş sene sonra Welmar tiyatrosunun umum müdürü oldu ve burada 1803 tarihinde öldü (Melâhat Özgü, “Herder ve Hümanizmayı Teşvik Mektupları”, *Yücel Dergisi*, Sayı:68-69-70-71, Ekim-Kasım-Aralık 1940-Ocak 1941, 79.).

¹²²⁶ Behçet Kemal Çağlar, “Halk Sanatının Zaferi”, *Yücel*, Sayı:73, Mart 1941, 3-5.

*“Heyecanlı ve İmanlı Genç Okuyucularımız Merak Etmesin:Yücel’in Kalbi Onlarla Çarpıyor.”*¹²²⁷ adlı bir başyazıyla dergi hümanizma bahsiyle neyi kastettiğini açıklamak zorunda kalmıştır. Çünkü bu konuda eleştiriler artmıştır. Hümanizmanın anlaşılmaz olduğunu dile getirenler, mecmuayı kozmopolit görenler, Milliyetçilikten uzaklaşıldığını iddia edenler olmuştur. Hümanizma ne manaya gelirse gelsin kastettikleri şeyin açıklaması şöyle yapılmaktadır; *“İşte biz “Halka doğru”, “Halkçılık” ilah.. kelimeleriyle sadece bir parti umdesi veya bir heyecan ifadesi gibi görünen bir teşebbüse tam bir bilgi ve iman hareketi vermek ve kendini yeni baştan yaratan ve yücelten bütün milletlerin yaptığını yapmaya mecbur olduğumuzu belirtmek için hümanizmadan dem vurmuş ve hümanizmanın arayıcılığı ile kendimizi bulmak düsturunu ortaya atmıştık.”* bu açıklamayla dergi; hümanizma ile batılılaşmayı kastettiğini, batılı düşünme şeklini yerleştirmeye çalıştığını anlatmaktadır. Batılılaşmanın bir aracı olarak hümanizmayı kullandıklarını, Halkçılık ve Milliyetçilik ilkelerini de bu açıdan önemsediklerini belirtmektedir. Bu konuya yönelmelerini destekleyen, *Hamdullah Suphi, Ahmet Haşim, Refik Halit, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Vedat Nedim Tör* gibi yazarların Türk hümanizmasıyla ilgili yazılarına da atıflar yapılmaktadır.

Cumhuriyetçilik ilkesi içinde halkın yönetime katılmasını sağlayan her inkılâp Halkçılık ilkesinin sonucudur.¹²²⁸ Aynı zamanda Halkçılık ilkesi eşit yurttaşlık düşüncesi odağında herkesin kendine yer bulabileceği ayrımcılığın olmadığı bir yönetim şeklidir. Halkçılık ilkesinin sosyal devlet anlayışı gereğince her vatandaşının ekonomik ve sosyal düzende yer edinebilmesini sağlamak devletin birincil görevlerindendir. Böyle bir yönetim fikrine sahip devlette sınıf mücadelesi düşüncesi yerine toplumsal dayanışma düşüncesi benimsenmiştir. Dergi hümanizmi, halkçılık ilkesi gereği yaptığını beyan etmektedir. Bu yazıda; hümanizma davasında dergiye yöneltilen; milliyet davasına lâkaytlık, kozmopolit olmak ve eski heyecanlardan silkinen bir soğukkanlılık eleştirileri yersiz, yanlış ve günah olarak değerlendirilmektedir.

Dergi sanat ve edebiyatta hümanizm davasını, tam Türk olmayan Türk edebiyatını Türkleştirmek için tek çare; duygu, düşünce, ifade, aksiyon, tem ve idrak bakımından halka gitmek ve benliğimize, kendimize dönmek olarak görmektedir. Dergiye göre; Türk edebiyatı, tarihi orjinleri olan halk destanı, halk hikâyesi, halk türküleri, halk manileri gibi milli kaynaklara bunların en ilklerine ve orjinallerine inmek o milli ve yaratıcı halk şaheserlerinden aldığı hızla yeni toplumun içine atlamak ve onun iradesi olmak zorundadır. Dergi, bu düşüncüyü *“Hümanizmanın arayıcılığı ile kendimizi bulmak”* olarak sloganlaştırmıştır.

¹²²⁷ “Heyecanlı ve İmanlı Genç Okuyucularımız Merak Etmesin: Yücel’in Kalbi Onlarla Beraber Çarpıyor”, *Yücel*, Sayı:82, Aralık 1941, 147-149.

¹²²⁸ Levent Köker, *Modernleşme Kemalizm ve Demokrasi*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1993, 137.

Hümanizma konusunun okura çok ilgi çekici gelmediği veya dergi tarafından anlatılamadığı görülmektedir. Ancak dergi okurlardan gelen tepkilere rağmen bu konuda geri adım atmamış zaman zaman ileriki sayılarında konuyu gündeme taşımaya devam etmiştir. Şinasi Özdenoğlu *Yücel* dergisi için, derginin 108 ve 134'üncü sayılarında “*Hümanizmanın Gerçek Manası*”¹²²⁹ ve “*Hümanizmayı Yaratmak Meselesi*”¹²³⁰ başlıklı iki yazıyı kaleme almıştır. Her iki yazıda da ortak noktalar vardır. İlk yazıda yazar; hümanizma akımının Türk fikir hayatında kaç türlü anlaşıldığını incelemiş gerçek anlayışın hangisi olduğunu anlatmaya çalışmıştır. Bu yazıda hümanizmanın birbirinden farklı beş farklı anlama geldiği işaret edilmiştir. Bunlar; Rönesans Devri’ni doğuran sebep olarak hümanizma, eski Yunan ve Latin kültür sistemi ve kıymetleriyle uğraşmak anlamında hümanizma, sanat ve kültür eserlerinde sadece insan ve insaniyi aramak, yaratmak gayreti olarak hümanizma, bütün insani değerleri kucaklayan çok genel bir anlayış olarak hümanizma, son olarak, bilim ve kültür amaçlarının dışında biraz ideolojik ve politik bir mana içinde, milliyi tanımayan, milletlerarası olma yolunda olarak hümanizmadır.

Özdenoğlu yazısında, hümanizmanın 1 ve 2’nci bentlerin içine hapsedilecek kadar dar bir kavram olmadığını beyan etmektedir. Ona göre; hümanizma, tarih içinde yaşanmış durağan bir dönem değil, bilakis medeniyet tarihi ile beraber yürümüş aslı 4-5 asır ötede saklı bir akımdır. Hümanizma, eski Yunan ve Latin kültürünün sadece eski belgeler üzerinde tetkik edilmesi, öğrenilmesi değil, canlı dil ve kültürlerle olumlu bir bağlılık kurması, bugünün sanat üretimini de istikamet vermesidir. Kısaca, hümanizma her dönemde etki edebilecek bir düşünce akımıdır. 3’üncü bentteki anlayışa göre, geniş bir fikir ve felsefe sistemi olan hümanizmayı sanat prensibine uydurmaya çalışmak, hümanizmanın manasını daraltmak anlamına gelmektedir. Hümanizma, belli bir tarih devresinin, kendinden sonraki zamanlar içinde de yaşamış ve yaşayacak olan özel bir düşünüş sistemidir. 4’üncü bentteki anlayışa göre, hümanizmayı eski Yunan ve latin kaynaklarında değil, insani ve ölümsüz olan bütün sanat yaratışlarında aramaktadır. Klasik anlayış hümanizmayı Elen’in antik belgelerine dayandırmakla dar bir dünya görüşüne saplanmış, ona bütün edebiyat ve düşünce tarihlerini içine alan bir kapsam alanı çizerek, deyimini özelliğini ve aydınlığını parçalamıştır. 5’inci bentteki anlayışa göre, hümanizma sanat ve bilim gayeleri dışında ideolojik ve politik manalandırılmıştır. İnsan cemiyetleri hakkında pratik bir maksat gütmeyen, belki yalnız fert olarak insanın moral cephesini ele alan bu çığır, bu şekilde değerlendirmek çok olumlu bir değerlendirme değildir.

¹²²⁹ Şinasi Özdenoğlu, “Hümanizmanın Gerçek Mânası”, *Yücel*, Sayı:108, Ekim 1945, 40-45.

¹²³⁰ Şinasi Özdenoğlu, “Hümanizmayı Yaratmak Meselesi”, *Yücel*, Sayı:134, Aralık 1947, 413-416.

Yazar Şinasi Özdenoğlu'na göre hümanizmanın gerçek manası; *“Hümanizma, eski Yunan ve Latin kültürünün ölmez eserlerini ve bu eserlere hakim olan ruhu bütün zamanlar içinde, yeni yaratışları verimlendirecek şekilde canlandırarak, değerlendirmek ve devam ettirmek hareketidir.”* Bu manada hümanizmayı memleketimizde nasıl yaratacak, yeni verimlerimizi hümanist kültürden nasıl faydalandıracağız? Bu hususta ise çevremizde iki görüş mevcuttur. (1) Hümanizma anlayışı ve arayışları ancak sağlam bir platform üzerine kurulabilir. (2) Hümanizma her devirde benimsenecek bir fikirdir. Yazara göre her iki görüşte eksiktir. Ancak, hümanizmanın dışında da kalmamız doğru değildir. Hümanizmayı yaratmak ve devam ettirmek, hukuka ve sosyolojiye bağlı bir takım müesseseleri yaşatmak devam ettirmek işi değildir. Hümanizma bir fikir akımı bir kültür merhalesidir ki; oraya giden yollar tarih içinden geçer ve cemiyetlerin muayyen bir ilerleyiş hızını şart koşar. *“Hümanizmayı yaratmak bir zaman meselesi değil; gerçek hümanizmayı anlayış, benimseyiş ve gerçekleşmesi yolunda çalışmak meselesidir.”*

Derginin yeni seri 6'ncı sayısında *“Bizde Hümanizma”*¹²³¹ başlıklı Firuzan Husrev Tökin imzalı bir yazıda; hümanizmanın Türkiye'deki tarihi gelişimi şöyle açıklanmaktadır; Türkiye'de Batı'da olduğu gibi bir hümanizma hareketi olamamıştır. Osmanlı İmparatorluğu kapalı bir cemiyettir; dışarıdan içeriye karşı tesir kapılarını kapatmıştır. Batı'da olduğu gibi, bir hümanist harekete imkân verecek sosyal ve ruhi şartlara malik değildir. Bütün Osmanlı devrinde eski Yunan ile doğrudan doğruya temasa giren Yanyalı Esat Efendi'dir. Üçüncü Ahmet döneminde Esat efendi, İbni Sina ve Farabi'nin eski tercüme ve tespitlerini yetersiz hatta yanlış bularak Aristo'yu yeniden baştan sona direkt Yunanca tercüme etmeye yeltenmiştir. Ancak, genç yaşta ölmesi, çalışmalarını yarım bırakmıştır. İlk defa Batı dillerinden tercümeler yapanlardan biri de Katip Çelebi'dir. Ziya Gökalp'in *“İnsaniyat”* diye tercüme ettiği *Les Humanites*'yi memleketimize nakletmek ve bu suretle bir hümanizma cereyanını yaratmak Ahmet Mithat Efendi tarafından olmuştur. Bizde hümanizmayı felsefe yönünden görüp düşünen ilk mütefekkir Ahmet Mithat'tır. Batı eserleri arasında klasiklerin mutlak surette Türkçeye çevrilmesini kuvvetle müdafa etmiştir. Ahmet Mithat'tan sonra Halit Ziya Uşaklıgil İstanbul Üniversitesinde *“Yunan Edebiyat Tarihi”* dersleri vermeye başlamıştır. Ahmet Mithat ve Halit Ziya'dan sonra Üniversitede hümanizma kökleşmemiş, onlardan sonra gelenlerde bu işi yürütememişlerdir. Hümanizmanın ilk temel taşını atanlardan sonra bu sahada sistemli ve sürekli bir çalışma olmadığından klasik kültürün geleneği kurulamamıştır. Tanzimat'ın yapması gerektiği halde asla yapamadığı Rönesans hareketi hamlesi, bizde Cumhuriyet inkılâbı ile başlamıştır. Atatürk, kültür ve medeniyet davasını araştırma, düşünme ve görüş açısını çok gerilere götürerek hümanizma'nın kaynak ve

¹²³¹ Firuzan Husrev Tökin, “Bizde Hümanizma”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:8 (151), Haziran 1950, 43-44.

temellerini Antik devirlere bağlamıştır. Bu bağlamda Neo-hümanizma'nın ilk koşulları da hazırlanmıştır. Yazıdan da anlaşılacağı üzere esaslı olarak *Hümanizm* Türkiye Cumhuriyeti ile başlamış ve gelişmiştir. Hümanizmanın Türkiye'deki tarihi gelişimi de irdelenmiştir.

Derginin son seri birinci sayısı "*Başlarken*"¹²³² isimli başyazısında; çağdaşlaşmanın ilk adımı olarak bir Türk hümanizmasının doğması için ilk atılımın *Yücel*'den geldiğinden bahsedilmiştir. Batının bütün eserlerini iyice tanımadan ileri bir sanat yaratılmasının gerçekleşmeyeceğine dair vurgular yapılmıştır. Bu yazıda, derginin bu son döneminde de hümanizma üzerinde durulacağı emareleri verilmektedir.

Dergide hümanizma ile ilgili son yazı Nermin Abadan'ın kaleme aldığı son seri Mayıs 1956 da yayınlanan "*Hümanist Eğitim Hakkında*" isimli yazıdır. Bu yazıda hümanist düşünce ve hümanist eğitimin temelleri hakkında bilgiler ve yapılan yorumlar verilmiştir.

Yücel dergisi bizzat devrim ilkelerinin tehlikeye düştüğü izlenimi uyandıran bir dönemde, hümanizma bahsini, milli bir kimlik oluşturulması, Türk ulusunun, insanlığın manevi gelişmesine katılması, batılı düşünüş tarzının Türk halkına benimsetilmesi, Batı uygarlığının özünün kavratılması, kendi özümüzün ortaya çıkarılması kısaca inkılâbların korunması ve batılılaşmanın sağlanması gibi amaçlarla ortaya atmış ve bu politikasını dergi kapanana kadar da sürdürmüştür. Zaman zaman anlaşılamamış, elit kesim, aydın kesim haricinde esas ulaşılması gereken halk kitlesine ulaşamamış olmasına rağmen Anadolu'da bir Türk hümanizmi akımını da oluşturduğuna, en azından başlattığına inanılmaktadır. Bu düşüncenin hayata geçirilmesi Batılı olmayan bir ülke olan Türkiye için ne kadar önemli olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Batı dünyasının asırlar boyunca edindiği deneyim ve tecrübelerin direkt tanınmasına yönelik olan bu girişim ülkenin de tümüyle Batılılaşmasını sağlayacak bir girişimin başlangıcı olarak görülmektedir. Yazılardan da anlaşıldığı üzere batının özünü kavrama konusunda körü körüne taklitten sakınıldığı en azından bunun bilinciyle hareket edildiği aşikârdır. Ayrıca, bu akımın Kemalizm'in ideolojik alt yapısını oluşturma aracı olarak da kullanıldığı görülmektedir. Zamanın şartları düşünüldüğünde derginin bu dönemde hümanizma ile özel bir misyonu gerçekleştirdiğine inanılmaktadır. Bu düşüncenin toplumsal dönüşüme etkisi bütün toplum kesimlerine pek fazla ulaşamadığından sınırlı düzeyde kalmasına karşın eğitimciler ve toplumu yönetecek kişilere yönelik olması nedeniyle çok olumlu sonuçları olduğu söylenebilir.

¹²³² "*Başlarken*", *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 1.

3.2. Eğitim ve Öğretimi Yapılandırma Çalışmalarına Katkılar

Atatürk'ün toplumsal dönüşüm projelerinin temeli ve hedefinde *eğitim ve öğretim* önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle *Yücel* dergisinin çıktığı dönemde eğitim ve öğretimi yenileştirme ve modern bir yapıya ulaştırma çabaları gündem konusudur. Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen *Türk İnkılâbı* eğitim sisteminin en önemli etkileyicisi olmuştur. İnkılâbın ilk yıllarında İstanbul-Ankara eksenli yayınlanan hemen hemen tüm süreli yayınlar isminde eğitim, terbiye, maarif vs. gibi başlıklar olmadığı halde içeriği ve kapsamı ile eğitim ve öğretim düşüncesine önemli katkılar sunmuşlardır. *Yücel*'in de yayınlandığı dönemde bazı süreli yayınlara bakıldığında, alanı ve mesleği eğitim olmayanların da kendilerini bir şekilde bu işin içinde gördükleri ve bilgi, görgü ve kültürlerini bu alana aktardıkları görülmektedir. *Yücel*, eğitime katkı veren bu önemli dergiler (*Ülkü, Kadro, Türk Yurdu, Hayat, Çığır, Dönüm vb.*)' den biridir. Her ne şekilde olursa olsun gerek Atatürk'ün hayatta olduğu dönemde gerekse İnönü'nün idaresinde bulunan tek partili sistemde yayınlanan bu dergilerin yazarları, eğitim ve öğretim faaliyetlerine kayıtsız kalmamışlar, yeni eğitim-öğretim reformuna hem destek vermişler hem de eksik ve noksanlarını dile getirmişlerdir. Bu yazarların ortak amaçları; dönemin eğitim sorunlarına dikkat çekmek, eğitim anlayışının kusurlarını göstermek ve Türkiye'nin gerçeklerine uygun bir eğitim sistemi anlayışı oluşturmak olarak sıralanmaktadır. Dergide bu konuda yayımlanan yazılara geçmeden önce, *Türk Eğitim Sisteminin* tarihi gelişimini hatırlamak gerekmektedir.

Osmanlı'nın çökme sebeplerinden birisi etkin bir eğitim ve öğretim sistemine sahip olmaması ve bu durumun uzun yıllar böyle devam etmesidir. Avrupa devletleri 16'ncı ve 17'nci asırlarda matbaa ve dağıtım tekniğini geliştirmiş, bilimsel bir yaklaşımla eğitim ve öğretime önem vermiştir. Osmanlı, önceki yıllardaki üstünlüğünün tesiriyle Batı'dan gelen reformlara ilgisiz kalmış, her yeniliği, modernleşmeyi, gelişmeyi reddetmiş hatta küçümseyen bir tavırla kendisini her çeşit yeniliklerin dışında tutmuştur.¹²³³ Yani Osmanlı, Batı'da cereyan eden hayati gelişmelerin dışında kalmıştır.

Osmanlı'nın uyguladığı eğitim, Selçukluların islami eğitim prensiplerine dayanmaktadır. Bu nedenle din devleti olan Osmanlılarda dini kurumlar eğitim sistemini organize etmekle görevlendirilmiş ve bu durum neticesinde eğitim hiçbir zaman toplumun geniş bir bölümüne ulaşamamış, nüfusu büyük metropollerde bile halkın büyük bir bölümü eğitimden mahrum kalmıştır.¹²³⁴

¹²³³ Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1985'e)*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yay., Ankara: 1985, 71.

¹²³⁴ Şerafettin Yamaner, *Atatürkçü Düşüncede Ulusal Eğitim*, Toplumsal Dönüşüm Yay., İstanbul:1999, 61-62.

Çeşitli amaçlara (dinsel, siyasal ve ekonomik) yönelik olarak açılan, türlü eğitim kurumları (medreseler, halk ve saray mektepleri), Osmanlı'nın uyguladığı ilkel eğitim sistemini, Ziya Gökalp'in düşüncesiyle tamamen kozmopolit bir duruma sokmuştur. Gökalp, bu eğitim sisteminin modern bir eğitim sistemi olabilmesi ve kurtulabilmesi için ulusçu bir karakter kazanması gerektiğini savunmuştur.¹²³⁵

Kurtuluş Savaşı'nın en sıkıntılı günlerinde, düşmanın zafer kazanmak maksadıyla baskılarını artırdıkları ve Türk ordusunun Sakarya doğusuna çekilmesine neden olan Kütahya-Eskişehir muharebelerinin yapıldığı günlerde 16 Temmuz 1921'de Maarif Kongresi Ankara'da toplanmıştır. Savaşın kazanılmasında sonra, yeni devletin oluşumunda eğitimin önemi üzerinde duran Mustafa Kemal, her gittiği mekân ve yerde, katıldığı her faaliyette eğitimin ana ilke ve hedeflerini belirterek, cehaletin, ancak eğitimle bitirilebileceğini vurgulamıştır.¹²³⁶

Atatürk'ün girişim ve katkılarıyla ulusal eğitimin hedefi ve gözetilecek temel ilkeler, Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanarak 08 Mart 1923 tarihinde Maarif Misakı ismiyle yürürlüğe girmiştir.¹²³⁷ Müteakiben, tüm eğitim kurumlarının birleştirilmesi ile ilgili hazırlanan kanun teklifi, kısa bir görüşmeden sonra 3 Mart 1924'te TBMM'de oy birliği ile kabul edilmiş ve 430 sayılı kanun ile yasalaşmıştır.¹²³⁸ Bu Kanun ile Türkiye dahilindeki tüm bilim ve öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı sorumluluğuna verilmiş ve 4'üncü madde gereğince Bakanlıkça, din alanında uzman personel yetiştirmek amacıyla üniversite içinde bir İlahiyat Fakültesi inşa edilmesine karar verilmiştir. Ayrıca, İmam Hatip Liseleri açılması için altyapı oluşturulmuştur.¹²³⁹ Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle bölünmüşlük bitirilmiş, eğitim kurumlarının işleyişinde devlet denetim ve kontrolü tesis edilmiştir. Geri kalmış ve çağa ayak uyduramamış eğitim kurumları kapatılmıştır.¹²⁴⁰ Böylece eğitim üzerinde mevcut olan din vesayeti kaldırılmış laik, sosyal bir hukuk devletine uygun ulusal ve demokratik bir eğitim sistemi kurulmuştur.

2 Mart 1926 tarihinde çıkarılan bir başka kanunla, devletin müsadresi olmadan gelişigüzel bir okul açılmayacağı kabul edilerek bir düzenleme yapılmıştır.¹²⁴¹ Tanzimatta kurulan fakat

¹²³⁵ Osman Ergin, *Türkiye Maarif Tarihi*, Cilt IV-V, MEB. Yay., İstanbul: 1942-1943.

¹²³⁶ Özkan İzgi, "Atatürk'ün Eğitim ve Üniversitelilere Bakış Açısı", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt I, No.I, Kasım 1984, 266-267.

¹²³⁷ *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri*, Cilt II., 48.

¹²³⁸ Bekir Sıtkı Yalçın, İsmet Gönülal, *Atatürk İnkılâbı, Kanunlar-Kararlar-Tamimler-Bildiriler-Belgeler-Gereke ve Tutanaklarıyla*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara: 1984, 97-98.

¹²³⁹ *TBMM Tutanak Dergisi*, Dönem II., Cilt VII., 26,29.

¹²⁴⁰ Fethi Gözler, *Atatürk İnkılâpları-Türk İnkılâbı*, 2 B, İnkılâp Kitabevi, İstanbul: 1983, 161-164.

¹²⁴¹ Necdet Aysal, "Atatürk Dönemi Türk Dönemi", *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Ed.Temuçin Faik Ertan, 4. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara: Ağustos 2016, 190.

hem talebe bulamaması hem de medresenin vesayeti nedeniyle kapatılan Darülfünun, II Abdülhamit zamanında, 1900 yılında tekrar açılmış ve akabinde devamlılık kazanmıştır.¹²⁴²

Darülfünun, biricik üniversite sıfatıyla 1933 yılına değin varlığını devam ettirmiştir. Fakat Cumhuriyet zamanında hem inkılâba ve hemde bilimde teknikte meydana gelen gelişmelere ayak uyduramamış, Türkiye’de eğitimi inceleyen bilim adamlarının önerisiyle 1933 yılında kapatılmış ve boşluğu doldurmak için İstanbul Üniversitesi kurulmuştur.¹²⁴³ Ayrıca Atatürk’ün yaşadığı dönemde, 1933 yılında Yüksek Ziraat Enstitüsü ve 1936’da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi kurulmuştur.¹²⁴⁴ Bu kurulan üniversiteler, 1946 da kurulan Ankara Üniversitesi’ne önyak olmuştur. Bu eğitim kurumlarının kurulması zamanında *Yücel* dergisi aktif olarak yayındadır. Bu gelişmeler doğal olarak derginin içeriğinde bolca yer almıştır.

Sanat, bir milleti bütünleştiren çok önemli yapı taşıdır. Sanat, ulusun çağdaşlaşmasında ve kalkınmasında rolüyle bu unsurların hangi seviyede olduğunu belirler. Bu bakımdan sanat için, sanatçı eğitimi özel önem taşır. Cumhuriyet döneminde modern sanat kurumları inşa etmek maksadıyla çok yoğun çalışmalar yürütülmüştür. Bu bağlamda, Atatürk bütün alanlarda sanatçının eğitilmesi, yetiştirilmesi ve topluma kazandırılması için çok büyük gayret göstermiştir. Atatürk’ün zamanında konservatuar, güzel sanatlarla ilgili okullar, müzeler, tiyatro ve sinemalar açılmıştır. Bundan başka heykel, müzik, resim, ve mimaride kıymetli sanatçılar yetiştirilmiştir.¹²⁴⁵

Türkiye’de değişim ve dönüşümü gerçekleştirmek maksadıyla eğitim ve öğretim alanında halkevleri üstün görevler üstlenmiştir. Halkevlerinin aktif çalışmasıyla alfabe, yeni sanat düşüncesi, dil ve edebiyattaki gelişmeler, kısaca Türk inkılâbıyla benimsetilmek istenen Cumhuriyet ve Kemalizm ideolojisi Türk halkına sunulmuştur.¹²⁴⁶ *Yücel* dergisinde halkevleri, eğitim enstitüleri ve eğitim ve öğretim ile ilgili çok sayıda yazı ve makale mevcuttur.

3.2.1. Eğitim ve Öğretim ile İlgili Muhtelif Yazılar

Zamanın Darüşşafaka Müdürü A.Kâmil Akyüz’ün kaleme aldığı “*Mekteblerimizi Tanıyalım: Darüşşafaka*”¹²⁴⁷ adlı bir yazı derginin ilk sayısında bulunmaktadır. Yazıda; Türkiye’nin ilk sivil toplum kuruluşu olarak 1863 yılında eğitim alanında faaliyete geçen, çırak yetiştirmek maksadıyla Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye tarafından kapalıçarşı’da çalıştırılmak üzere

¹²⁴² Aydoğan Ataüinal, *Cumhuriyet Döneminde Yükseköğretimdeki Gelişmeler*, MEB Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü Yay., Ankara: 1993, 28-34.

¹²⁴³ Mehmet Saray, *İstanbul Üniversitesi Tarihi (1453-1993)*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul: 1996, 47.

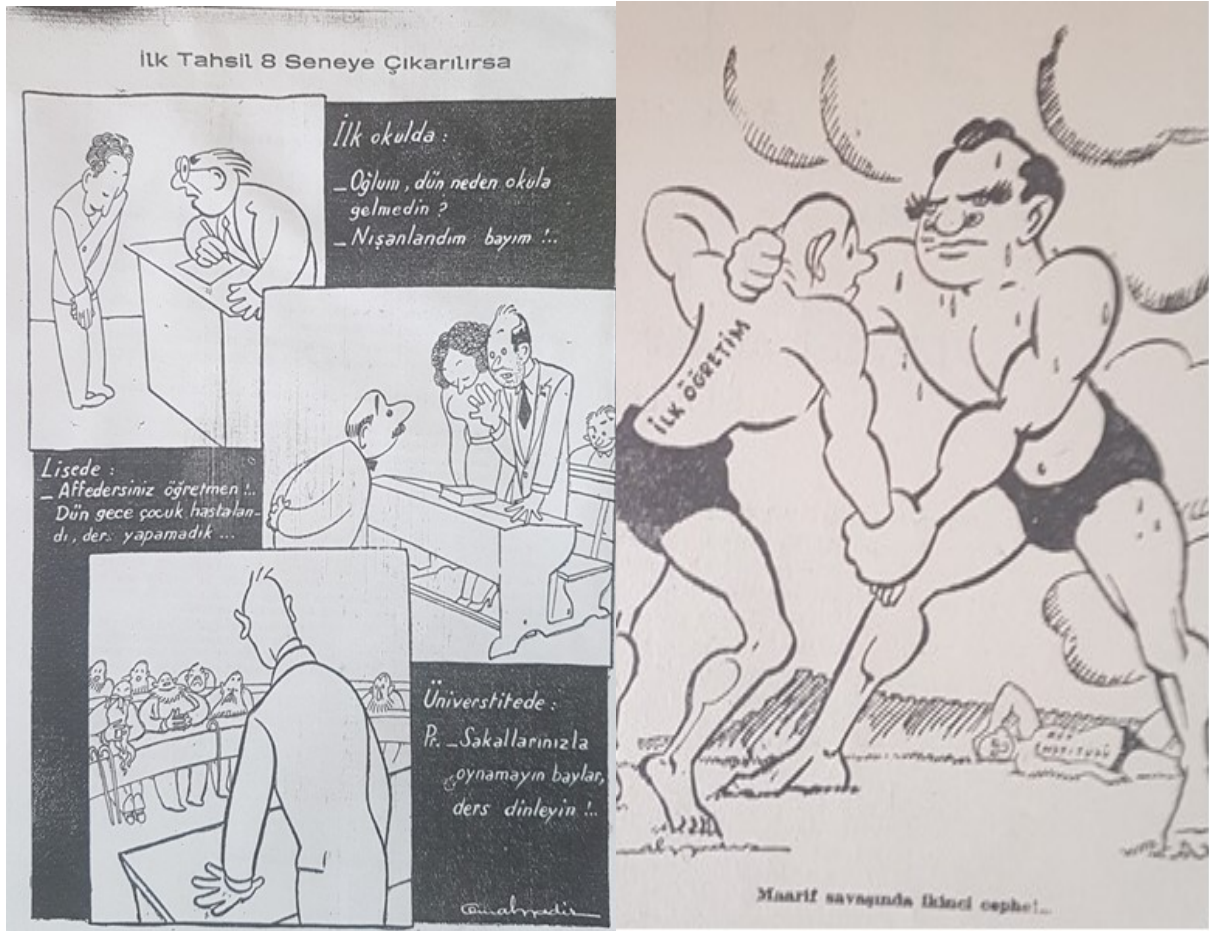
¹²⁴⁴ Şerafettin Turan, *İsmet İnönü, Yaşamı, Dönemi ve Kişiliği*, Bilgi Yay., Ankara: 2000, 164-165.

¹²⁴⁵ Turhan Feyzioğlu, “Atatürk ve Güzel Sanatlar”, *Atatürkçü Düşünce*, Ankara: 1992, 848.

¹²⁴⁶ Aysal, “Atatürk Dönemi Türk Dönemi”, *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, 195.

¹²⁴⁷ A.Kâmil Akyüz, “Mekteblerimizi Tanıyalım: Darüşşafaka”, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 33-34.

kurulan ve parasız, yatılı, karma öğretim yapan *Dariüşşafaka Okulu* tanıtılmaktadır. Bu bağlamda; Cumhuriyetin ilanı ile okulun yeni bir varlığa büründüğü üzerinde durulmuş ayrıca faaliyetleri ile okulun yetiştirdiği kimselerden bahsedilmiştir.

Şekil 18: Cemal Nadir Güler'in Eğitim ve Öğretim ile İlgili Karikatürleri
(Yücel, Sayı:43, Eylül 1938, 33. Yücel, Sayı:157, Şubat 1956, 198.)

Arnold Bennet'in kitabından Nilüfer F.Deriş'in çevirdiği ve diğer sayılarda da devam eden "Yirmi Dört Saatimizi Nasıl Geçirmeliyiz?"¹²⁴⁸ adlı bir seri yazı dizisiyle Batı yaşam tarzı hedef kitleye empoze edilmiştir. Bu bağlamda bu yazıda; batılı bir anlayışla bir gün nasıl geçirilir anlatılmış ve özellikle de zaman planlamasının önemi vurgulanmıştır. Derginin ikinci sayısında "Bir Amerikalı Gözü İle Genç Bir Kız Neler Bilmelidir."¹²⁴⁹ başlıklı Nermin A. Akalın imzalı yine bu amaca yönelik çeviri yazısında; Amerikalı bir kız babasının kızının neler öğrenmesini istediği anlatılmış ve bu vesileyle batılı tarzda bir kızda bulunması istenen özellikler sıralanmıştır. Bu yazıya eğitim açısından bakıldığında; Türk kızlarının geleneksel

¹²⁴⁸ Arnold Bennet, "Yirmi Dört Saatimizi Nasıl Geçirmeliyiz?", Çev. Nilüfer Deriş, Yücel, Sayı:1, Şubat 1935, 30-32.

¹²⁴⁹ "Bir Amerikalı Gözüyle Genç Bir Kız Neler Bilmelidir.", Çev. Nermin A.Akalın Yücel, Sayı:2, Mart 1935, 14-16.

yaşam tarzından, modern, batılı yaşam tarzına evrilmesi veya bu yaşam tarzının empoze edilmesi şeklinde değerlendirilmektedir.

Derginin 3'üncü sayısında A.Kâmil Akyüz tarafından kaleme alınan “*Çocuk Terbiyesi Hakkında Düşünce ve Müşahedeler*”¹²⁵⁰ adlı yazıda; her ebeveynin çocuğunun iyi terbiye almasını istediği ifade edilerek, çocukların eğitilmesi usullerinin iyi bilinmesinin önemi üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda; çocukların nasıl eğitilmesi, eğitimde nelere dikkat edilmesi çeşitli benzetmeler ve örnekler verilerek anlatılmış ve ceza usulü olarak çocuğa dayak atılmasının mahsurlarından bahsedilmiştir. Yanlış terbiye sistemlerinin uygulanmasının çocuğun yetiştirilmesi ve topluma kazandırılmasında önemli bir sorun olduğu özellikle vurgulanmıştır.

Derginin 4'üncü sayısında İsmail Türegün'ün “*Çocuk Terbiyesinde Takip Edilen Yollar*”¹²⁵¹ adlı başka bir çeviri yazısı mevcuttur. Çocuk eğitiminde, çocukların enerjisinin olumlu yönde kullanılmasının önündeki engellerden söz edilmektedir. İki engel özellikle öne çıkarılmıştır. Bunlardan ilki, yetişkinlerin çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri, ikincisi ise çocukların kendine özgü bir çevre oluşturulamaması ve yetişkinler için hazırlanmış bir çevrede yetiştirilmesidir. Özetle bu engellerin kaldırılması ve çocukların eğitilmesinde takip edilmesi gereken yollar konusunda okuyucuya bilgi sunulmaktadır.

Derginin 19'uncu sayısında “*Tahsilin En Büyük Değeri*”¹²⁵² adlı Türkçeye çevrilen yazı okurlara sunulmuştur. Yazıda; mevcut eğitim ve öğretim sistemlerinin tam olarak insan yetiştiremediğinden bahsedilmiş ve bu sistemlerin eksiklikleri gündeme taşınmıştır. Özetle yazıda: tahsilin manasının diplomalı insan yetiştirmek olmadığı, ev idaresini bilmeyen bir kızın diplomasının olmasının hiçbir şey ifade etmediği, annelik vazifesini ve işlerini bilen bir kızın doktorasını yapan bin kıza bedel olduğu, mücadelenin ıstırabın, ölümün tabii olduğunun çocuklara öğretilmesi gerektiği, sağlık, karakter ve bilginin hür şahsiyetin temellerini teşkil ettiği ve kısaca tahsilin mekteplerde veya üniversitelerde tamamlanamadığı vurgulanmıştır. Yazı incelendiğinde verilen mesajların derginin kadına bakışını bire bir yansıtmaktadır. Tahsilin değerinin tamamlayıcı faktörlerle artacağı iddia edilmekle beraber kadına yüklenen misyonun yine öncelikle annelik olduğu görülmektedir. Bu durum ise atılan başlıkla çelişmektedir.

Derginin 20'nci sayısında Orhan Karaca'nın bir tren yolculuğu esnasında çocukların, *Gazete! Gazete!..* diye bağırışlarını gözlemlesi ile köy çocuklarının eğitimi hakkında düşüncelerinin

¹²⁵⁰ A.Kâmil Akyüz, “Çocuk Terbiyesi Hakkında Düşünce ve Müşahedeler”, *Yücel*, Sayı:3, Nisan 1935, 9-10.

¹²⁵¹ “Çocuk Terbiyesinde Takip Edilen Yollar”, Çev. İsmail Türegün, *Yücel*, Sayı:4, Mayıs 1935, 17-18.

¹²⁵² Wili Durant, “Tahsilin En Büyük Değeri”, Çev. Nermin A.Akalın, *Yücel*, Sayı:19, Eylül 1936, 4-7.

aktarıldığı “Köy Çocuklarının Uyanışı”¹²⁵³ adlı yazı görülmektedir. Yazıda; köylerde bulunan çocukların eğitilmesi, onlara gazete, kitap, seyyar gazete ve gezer kitap kütüphaneleri gönderilmesi özetle köylünün kültür ve bilgisinin artırılması için tedbirler alınması yetkililere tavsiye edilmektedir.

Derginin 37’nci sayısında “Büyük Bir Otoritenin Ortaya Koyduğu Altın Hakikatler” başlığı altında “İyi Bir Terbiye İçin En İyi Yüz Kitap”¹²⁵⁴ adlı Will Durant’ın bir seri yazı dizisi yer almıştır. Bu yazılarda, söz konusu yazarın kendi tecrübeleri ile seçtiği ve eğitim için faydalı olarak değerlendirdiği çeşitli bilim adamı, felsefeci, tarihçilere vb. ait yüz kitap okurlara tanıtılarak önerilmiştir.

Yine bu sayının “Aydın Kültür Hareketleri” başlığı altında “Mekteplerimizdeki Terbiye Meselesi”¹²⁵⁵ adlı bir yazı yer almıştır. Yazıda; çeşitli gazetelerde eğitim meselelerinin kinayeli (Cinayet haberlerini verir gibi veya yetkili makamlara akıl öğretir gibi verilmesi) bir şekilde eleştirilmesine tepki gösterilmiş, gazetelerin eğitimle ilgili bu yazılarında ciddiyyetle uzaklaşmaması gereği vurgulanarak terbiye ve tedris sisteminin artık yıllarca süren tecrübelerden sonra bir istikrara kavuşturma zamanının geldiği görüşü dile getirilmiştir.

Derginin 38’inci sayısında halk eğitimi, köylü eğitimi, köylerde okul açılması ve eskiye dönüşün önlenmesi konularını içeren Behçet Kemal Çağlar’ın “Analfabetizm”¹²⁵⁶ Savaşı”¹²⁵⁷ adlı başyazısı bulunmaktadır. Ayrıca bu sayıda eğitim ve öğretim ile ilgili; Will Durant’ın “İyi Bir Terbiye için En İyi Yüz Kitap II”¹²⁵⁸, Ankara Erkek Lisesi Yar Direktörü Şeref Erdoğan’ın “Ortaokullar ve Liselerde Tedrisat”¹²⁵⁹ ve Adnan Cahit Ötügen’in “Kütüphanelerimizi Nasıl Düzelteceğiz”¹²⁶⁰ adlı yazıları yer almıştır. Bunlardan; Ortaokullar ve Liselerde Tedrisat adlı yazıda; çocuğun yetiştirilememesinin köknel sebepleri olarak ebeveyn, okul ve sosyal çevre faktörlerinin sayıldığı üç alan gösterilmiştir. Bu yazıda, ağırlıklı olarak okul üzerinde durulmuştur. Okulun öğrencilerin yetiştirilmesinde yaptığı hata ve noksanlıklar özellikle vurgulanmıştır. Bu noksanlıklardan bazıları; ders saatlerinin uygun olmayışı, öğrencilerin derslere katılımının olmaması, uygulamalı eğitimin yetersizliği, kalabalık öğrenci sayısı vs. dir. Dersliklerin ve ders malzemelerinin çoğaltılması, ders

¹²⁵³ Orhan Karaca, “Köy Çocuklarının Uyanışı”, *Yücel*, Sayı:20, Ekim 1936, 48-50.

¹²⁵⁴ Wili Durant, “İyi Bir Terbiye İçin En İyi Yüz Kitap”, Çev. Arif H.Özbilen, *Yücel*, Sayı:37, Mart 1938, 11-13.

¹²⁵⁵ “Mekteplerimizdeki Terbiye Mes’eleleri”, *Yücel*, Sayı:37, Mart 1938, 39.

¹²⁵⁶ Yazarın Notu: Behçet Kemal Çağlar’a göre; Analfabetizm ile savaş demek, ümmilikle çarpışmak, kütlenin karanlık ruhunu aydınlatmak demektir.(Behçet Kemal Çağlar, “Analfabetizm Savaşı”, *Yücel*, Sayı:38, Nisan 1938, 49.)

¹²⁵⁷ Behçet Kemal Çağlar, “Analfabetizm Savaşı”, *Yücel*, Sayı:38, Nisan 1938, 49.

¹²⁵⁸ Wili Durant, “İyi Bir Terbiye İçin En İyi Yüz Kitap II”, Çev. Arif H.Özbilen, *Yücel*, Sayı:38, Nisan 1938, 54-57.

¹²⁵⁹ Şeref Erdoğan, “Ortaokullar ve Liselerde Tedrisat”, *Yücel*, Sayı:38, Nisan 1938, 58-59.

¹²⁶⁰ Adnan Cahit Ötügen, “Kütüphanelerimizi Nasıl Düzelteceğiz?”, *Yücel*, Sayı:38, Nisan 1938, 60-62.

saatlerinin artırılması, laboratuvar uygulaması yapılması, etüt konulması gibi eğitimde kaliteyi artırmaya yönelik çeşitli çözüm önerilerinde de bulunulmuştur. Ayrıca eğitimcilerin ülkenin gerçek ve ameli şartlarını dikkate alıp düşündüklerinde eğitime bir şahsiyet verebilecekleri belirtilmiştir.

Milli Kütüphanenin kurucusu Adnan Cahit Ötüken'in *Kütüphanelerimizi Nasıl Düzelteceğiz* başlıklı yazısında ise; kütüphanecilikten ilim olarak bahsedilerek kütüphanelerin toplum ve okullar için önemi hakkında mütâlalarda bulunulmuş ve bunların geliştirilmesi için öneriler sunulmuştur. Bu bağlamda; kütüphanelerin geliştirilmesi için eski müesseselerin kaldırılması ve yerine medeni memleketlerdeki gibi bilgi ve aydınlanma müesseselerinin getirilmesi, kütüphanelere memur yetiştirilmesi, bir devlet kütüphanesi kurulması ve üç esaslı vazifeyi¹²⁶¹ üzerine alması teklifi basın yoluyla ilgili mercilere yapılmıştır.

Derginin 42'nci sayısında Saffettin Pınar tarafından "*Maarif Sistemimizin Meziyet ve Hâtâları*"¹²⁶² adlı yazısıyla Cumhuriyetin ilanından o güne kadar eğitim sisteminde meydana gelen gelişmeler geniş bir şekilde değerlendirilmiştir. Yazıda; özellikle toplumsal kurum ve sistemlerin kıymetinin, çevrenin gelişim seyrine, zorunluluklara ve ihtiyaçlara uyum derecesiyle ölçüldüğüne vurgu yapılmaktadır. Bu yönden Türk inkılâbı övülmektedir. Ayrıca yazıda; Batı kurumlarını örnek alan eğitim sisteminin kültür hayatının amaçlarına erişmek yolunda kendine düşen rolü oynayıp oynamadığı ve inkılâbın arzu edilen randımanı verip vermediği konuları irdelenmiş maarif sistemi, ampirik bir tasnife tabi tutularak ilk, orta ve yüksek öğrenim bakımından araştırılmıştır. Bu kapsamda; ilköğretimin, gerek işleyiş gerek gösterdiği performans bakımından yüksek bir başarı elde ettiği hatta Batı ülkeleri seviyesini bile aştığı belirtilmiştir.

Yazar tarafından ayrıca, ortaöğretimin süresinin uzun olduğu, dört yıl olması gerektiği, altı yıllık sürede gereksiz tekrarlar yapıldığı, sistemin ezberciliğe cevaz verdiği, gençlerin enerjisini aldığı gibi konuları gündeme taşıyarak orta öğretim hakkında "*Türk ailelerin umumiyetinin iktisadi kabiliyetine uymadığı gibi sosyal hayatımızın ihtiyaçları ile de kabili telif değildir.*"¹²⁶³ ifadelerini kullanılmaktadır. Yazar, ilköğretim öğretmenlerinin alanlarının ihtiyaçlarını karşılamada yeterli fakat orta öğretim öğretmenlerinin yetersiz kaldığı, son yıllarda orta öğretim öğrencilerinde silah çekmeler, yol kesmeler gibi olaylara rastlanıldığı tespitlerinde bulunmakta ve bunun sebebini idarecilerin yetersizlikleri ile öğretmenlerin başarısızlıklarına bağlamaktadır. Yazar, üniversitelerin durumunun da arzu edilen seviyede

¹²⁶¹ Yazarın Notu: Bunlar; 1.Diğer kurulacak kütüphanelere örnek merkez olması, 2.Kütüphane idarecilerinin yetiştirilmesi, 3.Basılan bütün kitapların bir araya toplanmasıdır.

¹²⁶² Saffettin Pınar, "Maarif Sistemimizin Meziyet ve Hâtâları", *Yücel*, Sayı:42, Ağustos 1938, 219-225.

¹²⁶³ Pınar, "Maarif Sistemimizin Meziyet ve Hâtâları", 221.

olmadığından yakınmaktadır. Üniversitelerde sınıf geçmelerin zorlaştığından, mezun sayısının yetersizliğinden, eğitim ve öğretimin kalitesizliğinden ve ecnebi profesörlerin alternatiflerinin olmadığından bahsetmekte ve “*Memleketin üniversiteden beklediği netice bu mudur? Üniversite hayata bitkin, yorulmuş, uzun müddet tedaviye muhtaç, okumaktan yılmış adamlar mı yetiştirecektir? Bu üniversiteden beklenen vazifeye ne kadar aykırıdır.*”¹²⁶⁴ şeklindeki soruları sıralamaktadır. Yazar, müesseseler üzerinde tetkikat, görüş ve müşahadelerini tarafsız olarak yazdığını dile getirmekte ve bir memleket borcu olarak görmektedir. Eğitim ve öğretim sisteminde sıraladığı eksikliklerin biran önce giderilmesini talep etmektedir.

Yazar yazısını şöyle bitirmektedir; “*Başka hiçbir şeyden ve hiçbir kimseden şüphe etmeyip bütün noksanları ve hatayı memleket evlatlarının kafasında, gayretinde aramak; büyük kurtarıcının işaretile, yalnız garp medeniyetinin seviyesine erişmek değil, onun fevkine çıkmağı gaye tutmuş bir memleketin zihniyetine yakışmaz.*”¹²⁶⁵ Yazar bu yazısında kendi düşündüğü şekliyle *Eğitim Sistemini* değerlendirmiş ve önerilerini de sunmuştur. Tartışmalar incelendiğinde, bugün de bu tartışmaların devam ettiği görülmektedir. Şu hususu da kabul etmek gerekir ki; bugüne kadar eğitim sistemi bir türlü istenen düzeye ulaşamamış çoğu zaman siyasi iradelerin daha iyi olacak görüşleri doğrultusunda işleyişini değiştirmiştir. Eğitim sisteminin sık sık değişmesi sistemi bilimsellikten uzaklaştırmaktadır. Her dönemde eğitim sistemi değişmiş olsa da önemli eğitim sorunları halen devam etmektedir. Bunlardan bazılarını ifade etmek gerekirse; okul binası ve dersliklerin yetersizliği, fırsat ve olanak eşitsizliği, müfredattan kaynaklanan eksiklikler, kötü eğitim, kaynakların ve üretim teknolojisinin uygun kullanılmaması, araç gereç yetersizliği, uzman personel yetersizliği, dersliklerde öğrenci fazlalığı, öğretmenlerin iş yükünün ağır olması, öğretmenlerin özlük haklarının yetersizliği gibi sorunlardır. Bilim ve aklın ışığında süreklilik sağlanarak eğitim sistemini istenilen düzeye ulaştırmak mümkündür. Yeterli insan gücü ve ekonomik gücün mevcut olduğu değerlendirilmektedir.

Derginin 51’inci sayısında İsmet Rasin’in “*Öğretim İşlerinde Üzerinde Bir Düşünce*”¹²⁶⁶ adlı yazısı bulunmaktadır. Yazıda; öğretim işlerinde bir kusur olarak görülen programın ve okul müddetinin her okur için aynı olması konusu ele alınmıştır. Daha çok üstün zekâlı öğrenciler için ayrı bir program ve okulun bulunmaması eleştirilmiştir. Bu durumun ise üstün vasıflı öğrencileri tembelleştirdiği ve durağanlaştırdığı ifade edilmiştir. Onlardan istenen verimin alınması ve memlekete lazım gelen beyinlerin yetiştirilmesi için bu sorunun çözülmesi

¹²⁶⁴ Pınar, “Maarif Sistemimizin Meziyet ve Hâtâları”, 225.

¹²⁶⁵ Pınar, “Maarif Sistemimizin Meziyet ve Hâtâları”, 225.

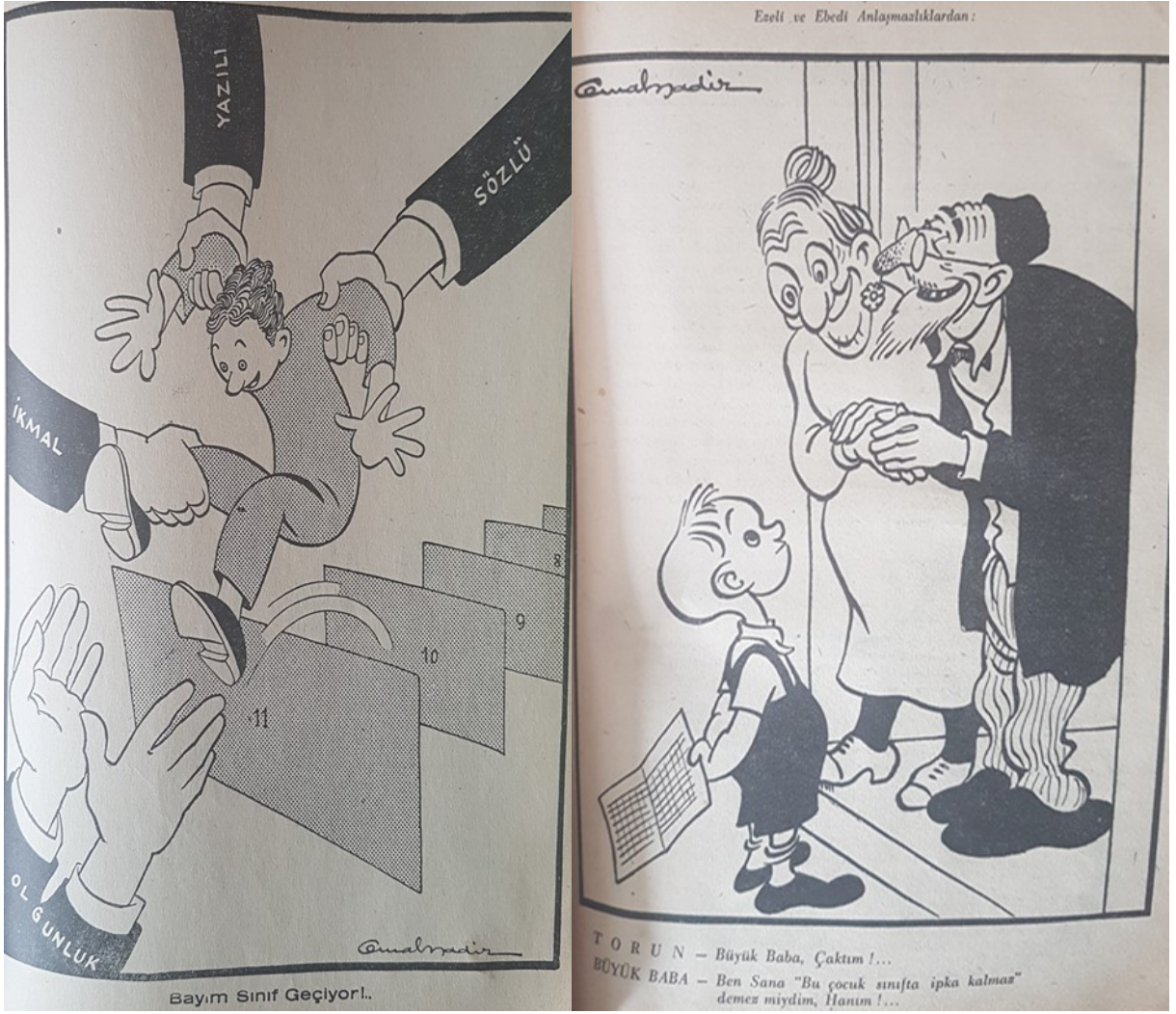
¹²⁶⁶ İsmet Rasin, “Öğretim İşleri Üzerinde Bir Düşünce”, *Yücel*, Sayı:51, Mayıs 1939, 94-96.

gerektiği vurgulanmıştır. Bu yazıda görüldüğü gibi eğitim ve öğretim işlerinde dergide her türlü, her konuda tartışmalar yapılmıştır.

Derginin 53'üncü sayısında "*Kitaplardan Okuyucuya:*" köşesinde Orhan Burian'ın "*Orta Tahsil Hakkında*"¹²⁶⁷ adlı makalesi görülmektedir. Bu makalede yazar; o zamanda Milli Eğitim Bakanı olan Hasan Âli Yücel'in yayınlamış olduğu "*Türkiyede Ortaöğretim*" adlı kitabını irdelemekte ve orta öğretimin ülkede bir düzene sokulamadığından yakınmaktadır.

Makalede yazar; "*Orta tahsilden ne anlıyor ve ne bekliyoruz?*" diye bir araştırma sorusunu sormakta ve cevabı Atatürk'ün şu sözleriyle "*Orta tahsilin gayesi memleketin muhtaç olduğu muhtelif hizmet ve sanat erbabını yetiştirmek ve tahsili âliye namzet hazırlamaktır*" vermektedir. Ayrıca bu yazıda; orta tahsilin pürüzleri ve bu pürüzleri gidermek için neler yapılması gerektiği tek tek sıralanmaktadır. Yazara göre orta tahsilin pürüzlerinden bazıları; toplumsal eğitim imkânlarının yetersiz olması, ders saatlerinin çok, sınıfların kalabalık (80-90 mevcutlu) olması, imtihan usullerinin ihtiyacı karşılayamaması, öğretmenlerin öğrencilerle birebir ilgilenme imkânının olmaması, müfredatın uygun seçilmemesi gibi noksanlıklardır. Bu noksanlıkların yanında o dönemde liseyi bitirip üniversiteye gidecek olanlara verilen olgunluk diploması uygulamasını da eleştirmektedir. Liseyi, Türkiye için bir lüks ve liseli'yi, milletin canlı bünyesi içinde temessülü zor -yani faydası az- bir cisim olarak görmektedir. Lise mezununu artması nedeniyle memlekette maaş isteyen memur sayısından başka bir şey artmadığını, memleketin işlenmeyi bekleyen cevherini işletecek, umumi ihtiyaçlarını karşılayan işlerde çalışacak unsurlarla liselinin hiçbir ilişkisi olmadığını iddia etmektedir. "*Türkiye için lise, ihtiyaçlar karşısında kör ve sağır bir müessese olmaktan başka bir şey değildir. Türkiye'de orta tahsilin istikrar bulmaması da işte asıl bundan, memleketin ihtiyaçlarına cevap vermeyişindedir.*" demekte ve çözüm önerilerini şöyle sıralamaktadır; ilk tahsile 6 yaşında başlanması ve 5 senelik bir tahsili müteakip, 3 senelik bir ortaokul devresi, üniversiteye gidecekler için bir seçme imtihanından sonra sayılı liselere geçilmesi, liselerden de üniversitelere girilmesi şeklindedir. Ortaokulu bitirenlerden memleketin ihtiyacı olan meslek erbabının yetiştirilmesi için de üç senelik mekteplerde ihtiyaç olan alanlarda eğitim verilmelidir. Makalede yazılanlara bakıldığında o günlerde fen liselerinin ve meslek liselerinin henüz olmadığı ve fikir aşamasında olduğu görülmektedir. Basın yoluyla bu tür tartışmaların *fen liselerinin* ve *meslek liselerinin* kurulmasına ön ayak olduğu anlaşılmaktadır.

¹²⁶⁷ Orhan Burian, "Orta Tahsil Hakkında", *Yücel*, Sayı:53, Temmuz 1939, 200-204.

Şekil 19: Cemal Nadir Güler'in Eğitim ve Öğretim ile İlgili Karikatürleri.
(Yücel, Sayı:53, Temmuz 1939, 211. Yücel, Sayı:105, Temmuz 1945,173.)

Yücel'in kaleme aldığı "Maarif Şurası"¹²⁶⁸ adlı başyazıda; Türk Eğitim Sisteminin ilkelerini belirlemek maksadıyla 17 Temmuz 1939'da bütün memlekette bulunan eğitimcilerin, bilim adamlarının, sanatçı ve yazarların bir araya gelmesiyle Ankara'da (İsmet Paşa Kız Enstitüsü'nde) birinci maarif şurası icra edildiğini¹²⁶⁹ "1939 Temmuzunda kültür hayatımızda bir dönüm noktası olacaktır. Ankara'da maarif şurası toplandı. Maarif meselelerini geniş mikyasta ele aldı." diye duyurmaktadır. Bu makalede eğitim ve öğretim sorunları değerlendirilmiş maarif şurasının onbeş yıldır istikrar bulamayan kültür hayatına bir istikrar vereceği beklentisini dile getirilmiştir.

Dergide ayrıca Osman Nebi'nin "Çocuklara Masal Anlatmalı mı?"¹²⁷⁰ adlı çocuk eğitimi ile ilgili bir tartışma yazısı bulunmaktadır. Yücel dergisi çocuk eğitiminde masal, hikâye

¹²⁶⁸ "Maarif Şurası", Yücel, Sayı:54, Ağustos 1939, 217.

¹²⁶⁹ "Maarif Şurası", 217.

¹²⁷⁰ Osman Nebi, "Çocuklara Masal Anlatmalı mı?", Yücel, Sayı:72, Şubat 1941, 101-103.

materyallerini çoğu zaman yazılarında kullanmıştır. Kimi zaman bir ders verme, kimi zaman öğüt verme, kimi zaman ise hayal gücünü artırmayı amaçlamıştır. Cumhuriyet yıllarında çocukların eğitiminde dini eğitimden çok milli eğitime önem verildiği derginin yazılarında da hissedilmektedir. Bu dönemde dergide ve diğer süreli yayınlarda; “*çocuk eğitimi nasıl olmalı*” tartışma konusu olmuş yazarlar kendi köşelerinde değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Bu yazı böyle bir yazıdır. Yazar, başlıkta belirttiği şekilde çocuklara masalın anlatılıp anlatılmamasını fayda ve mahsurları ile değerlendirmiş diğer yazarların karşı görüşlerini de yazısına alarak bir sonuca varmaya çalışmıştır. Bu kapsamda; rasyonalist eğitimciler, gençliği evham ve hurafelerden kurtarmak, onları fantezi alemlerinden uzaklaştırarak bâtıl itikatlardan sıyrılmış müsbet ve seniyetçi (gerçek gereksinim) bir nesil olarak yetiştirmek istemekte ve masalın dimağları üzerinde zararlı tesirlerinden hayat boyunca sıyrılmamanın mümkün olmadığını iddia etmektedirler. Osman Nebi, rasyonalistlerden gazeteci yazar Vâ-Nü (*Ahmed Vâlâ Nureddin*)’nın “*Masal çocuğu şairaneliğe ve idealizme sevk etmekle beraber, onu ömrünün sonuna kadar kurtulamayacağı bâtıl itikatlara bağlayacaktır.*¹²⁷¹ iddialarını bu yazıya taşımıştır. Yazar, masal hakkında olumlu görüşleri dile getirerek şöyle bir sonuca varmıştır; masalın başta faydalarını sıralayıp “*Masal çocuğa korkaklık aşılayacağı gibi onu mert, cesur ve kahraman da yapabilir, masal çocukta bâtıl itikatler yaratabileceği gibi onda iyi düşünceler ve mukaddes imanlar da doğurabilir.*”¹²⁷² ifadelerini kullanmış ve çocuğa uygun masal anlatılması telkininde bulunmuştur.

1933 yılında Almanya’dan Türkiye’ye iltica eden ve burada üniversite sisteminin inşa edilmesine katkıda bulunan İstanbul Üniversitesi İktisadiyat Profesörü ve İktisat ve İktisadiyat Enstitüsü Müdürü Profesör Gerhard Kesler’in “*Kütüphanenin Tahsil Hayatındaki Ehemniyeti*”¹²⁷³ adlı kütüphanecilikle ilgili yazısında; bilimsel bir tahsilin kütüphane olmadan verilmesinin imkânsızlığından bahsedilmiş, tahsil hayatında kütüphanenin önemi ve tahsil hayatına etkileri vurgulanmıştır. Ayrıca, İstanbul Üniversitesi kütüphanesinin nasıl oluşturulduğu ve öğrenciler tarafından kullanılmasıyla ilgili kurallar hakkında bilgiler sunulmuştur. Bu yazı ile derginin; ülke çapında kütüphaneciliğin nasıl geliştirileceğine dair öncülük ettiği görülmektedir.

Osman Nebioğlu tarafından “*Mesleki Öğretim Meseleleri*” köşesinde; “*Türkiye’de Mesleki Öğretimde Yeni Adımlar*”¹²⁷⁴ adlı bir yazı yayınlanmıştır. Bu yazıda; Milli Eğitim Bakanlığı’nın meslek eğitimi ve öğretimi konusunda attığı önemli adımlar gündeme

¹²⁷¹ Nebi, “Çocuklara Masal Anlatmalı mı?”, 101.

¹²⁷² Nebi, “Çocuklara Masal Anlatmalı mı?”, 103.

¹²⁷³ Gerhard Kessler, “Kütüphanenin Tahsil Hayatındaki Ehemniyeti”, Çev. Ekmel Zamil, *Yücel*, Sayı:80, Ekim 1941, 55-56.

¹²⁷⁴ Osman Nebioğlu, “Türkiye’de Meslekî Öğretimde Yeni Adımlar”, *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 122-126.

taşınmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından atılan adımlar şöyle sıralanmıştır; merkez teşkilâtını genişleterek “*Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı*” adıyla ikinci bir müsteşarlık kurulacaktır, muayyen zamanlarda tatbik edilecek bir plânla, memleketin muhtelif bölgelerinde birçok sanat, yapı, ticaret okulları, muhtelif enstitüler ve bunlara benzer okullar açacaktır, muhtelif vekilliklere bağlı meslek okullarını kendisinde toplayacaktır, denilmekte bunların desteklenmesi gerektiği savunulmaktadır. Türkiye’de o yıllardaki iktisat ve sanayinin gelişmesi, meslekî eğitim bakımından önüne yeni sorunlar çıkarmış, yeni ihtiyaçlar doğurmuştur. Kurulan birçok fabrikalar, tezgâhlar ve yepyeni iktisadi teşekküller, bu sahalardaki işe göre yetişmiş insanlara ihtiyaç göstermiştir. Meslekî eğitim o güne kadar ihmal edilmiş ve ihtiyaç bariz bir şekilde ortaya çıkmıştır. Dergi bu konuları işlemiş ve mesleki eğitim alanında yapılacak adımlara destek olmak amacıyla bu yazıları yayınlamıştır. Bu yazıda ayrıca mesleki eğitimin tarihçesi de ele alınmıştır. Osmanlı İmparatorluğunda mesleki eğitimin nasıl icra edildiği ayrıntılı bir şekilde irdelenmiş ağır aksak yürüyen bu sistemden vazgeçilmesi ile de bir sorun olarak özellikle Cumhuriyet döneminde mesleki eğitim uygulamalarında boşluklar oluştuğu tespitleri yapılmıştır. Kısaca; ülkede kapsamlı bir mesleki eğitim sorunu olması nedeni ile atılan adımların gerekliliği vurgulanmış ve açık destek verilmiştir.

Bu sayıdan sonra sırasıyla ardışık sayılarda yine Osman Nebioğlu tarafından, Avrupa’nın meslekî eğitim tarihi konusu ele alınmış ve bu bağlamda; “*Fransız İnkılâbından 19’uncu Asrın Ortasına Kadar Meslek Öğretimi*”,¹²⁷⁵ “*19’uncu Asrın Yarisından Sonra Mesleklere Tesir Eden Genel Cereyanlar ve Hareketler*”,¹²⁷⁶ “*19’uncu Asrın İkinci Yarisında Meslek Öğretimi*”,¹²⁷⁷ “*19’uncu Asrın İkinci Yarisında Meslek Öğretiminin Gelişmesi, Almanyada Meslek öğretimi:Alman Genel Terbiyesinin Ana hatları.*”¹²⁷⁸ başlıklarında bir seri yazı yayınlanmıştır. Bu arada Meslek Öğretimi ile ilgili “*Almanya’da Meslek Okulları I*”¹²⁷⁹ ve “*Almanya’da Meslek Okulları II*”¹²⁸⁰ başlıkları ile iki yazı daha okurlara sunulmuştur. Bu yazılara bakıldığında meslek eğitiminin bu dönemde gündem konusu olduğu anlaşılmaktadır.

Cumhuriyet döneminde Türk eğitiminin modernleşmesi ve yenileşmesi maksadıyla yabancı eğitimcilerden yararlanılmıştır. Bu eğitim uzmanlarından biride Alman profesörü Kühne’dir. Kühne 1925 yılında meslek okulları hakkında yöneticilere bir rapor sunmuştur. Kühne, Türk

¹²⁷⁵ Osman Nebioğlu, “Fransız İnkılâbından 19’uncu Asrın Ortasına Kadar Meslek Öğretimi”, *Yücel*, Sayı:82, Aralık 1941, 153-156.

¹²⁷⁶ Osman Nebioğlu, “19’uncu Asrın Yarisından Sonra Mesleklere Tesir Eden Genel Cereyanlar ve Hareketler”, *Yücel*, Sayı:83, Ocak 1942, 200-201.

¹²⁷⁷ Osman Nebioğlu, “19’uncu Asrın İkinci Yarisında Meslek Öğretimi”, *Yücel*, Sayı:84, Şubat 1942, 239-242.

¹²⁷⁸ Osman Nebioğlu, “19’uncu Asrın İkinci Yarisında Meslek Öğretiminin Gelişmesi-Almanya Meslek Öğretimi: Alman Genel Terbiyesinin Ana Hatları”, *Yücel*, Sayı:85-86-87, Mart-Nisan-Mayıs 1942, 21-23.

¹²⁷⁹ Osman Nebioğlu, “Almanya’da Meslek Okulları I”, *Yücel*, Sayı:94, Aralık 1942, 80-82.

¹²⁸⁰ Osman Nebioğlu, “Almanya’da Meslek Okulları II”, *Yücel*, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 127-128.

eğitim sistemindeki sorunların özellikle ve öncelikli olarak Türk toplumunun özel şartları açısından ele alınmasını öne çıkarmıştır. Yenileşme ve modernleşme de bu dönemde Almanya ile yakın ilişkiler üst seviyededir. Osman Nebioğlu'nun yazılarına bakıldığında da dergide Alman etkisi bariz göze çarpmaktadır.

Yine bu sayıda; Lamia Özsoy'un "*Mektep Programlarına Film Dersi Koymalı mıyız?*"¹²⁸¹ adlı bir yazı daha bulunmaktadır. Bu yazıda; çocuğun eğitiminde film gösteriminin büyük rol aldığı gerçeği kabul edilmekle beraber programlara film konulmasında şüpheler mevcuttur. Tartışmalarda filmin yararı zararı konusunda çeşitli görüşler dile getirilerek yazının sonunda ise filmin okullarda zaman kaybına neden olacağı sonucuna varılmıştır. Her ne kadar burada olumsuz bir sonuca ulaşılsa da eğitim konulu tartışmalarda, teknolojinin de yer alması derginin vizyonunun ileriye dönük ilerici düşüncelere yer verdiğinin ve derginin yeniliklere açık bir dergi olduğunun göstergesidir.

Derginin 94'üncü sayısında dünya klasiklerinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından devlet matbaasında tabı tamamlanarak 40 adet klasik kitabın dilimize çevrilerek yayınlanması ile çeviri üzerine düşüncelerin yer aldığı "*Maarif Vekilliği Neşriyatı*"¹²⁸² adlı yazı bulunmaktadır. Ayrıca, çevrilen eserlerin bir listesi bu yazı kapsamında verilmiştir.

Derginin 95-96'ncı bitişik sayısında "*1943 Maarif Şurasına İthaf:*"¹²⁸³ adlı bir çerçeve yazısı bulunmaktadır. Bu yazı, derginin 97'nci sayısında¹²⁸⁴ da devam etmiştir. Bu yazılarda; 1943 yılında duvar takvimi şeklinde Velid Ebüzziya tarafından çıkarılan Takvimi Ebuziya'nın ikinci tab'ında yer alan "*Hakiki Türkiye tarihi Osmanlı Devleti'nin kurulmasıyla başlar.*" ifadeleri "*Bu satırları yazan öğretmen acaba mektepte de çocuklara aynı şeyleri mi öğretiyor? Bunlar 50 sene evvelki tarih telakkilerimizdi?..*" sözleriyle eleştirilmektedir. Yücel dergisi, yeni Türk tarih anlayışını Türklerin islamı kabul etmesinden önce başladığı tezine dayandırmakta ve Türk tarihini Osmanlı tarihi ile sınırlamamaktadır.

"*Milliyet İdeali ve Milli Terbiye*"¹²⁸⁵ başlıklı başka bir yazıda; H.Fikret Kanat'ın 1942 yılında yayınlanmış ve konusu milli eğitimin o günkü sorunları ve çözüm önerilerini konu alan "*Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye*" adlı kitabı irdelenmiştir. Yazar; kendi görüşleri ile kitabın içeriğini birleştirmiş ve topyekün milli terbiye, din ideali ve tarihi tekamülü ile Türkiye'de milliyetçiliğin, halkçılığın ve ahlâkın bugünkü durumu, ailede milli ve toplumsal eğitim, okullarda milli terbiye ve köy enstitüleri, öğretmenlerin yetiştirilmesi

¹²⁸¹ Lamia Özsoy, "Mektep Programlarına Film Dersi Koymalı mıyız?", *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 130-131.

¹²⁸² "Maarif Vekilliği Neşriyatı", *Yücel*, Sayı:94, Aralık 1942, 102.

¹²⁸³ "Maarif Şurasına İthaf:I", *Yücel*, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 149.

¹²⁸⁴ "Maarif Şurasına İthaf:II", *Yücel*, Sayı:97, Mart 1943, 7.

¹²⁸⁵ Osman Nebioğlu, "Milliyet İdeali ve Milli Terbiye", *Yücel*, Sayı:97, Mart 1943, 12-14.

yolları, milli eğitimde öğretmenlerin rolleri, halkevlerinin eğitimde rolleri ve bunların gençlerin eğitimi üzerinde etkileri konusunu geniş bir şekilde ele almıştır. Bu bağlamda; devlet ve milletin bölünmez bütünlüğünü sağlamak için bütün vasıta ve teşkilâtlarla milli ideali, halkçılığı, temiz ahlak ve karakteri Türk gençliğine aşılama lazım geldiği düşüncesi öne çıkarılmıştır.

Orhan Burian'ın “*Maarifimizin Düzelişi Hakkında*”¹²⁸⁶ adlı yazısında; o zamana kadar Türk eğitim-öğretim sistemindeki gelişmeler¹²⁸⁷ ile işleyiş biçimindeki noksanlıklar ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Bu dönemde bulunulan koşullar göz önüne alındığında eğitim-öğretim süresinin uzun ve özellikle Lise'nin işlevsiz ve gereksiz olduğu, tek esasa göre tek okulun memleketimize uymadığı (*muallim mektepleri*), köy enstitülerinin başarılı faaliyetleri ile üniversitelerin önemi hakkındaki görüşler gündeme taşınmıştır. Lise'nin bu dönemde gereksiz olduğu ve hiçbir amacının bulunmadığı gibi bir düşünce basında sıkça tartışılmıştır. Ancak bu tartışmalara bilimsel yönden bir gerekçe sunulamadığı görülmektedir.

M.Şakir Ülkütaşır'ın “*Atatürk İlk Alfabe Dersini Sinop'ta Vermişti*”¹²⁸⁸ adlı yazısında; Atatürk'ün ilk alfabe dersini nerede verdiği konusu ele alınmış ve Sivas'ta ilk dersi verdiği dair iddialara karşın Atatürk'ün Sinop'u ziyareti sırasındaki hatıralarına dayandırılarak “*Ağustos içindeki Gülhane parkı nutkundan sonra, halk için başladıkları Alfabe derslerinin ilkini 15 Eylül 1928'de, Sinop'ta ve bu mektebin (Yatı mektebi) bahçesinde vermişlerdi.*”¹²⁸⁹ denilmektedir.

Barış ve hürriyet içinde bir dünya istemek ve yaratmak eğitimin amaçlarından biridir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için İkinci Dünya Savaşı sonuna doğru Amerika'da birçok milletlerin temsilcilerinin katıldığı bir eğitim kongresi toplanmış ve eğitimle ilgili kararlar alınmıştır. Derginin 115'inci sayısında bununla ilgili “*Dünya Vatandaşlığı İçin Terbiye*”¹²⁹⁰ adlı bir yazı görülmektedir. Bu yazıda; alınan bu kararları kapsayan rapor Türkçeye çevrilerek irdelenmiştir. Bu bağlamda; dünya yurttaşlığı tâbirinin ne manalara geldiği, iyi yetişen bir dünya vatandaşından beklentiler, iyi bir dünya vatandaşı yetiştirmek maksadıyla ülkelerin hangi hususlarda işbirliği yapması gerektiği ve bu konuda tavsiyeler, dünya vatandaşlığı eğitiminin önündeki engellerin neler olduğu, dünya vatandaşlığına hazırlayacak eğitim programının kimler tarafından hazırlanması gerektiği konuları gündeme taşınmıştır. Dergide

¹²⁸⁶ Orhan Burian, “Maarifimizin Düzelişi Hakkında”, *Yücel*, Sayı:101, Eylül 1944, 6-8.

¹²⁸⁷ Yazarın Notu: *Bunlar; üniversitelerin ve meslek okullarının açılması, Köy Enstitülerinin ilk mezunlarını vermesi, üniversiteye girecekler için imtihan düzenlenmesi gibi.*

¹²⁸⁸ M.Şakir Ülkütaşır, “Atatürk İlk Alfabe Dersini Sinop'ta Vermişti”, *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945, 86-89.

¹²⁸⁹ Ülkütaşır, “Atatürk İlk Alfabe Dersini Sinop'ta Vermişti”, *Yücel*, Sayı:109, 87.

¹²⁹⁰ Orhan Burian, “Dünya Vatandaşlığı İçin Terbiye”, *Yücel*, Sayı:115, Mayıs 1946, 94-96.

yer alan bu tür yazılarla dünyada ki gelişmelere yabancı kalınmaması, dünyayla entegre olunulması hedeflenmiştir.

Dergide; Mehmet Başaran'ın kaleme aldığı "*Bir Davanın Ana Kitabı İlk Öğretim Kavramı*"¹²⁹¹ adlı yazıya rastlanmaktadır. Bu yazıda; Köy Enstitüleri'nin mimarı İsmail Hakkı Tonguç'un "*İlk Öğretim Kavramı*" adlı kitabının içeriği irdelenmiş yazarın da bu konudaki görüşleri okurlarla paylaşılmıştır. Yazıda; modern bir ilköğretimin ne olduğu, nasıl geliştiği ve ilköğretim davasının savunulması konuları gündeme taşınmıştır. Bu bağlamda; ilköğretim olmayan memleketlerde; orta çağ idaresinin bütün şekilleriyle devam etmesi tehlikesinin bulunduğu, siyasi ve ekonomik güç sahiplerinin cahil olanlar üzerinde baskı ve nüfus gösterecekleri ve köle hayatının devam edeceği gibi tehlikelerden bahsedilmiştir. İlköğretimin büyük kitleleri aydınlığa ve hayata kavuşturduğu söylemleriyle ilköğretimin gerekliliğine vurgular yapılmıştır.

Orhan Burian'ın "*Milli Eğitim Bakanlığı Klasikleri Üzerine*"¹²⁹² adlı yazısında; Batı klasikleri çevirilerinin yerleşmesiyle ilgili devletin rolü ortaya konmuştur. *Yücel* dergisi bu dönemde yayın politikasını Türk hümanizması fikri üzerinden yürütmüştür. Batılılaşmanın bir adımı olarak klasik eserlerin Türkçeye çevrilmesi derginin yayınlandığı dönemde çok gündemde olan bir konudur. Yazıda; klasiklerin Türkçeye çevrilmesi çok olumlu bulunmuş yazıda ayrıca, işin iyi tarafları ve eksik kalan ve dikkat edilmesi gereken hususları maddeler halinde verilmiştir. Dergi Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu faaliyete devam etmesini ve bu klasiklerin dilimize çevrilmesini desteklemiştir.

Derginin 138'inci sayısında "*Çocukların Resimleri*"¹²⁹³ adlı çocuk eğitimiyle ilgili ve ebeveynleri bilgilendirmeyi amaçlayan Julian Bach Jr. ait bir makale bulunmaktadır. Bu yazıda; şikago öğretmenlerinin 149 çocuk üzerinde yaptığı araştırma referans gösterilerek çocukların realist esaslar dahilinde resim yapmadığı, gördüklerini değil hissettiklerini çizdiği, çizdikleri bu resimlerin bir manasının olduğu onu çizen çocuk hakkında bir hikâye anlattığı vurgulanmakta, çocukların her rengi farkında olmadan hislerine göre kullandığı ve ruh hallerini yansıttığı belirtilerek çocuğun kullandığı hangi rengin ne anlama geldiği açıklanmaktadır (Ör. Çocuklar sarı rengi mutluluk, kırmızı rengi nefret işareti olarak kullanır). Yazıya göre çocuğun çizmiş olduğu resim gösterisi çok önemlidir. Getirdiği resmi anlayabildiğiniz zaman onu da anlamış olursunuz. Bu yazı gündelik hayata dokunan çocukların ebeveynlerini bilgilendirici çocuk ruhunu anlamaya yönelik derginin eğitim-öğretim misyonunu yansıtan bir yazıdır. Ayrıca yazı psikolojik unsurlarda taşımaktadır.

¹²⁹¹ Mehmet Başaran, "Bir Davanın Ana Kitabı", *Yücel*, Sayı:123, Ocak 1947, 119-120.

¹²⁹² Orhan Burian, "Milli Eğitim Bakanlığı Klasikleri Üzerine", *Yücel*, Sayı:124, Şubat 1947, 140-142.

¹²⁹³ Julian Bach Jr., "Çocukların Resimleri", *Yücel*, Sayı:138, Nisan 1948, 69-70.

Yine aynı sayıda; “*Badel Harabül Basra...*”¹²⁹⁴ adlı iktidarı eleştiren bir yazıya rastlanmaktadır. Bu yazıda; İstanbul Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürü Vedat Fıratlı’nın başarısız çalışmalarına rağmen ödül verir gibi Milli Eğitim Bakanlığı Başmüfettişliğine tayin edilmesi sert ve kinayeli bir şekilde eleştirilmektedir. Bu yazı o günkü İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü yöneticilerinin liyakati gözetmediklerinin bir kanıtını sunması açısından da dikkat çekicidir.

Yürüyen İnkılâp köşesinde Cumhuriyet döneminde eğitim ve öğretimi özetleyen “*Halk Öğretimi, İnkılâbın Temelidir.*”¹²⁹⁵ adlı bir yazı yer almaktadır. Bu yazıda; Atatürk’ün ülkenin kalkınmasında öğretim işini ön plâna alması konu edinilmekte ayrıca, bilgisizliği kaldırmak ve ülkeye teknik eleman yetiştirme hedeflerinden bahsedilmektedir. Ayrıca yazıda; köy-köylü eğitiminde oynadıkları rol için köy enstitülerinden övgüyle bahsedilmektedir. Memleket davalarının ideolojisini anlayacak anlatacak nesilden nesile yaşatacak öğretmenlerin, liselerden çok, üniversitelerden çok, köy enstitülerinden çıkacağına dair bir inanç dile getirilmektedir. Dergi, köy enstitüleri uygulamasını başlamasından kapanmasına kadar desteklemiştir. Bu yazı bunu kanıtlar niteliktedir. Dergiye göre; bugün, bu kurumları yaşatıp, Atatürk düşüncesine uygun şekilde geliştirecek zihniyet, fikirle işi uyuşturan bir zihniyet olmalıdır. Bu öyle bir zihniyet olmalıdır ki, hem başa hakkını vermeli hemde ele, kola dinamik bir ustalık sağlamalıdır. Bir sistem ki, fikirlere hürriyet tanımaz, tenkit ruhunu körleştirir, o sistem başın hakkını veremez. Bir öğretim tasarımı ki, bilgiyi mahallileştirir, düşünceleri sınırlar, körpe dimağları hazır hükümlerle besler, o sistem inkılâp dışı bir sistemdir. Bir zihniyet ki, her çeşit ilerlemenin müsbet bilgiye dayandığı bir devirde dini istismar edenlere alet olur, mızraklı ilmiyelerin dirilmesine, okullara girmesine göz yumar, o zihniyet inkılâp eğitimine tezat bir zihniyettir. Fakat, bu türlü zihniyetin sakat taraflarından sıyrılmış müsbet bir eğitim sistemidir ki, Atatürk inkılâbının bu aziz umdesini gerçekleştirebilir. Bu yazıda görüldüğü üzere, *Yücel* eğitim ve öğretim sistemi hakkında görüşlerini hemen her durumda akla ve bilime dayandırılması şeklinde dile getirmiştir.

Derginin yeni seri dördüncü sayısında “*Öğretim Sırları*”¹²⁹⁶ adlı bir yazı yayınlanmıştır. Bu yazıda; öğretimin bir meslek olduğu, Socrates referans gösterilerek açıklanmıştır. Bu bağlamda yazıda; anne ve babaların ne kadar bilgili olurlarsa olsunlar kendi çocuklarına hocalık yapamayacakları iddia edilmiş ve bunların makul sebepleri sıralanmıştır.

¹²⁹⁴“Badel Harabül Basra...”, *Yücel*, Sayı:138, Nisan 1948, 70. (Not: Gerçekleşmeyecek, sonuç vermeyecek işlerle uğraşmak. Arapça “Basra Harap Olduktan Sonra” demektir. TDK da yer alan bir deyimdir.)

¹²⁹⁵ “Halk Öğretimi İnkılâbın Temelidir”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:2 (147), Şubat 1950, 1.

¹²⁹⁶ “Öğretimin Sırları”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:4 (149), Nisan 1950, 7.

Yine bu sayıda; “*Laik Öğretim*”¹²⁹⁷ başlığı adı altında Fransız sosyalist Jean Jaures’in laik öğretimle ilgili sözlerine yer verilmiştir. Jean Jaures’e göre; laik öğretim Cumhuriyet ilkesinden ayrılmaz. O, insanların terbiyesinde, hürriyeti, aklı temsil eder. İnsanlar sıkı sıkıya dayanmazlarsa, Cumhuriyet’in manası kalmaz. Laik öğretimin gelişmesini durdurmak ve halkın laik terbiyesini baltalamak, kötü neticelere yol açar. Cumhuriyetçilerin laik ilkeyi kabul etmeleri yetmez. Laikliği savunmaları ve geliştirmek için çalışmaları gerekir. Kendi kendine düşünen, ne istediğini ve hayatın sevinç ve zevklerini tatmasını bilen insanlar yetiştirmek amaç olmalıdır.

Derginin yeni seri beşinci sayısında Fransız yazar Georges Cogniot’un “*Öğretimin İşlerinde İlerlemenin Şartı*”¹²⁹⁸ adlı bir çeviri yazısı yer almıştır. Bu makalenin sol üst köşesinde bir masadaki dizilmiş kitapları aşağı düşüren insan resmi ve onun üstünde de “*Eğitim Siyasetçilerine İthaf*” yazısı bulunmaktadır. Yazıda; “*İdealizmi hadiselerle mal etmenin elzem bir şartı var: Bu şart bir ekonomi siyasetidir. Öğretenin değeri ne ise, öğretimin değeri de odur.*” ifadelerine yer verilerek ehil öğretmen olmadan eğitimin başarılı olamayacağı, öğretmenlere doğru dürüst maaş bağlanmadan da ehil öğretmen yetiştirmenin olanaksız olduğu iddiaları gündeme taşınmıştır. Öğretim işlerinde ilerlemenin şartı olarak, öğretmenin donanımlı ve eğitilmiş olması gösterilmiştir. Aksi halde boşlar devir daim etmesi demektir. Bu yazılara bakıldığında dergi tarafından eğitim ve öğretim sorunları, yabancı eğitim uzmanlarının görüşleri gündeme taşınarak ülkenin eğitim sorunlarına çözüm yolları aramak şeklinde olmuştur.

Derginin son seri ikinci sayısında Süleyman Karagöz’ün “*Atatürk ve Eğitim*”¹²⁹⁹ adlı yazısında; Atatürk’ün eğitim alanındaki tutum anlayış ve ileri görüşüne vurgular yapılmış eğitim hakkında çeşitli zamanlarda ki konuşmaları gündeme taşınmıştır. Atatürk’ün eğitimin önemi, millet ve hükümetin istikametini tayin için söylediği “*Hükümetin en feyizli ve mühim vazifesi Milli Eğitim işleridir.*” ile “*Eğer vekil olarak çalışmam icap etseydi muhakkak ki Maarif vekâletini tercih ederdim.*” sözlerine ve Atatürk’ün, uzun yıllar ihmal edilmiş olan eğitim için ortaya koyduğu eğitim felsefesini anlatan “*Eğitimde muvaffak olmak olabilmek için öyle bir program takip etmeye mecburuz ki o program milletimizin bugünkü haliyle, içtimai, hayati, ihtiyacı ile, muhiti şartlarıyla ve asrın icaplarıyla tamamen mütenasip ve mütevafık olsun. Bunun için muazzam ve fakat hayali, muğlak mütalâlardan tecerrüd ederek ve el ile temas etmek lâzımdır.*” sözlerine yer verilmiş ve bu yolla Atatürk’ün eğitime bakış açısı açıklanmıştır. Ayrıca, inkılâpların her şeyden evvel geniş halk kitlelerine yayılıp

¹²⁹⁷ Jean Jaures, “Laik Öğretim”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:4 (149), Nisan 1950, 36.

¹²⁹⁸ Georges Cogniot, “Öğretim İşlerinde İlerlemenin Şartı”, Çev. Gündat, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (Eski Seri Sayı:150), Mayıs 1950, 58.

¹²⁹⁹ Süleyman Karagöz, “Atatürk ve Eğitim”, *Yücel*, Son Seri Sayı:2 (149), Aralık 1955, 118.

sindirilmesinde ve halkın yetiştirilmesinde birinci derecede öğretmenlerin rol oynayacaklarına inanan Atatürk'ün, “*Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir.*” ve “*Öğretmenler yeni nesil sizin eseriniz olacaktır.*” sözlerine yer verilerek Atatürk'ün eğitimde tutum, ileri görüş ve üstün sezişi gösterilmiştir.

Derginin üçüncü sayısı (Ocak 1956)'nın kapağında Hindistan Bağımsızlık Hareketinin lideri Mohandas Gandhi'nin “*Ne Kadar Küçük Olursa Olsun Eğitimi İlgilendirmeyen Bir Şey Yoktur*”¹³⁰⁰ ifadeleri yer almıştır. Bu yazıyı derginin kapak sayfasına taşıması eğitime verdiği önemin de bir göstergesidir. Ayrıca bu sayıda; H.Z.İçen'in “*Atatürkçülükte Eğitim Kavramı*”¹³⁰¹ adlı yazısı yer almaktadır. Yazıda; eğitim, “*En geniş mânasıyla, ömrünün her devresinde bireye dışarıdan yapılan bütün uyaranlar toplamı ve bireyin bunlara karşı yaptığı tepkiler (sistemi) dizgesidir. Dar anlamıyla eğitim; çocuklara bir takım düşünce, edim yollarını kabul ettirmek, onların duygusal hayatlarını geliştirmektir.*” ifadeleriyle tanımlanmıştır. Bu makalede; eğitim kavramının tarihi gelişim içerisinde içinde bulunulan zamanlara göre ayrı ayrı yorumlandığı anlaşılmaktadır. O gün için eğitim “*Bugünkü eğitim ideali fikirleri erkin yetiştirmek, eleştirim yeteneğini, usavurma özgürlüğünü açmak, apaçık düşünceye ulaştırmaktır.*” şeklinde yorumlanmıştır. Atatürkçülükte eğitimin çağdaş eğitim ilkelerine, bilimsel verilere göre kurulmuş olduğu vurgulanırken “*Atatürkçülükte eğitim kavramının içlem ve kaplamı, ulusal karakterde olgunlaşır, beşeri dayrede meyvesini verir. Başka bir deyimle Atatürkçülüğün eğitim ideali bir yandan ulusal, diğer yandan insanidir.*” şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca yazıda; Atatürkçülükte eğitim inkılabı ferdin uyaran tepki mekanizması üzerinde kurulduğu, Atatürkçülükte eğitim dizgesinde herhangi bir sonuca geliş güzel varmanın amaç olmadığı ve o sonuca varmak için yapılan disiplinli etkinliklerin kalitesinin istendiği, Atatürkçülükte eğitim felsefesinde çocuğun, bireysel etkinlikleriyle kişilik kazanması faktörünün esas alındığı vurgulanmaktadır. Yazıda ana vurgu; Atatürk inkılaplarının yeni nesile benimsetilmesinin Atatürk'ün kurduğu eğitim sistemi ile mümkün olduğu yönündedir. Bu bakımdan da yazının; Kemalist ideolojiyi yerleştirme, gençleri eğitime ve eğitirken etkilme amacı taşıdığı açıkça görülmektedir.

Derginin son seri dördüncü sayısında yer alan Yusuf Mardin'in “*Kanuna Saygı Yuvasından Başlar*”¹³⁰² adlı yazısına rastlanmaktadır. Bu yazıda; çocuk yetiştirilmesinde ailenin rolü ve önemi üzerinde ağırlıklı durulmuştur. “*Bir çocuğun kanunla ilk karşılaşması yuvasında olur. Bu kanunlar çocuğun neler yapması gerektiğini belirten ve anasıyla babası tarafından konulmuş kurallardır.*” denilmekte kanun ve kurala saygının ilk ailede verildiğine dikkat

¹³⁰⁰ Mohandas Gandhi, “Ne Kadar Küçük Olursa Olsun Eğitimi İlgilendirmeyen Bir Şey Yoktur”, *Yücel*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 1.

¹³⁰¹ H.Z.İçen, “Atatürkçülükte Eğitim Kavramı”, *Yücel*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 152.

¹³⁰² Yusuf Mardin, “Kanuna Saygı Yuvasından Başlar”, *Yücel*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 224-225.

çekilmektedir. Eğer, ailede bu eğitim verilmez ise çocuğun neler yapabileceği (*Clark Gable üslubuna kaçmak, Argo kullanmak, yalan söylemek, hırsızlık yapmak, eşyalara zarar vermek, ayıp yerlerini göstermek vb.*), bireylere ve topluma zararları örneklendirilmiştir. Eğitimin nasıl yapılacağı konusunda şiddetli ceza yönteminin işletilmesinden sıklıkla bahsedilmesine rağmen ödül uygulamasından hiç bahsedilmemesi bir eksiklik olarak gözükmektedir.

Yusuf Mardin'in bu yazısı serinin altıncı sayısında C. Kurtbay tarafından "*Kanuna Saygı Yuvada Başlar Ama...*"¹³⁰³ adlı yazısıyla sert bir şekilde eleştirilmektedir. Yazıda; Yusuf Mardin'in meseleyi ortaya tam koyamadığından, kanuna saygısızlık olarak gösterdiği hareketlerin yetersizliğinden, şiddetli ceza yöntemi uygulamasının zararlarından bahsedilmiş Mardin'in teklif ettiği yöntemlerin Ortaçağ eğitimine benzediği nitelemesi yapılmıştır. "*Mardin'in salık verdiği kuralların sirk hayvanı yetiştiricilerine faydalı olabileceğini düşünüyoruz.*" sözleriyle de eleştirinin dozu iyice artırılmıştır. Görüldüğü üzere dergide yayınlanan bir makale diğer bir yazar tarafından eleştirilebilmektedir. Derginin bu eleştiri yazısını yayınlaması demokratik ve herkese söz hakkı tavrı olarak yorumlanabilir.

Derginin dördüncü sayısında Voltaire'nin¹³⁰⁴ Örnekle Eğitim hakkında görüşlerinin yer aldığı "*Örnekle Eğitim*"¹³⁰⁵ adlı çerçeve yazısı, ABD nin kurucusu Benjamin Franklin'in eğitim hakkında söylediği sözleri içeren "*Özdeyişler*"¹³⁰⁶ yazısı ve "*Eğitim Üzerine*"¹³⁰⁷ adlı çerçeve yazısı bulunmaktadır. Son iki yazının kapsamı ve konusu eğitimin önemi ve olmazsa olmaz niteliğini yansıtmaktadır. Özdeyişlerden bazıları şunlardır; "*Bilmemek, öğrenmeye çalışmamak kadar ayıp değildir.*", "*İyi bir örnek, en faydalı öğüttür.*" ve "*Başarmak, öğrenmekten üstündür.*". "*Eğitim Üzerine*" yazısında ise ana fikir olarak; "*Toplumunu erdemli kılmak ancak gençliğin öğretimi ile oluşabilir.*" ifadeleri yer almış gençliğin eğitilmesinin önemine vurgular yapılmıştır.

Derginin son seri beşinci sayısında Fransız yazar André Maurois'ın "*Yurttaşlık Duygusu*"¹³⁰⁸ adlı çeviri yazısında; yurttaşlık kavramına açıklık getirilmiş ve yurttaşlık duygusunu "*düşüncesinde ve davranışında, yurdunun yararına kendi yararı kadar hatta daha çok yer vermek demektir.*" şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca bu yazıda; yurttaşlığın çeşitli yönleri ele alınmış toplumun bir parçası olan fertlerin sorumlulukları hatırlatılmıştır. Yurttaşlık duygusundan bir erdem bir ülke için gereklilik anlamında geciktirilmeye gelmez bir ihtiyaç

¹³⁰³ C.Kurtbay, "Kanuna Saygı Yuvadan Başlar Ama...", *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (Eski Seri Sayı:159), Nisan 1956, 360-361.

¹³⁰⁴ Voltaire (1694-1778): Fransız yazar ve Felsefecidir. Asıl adı François Marie Arouet'dir. Voltaire takma adıdır.

¹³⁰⁵ François Marie Arouet (Voltaire), "Örnekle Eğitim", *Yücel*, Son Seri Sayı:4 (Eski Seri Sayı:157), Şubat 1956, 232.

¹³⁰⁶ Benjamin Franklin, "Özdeyişler", *Yücel*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 249.

¹³⁰⁷ Benjamin Franklin, "Eğitim Üzerine", *Yücel*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 256.

¹³⁰⁸ André Maurois, "Yurttaşlık Duygusu", Çev. Kemal Işın, *Yücel*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 282.

olarak bahsedilmiştir. Derginin toplumu ve bireyi yurttaşlık konusunda eğitmek hedefiyle bu yazıya içeriğinde yer verdiği değerlendirilmektedir. Devlete iyi yurttaş olmanın kodları verilmiştir. Toplumu dönüştürme amacı taşımaktadır.

Derginin son seri altıncı sayısında din dersi meselesinin tartışıldığı bir dönemde “*Bir Din Dersi*”¹³⁰⁹ adlı yazıyla ilkokulda din dersinin nasıl verildiği tartışılmıştır. Yazıda; din derslerinin ilkokul 4 ve 5’inci sınıflarda haftada bir saat (40 dakika) verildiği, aktif metod uygulandığı, sınıfların 40 kişilik olduğu ve farklı dine mensup öğrencilerin din derslerine ilgi göstermedikleri tespitleri yapılmıştır. Din dersinin okullara ders olarak konulması o dönemde tartışılan konulardan biri olmuştur.

“*Önce Halk Eğitimi*”¹³¹⁰ adlı yazıda; çocuklar için uygun olmayan bir sinema filmine çocukların getirilmesi eleştirilmiş ve bu tür filmlere çocukların getirilmemesini sağlayacak yasal düzenlemeler yapılması için yetkililer göreve çağırılmıştır. Bu yazı toplumsal yaşayış ile ilgili hususlara derginin ilgisini göstermektedir.

“*Hümanist Eğitim Hakkında*”¹³¹¹ adlı başka bir yazıda; hümanist eğitimin evrensel nitelik taşıdığı ve ana amacının beşeri değerlerin geliştirilmesi olduğu belirtilmiş ve “*Kendini bil*” düsturuna uygun olarak hümanist eğitimin gerekliliğinden bahsedilmiştir. Bu yazıyla; hümanist eğitimin temelleri vasıflandırılmış ve çağdaşlaşmanın ana unsuru olarak görüldüğü belirtilmiştir.

“*İlkokul Öğretmeni ve Gerçek Aydın*”¹³¹² adlı çerçeve yazısında; *Varlık* dergisinin Şubat sayısında yayınlanan Nurullah Ataç’ın ilkokul öğretmenleriyle ilgili yaptığı bir değerlendirmeye cevap verilmektedir. Nurullah Ataç değerlendirmesinde; açılan köy okullarına üstünkörü eğitimden geçmiş delikanlıların öğretmen diye gönderilmesini eleştirmiş bunun yerine aydın tecrübeli öğretmenlerin gönderilmesi tavsiye etmiştir. Bu yazıda; Ataç’ın, ilkokul öğretmeni düşüncesinin ilkel olduğu, yarı bilgililerin kendini bir şey sandıklarını söyleyerek ilkokul öğretmenlerini ukala olarak nitelediği, bunun doğru olmadığı anlatılmıştır. Görüldüğü üzere yazarlar arasında fikir tartışmaları yazılar üzerinden çokça yaşanmıştır. Bu tartışmaların doğruya ulaşmada önemli bir unsur olduğu değerlendirilmektedir. Bu yazıda olduğu gibi dergi yazarları çeşitli yazılarıyla Nurullah Ataç ile fikir tartışmalarına girmişlerdir. Nurullah Ataç zaman zaman dergiye sert eleştiriler yöneltmiştir. Dergi bu eleştirilere kayıtsız kalmamış sert karşılıklar vermiştir. Ancak kabul etmek gerekir ki Nurullah

¹³⁰⁹ Yaşar Yalçın, “Bir Din Dersi”, *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 347.

¹³¹⁰ Etem Ütük, “Önce Halk Eğitimi”, *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 359.

¹³¹¹ Nermin Abadan, “Hümanist Eğitim Hakkında”, *Yücel*, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 12.

¹³¹² Mehmet Cihangir, “İlkokul Öğretmeni ve Gerçek Aydın”, *Yücel*, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 15.

Ataç'ın yönelttiği eleştirilerde tamamen tutarsız ve haksız değildir. Birtakım eksiklikleri dile getirmektedir.

Derginin *Okurdan Okurlara* köşesinde meslek okullarını bitirenlerin karşılaştıkları bazı sorunları içeren “*Meslek Okulu Mezunlarının İstikballeri*”¹³¹³ adlı bir yazı görülmektedir. Bu yazıda; özellikle bu sorunlardan önemlileri şöyle sıralanmıştır. Meslek okulu diplomalarını üniversiteye başvurabilmek için yeterli krediye sahip olmaması, üniversiteye girmek için lise diploması alınsa bile mecburi hizmetle yüklü oluşun serbestiyet vermemesidir. Bu iki sorunun yanında meslek okulu mezunlarının karşılaştıkları diğer sorunlara (*maaş yetersizliği, özlük hakları vb.*) değinilmiştir. Bu yazı; derginin eğitim sorunlarını gündeme taşıyıp ve tartıştığı ve yetkililere mesajlar verdiği yazılardan biri olarak değerlendirilmektedir.

Derginin son seri onuncu sayısında “*Bizde Terbiye*”¹³¹⁴ adlı çerçeve yazısında; çocuk eğitiminin ülkede nasıl yapıldığı ve Avrupa’da nasıl yapıldığı karşılaştırılarak anlatılmıştır. Çocuk eğitiminde doğumdan sonra ilk altı yedi yılın önemi vurgulanmış bizde ailelerin çocuklarla yeteri kadar ilgilenilmediği tesbitine yer verilmiştir. Batı memleketleri ile karşılaştırmanın amacı ise yetkililere mesajlar verilerek Avrupa’da yapılan eğitimin kurallarına göre eğitim yapılması çağrısıdır.

3.2.2. Eğitim, Öğretimde Üniversite ve Üniversite de Muhtariyet Tartışmaları

Eğitim ve öğretim meselesinde üniversiteler önemli bir yer tutmaktadır. Derginin yayınlandığı dönemlerde üniversiteler kurulmaya başlanmış doğal olarak basında bu konu sıklıkla yer almıştır. Bu yazılardan bazıları incelenecek ve verdiği mesajlar analiz edilecektir. Bu kapsamda; nazi zulmünden kaçarak İstanbul’a gelen Alman ekonomi profesörü Wilhelm Röpke’nin ekonominin felsefe ile ilişkisini konu alan “*Bir Üniversite Dersine Başlangıç*”¹³¹⁵ adlı yazısı Muhlis Ete tarafından çevrilerek okurlarla paylaşılmıştır. Bu yazı; üniversiteler ile ilgili dergide yer alan ilk kapsamlı yazı özelliği taşımaktadır. Derginin 9’uncu sayısında “*Görüşler ve Duyuşlar*” köşesiyle birlikte “*Üniversite:*”¹³¹⁶ başlığı ile sürekli bir bölüm açılmıştır. Bu bölümde, bir önceki aya ait üniversiteye (İstanbul Üniversitesi) yönelik yorumlar, faaliyetler ve haberlere yer verilmiştir.

Derginin 10’uncu sayısında, Alman asıllı bilim adamı olan Richard Honig’in¹³¹⁷ kaleme aldığı “*Üniversite Tahsilinin Mânâsına Dair*”¹³¹⁸ adlı bir başyazısı görülmektedir. Yazıda;

¹³¹³ İsmet Kural, “Meslek Okulları Mezunlarının İstikballeri”, *Yücel*, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 40.

¹³¹⁴ “Bizde Terbiye”, *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 181.

¹³¹⁵ Wilhelm Röpke, “Bir Üniversite Dersine Başlangıç”, Çev. Muhlis Ete, *Yücel*, Sayı:9, Kasım 1935, 88-91.

¹³¹⁶ “Üniversite”, *Yücel*, Sayı:9, Kasım 1935, 118.

¹³¹⁷ Yazarın Notu: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Profesörüdür.

¹³¹⁸ Richard Honig, “Üniversite Tahsilinin Mânâsına Dair”, Çev. Bülend Cemil, *Yücel*, Sayı:10, Aralık 1935, 121.

üniversitenin lisenin devamı veya bir dalda ihtisas (tıp, hukuk, dil, tarih, fizik, kimya) veren bir müessese olarak görülmemesi vurgulanırken hümanizma akımının üniversiteyi doğurduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca, üniversite öğrencilerine ilim yapmak için felsefenin iki şeklinin (*Nazari düşünme usulü ve ameli hareket usulü*) hatırdan çıkarmamaları tavsiye edilmektedir. Yazara göre, üniversitede tahsil görmek demek akademik yurttaş olmayı istemek demektir. Makalede yazar; akademik yurttaşlık sorumluluklarını açıklamıştır. Üniversitede bilginin insana hürriyet verdiği, onu peşin hükümden, türlü bağlantıdan kurtardığı temaları üzerinde durmuştur.

Derginin 17'nci sayısında, “*Üniversitenin İlk Harmanı...*”¹³¹⁹ adlı bir başyazı yayınlanmıştır. İstanbul Üniversitesi'nin açıldıktan üç yıl sonra ilk mezunlarını vermesiyle ilgili düşüncelerin okurlarla paylaşıldığı bir yazıdır. Üniversitelerin milletlerin yükselişinin ve kültür seviyesinin birer göstergesi olduğu ve memleket gençliğine ilim, irfan vererek üniversitelerin gençlerin ideallerinin gelişmesini temin ettiği özellikle vurgulanmıştır. Bu olay; memleketin yükselmesi ve gelişmesi için açılan yeni bir devrin başlangıcı olarak nitelendirilmiştir. Üniversiteden mezun olanlar için serbest düşünmeğe alışmış, zekâsı işlemiş, eskiye ve fenaya karşı alt üst edici olmuş, cehaleti, haksızlığa karşı durmayı bilen, uysallığı, kendi kendinden memnun olmayı, kin ve garazı ayaklar altına alacak kişiler olacağı gibi umutlar dile getirilmiştir. Üniversitelerden yetişen öğrencilerin nasıl ve hangi sorumluluklara sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Üniversitenin yeni mezunlarının Ankara'nın aşıladığı yapıcı ve yaratıcı bir ruhla çalışacaklarına dair inanç dile getirilmiştir.

Derginin 24'üncü sayısında, Türkiye'de iktisat öğreniminin gelişmesinde önemli katkı ve yardımları olan yahudi kökenli Alman iktisatçı *Fritz Neumark*'ın¹³²⁰ kaleme aldığı “*Yeni İktisat Fakültesinin Hedefi*”¹³²¹ adlı çeviri yazısında; Türk ekonomisinin günden güne gelişmesi ve buna bağlı olarak yetişmiş insan ihtiyacının ortaya çıkması nedenleriyle İstanbul Üniversitesi'nde İktisat Fakültesini kurmanın zorunluluğu vurgulanmıştır. Bu zamana kadar İstanbul Üniversitesi'nde iktisat derslerinin bir kısmının Hukuk Fakültesi bünyesinde verildiği belirtilmiş, iktisatla ilgili fakültenin hedefleri ve yaratacağı faydalar, okutulacak dersler, öğrenim süresi, imtihan şekli gibi hususlara değinilmiştir. Ayrıca, iktisat fakültesi öğrencilerinin sorumlulukları da hatırlatılmıştır.

¹³¹⁹ Osman Nebi, “Üniversitenin İlk Harmanı...”, *Yücel*, Sayı:17, Temmuz 1936, 189.

¹³²⁰ Yazarın Notu: *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi İktisat Ordinaryüs Profesörü ve İktisat Enstitüsü Müdürü*.

¹³²¹ Fritz Neumark, “Yeni İktisat Fakültesinin Hedefi”, Çev. Vedat Günyol, *Yücel*, Sayı:24, Şubat 1937, 209-211.

Derginin 27 ve 28'inci sayılarında Alman Ceza Hukukçusu Richard Honig'in üç sene içinde Türkçe'yi öğrenip Türkçe yazdığı "*İstanbul Üniversitesinin Çok Eski Tarihi I*"¹³²² ve "*II*"¹³²³ aynı adlı iki yazısı yer almıştır. Yazılarda; İstanbul Üniversitesi'nin tarihinin çok eski zamanda başladığı iddia edilmiş ve bu bilgi İmparator Codex Theodosianus (*II.Theodosius*)'un M.S. 435 ve 438 yılları arasında çıkarılan Theodosius kanunlarına dayandırılmıştır. Yazara göre o zamanda iki üniversite mevcuttur. Bunlardan biri *İstanbul Üniversitesi diğeri ise Roma Üniversitesi'dir*. Makale içeriğinde bu iki üniversite anlatılmıştır. Her memleket kültürünün temelini, üniversitelerin oluşturduğu ve bu kurumların araştırma yerleri olduğu özellikle vurgulanmıştır. Bu yazıda; İstanbul Üniversitesi tarihinin genel üniversiteler tarihi ile özleştirildiği görülmektedir.

Derginin 63'üncü sayısında, Oxford Üniversitesi'nin İskoç akademisyeni Mackail'in "*Üniversitenin Göreceği İş*"¹³²⁴ adlı makalesi yer almıştır. Yazıda; üniversitelerin faaliyet alanları gözden geçirilerek, üniversitelerin kurulma amaçları ile fonksiyonları¹³²⁵ anlatılmıştır. Üniversitelerin kurulma aşamasında olması nedeniyle, bu türlü kuruluşların iş gördükleri sahanın gözden geçirilmesi bu dönemde oldukça sağlıklı ve ileriye dönük tartışmalar olarak değerlendirilmektedir. Yine bu sayıda Muzaffer Şerif Başoğlu'nun kaleme aldığı "*Ankara Üniversitesi*"¹³²⁶ adlı bir yazıya yer verilmiştir. Ankara Üniversitesi kurulmadan önce yazılmış bu yazıda, üniversitenin kurulması süreci değerlendirilerek "*Ankara her medeni merkez gibi bir üniversite sahibi olmaya gidiyor. Bir üniversite teşekkülü için zaruri olan temeller belirmiştir.*" sözleriyle başlamıştır. Yazının içeriğinde; Fen Fakültesi kurulması, Siyasal Bilgiler Okulunun fakülteye çevrilmesi, Ziraat Fakültesinin kurulması, Mühendislik Fakültesinin kurulması, Tıp Fakültesinin kurulması özlemi dile getirilmiştir. Bu dönemde bu tür yazıların Ankara Üniversitesi'nin kurulmasına fikri bir zemin oluşturduğu görülmektedir. Yazıda dile getirilen beklentiler bugün gerçekleşmiş durumdadır.

Dergide "*Gelecek Nesiller Atatürk'ü Nereden ve Nasıl Öğrenecekler*"¹³²⁷ adlı bir yazı yer almaktadır. Bu yazıda; gelecek nesillere Atatürk'ü bütün özellikleri, gerçekleri ve derinlikleri ile tanıtmak gerekliliği vurgulanarak, bunun nasıl mümkün olacağı *Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nün* faaliyetleri ve amaçları ile açıklanmaktadır. Ayrıca, Enstitünün verimli olmak için yapacağı işler (*müze kurma, kütüphane oluşturma, vesika toplama vs.*) sayılmıştır.

¹³²² Richard Honig, "İstanbul Üniversitesinin Çok Eski Tarihi I", *Yücel*, Sayı:27, Mayıs 1937, 84-85.

¹³²³ Richard Honig, "İstanbul Üniversitesinin Çok Eski Tarihi II", *Yücel*, Sayı:28, Haziran 1937, 122-124.

¹³²⁴ John William Mackail, "Üniversitenin Göreceği İş ", Çev. Saffet Dengi, *Yücel*, Sayı:63, Mayıs 1940, 122-125.

¹³²⁵ Yazarın Notu: Bunlar; genç nesilleri yetiştirmek, millet ve medeniyetin yükselmesine yardım etmek maksadıyla neler yapabilecekleri.

¹³²⁶ Muzaffer Şerif Başoğlu, "Ankara Üniversitesi", *Yücel*, Sayı:63, Mayıs 1940, 135-136.

¹³²⁷ Behçet Kemal Çağlar, "Gelecek Nesiller Atatürk'ü Nereden ve Nasıl Öğrenecekler", *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945, 81-82.

Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Atatürk'ün liderliğinde gerçekleştirilen inkılâbın modern bir şekilde incelenmesi ve gelecek nesillere aktarılması hedefine yönelik olarak 4204 sayılı kanun ile 15 Nisan 1942'de kurulmuş çağa uygun eğitim ve öğretim veren bilimsel bir araştırma merkezidir. İhtiyaca binaen tesis edilmiştir. Enstitü; Cumhuriyet dönemine ilişkin milli mücadeleden başlayarak her türlü bilgi ve belgeyi toplama, bu döneme ait bilimsel araştırmalar ve yayınlar yapma yanında, Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yaparak, Atatürkçülük ve İnkılâp Tarihi derslerinin programlarını hazırlamak ve bu dersleri verecek kişileri belirlemekle yükümlü kılınmıştır.¹³²⁸ Dergi yönetimi ve yazarları enstitünün kuruluşunu yazılarıyla desteklemiş ve gerekliliğini vurgulamıştır. Bugün bu eğitim kuruluşu faaliyetlerini sürdürmektedir

Bugüne kadar Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersleri çoğunlukla öğretmene ve ders kitaplarına bağlı geleneksel anlatım yöntemiyle verilmiştir. Ancak son dönemlerde yapılan çeşitli çalışmalarda iyi tasarlanmış çoklu ortam kullanımıyla geleneksel sözel ileti yollarına göre daha kalıcı öğrenmeler yapılabildiği ortaya konmuştur. Bu bağlamda; Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini çoklu ortamla alan öğrencilerin geleneksel öğretim yöntemleriyle alan öğrencilere nazaran Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihine yönelik tutumlarını daha olumlu hâle getirdikleri belirlenmiştir.¹³²⁹ Kalıcı öğrenmelerin oluşturulması için Kurtuluş Savaşı'nın geçtiği yerlerin gezilmesi, yıl sonlarında bu dersin olayların geçtiği yerlerde verilmesi gibi daha uygulamaya dönük farklı yöntemler de denenebilir.

Derginin 136'ncı sayısında, "D.T.C.F.?"¹³³⁰ adlı yazıda; Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinin kuruluş amaçlarından bahsedilmiş ancak kuruluş amaçlarına uygun olarak faaliyet gösterilmemesinden yakınılmıştır. Yazara göre DTCTF; Türkün dünya tarihindeki engin kültür hayatında ihmal edilen cepheleri ortaya çıkaracak, coğrafyamızı, tarihimizi, dilimizi şimdiye kadar gizli kalmış, birçok milli hakikatleri ilmi ölçülerle bize öğretecek, Türk'ün milli hayatına uygun olan milli ruhunu keşfedecek, milli bir felsefe yaratacak inkılâbımızı bütün insanlık tarihine tanıttacaktır. Ancak, fakülte Ebedi Şefin yüksek teveccühlerine lâyık olamayacak bir yol tutmuştur. Dil ve tarih tezine aykırı söylemlerde bulunmuştur. Atatürk'ün bize emanet ettiği milli kültür ve milli tarih davasını hesaba katmaz olmuştur. Hatta Türklük ülküsü ile Türk dil ve tefekkürünün hakikatleriyle ilgisizlendiklerini kabul ettiren kuvvetli alâmetler sezilmektedir. Bu alâmetlerden biri de Türklük davasını insanîyet davası dışına atan

¹³²⁸ Necdet Aysal, "Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Tarihçesi ve Gelişim Süreci", Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, *Atatürk Yolu Dergisi*, S 33-34, Mayıs-Kasım 2004, 241-263.

¹³²⁹ Mehmet Şahingöz ve Bülent Akbaba, "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Öğretiminde Çoklu Ortam Kullanımının Akademik Başarı ve Tutuma Etkisi." *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 17 (2009): 17-37.

¹³³⁰ Şerif Korkut, "D.T.C.F.?", *Yücel*, Sayı:136, Şubat 1948, 521-522.

ve insaniyet davasını Türklük davasından ayırmış gibi tanıtan çarpık bir zihniyet yayılmasıdır. Bu sözlerle, Atatürk'ün davasından ve Milliyetçilikten uzaklaştığı gerekçesiyle DTCTF sert bir şekilde eleştirilmektedir.

Derginin son seri beşinci sayısında, “*Akademik Hürriyetler*”¹³³¹ adlı başka bir yazı yer almıştır. Bu yazıda; üniversite muhtariyetinden ne anlaşılması gerektiği hususunda yapılan tartışmalar ile akademik hürriyetler ve sınırları ele alınmaktadır. Üniversite muhtariyetinin kapsamı konusunda aydınlar arasında bile görüş ayrılığı olduğu belirtilmekte ve yazar da bu vesileyle kendi görüşlerini dile getirmektedir. Bu bağlamda yazara göre üniversite muhtariyeti bütün akademik hürriyetleri içerisinde toplayan bir kavramdır. Akademik hürriyetler ise, modern üniversitelerin farklı görevlerine denk olarak çeşitlidir. Üniversiteler görevlerini hürriyet havasından faydalanmak suretiyle başarabilirler. Bu bakımdan, araştırma, bilgi edinme ve onu serbestçe kullanma, kürsü ve ilim hürriyetleri akademik hürriyetlerin başlıcalarını teşkil ederler. Üniversite muhtariyeti yalnız ilmî ve idarî değil aynı zamanda mali muhtariyet de mündemiçtir. Üniversitelerin mali kaynaklarını sağlayan devlet veya özel şahıslar, akademik hürriyetlere dokunmadan yalnız teknik bir murakabe ile yetinmek zorundadırlar. Yani, akademik faaliyetlerin cereyan şekli ve istikametini tâyine veya kendi arzu ettikleri neticelerin elde edilmesini istemeye kalkışamazlar. Yalnız gelirin maksat dışında harcanması veya israf edilmesi dolayısı ile hesap sorma yetkisine sahiptirler. Üniversite muhtariyetinin devlet içinde veya devlet dışında bağımsız olmadığı da bir gerçektir. Bu düşünceye uygun olarak, bir demokrasi rejiminde, ilim hürriyetine istinaden sağcı veya solcu totalitarizmin propagandası yapılamaz. Türk devletini ve demokrasi rejimini temelinden yıkmaya tehlikesi taşıyan akımları müdafaa etmek muhtariyete asla uygun değil ve suçtur. Dergide; bu yazıda görüldüğü üzere son ayların aktüel bir tartışma konusuna yer verilmiş ve savunulan düşünceler okurlarla paylaşılmıştır. Derginin yine bu sayısında “*Üniversite*”¹³³² adlı makalesinde; üniversitede fikir tartışmaları yapılmasının en olgun fikri ortaya çıkaracağı iddia edilmiştir. Bu bağlamda “*Üniversite davasında kimse zarar görmeyecek vatan yükselecektir: Türk fikri doğacaktır.*” ifadeleriyle üniversitede yapılan bu tür tartışmaların sağlıklı olduğundan bahsedilmektedir.

Derginin son seri altıncı sayısında, Yücel’in “*Bağımsız Üniversite*”¹³³³ adlı başyazısı görülmektedir. Yazıda; üniversiteler yüksek bilgi yurtları olarak nitelendirilmekte ve bu üniversitelerin toplum düzeninin zorbaların elinde olduğu yerlerde bağımsız olamadıkları iddia edilmektedir. Buna örnek olarak İspanya’da faaliyet gösteren Salamanca

¹³³¹ Yavuz Abadan, “Akademik Hürriyetler”, *Yücel*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 275-276.

¹³³² Vasfi Raşit Sevig, “Üniversite”, *Yücel*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 303.

¹³³³ “Bağımsız Üniversite”, *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 1.

Üniversitesi'nin kapatılması delil olarak sunulmaktadır. “*Dış kontrolün, gerek halk yığınlarından gelsin gerek hükümetten gelsin, yabancı etkilerin başladığı noktada, bilgi yurtları olan üniversitelerin bağımsızlığı sona erer.*” şeklinde ifadeleriyle bağımsızlığın etkiden uzak olması gereği vurgulanmaktadır. Ayrıca, üniversitelerin yerine getirmek zorunda olduğu üç ödevden bahsedilmiştir. Bunlar; “*Toplumdaki belli mesleklere yetili insan yetiştirmek; bilimin gelişmesine çalışmak ve bilim araştırmacılarını yetiştirmek; bilim, edebiyat, güzel sanat vb. alanlarında kültürün toplumda yayılmasına hizmet etmek.*”. Üniversitelerin bu ödevlerden sadece birincisini yerine getirmekte başarılı olduğu diğer ödevlerde ise noksanlıkları ve eksiklikleri bulunduğu tespiti yapılmıştır. “*Bir üniversiteye asıl değerini veren ilim araştırmacılığı gelişmedikçe fakültelerimizin birer meslek okulu olmaktan öteye geçmelerini bekleyemeyiz.*” ifadeleriyle de bu düşünce ve fikirler desteklenmiştir. Ayrıca, meselenin sadece bağımsızlık yönünde değerlendirilmesine karşı çıkılmış bilimsel araştırmaların önemi ve kültür alanında yayıcılık davası kuvvetli bir şekilde vurgulanmıştır. Her ne kadar dışarıdan bir örnek verilmiş olsa da “*Toplum düzeninin zorbaların elinde olduğu yerlerde bağımsız olamadıkları*” imasını, zamanın yöneticilerine örtülü bir gözdağı olarak değerlendirmek mümkündür.

Derginin son seri yedinci sayısında, “*Üniversitelerimiz*”¹³³⁴ adlı yazıda; Ege Üniversitesi'nin faaliyete geçmesi, Erzurum'da kurulması kararlaştırılan Atatürk Üniversitesi'nin kuruluş hazırlıkları, siyasi ve ilmi çevrelerce üniversite muhtariyeti sınırlarının tartışılması, mevcut üniversitelerin durumları ile kurulacak olan üniversitelerin gelişim durumları gözden geçirilmiştir. Bu kapsamda; üniversitelerin bütün görev ve ödevlerini hakkıyla başarmalarını ve batılı benzerlerine uygun tempoda gelişmelerini sağlayacak en müessir çarenin bugün tanınmış bulunan kayıtlı, şartlı muhtariyetin daraltılması değil aksine genişletilmesi ile çözülebileceği iddia edilmektedir. Muhtariyetin genişletilmesiyle üniversitelerin haklarını asla kötüye kullanmaksızın hedef ve gayelerine doğru süratli bir şekilde ilerleyecekleri savunulmaktadır.

Derginin son seri sekizinci sayısında, Ankara Üniversitesi'nin kuruluşunun 10. yıldönümü vesilesiyle Dil Tarih Coğrafya Fakültesi kapak resmi (*Sacit Atlıhan'ın elle çizdiği*) olarak yer almıştır. Derginin kapaktan sonra yer alan baş sayfasında Yavuz Abadan'ın “*Ankara Üniversitesi*”¹³³⁵ adlı başyazısına yer verilmiştir. Bu yazıda; Ankara Üniversitesi'nin, onuncu yılını tamamlaması ve 18 Haziran 1956'da yürürlüğe konan 4936 sayılı üniversiteler kanunun geçici birinci maddesiyle, o güne kadar münferit fakülteler halinde faaliyette bulunan Ankara

¹³³⁴ Yavuz Abadan, “Üniversitelerimiz”, *Yücel*, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 6.

¹³³⁵ Yavuz Abadan, “Ankara Üniversitesi”, *Yücel*, Son Seri Sayı:8 (161), Haziran 1956, 69.

yüksek bilim müesseselerini bir araya toplayarak modern bir üniversite hüviyetine kavuşturulması'ndan övgüyle bahsedilmiştir. Ankara Üniversitesi'nin son on yıldaki olumlu değişimine dikkat çekilerek bu gelişimin süresinin kısa olduğu bu on yılın bir tecrübe devresi olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, Ankara Üniversitesi'nin bünyesinde bulunan sekiz fakülte, İstanbul Üniversitesi fakülteleri ile karşılaştırılmış ve bu fakülteler yer ve faaliyetleriyle tanıtılmıştır. Yazının sonunda ise yazar tarafından; üniversitelerde on yıllık dinamik gelişiminin üniversitelere tanınan muhtariyetin bir eseri olduğuna özellikle dikkat çekilmiştir.

Üniversiteler, derginin tabiri ile yüksek bilgi yurdudur. Bu kurumlar; üst düzeyde eğitim, öğretim ve bilimsel araştırmalar yaparlar. Bilimsel özerkliği ve kamu tüzelkişiliğini bünyesinde bulundurlar. Dergiye göre; üniversiteler milletlerin yükselişlerinin ve kültür gelişimlerinin etkili aktörleridir. Serbest düşünme ve fikir özgürlüğü bu kurumlarla özdeşleştirilmiştir. Derginin yayın dönemi üniversitelerin yeni yeni kurulduğu dönemdir. Nazi zulmünden kaçan yabancı öğretim üyelerinin üniversitelerin kuruluşu ve gelişiminde etkileri ve katkıları oldukça fazladır. Bu yabancı aydınlar dergide çeşitli yazılar yazmışlardır. Derginin özellikle son sayılarında, üniversitelerle ilgili yazılara daha çok yer verdiği anlaşılmaktadır. Bu dönem incelendiğinde üniversitelerin bağımsızlık ve muhtariyet tartışmaları basının en önemli konularından biri olmuştur. Bu bağlamda *Yücel*'de üniversitelerle ilgili muhtariyet tartışmalarına katılmış yayınlarıyla akademik hürriyetlerin destekçisi olmuştur. Ancak akademik hürriyetlerin uygunsuz kullanılmasını ve öğretim üyelerinin partizanca yaklaşımını kabul etmemiş karşı bir duruş sergilemiştir. Dergi hedef kitesini liseli gençlikten üniversite gençliğine doğru evirmesi dergide daha çok üniversiteler hakkında yazılar yazılmasına sebep olmuştur. Bu bağlamda; üniversitelerin aktüel faaliyetleri derginin içeriğinde yer almıştır. Dergi, gerek üniversitelerin kurulmasında gerekse faaliyetleri ve gelişiminde fikirleri ile katkı ve destek sağlamıştır.

Yücel Dergisi'nde, genel olarak eğitim ve öğretim ile ilgili yazılara bakıldığında; toplumsal bir misyon yüklenildiği görülür. Söz konusu yazılar, dönemin toplumsal beklentileriyle paralel bir özellik gösterir. Yani, dönemin toplumsal ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuştur. Bu bağlamda; bu dönemde tespit edilen eğitim sorunları (*Eğitimde kademelenme ve süreleri, araç gereç yetersizliği, ders araç gereç, bina tesis yetersizliği, öğretim elemanı yetersizliği vb.*) yoğun olarak yer almıştır. Derginin o günkü yazılarında; ilköğretim ve ortaöğretimin süreleri, meslek liselerine olan ihtiyaç, çocuk eğitimi, kızların eğitimi, toplumsal yaşayışa özgü görgü ve muâşeret kuralları ve köylerde yaşayan nüfusun eğitimi öne çıkarılmıştır. Köy araştırmaları, köy çocuklarının eğitimi, köye öğretmen götürme

ve öğretmen yetiştirme, kırsal kültürü dönüştürecek unsurların aranması gibi çok ciddi eğitim sorunları gündeme taşınmış ve çözümler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Laik eğitim, karma eğitim, mesleki eğitim konuları konusunda mevcut uygulamaları destekleyen zaman zaman kusurları eleştiren yazılar yazılmıştır. Genel olarak gençlerin ve halkın eğitilmesi öncelenmiştir. Dergide; özellikle çocukların ve gençlerin eğitilmesinde masal, hikâye, şiir karikatür gibi teknik vasıtalarla çokça başvurulmuş hemen hemen her sayısında bir hikâye veya bir masal anlatılmıştır. Dergide; batıyı görmüş ve batılı bilgilerle donatılmış, batının yaşayış ve düzenini bilen aydın yazarlar; bilgi ve görgülerini halka ve gençlere ulaştırmayı hedef edinmiş, bu maksatla da çeşitli makaleler kaleme almış çeviri yazılarıyla da hedef kitleyi aydınlatmayı amaç edinmişlerdir. Okur yazarlığın artırılması (*cahilliğin önlenmesi*), kızların eğitimi, okul müfredatlarının tartışılması, meslek eğitimi, din eğitimi, çocuk eğitimi, demokrasi kültürünün oluşturulması, memlekette ve dünyada iyi vatandaş olma eğitimi, örgün eğitim, yaygın eğitim, cumhuriyet kültürünü benimsetme ve eğitim politikaları oluşturma gibi maksatlarla çeşitli yazılar yazılmıştır.

Dergi, toplumun ihtiyaç duyduğu insanın yetiştirilmesi misyonu ile hareket etmiştir. Eğitim ve öğretim ile ilgili çeviri yazılarına sayfalarında yer vermiştir. Türk eğitiminin modernleşmesi ve yenileşmesi çabalarında, yabancı eğitim uzmanlarının görüşlerinden eserleri aracılığı ile faydalanmış ve bu yabancı eğitim uzmanlarının görüşlerini hedef kitleye çeviriler vasıtasıyla ulaştırmıştır. Yabancı eğitimcilerin dönem eğitimlerine katkılarını içeren spesifik yazılarını da ayrıca yayınlamıştır. Bu bağlamda bu yazılara bakıldığında derginin eğitim ve öğretim misyonunu lâyıkıyla yerine getirdiğine inanılmaktadır.

3.2.3. Halkevleri

Halkevleri, Cumhuriyet'in bir ürünüdür. Dönemin şartları bu ürünün ortaya çıkmasını gerekli kılmıştır.¹³³⁶ Daha önce uygulamaya konulan Türk Ocakları ürününün tecrübe ve deneyimleri bu oluşumu tetiklemiştir. Türk Ocakları'nın lağvedildiği ve halkevlerinin kurulduğu günleri yaşayan Niyazi Berkes, anılarında Türk Ocakları'nın Atatürk inkılâpları olarak bilinen değişiklikleri Türk dünyasında “*Kültür bunalımı*” yaratan eylemler olarak nitelemesinden dolayı Mustafa Kemal tarafından onaylanmadığını belirtmiştir.¹³³⁷ Bununla birlikte aslına bakılırsa, Cumhuriyet ile birlikte Türk Ocakları inkılâplara yeterli ilgi ve alakayı göstermediği gerekçesiyle kapatılmıştır.¹³³⁸ Halkevleri, bu kurumun kapatılmasından takribi 10 ay sonra kurulmuştur. Halkevleri, CHP'nin halkçılık ilkesinin bir gereği olarak düşünülmüştür. Reşit Galip halkevlerini kurma işini üstlenmiş ve 1932 yılında bu kurumların tarih sahnesine

¹³³⁶ Zeki Arıkan, “Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi”, *Atatürk Yolu Dergisi*, 1999, 6.23.

¹³³⁷ Niyazi Berkes, *Unutulan Yıllar*, (Yay. Haz. Ruşen Sezer), İletişim, 1997, 169.

¹³³⁸ Anıl Çeçen, *Atatürk'ün Kültür Kurumu, Halkevleri*, Gündoğan Yay., Ankara: 1990, 100.

çıkmasıyla ilgili hazırlıkları tamamlamıştır. 19 Şubat 1932 günü başta Ankara olmak üzere 14 il merkezinde¹³³⁹ halkevleri açılmıştır. Bu dönemde halkevleri, bir siyasi kurum olarak düşünülmemekle beraber, CHP genel merkezine bitişik bir kurum olarak tasarlanmıştır. Parti, halkevlerinin kuruluşunu ve amacını şu sözlerle açıklamıştır; “*Cumhuriyet Halk Partisinin halkevleri ile takip ettiği gaye, milleti şuurlu, birbirini anlayan, birbirini seven, ideale bağlı bir halk kütlesi halinde teşkilatlandırmak.*”¹³⁴⁰ Halkevleri; Cumhuriyet ve Cumhuriyetin ortaya koyduğu yenilik ve değerlerin tanıtılması, çağdaş, laik bir toplum oluşturulması, toplumun teşkilatlandırılması yani *halkı bilinçlendirmek örgütlemek* olarak düşünülmüştür.

Halkevlerinin hayata geçirilmesinin bir başka önemli gerekçelerinden biri bir ulus yaratmak için halka ulaşmak ihtiyacıdır. 1931 yılından itibaren yeniden oluşturulan CHP parti ideolojisi ile aydınların öncülüğünde milli değerlerin gün ışığına çıkarılması suretiyle, çağdaş bir anlayışla yeni bir milli kimlik ortaya koymak amaçlanmıştır.¹³⁴¹ Menemen olayı ve Güneydoğu’da yaşanan kalkışmalar sonrasında “*millet kavramı Kemalist ideolojinin içine laiklik ilkesinin bir sonucu olarak dinsel öğelerden arındırılmış biçimde girmiştir.*”¹³⁴² Bu dönemde insanların kendi kimliklerini tanımlayış biçimlerini değiştirmek amacıyla onlara yeni bir alternatif kimlik sunmak amacı görülmektedir. İşte halkevi bu amaçları gerçekleştirmek için en uygun araçtır.

Bu müesseselerin açılışını mütakiben, birçok kişi halkevlerin üyesi olmuş ve buralarda yapılan etkinlik ve faaliyetlere katılmıştır. 1950 yılı itibarıyla, Türkiye genelinde 478 tane halkevi, 4322 tane halk odası bulunmaktadır.¹³⁴³ 1950’de DP nin iktidara gelmesiyle halkevleri için yeni bir dönem başlamıştır. İktidar bu kurumlara karşı muhalefette bulunduğu dönemdeki olumsuz tavırlarını sürdürmüştür. Bu olumsuz tavır bu kurumlara karşı halkın ilgisini de azaltmıştır. Hatta DP hükümeti, memur ve öğretmenlerin halkevlerinde görev almalarını yasaklamıştır.¹³⁴⁴ Bunların bir sonucu olarak TBMM’de 8 Ağustos 1951 tarihinde kabul edilen ve 11 Ağustos 1951 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5830 sayılı kanun ile Türkiye’de bulunan tüm halkevleri kapatılarak malları hazineye devredilmiştir.¹³⁴⁵

Hukukçu Çetin Yetkin; CHP’nin ideolojisini saptayamayan bir parti olduğunu, çoğulculuğu kendi içinde yarattığı için istikrarsızlık ve çelişkilerden kurtulamadığını, halkevlerinin

¹³³⁹ Yazarın Notu: Afyon, Ankara, Aydın, Bolu, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Eskişehir, İstanbul (Eminönü), İzmir, Konya, Malatya ve Samsun.

¹³⁴⁰ *Halkevleri 1931-1935*, 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı”, 6-7.

¹³⁴¹ Döndü Sena Gündürü, *Türk Modernleşmesinde Öncü Bir Kurum: Ankara Halkevi: (1932-1951)*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara:2022, 29.

¹³⁴² Levent Köker, *Modernleşme, Kemalizm ve Demokrasi*, İletişim Yayınları, İstanbul: 2000, 151.

¹³⁴³ Orhan Özacun, “Halkevlerinin Dramı”, *Kebikeç*, II/3 (1996), 91.

¹³⁴⁴ BCA,490.1.0.0/1061.1075.1; “*Öğretmenler Halkevlerinde Çalışmayacak*”, *Ulus*, 26 Kasım 1950.

¹³⁴⁵ Tevfik Çavdar, “Halkevleri”, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim IV, 878-884.

işlevlerini açıklamak bakımından da yetersiz kaldığını iddia etmektedir. Ayrıca, bu kurumların “*sadık kullan*” şeklinde hareket etmediklerini, halkevlerinin bir bölümünün bağımsız ve yararlı kültür kurumları olduğunu bunların kamuoyunda saygınlık kazandığını 1950 seçimlerinde ve öncesinde muhaliflerin de aynı kurum içinde bulunduğunu ve CHP’yi halkevlerini kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak istediği yani bu kurumları tam anlayamadığı gerekçesiyle eleştirmektedir.¹³⁴⁶

Yücel yayın hayatında, okurlarına halkevleriyle ilgili çok sayıda haber ve bilgi sunmuştur. Halkevlerinin faaliyetleri, başarılı çalışmaları zaman zaman aksayan yönleri derginin çeşitli sayılarında tartışılmıştır. Bu bağlamda genel olarak dergi, halkevlerini olumlu olarak karşılamış olmasına karşın çalışmalarının ve faaliyetlerinin daha verimli olması maksadıyla, zamanın ülke yöneticilerine ve halkevi personeline yönelik (*özellikle başkanlarına*) olumlu ve olumsuz eleştirilerde bulunmuştur. Bir başka deyişle dergi, halkevleri faaliyetlerinin aksayan yönlerini halkevi personeline yönelik uyarı ve eleştirilerini *Yücel* yazarları, okur görüşü veya akıl kişilerin yazıları vasıtasıyla dönemin ülke yöneticilerine ve okur kitlesine ulaştırmıştır. Bu kapsamda;

Dergide halkevleri ile ilgili ilk yazı, “*Aydın Kültür Hareketleri Bölümünde*” yer alan “*Halkevlerinin Beşinci Yıldönümü*”¹³⁴⁷ adlı yazıdır. Bu yazıda; memlekette 31 yeni halkevinin daha açıldığı, bu evlerin beş yıl içinde mühim işler başardığı, halkevlerinin dil, tarih üzerine yeni araştırmalar yaptığı, dergiler yayınladığı ve konferanslar tertip ettiği duyurulmuştur. Bu yazıda halkevlerinin işlevlerine yönelik vurgular yapılmıştır. Ayrıca, dönemin İçişleri Bakanı Şükrü Kaya’nın halkevleri ile ilgili bir konuşmasına yer verilmiş halkevlerinin kuruluş maksatları ve işlevleri en yetkili ağızdan hedef kitleye iletilmiştir. Bu yazısıyla dergi halkevlerinin yayın organı gibi hareket edeceğini de göstermiştir.

Derginin 26’ncı sayısında; “*Atatürk’ün ve Halkevinin Çocukları*”¹³⁴⁸ başlıklı başka bir yazıya yer verilmiştir. Dergi bu başyazısının altında “*YÜCEL bu safların şuurlu bir gönüllüsüdür.*” ibaresini koymuştur. Bu yazıda; “*Uyanık ve aydın Türk gençliğinin şimdi bir başka adı var, aynı hasletle ve aynı şerefte bir başka adı: Atatürk’ün ve halkevinin çocukları...*” dergi, Atatürk’ün ve halkevinin çocuğu olmak şeref ve mesuliyeti uğrunda kendini hazırlamakla meşgul olduğunu beyan etmiştir. Bu yazılar derginin halkevleri üzerinden *Kemalizm*’in öncülüğünü yaptığını gösteren yazılardır. Bu sayının “*Aydın Kültür Hareketleri*” köşesinde “*1935 Halkevleri*”¹³⁴⁹ başlıklı halkevleriyle ilgili bir yazı daha bulunmaktadır. Bu yazıda

¹³⁴⁶ Çetin Yetkin, *Türkiye’de Tek Parti Yönetimi 1930-1943*, Altın Kitap Yayınevi, Ankara:1983, 9.

¹³⁴⁷ Haluk Y. Şehsuvaroğlu, “Halkevlerinin Beşinci Yıldönümü”, *Yücel*, Sayı:25, Mart 1937, 35.

¹³⁴⁸ “Atatürk’ün ve Halkevinin Çocukları”, *Yücel*, Sayı:26, Nisan 1937, 41.

¹³⁴⁹ “1935 Halkevleri”, *Yücel*, Sayı:26, Nisan 1937, 77.

1936'da yayımlanan 1935 *Halkevleri Broşürü* tanıtılmış ve bu broşürde; halkevlerinin memleket kültürüne yaptığı hizmetler ve başarılar anlatılmıştır. 1936 yılına ait 124 halkevinin çalışmaları belgelerle paylaşılmıştır.

Derginin 31'inci sayısı "*Aydın Kültür Hareketleri Bölümünde*" Behçet Kemal Çağlar'ın kaleme aldığı "*Halkevlerinin Çalışmaları*"¹³⁵⁰ yazısında; CHP'nin kültür kurumları olan halkevlerinin memlekette gün geçtikçe daha çok yer tutan, hizmet gören, varlığını belli eden müesseseler olduğu vurgulanmaktadır. Halkevlerinin yayın organı olan *Ülkü Dergisi* için ise "*Halkevleri dergisi Ülkü'nün sadece soğukkanlı ve ağırbaşlı bir Türkiyat mecmuası gibi görüldüğüne bakmayınız; birçok halkevlerinde milli heyecanı bütün şuuru ve şümülü ile muhitindeki havaya hâkim bulunmaktadır.*" denilmektedir. Halkevleri hakkında; yıllardan beri memlekette yararlı olmak, yaşının ve idealistliğinin hakkını vermek isteyen, kanı büyük ve temiz ihtiraslarla tutuşan Türk gençliğinin bilmeden aradığı eşsiz yuvalar olarak söz edilmektedir. Bu yazıda genel olarak halkevlerinin nasıl çalışması gerektiği konusunda telkinlerde bulunulmuş, bazı halkevlerinin gerektiği gibi çalışmadığı, gerekli veriminde alınamadığından bahsedilmiştir. Ancak bunların hangi halkevleri olduğu konusunda herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Ayrıca *Ülkü Dergisi* 'ne çalışmalarından dolayı methiyeler düzülmektedir.

Derginin 34'üncü sayısı "*Aydın Kültür Hareketleri Bölümünde*" Yücel'in kaleme aldığı "*Halkevlerinin Faaliyet ve Neşriyatı*"¹³⁵¹ yazısında; başarılı çalışmalar yapan halkevlerinin faaliyetleri örneklerle (*folklorda, gündelik hayata dair vs.*) açıklanmaktadır. Bu örnekleri müteakip "*Çalışan halkevleri büyük bir eksiği dolduruyorlar ve her Türk münevverinin boynuna borç olan güzel ve yüce ödevleri bir uçtan dile getiriyorlar.*" demek suretiyle bu çalışan halkevleri dergi tarafından onore edilmektedir. Aynı zamanda; halkevini böyle bir çalışma şevk hızına yöneltemeyen başkanlar, eleştirilmektedir. Ayrıca, derginin bu sayısının "*Fotoğrafla Türkiye*"¹³⁵² adlı yazısında; Matbuat Umum Müdürlüğünün *La Turquie Kemaliste Mecmuası*yle, o günkü Türkiye'yi tanıttığı vurgulanmakta ve Umum Genel Müdürlüğü'nün faaliyetleri anlatılmaktadır. Ancak halkevlerinin faaliyetlerine yer vermediği için de Umum Genel Müdürlüğü eleştirilmektedir. Dergi çoğu sayısında halkevlerinin faaliyetleri hakkında okurlarını bilgilendirmiş ve bir nevi halkevlerinin yayın organı gibi hareket etmiştir. Bu bağlamda "*Ziya Gökalp'in Ölüm Yıldönümü*"¹³⁵³ başlıklı yazısında; "*Şehremini halkevi geçen ay Ziya Gökalp için bir gün tertip etti. Ölüm yıldönümü münasebetiyle hazırlanan bu günde büyük mütefekkirin eserleri üzerine eğilmek, onları tahlil*

¹³⁵⁰ Behçet Kemal Çağlar, "Halkevlerinin Çalışmaları", *Yücel*, Sayı:31, Eylül 1937, 38-39.

¹³⁵¹ "Halkevlerinin Faaliyet ve Neşriyatı", *Yücel*, Sayı:34, Aralık 1937, 193.

¹³⁵² "Fotoğrafla Türkiye", *Yücel*, Sayı:34, Aralık 1937, 194.

¹³⁵³ "Ziya Gökalp'in Ölüm Yıldönümü", *Yücel*, Sayı:34, Aralık 1937, 194.

eden hatipleri dinlemek ve hatırasını yaşamak fırsatını kazanıyoruz.” ifadelerine yer vererek bir örnek sunmuştur.

Derginin 35’inci sayısı “*Ayın Kültür Hareketleri*” köşesinde “*Ankara’nın Atatürk Günü*”¹³⁵⁴ başlıklı yazısıyla “*Atatürk’ün Ankara’ya ayak bastığı günün 18 inci yıldönümü 27 Birinci Kanun (Aralık) Pazartesi günü, Ankara Halkevi’nde ve bütün Ankara’da büyük bir bayram kutlanacaktır.*” diye Ankara Halkevi’nin bir faaliyeti, “*Yeni Açılacak Halkevleri*”¹³⁵⁵ adlı başka bir yazıyla da yeni açılacak halkevleri konusunda okurlar bilgilendirilmiştir.

Derginin 36’ncı sayısında ve yine “*Ayın Kültür Hareketleri*” köşesinde “*Halkevleri Mecmuası*”,¹³⁵⁶ “*Devamlı Konferanslar*”¹³⁵⁷ ve “*Yeni Açılacak Halkevleri*”¹³⁵⁸ başlıklı üç yazısı yayınlamıştır. Bu yazılarda, bazı halkevlerinde çıkan yerel mecmualar ve yazarları tanıtılmaktadır. Bu kapsamda tanıtılan dergiler; *Uludağ (Bursa)*, *Türk Akdeniz (Antalya)*, *Görüşler (Adana)*, *İçel (Mersin)* mecmualarıdır. Yazıda ayrıca açılacak yeni halkevleri hakkında çeşitli bilgiler verildiği görülmektedir.

Halkevlerinin her çalışmasını takip eden *Yücel*, 37’nci sayısında “*Özlediğimiz Kurumlar*”¹³⁵⁹ başyazısıyla halkevleriyle ilgili kamuoyuna çok önemli bazı uyarılarda bulunmaktadır. Bu uyarılar; halkevlerinin her yerde mutlaka muvaffak olmuş müesseseler olarak görülmek istendiği, çünkü halkevlerinin, genç ve idealist insanların bir araya gelince inkılâbın neticeleri ve neslin terbiyesi hakkında yeni ve müsbet fikirler üretebileceği, halkevlerinin daha varlıklı daha yararlı olması için alacağı tedbirler hakkındadır. Ayrıca bu yazıda; işleyiş yönünden birtakım sıkıntılar dile getirilip çözüm yolları sunulmuştur. Bu kapsamda; halkevlerine seçilen başkanların yeterli kriterleri taşımadığı ve o günün problemlerinden biri olan “*liyakat*” sorunu, halkevlerine sürekli giden insanların ve gençlerin korunması, halkevlerinin zaruri masraflarının muhitin hayırseverleri tarafından yardım yapılarak karşılandığı ve bu yardımın ise faaliyetleri sürdürmede yetersiz kaldığı konularıdır. Dergi tarafından halkevlerinin *Kemalizm*’in birer mabedi ve mektebi olduğu dile getirilmekte bu işin hakkı ile yapılabilmesi için devlet tarafından bütçe ayrılmasının elzem olduğu görüşüne yer verilmektedir. Halkevlerinde haftada bir toplanıp işler yapıldığını halbuki bu yerlerin parti prensiplerine uygun daima uyanık, yeni nesillerin kafasını ve kalbini fethedecek insanların bulunması ve onlar tarafından halkın eğitilmesi gerektiğidir. Çözüm önerileri ise, merkezde geniş bir halkevi bürosu açmak, her şube için de salahiyetli ve teferruatlı programlar tertip etmek ve

¹³⁵⁴ “Ankara’nın Atatürk Günü”, *Yücel*, Sayı:35, Ocak 1938, 234.

¹³⁵⁵ “Yeni Açılacak Halkevleri”, *Yücel*, Sayı:35, Ocak 1938, 235.

¹³⁵⁶ “Halkevleri Mecmuası”, *Yücel*, Sayı:36, Şubat 1938, 275.

¹³⁵⁷ “Devamlı Konferanslar”, *Yücel*, Sayı:36, Şubat 1938, 275.

¹³⁵⁸ “Yeni Açılacak Halkevleri”, *Yücel*, Sayı:36, Şubat 1938, 276.

¹³⁵⁹ “Özlediğimiz Kurumlar”, *Yücel*, Sayı:37, Mart 1938, 1.

gerekli direktifleri buradan vermek ve yetersiz kalan personeli daha iyi faaliyet gösteren halkevlerine göndererek eğitilmesini sağlamak şeklinde sıralanmıştır. Yazıdan anlaşıldığı üzere dergi halkevlerini ve çalışmalarını analiz edip sorumlu makamları, eksiklikler ve noksanlıklar konusunda uyarmıştır. O zaman halkevlerine bütçe ayrılmaması dikkat çekicidir. Aynı sayının “Yeni Bir Devrim: Halkevi”¹³⁶⁰ yazısında; dönemin devlet adamları ve sanatçılarının halkevleri ile ilgili sözleri verilmiştir. Bu bağlamda sözlerin bazıları şunlardır; “Partimizin halkevleri ile bütün yurttaşlara kucağını açması vatanda sosyal ve kültürel bir devrim yaptı (Atatürk). Halkevlerinde milli ve içtimai hayatın temelleri tedris, terbiye ve konuşma suretinde mütemadiyen kurulmalıdır (İsmet İnönü). Partinin halkevleriyle takip ettiği gaye, milleti şuurlu, birbirlerini anlayan, birbirlerini seven ideale bağlı bir halk kitlesi halinde teşkilatlandırmaktır. Recep Peker).”

Derginin 61’inci sayısının “Vazifemiz.... Yolumuz...”¹³⁶¹ adlı yazısında; Atatürk, İsmet İnönü, Refik Saydam ve Falih Rıfkı Atay’ın halkevlerine yönelik açıklayıcı sözleri bulunmaktadır.

Derginin *Okuyucu Dertleri* köşesinde “Halkevi Kitaplıkları”¹³⁶² başlıklı M.Aydoğan adlı bir okurun yazısında; “Her halkevinde, şüphesiz topluluğa faydalı olsun diye kurulan, bir kitaplık var kitaplığı olmayan halkevi görmedim. Bunlar, halkevinin büyüklüğü ve küçüklüğüne göre büyük veya küçük olurlar” açıklaması yapılmakta ve bazı halkevleri kitaplıklarının mesai saatleri dışında ve hafta sonları açık olmadığından özellikle çalışan kesimin bu kitaplıklardan faydalanamadığı dile getirilmektedir. Halkevleri kitaplıklarının açılışı ve kapanışı devlet daireleri ile aynı olması eleştirilmekte ve düzeltilmesi istenmektedir. Bu sorun bugünde bazı kütüphanelerimizde mevcuttur. Bu yazıyla böyle bir sorunun ilgililere basın yoluyla iletilmesi derginin her türlü soruna duyarlı olduğunun bir göstergesidir.

Derginin “Aydın Olayları” köşesinde “Sergi Karikatürü, D Grubu Sergisi Konuşmalar”¹³⁶³ adlı bir yazıyla yine bir okur görüşüne yer verilmiş bu bağlamda; “Beyoğlu halkevi 1940 yılı başında güzel bir teşebbüs yaptı. Şurada burada neşriyat yapan Türk karikatürüstlerine başvurarak on küsurundan eserlerin orijinallerini istedi ve bir araya toplayarak “Birinci Türk Karikatür Sergisi” ismini verdiği bir sergi meydana getirdi.” denilmiş ancak serginin özensiz bir şekilde hazırlandığı görülünce; “Açılan sergiye verilen isim “Türk” tür. Hükümetin ve Partinin “Halkevi”’nden istediği vazife büyüktür. Bu gibi resmi ve yarı resmi müesseselerde vazife alanlarının göz önünde tutmaları icap eden birçok hususlar

¹³⁶⁰ “Yeni Bir Devrim: Halkevi”, *Yücel*, Sayı:37, Mart 1938, 17.

¹³⁶¹ “Vazifemiz ... Yolumuz...”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 31.

¹³⁶² M.Aydoğan, “Halkevleri Kitaplıkları”, *Yücel*, Sayı:128, Haziran 1947, 220.

¹³⁶³ Ahmet Hisarlı, “Sergi karikatürü-D. Grubu Sergisi Konuşmalar”, *Yücel*, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 164.

*bulunduğunu unutmamaları gerekir zannındayız.” ifadeleriyle halkevleri idarecileri sert bir şekilde eleştirilmiştir. Dergi yine bu bölüm içerisinde “CHP Neşriyatı; Konuşmalar-Broşür 3” başlığı ile bazı tespitlerde bulunmuştur.¹³⁶⁴ Bu kapsamda; halkevleri hakkında Nafi Atuf Kansu’nun¹³⁶⁵ konuşmaları parçalar halinde okurlarına sunulmuştur. Halkevlerinin kuruluş amaçlarını ve rolünü belirttiğinden bu konuşmalar önemlidir. Bu bağlamda bir konuşmada; CHP’nin yaptığı büyük inkılâbın, milletin benliğine indirilmesi lazım geldiği ve bu maksatla halkevlerinin kurulduğu işaret edilmiş halkevlerinin “CHP prensiplerine uygun çalışan halk terbiyesi kurumları” olduğu vurgulanarak önemine dikkat çekilmiştir. Ancak bu kurumların aksayan yönleri bulunduğu belirtilerek şu tespitlere yer verilmiştir; bazı halkevleri kendilerine düşen vazifeyi tamamen değil, kısmen değil, hatta asgariden az derecede yapıyorlar, yapılan toplantılar, konuşmalar, verilen konferanslarda seviye düşünülüyor, faaliyet muayyen zamanlara münhasır kalıyor, kitle gelsin diye bekleniyor, halbuki, şehirlerimiz müstesna, 18 milyonun % 85 i köylüdür. Ona, onun zemin ve muhitinde, halkevlerinin uzuvları hitap etmeli, oraya gitmelidirler, bize halk hatipleri, halka inen ve ona söyleyen şahıslar lazımdır. Bu tespitlere bakıldığında bazı halkevlerinin yeterince verimli çalışmadığı ve hedeflenen seviyelere ulaşamadığı anlaşılmaktadır. Halkevi yöneticileri bu verimsiz çalışmalardan birinci derecede sorumlu tutulmaktadır. Ancak topyekün bakıldığında, halkın eğitim seviyesi, okur yazar sayısının çok düşük olması özellikle nüfusun büyük çoğunluğunun köylerde yaşıyor olması gibi nedenlerden dolayı halka inmenin oldukça zor olduğu görülmektedir. Zamanın şartları düşünüldüğünde, halkevlerinin halkı eğitmek için önemli bir adım olduğu bir gerçektir. Ancak doğru bir şekilde işletilemediği de anlaşılmaktadır. *Yücel* dergisi yazarlarından Behçet Kemal Çağlar’ın derginin 97’nci sayısında yer alan halka inmek ile ilgili şiiri bu bakımdan anlamlı bulunmaktadır;*

*Halka Giden Yoldayız!...¹³⁶⁶
Hakka giden yola gitsin Erenler;
Halka giden yolu tuttu görenler;
Bu yol; çetin yoldur; dostlar Yarenler;
Dur-durak yok ayazında yazında.*

Behçet Kemal Çağlar

Derginin, “Halkevlerimizin Çalışmaları Üzerinde Birkaç Düşünce”¹³⁶⁷ adlı yazısında halkevleri ile ilgili çok önemli tespitlerde bulunulmuştur. Bu bağlamda; halkevlerinin üç ayrı çevrede iş gördüğü belirtilmiş bunların; medeniyet, hamle ve ileri düşünceleri benimsemiş insan topluluklarının bulunduğu yerler, vatan, millet ve devlet anlamlarıyla, bunları birbirine

¹³⁶⁴ “CHP Neşriyatı; Konuşmalar –Broşür 3”, *Yücel*, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 166-167.

¹³⁶⁵ Yazarın Notu: *Türk Siyasetçi ve Eğitimci-CHP Eski Genel Sekreteri*.

¹³⁶⁶ Behçet Kemal Çağlar, “Halka Giden Yoldayız!...”, *Yücel*, Sayı:97, Mart 1943, 9.

¹³⁶⁷ Arif H. Özbilen, “Halkevlerimizin Çalışmaları Hakkında Birkaç Düşünce”, *Yücel*, Sayı:102, Nisan 1945, 39.

bağlayan değişik iç ve dış düşünceleri, edebiyat, sanat ve fen bilgilerinin genel yaşayışı düzenleyen çok basit kısımlarını ancak az çok duymuş ve ancak bunları benimseyerek kafa hazırlığından mahrum halk çokluğunun yaşamakta olduğu yerler ve milletimizin büyük çoğunluğunu teşkil eden köylümüzün bulundukları yerler şeklinde olduğu ifade edilmiştir. Bu üç gruptan sonuncusu yazıda en önemli görülmekte ve bu grup için; “*Devlet mekanizmasının parti ve hükümet yönlerinden ele almış olduğu genel kalkınma davasıdır.*” şeklinde bir yorum yapılmaktadır. Genel olarak yazıda; halkevleri ve halkodalarının doğru ve halkın seviyesine uygun çalıştığı takdirde başarılı olacağı örneklerle açıklanmış, fakat ilk iki gruba yönelik çalışmaların son grupta etkili sonuçlar doğurmayacağı konusunda yetkililer uyarılmıştır. Diğer yazılarda olduğu gibi bu yazıda da; halkevi personelinin Parti’den olmaması, başkanların üniversitelerde yetişmiş personelden seçilmesi ve bu başkanların bu görevi meslek olarak yapması önerileri dile getirilmiştir. Ayrıca; halkevlerinin programlarının halkın grubuna uygun olması, bunlara yönelik yarayışlı konular üzerinde konferanslar verilmesi gereksiz bilgi yüklemesinden ve halkın anlayamayacağı kavramlar üzerinde durmaktan kaçınılması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Derginin son seri altıncı sayısında, “*Halkevleri*”¹³⁶⁸ başlıklı başka bir yazısına yer verilmektedir. Bu yazı, halkevleri kapandıktan sonra yayınlanmış olması ve derginin bu konuda neler düşündüğünü açıklaması bakımından önemlidir. Bu çerçeve yazısı aslında o dönemin iktidarına yani DP’ye yönelik bir eleştiridir. Yazıda; 19 Şubat’ın halkevlerinin kuruluşunun 25’inci yıldönümü olduğu hatırlatılmakta ve halkevlerinin kapatılmasının sonuçları şöyle sıralanmaktadır; halkevleriyle birlikte beş yüze yakın kitaplık kapanmıştır, halkevleriyle birlikte gene beş yüze yakın halk polikliniği kapanmıştır, bu evlerin çıkardıkları dergiler zor duruma düşmüşlerdir, halk şairlerinin sesini duyuran müesseseler kapanmıştır, halk musikisi önemli bir yara almıştır, uluslararası festivallerde boy gösteren halk oyunları ekipleri zarar görmüştür, milli zihniyete uygun olarak her fikrin, her kanaatin serbestçe tartışıldığı bu kültür yuvalarının kapatılışıyla, spor, düşünce gelişimi, ve buna benzer birçok faydalı faaliyet son bulmuştur. Bu yazıyla halkevlerinin kapatılmasının sonuçları kamuoyuna gösterilmek istenmiştir.

Halkevlerinin kapatılması ile ilgili önemli eleştirilerden biri, pek çok bilim adamının da üzerinde durduğu nokta, bu evler kapatılırken onların yerini alabilecek bir oluşuma gidilmemiş olmasıdır. İsmet İnönü halkevlerinin kapatılmasını, “*iktidarın yirmi yıllık bir feyiz ocağını günlük politikalarına kurban etmesi zihinleri durduracak bir faciadır*” sözleri ile

¹³⁶⁸ Cevat Dursunoğlu, “Halkevleri”, *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 274.

eleştirmektedir.¹³⁶⁹ Cevad Odyakmaz anılarında söz konusu durumu “*Bütün memlekete yayılmış Halkevleri kütüphanelerinin memlekete nasıl aydınlık bir pencere açtığını söylemek lazımdır. Halkevlerinin kapatılması ve bu kitapların dağılması irfan hayatımız için acı olmuştur.*” ifadesiyle dile getirmektedir.¹³⁷⁰ Kemal Karpat’a göre ise halkevlerinin kapatılması ile halkın sosyal gelişmesini hedef tutan çok faydalı bir devrime son verilmiştir.¹³⁷¹ Dergi tarafından halkevlerinin kapatılması eleştirilmekle beraber ve tekrar açılacağı ümidi dile getirilmektedir.

Derginin halkevlerine bakış açısı kendi yazılarıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Bu yazılardan anlaşılabileceği üzere dergi; halkevlerini oldukça önemsemiş, çağdaşlaşma ve batılılaşma yolunda bu kurumların gerekliliğine gönülden inanmıştır. Nitekim halkevleri açıldıktan sonra halkevlerinin destekçisi olmuş gerek bunu yazıları ile desteklemiş gerekse orada icra edilen faaliyetlere yer vererek (*Sergileri haber yapma, konferansları bildirme, sinema, kültür faaliyetleri, kursları bildirme vb.*) halkevlerinin sesi olmuştur. Açılış yıldönümlerinde kuruluş amaçlarını, faaliyetlerini anlatan yazılar yayınlamıştır. Çoğu yazılarında gençlerin eğitimi, inkılâpların özümsemesi için halkevlerinin çalışmalarını teşvik etmiştir. Aynı zamanda, halkevlerinin zaman zaman verimsiz çalışmalarını, aksayan yönlerini gizlememiş okurları ile bunları paylaşmış, ilgilileri uyarmıştır. Bu kurumların daha verimli çalışması için görüldüğü üzere sert eleştirilerde bulunmaktada geri kalmamıştır. Kapandığı vakitte açılması yönünde iktidara basın yoluyla baskılarda bulunmuştur. Ancak başarılı olamamıştır.

3.2.4. Köy Enstitüleri

Köy enstitüleri; Cumhuriyetin eğitim arenasındaki eşi benzeri olmayan bir uygulamasıdır. Önce 1935'te başlamış 1937'de denemesi yapılmış, 1940'da yasal olarak uygulamaya geçmiştir. 17 Nisan 1940 tarihinde kabul edilen 3803 sayılı köy enstitüleri kanunu'na¹³⁷² göre, bu kurumların görevi yalnız köy öğretmenini mezun etmek değil, bununla birlikte sağlıkçı, teknisyen gibi meslek erbabı yetiştirmektir.¹³⁷³ Köy enstitüleri, üzerine düşen görevi fazlasıyla yerine getirmiştir. Dönemin koşulları göz önüne alındığında köy enstitüsü mezunları görev

¹³⁶⁹ *Cumhuriyet*, 22 Eylül 1951, 1.

¹³⁷⁰ Cevad Odyakmaz, *Anılarla Düinden Bugüne*, 12 Levha Yayıncılık, İstanbul: 2011, 246.

¹³⁷¹ Kemal Karpat, *Türk Demokrasi Tarihi*, Alfa Yayınları, İstanbul:1996, 304.

¹³⁷² Yazarın Notu: TBMM'ndeki bu görüşmeler sırasında tasarıyı savunanların açıklamalarına karşın, enstitülerin kurulmasına kimi milletvekillerinin içten karşı oldukları oylama sırasında belli olmuştur. 17 Nisan 1940 günü yapılan son oylamada 426 milletvekilinden 148'i oylamaya katılmamış ve tasarı 278 oyla kabul edilerek yasalaşmıştır (*Bkz. Resmî Gazete ile neşir ve ilânı:22/IV/1940-Sayı:4491*).

¹³⁷³ Fay Kirby, *Türkiye'de Köy Enstitüleri*, İmece Yayınları, İstanbul:1962, 199-202.

yerlerinde, bu alanlarda hayatını sürdürenlerin meselelerini tespit edip çözen modern görüşlü bir neslin yetişmesini sağlamıştır.¹³⁷⁴

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türk eğitiminin modernleşmesi ve yenileşmesi çabalarında yabancı eğitim uzmanlarından faydalanılmıştır. Bu bağlamda; memlekete Amerika ve Avrupa'dan alanında uzman eğitimciler davet edilmiştir. Kolombiya Üniversitesi öğretim üyelerinden bir eğitim filozofu olan Amerikan eğitimcisi John Dewey bunlardan ilkidir. Türkiye'de köy enstitüsü kurma fikri bu eğitim filozofunun görüşleri doğrultusunda köye öğretmen yetiştirme düşüncesiyle ortaya atılmıştır. Dewey, kırsal alanlardaki okulların toplum yaşam merkezi durumuna getirilmesi düşüncesini savunmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında okulun yerel koşullara uygun hale getirilmesi eğitim felsefesinin esasını teşkil etmiştir. Yani köy enstitüleri, John Dewey'in eğitim ve işi birleştirme fikrinin bir ürünüdür. Dewey, 1924'te davet edilerek iki ay kaldığı Türkiye'de eğitim sistemi üzerindeki inceleme ve değerlendirmelerini iki ayrı rapor halinde *Milli Eğitim Bakanlığı'na* sunmuştur. İlk rapor Türk eğitim sisteminde ihtiyaç olan çeşitli alanlarda¹³⁷⁵ kullanılmak üzere ödenek tahsisini içermektedir. İkinci ve en önemli rapor ise Dewey'in çalışıp ülkesinden göndermiş olduğu rapordur. Bu rapor okulun şahsında eğitimin Türk toplumuna sağlayacağı yarara ilişkin ön kabuller üzerinden oluşturulmuştur.¹³⁷⁶ İkinci rapor esas rapor olarak kabul edilmektedir. Öğretmen yetiştirme, ikinci raporun öncelikleri arasındadır. İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı seçilmesini müteakip, Celâl Bayar hükümetinde Saffet Arıkan'ın sağlık nedenlerinden dolayı Milli Eğitim Bakanlığı'ndan çekilmesi sonrası, bu göreve 28 Aralık 1938'de Hasan Âli Yücel getirilmiştir. Hasan Âli Yücel ile İsmail Hakkı Tonguç bu işi birlikte sürdürmüşlerdir.¹³⁷⁷ Sistemin dizaynı üzerinde uzlaşan bakan Yücel¹³⁷⁸ ile genel müdür Tonguç, devlet başkanı İnönü'yü de arkalarına alarak çalışmaları süratlendirmişlerdir. Nihayetinde, Anadolu'nun çoğu yerinin öğretmensiz ve okulsuz olduğu hakikati göz önüne alınarak, dönemin en etkili ismi İsmet İnönü'nün liderliğinde, Hasan Âli Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç'un çabalarıyla köylerden ilkokul mezunu seçilmiş zeki çocukların bu okullarda eğitildikten sonra yeniden

¹³⁷⁴ Necdet Aysal, "Anadolu'da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri", Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, *Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı:35-36, Mayıs-Kasım 2005, 267-282

¹³⁷⁵ Yazarın Notu: Ödeneğin kullanılacağı alanlar; okul binaları ve bu binaların donanım mimarisinde görev alacak uzman yetiştirmek, öğretmen yetiştirmek, okul yöneticisi yetiştirmek, meslek kursları ile okulların programları üzerine çalışacak uzman yetiştirmek.

¹³⁷⁶ İsmail Doğan, *Türk Eğitim Tarihinin Ana Evreleri: Kurumlar, Kişiler ve Söylemler*, Nobel Yayınları, İkinci Basım, Ankara: Nisan 2012, 390-394.

¹³⁷⁷ Pakize Türkoğlu, *Tonguç ve Enstitüleri*, İstanbul, Yapı ve Kredi Yayınları, 1997, 133.

¹³⁷⁸ Yazarın Notu: Hasan Âli Yücel (1897-1961), Türk eğitimci, yazar ve siyaset adamıdır. 1921'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Felsefe bölümünü bitiren Yücel, çeşitli okullarda öğretmenlik yapmış ve 1935'te İzmir milletvekili seçilerek TBMM'ye girmiştir. 1938-1946 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı yapmıştır. Cumhuriyet tarihinin en uzun süreli Milli Eğitim Bakanıdır. Bu görevi sırasında köy enstitülerinin kurulmasında, teknik eğitimin gelişmesinde etkin roller üstlenmiştir. (Bkz. Mustafa Çıkar, *Hasan Ali Yücel ve Türk Kültür Reformu*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1997; İsmail Doğan, *Türk Eğitim Tarihinin Ana Evreleri: Kurumlar, Kişiler ve Söylemler*, Nobel Yayınları, İkinci Basım, Ankara: Nisan 2012, 380.)

köylere giderek öğretmen olarak bulunmaları düşüncesiyle bu eğitim kurumları faaliyete geçirilmiştir. 1940 yılından itibaren, ilk önce uygun geniş arazisi bulunan köylerde köy enstitüleri açılmaya başlanmıştır. Seçilen öğretmenlerin köylülere hem normal eğitim vermesi (*Temel bilgiler ve okuma yazma*) hem de modern tarım tekniklerini öğretmesi hedeflenmiştir. Teoriyi önceleyen öğretim yerine uygulamalı eğitim ilkesi esas alınmıştır. Her enstitünün kendisine ait bağı, bahçesi, tarlası, arı kovanları, inek, koyun gibi hayvanları mevcuttur. Bunların yetiştirilmesi ve kullanılması amacıyla çeşitli atölyeler oluşturulmuştur. Köy enstitüsü uygulaması Hasan Âli Yücel'in 1946'da bakanlıktan ayrılmasına kadar aktif ve verimli bir şekilde devam etmiştir. 1946 yılından itibaren bu kurumlar kapatılmaya başlamış ve yerine köy öğretmen okulları dönüşümü gerçekleştirilmiştir. Bu uygulama 1946'da Milli Eğitim Bakanı olan Reşat Şemsettin Sirer zamanında yapılmıştır. Nihayetinde; 27 Ocak 1954 gün ve 6234 sayılı kanunla, DP tarafından "*Köy Enstitüleri*" bütünüyle öğretmen okullarına dönüştürülerek kapatılmışlardır.¹³⁷⁹

Köy enstitüleri başarılı çalışmalarıyla önemli kişileri ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda; köy enstitülerinde yetişen bazı yazar, aydın ve düşünürler Türk insanına ufuk açan eserler vermişlerdir. Bunlardan; Fakir Baykurt'un "*Yılanların Öcü*", "*Kaplumbağalar*" ve "*Tırpan*", Mehmet Başaran'ın *şiiirleri*, Mahmut Makal'ın "*Bizim Köy*"ü, Talip Apaydın'ın *öykü ve romanları* akla gelen ilk örneklerdir.¹³⁸⁰

Dergide köy enstitüleri ile ilgili çeşitli yazılar mevcuttur. Eylül 1941'de derginin 79'uncu sayısında "*Kitap Davamız*"¹³⁸¹ başlıklı köy enstitüleri ile ilgili ilk yazı yer almıştır. Bu yazıda; toplumsal değişim ve dönüşümün yerleşmesi ve yeniliklerin toplumda kökleşmesi için sistemli propagandanın, devamlı konferansların ve sergilerin önemine dikkat çekilmiş ve tasfiye edilmekte olan Osmanlı toplumunun kötü mirası olan, okuma yazma bilmeyen ve düşünme kabiliyetinden mahrum milyonlarca vatandaşın Cumhuriyet maarifinin 18 yıllık çetin ve idealist mücadelesinden sonradır ki kaybolmaya başladığı tespiti yapılmıştır. Ayrıca, "*Köy enstitüleri, eğitim kursları, halkevlerinin açtığı muhtelif kurslar; yüzyılların kültür kuraklığını gidermek için didinen 18 milyonun açtığı, dünya çapında bir medeniyet davasının canlı ifadeleridir.*" sözlerine yer verilerek köy enstitülerinin, Osmanlı İmparatorluğu eğitim sisteminin tasfiye aracı olduğu ve bu kurumların çağdaşlaşmanın ve batılılaşmanın anahtarı olarak görüldüğü beyan edilmiştir.

¹³⁷⁹ Necdet Sakaoğlu, *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi*, İstanbul, Cep Üniversitesi İletişim Yay., 1993, 115.

¹³⁸⁰ Tevfik Çavdar, *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1839-1950*, 2. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara: 1999, 376-377.

¹³⁸¹ Burhan Arpat, "*Kitap Davamız*", *Yücel*, Sayı:79, Eylül 1941, 19.

Derginin yeni seri 5'inci sayısında köy enstitülerinin son on yılının değerlendirildiği “*Köy Enstitülerinin On Yılı*”¹³⁸² adlı bir yazı yer almaktadır. Bu yazıda, köy enstitülerinin son on yılı maddeler halinde değerlendirilmiş ve çok önemli tespitlere yer verilmiştir. Bunlar özetle; köy meselesi, Türkiye meselesinin bir diğer adından ibarettir. İmparatorluk devri bir yana, Cumhuriyet Türkiye'sinde köy meselesinin halli yolunda atılan yegane müsbet adım köy enstitülerinin açılması olmuştur. Köy enstitüsü, köyü içinden canlandırmak fikrinden doğmuştur. Köyle şehir ve kasabalar arasındaki doldurulmaz mesafe, öğretmen okulunu bitirip köyde vazifeye başlayan öğretmenlerin intibak ve faydalılığını güçleştirmiştir. Bunun sonucu, köyü benimseyerek kendini köyüne veren öğretmen yerine, köyden ayrılamayı en büyük gaye bilen öğretmene varmak olmuştur. Dökme suyla değirmenin dönmeyeceği iyiden iyiye anlaşıncı ‘*Köye göre öğretmen*’ yetiştirmek lazım geldiği neticesine varılmıştır. Bunun için de talebe köyden alınmış, köy şartlarında eğitilmiş, köy için teçhiz edilmiştir. Genel kültür derslerinin yanına tarım, demircilik, marangozluk, yapıcılık gibi hem köyde geçen, hem de insana beceriklilik kazandıran zanaatlarda eklenince köy enstitülerinin öğretim programlarının bir taslağı kendiliğinden meydana gelmiştir. 1948 yılında Türkiye'yi ziyaret eden bir İngiliz tarihçisi Arnold Toynbee'nin işaret ettiği gibi, garplılaşmak için yapılan inkılâp şehir ile köy arasında bir uçurum meydana getirmiştir. Bugün için mesele bu uçurum üzerinde bir köprü kurabilmektir.¹³⁸³ İngiliz tarihçisi bu köprünün ilk temelini köy enstitüleri ile atılmış olduğu kanaatindedir. *Köy enstitülerinin* on yıllık gelişimi ise şöyledir; 1940 yılında sayıları 4 olan köy enstitüleri, gittikçe artan bir gelişme temposu içinde 21'e ulaşmıştır. Köy enstitülerinin 21'inci si Van ili dahilinde 18 Kasım 1948'de açılan Ernis Köy Enstitüsü olmuştur. Enstitü sayıları ile birlikte öğrenci ve öğretmen sayılarında da tabii bir artış görülmektedir. Millet olmak davası insan olmak davası şeklinde vasıflandırılan ilk öğretim seferberliği yarı yarıya halledilmiştir. Cumhuriyet'in önemli dayanaklarından biri olan halkçılık ışığa kavuşmuş, *Bizim Köyün* sesi işitmeye başlamıştır. Köy Enstitüleriyle köylü insan adeta yeniden keşfedilmiş olmaktadır. Cumhuriyeti köye götüren inkılâpçı adım köy enstitüleri olmuştur. Köy enstitüleri tecrübesi, sosyal bakımdan olduğu kadar eğitim bakımından da önemli bir merhale olmuştur. Köy enstitüleri aydın bir Türkiye'yi mutlu bir yarını müjdeleyen kurumlar arasında yer almakta, kültürel ve ekonomik alandaki gelişmeler, köyden hız aldıkça serpilecek olan fikir ve sanat hayatı, köy enstitülerini hukukileştiren 17 Nisan bereketinden feyz almaktadır.

¹³⁸² Cavit Orhan Tütengil, “Köy Enstitülerinin On Yılı”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (Eski Seri Sayı:150), Mayıs 1950, 23-24.

¹³⁸³ *Cumhuriyet Gazetesi*, 18 Kasım 1948,1.

Derginin yeni seri Ağustos 1950’de yayınlanan son sayısında “*Köycülük Davamız-Suallerimiz*”¹³⁸⁴ başlığı altında ki uygulanan bir ankette; *Ahmet Hamdi Tanpınar, Sabahattin Eyüboğlu, Mehmet Başaran, İsa Öztürk*’e “*Köy Enstitüleri hakkında ne düşünüyorsunuz?*” sorusu yöneltilmiş ve cevapları istenmiştir. Şair, deneme yazarı, romancı ve edebiyat tarihçisi Ahmet Hamdi Tanpınar bu soruyu şöyle cevaplamıştır; “*Köy enstitülerinin en büyük kusuru memleket bilgisine dayanan planlı bir çalışmaya yardımcı olarak kurulmamış olmasıdır.*” Yazar ve çevirmen Sabahattin Eyüboğlu; “*Köy enstitüleri, kuruluşlarına hakim olan fikirler ve kısa bir zamanda başardıkları işlerle inkılâbımızın dünya eğitimine kattığı değerlerin başında gelir. Gördükleri mukavemet ne kadar geniş ve köklü olursa olsun, prensipleri ne kadar baltalanırsa baltalansın bu kurumların ayakta kalacağına inanıyorum.*” köy edebiyatı girişiminin şiirdeki önemli temsilcilerinden eğitimci, şair ve yazar, Mehmet Başaran; “*Temelini gerçeklerimize oturtmuş bu sapına kadar milli kurumlar, memleketi kalkındırma yolunda atılmış en sağlam adımdır.*” Cumhuriyet aydınlanmasının köy enstitüleri kökenli en önemli çevirmeni İsa Öztürk ise; “*Köy enstitülerini amaçları ve yetiştirme metodları bakımından en değerli müesseselerimizden biri sayarım. Ancak öğretim üyelerinin, onun amaçlarını ve metodlarını benimsemiş ve kavramış kimselerden seçilmeleri şartıyla...*” görüldüğü üzere zamanın ilgili ve akil insanlarının köy enstitüleri ile ilgili görüşleri dergi vasıtası ile okurlarına ulaştırılmıştır. *Yücel*’in bu tür yazılara yer vermesi, köy enstitülerini desteklediğini de gösteren kanıtı oluşturmaktadır.

Yücel’in 125’inci sayısında “*Köy Enstitüleri ve Yıkıcı Zihniyet*”¹³⁸⁵ başlıklı bu kurumu eleştiren kesime yönelik yazılmış bir yazıda; köy enstitülerinin amaçları, faaliyetleri anlatılmış ve eleştirenlere de sert bir tavır sergilenmiştir. Bu bağlamda; köy enstitüleri haklı gerekçelerle savunulmuştur. Bu dönemde yapılan propaganda ve eleştirilere bakıldığında; köy enstitülerine yapılan propaganda ve eleştirilerin 1943’te yapılan ikinci eğitim şurasında belirgin bir biçimde ortaya çıkmaya başladığı, bilhassa üniversitelerde görülen sağ sol çatışmaları örnek gösterilerek, köy enstitülerini bu fraksiyonlardan korumanın üzerinde durulduğu, köy enstitüleri ile ilgili olumsuz eleştirilerin, yorum ve yankıların en fazla sol ve aşırı sol hakkında yapıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, erkek ve kız öğrencilerin bir arada bulunması solcu bir hareket olarak lanse edilmekte, eğitimlerde aşırı sol hatta komünistliği çağrıştıran bir eğitim-öğretim yapıldığı öne sürülerek bu kurumlarda din düşmanlığı yapıldığı iddia edilmektedir. Bu yazıyla genel olarak bu kuruma yöneltilen bu eleştirilerin doğru olmadığı anlatılmaya çalışılmıştır.

¹³⁸⁴ “Köycülük Davamız-Suallerimiz”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 3-7.

¹³⁸⁵ M.Ö.Engin, “Köy Enstitüleri ve Yıkıcı Zihniyet”, *Yücel*, Sayı:125, Mart 1947, 6-7.

Köy enstitülerinin kapatılmasını müteakip yazılan “Niçin Yıkıldık”¹³⁸⁶ adlı yazı derginin 161’inci sayısında yer almıştır. Bu yazı köy enstitüleri kapatıldıktan sonra yazılan bir yazı olması sebebiyle önem arz etmektedir. Yazıda; birçok yabancı eğitimcinin dikkatini çeken bu okulların niçin yıkıldığına dair öz eleştiriler mevcuttur. Bu bağlamda; okuma yazma, tarım, sanat vs. bütün bu alanlarda eğitim verilmeye çalışılması, her konunun farklı bir dava olması ve altından kalkılamaması, eğitim enstitülerine atanan öğretmenlerin (tarım ve sanat öğretmenleri) bir kısmının liyakatsiz olması, okullara alınan öğrencilerin ehliyetsiz olması ve bir seçme sınavının yapılmaması, öğrencilerin mezun olmasını müteakip gittikleri yerlerde kültürleri zayıf gerekçesiyle tenkit edilmeleri, okulu bitiremeyen yetersiz öğrencilerin okuldan ayrılmayı müteakip bir tazminat ödemek (3000 TL.) zorunda kalarak okul hakkında gittikleri yerlerde menfi propaganda yapmaları, köylülerin eğitim için tarlalarının istimlak edilmesi ve buna köylünün olumsuz tepkisi, mezun olan diğer öğretmenlerle eğitim enstitüsü mezunu öğretmenler arasında özlük hakları farklılıkları, sorunların giderilmesi için bir çalışma programının olmaması şeklinde sıralanmıştır. Bütün bunlara rağmen bu yazıda; ihmal edilen Türk köylüsünün kalkınması için yüklendiği misyon ve faaliyetleri ile köy enstitülerinin kapanmasının doğru olmadığı ve bunun bir vebali olduğu vurgulanmaktadır.

Köy enstitüleri memleketin bünyesine uygun eğitim kurumları olarak kurulmuşlardır. O dönemin şartları ve imkânları düşünülerek bu eğitim kurumları değerlendirilmelidir. Bu dönemde inkılâbın ve Cumhuriyetin yeni kurulduğu, halkın eğitim seviyesinin düşüklüğü, Cumhuriyet kurulduktan sonra her ne kadar İkinci Dünya Savaşı’na girilme de savaşın olumsuz koşulları gözden kaçırılmamalıdır. Modern eğitim sistemine hemen geçmek kolay mıdır? Köy enstitüleri o zamanki şartlarda görevini yerine getirmiştir. *Yücel* dergisi bu kurumların destekçisi olmuş, bu kurumun yürütücüsü olan Hasan Âli Yücel dergide yazar olarak görev yapmış, gene köy enstitüsü mezunu Fakir Baykurt dergide yazılar yazmıştır. *Yücel* dergisi kurumun eksikliklerini zaman zaman kendi yazarları vasıtasıyla dile getirmiş okullarıyla paylaşmış ve objektif değerlendirmelerde bulunmuştur. Köy enstitülerine karşı yapılan olumsuz eleştirilerde dergi kayıtsız kalmamış, derginin yazarları vasıtasıyla örnekler vererek mantıklı gerekçelerle çürütülmeye çalışılmıştır. Bu konuda da kısmi bir başarı sağlanmıştır. Ancak dergi, bu kurumların kapatılmasını diğer bazı basın organları gibi mücadele etmesine rağmen önleyememiştir.

3.3. İnkılâbın Mihenk Taşı Başkent Ankara

Ankara, 27 Aralık 1919’dan sonra milli mücadelenin merkezi olmuş ve TBMM’nin açılmasıyla da kritik kararların alındığı yer olarak tarihe geçmiştir. Savaşın her döneminde

¹³⁸⁶ Mustafa Şanlı, “Niçin Yıkıldık”, *Yücel*, Son Seri Sayı:8 (161), Haziran 1956, 101.

yerini ve konumunu da korumuştur.¹³⁸⁷ Mustafa Kemal Paşa'nın ve Heyet-i Temsiliye'nin, seçilen temsilcileri ile bir arada bulunmak üzere seçtiği Ankara, şehir erbabı ile beraber İstanbul'a karşı gelen ilk şehirdir. Milletin bağına dönen Mustafa Kemal'in Osmanlı hükümeti ile ilişkileri durdurmasından sonra padişahı ve onun yönetimine ilk tepkiyi verip kabul etmeyen şehir yine Ankara olmuştur.¹³⁸⁸

Mustafa Kemal Paşa'nın Ankara'yı seçmesi bilinçli ve düşünülmüş bir harekettir. Anadolu'nun İstanbul hükümetini sıkıştırması için en uygun yer Ankara'dır. Bundan başka, komutanlarla yapılan toplantıdan sonra, Sivas'ta alınan kararları yürürlüğe koymak, Amasya protokolü gereği milletvekilleri seçimi sonucu onlarla görüşme sağlamak ve milli davayı izah etmek amacı ile demiryolu ile İstanbul'a bağlı bulunan Anadolu'nun tam ortasında korunaklı bir yer olan Ankara seçilmiştir. Ankara, her yönden mücadelenin merkezi olmuştur. Anadolu'yu en iyi şekilde temsil etmiş ve bu mücadelenin ruhunu teşkil etmiştir. Lozan belgesinin TBMM tarafından onaylanmasını müteakip, 6 Ekim 1923'de İstanbul'un yabancı işgal kuvvetleri tarafından boşaltılması tamamlanmıştır. Bu durum ise hükümet merkezinin neresi olacağı sorununu gündeme getirmiştir. Ankara'nın başkent olması ikinci meclisin öncelikli tartışma konusu olmuştur. Mecliste fikir ayrılığı ve görüş ayrılıkları vardır. Karşı görüş sahipleri acele edilmemesinden yanadır. Fakat İsmet Paşa, Ankara'nın hükümet merkezi olmasını acil bir mesele olarak görmüş ve Lozan'dan itibaren zihnine yerleştirmiştir.¹³⁸⁹

Bu bağlamda İsmet Paşa ve ondört arkadaşının birlikte hazırladıkları Ankara'nın başkent olmasını öngören 9 Ekim 1923'de ki önerge¹³⁹⁰ mecliste 13 Ekim 1923'de görüşülmüş ve oy birliği ile kabul edilerek Ankara başkent ve hükümet merkezi olmuştur. O dönemde Ankara'nın her açıdan memleketin güvenli bir yerinde bulunması, bu şehrin başkent yapılmasında en etkili amil olmuş ve ayrıca, kurulan devletin Anadolu merkezli olduğu da herkese gösterilmiştir. Bu hareket aynı zamanda, bundan sonra Osmanlı devletine dönüşün mümkün olmadığı mesajını bütün dünyaya da vermiştir. Muhatap devletler bu önemli kararı bir süre tanımakta direnselerde, bir süre sonra bu durumu kabul ederek elçiliklerini Ankara'ya

¹³⁸⁷ Necdet Aysal, "Atatürk Döneminde İç Politika", *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Ed. Temuçin Faik Ertan, Ankara; Siyasal Kitabevi, 4.Baskı, Ağustos 1916, 159.

¹³⁸⁸ İlhan Bardakçı, *Taşhan'dan Kadifekale'ye*, Milliyet Yayını, İstanbul: 1975, 56

¹³⁸⁹ İsmet İnönü, *Hatıralar*, 2.Kitap, Bilgi Yayınevi, Ankara: 1987, 166-167.

¹³⁹⁰ İnönü, *Hatıralar*, 166-167.

intikal ettirmek zorunda kalmışlardır.¹³⁹¹ Ankara'nın başkent ilan edilmesiyle İlhan Tekeli'nin sözleriyle rejim seçimi ile onun karar merkezinin seçiminde bir özdeşlik kurulmuştur.¹³⁹²

Kurtuluş mücadelesinin sembolü Ankara, Türk milliyetçiliğinin temsili olmuştur. Kurtuluş Savaşı'nın bütün sıfatları ve tabirleri de buna işarettir. Milli Hareket, Milli Mücadele, Milli İstiklâl, Milli Zafer, Kuvayi Milliye, Hakimiyeti Milliye, Misakı Milli ve Büyük Millet Meclisi terimleri ile eksiksiz, katıksız pürüzsüz tam bir milliyetçilik ifade edilmeye çalışılmıştır.¹³⁹³

Ankara, *Yücel* dergisi yazarları tarafından inkılâplarla özleştirilmiş ve ona sembolik bir anlam yüklenmiştir. Derginin bazı sayılarında Ankara ile ilgili çeşitli konularda yazılar mevcuttur.

Bunlardan biri *Yücel*'in (*Atatürk sayfasında*) "*Yeni Hareket*"¹³⁹⁴ başlıklı Ankara'nın hükümet merkezi olmasıyla ilgili yazıdır. Bu yazıda, Ankara'nın niçin hükümet merkezi olarak seçildiği değerlendirmekte ve Ankara'nın hükümet merkezi olarak seçilmesinin Atatürk'ün siyasetinin baş anahtarı olduğu vurgulanmaktadır. Neden Türk kurucusu, iki kıta arasında muhteşem bir köprü olan, sanatla tabiatın el ele verdiği, para da harcanırsa Avrupa'nın en güzel bir hükümet merkezi olması mümkün İstanbul dururken, Küçük Asya'nın üç yüz elli mil içerisinde bulunan kasabayı seçmiştir? Buna cevap olarak "*Bunda ehemmiyetli askeri sebepler vardı, Fakat asıl mühim olan bunlar değildir. Bunların başlıca amilleri siyasidir.*" söylemlerinde bulunmaktadır.

Derginin "*Biz Varız.. Sanatta da Yeni Bir Ankara Kuracağız..*"¹³⁹⁵ isimli başka bir tenkit yazısında, Behçet Kemal Çağlar; "*Şiirimiz sönük, istidatlar yetişmeden yok oluyor. Yıllardan beri bir tek şair yetiştiremedik.*" ifadeleri ile yeni dönemi eleştirenlere şöyle cevap vermektedir; "*Buna her sırası geldikçe cevap verdim, öyle karakuşu hükümlerle değil, canlı ispatlarla cevap. Genç kıymetlerden, genç şairlerden şiir alarak, misaller vererek, şöhretini yaymış kimselerle mukayeseden çekinmedim.*" diyerek bahsettiği yeni şair ve şiirlerini Ankara ile özdeşleştirmek de yazının sonunda ise Ankara şehrini "*Bu misaller gösteriyor ki: Biz varız, sanatta da bir yeni Ankara kuracağız. Bir yeni Türk Edebiyatı doğmak üzeredir*" ifadeleriyle aynı zamanda yenilik ve inkılâplarla Ankara'ya sembolik bir anlam yüklemektedir.

¹³⁹¹ Bilal N. Şimşir, "Ankara'nın Başkent Oluşu", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt VII., No.20, Ankara: Mart 1991, 207.

¹³⁹² İlhan Tekeli, "Ankara'nın Başkentlik Kararının Ülkesel Mekân organizasyonu ve Toplumsal Yapıya Etkileri Bakımından Genel Bir Değerlendirmesi", *Tarih İçinde Ankara, Eylül 1981 Seminer Bildirileri*, Der. Ayşıl Türkel Yavuz, TBMM Basımevi, Ankara:2000,320.

¹³⁹³ Peyami Safa, *Türk İnkılâbına Bakışlar*, İkinci Baskı, İstanbul:1959, 78.

¹³⁹⁴ "Yeni Hareket", *Yücel*, Sayı:52, Haziran 1939, 151-152.

¹³⁹⁵ Behçet Kemal Çağlar, "Biz Varız.. Sanatta da Yeni Bir Ankara Kuracağız..", *Yücel*, Sayı:8, Ekim 1935, 72-73.

Derginin 9'uncu sayısında yer alan “Ankara'nın Manası”¹³⁹⁶ isimli başka bir yazıda; diğer şehirler ile Ankara karşılaştırılmış ve şehrin önemine vurgular yapılmıştır. Bu yazıyla; Ankara'nın sosyal ve siyasal yönden diğer başkentlerden ayrıldığı Ankara'nın manası ve gelecekteki öneminden bahsedilmiştir. Ankara'ya yüklenen manevi anlam için ise; “*Bu belde Türk'ün yapıcı ve yaratıcı varlığına uygun Türk karar ve iradesini aksettiren bugünkü modern bir Ankara'dır. Modern Ankara bütün bu tabiat güzelliklerinden başka her türlü medeni ihtiyaçları tatmin edecek bir organizasyona da malik bulunuyor.*” ifadeleri kullanılmıştır. Yazının sonunda ise “*Bugünkü Ankara batının tekniği ile kendine has yüksek duyuş ve hayatı hissediş kabiliyetini yepyeni sosyal ve ahlaki bir nizam içinde mezc ederek yarınki medeniyetin kuruluşunda büyük rol oynayacak, belki de belli başlı bir kaynak olacaktır.*”¹³⁹⁷ diyerek bitirilmiştir. Ankara büyük bir dehanın irade ve ülkü dolu hayatına sahne teşkil etmesi ile diğer taraftanda büyük bir idealin tahakkuku üzerinde cereyan etmiş olmasıyla eşsiz ve görünen bir kıymete sahiptir. Bu yazıdan Ankara'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve devamında çok önemli bir figür olarak değerlendirildiği aynı zamanda ona inkılâpların sembolü olarakta bir anlam yüklendiği anlaşılmaktadır.

Derginin 18'inci sayısında Cumhuriyet şairi Behçet Kemal Çağlar'ın başkenti anlatan “Ankara'da”¹³⁹⁸ adlı şiiri yayınlanmıştır. Bu şiir şöyledir;

Ankara'da

*Susamıştı ışığın ruhum berraklığına;
Bu duru gök yaraştır alnımın aklığına.
Gönül! Bakma bozkırın çetin çoraklığına:
Duygunun güzeline Kıbrıstan bir kenardır...
Günle güneşle değil devrimle gelir baharı;
Bir yeşil dalda bile insan azmi izi var;
Betona boy arttırır, asfalttan çimen yayar,
Ankara'da her mevsim, bir mucize bahardır...*

*Burası bir ulusa bir Robinson Adası;
Hadiselere kanun doğutturur burası;
Burada her tuttuğun şey, Arşimedin taşı;
Bulmak, yaratmak için tek yer Ankara vardır...*

Behçet Kemal Çağlar

Bu şiirle, Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara'nın önemi ve özellikleri şiirsel olarak anlatılmış ve Ankara inkılâbın sembolü ve merkezi olarak lanse edilmiştir.

Muhtar M.Körükçü'nün “Ankara Sanatı”¹³⁹⁹ adlı başyazısında; “*Dava için sanat*” sloganı öne çıkarılmış; “*Bizde bu merhaleler her yerden çok kendini gösterir: Koskoca bir*

¹³⁹⁶ Saffettin Pınar, “Ankara'nın Manası”, *Yücel*, Sayı:9, Kasım 1935, 85-88.

¹³⁹⁷ Pınar, “Ankara'nın Manası”, 88.

¹³⁹⁸ Behçet Kemal Çağlar, “Ankara'da”, *Yücel*, Sayı:18, Ağustos 1936, 244.

imparatorluk iken “saray için sanat”, bir yarı müstemleke iken ne için olduğu bilinmemekle beraber bir az “sanat için sanat”, bir zamanlar birkaç hayalci de “cemiyet için sanat” fakat bugün artık bizden olanda “Dava için sanat” ifadeleri kullanılmış...Yolumuz belli, rotamız belli, davamız belli, hedefimiz belli, tam yolla ve tam hızla ileri.”¹⁴⁰⁰ sözleriyle de Ankara atmosferi ile inkılâp atmosferi eş tutulmuştur. Ayrıca bu yazıda “Dava için çalışırken ne siyahların ki gibi zorla, ne kızıkların ki gibi cebirle ne neftililerin ki gibi kışla terbiyesiyle. Fakat gönüllü isteyerek, arzu ile candan severek” denilerek dergi tarafından Kemalizm harici diğer İzm’lerinde reddedildiği ima edilmiştir.

Saffettin Pınar’ın “1939 Ankara’sı”¹⁴⁰¹ adlı yazısı derginin 53’üncü sayısında başyazı olarak yayınlanmıştır. Ulu önder Atatürk’ün ölümünden aylar sonra yazılan bu yazıda; Atatürk’ün Ankara ile yalnız modern bir şehir yahut yalnız askeri bakımdan tercih edilmiş bir merkez vücuda getirmek istemediği Ankara’yı kurmakla dünya muvacehesinde kurmak istediği içtimai sistemin ve bu sistemi yaratan inkılâpçı ve muzaffer ruhunun bir sembolünü vücuda getirdiği belirtilmiştir. “Modern Türkiye, Atatürk, Ankara kelimeleri o kadar birbirine bağlı manalar ifade ediyorlar ki bunlardan birinin kaybedilişi ile diğerlerinin bünyelerinde bir tebeddül husule gelip gelmeyeceği hakkında sualler varit olacağı şüphesizdi.”denilerek, Ankara’nın inkılâbın ana bir unsuru olduğu ve bahsedilen üç kelimenin birbirlerini tamamladığı ve birini diğerinden ayrı tutmanın mümkün olmadığı vurgulanmaktadır. Dergi tarafından başkent Ankara’nın Türkiye Cumhuriyeti ile özdeşleştirildiği ve Atatürk ilke ve inkılâplarının sembolü yapıldığı anlaşılmaktadır.

3.4. Türk Dili ve Tarihini Yeniden Oluşturma Çabaları ve Katkıları

3.4.1. Yeni Türk Dilini Oluşturma Çabaları

Dil; bireyler arasında etkili ve devamlı bir iletişim ve anlaşım aracı olup millet kültürünü oluşturan temel öğelerden biridir.¹⁴⁰² Dil; fikir ve düşünmeyi yaratır. Anadil geliştirilmeden düşünme işini oluşturmak zordur. Bu durumda etkileşim ve iletişim de sıkıntıya girer. Dil; aynı zamanda bir anlaşma düzenidir. Bu anlaşmayı her ulus, her toplum, her kavim farklı bir şekilde yapmış böylece her toplumun farklı bir dili olmuştur.¹⁴⁰³

Türkçe, Ural-Altay dillerinin Altay koluna bağlı, sondan eklemeli bir dildir.¹⁴⁰⁴ Bu dil grubu bir kaynak beraberliğinden daha çok yapı beraberliği biçimindedir. Orhun abideleri, yazı dilinin ilk örnek metinleridir. Fakat bu abidelerdeki yazıtlar, yeni değil, çok işlenmiştir. Bu

¹³⁹⁹ Muhtar M. Körukçü, “Ankara Sanatı”, *Yücel*, Sayı:19, Eylül 1936, 1-2.

¹⁴⁰⁰ Körukçü, “Ankara Sanatı”, 2.

¹⁴⁰¹ Saffettin Pınar, “1939 Ankara’sı”, *Yücel*, Sayı:53, Temmuz 1939, 175-176.

¹⁴⁰² Şerafettin Turan, *Atatürk ve Ulusal Dil*, İstanbul: Cumhuriyet Gazetesi Yayınları, Eylül 1998, 9.

¹⁴⁰³ Kavcar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 2.

¹⁴⁰⁴ Kavcar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 4.

nedenle dilin başlangıcını bu ilk metinlerden çok öncelere dayandırmak lazımdır. Eski Türkçe devrinden sonra, yeni yazı dilleri devri başlamıştır. Çeşitli aşamalardan geçtikten sonra Türkçe; Doğu Türkçesi, Batı Türkçesi, Kuzey Türkçesi olarak üç temel yazı dili halinde yirminci yüzyıla ulaşmıştır.¹⁴⁰⁵ Batı Türkçesi, Batı Türklerinin kullandıkları yazı dilidir. Bu dil, Anadolu ve Azeri Türkçesi olarak iki dala ayrılmaktadır. Batı Türkçesinin Anadolu kolu kendi arasında üç döneme ayrılır;¹⁴⁰⁶ Bunlar; *Eski Anadolu, Osmanlıca ve Türkiye Türkçesidir*. Eski Türkçe, Batı Türkçesinin ilk dönemidir. 13-15'inci asırları kapsar. Eski Anadolu Türkçesinde yabancı unsurların (*Arapça, Farsça*) etkileri pek görülmez, Eski Türkçenin izleri görülür. Bu dönemde Türkçeye Farsça ve Arapça kelimeler henüz girmiştir. Bu dili Selçuklu Türkleri, Anadolu'da bulunan beylikler ve ilk Osmanlılar kullanmışlardır. Osmanlıca, söz konusu Türkçenin ikinci dönemidir. 15'inci yüzyıldan 20'inci yüzyılın başına değin sürer. Eski Türkçe hemen hemen unutulmuş, yeni dil bilgisi biçimleri yerleşmiştir. Bu dönem, Türkçeyi, Arapça ve Farsça kelimelerin haddinden fazla çoğaldığı, öyle ki, Türk yazı dilinin, Türkçe, Arapça ve Farsçadan kurulu üçlü bir dil haline geldiği bir dönemdir. Bu karışık dil, İstanbul'un alınmasından sonra Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasına değin imparatorluğun yazı dili olarak 500 yıl kadar ömür sürmüştür.¹⁴⁰⁷

Bugünün Türkiye'sinde kullanılan Türkçe, Batı Türkçesinin üçüncü devridir. İkinci Meşrutiyetle başlar ve bugüne kadar gelir. Bu dönemde dil, yabancı unsurlardan büyük ölçüde kurtulmuştur. Arapça ve Farsça tamlamalar atılmış, yabancı kelimeler de giderek azalmıştır.

Dilin etkili bir şekilde kullanılması toplum açısından çok gereklidir. Bu gereklilik şöyle sıralanabilir, milli kültürün temel ögesidir, milleti tanımlarken en önemli öge olarak görülür ve milleti meydana getiren bireylerin en büyük ortak yanını oluşturur, mantıklı düşünme ve değerleri gelecek kuşaklara aktarma aracıdır.¹⁴⁰⁸ Dilin millet hayatı ve kültür bakımından taşıdığı önemini Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran ve aynı zamanda dil-kültür alanında önemli çalışmalar yapan Atatürk şöyle ifade etmektedir; "*Milli his ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin milli olması, milli hissin inkişafında başlıca müessirdir. Ülkesini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.*"¹⁴⁰⁹

Dildeki bağımsızlığı siyasi ve sosyal özgürlüğün bir unsuru sayan Atatürk, dilde yapılan inkılabı bağımsızlığa giden yolun vasıtası görmüştür. O'nun yaptığı dil inkılâbının amaçları

¹⁴⁰⁵ Kavcar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 5-6.

¹⁴⁰⁶ Kavcar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 6.

¹⁴⁰⁷ Kavcar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 6.

¹⁴⁰⁸ Kavcar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 6-8.

¹⁴⁰⁹ Kavcar, vd., *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 2-8.

şöyle özetlenebilir; dili, Osmanlıcanın Türkçeye yabancı kalmış ve halk tarafından benimsenmemiş kelime ve kurallarından arındırmak, aydınların dili ile halkın dili, yazı dili ile konuşma dili arasındaki açıklığı kapatmak, atılan yabancı kelimelerin yerine halk ağızlarından yazılı kaynaklardan alınan kelimelerle Türkçenin kendi kurallarına göre türetilmiş kelimeleri getirerek Türkçeye milli bir gelişme yolu çizmek, dil üzerinde yapılan araştırmalarla Türkçenin zenginliğini ortaya koymak, Türkçeyi çağdaş medeniyetin gerektirdiği her türlü ihtiyaçları karşılayabilecek kelime ve kavramlara sahip yaratıcı işlek bir dil haline getirebilmek, Türkçenin kendi kaynaklarından beklenen terimlerle ilim diline gelmesini sağlamaktır.¹⁴¹⁰ Dil inkılâbı yeni devlette safha safha uygulamaya geçirilmiş, yeni Türk alfabesi kabul edilmiş ve yeni bir dil ve tarih anlayışı benimsenmiştir.

Türkler tarih dönemlerinde çeşitli alfabeler kullanmışlardır. Bunların içinden en önemlileri; Orta Asya ve civarında kullanmış oldukları Göktürk ve Uygur alfabeleri ile islamiyetten sonra bilindiği gibi Arap alfabesi olmuştur.¹⁴¹¹ Arap menşeli alfabenin özellikle yazma ve okumada yarattığı güçlükler ile kullanılan dilin ses bütünlüğüne çok uygun olmaması, asırlarca sıkıntılar doğurmuş, bu yüzden okuma-yazma bilenler çok azınlıkta kalmıştır. Bu durum ise yeniliklere karşı vukufiyeti sekteye uğratmıştır. Okuma yazma bilmek Osmanlı ülkesinde önemli bir imtiyaz haline gelmiştir.¹⁴¹²

Türkiye İktisat Kongresi'nde alınan kararlarda bir okuma bayramından söz edilmesi, okuma-yazmayla ilgili bir takım tedbirlerin alınacağına göstergesi olmuştur.¹⁴¹³

Harf İnkılâbı'nın ilk kıvılcımı 20 Mayıs 1928'de milletlerin kullandığı rakamların benimsenmesiyle atılmıştır. Çok kısa bir sürede düzenlenen Türk Alfabesi, 9-10 Ağustos günü Sarayburnu'nda Mustafa Kemal Paşa tarafından halka açıklanmıştır.¹⁴¹⁴ Nitekim 1 Kasım 1928'de alfabe, TBMM'de 1353 sayılı yasa¹⁴¹⁵ ile bütün üyelerin oyu ile kabul edilmiştir. Atatürk liderliğinde vuku bulan harf inkılâbı Arap harfleriyle yazı yazmayı sonlandırmıştır. Aynı zamanda Batı'ya doğru kocaman bir adım atılmıştır. Bu inkılâp ile yeni yazıyı süratle yaymak lüzumundan bu maksatla Millet Mektepleri yürürlüğe sokulmuştur.¹⁴¹⁶

¹⁴¹⁰ Zeynep Korkmaz, "Cumhuriyet Devrinde Yazı ve Dil İnkılâbı", *Milli Kültür Dergisi*, Cilt 3, Sayı:6., Kasım 1981, 3.

¹⁴¹¹ Yusuf Hikmet Bayur, *Türk İnkılâbı Tarihi*, Cilt III. Kısım IV, TTK Yay., Ankara: 1991, 379-380.

¹⁴¹² Şerafettin Turan, *Türk Devrim Tarihi*, 3.Kitap, 202-203.

¹⁴¹³ M. Şakir Ülkütaşır, *Atatürk ve Harf Devrimi*, TDK Yay., Ankara:1973, 44-45.

¹⁴¹⁴ *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri*, C.II, 272-274.

¹⁴¹⁵ *Resmî Gazete*, "Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun" 3/11/1928 tarihli, Sayı:1030, Tertip:3, Cilt:10, Sayfa:3.

¹⁴¹⁶ Mustafa Albayrak, "Yeni Türk Harflerinin Kabulü Öncesinde, Halk Eğitimi ve Yazı Değişimi Konusunda, Türk Kamuoyunda Bazı Tartışmalar ve Millet Mekteplerinin Açılması (1862-1928)", Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, *Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı:4, 1989.

Yücel, dil inkılâbını özümsemiş ve içselleştirmiştir. Bu konuda çok sayıda yazıyla desteklemiştir. Bu bağlamda; yayınlanan seçilmiş dil yazıları şöyledir;

Yücel Dergisi'nde dil hakkında ilk yazı; “*Dilde Zenginlik*”¹⁴¹⁷ başlıklı Ragıp Hulusi (Özdem) imzalı makaledir. Bu yazıda dil zenginliği; *kelime zenginliği ve şekil zenginliği* olmak üzere iki yönden incelenmiştir. Bu yazı derginin ilk sayısında yer almıştır. Derginin ilk sayısında, dil ile ilgili bir makale yayınlanması dil konusuna önem verildiğinin bir işareti olarak görülmektedir. Yine ilerleyen sayılarında “*Dil Mükemmelliği II*”,¹⁴¹⁸ “*III*”,¹⁴¹⁹ “*IV*”,¹⁴²⁰ “*V*”¹⁴²¹ aynı adlı başlıklı makaleler yayınlanmaya devam etmiştir.

Derginin beşinci sayısında “*Öğrenelim*”¹⁴²² ile altıncı sayısında yine “*Öğrenelim*”¹⁴²³ adları altında tamamen öğretici nitelikte olduğunu düşünülen Türkçeye Arapça, Farsçadan veya diğer yabancı dillerden Türkçeye geçmiş yabancı kökenli kelimelerin Türkçe anlamlarını listeler (7 liste toplam 35 kelime) halinde açıklayan yazılar yayınlanmıştır. Bu bağlamda üçüncü liste kelimeler adı altında; “*İtimat, Huzur ve Sükun, Temin Etmek, Netice, Teminat*” isimli yabancı kökenli beş kelime Türkçe karşılıkları ile açıklanmıştır. Bunlardan “*İtimat*” kelimesi; İtimat = Güven, İtimat Etmek = Güvenmek şeklinde nitelendirilmiştir. Ayrıca bu kelimelerin dergiyi takip edenler tarafından kullanılması teşvik ve telkin edilmiştir.

Derginin yedinci sayısında yer alan “*Duygusuz Gençler*”¹⁴²⁴ başlıklı yazısında, dergi; üniversite gençlerinin öğrenim arası gördüğü kısa süreli eğitim esnasında yabancı dilde şarkı söylenmesini şiddetle eleştirmektedir. Yabancı dilde şarkı söyleyen bu gençleri duygusuz olarak nitelendirilmektedir. Dergi, Türkçenin uygulanması yönünde kararlılığını dile getiren bu tür yazıları yazmak suretiyle dil inkılâbına destek vermiştir.

Derginin yine yedinci sayısında “*Dil Yeğretimi Üzerine Çağdaş Düşünüm*ler”¹⁴²⁵ isimli bir yazı yayınlamıştır; Bu yazıda; devletlerin yaşayışının her şeyden önce iki ana prensip etrafında döndüğü ve bu prensiplerin birinin *Hukuk*, diğerinin de *Ekonomi* olduğu işaret edilmiştir. Hukuk ve ekonomisi düzenli olmayan bir devletin sağlam temellere oturmayacağı belirtilmiştir. Hukuk ve ekonomik faktörler ile beraber, eğitim ve kültüründe ana yardımcıları olduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda dilin önemine dikkat çekilmiş ve dil ile ilgili olarak; dil yeğretiminin, *dilin geliştirilmesi yani dil eğitimi* demek olduğu, bu yönden dil

¹⁴¹⁷ Ragıp Hulusi, “Dilde Zenginlik”, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 6-8.

¹⁴¹⁸ Ragıp Hulusi, “Dil Mükemmelliği II”, *Yücel*, Sayı:2, Mart 1935, 3-5.

¹⁴¹⁹ Ragıp Hulusi, “Dil Mükemmelliği III”, *Yücel*, Sayı:3, Nisan 1935, 4-5.

¹⁴²⁰ Ragıp Hulusi, “Dil Mükemmelliği IV”, *Yücel*, Sayı:4, Mayıs 1935, 9.

¹⁴²¹ Ragıp Hulusi, “Dil Mükemmelliği V”, *Yücel*, Sayı:5, Haziran 1935, 3-4.

¹⁴²² “Öğrenelim”, *Yücel*, Sayı:5, Haziran 1935, 29-30.

¹⁴²³ “Öğrenelim”, *Yücel*, Sayı:6, Temmuz 1935, 35.

¹⁴²⁴ “Duygusuz Gençler”, *Yücel*, Sayı:7, Eylül 1935.

¹⁴²⁵ Ragıp Hulusi, “Dil Yeğretimi Üzerine Çağdaş Düşünüm

kültürünün genel kültürün bir parçası sayıldığı, fertlerin kendi milleti ve yabancı kimselerle anlaşma yolunun en önemli unsurunun dil olduğu vurgulanmıştır. Ulusal dilin gelişiminin kültür bakanlığının yükümlerinden biri olduğu hatırlatılmış ve yazıda; *Atatürk'ün, bütün öteki devrimlerde olduğu gibi-bunda da başbuğ ve önder olduğu vurgulanmış “Dilimizi işlemek ve yeğretmek yolunda ilk savaş buyruğunu o vermiş, bunun için de güçlü eli altında çalışan bir “Türk Dili Araştırma Kurumu” yaratmıştır.”*¹⁴²⁶ ifadeleri kullanılmıştır. Bu bağlamda; ülkelerin dilleri, günümüzde göçmenlerin varlığında göz önüne alındığında birçok etkiye açıktır. Ragıp Hulusi'nin bu yazısının ilk kısmında bu etkilere maruz kalan memleketlerin kendi dillerini nasıl özüne döndürmesi gerektiği işte o zaman bir bir açıklanmıştır. Yazıda; ayrıca, Atatürk'ün dil gelişimi konusundaki rolü ve kurduğu kurum olan Türk Dili Araştırma Kurumu'nun önemi hakkında da bilgiler sunulmaktadır.¹⁴²⁷

Ragıp Hulusi, “*Dil Bilgisi Üzerinde Bir Konuşma I*”¹⁴²⁸ ve “*II*”¹⁴²⁹ aynı adlı yazılarında; Avrupa ile Türkiye arasında dil bilgisi ve hareket tarzları karşılaştırılmış ve Türkiye’de dil bilgisi faaliyetlerinin nasıl geliştirilmesi gerektiği hususları üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda; Batı ilim dünyasında Arabiyat, Türkiyat (*Türk Bilimi*), İraniyat (*İran Bilimi*), Hindiyat (*Hint Bilimi*), Sıyniyat (*Çin Bilimi*), Türkiye’de ise her şeyden önce Türkiyat ile uğraşıldığı ve en çok bu saha işlendiği, fakat dilimiz ve kültürümüzle sıkı münasebetleri olan Arabiyat, Acemiyat (*iraniyat*) ile yeteri kadar ilgilenilmediği, bu dillerle Avrupa’lılar derecesinde hatta onlardan daha fazla ilgilenmemiz lazım geldiği vurgulanmaktadır. Bunlardan başka ikinci vazife olarak, bir taraftan şarkiyat sahasını işlerken, bir taraftan da garbiyat ile meşgul olmak, bu sahada klasik filoloji, Yunaniyat, Germanistik (*Germaniyat*), Slavistik (*İslaviyat*), Romanistik (*Romaniyat*), yani yeni latin (*Fransız, İtalyan, İspanyol ve sair*) filolojileri (*dil, edebiyat ve tarihleri*) ile ilgilenilmesi icap ettiği belirtilmektedir. Bunlardan başka, Türkiye’de Almanca ve İngilizce hocalarını da yetiştirmek ihtiyacı olduğu bu ihtiyacın giderilmesi gerektiği, Arap ve Acem dilleri içinse; milli medeniyetimizin islam çevresiyle ilişkili taraflarının araştırılabilmesi için çok gerekli olduğu vurgulanmaktadır. Dergide dil ile ilgili yazıların içeriği incelendiğinde bu yazılarda olduğu gibi çok gerçekçi değerlendirmeler yapıldığı görülmektedir. İnsanın her dili öğrendiğinde değiştiği, ufku genişlediği daha doğru değerlendirmeler yaptığı bu surette yeniliklere yabancı kalmadığı bir gerçektir. Bugün “*bir dil bir insan iki dil iki insan*” metaforuna uygun olarak dil eğitiminin önemi anlaşılmış gibidir. Derginin o dönemde tespit ettiği ve söylediklerine uygun olarak

¹⁴²⁶ Hulusi, “Dil Yeğretimi Üzerine Çağdaş Düşünüm”, 2.

¹⁴²⁷ Selman Burak Korkmaz, *Türkiye’de Tek Parti İktidarı (1931-1946) ve Basın: Yücel Dergisi (1935-1956) Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Ocak 2014.

¹⁴²⁸ Ragıp Hulusi, “Dil Bilgisi Üzerinde Bir Konuşma I”, *Yücel*, Sayı:8, Ekim 1935, 41-42.

¹⁴²⁹ Ragıp Hulusi, “Dil Bilgisi Üzerinde Bir Konuşma II”, *Yücel*, Sayı:9, Kasım 1935, 92-93.

bugün ülkede dil okulları açılmış dil öğretimi ve eğitimi yapan kurumlar artmıştır. Ayrıca, “*Dil devrimi ile tarihimizin ve geçmişimizin bağı kesildi.*” haksız eleştirilerine de en güzel cevap bu açılan dil okullarıdır. Dilin akademik düzeyde ele alınması araştırılması ile kaybolduğu iddia edilen bağı tekrar kurmak mümkündür. Bu bağın kurulması için Arapça veya Osmanlıcaya topyekün dönmek yerine bu dillerin yabancı dil olarak ele alınması ve akademik olarak öğretilmesinin bu sorunu çözeceği kanatı hâkimdir.

Derginin 14’üncü sayısında yazar Mustafa Emin Kıray tarafından bugün bile sorun olan “*Yabancı Dil Meselesi*”¹⁴³⁰ isimli bir makale yayınlanmıştır. Bu bağlamda; *yabancı dilin öğretilmesi için en iyi metod nasıl olmalıdır? Yabancı dil kitapları neler olmalıdır? Önce hangi kelimeler öğretilmelidir?* sorularına cevaplar aranmaktadır. Yabancı dil öğrenmenin gerekliliği yazıda vurgulanmaktadır. Yabancı dilin öğrenilmesi gerekliliği ile ilgili olarak; Batı medeniyetinin işaret ettiği hemen bütün bilgi alanlarında inkılâplar yapıldığı ve bunların anlaşılması için “*Garp kültürünü bir öncü olarak benimsediğimize göre, her şeyden evvel bu öncünün dilinden anlamak lazımdır ve bundan başka çare de yoktur.*”¹⁴³¹ ifadeleri yer almaktadır. Yazar; kültür alanında ilerlemenin yolu olarak ve yeni Türk devrimine en uygun fikirleri taşımak ve devrimin amaçlarına ideallerine ulaşması bakımından yabancı dil meselesini önemli görmektedir. Mustafa Emin Kıray, yabancı dili öğretilmemesiyle ilgili eleştirilerini şöyle sıralamaktadır; (1) *Yabancı dil öğretmede bir metodun bulunmaması.* (2) *Yabancı dil için psikolojik bir temelin olmaması.* (3) *Yabancı dil öğreten hocaların yetersizlikleri.* (4) *Öğrenecek gençlerin ilgisizliği.* (5) *Yabancı dil öğretilirken uygulanan yöntemin her aşamada tekrar edilmesi (orta okulda aynı, lisede aynı, üniversitede aynı).* Uygun öğretim metotları için önerileri ise; (1) *Orta bir yabancı dil öğrenmek için ortalama 1000 kelime öğretmek.* (2) *Her kelimeyi gence mal etmek.* (3) *Kelimeleri, çok inceleyip sıralamak ve ondan sonra öğrenmek.* (4) *Öğretilecek kelimelerin çok kullanılan genel kelimeler olması.* (5) *Gramer kurallarını gence duyurmadan öğretmek.* (6) *Cümleleri basmakalıp ezberletip öğretmek.* (7) *Öğretmenler gençlerde dile karşı alaka uyandırmalıdır.* O günkü sorunların bugünün de sorunları olduğu görülmektedir. Kuşkusuz bu öneriler bugün çoğaltılabilir. Ancak yabancı dil öğrenme sorunu bugün de devam eden bir sorun olarak önümüzde durmaktadır.

Derginin 15-18’inci sayılarında bir seri yazı dizisi “*Dilde San’at I*”,¹⁴³² “*II*”,¹⁴³³ “*III*”,¹⁴³⁴ “*IV*”¹⁴³⁵ aynı adlı bir seri makaleler Mustafa Emin Kıray imzası ile yayınlanmıştır. Bu

¹⁴³⁰ Mehmet Emin Kıray, “Yabancı Dil Meselesi”, *Yücel*, Sayı:14, Nisan 1936, 75-79.

¹⁴³¹ Kıray, “Yabancı Dil Meselesi”, 75.

¹⁴³² Mehmet Emin Kıray, “Dilde San’at I”, *Yücel*, Sayı:15, Mayıs 1936, 98-100.

¹⁴³³ Mehmet Emin Kıray, “Dilde San’at II”, *Yücel*, Sayı:16, Haziran 1936, 153-155.

¹⁴³⁴ Mehmet Emin Kıray, “Dilde San’at III”, *Yücel*, Sayı:17, Temmuz 1936, 197-199.

yazılarda; dilin farklı yönleri incelenmekte sesin insanları hayvanlardan ayıran unsur olduğu belirtilerek musikinin insan sesinde büyük etkisi olduğu iddia edilmektedir. “*Dilde, kelimelerde, mısralarda derin bir musiki vardır; bu, sesli ve sessiz harflerin büyük bir sanatla yan yana getirilmesinden doğan çok basit bir haldir.*”¹⁴³⁶ söylemleriyle musikinin dilde etkisi anlatılmaktadır. “*Dilimiz çok ahenklidir ve şiirdeki kudreti fevkalade dir; yalnız akisleri, sesli harfleri aksanla beraber güzel bir şekilde meczetmek lazımdır.*”¹⁴³⁷ sözleriyle de dilimizin şiire ve edebiyata uygunluğuna vurgu yapılmaktadır.

Kâzım Kayabay’ın kaleme aldığı “*Azlık Okullarında Türkçe Öğretimi*”¹⁴³⁸ başlıklı yazıda o dönem çok konuşulan *Yabancı Okullar Sorunu* gündeme taşınmıştır. Osmanlı Devleti’nin son asrında, özellikle Avrupa ülkelerine verilmiş imtiyazların etkisiyle birçok yabancı okul açılmıştır. Bu okulların çeşitli faydalarına karşın, ülkenin egemenliği açısından başka sorunlara neden olduğu da bir gerçektir. Bu dönemde bulunan okulların çoğu Fransa’ya aittir. Bu okullar, devletin temel değerleri ve bağımsızlık anlayışıyla uyuşmamaktadır. Bu dönemde yöneticilerin yürürlüğe koyduğu ulusal eğitim anlayışı gereği, misyoner mekteplerinde coğrafya ve tarih derslerinin Türkçe yapılması ve Türk öğretmenlerin görevlendirilmesi kararlaştırılmıştır. Ancak bu duruma karşın bu okullar çeşitli bahanelerle bu kararları uygulamamışlardır. Zamanın iktidarı bu konuda ısrarcı olunca, konu uluslararası bir mesele olmuştur. Fransız hükümeti ve Papalık uzun süren bir direnç göstermiş ancak yönetimin kararlı tutumu karşısında okulların çoğu kapatılarak bu sorun çözümlenmiştir.¹⁴³⁹ Kazım Karabay’ın bu yazısı işte bu konuyla ilgilidir. Yazıda; Lozan Antlaşması’ndan övgü ile söz edilmiş ve yabancı okullarda Türkçe öğretimin önemi vurgulanmıştır. Bu yazıda özetle; bu okullarda görev yapan Türk öğretmenlerine öncelikle millî kültür ve millî menfaatlerin öğretilmesi yönünde telkinlerde bulunulmuştur. Ayrıca yetkililere de bu okullara görevlendirilecek öğretmenlerin belirtilen hususlarda kuvvetli, bilgili ve yeterli olması gerektiği yönünde uyarılarda bulunulmuştur. Derginin bu yazısıyla kurumsal işleyişle ilgili sorumlu olanların basın yoluyla uyarıldığı görülmektedir.

Derginin 48’inci sayısında “*Hakikat Bayrağı Altında-Türk Dili*”¹⁴⁴⁰ ve İsmet Rasin tarafından kaleme alınan “*Türk Dilinin Geleceği*”¹⁴⁴¹ başlıklı iki yazı yer almıştır. *Hakikat Bayrağı Altında-Türk Dili* başlıklı yazıda; dergi *Güneş Dil Teorisine* olan desteğini açıklamıştır. Türklerin çok eski bir geçmişe sahip olduğu fikrinden esinlenen *Güneş Dil Teorisi*, Türkçenin

¹⁴³⁵ Mehmet Emin Kıray, “Dilde San’at IV”, *Yücel*, Sayı:18, Ağustos 1936, 246-247.

¹⁴³⁶ Kıray, “Dilde San’at I”, 98.

¹⁴³⁷ Kıray, “Dilde San’at I”, 99.

¹⁴³⁸ Kâzım Kayabay, “Azlık Okullarında Türkçe Öğretimi”, *Yücel*, Sayı:16, Haziran 1936, 183-184.

¹⁴³⁹ Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, Alkım Yayınevi, İstanbul: 1997, 324.

¹⁴⁴⁰ “Hakikat Bayrağı Altında”, *Yücel*, Sayı:48, Şubat 1939, 283.

¹⁴⁴¹ İsmet Rasin, “Türk Dilinin Geleceği”, *Yücel*, Sayı:48, Şubat 1939, 304-305.

evrenin ilk dillerinden biri olduğu fikrinden doğmuştur.¹⁴⁴² *Güneş Dil Teorisi* derginin yayınlandığı dönemde en çok konuşulan konulardan biri olmuştur. Bu bağlamda; *Güneş-Dil teorisi* o günün gazete yazılarında da (*Ulus, Tan, Açıksöz, Cumhuriyet gazetelerinde*) yer aldığı görülmektedir. Yazıların yayınları üç ana merkezde toplanmıştır. Bunlar; *Dil Bayramı Merkezli, Üçüncü Dil Kurultayı Merkezli ve Bilimsel İnceleme amaçlı yazılardır*.¹⁴⁴³

Atatürk, *Güneş Dil Teorisini* 1930'lu yıllarda desteklemiştir. Bu kapsamda; Atatürk, I. Türk Dil Kurultayında diğer dillerin Türk dilinden türediği tezini savunmuştur. Bu tezin doğruluğunu kanıtlanmasını arzulayan büyük Önder, Türk ve yabancı bilim insanlarıyla beraber çalışmalar yapılmasını istemiştir. Bunun neticesinde daha çok Basklar, Mayalar, İnkalar ve Sümer dilleri araştırılmış ve *Güneş-Dil Teorisi* ismi verilerek ve bu çalışmaları içeren “*Etimoloji, Morfoloji ve Fonetik Bakımından Türk Dili*” isminde bir kitap oluşturulmuştur. Atatürk'ün hayata geçirdiği *Güneş-Dil Teorisi* Dil ve Kültür İnkılâbı'nın uluslararası ayağı olarak önem arz etmektedir.¹⁴⁴⁴ Dergi bu yazıyla yapılan çalışmaların gerekliliği ve önemiyle ilgili önemli bilgilere yer vermektedir. Bu bağlamda; “*Dil meselesi, ölmez Atatürk'ün büyük hamlelerinden biridir. Ebedi Şef'in büyük hamleleri izinde 18 milyon var. Atamızın bütün eserlerinde olduğu gibi bu eserini muhafazasında da kıskancız. Gençlik, büyük bir hassasiyetle Atatürk davasının yolundadır.*”¹⁴⁴⁵ şeklinde ifadeler kullanılarak gençliğe ve Kemalizme de vurgular yapılmaktadır.

İsmet Rasin'in “*Türk Dilinin Geleceği*”¹⁴⁴⁶ makalesinde ise; Dil İnkılâbı'nın gelişimine, Dil İnkılâbı'na yönelen tehlikelere ve Dil İnkılâbı'nın gerekliliğine vurgular yapılmıştır. Yazar yazısında; 12 Temmuz 1932'de yapılan Dil İnkılâbı'nı Atatürk'ün gençliğe emanet ettiğini şu sözlerle anlatmaktadır; “*Türk gençliği sabırlıdır, inkılâp işlerinde memleket işlerinde atılmasını bildiği gibi beklemesini de bilir. O hassasını Atasından almıştır.*” Dil İnkılâbı'na yönelik tepkilere karşı çok sert üslupla şu cümleleri de kullanmaktadır; “*Her inkılâbın mürtecileri vardır ve bu mikroplar karşı durdukları inkılâbın mevzuna göre başka başka çeşitlidir.*”¹⁴⁴⁷ Şapka devriminde de bu tür tepkilerin olduğundan söz edilmiştir. Dil inkılâbı'nın gerekliliği içinde şu sözlere yer vermektedir; “*Dil inkılâbı en esaslı, en doğru, en mutlak başarılacak olan bir inkılâptır. Gayesi Öz Türkçülüktür ve şiarı sürattir, usulleri*

¹⁴⁴² Nagihan Özdemir. “Atatürk Dönemi Türk Dil Kurultayları ve Güneş Dil Teorisi”, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü, *Atatürk Dergisi*, 2023, 12.1: 19-24.

¹⁴⁴³ Özlem Şendeniz, “Erken Cumhuriyet Dönemi Dil Politikaları: Güneş Türk Dil Teorisi'nin Türk Basınında Yansımaları.” *CTAD: Journal of Modern Turkish History Studies* 10.20, 2014.

¹⁴⁴⁴ Korkmaz, *Türkiye’de Tek Parti İktidarı (1931-1946) ve Basın: Yücel Dergisi (1935-1956) Örneği*.

¹⁴⁴⁵ “Hakikat Bayrağı Altında- Türk Dili”, *Yücel*, Şubat 1939, Sayı:48, 283.

¹⁴⁴⁶ İsmet Rasin, “Türk Dilinin Geleceği”, *Yücel*, Sayı:48, Şubat 1939,304-305.

¹⁴⁴⁷ Rasin, “Türk Dilinin Geleceği”, 304.

müfrittir her inkılâp gibi."¹⁴⁴⁸ Yazar makalesini şu sözlerle bitirmektedir: "*Türk milleti bugün değilse yarın ergeç bütün yabancı sözleri dilinden atacaktır. Türk dili bugün değilse, muhakkak yarın, değişmez amacı olan Öz Türkçeye varacaktır.*"¹⁴⁴⁹ bu yazıdan da anlaşılacağı üzere dergi, Türk inkılâplarını koruma konusunda çok hassas davranmak da ve inkılâpların geliştiricisi ve devam ettiricisi olarakta gençliği görmektedir. Hemen hemen her makalede olduğu gibi bu yazıda da bunu açıkça görmek mümkündür.

Derginin 49'uncu sayısında "*Türk Sentaksı Üzerinde Bir Konuşma*"¹⁴⁵⁰ başlıklı bir yazı kaleme alınmıştır. Bu yazıda; davası olan bir adamla bütün hayatı kahkaha mevzu yapmak isteyen başka bir adam karşılıklı olarak konuşturulmuştur. İki karakterden, biri "*Durmuş*" diğeri "*Yaşar*" mizahi bir anlayışla Türk Sentaksını konuşmaktadırlar. Dergi zaman zaman bu şekilde yaratıcı yazılar ile okuru hem eğlendirip hem düşündürmüş hem de bilgilendirmiştir.

Aynı sayıda Yusuf Ziya Ortaç'ın "*Dil Bayramı*"¹⁴⁵¹ ve "*Türkçe*"¹⁴⁵² isimli iki yazısı yer almıştır. "*Dil Bayramı*" yazısı Türk edebiyatının en uzun ömürlü dergisi 27 Eylül 1934 tarihli *Akbaba*'dan¹⁴⁵³ alıntı yapılarak yayınlanmıştır. Bu yazıda; "*Türk dili tıpkı Türk toprakları gibidir. Biraz eşeleyince en kıymetli madenler ortaya çıkıyor! Artık dışı kalay içi alay olmaktan kurtulmak lazım. Bir milletin manevi kıyafetli olan lisanı, maddi kıyafetine benzemelidir. Şapka taşıyan bir başın sarıklı bir dille konuşmasına imkân var mı?*" sözleriyle dil bayramının gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Yazıda ayrıca, Dil İnkılâbı'nın da yapılan her inkılâp gibi başarıya ulaşacağı fikri işlenmiştir. İkinci alıntı "*Türkçe*" başlıklı yazı,¹⁴⁵⁴ *İkdam Gazetesi* Ocak 1939 tarihi sayısından alınmıştır. Bu yazıyla özellikle Türkçede bulunan yabancı kelimeler eleştirilmiş, bu kelimelerin, yaşayan Türkçeyi bozduğu ve anlaşılmaz kıldığı dile getirilmiştir.

Derginin 50'nci sayısında; "*Öz Türkçe Nedir?*"¹⁴⁵⁵ başlıklı zamanın İzmir milletvekili ve Kültür Bakanı *Hasan Âli Yücel* tarafından kaleme alınmış bir yazı görülmektedir. Yazıda özetle; Öz Türkçe anlatılmış ve Dil İnkılâbı ve değişimin kaçınılmaz olduğu vurgulanmıştır. yazar makalesinde Öz Türkçe'yi şöyle tanımlamaktadır; "*Öz Türkçe, Türkçe düşüncedir. Öz Türkçe, Türk beynindeki kımıldama sesidir. Öz Türkçe, ulusun birbiriyle anlaşmasının*

¹⁴⁴⁸ Rasin, "Türk Dilinin Geleceği", 305.

¹⁴⁴⁹ Rasin, "Türk Dilinin Geleceği", 305.

¹⁴⁵⁰ "Türk Sentaksı Üzerinde Bir Konuşma", *Yücel*, Mart 1939, Sayı:49, 13-17.

¹⁴⁵¹ "Dil Bayramı", Mart 1939, *Yücel*, Sayı:49, 18.

¹⁴⁵² "Türkçe", Mart 1939, *Yücel*, Sayı:49, 18.

¹⁴⁵³ *Akbaba Dergisi*, 27 Eylül 1934.

¹⁴⁵⁴ *İkdam Gazetesi*, Ocak 1939.

¹⁴⁵⁵ Hasan Âli Yücel, "Öz Türkçe Nedir?", *Yücel*, Sayı:50, Nisan 1939, 51.

sesidir.”¹⁴⁵⁶ Hasan Ali Yücel ayrıca dili düşünme ve karşılıklı anlaşma aracı olarak tanımlamaktadır. Öz Türkçeye karşı çıkanları da nükteli bir şekilde eleştirmektedir.

Derginin 53’üncü sayısı “*Türk Dili Üzerinde Düşünceler*”¹⁴⁵⁷ başlıklı makalede; Yeni Türkçe’de kullanılan kelimeleri eleştirenlere karşı sert bir tavır takınılmaktadır. Bu bağlamda; Çağatayca, Osmanlıca ve Öz Türkçe Yan Yana mı Gitsin? Fransızca sözler, Dil İnkılâbı’nı Kim Yapabilir? alt başlıklarına ayrılarak okurlara sunulmaktadır. İlk bölümde kullanılan kelimelerin Çağatayca’dan alındığını, bu sözlerin dilimize yabancı olduğunu iddia edenlere şöyle cevap verilmektedir; “*Türkçe, Türklerin dilidir. Türkçenin bize getireceği sayısız iyiliklerin en başında, Tunadan Gobiye kadar bütün Türklerin birbirini anlamaları gelir.*”¹⁴⁵⁸ Bu yazıda; Öz Türkçe kelimelerin kullanılmasının önemi vurgulanmaktadır.

Derginin 56’ncı sayısında “*Öz Türkçeye Hasret*”¹⁴⁵⁹ başlıklı Orhan Karaca’ya ait olan bir başyazı yer almıştır. Yazar bu yazıyı Dil Bayramı olması sebebiyle kaleme almıştır. Yazısının ilk bölümde, Türk kültürünün oluşturulması için dilin öneminden ve Türk dilinin geçirmiş olduğu merhalelerden söz etmiştir. İkinci bölümünde ise Türkçe’nin istenen düzeyde gelişmemesini eleştiren bir üslup kullanmıştır. Bu bağlamda; “*Milli kültür davası ve dil davası ayrılmaz bir bütündür. Dilimize aldırmamak kültürümüze aldırmamaktır, bu da Türk’ün kendisini ihmale gider. Bugün dilimiz saf Türkçe değildir. Halâ gazetelerde ve konuşmalarda bol bol yabancı kelimelere rastlıyoruz. Lugatımız yok, gramerimiz yok, kamusumuz*¹⁴⁶⁰ *yok...*” kültürü oluşturan ana unsurun dil olduğu göz önüne alındığında eleştirilerin haklı eleştiriler olduğu görülmektedir. O günden bugüne Türkçeye girmiş sayısız yabancı kelime mevcuttur. Bugün birçok mağazanın, dükkanın, bir takım işletmelerin isimleri yabancı kelimeler kullanılarak oluşturulmaktadır. Dil davası sorunu o günden bugüne çözülemediği gibi daha da ağırlaşmış durumdadır. Bu sorunun çözülebilmesi için herkese görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Mayıs 1947’de yayımlanan derginin 127’nci sayısında “*Osmanlıcadan Türkçeye*”¹⁴⁶¹ adlı bir başyazı yayınlanmıştır. Bu yazıyla Osmanlıcadan, Türkçeye geçiş ele alınmış bu suretle lisan oldukça geniş bir açıdan incelenmiştir. Yazıda; “*Lisan fikrin aletidir. Kemanın, çalgıcının aleti olduğu gibi.*” denilerek lisan’ın nükteli bir tanımı yapılmıştır. Dilin diğer dillerle etkileşimi ise şu sözlerle değerlendirilmiştir; “*... Lisanlar milletlerin fikirleridir. Bir millet yeni bir fikri ortaya attı mı, hemen öteki milletlerde onu anlamak, benimsemek ihtiyacı*

¹⁴⁵⁶ Yücel, “Öz Türkçe Nedir?”, 51.

¹⁴⁵⁷ İsmet Rasin, “Türk Dili Üzerine Düşünceler”, *Yücel*, Sayı:53, Temmuz 1939, 197-199.

¹⁴⁵⁸ Rasin, “Türk Dili Üzerine Düşünceler”, 197.

¹⁴⁵⁹ Orhan Karaca, “Öz Türkçeye Hasret”, *Yücel*, Sayı:56, Ekim 1939, 55.

¹⁴⁶⁰ Yazarın Notu: Kamus; Milli Hafıza anlamında kullanılmıştır (TDK Türkçe Sözlük, II. Cilt K-Z, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 1181.).

¹⁴⁶¹ “Osmanlıcadan Türkçeye”, *Yücel*, Mayıs 1947, 131-137

doğar.” Bu yazıda diğer yazılardan farklı olarak yabancı dil öğrenilmesinin önemi ve aynı zamanda yabancı kelimelerin Türkçeye girmesine olumlu bakılmaktadır. Bu düşünce şu örneklerle pekiştirilmiştir; İtalyancadan dilimize girmiş olan “*Tabanca*” kelimesinin türkçe karşılığı “*Tokat*”dır. “*Kokteyl*” kelimesinin karşılığı “*Horoz kuyruğu*”dur. “*Atom*” kelimesi “*maddenin bölünemeyen en küçük parçasıdır.*” açıklamalarıyla söz konusu kelimelerin orjinallerinin kullanılması gerektiği belirtilmiş yoksa anlattığı fikir konusunun örseleneceği asıl anlamından uzaklaşılacağı tehlikesinden bahsedilmiştir. Her zaman Türkçe kelimelerin kullanılamayacağı da çarpıcı bir örnekle anlatılmıştır. *Yücel* dergisi dil üzerinde önemle durmuş ve bu konuda birçok yazı yayınlamıştır. Bu yazılar incelendiğinde birbiriyle farklı fikirleri oluşturan yazılarında olduğu görülmektedir. Bu durumda derginin her türlü fikre saygılı olduğunu göstermektedir.

“*Öz Türkçeye Doğru*”¹⁴⁶² isimli Ömer Seyfettin¹⁴⁶³’in, Ali Canip¹⁴⁶⁴ hakkında 1914’de yazdığı bir yazıdan alınan başka bir makalede; “*Her millet kendi lisanında yaşar. Lisan vatan kadar mukaddestir. Fiili vatanımız olan Türkiye de nasıl yabancı düşmanlar bulunmasını istemezsek lisanımızda da Türkçeleşmemiş ecnebi kelimeleri istemeyiz.*” ifadeleriyle Türkçeye girmiş yabancı kelimelerin çıkarılması zorunluluğundan bahsedilmektedir, ayrıca yazıda; Yeni Türkçe’yi savunanlar *Tasfiyeciler*, statükoyu korumaya çalışanlar ya da yumuşak geçişi savunanlar *Fesahatçılar* olarak adlandırılmaktadır.

“*Türk Dil Kurumu mu, Akademi mi?*”¹⁴⁶⁵ isimli o günlerde tartışılan bir konuyla ilgili bir yazı dergide yer bulmuştur. Bu yazının içeriği bir dil tartışmasıdır. Dil inkılâbı’ndan sonra hemen her dönemde dil tartışmaları Türkiye’de çoğu zaman yaşanmıştır. Dil tartışmaları, bir bakıma siyasi tartışmaların ve kavgaların malzemesi haline gelmiştir. Siyasi üstünlüğe sahip taraf dil alanında ki kararlarda da etkin olmuştur. Bu çekişmeler esasen dilimizin gelişmesini de zayıflatmıştır. Tartışmaların, objektif ve siyasi görüşten uzak bir şekilde milli menfaatler göz önünde bulundurularak yapılması faydalı ve en uygun yöntemin bulunmasına yardımcıdır. Türk Dil Kurumu’nun (TDK) akademileştirme talepleri ilk kez güçlü bir şekilde Birinci Dil Kongresi’nde¹⁴⁶⁶ dile getirilmiştir. TDK’nın altıncı Türk Dil Kurultayı’nda¹⁴⁶⁷ bu konu yine görüşülmüş ve akademileştirme taleplerine sıcak bakılmamıştır. Fakat, 1950 yılında

¹⁴⁶² Ömer Seyfettin, “Öz Türkçeye Doğru”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:3 (148), Mart 1950, 17.

¹⁴⁶³ Yazarın Notu: Ömer Seyfettin: Türkçeyi yabancı kelimelerin istilasından kurtarıp, ona haysiyetini kazandırmaya çalışan edebiyatçılarımızın başında gelir. Türkçeyi yabancı unsurların hâkimiyetinden kurtarıp, öz yapısına, güzel edasına kavuşturmak yolundaki gayretleri, sayısız hikâyelerinde mükâfatını bulmuştur. (*Yücel*, “Öz Türkçeye Doğru”, Yeni Seri Sayı:3 (148), Mart 1950, 17.)

¹⁴⁶⁴ Ali Canip, 1911’den itibaren Selanik’te çıkmaya başlayan Genç Kalemilerin yazarlarından biridir. Dil reformu konusunda ilk şuurulu ve olumlu adım atan yazarlar Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp ve Ali Canip’tir.

¹⁴⁶⁵ Süleyman Nuri Öz, “Türk Dil Kurumu, Akademi mi?”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 6.

¹⁴⁶⁶ Yazarın Notu: 26 Eylül-04 Ekim 1932 tarihleri arasında yapılmıştır.

¹⁴⁶⁷ Yazarın Notu: 19-23 Aralık 1949 tarihleri arasında yapılmıştır

DP'nin iktidara gelmesi ve gösterdiği siyasi tepkiler ile dil tartışmaları yön değiştirmiştir. Yedinci Dil Kurultayı¹⁴⁶⁸ münasebetiyle, akademikler Türk Dil Kurumunu şu konularda tenkit etmişlerdir; (1) *TDK dil buhranını körüklemiş ve şiddetlendirmiştir.* (2) *Dilimizi uydurmacılıkla bozmuştur, tasfiyecilikle fakirleştirmiştir.* (3) *TDK'nın başındakiler zayıftırlar, yetersizdirler.* (4) *TDK Atatürk tarafından akademiye hazırlık olsun diye kurulmuştur. Ömrünü tamamladı yerini akademiye bırakmalıdır.* (5) *Atatürk'ün mirası TDK tarafında israf edilmiştir.* Profesöründen gazetecisine kadar, çeşitli kimseler tarafından yapılan bu ve buna benzer tenkitlerin, ciddi samimi ve bilime dayanan bir yönü yoktur. Yazar yazısında; TDK'nın akademileştirme teklifine olumlu bakmamaktadır. Bu savını, teklif üzerinden, teklifin içeriğini on bir madde halinde sıralayarak, bu görevlerin TDK tarafından ziyadesiyle yerine getirildiğini dile getirerek gereksiz bulmaktadır. Kendisi de kamuoyuna şu soruları sormaktadır; Akademiye kurmak veya ona girmek isteyenler Türk Dil Kurumu'na niye gelmez ve girmezler? Türk Dil Kurumu mason locası değildir, gizli kapaklı bir dernek hiç değildir. Onun Atatürk tarafından belirtilen ülküsünü benimseyen kime kapısı kapanabilir? Atatürk'ün vasiyet ve emanetine kim ihanet etmeye yeltenebilir? Akademi teşkilat ve yöntemi ile Türk Dil kurumu çalışamaz mı? şimdi, TDK, gerek amaç, gerek çalışma yöntemi, gerek mali bakımdan, bir Türk akademisinin yerini tutamaz diyenlerin samimi ve ilmi deliller gösterebileceklerine kim inanır? Şu halde kala kala bir ad mı kaldı? Türk benlik ve özelliğini, bağımsızlığını dünyaya değiştirmeyen Atatürk ve onun izinden giden bugünkü Türk nesli mi Akademiye, Türk dil Kurumunu değiştirecek? Bu sorularla hem karşı tarafı eleştirmekte hem de akademi fikrine şiddetle karşı çıkmaktadır. Görüldüğü üzere bu dönemde yoğun olarak TDK mı? Akademi mi? Konusu çok tartışılmış bu durum da basın organlarında yer bulmuştur.

Derginin “*Dil Devriminde Çöküntü mü Var?*”¹⁴⁶⁹ yazısında; yine dil tartışmalarına girilmiş; “*Devrimlerimizin yürümesi için yeni bir Atatürk gerekmez, Atatürk yollarımızı açmış, yönlerimizi çizmiştir. Önümüzde koca hazineyi koymuş, anahtarıda elimize vermiştir. Şimdi bu hazineyi kapamak isteyenlerle açmak isteyenlerin çarpışması var..*” ifadeleriyle “*Dil Devrimi çöküyor*” diyenlere cevap verilmiştir. Bu bağlamda “*Dil Devrimi gerçekten çökmek üzere midir? Varsın radyodan konuşanlardan biri, bugün kırk yaşına gelmişlerin bile anlamayacağı bir kelime kullansın: “Ekalli kalil” desin, varsın bir spiker “Sayın Baylar”ı, “Muhterem Beyefendiler” haline getirsin varsın bir başkası “Günaydın” yerine, Hacivat gibi, “Akşam-ı şerifiniz hayırlar olsun” desin!..İlkokulda çocuklarımızın ağzına bir bülbül şakıması gibi yaraşan “Öğretmenim” yerine “Hocam” olsun varsın!..*” ifadeleriyle de eski kelime/ deyimlerin kullanılması eleştirilmiştir. Ancak bu kelimelerin kullanılmasıyla Dil

¹⁴⁶⁸ Yazarın Notu: 18-24 Temmuz 1954 tarihleri arasında yapılmıştır.

¹⁴⁶⁹ Muallâ Uzmay, “Dil Devriminde Çöküntü Mü Var?”, *Yücel*, Son Seri Sayı:8 (161), Haziran 1956, 103.

İnkılâbı'nın çökmeyeceği, dilin bir alışkanlık işi olduğu yeni kelimelerin oturduğu bunun takibinde gençlik tarafından yapıldığı vurgulanmıştır. Dil de yapılan yeniliklerin çökmediği bugün açık ve net bir şekilde görülmektedir. Yazar bu yazısını “*Davayı gençlik kazanıyor*” sözleriyle de bitirmiştir.

Yücel dergisinde üçüncü seri yayınlarına (1955-56 yılları) başladığında yazar Halit Çakır'ın sorumluluğunda “*Dil Köşesi*” bölümü açılmıştır.¹⁴⁷⁰ Bu bölümde “*Yeni Tilcikler*”¹⁴⁷¹ *Üretiyoruz*” başlığı ile yurdun her bir köşesinden okurlardan Türkçe kelimeler göndermeleri rica edilmiş bu bağlamda ilk sayıda 10 adet kelime irdelenmiştir. Örneklerden bazıları şöyledir; *Birincil* kelimesi Batı dillerinde benzerleri olan, İngilizce *Primary* sıfatını karşılığıdır. *Erinç* kelimesi Huzur sözünü karşılar.¹⁴⁷² Derginin bu yayınları zaman zaman eleştiriye de uğramıştır. Bu kapsamda; “*Bay Ataç'ın eleştirilerine değinmeden edemeyeceğiz. İkidir kınıyor bizi Türk Dili dergisinde. Tilcik üretirken kökleri araştırmadığımız yargısına varıp tutumumuzu doğru bulmuyor. Doğrudur Ataç'ın savı. Bütün bütün değilse de, öyle uzun boylu irdeleniyor kökleri*”¹⁴⁷³ gibi eleştirilere de cevaplar verilmiştir. Böyle kelime köklerini araştırırken tenakuz oluştuğunda Türk Dil Kurumu'nun “*Söz Derleme Dergisine*”¹⁴⁷⁴ başvurulduğu da bu yazıda belirtilmektedir.

Dil, ulusu ve ulusallığı belirleyen öğelerden biridir. Büyük önder Atatürk Türk ulusunu anlatırken; “*Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir.*” tanımını yapmıştır.¹⁴⁷⁵ Atatürk'e göre Türk ulusunun ayırt edici niteliklerinin başında dil gelmektedir. “*Türk demek dil demektir. Ulusallığın çok belirgin özelliklerinden birisi dildir. Türk ulusundanım diyen insanlar, her şeyden önce ve ne olursa olsun Türkçe konuşmalıdır. Türkçe konuşmayan bir insan, Türk ekine, topluluğuna bağlılığını öne sürerse buna inanmak doğru olmaz.*”¹⁴⁷⁶ Dilin ulusa mal edilmesi demek, şüphesiz ulus denen kitleyi oluşturan kişilerin konuşmada ve yazmada kullanacakları ve birbiriyle iletişimde sıkıntı çekmeyecekleri bir nitelik kazanması demektir. Bunun sağlanabilmesi için yazma dili ile konuşma dili arasında uyum olması gerekmektedir. Bir millete millet oluşunun en özlü bilincini dil vermektedir. İnsanların bir arada yaşama isteği dil ile sağlanmaktadır. Dünyü bugüne, bugünü yarına mal

¹⁴⁷⁰ Halit Çakır, “Yeni Tilcikler Üretiyoruz”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 61.

¹⁴⁷¹ Tilcikler: Sözcükler anlamında kullanılmıştır.

¹⁴⁷² Halit Çakır, “Yeni Tilcikler Üretiyoruz”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 61.

¹⁴⁷³ Halit Çakır, “Yeni Tilcikler Üretiyoruz”, *Yücel*, Son Seri Sayı:8 (161), Haziran 1956, 99.

¹⁴⁷⁴ Yazarın Notu: Söz Derleme Dergisi:Resmî organlarca derleme çalışmalarında Türk Dili Tetkik Cemiyeti'ne yardım etmesi amacıyla söz derleme talimatnamesi oluşturulmuş bu talimatname doğrultusunda 1939-1951 yılları arasında Söz Derleme Dergisinin ilk dört cildi basılmış, bu dört cilde ek olarak 1952'de yalnız folklor sözlerini içeren 6.cilt, 1957'de ise “Yazı Dilinden Halk Ağzına İndeks”olan 5.cilt eklenmiştir. Böylece birinci derleme çalışmalarının sonucunda bir cildi indeks olmak üzere 6 ciltlik Söz Derleme Dergisi'ne ulaşılmıştır. (Songül Erdoğan, “Türkiye’de “Derleme Sözlüğü” İle İlgili Yapılan Çalışmalar Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi (1990-2021).”, *Rumeli’de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı:27, 211-226.

¹⁴⁷⁵ Afet İnan, *Medeni Bilgiler ve Mustafa Kemal Atatürk'ün El Yazıları*, TTK Yay, Ankara: 1969, 18, 351.

¹⁴⁷⁶ Mustafa Baydar, *Atatürk Diyor ki*, İstanbul: 1960, 44.

eden bağlantıları en güçlüsü dil ile perçinleşmektedir. Atatürk'te bu gerçekleri görmüş ve giriştiği inkılâbın vazgeçilmez bir ilkesi olarak dilde yenilik yapmıştır.

Yücel kurulduğu günden beri Dil İnkılâbı'nı desteklemiş, yazıları ile bunu göstermiştir. İnkılâbın yürümesinde aksayan tarafları da dile getirmekten çekinmemiştir. Zaman zaman okurlarına ders verir gibi kelime öğretmiş ve yurdun dört köşesinde kullanılan Türkçe kelimeleri insanların dağarcığına katmaya çalışmıştır. Dergi Dil İnkılâbı'nı Atatürk inkılâplarının en önemlilerinden biri olarak kabul etmiştir. Eski dile dönme çabalarına sert tepkiler vermiştir. Derginin, bütün olarak yazılarına bakıldığında dil ile ilgili konuları geniş bir açıdan inceleyerek okurlarına iletmiştir. Dergide çok sayıda dil ile ilgili yazı ve makaleler mevcuttur. Dergi, yayında kaldığı süre içinde Dil İnkılâbı'nı topluma mal etme açısından üstüne düşen görevleri yerine getirmiştir.

Dil kendi yasaları kapsamında yaşayan ve gelişen canlı bir varlıktır. Az çok diğer dillerden etkilenecektir. Bugüne kadar dilin yabancı kökenli kelimelerden arındırma çalışmaları hep yapılmıştır yapılmaya da devam edecektir. Her dönemde de dil sorunları olmaya devam edecektir. Tartışılmaya da devam edecektir. Ancak bunlar aşılamaz güçlükler değildir. Fakat öğrenilmesi, okunması ve yazması ayrı bir dert olan Osmanlıca'dan kurtulmak gerçek bir inkılâptır. Ama şunuda göz önünde bulundurmak lazımdır. 600 yıldan fazla devlet bu dil ile yaşamıştır. Geçmişi de bu dil ile arşivlenmiştir. Geçmiş ile bugün, bugün ile gelecek arasında köprü oluşturmak, geçmişten edinilen tecrübeler, genç nesillere aktarılması maksadıyla; bu dili bilen yeteri kadar akademik veya uzman personel yetiştirilmesi de elzemdir.

3.4.2. Yeni Türk Tarihini Oluşturma Çabaları

Tarih bir bilim olarak, insanların yer, zaman ve mekân itibarıyla geçirdikleri gelişmeleri neden ve sonuç ilişkileri ile birlikte araştırır ve değerlendirir.¹⁴⁷⁷ Tarih, hakikâtlerin ortaya çıkmasını sağlar. Atatürk'ün dediği gibi, “*Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat, insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.*”¹⁴⁷⁸ Tarihi güçlü bir millet, zengin ve manevi mirasları olan bir millettir. Osmanlının tarihine bakıldığında, Türk tarihi çok geri kalmış geçmiş ile bağları kopmuştur. Osmanlı tarih anlayışı, ümmet tarih anlayışıdır. Ümmet tarih anlayışı, islam tarihinde Türklerin islamlıktan önceki tarihleriyle, islamlığın yayılmasında yaptığı büyük hizmetleri inceleme konusu olarak ele almamıştır. Olumlu gelişmelere rağmen ne Tanzimat ne de Birinci Meşrutiyet tarih anlayışına modern bir çehre kazandıramamıştır. Bu eksik hatalı tarih anlayışı Türk milletinin geçmişi ile ilgisini kesmektedir. Ayrıca, tarih arenasında haksız ve mesnetsiz eleştirilere maruz

¹⁴⁷⁷ Hamza Eroğlu, *Türk İnkılâp Tarihi*, Savaş Yayınları, I. Baskı, Ankara: Ekim 1990, 271.

¹⁴⁷⁸ Afet İnan, *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler*, 2'nci Baskı, Ankara: 1968, 280.

kalinmasına da sebep olmaktadır. Türkiye’de gerçek bir tarih bilincinin oluşturulması Cumhuriyet ile hayata geçirilmiştir. Osmanlının, yapısı gereği ulusal bir tarihe gereksinim duyulmamıştır. Aksine din eksenli bir etkiyle islam tarihi ve hanedanın tarihi hep ön planda tutulmuştur. Bu durum ise doğal olarak islamiyet öncesinde tarihin atıl kalmasına neden olmuştur. Ulus ve millet oluşumunda tarihin önemini bilen Atatürk, bu konuyla ilgili inceleme ve analizlerden sonra tarihle ilgili yorum ve değerlendirmeler yapmaya başlamıştır.¹⁴⁷⁹ Bu bağlamda; Cumhuriyet’in ilk yıllarında Atatürk ve dava arkadaşları, yeni ve modern bir devlet yaratmak için eğitimin çok önemli olduğunun farkına varmışlardır. Bu çerçevede, eğitim alanında yapılan ilk reformlar arasında tarih öğretimine özel bir önem verilmiştir. 1930’lar da tarih öğretimiyle ilgili önemli bir karar alınmış ve Türk Tarih Tezi yürürlüğe konulmuştur.¹⁴⁸⁰ Atatürk’ün tarih tezi Cumhuriyet’in ilk yıllarında şekillenmeye başlamıştır. Bu teze göre, Orta Asya medeniyetin merkezidir. Medeniyet Türklerin hareketleriyle diğer kıtalara ulaşmıştır. Bu kapsamda Türklerin medeniyete kayda değer önemde katkıları olmuştur. Bu anlayışa göre; Hititler ve Sümerlerin kökeni ve geçmişi Türk’tür. Türkler sarı ırktan değil, beyaz ırktan gelen bir kitledir.¹⁴⁸¹ Derginin kurulmasını müteakip Atatürk’ün ölümüne kadar gerek yazılı ve sözlü basında gerekse resmî makamlarda ve üniversitelerde yeni tarih tezi hep konuşulmuş, tartışılmış yazılıp çizilmiştir. Gündelik gazetelerde (*Ulus, Tan vb.*) çoğu zaman yeni tarih tezi yayınlanmış yeni duruma halkın adaptasyonu sağlanmaya çalışılmıştır. Bu ortamda dergi tarih konularını geniş bir şekilde ele almış ve irdelemiştir.

Atatürk’ün tarih üzerindeki çalışmaları, İstiklal Savaşı’nın kültür alanında devamıdır. Mustafa Kemal Paşa, ulusal bir tarih yaratılmasının bilimsel yollardan yapılan araştırmalarla olacağını görmüş ve bu amaçla Türk tarihini inceleyecek bir kurumun gerekliliğine inanmıştır.¹⁴⁸² Bu bağlamda; Atatürk, Türk Tarih Cemiyetini 12 Nisan 1931’de (*1935’te Türk Tarih Kurumu adını almıştır.*) Türk tarihini araştırmak amacıyla kurmuştur.¹⁴⁸³ Tarihle ilgili yapılan çalışmalar, ülke içinde ve dışında milli tarihimizin gerçek niteliğini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır.¹⁴⁸⁴ Türk ulusunun tarihi o zamana kadar yazıldığı gibi yalnız Osmanlı Tarihinden ibaret değildir. Türk’ün tarihi çok daha eskidir. Bu bakımdan millet tarihi anlayışına geçmek icap etmektedir. Bu anlayışı gerekli kılan sebepler ise; Türklerin ırkına dair kafa karıştırıcı söylem ve yazılar, bunun bir sonucu olarak çağdaş yetenekten mahrum olduğu yolundaki

¹⁴⁷⁹ Enver Ziya Karal, *Atatürk’ten Düşünceler*, TTK Yay., Ankara:1966, 89.

¹⁴⁸⁰ Mesut Çapa, “Cumhuriyetin İlk Yıllarında Tarih Öğretimi”, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, *Atatürk Yolu Dergisi*, S 29-30, Mayıs-Kasım 2002, 39-55.

¹⁴⁸¹ Necdet Aysal, “Atatürk Dönemi Türk Devrimi”, *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Ed. Temuçin Faik Ertan, Siyasal Kitabevi, 4.Baskı, Ankara: Ağustos 2016, 192-193.

¹⁴⁸² Hasan Cemil Çambel, “Atatürk ve Tarih”, *Belleten*, C.III, No.10,1939, 270-271

¹⁴⁸³ Çambel, “Atatürk ve Tarih”, *Belleten*, 270-271.

¹⁴⁸⁴ Karal, *Atatürk’ün Türk Tarih Tezi, Atatürk Hakkında Konferanslar*, 55

hatalı iddia ve görüşler, Türk toprakları üzerinden yabancıların tarihi iddialarıdır.¹⁴⁸⁵ Gerçeğe aykırı şekilde yazılan ve değiştirilen tarih sürekli silah olarak kullanılmıştır. Tarihi bütün hakiki yapısı ile ortaya çıkarmak, Türklük, anayurt ve atayurdu hakkında hakiki tarihi gerçekleri dünyaya duyurmak, Türk tarihi araştırmalarının hedefidir.¹⁴⁸⁶ Her millet, milliyetinin bekasını, tarihi zaferlerine ve medeniyet-i kadimesine istinad ettirmek suretiyle vicdan-ı milliyi tenmiye etmek mecburiyetindedir. O kadar ki, milletlerin geçirdiği tarih ne kadar uzak zamanlardan başlarsa, bir millet o kadar esaslı bir mevcudiyet sahibidir.¹⁴⁸⁷ Atatürk tarih tezi ile, “*Milli tarihimizin hudutlarını enginleştirmek hareketiyle hem Kemalist inkılâbın en şumullü bir izahını yapmak, hem bu inkılâbın kökleri, üstünde yaşadığımız toprağın en derin tabakalarını saptamak, hem de Türk milletinin asaletini şüphe götürmez becerilere ispat etmek istemiştir.*”¹⁴⁸⁸ Bu bağlamda dergide *Tarih* nasıl ele alınmış nasıl irdelenmiştir? Bu soruya cevap vermek amacıyla dergide yayınlanan seçilmiş tarih yazıları şöyledir;

“*Ütügen Nerededir?*”¹⁴⁸⁹ başlıklı makalesi yeni tarih anlayışına uygun yani millet tarih anlayışını destekleyen bir mahiyettedir. Yeni tarih anlayışına göre; Türk tarihinin sadece islamın kabulü ile gelen bir tarihi yoktur. Türklerin islam öncesinde de bir tarihi vardır ve incelenmelidir. İslamın kabulü öncesi Türk tarihinin incelenmesine örnek olan bu yazıda; “Menkâbe¹⁴⁹⁰ açıklanmış Türklerin ilk yurdu hakkında bilgiler verilmiştir. *Ütügen* kelimesi, dergide şark diyarındaki beldeler anlamında kullanılmıştır.¹⁴⁹¹ Yazının sonunda ise; “*Düşmanlarını yendiler, yeni Türk devleti kurdular. Artık ütügen biride, ülkü olmuştu. Bugün Türk’ün kendisini en kuvvetli duyduğu nokta Türk’ün mukaddes ütügeni, Ankara’dadır.*”¹⁴⁹² denilerek *Kemalizm* ve yeni kurulan Cumhuriyet’e de atıfta bulunmaktadır.

Behçet Kemal Çağlar’ın sorumluluğunda olan “*Aydın Kültür Hareketleri*” bölümünde “*Tarih Davamız*”¹⁴⁹³ başlıklı bir yazı yer almıştır. Bu yazıda; Türk Tarih Tezi’nin, dünya çapında tarih bilginlerinin huzurunda tartışılması için bir tarih kongresi’nin toplanacağı belirtilmiştir. Devamında kongre için büyük bir tarih sergisi tertip edileceği, tarih tezinin bu sergide bütün delilleriyle ortaya konulacağı iddia edilmiş Türk medeniyetinin dünyaya tanıtılacağı mesajı verilmiştir. Yazının sonunda ise “*Canım bütün dünya Türk de, çık işin içinden diye miskin,*

¹⁴⁸⁵ Eroğlu, *Türk İnkılâp Tarihi*, 272.

¹⁴⁸⁶ Enver Ziya Karal, *Atatürk’ün Türk Tarih Tezi, Atatürk Hakkında Konferanslar*, (Afet İnan ve Enver Ziya Karal ortak eser) Ankara: 1946, 55-58.

¹⁴⁸⁷ Mehmet Şahingöz, Vahdet Keleşılmaz, “Milli Mücadele Dönemi Türk Basınında Wilson Prensipleri”, *Atatürk Araştırma Merkezi*, Cilt XII, Temmuz 1996, Sayı:35, 357.

¹⁴⁸⁸ Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Atatürk*, Remzi Kitabevi, İstanbul: 1946, 106-107.

¹⁴⁸⁹ Naci Akat, “Ütügen Nerededir?”, *Yücel*, Sayı:13, Mart 1936, 9-13.

¹⁴⁹⁰ Yazarın Notu: Menkâbe: Din büyüklerinin veya tarihe geçmiş ünlü kimselerin yaşamları ve olağanüstü davranışlarıyla ilgili hikâye (*TDK Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998, 1533.).

¹⁴⁹¹ Akat, “Ütügen Nerededir?”, 13.

¹⁴⁹² Akat, “Ütügen Nerededir?”, 13.

¹⁴⁹³ Behçet Kemal Çağlar, “Tarih Davamız”, *Yücel*, Sayı:31, Eylül 1937, 38.

aciz ve reybi ruhlalarıyla koca bir davayı kendi kısa akıllarınca gülünç yapmaya yeltenen münevver taslakları da kongreyi takip etsinler ve sergiyi gezsinler de utanıp imana gelsinler.” denilerek de bu davaya karşı olanlar bir şekilde eleştirilmiştir. Bu dönemde tarih tezine karşı çıkanların en önemli argümanı, savunulan tezlerin belge ve delillerden yoksun olduğu, bu düşüncelerin diğer devletlerin de sahiplendiği şeklindedir. Onlar tarafından tez ütöpik ve bilimsellikten uzak görülmektedir.

*“Tarih Kongresine Saygı ve Selamlar”*¹⁴⁹⁴ adlı derginin 32’nci sayısında bir başyazı yer almaktadır. Makale başlığının hemen altına *“630 sene yaşayan Osmanlı İmparatorluğu istinad ettiği milletin adını öğrenmeden çökmüştür”* gibi kinayeli bir ibare yerleştirilmiştir. Yazıda; Türk tarihini öğrenmek için yeterli eğitim ve öğretimin olmadığı, kaynakların yetersiz kaldığı, dar bir tarih görüşü ile tarihin öğretilmeye çalışıldığı dile getirilmiştir. *“Bize dünyanın yegâne namağlup kumandanı Timur’u sadece taş üstünde taş bırakmayan bir çapulcu diye öğretmeye çabalamışlardı.”* ifadeleri kullanılarak maksatlı tarih öğretildiği iddia edilmiştir. *“Biz, nalıncı keseri gibi hep kendine yontan hristiyanlık gayretiyle hep tahrifler yapan Avrupalı tarihçilerin eserlerini çocuklarımıza, milli terbiyenin en esaslı ve tesirli vasıtası tarih dersi olarak, okutmaya nasıl devam edebilirdik?”* sözleri ile de bu anlayışın sürdürülemeyeceği yeni bir tarih anlayışının gerekliliği vurgulanmıştır. Yazının ilerleyen bölümlerinde, Atatürk’ün bu aksayan konuyu ele aldığı, idealist bilim adamlarını bu sorunun çözümü için görevlendirdiği belirtilmiştir. Bu bağlamda Türk Tarih Kurumu’nun kurulduğu, çalışmalarına başladığı ve yeni tarih anlayışının amacına ulaştığı söylemlerine yer verilmiştir. Bu yazılanlara bakıldığında yeni tarih anlayışına tam destek çıkıldığı görülmektedir.

*“Sümerler”*¹⁴⁹⁵ adlı bir çeviri yazısında; Sümerlerin nereden geldikleri henüz tamamıyla aydınlanmamış ve hangi ırka mensup oldukları birçok münakaşalara yol açmıştır. Hakikatte ise, Sümerler tamamıyla Türk’tür. Sayısız müsbet deliller apaçık meydana koymaktadır. Görüldüğü üzere Sümerlerin Türk olduğu savı işlenmektedir. Ayrıca, Sümerlerin medeniyetleri övülmekte ve bulunduğu yerler, yaptıkları eserler tanıtılmaktadır. Yazının sonunda ise; *“İslam’dan önceki Türk tarihi incelenmelidir.”* mesajı verilmiş ve yeni tarih tezine bu yazıda da açık destek vurgusu yapılmıştır.

Derginin 43,¹⁴⁹⁶ 44¹⁴⁹⁷ ve 47’nci¹⁴⁹⁸ sayılarında Arif H.Bilen’in çevirisi ile, Amerika’da çıkan Forum Mecmuası’nın tanınmış insanlar arasında açmış olduğu bir ankette *“Tarihte unutulmaması gereken en mühim on iki tarih hangileridir?”* sorusunun cevabına istinaden

¹⁴⁹⁴ Behçet Kemal Çağlar, “Tarih Kongresine Saygı ve Selâm”, *Yücel*, Sayı:32, Ekim 1937, 41-42.

¹⁴⁹⁵ Leonard Woolley, “Sümerler”, Çev. Ziya Nebi, *Yücel*, Sayı:35, Ocak 1938, 197-199.

¹⁴⁹⁶ Will Durant, “On İki Tarih I”, Çev. Arif H.Bilen, *Yücel*, Sayı:43, Eylül 1938, 2-5.

¹⁴⁹⁷ Will Durant, “On İki Tarih II”, Çev. Arif H.Bilen, *Yücel*, Sayı:44, Ekim 1938, 68-70.

¹⁴⁹⁸ Will Durant, “On İki Tarih III”, Çev. Arif H.Bilen, *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939, 259-261.

dünya tarihinde önemli görülen on iki tarih sıralanmış ve okurlara kültürel mahiyette bilgi aktarılmıştır. Amerika’da yayınlanan bu dergi içeriğinin *Yücel Dergisi*’ne yansması zaman zaman görülmektedir.

Derginin “*Zavallı Tarih*”¹⁴⁹⁹ isimli başka bir yazısında; makalenin kinayeli başlığından anlaşılacağı üzere tarih araştırmalarının yetersiz, bilimsellikten uzak yapıldığı ayrıca tarihin çarpıtıldığı gerekçeleriyle ilgili taraflar eleştirilmekte ve sonuç olarak tarihin zavallı duruma düşürüldüğü dile getirilmektedir. Bu eleştiriler daha çok; tarihin gelişigüzel gazetelerde yer aldığı, okunmadan yazıldığı yönündedir. Bu bağlamda; “*Cumhuriyet hükümeti fabrika kurarken evvela alelade ibtidai bir tezgâh ile başlamıyor. Onu diğer ülkelerdeki tam asri bir şekli ile kurmaktadır. Bu teknik sahanın asri inkişafını ilmede tatbik etmek gerektir.*” ifadeleriyle tarihin üzerine konularak gidilmediği tarihi de bilime göre kurma gerekliliği vurgusu yapılmaktadır. Yazıda çözüm olarak iki öneri sunulmaktadır; bir an evvel akademiye kurmak ve otoriter şahısları akademinin başına geçirerek akademinin adına layık eserler vücuda getirmek, bitaraf ve yerinde tenkitlere ehemmiyet vererek bu işi başı boş bırakmamak. Yazar yazısında akademi için ilk adımın atıldığını “*İlmi iki büyük Cemiyetimiz var. Binaenaleyh Tarih ve Dil Cemiyetlerinin bir an evvel Akademi haline sokulmasını haklı olarak beklemekteyiz.*” ifadeleriyle belirtmektedir. Tarih araştırmalarının buralarda objektif yapılabileceği iddia edilmektedir. Bu yazı bir tarih tartışmasıdır. Kimi kesim Osmanlı ile eski Türk tarihi bağlantısının koptuğunu kimi ise tarihin üzerine konulmadan yeni bir tarih inşa edilmeye çalışıldığını iddia etmektedir. Bu yazıda görüldüğü üzere eski-yeni mücadelesi burada da yaşanmaktadır. Dergi yeni tarih anlayışını benimsemesine rağmen, derginin her iki görüşe de yer vermesi dikkat çekicidir.

Derginin *Tarih Araştırmaları* köşesinde “*Kutlumuş mu, Kutulmuş mu?..*”¹⁵⁰⁰ isimli Hüseyin Namık Orkun’un kaleme aldığı bir makaleye rastlanmaktadır. Makalede özetle; tarih araştırmalarının yine bilimsel yapılmadığı, tarih tetkiki yapılırken yardımcı bilim dallarından faydalanılmadığı gibi eleştiriler öne sürülerek, Tarih araştırmalarının önemi, nasıl yapılması gerektiği gibi konular tenakuzlu kelimeler örneklendirilerek dergi okuyucularına sunulmaktadır. Bu bağlamda yazıda; “*Her ilim metod ile kaimdir. Metodunu bilmeden bir ilme girişmenin hemen hiçbir faydası yoktur. Tarih araştırmaları da böyledir. Tarihin birçok yardımcı ilimleri de olduğu için araştırmalara devam eden bir müdekkik mutlaka bu yardımcı ilimlerin de yardımından faydalanması gerektirir.*”¹⁵⁰¹ sözleri ile bilimsel metod uygulamanın önemi ve ayrıca alt dallarının kullanımının zarureti dile getirilmektedir. Ayrıca, tarihin

¹⁴⁹⁹ Hüseyin Namık Orkun, “Zavallı Tarih”, *Yücel*, Sayı:44, Ekim 1939, 46-48.

¹⁵⁰⁰ Hüseyin Namık Orkun, “Kutlumuş mu, Kutulmuş mu?”, *Yücel*, Sayı:50, Nisan 1939, 80-81.

¹⁵⁰¹ Orkun, “Kutlumuş mu, Kutulmuş mu?”, 80.

yardımcı ilimlerinden birinin filoloji olduğu vurgulanarak, iki kelime üzerinden konu açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu kelimeler; *Kutlumuş mu*, *Kutulmuş mu?*.. Diğeri ise *Kert mi*, *Kürt mü?* dür. Yazar, ilk kelimenin Anadolu Selçuklu Devleti'ni kuran Süleyman Şah'ın babasının adının, tarihçilerimizin filolojinin yardımını almadan, Türk dilinde böyle bir kelime olup olmadığını araştırmadan “*Kutulmuş*” olarak kaydettiklerini öne sürerek eleştirmektedir. Yazara göre söz konusu kelime Türkçe değildir ve “*Kutlumuş*” şeklinde okunmalıdır. İkinci kelime ise Zeki Velidi'nin *Türkiyat* mecmuasında¹⁵⁰² yer alan *Kert* kelimesiyle ilgili makalesidir. Bu dergide; Herat ve Gur havalisinde bir Türk sülalesinden bahsedildiği belirtilmekte ve Zeki Velidi'nin bu sülalenin isminin “*Kert*” diye okunması lazım gelir dediği hatırlatılmaktadır. Türk dilinde böyle bir kelimenin olmadığı ve Türklerde kabile ismi kullanma kaidesi bulunmadığı söylenerek bu kelimenin “*Kert*” değil “*Kürt*” olduğu iddia edilmektedir. “*Türk tarihinde Kürt diye bir kavim vardır: Eleğüş Kitabesi'nde Kürt kavmi diye bir kavim ismi zikredildiği gibi Macarlarda da Kürt–Gyarmat adlı bir boy vardır.*”¹⁵⁰³ denilmektedir. Bugün de tartışılan bu konuların dergi aracılığı ile o gün de tartışıldığı görülmektedir.

Dergide “*Osmanlı Tarihinin Son Günleri I*”¹⁵⁰⁴ ve “*II*”¹⁵⁰⁵ başlıklı Sedat Zeki Örs imzalı birbirinin devamı iki yazı mevcuttur. Bu yazılarda; Osmanlı İmparatorluğunun 1878'den sonraki bölümü ele alınmakta ve Birinci Dünya Savaşı sonuna kadar (1918) o devrin padişahı Abdulhamid'in izlediği politikalar yazarın kendi görüşüne göre yansıtılmaktadır.

Derginin 65'inci sayısı; “*Türk Sanatının Ana Mayası*”¹⁵⁰⁶ başyazısında; Türklerin ümmet devrinden evvel epik bir edebiyatları olduğu, destanların birbiri ardınca söylenip yayıldığı dolayısıyla ninnilerden, mersiyelere kadar her çeşit edebi mahsulde birinci planda daima yiğitliği ve ahde vefayı terennüm eden bu eski edebiyat üzerinde her zaman mümkün olan etütlerin yapılabileceği ve Türk edebiyat tarihinin yeni Tarih anlayışı ile incelenmesinin

¹⁵⁰² Yazarın Notu: *Türkiyat Mecmuası*, 1925'ten 1997'ye kadar 20 cilt olmak üzere yayımlanmıştır. Mecmuanın ilk iki cildi Arap harfleriyle, diğer ciltleri ise Latin harfleriyle basılmıştır. Atatürk'ün de bizzat takip ettiği mecmualardan olan *Türkiyat Mecmuası*, başta Türk dili ve edebiyatı olmak üzere, Türk tarihi, Türk sanatı ve Türk kültürü çalışmaları açısından mühim bir rol üstlenmiştir. Özgün makalelerin dışında, yabancı dillerdeki yayınlar Türkçeye çevrilmiş, notlar ve vesikalar ile çeşitli eserlerle ilgili tahlil ve tenkit yazıları kaleme alınmıştır (Murat Karavelioğlu, "Editörden: *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü ve Türkiyat Mecmuası*." *Journal of Turkology* 21.1 (2011): 3-35.).

¹⁵⁰³ Orkun, “*Kutlumuş mu*, *Kutulmuş mu?*”, 80-81.

¹⁵⁰⁴ Sedat Zeki Örs, “*Osmanlı Tarihinin Son Günleri*”, *Yücel*, Sayı:51, Mayıs 1939, 101-104.

¹⁵⁰⁵ Sedat Zeki Örs, “*Osmanlı Tarihinin Son Günleri*”, *Yücel*, Sayı:52, Haziran 1939, 142-144.

¹⁵⁰⁶ “*Türk Sanatının Ana mayası*”, *Yücel*, Sayı:65, Temmuz 1940, 221-223.

gerekli olduğu vurgulanmıştır. Bu sayıda ayrıca bu görüşe uygun olarak Türk Destanları¹⁵⁰⁷ ve Türk hükümdarlarının¹⁵⁰⁸ kısa tanıtımı yapılmıştır.

“*Türklerin Fikir ve Hürriyet Mücadelelerinden Bir Yaprak: Türk Jandarkı Kurretülayn*” başlıklı Behçet Kemal Çağlar imzalı yazıda; Asya kavimlerinden birbirine düşman olan Türk kavimlerini düşmana karşı birleştirmek maksadıyla kurulan babilik mezhebi ve bu mezhebin kahramanı Saliki Kurretülayn ismindeki güzelliği ve zekâsı ile öne çıkan Türk kızı konu edinilmiştir. Bu yazıda bu vesileyle; Türklerin kahramanlıkları ve tarihinin yabancılar tarafından yapıldığı, bu etütlerin her ne kadar doğruyu arayıcı nitelikte görünseler de Türkleri ancak körü körüne yiğit ve akıncı diye tarif ettikleri, fakat hiç kimsenin bu gözüpekliliğin ötesindeki kafaya ve kalbe nüfuz etmek, onda meziyetler bulup onu tebail etmek lüzumunu duymadığını, birçok imparatorlukların kurulmasında ve korunmasında öncü olan Türk cesaretini sadece ecir görmek, ona sadece ucuz satılan bir değerli meta imiş gibi bakmak haksızlığını gidermek için yeni tarih araştırmaları yapmak gereğinden bahsedilmektedir. Bu yazıda; tarihin yabancılar tarafından yazılmasının sakıncaları dile getirilmekte, yani yeni tarih anlayışının gerekliliği ve önemi vurgulanmaktadır.

“*Osmanlı Devletinin Kuruluşu*”¹⁵⁰⁹ başlıklı başka bir yazıda çerçeve içine alınmış şöyle bir açıklama yer almıştır; “*Osmanlı Devletinin kuruluşu hakkında şimdiye kadar okullarda öğretilmiş, nice tarih kitaplarına geçen bilgilerden çoğunun asılsızlığını veya yanlışlığını ispat eden bu etüt, Türk Tarih Kurumu’nun (TTK) yayınları arasında yeni çıkmış olan “Osmanlı Tarihi” isimli kitaptan alınmıştır.*” Bu sözlerle bu yazı; eskiden yazılan tarihin asılsızlığından ve kaynaklara dayandırılmadığından bahsetmektedir. Makalede ayrıca: Ertuğrul Bey’in babasının, şimdiye kadar bilindiği üzere, Süleyman Şah değil Gündüz Alp olduğu ihtimali gündeme taşınmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu’nun kuruluşu, Türk Tarih Kurumu’nun yayınına göre anlatılmaktadır. Bu yazıda üzerinde durulması gereken konu eskiden tartışılan tarihin kaynaklara dayandırılmadan anlatıldığı, o gün ise kaynaklara dayandırılarak anlatıldığı imasıdır. Ayrıca sadece, islam öncesi tarih değil, Osmanlı imparatorluğu gibi, Çanakkale muharebeleri gibi yakın tarihin de dergide konu edinildiği dir.

Derginin “*Herşeyimizi ona borçluyuz: Tarihimizi de...*”¹⁵¹⁰ başlıklı yazısında; bugüne kadar tarihi vakaları yazanların kendi mizac ve mezhebine uygun olarak yazdıkları belirtilmekte ve örnek olarak Fransız İhtilali’ni yazan, iki Fransız yazarın Hyppolite Tain ve Michelet’in

¹⁵⁰⁷ Yazarın Notu: *Babür’e Dair, Türk Jandarkı Kurretülayn, Pevne Müdafaasına Dair, Çankkaleye Dair, Türk İstiklâl Harbine Dair, Türk Tarihinde İki Müdafaa vb.*

¹⁵⁰⁸ Yazarın Notu: *Babür Şah, Atilla, Alpaslan, Osmangazi, Barbaros Hayrettin, Miralay Kâzım, Gazi Osman Paşa, Atatürk, İnönü vb.*

¹⁵⁰⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, “Osmanlı Devletinin Kuruluşu”, *Yücel*, Sayı:135, Ocak 1948, 471-479.

¹⁵¹⁰ “Her Şeyimizi Ona Borçluyuz: Tarihimizi de...”, *Yücel*, Sayı:143-144-145, Kasım 1948, 324-325.

taban tabana zıt yazıları gösterilmektedir. Bu yazıların Fransız İhtilaline gölge düşürdüğü iddia edilmektedir. Bu örnek dayanak gösterilerek Türk tarihinin batılılar tarafından koyu bir cehalet ve düşmanca bir zihniyetle taraflı olarak yazıldığı dile getirilmektedir.¹⁵¹¹ Ayrıca Avrupa tarihçilerinin kendi memleketlerini dünyanın merkezi olarak gördüklerini bu durumun ise haksızlık olduğu ifade edilmektedir. Yabancılar tarafında yazılan tarihin sıhhatli olmadığı, yalan yanlış bilgilerden oluştuğu örnekler verilerek açıklanmaktadır. Batılılar tarafından Türklerin barbar bir kavim olarak gösterildiği aslen Avrupalıların kendi ortaçağlarına bakmaları salık verilmektedir. İspattan yoksun bir şekilde tarihin yazıldığı vurgulanmaktadır. Atatürk'ün bu gidişi yeni bir tarih anlayışını kabul ederek bozduğunu ve yalan yanlış bilgilere cevap verileceği belirtilerek tarihimizi de Atatürk'e borçluyuz mesajı verilmektedir.

Derginin Türk tarihini gerçek yapısı ile ortaya koymak maksadıyla “*Milli Tarih*” oluşturma çabalarının bir unsuru gibi hareket ettiği değerlendirilmektedir. Dergide tarihle ilgili yazılan yazı ve makaleler tetkik edildiğinde, derginin kültür alanında yeni Tarih anlayışını benimsediği ve “*Türk Milletinin tarihi şimdiye kadar yazıldığı gibi Osmanlı tarihinden ibaret değildir.*” tezine uygun olarak yeni bir dille yeni tarih anlayışında eksik olduğu iddia edilen islam öncesi tarihi tetkik edip ortaya çıkarma çalışmalarını desteklediği görülmektedir. Derginin bu tarih yazın ve söylem stratejisi, *Kemalizm'in* topluma ideoloji olarak yerleştirilmesi ve batılı yaşayış düzeninin topluma adapte edilmesi amacıyla örtüşmektedir. Ancak dergide Osmanlı tarihi ile ilgili bilgiler sınırlı tutulmuştur. Bu bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır.

3.5. Kemalizmi Ele Alış ve Topluma Kemalizmi Benimsetme Çabaları

Yücel ilk sayısından son sayısına kadar, Atatürk yaşarken de ölümünden sonrada *Kemalizm'in* yılmaz savunucusu olmuş ve hiç taviz vermemiştir. İçeriğinde bu konuda çok sayıda yazı, makale, anekdot, belge, resim vs. bulunmaktadır. Dergi bu Kemalist niteliğini nasıl kazanmış? Gençlere Kemalizmi empoze etmek adına neler yapmıştır? Bu sorulara cevaplar aranacaktır. Bu bağlamda; Kemalizm ile ilgili genel bilgiler vermek gerekmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu ideolojisi Kemalizm; birçok ögeyi içinde barındıran geniş bir kavramdır. Bu kavram Türk İnkılâbı'nı ve Türk Kurtuluş Savaşı'nı da içine almaktadır. Türk İnkılâbı'nı tarihi ve sosyolojik gelişmeler hazırlamıştır. Şevket Süreyya Aydemir, fikir hareketi ve fikir arayışı yaşama ve yaratma toplumların ve insanların işi olduğunu, inkılâbın ilerledikçe ve derinleştikçe onun nazari mahiyeti ve ideolojik esasları etrafında yürüyen fikir hareketlerinin de genişleyeceğini, ilerleyeceğini söylemekte ve toplumun ideolojisinin toplumun içinde yaşadığı teknik ve sosyal şartların belirleyeceğini üstüne basa basa ifade

¹⁵¹¹ “Her Şeyimizi Ona Borçluyuz: Tarihimizi de...” , 324.

etmektedir.¹⁵¹² Bu anlamda bakıldığında Türk İnkılâbı'nın bir fikir ve idealin dile getirilişi olduğu söylenebilir. Türk İnkılâbı'nın düşünce ve ülkü yönünü “*Kemalizm*” oluşturmaktadır denilebilir.

Yazar Anıl Çeçen'in “*Kemalizm*” adlı kitabında;¹⁵¹³ Kemalizm ve Kemalizm felsefesi şu şekilde açıklanmıştır; “*Kemalizm, Mustafa Kemal'in düşünce ve eyleminin bir bütün olarak savunulmasıdır. Ayrıca, Atatürk'ün izinden gitmek anlamında Atatürkçülüğün bilimsel adıdır.*”¹⁵¹⁴ Kemalizm'in felsefi temeli nedir? Mustafa Kemal; yaşamda, en hakiki yol göstericisi olarak bilim ve aklın kullanılmasını benimsemiştir. Bilim, akıl ve bilimsel yöntem Kemalizm'in en can alıcı noktasıdır. Bu durum ise pozitivistliğe uymaktadır. Pozitivizm ise, olguların bilimsel yollarla değerlendirilmesidir. Yani tüm olguların analitik bir biçimde ele alınması, olayların bağlantılarının incelenmesi, tespit edilen ilişkilerin deneysel gözlemle ispat edilmesi ve sonra açıklanmasıdır. Yani Kemalizm, müspet bilimin pozitivist yaklaşımını ana felsefe olarak kabul etmiştir denilebilir. Kemalizm, Türk halkına bilimsel yollarla çözümü yani pozitivist felsefeyi hayata geçiren ilk akım olmuştur. Kemalizm, çeşitli fikir akımlarının Türkiye'nin kendine özgü koşullarına uyan bir sentezini yapmış ve eklektik bir yaklaşımla diğer felsefi akımlardan faydalanmış, emperyalist düzene karşı bağımsızlığı öne çıkaran bir felsefi temel inşa etmeye çalışmıştır. Bu değerlendirmeler neticesinde ülkenin gerçekleri göz önünde bulundurularak Kemalizm'in felsefi yapısı oluşturulmuştur.¹⁵¹⁵

Atatürkçülüğü, Cumhuriyet hükümetlerinde İçişleri ve Dışişleri Bakanlığı yapmış Türk siyaset adamı Şükrü Kaya gerçeklere cevap veren bir rejim olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda; “*Kemalizm, sağ ve sol fraksiyonların dar alanında değerlendirilemez.*”¹⁵¹⁶ demiştir. Suat Sinanoğlu Atatürkçülüğün insancıl yönünü şu şekilde ifade etmektedir; “*Atatürk öğretisinin genel niteliği insancı-akılcı bir düşüncenin ürünü olmasıdır. Öğretinin temelinde yatan ilkelerin tek ve tükenmez kaynağı engin bir insan sevgisidir.*”¹⁵¹⁷

Atatürkçülük, dinamizm demektir, hayat gerçeklerine uymak demektir. Atatürk kendi eliyle kurduğu inkılâplarını, daima ileriye, aydınlık bir geleceğe ve çağdaş uygarlığa doğru götürmeye çalışmıştır. Bu niteliği ile Atatürkçülük statükoculuğa ve tutuculuğa karşı bir akımdır, bir sosyal politika prensibidir. Atatürkçülük dinamizmi ifade ettiği için hayat gerçeklerine uyan bir gelişmedir. Bir olup bitişin hikâyesi değil tarihi gelişmeyi besleyen

¹⁵¹² Şevket Süreyya Aydemir, *İnkılâp ve Kadro (İnkılâbın İdeolojisi)*, Milliyet Matbaası, Ankara:1932,1-7.

¹⁵¹³ Anıl Çeçen, *Kemalizm*, Fark Yayınları, 6'ncı Basım, Ankara: Eylül 2006.

¹⁵¹⁴ Çeçen, *Kemalizm*, 19.

¹⁵¹⁵ Çeçen, *Kemalizm*, 19-24.

¹⁵¹⁶ Ekrem Ergüven, *Şükrü Kaya, Sözleri, Yazıları 1927-1937*, Cumhuriyet Matbaası, İstanbul:1937.

¹⁵¹⁷ Suat Sinanoğlu, *Atatürk Öğretisi*, VII. Türk tarih Kongresi, C.II., Ankara: 1973, 885.

oluşlardır.¹⁵¹⁸ Atatürk için yaşam gerçekleri hep ön planda olmuştur. Atatürk statik durağan bir doktrini kabul etmemiş her zaman bu durumu donup kalmak olarak değerlendirmiştir. Hareket edenler dinamizme temel prensip olarak yaşama ve gelişmelere uyanlardır.¹⁵¹⁹

Atatürkçülüğün çok tartışılıp değerlendirilip yorumlanmasının ana nedeni değişmez bir öğreti niteliğinde olmayışıdır. Atatürk'ün bazı dönemlerde söylediği söze ya da bir eylemine bakarak genelleme yapıldığında görüş ayrılıklarının ve çelişkilerin olması kaçınılmazdır. Atatürkçülüğü bir bütün olarak kabul etmek gerekmektedir.

Atatürkçülüğü bir bütün olarak algılayan Peyami Safa, bu konudaki görüşünü 1948'de şöyle yansıtmıştır; Atatürk'ün Allah'a inanıp inanmadığını soranlar olur. Kimine göre ruhçu, kimine göre maddecidir. Irkçı olduğunu ve olmadığını ileri sürenler vardır. Onun özgürlükçülüğünü kanıtlamak isteyenler sözlerini, bütüncül olduğunu kanıtlamak isteyenler ise eylemlerini örnek gösterirler. Birçoklarına göre O'nun ileri Batı uygarlıkçısı olduğunun kanıtı yaptığı devrimdir. İnsancıl olduğuna inananlar da vardır. Kimilerine göre Alaturka musikiyi her akşam sofrasında çaldırır ve ona hayrandır. Kimilerine göre de Batı müziğinden başka müzik tanımaz.¹⁵²⁰ Bu değerlendirmesiyle Safa, Kemalizmi bir çelişkiler manzumesi gibi gösteren bu birbirine aykırı fikirlerin, Atatürkçü düşünce sistemini baltaladığını ve kapalı sistem kalıplarının içine hapsedtiğini belirtmektedir. Söylemine şöyle devam etmektedir; *“Atatürk'ü tek yönlü bir görüşün içine hapsederek işini bitirmiş bir insan gibi gördüğümüz zaman, öldürmüş oluruz”*¹⁵²¹ ifadeleriyle bu yanlış düşünüşe karşı çıkmaktadır.

Kemalizm, birbirine ahenkli bir araya getirilen unsurlardan ve altı temel ilkedен oluştuğu aydınlar tarafından kabul edilen bir olgudur. Kemalizmi anlamaya çalışırken, bunlardan birini ele alarak diğerlerini yok saymak ya da görmezden gelmek doğru sonuçlara ulaşılmasını engeller ve yanlış yargılara varılmasına neden olur. Atatürkçülük dondurulmuş veya dogma olarak kesinlikle düşünülmemeli aksine sürekli gelişime, yeniliğe, bilime ve tekniğe açık olduğu görülmelidir. Çünkü, Atatürkçülük dinamiklidir.

Kemalizm'in dinamikliği, kimi aydınlar tarafından çeşitli şekillerde yorumlanmasına da neden olmuştur. Bu bağlamda; Haydar Seçkin Çelik, Atatürk döneminde, birçok inkılâbın gerçekleştiğini, Kemalizm'in esas yapısının bu dönemde belirlendiğini, ancak bu devrin bir arayış dönemi olması sebebiyle, pek çok konuda yeni ilkeler doğrultusunda konunun tartışıldığını ve İnönü döneminin başından itibaren de bu tartışmaların yoğunlaştığını

¹⁵¹⁸ Eroğlu, *Türk Devrim Tarihi*, 279.

¹⁵¹⁹ Bülent Ecevit, “Atatürk ve Doktrin”, *Forum*, Sayı:8, Aralık 1962, 173-176.

¹⁵²⁰ Cihat Akçakayalıoğlu, *Atatürk ve Kurtuluş Savaşı, Atatürk Konferansları 1969*, Türk Tarih Kurumu, 1970, 101.

¹⁵²¹ Akçakayalıoğlu, *Atatürk ve Kurtuluş Savaşı*, 101-102.

söylemektedir. Söz konusu bu tartışmalarda, Atatürk döneminin radikalizminin daha evrimci düşüncelerle dengelenmeye çalışıldığı, bunun yanı sıra radikalizm döneminde atılan bazı adımların aşırılığından söz etmektedir. Ancak bu durumunun bile muhalifleri ikna etmeye yeterli gelmediğini İnönü liderliğindeki CHP'nin, devrim ilkelerini revize ederek korumak ve bu ilkeleri ihlal etmeksizin toplumdan gelen tepkilere cevap vermek şeklinde revize ettiğini, Kemalizm'in yeniden formüle edilişinde, Kemalist prensiplerin, II. Dünya Savaşı sonrası konjonktürde yükselişe geçen liberal demokrasi ile milliyetçi muhafazakârlığın ve dünyadaki ve Türkiye'deki siyasal, sosyal ve iktisadî gelişmelerin etkileşiminin belirleyici olduğunu neticede ortaya çıkan değişimin ise çok-katmanlı olarak okunması gerektiğini ifade etmektedir.¹⁵²²

Kemalizm'in revize edilişini, Hakan Uzun; 1923 ile 1946 yılları arasında ülkenin tek parti ile yönetildiğini, bu dönemde kurultaylara çok önem verildiğini, halkın dikkatini çekmek için kurultayların basın yoluyla halka bildirilmesinden, parti binaları ile halkevlerinin hazırlanması ve süslenmesine, toplantı ve gösterilerin nerede ve nasıl yapılması gerektiğine kadar her şeyin en küçük ayrıntısına kadar düşünüldüğünü, bu kurultaylarda, partiyi halka benimsetme ve tanıtmanın bir aracı olarak yararlanıldığını¹⁵²³ 1947 kurultayında farklı olarak altı ilkenin bazılarının yeniden yorumlandığını, bu kapsamda topluma din eğitimi verilmesi konusundaki isteklerin ilk defa yapılmasının Kemalizm'den tavizler verildiği izlenimi yarattığını söylemektedir. Ayrıca, ilkelerin daha önceki CHP kurultaylarında ihtiyaç ve şartlara göre yeniden tanımlanmış olmasına karşın bu kurultayı öncekilerden farklı kılan hususun milletvekili ve delegelerin, dinin toplumsal yaşamdaki yerini belirlerken ve din öğretimi konusunu gündeme getirirken, o zamana kadar yapılmış olan uygulamaların dışında, hatta bunlara ters gelebilecek bazı isteklerde bulunmuş olmaları ile devletçilik ilkesinin çok daha liberal bir şekilde tanımlanmasının taviz izlenimini güçlendirdiğini beyan etmektedir. Ancak alınan bu kararların inkılâba ve Kemalizme ihanet olarak algılanmasına karşın, sonrasındaki uygulamaların çok partili siyasal yaşam içinde CHP'nin iktidarda var olmak için yapması gereken hususlar olduğu şeklinde değerlendirmektedir.¹⁵²⁴

¹⁵²² Haydar Seçkin Çelik, *İnönü Döneminde Kemalizm: Değişim ve Süreklilik (1938-1950)*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara:2016,1-3.

¹⁵²³ Hakan Uzun, "Tek Parti Döneminde Yapılan Cumhuriyet Halk Partisi Kongreleri Temelinde Değişmez Genel Başkanlık, Kemalizm ve Milli Şef Kavramları", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C.IX, S.20-21, 233-271, 2010/Bahar-Güz, 234, 264.

¹⁵²⁴ Hakan Uzun, "İktidarını Sürdürmek İsteyen Bir Partinin Kimlik Arayışı: Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1947 Olağan Kurultayı", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi Journal Of Modern Turkish History Studies* XII/25 (2012-Güz/Autumn), 101-139.

Taha Parla, Kemalizmi ekonomi yönünden yorumlamaktadır. Bu bağlamda; Cumhuriyetin ilk yıllarında uygulamaların faşizan korporatizm¹⁵²⁵ gibi değil, solidarist korporatizm¹⁵²⁶ şeklinde olduğunu ifade etmiştir. Ona göre sık sık müdahale edilerek otoriter bir kimlik kazandırılan 1935 iş kanunu, ceza kanunu, 1938 cemiyetler kanunu, 1937 beden eğitim kanunu, 1938 basın birliği kanunu, 1943'te çıkarılan Sanayi-Ticaret ve Zanaat odalarının yeniden düzenlenmesine ilişkin kanun solidarist korporatizmin sınırlarını önemli ölçüde aşmakla birlikte faşist korporatizm olarak nitelendirilemez.¹⁵²⁷

Vedat Nedim Tör ise, *Kemalizmin Dramı* adlı eserinde, devrimi sadece bir Avrupalılaşma ve toplum koşullarına ayak uydurma hareketi şeklinde görmemek gerektiğini bu anlayışın devrimi taklitçiliğe götürdüğünü, devrimin kişiliğini söndürdüğünü yaratma yeteneğini körlettiğini ve Kemalist Türkiye'nin kendine özgü dünya görüşünü yaratma zorunluluğu bulunduğunu söylemektedir.¹⁵²⁸

Son tahlilde Kemalizm; bir fikir bir ülkü olarak Türk milletinin gösterdiği azim ile oluşmuş bir olgudur. Kemalizm bu toprakların ana mayasıdır doğduğu yerdir. Kemalizm, bağımsızlık mücadelesi ile başlamıştır. Bu mücadele millet gerçeğine varış ve inanın bir zaferi olmuştur. Kemalizm bir başkaldırı hareketidir. Birden bire doğmuş değildir. Kemalizm millet egemenliğinin ifadesidir. Kemalizm, şark zihniyetinden kurtuluştur. Emperyalizm zehirine karşı bir panzehirdir. Türk ulusunun var olmasıdır. Kemalizm çağdaş uygarlık seviyesine ulaşma, batılılaşma, modernleşme dir. Kemalizm hür fikir ve düşünce, hürriyet ve demokrasi anlayışıdır. Kemalizm modern bir yaşam ve toplum yaratma her alanda bilim ve teknolojiyi kullanmak demektir. Kemalizm bir yaşam tarzı bir düşünce biçimidir. Kemalizm mazlum devletler için kurtuluş reçetesidir. Kemalizm ile Atatürkçülük aynı anlama gelmektedir. Ancak Atatürkçülük bazı kesimlerce sırf Atatürk sevgisi şeklinde magazinsel olarak algılanmakta ve bir nevi içi boşaltılmaktadır. Kemalizm de ise düşünsel bir derinlik söz konusudur. Çünkü, Kemalizm bir analitik düşüncedir. Bu tezde her iki tabirde kullanılmıştır. Ancak Kemalizm tabiri daha doğru bir tercih gibi gelmektedir. Kemalizm ideolojisini korumak ve geliştirmek herşeyden önce gençliğin birinci vazifesi olmalıdır. Çünkü, Kemalizm bilime açılan kapı, insan olmanın ve saygınlığın yolu, pusulası akıl, mantık ve vicdan olan düşünce ve yaşam biçimidir.

¹⁵²⁵ Yazarın Notu: Korporatizm, sınıf mücadelesi yerine sınıflar arasında işbirliğini savunan iktisadi bir sistem olarak kullanılmıştır. Korporasyon'un kelime anlamı TDK sözlükte yonca olarak geçmektedir. *TDK Türkçe Sözlük*, II. Cilt K-Z, 9'uncu Baskı, Ankara: 1998. 1365.

¹⁵²⁶ Yazarın Notu: Solidarist Korporatizm, ekonomide özel teşebbüs yatırımları esas alınmak ile beraber özel teşebbüsün yatırım yapamadığı alanda devletin devreye girmesidir (İlimli Devletçilik).

¹⁵²⁷ Taha Parla, *Ziya Gökalp, Kemalizm ve Türkiye'de Korporatizm*, İstanbul: 1989, İletişim Yayınları, 121-122.

¹⁵²⁸ Vedat Nedim Tör, *Kemalizmin Dramı*, Çağdaş Yayınları, İstanbul:1980, 7-8.

Yücel'in Kemalizmi içine sindirmiş bir dergi olduğu birçok yazısından anlaşılmaktadır. Bu bağlamda; hemen her sayısında başta önsöz yazıları olmak üzere birçok yazısında Kemalist tutumunu her fırsatta gözler önüne sermiştir. Derginin hemen hemen bütün yazarları ideolojiye kalpten inanmış ve yazılarıyla bunu ispatlamışlardır. Dergi sanat ağırlıklı gözüküyor olmasına karşın hedef aldığı gençlerin zihinlerine, gerek direkt yazılarıyla gerekse psikolojik yöntemlerle Kemalizm ideolojisini ve ilkelerini ilmik ilmik işlemiştir. Atatürk, Türk İnkılâbı'nın baş mimarı, yapıcısı ve ilk uygulayıcısıdır. Kemalizm'i iyice anlamak ve özümsemek için Atatürk'ü anlamak, bu vatan ve millet için neler yaptığını bilmek gerekmektedir. Dergi bu hususu da göz önünde bulundurarak başta özel sayıları olmak üzere yine hemen her sayısında Atatürk'ün veciz sözlerine, faaliyetlerine, inkılâplarına, ilkelerine, hayatına yönelik yazı ve çerçeve yazılarına, makale, belge, resim, fotoğraf vs. unsurlara çokça yer vermiştir. Dergide, çoğu zaman yorumlar yapılmış, Atatürk hakkında söylenen sözler, anekdotlar anlatılmıştır. Dergide yer alan yazı, makale ve anekdotlar bu kapsamda Kemalizm yönünden incelenmiştir;

Derginin ilk sayısının “Ön sözümüz” başlıklı ilk yazısında; “*Bugünkü devrimi başaran Büyük Önderin çizdiği devrim prensiplerinden ayrılmayacağız.*”¹⁵²⁹ denmekte ve bu yolda yürüneceği mesajı verilmektedir. Yine ilk sayısında “*Vecizeler*”¹⁵³⁰ adlı bir yazıda Atatürk'ün iki veciz sözüne yer verilmiştir. Bunlar; “*Büyük işler, mühim teşebbüsler ancak müşterek mesai ile kabili temindir.*” diğeri ise “*Zafer “Zafer benimdir” diyebilenin, muvaffakiyet “muvaffak olacağım” diye başlayanın ve “muvaffak oldum” diyebilenindir.*” ifadeleridir. Dergi, Atatürk'ün bu tür veciz sözlerini birçok sayısında işlediği konularla bağlantılı olarak vermiştir.

Derginin 4'üncü sayısında Ali Fuad'ın 9 Mayıs 1935 tarihinde Mülkiye Mektebi'nde öğrencilere verdiği bir konferanstan alıntı olan “*Devletçilik nedir? Cumhuriyet Halk Partisi Niçin Devletçidir?*”¹⁵³¹ başlıklı *Yücel* başyazısı görülmektedir. Bu yazıda; Atatürk'ün liderliğinde icra edilen Kurtuluş Savaşı ve gerçekleştirilen devrimler hakkında kısa öz bir bilgiyi müteakip Kemalizm'in ilkelerinden biri olan “*Devletçilik*”, devletçiliğin önemi, gerekliliği enine boyuna irdelenmiştir. Dergi, iktidarla iyi ilişki kurma isteğini bu yazıyla kamuoyuna göstermiş ve sonraki sayılarında da devam ettirmiştir.

Derginin 9'uncu sayısında Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 12'nci yıl dönümü münasebetiyle Cumhuriyet, Atatürkçülük ve Atatürk hakkında yerli ve yabancı devlet

¹⁵²⁹ “Ön Sözümüz”, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 1.

¹⁵³⁰ “Vecizeler”, *Yücel*, Sayı:1, Şubat 1935, 18.

¹⁵³¹ Ali Fuad Başgil, “Devletçilik Nedir? Cumhuriyet Halk Partisi Neden Devletçidir.”, *Yücel*, Sayı:4, Mayıs 1935, 1.

adamlarının sözlerine yer verilmiştir.¹⁵³² Cumhuriyetle ilgili sözlerden bazıları şöyledir; *Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli, Türk kahramanlığı ve yüksek Türk Kültürü olan Türk Cumhuriyetidir. K.Atatürk, Yeni Türk milleti Osmanlı İmparatorluğu'nun enkazı içinden bir volkan gibi doğmuş, düşmanlarını püskürtüp ve azminin beyaz alevi ile mukadderatını tayine başlamıştır. H.Armstrong 1923, Sadık silah arkadaşlığını Almanya'nın asla unutmayacağı yiğit millete reisinin şuurlu idaresi altında devamlı inkişafa doğru ilerlemesini temenni ederim. Von Hindenburg, En Büyüğümüz için Ne Diyorlar....bu başlığın altında "Atatürk bizden biridir, bizim en büyüğümüzdür bizim bütünümüzdür. Türk Ulusı"* ifadelerine yer verilmiştir. Derginin bu sayısı ile birlikte *Yücel* başlığının hemen sol yanında küçük çerçeve yazılarına başlanıldığı görülmektedir.¹⁵³³ Yine derginin ilerleyen sayılarında Atatürk'ün çok sayıda veciz sözleri bu çerçeve yazılarıyla verilmiştir.

Derginin 21'inci sayısında "*Dedi ve Yaptı*"¹⁵³⁴ adlı önsöz yazısında Atatürk'ün söylemeyi müteakip gerçekleştirdiği sözlerden örnekler ve kanıtlar sunulmuştur. Bunlardan bazıları şöyledir; Milletin mukadderatını gene milletin azim ve kararı kurtaracaktır (*Bütün Milletin murahhaslarından mürekkep olan Sivas Kongresi açılmıştır. Gazetelerden*), Ordular! İlk hedefiniz Akdenizdir, İleri! (*Muzaffer ordularımız düşmanı çiğneyerek İzmir'e girdi. Gazetelerden*), Biz her noktai nazardan medeni insan olmalıyız (*Şapka Kanunu mecliste alkışlarla kabul edildi.-Gazetelerden*), Türk milletine, onun bütün emeklerini kısır yapan çorak yol haricinde kolay bir okuma yazma anahtarı bulmak lazımdır (*Yeni harflerin kabulünden sonra okuyup yazanların adedi % 70 nisbetinde artmıştır. Onuncu yılda neşredilen istatistiklerden*), Demir yolu refah umran yoludur. Memleketimizi az zamanda demir ağlarla ördük. Akdenizi Karadenize bağladık. 6000 km demir yolumuz var(*Onuncu Yıl İstatistiklerinden*), Terbiye ve tedrisatı tevhit etmedikçe aynı fikirde aynı zihniyette fertlerden mürekkep bir millet yetiştirmeye imkân yoktur (*Tekke ve Medreselerin kapatılması hakkındaki kanunun kabulü ile*).

Derginin 25'inci sayısında "*Gene Dedi Gene Yaptı*"¹⁵³⁵ başlıklı yazısında; yine *Yücel* logosunun sol tarafında çerçeve yazısı olarak Atatürk'e ait olan "*Bizim düşmanımız yoktur; eğer varsa o bizim değil insanlığın düşmanıdır.*" ifadelerine yer verilmiştir. Yazının hemen altında sol tarafta Atatürk'ün kendisi tarafından imzalanmış yandan portre fotoğrafı

¹⁵³² "Cumhuriyet ve En Büyüğümüz için Ne Diyorlar...", *Yücel*, Sayı:9, Kasım 1935, 81-84.

¹⁵³³ Yazarın Notu: Derginin Kasım 1935'de yayımlanan 9'uncu sayısında ilk çerçeve yazısı, Amerikan yazar ve düşünür Ralph Waldo Emerson'a aittir. Yazı; "Yücelememek acıdır; fakat yücelmek için lâzım geldiği kadar çalışmamak daha acıdır." sözlerini kapsamaktadır.

¹⁵³⁴ "Dedi ve Yaptı:", *Yücel*, Sayı:21, Kasım 1936, 81-82.

¹⁵³⁵ "Gene Dedi ve Gene Yaptı", *Yücel*, Sayı:25, Mart 1937, 1.

bulunmaktadır. Bu yazının içeriğinde ise; Hatay meselesinin çözümü ile Montreux Boğazlar Sözleşmesi konuları ile ilgili Atatürk'ün çeşitli tarihlerde önceden yaptığı söylemler ile yabancı misyon şeflerinin anlaşmalar ile ilgili sözleri ve Türkiye resmi dilinin Türkçe olması ile ilgili ifadeler bulunmaktadır.

Derginin 31'inci sayısında *Yücel* yazısının solundaki çerçeve yazısında “*Bizim için bitarafılık yok, bir taraflık vardır: Cumhuriyet taraftarlığı, fikri içtimai inkılâp taraftarlığı.*” cümlesi yer almaktadır.¹⁵³⁶ Yine aynı sayıda *Ayın Kültür Hareketleri* köşesinde “*Kültür Fizik Davamız*”¹⁵³⁷ adlı Behçet Kemal Çağlar'ın kaleme aldığı bir yazı bulunmaktadır. Bu yazıda; Türk sporunun geliştirilmesi gereği üzerinde durulmakta, sporun Kemalizm'in kültür fizik davası olduğu işaret edilmektedir. Türk Spor Kurumu'ndan,¹⁵³⁸ sporun geliştirilmesi için gerekli tedbirleri alması istenmekte ve kurumun bünyesinden başlayarak bütün teşkilatı ve kulüpleriyle yeni baştan inşa ve tasfiye etmesi beklentisi dile getirilmektedir.

Derginin 33'üncü sayısında Falih Rıfkı Atay'ın “*Altı Ok*”¹⁵³⁹ adlı Kemalizm ile ilgili çerçeve yazısına yer verilmiştir. Bu yazıda; *Kemalizm ve Altı Ok* şu şekilde yorumlanmıştır; “*Kemalizm ne kuru bir iytiyat, ne kuru bir heyecandır. Kemalizm canlı ve şuurlu bir kültürdür.*”¹⁵⁴⁰ ifadeleriyle Kemalizmi değerlendirilmiş ve bu Altıok hakkında da şunlar söylenmiştir; “*Kemalizm'in 6 esası, tarih, ilim, tecrit ve milli şartların 6 emridir. Altı temel taşından herhangi birini yerinden oynatınız, büyük inşa toptan tehlikeye düşer.*”¹⁵⁴¹ Falih Rıfkı Atay yazının son bölümünde ise; “*Ok, ileri hareketin ve hamlenin ezeli timsalidir. İleri hareketin ve hamlenin yaratıcı karakteri ise, idealinin şuurluluğundan, bütünlüğünden ve tezatsızlığından gelir.*”¹⁵⁴²

Yine bu sayıda Behçet Kemal Çağlar “*İnşacı ve Fetihci Cumhuriyet*”¹⁵⁴³ adlı yazısı ile altı alt başlık ile Osmanlı saltanatı ile Cumhuriyet rejimini karşılaştırmış ve yazısının sonunda “*Aman gevşemeyelim*” ve “*Bize Düşen Vazife*” adlı iki alt başlıklı yazılarla gençleri, istiklâli ve emanetleri korumaya davet etmiştir.

Derginin bu sayısının ilerleyen sayfelerinde İstanbul Üniversitesi profesörlerinden Gerhard Kesslerin “*Hürriyet*”¹⁵⁴⁴ adlı yazısı içerisinde “*Atatürk Konuşuyor*”¹⁵⁴⁵ adlı çerçeve yazısı ile

¹⁵³⁶ *Yücel*, Sayı:31, Eylül 1937, 1.

¹⁵³⁷ Behçet Kemal Çağlar, “*Ayın Kültür Hareketleri: Kültür Fizik Davamız*”, *Yücel*, Sayı:31, Eylül 1937, 37.

¹⁵³⁸ Yazarın Notu: Türk Spor Kurumu 1936 yılında Türk Sporunu geliştirmek için kurulmuştur. Bu kuruluş yıllar içinde değişime uğramıştır. Bugün bu kurum Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı *Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü* olarak faaliyetlerine devam etmektedir.

¹⁵³⁹ Falih Rıfkı Atay, “*Altı Ok*” *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937, 93.

¹⁵⁴⁰ Yazarın Notu: Noman: Halk arasında kan ve gelincik anlamında kullanılmaktadır.

¹⁵⁴¹ Atay, “*Altı Ok*” *Yücel*, 93.

¹⁵⁴² Atay, “*Altı Ok*” 93.

¹⁵⁴³ Behçet Kemal Çağlar, “*İnşacı ve Fetihci Cumhuriyet*”, *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937, 81-82.

¹⁵⁴⁴ Gerhard Kessler, “*Hürriyet*”, *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937, 83.

Cumhuriyet hakkında “*Yapılan Bir Vazifedir...*”¹⁵⁴⁶ adlı bir başka yazısında Atatürk’ün çeşitli konulara ait sözleri verilmiştir. Bu sayının sonunda Behçet Kemal Çağlar ve Muhtar Enata’nın birlikte hazırladığı “*Bir Türk Senfonisi Resimle Bestelenmiş Bir Yurt Türküsü*”¹⁵⁴⁷ adlı Cumhuriyet, Atatürk ve devrimlerini anlatan bir seri fotoğraf ve fotoğrafların altında birbiri ile ilişkili şiirsel sözler sırayla verilmiştir.

Derginin 34’üncü sayısında *Yücel* yazısının solundaki çerçeve yazısında “*İleri hükümetçiliğin şiarı, halkı kudretine olduğu kadar şefkatinede samimiyetle inandırabilmesidir*”.¹⁵⁴⁸ Atatürk’e ait olan bu ifadeler ile bu sayının başyazısında “*Biz Bütün Türk Milletinin Hadimiyiz*”¹⁵⁴⁹ adlı yine Atatürk’ün 1 Kasım 1937 de TBMM de yaptığı konuşmasından kesitler sunulmuştur. Derginin hemen hemen bütün sayılarında Atatürk’ün söz ve eylemleri dergide çeşitli şekillerde yer almıştır.

Derginin 35’inci sayısında¹⁵⁵⁰ ünlü bir Alman tarihçisi olan Herbert Melzig’in “*Kemal Atatürk*” adlı eserinden Atatürk’ü anlatan bir çerçeve yazısına yer verilmiştir. Bu çerçeve yazısından bir kesit şöyledir; “*Kemal Atatürk’le yüzlerce asrın derinliğinden kahraman bir ruh, aydınlığa yükseliyor ve bu ruh, dünyanın esaretle düşmüş kısımlarındaki milletlere hürriyet ve kurtuluş yolunu gösteriyor.*”¹⁵⁵¹ Bu sözlerin yabancı saygın bir tarihçi tarafından söylenmesi dikkat çekicidir. Bu tür çerçeve yazıları dergide birçok kez yer almıştır. Dergi tarafından, yabancı gözüyle yapılan Atatürk değerlendirmeleri okurlara sunulmuştur. Atatürkçülük hakkındaki değerlendirmeler tek yönden değil bütün yönlerinden verilmeye çalışılmıştır.

Derginin 40’ncı sayısında¹⁵⁵² Mustafa Kemal Atatürk’ün yakın arkadaşlarından biri olan devlet ve siyaset adamı İçişleri Bakanı Şükrü Kaya’nın 19 Mayıs 1938’de 19 Mayıs Stadyumundan gençlere yaptığı konuşmasına yer verildiği görülmektedir. Bu konuşmanın son bölümü şöyledir;¹⁵⁵³ “*Hangi faaliyet sahasında olursa olsun bir Türk genci ve sporcusu kendini milletine beğendirebilmek için arsiulusal kıymet kazanmaya çalışmalıdır.*” Kaya, bu konuşmasında Türk gençliğine olan güvenini ayrıca şu şekilde ifade etmektedir. “*Size verilen bu kıymeti ve büyük mesuliyetli ödevi şerefle yapacağınıza hepimizin imanı vardır.....*”¹⁵⁵⁴ bu

¹⁵⁴⁵ “Atatürk Konuşuyor”, *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937, 83.

¹⁵⁴⁶ “Yapılan Bir Vazifedir”, *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937, 96.

¹⁵⁴⁷ Behçet Kemal Çağlar, Muhtar Fehmi Enata, “Bir Türk Senfonisi Resimle Bestelenmiş Bir Yurt Türküsü”, *Yücel*, Sayı:33, Kasım 1937, 113.

¹⁵⁴⁸ “Çerçeve Yazısı”, *Yücel*, Sayı:34, Aralık 1937.

¹⁵⁴⁹ “Biz Bütün Türk Milletinin Hâdimiyiz”, *Yücel*, Sayı:34, Aralık 1937, 153.

¹⁵⁵⁰ *Yücel*, Sayı:35, Ocak 1938.

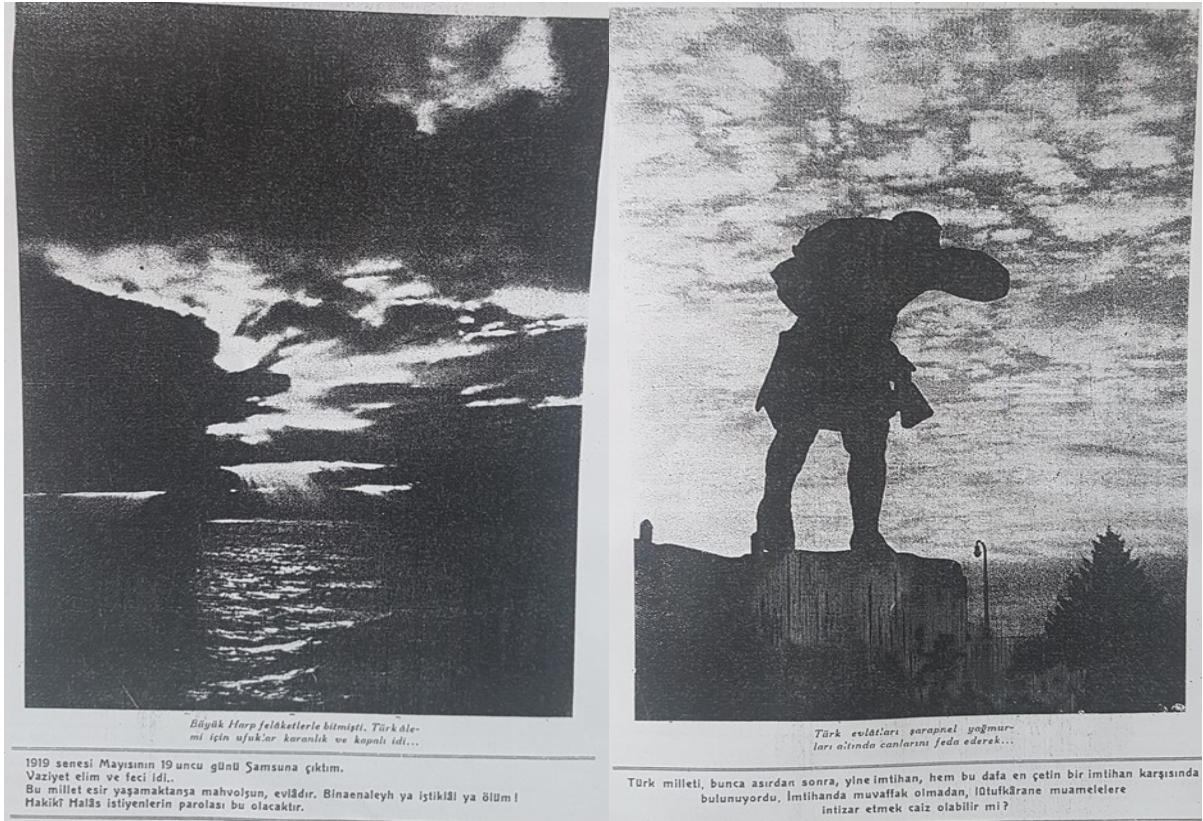
¹⁵⁵¹ Herbert Melzing, “Kemal Atatürk”, *Yücel*, Sayı:35, Ocak 1938, 204.

¹⁵⁵² *Yücel*, Sayı:40, Haziran 1938.

¹⁵⁵³ Şükrü Kaya, “19 Mayıs Çocuklarına Selâm”, *Yücel*, Sayı:40, Haziran 1938, 131.

¹⁵⁵⁴ Kaya, “19 Mayıs Çocuklarına Selâm”, 131

yazıyla derginin, zamanın devlet yöneticilerinin söz ve eylemlerine sıkça yer vermesi iktidara verdiği desteği kanıtlamaktadır.

Şekil 20: “Onbeş Yıl Destanı” Adlı 20 Fotoğraftan İlk İki Fotoğraf.
(Yücel, Kasım 1938, Sayı:45, 128.)

Derginin 45’inci sayısının başyazısı “*Andımız...*”¹⁵⁵⁵ ile başlamaktadır. Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi kişiselleştirilerek bu ad altında yer almıştır. “*Andımız*” bu şekilde derginin çeşitli sayılarında çeşitli zamanlarda tekrar tekrar verilmiştir. İkinci yazı; Mustafa Kemal’e soyadı verilmeden çok önce Reşit Galip’in ona, “*Büyük ATA*” demesini anlatan “*Büyük ATA*”¹⁵⁵⁶ adlı makalesidir. Diğer yazılar ise; Behçet Kemal Çağlar’ın Cumhuriyet’in onbeşinci yıldönümü nedeniyle yazdığı “*Onbeşinci Yılda Düşünceler*”,¹⁵⁵⁷ Ruşen Eşref’in Cumhuriyet’in ilan edilmesini anlatan “*Cumhuriyet Nasıl İlan Olundu?*”¹⁵⁵⁸ ve Saffettin Pınar’ın “*Atatürk’ün Mücadelelerindeki Hususiyetler*”¹⁵⁵⁹ adlı yazılarıdır. Saffettin Pınar’ın bu yazısında; çeşitli konularda çerçeve yazıları yer almıştır. Bunlar başlıca şöyledir; *Atatürk ve Seciye*, *Atatürk ve Harp*, *Atatürk ve Hukuk*, *Atatürk ve İktisat*, *Atatürk ve Gençlik*, *Atatürk ve Güzel Sanatlar*, *Atatürk ve Medeniyet*, *Atatürk ve Askerlik*, *Atatürk ve Devlet*, *Atatürk ve Milleti*¹⁵⁶⁰ adlarında on adet yazıdır. Bu yazılarda başlıkların hizalarında gösterilen konularda Atatürk’ün görüşleri

¹⁵⁵⁵ “*Andımız*”, Yücel, Sayı:45, Kasım 1938, 87.

¹⁵⁵⁶ Reşit Galip, “*Büyük ATA*”, Yücel, Sayı:45, Kasım 1938, 88.

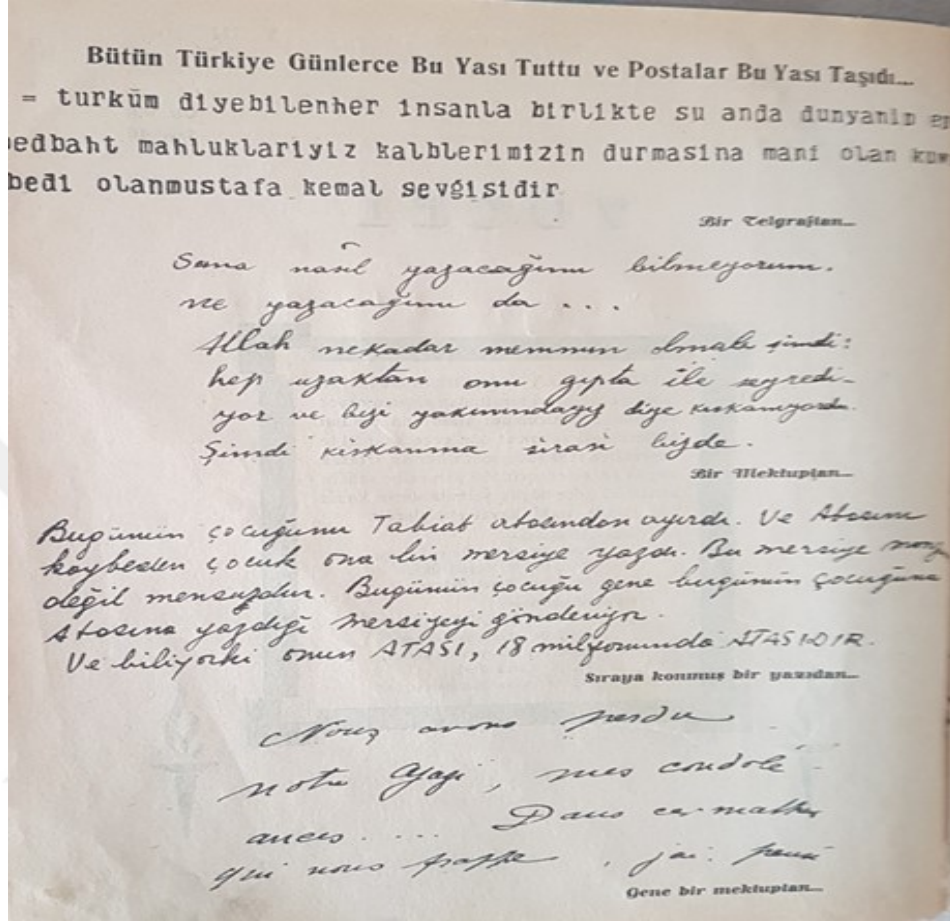
¹⁵⁵⁷ Behçet Kemal Çağlar, “*Onbeşinci Yılda Düşünceler*”, Yücel, Sayı:45, Kasım 1938, 119.

¹⁵⁵⁸ Ruşen Eşref, “*Cumhuriyet Nasıl İlan Olundu?*”, Yücel, Sayı:45, Kasım 1938, 120.

¹⁵⁵⁹ Saffettin Pınar, “*Atatürk’ün Mücadelelerindeki Hususiyetler*”, Yücel, Sayı:45, Kasım 1938, 92.

¹⁵⁶⁰ Pınar, “*Atatürk’ün Mücadelelerindeki Hususiyetler*”, 92-102.

dile getirilmiştir. Ayrıca, bu sayıda “Onbeş Yılın Destanı 1923-1938”¹⁵⁶¹ adlı 20 fotoğraf ve altlarında şiirsel açıklamalarla Türk Kurtuluş Savaşı ve Atatürk devrimleri sıra ile slaytsal bir gösteri şeklinde okurlara sunulmuştur. O günlerin imkânları düşünüldüğünde, oldukça başarılı bir sunum olduğu göze çarpmaktadır.

Şekil 21: Atatürk'ün Vefatından Sonra Gönderilen Telgraf, Mektup, Sıraya Konmuş Yazılar (Yücel, Sayı:46, Aralık 1938, 2.)

Derginin 46'ncı sayısı özel bir sayı olup Atatürk'ün vefatını müteakip yayınlanmıştır.¹⁵⁶² Bu sayı ilk sayfasında Atatürk'ün vefat raporunu okuyucusu ile paylaşmıştır.¹⁵⁶³ Daha sonra Atatürk'ün vefatı üzerine yayınlanan telgraf, mektup ve yazılardan kesitler sunulmuş, Atatürk'ün vefatının bir gün öncesi ve vefatına kadar saniye saniye tutulmuş tarihi bir cerideye yer verilmiştir.¹⁵⁶⁴ Derginin içlerine doğru, Atatürk ile ilgili şiirler, ağıtlar, resim ve fotoğraflar ve oniki adet “Atatürk Diyor ki:”¹⁵⁶⁵ çerçeve yazısı, Amasya tamimi maddeleri ile başlayıp 1938 ölümüne kadar kurtuluş savaşı mücadelesi ile inkılâplar tarih tarih anlatılmıştır.

¹⁵⁶¹ “Onbeş Yılın Destanı 1923-1938”, Yücel, Sayı:45, Kasım 1938, 127-149.

¹⁵⁶² Yücel, Sayı:46, Aralık 1938.

¹⁵⁶³ “Atatürk'ün Ölüm Raporu”, Yücel, Sayı:46, Aralık 1938, 173.

¹⁵⁶⁴ “Son Gün, Saniye Saniye İzinde”, Yücel, Sayı:46, Aralık 1938, 175.

¹⁵⁶⁵ “Atatürk Diyor ki”, Yücel, Sayı:46, Aralık 1938, 180-235.

Son olarak “*Andımız*”¹⁵⁶⁶ ile bitirilmiştir. Bu sayı Atatürk ile ilgili çok değerli bilgi ve belgeleri içeriğinde barındırmaktadır.

Mustafa Kemal Atatürk’ün vefatında sonra, *Yücel* dergisi 47’nci sayısından¹⁵⁶⁷ itibaren her sayısında iki sahifesini Atatürk için ayırmış, Atatürk ve Atatürkçülük ile ilgili yazı ve makaleler yayınlamıştır. Bu sayının iki sayfasında; Hamdullah Suphi’nin “*Fırtına Kuşu*”¹⁵⁶⁸ ve Urfa milletvekili Fuat Gökbudak’ın “*Meclisten Bir Sesleniş*”¹⁵⁶⁹ adlı yazılarıyla Behçet Kemal Çağlar’ın Atatürk için yazılmış şiirlerinden “*Görmeye Geldim*”¹⁵⁷⁰ şiirine yer verilmiştir. İlk sayfasının üst kısmında Atatürk’ün kabrinin üstünde Türk bayrağının ay yıldızı ile her iki yanında üçer yanan meşale ve bu çizimden bağımsız her iki tarafta da birer kare desen bulunmaktadır.¹⁵⁷¹ Bu çizim logosunun altında ise şu ifadeler; “*Mecmuamızın içinde bu iki yaprak, bir gönül gibi hep Atatürk için çarpacak! Mecmuamız yaşadıkça ona saygımızı bu yapraklarda bir daha, bir daha belirteceğiz.*”¹⁵⁷² yer almaktadır. *Yücel* dergisinin yazarlarından Saffettin Pınar, derginin 61’nci sayısından itibaren bu iki sahifeye “*Kemalizmin Esasları*”¹⁵⁷³ başlığı altında yazılar yazmaya başlamıştır. Kemalizm konusunda yazarın yazılar yazması *Yücel* dergisi idaresini sevindirmiştir. Ancak, bu konuda diğer dönemin ünlü yazarlarının duyarsız kalması eleştirilmektedir. Saffettin Pınar’ın; “*Kemalizme*” ait tetkiklerini yaparken her şeyden evvel göz önünde tuttuğu noktanın ne içtimai, ne siyasi hiçbir dogma bağlanmaksızın ve hususi hislerin tesisinden daima uzak kalarak bir sistemin esaslarını teşkil eden münasebetleri tesbit ve izah etmek olmuştur. Ayrıca, bazı yazılı eserlerden istifade ettiği, bizzat vakıaları esas tuttuğu da görülmektedir. Yazar; “*Ben şahsen Kemalizmin esasları başlığı altında yapacağım kalem tecrübeleriyle bu boşluğu doldurmak yolunda naçiz bir vazife ifa edebilirsem en büyük bahtiyarlığı duyacağım*”¹⁵⁷⁴ ifadelerini dile getirmiş aynı zamanda, Kemalizmi anlatma, açıklama yerleştirme sorumluluğunun sadece kendilerinde olmadığını, aydın kesimi bu konuda sorumlu davranmaya yeni hayat biçimini halka anlatmaya, genç nesli bilgilendirmeye davet etmiştir.

Derginin 50’nci sayısı başyazısı olan “*Yeni inkılâplar!...*”¹⁵⁷⁵ başlığının hemen üstünde *Yücel* yazısının altındaki çerçeve yazısında; “*Biz ancak ve ancak Atatürk inkılâbı dediğimiz Türk inkılâbının ve prensiplerinin memleketimizi koruyacağına ve istiklalini kurtaracağına*

¹⁵⁶⁶ “*Andımız*.”, *Yücel*, Sayı:46, Aralık 1938, 236.

¹⁵⁶⁷ *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939.

¹⁵⁶⁸ Hamdullah Suphi, “*Fırtına Kuşu*”, *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939, 251.

¹⁵⁶⁹ Fuat Gökbudak, “*Meclisten Bir Sesleniş*”, *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939, 252.

¹⁵⁷⁰ Behçet Kemal Çağlar, “*Görmeye Geldim*”, *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939, 252.

¹⁵⁷¹ *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939, 251.

¹⁵⁷² *Yücel*, Sayı:47, Ocak 1939.

¹⁵⁷³ Saffettin Pınar, “*Kemalizmin Esasları*”, *Yücel*, Sayı:61, Mart 1941, 40.

¹⁵⁷⁴ Pınar, “*Kemalizmin Esasları*”, 41.

¹⁵⁷⁵ *Yücel*, Sayı:50, Nisan 1939, 49.

geçmişteki, etrafımızdaki ve önümüzdeki binbir misal ile inanıyoruz.”¹⁵⁷⁶ ifadeleri yer almıştır. İsmet Rasin’in kaleme aldığı “Yeni İnkılâplar!...”¹⁵⁷⁷ başyazısında ise; inkılâpçı ruhun gerekliliği vurgulanırken yapılan inkılâpların henüz yeterli olmadığından bahisle yapılmasına ihtiyaç olan inkılâplardan söz edilmiştir. Türk ulusunun inkılâpçı ruhunun ölmediği, zayıflamadığı ve başarılmak için inkılâp hamleleri bekleyen işlerin daha bitmediği vurgusu yapılmaktadır. Yazar, bu yazıda; yeni inkılâpları geliştirmek gerektiğini ve buna Dil İnkılâbı’nı örnek göstermektedir. Yapılması gereken inkılâplar ise şöyle sıralamaktadır; *Karakter İnkılâbı*, *Ahlâk İnkılâbı* ile özellikle idare merkezinde *kırtasiyeciliğin* ortadan kaldırılması konularıdır.

Derginin iç sayfalarında ise “*Kemalist misiniz?*”¹⁵⁷⁸ Tereddütünüz varsa hiç okumayın!.. yazısı görülmektedir. Bu yazı incelendiğinde; içeriğinde Atatürk, Atatürk’ün inkılâpları, Kurtuluş Mücadelesi ile ilgili bir takım sorular okurlara yöneltilmiş ve cevap verilmesi istenmiştir. Soruların cevapları ise derginin aynı sayısının ileriki sayfalarında verilmiştir.¹⁵⁷⁹ Görünüşe göre Atatürkçülüğü benimsetmek amacıyla yapıldığı anlaşılan bu uygulamanın derginin diğer olumlu uygulamalarına tezat olduğu hemen göze çarpmaktadır. Sorulara doğru cevap veremeyen Kemalist olamaz mı? veya Kemalizm daha başka yöntemlerle öğretilemez mi? sorularını akla getirmektedir. Bu profesyonel olmayan uygulamanın; ideolojiden insanları soğutma riskinin bulunması nedeniyle Kemalizmi anlatmak ve benimsetmekten uzak, duygusal bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.

Bu uygulamalar derginin ilerleyen sayılarında “*Kemalistler Bunları Unutmayalım*”¹⁵⁸⁰ başlığına dönüşmüş bir nebze yumuşatılmıştır. Günümüzde de halen nadir de olsa bu tür yaklaşımlar vardır. Bu uygulamalar belki iyi niyetle yapılmaktadır. Ancak Atatürkçülüğe bilinçsizce zarar verilmektedir. Kemalizm ne ilahlaştırılmalı, ne putlaştırılmalı ne de zoraki öğretmeler yöntemiyle anlatılmalıdır. Atatürk’ü ve Kemalizm’i anlatmak için Atatürk’ün vatan için yaptıklarını, ifade ettiği sözleri doğru yorumlamaktan başka bir şey yapılmasına gerek olmadığı değerlendirilmektedir. Akıllı selim her Türk insanı Atatürk’ü anlama kapasitesine sahiptir. Hele Türk genci hem anlar hem de inkılâplarının koruyucusu olduğunu ve kendisine emanet edildiğini bilir.

Derginin 52’nci sayısında Cevdet Kerim İncedayı’nın “*19 Mayıs 1919 un Yıldönümünde*”¹⁵⁸¹ radyodan verdiği bir konferans *Yücel* tarafından okurlara sunulmuştur. Yazıda; 19 Mayıs Spor

¹⁵⁷⁶ *Yücel*, Sayı:50.

¹⁵⁷⁷ İsmet Rasin, “Yeni İnkılâplar!”, Sayı:50, *Yücel*, Nisan 1939, 49-50.

¹⁵⁷⁸ “Kemalist misiniz? Tereddütünüz Varsa Hiç Okumayın!”, *Yücel*, Sayı:50, Nisan 1939, 59.

¹⁵⁷⁹ “Kemalist misiniz? Tereddütünüz Varsa Hiç Okumayın!”, 78.

¹⁵⁸⁰ “Kemalistler: Bunları Unutmayalım.”, *Yücel*, Sayı:52, Haziran 1939, 150.

¹⁵⁸¹ Cevdet Kerim İncedayı, “19 Mayıs 1919 un Yıldönümünde”, *Yücel*, Sayı:52, Haziran 1939, 133-135.

ve Gençlik Bayramı kutlama etkinliklerinin nerelerde ve nasıl gerçekleştirildiğinden bahsedilmiş, ayrıca günün anlam ve önemi anlatılmış ve gençliğe dikkat çekici mesajlar verilmiştir. Bu mesajlardan ilki şöyledir; “*Cumhuriyetin, Türk inkılâbının asil gençliği; işte 19 Mayıs budur. Senin istikbalin o gün başladığı için 19 Mayıs günü sana bayram yapıldı. Büyük milleti daima tazeleyecek olan gençlik! Felaketle saadetin ayrıldığı bugünün sırrı senin için daima hareket sırrı olacaktır.*” ikinci mesaj yenilikleri takip etmekle ilgilidir; “*Aziz Türk gençliği; görüyorsun ve bilmelisin ki dünya barometresinin gösterdiği ileri istikameti görüp takip edemiyen milletler mevcudiyet bekleyemezler. Hayat ve tabiat kadar insafsız ve merhametsiz bir şey yoktur. Ancak onu yenen milletler ayakta dururlar.*” yazının sonunda ise; Türk inkılâbının zaruret ve icabından bahsedilmiştir. Dergi özellikle önemli günlerde Kemalizm ışığını yayma ve benimsetmeyi görev bilmiş ve kullandığı dil ve üslupla gençleri etkilemiştir.

Dergi yine bu sayısında “*Atatürk’ün Çocukları Diyorlar ki...*”¹⁵⁸² başlıklı bir yazı yayınlamış ve yazıda Atatürk hakkında görüşlerini bildiren genç okurlara söz vermiştir. Bunlardan bazıları şöyledir; “*Türk milletinin büyük kurtarıcısı, insanlığın enerjik hamisi ve dünyanın yetiştirdiği XX’nci asrın en büyük inkılâpçısı asil ve necip sima. Ahmet R.Genalp, Atatürk, enerjisi, muhayyilesi ve hassasiyeti ile insan ırkının asırlardan beri rast gelemediğimiz fevkâlade numunesidir. Fevzi Dağcı, yirmi milyon insanın görüşünü, duyusunu, hayat telakkisini değiştiren ve üç milyar insana insanlık dersi veren muazzam şahsiyet: bu Kemal Atatürk’tür. Kerameddin Öncü*” dergi, bu yazısında okur görüşleri vasıtasıyla Atatürk’ü anlatmıştır.

Derginin 53’üncü sayısında “*Atatürk’ün Ölmez Sözleri*”¹⁵⁸³ başlığı altında çeşitli sebeplerle çeşitli zamanlarda Atatürk’ün söylediği sözlere yer verilmiştir.

Derginin 54’üncü sayısında yazar Saffettin Pınar’ın “*Atatürk ve Realist Devlet Nazariyesi*”¹⁵⁸⁴ adlı makalesi bulunmaktadır. Saffettin Pınar bu makalesinde; Atatürk’ün Nutuk’u ile Fransız Kamu Hukukçusu Leon Duguit’in *Realist Devlet Nazariyesi* eserini karşılaştırmış şaşırtıcı ortak noktaları tespit ederek okurlarına sunmuştur. Derginin yine bu sayısının Atatürk’e ayrılmış sayfalarında; daha önce *Cumhuriyet Gazetesi*’nde çıkmış olan Fransız tarihçi René Pinon’un “*Türklerin Babası Atatürk*”¹⁵⁸⁵ adlı yazısı yer almıştır. Bu yazıda yabancı bir tarihçi tarafından Atatürk’ün şahsiyeti, devlet adamlığı takip ettiği iç ve dış siyaset değerlendirilmiş ve icra ettiği ıslahat ve inkılâpların analizi yapılmıştır. Bu yazıda

¹⁵⁸² “Atatürk Çocukları Diyorlar ki...”, *Yücel*, Sayı:52, Haziran 1939, 141.

¹⁵⁸³ “Atatürk’ün Ölmez Sözleri”, *Yücel*, Sayı:53, Temmuz 1939, 209.

¹⁵⁸⁴ Saffettin Pınar, “Atatürk ve Realist Devlet Nazariyesi”, *Yücel*, Sayı:54, Ağustos 1939, 220-222.

¹⁵⁸⁵ René Pinon, “Türklerin Babası Atatürk”, *Yücel*, Sayı:54, Ağustos 1939, 234-235.

olduğu gibi dergide; Atatürk'ün çeşitli özelliklerinin değerlendirildiği yabancı gözüyle yazılmış yazılar (*Herbert Melzig*,¹⁵⁸⁶ *Harbert Sidebotham*'ın,¹⁵⁸⁷ *Herbert Melzig*'in,¹⁵⁸⁸ *Hester Donaldson Parkins*'nın,¹⁵⁸⁹ *Ezzio Bortolini*'nin,¹⁵⁹⁰ "Atatürk" ortak adlı yazıları, *Grace Elisson*'un "Ankara da Bir İngiliz Kadını",¹⁵⁹¹ *Oswald Menghin*'in "Kemal Atatürk'ten ve Eserinden Hatıralar",¹⁵⁹² *Cont Sforza*'nın "Kemal Atatürk'ün Muvaffakiyet Sırrı",¹⁵⁹³ *Enver Esenkova*'nın "Mustafa Kemal ve Roman Yazar Mitrescu",¹⁵⁹⁴ *Marechal Franchet D'Esperey*'in "Bir Fransız Mareşali Konuşuyor",¹⁵⁹⁵ *Marquerite Bourgoïn*'in "Gazi ve Ben"¹⁵⁹⁶ vb.) derginin çeşitli sayılarında okurlara sunulmuştur.

Derginin Atatürk ve Cumhuriyet özel sayısı olan 57'nci sayısında "O'na Kalb Olmak İçin Yaşıyoruz"¹⁵⁹⁷ adlı başyazıyla Atatürk'e olan bağlılık ve derginin Kemalist özelliği bir kez daha kuvvetli bir şekilde vurgulanmıştır. Bu bağlamda; "Kederiyle dövünmemek için tek çare eserleriyle övünmektir. İlklerimize kadar Kemalistiz! Atatürk'le dopdoluyuz. Atatürk bizde devam ediyor. Her şeyimiz ondan geliyor." diyerek Kemalist ideolojinin benimsendiği ve "O'nun eserleri üzerine bütün hassasiyetimiz ve şuurumuzla titriyoruz. O'nun emanetlerinin bekçileriyiz. O'nu yaşatmak için, O'na kalb olmak için yaşıyoruz. O'nun telkin ettiği kinler, O'nun getirdiği fikirler, O'nun verdiği idealler. İşte bizim sevgilerimiz, bizim kinlerimiz, bizim fikirlerimiz, bizim ideallerimiz...." denilerek Atatürk'ün eserlerinin, fikir ve ideallerinin koruyucusu ve arkasında bulunduğu güçlü bir şekilde dile getirilmiştir.

Bu sayının sahife altı sözleri¹⁵⁹⁸ Atatürk'e ayrılmış ve dönemin Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün Atatürk hakkında söylediği sözlere yer verilmiştir. Yine bu sayıda "Atatürk Konuşuyor"¹⁵⁹⁹ ve "İnönü Konuşuyor"¹⁶⁰⁰ adlı çerçeve yazıları mevcuttur. Bunlardan "Atatürk Konuşuyor" çerçeve yazılarında Atatürk'ün çeşitli konularda söylemiş olduğu sözlere, "İnönü Konuşuyor" çerçeve yazılarında ise İnönü'nün Atatürk hakkında ki söylemiş olduğu sözlerine yer verilmiştir. Bu sayının başka bir yazısı ise "ATATÜRK Bizden Neler

¹⁵⁸⁶ Herbert Melzig, "Kemal Atatürk", *Yücel*, Sayı:35, Ocak 1938, 204.

¹⁵⁸⁷ Harbert Sidebotham, "Atatürk", *Yücel*, Sayı:52, Haziran 1939, 155.

¹⁵⁸⁸ Herbert Melzig, "Kemal Atatürk", *Yücel*, Sayı:55, Eylül 1939, 13-16.

¹⁵⁸⁹ Hester Donaldson Pankins, "Atatürk", *Yücel*, Sayı:56, Ekim 1939, 71.

¹⁵⁹⁰ Ezzio Bartellini, "Atatürk", *Yücel*, Sayı:64, Haziran 1940, 197-198.

¹⁵⁹¹ Grace Ellison, "Ankara'da Bir İngiliz Kadını", *Yücel*, Sayı:61, Mart 1940, 23-27.

¹⁵⁹² Oswald Menghin, "Kemal Atatürk'ten ve Eserinden Hatıralar", *Yücel*, Sayı:68,69,70,71, Ekim, Kasım, Aralık 1940, Ocak 1941, 70-71.

¹⁵⁹³ Cont Sforza, "Kemal Atatürk'ün Muvaffakiyet Sırrı", *Yücel*, Sayı:98, Haziran 1944, 54-55.

¹⁵⁹⁴ Enver Esenkova, "Mustafa Kemal ve Romen Yazarı Martinescu", *Yücel*, Sayı:110, Aralık 1945, 126-128.

¹⁵⁹⁵ Marechal Franchet D'Esperey, "Bir Fransız Mareşali Konuşuyor", *Yücel*, Sayı:125, Mart 1947, 30-31.

¹⁵⁹⁶ Marquerite Bourgoïn, "Gazi ve Ben", *Yücel*, Sayı:129,130,131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 276-278.

¹⁵⁹⁷ "Ona Kalb Olmak İçin Yaşıyoruz", *Yücel*, Sayı:57, Kasım 1939, 99.

¹⁵⁹⁸ "Sahife Altı Sözleri", *Yücel*, Sayı:57, Kasım 1939, 99-150.

¹⁵⁹⁹ "Atatürk Konuşuyor", *Yücel*, Sayı:57, Kasım 1939, 100.

¹⁶⁰⁰ "İnönü Konuşuyor", *Yücel*, Sayı:57, Kasım 1939, 101.

*Bekliyor...*¹⁶⁰¹ adlı Atatürk'ün çeşitli konulardaki görüşlerini içeren konulardır. Bu sayıda, Atatürk'ün çok sayıda o zamana kadar çoğu yayınlanmamış çeşitli fotoğraflarına da yer verilmiştir.¹⁶⁰²

Derginin 58-59'uncu sayıları birleşik olarak yayınlanmıştır.¹⁶⁰³ Bu sayıların Atatürk için ayrılmış sayfalarında Cumhuriyet tarihinin en yetkin gazeteci yazarlarından Falih Rıfkı Atay'ın *Ulus Gazetesi* 'nde yayınlanmış olan *"İnkılâpçı Atatürk"*¹⁶⁰⁴ adlı yazısı görülmektedir. Yazar bu yazıda; Atatürk'ü değerlendirmiş, Atatürk'le aralarında geçmiş anekdotlardan bazılarını anlatmış ve ağırlıklı olarak Kemalizm üzerinde durmuştur. Yazıdan bazı bölümler şöyledir; *"Bütün vasıflarının üstünde, Atatürk, büyük bir vatandaştı. Fani idi: yaşadı ve öldü. Eseri, bu milli ve müstakil devlettir. Mesleğine "Kemalizm" adını veriyoruz."* Yazar bir anekdotunda; yeni Türk alfabesini Atatürk'e götürdüğünde komisyonun en az 5 senelik bir intikal devresi düşündüğünü söylediğini ve bunun üzerine Atatürk'ün cevaben 3 ay demesini ve yeni harflerin tatbikinden doğan izlenimlerini okurlara aktarmıştır. Yazar, Kemalizm konusunda ise; *"Belki, dikkat edenler olmuştur, senelerden beri, "Kemalist" tabirini "Milliyetperver" sözüne tercih ediyoruz. Bunun bir sebebi vardır: Kemalist, garpçı, laik ve cumhuriyetçi, milliyetperver demektir. ..İnkılâplarımız, Kemalizm tabiri içinde, ahenkli, insicamlı bir kül teşkil ediyor."* ifadelerini kullanarak Kemalizm tabirinin kullanılması yönünde okurlara telkinlerde bulunmaktadır. Yazar yine bu yazısında *Kemalizm* ile ilgili şu cümleleri kullanmıştır; *"Kemalizm kapalı bir zindan değil, açık ve aydınlık bir yol, durduran, donduran ve saplayan bir cebir değil, daima ileriye ve tekamüle sevk eden bir hareket ifade eder."* dergi bu tür yazılarla ideolojinin yerleşmesini amaçlamış ve bunu bizzat Atatürk'ün çeşitli zamanlarda açıkladığı konuşma ve düşüncelerle birleştirip okurlarına aktarmıştır.

Derginin 65'inci sayısında kapak altı sayfası *Yücel* başlığının solunda bulunan çerçeve yazısında Kemal Atatürk'ün *"Hayatta En hakiki Mürşit İlimdir."*¹⁶⁰⁵ sözü yer almaktadır. Bu tür çerçeve yazıları, derginin hemen hemen bütün sayılarında yer almıştır. Bu çerçeve yazıları gizil öğrenme tekniğine uygun olarak bazen günün anlam ve önemine binaen mesajlar ileten sözlerle bazende düşündürülen bir anektod veya kısa fıkra, hikâye içeren metinlerle donatılmıştır. Yine bu sayıda Kemal Atatürk'ün söz ve yazılarından alıntılarının içerdiği

¹⁶⁰¹ "Atatürk Bizden Neler Bekliyor", *Yücel*, Sayı:57, Kasım 1939, 115.

¹⁶⁰² "Atatürk Fotoğrafları", *Yücel*, Sayı:57, Kasım 1939, 99-150.

¹⁶⁰³ *Yücel*, Sayı:58-59, Aralık-Ocak 1939-1940.

¹⁶⁰⁴ Falih Rıfkı Atay, "İnkılâpçı Atatürk", *Yücel*, Sayı:58-59, Aralık-Ocak 1939-1940, 166-168.

¹⁶⁰⁵ *Yücel*, Sayı:65, Temmuz 1940, 221.

“Atatürk Milletler İçin Konuşuyor”¹⁶⁰⁶ adlı bir yazı ile “Atatürk Yirmi Yaşındaki Mustafa Kemaller Ağzından Konuşuyor”¹⁶⁰⁷ adlı başka bir yazı yer almıştır.

Yazar Behçet Kemal Çağlar; derginin 65, 66 ve 67’nci sayılarında sırasıyla, Atatürk’e ayda bir manzum bir raporla yurt manzarası vermeyi düşünmüştür. Bu sayıda bu raporlardan ilki olan “Atatürk’e Birinci Rapordan Parçalar”¹⁶⁰⁸ adlı bir sayfa Atatürk’ün kalpaklı fotoğrafı ile birlikte okurlara sunulmuştur. Dergi, rapor uzun olduğundan bazı parçalarını yayınlamıştır. Bu rapora “Bu rapor harbin henüz ilk safhalarının ilhamıdır.” şeklinde bir not düşülmüştür. Rapordan bir bölüm şöyledir;

“Düştüler uçuşumuna korkuların, ihanetlerin:
Hücumu uğrayan milletlerin
Böğürlerinde kaldı elleri.
Yoktu bir Mustafa Kemalleri
Ve Türk olamazdılar...
Atam!.. Yeryüzünde bu bahar
Laleler yerine kanlar saçıyor
Ve bir sürü ürkmüş kaçıyor...
Nazariyeleri, icatları,
İlimleri, sanatları,
Hülasa medeni hayatları
Yamansa da;
Baktılar iş sökmeyecek sözle hünerle
Adam aramaya çıktılar gündüz gözü fenerle
İngiltere de Fransa da;
Kalmazdı böğürlerinde elleri
Olsaydı birer Mustafa Kemalleri...”

Derginin 66’ncı sayısında; “Leopoldun Teslim Günleri” başlığı ile “Atatürk’e İkinci Rapordan Parçalar”,¹⁶⁰⁹ 67’nci sayısında ise ayrı ayrı “Atatürk’e Üçüncü ve Dördüncü Raporlardan Parçalar” adıyla yayınlanmıştır. Üçüncü rapor “Fransız Hükümetinin Muhaceret Günleri”¹⁶¹⁰ başlığı ile Dördüncü Rapor “Büyük Millet Meclisi Coştuğu Gün”¹⁶¹¹ başlığı ile verilmiştir. Bu raporlardan; ilk üç rapor yazarın dünya olayları ile ilgili görüşlerini yansıtan, son rapor ise Türkiye’nin savaşta tarafsız kalmasını öven bir yaklaşımla yazılmıştır. Her raporda Atatürk’ü öven ve Atatürk’ü yücelten sözlere rastlanmaktadır.

Derginin 65’inci sayısında; “İstiklal Harbine Dair”¹⁶¹² başlıklı yazının içinde Kurtuluş Savaşı Kahramanlarının¹⁶¹³ fotoğrafları konmuş ve altlarında kısa açıklamalar sunulmuştur.

¹⁶⁰⁶ “Atatürk Milletler İçin Konuşuyor”, *Yücel*, Sayı:65, Temmuz 1940, 264.

¹⁶⁰⁷ “Atatürk Yirmi Yaşındaki Mustafa Kemaller Ağzından Konuşuyor”, *Yücel*, Sayı:65, Temmuz 1940, 249.

¹⁶⁰⁸ Behçet Kemal Çağlar, “Atatürk’e Birinci Rapordan Parçalar”, *Yücel*, Sayı:65, Temmuz 1940, 240.

¹⁶⁰⁹ Behçet Kemal Çağlar, “Atatürk’e İkinci Rapordan Parçalar”, *Yücel*, Sayı:66, Ağustos 1940, 280.

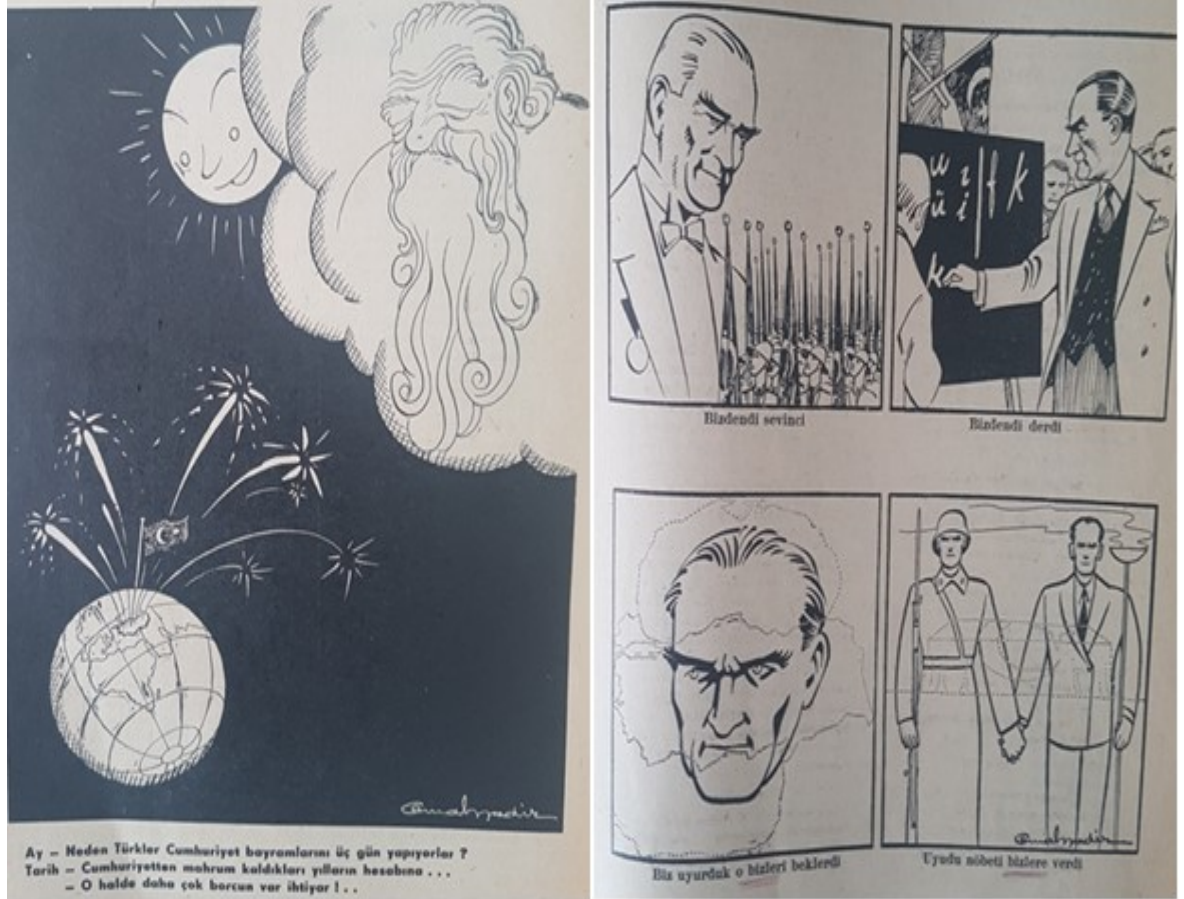
¹⁶¹⁰ Behçet Kemal Çağlar, “Atatürk’e Üçüncü Rapordan Parçalar”, *Yücel*, Sayı:67, Eylül 1940, 20.

¹⁶¹¹ Behçet Kemal Çağlar, “Atatürk’e Dördüncü Rapordan Parçalar”, *Yücel*, Sayı:67, Eylül 1940, 23.

¹⁶¹² *Yücel*, “İstiklâl Harbine Dair”, Sayı:65, Temmuz 1940, 245.

¹⁶¹³ Yazarın Notu: Atatürk, İsmet İnönü, Mehmetçik, İnönü Kahramanlarından Miralay Nazım Bey, Yahya Kaptan, Ödemişli İsmail Efe, Şahin Bey, Tayyareci Fethi, Zehra Hocanım ve bir Türk Kadınıdır.

Örnek olarak Atatürk'ün kaputunun üstüne uzanmış fotoğrafının altına; *"Kaputunun üstüne uzanmış olan bu asker, öyle bir sürüyü, bir çiftliği, bir kervanı değil; bütün bir vatani ve bütün bir milleti bekleyen adamdır.... Biz uyurduk o bizleri beklerdi. Uyudu nöbeti bizlere verdi."* açıklamaları verilmiştir. İnönü'nün fotoğrafı altında ise; *"İrticanın ve Sultanın içten hiyaneti ve bütün sınırlarda yabancıyı istilası önünde işte Türk'ün azmine bir yeni canlı teselli: Atatürk ve Mehmetçik ile beraber düşmanı vatanın harimi istikametinde boğan Büyük Türk...."* ibarelerine yer verilmiştir.

Şekil 22: Cemal Nadir Güler'in Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk Özel Sayısı Karikatürleri (Yücel, Sayı: 80, Ekim 1941, 92. Yücel, Sayı :80, Kasım 1941, 92.)

Derginin 72'nci sayısında Atatürk sayfalarında Falih Rıfkı Atay'ın 1922 yılında kaleme aldığı *"Halk ve Mustafa Kemal"*¹⁶¹⁴ başlıklı bir yazısı yayınlanmıştır. Bu yazıda yazar; Pakistan'ın kuzey doğusunda yer alan Pencap eyaletinin başkenti Lahor' da çıkan bir gazetede Atatürk hakkında yazılmış bir yazıyı okurları ile paylaşmıştır. Atatürk'ü, Lahor'luların bir masal ve destan kahramanı gibi gördükleri ve Hint, Türk, Acem ülkelerinde onun yaptıklarının konuşulduğu ve timsalleştiği vurgulanmaktadır. İnsanlığın, yabancı milletlerin fertlerinin

¹⁶¹⁴ Falih Rıfkı Atay, "Halk ve Mustafa Kemal", Yücel, Sayı:72, Şubat 1941, 120.

Atatürk’e, Türk İnkılâbı’na karşı gösterdiği ilgi alaka, hayranlık bu yazıyla gözler önüne serilmektedir.

Derginin 80’inci sayısının başyazısının üstünde bulunan “*Türkiye Cumhuriyeti*”¹⁶¹⁵ başlıklı çerçeve yazısında Nutuk’tan Türkiye Cumhuriyeti’ne ait olan bir parça yer almıştır. Başyazısı ise “*On sekiz yıl önce Atatürk’ün dilinden adını, imanından inanını alan cumhuriyetimizin bu yıl on dokuz yaşına basıyor.*” satırları ile başlamış ve cumhuriyet yönetimi hakkında bilgiler sunulmuştur. Yine bu sayının Atatürk ile ilgili sayfalarında Atatürk’ün¹⁶¹⁶ ve İsmet İnönü’nün¹⁶¹⁷ orduya mesajları ile İnönü’nün dil bayramı münasebetiyle Türk milletine hitabı yer almaktadır.¹⁶¹⁸

Derginin 81’inci sayısının,¹⁶¹⁹ yanan meşale resmî ile simgeleştirilmiş başyazısının giriş kısmında; “*Konuşurken ve düşünürken Atatürk’ü anmadığımız gün olmaz. Büyük bir işe başlarken Allahın adını anmayan mü’min ve Atatürk’ün adını anmayan Türk değildir! Onun tarih ve dil inkılâplarını kötülemek isteyen sütsüzlere bakmayınız; hakiki Türk olan her insanın kalbinde Atatürk sevgisi, vatan ve bayrak sevgisi ile beraberdir.*” ifadeleri yer almıştır. Derginin bu sayısının sahife altı yazılarında Atatürk’ün veciz sözlerine de yer verilmiştir. İç sayfalarında yer alan çerçeve yazıları ise şöyledir; o dönemin Cumhurbaşkanı İsmet İnönü’nün “*Büyük Türk Milletine*”¹⁶²⁰ adlı nutku, Atatürk ve İnönü’nü birbirlerine yazıp gönderdikleri mesajları içeren “*Her İş Beraber Çalıştılar, Her İş Beraber Başardılar..*”¹⁶²¹ adlı yazı, Atatürk’ün 1 Temmuz 1927 de sevdiği İstanbul’da halka söylemlerini içeren “*Atatürk*”¹⁶²² adlı yazı, Atatürk’ün en büyük eseri hangisidir? Sorusuna cevap arayan Falih Rıfkı Atay’ın “*En Büyük Eseri*”¹⁶²³ adlı yazısı, yerli ve yabancı kişi ve gazetelerin Atatürk hakkında söyledikleri sözleri içeren “*Atatürk İçin Dediler ki:*”¹⁶²⁴ adlı yazı, Behçet Kemal Çağlar’ın hasta iken yazdığı Atatürk ve İnönü’yü konu eden “*Alnımda O Eller*”¹⁶²⁵ adlı manzum şiiri, Celâl Bayar’ın Mecliste verdiği bir nutkundan alınan ve Atatürk’ü anlatan “*Borcumuz*”¹⁶²⁶ adlı söylemleri, o dönem yabancı gazetelerin Atatürk hakkında yazdıklarını anlatan Necmettin Sadak’ın “*Asrın En Büyük Beynelmilel Şöhreti: ATATÜRK*”¹⁶²⁷ adlı yazısı, Romanya Hariciye Nazırı Antonescu ile Atatürk’ün yaptığı bir konuşmadan bölümleri içeren

¹⁶¹⁵ “Türkiye Cumhuriyeti”, *Yücel*, Sayı:80, Ekim 1941, 50.

¹⁶¹⁶ “Atatürk’ün Orduya Mesajı”, *Yücel*, Sayı:80, Ekim 1941, 72.

¹⁶¹⁷ “İsmet İnönü’nün Kahraman Orduya Mesajı”, *Yücel*, Sayı:80, Ekim 1941, 73.

¹⁶¹⁸ “İsmet İnönü’nün Dil Bayramı Münasebeti ile Türk Milletine Hitabı”, *Yücel*, Sayı:80, Ekim 1941, 73.

¹⁶¹⁹ *Yücel*, Sayı: 81, Kasım 1941, 99.

¹⁶²⁰ İsmet İnönü, “Büyük Türk Milletine”, *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 100.

¹⁶²¹ “Her İş Beraber Çalıştılar, Her İş Beraber Başardılar”, *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 101.

¹⁶²² “Atatürk”, *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 103.

¹⁶²³ Falih Rıfkı Atay, “En Büyük Eseri”, , Sayı:81, Kasım 1941, 105.

¹⁶²⁴ “ATATÜRK İçin Dediler ki:”, *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 105.

¹⁶²⁵ Behçet Kemal Çağlar, “Alnımda O Eller”, *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 106.

¹⁶²⁶ Celâl Bayar, “Borcumuz”, *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 114.

¹⁶²⁷ Necmettin Sadak, “Asrın En Büyük Beynelmilel Şöhreti: ATATÜRK”, *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 117.

“O Anlatıyor:”¹⁶²⁸ adlı yazı, *Akşam Gazetesi*’nden alınan “Atatürk Hakkında Hatıralar”¹⁶²⁹ adlı yazı, Cemal Nadir Güler’in Atatürk’ü anlatan karikatürü ile çok sayıda Atatürk ile ilgili şiirler,¹⁶³⁰ Atatürk’ten vecize sözler, Atatürk’ün muhtelif resimleri yer almıştır.

Derginin çeşitli sebeplerle birlikte yayınlanan 85-86-87’nci ve 88-89-90’ıncı sayılarının Atatürk’e ayrılmış sayfalarında; yazar ve romancı Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun Atatürk için hazırladığı kitaptan alınarak *Ulus Gazetesi*’nde yayınlanan “Atatürk İnsanlığı”¹⁶³¹ ve “Dahiliği”¹⁶³² adlı makaleleri dergide tekrar yer almıştır.

Derginin 91-92-93’üncü birlikte yayınlanan sayıları¹⁶³³ tamamen Atatürk’e ayrılmıştır. Bu sayının kapağı; Atatürk’ün Onuncu Yıl Nutkunu söylerken çekilen fotoğrafını ve kapak üstünde bulunan kendi el yazısını içermektedir. Dergi tarafından bu fotoğraf ve yazı Manisa milletvekili Hikmet Bayur’un birinci ölüm yıldönümünde *Ulus Gazetesi*’nde yayınladığı belgeden alınmıştır. Ayrıca, o zamana kadar yayınlanmamış çok sayıda Atatürk’e ait fotoğraflar derginin bu sayısında yer almıştır. Derginin bu sayısının ilk yazısı “Emanetlerinin Siperiyiz..”¹⁶³⁴ adlı başyazıdır. Yazı şöyle başlamaktadır; “Eserinin on dokuzuncu ve vefatının dördüncü yılını idrak ederken bize bıraktığı emanetleri, muhafaza yolundaki andımızı tekrarlıyoruz.” Yazının sonunda ise “Atatürk yaşıyor ve İnönü’ye de candan bağlıyız.” ifadeleri yer almaktadır. Bu yazıya bakıldığında iktidara da size bağlıyız göndermesi dikkat çekicidir.

Atatürk’ün katipliği görevinde bulunmuş Hikmet Bayur’un Atatürk’ten duyduğu Sakarya Savaşı’na ait bir anıyı anlatan yazısı “Sakarya’dan Bir Angı”,¹⁶³⁵ 14 Eylül 1922’de Atatürk’ün TBMM reisi iken bir konuşması olan “Zaferden Sonra...”,¹⁶³⁶ Haluk Y.Şehsuvaroğlu’nun yazının başında ve sonunda “O’nun varettiği bir vatanda, O’nun yarattığı hür bir insan olarak yaşamının minnetini duyuyorum.” dediği yazısı “Eşsiz Kahraman Atatürk”,¹⁶³⁷ dönemin Manisa milletvekili Refik İnce’nin birinci Büyük Millet Meclisi döneminde Atatürk ile ilgili hatıralarını anlattığı yazısı “Atatürk’ten Bir Hatıra”,¹⁶³⁸ Saffettin Pınar’ın yazısını üçe ayırarak Atatürk’ü anlattığı yazısı “Atatürk’ü Düşünürken”,¹⁶³⁹

¹⁶²⁸ “O Anlatıyor”, *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 120-122.

¹⁶²⁹ “Atatürk Hakkında Hatıralar”, *Yücel*, Sayı:81, Kasım 1941, 133.

¹⁶³⁰ Garip Mustafa, Aşık Ömer, B.K.Ç., Celal Silay, Sırı Can, Okur Şiirleri vb. şiirler.

¹⁶³¹ Yakup Kadri Karaosmanoğlu, “Atatürk İnsanlığı”, *Yücel*, Sayı:85-86-87, Mart-Nisan-Mayıs 1942, 24-26.

¹⁶³² Yakup Kadri Karaosmanoğlu, “Dâhiliği”, *Yücel*, Sayı:88-89-90, Haziran-Temmuz-Ağustos 1942, 56-57.

¹⁶³³ *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942.

¹⁶³⁴ “Emanetlerin Siperiyiz..”, *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 5.

¹⁶³⁵ Hikmet Bayur, “Sakarya Vuruşması Dolayısıyla Bir Angı”, *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 6.

¹⁶³⁶ “Zaferden Sonra”, *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 8.

¹⁶³⁷ Haluk Y.Şehsuvaroğlu, “Eşsiz Kahraman Atatürk”, *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 9.

¹⁶³⁸ Refik İnce, “Atatürk’ten Bir Hatıra”, *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 10.

¹⁶³⁹ Saffettin Pınar, “Atatürk’ü Düşünürken”, *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 12.

Yücel'in kaleme aldığı "*O'ndan Hatıralar*",¹⁶⁴⁰ Behçet Kemal Çağlar'ın Süleyman Dedenin aşk ve imanla sevdiği Muhammed Mustafa için yazdığı mevlidi Atatürk'e uyarlaması "*Bizim Mevlüt*",¹⁶⁴¹ General İzzet Çalışlar'ın yazdığı "*25 Nisan Atatürk'ün Günüdür.*",¹⁶⁴² Yahya Kemal'in kaleme aldığı "*O*",¹⁶⁴³ Hayri Tanaçan'ın 1929-1938'e kadar Atatürk'ün faaliyetlerini konuşma-piyes şeklinde anlattığı yazısı "*19 Yıl*",¹⁶⁴⁴ Heykeltraş Kripell'in yazısı "*San'atkâr Gözüyle Kemal Atatürk*",¹⁶⁴⁵ Ahmet Haşim'in yeni harflere dair ilk defa fikir teatisi için Dolmabahçe sarayına davet edildiğinde Gazi'yi görmesi ile ilgili izlenimlerini anlattığı yazısı "*Gazi'yi Gördüm!*",¹⁶⁴⁶ Osman Nebi'nin yazısı "*Kahraman*",¹⁶⁴⁷ Atatürk ile ilgili muhtelif hatıraların anlatıldığı "*Atatürk'ten Hatıralar*",¹⁶⁴⁸ Atatürk'ün şehirlerle ilgili izlenimini anlattığı *Yücel*'in "*Atatürk Şehirleri Anlatıyor*",¹⁶⁴⁹ Reşat Nalbandoğlu'nun "*10.II.Teşrin 1938*",¹⁶⁵⁰ yabancı devlet adamlarının (*W.Churchill, Adolf Hitler, Franklin D.Roosevelt, Morning Post.1923, Amerika Hariciye Encümeni Reisi, Berliner Tageblatt*) Atatürk hakkında söyledikleri sözleri içeren "*Gene O'nu Anlatıyorlar*"¹⁶⁵¹ ve ünlü Türklerin¹⁶⁵² Atatürk hakkında sözlerini içeren "*Gene Atatürk'ü Anlatıyorlar.*"¹⁶⁵³ adlı diğer yazılar okurlara sunulmuştur. Ayrıca yine bu sayılarda, Atatürk hakkında yazıları içeren ve İsmet İnönü, Şükrü Saraçoğlu, Recep Peker, Celâl Bayar, Hasan Reşit Tankut, Hikmet Bayur, C.K.İncedayı, Yunus Nadi, Refik İnce, Dr.Reşit Galip, Hasan Ali Yücel, Y.Kadri Karaosmanoğlu, Hamdullah S.Tanrıöver, Ferit Celal Güven, M.Esat Bozkurt'a ait çerçeve yazıları ile Atatürk'ün nutuklarından muhtelif parçaların sunulduğu yazılar yer almıştır. Görüldüğü gibi çok sayıda Atatürk ve Atatürkçülük ile ilgili yazılar dergide yer almıştır.

Derginin 94'üncü sayısında Cevdet Kerim İncedayı'nın 4'üncü ölüm yılı dolayısıyla Ankara Halkevi'ndeki hitabelerinden alınan "*Atatürk İçin*"¹⁶⁵⁴ adlı bir yazıya yer verilmiştir. Bu yazıda genel olarak Atatürk'ün çeşitli üstün özelliklerinden bahsedilmiş ve özellikle dehâsına vurgular yapılmıştır. Yazının ilerleyen bölümlerinde ise *Kemalizm* ile ilgili şu ifadeler göze çarpmaktadır; "*Kemalizm onun için dünya milletlerinin tetkikine ve imrisaline liyakat*

¹⁶⁴⁰ "O'ndan Hatıralar", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 14.

¹⁶⁴¹ Behçet Kemal Çağlar, "Bizim Mevlüt", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 19-26.

¹⁶⁴² İzzettin Çalışlar, "25 Nisan Atatürk'ün Günüdür", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 27.

¹⁶⁴³ Yahya Kemal Beyatlı, "O", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 31.

¹⁶⁴⁴ Hayri Tanaçan, "19 Yıl (1919-1938)", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 34.

¹⁶⁴⁵ Heinrich Kripel, "San'atkâr Gözüyle Kemal Atatürk", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 35.

¹⁶⁴⁶ Ahmet Haşim, "Gazi'yi Gördüm", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 36.

¹⁶⁴⁷ Osman Nebi, "Kahraman", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 49.

¹⁶⁴⁸ "Atatürk'ten Hatıralar", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 50.

¹⁶⁴⁹ "Atatürk Şehirleri Anlatıyor", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 52.

¹⁶⁵⁰ Reşat Nalbandoğlu, "10 II. Teşrin 1938", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 53.

¹⁶⁵¹ "Gene O'nu Anlatıyor", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 54.

¹⁶⁵² Hikmet Bayur, Cevdet Kerim İncedayı, Yunus Nadi, Refik İnce, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Ferit celal Güven, Mahmut Esat Bozkurt, Hamdullah Suphi'dir.

¹⁶⁵³ "Atatürk'ü Anlatıyorlar", *Yücel*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 65-66.

¹⁶⁵⁴ Cevdet Kerim İncedayı, "Atatürk İçin", *Yücel*, Sayı:94, Aralık 1942, 88.

kazanmıştır. Ve Atatürk onun için yalnız Türklüğün büyüğü değil dünyanın en büyük insanı sayılmıştır. Cihanın ölümüne hep beraber ağlayışı bundan olmuştur.” bu ifadelerden anlaşıldığı üzere yazıda; Kemalizm’in sadece ülke için değil dünya aleminde önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Derginin 95-96’ncı sayıları birleştirilmiş olarak yayınlanmıştır. Bu ortak sayıların başyazısı “Sekizinci Yılımız Bitti”¹⁶⁵⁵ başlığı ile okurlara sunulmuştur. Bu yazıda; yazarlarının askere çağrılmasından dolayı 6 aylık bir arayı müteakip tekrar normale dönüldüğünden ve yayın politikalarının değişmediğinden bahsedilmiştir. Dergi yayın politikasını şu şekilde açıklamıştır; “Şimdiye kadar olduğu gibi Kemalist rejimin Kemalist umdeleri olan Altı Ok’ta toplanan ana hat, bizim düz yolumuz... Ve şimdiden sonra da yolumuz bu olacaktır.”. Bu söylemlerle derginin 1935 den bu yana devam ettirdiği “Ülkücü ve Atatürkçü” yayın politikasına devam edeceği ve Atatürkçülük konusunda taviz vermeyeceği anlaşılmaktadır.

Derginin bu sayılarının Atatürk’e ayrılmış sahifelerinde Necmettin Sadak’ın “Hâtırasına Lâyük Olmak İçin:”¹⁶⁵⁶ adlı yazısı ile Yücel tarafından kaleme alınmış “Düşmansız Adam”¹⁶⁵⁷ adlı yazıları görülmektedir. Her iki yazıda da ulu önderin kişiliği, eserleri konu edinilmiş hemen hemen her Atatürk yazısında olduğu gibi izinde yürünmesi gerektiği mesajları verilmiştir; “Düşüneceğimiz ve kendi kendimize daima söyleyeceğimiz söz şu olacaktır: “O öyle isterdi! Büyük Adamın eseri etrafında daha fazla toplanıp, daha sıkı birleşmek onun işine aynı hızla hiç sarsılmadan devam etmek.... Onun ulu hatırasına ancak bu suretle lâyük olabiliriz.” ifadeleri ile bitirilmiş ve bu yazıda da görüldüğü gibi bu düşünceler hep vurgulanmıştır. Açıktır ki derginin hemen her sayısında, Atatürkçülük ilmek ilmek işlenmiş ve genç zihinlerde farkındalık yaratılmaya çalışılmıştır.

Derginin 97’nci sayısında Yücel’in Atatürk sahifelerinde kaleme aldığı “Atatürk’ün Gaziliği Hakkında”¹⁶⁵⁸ adlı yazı yer almıştır. Bu yazıda; Atatürk’ün Milli Mücadele döneminde yaralanması konu edinilmiştir. Yazıda dikkat çeken husus ise; derginin özellikle Atatürk yazıları yayınlanırken belgeye dayandırmak ve birinci ağızdan kişileri devreye sokma gayretidir. Yazının başında şöyle bir açıklamada bulunulmuştur; “Atatürk’e ait en küçük şeylerin bile üzerine titrediğimizi belirtmek için; bu hadiseleri tesbit yolunda vesikalar topladığımızı bildiğimiz Sayın Celâl Bayar’a müracaat ettik. Onun notlarından faydalanarak aşağıdaki malumatı veriyor ve kendisine teşekkür ediyoruz.” bu açıklamadan da anlaşıldığı

¹⁶⁵⁵ “Sekizinci Yılımız Bitti”, Yücel, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 109.

¹⁶⁵⁶ Necmeddin Sadak, “Hâtırasına Lâyük Olmak İçin:”, Yücel, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 138-139.

¹⁶⁵⁷ “Düşmansız Adam”, Yücel, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 139.

¹⁶⁵⁸ “Atatürk’ün Gaziliği Etrafında”, Yücel, Sayı:97, Mart 1943, 20-21.

üzere dergi tarafından belgeye dayandırma ve gerçeğe uygun yazı yazma hususuna büyük önem verilmiştir.

Derginin 98'inci sayısı on dört arayı müteakip yayınlanan ilk sayısıdır.¹⁶⁵⁹ Bu sayısında; İtalya eski Dışişleri Bakanı Cont Sforza'nın kaleme aldığı "*Kemal Atatürk'ün Muvaffakiyet Sırrı*"¹⁶⁶⁰ başlıklı yazısı görülmektedir. Bir yabancı tarafından Atatürk'ün değerlendirildiği bu yazıda; Atatürk'ün karakteri şahsiyeti ve Atatürk ile aralarında geçen bazı anekdotlar okurlara aktarılmıştır. Yazar; Mustafa Kemal'in Türk milleti için hatasız noksansız olarak bir demokrasinin bütün harici şekillerini temin ettiğini vurgulamıştır. Bu anekdotlardan birisinde, diktatörlükten bahsetmiş harp sonrası diktatörlerini değerlendirmiştir. Bu yazıda yazar'ın Atatürk'ü diktatör olarak nitelemesi ilginçtir. Ancak Atatürk'ün kudreti ele aldığında imparatorluğun bütün Arap diyarlarındaki haklarından vazgeçtiğini, Türkiye'de ki hakiki evinin sahibi olmaya ve reisi olmaya karar verdiğini, vatanın mutlak istiklâlinin bu olduğunu anladığını ifade etmiştir. Kemal Atatürk'ün diktatörlüğü ile harp sonrası diktatörler arasındaki esaslı farkları izah etmiştir. Yazarın bizzat kendisine Atatürk'ün "*benim diktatörlüğümün tek gayesi vardır; bu da Türkiye'de yeni diktatörlüğe mani olmaktır*"¹⁶⁶¹ dediğini ve bu fikrin garp Avrupasında tam bir paradoks olabileceğini fakat boğazın sahillerinde bunun başka türlü anlaşıldığını ifade etmiştir. Yazar bu vesileyle; "*İnsanların kendilerine icap eden teselliye çıkarmalarının bir zaruret olduğuna inanan benim gibiler için kati olarak hissediyorum ki Mustafa Kemal'in ağzından çıkan bu sözler sadece bir zekâ çabalaması değildir. Söyledikleri düşündüklerinin ve istediklerinin harareti birer ifadesi idi.*"¹⁶⁶² sözlerine yer vermiştir. Tarık Zafer Tunaya ise konuyu bir başka açıdan değerlendirmektedir. Atatürk'ün siyasi iktidarını ve kuvvetini, diktatörlük olarak değil, geri müesseseleri yıkma ve medeni düzeye çıkma vasıtası olarak kabul etmektedir. Ona göre Atatürkçülük medeni bir düzeyde, yirminci yüzyılın koşulları içerisinde kurulacak demokratik bir sisteme ulaşmayı gaye edinmiş bir akımdır.¹⁶⁶³ Bu yazıya dönüldüğünde o zaman konuşulması dahi tehlikeli olduğu düşünülen bir konunun bu yazıyla dile getirilmesi derginin her türlü fikre değer ve yer verdiğinin göstergesi olarak görülmektedir.

Derginin 99'uncu sayısında "*İç Düzen*"¹⁶⁶⁴ adlı bir başyazı bulunmaktadır. Bu yazıda dergi kendisini ifade ederken her zaman olduğu gibi Kemalizm'in öncüsü olduğunu şu sözlerle vurgulamıştır; "*Kemalizm'in gönüllüleriyiz. Kemalizme inanmanın, kendimize yönelmenin,*

¹⁶⁵⁹ Yücel, Sayı:98, Haziran 1944.

¹⁶⁶⁰ Cont Sforza, "Kemal Atatürk'ün Muvaffakiyet Sırrı", Yücel, Sayı:98, Haziran 1944, 56-57.

¹⁶⁶¹ Sforza, "Kemal Atatürk'ün Muvaffakiyet Sırrı", Yücel, 57.

¹⁶⁶² Sforza, "Kemal Atatürk'ün Muvaffakiyet Sırrı", 57.

¹⁶⁶³ Tarık Zafer Tunaya, *Devrim Hareketleri İçinde Atatürk ve Atatürkçülük*, İstanbul:1964, 124.

¹⁶⁶⁴ "İç Düzen", Yücel, Sayı:99, Temmuz 1944, 77.

Atatürk'ü sevmenin yıllardan beri mecmuamızın yolunu aydınlatan, yalnız aydınlatmakla kalmayıp çizen tek ışık olması, bize bugün bir kat daha gurur ve güven veriyor. 18 milyon kardeş el ele Kemalizm'in ışıklı yolundan büyük yarına!" ayrıca; gençlere Kemalizm üzerinde tekrar tekrar durmaları onu vesikalarda, nizamnamelerde, nutuklarda, programlarda inceden inceye arayıp işlemeleri candan tavsiye edilmektedir. Yine bu sayıda Behçet Kemal Çağlar'ın "*Kuvayi Milliye Ruhu*"¹⁶⁶⁵ adlı yazısı yer almaktadır. Samet Ağaoğlu'nun eseri olan "*Kuvayi Milliye Ruhu*"¹⁶⁶⁶ adlı kitabı bu yazıda tanıtılmakta ve kitabın içeriğinden okurlara parçalar sunulmaktadır. Ayrıca; dergi tarafından, Behçet Kemal Çağlar'a ait "*Ölümünün Beşinci Yıldönümünde*"¹⁶⁶⁷ aynı adlı yazılar peşpeşe 99,100,101'inci sayılarının Atatürk sayfalarında yayınlanmıştır. Bu yazılar yazarın çeşitli sebeplerle Atatürk hakkında yaptığı konuşmalardan derlenmiş ve büyük bir Atatürk hayranlığı içeren yazılardır. Bu bağlamda; kimi zaman Atatürk'ün yaptığı söylemler konu edinilmiş, kimi zaman ise okurların Atatürk ile olan hatıraları veya kendi hatıraları bu yazılarla anlatılmıştır.

Derginin 102'nci sayısında Ahmet Emin Yalman'ın "*Atatürk'ün Manevi Huzurunda*"¹⁶⁶⁸ adlı yazısına yer verilmiştir. Bu yazıda; yazarın Atatürk'ün vefatını müteakip naaşının geçici olarak muhafaza edildiği Etnografya Müzesini ziyareti ve Anıtkabir'in inşa edilmesi planlanan Anıt Tepe ile ilgili izlenimleri anlatılmaktadır. Bilindiği üzere Atatürk'ün cenazesi 10 Kasım 1953'te kendisi için yapılmış olan anıt mezara kaldırılmıştır.

Derginin 103'üncü sayısında Falih Rıfkı Atay'ın "*Atatürk'ün Bıraktığı Ders*"¹⁶⁶⁹ adlı bir yazı yer almıştır. Atatürk'ün bıraktığı ders yazar tarafından tasvir edilmektedir. Bu bağlamda; halka inanmak, halk ile kaygılanmak, halk ile gururlanmak, halk uğruna feda olmak tabirleri öne çıkarılmakta ve daha sonra yazı şu şekilde bitirilmektedir: "*Ölmüş olan Atatürk'e birşey borçlu isek, onu ancak yaşamakta olan memleketine ödeyebiliriz. Ödeyeceğiz.*" bu yazı günümüz de kışlarımızda büyük puntolarla yazılmış bulunan şu sözleri hatırlatmaktadır; "*Vatanını en çok seven görevini en iyi yapandır.*" Kemalizm'in sözde değil özde takip edilmesi, görevin en iyi şekilde yapılması ile gerçekleşeceği bu sözlerin anlamında yatmaktadır.

Derginin 104'üncü sayısında Osman Nebioğlu'nun "*Atatürk Söylev ve Demeçleri*"¹⁶⁷⁰ adlı yazısında; Türk inkılâbı'nın köklerini araştıran Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü (TİTE)'nin ilk

¹⁶⁶⁵ Behçet Kemal Çağlar, "Kuvayi Milliye Ruhu", *Yücel*, Sayı:99, Temmuz 1944, 88.

¹⁶⁶⁶ Yazarın Notu: Kuvayi Milliye Ruhu- Samet Ağaoğlu: Bu kitapta Milli Mücadele Yıllarının ve Birinci Büyük Millet Meclisinin Faaliyetleri anlatılmaktadır. Milli Egemenlik ilkesinin ulusal bir ruhtan doğduğu çarpıcı kesitler sunularak verilmiştir.

¹⁶⁶⁷ Behçet Kemal Çağlar, "Ölümünün Beşinci Yıldönümünde", *Yücel*, Sayı:99, Temmuz 1944, 92-93.

¹⁶⁶⁸ Ahmet Emin Yalman, "Atatürk'ün Manevi Huzurunda", *Yücel*, Sayı:102, Nisan 1945, 54-55.

¹⁶⁶⁹ Falih Rıfkı Atay, "Atatürk'ün Bıraktığı Ders", *Yücel*, Sayı:103, Mayıs 1945, 90-91.

¹⁶⁷⁰ Osman Nebioğlu, "Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri", *Yücel*, Sayı:104, Haziran 1945, 126-127.

yayını olan *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri*'nin birinci cildinin hazırlanarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanması konu edinilmiştir. O zamana kadar Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri'nin derli toplu yayınlanmamış olması konuyu ilginç kılan unsurlardan biridir. Söz konusu yazıda; yayınlanan birinci cildin içeriği değerlendirilmiş ve ayrıca, hazırlanacak diğer ciltlere referans olması maksadıyla, bunların nerelerde bulunabileceği konusunda öncelikle yetkililere ve sonra okurlara bilgiler verilmiştir. Kasım 1943-Kasım 1944 yılları arasında Atatürk hakkında yayınlanmış kitapların tanıtıldığı bir bibliyografya olan "*Atatürk Kitapları*"¹⁶⁷¹ başlıklı Sami N.Özardim'e ait başka bir yazı görülmektedir. Bu yazıda kitaplar kısaca okurlara tanıtılmıştır. Dikkat çekici olarak yazının tam ortasına Atatürk'ün 8 Mayıs 1935 tarihinde Ankara'da çiftlikte talebeler arasında geçirdiği bir günü tespit eden fotoğraf yerleştirilmiştir. *Yücel*'in "*Yepyeni Bir Vesika 19 Mayıs 1917*"¹⁶⁷² başlıklı başka bir yazısında; Atatürk'ün gençlik yıllarında Namık Kemal'in tesiri altında kaldığından bahsedilmiştir. Bu bağlamda; 1917 yılı 19 Mayıs akşamı Diyarbakır'da (Pamuk Köşkü) Diyarbakır Defterdarı Ferit bey'in bir sohbette Namık Kemal'in ağzından, gösterdiği sızlanma; "*Vatanın bağına düşman dayasın hançerini; yokmuş kurtaracak bahtı kara maderini.*" sözlerine karşılık Atatürk'ün verdiği cevap; "*Vatanın bağına düşman dayamış hançerini, bulunur kurtaracak bahtı kara maderini!..*" sözlerinin hikâyesi anlatılmakta ve yeni bir vesika olarak okurlara sunulmaktadır.

Derginin 109'uncu Cumhuriyet ve Atatürk sayısında sırasıyla; İsmet İnönü'nün 27 Temmuz 1932'de İzmir Cumhuriyet Meydanı'nda inşa edilen Gazi Anıtı önünde yaptığı konuşma olan "*Atatürk'ün Abidesi Önünde*"¹⁶⁷³ başlıklı yazısı, Haluk Ş.Şehsuvaroğlu'nun o gece orada bulunmuş olan Atatürk ve Fuat Bulca'nın şifahen verdikleri bilgilerden faydalanılarak yazdığı ve Cumhuriyet'in ilanı öncesi günü anlatan "*28 Teşrinievvel 1923*"¹⁶⁷⁴ başlıklı makalesi, Behçet Kemal Çağlar'ın "*Maksadımız gelecek yüzyıllara Atatürk'ü bütün özellikleri, gerçekleri ve derinlikleri ile tanıtmaktır. Bunun nasıl mümkün olacağını düşünürken, İnkılâp Enstitüsü'nün kurulup gelişmekte olduğunu haber almakla tatmin edilmiş ve sevinmiş bulunuyoruz.*" dediği ve bu kurumun bu konuda neler yapabileceğini anlattığı "*Gelecek Nesiller Atatürk'ü Nereden ve Nasıl Öğrenecekler*"¹⁶⁷⁵ adlı yazısı, Hikmet Bayur'un yer ve zaman örnekleri vererek Atatürk'ün gönül almak ve kendisine ve davasına karşı içten inan ve sevgi sağlamaktaki başarısını anlatan "*Atatürk'ün Kendini Sevdirmeye Kudreti*"¹⁶⁷⁶ adlı yazısı,

¹⁶⁷¹ Sami N.Özardim, "Atatürk Kitapları", *Yücel*, Sayı:105, Temmuz 1945, 162-163.

¹⁶⁷² "Yepyeni Bir Vesika 19 Mayıs 1917", *Yücel*, Sayı:106, Ağustos 1945, 198-199.

¹⁶⁷³ "Atatürk'ün Abidesi Önünde", *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945, 75-77.

¹⁶⁷⁴ Haluk Y. Şehsuvaroğlu, "28 Teşrinievvel 1923 Gecesi", *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945, 78-80.

¹⁶⁷⁵ Behçet Kemal Çağlar, "Gelecek Nesiller Atatürk'ü Nereden ve Nasıl Öğrenecekler", *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945, 81-82.

¹⁶⁷⁶ Hikmet Bayur, "Atatürk'ün Kendini Sevdirmeye Kudreti", *Yücel*, Sayı:109, Haziran 1945, 83-84.

yine Behçet Kemal Çağlar'ın “Atatürk’e Raporlardan Parçalar”¹⁶⁷⁷ adlı manzum şiiri, M.Şakir Ülkütaşır'ın ilk alfabe dersinin verilmesini anlattığı “Atatürk İlk Alfabe Dersini Sinop’ta Vermişti”¹⁶⁷⁸ adlı yazısı, Montreux Boğazlar Sözleşmesi’nin imzalandığı akşamı, 1936 yılının 18 Temmuz akşamı Atatürk’ün Florya’daki sofrasında, o gün babasını aramaya gelen 18-20 yaşlarındaki Kemal Gürer ile yaptığı söyleşinin (Cevat Abbas Gürer’in kitabından alıntı) yayınlandığı “Atatürk’ün Sofrası”¹⁶⁷⁹ adlı yazısı yer almıştır. Ayrıca, çerçeve yazısı olarak İnönü’den ve Atatürk’ten seçme sözler ile Mustafa Kemal Atatürk’ün Şanlı Ordu ismindeki gazetede 24 Kasım 1908’de yayınlanmış olan “Kasidei İstibdat Yahut Kırmızı İzler”¹⁶⁸⁰ adlı şiiri derginin bu sayısında yayınlanmıştır. Atatürk’ün çeşitli zamanlarda kullandığı mühürlerde bu sayının sayfalarında sergilenmiştir. Bu sayıda sunulan Atatürk ve Cumhuriyetle ilgili yazılar hem bilgilendirici hem etkileyicidir.

Derginin 110’uncu sayısında Enver Esenkova’nın kaleme aldığı, “Lenin, Mussolini Mustafa Kemal” adlı 134 sayifelik Romen yazar Th. Martinescu – Asau’nun kitabından Atatürk ile ilgili yazıların kullanıldığı “Mustafa Kemal ve Romen Yazarı Martinescu”¹⁶⁸¹ adlı yazısına yer verilmiştir. Bu yazıda; yazar Martinescu’nun Atatürk’ün hayatını adım adım incelediği belirtilmiş ve önsözünde *Kemalizm* diye adlandırılan rejimin boljevizmden ve faşizmden çok üstün olduğu ve yazının sonunda ise “Kemal Asrın Yeni Peygamberidir, Türk Milleti Mesut Ol!” ifadelerine yer verilmiştir.

Derginin 111’inci sayısında 4 Ocak 1933 tarihinde Atatürk’ün Selanik’teki evinin önünde yapılan tören ve konuşmaların sunulduğu “Atatürk’ün Doğduğu Evin Önünde 1933 de Verilen Nutuk”¹⁶⁸² adlı yazı ile “Andımız”¹⁶⁸³ ın tam metni bulunmaktadır. Bu dönemde zaman zaman *Andımız* derginin çeşitli sayılarında tekrar tekrar yayınlanmıştır. Ayrıca, bu iki sahifenin(162-163) ortasında 1934 yılında çekilmiş olan “Atatürk Bir Merasimde:1934” adlı bir fotoğraf yer almıştır.

Derginin 112’nci sayısında “8 Temmuz 1920 de Mustafa Kemal Meclis Kürsüsünde”¹⁶⁸⁴ adlı yazıyla Mustafa Kemal Atatürk’ün o gün yaptığı konuşmalar okurlara sunulmuştur.

Kadri K.Kop’un kaleme aldığı ve 6 Ekim 1924 pazartesi günü Atatürk’ün Kars ilini ziyaretini konu alan “Gazi Kars’ta”¹⁶⁸⁵ adlı yazısı derginin 113’üncü sayısında, Tekin Arıburun’un

¹⁶⁷⁷ Behçet Kemal Çağlar, “Atatürk’e Raporlardan Parçalar”, *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945, 85.

¹⁶⁷⁸ M.Şakir Ülkütaşır, “Atatürk İlk Alfabe Dersini Sinop’ta Vermişti”, *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945, 86-87.

¹⁶⁷⁹ Cevat Abbas Gürer, “Atatürk’ün Sofrası”, *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945, 90-91.

¹⁶⁸⁰ “Kasidei İstibdat Yahut Kırmızı İzler”, *Yücel*, Sayı:109, Kasım 1945, 84.

¹⁶⁸¹ Enver Esenkova, “Mustafa Kemal ve Romen Yazarı Martinescu”, *Yücel*, Sayı:110, Aralık 1945, 126-127.

¹⁶⁸² “Atatürk’ün Doğduğu Evin Önünde 1933 De Verilen Bir Nutuk”, *Yücel*, Sayı:111, Ocak 1946, 162-163.

¹⁶⁸³ “Andımız”, *Yücel*, Sayı:111, Ocak 1946, 163.

¹⁶⁸⁴ “8 Temmuz 1920’de Mustafa Kemal Meclis Kürsüsünde”, *Yücel*, Sayı:112, Şubat 1946, 198-199.

¹⁶⁸⁵ Kadri K. Kop, “Gazi Kars’ta”, *Yücel*, Sayı:113, Mart 1946, 26-27.

yazdığı ve Atatürk ile ilgili hatıralarını anlattığı “*Atatürk’ü Şimdi Daha İyi Anlıyoruz.*”¹⁶⁸⁶ adlı yazısı derginin 114’üncü sayısında, R.Damacı ve Dursun Özaltuğ’un kaleme aldığı ve Atatürk ile olan anekdotların ve nutuktan alıntılarla yazılmış olan “*Atatürk’ten Hatıralar*”¹⁶⁸⁷ adlı yazılar derginin 115’inci ve 116’ncı sayılarında,¹⁶⁸⁸ Atatürk’ün 1923 yılında Cumhurbaşkanlığı’na seçilmesi üzerine yaptığı konuşmaların anlatıldığı “*Atatürk’ün Nutukları*”¹⁶⁸⁹ adlı yazı derginin 117’nci sayısında okurlara sunulmuştur. Bu yazılar son derece kıymetli ve tarihi değeri olan yazılardır. Ayrıca, gençlere yol gösterici özelliğindedir.

Derginin 118’inci sayısında *Yücel*’in kaleme aldığı “*Savaş Sonu*”¹⁶⁹⁰ adlı başyazısında; İkinci Dünya Savaşı sonrası çoğu ülkelerin rejim değişiklikleri ve savaşa katılan devletlerin çoğunun liderlerini değiştirmek zorunda kaldıkları vurgulanmış ve Atatürk ve Türk inkılâbının ayakta kalmasının örnek alınması gerektiği üzerinde durulmuştur. Atatürk okyanusa açılan bir geminin kaptanına benzetilmiştir. Ayrıca, bu harp sonu milletleri, eğer okyanuslara açılacak gemilerden olmak istiyorlarsa, onun örneğinden faydalanmak zorundadırlar tavsiyesinde de bulunmaktadır. Derginin yine bu sayısında; Tekin Arıburnu’nun Çankaya Köşkü ile ilgili anılarını anlattığı “*Atatürk’ün Telli Kavakları*”¹⁶⁹¹ adlı yazı ile Hüseyin Cahit Yalçın’ın 9 Temmuz 1946 da *Ulus Gazetesi*’nde yayınlanmış olan ve konusu; Meşrutiyet’e, Vahdettin’e ve nihayet Cumhuriyet’e de yemin eden Sultan Hamide’nin kendini, gerçeğe götüren doğru yolun yegâne kahramanı ilan etmesini eleştirdiği “*Atatürk Yolunu Doğru Yol Belleyenler Kulaklarınız Çınlasın!*”¹⁶⁹² adlı bir eleştiri yazısı yer almıştır.

A.E.Yalman’ın Atatürk’ün doğduğu Selanik’teki evin odasını anlattığı “*Önderin Doğduğu Odanın İlhamları*”¹⁶⁹³ başlıklı yazısı ve bu yazının hemen solunda değeri belli olmayan ve çepeçevre Türkiye Cumhuriyeti yazılı Atatürk’ün baş silüetinin bulunduğu madeni paranın resimli yüz fotoğrafı derginin 119’uncu sayısında, Tekin Arıburun’un Atatürk’ün halk çocuğu vurgusunu yaptığı ve Dolmabahçe Sarayında, Balıkesir yöresi zeybekleri ile ilgili izlenimleri ve Atatürk’ün zeybekler hakkındaki düşüncelerini anlattığı “*Atatürk-Saray-Zeybekler*”¹⁶⁹⁴ adlı yazısı derginin 120’nci sayısında yer almıştır.

¹⁶⁸⁶ Tekin Arıburun, “Atatürk’ü Şimdi Daha İyi Anlıyoruz”, *Yücel*, Sayı:114, Nisan 1946, 70-71.

¹⁶⁸⁷ R.Damacı, “Atatürk’ten Hatıralar”, *Yücel*, Sayı:115, Mayıs 1946, 106-107.

¹⁶⁸⁸ Dursun Özaltuğ, “Atatürk’ten Hatıralar”, *Yücel*, Sayı:116, Haziran 1946, 142-143.

¹⁶⁸⁹ “Atatürk’ün Nutukları”, *Yücel*, Sayı:117, Temmuz 1946, 178-179.

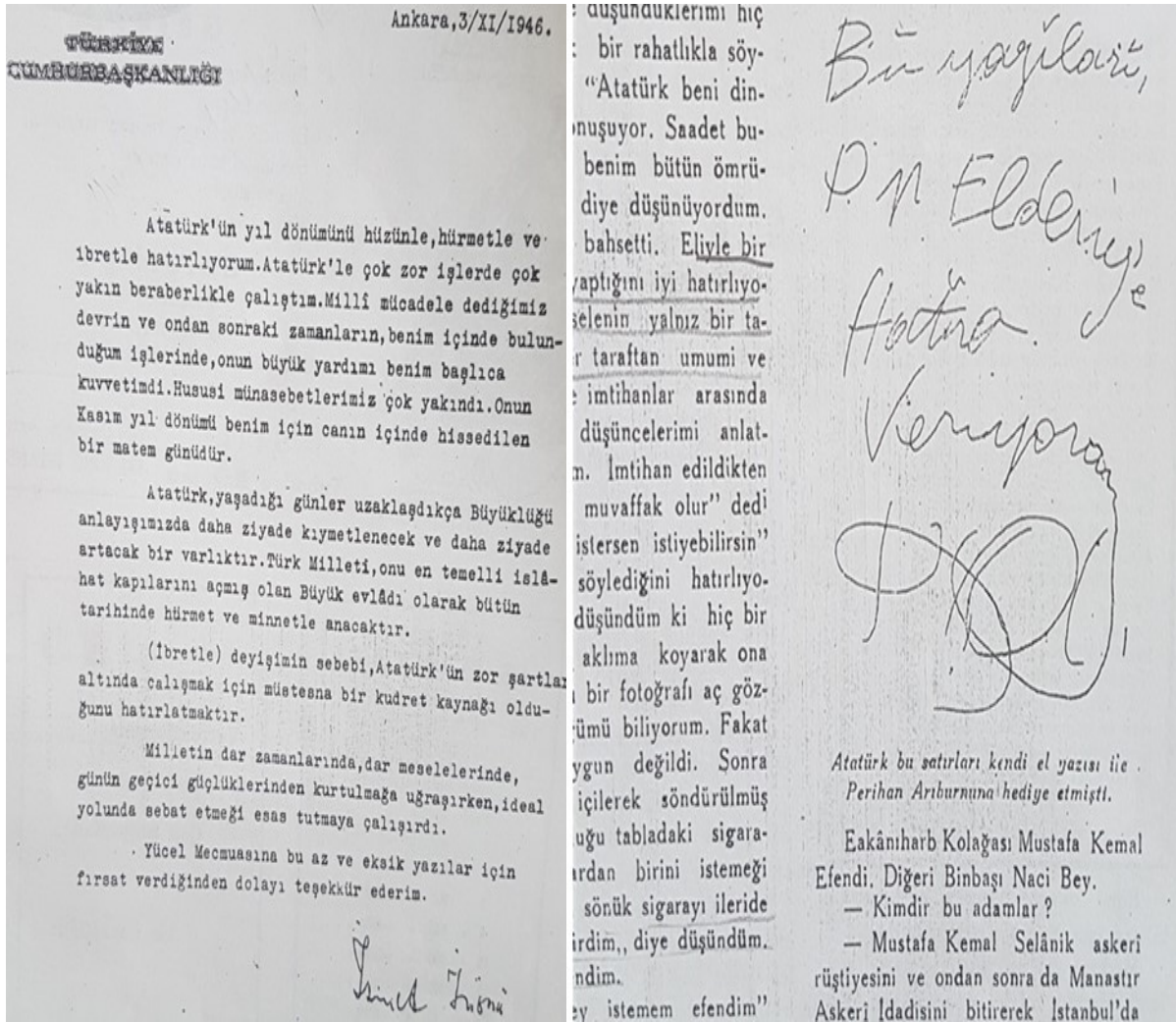
¹⁶⁹⁰ “Savaş Sonu”, *Yücel*, Sayı:118, Ağustos 1946, 199.

¹⁶⁹¹ Tekin Arıburun, “Atanın Telli Kavakları”, *Yücel*, Sayı:118, Ağustos 1946, 214-215.

¹⁶⁹² Hüseyin Cahit Yalçın, “Atatürk Yolunu Doğru Yol Belleyenler Kulaklarınız Çınlasın”, *Yücel*, Sayı: 118, Ağustos 1946, 223.

¹⁶⁹³ Ahmet Emin Yalman, “Önderin Doğduğu Odanın İlhamları”, *Yücel*, Sayı:119, Eylül 1946, 18-19.

¹⁶⁹⁴ Tekin Arıburun, “Atatürk- Saray- Zeybekler”, *Yücel*, Sayı:120, Ekim 1946, 52-53.

Şekil 23: Atatürk'ün Ölüm Yıldönümü Nedeniyle Yayımlanmış İnönü'nün Mesajı ve Atatürk'ün El Yazısı ile Aldığı Not (Yücel, Kasım-Aralık 1946, Sayı: 121-122, 1-4.).

Derginin 121-122'nci sayıları¹⁶⁹⁵ Atatürk'ün ölüm yıldönümü nedeniyle hazırlanmış olduğundan özel sayı olarak adlandırılmaktadır. Derginin kapağında, Atatürk'ün başında kalpak olmak üzere üniformalı fotoğrafı yer almıştır. Sayının ilk yazısı; İnönü'nün 03 Kasım 1946 günü Yücel'e gönderdiği mesajla başlamaktadır.¹⁶⁹⁶ Dönemin Cumhurbaşkanı İnönü imzalı Atatürk'ün ölüm yıldönümünü anmak amacıyla gönderilen mesaj (Bkz.Şekil 23)'dir. Sayının ikinci yazısı, Perihan N.Arıburnu'nun Yücel'e gönderdiği mektupdur. "Bir Mektup"¹⁶⁹⁷ adlı bu yazıda Arıburnu'nun; Atatürk'ün bizzat söyleyip yazdırdığı notları Yücel dergisine bıraktığını "Yücel mecmuası her sayısında ona bir yer ayırmakla, onun ölmez ve erişilmez büyüklüğüne, onun biz Türk gençliğine, Atatürk'ü seven ve onun için yaşayan sayısız insanlara hizmet etmektedir. Bu vefaya karşı Atatürk'ümüzün neşrine bizzat izin verdiği notları Yücel mecmuasına hediye ediyorum." ifadeleriyle yer almıştır. Bu notları

¹⁶⁹⁵ Yücel, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946.

¹⁶⁹⁶ İsmet İnönü, "Türkiye Cumhurbaşkanlığı Mesajı", Yücel, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 71.

¹⁶⁹⁷ Perihan N.Arıburnu, "Bir Mektup", Yücel, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 72-73.

Atatürk yazara yazdırdıktan sonra bir kere okutmuş tekrar okuyup bazı ilave tahsisler yapacağını söylemiştir fakat olmamıştır. “*Bu haliyle bu yazıyı daha mükemmel buluyorum. O’nun düşüncesinden çıktığı gibidir.*” ifadelerini müteakip mektubunda; yazıyı kendisine vermesine sebep olan hikâyeyi anlatmıştır. Atatürk’ün yazdığı notlar ise yazıda mevcuttur. Notların konusu; harbiye öğrencisi Mustafa Kemal ile hocası Naci ile arasında geçen olaylar anlatılmaktadır. Atatürk’ün kendi el yazısı ile hediye ettiği notlar *Şekil 23*’te dir.

Yine aynı sayıda sırasıyla; Osman Atilla’nın “*Halk Şairleri Atatürk’ün Yasında*”¹⁶⁹⁸ adlı yazısıyla, şair Çolak Hacı Sözdöğuran, Aşık Veysel, Aşık Halil, Aşık Ömer ve Aşık Süleyman’ın ağıtları, Behçet Kemal Çağlar’ın Mustafa Kemal’i anlatan “*Erzurum Destanından Parçalar*”¹⁶⁹⁹ adlı manzum şiiri, Türker Acaroğlu’nun Bulgar mühendis ve mimarlarından Lüben Konstantinov’un yazdığı “*Kemal Atatürk’ün Ülkesinde*” başlıklı makaleyi yorumlamasını anlatan “*Atatürk’ün Ülkesinde*”¹⁷⁰⁰ adlı yazısı, Atatürk’ün D.Mac Arthur ile Dolmabahçe sarayında bir kongreyi izlerken çekilmiş fotoğraflarını gösteren “*Tarihi Bir Resim*”¹⁷⁰¹ adlı fotoğraf, Nejat Saner’in Fransız yazarı Claude Farrere’nin 1922 yılında İzmit’te Atatürk’ü ziyaretinde büyük insanın meşhur yazar üzerindeki intibalarının anlatıldığı “*Büyük Bir İnsan Karşısında*”¹⁷⁰² adlı yazısı, Yücel’in Atatürk’ün Erzurum Kongresinde yaptığı konuşmalardan parçalar sunan “*Erzurum Kongresini Açış Nutku’ndan Parçalar*”¹⁷⁰³ adlı yazısı, Cevat Dursunoğlu’nun “*Milli Mücadelede Erzurum*” adlı eserinden alıntı olan “*Bir Zihniyet Meselesi*”¹⁷⁰⁴ adlı yazısı, Atatürk’ün doğduğu evi ve yapılışının anlatıldığı Haluk Y.Şehsuvaroğlu’nun “*Selanikteki Ev*”¹⁷⁰⁵ adlı yazısı, Cevat Dursunoğlu’nun Milli Mücadele’ye ve Erzurum’a ait hatıralarını anlatan eseri “*Milli Mücadelede Erzurum*” adlı eserinden alıntı olan Kurtuluş Savaşı’nın nasıl kazanıldığını örneklerle açıklayan “*Tarihin Büyük Bir Hadisesi*”¹⁷⁰⁶ adlı yazı, Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın “*Atatürk*”¹⁷⁰⁷ adlı 12 kıtalık şiiri, Atatürk ile olan hatıralarından derlenen Osman F.Okuyar’ın “*Bir İmtihan Hatırası*”¹⁷⁰⁸ ve R.Damacı’nın “*Atatürk’ten Hatıralar*”¹⁷⁰⁹ adlı yazılar, S.N. Özerdim’in, Atatürk hakkında yazılan kitapların değerlendirildiği ve hayatından daha çok, dahiliği, devlet kuruculuğu, milliyetçiliği, insanlığı ile ilgili kitap sayısının artırılması gerektiği mesajları

¹⁶⁹⁸ Osman Atilla, “Halk Şairleri Atatürk’ün Yasında”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 75-77.

¹⁶⁹⁹ Behçet Kemal Çağlar, “Erzurum Destanından Parçalar”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 79.

¹⁷⁰⁰ Türker Acaroğlu, “Atatürk’ün Ülkesinde”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 81-82.

¹⁷⁰¹ “Tarihi Bir Resim”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 82.

¹⁷⁰² Nejat Saner, “Büyük Bir İnsan Karşısında”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 83.

¹⁷⁰³ “Erzurum Kongresini Açış Nutkundan Parçalar”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 86.

¹⁷⁰⁴ Cevat Dursunoğlu, “Bir Zihniyet Meselesi”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 87.

¹⁷⁰⁵ Haluk Y. Şehsuvaroğlu, “Selanikteki Ev”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 88.

¹⁷⁰⁶ Cevat Dursunoğlu, “Tarihin Büyük Bir Hadisesi”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 91.

¹⁷⁰⁷ Fazıl Hüsnü Dağlarca, “Atatürk”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 92.

¹⁷⁰⁸ Osman F.Okuyar, “Bir İmtihan Hatırası”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 93.

¹⁷⁰⁹ Raci Damacı, “Atatürk’ten Hatıralar”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 95-96.

verilen “*Kitaplar: Atatürk*”¹⁷¹⁰ adlı yazısı okurlara sunulmuştur. Bu sayılarda saydığımız yazıların yanı sıra sahife altlarında “*Atatürk’ten Seçme Sözler*”, “*Atatürk’ten Fıkralar*” ve Atatürk’ün yine seçme sözlerinden oluşan çerçeve yazıları, Ankaralı Aşık Ömer’in “*Çığırışır*”, Osman Atilla’nın “*Atatürk İçin*”, Yusuf Mardin’in “*Mucize*” adlı şiirleri¹⁷¹¹ çerçeve yazısı formatında okurlarla paylaşılmıştır.

Kemal Arıburnu, A.Acet, S.N.Özderim’in çeşitli zamanlarda Atatürk hakkında yazılmış kitaplardan ve Nutuk’tan aldıkları Atatürk’e ait hatıralardan derlenen “*Atatürk’e Ait Hatıralar*”¹⁷¹² adlı yazı derginin 123’ncü sayısında, İsa Coşkun’un kaleme aldığı Riyaseticumhur Filarmonik Orkestrası (*Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası*) şefi Zeki bey (*Osman Zeki Üngör*)’in ve sekiz kişilik heyetinin Çankaya köşkünde alfabeyi öğrenmekte zorluk çekenlere musiki eşliğinde öğrenmelerini sağlamak maksadıyla bestelediği *Harfler Marşı*’nın; öğrenci, asker ve halk üzerinde yapacağı etkilerin Atatürk ile beraber incelenmesiyle ilgili hatıraların anlatıldığı “*Atatürk ve Bir Marş*”¹⁷¹³ adlı yazı ile Celâl Bayar’ın notlarında faydalanan yazılan 1921 yılında bir Taburun cepheye intikali esnasında yaşanan bir olay üzerine Atatürk’ün sözleri ve O’nun görüş derinliğini vurgulayan “*Ona Ait Yeni Bir Hatıra*”¹⁷¹⁴ adlı yazı derginin 124 üncü sayısında yer almıştır.

Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra İstanbul’a Müttefik Kuvvetler Komutanı olarak giren Fransız Mareşal Franhet D’Esperey’in Amerikan Büyükelçisi General Sherill’in Atatürk hakkında yazmış olduğu kitabın Fransızcaya çevrilmesi ve yayınlanması üzerine 1934’te Atatürk’e hayranlığını ve inkılâplarını dile getiren “*Bir Fransız Mareşali Konuşuyor*”¹⁷¹⁵ adlı makalesi derginin 125’inci sayısında, Cemal Nadir Güler’in kaleminde çıkan “*Cemal Nadir’in Fırçasıyla İnkılâbımız*”¹⁷¹⁶ adlı karikatür ile Vahdettin zamanında sarayda kahvecibaşı’lık yapan Kamil beyin Atatürk ile olan diyalogları ve yıllar sonra Çankaya Köşkü’nde beraber sohbet edip konuşmalarını içeren “*Kahvecibaşı Kamil Bey’in Atatürk’e Ait Bir Hatırası*”¹⁷¹⁷ başlıklı yazı derginin 126’ncı sayısında yer almıştır.

¹⁷¹⁰ S.N.Özderim, “*Kitaplar: Atatürk*”, *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 97.

¹⁷¹¹ *Yücel*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 70-99.

¹⁷¹² Kemal Arıburnu, S.N.Özderim, A.Acet, “*Atatürk’e Ait Hatıralar*”, *Yücel*, Sayı:123, Ocak 1947, 116-117.

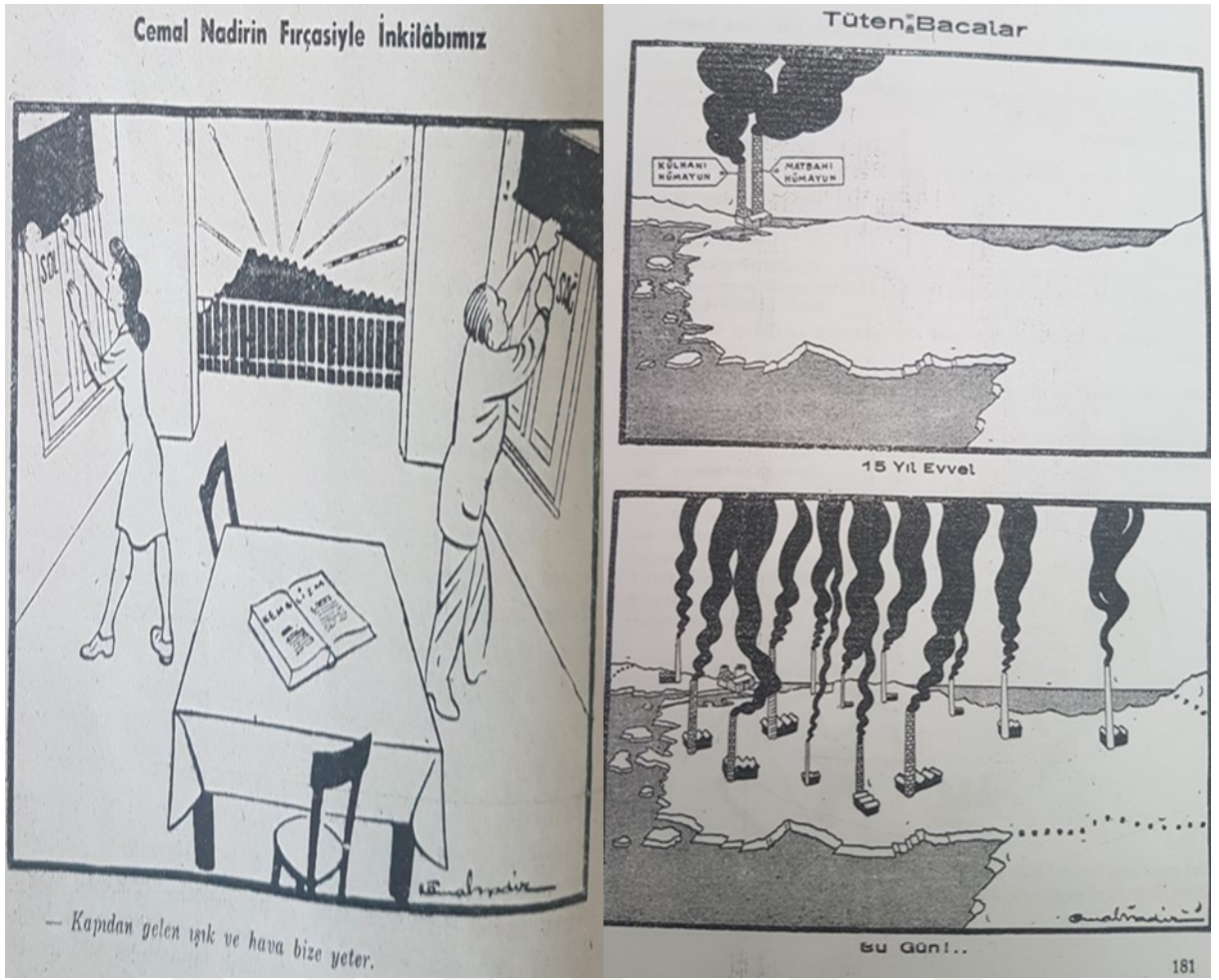
¹⁷¹³ İsa Coşkun, “*Atatürk ve Bir Marş*”, *Yücel*, Sayı:124, Şubat 1947, 148-149.

¹⁷¹⁴ “*Ona Ait Yeni Bir Hatıra*”, *Yücel*, Sayı:124, Şubat 1947, 149.

¹⁷¹⁵ “*Bir Fransız Mareşali Konuşuyor*”, *Yücel*, Sayı:125, Mart 1947, 30-31.

¹⁷¹⁶ Cemal Nadir Güler, “*Cemal Nadir’in Fırçasıyla İnkılâbımız*”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 92.

¹⁷¹⁷ M.Haydar Oğuz, “*Kahvecibaşı Kâmil Beyin Atatürk’e Ait Bir Hatırası*”, *Yücel*, Sayı:126, Nisan 1947, 93.

Şekil 24: Cemal Nadir Güler'in Türk İnkılabı ile İlgili Karikatürleri
(Yücel, Sayı:126, Nisan 1947, 92. Yücel, Sayı:16, Haziran 1936, 181.)

Derginin 127'nci sayısında Atatürk'ün Ülkü Adatepe (manevi kızı) birlikte bulunduğu "Atatürk ve Ülkü 1936 da Florya'da"¹⁷¹⁸ adlı orijinal fotoğrafı ile Atatürk'ün de Samsun'a gittiği günlere ait bazı hatıralarının yaveri Cevat Abbas tarafından; "Atatürk'ün emrinde geçen yirmibeş senelik birçok hatıralarım var. Size, Milli İhtilalin ilk gününe ait olanları anlattım. Gelecek nesiller, Ebedi Şef'in her saniyesinden memleketi asırlarca mesut etmesinin sırrını öğrenebileceklerdir." diye anlattığı "19 Mayıs'a Ait Bazı Hatıralar"¹⁷¹⁹ adlı yazısına yer verilmiştir.

Derginin 128'inci sayısında Tekin Arıburun'un "Atatürk'e Washington'da Rast Geldim"¹⁷²⁰ adlı yazısında; Washington'da ki Türkiye Büyükelçiliği'nde 29 Ekim 1941'de Cumhuriyet Bayramı gecesi kutlamalarında elçilik girişinde bulunan Atatürk büstünün, yıllar sonra 1946 yılı aynı gece kutlamalarında söz konusu büstün kaldırıldığını ve toz toprak içinde görmesi

¹⁷¹⁸ "Atatürk ve Ülkü", Yücel, Sayı:127, Mayıs 1947, 139.

¹⁷¹⁹ "19 Mayıs'a Ait Bazı Hatıralar", Yücel, Sayı:127, Mayıs 1947, 158.

¹⁷²⁰ Tekin Arıburun, "Atatürk'e Washington'da Rast Geldim", Yücel, Sayı:128, Haziran 1947, 214-215.

üzerine¹⁷²¹ bu konudaki eleştirilerini elçiliğe yöneltmesi ve yazı sonunda ise “Yüreğim cız etti. Gözlerim yaşardı, ve bağırdım: “Atam üzülme! Sen nerede olsan, yerin, Türk Milletinin kalbidir. Yerlerin en yücesi!” şeklinde eleştirisi anlatılmaktadır.

Fransız yazar Margueritte Bourgoïn’in Atatürk ile sohbetlerini anlattığı “Gazi ve Ben”¹⁷²² adlı yazı derginin 129-130-131’inci sayılarında, Atatürk’ün çok yakın dostu üçüncü genel müfettiş Tahsin Uzer beyefendinin ricası üzerine şark vilayetlerini görmek maksadıyla 10-12 Haziran 1937’de gerçekleştirdiği Trabzon ziyareti ile ilgili izlenimlerini bir mektupla İsmet İnönü’ye anlattığı “Atatürk’ün İnönü’ye Trabzon’dan Gönderdiği Mektup”¹⁷²³ adlı yazı derginin 132’nci sayısında yer almıştır.

Derginin 133’üncü sayısı Atatürk özel sayısıdır.¹⁷²⁴ Sayının kapağında Atatürk’ün kravatlı yandan profilini gösteren fotoğraf ve altında kendi el yazısı ile yazılmış yazısı¹⁷²⁵ mevcuttur. Derginin bu sayısında Atatürk ile ilgili yazılar sırasıyla şöyledir; 18 Haziran 1937’de İsmet İnönü’nün Atatürk’ün çiftliklerini hazineye hediye etmesini anlattığı “Çiftliklerini Hazineye Hediye Ettiği Gün”¹⁷²⁶ adlı başyazı; Yahya Galip’in Milli Mücadele sırasında gördüğü bir rüyayı Atatürk ile paylaşmasını anlattığı “Atatürk’ten Bir Hatıra”¹⁷²⁷ adlı yazı, Behçet Kemal Çağlar’ın “Günlerim Geldi”¹⁷²⁸ adlı şiir, Raci Damacı’nın; Cevat Dursunoğlu’nun yazdığı “Milli Mücadelede Erzurum” adlı kitabından alıntılarının yer aldığı “Atatürk’ten Hatıralar”¹⁷²⁹ adlı makale, Yücel’in İstanbul Üniversitesi giriş kapısına yeşil zemin üzerine yaldızlı T.C. yazılmasını eleştiren “Üniversitede Yeşil İhtilal”¹⁷³⁰ adlı yazı, Behçet Kemal Çağlar’ın İzmir’i anlattığı “Kurtardığı İzmir’den Notlar”¹⁷³¹ adlı yazı, Fuat Köprülü’nün “Türk Dili ve Edebiyatı Hakkında Araştırmalar” adlı kitabından iki paragrafın sunulduğu “Bugünküne Bakmayın Dünkü Hürmet Konuşuyor!...”¹⁷³² adlı yazı, Lebit Fethi Yurdoğlu’nun saltanat ailesinden kimselerin yurda gelmesini konu ettiği ve saltanatı hatırlatan gelişmelerin kaygı verici bulduğunu dile getiren “Saltanat Hortlayamaz!...”¹⁷³³ adlı yazı, Behçet Kemal Çağlar’ın Samsun’u anlattığı “Kurtarıcının İlk Ayak Bastığı Kıyı”¹⁷³⁴ adlı yazı, derginin

¹⁷²¹ Yazarın Notu: Elçiliğin Arka Bahçesinde.

¹⁷²² Margueritte Bourgoïn, “Gazi ve Ben”, *Yücel*, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 276-277.

¹⁷²³ “Atatürk’ün İnönü’ye Trabzon’dan Gönderdiği Mektup”, *Yücel*, Sayı:132, Ekim 1947, 336-337.

¹⁷²⁴ *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947.

¹⁷²⁵ Yazarın Notu: Bu Yazı; “Bu söylediklerim hakikat olduğu gün senden ve bütün medeni beşeriyetten dileğim şudur: Beni hatırlayınız.” Şeklinde dir.

¹⁷²⁶ İsmet İnönü, “Çiftliklerini Hazineye Hediye ettiği Gün”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 363-364.

¹⁷²⁷ Yahya Galip, “Atatürk’ten Bir Hatıra”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 365-366.

¹⁷²⁸ Behçet Kemal Çağlar, “Günlerim Geldi”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 367.

¹⁷²⁹ Raci Damacı, “Atatürk’ten Hatıralar”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 371.

¹⁷³⁰ “Üniversitede Yeşil ihtilâl”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 372.

¹⁷³¹ Behçet Kemal Çağlar, “Kurtardığı İzmir’den Notlar”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 373.

¹⁷³² “Bugüne Bakmayın Dünkü Hürmet Konuşuyor”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 374.

¹⁷³³ Lebit Fethi Yurdoğlu, “Saltanat Hortlayamaz !...”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 377.

¹⁷³⁴ Behçet Kemal Çağlar, “Kurtarıcının İlk Ayak Bastığı Kıyı”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 381.

Necip Fazıl Kısakürek'i Kabakçı Mustafa, Vahdettin, Yüzellilikler ve Şeyh Said'e benzettiği *Büyük Doğu* dergisinde çıkmış bir yazısını (24 Madde de 24 Yıl) şiddetle eleştiren "Atatürk'ün Ruhaniyetinden İstimdat"¹⁷³⁵ ve "Rezalete Bakın 24 Madde de 24 Yıl"¹⁷³⁶ adlı yazılar yer almıştır. Bu sayının en önemli yazısı olarak görülen ve gençliği temsilen Atatürk'e hitaben yazılmış olan "Atatürk'ün Mühürü"¹⁷³⁷ başlıklı yazı içeriği ve verdiği mesaj açısından önemlidir. Yazı içeriğinde; "Büyük İnsan! Bu memleketin en kara günlerinde bu millete en sahip geçinenlerin ona ihanet ettiği sıralarda, yabancı topları gölgesinde kurtuluş çaresi aradığı günlerde, bir ferdi millet olarak çalışmış, muzaffer olmuş aziz kahraman: Her zaman ve her yerde söylendiği gibi tekrar ediyoruz: Türk gençliği seninle, eserinle ve hatıranla daima beraberdir ve beraber kalacaktır" bu satırlarla gençliğin Atatürk'ün eserlerine sahip çıkacağı vurgulanmaktadır. Ayrıca yazının sağında içeriği Arapça olan bir mühür fotoğrafı yerleştirilmiştir. Bu yazının içeriğine bakıldığında derginin *Kemalizme* bağlılığı ve gençlik adına hareket ettiği açıkça hissedilmektedir.

Dergi, 134'üncü sayısında Kemalist bir dergi olduğunu "Biz Kemalistleriz"¹⁷³⁸ adlı başyazısı ile adeta haykırmıştır. Yazının giriş bölümünde "Yücel'i öteden beri sevip arayanların, şu bu sanat cereyanını, şu bu fikir istikametini takipten ziyade; Kemalizm idealini, pervasız ve aşık, belirtmekteki güzel ısrarını beğendiklerini biliyoruz. Ve bir dergiyi okutmak için, aratmak için bundan güzel, bundan isabetli bir vesile bulamıyoruz." ifadelerine yer verilmiş ve sonraki satırlarında Kemalizm'den vazgeçmelerinin mümkün olmadığı vurgulanmıştır. Derginin bu yazısının bir bölümünde; "Biz Atatürk sevgisinin gönüllüleriyiz, fedaileriyiz; gerekirse kurbanları da olabiliriz." denilmekte o günün iktidarına da mesajlar verilmektedir. Ayrıca, bu yazıda Atatürkçülükten taviz verilmeyeceği şu ifadelerle belirtilmiştir; "Şu bu dergiden Atatürk inkılâbı aleyhine, kızıl veya yeşil, yahut büsbütün renksiz ve karaktersiz kara fikirler yükselir gibi oldukça, milletimizin yolunu aydınlatan, gönüllerimizin karanlığını gideren Atatürk meşalesini, kolumuzun yettiği, boyumuzun elverdiği kadar omuzlarımızın üstüne yükseltmek, memleketin düşünce ve duygu yollarına tutmak vazifemize hemen başlarız." dergi kendi anlayışına göre Kemalizmi şöyle yorumlamaktadır; "Bu memleketi, milli kıymetlerimizi mahfuz tutarak garp medeniyetçiliğinin ön saflarına doğru ilerlemek, kurtaracaktır. Bu düstür, Kemalizmin esasıdır. Biz bu imanla yoldayız. Yolumuzdan hiçbir kuvvet döndüremez ve bu gidişten bizi hiçbir hile veya tehdit alıkoyamaz!" yazının sonunda ise "Yücel, bir Kemalist fikir dergisidir ve her zaman öyle kalacaktır. Bizim ruhumuzun gıdası,

¹⁷³⁵ "Atatürk'ün Ruhaniyetinden İstimdat", *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 384.

¹⁷³⁶ "Rezalete Bakın 24 Madde de 24 Yıl", *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 385.

¹⁷³⁷ "Atatürk'ün Mührü", *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 380.

¹⁷³⁸ "Biz Kemalistleriz", *Yücel*, Sayı:134, Aralık 1947, 411.

Kemalizmdir. Biz iliklerimize kadar Kemalistiz. Yücel.” ifadelerine yer verilerek derginin *Kemalizme* bakış açısı özetlenmiş ve taviz verilmeyeceği yüksek sesle dillendirilmiştir.

Yine bu sayıda Ferid Celal Güven’in “*O, Büyük Adam..*”¹⁷³⁹ adlı yazısı görülmektedir. Bu yazıda; genel olarak Atatürk sevgisi, hayranlığı ve milletin Atatürk’e saygı duymalarının sebepleri sıralanmıştır. Yazıda dikkat çeken hususlardan biride Kemalizm hakkındaki şu ifadelerdir; “*Kemalizm dediğimiz ruh ve iman, ne yeni bir dindir ve ne de bir mezhep.. Kemalizm, Türk cemiyetinin hüsrana uğratılmış maddi ve manevi hayat imkânlarını elde etmek için ortaya konulmuş müsbet prensiplerin cevheridir.*” dergide bu tür yazılara bakıldığında gençlere ışık tutulduğu, yol gösterildiği ve Kemalizm konusunda bilgilendirmeler yapıldığı anlaşılmaktadır.

Behçet Kemal Çağlar’ın 10 Kasım 1947’de anma töreni için hazırladığı ve o sabah Ankara Halkevi’nin holünde seçkin bir kalabalık önünde okuduğu manzum hitabe “*Dokuzu Beş Geçe*” adlı şiir ile “*Yılda Beş Dakika*”¹⁷⁴⁰ adlı yazı derginin 135’inci sayısında, Atatürk’ün Türk halkı ile olan bağının anlatıldığı “*Atatürk ve Halk*”¹⁷⁴¹ başlıklı yazıda derginin 136’ncı sayısında yer almıştır.

Derginin 137’nci sayısında iki yazı yer almıştır.¹⁷⁴² Bunlardan ilki Yücel’in kaleme aldığı “*Laiklikten Taviz Yok!*”¹⁷⁴³ adlı yazıdır. Bu yazıda herkesimi ilgilendiren uyarılar mevcuttur. Yazıda; “*Kemalizm, bir iman ve akideyi, bir hayat ve dünya görüşünü temsil eder. Kemalizmin kurtarıcı ve yükseltici özelliği, laik zihniyeti ifade etmesindendir.*” ifadeleri yer almış laiklikten verilen ödünlerin kaygı verici olduğu vurgulanarak bütün kesimlere laikliği korumakla inkılâbın korunacağı mesajı verilmiştir. İkinci yazı ise Behçet Kemal Çağlar’ın Atatürk’e ait ilk hatırasını anlattığı, “*Atatürk’ten Hatıralar*”¹⁷⁴⁴ başlıklı yazıdır. Bu yazının konusu; Mustafa Kemal’in Kayseri ilini ziyareti esnasında yazarın ulu önderi görmesi ve ziyaretle ilgili izlenimleri okuyucuyla paylaşmasıdır.

Derginin 138¹⁷⁴⁵ ve 140’ncü sayılarında Enver Ziya Karal’ın “*Atatürk ve Gençlik*”¹⁷⁴⁶ adlı yazıları ile Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun 139’uncu sayısında “*Atatürk ve İnsanlığı*”¹⁷⁴⁷ ve 141-142’nci sayısında “*Atatürk’ün Dahiliği*”¹⁷⁴⁸ adlı yazılarına yer verilmiştir. Bu bağlamda; Enver Ziya Karal tarafından, Cumhuriyet’in Türk gençliğine iki kanat getirdiği,

¹⁷³⁹ Ferid Celâl Güven, “O, Büyük Adam..”, *Yücel*, Sayı:134, Aralık 1947, 432-433.

¹⁷⁴⁰ Behçet Kemal Çağlar, “Yılda Beş Dakika”, *Yücel*, Sayı:135, Ocak 1948, 480-481.

¹⁷⁴¹ Behçet Kemal Çağlar, “Atatürk ve Halk”, *Yücel*, Sayı:136, Şubat 1948, 528-529.

¹⁷⁴² *Yücel*, Sayı:137, Mart 1948.

¹⁷⁴³ “Lâyiklikten Tâviz Yok!”, *Yücel*, Sayı:137, Mart 1948, 16.

¹⁷⁴⁴ Behçet Kemal Çağlar, “Atatürk’ten Hatıralar”, *Yücel*, Sayı:137, Mart 1948, 28-29.

¹⁷⁴⁵ Enver Ziya Karal, “Atatürk ve Gençlik”, *Yücel*, Sayı:138, Nisan 1948, 88-89.

¹⁷⁴⁶ Enver Ziya Karal, “Atatürk ve Gençlik”, *Yücel*, Sayı:140, Haziran 1948, 210-211.

¹⁷⁴⁷ Yakup Kadri Karaosmanoğlu, “Atatürk ve İnsanlığı”, *Yücel*, Sayı:139, Mayıs 1948, 150-151.

¹⁷⁴⁸ Yakup Kadri Karaosmanoğlu, “Atatürk’ün Dâhiliği”, *Yücel*, Sayı:141-142, Temmuz-Ağustos 1948, 266-267.

bunlardan birisinin yaşatıcı fikir değerinin ise milli heyecan olduğu vurgulanmaktadır. Atatürk'ün milli değerlere sahip gençliğin Cumhuriyeti yükselteceğine olan inanç dile getirilmektedir.

Atatürk'ün vefatının onuncu yıl dönümünde (10 Kasım 1948'de) yayınlanan derginin özel Atatürk sayısında çok sayıda Atatürk ile ilgili yazı, mesaj, şiir ve fotoğraf yayınlanmıştır.¹⁷⁴⁹ Bu sayının kapağında siyah zemin üzerine Atatürk'ün kendi el yazısı “*Beni Hatırlayınız.*” ile biten sözleri ve imzası ve başyazısında; “*Atatürk'ün sevgisi gönüllerde, hatırası düşüncelerde her zamanki kadar taze ve canlı duruyor. O'nu tek başına çok derin ve engin manalar taşıyan adını, sütunlarında saygı ile anmak fırsatını bana veren Yücel'e teşekkür ederim.*” ifadeleri ile dönemin Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün günün anlam ve önemini belirten mesaj ve imzası yer almaktadır. İkinci yazıda ise Celâl Bayar'ın “*Neşriyatını takdirle takip etmekte olduğum Kemalist mecmuanız namına benden, vefatının onuncu yıldönümü vesilesiyle Atatürk hakkındaki düşüncelerimi öğrenmek istemektesiniz.*” sözleri ile başlayan Atatürk'ün devlet adamlığı, asker kişiliği ve olaylar karşısında tutumu ile ilgili örneklerin sunulduğu bir yazı görülmektedir. Atatürk'ü dünyanın nasıl tanıdığını, O'nu nasıl değerlendirdiğini gösteren zamanın yabancı devlet görevlilerinin Atatürk ile ilgili görüşleri de bu sayıda geniş yer tutmaktadır. Yazılara İngilizce imzalı orjinalleriyle birlikte Türkçe tercümeleriyle birlikte yer verilmiştir. Bunlardan bazıları; Müttefik Kuvvetler Başkomutanı Douglas MacArthur, Amerika Birleşik Devletleri Ankara Eski Büyükelçisi Joseph C. Grew, Princeton Üniversitesi Türk Dili ve Türk Tarihi Profesörü Walter L.Wright. Jr.'ın gönderdikleri mesajlardır.¹⁷⁵⁰ Vedat Günyol'un kaleme aldığı “*Atatürk'e Hasret*”¹⁷⁵¹ adlı bir diğer yazıda; Türkiye tarihi üzerinde ihtisas yapmış olan Fransız tarihçisi Gerard Tongas'ın Atatürk hayranlığını ve “*Atatürk ve Yeni Türkiye'nin Hakiki Çehresi ile Türkiye, Balkanların ve Yakın Doğu'nun Siklet Merkezi*” isimli iki eseri yorumlanmaktadır. Bu bağlamda; savaş sonrası Avrupa'nın içinde bulunduğu keşmekeşlik'den çıkmanın ve içeride din hissini istismar edenlerden kurtulmanın yolunun Atatürk İnkılâbının ruhuna dönmek olduğu vurgulanmaktadır. Yazar tarafından; bütün dünyanın düzene, huzura, aklın hakiki değerleri üzerine kurulu bir topluma olan hasreti Atatürk'e hasret ile birlikte ifade edilmektedir. Bu sayıda derginin kaleme aldığı “*Her Şeyimize Ona Borçluyuz:*”¹⁷⁵² ortak adı altında “*Bu Vatanıda..., Harbin İdaresini de..., İmanımızıda..., Sulhu da...,Tarihimizi de...,Dilimizi de..., inkılâplarımızı da...,Kurtulan Son Toprak Parçamızı da...,İktisadi Hamlelerimizi de...*” şeklinde sayılan konular, Atatürk'ün nutkundan alıntılar ve zamanın devlet adamlarının görüşleri ile derlenmiş ve okurlara

¹⁷⁴⁹ Yücel, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948.

¹⁷⁵⁰ “Mesajlar”, Yücel, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 304-310.

¹⁷⁵¹ Vedat Günyol, “Atatürk'e Hasret”, Yücel, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 312.

¹⁷⁵² “Herşeyimizi O'na Borçluyuz...”, Yücel, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 314-335.

sunulmuştur. Atatürk'ün özelliklerine vurgu yapan Osman Nebioğlu'nun "*Büyük Kahraman*",¹⁷⁵³ Orhan Burian'ın "*Renaissance*",¹⁷⁵⁴ Ahmet Haşim'in "*Gazi'yi Gördüm*",¹⁷⁵⁵ İspanya Cumhuriyeti'nin eski Fransa ve Amerika elçisi Don Salvador De Madriaga'nın "*İnsan Hakları Beyannamesi İçin*"¹⁷⁵⁶ adlı yazılarına da yer verilmiştir. Ayrıca derginin bu sayısında; o zamana kadar yayınlanmamış Atatürk'ün çeşitli zamanlarda çekilmiş fotoğrafları, Behçet Kemal Çağlar, Mustafa Çakır, Dağlı Aşık, Garip Mustafa, Ankaralı Aşık Ömer ve okurların dergiye göndermiş olduğu şiirlere yer verilmiştir.¹⁷⁵⁷

Yücel dergisi Kasım 1948'den Ocak 1950'ye kadar çeşitli sebeplerle (*Okur yokluğu, dağıtım sorunları, kağıt yokluğu ve pahalılığı vb.*) yayınına ara vermek zorunda kalmıştır. Derginin yeni seri sayılarında da değişimler söz konusudur. Kapağı, ebatları, fiyatı ve içeriğinde olmak üzere çeşitli değişimler yaşanmıştır. Ancak derginin yayın politikası değişmemiştir. Derginin bu ilk sayısının "*Yeniden Çıkarken*"¹⁷⁵⁸ adlı başyazısında; "*Yücelcilerden tanınmak isteyenler yoktur. "Yücel Ruhu" diye bir şeyin tanınmasını isteyenler vardır.*" sözlerine yer verilmekte ve politika hırsıyla çıkmadığı iddia edilmektedir.

Derginin bu sayısında ve ilerleyen diğer sayılarında Atatürk sayfası içeriğinde kapaktan sonraki ilk yaprağında "*Yürüyen İnkılâp*" başlığı ile bir seri yazı dizisi şeklinde verilmiştir. Burada yayınlanan yazılar incelendiğinde her sayıda bir konunun ele alındığı anlaşılmaktadır. Bu yazılardan ilkinde "*Devlet Demek, Halk Demektir.*"¹⁷⁵⁹ alt başlığı ile Atatürk'ün Devletçilik İlkesi ile halk devlet ilişkileri anlatılmıştır. Şubat 1950'de çıkan ikinci sayısında; "*Halk Öğretimi, İnkılâbın Temelidir.*"¹⁷⁶⁰ alt başlığı ile öğretim işinin milletin kalkınmasının ve yükselmesinin yegâne temeli olduğunu kavrayan Atatürk'ün bu yolda yaptıkları anlatılmıştır. Mart 1950'de çıkan üçüncü sayısında "*Siyasi Fazilet İnkılâbın Temelidir.*"¹⁷⁶¹ alt başlığı ile bir milletin mukadderatını elinde tutanların yani ülkeyi yöneten/yönetecek insanların nasıl bir ahlaka sahip olmaları gerektiği konusu ele alınmıştır. Atatürk'ün şu sözleriyle "*Milletin bir kısmını bir zaman için aldataabilirsiniz, bütün milleti de bir müddet için aldataabilirsiniz ama, bütün milleti mütemadiyen aldatamazsınız*" bu kişilerin, iktidarların millet menfaati için çalışmaları, halkı aldatmamaları vurgulanmıştır. Nisan 1950'de çıkan

¹⁷⁵³ Osman Nebioğlu "*Büyük Kahraman*", *Yücel*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 317.

¹⁷⁵⁴ Orhan Burian, "*Renaissance*", *Yücel*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 322.

¹⁷⁵⁵ Ahmet Haşim, "*Gazi'yi Gördüm*", *Yücel*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 343.

¹⁷⁵⁶ Don Salvador De Madriaga, "*İnsan Hakları Beyannamesi İçin*", *Yücel*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 344.

¹⁷⁵⁷ *Yücel*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948.

¹⁷⁵⁸ "*Yeniden Çıkarken*", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 1.

¹⁷⁵⁹ "*Yürüyen İnkılâp: Devlet Demek, Halk Demektir*", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 1.

¹⁷⁶⁰ "*Yürüyen İnkılâp: Halk Öğretimi, İnkılâbın Temelidir*", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:2 (147), Şubat 1950, 1.

¹⁷⁶¹ "*Yürüyen İnkılâp: Siyasi Fazilet, İnkılâbın Temelidir*", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:3 (148), Mart 1950, 1.

dördüncü sayısında “*Memleketin İmarı, Halkın İnsan Gibi Yaşamaya Yönelmelidir.*”¹⁷⁶² alt başlığı ile Türk milletine, dünya milletleri arasında şerefli bir mevki sağlamanın biricik yolunu medeni bir topluluk olmakta gören Atatürk, bu yolun ana hatlarını çizmiş; “*Vatan imar, medeniyet, hür fikir ve zihniyet istiyor.*” ifadeleri ile de verdiği önemi belirtmiştir. Bu yazıda, gerçek Atatürk inkılâpçılığının ana amacının; yurdun imarına, zenginine, fakirine insan gibi oturacak bir yer, insan gibi yürüyecek yollar temin edilmesi için çalışılması, medeni denilmek için de, insanın en azından, bu zaruri vasıtalarla faydalanılabilmemesinin sağlanması esas olmalıdır fikri savunulmuştur.

Derginin Mayıs 1950’de çıkan beşinci sayısında “*İnkılâba Kasitler*”¹⁷⁶³ adı altında sunulan yazıda; seçimi kazanmak maksadıyla partilerin verdiği ödünlerin inkılâbı tehlikeye düşürdüğüne dikkat çekilmiş memlekette gelişen olaylardan çeşitli örnekler verilmiş hem iktidar hem de muhalefet uyarılmıştır. Yazı; “*Parti çekişmeleri alıp yürürken, inkılâbın ruhuna kıyılmasından doğan endişeler oldukça büyüktür.*” ifadeleri ile başlamakta partilerin delalet içinde olduğu, memleketi komünizme karşı korumak için alınacak tedbirin eskiyi canlandırmak olmadığı dile getirilmiştir.

Temmuz 1950’de çıkan yedinci sayısında “*Hakimiyet Milletindir.*”¹⁷⁶⁴ adlı yazıda; hür bir seçimle iktidar değişikliği yaşanması ve milletin hakimiyeti ele alması anlatılmış ayrıca, iktidara gelen DP’den bir takım isteklerde bulunulmuştur. Dergi bu seride sekiz sayı çıkarmış ve en son Ağustos 1950’de çıkardığı sayı¹⁷⁶⁵ ile tekrar yayınına ara vermek zorunda kalmıştır. Dergi özellikle dönem sonu çıkardığı sayılarda eleştiri dozunu artırmıştır.

Dergi Kasım 1955’de son serisinin yayınına başlamıştır.¹⁷⁶⁶ Ağustos 1956’ya kadar 10 sayı daha çıkararak yayınına tamamen son vermiştir. Kasım 1955’de çıkardığı ilk sayısının kapağında Sacit Atıhan’ın el çizmesi Atatürk portresi ve arka fonda ise Atatürk’ün meşhur alfabe öğretirken çekilmiş anlamlı fotoğrafı bulunmaktadır. Portrenin sağında Atatürk’ün “*Gençler: Sizi Milletimiz İçin Nur Saçan Rehberler Olarak Takip Ediyorum*” ifadelerinin yer aldığı görülmektedir. Dergi, uzun bir aradan sonra çıkardığı ilk sayısında Atatürkçülükten ödün vermeyeceğini kapak fotoğrafı ve ile ispatlamıştır. Bu sayısında “*Başlarken*”¹⁷⁶⁷ adlı başyazısında Kemal Atatürk’ün “*Mesut devrimlerimizin aleyhinde fikir ve his taşıyanları aydınlatmak ve irşat etmek münevverlere düşen milli vazifelerin en önemlisi ve en*

¹⁷⁶² “Yürüyen İnkılâp: Memleketin İmarı, Halkın İnsan Gibi Yaşamaya Yönelmelidir.”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı 4 (149), Nisan 1950, 1.

¹⁷⁶³ “Yürüyen İnkılâp: İnkılâba Kasitler”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 1.

¹⁷⁶⁴ “Yürüyen İnkılâp: Hâkimiyet Milletindir”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 4.

¹⁷⁶⁵ *Yücel*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950.

¹⁷⁶⁶ *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955.

¹⁷⁶⁷ “Başlarken”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 1.

birincisidir.” sözlerine yer vermiştir. Bu sözler devrimlerin geleceği konusunda endişe içerisinde olduklarının da bir göstergesidir.

Dergide yine bu sayısında Kemalizm’le ilgili; Kemal Atatürk’ün nutkundan parçaların sunulduğu “*Sevmek Anlamakla Olur...*”¹⁷⁶⁸ adlı çerçeve yazısı, Hikmet Bayur’un “*En Büyük Hatıra*”¹⁷⁶⁹ adlı yazısı, Yücel’in “*Devrim Yürüyor: Gerçek Dil Devriminin Anlamı*”¹⁷⁷⁰ adlı yazısı ile Yücel’in klasikleşmiş “*Andımız*”¹⁷⁷¹ adlı yazısı, Kemal Atatürk’ün sözlerinden derlenen “*Bizim Düşmanımız Yoktur. Varsa, O Bizim Değil İnsanlığın Düşmanıdır.*” çerçeve yazısı,¹⁷⁷² Yücel’in çıkardığı bu yazı için “*Laiklik, iyice anlaşılmadan laikliğin bütün ilkeleri topluma uygulanmadan, çağdaş uygarlıkta yer alamayacağımız Yücel’in de yıllarca üzerinde direndiği davadır.*” dediği Arın Engin’in “*Laiklik Nedir ve Ne Değildir?*”¹⁷⁷³ adlı yazısı yer almıştır.

Dergi Aralık 1955’de yayınlanan ikinci sayısında “*Geçici Süre Bahanesi*”¹⁷⁷⁴ adlı başyazısını yayınlamıştır. Dergi içinde bulunduğu krizi aşmak ve varlığını sürdürmek için diğer basın organlarının ortaya koyduğu geçici süre bahanesini (*Tirajı artırmak maksadıyla erotik fotoğraf ve benzer yayın.*) şöyle açıklamaktadır; “*Yücel dergisi, Atatürk devrimlerine bağlılığını “geçici süre” bahanesine kurban etmeyecektir. Yücel tutunmayı ülküsünün çizdiği yoldan ayrılmamakla sağlamasını on yedi yıllık eski yayın hayatında nasıl bildiyse, bugün de, iyi niyetli okuyucularının karşısında, onların yardımlarıyla öyle bilecektir.*” derginin bu sayısında Reşit Galip’in Atatürk hakkında fikirlerini beyan ettiği çerçeve yazısı¹⁷⁷⁵ da yayınlanmıştır.

Derginin Ocak 1956’da yayınlanan üçüncü sayısında,¹⁷⁷⁶ Kemal Atatürk tarafından milli hakimiyetin konu edinildiği “*Kuvvet Kaynağı*”¹⁷⁷⁷ adlı çerçeve yazısı, H.Z. İçen’in konusu eğitim olan “*Atatürkçülükte Eğitim Kavramı*”¹⁷⁷⁸ adlı yazısı, Kemal Atatürk’ün düşüncelerine yer verilen “*Sevmek Anlamakla Olur..*”¹⁷⁷⁹ adlı çerçeve yazısı yer almıştır.

¹⁷⁶⁸ “Sevmek Anlamakla olur...”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 9.

¹⁷⁶⁹ Hikmet Bayur, “En Büyük Hatıra”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 21.

¹⁷⁷⁰ “Devrim Yürüyor: Gerçek Dil Devriminin Anlamı”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 39.

¹⁷⁷¹ “Andımız”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 36.

¹⁷⁷² “Bizim Düşmanımız Yoktur. Varsa, O Bizim Değil İnsanlığın Düşmanıdır”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 48.

¹⁷⁷³ Arın Engin, “Lâiklik Nedir ve Ne değildir?”, *Yücel*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 54.

¹⁷⁷⁴ “Geçici Süre Bahanesi”, *Yücel*, Son Seri Sayı:2 (155), Aralık 1955, 69.

¹⁷⁷⁵ Reşit Galip, “Çerçeve Yazısı”, *Yücel*, Son Seri Sayı:2 (155), Aralık 1955, 104.

¹⁷⁷⁶ *Yücel*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956.

¹⁷⁷⁷ “Kuvvet Kaynağı”, *Yücel*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 131.

¹⁷⁷⁸ H.Z.İçen, “Atatürkçülükte Eğitim Kavramı”, *Yücel*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 152.

¹⁷⁷⁹ “Sevmek Anlamakla olur...”, *Yücel*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 168.

Derginin Şubat 1956'da yayınlanan dördüncü sayısında;¹⁷⁸⁰ devlet adamı niteliklerinin irdelendiği *Yücel* imzalı “*Devlet Adamı Sorumluluğu*”¹⁷⁸¹ adlı yazı ve bu yazıda; bir devlet adamının, kendi yararını ve bağlı olduğu sınıfın özel yararını düşünmemesi gerektiği vurgulanmış ve Eflatundan örnekler sunulmuştur. Atatürk'ün laiklik ilkesinin gerekliliğini konu alan Yavuz Abadan'ın “*Hukuk ve Devletin Laikleşmesi*”¹⁷⁸² adlı yazısı ve bu yazıda din ile siyasetin birbirinden ayrılması hukuk ve devletin lâikleşmesinin önemi üzerinde durulmuş ilk defa Atatürk inkılâbı ile hukuk ve devletin lâikleşmesinin önünün açıldığından bahsedilmiştir. Ayrıca, Kemal Atatürk'ün düşüncelerinin okurlara sunulduğu “*Sevmek Anlamakla Olur*”¹⁷⁸³ çerçeve yazısı yer almıştır.

Derginin Mart 1956'da yayınlanan beşinci sayısında;¹⁷⁸⁴ Atatürk'ün düşüncelerinden oluşan ve “*İlk ilham ana baba kucağından sonra mektepteki mürebbinin lisanından, vicdanından, terbiyesinden alınır.*” dediği “*İlham Kaynağı*”¹⁷⁸⁵ adlı ailenin ve okulun önemini dile getiren çerçeve yazısı ile laikliğin açıklanmasını konu alan *Yücel*'in “*Laisizm*”¹⁷⁸⁶ adlı başka bir yazısı yer almıştır. Bu yazıda; Cumhuriyet'in lâikleşme safahatı örnekler verilerek anlatılmış ingiliz hükümeti ve Amerika da lâiklik uygulamalarından söz edilmiştir. Dinin siyasete karıştırılmasının sakıncalarından söz edilerek çeşitli uyarılarda bulunulmuştur.

Derginin Nisan 1956'da yayınlanan altıncı sayısında;¹⁷⁸⁷ Atatürk'ün düşüncelerinden oluşan “*Kılıç ve Sapan*”¹⁷⁸⁸ adlı çerçeve yazısında; Osmanlı İmparatorluğu zamanında büyük padişahların yürüttükleri dış siyaset¹⁷⁸⁹ eleştirilmekte; gerçekçi dış siyasetin önemi vurgulanmaktadır. “*Bizim milletimiz öyle fatihlerin arkasından sürüklenip gittiğinden ve kendi anayurdunda çalışmadığından hep yenilgiye uğramıştır. Bu tarihi bir gerçektir ki, her devirde böyle olmuştur. Örneğin Fransızlar Kanada'da kılıç sallarken oraya İngiliz çiftçisi girmiştir. En sonunda muzaffer çıkan ise sapan olmuştur.*”¹⁷⁹⁰ denilmekte ve yalnız savaşmak ile başarıya ulaşamayacağı vurgulanmakta ve gerçekçi siyasetin önemi örnekler verilerek anlatılmaktadır. Bu bağlamda; dergi tarafından ülkeyi yönetenlerin, hayali emeller peşinden koşmaması, gerçekçi politikalar üretmesi ve ülke ekonomisini geliştirmesi tavsiye edilmektedir.

¹⁷⁸⁰ *Yücel*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956.

¹⁷⁸¹ “*Devlet Adamı Sorumluluğu*”, *Yücel*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 197.

¹⁷⁸² Yavuz Abadan, “*Hukuk ve Devletin Lâikleşmesi*”, *Yücel*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 203.

¹⁷⁸³ “*Sevmek Anlamakla olur...*”, *Yücel*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 210.

¹⁷⁸⁴ *Yücel*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956.

¹⁷⁸⁵ “*İlham Kaynağı*”, *Yücel*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 274.

¹⁷⁸⁶ “*Lâisizm*”, *Yücel*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 314.

¹⁷⁸⁷ *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956.

¹⁷⁸⁸ “*Kılıç ve Sapan*”, *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 346.

¹⁷⁸⁹ Yazarın Notu: *Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un fethini müteakip Batıya doğru, Yavuz Sultan Selim'in Doğuya doğru genişleme politikaları.* (Metin içinde geçmektedir.)

¹⁷⁹⁰ “*Kılıç ve Sapan*”, *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 346.

Yine bu sayıda; yazı başlığının hemen altında Atatürk'e ait "*Dil Devrimi, Ulusal Kültürümüzün Arap-Frenk Boyunduruğundan Kurtuluş Yoludur*" ifadelerin yer aldığı ayrıca Atatürk'ün 1932 yılında Dil İnkılâbı'nın gerekçelerini açıkladığı söyleminin bulunduğu ve genel olarak bu İnkılâbın amacı ve öneminin vurgulandığı Arın Engin'in "*Atatürkçülük, En Başta Türk Dil Devriminin Önemine İnanmaktır*."¹⁷⁹¹ adlı yazısına yer verilmiştir. Ayrıca, bu sayıda Atatürk'ün musikiye olan ilgisi ve bu konu ile ilgili söylemlerinin bulunduğu "*Atatürk ve Musiki*"¹⁷⁹² adlı yazı yer almıştır.

Derginin "*19 Mayıs'ın Eşiğinde*"¹⁷⁹³ adlı başyazısında; devrim düşmanlığı yapanlara dikkat çekilmiş tekke ve zaviyeleri canlandırma girişimlerine ve yobazlığın hortlamasına karşı çıkılarak ülkeyi yönetenler uyarılmıştır.

Derginin Temmuz 1956'da yayınlanan dokuzuncu¹⁷⁹⁴ ve Ağustos 1956'da yayınlanan onuncu¹⁷⁹⁵ sayısında; Hikmet Sami Türk'ün devrimleri korumak maksadıyla ne yapılmalı, ne yapılmamalı hususlarını içine alan "*Devrimleri Korumak*"¹⁷⁹⁶ adlı yazısı, Atatürk'ün hutbelerine yönelik "*Hutbe*"¹⁷⁹⁷ adlı çerçeve yazısı, Nimetullah Öztürk'ün "*Gene Ümmet Devrine Dönmek mi?*"¹⁷⁹⁸ adlı yazısı, Yücel'in "*Milletlerin Yürüyüşü*"¹⁷⁹⁹ ve "*Kaybedenler*"¹⁸⁰⁰ adlı yazılarına yer verilmiştir. Derginin hemen hemen bütün sayılarının içeriğine bakıldığında Kemalizm ile ilgili bir veya birden fazla yazı, makale en azından karikatür veya bir anekdot, bir çerçeve yazısı olduğu görülmektedir.

Yücel dergisi; Kemalizmi içine sindirmiş ve ideolojiyi yaymak için günün koşullarına uygun her türlü yöntemi uygulamış bir dergidir. İlk sayısından son sayısına kadar 21 yıllık kesintili yayın hayatında Atatürk bahsinin geçmediği sayısı hemen hemen yok gibidir. Kimi zaman başyazılarında direkt mesajlar vererek, kimi zaman Atatürk'ün veciz sözlerini işlediği konularla özleştirerek, kimi zaman fotoğraflarla, şiirlerle, karikatürlerle kimi zaman tanınmış yerli ve yabancı kişilerin düşüncelerine yer vererek kimi zamanda sahife altı ve çerçeve yazılarıyla okurlara sunmuştur. Öncelikle dergi *Kemalizmi* ülkenin kurtuluş anahtarı olarak görmüştür. Derginin yayın hayatı dönemi incelendiğinde sıkıntılı bir dönem olduğu bir

¹⁷⁹¹ Arın Engin, "Atatürkçülük, En Başta Türk Dil Devriminin Önemine İnanmaktır", *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 363.

¹⁷⁹² "Atatürk ve Musiki", *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 379.

¹⁷⁹³ "19 Mayıs'ın Eşiğinde", *Yücel*, Son Seri Sayı:7 (159), Mayıs 1956, 1.

¹⁷⁹⁴ *Yücel*, Son Seri Sayı:9 (162), Temmuz 1956.

¹⁷⁹⁵ *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956.

¹⁷⁹⁶ Hikmet Sami Türk, "Devrimleri Korumak", *Yücel*, Son Seri Sayı:9 (162), Temmuz 1956, 150.

¹⁷⁹⁷ "Hutbe", *Yücel*, Son Seri Sayı:9 (162), Temmuz 1956, 149.

¹⁷⁹⁸ Halil Nimetullah Öztürk, "Gene Ümmet Devrine Dönmek Mi?", *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 184.

¹⁷⁹⁹ "Milletlerin Yürüyüşü", *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 185.

¹⁸⁰⁰ "Kaybedenler", *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 189.

gerçektir. Bu bağlamda; tek parti iktidarının ülkeyi yönetmesi, basın hürriyetlerinin kısıtlı olması ayrıca İkinci Dünya Savaşı'nın tam ortasında kalınması gibi etkenler dergiyi zorlamıştır. Ancak; dergi bu koşullarda bile *Kemalizm* konusunda hiçbir zaman taviz vermemiş, tam bir kararlılıkla bu konuda faaliyetini sürdürmüştür. *Kemalizmi* her koşulda savunmuş ve verilmiş ödünlere şiddetle karşı çıkmıştır. Derginin; *Kemalizm*'in gençlere özümsetilmesi, inkılâpların korunması ve geliştirilmesi konusunda tarihi rolünü çok başarılı bir şekilde gerçekleştirdiğine inanılmaktadır. Zamanın yayınlanan basın yayın organlarının trajiklerine bakıldığında halka ulaşmada çoğunun yetersiz kaldıkları da görülmektedir. Bunun birçok sebebinin olduğu da bilinmektedir. Bu sebeplerden bazıları; halkın kültür ve eğitim seviyesinin düşük olması, okuma - yazma oranının yetersiz kalması, latin harflerine geçiş sürecinin ve öğrenilmesinin zaman alması, basın organlarının ekonomik sıkıntılarla boğuşması, kağıt yokluğu, dağıtım sorunları vs. gibi faktörleri sayılabilir. Derginin en yüksek tirajının 7500-8000 li rakamlarda olduğu özellikle de bu traji büyük kentlerden sağladığı yazılarından anlaşılmaktadır. Ancak dergi halkı eğitecekleri ve elit kesimi hedef alması (üniversite gençliğini) yani eğitecekleri eğitmesi misyonunu kabul etmesi çok akıllıca bulunmaktadır. Zamanın kitle iletişim araçları ve dağıtım koşulları düşünüldüğünde bu yöntemin ne kadar mantıklı olduğu da ortaya çıkmaktadır.

Dergi, *Kemalizm*'i; ülkeyi dünyanın en mamur ve en medeni ülkeler seviyesine yükseltmeyi, millete geniş varlık araç ve kaynakları sunmayı, ulusal kültürü çağdaş medeniyet düzeyine çıkarmayı amaç edinmiştir. Bu bağlamda; Atatürk'ün altı okunu önce kendisi içten benimsemiş daha sonra ise yayınlarında hararetli savunucusu olmuştur. Atatürk'ün düşündüğü gibi Atatürk inkılâplarının kalıplaşmış bir öğretiye dayanmasından yana olmamıştır. Atatürk'ü çoğu zaman tek yönlü bir görüşün içine hapsetmemiştir.¹⁸⁰¹ Dergi, Atatürk'ü ve *Kemalizm*'i yaşatacak olan ana öğenin O'nun düşünce ve eylemlerinin geleceğe açık olmasını ve bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti'ni koruma ve yüceltme sorumluluğunu gençliğe emanet etmesini çok iyi kavramış ve bugünü yarınla bağlayan en güvenilir köprülerin gençler olduğunun farkına vararak gençliği hedef almıştır. Gençliğin eğitilerek Atatürkçülüğün korunacağına inanmıştır. Bu fikirlerini de yayın hayatı boyunca uygulamıştır. Yaygın bir kanaat olarak da başarılı olmuştur denilebilir.

3.6. *Kemalizm* Yönünden *Kadro* ve *Ülkü* Dergileri ile Mukayese

Kadro Dergisi, Şevket Süreyya Aydemir öncülüğünde aylık olarak yayınlanmış (Ocak 1932- Ocak 1935) ve toplam 36 sayı çıkarmıştır. Derginin kurucu kadrosu; *Şevket Süreyya Aydemir*,

¹⁸⁰¹ Yazarın Notu: Ancak aşırı sevgiden olduğu düşünülen azda olsa bazı yazarlar (*Behçet Kemal Çağlar* gibi: *Bizim Mevlüt vb.*) tarafından ilahlaştırma emareleri görülmektedir.

Vedat Nedim Tör, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Burhan Asaf Belge, İsmail Hüsrev Tokin'dir.¹⁸⁰² Yakup Kadri dışındaki sayılan isimlerin tümü marksist gelenekten gelen aydınlardır. Derginin teorisyeni Şevket Süreyya Aydemir bir dönem Türkiye Komünist Partisi (TKP)'ne katılmış ve *Aydınlık* da yazmıştır.¹⁸⁰³ Şevket Süreyya Aydemir çıkış amacını derginin ilk sayısında "*Türkiye bir inkılâp içindedir. Bu inkılâp kendine prensip ve onu yaşatacaklara şuur olabilecek nazari ve fikri unsurlara maliktir. Ancak bu nazari ve fikri unsurlar inkılâba ideoloji olabilecek bir fikriyat sistemi içinde terkip ve tedvin edilmiş değildir.*"¹⁸⁰⁴ şeklinde açıklamıştır. İnkılâba ideoloji olacak fikriyat sistemi oluşturmak için çıktığını açıkça beyan etmiştir. Derginin sahibi Yakup Kadri Karaosmanoğlu dergi çıkarılmadan önce yetkili mecralara (Recep Peker'e) müracaat ettiğini ancak olumlu bir sonuç alamadığını bunun üzerine Atatürk'e gittiğini ve ona Milli Mücadele'nin ruhunu izah edebilmek için bir dergi çıkarmak istediğini söylediğini Atatürk'ün de dergi çıkarmaya izin verdiğini anılarında belirtmiştir.¹⁸⁰⁵ Bu dergi kısa bir süre (üç yıl) yayınlanmasına karşın etkileri günümüze kadar süregelen bir dergidir. Bu dergide; *Kemalizm* sol akıma göre kurgulanmıştır. Kadrocuların çoğu marksist kökenlidir. Kadrocular *Kemalizmi* diğer ideolojilerden farklı olarak görmüş ve az gelişmiş milletlere örnek başka bir ideoloji yaratma maksadı gütmüşlerdir. *Kemalizme* sosyo-ekonomik bir kapsama alanı kazandırmak istemişlerdir. Devletçiliği sınıf kavgasının önüne geçmek için bir vasıta olarak gören kadrocular özel teşebbüse de sınırlamalar getirilmesini savunmuşlardır.¹⁸⁰⁶ Kadroculara göre; Türkiye bir devrim ve yeniden yapılanma içerisindedir fakat inkılâba ideoloji olabilecek bir düşünce sistemi yoktur.¹⁸⁰⁷ Selim İlkin ve İlhan Tekeli, Kadro hareketini Ortadoğu'nun klasik seçkin formatında değerlendirmektedirler. Onlara göre Kadro hareketi, baskın politik seçkin olmak için çaba sarf eden bir grup entelektüeli temsil etmiştir.¹⁸⁰⁸ İlkin ve Tekeli Kadro'yu organize seçkin olarak nitelendirmişlerdir.¹⁸⁰⁹ Bilindiği gibi Kadrocular *Kemalizmin* irdelemesini sol fikriyat bakış açısıyla yapmaya çalışmışlardır. *Kemalizmi* şu şekilde değerlendirmişlerdir; Türkiye emperyalist sisteme karşı kurtuluş mücadelesini kazanmış yeni bir devlet kurmuştur. Ortaçağ'dan kalma kurumlara karşı bir savaş açmıştır. Onlara göre yapılmasına ihtiyaç olan şey inkılâbın yerleşmesini ve sağlam temellere oturtulmasını

¹⁸⁰² Oğuz Atilla İlhan, *Cumhuriyet İdeolojisinin Oluşmasında Kadro Dergisi ve Kadro Hareketinin Rolü*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul:2011,1-6.

¹⁸⁰³ Alparslan Nas, "Kadro Dergisi ve Kadrocular", *Değirmen Dergisi*, 2012, Sayı 29-30-31, 35.

¹⁸⁰⁴ *Kadro*, Sayı:1, Ocak 1932, 3.

¹⁸⁰⁵ Temuçin Faik Ertan, *Kadrocular ve Kadro Hareketi*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, 1994, 60, 61. (Kadro Dergisi hakkında geniş bilgi için bkz. Temuçin Faik Ertan, *Kadrocular ve Kadro Hareketi*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara: Mart 1992.)

¹⁸⁰⁶ Hakkı Uyar, *1930'larda Kemalizm Algılamaları*, 1-8.

¹⁸⁰⁷ Süleyman İnan, *Atatürkçülük (Kemalizm) ve İdeoloji. Liberal Düşünce*, 2004, 109.

¹⁸⁰⁸ Selim İlkin ve İlhan Tekeli, "A Nationalist Leftist Movement: Kadro", *Toplum ve Bilim*, 1984, Sayı: 24, 20.

¹⁸⁰⁹ İlkin ve Tekeli, "A Nationalist Leftist Movement: Kadro", 68.

sağlamak ve düşünsel bir öngörüyle genç nesillere iletmektir. Memlekette uygun ortam olmadığı için sosyalizmin inşası mümkün olamamaktadır. Türkiye'nin sosyalist ve kapitalist olmayan üçüncü bir seçeneğe yönelmesi gerekmektedir. Bu bağlamda; kadrocular ulusal solcu bir çözüm yolu hayali kurmuşlardır.¹⁸¹⁰ Kadrocular içinde bulunulan dönemde hatırı sayılır bir büyüme oranı yakalayan Sovyet ekonomi deneyimi ile Türkiye'nin kendine özgü koşullarını bağdaştıran bir siyasi yöntemi, CHP'ye benimsetmeye uğraşmışlardır. *Kadro* yönetimi ve yazarları o dönemde devletçiliği, sosyalizm ve kapitalizm arasında bir üçüncü ekonomik model olarak sunmuşlardır.¹⁸¹¹ Bazı aydınlar eldeki kısıtlı imkânlarla rağmen hem bağımsızlığı sağlayacak mücadeleyi örgütlemiş hem de devrimin önündeki engelleri kaldırmıştır. Aydınların bu düşüncesi Şevket Süreyya Aydemir tarafından Tek Adam¹⁸¹² ve İkinci Adam¹⁸¹³ biyografilerinde desteklenmiştir.

Kadro yazarları, devleti ekonomik ve siyasi özerkliği olan bir unsur haline getirmeyi önermişler ayrıca devleti toplumun üstünde ve toplumsal sınıflardan ayrı hareket etmesi şeklinde düşünmüşlerdir. Tamamen sol ağırlıklı ve üçüncü bir sistemci *Kemalizm* anlayışını oturtmaya çalışmışlardır. *Kadro* o dönemin ortamına göre otoriter bir bakış açısına sahiptir. Devlette sınıf olmamasına özellikle önem vermişlerdir. Liberalizmi ve özel sektörü merkeze alan Celâl Bayar ve İş Bankası grubunun dergiye muhalif olması derginin etkinliğini sekteye uğratmış ayrıca ideoloji oluşturma çabaları mevcut yönetimi rahatsız etmiştir. Bunun neticesinde; *Ülkü Dergisi*'nin devlet destekli çıkarılması derginin sonunu hazırlamıştır. En sonunda, mecmuanın sahibi Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun elçi olarak yurt dışına gönderilmesiyle *Kadro Dergisi* yayını kendi isteği ile sona erdirmiştir.¹⁸¹⁴

Halkevlerinin çıkardığı bir ürün olan *Ülkü Dergisi* Şubat 1933-Ağustos 1950 tarihleri arasında 17 yıl yayınlanmış ve Türk fikir ve siyasi yaşamında derin etkiler bırakmıştır. Derginin aydın yazar ve yönetici kadrosu en başta Recep Peker¹⁸¹⁵ olmak üzere Türk siyasi tarihine çok önemli katkılarda bulunmuş mecmuada işledikleri fikirleri dönemin resmi ideolojisi olarak icra etmişlerdir. Ülkünün bir diğer tarafı ise *Kemalizm* ideolojisi oluşturmak maksadıyla ortaya çıkan kadrocuları zayıflatmak ve inkılâp ideolojisini CHP'nin yapmasına olanak sağlamak için ortaya çıkmasıdır.¹⁸¹⁶ İlk sayısında Recep Peker “*Ülkü Niçin Çıkıyor*” başlıklı yazıda; “*Ülkü, karanlık devirleri arkada bırakarak şerefli ve aydınlık bir istikbale*

¹⁸¹⁰ Hakkı Uyar, *Sol Milliyetçi bir Türk Aydını: M. Esat Bozkurt*, Buke Yayınları, 2000, 108.

¹⁸¹¹ Necip Katırağ, *Ülkü Dergisinde Kemalizm 1933-1950*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran 2019.

¹⁸¹² Şevket Süreyya Aydemir, *Tek Adam*, İstanbul: Remzi Yay., 1996.

¹⁸¹³ Şevket Süreyya Aydemir, *İkinci Adam*, İstanbul: Remzi Yay., 1996.

¹⁸¹⁴ Katırağ, *Ülkü Dergisinde Kemalizm 1933-1950*, 14-15.

¹⁸¹⁵ Yazarın Notu: Recep Peker, Türk siyasetçisidir.. 1931-1936 yılları arasında Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği ve 7 Ağustos 1946 - 10 Eylül 1947 tarihleri arasında da Başbakanlık yapmıştır.

¹⁸¹⁶ Ozan Örmeci, “Jön Türkler ve İttihat ve Terakki”, *Tarih Okulu Dergisi*, 2010, 95-109.

giden yeni neslin heyecanını beslemek, cemiyetin kanındaki inkılâp unsurların ısıtmak, ileri adımları sıklaştırmak” için demektedir. Yine bu yazıda; *Ülkü*’nün bir genel kültür ve ideoloji dergisi olduğu, büyük mücadeleye inananların, bunu Türk halkına da inandırmak, coşkulu bir millet yaratmak maksatlarıyla dergide görev almaları ve bu bağlamda yazı yazmaları istenmektedir. Dergi, Recep Peker, Ahmet Ağaoğlu, Mustafa Nihat, Dr.Reşit Galip, Necip Ali vb. imzalarıyla 1941’e dek, edebiyat, tarih, ekonomi, hukuk, toplumbilim alanlarında incelemeler araştırmalarla yayınıni sürdürmüştür. 1941’de *Ülkü*, 102’nci sayısıyla 7’nci cildini tamamlayarak Ahmet Kutsi Tecer’in yönetiminde, daha çok edebiyata, folklorla yönelen bir dergi durumuna gelmiştir. Yeni seri diye isimlendirilen ikinci merhale yayının ilk sayısında “Okuyucularımıza” başlığı altında, Kutsi Tecer dergi adına özetle şunları söylemektedir; “*Dergimizin amacı, aynı amaçla kurulmuş olan halkevleriyle birlikte, bu sorunlar çevresinde bütün halkı, işçiyi ve uzmanı ve okumuşu, iç ve dışı birleştirmektir. Son söz şu: Ülkü, bir Milli Kültür dergisidir.*”¹⁸¹⁷ Toplumdaki batılılaşma yanlısı aydınlar olarak gazeteciler merkezi devletle modernleşme hedefini birlikte paylaşmıştır. Basının, o dönemde Cumhuriyete verdiği katkı tarihsel görev doğrultusunda olmuştur. Cumhuriyet’in kurulmasından bu yana basının ulusun yüksek çıkarlarına hizmet etmesi beklenmekte¹⁸¹⁸ olup bu üç güzide dergi (*Kadro*, *Ülkü*, *Yücel*) bu amaç için ortak bir paydada buluşmuştur.

Yücel dergisi de, *Ülkü Dergisi* ve *Kadro Dergisi* gibi bu hizmeti yürütmüş ve Kemalizmin teorileştirilmesi için çalışmıştır. Bu üç derginin birbirine benzer yönleri olduğu gibi farklı tarafları daha çoktur. İnceleme ve karşılaştırmada; *Ülkü* ile *Yücel* dergisinin benzer yanlarının daha fazla olduğu görülmektedir. Hatta çoğu yönden aynı düzlemde hareket ettikleri söylenebilir. *Kadro Dergisi* ise yöntem ve savunduğu düşünceler açısından bu iki dergiden farklı bir çizgidedir.

Ancak, bu üç derginin ortak noktası aynıdır; bu nokta, yeni devlete inkılâp ideolojisi tesis etmek ve *Kemalizm*’in içini doldurmaktır. Bu amacın gerçekleşmesi için *Kadro Dergisi*’ne göre; Kapitalizm ile Sosyalizm arasında sol ağırlıklı bir Kemalizm ideolojisi oluşturmak gerekmektedir. *Yücel* ve *Ülkü* dergileri ise Komünizme kesinlikle karşıdırlar. Onların tesis etmek istedikleri ideoloji ise ülkücü milliyetçi *Kemalist* bir ideolojidir.

Otoriteryanizm ideolojilerinin aktif olduğu 1930’larda *Ülkü* ve *Kadro* dergilerinin Türkiye’ye yeni bir inkılâp ideolojisini oluşturmaya ve çerçevesi beliren *Kemalizm*’in içini doldurmaya yönelik faaliyetleri *Kadro Dergisi*’nin kapanmasıyla sonuçlanmıştır. *Kadro Mecmuası*’nda *Kemalizm*’e sosyo-ekonomik bir açıklama getirilirken, *Ülkü*’de sosyo-kültürel bir açıklama

¹⁸¹⁷ Vedat Günyol, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, Alan yayıncılık, İstanbul: Aralık 1986, 39

¹⁸¹⁸ M. Bülent Varlık, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce: Kemalizm, Ülkü: Halkevleri Mecmuası*, 2001, 268-271; Nilgün Gürkan, *Türkiye’de Demokrasiye Geçişte Basın*, 1945-1950. 1998, 70.

getirilmiştir.¹⁸¹⁹ Başta *Ülkü Dergisi* olmak üzere halkevi dergilerinin yayınlandığı dönemde tek parti, muhalefeti sustururken kendi ideolojisini yayacak organlara ihtiyaç duymuştur. Halkevi dergilerinin tamamı bu ihtiyaçtan doğmuştur.¹⁸²⁰

Yücel Dergisi'nin de *Kemalizme* sosyo-kültürel bir yorum getirmeye çalıştığı söylenebilir. *Yücel* ile *Ülkü Dergisi*'nin ortak yönleri ve hedeflerine bakıldığında; güneş dil teorisi, dil, sanat ve edebiyat, tarih konularında ki yazılarıyla kültürel değerler yaratmak, köke inmek, halk kültürü araştırmaları yapmak, folklor çalışmaları yapmak, toplumu dizayn etmek, halkı inkılâbın ülküsü doğrultusunda eğitmek her araçla halkı aydınlatıp medeni bir toplum yaratmak olarak görülecektir. Ayrıca, her ikisinin de kültür ve sanat yanları ağır basmaktadır.

Yücel Türk hümanizması düşüncesiyle iki dergiden farklı bir çizgide olduğunu göstermiştir. Ayrıca 1946'dan sonra Atatürkçülükten verilen ödünlere karşı eleştirel bir tutum izlemiştir. Son döneminde iktidardan beklentilere yönelik yazılar yazmış ancak bu beklentilerin karşılanmaması üzerine açıkça iktidarı hedef alan yazılara yönelmiştir.

Yücel ile *Ülkü Dergisi* *Türkiye İş Bankası* tarafından desteklenmiştir. O zaman İş Bankası müdürü olan Celâl Bayar'ın *Yücel* dergisinin çeşitli sayılarında yazıları da mevcuttur. *Yücel Dergisi* gençleri hedef kitle olarak görmüştür. Bu derginin hedef kitlesi sınırlıdır. *Ülkü Dergisi*'nin hedef kitlesi daha geniştir. Halkı hedef almıştır. *Ülkü Dergisi* dönemin iktidarı tarafından finanse edilmiştir. Halkevlerinin dergisidir. *Ülkü*, bir misyon dergisidir. Devlet tarafından desteklidir. *Yücel* ise büyük oranda kendi kaynakları ile yayın hayatını sürdürmüştür. *Yücel* belirli dönemlerde tek parti iktidarına karşı söylemleri nedeniyle kısa süreli iki defa kapatılmış bir defa da toplatılmıştır.

Yücel Dergisi'nin sol görüşlü yazarları çok olmasına rağmen *Komünizme* karşı durmuş ve bu konularda dergide yazılar da yayınlamıştır. Hem *Yücel* hem de *Ülkü* dergileri zaman zaman Atatürk'ü ilahlaştırmışlardır. *Yücel* ile *Ülkü Dergisi* yazarlarının bazıları hem *Yücel*'de hem de *Ülkü*'de yazılar yazmışlardır. Bunlar; Behçet Kemal Çağlar, Falih Rıfkı Atay gibi dönemin ünlü yazarlarıdır.

Yücel Dergisi yöneticileri ile daha önce *Kadro Dergisi* yöneticiliği yapmış olan Vedat Nedim Tör arasında anlaşmazlıklar yaşamıştır. Bu anlaşmazlıklar derginin yazılarına da yansımıştır. Söz konusu bu iki derginin farklılıklarından kaynaklanan bir durum olarak bu anlaşmazlığı göstermek mümkündür. Ulu önder Atatürk'ün hem *Kadro Dergisi*'nden hem de *Ülkü*

¹⁸¹⁹ Hakkı Uyar, *Tek Parti Dönemi ve Cumhuriyet Halk Partisi*, Boyut Kitapları, 1998, 324.

¹⁸²⁰ Katırağ, *Ülkü Dergisinde Kemalizm 1933-1950*.

Dergisi'nden zaman zaman rahatsız olduğu söylenmektedir. Ancak yapılan araştırmalarda Atatürk'ün yaşadığı dönem içinde *Yücel Dergisi*'nden bir rahatsızlığı olmamıştır.

Kadro Dergisi ideolojik bir dergi olmasına karşın, *Ülkü* ve *Yücel* dergileri hem ideolojik hem de kültürel dergilerdir. *Ülkü* ile *Yücel Dergisi* toplumu dönüştürmek maksadıyla sanat ve edebiyatı aktif olarak kullanmıştır. *Kadro Dergisi* Komünizme, *Yücel* ve *Ülkü* dergileri Liberalizme daha yakındır. *Kadro Dergisi* 1935 yılında kendini kapatmış diğer iki dergide çok partili hayata geçişi müteakip yayın hayatlarını sürdürememiştir. Ancak bu dergilerin ortaya koyduğu ve savunduğu düşünceler günümüze kadar devam etmiştir. *Kemalizm* bugün de çeşitli şekillerde yorumlanmaya devam etmektedir.

3.7. Derginin Atatürk İlke ve İnkılâplarını Koruma Refleksi

Osmanlı İmparatorluğu geniş topraklar üzerinde tesis edilmiş çeşitli toplumları ve ulusları barındırmıştır. Türkler bu ülkenin kurucu ve egemen unsurları olmuştur.¹⁸²¹ Ancak çeşitli sebeplerle bu devletin yaşaması mümkün olamamış, yerine dini temellere ve teşkilata dayanmayan sosyal ve siyasi bakımlardan Batı demokratik düzenini örnek alan Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur.¹⁸²² Doğal olarak bu yeni devlet, özellikle kuruluş aşaması sonrasında çok çeşitli toplumsal dönüşüm problemleri ile karşı karşıya kalmıştır. Esasen bu devletin kurulması aniden olmamıştır. Teokratik-mutlak bir saltanattan Meşrutiyet'e, bundan sonra da laik Cumhuriyet'e varış yaklaşık iki asırlık kesintili bir süreyi kapsamaktadır.¹⁸²³ Aslında Batı medeniyeti olarak adlandırılan kültür bütünüyle çoğu zaman az veya çok ilişkisini sürdüren Osmanlı, özellikle yükselme döneminde kendi medeniyetini Batı medeniyetinden üstün saymış ve bu medeniyetteki gelişmeleri ve yenilikleri takip etme gereği duymamıştır.¹⁸²⁴ Ancak Batı'nın modernleşme gelişmelerini hızlandırması ve 17'nci asrın sonlarından itibaren hemen hemen bütün alanlarda üstünlüğü ele geçirmesi, hassas kuvvetler dengesini Osmanlı aleyhine bozmuş ve yöneticiler dengeyi yeniden inşa etmek için çözüm yolları aramaya başlamışlardır.¹⁸²⁵ Bu oluşumun uzun bir merhalenin ürünü olduğunu kabul etmek gerekmektedir. Gelişmelerin kesintili safhalarda devam etmesi nedeniyle, yeni yaşayış ve düzene halkın alıştırılması ve toplumun dönüştürülmesi hem zor olmuş hemde zaman almıştır. Bu zor dönemde eski ile yeni taraftarları sürekli bir mücadele içinde olmuştur.

¹⁸²¹ Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye'nin Siyasi Hayatında Batılılaşma Hareketleri I*, İstanbul: Cumhuriyet Gazetesi Yayınları, Ocak 1999, 10.

¹⁸²² Tunaya, *Türkiye'nin Siyasi Hayatında Batılılaşma Hareketleri I*, 10.

¹⁸²³ Tunaya, *Türkiye'nin Siyasi Hayatında Batılılaşma Hareketleri I*, 9.

¹⁸²⁴ Şerif Mardin, *Türk Modernleşmesi*, İletişim Yay., İstanbul: 2004, 9-10.

¹⁸²⁵ Kemal H. Karpat, *Türk Demokrasi Tarihi (Sosyal, Kültürel, Ekonomik Temeller)*, Timaş Yay., İstanbul:2010, 92.

Esasen batılılaşma ve modernleşme Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ve *Kemalizm* ideolojisinin yerleştirilmesiyle hız kazanmıştır. *Kemalizm*, Mustafa Kemal'i destekleyen çok az ilericilerle, gene bu ortam içinde bulunan çok fazla gericiler grubu arasında didişile didişile santim santim koparılmış bir inkılâptır.¹⁸²⁶ Ancak bu inkılâptan sonrada inkılâplar durulduğu zaman görülmüştür kü bazı dönüşüm faaliyetleri istenen düzeyde gerçekleşmemiş hatta bazende başarısızlığa uğramıştır.¹⁸²⁷ Bunun en çarpıcı örneğini 1930 yılında girişilen 'güdümlü' çok partili rejim denemesinin başarısızlığa uğramasıdır. Bu durum Türk İnkılâbı'nın toplumsal tabanda henüz yeteri kadar kabul görmediğini göstermiştir. 1929 yılındaki dünya ekonomik bunalımı, uzun savaş yılları nedeniyle ekonomik durumunu düzeltemeyen Türk halkını daha da güç durumda bırakmıştır. Ülkede 1930 yılına kadar üstyapıda gerçekleştirilen yenilikler halkın günlük yaşamda gözle görünür bir iyileştirmeye yol açamamış; halk, Cumhuriyet rejiminin nimetlerinden yeteri kadar yararlanamamıştır. Çok partili yaşama geçilince de, halk hoşnutsuzluğunun bir göstergesi olarak muhalif partiyi, Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı desteklemiştir.¹⁸²⁸

Taner Timur'a göre, Türk İnkılâbı din sorununu hukuk planında halletmiş, ancak bir dünya görüşü olarak anti-islamık bir tavır takınmamıştır. Hızlı bir sanayileşme olmadığı ve hurafelerin sosyal temelleri çökmediği için tarikatlar bütün canlılıklarını muhafaza etmişler ve teolojik bir dünya görüşünü niteliklerini kaybetmemişlerdir. Ancak inkılâpçı idarenin altında büsbütün ilkel hale gelmişler ve modern din alanına geçememişlerdir. Bu yüzden din sorunu, toplum hayatını her yönden ilgilendiren bir mesele olarak bütün canlılığını ve aktüalitesini devam ettirmektedir.¹⁸²⁹ Bu bağlamda; özellikle inkılâbın geçiş döneminde Türkiye Cumhuriyeti'ni ve kurucusunu hedef alan; Şeyh Said İsyanı (13 Şubat 1925),¹⁸³⁰ İzmir Suikastı Girişimi (14 Haziran 1926),¹⁸³¹ Menemen Olayı (23 Aralık 1930)¹⁸³² gibi girişimler de yönetimi ve yenilik taraftarlarını telaşlandırmış bunun neticesinde çeşitli tedbirler almaya yönelmiştir. Şeyh Said isyanından sonra İsmet Paşa, Ali Fethi Okyar'ın yerine başbakan tayin edilmiştir. 4 Mart 1925'te Takrir-i Sükun Kanunu yürürlüğe konulmuştur.¹⁸³³ Atatürk inkılâplarını yıpratmaya yönelik din istismarı ve dinin siyasete alet edilmesi girişimleri Atatürk'ün vefatını müteakip daha bariz ve görünür hale gelmiştir. 1938-1945 yılları arası döneminde Atatürk'e inkılâplarına karşı girişimler, yıpratmalar çok etkili değildir. Ancak II.

¹⁸²⁶ Niyazi Berkes, *200 Yıldır Neden Bocalıyoruz-2*, İstanbul: Cumhuriyet Gazetesi Yayınları, 1997, 11.

¹⁸²⁷ *Türkçe ezanın kaldırılması, Halkevlerinin ve Köy Enstitülerinin kapatılması, Tevhidi Tedrisat Kanununda değişiklikler vb.*

¹⁸²⁸ Çetin Yetkin, *Atatürk'ün Başarısız Demokrasi Devrimi, Serbest Cumhuriyet Fırkası*, Toplumsal Dönüşüm Yay., İstanbul: 1997.

¹⁸²⁹ Taner Timur, *Türk Devrimi ve Sonrası 1919-1946*, Ankara: 1971, 126

¹⁸³⁰ Hasan Rıza Soyak, *Atatürk'ten Hatıralar*, Cilt I, İstanbul:1873, 313-351.

¹⁸³¹ Ali Kılıç, *İstiklâl Mahkemesi Hatıraları*, İstanbul:1955, 26-73.

¹⁸³² Hamza Eroğlu, *Türk İnkılâp Tarihi*, Savaş Yayınları, Ankara:1990, 248.

¹⁸³³ Feroz Ahmad, *İttihatçılıktan Kemalizme*, İstanbul: Kaynak Yayınları, 1996, 161.

Dünya Savaşı'na girilmese de alınan tedbirler inkılâba karşı olan bir takım kesimleri harekete geçirdiği de bir gerçektir.

19 Mart 1945'te; Rusya'nın İkinci Dünya Savaşı'nı müteakiben boğazlardan üs talebi ile Kars ve Ardahan illerini istemesi ayrıca, 17 Aralık 1925 Dostluk Antlaşmasını feshetmesi üzerine¹⁸³⁴ bütün dikkatler dış politikaya yönelmiştir. Türkiye'yi Batıya yönelten ana etken bu olaydır. Bu davranış, yönünü zaten Batıya çevirmiş olan Türkiye'yi Batı dünyasıyla ilişkilerini geliştirmeye daha çok zorlamıştır.¹⁸³⁵ Bunun sonucu olarakta Türkiye bir bakıma zorunlu olarak ABD'ye yanaşmış bu ülke ile ikili anlaşmalar imzalamıştır. Marshall Yardımı, Truman Doktrini, Çok Partili Hayata Geçiş ve 18 Şubat 1952'de NATO (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü)'ya¹⁸³⁶ girilmesiyle de Atatürk ilke ve inkılâplarının ruhundan ve özünden uzaklaşmaya başlanmıştır.

CHP 1947 yılına değin toplam sekiz kurultay icra etmiştir. Bunlardan yalnız birisi, 1946 Olağanüstü Kurultayı, İkinci Dünya Harbi sonrasında çok partili yaşama geçildikten sonra yapılmıştır. CHP yaptığı bütün kurultaylara oldukça ehemmiyet vermiştir. Bu kurultaylarda alınan kararlar yalnız parti'nin geleceğini şekillendirmekle kalmamış, ülke siyaseti üzerinde de oldukça etkili olmuştur. CHP'nin 1947'de icra ettiği kurultay hem ülke siyaseti açısından hem de parti yönünden son derece kritik öneme haiz sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Kurultayın CHP üzerinde etkisi oldukça fazla olmuştur. Tüzükte yapılan bir takım değişikliklerle partinin tabanı, partide daha etkili hale getirilmiştir. Kemalizm'in ana omurgasını belirleyen altı ilke de yeniden tanımlanmıştır. Fakat ilkeleri yeniden tanımlanması, bir takım kesimlerce ideolojik bir sapma olarak kıymetlendirilmiş ve kurultayda Kemalizm'den taviz verildiği biçiminde yorumlanmıştır.¹⁸³⁷

Kısaca; 1945-1950 yıllar arasında oy kaybetmemek ve yeniden iktidara gelmek maksadıyla CHP 'nin bu yorumlanan tavizleri inkılâpların etkisini yavaşlatmış, 14 Mayıs 1950'den sonra da DP'nin diğer partilere oy kaptırmamak maksadıyla din istismarına ve dinin siyasete alet edilmesine göz yumması büsbütün inkılâpları sekteye uğratmıştır.

Yücel Dergisi yayın hayatı boyunca inkılâpları desteklemiş özellikle çok partili hayata geçiş ile inkılâplardan verilen tavizler üzerine 1946'dan sonra Atatürk ve inkılâplarını koruyucu bir yayının politikası izlemiştir. Yazdığı başyazılarla, şiirlerle, okur görüşleriyle, karikatürlerle

¹⁸³⁴ Ahmet Şükrü Esmer, Oral Sander, "İkinci Dünya Savaşında Türk Dış Politikası", (Ed.Cem Sar, Mehmet Gönülöbol), *Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1983)*, Cilt I., AÜSBF Yay., Ankara:1987, 184-185.

¹⁸³⁵ Cem Eroğul, "Çok Partili Düzenin Kuruluşu", *Geçiş Sürecinde Türkiye*, Belge Yay., İstanbul: 1990, 114.

¹⁸³⁶ Haluk Gerger, "Türk Dış Politikası (1946-1980)", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt II., İletişim Yay., İstanbul: 538.

¹⁸³⁷ Hakan Uzun, "İktidarını Sürdürmek İsteyen Bir Partinin Kimlik Arayışı: Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1947 Olağan Kurultayı", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi Journal Of Modern Turkish History Studies* XII/25 (2012-Güz/Autumn), 101-139.

dönemin mevcut iktidarlarını çoğu zaman uyarmış ve çekinmeden eleştirmiştir. Genellikle bu eleştiriler, din istismarı, dinin siyasete alet edilmesi yani laiklik ilkesinin gevşetilmesine ve devletçilik ilkesi karşısı söylem ve girişimlere yöneliktir. Bu bağlamda; derginin 38'inci sayısında Yücel'in "*Analfabetizm Savaşı*"¹⁸³⁸ adlı yazısında; derginin inkılâba tehdit olarak gördüğü cehaletin önlenmesi için okula gitmeyip okul imkânından mahrum kalan vatandaşları yetiştirmek için çareler arandığı belirtilmiş ve "*Analfabetizm ile savaş demek, ümmilik ile çarpışmak, kütlenin karanlık ruhunu aydınlatmak demektir.*" ifadeleri ile de cehaletle savaşın önemi vurgulanmıştır. Halk terbiyesi köylü terbiyesi için köylünün okuyup yazmayı bilmesi sosyal prensip, köylünün bir vatandaş olmasının sağlanması ahlâki ve vatani bir prensip ve köylünün ve halkın sıhhi bilgilerle teçhiz edilmesi ve bulaşıcı hastalıklardan korunmasını bilmesi sağlık prensibi olarak nitelendirilmiştir. Ayrıca, bu prensiplerin bütün demokratik hükümetler tarafından ideal olarak ele alındığı söylenerek, bu ülkelerin bazılarında analfabetizm ile savaş konusunda alınan tedbirler gündeme taşınmıştır. Bu kapsamda; Türkiye Cumhuriyeti'nde analfabetizm ile mücadelenin öneminin kavrandığı "*Genç Cumhuriyetimizin en fazla ehemmiyet verdiği meselelerden biridir. Memleketimiz, okulu halka açan, onu aristokrat bir azınlığın bir lüksü olmaktan kurtaran biricik ülkedir.*" sözleriyle açıklanmış ve her köyün küçük, büyük bir okulu olması için hükümet ve köylünün birlikte çalıştığı ifade edilmiştir.

Derginin 48'inci sayısında Osman Nebi'nin "*Yeni Ufuklar...*"¹⁸³⁹ yazısında; "*Memleket için bütün emellerimizin tahakkuk etmiş olduğunu ileri süremeyiz.*" ifadelerine yer verilmiş inkılâbın devam ettirilmesi ve geliştirilmesi için yeni nesillerin neler yapması gerektiği konusu üzerinde durulmuştur. Yeni nesile ise şöyle seslenilmiştir; "*Onlar kendi kendine şu sualleri soruyorlar mı? Vatanın ihtiyaçları nedir? Türklüğün insanlık çerçevesi içindeki rolü nedir? İnkılâp tamamlanmış mıdır? Bize kalan işler hangileridir? Kızıl ve yeşille beraber boğulacak daha ne gibi düşmanlarımız vardır? Halk istediğimiz seviyeye yükselmiş midir? Bütün memleket özlenen hayata girmiş midir? Kültür sahasında yeni zaferlerimiz neler olacaktır? Köye nasıl ışık taşınmalıdır? vs.*" bu ifadelerin ardından hayat ve neşenin milli birlik, milli işler, milli zaferlerden geleceği vurgulanmış ve inkılâbın korunması ve geliştirilmesi için yeni nesile çağrılarda bulunulmuştur. Yazıda görüldüğü üzere komünizm ve eskiye dönüş tehlikesine dikkat çekilmekte ve inkılâbın korunmasının ve geliştirilmesinin hayati önemi vurgulanmaktadır.

¹⁸³⁸ Haydar Tolun, "Analfabetizm Savaşı", *Yücel*, Sayı:38, Nisan 1938, 49.

¹⁸³⁹ Osman Nebi, "Yeni Ufuklar", *Yücel*, Sayı:48, Şubat 1939, 299.

Derginin inkılâbın korunmasına yönelik bir başka yazısı, *“İrticağı Bulduğumuz Yerde Boğmak Boynumuzun Borcudur!..”*¹⁸⁴⁰ adlı başyazıdır. Bu başlığın üstünde yer alan çerçeve yazısında Atatürk İlke ve İnkılâpları’nın memleketi koruyacağına dair bir yazıda mevcuttur. Ayrıca, yazının; Dil İnkılâbı’na yapılan bazı eleştirilere bir cevap niteliği taşıdığı da anlaşılmaktadır. Başlığın hemen altında bulunan, İsmet İnönü’nün inkılâplara sahip çıkan sözleri yer almıştır. Dergi tarafından bu sözlerle sahip çıkılmakta; *“Her şeyden önce aklımızın erdiği, vicdanımızın hükmettiği, ruhumuzun üstüne titrediği bir şey var. İnkılâplar, en aziz emanetlerdir. Onlara uzanan elleri kıracak olan da bizleriz.”* şeklinde sert ifadeler içeren cümleler kullanılmaktadır. Yazının sonunda ise; *“Mustafa Kemal, asker olarak, inkılâpçı olarak bütün dünyaya karşı, bütün dünya önünde alnının akıyla imtihan verebilmiş tek yigittir. Onu, ölümünden sonra imtihana çekmeğe kalkacak, bu zavallı düşkünler midir? Ne umup ta homurdanıyor sunuz? İmansızlar, örnekler! İsmet İnönü, inkılâbın yapıcısı, inkılâbın bekçisidir. Biz on sekiz milyon Türk, inkılâbın safında ve emrindeyiz. Haberiniz olsun.”* ifadelerine yer verildiği görülmektedir. Bu seslenişin belirli bir zümreyi yani inkılâp karşıtlarını hedef aldığını söylemek mümkündür.

Derginin 50’nci sayısında İsmet Rasin’in *“Yeni İnkılâplar!..”*¹⁸⁴¹ adlı başyazısında inkılâbın korunması ile ilgili ifadeler yer verilmiş ve inkılâpların korunması için inkılâpçı bir ruh ile hareket edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yazıda; *“Ölmez Atamız bize en kıymetli bir armağan olarak inkılâpçılık ruhunu bıraktı. Her inkılâp fikri ortaya atılınca Osmanlı ruhu “Acaba olur mu?” veya “İmkânı yok, olamaz!” derken inkılâpçı ruhu “Olacaktır!” dedi”* ifadelerine yer verilerek Osmanlı ruhunun hala canlanması tehlikesine dikkat çekilmiştir. Yazının bir bölümünde ise Türk ulusunun inkılâpçı ruhunun ölmediği, zayıflamadığı ve başarılması gereken daha çok inkılâpların olduğundan bahsedilmiştir. Bunların başında ise karakter ve ahlak inkılâbının geldiği özellikle belirtilmiştir.

Derginin 51’inci sayısında *Yücel* adıyla kaleme alınmış *“Gençlik Diyor ki:”*¹⁸⁴² adlı yazıda; Mustafa Kemal ve inkılâplarının safahatı ele alınmış ve *“Mustafa Kemal gibi bir dehayı ne büyük Türk tarihi ve ne de dünya tarihi henüz yetiştiremedi. Onun ismi etrafında saygısızca konuşmanın hesabını insandan bütün bir millet sorar.”* ifadeleri ile de ilke ve inkılâplarının millet tarafından korunacağı mesajı verilmiştir. Ayrıca, yazının sonunda ise *“Mustafa Kemal, mukaddesatın ve ebediyetin adıdır. Onun kurtardığı vatanda doğduk. Onun kurtardığı vatani ve onun imanını bütün düşmanlara karşı müdafaa ederek onun adı ve onun eseri için*

¹⁸⁴⁰ Behçet Kemal Çağlar, *“İrticağı Bulduğumuz Yerde Boğmak Boynumuzun Borcudur!..”*, *Yücel*, Sayı:49, Mart 1939, 1.

¹⁸⁴¹ İsmet Rasin, *“Yeni İnkılâplar!..”*, *Yücel*, Sayı:50, Nisan 1939, 49-50.

¹⁸⁴² *“Gençlik Diyor Ki:”*, *Yücel*, Sayı:51, Mayıs 1939, 90-93.

öleceğiz. Türk gençliği buna ant içmiştir.” ifadeleriyle devrimlerin korunmasında gençlik adına kararlılık vurgulanmıştır.

Derginin 118’inci sayısında yer alan ve aynı zamanda *Ulus Gazetesi*’nin 9 Temmuz 1946’da yayımlanan Hüseyin Cahit Yalçın’ın “Atatürk Yolunu Doğru Yol Belleyenler Kulaklarınız Çınlasın!”¹⁸⁴³ adlı makalesinde; saltanat aile bireylerinin sorumsuz davranışları¹⁸⁴⁴ saltanat düzeninin hortlatabileceği gerekçesiyle eleştirilmekte ve İsmet İnönü ve CHP, tek parti sisteminden çok partili hayata geçişteki faaliyetlerinden dolayı takdir edilmektedir. Bu bağlamda partinin değiştiği, kendini geliştirdiği ve yenilediği tespitleri yapılmaktadır. Muhalefet için ise; “Kuvvete karşı fikir ve kalem ile mücadele etmek cesaretini bu adamlar ne zaman gösterdiler ki, şimdi ağız açabileceklerdir? Bütün ömürlerince iktidar mevkii karşısında parende atmaktan, dalkavukluk etmekten, korkakça sükun etmekten başka bir şey yapmamış bu adamların arkasına mı takılacağız?”¹⁸⁴⁵ ifadeleri kullanılmaktadır. Bu yazıyla hem iktidara hem de muhalefete mesajlar gönderilmektedir.

Yücel’in “Ülküye Bağlılık”¹⁸⁴⁶ adlı başyazısında; “Gizli, açık, yahut uçlaştırma yoluyla önce laikliğe saldırılması, ya da ona yeni manâlar verilmesi sebepsiz değildir; çünkü müspet bilimlerin gelişmesi için gerekli havadır.” ifadelerine yer verilmiş ve bu konuda müspet bilimin işine karışmaktan büyük oranda vazgeçilmek zorunda kalındığı belirtilmiştir. Bu yazıda bağnazlık tehlikesine dikkat çekilmiş, din ve bilim çatışması üzerinde geniş bir şekilde durulmuştur. Ayrıca; din vasıtasıyla bir takım ideolojilerden korunulabileceği düşüncesinin yersiz olduğu, tekniğin gelişmesi ile bu ögenin öneminin kaybolduğu savunulmuştur. Ahlâkın ve maneviyatın korunmasının ise din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasıyla yani laiklik ülküsünün köklenmesi ile aşılabileceği belirtilmiştir. “Laik ülküye doğru yola çıkmak dünyamızı kurtarmak için yola çıkmaktır. Bu çıkışın araçları müspet bilimdir.” ifadeleri ile de toplum düzeninin sağlanmasında müspet bilimin öneminin altı çizilmiştir. Türk toplumunun ve devriminin insanlığın bir parçası olduğu “Şapka, harf, medeni kanun ve Ayasofya insanlık için yeni bir seviye ve ortak uygarlığa bir katılmadır.”¹⁸⁴⁷ sözleriyle açıklanmış ve Türk inkılâbı’nın insanlık için bir kazanç olduğu savunulmuştur. Yazıdan da anlaşıldığı üzere bu dönemde daha çok laikliği yıpratma tehlikesine karşı mevcut iktidar ve muhalefet birlikte uyarılmakta aydınlara laikliği koruma çağrısı yapılmaktadır.

¹⁸⁴³ Hüseyin Cahit Yalçın, “Atatürk Yolunu Doğru Yol Belleyenler Kulaklarınız Çınlasın!”, *Yücel*, Sayı:118, Ağustos 1946, 223.

¹⁸⁴⁴ Yazarın Notu: Sultan Hamide’nin kendini “sıratı müstakimin yegâne kahramanı” ilan etmesi.

¹⁸⁴⁵ Yalçın, “Atatürk Yolunu Doğru Yol Belleyenler Kulaklarınız Çınlasın!”, 223.

¹⁸⁴⁶ “Ülküye Bağlılık”, *Yücel*, Sayı:125, Mart 1947, 2-5.

¹⁸⁴⁷ “Ülküye Bağlılık”, *Yücel*, 4.

Yücel'in kaleme aldığı "*Cevap İstiyoruz!*"¹⁸⁴⁸ başlıklı başka bir yazıda; Necip Fazıl Kısakürek'in 30 Mayıs 1947 tarihinde *Büyük Doğu* adlı dergisinde; yüzellilikler listesinde bulunan Rıza Tevfik'in daha önce yazdığı ve Sultan Abdülhamit yönetimini öven yazısının yayınlanması¹⁸⁴⁹ şiddetle eleştirilerek, zamanın devlet adamları, İsmet İnönü, Recep Peker ve Celâl Bayar Atatürk ve devrimleri konusunda daha önce söyledikleri sözleri hatırlatılarak bu sözleri tutmaya davet edilmektedir. "*Mecmuayı neşreden Necip Fazıl Kısakürek Büyük Doğu'su ile başladığı tarihten beri inkılâp aleyhine yaptığı din propagandasından dolayı ne huzuru rabbaniye çıkacak bir haldedir, ne de milletin harimi ismetine girebilecek bir vaziyette...Buna hiçbir şey yapılmayacak, inkılâp bunu parçalamıyacak mı? Bütün bir gençliğin heyecanına tercüman olduğumuza emin olarak sizden cevap istiyoruz.*" ifadeleri ile bu dergi hakkında işlem yapılması beklenmektedir. Nitekim İstanbul Cumhuriyet Savcılığı bu konuyla ilgili işlem başlatmıştır. Bu durum derginin iktidar üzerinde de bir etkisi olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Derginin 129,130,131'inci üçü bir arada sayısında; "*Fikir ve Kanaat Hürriyeti İstiyoruz*"¹⁸⁵⁰ adlı bir başyazı yayınlanmıştır. "*Solcu ve komünist propagandası yapıyorlar diye bazı öğretmen ve profesörler hakkında ağır kararlar alınıyormuş. Bir kere solcuyu komünist den ayırmak lazımdır.*" ifadeleri ile başlayan bu yazıda; sol fikirlere engel olmak için komünistlik damgası yapıştırıldığı ve boyuna sağcılığa taviz verildiği iddia edilmektedir. "*İrtica politikası yasaktır, komünist propaganda ve teşkilatı kanun dışıdır... Kabul ediyoruz. Fakat sinsi irticaya boyuna serbest saha verildiğini, sol kanaatlara karşı bazı çevrelerin çok haşin davrandığını da esefle görüyoruz.*"¹⁸⁵¹ ifadeleri ile de bilim adamları hakkında işlemler yapılması eleştirilmektedir. Yazının sonunda ise; "*Sosyal ve ekonomik meselelerde içtihat ve kanaat hürriyeti olmazsa nereye gideriz?*" denilerek fikir hürriyetinin olmamasının sakıncaları dile getirilmektedir. Bu yazıya bakıldığında bir takım dini faaliyetler taviz olarak görülmekte ve bu faaliyetler Atatürk ilke ve inkılâplarına yönelik tehdit olarak algılanmaktadır. İlim adamlarının solcu düşüncelerinden dolayı suçlanmasının ise fikir hürriyetine aykırı bir durum olduğu vurgulanarak eleştirilmektedir.

"*Dikkat!..Yüzellilikler Konuşuyor:Atatürk'ün Yaptığı Her Şeyi Yıkığımız Gün Eteklerine Zil Takıp Oynayacaklar*"¹⁸⁵² adlı bir yazı görülmektedir. Bu başlık Akşam gazetesinden Refik

¹⁸⁴⁸ "Cevap İstiyoruz!", *Yücel*, Sayı:128, Haziran 1947, 196-197.

¹⁸⁴⁹ *Büyük Doğu Dergisi*, 30 Mayıs 1947.

¹⁸⁵⁰ "Fikir ve Kanaat Hürriyeti İstiyoruz", *Yücel*, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 243.

¹⁸⁵¹ "Fikir ve Kanaat Hürriyeti İstiyoruz", *Yücel*, 243.

¹⁸⁵² "Dikkat!... Yüzellilikler Konuşuyor: Atatürk'ün Yaptığı Her Şeyi Yıkığımız Gün Eteklerine Zil Takıp Oynayacaklar", *Yücel*, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 248.

Halid Karay'ın 431 sayılı kanunla¹⁸⁵³ ülke dışına sürülen Osmanlı hanedan mensuplarının yurda dönüş için çıkarılacak kanun çalışmalarını destekler nitelikteki yazısına eleştirel bir karşılık için atılmıştır. Başlıktan da anlaşıldığı üzere haneden mensuplarının yurda dönmesi Atatürk'e ve İnkılâpları'na karşı bir tehdit ve Osmanlı ruhunun canlanacağı endişesi yaratmıştır.

“*Beraat Ettii!...*”¹⁸⁵⁴ adlı başka bir yazıda; Tekirdağ'da, *Meşale ve Büyük Doğu* dergilerinin Atatürk hakkındaki yazılarını telin için halkevinde protesto için toplanan gençlerin, İstiklâl Marşı'nı söylemeyi müteakip konuşma yapmaları ve bilahare dağ başını duman almış şarkısını söyleyip Cumhuriyet alanındaki Atatürk heykeline çelenk bırakmaları ayrıca Atatürk'ün eserinin muhafaza ve müdafaa edileceği ve izinde yürüneceği hakkında and içmelerinden bahsedilmiştir.

“*İnkılâp Mukaddesatı da mı Kalmadı*”¹⁸⁵⁵ adlı yazıda; II. Meşrutiyet döneminde Maliye Bakanlığı yapmış ve Atatürk'e suikast girişiminin müsebbiplerinden biri olduğu gerekçesiyle yargılanıp idam edilmiş Mehmet Cavid Bey'in eşi Aliye Cavit hanımın, Akşam gazetesine verdiği ve içeriğinde; suçsuz eşinin haksızlığa uğrayıp idam edilmesini müteakip cenazesinin kendisine verilmediği, bütün girişimlerine rağmen yetkililer tarafından mezarının yerinin söylenmediği, defnedildiği mezarının yerinin bilen varsa bildirilmesini istediği Akşam gazetesine verdiği “*İnsaniyet Namına*” başlıklı ilan eleştirilmektedir. Eleştiride; “*Parası verilen her ilanı ilancılık şirketi basacak mı? Akşam gazetesi böyle bir ilanı 10 sene evvel basabilir miydi? İlancılık şirketinden, Akşam gazetesinden ve bu ilanda inkılâp mukaddesat namına bir suç görüp görmediği hususunda Cumhuriyet savcılığından cevap istiyoruz.*” ifadeleri kullanılmıştır. Bu yazının yayınlanması, ilanla ilgili suç duyurusunda bulunulması derginin inkılâpları koruma konusunda ne kadar şahin bir tavırla hareket ettiğinin de bir göstergesidir.

Derginin “*En Büyük Tehlike*”¹⁸⁵⁶ adlı bir başyazısında; mevcut iktidarın (CHP) “*A dan Z ye kadar*” şeklinde formüleleştirilen ıslahat hareketleri (*Fikir hürriyeti, açık konuşma ve yazma* vs.) eleştirilmekte ve bazı uyarılarda bulunmaktadır. Bu bağlamda; bugüne kadar devlet dairelerinden atılan şahıslar ile fikir ihtilaline uyamayacağını sezdiği için bu yeni hava içinde nefes alamayacağını anlayarak kendi kendine uzaklaşan bir takım insanların bu değişimden faydalanarak muhalif partinin faal unsurları halini alacağı uyarısı yapılmakta ve “*En büyük*

¹⁸⁵³ TBMM Zabıt Ceridesi, 3 Mart 1924 (1340), C.VII.,28-29; Sicil-i Kavanin, C.I, İstanbul Cihan Matbaası, 1926, 448; Hilafetin ilgasına ve Hanedan-ı Osmani'nin Türkiye Cumhuriyeti Memâlikî Haricine Çıkarılması Hakkında Kanun No.431, 3 Mart 1924.

¹⁸⁵⁴ “Beraat Ettii!...”, *Yücel*, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 253.

¹⁸⁵⁵ “İnkılâp Mukaddesatı da mı Kalmadı”, *Yücel*, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 273.

¹⁸⁵⁶ “En Büyük Tehlike”, *Yücel*, Sayı:132, Ekim 1947, 315.

tehlike bizce buradadır. A dan Z ye kadar değişecek, kabul. Fakat değişen her parça yeniden dökölüp yepyeni bir hal almadıkça hiçbir yerde kullanılamayacak, bu işin acabaya tahammölü yoktur. İnkılâp ve ihtilal içinde olan Türkiye ancak bu fedakârlığı yapabildiğı gün kurtulacaktır.”¹⁸⁵⁷ ifadelerine yer verilmektedir. Bu yazıda görölmektedir ki mevcut iktidarın fikir akımlarına, açık konuşma açık yazma stratejesine olumlu bakılmamakta bu tavrın sakıncalarına özellikle dikkat çekilmektedir. Derginin bu tavrı daha önce sergilediğı demokratik tavırla çelişmektedir.

Derginin 133’üncü¹⁸⁵⁸ ve 136’ncı sayılarında “Üniversitede Yeşil İhtilal”¹⁸⁵⁹ aynı adla iki yazı yer almıştır. İstanbul Üniversitesi kapısının üstüne, üzerinde eski harfler olan yeşil bir levha üzerine yaldızla T.C. yazılması ilk yazıda,¹⁸⁶⁰ üniversite kapısının arka tarafındaki Atatürk’ün gençliğe hitabesinin sökölmesi ikinci yazıda “Bu kötü zihniyetin üniversiteye nereden ve nasıl girdiğini bilmiyoruz. Yemyeşil sancaklar açılırken Atatürk’ün hitabesi kapanıyor ve ufalıyor. Atatürk yarattığı bütün ihtilallerle beraber bir yaz boz tahtası olamayacaktır” ifadeleri ile inkılâbı tehlikeye soktuğı gerekçesiyle üniversite yönetimi sert bir şekilde eleştirilmektedir. Bu yazılarda aynı zamanda eskiye dönüş tehlikesine karşı tedbirler alınmadığı ve inkılâbı korumak konusunda kayıtsız kalındığı gerekçesiyle iktidara da göndermeler yapılmaktadır.

Lebit Fethi Yurdoğılu’nun kaleme aldığı “Saltanat Hortlıyamaz!...”¹⁸⁶¹ adlı başka bir yazıda; yurt dışında bulunan hanedan mensuplarından bir ikisinin vatana gelip gitmeleri ile ölkede hilafeti savunan dergi ve broşürlerin yayınlarını artırdığı, bu neşriyatların dini gündelik politika haline getirdiğı ve bu durumun hilafet isteklilerine mükemmel bir zemin hazırladığı kaygısı okurlarla paylaşılmaktadır. “Bir ahtopot gibi her yana kol salarak çeşitli vasıtalarla faydalanarak gizli maksatlar güden efendiler!.. Saltanat ve hilafet tarihin geliş içinde rolünü oynamış bitirmiş bir kadavradan başka bir şey değıldir. Artık hortlayamaz...İyi biliniz ki, ne yapmak isterseniz isteyin; nereye giderseniz gidin daima karşınızda (25) yaşındaki Mustafa Kemalleri bulacaksınız. Onlar, fikir yumruklarıyla beyinlerinizi paramparça edecek kudrettedirler.” sözleriyle de bunun gerçekteşemeyeceğı, gençliğin buna izin vermeyeceğı vurgulanmaktadır. Bu dönemde hanedan mensuplarının ölkeye gelip gitmeleri dergiyi tedirgin etmiş görönmektedir.

¹⁸⁵⁷ “En Büyük Tehlike”, *Yücel*, 315.

¹⁸⁵⁸ “Üniversite Yeşil İhtilâl”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 372.

¹⁸⁵⁹ “Üniversite Yeşil İhtilâl”, *Yücel*, Sayı:136, şubat 1948, 537.

¹⁸⁶⁰ “Üniversite Yeşil İhtilâl”, Sayı:133, *Yücel*, Kasım 1947, 372.

¹⁸⁶¹ Lebit Fethi Yurdoğılu, “Saltanat Hortlıyamaz !...”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 377.

“Atatürk’ün Ruhaniyetinden İstimdat”¹⁸⁶² ve “Rezalete Bakın”¹⁸⁶³ adlı yazılarla muhalif görünen basının yayınladıkları bazı yazılar dergi tarafından eleştirilmiştir. Bu yazılar *Büyük Doğu* dergisinin 31 Ekim 1947 yılında yayınlanan Cumhuriyetin 24’üncü yıldönümünde Cumhuriyet’in kuruluşundan itibaren geçen 24 yılın değerlendirmesini kapsayan “24 Madde de 24 Yıl” adlı yazısına karşı eleştiri mahiyetindedir. Necip Fazıl Kısakürek’in kaleme aldığı 24 maddelik yazı “Rezalete Bakın” başlığı ile aynen yayınlanmıştır. Bu yazıda Atatürk’ün devrimlerine yöneltilen bazı eleştirel maddeler şöyledir; *Madde 2*: “Hakimiyet Milletindir” düsturu ile Büyük Millet Meclisi kuruldu. Millet hakimiyeti lafı duvarda milletvekillerinin ensesi istikametinde kaldı. *Madde 7*: Mekteplerden din ve Allah dersleri uçuruldu ve genç adamın ruhu hiçliğe emanet edildi. *Madde 8*: Kaç göç kaldırıldı ve kadın açıldı ve bütün mumlar söndü. *Madde 9*: Kadına, tütün ameliğinden hakimlik makamına kadar her iş sahası sunuldu, ev ve aile ocağı güme gitti. *Madde 15*: Şarap ve kumar kağıdı imaline kadar her iş devlet elinde inhisarlaştırıldı. *Madde 17*: Ortaya, ezel günlerinin idarecilerini Türkler diye gösteren bir tarih tezi atıldı. *Madde 18*: Türkçe adına, henüz insan gırtlğından çıkmamış ve insan kulağına çarpmamış hırıltılar uyduruldu. *Madde 21*: Kız ve erkek talebe arasında toplu öğretim kanunlaştırıldı (Kız ve erkek talebeye, hocalarının gözleri önünde birbirinin iştahını kabartmak sanatından başka bir şey sevdendirilmedi.). Bu yazıya “Atatürk’ün Ruhaniyetinden İstimdat”¹⁸⁶⁴ başlığı ile şöyle cevap verilmiştir; “*Tarih boyunca Kabakçı Mustafa’dan Vahdettin’e, Yüzelliklere, Şeyh Said’e kadar hepsi böyle konuşmuştu. Şimdi de Necip Fazıl Kısakürek istemezük diye yemyeşil şeriat bayrağını açıyor. Kurduğın büyük eserin 24 üncü yıldönümünde eserine karşı yapılan bu kahpeçe neşriyata karşı biraz harekete geçebilmek için senden istimdat bekliyoruz.*” yazıdan da anlaşıldığı üzere bu zamanda, çok çetin tartışmaların ve eski-yeni restleşmesinin yapıldığı görülmektedir. Bu durumun inkılâp taraftarlarını oldukça endişelendirdiği görülmektedir. Olumlu tarafından bakılırsa bu dönemde fikir özgürlüğü ve kanaat hürriyetinin serbestçe kullanıldığını söylemek yanlış olmayacaktır. Yeni rejimin eksikliklerinin eleştirilmesi rejimin gelişmesi, eksikliklerinin giderilmesi ve içselleştirilmesi yönünden faydalı bir aksiyon olarak değerlendirilmektedir.

Derginin 134’üncü sayısında “Yeni Bir Kahraman Doğuyor!..”¹⁸⁶⁵ adlı bir başka yazı “Necip Fazıl Kısakürek’ten sonra şimdi de Nihal Atsız meydana çıktı. Atatürk’e tam dokuz sene evvel, neşrettiği bir herzenname ile küfür eden bu kıymetli ve büyükzat kendisine göre kimdir bakın dinleyin:” ifadeleri ile başlamaktadır. Yazıda; kinayeli bir başlıkla Nihal Atsız ve görüşleri eleştirilmektedir. Bu bağlamda Nihal Atsız’ın; *Kızılalma* dergisinde kendi el yazısı ile

¹⁸⁶² “Atatürk’ün Ruhaniyetinden İstimdat”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 384.

¹⁸⁶³ “Rezalete Bakın 24 Madde de 24 Yıl”, *Yücel*, Sayı:133, Kasım 1947, 385.

¹⁸⁶⁴ Atatürk’ün Ruhaniyetinden İstimdat”, 384.

¹⁸⁶⁵ “Yeni Bir Kahraman Doğuyor!..”, *Yücel*, Sayı:134, Aralık 1947, 439.

yazdığı; “*Bu memlekette Türkçülük fikri bir gün mutlaka muzaffer olacaktır. Irkımızın yaşaması için de birinci şart budur. Beni hayata bağlayan en büyük bağ budur. Beni hayata bağlayan en büyük bağ bu inançtır.*” ifadelerine yer verilerek Türkçülük fikrine yazarın nasıl baktığı dile getirilmiştir. Nihal Atsız’ın *Kemalizm* ve Halk Partisi karşıtlığı görüşleri ise *Kızıllema* dergisinde kendi yazdığı yazıdan kesitler verilerek okurlara sunulmuştur. Nihal Atsız’ın *Kızıllema Dergisi*’nde Halk Partisi’ni ve Kemalizm’i eleştiren yazılarına derginin kinayeli attığı başlıklarla; “*Nihal Atsız Buyuruyor*”, “*Lâfa Bakın!...*”, “*Necip Fazılla Ne Farkı Var:*”, “*Mantığa da Maşallah*” şeklinde karşılık verilmiştir. Her ne kadar Nihal Atsız bu yazıyla eleştirilse de dergi Türkçülük konusuna mesafeli değildir. Niyazi Berkes’in de söylediği gibi Türkçülüğün bir ırkçılık sorunu olmadığını, çağdaş bir toplum olma, evrensel ümmet dininden ve Osmanlı İmparatorluğu’ndan çıkma sorunu olduğu¹⁸⁶⁶ savına daha yakındır. Yücel yazarı İsmet Rasin bu konuda dergide çok sayıda yazı kaleme almıştır.

Derginin 137’nci sayısında yayınlanan “*Laiklikten Taviz Yok!*”¹⁸⁶⁷ adlı yazıda; Kemalizm’le ilgili şu ifadelere yer verilmiştir; “*Son zamanlarda şu bu ağızdan duyduğumuz, şu bu demeçte yer aldığını gördüğümüz tariflerin bizce en bedbahtı, en zararlısı layik zihniyetten fedakarlıkta bulunur görünenleridir. Dikkat edelim baylar: Şunu bunu kazanalım derken inkılâbı toptan kaybederiz!*” bu söylemlere bakıldığında Kemalizm’in birleştirici gücünün özellikle laiklikle özdeşleştirildiği anlaşılmaktadır. Laiklikten taviz verilmesinin inkılâbı tehlikeye sokacağı bu yazıda ve bunun gibi dergide yer alan çoğu yazılarda sık sık gündeme getirilmiştir.

Derginin 138’inci sayısında Muhtar Körükçü’nün “*Tehlikenin Esaslısı*”¹⁸⁶⁸ adlı yazısı yayınlanmıştır. Başlığın ortasında kitapların üstüne çıkmış ellerini iki yana açmış bir elinde meşale diğer elinde ise bir terazi olan bir kadın figürü bulunmaktadır.¹⁸⁶⁹ Anlaşıldığı kadarıyla bu figür ile kitap, dergi, gazete okuma ile bilgi, kültür ve adalet oluşur mesajı okurlara verilmek istenmektedir. Yazıda ise; “*Demokraside, alalitlak*¹⁸⁷⁰ *hümanizma da, müsamaha ve serbesti vasfından doğan bir risk vardır. Her fikre ve her mezhebe serbest yol verdiğiniz zaman bir gün Hitler’in çıkışı gibi ifratlar, harp sonunda komünist salgını gibi tefritler doğar. Bunu yevmi gazetelerde de işaret edenler, Hüseyin Cahit gibi açıkça tehlike çanı çalanlar vardır.*” ifadeleri ile demokrasinin gelişmesi ile oluşan risklerden endişe duyulduğu dile getirilmektedir. Yazının gelişme bölümünde ise reaksiyoner zihniyet ile inkılâbı eleştirenlerin görüşüne yer verilmektedir. Yazıda, eski ruh ile yeni ruh örneklerle karşılaştırılmıştır. Yazıda

¹⁸⁶⁶ Niyazi Berkes, *Türkiye’de Çağdaşlaşma*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul:2021, 44

¹⁸⁶⁷ “*Lâyiklikten Tâviz Yok!*”, *Yücel*, Sayı:137, Mart 1948, 16.

¹⁸⁶⁸ Muhtar Körükçü, “*Tehlikenin Esaslısı*”, *Yücel*, Sayı:138, Nisan 1948, 64-65.

¹⁸⁶⁹ Muhtar Körükçü, “*Tehlikenin Esaslısı*”, 64.

¹⁸⁷⁰ Yazarın Notu: Alalitlak: Gelişi güzel, ulu orta, rastgele.

gençlere seslenilmekte ve şöyle bitirilmektedir; *“İnkılâp nesline, bu zihniyete karşı çetin bir mücadele açmak, tehlikeyi iyi görüp önlemek gibi büyük bir vazife daha düşüyor.”*¹⁸⁷¹

Derginin 139’uncu sayısında Yücel’in *“Kaos!..”*¹⁸⁷² adlı yazısında; birbiri ile çelişen iki yazı referans gösterilerek *“Kaos!..”* başlığı atılmıştır. Bu iki yazıdan biri; Yusuf Ziya Ortaç’ın *Çınaraltı Mecmuasında* 17/3/1948 tarihli sayısında yayınlanan komünizm tehlikesine karşı yazılan *“Türkiye’de komünist tehlikesi, artık polisin görebileceği hududu geçmiş, ama profesörün görebileceği huduttan içeri henüz girememiştir. Türkiye’de komünizm, sergide resim, camekânda kitap ve kürsüde ilimdir! İstiklal-İstiklal! Evet ama üniversitenin istiklali Türk Milletinin istiklalinden çokook sonra gelir.”* ifadelerinin bulunduğu bir yazıdır.

Diğer yazı ise; 16/3/1948 de yayınlanan *Akşam* gazetesinden *“ikinci ağır ceza mahkemesinde duruşmaları gizli olarak yapılmakta bulunan 56 mevkuf komünistlik sanığı aralarında bulunan ve kapatılan “İşçi Partisi” mensuplarından otuzu dün geç vakit mahkeme kararıyla tahliye edilmişlerdir.”* ifadelerini kapsayan alıntı yazıdır. Derginin bu yazısı incelendiğinde komünist düşünceye inkılâbın bekası açısından karşı çıkılmaktadır. Ancak, sol görüşlü kimselerin kesin deliller elde edilmediği sürece komünistlikle suçlanmalarına da çok sıcak bakılmamaktadır.

Derginin 140’uncu sayısında Yücel’in kaleme aldığı *“Bir Avuç Acı Gerçek”*¹⁸⁷³ adlı başyazı görülmektedir. Bu yazıda; inkılâbı koruma adına oldukça çarpıcı ifadelere yer verilmekte ve CHP ve DP Atatürk inkılâplarından tavizler vermekle suçlanmaktadır. Hatta bu sayının Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından toplatıldığı *“141-142 sayılı Yücel’i neşrettikten sonra 140 sayılı nüshamızın Cumhuriyet başsavcılığınca toplattırıldığını öğrendik. Bu yüzden Yücel’in intişarında zaruri bir gecikme oldu. Bu gecikmeden dolayı okuyucularımızdan özür diliyoruz.”*¹⁸⁷⁴ derginin 143-144-145’inci birlikte yayınlanan sayısında bu ifadelerle belirtilmiştir. Görünür sebebi her ne olursa olsun toplatılmasının asıl gerekçesinin bu başyazı olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir yazı *“İşte Türkiye’den Mayıs 1948”*¹⁸⁷⁵ adlı yazıdır. Bu yazıda; 13 Nisan 1948 tarihinde vefatının yıldönümü dolayısı ile Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesinde Abdülhamit için bir tören yapılması eleştirilmiştir.

Atatürk’ün isminin bir reklam yayınında kullanılmasının eleştirildiği *“Bir de Milli Piyangonun Propaganda Şefinin Yaptığı Şu Rezalete Bakın:”*¹⁸⁷⁶ adlı yazıda; *“Atatürk’ün adı*

¹⁸⁷¹ Körükçü, “Tehlikenin Esaslısı”, 65.

¹⁸⁷² “Kaos!..”, Yücel, Sayı:139, Mayıs 1948, 175.

¹⁸⁷³ “Bir Avuç Acı Gerçek”, Yücel, Sayı:140, Haziran 1948, 185.

¹⁸⁷⁴ Yücel, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 350.

¹⁸⁷⁵ “İşte Türkiye’den Mayıs 1948”, Yücel, Sayı:140, Haziran 1948, 202.

¹⁸⁷⁶ “Bir de Milli Piyangonun Propaganda Şefinin Yaptığı Şu Rezalete Bakın:”, Yücel, Sayı:140, Haziran 1948, 206.

piyango reklamına vesile oluyor!..Türk milletinin en kutsi günlerinden biri, en büyük evladının adı reklam oyunlarından birinin kirli kucağına atılıyor.” ifadeleriyle okuyuculara sunulmuş reklamda nasıl kullanıldığı alıntı yapılarak “Talihsizlikten şikayet mi ediyorsunuz? İmkânlarınız mı kıt? Fakat 19 Mayıs 1919’da Samsuna çıktığı zaman Atatürk de memleketi böyle bulmuştu. Neticede herkesin malumu: kurtulan ve yükselen bir vatan, 19 Mayıs bir milli piyango bileti sizi de kurtarabilir.” reklam sözleri verilmekte ve “Sormak istiyoruz; acaba bu rezilane reklamı düşünen mel’un kafa aynı fütursuzluk ve cesaretle Cumhurbaşkanı İnönü’nün hatta Başvekil Hasan Saka’nın ve hatta daha ufak yaşayan bir devlet memurunun isimlerini aynı şekilde bir oyuna reklam edebilir miydi? CEVAP VE HESAP İSTİYORUZ!..” şeklinde de sert bir şekilde eleştirilmektedir. Yetkililer bu husus için açık bir şekilde göreve davet edilmektedir. Derginin; Kemalizm’den taviz olarak gördüğü bu gibi hususlarda oldukça sert bir tavır takındığı görülmektedir.

Derginin 141-142’nci sayısında; bir önceki sayıda kapanacağını belirtmesi üzerine, okur tepkilerini ve kapanmanın Atatürk inkılâplarını korumada zafiyet oluşturacağını ifade eden üç okur mektubu “Bir Avuç Acı Gerçek Vesilesiyle ÜÇ MEKTUP”¹⁸⁷⁷ başlıklı yazısı yer almıştır. Bu yazıda yer alan okur mektuplarında; derginin kapanmayı gözden geçirmesi istenmiş ve Atatürk ilke ve inkılâplarına yönelen tehlikelere işaret edilmiştir. Bu yazıda özellikle *laiklik* ilkesinin yıkılmak istendiği iddiaları üzerinde durulmuştur. Tekke ve zaviyelerin tekrar açılmak istendiği, laik okul- din okulu çatışmalarının arttığı vurgulanmıştır.

Derginin ilk serisinin son sayısı olan 143-144-145’inci sayısında *Yücel*’in “O Gelmemiş Olsaydı”¹⁸⁷⁸ ve “Atatürk’ün Varlığı”¹⁸⁷⁹ adlı yazıları görülmektedir. İlk yazıda; Atatürk’ün vefatının onuncu yıldönümünde derginin “Yücel ki O’nun izinden yürümeyi, eserleri üzerine titremeyi, emanetlerini var kuvvetiyle korumayı yaşamasının tek maksadı bilmiştir. Bugünlerde kendine çeki düzen vermek, O’nunla dolup taşmak hem vazifesi, hem zevkidir. Bu nüshamızı da gönlümüz gibi O’nunla dolduruyoruz.” ifadelerine yer verilmiştir. “O mahilerdir ki derya içredir deryayı bilmezler” ifadesi ile başlayıp Atatürk’ü unutanlara, yaptıklarını inkâr edenlere evvelen kızıyorduk şimdi ise sadece gülüyoruz eleştirilerini yöneltmekte ve “Güneşi balçıkla sıvamak isteyenlere kızmak aptallık olur; onların budalalığına gülüp geçmeliyiz.” ifadeleriyle bu durumda olanları dergi okurlarına şikayet etmektedir. İkinci olarak ise yine *Yücel*’in “Atatürk’ün Varlığı” adlı yazıda; Atatürk’ün, Türkiye’de ibadetin Türkçe yapılmasına yönelik anekdotları anlatılmakta, Atatürk’ün ölümünden sonra tekrar arapçaya döndürme girişimleri eleştirilmektedir. “İnkılâplarımızdan

¹⁸⁷⁷ “Bir Avuç Acı Gerçek Vesilesiyle Üç Mektup”, *Yücel*, Sayı:141-142, Temmuz-Ağustos 1948, 247-151.

¹⁸⁷⁸ “O Gelmemiş Olsaydı...”, *Yücel*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 311.

¹⁸⁷⁹ “Atatürk’ün Varlığı”, *Yücel*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 337.

tavizde bulunmaya yeltenler, kendi inanışlarıyla, Atatürk'ün manevi varlığının kendilerini çarpacağından korkmuyorlar mı?" diye inkılâp karşıtlarına mesajlar verilmektedir.

Derginin ikinci seri 5'inci sayısında *"İnkılâba Kasitler"*¹⁸⁸⁰ ve *"Bir Şeyler Oluyor!.."*¹⁸⁸¹ adlı başyazılar ile dergi; inkılâbı tehlikeye düşüren faaliyetlere karşı eleştirilerinin dozunu iyice artırmıştır. İlk yazıda; *"Parti çekişmeleri alıp yürürken, inkılâbın ruhuna kıyılmasından doğan endişeler oldukça büyüktür. Cehalet ve irticaya baş kaldırma imkânları verip, seçim mücadelesini kazanmaya çalışmanın yurda ihanetten başka bir mânası olur mu, bilmiyoruz."*¹⁸⁸² ifadeleri kullanılmakta ve seçimlerin yaklaşması ile partilerin oy toplamak maksadıyla din istismarına göz yummaları Mareşal Fevzi Çakmak'ın cenazesinde çıkan olaylar,¹⁸⁸³ üniversitelerde şiddet olaylarının artması gibi hareketler örnek gösterilerek memleketin ve inkılâp ruhunun, cehalet tarafından boğulmaya bırakıldığı hararetle bir şekilde iddia edilmektedir. İkinci yazıda ise *"İnkılâba bir şeyler oluyor. Millet in dışını tırnağına takarak silkinip attığı gerilik adına ne varsa bir bir dirilmeye çalışıyor. Bu hortlaklar içinde, en çok başkaldıranı, milleti yüzyıllardır medeniyetten uzak tutmuş olan softalık ve yobazlıktır."* ifadelerine yer verilmektedir. Bu yazılarda ayrıca; partilerin delalet içinde oldukları vurgulanmakta ve komünizmden korunmak için din istismarına göz yumulmasının tehlikeleri konusunda yetkililer uyarılmaktadır. Netice de, inkılâba yönelen cehalet ve eskiye dönüş tehditi konusunda derginin ciddi endişeler taşıdığı ve bu endişelerini yazılarına yansıttığı görülmektedir.

Dergide *"Din ve Müsamaha"*¹⁸⁸⁴ adlı Diderot'un¹⁸⁸⁵ sözlerini veren bir çerçeve yazısı yer almaktadır. Bu yazıda; *"İnsanları namuslu yapan şeyin kanunlar değil de, Tanrıya iman olduğuna inanan bir millet, bence ileri bir millet sayılmaz."* bu tür yazıların dergide çoğu zaman kullanıldığı görülmektedir. Bundan derginin ulaşmak istediği amacın; din düşmanlığından çok dinin yönetimden uzak tutulması, dinin istismar edilmemesi, modern devlet yönetimlerinde olduğu gibi demokratik, laik, sosyal ve hukuk devleti niteliklerinin halkın zihinlerine yerleştirilmesi olduğu değerlendirilmektedir.

¹⁸⁸⁰ "İnkılâba Kasitler", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 1.

¹⁸⁸¹ "Bir şeyler Oluyor!..", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 1.

¹⁸⁸² *İnkılâba Kasitler*", *Yücel*, 1.

¹⁸⁸³ Hacı Veli Gök, "Mareşal Fevzi Çakmak'ın Vefatının Türk Basınına Yansıması ve Radyoevi Hadisesi", *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2021 Güz (35), 125-154. Yazarın Notu: Mareşal Fevzi Çakmak 10 Nisan 1950'de vefat etmiştir. Vefatının ardından çıkan karışıklıklar sebebiyle resmî tören düzenlenememiştir. Bunun üzerine Çakmak'ın tabutu top arabası yerine büyük bir kalabalık tarafından eller üzerinde taşınarak Eyüp Sultan mezarlığında son yolculuğuna uğurlanmıştır. Mareşalin vefatından sonra ülke genelinde yas günü ilan edilmemiştir. Hükümetin, Çakmak'ın vefatından sonraki sürece gereken önemi göstermediği ve radyoların müzik yayını başta olmak üzere normal yayın akışlarına devam edildiği gibi iddialar nedeniyle çeşitli hadiseler meydana gelmiştir.

¹⁸⁸⁴ "Din ve Müsamaha", *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 21.

¹⁸⁸⁵ Yazarın Notu: Denis Diderot (1713-1784): Fransız yazar ve filozof (Demokrasi, Güçler Ayrılığı ve Laikliği Savunur.)

Yine aynı sayıda “*Arapça Ezan*”¹⁸⁸⁶ adlı çerçeve yazısı yer almıştır. Bu yazıda; bir okurun, köyün birinde ezanın, aşağı mahallesinde Arapça, yukarı mahallede ise Türkçe okunması gündeme taşınmıştır. Ezanın kanunlara ve memurlara rağmen hala Türkçe okutulmadığı ve sağlam bir zemine oturtulmadığı eleştirilmektedir. Bu dönemde kimi çevrelerce, ezanın Türkçe okunmasının halk tarafından benimsenmediği savunulmakta ve bu konunun da basında yer aldığı anlaşılmaktadır. Derginin yazılarına bakıldığında, ezanın Türkçe okunmasını laikliğin bir gereği olarak düşünüldüğü ve Türkçe ezanın devam etmesinin desteklendiği görülmektedir.

Yücel imzası ile kaleme alınan “*Demokratlardan Neler Bekliyoruz*”¹⁸⁸⁷ adlı 14 Mayıs 1950’de seçimle yönetime yeni gelen DP’ye atfen yazılmış bir yazı yer almaktadır. Yazıda; Bu zamana kadar inkılâbın aldığı merhale değerlendirilmekte ve CHP iktidarının özellikle 1938 den sonra tatbik ettiği uygulamalar eleştirilmektedir. İktidara yeni gelen DP’den de bir takım istekler sıralanmıştır. Bunlardan birincisi laiklik ile ilgili ikincisi devletçilik ile ilgili ve üçüncüsü ise Milli Eğitim davasıdır; DP’den halkın bilgi ve kültür seviyesini yükseltecek tedbirler alınması istenmektedir. Dördüncüsü köylüye gereken değerin verilmesi, köylüyü efendiliğe götürecek kültür, sağlık iktisadi refah şartlarının gerçekleştirilmesi istenmektedir. Beşincisi ve en önemlisi ise; devletin kurtarıcı prensiplerini koruma ve Atatürk’ün inkılâpçılık ilkesi doğrultusunda hareket edilmesidir. Derginin isteklerine bakıldığında iç politikayı iyi takip ettiği ve aksayan hususları gayet iyi bir şekilde gözlemlediği anlaşılmaktadır.

Derginin 7 ve 8’inci sayılarında M.Baydar’a ait “*Zemin ve Zamana Göre*”¹⁸⁸⁸ başlıklı ilginç bir yazıya yer verilmiştir. Bu yazıda; A ve B şahısları karşılıklı konuşturulmuş, mizahi ve kinayeli bir tarzla eleştiriler okurlarla paylaşılmıştır. Bu bağlamda;

“*Laiklik Oku*”¹⁸⁸⁹

A-Altı okun en uzun hangisi acaba?

B-Lâiklik

A-Nereden biliyorsun?

B-Çünkü en çok o batıyorda.

En Zor ve En Kolay Şey¹⁸⁹⁰

A-En kolay şey nedir bilir misin?

B-Hele düşüneyim biraz.

A-Canım düşünmeye lüzum yok, ben sana söyleyivereyim.

B-Söyle bakalım.

A-Anlamadığımız veya beğenmediğimiz kimseye damga vurmak.

B-Ya en zor şey..

A-O da bunun aksi.Yani damga yemeden, irtica ile gerilikle mücadele edebilmek.

¹⁸⁸⁶ “Arapça Ezan”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 62.

¹⁸⁸⁷ “Demokratlardan Neler Bekliyoruz”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:6 (151), Haziran 1950, 3.

¹⁸⁸⁸ M.Baydar, “Zemin ve Zamana Göre”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 30.

¹⁸⁸⁹ Baydar, “Zemin ve Zamana Göre”, 30.

¹⁸⁹⁰ Baydar, “Zemin ve Zamana Göre”, 30.

*Arapça Ezan Gibi*¹⁸⁹¹

- “Arapça ezan gibi işimi hallettim” ne demektir?
- Düşüneyim biraz.
- Canım düşünmeye lüzum yok, dinle: en çetrefil, en dikenli bir meseleyi yıldırım sür’at ile halletmek.
- Öyle ise desene “Arapça ezan gibi” bizde sür’at ve neticeye derhal varma bildiren bir darbı mesel olacak.
- Tabii ya!
- Öyle ise, bu yeni darbımeseli müsaadenle ilkin ben kullanayım.
- Kullan bakalım.
- İnşallah bundan sonra hükümet, vatandaşın dilekçelerini arapça ezan gibi halleder.
- Amin!

*İleri Fikir*¹⁸⁹²

- İleri fikre niye bu kadar düşmanlık var?
- Çünkü ileri fikir ilerlemekten gelir. Fikirde ilerlemenin moda mânası ise tecavüzdür.
- Nelere tecavüz?
- Nelere olacak. Geçmişe, mukaddesata, an’anelere...”

Dergi kendine göre zemin ve zaman olaylarını gündeme taşımıştır.

Derginin 7’nci sayısında Yücel’in “Arapça Ezan Kimlerin İşine Yaradı”¹⁸⁹³ adlı bir mizahi yazı türü daha yer almaktadır. Bu yazıda; bir şirketin arapça ezanla ilgili reklamı; “Sevgili yurdumuzun Ezanı Muhammedinin feyiz ve nuruna kavuşması ve bu hayırlı işin Ramazanı Şerife tesadüf etmesi dolayısıyla 20 sene evvel meşhur bestekâr Hafız S.Kaynak’ın okuduğu plâkı hakkıyla bir iftihar duyarak ve hükümetimizin verdiği müsaadeden istifade ederek kadir bilen halkımıza takdim ederiz.” Columbia Plâk Şirketi. Basında yer aldığı şekliyle servis edilmektedir. Yazıda, okurlara Arapça ezan okunmasından en çok faydayı şirketlerin gördüğü mizahi bir anlayışla anlatılmaktadır. Derginin çeşitli yazılarında makul bir gerekçeyle Arapça bilmeyenlerin ezanın ve duaların anlamını da bilmediklerini Allaha yapılan ibadetlerin körü körüne yapıldığı iddia edilmektedir. Kanaat odur ki; bu iddialar doğru olsa bile Türkçe ezanın halk tarafından benimsenmediği anlaşılmaktadır. Bu durum da şunu göstermektedir ki uygulama doğru olsa bile halka rağmen yapılamamakta ve başarılı olamamaktadır.

Yücel’in “Beyefendilere Ne Oluyor?”¹⁸⁹⁴ adlı bir çerçeve yazısında; resmi gazetede (2567 sayı, 3.cilt, 6.sayfa) 29/11/1934 tarihinde yayınlanan 2590 numaralı kanuna göre yasak edilen bazı kelimelerin “Ağa, Hacı, Hafız, Hoca, Molla, Efendi, Bey, Beyefendi, Paşa, Hanım, Hanımefendi ve Hazretleri gibi” resmi makamlar tarafından kullanılması eleştirilmektedir. Ekim 1955’de zamanın Maliye Bakanı Hasan Polatkan’ın “Reis beyefendi, guvernör arkadaşlarım, muhterem misafirlerimiz.” şeklinde başlayan bir konuşmasına şöyle bir eleştiri yöneltilmektedir; “İstanbul, Ankara Radyolarını dinliyen gazeteleri açın, kanunen yasak ettiği hatta ihmal edip unuttuğu,

¹⁸⁹¹ M.Baydar, “Zemin ve Zamana Göre”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 53.

¹⁸⁹² Baydar, “Zemin ve Zamana Göre”, 53.

¹⁸⁹³ “Arapça Ezan Kimlerin İşine Yaradı”, *Yücel*, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 32.

¹⁸⁹⁴ “Beyefendilere Ne Oluyor”, *Yücel*, Son Seri Sayı:2 (155), Aralık 1955, 71.

Seyyit, vs. gibi bütün kelimeler tekrarlanıp alınıyor. Bu takım insanları bırakalım. Fakat resmi ağızların kanuna ve devrime biraz daha hürmetkâr olmalarını istiyor ve bekliyoruz.”. Bu haklı bir eleştiri olmakla birlikte, halk diline yerleşmiş kelimelerin kaldırılması veya kullanılmaması pek de mümkün görülmemektedir. Bu kanun bugün de yürürlükte olmasına rağmen yasaklanan çoğu kelimeler gerek resmi makamlar gerekse halk tarafından halen kullanılmaktadır.

Derginin 4’üncü sayısında *Yücel*’in “*Devlet Adamı Sorumluluğu*”¹⁸⁹⁵ adlı yine inkılâbı koruma düşüncesi ile yazılmış bir başyazısı yer almaktadır. Yazıda; devlet adamı niteliklerinin başında kamu yararının özel yarardan üstün tutmak ilkesinin önemi üzerinde durulmaktadır. “*İktidarın verdiği sarhoşluk, araya giren türlü kişisel tutkular, devlet adamından beklenen “kamusal davranış”ı özel yarar çukuruna kolayca atabiliyor. Dine inanıp inanmamayı, din öğretimi alıp almamayı özel bir mesele olmaktan çıkarıp, bunu resmi ve milli bir yarar gereği gibi gösterebiliyor. Burada özel yarar kamu yararının üstüne çıkmıştır. Oysa genel yarar, o laik ülkeyi yobazların elinden kurtarmayı buyurmaktadır.*” denmekte ve kamu yararı gözetilmediği için iktidara mensup devlet adamları isim ve yer verilmeden eleştirilmektedir.

Derginin 6’ncı sayısında¹⁸⁹⁶ iki yazı göze çarpmaktadır. Bunlardan biri İstanbul’da bir ilkokulda bir din dersinin nasıl yapıldığı hakkında gözlemlerin anlatıldığı Yaşar Yalçın’ın “*Bir Din Dersi*”,¹⁸⁹⁷ diğeri ise; okurdan okurlara adlı köşede yayınlanan Hüseyin Öztürk isimli okurun gönderdiği şehirlerde kara çarşafli kadınların sayısının giderek arttığı ve Kılık Kıyafet İnkılâbına uyulmadığı eleştirilerinin yapıldığı “*Kara Çarşaf*”¹⁸⁹⁸ adlı yazıdır. Her iki yazının da ortak noktası; inkılâpların kökleşmesini sağlamak maksadıyla aydın kişilerin Atatürk inkılâplarının uygulanmasına tesir etmesi ve biraz daha fazla sorumluluk alması gerektiği yönünde yapılan çağrılardır.

Derginin 7’nci sayısında “*19 Mayıs’ın Eşiğinde*”¹⁸⁹⁹ adlı başyazıda; 19 Mayıs 1919’dan önce *Mustafa Kemalci* ruhun savaştığı iki düşmandan bahsedilmektedir. Bu iki düşmanın her ikisinde Kurtuluş Savaşı ile yenilgiye uğratıldığı vurgulanarak, bunlardan birinin memleketi işgal etmiş olan dış düşmanlar, diğeri ise ulusu aptal yapmaya çalışan tekkeler, şeyhler, kara cahillik ve yobazlığı içeren iç düşmanlar olduğu tespiti yapılmaktadır. Dergiye göre; inkılâp hamleleri esnasında sinmeğe mecbur bırakılan bu iç düşmanlar; safsata tüccarlığı, dinsel siyaset yaparak memleketi medeniyet tarikatından uzaklaştırmakta ve modern kılıklarla yeniden ortaya çıkmaya yeltenmektedirler. Ayrıca dergi tarafından “*Atatürk’e göre nasıl tekkelerin gayesi halkı meczup ve aptal yapmak ise, devrim düşmanlığı yapanların amacı da aynıdır. Oysa ki halk meczup ve aptal*

¹⁸⁹⁵ “Devlet Adamı Sorumluluğu”, *Yücel*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 197.

¹⁸⁹⁶ *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956.

¹⁸⁹⁷ Yaşar Yalçın, “Bir Din Dersi”, *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 347.

¹⁸⁹⁸ Hüseyin Öztürk, “Kara Çarşaf”, *Yücel*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 373.

¹⁸⁹⁹ “19 Mayıs’ın Eşiğinde”, *Yücel*, Son Seri Sayı:7 (157), Mayıs 1956, 1.

olmaya karar vermemiştir. Ondokuz Mayıs işte bu kararın sembolü olarak kutlanmalıdır.” ifadelerine yer verilerek; devrim düşmanlığı yapanlara dikkat çekilmekte, tekke ve zaviyeleri canlandırma girişimlerine karşı çıkılması için ülkeyi yönetenler ve okur kitlesi duyarlı olmaya davet edilmektedir.

Tarık Zafer Tunaya, Atatürk’ün yaptığı devrimleri Doğu geleneklerine bağlı uysal bir halk kitlesi adına, milli iradeyi temsil eden aydınların harekete geçmesi olarak ele almaktadır.¹⁹⁰⁰ Bu bağlamda harekete geçen aydınlar aynı zamanda devrimleri korumak amacıyla çeşitli görüşler dile getirmişlerdir.

Hikmet Sami Türk’ün “Devrimleri Korumak”¹⁹⁰¹ adlı yazısında; devrim atılımlarının temelinde batılı ulusal ve ileri bir toplum oluşturma maksadının olduğu vurgulanmaktadır. Devrimlerin korunması ve köklenebilmesi için de bazı düşünceler ileri sürülmektedir; bu düşüncelerden ikisi, düşünce inkılabının gerçekleştirilmesi ve halk eğitimi seferberliği ilan edilmesidir. Bu yolda başarıya ulaşmak için halkın kültür seviyesini yükseltmek ana faktör olarak ele alınmakta inkılâp ilkelerinin ancak o zaman halk kitlelerinin diplerine kadar sindirilebileceği ve devrimlerin korunabileceği iddia edilmektedir.

Derginin 10’uncu (163) sayısında Nimetullah Öztürk’ün “Gene Ümmet Devrine Dönmek mi?”¹⁹⁰² ve Yücel’in “Kaybedenler”¹⁹⁰³ adlı yazıları yer almaktadır. İlk yazı şu ifadelerle başlamaktadır; “Yurdumuzun bir ongunsuzluğu (talihsizliği) var. Her ne süre ileriye doğru gitmeye başlasa önüne geriletici bir engel çıkıyor ve onu gene eski ortaçağ ümmet gidişine döndürmeye çalışıyor. Tanzimatla başlayan uygarlaşma yürüyüşüne karşı ne denli engeller çıktığını biliyoruz.” Bu yazıyla; batılılaşma çabalarının önüne çıkan engellerden bahsedilmiş bu engellerden biri olarak da o dönemde yayımda olan *Din Yolu*¹⁹⁰⁴ dergisi eleştirilmiştir. Ankara merkezli dini bir dergi olan “Din Yolu” için de “Bugün de önümüze bir (Din Yolu) çıkıyor ve henüz ulus yolunda ilerlemeye yeni başlamışken, bizi gene eski ümmet devri yoluna döndürmeye çalışarak ulus yolunda yürümekten alıkoymaya çab alıyor.” ifadeleri kullanılmaktadır. Bu yazıda; *Din Yolu* dergisinde çıkan din eksenli yazıların ümmet devrini hatırlattığı tespitleri yapılmış ve bu dergide ileri sürülen görüşlere cevaplar verilmiştir.

¹⁹⁰⁰ Tarık Zafer Tunaya, *Devrim Hareketleri İçinde Atatürk ve Atatürkçülük*, Turhan Kitabevi, 1981, 107.

¹⁹⁰¹ Hikmet Sami Türk, “Devrimleri Korumak”, *Yücel*, Son Seri Sayı:9 (162), Temmuz 1956, 150.

¹⁹⁰² H. Nimetullah Öztürk, “Gene Ümmet Devrine Dönmek mi?”, *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 184.

¹⁹⁰³ “Kaybedenler”, *Yücel*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 189.

¹⁹⁰⁴ Yazarın Notu: *Din Yolu Dergisi*:15 Mart 1956 tarihinde birinci sayısını çıkaran *Din Yolu*, 1 Eylül 1957 deki 36. sayısı ile yayım hayatına son veren, Ankara merkezli dini ve içtimai bir dergidir. İlk 7 sayısında imtiyaz sahibi İsmail Hakkı Baltacıoğlu’dur. 8. sayıyla *Din Yolu*’nun başına Ragıp Akyavaş geçmiş; 13. sayı itibariyle Rıza Atila derginin sahibi olmuş, Ahmet Çadircı da 26. sayıdan itibaren idare müdürü unvanını almıştır (Muhammed Kalenderoğlu, “Din Yolu Dergisine Dair Bir İnceleme”, *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9/17 (Ocak-January 2022), 110-137.).

“*Kaybedenler*”¹⁹⁰⁵ başlıklı ikinci yazıda; Atatürk’ün ölümünden sonra getirdiği hayat felsefesinin daha açık ve duru bir şekilde anlaşıldığı “*Atatürk, vefatının üzerinden gün geçtikçe daha duruluşan daha açık ve seçkin anlaşılan bir yaşayış felsefesinin kurucusu olarak yükseliyor. Eli keserli ve ağzı köpüklü batıkların, sözü küfürlü yahut yazısı nankör sapıkların kendilerini meydana vuruşu birer delilidir.*” sözleriyle ifade edilmektedir. Yazıda; büyük inkılâplarda mutlak zarar gören bir zümrenin bulunacağı tespiti yapılmaktadır. Bu zarar görenlerin de kimler olduğu konusunda bilgiler verilmektedir.¹⁹⁰⁶ Zarar gören bu zümrenin öç alma peşinde olduğu da vurgulanmaktadır. Ancak, bunların başarılı olamayacağı belirtilmektedir. Dergi bu son sayısında bile Kemalizm ve devrimler konusunda en ufak bir geri çekilme veya derginin yaşaması için en küçük bir taviz vermemiş yayınlandığı ilk tarih olan Şubat 1935’ten yayınına son verdiği Ağustos 1956’ya kadar bu tavrını ve bu yayın politikasını sürdürmüştür.

¹⁹⁰⁵ “*Kaybedenler*”, *Yücel*, 189.

¹⁹⁰⁶ Yazarın Notu: *Zarar Görenler*; Yazıda; tekkesi kapatılanlar, cerre çıkması durdurulanlar (*Osmanlı medreselerinde eğitim alıp halkın ihtiyaçlarını karşılayanlar*), çiftliğine boğaz tokluğuna işçi diye dört kadın almaktan alıkonanlar vb. şeklinde sayılmıştır.

SONUÇ

Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması ve Cumhuriyet'in kurulmasını müteakip bu savaşı yöneten ve Cumhuriyeti kuran kadro; Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde çağdaş bir toplum yaratma hedefiyle cesur reform hareketlerine girişmiştir. Bu reform hareketleri ile birlikte yeni kurulan devlete bir ideoloji tesis etmek gerekmektedir. Gerçekte Mustafa Kemal'in inkılâpları ile ortaya çıkan sonuçlar ve savunduğu fikirler *Kemalizm* ideolojisini kendiliğinden ortaya çıkarmaktadır. Bu dönemde en önemli olan husus, oluşturulmak istenen ideolojik yaklaşımın halka doğru bir şekilde benimsetilmesidir. Bu yaklaşımı halka benimsetmenin en uygun aracı ise kuşkusuz o dönemin dergi ve gazeteleridir.

Bu dönemde yayınlanan dergilerin çoğunluğunun (*Yücel, Kadro, Ülkü, Varlık, Papirüs* vb.) faaliyet ve amaçları incelendiğinde; yeni kurulan devlette bir ideoloji oluşturma çabası içerisinde oldukları görülür. Çünkü bu kurulan devletin ilelebet yaşayabilmesi için yeni bir ideolojisi olmalıdır. İdeolojisi olmayan devletlerin sürekliliği ve yaşaması mümkün değildir. Yeni devletin yapısına, dünyada olan mevcut ideolojilerin (*Komünizm, Kapitalizm, Liberalizm* vs.) uygun olmadıkları aşikârdır. Ortamının şekillendirilmesinde ve toplumsal değişimin gerçekleştirilmesinde yani *Kemalizm*'in zihinlere yerleştirilmesinde bu dönemde süreli yayınlar çok önemli vazifeler icra etmişlerdir.

İşte bu süreli yayınlardan biri, Atatürk'ün ilke ve inkılâplarına koşulsuz destek veren *Yücel Dergisi*'dir. *Yücel*, aylık olarak yayınlanan fikir, kültür ve sanat dergisidir. Yayın hayatına 23 Şubat 1935'te başlamıştır. Dergi varlığını kesintili olmakla beraber Kasım 1956'ya kadar sürdürmüştür. Bu 21 yıllık sürede toplam 163 sayı yayınlamıştır. *Yücel*, o dönem yayınlanan dergilerle kıyaslandığında uzun ömürlü dergilerden biri olarak görülmektedir.

Dergiyi çıkaranlar Muhtar Fehmi Enata'nın liderliğinde genç hukuk öğrencileridir. Bu yönetim kadrosu, ilerleyen dönemlerde Atatürkçü düşüncenin ve inkılâplarının gönüllü savunucuları olmuşlardır. Derginin bu kadrosu; ülkenin ilerlemesi ve gelişmesi için toplumun dönüştürülmesinin gerekli olduğuna inanmış, *Batıcı* görüşü savunan ve Batı kültürü ile yetişen insanlardır. Doğal olarak derginin içeriğinin oluşturulmasına bu görüş (*Batıcılık*) damgasını vurmuştur. İncelendiğinde derginin çok geniş bir yazar ve şair kadrosu olduğu görülmektedir. Ulusal ölçekte tanınmış dönemin ünlü yazarları (*Yaşar Nabi, Behçet Kemal Çağlar, Yusuf Mardin, Vedat Günyol, Cahit Sıtkı Tarancı, Sabahattin Ali, Halit Ziya Uşaklıgil* vb.) dergide çeşitli konularda yazılar yazmışlardır. Bunun yanında o zaman genç ismi duyulmamış amatör yazarların (*Bülent Ecevit, Rahşan Ecevit, Fakir Baykurt* vb.) yazıları da mevcuttur. Derginin yayın politikasının dışında yazı yazan zıt görüşlü yazarlarda (*Nurullah*

Ataç, Necip Fazıl Kısakürek, Abidin Daver, Şevket Rado, Vedat Nedim Tör, Hüseyin Nihal Atsız vb.) çeşitli konularda yazılar yazmışlardır. Bu zıt görüşlü yazarlar dergiyi zaman zaman sert bir şekilde eleştirerek eksiklikleri ortaya koymuşlardır.

Yücel Dergisi yayın hayatı boyunca çeşitli zamanlarda hem eleştiri almış hem de övülmüştür. Dergi, kendisi hakkında yapılan olumlu ve olumsuz eleştirileri dergide yayınlamış, okurlara söz hakkı vermek suretiyle okurlarıyla çoğu zaman paylaşmıştır. Kendisine yapılan haksız eleştirilere karşı kayıtsız kalmamış her zaman karşılık vermiştir. Çeşitli zamanlarda kendi sayılarında olumlu-olumsuz yapılan eleştirilere açık olduğunu ifade etse de özellikle olumsuz eleştirilere karşı çok açık olmadığı yazılarından anlaşılmaktadır. Zaman zaman okurlar tarafından dergi hem övülmüş hem de bazı yazıları dolayısıyla eleştirilmiştir. Bu bağlamda; dergi okur görüşlerine içeriğinde her zaman yer vermiş genellikle kendi görüşlerini benimsetme aracı olarak kullanmıştır. Nadiren de olsa olumsuz okur görüşlerini yayınladığı da görülmektedir.

Yücel'de yazı yazan yazarlar daha çok, halkın eğitilmesi, Cumhuriyet ideallerinin halka öğretilmesi ve sevdirmesi, günlük siyasi gelişmeler ve politik gündem, dil, tarih bilincinin oluşturulması, şiir, edebiyat, güzel sanatlar, geleneksel sanatlar, coğrafya, memleket güzelliklerini içeren konu kapsamı ile çok geniş bir alanda faaliyet göstermiştir. Yazarların kimi makaleler yazmış, kimi mizahi anlatım tekniğini kullanmış, kimi şiir, hikâye, masal yazmış, kimi çeviri, tenkit, anket, bilmece, bulmaca yazılarını kaleme almıştır. Dergide; amatör yazarlarla birlikte binin (*yaklaşık 1200-1300*) üzerinde yazarın yazı yazdığı değerlendirilmektedir. Derginin düşünsel ve sanatsal yönetimini üstlenen yazarlar dönem dönem değişmiştir. İlk (*61'inci sayısına kadar*) *Kemalettin Birsen, Yaşar Nabi, Behçet Kemal Çağlar, Yusuf Mardin* gibi yazarlar etkilidir. 1940 yılından sonra dergi "*Hümanizmanın aracılığı ile kendini bulmak*" sloganıyla yeni bir evreye geçmiş ve bu dönemde ise *Orhan Burian ve Vedat Günyol* derginin düşünsel ve sanatsal yönünü üstlenmiştir. 1950 yılında çıkan sekiz sayıda ve 1955-1956 yıllarında çıkan on sayıda ise belirgin bir yazar kadrosu öne çıkmamış kozmopolit bir yapıda dergi yayını sürdürmüştür.

Yücel ilk önce bir gençlik dergisi olarak ortaya çıkmıştır. Amacını ilk sayısında şöyle açıklamıştır; "*Gençlik için çalışmak ve gençliğin yücelmesinde bir varlık olmak..*" dergi yöneticileri o dönemin lise gençliğine hitap eden bir derginin eksikliğini görmüş ve bu alanda ihtiyaç olduğunu tespit etmiştir. Ancak ilerleyen dönemlerde derginin üniversite gençliği tarafından daha çok beğenildiği ve benimsendiği fark edilerek, yayınlar ve içerik bu kesime göre düzenlemeye evrilmiştir. Dergi sonraki yazılarında *genç* kelimesinin anlamını kırklı yaşlar olarak belirlemiş ve hedef kitlesinin bu kesim olduğunu iddia etmiştir. Ancak derginin

çeşitli sayılarına bakıldığında (*Özellikle son on sayısı*) hemen her kesime yönelik olduğu görülmektedir. Dergi zaman zaman hedef kitlesini değiştirmesine karşın Türk basın hayatında süreli yayın olarak uzun bir süre ile varlığını sürdürmüştür. Bu o dönem şartları göz önüne alındığında büyük bir başarıdır.

Derginin toplam 163 sayısının ve dönemlerinin incelenmesi neticesinde edinilen izlenimler şöyle özetlenebilir; dergiyi çıkaran gençlerin dergi çıkarma konusunda yeterli deneyime sahip olmamaları derginin ilk sayılarında kendisini göstermektedir. Derginin bu sayıları dağınık (*yazı ve konu bütünlüğü açısından*) görünümündedir. Bu amatör gençler ilk altı aylık bölümü zaten kendileri de deneme dönemi olarak adlandırmaktadırlar. Bu dönemden sonra Hukuk Fakültesi'nin (*İstanbul Üniversitesi*) Alman hocaları dergiye bilimsel olarak destek vermiştir. Dergi her yayın döneminde sürekli bir gelişim içerisinde bulunmuş ve kendini yenileme çabası içerisinde olmuştur. Bu bağlamda; gerek dış görüntüsünü ve tasarımını gerekse içeriğini ve konu kapsamalarını günün koşullarına göre uyarlamış ve değiştirmiştir.

Yücel'in; ilk sayıları hariç derli toplu ve konu yelpazesinin geniş olması çıktığı dönemde rağbet görmesine sebep olmuştur. Dergi günlük hayatın içinde olmuş, günlük hayatı ve toplumu etkileyen çeşitli konulara değinmiş ve okurlarını bilgilendirmiştir. Dergi sözden ziyade icraata önem verdiğini her fırsatta dile getirmiştir. *Yücel*, bütün memleket meselelerini Batı medeniyeti ekseninde bir anlayışla ele alacağını her fırsatta okuyucularıyla paylaşmış ve bu ilke yönünde hareket etmiştir. Dergi okuyucularla sürekli iletişim halinde olmuş ve okur görüşlerini dikkate alan bir yayın politikası izlemiştir. Dergi bir edebiyat ve sanat dergisi olmakla birlikte aynı zamanda fikir ve düşünce dergisidir. Derginin, özellikle gençler olmak üzere ulaşabildiği bütün ülke insanlarına Atatürkçülüğün yerleştirilmesinde kayda değer katkılar verdiği ve çok önemli bir misyon üstlendiği görülmektedir. Derginin özellikle Atatürkçülüğün hedef kitleye benimsetilmesinde çeşitli psikolojik yöntemlere (*Bilinçaltına yerleştirme teknikleri, algı değiştirme teknikleri, gizil öğrenme yöntemleri*) sıkça başvurması bilinçli ve planlı hareket ettiğini de göstermektedir. İstanbul Üniversitesi'nde ders veren Almanya'dan gelen yabancı öğretim üyelerinin dergi içerik ve kapsamı üzerinde etkileri olduğu değerlendirilmektedir.

Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'ndaki önemli faaliyetleri ve Türkiye Cumhuriyeti'ni kurması aşamasında karşılaştığı güçlükler ile daha sonra hayata geçirdiği inkılâpları en yakınında bulunan kişilerin yazıları, anekdotları ve gerçek hikâyeleriyle okurlara aktarılmıştır. Başta özel sayılarında olmak üzere Atatürk'ün o zamana kadar yayınlanmamış çok özel fotoğrafları, resimleri, sözleri, nutukları, ölümünden sonra tutulan ceride kayıtları yayınlanmıştır. Devrimleri, ilkeleri derginin 47'nci sayısından itibaren Atatürk için ayrılmış olan özel iki

sayfada yer almıştır. *Yücel* son seri dizisinin ilk sayısında Atatürkçülük için yapacaklarını şu şekilde özetlemiştir; “Atatürkçülük su kadar, hava kadar memleket için gereklidir. Dergi, Atatürk devrimlerini en kuytu vatan köşelerine kadar yaymak için savaşıacak, ta ki, bir köy imamının kafasında bile geriliğin sığınacağı tek bir nokta kalmasın.”. Derginin bu yazısıyla köy imamlarını hedef alması tepkilere neden olmuş ve bu tepkileri de derginin müteakip sayılarında yayınlanmıştır. Atatürk’ün bütün ilkelerine çeşitli şekillerde değinilirken özellikle ilk yayın yıllarında *Devletçiliğin*, Atatürk’ün vefatını müteakip ise *Laiklik* ilkesinin öne çıkarıldığı ve üzerinde çok durulduğu göze çarpmaktadır. Bu iki ilkenin daha çok ele alınması, dönemin özellikleri ve şartlarının gereği olarak değerlendirilmektedir. Derginin ilk çıktığı yıllarda ekonomi politikaları (*1929 dünya ekonomik bunalımı etkisi*) gündemdedir. Atatürk’ün ölümünden sonra ise inkılâplardan verilen tavizler nedeniyle inkılâpların tehlikeye girdiği düşüncesiyle ideolojiyi koruma refleksi daha çok yazılara etki etmiştir.

Dergide; çeşitli eğitim ve öğretim yazıları yer almış, eğitim sistemlerini tetkik eden araştırma ve değerlendirmeler, ortaöğretimde uygulanan eğitim sistemi (*4+4+4*) *Yücel Dergisi*’nde tartışılmıştır. Üniversitelerde muhtariyet tartışmaları, Halkevlerinde icra edilen faaliyetler ve işlevleri, Köy Estitüleri’nin amaç ve hedefleri bu kurumların açılmasından kapanana kadar ve daha sonrası dergide geniş bir şekilde ele alınmıştır. *Yücel* eğitim konusunu ele alırken her zaman eğitimcilerin eğitimini öncelemiş, eğitimciler bilinçlendiği ve eğitildiği zaman büyük halk kitlelerinin de eğitileceğine ülkede cahilliğin ve cehaletin bu yolla giderileceğine inanmıştır.

Yücel, Atatürk’ün desteklediği Türk tarih tezine, zamanın dinamiğine uygun bir milli tarih bilinci oluşturma çabalarına yazı, tetkik ve makaleleriyle destek vermiştir. Dergide; Türklerin İslamiyeti kabulü öncesi tarihi ile ilgili birçok yazı kaleme alınmıştır. Türk milletinin ilk medeniyetlerin kurulmasında oynadığı rollerle ilgili iddiaları içeren makaleler incelenmeye değerdir. Ancak, bu iddiaların tam bilimsel bir tabana oturtulamadığı görülmektedir. Osmanlı tarihinin göz ardı edilmesi ve hemen hemen hiç kullanılmaması bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Buna karşın dergi, Türk tarihini bir bütün içinde milli bir duruşla, milliyetçi bir anlayışla ele almış ve incelemiştir.

Yücel, dil inkılâbını desteklemiş ve yerleşmesi için çalışmıştır. O zamanın Türk dili tartışmalarını sıkça sayfalarında işlemiştir. Türkçe ve Türk dilinin geliştirilmesine yönelik yazı, makale, tetkik, bilgi sunumu ve okur araştırmalarıyla aktif destek vermiştir. Mesela, *Türk Dil Kurumu mu? Akademi mi?* tartışmalarını gündeme taşımış ve dergi üzerinden fikirler oluşturmuş kamuoyu önünde tartışılmasını sağlamıştır. Türkçe’nin dünya tarihinin ilk dillerinden biri olduğu “*Güneş Dil Teorisi*” tezini savunmuş ve bunu destekleyen yazılara yer vermiştir. “*Yeni Tilcikler üretiyoruz*” başlığı ile Anadolu’da kullanılan Türkçe kelimeleri

sayfalarında yayınlanmıştır. Dil çalışmalarına okurları dâhil etmiş, Türkçe'yi sanatsal ve bilimsel açılardan işlemek isteyenlere açmıştır. Dergi; dil meselesini ulusal bir konu olarak görmüş ve ele almıştır.

Dergi ayrıca, yayınlandığı dönemin güncel ve önemli meselelerine (*Hatay'ın Bağımsızlığı, 1939 Erzincan Depremi, 1936 Montreux Boğazlar Sözleşmesi vb.*) duyarsız kalmamış yazılar yayınlamış, düşüncelerini ve yorumlarını kamuoyu ile paylaşmıştır.

Yücel Dergisi'nin; kapağında bulunan fotoğraf dâhil her makalesi, tetkiki, araştırması, çevirisi, anketi, karikatürü, şiiri, hikâyesi hedef kitlesi için bir mesaj niteliğindedir. *Yücel* güzel uğruna, iyi uğruna, doğru uğruna yazılar yazmıştır. *Yücel*, bilimsel fikriyata ve çok çalışmaya, cevval ve güzel sanata her zaman kapılarını açmıştır. *Yücel*, Türk gençliğini iyi bir vatandaş olarak yetiştirmeyi hedeflemiştir. Bilgi ve kültür yazıları dikkate değerdir. *Yücel*'in hemen hemen her sayfasında en az bir şiiri vardır. Yayınladığı her şiirle hedef kitlesine bir mesaj vermiştir. Şiiri, ideolojiyi yerleştirmek maksadıyla etkin olarak kullanmıştır. *Yücel* dönemin ruhuna uygun çeviri yazılarına geniş yer vermiştir. Bu yazılar, Batı fikir âleminin o günkü toplumsal ve ilmi meseleleri üzerine tetkiklerini içermektedir. Bu yazılarla serbest kültür değişimi öncelenmiştir. Dergide, edebî eser ve tiyatro tenkitlerine yer verilmiştir. Her ay Türkçe, İngilizce ve Fransızca bibliyografya okuyucular için hazırlanmıştır. Genç şairler ve yetenekler teşvik edilmiş, hikâye ve şiir müsabakaları açılmıştır. Kazananlara para ödülleri verilerek eserleri dergide yayınlanmıştır. Kitap tanıtımları yapılmış ve bu tarzıyla önemli bir kültür icraatı gerçekleştirilmiştir. Cemal Nadir Güler'in karikatür ile anlatımları dergide çok önemli yer tutmuş ve ülkenin çeşitli sorunları mizahi bir anlatımla dergide yer almıştır. Gerek yayınladığı fotoğraflarla gerekse karikatürlerle sürekli eski yeni karşılaştırması yapılmış yeni durumun olumlu tarafları ideolojiyi yerleştirme maksadıyla kullanılmıştır. Duyuşlar ve görüşler köşesinde okur görüşlerine yer verilmiş okurların dergiye fikir ve eleştirileriyle katkılar sunmasına imkân sağlanmıştır. Derginin ilk yayınlanmasından son sayısına kadar milli bir edebiyat oluşturma çabaları devam etmiştir. Bu kapsamda; anonim ve folklor çalışmaları yapılmıştır. İçeriğinde yer alan folklor araştırmaları, hikâye, masal ve edebi metinler yeni bir inkılâp edebiyatı oluşturma çabalarının bir ürünüdür. Çocuk ve kadınların eğitimi ile ilgili tetkik yazıları ve makaleler yayınlanmıştır. *Dünyadan Tuhaf Şeyler* köşesi ile dış dünyada meydana gelen olaylar bilimsel ve zaman zaman mizahi bir dille anlatılmıştır.

Derginin bu olumlu taraflarının yanında bazı zayıf tarafları da vardır. Bunlar şöyle özetlenebilir; dergi, geniş bir kitleye hitap edememiş, hedef kitlesi elit kitleyle sınırlı kalmıştır. Halkın yaşamsal sorunlarını dile getirmekten yoksun kalmıştır. Aydınlanmayı köy öğretmenlerine, gericiliği ise köy imamlarına mal etmesi konuyu yüzeysel değerlendirmesine

sebepe olmuş, ilerleyememenin, çağdaşlaşamamanın nedenlerini tespitte yetersiz kalmıştır. Milli tarih bilinci oluşturma çabalarında Osmanlı tarihini yok sayması, tarih bilincini oluşturma da eksik kalmasına sebep olmuş *İslam Dini'ne* karşıymış izlenimi yaratmıştır. Gereğinden fazla çeviri yazıları mevcuttur. Bu durum ise sanki yazacak başka şeyleri yokmuş gibi bir görüntü oluşturmıştır. Modern kadın tanımlamalarında eksiklikleri vardır. Özellikle Atatürk'ün vefatından sonra yayınlarında, kadınların açık fotoğraflarını tiraj artırmak maksadıyla kullanmıştır. Kadınlar hakkında cinsiyetçi söylemler yer almıştır. Kadını sadece anne rolüne indirgemiş birey olarak görmemiş ve kadınların çalışma alanlarında faaliyet göstermesini zaman zaman eleştirmiştir. Ayrıca dergide yazı yazan kadın yazarların azlığı da dikkat çekmektedir.

Dergi yayınlandığı dönem itibari ile çeşitli sıkıntılarla karşılaşmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir; dönemin mevcut matbuat kanunu (1931 Matbuat Kanunu) gerekçe gösterilerek birkaç kez o günkü idare tarafından kapatılmıştır. II. Dünya Savaşı yıllarında yazarlarının askere çağırılması, yayınlarına kısa aralıklarla ara vermesine neden olmuştur. Bu dönemde yayınlarına devam etmesini sağlayacak tiraj ve ekonomik güçten yoksun kalmıştır. Kâğıt yokluğu ve kâğıt fiyatlarının artması nedeniyle derginin fiyatı artmış, okur sayılarında ciddi düşüşler yaşanmıştır. Derginin yayın hayatı boyunca dergi dağıtımında, derginin okurlara ulaştırılmasında güçlükler yaşanmıştır. Bu dönemde bayi sisteminin etkin olması ve buna karşın abone sisteminin gelişmemesi aracı kurumlara olan mahkûmiyeti artırmış ve bu sebeple dergi arzu ettiği ekonomik hedeflere ulaşamamıştır. Dergi varlığını dergi satışı ve reklamlarla sürdürmüştür. Aldığı reklamlar incelendiğinde seçiciliği yoktur. Hemen her türlü reklamı almıştır. Dergi başlangıçta İş Bankası ve mevcut iktidar tarafından sınırlı bir şekilde desteklenmiş (*Halkevlerine dergi alımı şeklinde*) ancak 1950 yılında, iktidarın değişimi ile birlikte bu destekten yoksun kalmış ve ekonomik olarak varlığını sürdürememiştir.

Yücel kuruluşundan yayın hayatının sonuna kadar gelişmeci ve yenilikçi bir anlayışla yayını sürdürmüştür. Gelenekçilikten çok değişimle ilgilenmiş ve değişimi önceleyen dünyevi ve günlük konuları daha çok yayınlamıştır. Bunu uygularken pozitif akıl ve bilimi her zaman öne çıkarmıştır. Dönemin koşulları ile düşünüldüğünde serbest düşünce ilkelerine uygun bir yayın politikası izlediği söylenebilir. CHP ve DP'yi özellikle iktidarda bulundukları zamanda eleştirmekten kaçınmamıştır. Bu eleştirilerin derginin kapandığı dönemlere yakın yayınlanan sayılarında daha çok yapıldığı göze çarpmaktadır. Bu durumun ise derginin gelecek kaygısıyla (*kapanma, bir takım kolaylıkların kaybedilmesi vs.*) dönemin iktidarlarını istediği gibi eleştiremediğinin göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Derginin; çok partili sisteme geçişe kadar genel olarak mevcut düzenin devamını savunan bir çizgide, çok partili sisteme

geçişle Atatürk inkılâplarından verilen ödönlere karşı hem iktidarı hem muhalefeti eleştirir bir tarzda yayın politikası izlediğı söylenebilir.

Yücel; ilk yazılarında bir ölkü uğrunda ve bir fikri yaymak için çıktığını dile getirmiş ve buna uygun olarak her durumda *demokratik-laik* bir düşünce ortamını savunmuştur. Dergi, liberal milliyetçi bir Atatürkçölük çizgisinde *Batılılaşma ve Modernleşme* yolunda ve yönünde ölk insanlarının özellikle gençlerin fikri gelişimine ve toplumsal dönüşümüne katkıları sunmuştur. Bunu yaparken de Türk insanının ve gençliğinin özünü ve değer yargılarını zedelememeğe özen göstermiştir. *Yücel*; zayıf tarafları olmasına karşın, yayınlandığı dönemin en çok okunan költür ve bilgi mecmualarından biri olmuştur. Sonuç olarak dergi; çıkış amacında yer alan söylemlerine uygun olarak, sergilediğı yayın politikası ve ortaya koyduğu ürünlerle hem gençleri eğitmiş hem de Kemalizm ideolojisini benimsetmeye çalışmıştır.

KAYNAKÇA

Arşivler

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt (ATESE) ve Denetleme Başkanlığı Arşivi

TBMM Kütüphanesi Arşivi

Milli Kütüphane Arşivi

Türk tarih Kurumu Kütüphanesi Arşivi

Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Arşivi (TİTE) –Ankara

Resmî Yayınlar

Resmî Gazete ile Neşir ve İlâm: 8. VIII.1931-Sayı:1867.

Resmî Gazete, Tarih: 24 Temmuz 1950, Sayı:7564.

Resmî Gazete 11 Ağustos 1951.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem II., Cilt VII., 26,29.

TBMM Zabıt Ceridesi, 3 Mart 1924 (1340), C.VII., 28-29.

Kitap ve Bölümleri

Ağaoğlu, Ahmet. *Serbest Fırka Hatıraları*, 2.Basım, Baha Matbaası, İstanbul:1969.

Ahmad, Feroz. *Bir Kimlik Peşinde Türkiye*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul:2006.

Ahmad, Feroz. *İttihatçılıktan Kemalizme*, Kaynak Yayınları, İstanbul:1996.

Akçakayalıoğlu, Cihat. *Atatürk ve Kurtuluş Savaşı, Atatürk Konferansları 1969*, Türk Tarih Kurumu, 1970.

Akın Rıdvan, *Gazi'den Günümüze Cumhurbaşkanlığı (1923-2007)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay. İstanbul:2009.

Akşin, Sina. *Ana Çizgileriyle Türkiye'nin Yakın Tarihi*, İmaj Yay., Ankara:2006.

Aktar, Ayhan. *Varlık Vergisi ve Türkleştirme Politikaları*, İletişim Yay., İstanbul:2004.

Akyüz, Yahya. *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1985'e)*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yay., Ankara:1985.

Arıkan, Zeki. *Kırkın Kapısındaki Genç: Orhan Burian*, İzmir Belediyesi Yayınları, İzmir: 2002.

Armaoğlu, Fahir. *20.Yüzyıl Siyasi Tarihi*, Alkım Yayınevi, İstanbul:1997.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C.I., Ankara:1961.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C.II., Ankara:1961.

Atatürkçülük-Atatürk'ün Görüş ve Direktifleri, Birinci Kitap (Haz. Genelkurmay Başkanlığı), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul:1988.

Ataüenal, Aydoğan. *Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretimdeki Gelişmeler*, MEB Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü Yay., Ankara:1993.

Aydemir, Şevket Süreyya. *İnkılâp ve Kadro (İnkılâbın İdeolojisi)*, Milliyet Matbaası, Ankara: 1932.

Aydemir, Şevket Süreyya. *İnkılâp ve Kadro*, Evrim Matbaacılık, Remzi Kitabevi, Dördüncü Basım, Ankara:1990.

Aydemir, Şevket Süreyya. *İhtilalin Mantığı ve 27 Mayıs İhtilali*, Remzi kitabevi, İstanbul:1976.

Aydemir, Şevket Süreyya. *Tek Adam*, Remzi Yay., İstanbul: 1996.

Aydemir, Şevket Süreyya. *İkinci Adam*, Remzi Yay., İstanbul:1996.

Aydemir, Şevket Süreyya. *İkinci Adam*, Cilt II., Remzi Kitabevi, İstanbul:1975.

Ayhan, Bünyamin. *Atatürk ve Basın*, Palet Yay., Konya:2009.

Aysal, Necdet. “Atatürk Dönemi Türk Devrimi”, *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Ed.Temuçin Faik Ertan, Siyasal Kitabevi, 4.Baskı, Ankara:2016.

Aysal, Necdet. “Atatürk Dönemi Türk Devrimi”, *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Ed.Temuçin Faik Ertan, Siyasal Kitabevi, 4.Baskı, Ankara:2016.

Bacanlı, Hasan Şerife (Işık) Terzi. *Yetişkinlik ve Yaşlılık Gelişim Psikolojisi*, Şen Yıldız Matbaacılık, Birinci Baskı, İstanbul:2012.

Bakacak, Alper. “Atatürk Döneminde Türkiye'nin Dış Politikası”, *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Ed. Temuçin Faik Ertan, Siyasal Kitabevi, 4.Baskı, Ankara: 2016.

Bardakçı, İlhan. *Taşhan'dan Kadifekale'ye*, Milliyet Yay., İstanbul:1975.

Baydar, Mustafa. *Atatürk Diyor ki*, Varlık Yay., İstanbul:1960.

- Bayur, Yusuf Hikmet. *Türk İnkılâbı Tarihi*, Cilt III. Kısım IV, TTK Yay., Ankara: 1991.
- Berkes, Niyazi. *Unutulan Yıllar*, (Yay. Haz. Ruşen Sezer), İletişim Yay., İstanbul:1997.
- Berkes, Niyazi. *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, Yapı Kredi Yay., İstanbul:2021.
- Berkes, Niyazi. *200 Yıldır Neden Bocalıyoruz-2*, Cumhuriyet Gazetesi Yay., İstanbul: 1997.
- Boratav, Korkut. *Türkiye İktisat Tarihi (1908-2007)*, İmge Kitabevi Yay., Ankara:2008.
- Boratav, Korkut. *Türkiye'de Devletçilik*, İmge Kitabevi Yay., Ankara:2006.
- Büyüköztürk, Şener, Ebru Kılıç Çakmak, Özcan Erkan Akgün, Şirin Karadeniz, Funda Demirel. *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pagem Akademi, 28. Baskı, Ankara:2020.
- Crozat, Charles. *Umumi Amme Hukuku Dersleri*, İstanbul:1948.
- Cumhuriyet Halk Fırkası Büyük Kongresi*, Ankara:1927.
- Çavdar, Tevfik. *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi (1839-1950)*, İmge Kitabevi Yay., Ankara: 2000.
- Çavdar, Tevfik. *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi (1839-1950)*, Cilt I, İmge Kitabevi Yay., İstanbul:1999.
- Çavdar, Tevfik. "Halkevleri", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yay., İstanbul:1983.
- Çeçen, Anıl. *Atatürk'ün Kültür Kurumu, Halkevleri*, Gündoğan Yay., Ankara:1990.
- Çeçen, Anıl *Kemalizm*, Fark Yay., 6.ncı Basım, Ankara:2006.
- Çıkar, Mustafa. *Hasan Ali Yücel ve Türk Kültür Reformu*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara:1997.
- Çetinkaya, Hikmet. *Kubilay Olayı ve Tarikat Kampları*, 4.ncü Baskı, Çağdaş Yay., İstanbul: 1997.
- Deringil, Selim. *Denge Oyunu, (İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin Dış Politikası)*, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul:2003.
- Doğan, İsmail. *Türk Eğitim Tarihinin Ana Evreleri: Kurumlar, Kişiler ve Söylemler*, Nobel Yay., 2.Basım, Ankara:2012.
- Doğan, İsmail. *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar*, 14.Baskı, Nobel Yay., Ankara:2016.
- Doğramacı, Emel. *Atatürk'ten Günümüze Sosyal Değişmede Türk Kadını*, ATAM Yay., Ankara:1993.

DPT, 1988-1989.

Eraslan, Cezmi. “Atatürk’ten Sonra Türkiye’nin İç Politikası”, *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, C.II. Ed. Durmuş Yalçın, ATAM Yay., Ankara:2005.

Erdentuğ, Nermin. *Türkiye’de Çağdaşlaşma Eğitim ve Kültür Münasebetleri*, Ankara:1981.

Erhat, Azra. “Tercüme Bürosu ve Tercüme Dergisi Üzerine”, *Çeviri Seçkisi I: Çeviriyi Düşünenler*, Ed. Mehmet Rıfat, Dünya yay., İstanbul: 2003.

Ergin, Osman. *Muallim*, Bozkurt Basımevi, İstanbul:1937.

Ergin, Osman. *Türkiye Maarif Tarihi*, Cilt IV-V, MEB. Yay., İstanbul:1942-1943.

Ergüven Ekrem. *Şükrü Kaya Sözleri, Yazıları 1927-1937*, Cumhuriyet Matbaası, İstanbul:1937.

Eroğlu, Hamza. *Türk İnkılâp Tarihi*, Savaş Yay., I. Baskı, Ankara:1990.

Eroğlu, Hamza. *Türk Devrim Tarihi*, Atatürk ve Devrimlerini Araştırma Kurulu Yay., Ankara:1974.

Eroğul, Cem. “Çok Partili Düzenin Kuruluşu”, *Geçiş Sürecinde Türkiye*, Belge Yay., İstanbul: 1990.

Eroğul, Cem. *Demokrat Parti*, İmge Kitabevi Yay., İkinci Baskı, Ankara:1990.

Ertan, Temuçin Faik. *Kadrocular ve Kadro Hareketi*, T.C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, Ankara: 1994.

Esmer, Ahmet Şükrü, Oral Sander, “İkinci Dünya Savaşında Türk Dış Politikası”, *Olaylarla Türk Dış Politikası(1919-1983)*, Ed. Cem Sar-Mehmet Gönlübol, C.I., AÜSBF Yay. Ankara:1987.

Feyzioğlu, Turhan. “Atatürk ve Güzel Sanatlar”, *Atatürkçü Düşünce*, Ankara:1992.

Freud, Sigmund. *Yaşamım ve Psikanaliz*, Çev. Kamuran Şipal, Say Yay., Ankara: 2016.

Gerger, Haluk. “Türk Dış Politikası (1946-1980)”, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt II., İletişim Yay., İstanbul:1983.

Gözler, Fethi. *Atatürk İnkılâpları-Türk İnkılâbı*, 2’nci Bölüm, İnkılâp Kitabevi, İstanbul: 1983.

Günyol, Vedat. *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, Alan Yay., İstanbul:1986.

Günyol, Vedat. *Orman Işırsa (Deneme)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., Şefik Matbaası, İstanbul:2000.

Hacıibrahimoğlu, Işıl Çakan. *Cumhuriyet ve Hümanizma Algısı*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul:2012.

Halkevleri 1931-1935, “103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı”.

Hart, Lidell. *İkinci Dünya Savaşı*, Çev. Kerim Bağrıaçık, C.I., YKY, İstanbul:2003.

Heper, Metin. *İsmet İnönü*, İş Bankası Yay., İstanbul:1998.

Işık, İhsan. *Türkiye Edebiyatçıları ve Kültür Adamları Ansiklopedisi*, Elvan Yay., Cilt 6, Ankara:2006.

Işık, İhsan. *Nebioğlu Osman*, Türkiye Edebiyatçıları ve Kültür Adamları Ansiklopedisi, Elvan Yay., Cilt 6, Ankara:2006.

İnan, Afet. *Medeni Bilgiler*, TTK Yay., Ankara:1969.

İnan, Afet. *Medeni Bilgiler ve Mustafa Kemal Atatürk'ün El Yazıları*, TTK Yay, Ankara: 1969.

İnan, Afet. *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler*, 2'nci Baskı, Ankara:1968.

İnan, Süleyman. *Atatürkçülük (Kemalizm) ve İdeoloji Liberal Düşünce*, Ankara:2004.

İnönü, İsmet. *Hatıralar*, 2.Kitap, Bilgi Yay., Ankara:1987.

Kabacalı, Alpay. *Türk Basınında Demokrasi*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara:1994.

Kapani, Münci. *Kamu Hürriyetleri*, Ankara:1993.

Kapani, Münci. *Politika Bilimine Giriş*, Ankara:1988.

Karaosmanoğlu, Yakup Kadri. *Atatürk*, Remzi Kitabevi, İstanbul:1946.

Karal, Enver Ziya. *Atatürk'ten Düşünceler*, TTK Yay., Ankara:1966.

Karal, Enver Ziya. *Atatürk'ün Türk Tarih Tezi, Atatürk Hakkında Konferanslar*, (Afet İnan ve Enver Ziya Karal ortak eser) Ankara:1946.

Karaömerlioğlu, Asım. *Orada Bir Köy Var Uzakta: Erken Cumhuriyet Döneminde Köycü Söylem*, İletişim Yay., İstanbul: 2006.

Karpat, Kemal H. *Türk Demokrasi Tarihi (Sosyal, Kültürel, Ekonomik Temeller)*, Timaş Yay., İstanbul:2010.

Karpat, Kemal H. *Türk Demokrasi Tarihi*, Alfa Yay., İstanbul:1996.

- Kavgar, Cahit, Ferhan Oğuzkan, Özlem Aksoy. *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Anı Yay., 10. Baskı, Ankara:2015.
- Kılıç, Ali. *İstiklâl Mahkemesi Hatıraları*, İstanbul:1955.
- Kirby, Fay. *Türkiye'de Köy Enstitüleri*, İmece Yay., İstanbul:1962.
- Kocabaşoğlu, Uygur. *Cumhuriyet Dergiciliğine Genel Bir Bakış*, Gelişim Yay., İstanbul: 1984.
- Kocatürk, Utkan. *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarih Kronolojisi*, TTK Yay., Ankara:1988.
- Koçak, Cemil. *Milli Şef Dönemi(1938-1945)*, Cilt II, İletişim Yayınları, İstanbul:2003.
- Koçak, Cemil. “Siyasal Tarih”, *Yakınçağ Türkiye Tarihi (1908-1980)*, C.I,(Haz. Sina Akşin-Bülent Tanör-Korkut Boratav), Milliyet Kitaplığı, İstanbul:192.
- Koçak, Cemil. *Siyasal Tarih (1923-1950)*, C.IV, Cem Yay.,İstanbul:1989.
- Köker, Levent. *Modernleşme Kemalizm ve Demokrasi*, İletişim Yay., İstanbul:1993.
- Köker, Levent. *Modernleşme, Kemalizm ve Demokrasi*, İletişim Yay., İstanbul:2000.
- Lewis, Bernard. *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Çev. Metin Kırıatlı, TTK, 9. Baskı, Ankara: 2004.
- Mardin, Şerif. *Türk Modernleşmesi*, İletişim Yay., İstanbul:2004.
- Nilgün Gürkan, *Türkiye'de Demokrasiye Geçişte Basın, 1945-1950*, İletişim Yay., İstanbul:1998.
- Odyakmaz, Cevad. *Anılarla Dünden Bugüne*, 12 Levha Yay., İstanbul:2011.
- Ormrod, Jeanne Ellis. *Öğrenme Psikolojisi*, Çev. Mustafa Baloğlu, Nobel Akademik Yay. Eğitim Danışmanlık Tic.Ltd.Şti., Ankara:2016.
- Ortaylı, İlber. *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İletişim Yay., İstanbul:1999.
- Özkorkut, Nevin Ünal. *Basın Özgürlüğü ve Osmanlı Devleti'ndeki Görünümü*, AÜHFD., C 51.
- Parla, Taha. *Ziya Gökalp, Kemalizm ve Türkiye'de Korporatizm*, İletişim Yay., İstanbul: 1989.
- Safa, Peyami. *Türk İnkılâbına Bakışlar*, Ankara:1988.
- Safa, Peyami. *Türk İnkılâbına Bakışlar*, İkinci Baskı, İstanbul:1959.

- Sakaoğlu, Necdet. *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi*, Cep Üniversitesi İletişim Yay., İstanbul:1993.
- Saray, Mehmet. *İstanbul Üniversitesi Tarihi (1453-1993)*, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul:1996.
- Sander, Oral. *Siyasi Tarih (1918-1994)*, İmge Kitabevi Yay., İstanbul:2008.
- Santrock, John W. *Ergenlik*, Çev. Diğdem Müge Siyez, 14.Basımdan Çeviri, Nobel Akademik Yay. Eğitim Danışmanlık Tic.Ltd.Şti., Ankara:2017.
- Saylam, Mithat. *Köylüler Arasında*, Kırşehir Basımevi, Kırşehir:1937.
- Sefercioğlu, Necmeddin. *3 Mayıs 1944 ve Türkçülük Davası*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yay., Ankara:2009.
- Sicil-i Kavanin*, C.II. Cihan Matbaası, İstanbul:1926.
- Sigmund, Freud. *Yaşamım ve Psikanaliz*, Çev. Kâmuran Şipal, 12. Baskı: Say Yay., Ankara:2016.
- Sinanoğlu, Suat. *Atatürk öğretisi*, VII. Türk tarih Kongresi, C.II., Ankara: 1973.
- Soyak, Hasan Rıza. *Atatürk'ten Hatıralar*, Cilt I, İstanbul:1873.
- Soysal, İsmail. *Türkiye'nin Siyasal Anlaşmaları*, TTK., Ankara:1983.
- Tahir Gürçağlar. Şehnaz. *Kapılar:Çeviri Tarihine Yaklaşımlar*, Skala Yay., İstanbul:2005.
- Tekeli, İlhan. *Osmanlı İmparatorluğundan Günümüze Eğitim Kurumlarının Gelişimi*, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, C.III, İletişim Yay., İstanbul:1983.
- TBMM Albümü 1920-2010*, I. Cilt 1920-1950, TBMM Basın ve Halklar İlişkiler Müdürlüğü Yay. No.1, Ankara:2010.
- Timur, Taner. *Türk Devrimi ve Sonrası 1919-1946*, Ankara:1971.
- Toker, Metin. *Demokrasimizin İsmet Paşa'lı Yılları, Tek partiden Çok Partiye (1944-1950)*, Bilgi Yay., Ankara:1998.
- Topuz, Hıfzı. *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul:2003.
- Tör, Vedat Nedim. *Kemalizmin Dramı*, Çağdaş Yay., İstanbul:1980.
- Tunaya, Tarık Zafer. *Türkiye'nin Siyasal Hayatında Batılılaşma Hareketleri I*, Yeni Gün Haber Ajansı, Cumhuriyet Gazetesi Yay., İstanbul:1999.
- Tunaya, Tarık Zafer. *Devrim Hareketleri İçinde Atatürk ve Atatürkçülük*, İstanbul:1964.

- Tunaya, Tarık Zafer. *Devrim Hareketleri İçinde Atatürk ve Atatürkçülük*, Turhan Kitabevi, Ankara:1981.
- Turan, Şerafettin. *İsmet İnönü Yaşamı, Dönemi ve Kişiliği*, Bilgi Yay., İstanbul:2003.
- Turan, Şerafettin. *İsmet İnönü, Yaşamı, Dönemi ve Kişiliği*, Bilgi Yay., Ankara:2000.
- Turan, Şerafettin. *Atatürk ve Ulusal Dil*, Cumhuriyet Gazetesi Yay., İstanbul:1998.
- Turan, Şerafettin. *Türk Devrim Tarihi*, 3.Kitap, Bilgi Yay., Ankara:2018.
- TÜİK, *Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011*, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara:2012.
- Türköne, Mümtazer. *Osmanlı Modernleşmesinin Kökleri*, Yeni Şafak Kitaplığı Yakın Tarih Dizisi, İstanbul:1995.
- Türkoğlu, Pakize. *Tonguç ve Enstitüleri*, Yapı ve Kredi Yay., İstanbul:1997.
- Türk Parlamento Tarihi*, TBMM IX. Dönem, 1950-1954, VII. Cilt, Ankara: TBMM.
- Uyar, Hakkı. *Sol Milliyetçi bir Türk Aydını: M. Esat Bozkurt*, Büke Yay., İstanbul:2000.
- Uyar, Hakkı. *Tek Parti Dönemi ve Cumhuriyet Halk Partisi*, Boyut Kitapları, İstanbul:1998.
- Ülkütaşır, M. Şakir. *Atatürk ve Harf Devrimi*, TDK Yay., Ankara:1973.
- Varlık, M. Bülent. *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce: Kemalizm, Ülkü: Halkevleri Mecmuası*, İstanbul:2001.
- Varlık, Bülent. *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi*, C.I., İletişim Yay., İstanbul:1983.
- Yalçın, Bekir Sıtkı, İsmet Gönülal. *Atatürk İnkılâbı, Kanunlar-Kararlar-Tamimler-Bildiriler-Belgeler-Gerekçe ve Tutanaklarıyla*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara:1984.
- Yamaner, Şerafettin. *Atatürkçü Düşüncede Ulusal Eğitim*, Toplumsal Dönüşüm Yay., İstanbul:1999.
- Yener, Vasfi. *Modern İlimde Kainat Telâkkisi ve Modern Bilimde Allah Fikri*, Konya:1943.
- Yetkin, Çetin. *Atatürk’ün Başarısız Demokrasi Devrimi, Serbest Cumhuriyet Fırkası*, Toplumsal Dönüşüm Yay., İstanbul:1997.
- Yetkin, Çetin. *Türkiye’de Tek Parti Yönetimi 1930-1943*, Altın Kitap Yay., Ankara:1983.
- Yücebaş, Hilmi. *Cemal Nadir ve Amca Bey*, Dizergonca Matbaası, İstanbul:1955.
- Zürcher, Erik Jan. *Modernleşen Türkiye’nin Tarihi*, İletişim Yay., İstanbul:1998.

Weisband, Edward. *İkinci Dünya Savaşı'nda İnönü'nün Dış Politikası*, Çev. M.Ali Kayabal, Milliyet Yay., İstanbul:1974.

Makale, Bildiri ve Ansiklopedi Maddeleri

Abadan, Nermin. “Dördüncü Kuvvet: Basın”, *Yücel Dergisi*, Sayı:5, Mart 1956, 285.

Abadan, Nermin. “Hümanist Eğitim Hakkında”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 12.

Abadan, Yavuz. “Akademik Hürriyetler”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 275-276.

Abadan, Yavuz. “Ankara Üniversitesi”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:8 (161), Haziran 1956, 69.

Abadan, Yavuz. “Hukuk ve Devletin Lâikleşmesi”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 203.

Abadan, Yavuz. “Üniversitelerimiz”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 6.

Acaroğlu, Mehmet Türker. “Bulgar Halk Edebiyatında Türk Motifleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:82, Aralık 1941, 170-175.

Acaroğlu, Türker. “Aisopos’un Masalları Etrafında”, *Yücel Dergisi*, Sayı:124, Şubat 1947, 143-146.

Acaroğlu, Türker. “Atatürk’ün Ülkesinde”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 81-82.

Adil, Fikret. “II’nci Türk Karikatür Sergisi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:72, Şubat 1941, 128-129.

Adil, Fikret. “D Gurubu Sergisi ve O Münasebetle”, *Yücel Dergisi*, Sayı:72, Şubat 1941, 130-132.

Adler, Alfred. “Aşk Mektebi”, Çev. M.Rami Kurul, *Yücel Dergisi*, Sayı:42, Ağustos 1938, 226-230.

Adnan, Ahmet. “Halk Musikisi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:62, Nisan 1940, 94-101.

Akalın, Nermin A. “Bir Amerikalı Gözüyle; Genç Bir Kız Neler Bilmelidir.”, *Yücel Dergisi*, Sayı:2, Mart 1935, 14-16.

Akat, Naci. “Ütügen Nerededir?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:13, Mart 1936, 9-13.

Akkaya, Mehmet. "Divân ve Halk Şiirinin Şahıs Dünyası." *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20.3 (2018): 363-380.

- Akyüz, A.Kâmil. “Çocuk Terbiyesi Hakkında Düşünce ve Müşahadeler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:3, Nisan 1935, 9-10.
- Akyüz, A.Kâmil. “Mekteblerimizi Tanıyalım: Darüşşafaka”, *Yücel Dergisi*, Sayı:1, Şubat 1935, 33-34.
- Akyüz, A.Kâmil. “Demokrasinin Temelleri Üzerinde Türlü Görüşler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:5, Haziran 1935, 6.
- Alangu, M.Tahir. “Gilgamiş Destanı ve Asur Masalları”, *Yücel Dergisi*, Sayı:111, Ocak 1946, 168-172.
- Ali, Hayalî Küçük. “Asrî Karagöz”, *Yücel Dergisi*, Sayı:75, Mayıs 1941, 114-116.
- Ali, Hayalî Küçük. “Asrî Karagöz”, *Yücel Dergisi*, Sayı:77, Temmuz 1941, 224-227.
- Alpar, Fay-ka. “Ben Karikatüristim Be Birader”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 77.
- And, K. “Yunus Emre Oratoryosu Üzerine Düşünceler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:117, Temmuz 1946, 182-185.
- Apaydın, Dinçer, İbrahim Özakman. “Erken Cumhuriyet Döneminde Kısa Ömürlü Edebiyat Dergileri”, *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, Cilt:3, Sayı:1, Nisan 2019,1.
- Argun, Mübeccel. “Yunan Mitolojisinden Hikâyeler: Pandora ve Fısıldayan Kutu”, *Yücel Dergisi*, Sayı:15, Mayıs 1936, 126.
- Arıburun, Tekin. “Atatürk-Saray-Zeybekler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:120, Ekim 1946, 52-53.
- Arıburun, Tekin. “Atatürk’ü Şimdi Daha İyi Anlıyoruz”, *Yücel Dergisi*, Sayı:114, Nisan 1946, 70-71.
- Arıburun, Tekin. “Atanın Telli Kavakları”, *Yücel Dergisi*, Sayı:118, Ağustos 1946, 214-215.
- Arıburun, Tekin. “Atatürk- Saray- Zeybekler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:120, Ekim 1946, 52-53.
- Arıburun, Tekin. “Atatürk’e Washington’da Rast Geldim”, *Yücel Dergisi*, Sayı:128, Haziran 1947, 214-215.
- Arıburnu, Perihan N. “Bir Mektup”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 72-73.
- Arıburnu, Kemal, S.N.Özerdim, A.Acet. “Atatürk’e Ait Hatıralar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:123, Ocak 1947, 116-117.
- Arıkan, Zeki. “Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi”, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, *Atatürk Yolu Dergisi*, 1999, Cilt 6, Sayı 23, 261

- Arouet (Voltaire), François Marie. “Örnekle Eğitim”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 232.
- Arpat, Burhan. “Kitap Davamız”, *Yücel Dergisi*, Sayı:79, Eylül 1941, 19.
- Arpad, Burhan. “Türk İnkılâbının Musikisini İstiyoruz!”, *Yücel Dergisi*, Sayı:82, Aralık 1941, 159-160.
- Atatürk, Kemal. “Basın Özgürlüğü”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:7 (159), Mayıs 1956, 38.
- Ataç, Nurullah. “Yücelciler’e Bir Mektup”, *Ulus Gazetesi*, 6 Kasım 1944, 2.
- Atay, Falih Rıfkı. “Altı Ok”, *Yücel Dergisi*, Sayı:33, Kasım 1937, 93.
- Atay, Falih Rıfkı. “İnkılâpçı Atatürk”, *Yücel Dergisi*, Sayı:58-59, Aralık-Ocak 1939-1940, 166-168.
- Atay, Falih Rıfkı. “Halk ve Mustafa Kemal”, *Yücel Dergisi*, Sayı:72, Şubat 1941, 120.
- Atay, Falih Rıfkı. “En Büyük Eseri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:81, Kasım 1941, 105.
- Atay, Falih Rıfkı. “Atatürk’ün Bıraktığı Ders”, *Yücel Dergisi*, Sayı:103, Mayıs 1945, 90-91.
- Atilla, Osman. “Halk Şairleri Atatürk’ün Yasında”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 75-78.
- Atilla, Osman. “Halk Şairleri Atatürk’ün Yasında”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 75-77.
- Atsız, Nihal. “Dede Korkut”, *Yücel Dergisi*, Sayı:48, Şubat 1939, 306-310.
- Aydoğan, M. “Halkevleri Kitaplıkları”, *Yücel Dergisi*, Sayı:128, Haziran 1947, 220.
- Aygün, İhsan. “Gençler Diyorlar ki”, *Yücel Dergisi*, Sayı:5, Haziran 1935, 11.
- Aygün, İhsan. “Gençler Diyorlar ki”, *Yücel Dergisi*, Sayı:3, Nisan 1935, 16-18
- Aygün, İhsan. “Beni Kurtarınız!”, *Yücel Dergisi*, Sayı:2, Mart 1935, 18.
- Aysal, Necdet. “Anadolu’da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri”, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, *Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı:35-36, Mayıs-Kasım 2005, 267-282.
- Necdet Aysal, “Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Tarihçesi ve Gelişim Süreci”, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, *Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 33-34, Mayıs-Kasım 2004, 241-263.
- Aziz, M. “Seneler”, *Yücel Dergisi*, Mart 1935, Sayı:2, 21.

- Bach Jr., Julian. “Çocukların Resimleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:138, Nisan 1948, 69-70.
- Bartellini, Ezzio. “Atatürk”, *Yücel Dergisi*, Sayı:64, Haziran 1940, 197-198.
- Başaran, Mehmet. “Bir Davanın Ana Kitabı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:123, Ocak 1947, 119-120.
- Başgil, Ali Fuat. “Devletçilik Nedir? Cumhuriyet Halk Partisi Niçin Devletçidir.” *Yücel Dergisi*, Sayı:4, Mayıs 1935, 1-4.
- Baçoğlu, Muzaffer Şerif. “Ankara Üniversitesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:63, Mayıs 1940, 135-136.
- Batu, Selâhattin. “Benlik Acısı”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 24-25.
- Bayar, Celâl. “Borcumuz”, *Yücel Dergisi*, Sayı:81, Kasım 1941, 114.
- Baydar, M. “Zemin ve Zamana Göre”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 30.
- Baydar, M. “Zemin ve Zamana Göre”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 53.
- Bayet, Albert. “İlim ve Ahlâk”, Çev. Gündat, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:3 (148), Mart 1950, 55.
- Bayet, Albert. “İlim Ahlâka Aykırı mıdır?”, Çev. Gündat, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 44-49.
- Baykurt, Fakir. “Bilânço”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 31.
- Bayrı, Mehmet Halit. “Halk Edebiyatımızda Osmanoğlu Hadisesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:67, Eylül 1940, 298-299.
- Bayur, Hikmet. “Sakarya Vuruşması Dolayısıyla Bir Angı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 6.
- Bayur, Hikmet. “Atatürk’ün Kendini Sevdirmeye Kudreti”, *Yücel Dergisi*, Sayı:109, Haziran 1945, 83-84.
- Bayur, Hikmet. “En Büyük Hatıra”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 21.
- Bennet, Arnold. “Yirmi Dört Saatimizi Nasıl Geçirmeliyiz?”, Çev. Nilüfer Deriş, *Yücel Dergisi*, Sayı:1, Şubat 1935, 30-32.
- Berk, Nurullah. “Genç Fransız Ressamları Sergisine Dair”, *Yücel Dergisi*, Sayı:72, Şubat 1941, 134-135.
- Beyatlı, Yahya Kemal. “O”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 31.

- Blair, W.Reid. “En Akıllı On Hayvan”, Çev. İ.Yucad, *Yücel Dergisi*, Sayı:1, Şubat 1935, 14.
- Boran, İhsan. “Gençlik”, *Yücel Dergisi*, Sayı:13, Mart 1936, 19.
- Boran, Behice Sadık. “Sosyoloji Bakımından Hümanizma”, *Yücel Dergisi*, Sayı:65, 267-271.
- Boratav, Pertev. “Türk Halk Temaşası”, *Yücel Dergisi*, Sayı:63, Mayıs 1940, 129-131.
- Boratav, Pertev. “Türk Halk Temaşası (Karagöz)”, *Yücel Dergisi*, Sayı:64, Haziran 1940, 205-209.
- Boratav, Pertev. “Türk Halk Temaşası III Orta Oyunu”, *Yücel Dergisi*, Sayı:66, Ağustos 1940, 298-299.
- Bourgoin, Margueritte. “Gazi ve Ben”, *Yücel Dergisi*, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 276-278.
- Budde, Gerhard. “Nevropatik Çocuklar”, Çev. Bülent Ergin, *Yücel Dergisi*, Sayı:52, Haziran 1939, 148-1149.
- Burian, Orhan. “Edebî Eser ve Edebî Tenkit Hakkında:”, *Yücel Dergisi*, Sayı:13, Mart 1936, 18.
- Burian, Orhan. “Hümanizma ve Biz I”, *Yücel Dergisi*, Sayı:62, Nisan 1940, 71-77.
- Burian, Orhan. “Hümanizma ve Biz II”, *Yücel Dergisi*, Sayı:63, Mayıs 1940, 121-125.
- Burian, Orhan. “Hümanizma ve Biz III”, *Yücel Dergisi*, Sayı:64, Haziran 1940, 171-173.
- Burian, Orhan. “Edebiyat Lügatı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:32, Ekim 1937, 71.
- Burian, Orhan. “Karamazof Kardeşler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:32, Ekim 1937, 58.
- Burian, Orhan. “Zaman ve Kıymet Hükümlerimiz”, *Yücel Dergisi*, Sayı:20, Ekim 1936, 42.
- Burian, Orhan. “Tiyatrolarımız: Ankara’da Bizim Şehir”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 52.
- Burian, Orhan. “Kitaplardan Okuyucuya: Tagore’u Türkçeleştirmek”, *Yücel Dergisi*, Sayı:24, Şubat 1937, 218-221.
- Burian, Orhan, Vedat Günyol. “Öğütlenme Ahlâk Üzerine”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:4 (Eski Seri No.149), Nisan 1950, 24-25.
- Burian, Orhan. “Dünyanın Büyük Romanları: Karamazov Kardeşler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:32, Ekim 1937, 58-60.
- Burian, Orhan. “Gençlik Bilse...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:42, Ağustos 1938, 238-241.

- Burian, Orhan. “Şiir Meselesi ve Eflâtun İle Muhammet”, *Yücel Dergisi*, Sayı:68-69-70-71, Ekim-Kasım-Aralık 1940 ve Ocak 1941, 53-55.
- Burian, Orhan. “Çeyrek Asırlık Türk Şiiri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:98, Haziran 1944, 42-46.
- Burian, Orhan. “Şiir Hakkında Düşünceler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:110, Aralık 1945, 111-112.
- Burian, Orhan “Şiirimizin İki Kefesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:111, Ocak 1946, 157.
- Burian, Orhan. “Orta Tahsil Hakkında”, *Yücel Dergisi*, Sayı:53, Temmuz 1939, 200-204.
- Burian, Orhan. “Maarifimizin Düzelişi Hakkında”, *Yücel Dergisi*, Sayı:101, Eylül 1944, 6-8.
- Burian, Orhan. “Dünya Vatandaşlığı İçin Terbiye”, *Yücel Dergisi*, Sayı:115, Mayıs 1946, 94-96.
- Burian, Orhan. “Milli Eğitim Bakanlığı Klasikleri Üzerine”, *Yücel Dergisi*, Sayı:124, Şubat 1947, 140-142.
- Burian, Orhan. “Edebî Eser ve Edebî Tenkit Hakkında I”, *Yücel Dergisi*, Sayı:13, Mart 1936, 18-19.
- Burian, Orhan. “Edebî Eser ve Edebî Tenkit Hakkında II”, *Yücel Dergisi*, Sayı:14, Nisan 1936, 61-62.
- Burian, Orhan. “Tercüme Mecmuası”, *Yücel Dergisi*, Sayı:76, Haziran 1941, 176-179.
- Burian, Orhan. “Tercümeciliğimiz”, *Yücel Dergisi*, Sayı:79, Eylül 1941, 9-12.
- Burian, Orhan. “Büyük Sanatkâr”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 65.
- Burian, Orhan. “Üç Şiir Münasebetiyle Hümanizma”, *Yücel Dergisi*, Sayı:47, Ocak 1939, 262-263.
- Burian, Orhan. “Renaissance”, *Yücel Dergisi*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 322.
- Bulut, Sedef. “Ortadoğulu Kadın Gözünden Atatürk Döneminde Kadın Hakları: “Mısır Örneği””, *DTCF Dergisi*, 57.1, (2017):1-49.
- Bulut, Sedef. “Türkçülerin Penceresinden Osmanlı’da Kadın Meselesi ve Orta Asya Referansı”, *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 2013, Sayı: 10, 313-336.
- Bulut, Sedef. “Milli Korunma Kanunu Çerçevesinde Türkiye’de Kira Denetimi Meselesi (1940-1960)”, *Belgi Dergisi* 2, 20 (Temmuz 2020): 2627-56.
- Büyükokutan Töret, Aslı. “Yücel Dergisinin Türk Folklor Araştırmaları Tarihindeki Yeri”, *Bilge Dergisi*, 2007, Sayı:50, 151-167.

Büyüköztürk, Şener. “Anket Geliştirme”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2005, Bahar, Sayı:3 (2), 133-148.

Çağlar, Behçet Kemal. “Kültürlülerin Görüşü: Sanata Düşen Vazife ve Sanatın Cemiyetteki Rolü”, *Yücel Dergisi*, Sayı:23, Ocak 1937, 174.

Çağlar, Behçet Kemal. “Gel Birlikte Yanalım Garip Mustafa”, *Yücel Dergisi*, Sayı: 57 (Atatürk ve Cumhuriyet Sayısı), Ekim 1939,135.

Çağlar, Behçet Kemal. “Onbeşinci Yılda Düşünceler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:45, Kasım 1938, 119.

Çağlar, Behçet Kemal. “Kültürlülerin Görüşü: Sanata Düşen Vazife Ve Sanatın Cemiyetteki Rolü”, *Yücel Dergisi*, Sayı:24, Şubat 1937, 174.

Çağlar, Behçet Kemal. “Şair Kime Derler ve Bizce Güzel Şiir Nedir?..”, *Yücel Dergisi*, Sayı:41, Temmuz 1938, 171-172.

Çağlar, Behçet Kemal. “Bizim Mevlüt”, *Yücel Dergisi*, Sayı:76, Haziran 1941, 168.

Çağlar, Behçet Kemal. “Bizim Mevlüt”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 19-24.

Çağlar, Behçet Kemal. “Yeni Mezunlarla Bir Konuşma”, *Yücel Dergisi*, Sayı:42, Ağustos 1938, 211-212.

Çakır, Halit. “Yeni Tilcikler Üretiyoruz”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 61.

Çağlar, Behçet Kemal. “Benim Gözümlle 23 Yılın Şiirine Bir Bakış”, *Yücel Dergisi*, Sayı:110, Aralık 1945, 132.

Çağlar, Behçet Kemal. “Gelecek Nesiller Atatürk’ü Nereden ve Nasıl Öğrenecekler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:109, Kasım 1945, 81-82.

Çağlar, Behçet Kemal. “Halkevlerinin Çalışmaları”, *Yücel Dergisi*, Sayı:31, Eylül 1937, 38-39.

Çağlar, Behçet Kemal. “Halka Giden Yoldayız!... “, *Yücel Dergisi*, Sayı:97, Mart 1943, 9.

Çağlar, Behçet Kemal. “Biz Varız.. San’atta da Yeni Bir Ankara Kuracağız..”, *Yücel Dergisi*, Sayı:8, Ekim 1935, 72-73.

Çağlar, Behçet Kemal. “Ankara’da”, *Yücel Dergisi*, Sayı:18, Ağustos 1936, 244.

Çağlar, Behçet Kemal. “Halk Sanatının Zaferi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:73, Mart 1941, 3-5.

- Çağlar, Behçet Kemal. “Ankaralı Âşık Ömerin Ağdı...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:46, Aralık 1938, 190.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Dadaylı Kör Hasanın Destanından Bir Parça”, *Yücel Dergisi*, Sayı:47, Ocak 1939, 265.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Kızılırmak Duruşması”, *Yücel Dergisi*, Sayı:49, Mart 1939, 9-10.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Yeni Karacaoğlandan Parçalar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:62, Nisan 1940, 75.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Hey Dedi Âşık Ömer”, *Yücel Dergisi*, Sayı:74, Nisan 1941, 55.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Edebiyatçılarımızla Konuşmalar: I”, *Yücel Dergisi*, Sayı:75, Mayıs 1941, 99-103.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Edebiyatçılarımızla Konuşmalar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:78, Ağustos 1941, 246-249.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Karlı ve Sarıkamışlı Meslektaşlar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:80, Ekim 1941, 52-55.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Sarıkamış’ta Âşıklar Toplantısı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:81, Kasım 1941, 113-117.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Bir Halk Şairine Sesleniş”, *Yücel Dergisi*, Sayı:82, Aralık 1941, 150-152.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Ankaralı Âşık Ömer’le Kağızmanlı Âşık Cemalettin Arasında Manzum Bir Mektuplaşma”, *Yücel Dergisi*, Sayı:82, Aralık 1941, 177.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Bir Oluşun Destanı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:83, Ocak 1942, 202-203.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Uğuz Destanından Manzum Notlar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:104, Haziran 1945, 118-119.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Erzurum Destanından Parçalar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 79-80.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Tarih Davamız”, *Yücel Dergisi*, Sayı:31, Eylül 1937, 38.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Tarih Kongrasına Saygı ve Selâm”, *Yücel Dergisi*, Sayı:32, Ekim 1937, 41-42.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Ayın Kültür Hareketleri: Kültür Fizik Davamız”, *Yücel Dergisi*, Sayı:31, Eylül 1937, 37.

- Çağlar, Behçet Kemal. “İnşacı ve Fetihci Cumhuriyet”, *Yücel Dergisi*, Sayı:33, Kasım 1937, 81-82
- Çağlar, Behçet Kemal. Muhtar Fehmi Enata, “Bir Türk Senfonisi Resimle Bestelenmiş Bir Yurt Türküsü”, *Yücel Dergisi*, Sayı:33, Kasım 1937, 113.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Onbeşinci Yılda Düşünceler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:45, Kasım 1938, 119.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Görmeğe Geldim”, *Yücel Dergisi*, Sayı:47, Ocak 1939, 252.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Atatürk’e Birinci Rapordan Parçalar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:65, Temmuz 1940, 240.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Atatürk’e İkinci Rapordan Parçalar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:66, Ağustos 1940, 280.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Atatürk’e Üçüncü Rapordan Parçalar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:67, Eylül 1940, 20.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Atatürk’e Dördüncü Rapordan Parçalar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:67, Eylül 1940, 23.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Alnımda O Elleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:81, Kasım 1941, 106.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Bizim Mevlüt”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 19-26.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Kuvayi Milliye Ruhu”, *Yücel Dergisi*, Sayı:99, Temmuz 1944, 88.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Ölümünün Beşinci Yıldönümünde”, *Yücel Dergisi*, Sayı:99, Temmuz 1944, 92-93.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Gelecek Nesiller Atatürk’ü Nereden ve Nasıl Öğrenecekler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:109, Kasım 1945, 81-82.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Atatürk’e Raporlar’dan Parçalar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:109, Kasım 1945, 85.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Erzurum Destanından Parçalar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 79.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Kurtardığı İzmir’den Notlar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:133, Kasım 1947, 373.

- Çağlar, Behçet Kemal. “Kurtarıcının İlk Ayak Bastığı Kıyı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:133, Kasım 1947, 381.
- Çağlar, Behçet Kemal.”Yılda Beş Dakika”, *Yücel Dergisi*, Sayı:135, Ocak 1948, 480-481.
- Çağlar, Behçet Kemal.”Atatürk ve Halk”, *Yücel Dergisi*, Sayı:136, Şubat 1948, 528-529.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Atatürk’ten Hatıralar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:137, Mart 1948, 28-29.
- Çağlar, Behçet Kemal. “İrticağı Bulduğumuz Yerde Boğmak Boynumuzun Borcudur!..”, *Yücel Dergisi*, Sayı:49, Mart 1939, 1.
- Çağlar, Behçet Kemal. “İzinde”, *Yücel Dergisi*, Sayı: 46, Aralık 1938, 184.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Analfabetizm Savaşı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:38, Nisan 1938, 49.
- Çağlar, Behçet Kemal. “Günlerim Geldi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:133, Kasım 1947, 367.
- Çakır, Halit. “Aradığımız Gençlik”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 175.
- Çakır, Halit. “Yeni Tilcikler Üretiyoruz”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 61.
- Çakır, Halit. “Yeni Tilcikler Üretiyoruz”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:8 (161), Haziran 1956, 99.
- Çalışlar, İzzettin. “25 Nisan Atatürk’ün Günüdür”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 27.
- Çambel, Hasan Cemil. “Atatürk ve Tarih”, *Belleten Dergisi*, C.III, No.10,1939, 270-271.
- Çapa, Mesut. “Ankara Radyosu’nda Halkevleri Sanat ve Folklor Saati ve Trabzon Halkevi Programı”, *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*: Yıl 8, Sayı 15, Güz 2013.
- Çapa, Mesut. “Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Tarih Öğretimi”, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, *Atatürk Yolu Dergisi*, S 29-30, Mayıs-Kasım 2002, 39-55.
- Çelik, M.Fahrettin. “Halk Edebiyatı Haberleri I”, *Yücel Dergisi*, Sayı:84, Şubat 1942, 236-238.
- Cihangir, Mehmet. “İlkokul Öğretmeni ve Gerçek Aydın”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 15.
- Cogniot, Georges. “Öğretim İşlerinde İlerlemenin Şartı”, Çev. Gündat, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 58.
- Coker, Fahri. “Haluk Şehsuvaroğlu-Emekli Öğretmen Albay-Sicili No.937/266”, *Donanma Dergisi*, C.78, Ocak 1965, Sayı:448, 8-11.

- Çoşkuner, İsa. “Atatürk ve Bir Marş”, *Yücel Dergisi*, Sayı:124, Şubat 1947, 148-149.
- Dağlarca, Fazıl Hüsnü. “Atatürk”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 92.
- Damacı, Raci. “Atatürk’ten Hatıralar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 95-96.
- Damacı, Raci. “Atatürk’ten Hatıralar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:115, Mayıs 1946, 106-107.
- Damacı, Raci. “Atatürk’ten Hatıralar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:133, Kasım 1947, 371.
- Derman, Münir “Acının Psikolojisi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:60, Şubat 1940, 208-210.
- Doğan, Mehmet Can.“Yücel Dergisinin Fikrî ve Edebî Tahlili”, *Gazi Türkiyat Dergisi*, Güz 2008, Sayı:3, 97-115.
- Doğaner, Yasemin. “Modern Türkiye’de Basın/Medya (1923-2019)”, *Modern Türkiye Tarihi*, Ed. Ahmet Şimşek, (Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2019): 345.
- Doğaner, Yasemin. "Atatürk Dönemi Türkiye’inde Sosyo-Kültürel Değişim." *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi ICANAS 38* (2007): 235-260.
- Doyran, Turhan. “Karagöze Dair”, *Yücel Dergisi*, Sayı:123, Ocak 1947, 119.
- Doyran Turhan. “Meddah’a Dair”, *Yücel Dergisi*, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 274-275.
- Durant, Will. “En Büyük On Mütefekkir”, Çev. Nilüfer F.Deriş, *Yücel Dergisi*, Sayı:27, Mayıs 1937, 86-91.
- Durant, Will.“En Büyük On Şair”, *Yücel Dergisi*, Çev. Nezihi Arda, Sayı:31, Eylül 1937, 4-6.
- Durant, Will. “İyi Bir Terbiye İçin En İyi Yüz Kitap”, *Yücel Dergisi*, Çev. Arif H.Bilen, Sayı:37, Mart 1938, 11-13.
- Durant, Will. “On İki Tarih”, *Yücel Dergisi*, Çev. Arif H.Bilen, Sayı:37, Eylül 1938, 2-4.
- Durant, Wili. “Tahsilin En Büyük Değeri”, Çev. Nermin A.Akalın, *Yücel Dergisi*, Sayı:19, Eylül 1936, 4-7.
- Durant, Wili. “İyi Bir Terbiye İçin En İyi Yüz Kitap”, Çev. Arif H.Özbilen, *Yücel Dergisi*, Sayı:37, Mart 1938, 11-13.
- Durant, Wili. “İyi Bir Terbiye İçin En İyi Yüz Kitap II”, Çev. Arif H.Özbilen, *Yücel Dergisi*, Sayı:38, Nisan 1938, 54-57.
- Durant, Will. “On İki Tarih I”, Çev. Arif H.Bilen, *Yücel Dergisi*, Sayı:43, Eylül 1938, 2-5.
- Durant, Will. “On İki Tarih II”, Çev. Arif H.Bilen, *Yücel Dergisi*, Sayı:44, Ekim 1938, 68-70.

- Durant, Will. “On İki Tarih III”, Çev. Arif H.Bilen, *Yücel Dergisi*, Sayı:47, Ocak 1939, 259-261.
- Durant, Wili. “Değişen Ahlâk Telâkkilerimiz”, *Yücel Dergisi*, Sayı:4, Mayıs 1935, 15.
- Dursunoğlu, Cevat. “Halkevleri”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 274.
- Dursunoğlu, Cevat. “Ahlâkta İkilik”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 191.
- Dursunoğlu, Cevat. “Bir Zihniyet Meselesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 87.
- Dursunoğlu, Cevat. “Tarihin Büyük Bir Hadisesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 91.
- Duru, Kâzım Nami. “Yeni Bir İnkılâp Şiiri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:37, Mart 1938, 10.
- D’Esperey, Marechal Franchet. “Bir Fransız Mareşali Konuşuyor”, *Yücel Dergisi*, Sayı:125, Mart 1947, 30-31.
- Ecevit, Rahşan. “Küçük Kardan Adam”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:2 (155), Aralık 1955, 119.
- Ecevit, Bülent. “Atatürk ve Doktrin”, *Forum*, Sayı:8, Aralık 1962, 173-176.
- Einstein, Albert. “Bilim ve Tanrı”, Çev. G. ve S. Pamukçu, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 266-269.
- Ellison, Grace. “Ankara’da Bir İngiliz Kadını”, *Yücel Dergisi*, Sayı:61, Mart 1940, 23-27.
- Emin, Mustafa. “Bilitis’in Şarkıları...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:10, Aralık 1935, 139-140.
- Enata, Muhtar “Nur İçinde Yatsın”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 4.
- Enata, Muhtar Fehmi. “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: I”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 25-26.
- Enata, Muhtar Fehmi. “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: II”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:2 (147), Şubat 1950, 20-21.
- Enata, Muhtar Fehmi. “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: III”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:3 (148), Mart 1950, 12-15.
- Enata, Muhtar Fehmi. “İlk Kapanışın Acıklı Hikâyesi: IV”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:4 (149), Nisan 1950, 58-59.

- Enata, Muhtar Fehmi. “Radotörlerle Aramızda Olup Bitenlere”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 13-16.
- Enata, Muhtar Fehmi. “Nur İçinde Yatsın...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 66.
- Engin, M.Ö. “Köy Enstitüleri ve Yıkıcı Zihniyet”, *Yücel Dergisi*, Sayı:125, Mart 1947, 6-7.
- Engin, Arın. “Atatürkçülük, En Başta Türk Dil Devriminin Önemine İnanmaktır”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 363.
- Engin, Arın. “Lâiklik Nedir ve Ne değildir?”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 54.
- Erdoğan, Şeref. “Ortaokullar ve Liselerde Tedrisat”, *Yücel Dergisi*, Sayı:38, Nisan 1938, 58-59.
- Erdoğan, Songül. “Türkiye’de “Derleme Sözlüğü” İle İlgili Yapılan Çalışmalar Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi (1990-2021).”, *Rumeli’de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı:27, 211-226.
- Erer, Hüseyin Nihat. “Kadın”, *Yücel Dergisi*, Sayı:139, Mayıs 1948, 153-154.
- Ergin, Bülent. “Ezop ve Hayatı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:51, Mayıs 1939, 111-115.
- Eroğul, Cem. “Çok Partili Düzenin Kuruluşu”, *Geçiş Sürecinde Türkiye*, Belge Yay., İstanbul: 1990, 114.
- Ertan, Timuçin Faik. “Cumhuriyet Kimliği tartışmasının Bir Boyutu; Soyadı Kanunu”, *Kebikeç-İnsan Bilimleri için Kaynak Araştırmaları Dergisi*, Sayı:10, 2000, 255-272.
- Ertem, Mustafa. “Cemal Nadiri Kaybettik”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 67.
- Esenkova, Enver. “Mustafa Kemal ve Romen Yazarı Martinescu”, *Yücel Dergisi*, Sayı:110, Aralık 1945, 126-128.
- Esenkova, Enver. “Mustafa Kemal ve Romen Yazarı Martinescu”, *Yücel Dergisi*, Sayı:110, Aralık 1945, 126-127.
- Esmer, Ahmet Şükrü, Oral Sander, “İkinci Dünya Savaşında Türk Dış Politikası”, *Olaylarla Türk Dış Politikası(1919-1983)*, Ed. Cem Sar-Mehmet Gönlübol, C.I., AÜSBF Yay. Ankara:1987, 184-185.
- Eşref, Ruşen. “Cumhuriyet Nasıl İlân Olundu?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:45, Kasım 1938, 120.
- Eşref, Nejat. “Unutulan Adam”, *Yücel Dergisi*, Mart 1935, Sayı:2, 35.
- Ete, Muhlis. “Bir Mecmuanın İşletilmesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:1, Şubat 1935, 2.

- Feyzioğlu, Turhan. “Atatürk ve Güzel Sanatlar”, *Atatürkçü Düşünce*, Ankara:1992, 848.
- Flory, Vera Elizabeth. “İslâmda Kadın ve Kültür”, Çev. Leylâ Çambel, *Yücel Dergisi*, Sayı:62, Ekim 1939, 84-87.
- Franklin, Benjamin. “Özdeyişler”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 249.
- Franklin, Benjamin. “Eğitim Üzerine”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 256.
- Galip, Reşit. “Büyük Ata”, *Yücel Dergisi*, Sayı:45, Kasım 1938, 88-89.
- Galip, Reşit. “Çerçeve Yazısı”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:2 (155), Aralık 1955, 104.
- Galip, Yahya. “Atatürk’ten Bir Hatıra”, *Yücel Dergisi*, Sayı:133, Kasım 1947, 365-366.
- Gandi, Mohandas. “Ne Kadar Küçük Olursa Olsun Eğitimi İlgilendirmeyen Bir Şey Yoktur”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 1.
- Gaunt, William. “Oscar Wilde”, (Çev. N.Kenter), *Yücel Dergisi*, Sayı:125, Mart 1947, 13-16.
- Gerçek, Selim Nüşet. “Karagöz”, *Yücel Dergisi*, Sayı:79, Eylül 1941, 26-28.
- Gerhard Kessler, “Kütüphanenin Tahsil Hayatındaki Ehemmiyeti”, Çev. Ekmel Zamil, *Yücel Dergisi*, Sayı:80, Ekim 1941, 55-56.
- Gerger, Haluk. “Türk Dış Politikası (1946-1980)”, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt II., İletişim Yay., İstanbul:1983, 538.
- Gök, Hacı Veli “Mareşal Fevzi Çakmak’ın Vefatının Türk Basınına Yansıması ve Radyoevi Hadisesi”, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2021 Güz (35), 125-154.
- Gökalp, Ziya. “Halk Medeniyeti I/Başlangıç”, *Halka Doğru Dergisi*, Temmuz 1913, Sayı:14, 107-108.
- Gökalp, Ziya. “Halk Medeniyeti II/Resmi Teşkilat”, *Halka Doğru Dergisi*, Ağustos 1913, Sayı:19, 148-149.
- Gökbudak, Fuat. “Meclisten Bir Sesleniş”, *Yücel Dergisi*, Sayı:47, Ocak 1939, 252.
- Göknıl, Seniha Bedri. “Tenkide Dair”, *Yücel Dergisi*, Sayı:61, Mart 1940, 37-39.
- Gökyay, Orhan Şaik. “Leylâ ile Mecnun”, *Yücel Dergisi*, Sayı:99, Temmuz 1944, 80-87.
- Gökyay, Orhan Şaik. “Fuzuli ve Aşk”, *Yücel Dergisi*, Sayı:114, Nisan 1946, 59-65.
- Gökyay, Orhan Şaik. “Dede Korkud’un Şahsiyeti”, *Yücel Dergisi*, Sayı:42, Ağustos 1938, 234-237.
- Gökyay, Orhan Şaik “Bursa Şehrengizi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:50, Nisan 1939, 52-55.

- Güler, Cemal Nadir. “İstanbul’da Bir Talebe Ders Haricinde Neler Yapar...?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:13, Mart 1936, 43.
- Güler, Cemal Nadir. “İstanbul’da Bir Talebe Ders Haricinde Neler Yapar...?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:13, Mart 1936,43.
- Güler, Cemal Nadir. “Onun Mucizesi:”, *Yücel Dergisi*, Sayı:46, Aralık 1938, 228.
- Güler, Cemal Nadir. “Kadın Asker Olunca...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:22, Aralık 1936, 155.
- Güler, Cemal Nadir “İstanbul’da Bir Talebe Ders Haricinde Neler Yapar...?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:13, Mart 1936,43.
- Güler, Cemal Nadir “Resimde Mizah ve Mizahın Tarihi Değeri”, *Yücel Dergisi*, Ekim 1936, Sayı:20, 44-47.
- Güler, Cemal Nadir “Resimde Mizah ve Mizahın Tarihi Değeri”, *Yücel Dergisi*, Kasım 1936, Sayı:21, 89-90.
- Güler, Cemal Nadir. “Unutulmayanlar...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 63.
- Güler, Cemal Nadir. “En Büyük Kazanç”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 68.
- Güler, Cemal Nadir. “Cemal Nadirin Fırçasıyla İnkılâbımız”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 92.
- Günyol, Vedat. “Bizim Cemal Nadir”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947.
- Günyol, Vedat. “Freud’ün Şahsiyet ve Cemiyet Felsefesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:57, Kasım 1939, 102-105.
- Günyol, Vedat. “Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ve Klâsikler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:124, Şubat 1947, 133.
- Günyol, Vedat. “Bizim Cemal Nadir”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 69.
- Günyol, Vedat. “Atatürk’e Hasret”, *Yücel Dergisi*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 312.
- Gürer, Cevat Abbas. “Montreux’nün İmzalandığı Akşam Atatürk’ün Sofrası”, *Yücel Dergisi*, Sayı:109, Kasım 1945, 90-91.
- Gürer, Cevat Abbas. “Atatürk’ün Sofrası”, *Yücel Dergisi*, Sayı:109, Kasım 1945, 90-91.
- Güven, Ferid Celâl. “O, Büyük Adam..”, *Yücel Dergisi*, Sayı:134, Aralık 1947, 432-433.
- Haşim, Ahmet. “Harikülade Felsefe Dili Yalan”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:6 (151), Haziran 1950, 14.

- Haşım, Ahmet. “Gaziyi Gördüm”, *Yücel Dergisi*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 343.
- Haşım, Ahmet. “Gazi’yi Gördüm”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 36.
- Hızır, Nusret. “Felsefe ve Şiir”, *Yücel Dergisi*, Sayı:102, Nisan 1945, 51-53.
- Hızır, Nusret. “Neden Her İlmin Yenisi de Felsefenin Eskisi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:104, Haziran 1945, 123-125.
- Hızır, Nusret. “Akıl mı? Deney mi?”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:2 (155), Aralık 1955, 78-80.
- Hızır, Nusret. “Martin Heidegger”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 205-207.
- Hızır, Nusret. “Existence Felsefesi Üzerine Düşünceler”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 277-278.
- Hızır, Nusret. “Felsefede Romantiklik”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 175-177.
- Hisarlı, Ahmet. “Sergi karikatürü-D. Grubu Sergisi Konuşmalar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 164.
- Honig, Richard. “Üniversite Tahsilinin Mânâsına Dair”, Çev. Bülend Cemil, *Yücel Dergisi*, Sayı:10, Aralık 1935, 121.
- Honig, Richard. “İstanbul Üniversitesinin Çok Eski Tarihi I”, *Yücel Dergisi*, Sayı:27, Mayıs 1937, 84-85.
- Honig, Richard. “İstanbul Üniversitesinin Çok Eski Tarihi II”, *Yücel Dergisi*, Sayı:28, Haziran 1937, 122-124.
- Hubbard, Elbert. “Garcia’ya Götürülecek Mektup”, Çev. Nermin A. Akalın, *Yücel Dergisi*, Sayı:24, Şubat 1937, 202-205.
- Hulusi, Ragıp “Dilde Zenginlik”, *Yücel Dergisi*, Sayı:1, Şubat 1935, 6-8.
- Hulusi, Ragıp. “Dil Mükemmelliği II”, *Yücel Dergisi*, Sayı:2, Mart 1935, 3-5.
- Hulusi, Ragıp. “Dilde Mükemmelliği III”, *Yücel Dergisi*, Sayı:3, Nisan 1935, 4-5.
- Hulusi, Ragıp. “Dilde Mükemmelliği IV”, *Yücel Dergisi*, Sayı:4, Mayıs 1935, 9.
- Hulusi, Ragıp. “Dilde Mükemmelliği V”, *Yücel Dergisi*, Sayı:5, Haziran 1935, 3-4.

- Hulusi, Ragıp. “Dil Yeğretimi Üzerine Çağdaş Düşünümler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:7, Eylül 1935, 2-5.
- Hulusi, Ragıp. “Dil Bilgisi Üzerinde Bir Konuşma I”, *Yücel Dergisi*, Sayı:8, Ekim 1935, 41-42.
- Hulusi, Ragıp. “Dil Bilgisi Üzerinde Bir Konuşma II”, *Yücel Dergisi*, Sayı:9, Kasım 1935, 92-93.
- İçen, H.Z. “Atatürkçülükte Eğitim Kavramı”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 152.
- İlkin Selim. “A Nationalist Leftist Movement: Kadro”, *Toplum ve Bilim*, 1984, Sayı: 24, 20.
- İnan, Afet. “Kadın Hak ve Vazifeleri Üzerine”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:8 (161), Haziran 1956, 81.
- İnan, Abdul Kadir. “Göçebe Türk destanlarının Karakteri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:64, Haziran 1940, 194-196.
- İnan, Abdul Kadir. “Göçebe Türk destanlarında Kahramanlar, Doğumları, Ad Almaları ve Hüviyetleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:65, Ağustos 1940, 274-279.
- İnce, Refik. “Atatürk’ten Bir Hatıra”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 10.
- İncedayı, Cevdet Kerim. “19 Mayıs 1919 un Yıldönümünde”, *Yücel Dergisi*, Sayı:52, Haziran 1939, 133-135.
- İncedayı, Cevdet Kerim. “Atatürk İçin”, *Yücel Dergisi*, Sayı:94, Aralık 1942, 88.
- İnönü, İsmet. “Türkiye Cumhurbaşkanlığı Mesajı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 71.
- İnönü, İsmet. “Çitliklerini Hazineye Hediye ettiği Gün”, *Yücel Dergisi*, Sayı:133, Kasım 1947, 363-364.
- İnönü, İsmet. “Büyük Türk Milletine”, *Yücel Dergisi*, Sayı:81, Kasım 1941, 100.
- İzgi, Özkan. “Atatürk’ün Eğitim ve Üniversitelilere Bakış Açısı”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt I, No.I, Kasım 1984, 266-267.
- Jaspers, Karl. “Batı Tarihi”, Çev. O. Nuri Türkay, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956. 287.
- Jaures, Jean. “Laik Öğretim”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:4 (149), Nisan 1950, 36.

- Kalaycı, Bircan. "Halk Bilimi/Folklor Tarihsel Süreç", *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi Dergisi*, 2019, 1-4.
- Kalenderoğlu, Muhammed. "Din Yolu Dergisine Dair Bir İnceleme", *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9/17 (Ocak-January 2022), 110-137.
- Karaca, Orhan. "Köy Çocuklarının Uyanışı", *Yücel Dergisi*, Sayı:20, Ekim 1936, 48-50.
- Karaca, Orhan. "Öz Türkçeye Hasret", *Yücel Dergisi*, Sayı:56, Ekim 1939, 55.
- Karagöz, Süleyman. "Atatürk ve Eğitim", *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:2 (149), Aralık 1955, 118.
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri. "Atatürk İnsanlığı", *Yücel Dergisi*, Sayı:85-86-87, Mart-Nisan-Mayıs 1942, 24-26.
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri. "Dahiliği", *Yücel Dergisi*, Sayı:88-89-90, Haziran-Temmuz-Ağustos 1942, 56-57.
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri. "Atatürk ve İnsanlığı", *Yücel Dergisi*, Sayı:139, Mayıs 1948, 150-151.
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri. "Atatürk'ün Dâhiliği", *Yücel Dergisi*, Sayı:141-142, Temmuz-Ağustos 1948, 266-267.
- Karavelioğlu, Murat. "Editörden: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü ve Türkiyat Mecmuası." *Journal of Turkology* 21.1 (2011): 3-35.
- Kansu, Ceyhun Atuf. "Bağ Bozumu Şenliği", *Yücel Dergisi*, Sayı:83, Ocak 1942, 199.
- Karal, Enver Ziya. "Atatürk ve Gençlik", *Yücel Dergisi*, Sayı:138, Nisan 1948, 88-89.
- Karal, Enver Ziya. "Atatürk ve Gençlik", *Yücel Dergisi*, Sayı:140, Haziran 1948, 210-211.
- Kaya, Ali Kemal. "Abilâs Mehterleri", *Yücel Dergisi*, Sayı:111, Ocak 1946, 164-166.
- Kaya, Ali Kemal. "Aşiret Mehterleri", *Yücel Dergisi*, Sayı:114, Nisan 1946, 80-81.
- Kaya, Şükrü. "19 Mayıs Çocuklarına Selâm", *Yücel Dergisi*, Sayı:40, Haziran 1938, 131.
- Kayabay, Kâzım. "Azlık Okullarında Türkçe Öğretimi", *Yücel Dergisi*, Sayı:16, Haziran 1936, 183-184.
- Keats, John. "Yunan Vazosuna Gazel", Çev. Behçet Kemal Çağlar, *Yücel Dergisi*, Sayı:12, Şubat 1936, 221.
- Kepenek, M.S. "Hayat+Hayat=Şiir", *Yücel Dergisi*, Sayı:1, Şubat 1935, 24.
- Kessler, Gerharda. "Hürriyet", *Yücel Dergisi*, Sayı:33, Kasım 1937, 83.

- Kıray, Mehmet Emin. “Yabancı Dil Meselesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:14, Nisan 1936, 75-79.
- Kıray, Mehmet Emin. “Dilde San’at I”, *Yücel Dergisi*, Sayı:15, Mayıs 1936, 98-100.
- Kıray, Mehmet Emin. “Dilde San’at II”, *Yücel Dergisi*, Sayı:16, Haziran 1936, 153-155.
- Kıray, Mehmet Emin. “Dilde San’at III”, *Yücel Dergisi*, Sayı:17, Temmuz 1936, 197-199.
- Kıray, Mehmet Emin. “Dilde San’at IV”, *Yücel Dergisi*, Sayı:18, Ağustos 1936, 246-247.
- Kop, Kadri K. “Gazi Kars’ta”, *Yücel Dergisi*, Sayı:113, Mart 1946, 26-27.
- Korkmaz, Zeynep. “Cumhuriyet Devrinde Yazı ve Dil İnkılâbı”, *Milli Kültür Dergisi*, Cilt 3, Sayı:6, Kasım 1981, 3.
- Korkut, Şerif. “D.T.C.F.?””, *Yücel Dergisi*, Sayı:136, Şubat 1948, 521-522.
- Körükçü, Muhtar. “Tehlikenin Esaslısı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:138, Nisan 1948, 64-65.
- Körükçü, Muhtar M. “Ankara Sanatı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:19, Eylül 1936, 1-2.
- Kundakçı, Sibel Kaval. “Yeniçeri Ocağı’nın Kaldırılmasından Sonra Devam Eden Yeniçerilerin Gayretkeşliği Üzerine Bazı Düşünceler” *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 8, Sayı:1, Nisan 2017, 20-42.
- Kına, Filiz Bayoğlu. “Şairin Sesi: Rabindranath Tagore”, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Ocak 2020, 411.
- Kurtbay, C. “Kanuna Saygı Yuvaran Başlar Ama...”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:6 (Eski Seri Sayı:159), Nisan 1956, 360-361.
- Kural, İsmet. “Meslek Okulları Mezunlarının İstikballeri”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 40.
- Kürekcı, Emin. “Hocam Cezmi Türk’e Cevap”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 186.
- Kripel, Heinrich. “San’atkâr Gözüyle Kemal Atatürk”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 35.
- Lenard, Philipp. “Fen Terakkiyatının Bir Tarihi: Büyük Fen Adamları”, *Yücel Dergisi*, Çev. Arif H.Bilen, Sayı:44, Ekim 1938, 51-53.
- Mackail, John William. “Üniversitesinin Göreceği İş ”, Çev. Saffet Dengi, *Yücel Dergisi*, Sayı:63, Mayıs 1940, 122-125.
- Madriaga, Don Salvador De. “İnsan Hakları Beyannamesi İçin”, *Yücel Dergisi*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 344.

- Mardin, Yusuf. “Mezar Taşına...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 70.
- Mardin, Yusuf. “Kızlarımızı Bekleyen Vazife”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 29.
- Mardin, Yusuf. “Kanuna Saygı Yuvadın Başlar”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:4 (:157), Şubat 1956, 224-225.
- Maurois, André. “Yurttaşlık Duygusu”, Çev. Kemal Işın, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 282.
- Maurois, André. “Ansiklopedik Ruh ve Zekâ”, Çev. Vedat Günyol, *Yücel Dergisi*, Sayı:36, Şubat 1938, 261-263.
- Maurois, André. (Çev. Hamdi Çelik), “Oscar Wilde”, *Yücel Dergisi*, Sayı:3, Nisan 1935, 24.
- Mazıca, Nurşen. “1930 a Kadar Basının Durumu ve 1931 Matbuat Kanunu”, *Atatürk Yolu Dergisi* Cilt 5, Sayı: 18 (Ağustos 1996).
- Meizing, Herbert. “Kemal Atatürk”, *Yücel Dergisi*, Sayı:35, Ocak 1938, 204.
- Meizig, Herbert. “Kemal Atatürk”, *Yücel Dergisi*, Sayı:55, Eylül 1939, 13-16.
- Menghin, Oswald. “Kemal Atatürk’ten ve Eserinden Hatıralar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:68,69,70,71, Ekim, Kasım, Aralık 1940, Ocak 1941, 70-71.
- Muhip, Fevzi. “Neo-Hümanizma”, *Yücel Dergisi*, Sayı:2, Mart 1935, 10-12.
- Muhip, Fevzi. “Neo-Hümanizma ve Akıl”, *Yücel Dergisi*, Sayı:3, Nisan 1935, 2-3.
- Muhip, Fevzi. “İnandıran Akıl”, *Yücel Dergisi*, Sayı:4, Mayıs 1935, 6-7.
- Naim, İhsan. “Büyük Harpten Sonrakiler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:7, Eylül 1935, 32.
- Nalbandoğlu, Reşat. “10 II. Teşrin 1938”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 53.
- Nas, Alparslan. “Kadro Dergisi ve Kadrocular”, *Değirmen Dergisi*, 2012, Sayı 29-30-31, 35.
- Nebi, Osman. “Tanrı, Melek ve İnsanlar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:8, Eylül 1935, 60.
- Nebi, Osman. “Yeni Ufuklar...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:48, Şubat 1939, 299.
- Nebi, Osman. “Çocuklara Masal Anlatmalı mı?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:72, Şubat 1941, 101-103.
- Nebi, Osman. “Kahraman”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 49.
- Nebi, Osman. “Cemal Nadir Müzesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947.

- Nebi, Osman. “Üniversitenin İlk Harmanı...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:17, Temmuz 1936, 189.
- Nebi, Osman. “Cemal Nadir Müzesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 71.
- Nebi, Osman. “Fazilet, Neredesin ? ..”, *Yücel Dergisi*, Sayı:14, Nisan 1936, 49.
- Nebioğlu, Osman. “Türkiye’de Meslekî Öğretimde Yeni Adımlar ”, *Yücel Dergisi*, Sayı:81, Kasım 1941, 122-126.
- Nebioğlu, Osman. “Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:104, Haziran 1945, 126-127.
- Nebioğlu Osman. “Büyük Kahraman”, *Yücel Dergisi*, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 317.
- Nebioğlu, Osman. “Fransız İnkılâbından 19’uncu Asrın Ortasına Kadar Meslek Öğretimi ”, *Yücel Dergisi*, Sayı:82, Aralık 1941, 153-156.
- Nebioğlu, Osman. “19’uncu Asrın Yarısından Sonra Mesleklere Tesir Eden Genel Cereyanlar ve Hareketler ”, *Yücel Dergisi*, Sayı:83, Ocak 1942, 200-201.
- Nebioğlu, Osman. “19’uncu Asrın İkinci Yarısında Meslek Öğretimi ”, *Yücel Dergisi*, Sayı:84, Şubat 1942, 239-242.
- Nebioğlu, Osman. “19’uncu Asrın İkinci Yarısında Meslek Öğretiminin Gelişmesi-Almanya Meslek Öğretimi: Alman Genel Terbiyesinin Ana Hatları”, *Yücel Dergisi*, Sayı:85-86-87, Mart-Nisan-Mayıs 1942, 21-23.
- Nebioğlu, Osman. “Almanya’da Meslek Okulları I”, *Yücel Dergisi*, Sayı:94, Aralık 1942, 80-82.
- Nebioğlu, Osman. “Almanya’da Meslek Okulları II”, *Yücel Dergisi*, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 127-128.
- Nebioğlu, Osman. “Milliyet İdeali ve Millî Terbiye”, *Yücel Dergisi*, Sayı:97, Mart 1943, 12-14.
- Neumark, Fritz. “Yeni İktisat Fakültesinin Hedefi”, Çev. Vedat Günyol, *Yücel Dergisi*, Sayı:24, Şubat 1937, 209-211.
- Ocak, Haydar. “Etnografya, Folklor ve Turizm”, *Yücel Dergisi*, Sayı:64, Haziran 1940, 173-175.
- Ocaktan, Selma F. “Fikir Ahlâkı Neredesin?”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 25-26.

- Ocaktan, Selma F. “Fikir Ahlâkı Nerdesin II?”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 11-12.
- Ocaktan, Selma F. “Kadınlar Hakkında”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 45.
- Oğuz, M.Haydar. “Kahvecibaşı Kâmil Beyin Atatürk’e Ait Bir Hatırası”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 93.
- Okay, H.Nezihi. “Halk Edebiyatı Üzerinde Birkaç Söz”, *Yücel Dergisi*, Sayı:80, Ekim 1941, 62-63.
- Okyar, Osman F. “Bir İmtihan Hatırası”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 93.
- Olgun, Cemil Sena. “Hipnotizma”, *Yücel Dergisi*, Sayı:21, Kasım 1936, 106.
- Olgun, Tahir. “Bengübâde”, *Yücel Dergisi*, Sayı:9, Kasım 1935, 97-99.
- Olgun, Tahir. “Edebiyat Tarihimizde Araştırmalar: Fuzulî’nin Şikâyetname Gönderdiği Nişancı Kimdi?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:8, Ekim 1935, 52.
- Olgun, Tahir. “Fuzulî (Leyla ve Mecnun) Manzumesini Niçin Yazmıştı I?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:11, Ocak 1936, 172-176.
- Olgun, Tahir. “Fuzulî (Leyla ve Mecnun) Manzumesini Niçin Yazmıştı II?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:12, Şubat 1936, 218-220.
- Olgun, Tahir. “Fuzulî Leyla ve Mecnun Manzumesini Kimin İçin Yazmıştı?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:14, Nisan 1936, 52-55.
- Olgun, Cemil Sena. ”On İki Aforizma’dan”, *Yücel Dergisi*, Sayı:13, Mart 1936, 40.
- Orkun, Hüseyin Namık. “Sanat, Gençlik ve İnkılâp”, *Yücel Dergisi*, Sayı:30, Ağustos 1937, 213-214.
- Orkun, Hüseyin Namık. “Eski Türklerde Andlaşma”, *Yücel Dergisi*, Sayı:27, Mayıs 1937, 97-100.
- Orkun, Hüseyin Namık. “Hunlara Âid Bir Keşif”, *Yücel Dergisi*, Sayı:45, Kasım 1938, 153-154.
- Orkun, Hüseyin Namık. “Tuna Boylarında”, *Yücel Dergisi*, Sayı:62, Nisan 1940, 81-83.
- Orkun, Hüseyin Namık. “Fin Halk Edebiyatı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:64, Haziran 1940, 177-179.
- Orkun, Hüseyin Namık. “Zavallı Tarih”, *Yücel Dergisi*, Sayı:44, Ekim 1939, 46-48.

- Orkun, Hüseyin Namık. “Kutlumuş mu, Kutulmuş mu?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:50, Nisan 1939, 80-81.
- Orkun, Hüseyin Namık. “Uygur Türkleri Hakkında Garbdaki Tetkikler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:40, Haziran 1938, 132-135.
- Öner, Uğur. "Bibliyoterapi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*: 001-007.
- Örmeci, Ozan. “Jön Türkler ve İttihat ve Terakki”, *Tarih Okulu Dergisi*, 2010, 95-109.
- Örs, Sedat Zeki. “Osmanlı Tarihinin Son Günleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:51, Mayıs 1939, 101-104.
- Örs, Sedat Zeki. “Osmanlı Tarihinin Son Günleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:52, Haziran 1939, 142-144.
- Ötüken, Adnan Cahit. “Kütüphanelerimizi Nasıl Düzelteceğiz?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:38, Nisan 1938, 60-62.
- Öymen, Münir Raşit. “Bir Psikoloji Tercümesi Tenkidine Cevap”, *Yücel Dergisi*, Sayı:23, Ocak 1937, 181-185.
- Öz, Süleyman Nuri. “Türk Dil Kurumu, Akademi mi?”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:1 (Eski Seri Sayı :154), Kasım 1955, 6.
- Özacun, Orhan. "Halkevlerinin Dramı", *Kebikeç*, II/3 1996, 91.
- Özaltuğ, Dursun “Atatürk’ten Hatıralar”, *Yücel Dergisi*, Sayı:116, Haziran 1946, 142-143.
- Özbilen, Arif H. “Halkevlerimizin Çalışmaları Hakkında Birkaç Düşünce”, *Yücel Dergisi*, Sayı:102, Nisan 1945, 39.
- Özbilen, H. “Rebecca (Baştan Savma Tercümeler Serisi)”, *Yücel Dergisi*, Sayı:80, Ekim 1941, 80-83.
- Özbilen, Arif H. “Cemal Nadir İçin”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 64.
- Özdemir. Nagihan. “Atatürk Dönemi Türk Dil Kurultayları ve Güneş Dil Teorisi”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü Atatürk Dergisi*, 2023, 12.1: 19-24.
- Özdenoğlu, Şinasi. “Hümanizmanın Gerçek Mânası”, *Yücel Dergisi*, Sayı:108, Ekim 1945, 40-45.
- Özdenoğlu, Şinasi. “Hümanizmayı Yaratmak Meselesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:134, Aralık 1947, 413-416.

- Özertim, Sami N. "Atatürk Kitapları", *Yücel Dergisi*, Sayı:105, Temmuz 1945, 162-163.
- Özertim, Sami N. "Kitaplar: Atatürk", *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 97.
- Özgü, Melâhat. "Herder ve Hümanizmayı Teşvik Mektupları", *Yücel Dergisi*, Sayı:68-69-70-71, Ekim-Kasım-Aralık 1940-Ocak 1941, 79-81.
- Özgü, Melâhat. "Herder ve Hümanizmayı Teşvik Mektupları", *Yücel Dergisi*, Sayı:72, Şubat 1941, 104-107.
- Özgü, Melâhat. "Herder'in ve Hümanizmayı Teşvik Mektupları", *Yücel Dergisi*, Sayı:73, Mart 1941, 28-29.
- Özgü, Melâhat. "Herder ve Hümanizmayı Teşvik Mektupları", *Yücel Dergisi*, Sayı: 68-69-70-71, Ekim-Kasım-Aralık 1940-Ocak 1941, 79.
- Özkorkut, Nevin Ünal. "Basın Özgürlüğü ve Osmanlı Devleti'ndeki Görünümü.", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:51, Sayı:3, Ağustos 2002, 66-84,
- Özsoy, Lamia. "Mektep Programlarına Film Dersi Koymalı mıyız?", *Yücel Dergisi*, Sayı:81, Kasım 1941, 130-131.
- Öztürk, Hüseyin. "Kara çarşaf", *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 373.
- Öztürk, H. Nimetullah. "Gene Ümmet Devrine Dönmek mi?", *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 184.
- Pankins, Hester Donaldson. "Atatürk", *Yücel Dergisi*, Sayı:56, Ekim 1939, 71.
- Papini, Giovanni. "Freud'u Ziyaret", Çev. Adil Badıroğlu, *Yücel Dergisi*, Sayı:24, Şubat 1937, 213-216.
- Papini, Giovanni. "Egolatria", Çev. Adil Badur, *Yücel Dergisi*, Sayı:36, Şubat 1938, 259-260.
- Papini, Giovanni. "Pedokrasi", *Yücel Dergisi*, Sayı:32, Ekim 1937, 74.
- Parin, Cevdet. "Hasta Ruhlar:2 Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)", *Yücel Dergisi*, Sayı:43, Eylül 1938, 13-18.
- Pınar, Saffettin. "Bugünkü Türk Şiiri", *Yücel Dergisi*, Sayı:110, Aralık 1945, 114-118.
- Pınar, Saffettin. "Ankara'nın Manası", *Yücel Dergisi*, Sayı:9, Kasım 1935, 85.
- Pınar, Saffettin. "Atatürk'ün Mücadelelerindeki Hususiyetler", *Yücel Dergisi*, Sayı:45, Kasım 1938, 92-102.

- Pınar, Saffettin. “Maarif Sistemimizin Meziyet ve Hataları”, *Yücel Dergisi*, Sayı:42, Ağustos 1938, 219-225.
- Pınar, Saffettin. “Ankara’nın Manası”, *Yücel Dergisi*, Sayı:9, Kasım 1935, 85-88.
- Pınar, Saffettin. “1939 Ankara’sı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:53, Temmuz 1939, 175-176.
- Pınar, Saffettin. “Değerli Sanatçı Cemal Nadir”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 72-73.
- Pınar, Saffettin. “Eski Bir Masaldan Yeni Bir Sanat Eserine: Kerem İle Aslı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:104, Haziran 1945, 114-117.
- Pınar, Saffettin. “Atatürk’ün Mücadelelerindeki Hususiyetler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:45, Kasım 1938, 92.
- Pınar, Saffettin. “Kemalizm’in Esasları”, *Yücel Dergisi*, Sayı:61, Mart 1941, 40.
- Pınar, Saffettin. “Atatürk ve Realist Devlet Nazariyesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:54, Ağustos 1939, 220-222.
- Pınar, Saffettin. “Atatürk’ü Düşünürken”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 12.
- Pinon, René. “Türklerin Babası Atatürk”, *Yücel Dergisi*, Sayı:54, Ağustos 1939, 234-235.
- Prevost, Marcel. “Leylaklâr” (Çev. Vedat Günyol), *Yücel Dergisi*, Sayı:9, Ekim 1935, 109.
- Rand, Ayn. “Yarının Tek Yolu”, *Yücel Dergisi*, Sayı:102, Nisan 1945, 56-57.
- René, M. “Akılcının Davranışı”, Çev. Fikret Arıel, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 18-19.
- Rasin, İsmet. “Hürriyet ve Sevgi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:2, Mart 1935, 32.
- Rasin, İsmet. “Türkçülük Propagandası Gerek”, *Yücel Dergisi*, Sayı:30, Ağustos 1937, 201.
- Rasin, İsmet. “Fikir Serpintileri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:9, Kasım 1935, 94.
- Rasin, İsmet. “Fikir Serpintileri: Gençlik”, *Yücel Dergisi*, Sayı:11, Ocak 1936, 177.
- Rasin, İsmet. “Öğretim İşleri Üzerinde Bir Düşünce”, *Yücel Dergisi*, Sayı:51, Mayıs 1939, 94-96.
- Rasin, İsmet. “Türk Dilinin Geleceği”, *Yücel Dergisi*, Sayı:48, Şubat 1939, 304-305.
- Rasin, İsmet. “Türk Dili Üzerine Düşünceler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:53, Temmuz 1939, 197-199.
- Rasin, İsmet. “Yeni İnkılâplar!..”, Sayı:50, *Yücel Dergisi*, Nisan 1939, 49-50.

- Reşat, Tesal. “Cemal Nadir Güler’in Ölümü”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947.
- Reşid, Ekrem. “Birkaç Söz...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:2, Mart 1935, 8.
- Röpke, Wilhelm. “Bir Üniversite Dersine Başlangıç”, Çev. Muhlis Ete, *Yücel Dergisi*, Sayı:9, Kasım 1935, 88-91.
- Russel, Bertrand. “Bugünün Hayat Felsefesi”, Çev. Arif H. Özbilen, *Yücel Dergisi*, Sayı:101, Eylül 1944, 3.
- Sadak, Necmettin. “Asrın En Büyük Beynelmilel Şöhreti: ATATÜRK”, *Yücel Dergisi*, Sayı:81, Kasım 1941, 117.
- Sadak, Necmeddin. “Hâtırasına Layık Olmak İçin:”, *Yücel Dergisi*, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 138-139.
- Sadık, Necmeddin. “Duyuşlar ve Görüşler; Türk Kızı ve Tayyarecilik”, *Yücel Dergisi*, Sayı:13, Mart 1936, 46-47.
- Salcı, Vefat Lutfi. “Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:47, Aralık 1939, 254-257.
- Salcı, Vahit Lütfi. “Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri (Papa Yero) Raif II”, *Yücel Dergisi*, Sayı:48, Şubat 1939, 302-303.
- Salcı, Vahit Lütfi. “Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri Âşık Hıfzı III”, *Yücel Dergisi*, Sayı:50, Nisan 1939, 60-63.
- Salcı, Vahit Lütfi. “Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri Yorgi Salikî IV”, *Yücel Dergisi*, Sayı:52, Haziran 1939, 157-159.
- Salcı, Vahit Lütfi. “Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri (Salikînin Mektubu)”, *Yücel Dergisi*, Sayı:53, Temmuz 1939, 194-196.
- Salcı, Vahit Lütfi. “Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri Kirkor Saydı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:54, Ağustos 1939, 239-242.
- Salcı, Vahit Lütfi. “Folklor Hareketlerimiz ve Âşık Ali”, *Yücel Dergisi*, Sayı:56, Ekim 1939, 64-66.
- Salcı, Vahit Lütfi. “Türkleşmiş Hristiyan Bektaşî Şairleri Manol Hitabi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:57, Kasım 1939, 122-124.
- Saraçaoğlu, Cemalettin. “Menemen İrticai Adı Altındaki Cinayetin Esrar Dolu İç Yüzü” *Tarih Konuşuyor Dergisi*, Cilt V, No:29, 1966.

- Sarıkartal, Z. "Dersim Dağlarından Kayalar ve Kartal", *Yücel Dergisi*, Sayı:52, Haziran 1939, 161.
- Sandor, Petöfi. "Petöfi'den Şiirler", Çev. Sami N.Özerdim, *Yücel Dergisi*, Sayı:76, Ağustos 1941, 254-256.
- Saner, Nejat. "Büyük Bir İnsan Karşısında", *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 83.
- Sauthwold, Stephan. "İki Resim" (Çev. Bülent Ecevit), *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 52.
- Sebahattin, A. "Ata'ma", *Yücel Dergisi*, Sayı:5, Haziran 1935, 28.
- Sevig, Vasfi Raşit. "Üniversite", *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 303.
- Seyfettin, Ömer. "Öz Türkçe'ye Doğru", *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:3 (148), Mart 1950, 17.
- Sforza, Cont. "Kemal Atatürk'ün Muvaffakiyet Sırrı", *Yücel Dergisi*, Sayı:98, Haziran 1944, 54-57.
- Sıdkı, Yusuf. "Hey! Sevgimi Geri Ver!", *Yücel Dergisi*, Sayı:1, Şubat 1935, 27.
- Sidebotham, Harbert. "Atatürk", *Yücel Dergisi*, Sayı:52, Haziran 1939, 155.
- Sinanoğlu, Suat. "Yeni Bir Kültür edinme Zorunluluğu", *Türk Hümanizmi I*, Cumhuriyet Yayınları, Yeni Gün Haber Ajansı, Aralık 1998, 115.
- Sipahioğlu, Ahmet. "Bir Kimlik: Cemal Nadir", *Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, Sayı:7, 66-71.
- Suphi, Hamdullah. "Fırtına Kuşu", *Yücel Dergisi*, Sayı:47, Ocak 1939, 251.
- Süheyl, A. "Gençlik ve İhtiyarlık Hakkında", *Yücel Dergisi*, Sayı:19, Eylül 1936, 2-3.
- Şahingöz, Mehmet ve Keleşyılmaz, Vahdet. "Milli Mücadele Dönemi Türk Basınında Wilson Prensipleri", *Atatürk Araştırma Merkezi*, Cilt XII, Temmuz 1996, Sayı:35, 357.
- Şahingöz, Mehmet ve Akbaba, Bülent. "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Öğretiminde Çoklu Ortam Kullanımının Akademik Başarı ve Tutuma Etkisi." *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 17 (2009): 17-37.
- Şahin, Zeynep Burcu. "Karikatür ve İfade Özgürlüğü.", *OPUS International Journal of Society Researches* 10.17 (2019): 2208-2244.
- Şakiroğlu, Mahmut H.. "Halkevi Dergileri ve Neşriyatı.", *Kebikeç*, Sayı:3 (1996): 131-142.

- Şanlı, Mustafa. “Niçin Yıkıldık”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:8 (161), Haziran 1956, 101.
- Şehsuvaroğlu, Haluk Y.. “Son Hikâyesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:18, Ağustos 1936, 260.
- Şehsuvaroğlu, Haluk Y. “Memlekette: İktisat Fakültesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:25, Mart 1937, 33.
- Şehsuvaroğlu, Haluk Y. “Onbeş Yılda Yaratılan Onbeş Eser”, *Yücel Dergisi*, Sayı:45, Kasım 1938, 158-164.
- Şehsuvaroğlu, Haluk Y. “Şiirimizin Ölüm Konusu”, *Yücel Dergisi*, Sayı:110, Aralık 1945, 119-122.
- Şehsuvaroğlu, Haluk Y. “Halkevlerinin Beşinci Yıldönümü”, *Yücel Dergisi*, Sayı:25, Mart 1937, 35.
- Şehsuvaroğlu, Haluk Y. “Cemal Nadir”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 74.
- Şehsuvaroğlu, Haluk Y. “Eşsiz Kahraman Atatürk”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 9.
- Şehsuvaroğlu, Haluk Y. “28 Teşrinievvel 1923 Gecesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:109, Kasım 1945, 78-80.
- Şehsuvaraoğlu, Haluk Y. “Selanikteki Ev”, *Yücel Dergisi*, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 88.
- Şendeniz, Özlem. "Erken Cumhuriyet Dönemi Dil Politikaları: Güneş Türk Dil Teorisi'nin Türk Basınında Yansımaları.", *CTAD: Journal of Modern Turkish History Studies* 10.20, 2014, 308-326.
- Şimşir, Bilal N. “Ankara’nın Başkent Oluşu”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt VII., No.20, Ankara: Mart 1991, 207.
- Talat, Faruk. “Üsküdar Şairleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:4, Mayıs 1935, 33-35.
- Talat, Faruk. “Üsküdar Şairleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:3, Nisan 1935, 32-35.
- Talu, Ercüment. “Bugün de Bu”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 26 Şubat 1935, 3.
- Tamkoç, Günseli. “Yeni İngiliz Şiiri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:110, Aralık 1945, 135-138.
- Tan, Nail. “Türkiye’de Halk Bilimi Çalışmalarının 100. Yılına Kutlarken”, *CIU CYPRUS International University Folklor/Edebiyat Dergisi*, Sayı:75, 2013, Cilt:19, 13.
- Tanaçan, Hayri. “19 Yıl (1919-1938)”, *Yücel Dergisi*, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 34.

- Tankut, Hasan Reşit. “Gençlik, Sanat ve İnkılâp”, *Yücel Dergisi*, Sayı:33, Kasım 1937, 98-100.
- Tansel, Fevziye. "Atatürk Hakkında Aydın Sınıf Şairlerimizin Yazdığı Şiirler (1915-38).", *Belleten* 45.177 (1981): 287-326.
- Tekeli, İlhan. “Ankara’nın Başkentlik Kararının Ülkesel Mekân organizasyonu ve Toplumsal Yapıya Etkileri Bakımından Genel Bir Değerlendirmesi”, *Tarih İçinde Ankara, Eylül 1981 Seminer Bildirileri*, Der. Ayşıl Türkel Yavuz, TBMM Basımevi, Ankara:2000, 320.
- Temuçin, Faik Ertan. “Cumhuriyet Kimliği Tartışmasının Bir Boyutu: Soyadı Kanunu”, *Kebikeç-İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi*, Sayı:10, 2000, 255-272.
- Tesal, Reşat. “Cemal Nadir Güler’in Ölümü”, *Yücel Dergisi*, Sayı:126, Nisan 1947, 78.
- Tepeköylü, İlke."Türkiye’deki Üniversitelerde Yeni Dönem Halk Bilimi Çalışmaları." *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)* 2.2 (2016): 313-319.
- Tevet, Fethi. “Ercişli Emrah”, *Yücel Dergisi*, Sayı:39, Mayıs 1938, 109-112.
- Tezel, Naki. “Bir Efsane”, *Yücel Dergisi*, Sayı:62, Nisan 1940, 104-106.
- Tezel, Naki. “Âşık Dursun Cevlâni”, *Yücel Dergisi*, Sayı:125, Mart 1947, 52-53.
- Tezel Naki. “Talihsiz oduncu”, *Yücel Dergisi*, Sayı:31, Eylül 1937, 33-35.
- Tolun, Haydar. “Filozofları Dili: Agorafobi-Klastrofobi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:40, Temmuz 1938, 150.
- Tolun, Haydar. “Bir Psikoloji Tercümesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:22, Aralık 1936, 149-151.
- Tolun, Haydar. “Aşkın Edebî Psikolojisi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:23, Ocak 1937, 168-169.
- Tolun, Haydar. “Arivizm”, *Yücel Dergisi*, Sayı:32, Ekim 1937, 70.
- Tolun, Haydar. “Aristo Pedagog”, *Yücel Dergisi*, Sayı:36, Şubat 1938, 250-254.
- Tolun, Haydar. “Filozofların Dili: Nirvana”, *Yücel Dergisi*, Sayı:39, Mayıs 1938, 94-95.
- Tolun, Haydar. “Filozofların Dili: Agorafobi-Klostrofobi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:40, Haziran 1938, 150-151.
- Tolun, Haydar. “Filozofların Dili: Verbomani”, *Yücel Dergisi*, Sayı:41, Temmuz 1938, 179-180.
- Tolun, Haydar. “Filozofların Dili: Biyotipoloji”, *Yücel Dergisi*, Sayı:43, Eylül 1938, 8.
- Tolun, Haydar. “Bir Makale ve Bir Tercüme Münasebetile”, *Yücel Dergisi*, Sayı:43, Eylül 1938, 9.

- Tolun, Haydar. “Tagore Pedagog...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:58-59, Aralık 1939-Ocak 1940,160.
- Tolun, Haydar. “Tagore ve Pedagojisi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 110-113.
- Tolun, Haydar. “Köle Ahlâkına Dönmek İstemiyoruz!...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:88-89-90, Haziran-Temmuz-Ağustos 1942, 54-55.
- Tolun, Haydar. “Jidizm”, *Yücel Dergisi*, Sayı:98, Haziran 1944, 62.
- Tolun, Haydar. “Filozofların Dili: Amnezi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:103, Mayıs 1945, 106.
- Tolun, Haydar. “İlmi Felsefe ve Tasavvuf”, *Yücel Dergisi*, Sayı:109, Kasım 1945, 99-100.
- Tolun, Haydar. “Mistizmin Son Müdafaası”, *Yücel Dergisi*, Sayı:116, Haziran 1946, 144-145.
- Tolun, Haydar. “Bir Psikoloji Tercümesi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:22, Aralık 1936, 149-151.
- Tolun, Haydar. “Bir Makale ve Bir Tercüme Münasebetile”, *Yücel Dergisi*, Sayı:43, Eylül 1938, 9-10.
- Tolun, Haydar. “İlmi Felsefe ve Tasavvuf”, *Yücel Dergisi*, Sayı:109, Kasım 1945, 99 -100.
- Tolun, Haydar. “Analfabetizm Savaşı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:38, Nisan 1938, 49.
- Tolun, Haydar. “Çocuk Mahkemeleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:29, Temmuz 1937, 179.
- Toros, Seçil. “Retorik, İkna ve Tasarım Jürisi”, *Yedi Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi*, Sayı:23, Kış, 2020, 11-20.
- Tökin, Firuzan Husrev. “Bizde Hümanizma”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:8 (Eski Seri Sayı:151), Haziran 1950, 43-44.
- Tör, Vedat Nedim. “Edebiyatçılarımızla Konuşmalar: II”, *Yücel Dergisi*, Sayı:77, Temmuz 1941, 195-197.
- Tör, Vedat Nedim. “Edebiyatçılarımızla Konuşmalar Hasan Âli Yücel İle”, *Yücel Dergisi*, Sayı:79, Eylül 1941, 4-7.
- Türk, Hikmet Sami. “Devrimleri Korumak”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:9 (162), Temmuz 1956, 150.
- Tütengil, Cavit Orhan. “Köy Enstitülerinin On Yılı”, *Yücel Dergisi*, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 23-24.
- Uyar, Hakkı. “1930’larda Kemalizm Algılamaları” *Atatürkçü Düşüncenin Bilimsel ve Felsefi Temelleri*, (Ed. Nazife Güngör), Gazi Üniversitesi Yay., Ankara: 2007, 1-8.

- Uz, Kâzım. “Klasik Türk Musikisinin Avrupa Musikisi Karşısında Vaziyeti”, *Yücel Dergisi*, Sayı:47, Ocak 1939, 264-265.
- Uz, Kâzım. “Son Asır Musikî Ricalinden”, *Yücel Dergisi*, Sayı:50, Nisan 1939, 76-77.
- Uz, Kâzım. “Avrupa Musikisinin Majör, Minörü ve Türk Makamları”, *Yücel Dergisi*, Sayı:52, Haziran 1939, 145-147.
- Uz, Kâzım. “Türk Musikisinin On Senelik Harp Zamanına Ait Mesaisi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:56, Ekim 1939, 72-75.
- Uz, Kâzım. “Türk Musiki Makamları”, *Yücel Dergisi*, Sayı:63, Mayıs 1940, 146-148.
- Uzmay, Muallâ. “Dil Devriminde Çöküntü Mü Var?”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:8 (Eski Seri Sayı:161), Haziran 1956, 103.
- Uzun, Hakan. “İktidarını Sürdürmek İsteyen Bir Partinin Kimlik Arayışı: Cumhuriyet Halk Partisi’nin 1947 Olağan Kurultayı”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi Journal Of Modern Turkish History Studies* XII/25 (2012-Güz/Autumn), 101-139.
- Hakan Uzun, “Tek Parti Döneminde Yapılan Cumhuriyet Halk Partisi Kongreleri Temelinde Değişmez Genel Başkanlık, Kemalizm ve Milli Şef Kavramları”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C.IX, S.20-21, 233-271, 2010/Bahar-Güz, 234, 264.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. “Osmanlı Devletinin Kuruluşu”, *Yücel Dergisi*, Sayı:135, Ocak 1948, 471-479.
- Ülken, Hilmi Ziya. “Mukayeseli Felsefe”, *Yücel Dergisi*, Sayı:13, Mart 1936, 3.
- Ülkütaşır, M.Şakir. “Atatürk İlk Alfabe Dersini Sinop’ta Vermişti”, *Yücel Dergisi*, Sayı:109, Kasım 1945, 86-89.
- Ünver, A.Süheyl. “Anadolu Folklorunda Bazı Misaller”, *Yücel Dergisi*, Sayı:28, Haziran 1937, 146-147.
- Ütük, Etem. “Önce Halk Eğitimi”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 359.
- Valery, Paul. “Dans Felsefesi”, Çev. Vedat Günyol, *Yücel Dergisi*, Sayı:39, Mayıs 1938, 101-06.
- Varlık, M. Bülent. “Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce: Kemalizm”, *Ülkü: Halkevleri Mecmuası*, 2001, 268-271.
- Yalaza, Nihal. “Türkmen Folkloru”, *Yücel Dergisi*, Sayı:51, Mayıs 1939, 130-131.

- Yalaza, Nihal “Sovyet Folkloru ve Halk Sanatları”, *Yücel Dergisi*, Sayı:53, Temmuz 1939, 208-209.
- Yalaza, Nihal “Araslan ve Dağ Kartalı”, *Yücel Dergisi*, Sayı:54, Ağustos 1939, 246-247.
- Yalaza, Nihal. “Dağıstan Folkloru”, *Yücel Dergisi*, Sayı:56, Ekim 1939, 81.
- Yalçın, Hüseyin Cahit. “Atatürk Yolunu Doğru Yol Belleyenler Kulaklarınız Çılsın”, *Yücel Dergisi*, Sayı: 118, Ağustos 1946, 223.
- Yalçın, Yaşar. “Bir Din Dersi”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 347.
- Yalman, Ahmet Emin. “Önderin Doğduğu Odanın İlhamları”, *Yücel Dergisi*, Sayı:119, Eylül 1946, 18-19.
- Yalman, Ahmet Emin. “Atatürk’ün Manevi Huzurunda”, *Yücel Dergisi*, Sayı:102, Nisan 1945, 54-55.
- Yaltı, Nermin. “Dâsitani Tevârihi Mülûki Ali Osman ve Cemâid ve Hurşid Mesnevisi”, *Yücel Dergisi*, Sayı:51, Mayıs 1939, 126-128.
- Yardımcı, Mehmet. "Halk bilimi." *Millî Folklor Dergisi*, Türkoloji Araştırmaları Merkezi. https://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/mehmet_yardimci_halkbilimi.pdf (2012).
- Yardımcı, İsmail. "Mizah Kavramı ve Sanattaki Yeri." *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 3.2 (2010): 1-41.
- Yener, Melih. “Yücel Dergisi’nde Hümanizm Bahsi”, *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:4, Haziran 2021, 148-167.
- Yınal, Fazıl. “Muassır Öz Türk Şiiri Hakkında”, *Yücel Dergisi*, Sayı:44, Ekim 1938, 59-61.
- Yılmaz, Suad. “Mutlu Cumhuriyet Kızlarına”, *Yücel Dergisi*, Sayı:56, Ekim 1939, 59-60.
- Yörük, Atalay. “Gençlik - İhtiyarlık”, *Yücel Dergisi*, Sayı:108, Ekim 1945, 67.
- Yula, Y. “Trende Yazılan Hikâye.... Küçük Çobana Selâm”, *Yücel Dergisi*, Sayı:1, Şubat 1935, 26.
- Yurdoğlu, Lebit Fethi. “Saltanat Hortlayamaz !...”, *Yücel Dergisi*, Sayı:133, Kasım 1947, 377.
- Yüce, M. “Türk Cemiyetinde Kadın”, *Yücel Dergisi*, Sayı:140, Haziran 1948, 205-206.
- Yücel, Can. “Yazısız”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 295.
- Yücel, Hasan Âli. “Cemal Nadir”, *Yücel Dergisi*, Sayı:4, Şubat 1956, 195.
- Yücel, Hasan Âli. “Din ve Felsefe”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 273-274.

Yücel, Hasan Âli. “Öz Türkçe Nedir?”, *Yücel Dergisi*, Sayı:50, Nisan 1939, 51.

Yücel, Hasan Âli. “Din ve Felsefe”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 4-5.

Yücel, Hasan Âli. “Epikuros’u Bahçesinde”, *Yücel Dergisi*, Son Seri Sayı:9 (.162), Temmuz 1956, 125-126.

Yüngül, Naci. “İstanbul Argosu ve Halk Tabirleri Münasebetiyle”, *Yücel Dergisi*, Sayı:1, Şubat 1935, 10-11.

Ziya, Hilmi. “Sınaî İnkılâp ve Felsefe”, *Yücel Dergisi*, Sayı:14, Nisan 1936, 50.

Wooley, Leonarda. “Sümerler”, Çev. Ziya Nebi, *Yücel Dergisi*, Sayı :35, Ocak 1938, 197-199.

Yücel Dergisinde Yayımlanan Yazarı Bulunmayan Makaleler:

Yücel Dergisi, “Erzincan Felaketi ve İki Tesellimiz”, Sayı:60, Şubat 1940, 199.

Yücel Dergisi, “Gençler Diyorlar ki”, Sayı:9, Kasım (İkinci Teşrin), 1935, 103.

Yücel Dergisi, “Ön Sözüümüz”, Sayı:1, Şubat 1935, 1.

Yücel Dergisi, “Yeniden Çıkarken” Yeni Seri Sayı:1, Ocak 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Isırgan Otu”, Sayı:2, Mart 1935, 1.

Yücel Dergisi, “Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi”, Sayı:61, Mart 1940, 1-4.

Yücel Dergisi, “Birinci Cildimiz Bitti”, Sayı:6, Temmuz 1935, 1.

Yücel Dergisi, “İkinci Yılımıza Başlarken”, Sayı:13, Mart 1936, 1.

Yücel Dergisi, “El Ele Verelim Genç Arkadaşlar”, Sayı:36, Şubat 1938, 1.

Yücel Dergisi, “Onuncu Cildimize Başlarken”, Sayı:55, Eylül 1939, 1.

Yücel Dergisi, “Ona Kalb Olmak İçin Yaşıyoruz”, Sayı:57, Kasım 1939, 1.

Yücel Dergisi, “Yücel Altıncı Yılına Girerken”, Sayı:61, Mart 1940, 5.

Yücel Dergisi, “Memleket Ölçüsünde Yücel Neşriyatı”, Sayı:67, Eylül 1940, 1.

Yücel Dergisi, “İtizar”, Sayı:74, Nisan 1941, 2.

Yücel Dergisi, “Oniki Yıl Sonra...”, Sayı:113, Mart 1946, 2.

Yücel Dergisi, “Yayımlarımız”, Sayı: 68-69-70-71, Ekim, Kasım, Aralık 1940, Ocak 1941, 52-97.

Yücel Dergisi, “Vatan İçin!...”, Sayı:74, Nisan 1941, 1.

Yücel Dergisi, “Konuşurken ve Düşünürken”, Sayı:81, Kasım 1941, 99.

Yücel Dergisi, “Yeni Yılın Eşiğinde”, Sayı:83, Ocak 1942, 1.

Yücel Dergisi, “Büyük Meçhul”, Sayı:98, Haziran 1944, 41.

Yücel Dergisi, “On iki Yıl Sonra...”, Sayı:113, Mart 1946, 3.

Yücel Dergisi, “İnzibatsızlık”, Sayı:114, Nisan 1946, 3.

Yücel Dergisi, “Biz Kemalistleriz”, Sayı:134, Aralık 1947, 411.

Yücel Dergisi, “Gençliğin Güzel Galayanı ve Komünistlikten Korunma Çareleri”, Sayı:135, Ocak 1948, 459.

Yücel Dergisi, “Bir Avuç Acı Gerçek”, Haziran 1948, 185.

Yücel Dergisi, “Yeniden Çıkarken”, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Dergilerimizin Durumu”, Yeni Seri Sayı:2 (147), Şubat 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Mukaddes Sürüm”, Yeni Seri Sayı:3 (148), Mart 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Geniş Düşünce Hasreti”, Yeni Seri Sayı:4 (149), Nisan 1950, 1.

Yücel Dergisi, “İnsanlık Terbiyesi”, Yeni Seri Sayı:6 (151), Haziran 1950, 1.

Yücel Dergisi, “İnsanlık Terbiyesi”, Üçüncü Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 1.

Yücel Dergisi, “Dirlik Düzenlik İhtiyacı”, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Gaflet Pazarı”, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Başlarken”, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 1.

Yücel Dergisi, “Geçici Süre Bahanesi”, Son Seri Sayı:2 (155), Aralık 1955, 69.

Yücel Dergisi, “Fikir ve Sanat Dergisinin Çilesi”, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 129.

Yücel Dergisi, “Türk Basının En Büyük Derdi”, Son Seri Sayı:9 (162), Temmuz 1956, 121.

Yücel Dergisi, “Başlarken”, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 1.

Yücel Dergisi, “Yeniden Çıkarken”, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:1, Şubat 1935, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:5, Haziran 1935, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:13, Mart 1936, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:17, Temmuz 1936, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:18, Ağustos 1936, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:21, Kasım 1936, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:44, Ekim 1938, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:46, Aralık 1938, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:47, Ocak 1939, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:60, Şubat 1940, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:61, Mart 1940, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:62, Nisan 1940, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:66, Ağustos 1940, 1.

Yücel Dergisi, “Altıncı Yıl”, Sayı:61, Mart 1940, 32.

Yücel Dergisi, “1936 Yılı'nın En Güzel Hikâye Müsabakası”, Sayı:23, Ocak 1937, 188.

Yücel Dergisi, “BEN ÖLMEDİM”, Sayı: 46, Aralık 1938,1.

Yücel Dergisi, “Okuyucularımıza”, Sayı: 137, Mart 1948,2.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:1, Şubat 1935, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:6, Temmuz 1935, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:13, Mart 1936, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:29, Temmuz 1937, 1.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:34, Aralık 1937, 149.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:37, Mart 1938, 49.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:49, Mart 1939,52.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:50, Nisan 1939, 94.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:60, Şubat 1940, 3.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:66, Ağustos 1940, 315.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:67, Eylül 1940, 3.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:72, Şubat 1941, 3.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 62.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:73, Mart 1941, 3.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:74, Nisan 1941,3.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:76, Haziran 1941,3.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı: 77, Temmuz 1941,3.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:97, Mart 1943, 3.

Yücel Dergisi, “Künye Bilgileri”, Sayı:98, Haziran 1944,71.

Yücel Dergisi, “Anketlerimiz”, Sayı:19, Eylül 1936, 4 (Kapakta sonra).

Yücel Dergisi, “YÜCEL, KEMALİST NESLİN EN GÜVENİLİR VE EN OLGUN REHBERİDİR”, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 72.

Yücel Dergisi, “Görüşler ve Duyuşlar”, Sayı:9, Kasım 1935, 118.

Yücel Dergisi, “Dünyadan Tuhaf Şeyler”, Sayı:13, Mart 1936, 42.

Yücel Dergisi, “Böyle Diyorlar”, Sayı:3, Nisan 1935, 19.

Yücel Dergisi, “Bize Gelen Eserler”, Sayı:12, Şubat 1936, 206.

Yücel Dergisi, “Halk Ozanları Ne demişler...”, Sayı:8, Ekim 1935, 74.

Yücel Dergisi, “Kitap Dünyamız”, Sayı:33, Kasım 1937, 136.

Yücel Dergisi, “Genç İmzalar”, Sayı:73, Mart 1941, 42.

Yücel Dergisi, “Birinci Liste”, Sayı:5, Haziran 1935, 29.

Yücel Dergisi, “Edebî Hatıralar”, Sayı:18, Ağustos 1936, 256.

Yücel Dergisi, “Hakikat Bayrağı Altında”, Sayı:48, Şubat 1939, 283.

Yücel Dergisi, “Yapılan Bir Vazifedir...”, Sayı:33, Kasım 1937, 96.

Yücel Dergisi, “Bibliografiya”, Sayı:29, Temmuz 1937, 200.

Yücel Dergisi, “İndeks”, Sayı:12, Şubat 1936, 246-247.

Yücel Dergisi, “Yürüyen İnkılâp: Devlet Demek Halk Demek”, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Ayın Hikmetleri”, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 51.

Yücel Dergisi, “Biz Bize Benzeriz”, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 60.

Yücel Dergisi, “Dert Babında Okuyucudan Okuyuculara”, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 62.

Yücel Dergisi, “Ummanda Damlalar”, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 44.

Yücel Dergisi, “Dert Babında Okuyucudan Okuyuculara”, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 50.

Yücel Dergisi, “Ayn Hikmetleri”, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 60.

Yücel Dergisi, “Reklamlar”, Sayı:1, Şubat 1935, 38-39.

Yücel Dergisi, “Reklamlar”, Sayı:2, Mart 1935, 47-49.

Yücel Dergisi, “Okurlarımıza”, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 395.

Yücel Dergisi, “Türk Basınının En Büyük Derdi”, Son Seri Sayı:9 (162), Temmuz 1956, 121.

Yücel Dergisi, “Liselilere”, Sayı:1, Şubat 1935, 35.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün 10 uncu Yılda Millete Seslenişi”, Sayı:45, Kasım 1938, 1.

Yücel Dergisi, “Andımız”, Sayı:45, Kasım 1938, 87.

Yücel Dergisi, “Onbeş Yılın Onbeşi”, Sayı:45, Kasım 1938, 103.

Yücel Dergisi, “Onbeş Yılın Destanı”, Sayı:45, Kasım 1938, 127-150.

Yücel Dergisi, “Onbeş Yılın Onüçü”, Sayı:45, Kasım 1938, 165-167.

Yücel Dergisi, “Son Gün, Saniye Saniye İzinde”, Sayı:46, Aralık 1938, 175-181.

Yücel Dergisi, “Andımız”, Sayı:46, Aralık 1938, 236.

Yücel Dergisi, “İçindekiler”, Sayı:57, Kasım 1939, 98.

Yücel Dergisi, “Ona Kalb Olmak İçin Yaşıyoruz”, Sayı:57, Kasım 1939, 99.

Yücel Dergisi, “Muhtelif Fotoğraflar”, Sayı:57, Kasım 1939, 99-134.

Yücel Dergisi, “Atatürk ve Cumhuriyet Sayısı”, Sayı:57, Kasım 1939, 1.

Yücel Dergisi, “Bir Avuç Acı Gerçek”, Sayı:140, Haziran 1948, 185.

Yücel Dergisi, “Isırgan Otu”, Sayı:2, Mart 1935, 1.

Yücel Dergisi, “Bir Teşekkür”, Sayı:8, Ekim 1935, 75.

Yücel Dergisi, “Acemi ve Garazkâr Bir Taş”, Sayı:34, Aralık 1937, 201.

Yücel Dergisi, “Nurullah Ataç, Hidayete Erdi”, Sayı:34, Aralık 1937, 182.

Yücel Dergisi, “Akşamcı”, Sayı:35, Ocak 1938, 205.

Yücel Dergisi, “Beş Sene İçinde *Yücel* İçin Neler Söylendi”, Sayı:61, Mart 1940, 1.

Yücel Dergisi, “Nurullah Ataç Kendisi İçin Kanun Yaratıyor”, Sayı:101, Eylül 1944, 5.

Yücel Dergisi, “Nurullah Ataç Kanun Yaratıyor”, Sayı:103, Kasım 1944, 81.

Yücel Dergisi, “Yücelciler’e Bir Mektup”, Sayı:103, Mayıs 1945, 97.

Yücel Dergisi, “Yarım Kalan Bir Soruşturma”, Sayı:103, Mayıs 1945, 101.

Yücel Dergisi, “Nurullah Ataç Diyor ki:”, Sayı:103, Mayıs 1945, 102.

Yücel Dergisi, “Halit Ziya Uşaklıgil Diyor ki:”, Sayı:103, Mayıs 1945, 103.

Yücel Dergisi, “Mükrimin Halil Yinanç Diyor ki:”, Sayı:103, Mayıs 1945, 103.

Yücel Dergisi, “Bir Tenkide Cevap”, Sayı:113, Mart 1946, 47.

Yücel Dergisi, “Elem Tere Fiş Kem Gözlere Şiş!..”, Sayı:123, Ocak 1947, 130.

Yücel Dergisi, “Herkes Tör Amca İçin Çalışıyor.”, Sayı:141-142, Temmuz-Ağustos 1948, 251.

Yücel Dergisi, “Yücel İçin Ne Dediler...”, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 185.

Yücel Dergisi, “Köy İmamları”, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 185-186.

Yücel Dergisi, “Türk Dili”, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 186.

Yücel Dergisi, “Bir Avuç Acı Gerçek”, Sayı:140, Haziran 1948, 185.

Yücel Dergisi, “Bir Avuç Acı Gerçek Vesilesiyle ÜÇ MEKTUP”, Sayı:141-142, Temmuz-Ağustos 1948, 247-251.

Yücel Dergisi, “Yücel’e Gelen Mektuplar”, Son Seri Sayı:2 (155), Kasım 1955, 123.

Yücel Dergisi, “Erzincan Felâketi ve İki Tesellimiz”, Sayı:60, Şubat 1940, 198-199.

Yücel Dergisi, “Yeni Anketimiz: Hangi Eserlerimizi Garp Dillerine Çevirmeliyiz?”, Sayı:11, Ocak 1936, 178.

Yücel Dergisi, “Anketimiz”, Sayı:13, Mart 1936, 21.

Yücel Dergisi, “Anketlerimiz”, Sayı:19, Eylül 1936, 1.

Yücel Dergisi, “Yüksek Tahsil Gençliği Arasında Açtığımız Büyük Anket”, Sayı:34, Aralık 1937, 159-160.

Yücel Dergisi, “Gençlik Arasında Bir Anket ve Kuvvetlenen Kanatlarımız”, Sayı:43, Eylül 1938, 6-7.

Yücel Dergisi, “Ehemmiyetsiz Bir Anket”, Sayı:120, Ekim 1946, 39.

Yücel Dergisi, “Anket I”, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 5.

Yücel Dergisi, “Anket II”, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 10-13.

Yücel Dergisi, “Suallerimiz”, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 3.

Yücel Dergisi, “Atatürk ve Siyasi Temaslarınız Dışında Tanımış Olduğunuz ve Sizde Hayranlık Uyandıran Üç İnsan Kimdir? ve Niçin?”, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 33.

Yücel Dergisi, “Huy”, Sayı:41, Temmuz 1938, 190.

Yücel Dergisi, “Herkül”, Sayı:41, Temmuz 1938, 189.

Yücel Dergisi, “Akıl ve Deney Üzerine”, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 250.

Yücel Dergisi, “Ön-Yargılar”, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 2.

Yücel Dergisi, “Voltaire’in Felsefesi”, Son Seri Sayı:7 (160), Mayıs 1956, 3.

Yücel Dergisi, “Bize Gelen Eserler”, Sayı:12, Şubat 1936, 244.

Yücel Dergisi, “Kitaplar”, Sayı:20, Ekim 1936, 65-66.

Yücel Dergisi, “Kitap Dünyamız”, Sayı:33, Kasım 1937, 136.

Yücel Dergisi, “Kilometresini Dolduranlara Karşı Bir Az da Yeni Adam Yetiştirsek”, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 296.

Yücel Dergisi, “Duygusuz Gençler” Sayı:7, Eylül 1935, 1.

Yücel Dergisi, “Gençlik, Ankara, Devrim”, Sayı:33, Kasım 1937, 89.

Yücel Dergisi, “Heyecanlı, Hamleci, Aydın ve Uyanık Genç Arkadaşlarımızdan Cevap Bekliyoruz.”, Sayı:34, Aralık 1937, 159-160.

Yücel Dergisi, “El Ele Verelim Genç Arkadaşlar !”, Sayı:36, Şubat 1938, 257.

Yücel Dergisi, “Aydın ve Uyanık Gençlere Soruyoruz.”, Sayı:36, Şubat 1938, 244-249.

Yücel Dergisi, “19 Mayıs Çocuklarına Selâm”, Sayı:40, Haziran 1938, 131.

Yücel Dergisi, “Genç ve İdealist Arkadaş!...”, Sayı:40, Haziran 1938, 138-142.

Yücel Dergisi, “Orta Avrupa Talebe Müfettişi Reşat Şemsettin ile Bir Konuşma”, Sayı:40, Haziran 1938, 146-149.

Yücel Dergisi, “Genç İstidatlar”, Sayı:48, Şubat 1939, 311.

Yücel Dergisi, “Gençlik Diyor ki:”, Sayı:51, Mayıs 1939, 91-92.

Yücel Dergisi, “Gençliğin Terbiyesi”, Sayı:79, Eylül 1941, 20.

Yücel Dergisi, “Gençliğin Düşünceleri”, Sayı:85-86-87, Mart-Nisan-Mayıs 1942, 27-32.

Yücel Dergisi, “Aradığımız Gençlik”, Sayı:112, Şubat 1946, 183-185.

Yücel Dergisi, “Gençliğin Güzel Galeyanı ve Komünistlikten Korunma Çareleri”, Sayı:135, Ocak 1948, 459.

Yücel Dergisi, “Okuyucularımızla Başbaşa..”, Sayı:85-86-87, Mart-Nisan-Mayıs 1942, 2.

Yücel Dergisi, “Şiiri Yaratanlar Şiiri Nasıl Tanımlamışlar”, Sayı:7, Eylül 1935, 21-22.

Yücel Dergisi, “Ulusun Şiir Anketi”, Sayı:35, Ocak 1938, 235.

Yücel Dergisi, “Aydın En Güzel Şiiri”, Sayı:72, Şubat 1941, 125.

Yücel Dergisi, “Aydın En Güzel Şiiri”, Sayı:76, Haziran 1941, 188.

Yücel Dergisi, “Şiirler”, Sayı:72, Şubat 1941, 118-119.

Yücel Dergisi, “Nurullah Ataç Konuşuyor:”, Sayı:94, Aralık 1942, 101.

Yücel Dergisi, “Şairlerimizi Tanır mısınız?”, Sayı:110, Aralık 1945, 134.

Yücel Dergisi, “Kim Kimdir?”, Sayı:110, Aralık 1945, 143.

Yücel Dergisi, “Ben Ölmedim”, Sayı: 46, Aralık 1938, 1.

Yücel Dergisi, “Bir Amerikalı Gözüyle Genç Bir Kız Neler Bilmelidir.”, Çev. Nermin A.Akalın, Sayı:2, Mart 1935, 14-16.

Yücel Dergisi, “Çocuk Terbiyesinde Takip Edilen Yollar”, Çev. İsmail Türegün, Sayı:4, Mayıs 1935, 17-18.

Yücel Dergisi, “Mekteplerimizdeki Terbiye Mes’elesi”, Sayı:37, Mart 1938, 39.

Yücel Dergisi, “Maarif Şurası”, Sayı:54, Ağustos 1939, 217.

Yücel Dergisi, “Maarif Vekilliği Neşriyatı”, Sayı:94, Aralık 1942, 102.

Yücel Dergisi, “Maarif Şurasına İthaf: I”, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 149.

Yücel Dergisi, “Maarif Şurasına İthaf:II”, Sayı:97, Mart 1943, 7.

Yücel Dergisi, “Badel Harabül Basra...”, Sayı:138, Nisan 1948, 70.

Yücel Dergisi, “Halk Öğretimi İnkılâbın Temelidir”, Yeni Seri Sayı:2 (147), Şubat 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Öğretimin Sırları”, Yeni Seri Sayı:4 (149), Nisan 1950, 7.

Yücel Dergisi, “Bizde Terbiye”, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 181.

Yücel Dergisi, “Üniversite”, Sayı:9, Kasım 1935, 118.

Yücel Dergisi, “Bağımsız Üniversite”, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 1.

Yücel Dergisi, “Vazifemiz ... Yolumuz...”, Sayı:61, Mart 1940, 31.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün ve Halkevinin Çocukları”, Sayı:26, Nisan 1937, 41.

Yücel Dergisi, “1935 Halkevleri:”, Sayı:26, Nisan 1937, 77.

Yücel Dergisi, “Halkevlerinin Faaliyet ve Neşriyatı”, Sayı:34, Aralık 1937, 193.

Yücel Dergisi, “Fotoğrafla Türkiye”, Sayı:34, Aralık 1937, 194.

Yücel Dergisi, “Ziya Gökalp’in Ölüm Yıldönümü”, Sayı:34, Aralık 1937, 194.

Yücel Dergisi, “Ankara’nın Atatürk Günü”, Sayı:35, Ocak 1938, 234.

Yücel Dergisi, “Yeni Açılacak Halkevleri”, Sayı:35, Ocak 1938, 235.

Yücel Dergisi, “Halkevleri Mecmuası”, Sayı:36, Şubat 1938, 275.

Yücel Dergisi, “Devamlı Konferanslar”, Sayı:36, Şubat 1938, 275.

Yücel Dergisi, “Yeni Açılacak Halkevleri”, Sayı:36, Şubat 1938, 276.

Yücel Dergisi, “Özlediğimiz Kurumlar”, Sayı:37, Mart 1938, 1.

Yücel Dergisi, “Yeni Bir Devrim: Halkevi”, Sayı:37, Mart 1938, 17.

Yücel Dergisi, “CHP Neşriyatı; Konuşmalar –Broşür 3”, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 166-167.

Yücel Dergisi, “Köycülük Davamız-Suallerimiz”, Yeni Seri Sayı:8 (153), Ağustos 1950, 3-7.

Yücel Dergisi, “Yeni Hareket”, Sayı:52, Haziran 1939, 151-152.

Yücel Dergisi, “Beş Sene İçinde Yücel İçin Neler Söylendi”, Sayı:61, Mart 1940, 1-4.

Yücel Dergisi, “Acemi ve Garazkâr Bir Taş”, Sayı:24, Şubat 1937, 201.

Yücel Dergisi, “İnsanlık Terbiyesi”, Yeni Seri Sayı:6 (151), Haziran 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Atatürk Bizden Neler Bekliyor...”, Sayı:57, Kasım 1939, 115.

Yücel Dergisi, “En Akıllı On Hayvan”, Sayı:1, Şubat 1935, 14-15.

Yücel Dergisi, “Medeniyet Göçecek mi?”, Sayı:1, Şubat 1935, 16-17.

Yücel Dergisi, “Tıbbın Şaheseri”, Sayı:1, Şubat 1935, 28-29.

Yücel Dergisi, “Yirmi Dört Saatimizi Nasıl Geçirmeliyiz?”, Sayı:1, Şubat 1935, 30-32.

Yücel Dergisi, “Darüşşafaka”, Sayı:1, Şubat 1935, 33-34.

Yücel Dergisi, “Küçük Dilenci”, Sayı:1, Şubat 1935, 37.

Yücel Dergisi, “Genç Bir Kız Neler Bilmelidir”, Sayı:2, Mart 1935, 14-16.

Yücel Dergisi, “Âdem ile Havva”, Sayı:2, Mart 1935, 25-27.

Yücel Dergisi, “Hayvanlar Arasında Muaşeret ve Disiplin”, Sayı:2, Mart 1935, 36-37.

Yücel Dergisi, “Yirmi Dört Saatimizi Nasıl Geçirmeliyiz?”, Sayı:2, Mart 1935, 38-41.

Yücel Dergisi, “Hangi Eserlerimizi Garp Dillerine Çevirmeliyiz?”, Sayı:11, Ocak 1936, 178-179.

Yücel Dergisi, “Bir Psikoloji Tercümesi Tenkidine Cevap”, Sayı:23, Ocak 1937, 181.

Yücel Dergisi, “Dergilerimizin Durumu”, Yeni Seri Sayı:2 (Eski Seri Sayı:147, Şubat 1950, 1.

Yücel Dergisi, “1920 de Neşredilen İlk Karikatürü”, Sayı:126, Nisan 1947, 80.

Yücel Dergisi, “Güzel Sanatlar Birliği Resim Sergisi”, Sayı:67, Eylül 1940, 18-19.

Yücel Dergisi, “Sanat Hareketleri”, Sayı:72, Şubat 1941, 127.

Yücel Dergisi, “Yücel Altıncı Yılına Girerken”, Sayı:61, Mart 1940, 5.

Yücel Dergisi, “Müşterek Yazımız”, Sayı:61, Mart 1940, 6-17.

Yücel Dergisi, “Yücel’in Hümanizması Dolayısıyla”, Sayı: 62, Nisan 1940,78.

Yücel Dergisi, “Türk Sanatının Ana Mayası”, Sayı:65, Temmuz 1940, 221-222.

Yücel Dergisi, “Heyecanlı ve İmanlı Genç Okuyucularımız Merak Etmesin: Yücelin Kalbi Onlarla Beraber Çarpıyor”, Sayı:82, Aralık 1941, 147-149.

Yücel Dergisi, “Başlarken”, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 1.

Yücel Dergisi, “Unutulmuş Atasözleri”, Sayı:8, Ekim 1935, 47.

Yücel Dergisi, “Halk Ozanları Ne demişler...”, Sayı:8, Ekim 1935, 74.

Yücel Dergisi, “Halk Şarkıları”, Sayı:11, Ocak 1936, 171.

Yücel Dergisi, “Türk Halk Bilmeceleri”, Sayı:20, Ekim 1936, 54.

Yücel Dergisi, “Nasreddin Hoca’nın Yeni Bir Resmi”, Sayı:26, Nisan 1937, 56.

Yücel Dergisi, “Türk Atasözleri”, Sayı:49, Mart 1939, 5.

Yücel Dergisi, “Türk Atasözleri”, Sayı:51, Mayıs 1939, 125.

Yücel Dergisi, “Bektaşî Fıkraları”, Sayı:53, Temmuz 1939, 195.

Yücel Dergisi, “Uzun Gocuk”, Sayı:57,Kasım 1939, 144.

Yücel Dergisi, “Halk Şiirlerinden Örnekler”, Sayı:62, Nisan 1940, 83.

Yücel Dergisi, “Halk Şiirlerinden Örnekler”, Sayı:63, Mayıs 1940, 152.

Yücel Dergisi, “Halk Şiirlerinden Örnekler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:64, Haziran 1940, 203.

Yücel Dergisi, “Kitabı Dede Korkuttan Bir Parça”, *Yücel Dergisi*, Sayı:65, Temmuz 1940, 230.

Yücel Dergisi, “Türk Hamaset Şiirleri”, *Yücel Dergisi*, Sayı:65, Temmuz 1940, 231-262.

Yücel Dergisi, “Halk Şiirlerinden Örnekler”, *Yücel Dergisi*, Sayı:66, Ağustos 1940, 289.

Yücel Dergisi, “Karadeniz Türküsü”, *Yücel Dergisi*, Sayı:75, Mayıs 1941, 113.

Yücel Dergisi, “Yeni Yılın Eşiğinde..”, Sayı:83, Ocak 1942, 195.

Yücel Dergisi, “Öğrenelim”, Sayı:5, Haziran 1935, 29-30.

Yücel Dergisi, “Öğrenelim”, Sayı:6, Temmuz 1935, 35.

Yücel Dergisi, “Duygusuz Gençler”, Sayı:7, Eylül 1935, 1.

Yücel Dergisi, “Hakikat Bayrağı Altında- Türk Dili”, Şubat 1939, Sayı:48, 283.

Yücel Dergisi, “Türk Sentaksı Üzerinde Bir Konuşma”, Mart 1939, Sayı:49, 13-17.

Yücel Dergisi, “Dil Bayramı”, Mart 1939, Sayı:49, 18.

Yücel Dergisi, “Türkçe”, Mart 1939, Sayı:49, 18.

Yücel Dergisi, “Türk Sanatının Ana mayası”, Sayı:65, Temmuz 1940, 221-223.

Yücel Dergisi, “Her Şeyimizi Ona Borçluyuz: Tarihimizi de...”, Sayı:143-144-145, Kasım 1948, 324-325.

Yücel Dergisi, “Her Şeyimizi Ona Borçluyuz: Tarihimizi de...” , 324.

Yücel Dergisi, “Ön Sözüümüz”, Sayı:1, Şubat 1935, 1.

Yücel Dergisi, “Vecizeler”, Sayı:1, Şubat 1935, 18.

Yücel Dergisi, “Cumhuriyet ve En Büyüğümüz için Ne Diyorlar...”, Sayı:9, Kasım 1935, 81-84.

Yücel Dergisi, “Dedi ve Yaptı:”, Sayı:21, Kasım 1936, 81-82.

Yücel Dergisi, “Gene Dedi ve Gene Yaptı”, Sayı:25, Mart 1937, 1.

Yücel Dergisi, Sayı:31, Eylül 1937, 1.

Yücel Dergisi, “Atatürk Konuşuyor”, Sayı:33, Kasım 1937, 83.

Yücel Dergisi, “Yapılan Bir Vazifedir”, Sayı:33, Kasım 1937, 96.

Yücel Dergisi, “Çerçeve Yazısı”, Sayı:34, Aralık 1937.

Yücel Dergisi, “Biz Bütün Türk Milletinin Hâdimiyiz”, Sayı:34, Aralık 1937, 153.

Yücel Dergisi, “Andımız”, Sayı:45, Kasım 1938, 87.

Yücel Dergisi, “Onbeş Yılın Destanı 1923-1938”, Sayı:45, Kasım 1938, 127-149.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün Ölüm Raporu”, Sayı:46, Aralık 1938, 173.

Yücel Dergisi, “Son Gün, Saniye Saniye İzinde”, Sayı:46, Aralık 1938, 175.

Yücel Dergisi, “Atatürk Diyor ki..”, Sayı:46, Aralık 1938, 180-235.

Yücel Dergisi, “Andımız.”, Sayı:46, Aralık 1938, 236.

Yücel Dergisi, “Kamalist misiniz? Tereddüdünüz Varsa Hiç Okumayın!”, Sayı:50, Nisan 1939, 59.

Yücel Dergisi, “Kamalistler: Bunları Unutmayalım..”, Sayı:52, Haziran 1939, 150.

Yücel Dergisi, “Atatürk Çocukları Diyorlar ki...”, Sayı:52, Haziran 1939, 141.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün Ölmez Sözleri” Sayı:53, Temmuz 1939, 209.

Yücel Dergisi, “Ona Kalb Olmak için Yaşıyoruz”, Sayı:57, Kasım 1939, 99.

Yücel Dergisi, “Sahife Altı Sözleri”, Sayı:57, Kasım 1939, 99-150.

Yücel Dergisi, “Atatürk Konuşuyor”, Sayı:57, Kasım 1939, 100.

Yücel Dergisi, “İnönü Konuşuyor”, Sayı:57, Kasım 1939, 101.

Yücel Dergisi, “Atatürk Bizden Neler Bekliyor”, Sayı:57, Kasım 1939, 115.

Yücel Dergisi, “Atatürk Fotoğrafları”, Sayı:57, Kasım 1939, 99-150.

Yücel Dergisi, “Atatürk Milletler İçin Konuşuyor”, Sayı:65, Temmuz 1940, 264.

Yücel Dergisi, “Atatürk Yirmi Yaşındaki Mustafa Kemaller Ağzından Konuşuyor”, Sayı:65, Temmuz 1940, 249.

Yücel Dergisi, “İstiklâl Harbine Dair”, Sayı:65, Temmuz 1940, 245.

Yücel Dergisi, “Türkiye Cumhuriyeti”, Sayı:80, Ekim 1941, 50.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün Orduya Mesajı”, Sayı:80, Ekim 1941, 72.

Yücel Dergisi, “İsmet İnönü’nün Kahraman Orduya Mesajı”, Sayı:80, Ekim 1941, 73.

Yücel Dergisi, “İsmet İnönü’nün Dil Bayramı Münasebeti ile Türk Milletine Hitabı”, Sayı:80, Ekim 1941, 73.

Yücel Dergisi, “Her İşi Beraber Çalıştılar, Her İşi Beraber Başardılar”, Sayı:81, Kasım 1941, 101.

Yücel Dergisi, “Atatürk”, Sayı:81, Kasım 1941, 103.

Yücel Dergisi, “ATATÜRK İçin Dediler ki:”, Sayı:81, Kasım 1941, 105.

Yücel Dergisi, “O Anlatıyor”, Sayı:81, Kasım 1941, 120-122.

Yücel Dergisi, “Atatürk Hakkında Hatıralar”, Sayı:81, Kasım 1941, 133.

Yücel Dergisi, “Emanetlerin Siperiyiz..”, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 5.

Yücel Dergisi, “Zaferden Sonra”, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 8.

Yücel Dergisi, “O’ndan Hatıralar”, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 14.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ten Hatıralar”, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 50.

Yücel Dergisi, “Atatürk Şehirleri Anlatıyor”, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 52.

Yücel Dergisi, “Gene O’nu Anlatıyor”, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 54.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ü Anlatıyorlar”, Sayı:91-92-93, Eylül-Ekim-Kasım 1942, 65-66.

Yücel Dergisi, “Sekizinci Yılımız Bitti”, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 109.

Yücel Dergisi, “Düşmansız Adam”, Sayı:95-96, Ocak-Şubat 1943, 139.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün Gaziliği Etrafında”, Sayı:97, Mart 1943, 20-21.

Yücel Dergisi, “İç Düzen”, Sayı:99, Temmuz 1944, 77.

Yücel Dergisi, “Yepyeni Bir Vesika 19 Mayıs 1917”, Sayı:106, Ağustos 1945, 198-199.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün Abidesi Önünde”, Sayı:109, Kasım 1945, 75-77.

Yücel Dergisi, “Kasidei İstibdat Yahut Kırmızı İzler”, Sayı:109, Kasım 1945, 84.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün Doğduğu Evin Önünde 1933 De Verilen Bir Nutuk”, Sayı:111, Ocak 1946, 162-163.

Yücel Dergisi, “Andımız”, Sayı:111, Ocak 1946, 163.

Yücel Dergisi, “8 Temmuz 1920’de Mustafa Kemal Meclis Kürsüsünde”, Sayı:112, Şubat 1946, 198-199.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün Nutukları”, Sayı:117, Temmuz 1946, 178-179.

Yücel Dergisi, “Savaş Sonu”, Sayı:118, Ağustos 1946, 199.

Yücel Dergisi, “Tarihi Bir Resim”, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 82.

Yücel Dergisi, “Erzurum Kongresini Açış Nutkundan Parçalar”, Sayı:121-122, Kasım-Aralık 1946, 86.

Yücel Dergisi, “Ona Ait Yeni Bir Hatıra”, Sayı:124, Şubat 1947, 149.

Yücel Dergisi, “Bir Fransız Mareşali Konuşuyor”, Sayı:125, Mart 1947, 30-31.

Yücel Dergisi, “Atatürk ve Ülkü”, Sayı:127, Mayıs 1947, 139.

Yücel Dergisi, “19 Mayıs Ait Bazı Hatıralar”, Sayı:127, Mayıs 1947, 158.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün İnönü’ye Trabzon’dan Gönderdiği Mektup”, Sayı:132, Ekim 1947, 336-337.

Yücel Dergisi, “Üniversitede Yeşil ihtilâl”, Sayı:133, Kasım 1947, 372.

Yücel Dergisi, “Bugüne Bakmayın Dünkü Hürmet Konuşuyor”, Sayı:133, Kasım 1947, 374.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün Ruhaniyetinden İstimdat”, Sayı:133, Kasım 1947, 384.

Yücel Dergisi, “Rezaletle Bakın 24 Madde de 24 Yıl”, Sayı:133, Kasım 1947, 385.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün Mührü”, Sayı:133, Kasım 1947, 380.

Yücel Dergisi, “Biz Kemalistleriz”, Sayı:134, Aralık 1947, 411.

Yücel Dergisi, “Lâyiklikten Tâviz Yok!”, Sayı:137, Mart 1948, 16.

Yücel Dergisi, “Mesajlar”, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 304-310.

Yücel Dergisi, “O Gelmemiş Olsaydı...”, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 311.

Yücel Dergisi, “Her Şeyimizi O na Borçluyuz...”, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 314-335.

Yücel Dergisi, “Yeniden Çıkarken”, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Yürüyen İnkılâp: Devlet Demek, Halk Demektir”, Yeni Seri Sayı:1 (146), Ocak 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Yürüyen İnkılâp: Halk Öğretimi, İnkılâbın Temelidir”, Yeni Seri Sayı:2 (147), Şubat 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Yürüyen İnkılâp: Siyasi Fazilet, İnkılâbın Temelidir”, Yeni Seri Sayı:3 (148), Mart 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Yürüyen İnkılâp: Memleketin İmarı, Halkın İnsan Gibi Yaşamaya Yönelmelidir.”, Yeni Seri Sayı 4 (149), Nisan 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Yürüyen İnkılâp: İnkılâba Kasitler”, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Yürüyen İnkılâp: Hâkimiyet Milletindir”, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 4.

Yücel Dergisi, “Başlarken”, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 1.

Yücel Dergisi, “Sevmek Anlamakla olur...”, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 9.

Yücel Dergisi, “Devrim Yürüyor: Gerçek Dil Devriminin Anlamı”, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 39.

Yücel Dergisi, “Andımız”, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 36.

Yücel Dergisi, “Bizim Düşmanımız Yoktur. Varsa, O Bizim Değil İnsanlığın Düşmanıdır”, Son Seri Sayı:1 (154), Kasım 1955, 48.

Yücel Dergisi, “Geçici Süre Bahanesi”, Son Seri Sayı:2 (155), Aralık 1955, 69.

Yücel Dergisi, “Kuvvet Kaynağı”, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 131.

Yücel Dergisi, “Sevmek Anlamakla olur...”, Son Seri Sayı:3 (156), Ocak 1956, 168.

Yücel Dergisi, “Devlet Adamı Sorumluluğu”, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 197.

Yücel Dergisi, “Sevmek Anlamakla olur...”, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 210.

Yücel Dergisi, “İlham Kaynağı”, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 274.

Yücel Dergisi, “Lâisizm”, Son Seri Sayı:5 (158), Mart 1956, 314.

Yücel Dergisi, “Kılıç ve Sapan”, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 346.

Yücel Dergisi, “Atatürk ve Musiki”, Son Seri Sayı:6 (159), Nisan 1956, 379.

Yücel Dergisi, “19 Mayıs’ın Eşiğinde”, Son Seri Sayı:7 (159), Mayıs 1956, 1.

Yücel Dergisi, “Hutbe”, Son Seri Sayı:9 (162), Temmuz 1956, 149.

Yücel Dergisi, “Milletlerin Yürüyüşü”, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 185.

Yücel Dergisi, “Kaybedenler”, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 189.

Yücel Dergisi, “Gençlik Diyor Ki:”, Sayı:51, Mayıs 1939, 90-93.

Yücel Dergisi, “Ülküye Bağlılık”, Sayı:125, Mart 1947, 2-5.

Yücel Dergisi, “Cevap İstiyoruz!”, Sayı:128, Haziran 1947, 196-197.

Yücel Dergisi, “Fikir ve Kanaat Hürriyeti İstiyoruz”, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 243.

Yücel Dergisi, “Dikkat!... Yüzellilikler Konuşuyor: Atatürk’ün Yaptığı Herşeyi Yıkığımız Gün Eteklerine Zil Takıp Oynayacaklar”, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 248.

Yücel Dergisi, “Beraat Etti!...”, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 253.

Yücel Dergisi, “İnkılâp Mukaddesatı da mı Kalmadı”, Sayı:129-130-131, Temmuz-Ağustos-Eylül 1947, 273.

Yücel Dergisi, “En Büyük Tehlike”, Sayı:132, Ekim 1947, 315.

Yücel Dergisi, “Üniversite Yeşil İhtilâl”, Sayı:133, Kasım 1947, 372.

Yücel Dergisi, “Üniversite Yeşil İhtilâl”, Sayı:136, Şubat 1948, 537.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün Ruhaniyetinden İstimdat”, Sayı:133, Kasım 1947, 384.

Yücel Dergisi, “Rezalete Bakın 24 Madde de 24 Yıl”, Sayı:133, Kasım 1947, 385.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün Ruhaniyetinden İstimdat”, Sayı:133, Kasım 1947, 384.

Yücel Dergisi, “Yeni Bir Kahraman Doğuyor!..”, Sayı:134, Aralık 1947, 439.

Yücel Dergisi, “Lâyetlikten Tâviz Yok!”, Sayı:137, Mart 1948, 16.

Yücel Dergisi, “Kaos!..”, Sayı:139, Mayıs 1948, 175.

Yücel Dergisi, “Bir Avuç Acı Gerçek”, Sayı:140, Haziran 1948, 185.

Yücel Dergisi, “İşte Türkiye’den Mayıs 1948”, Sayı:140, Haziran 1948, 202.

Yücel Dergisi, “Bir de Milli Piyangonun Propaganda Şefinin Yaptığı Şu Rezalete Bakın”, Sayı:140, Haziran 1948, 206.

Yücel Dergisi, “Bir Avuç Acı Gerçek Vesilesiyle Üç Mektup”, Sayı:141-142, Temmuz-Ağustos 1948, 247-151.

Yücel Dergisi, “O Gelmemiş Olsaydı...”, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 311.

Yücel Dergisi, “Atatürk’ün Varlığı”, Sayı:143-144-145, Eylül-Ekim-Kasım 1948, 337.

Yücel Dergisi, “İnkılâba Kasitler”, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Bir şeyler Oluyor !..”, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 1.

Yücel Dergisi, “Din ve Musamaha”, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 21.

Yücel Dergisi, “Arapça Ezan”, Yeni Seri Sayı:5 (150), Mayıs 1950, 62.

Yücel Dergisi, “Demokratlardan Neler Bekliyoruz”, Yeni Seri Sayı:6 (151), Haziran 1950, 3.

Yücel Dergisi, “Arapça Ezan Kimlerin İşine Yaradı”, Yeni Seri Sayı:7 (152), Temmuz 1950, 32.

Yücel Dergisi, “Beyefendilere Ne Oluyor”, Son Seri Sayı:2 (155), Aralık 1955, 71.

Yücel Dergisi, “Devlet Adamı Sorumluluğu”, Son Seri Sayı:4 (157), Şubat 1956, 197.

Yücel Dergisi, “19 Mayıs’ın Eşiğinde”, Son Seri Sayı:7 (157), Mayıs 1956, 1.

Yücel Dergisi, “Kaybedenler”, Son Seri Sayı:10 (163), Ağustos 1956, 189.

Sürekli Yayınlar

Dergiler:

Akbaba Dergisi

Arkadaş Dergisi

Büyük Doğu Dergisi

Forum Dergisi

Hayat Dergisi

Kadro Dergisi

Koroğlu Dergisi

Resimli Ay Dergisi

Türkiyat Mecmuası

Ülkü: Halkevleri Mecmuası

Vepim Mecmuası

Yedigün Dergisi

Yücel Dergisi

Gazeteler:

Açıksöz Gazetesi,

Akşam Gazetesi

Cumhuriyet Gazetesi

Diken Gazetesi

Haber Gazetesi

Hakimiyet-i Milliye

Halka Doğru

Halkın Sesi Gazetesi

İkdam Gazetesi

Son Posta Gazetesi,

Tan Gazetesi

Ulus Gazetesi

Yeni Asır Gazetesi,

Tezler

Açıkel, Gülşah. “*Eğitim ve Gençlik Sorunları Bakımından Yücel Dergisi Üzerine Bir İnceleme*”, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Başkanlığı, İstanbul: 2021.

Değirmenci, Uğur. *Resimli Ay Mecmuası*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum: 1996.

Ertan, Temuçin Faik. *Kadrocular ve Kadro Hareketi*, Doktora Tezi Hacettepe Üniversitesi İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara: Mart 1992.

Gündürü, Döndü Sena. *Türk Modernleşmesinde Öncü Bir Kurum: Ankara Halkevi: (1932-1951)*,Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara:2022.

İlhan, Oğuz Atilla. *Cumhuriyet İdeolojisinin Oluşmasında Kadro Dergisi ve Kadro Hareketinin Rolü*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul:2011.

Katırağ, Necip. *Ülkü Dergisinde Kemalizm 1933-1950*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran 2019.

Korkmaz, Selman Burak. “*Türkiye’de Tek Parti İktidarı (1931-1946) ve Basın: Yücel Dergisi (1935-1956) Örneği*”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Medya ve İletişim Sistemleri Ana Bilim Dalı Başkanlığı, İstanbul: Ocak 2014.

Çelik, Haydar Seçkin. *İnönü Döneminde Kemalizm: Değişim ve Süreklilik (1938-1950)*,Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara:2016.

Torun, Elvan. “*Yücel Dergisi ve Dergi Etrafında Gelişen Edebî Faaliyetler*”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeni Türk Edebiyatı Bölüm Dalı Başkanlığı, Ankara: 2004.

Yener, Melih. *1938-1950 Yılları Arasında Yayımlanmış Edebiyat Dergilerinde Edebiyat Eleştirisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir: 2020.

Sözlükler

Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü (Sabah Gazetesi Eki), Morpa Kültür Yayınları, İstanbul:2006.

TDK Türkçe Sözlük, II. Cilt K-Z, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998.

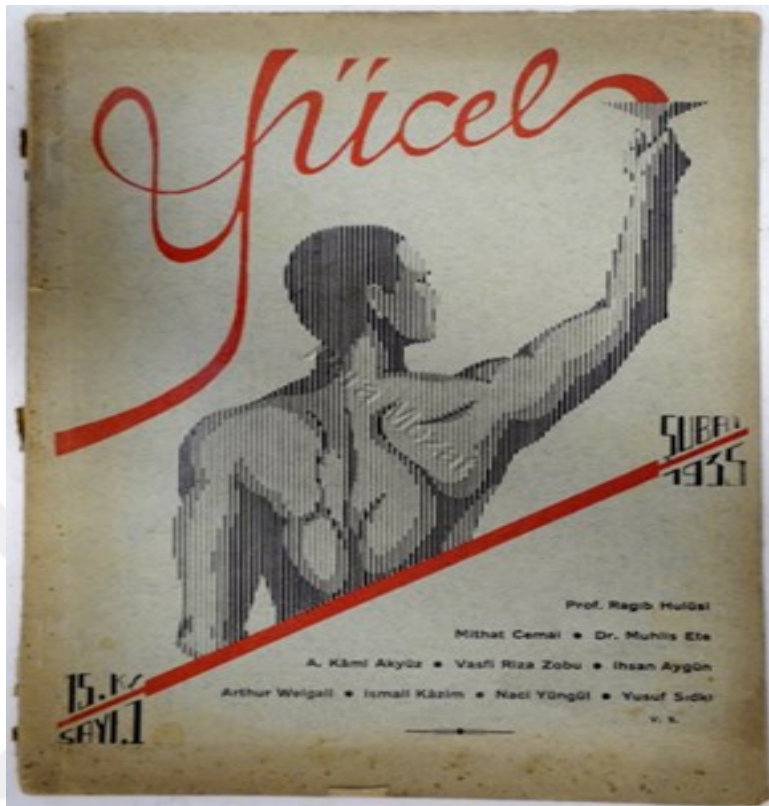
TDK Türkçe Sözlük, I. Cilt A-J, 9’uncu Baskı, Ankara: 1998,

İnternet Kaynakları

<https://www.oktayaras.com/kemalettin-birsen/tr/29195>, Erişim Tarihi 03 Şubat 2025.

EKLER

EK-1. *Yücel Dergisi* Kapak Resim ve Tasarımları

EK 1-A: İlk Seri (1-145, 1-8) (Şubat 1935, Sayı:1)

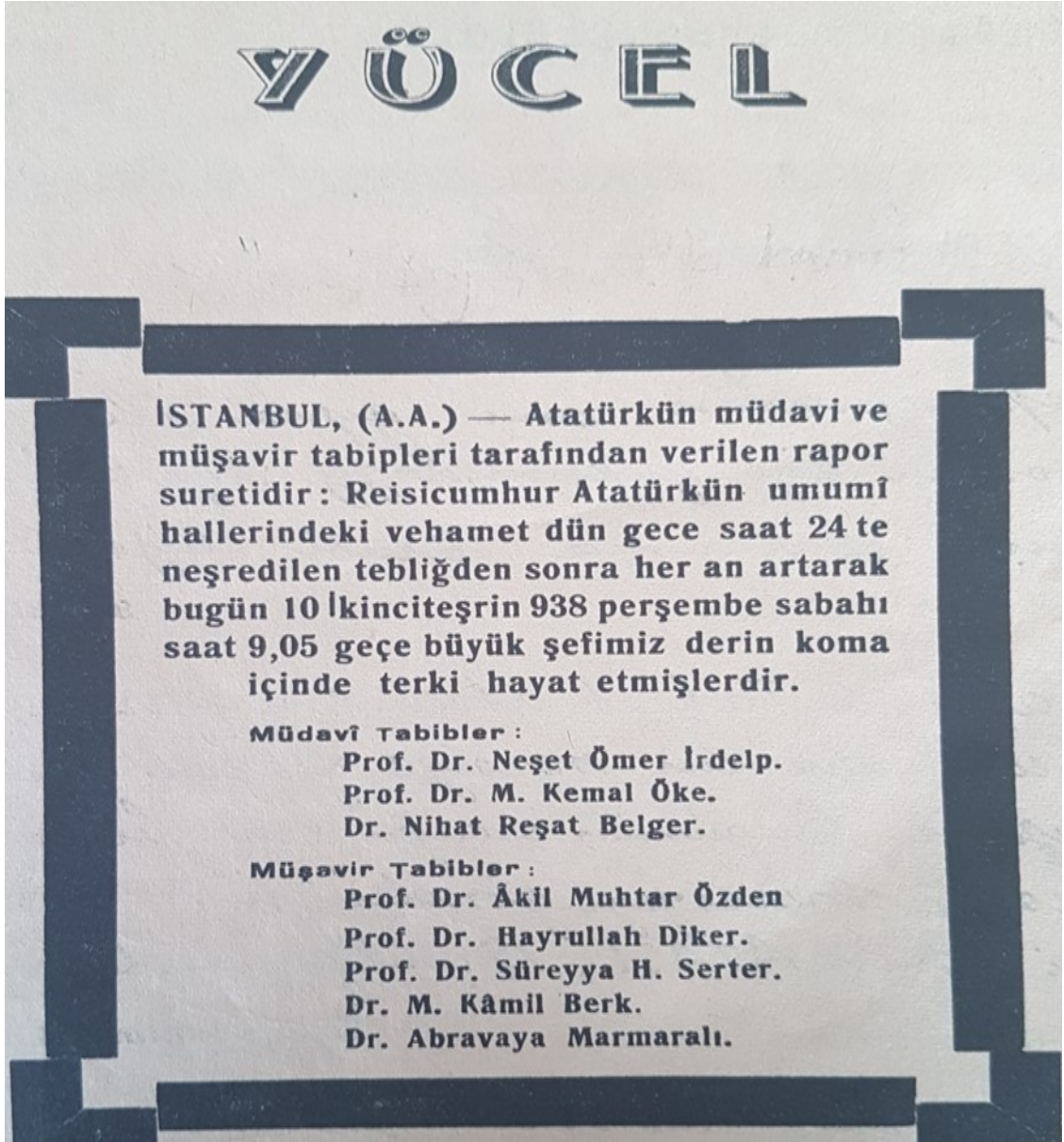
EK 1-B: Yeni Seri (146-153)(Ocak 1950, Sayı:1)

EK 1-C: Son Seri (154-163)(Kasım 1955, Sayı:1)

EK 1-Ç: İlk Seri (1-145) (Aralık 1938, Sayı:46)

Yücel Dergisi, Sayı:46, Aralık 1938.

EK-3. Yücel Dergisinin Çeşitli Sayılarında Yer Alan Metin İçerisine Yerleştirilmiş Yazılardan Bir Örnek

Bizde Terbiye

BİZDE ailenin çocukla meşgul olduğu az da olsa söylenebilir. Amma çocuğunun terbiyesiyle uğraşan aile öyle seyrektir ki yok denece kadar azdır. Terbiyesi ile olmadıktan sonra bir ailenin çocuğuyla meşgul olması ise o çocuğun ancak zararlıdır, şımartılmasına varır; öylesi hiç olmasın daha iyi. Arzulanan terbiye doğumun ilk gününden başlar. Hayatın yiyip içmek, uyumak, oynamak gibi en basit olaylarını bile içine alır. Zaten terbiyeciler, hayatının hiçbir çağından terbiyenin, insan için, ilk altı yedi yıl içinde aldığı terbiye kadar ehemmiyetli ve köklü olmadığı fikrinde değildir. Çocuk o çağ boyunca sade seyrektir, hep öğretilmeden öğrenmektedir. Evinde dışarda, ailesinden, diğer çocuklardan her an bir şey kapmakta, ömrünce sürecek alışkanlıklar edinmektedir.

Bu çağın ehemmiyetini kavradıklarından beridir ki Batılı memleketler türlü annokulları, yuvalar, kucaklar kurarak çocuğu hemen yürümeye başladığı günlerden itibaren terbiyeye sokuyor; iyi telkinler alacak bir çevre içinde büyümesi imkânlarını sağlıyorlar. Halbuki o memleketlerde aileler de hem çocuğa karşı vazifelerini bizzat bin kat iyi idrak etmişlerdir, hem bu vazifelerini yerine getirecek kadar elleri geniştir. Bilinse hem kendi terbiye noksanımız, hem fakirliğimiz çocuğun bütün terbiyesini okullarda aramayı elzem hale getiriyor. Millet olarak geleceğimizin selâmetini zerre kadar düşünüyorsak çocuklarımıza, ilk yıllarından itibaren, düzenli temiz ve güzel telkinler verecek okullar kurmalıyız. Ondan sonrada aile hayatının o okulların iyi telkinlerine denk şekilde düzenlemek fedakârlığını göze almalıyız.

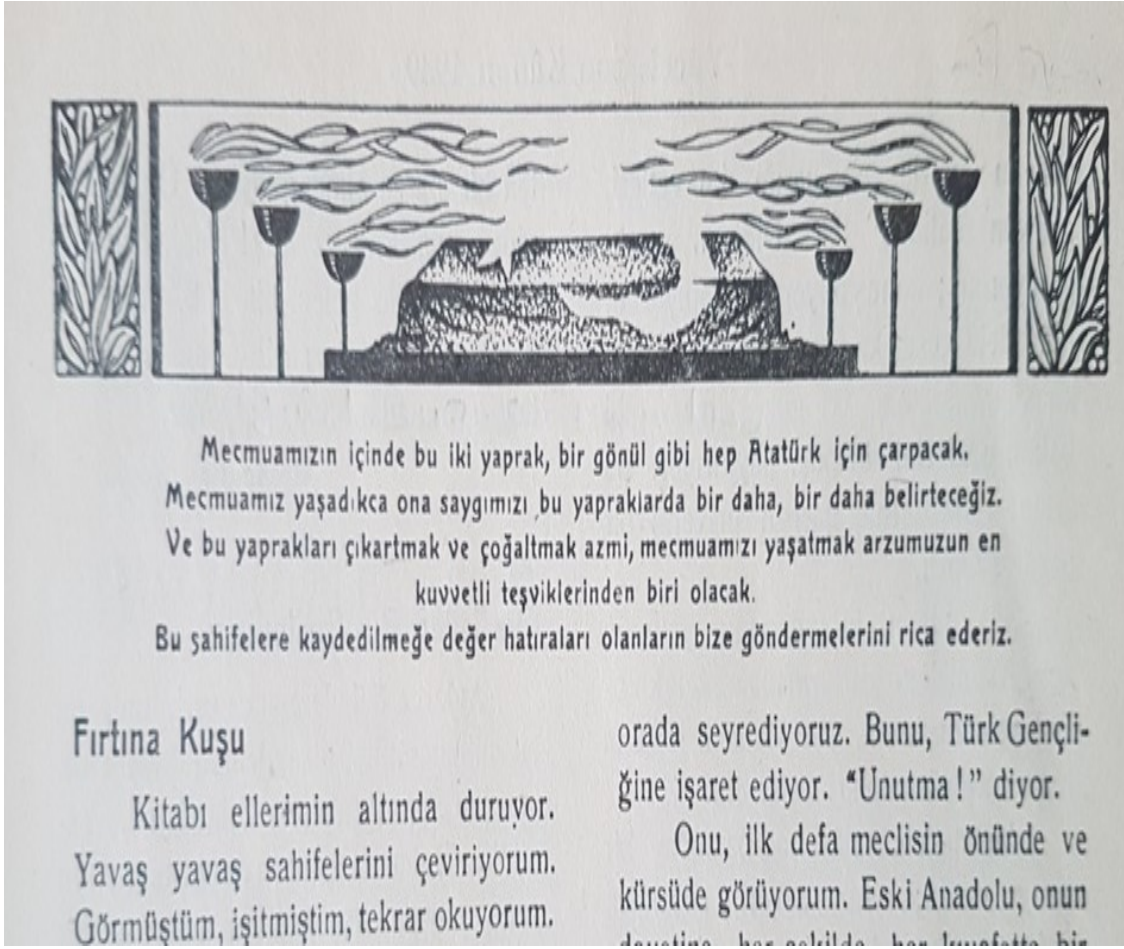
miş bir herif! Mahpus da bir mektep demişler. Erkek yeri! (Sağır-dere — Kemal Tahir, ss. 129)

— Korkmam... Bacak daha kö-

liden, gahirli köylüden hızla uzaklaşacaktır. Yaşayışta, eğitimdeki seviye farkını ancak köylüye yaklaştırmakla, onları kendi seviyemize yükseltmekle kapatabiliriz. Köylü,

Yücel Dergisi, Sayı:10, Ağustos 1956.

EK-4. Yücel Dergisinde Atatürk'e Ayrılmış Sayfaların Başlaması

Yücel Dergisi, Sayı: 47, Ocak 1939.

EK-5. Yücel Dergisinde En Çok Yazısı Bulunan On Yazar

S.No.	Yazarın Adı Soyadı	Eser Sayısı*
1.	Behçet Kemal Çağlar	166
2.	Cemal Nadir Güler	114
3.	Yusuf Sıdkı Mardin	86
4.	Orhan Burian	72
5.	Osman Nebioğlu	49
6.	Vedat Günyol	42
7.	Haydar Tolun	39
8.	Haluk Y.Şehsuvaroğlu	33
9.	Saffettin Pınar	32
10.	Hikmet Dizdaroğlu	31

- Hata ve unutmama müstesnadır.

EK-6. Yücel Dergisinin En Çok Reklam Aldığı On Sektör

S.No.	Reklam Alınan Sektörler
1.	Seyahat Şirketi reklamları
2.	Banka Reklamları
3.	İlaç Reklamları
4.	Kozmetik Ürün Reklamları
5.	Kitap Reklamları
6.	Giyim Eşyası Reklamları
7.	Şans Oyunları Reklamları (Piyango)
8.	Terzi Esnafı Reklamları
9.	İçki Reklamları (Rakı, Şarap)
10.	Tütün Ürünleri Reklamları (Sigara, Püro)

EK-7. Yücel Dergisinin Kronolojik Sıralanmış Sayı ve Yayın Tarihleri

Sayı	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı	Tarih
1	Şubat 1935	2	Mart 1935	3	Nisan 1935
4	Mayıs 1935	5	Haziran 1935	6	Temmuz 1935
7	Eylül 1935	8	Ekim 1935	9	Kasım 1935
10	Aralık 1935	11	Ocak 1936	12	Şubat 1936
13	Mart 1936	14	Nisan 1936	15	Mayıs 1936
16	Haziran 1936	17	Temmuz 1936	18	Ağustos 1936
19	Eylül 1936	20	Ekim 1936	21	Kasım 1936
22	Aralık 1936	23	Ocak 1937	24	Şubat 1937
25	Mart 1937	26	Nisan 1937	27	Mayıs 1937
28	Haziran 1937	29	Temmuz 1937	30	Ağustos 1937
31	Eylül 1937	32	Ekim 1937	33	Kasım 1937
34	Aralık 1937	35	Ocak 1938	36	Şubat 1938
37	Mart 1938	38	Nisan 1938	39	Mayıs 1938
40	Haziran 1938	41	Temmuz 1938	42	Ağustos 1938
43	Eylül 1938	44	Ekim 1938	45	Kasım 1938
46	Aralık 1938	47	Ocak 1939	48	Şubat 1939
49	Mart 1939	50	Nisan 1939	51	Mayıs 1939
52	Haziran 1939	53	Temmuz 1939	54	Ağustos 1939
55	Eylül 1939	56	Ekim 1939	57	Kasım 1939
58-59	Aralık-Ocak 1939-1940	60	Şubat 1940	61	Mart 1940
62	Nisan 1940	63	Mayıs 1940	64	Haziran 1940
65	Temmuz 1940	66	Ağustos 1940	67	Eylül 1940
68-69-70-71	Ekim-Kasım-Aralık1940, Ocak 1941	72	Şubat 1941	73	Mart 1941
74	Nisan 1941	75	Mayıs 1941	76	Haziran 1941
77	Temmuz 1941	78	Ağustos 1941	79	Eylül 1941
80	Ekim 1941	81	Kasım 1941	82	Aralık1941
83	Ocak 1942	84	Şubat 1942	85-86-87	Mart –Nisan-Mayıs 1942
88-89-90	Haziran –Temmuz-Ağustos 1942	91-92-93	Eylül-Ekim-Kasım 1942	94	Aralık 1942
95-96	Ocak-Şubat 1943	97	Mart 1943	98	Haziran 1944
99	Temmuz 1944	100	Ağustos 1944	101	Eylül 1944
102	Nisan 1945	103	Mayıs 1945	104	Haziran 1945
105	Temmuz 1945	106	Ağustos 1945	107	Eylül 1945
108	Ekim 1945	109	Kasım 1945	110	Aralık 1945
111	Ocak 1946	112	Şubat 1946	113	Mart 1946
114	Nisan 1946	115	Mayıs 1946	116	Haziran 1946
117	Temmuz 1946	118	Ağustos 1946	119	Eylül 1946
120	Ekim 1946	121-122	Kasım -Aralık 1946	123	Ocak 1947
124	Şubat 1947	125	Mart 1947	126	Nisan 1947
127	Mayıs 1947	128	Haziran 1947	129-130-131	Temmuz-Ağustos-Eylül 1947
132	Ekim 1947	133	Kasım 1947	134	Aralık 1947
135	Ocak 1948	136	Şubat 1948	137	Mart 1948
138	Nisan 1948	139	Mayıs 1948	140	Haziran 1948
141-142	Temmuz Ağustos 1948	143-144-145	Eylül-Ekim-Kasım 1948	146 (1)	Ocak 1950
147(2)	Şubat 1950	148(3)	Mart 1950	149(4)	Nisan 1950
150(5)	Mayıs 1950	151(6)	Haziran 1950	152(7)	Temmuz 1950
153(8)	Ağustos 1950	154(1)	Kasım 1955	155(2)	Aralık 1955
156(3)	Ocak 1956	157(4)	Şubat 1956	158(5)	Mart 1956
159(6)	Nisan 1956	160(7)	Mayıs 1956	161(8)	Haziran 1956
162(9)	Temmuz 1956	163(10)	Ağustos 1956		

EK-8. Yücel Yayınlarından Arkadaş Dergisinin İlk ve Son Sayılarının Kapak Resimleri

EK 8-A: Arkadaş Dergisi, Sayı:1, Ocak 1941.

EK 8-B: Arkadaş Dergisi, Sayı:17, Haziran 1941.